2

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS, ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

IN SEX LIBROS, ORDINE ALPHABETICO DIGESTA;

ET NVNC PRIMVM IOANNIS PIERII VALERIANI, & anonymi cuiuſdam ſexaginta Hieroglyphicorum Libris aucta.

In hac poſtrema editione recognita & expurgata.

LVGDVNI,
SVMPTIBVS PAVLI FRELLON,
IN VIA MERCATORIA.

M. DCXXVI.

CLARISSIMO VIRO, D. IACOBO PONCIO,

EXIMIO PHILOSOPHO ET MEDICINAE DOCTORI PRÆSTANTISSIMO, REGIS CONSILIARIO, ET MEDICO,

PAVLVS FRELLONIVS, SALVTEM.

EX longo itinere quod negotiorum meorum cauſa poſtremo anno ſuſceperam domum reuerſus, nihil prius in animo habui, quàm ſolitos labores repetens Hieroglyphicorum Pierianorum editionem omnium emendatiſſimam perſequi, tum iuuandæ rei literariæ ſtudio, quo teneor, & doctrinæ quam continet illud opus, elegantia & præſtantia impulſus, tum quòd acceptos à viro quodam de humanioribus ſtudiis benemerito, ſex libros eiuſdem argumenti, necnon ad phyſiologiam theoſophiámque pertinentes, aliis adiungendos, & eos publici Iuris cum Pierianis noſtris facere conſtitueram. Oneras me in dies tua beneuolentia multis beneficentiæ ſarcinis; vt nec ſatis inueniam qua ratione poſſim ex parte reponere quod accepi; nihílque ſit (ſi bene coniicio) clandeſtinas agere gratias: pro exiguis enim beneficiis hilarem porrigere vultum vulgi mos eſt. Aliquid addo, nempe tenui hoc labore, quem vir ille tibi conſecratum cupit, olim noſtros ad grati animi erga famam uam ſtudium hortari nos voluiſſe. Ne ruſtico Libros, ne literis dedito retia, neque noctuas Athenienſibus, iuxta vetus dictum. Erudito viro, laboribus defeſſo, in honoris mbra quieſcenti, manſura quæro, munúſque offero minimè caducum. Bene eſt, ſi xtet, hæreat animo tuo ad iucunda nonnumquam reſpicienti, & conniuat. Acceptius ſto, quòd prior tu poſſides illud, quódque tui nominis commendatione aliis cupimus ommendatum. Munus vtinam cordatis viris acceptum ſit, & apud diuites ſui locum acere valear. Gratius autem tibi erit, atque in interiorem animi partem numquam cirurum deſcendet, ſi cogitas tum à quo, tum quale munus acceperis. Calcatis vtilitibus ad virtutem eundum eſt, quoties, quacumque, quocumque vocat, quocumue mittit, nec vmquam imperium eius detrectandum; quod dum tot litterarum ſtiulis ſignificatur, res in tuto verſatur, quamdiu pergimus. Rerum honeſtarum preum in ipſis eſt. Naturæ facies ſplendidiſſima paſſim in his collectaneis occurrit. Inamera toto opere ſurgunt, ſenſus internos mulcentia. Copia rerum inexhauſta hones mentibus voluptates ſolidas ſufficit. Deliciis hortulus hic abundat. Arbuſta frugi-

fera, herbæ ſalutares, animalia in ſicco ſolidóque, alia in humido naſcentia, alia per ſublime dimiſſa, nón modò Summi rerum Opificis potentiam prædicant, ſed & ad ſolidiorem cæleſtis Sapientiæ contemplationem amicè hortantur. Hanc prolixius reſerare non fert animus: quandoquidem ſchola aperta eſt. Scholæ verò veſtibulum ſi tuis arridet oculis, phyſiologicum opus affectum, cuius nunc intueris rudera quædam, Deo annuente, lætus perluſtrabis. Salue & vale. Lugduni Calendis Ianuar. Anno Salutis per Ieſum Chriſtum partæ, CIↃ. IↃCX.

HIERO-

A

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER PRIMVS.

B

AD LECTOREM, DE HIEROGLYPHICIS, PROLEGOMENA.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ' dicta ſunt ænigmatica quædam in rebus arcanis ſculptura, & ſacra apud Aegyptios monumenta. Illi enim prius quàm vſitatiſſima eſſet literarum ac ſcripturæ ratio, vel ne facilè vulgo ſacra profanarentur myſteria; non literis hæc, ſed ſculptis rerum animaliúmque figuris deſignabant, quem morem ab Hebræis mutuaſſe videntur. Clemens Alexandrinus, Strom. lib. 5. ait Aegyptios & Hebræos ſymbolis vſos fuiſſe reconditis, vt ſapientiæ diuinæ eos participes efficerent, qui rebus ſacris eſſent initiati. Addit etiam nefas exiſtimatum Platoni, eum qui minimè purus eſſet, ad purum quidpiam attrectandum accedere: quam ob cauſam ſacra vaticinia ænigmatis olim reddita fuiſſe conſtat, nec vera myſteria oſtendi iis ſolita, qui temerè & impudenter accederent, ſed qui primùm purgati eſſent, ſeſéque diligenter præpararent. Obſeruat idem eos qui ab Aegyptiis docerentur, primò quidem ſequutos eſſe rationem, quæ ἐπιστολογραφικὴ dicitur: alteram qui ἱερογραμματεῖς vtebantur: tertiam & poſtremam ἱερογλυφικὴν nominabant, nempe ſacram quandam ſculpturam vel
C *cælaturam; ex quibus maximè celebris ea fuit quæ συμβολικὴ dicebatur. Omnes autem quotquot vetuſtis temporibus de rebus diuinis aliquid ſcriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum principia occulta eſſe voluerunt; & ipſum τὸ ἀληθὲς ænigmatis, ſignis, ſymbolis, & allegoricis quibuſdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: vnde Apollo Pythius λοξίας & flexiloquus cognominatus eſt, quòd obſcurè ac obliquè reſponderet. Plutarchus, lib. de Iſide & Oſiride veterum Aegyptiorum inſtitutum illud fuiſſe oſtendit, vt vel ex ordine ſacerdotum, aut eorum qui militiæ nomen darent, ab iis reges legerentur: eo quòd alij ob fortitudinem, alij autem ob ſapientiam magni ac celebres haberentur. Ex bellicoſis rex delectus, ſtatim ſe ſacerdotibus erudiendum tradebat, idémque ſapientiæ particeps efficiebatur, eius inquam ſapientiæ quæ mythologiarum inuolucris pleraque occultabat, & obſcuræ quadam verborum faſcia veritatem complectebatur.*

Certè antiqua illa Pythagoræ ſymbola huius Philoſophiæ vſum non minimum præbuere; quæ cùm à Tyrrhenis (apud quos fuit educatus) vel ab Aegyptiis, quorum ſcholas perluſtrauit, accepiſſet, ita excoluit, vt magnam ſuæ doctrinæ partem hiſce myſteriis occlaſam eſſe voluerit. Tradit enim Iamblichus, eos olim deſignaſſe per nauis gubernatorem ſupremum Deum primum motorem, & primam illam cauſam rerum omnium, vt oſtenderent omnia Dei nutu adminiſtrari: ſicut per mundi lutum materiam generationi aptam, ipſúmque corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio ſymbolo Deum deſignabant, quàm oculo depicto, cui & baculum ſeu ſceptrum ſubdebant: quando
D *quidem Deus vnus eſt, qui omnia videat, & penes quem ſit præcellens regiáque dignitas. Nonnulli tamen ſtantem oculum ad aliud referunt, nempe ad naturam diuinam ἄφθαρτον καὶ ἀΐδιον. Hanc Aegyptiorum philoſophiam Chæremon complexus eſt, vt & Horapollo Niliacus, qui Græcè editus exſtat; auxit Pythagoras, illuſtrarunt excellentes quidam Philoſophi & ſcriptores nobiles, Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandri, Origenes Adamantius, Pauſanias, Porphyrius, Plinius, Apuleius, Plutarchus: quámque noſtra ætate penè intermortuam magno labore, laudabili induſtria, imò verò admirabili penéque diuino ingenio excitauit ſuíſque perfecit numeris Ioannes Pierius Valerianus, magnis illis ἱερογλυφικῶν commentariis. Huius primæ ſapientiæ vſum retinuerunt multò ante Pythagoram Moſes, Iobus, Dauid, Salomon, aliíque Hebræorum ſapientes. Sunt & qui de Chaldæorum Symbolis ex Commentariis Pſelli, quibus Magica oracula Zoroaſter exequitur, nonnulla poſteris reliquerunt. Sic enim ex figuris plantarum, florum, animalium, aſtrorum, rerúmque aliarum pleraque inuoluebant, vt minimè putem commodius ſapientiæ veterum quaſdam reliquias ad noſtra vſque tempora tranſmitti potuiſſe. Id verò ſi quis velit aliquo exemplorum ſpecimine ſibi demonſtrari, ſtatim colliget, pro fertilitatis ſymbolo Papauer vſurpatum, Cupreſſum pro morte, Oliuam eſſe Hieroglyphicum ſeu ſymbolum pacis, Lauram & Hederam ingenij ſemper virentis, Malum Cotoneum concubij notam iiſdem habitam fuiſſe, vt Satyrum & Capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus, Solem anni, Lunam menſis: & cætera alia longè multa, quæ immenſo labore paríque doctrina idem Pierius eſt exequutus.*

De Hieroglyphicis autem ita Lucianus in Hermotimo, nullis olim literarum figuris, ſed ſignis quibuſdam & E
characteribus ſortes connotabantur, cuiuſmodi per multa literarum loca depingunt Aegyptij, puta homines caninis
aut leoninis capitibus. Porro illud non omittendum, referente Plutarcho, ſolitos fuiſſe Aegyptios ad templorum li-
mina Sphynges locare, vt innuerent eam quam de rebus ſacris doctrinam profitentur, ea ſapientia conſtare quæ obſ-
cura ſit, & inuolucris quibuſdam lateat. Quemadmodum verò Hebræi arcanas ſuas ſententias & ſacroſancta reli-
gionis interpretationes myſticas omnibus indiſcriminatim, literarum monumentis manifeſtare noluerunt, ſed po-
tius per certam, & ordine continuatò propagationem ac viuam vocem parentes filiis, atque hi ſuis poſteris per ma-
nus tradere ſtuduerunt (vnde etiam Cabalam, id eſt, depoſitum atque hæreditariam, vt ita dicam, acceptationem
vocarunt, quam D. Chryſoſtomus in priorem ad Corinthios ἄγραφα quoque ab ipſis dicta fuiſſe commemorat:) ita
conſuetudinem hanc imitantes finitimi populi, potiſſimum Aegyptij & Iudi, longo tempore, præſertim iis in rebus,
quæ ad medicamentorum facultates ſpectant, eandem obſeruarunt. Verum quum eorum ſacerdotes poſtea de-
prehenderent, hunc modum inſtituendi & docendi, ob vitam noſtram breuem, caducam & fluxam, nimis fore in-
certum ac dubium, paulóque poſt planè forſitan interiturum, alium faciliorem & ſtabiliorem excogitarunt, notis
ſcilicet quibuſdam & figuris quæ tamen obſcuriores eſſent, & ſine autorum indicatione vix ab aliis intelligerentur,
ſacras ſuas ac arcanas diſciplinas hac ratione deſcribentes. Hunc morem adhuc apud Chinenſes, extremæ Aſiæ latiſſ.
populos (quos Sinas eſſe apud Ptolemæum docti exiſtimant, alij ad Seres referunt) vigere, teſtantur recentiores re- F
rum Indicarum ſcriptores. Diodorus Siculus lib. 1. eadem ἱερογλυφικὰ, nempe γράμματα αἰγύπτια, vocat ἀ-
διοπικὰ, & ἱερὰ, i. ſacra, illa (lib. 3) opponens τοῖς δημοτικοῖς, quæ δημοτικὰ Herodoto. lib. 2. Plinius, lib. 36. cap. 8.
Sculpturæ illæ effigiéſque, quas videmus, inquit, Aegyptiæ ſunt literæ, de quibus etiam Diodorus, lib. 4. Philo Iud.
lib. 1. de vita Moſis vocat τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν. Clemens Alexandr. Stromat. lib. 1. & 5. μυστικὴν, &
τὴν αἰγυπτίων θεολογίαν. Ignorabiles literas nominat Apuleius, lib. 2. Metamorph. Meminit etiam eorum Plu-
tarchus, præſertim lib. de Iſide & Oſiride, pluribus item locis C. Tacitus lib. 2. Annalium, & Ammianus Marcelli-
nus, lib. 17. his verbis, formarum innumeras notas, hieroglyphicas appellatas, quas obeliſco Aegyptio vndique vi-
dimus inciſas, initialis ſapientia vetus inſigniuit auctoritas. Volucrum enim ferarúmque, etiam alieni mundi, ge-
nera multa ſculpentes, ad aui quoque ſequentis ætates imperatorum vulgatius perueniente memoria, promiſſa vel
ſoluta regum vota monſtrabant. Non enim, vt nunc literarum numerus præſtitutus & facilis exprimit quidquid
humana mens concipere poteſt, ita priſci quoque ſcriptitarunt Aegyptij, ſed ſingula litera ſingulis nominibus ſerui-
bant, & verbis nonnunquam integros ſenſus ſignificabant. Cuius rei ſcientia in his interim ſit duobus exemplum.
Per Vulturem Naturæ vocabulum pandunt: quia mares nullos poſſe inter has alites inueniri, rationes memorant
phyſicæ: pérque ſpeciem Apis mella conficientis indicant Regem, moderatori cum iucunditate aculeos quoque inna-
ſci debere, his ſignis oſtendentes, & alia plurima. Libro autem 22 idem hiſtoricus, de Aegyptiis agens ait, exciſis G
parietibus, volucrum ferarúmque genera multa ſculpſerunt, & animalium ſpecies innumeras, quas hieroglyphicas
literas appellarunt, Latini ignorabiles, Lucanus lib. 3. linguas magicas vocat.

Aegyptiorum Sacerdotum inuentioni tam ingenioſæ ſapientes poſteri multum ornamenti ſuis libris & diſpu-
tationibus adiecerunt. Permulti etiam nobiles & generoſi virique principes, bellicis olim negotiis præfecti, quo ſui
nominis atque familiæ ſplendorem quàm latiſſimè propagarent, ſtemmata quædam & ſymbola, alij ſacra, alij
profana omnibus vſurparunt, & certè omnibus penè gentibus in more poſitum fuit, vt ſpeciale aliquod ſignum
militare haberent, quo facilius cogi poſſent, & in vnum conuocari locum milites qui vel ſparſi vel fuſi extra caſtra
eſſent. Diodorus libr. 1. initium eiuſmodi ſchematum à temporibus Oſiridis repetere videtur, & Pindarus canit
Amphiaraum in expeditione Thebana pictum Draconem in clypeo circumtuliſſe; Statius Capaneum Hydra, Poly-
nicem Sphingis imagine, fuiſſe vſos in ſcutis. Agamemnon in bello Troiano pictum habuit in ſcuto Leonem vna
cum Epigrammate, οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν. Vlyſſes Delphinem: Hypomedon Typhonem ore fumos ef-
flantem: Perſeus Meduſæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubitari poteſt, quin & cæteri nobiles ſua inſignia,
familiæ, ſeu ſymbola quædam propria ſibi vendicarint. Virgilius libr. 8. Aeneidos id minimè ſibi prætermitten-
dum putauit, cum Turni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma ſignáque diligenter & ſtudioſè per-
ſecutus eſt. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili, quod in Mario Plutarchus deſcribit, id memoratu dignum H
obſeruat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, ſuis in peltis, aliiſque id genus bellicis inſtrumentis, non
modo nitorem armorum habuiſſe, ſed & depictas ferarum imagines. Primis imperij Romani temporibus, in ex-
peditionibus bellicis, cum acies eſſet educenda, vel etiam prælium committendum, pro ſigno fœni manipulis vte-
bantur; vnde legiones manipulares primò appellatas eſſe conſtat. Quum verò imperium creuiſſet, ſigna alia ſibi
finxerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio qui militibus præficiebantur.
Sed vt ea demum Aquila vſurpari cœpta eſt, pro publico & perpetuo imperij Romani ſymbolo, ſic vſus inualuit, vt
quæcumque legio diſtinctas inſignium notas haberet. Quod poſteris ita tranſmiſſum eſt, vt eius rei memoria, quam-
quam longa temporum intercapedine, longóque ſpacio, & penè vetuſtatis obliuione demerſa, ſcriptorum beneficio
tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeij Magni annulo expreſſa fuiſſe trophæa tria, vt antè Sylla
dictator fieri ſibi curauerat. Plutarchus verò ait in eo ſummi pretij lapillo, qui Pompeij fuit, quique poſt mortem
eius Cæſarem coegit ad lacrymas, Leonis conſpicuam fuiſſe imaginem enſem tenentis. Alexander Macedo ſerpen-
tis imagine pro ſymbolo vſus eſt, quod ſe à Ioue Ammone ſub forma ſerpentis eſſe genitum credi vellet. Auguſtus
Cæſar magnam animi ſui moderationem, alienúmque ab omni temeritate iudicium, id eſt maturitatem in rebus ge-
rendis [illegible], in altera nummi aurei parte, quem cudendum ea maximè cauſâ iuſſerat, Papilionem vnà cum ſu-
[illegible] Cancro ſculpi voluit: altero tardıtatem, altero celeritatem ſignificans, & lentè feſtinandum eſſe præcipiens.

Eandem

A *Eandem & Sphingis imaginem in ſigillo ſumpſiſſe memorant: quo plerique conijciunt eum deſignaſſe ſuam in rebus obſcuris illuſtrandis, & conficiendis negotiis alioqui perplexis admirabilem ſolertiam, quod tamen ſignum commutauit Republica primùm compoſita, & Alexandri ſymbolo poſtea fertur vſus, fortaſſe vt Monarchiam, qua ſe dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna planéque inaudita felicitate conſecutus eſt, non alia delectatus eſt imagine quàm ſua. Mecænas eques, Auguſto familiariſſimus, Ranam vſurpauit, fortaſſe Seriphiam, vt quibuſdam placet, ad arcani fidem, quam vnicè obſeruabat ille, deſignandam. Titus Veſpaſianus, Auguſtum æmulatus, proprium ſibi ac peculiare ſchema vel ſymbolum habuit, quod maturandum eſſe præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur hiſtoriis Eccleſiaſticis, & D. Hieronymi Commentariis, literam Hebraicam* T A V *ſalutis fuiſſe olim ſignum etiam Paganis ipſis habitum, quod parietibus templi Serapidis paſſim viſum eſt. Nullus eſt ex noſtris qui non audierit aut legerit memorabilem illam Conſtantini Magni expeditionem aduerſus Maxentium, qua, maximè ſignis militaribus, ſignum Dominicæ Crucis tum primum cepit: & certè crux meritò pro ſalutis nota vſurpari cœpta eſt, quod T. litera, quod fuit olim abſolutionis ſignum, videatur reſpondere, ſi picturam & lineas ſpectes. Schemata verò, ſeu inſignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines & peculiaria hominum, vel publica nationum aut ciuitatum ſymbola vetera vel recentia deſcribere, vel explicare noſtri non eſt inſtituti. In Opere Pieriano quædam occurrunt. De nonnullis aliis fortaſſe pauca alia addentur! Vnum hic apponamus. Verba ſignificant, inquit iuriſconſultus, Comment. in tit. de verum & verb. ſignificat. res ſignificantur; tametſi & res quandóque*
B *ſignificent, vt hieroglyphica ſeu ſacræ Aegyptiorum literæ. Ad hieroglyphica accedunt emblemata, ſymbola, inſignia; quæ quamuis nomine differant, reipſa multis modis conuenire videntur. Alia imaginum gentilitiarum ratio, quamquam ad eundem fortaſſe finem olim Romani ſumpſiſſe videntur imagines, vt poſteri & hodie nobiles ſua illa ſtemmata. Ii certè nobiles dicebantur, qui ſui generis imagines oſtendere poterant, teſte M. Tullio, quæ cauſa fuit vt ſæpius imagines pro nobilitate vſurpare ſit auctoribus familiare. Eas Romæ patricij in primis ſibi tribuerunt, & qui ſoli maiores magiſtratus, nempe Aedilitatem maiorem, Præturam, Cenſuram, Conſulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint docet Polybius lib. 6 Plinius lib. 35. cap. 2. vt etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim ſimulachra quædam oris ſimilitudinem artificioſè fictam coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas inſigniore domus parte poſitas armaria lignea includebant. Eas autem imagines feſtis diebus exornabant apertis armariis: cúmque è propinquis aut affinibus aliquis mortuus efferretur, in funere circumferebantur imagines, addito, vt magnitudine quam ſimillimi apparerent, reliquo corporis trunco; eas demum cereas fuiſſe monet Plinius, vt inde appareat maiorum imagines poſteris etiam temporibus nominatas, non ita tamen vſurpatas. Nam inſignia Nobilium imagines habent illas quidem, ſed non humani vultus, vt fuerunt olim Romanorum. Pro quibus poſteriora ſecula habuerunt ſua illa quæ vulgo arma vocitantur, id eſt inſignia gentilitia; quæ vt ad ho-*
C *norem & gloriam veteribus vſurpata ſunt, poſtea virtutis præmia rerúmque præclarè geſtarum aperta teſtimonia fuerunt.*

E

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER PRIMVS.

ABIECTA & *vilia proſunt.* F

DE Alce tam veterùm quàm recentium autorum deſcriptiones non parum inter
ſe diſcrepare videntur. Quam enim Cæſar lib. 6. De bello Gallico Alcen, Docto-
rum iudicio eſt Machlis Plinij, lib. 8. cap. 15. quam in Moſcouia adhuc reperiri,
ſunt qui dicant. Prutenica autem & Suecica Alce, Germanis vocatur Ellend. q.
d. miſeria ipſa, cùm timidum ſit animal admodum, ſtatimque homines olfa-
ciens fugiat, ac præterea quouis paruo vulnere accepto moriatur. Aiunt etiam
epilepſia laborare crebrò, & vngula poſteriore auri appoſita inde liberari, quod
tamen apud quoſdam incolas nondum fidem repent. Scaliger in exercitationibus cum Rangifero.
(vt & alij) confundere videtur. Iubatos Biſontes nominati à Plinio, de Scythicis animalibus loquen-
te, putat Apollonius Menabenus Sueciæ regis Medicus, qui etiam peculiarem de eo commentarium
conſcripſit. Dodonæus exiſtimat Strabonem, Solinum, Pauſaniam (quamuis plenam illius cognitio-
nem non habuerint) de noſtra Alce eſſe intelligendum. Facultatem autem vngulæ ſingularem ineſſe
aſſerunt, quamuis infimæ parti corporis, contra epilepſiam & hyſterica mala, non ſolùm intra corpus,
ſed amuleti, quoque inſtar adhibitæ. De cornibus idem alij affirmant, non pauci negant, tametſi con- G
tra venena, inſtar ceruini cornu, vſurpari poſſe docti aſſerant. Inde verò diſcimus, ſæpe etiam abiecta,
contempta, humilia, vilia, non exiguam in ſe continere vtilitatem. Quare Plinius rectè dicit, lib. 15.
cap. 14. Nihil tam paruum eſſe, quod non gloriam & vtilitatem parere poſſit. Inde diſtichon;

Vilior haud pars eſt Alci nec dignior vngue:
Ergo etiam paruis gratia magna data eſt.

ABSVRDA.

SApiens, Prouerb. cap. 26. v. 1. Quomodo, inquit, nix in æſtate, atque pluuiæ in meſſe: ſic inde-
cens eſt ſtulto gloria. Omnibus nō tantùm ex Meteorologia, verùm etiam ex quotidiana obſerua-
tione notiſſimum eſt tantam niuium vim menſibus æſtiuis nequaquam effundi poſſe, quin annorum
ac tempeſtatum vices planè inuertantur. Eodem ſpectat alterum illud de pluuia in meſſe, quæ apud
Iudæos ita rarò conſpiciebatur, vt ingentis eſſet miraculi loco. 1. Sam. 12. v. 16. 17. Quamuis autem
in temperatis regionibus, etiam tempore meſſis, pluuiæ frequentiores decidant: omnes tamen fateri
cogimur, eas tum admodum eſſe intempeſtiuas & noxias. Nam & collectionem frugum impediunt,
& iiſdem accedente ad æſtiuum illum calorem nimia humiditate, facilè putredinem inducunt. Ad
actiones abſurdas hæ notæ hieroglyphicæ poſſunt accommodari, tum verò imprimis ad præpoſteram H
illam facilitatem qua tituli & gradus honorum conferuntur in homines impios, ſtolidos, nonnun-
quam etiam manifeſtè facinoroſos, quos εἰς κόρακας mitti, atque in crucem tolli æquius erat. Applica-
tionis cauſſæ cuiuis ſunt obuiæ. Primùm enim, planè abſonum, atque à iuſtitiæ legibus alienum eſt,
ſi honore digni cum igominioſis comparentur, aut (quod grauius eſt) ab iiſdem etiam ſuperentur,
Deinde hæc confuſio non tantùm inconcinna, verùm etiam apprimè damnoſa eſt. Impij enim ſubli-
mi rerum faſtigio collocati, pietatem labefactant, bonos opprimunt, & iuſtitiam omnem euertunt. Et
vt maximè nihil violenter ſuſcipiant, tamen exemplo ſuo virtutem ſegetem ac frugem corrumpunt.
Pleríque enim ſi videant eodem ordine haberi probos atque improbos, ſtrenuos & ignauos; omiſſa
virtute, ad quæuis flagitiorum genera conuertuntur. Quamobrem Salomon iſtiuſmodi homines,
quos ſtultos nominat, à gubernaculis Rerumpublicarum aliiſque dignitatibus arcet. Græci quoque
indignis honorem exhiberi vetant trito dicterio: ὄνου κεφαλὴν μὴ πλύνειν νίτρῳ. i. *Aſini caput ne laues*
nitro. Et Publius Syrus proximè ad Sapientis mentem hoc mimo accedit;

Loco ignominia eſt apud indignum dignitas.

Ad idem hieroglyphicon referri poteſt aliud Salomonis prouerbium, verſ. 8. eiuſdem 26. cap. Si-
cut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: ita qui tribuit inſipienti honorem. Per aceruum lapi-
dum

A dum D. Hieronymus intelligit ἑρμαῖον, quod Suidas nominat σωρὸν τῶν λίθων, οἱ τῷ Ἑρμῇ ἀνήγειρον. Nam vt idem ille autor paulò poſt commemorat, λίθων σωροὺς ἀφιέρων τῷ Ἑρμῇ ἐν ταῖς ὁδοῖς ταῖς ἀδήλοις. Veteres aceruos lapidum in triuijs aut vijs obſcurioribus Mercurio conſecrabant; ita vt viatores adijcerent lapides cumulo, vel vt vias ſuperſtitione ducti repurgarent, vel vt ſtatuas & itinerum notas collocarent in triuijs, vel vt lapidum aceruo Mercurialis imago prætereuntibus notior fieret. Eſt autem D.Hieronymi ſententia, Qui inſipienti, i. hæretico honorem docendi confert, non minus delinquit, quàm qui idola delubráque Gentilium cultu veneratur inani. Hæc ille, lib. 3. in Prouerb. ad cap. 26. v. 8. Alij legunt; Qui ſtultum honore adficit, per inde facit ac qui lapidem in funda ligat. Alij, Vt qui applicat lapidem baliſtæ, ita facit qui ſtolido præbet honorem & ita exponunt; Qui ſtolidi perſonæ aut verbis honorem habet indebitum, manui furioſi gladium porrigit, & ei quodammodo arma ſubminiſtrat ad nocendum, eúmque confirmat in malo; perinde ac ſi quis lapidem aut miſſile quòduis grauiſſimum imponeret tormento illius qui temerè ejaculaturus eſſet. Alij autem, vt lapis precioſus annulo inclnſus in aceruum lapidum coniectus: ita qui ſtulto dat gloriam. Vel perinde facit qui ſtultum honore proſequitur, ac ſi in aceruum lapidum gemmam aureo annulo incluſam conijceret. Gloriâ nihil pretioſius. Illam ſtultis tribuere; abſurdum planè, & veluti in Sterquilinium temerè conii-

B cere gemmam pretioſiſſimo affabrè annulo incluſam. Cæterùm, ne quid omittamus, quidam aceruo lapidum intelligunt locum publicum, vbi ſontes extremo ſupplicio corporis afficiebantur. Iudæi enim damnatorum cadauera plerumque ingenti lapidum cumulo penitus obtegebant, ſicut oſtendit Achanis, regum Chananæorum & Abſalonis hiſtoria, Ioſu. 7. 25. & 8. 29. & 10. 27. & 2. Sam. 18. 17. Quemadmodum autem omnes natura duce à funeſtris eiuſmodi locis, & crebra illorum inſpectione abhorremus: ita longè indignius eſt gemmas eò conijci, quas olim quocumque modo violari nefas erat, quod veterum iudicio (Plin. lib. 37. proœm.) rerum naturæ maieſtatem in arctum coactam oſtenderent, idcóque non immeritò annulis aureis incluſæ ſummi ornamenti loco ducerentur.

ABVNDANTIA. COPIA RERVM.

Varijs hieroglyphicis notis pingitur in volumine ſacro. 1. Nomine aquarum, vt Iob. 3. 24. tanquam inundantes aquæ. & 15. 16. Bibit iniquitatem, quaſi aquas. & 34. 7. Bibit ſubſannationem quaſi aquam. Pſal. 36. 8. Potabis eos voluptate, ſicut torrente, &c. notat enim delicias abundanter effuſas. Prou. 18. 4. Aqua profunda verba ex ore viri, vt torrens redundans fons ſapientiæ. Eſai. 48. 18. Pax tua ſicut flumē: Iuſtitia tua ſicut fluctus maris. & 66. 12. Declinabo ſuper eam quaſi fluuium pacis, & quaſi

C torrentem inundantem gloriam Gentium. Thren. 2. 19. Effunde ſicut aquam cor tuum, i. in ſumma calamitate totum cor atque omnes eius cogitationes Deô ſuppliciter expone: vt Pſal. 62. 8 dicitur; effundite coram ipſo corda veſtra. Nahum 2. 8. Quaſi piſcina aquarum: de Niniue, quæ antea tam hominibus quàm facultatibus aliunde importatis erat refertiſſima, vt totius propè mundi opes in eam confluxiſſe viderentur, itidem vt aquæ in piſcinam ſolent. 2. Nomine terræ & arenæ quæ eſt in littore maris. Iob. 27. 16. 16. Comportauit argentum, quaſi terram, præparauit veſtimenta quaſi lutum. Geneſ. 13. 16. Sicut puluis terræ. Gen. 22. 17. & 32. 12. & 41. 49. Iudic. 7. 12. 1. Sam. 13. 5. & 1. Reg. 4. 20. 29. Pſal. 78. 27. & 139. 18. Ierem. 33. 22. Oſe. 2. 1. Rom. 9. 27. Hebr. 11. 12. Velut arena quæ eſt in litore maris. 3. Nomine Stellarum. Geneſ. 26. 4. & 27. 17. Exod. 32. 13. Deut. 1. 10. & 10. 22. & 28. 62. Nehem. 9. 23. Nahum. 3. 16. Hebr. 11. 12. Sicut ſtellæ cæli.

ABVSVS *rerum.*

VINVM ſanos & commodè degentes iuuat, atque cor hominis lætificat: febricitantibus verò ſi vel guttatim paulùm hauſerint, perniciem & interitum continuò parit. Ita fit vt eadem res, eodem modo ſumpta, vni quidem vitam, alij verò mortem conferat. *Orig. homil. 5. in lib. Iudic.*

Et mellis ſatietas vomitum mouet quantumuis mel ſit. Vt Salomoni, ſic & mihi videtur ſuum cui-

D que negotio deſtinatum eſſe tempus. Et videmus quæ per ſe bona ſunt, ſi non bene quoque tractentur, boni gratiam amittere, non aliter atque hybernis menſibus ſunt intempeſtiui flores. Nec mulieres virilis, nec viros muliebris ornatus decuerit. Vt nec luctui conuenit muſica, nec in potum lacrymæ. *Nazianzen. lib. 1. de Theologia.*

In rerum natura quæ ſpectatiſſima florent, celerrimè marceſcunt, veluti roſæ, lilia, violæ, cum alia durent: & in hominum vita quæ florentiſſima ſunt, citiſſimè vertuntur in diuerſum. *Plin. lib. 9. cap. 35.*

Polypus ſtupidum alioquin animal in captandis conchyliis incredibili vtitur ſolertia. Quidam ad ſolum quæſtum ſuum ſapiunt, alibi pecudes meræ. *Plin. lib. 9. cap. 29.*

Vina vaſis è taxo factis infuſa mortifera ſunt; ſalutaris alioquin eruditio, ſi in hominem peſtilentem inciderit, moribus illius redditur noxia. *Plin. lib. 16. cap. 11.*

Si multi vino inebriantur, non ideo vites amputamus; ſed propius fontes ſunt admouendi. Nec protinus abiiciendum ſcientiarum ſtudium, quo multi abutuntur, ſed adhibenda cautio, vt fiat ſalutare. *Plutarch in Moralib.*

Prometheus Satyrum ignis amplexus ambientem monuit vt à propoſito deſiſteret, & gauderet lumine commodè captato. Sic eadem res & vtilis & pernicioſa fit prout ea vteris. *Plutarch. in Moralib.*

ACTIO

ACTIONES *præclaræ.* E

Aloe quod vulgo, ob perpetuam viriditatem in Italia *Semper viuum* quoque vocatur, imprimis fouetur à Sole, & cum eius radijs flores illius elegantiſſimi circumaguntur. Ita quoque actiones præclaræ & laudabiles à Sole iuſtitiæ, i. Deo Optimo maximo conſeruantur ſempérque durant; nec à malis ac inuidis hominibus, tanquam craſſioribus nebulis vnquam poſſunt obſcurari vel labefactari.

Sol prius à curſu, quàm mens proba tramite recto
Flectatur, ſemper vindice tuta Deo.

ADMONITIONES.

Eqvis non in ipſo curſu, ſed ante curſum, frenum iniicimus. Iracundi vel libidinoſi ante rationibus ac monitis refrenandi ſunt, priuſquam in periculum ventum ſit. *Plutarch. in Moralib.*

Oculo lippienti non eſt admouendum lumen. Animus affectu laborans non admittit increpationem, huic admiſce laudem, & ſic medeberis. *Idem.*

Helleborum, tametſi efficax, medici non propinant ſenibus, aut pueris, aut exilibus. Admonitio ſic eſt temperanda, vt eam is ferre poſſit quem cupis emendare: nec ſolùm ſpectandum eſt vinum, ſed natura quoque hominis, cuius vitio ſtudeas mederi. *Plinius, lib. 25. cap. 5.* F

ADOPTIONIS *Gratia.*

Intveris Oleaſtrum? vide vt de gratia tuæ adoptionis, & de vera animi modeſtia cogitans memoria repetas grauiſſimum Apoſtoli dictum, Rom, 11. cap. v. 17. &c. Si nonnulli rami defracti ſunt, tu verò quum eſſes oleaſter, inſitus es eorum loco, & particeps radicis ac pinguedinis oleæ factus es; Ne gloriare aduerſus ramos: quòd ſi gloriatis, non tu radicem portas, ſed radix te. Dices igitur, defracti ſunt rami, vt ego insererer. Rectè: per infidilitatem defracti ſunt, tu verò per fidem ſtas; noli altum ſapere, ſed time.

ADVERSA *Conſtantiam deſiderant.*

Mvscæ in ſpeculi ſuperficie tanquam nimis glabra & expolita non poſſunt conſiſtere, indéque leui momento decidũt, at in corporibus ſcabris & duris inhęrere diutiùs & validiùs illis comeditur. Non aliter viri conſtantes in rebus duris & aduerſis omnia magno animo agunt, & quidem G
ſtabiliùs ac alacriùs, quàm in ſecundis, quas Xenophon ait difficiliùs eſſe moderatè ferre quàm aduerſas. Et Plutarchus in erudito commentario παραμυθητικῷ ad Apollonium, inter alia egregia dicta, quæ huc pertinent, hoc quoque exponit: *πεπαιδευμένου γὰρ δεῖ καὶ σώφρονος ἀνδρὸς, πρός τε τὰς δοκούσας εὐτυχίας ὁ αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς ἀτυχίας διαφυλάξαι τὸ πρέπον*, id eſt, *rectè enim inſtituti hominis eſt atque cordati, néque mutari ob euentum rerum quæ videntur proſpera & conſtanti animo decorum in aduerſitatibus ſeruare.* Minimum enim illi obeſſe fortuna poteſt, qui ſibi firmiùs in virtute quàm in caſu ſubſidium collocauit, vt author in Rhetoricis ad Herennium inquit. Videtur etiam ita non inconcinnè accommodari poſſe ad innocentiam probitatémque vitæ, quod in ea nullæ ſordes adhæreſcere, nulla maleuolorum reprehenſio, nullus fortunæ impetus locum inuenire poſſit, ſicuti de viro bono fecit Auſonius,

Securus, mundi inſtar habens, teres atque rotundus:
Externæ nequid labis per læuia ſidat.

Et ante ipſum Horat. lib. 2. Sermon. Satyr. 7.

——in ſeipſo totus teres atque rotundus.
Externi nequid valeat per læue morari,
In quem mancaruit ſemper fortuna &c. H

Poëta noſter autem,

Rebus in aduerſis ſis fortis, nempe ea parua
Laus eſt virtutis, proſperitate frui.

ADVERSA *Fortium pabulum.*

Cardveles (vt Iſidorus ait) ita nominantur, quia ſpinis & carduis paſcitur, quare Græcis eſt, ἀκανθὶς. Apparet autem ex Ariſtotele lib. 9. Carduelem potiùs eſſe veterum *θραυπίδα*. quemadmodum etiam Plinius & Gaza verterunt, ἀκανθίδα verò ſpinum ſiue ligurinum. Noſtrum verò carduelem, vt nomen indicat ſpinas quoque appetere, ac illis veſci Ariſtoteles ait Ad eundem modum viri fortes & ſtrenui res difficiles & aſperas pro pabulo ſuæ virtutis habent, & inde ad omnia pericula ſubeunda promptiores & alacriores efficiuntur. Quod imprimis faſtirant homines militares & vera diſciplina bellica exercitati, qui pro religione & patria ſemper intrepidè in armis verſantur, & neceſſitate poſtulante ſe vitamque ſuam ideo fortiter hoſtibus obiicere non dubitant. Quibus planè diſſimiles ſunt mercenarij noſtri quidam, quorum (ſecundum Claudianum) empta eſt fides, venaléſque manus,

A manus, venalia caſtra, vt ex Lucano ait Duntherus: quos vir eruditiſſimus ingenioſè lanijs comparat, nam quemadmodum hi pecudes, ſic illi homines ſpe lucri iugulant. Cæſar Capuccius Neapolitanus ſcribit alio quodam ſenſu hoc hieroglyphicon vſurpaſſe quendam ſuum amicum, virum probum & ſapientem, cui vxor eſſet non quidem formoſa, ſed virtute ac moribus eximia, cum Italico dicto, E D'ALTRO NON MI CALE, id eſt, hæc mihi ſola placet: quod Seneca in Octauia quoque ſubiicit.

Probitas, fides, moreſque pudórque coniugis
Placeant marito.

Et Lucretius:

Nam facit ipſa ſuis interdum fœmina factis
Morigeriſque modis & munda corpore culta,
Vt facile inſueſcat ſecum vir degere vitam.

Poëta noſter autem hieroglyphicon explicans, ita canit,

Aduerſos caſus fortis ſua pabula ducit,
Pro victu vt ſpinas mollis acanthus habet.

B ADVLATIO.

LVPVS animal eſt cani ſimile. Adulator, adulter, paraſitus amico ſimilis eſt. Epictetus apud Stobæum, Serm. 3. Delphini, quo vſque vnda ſubeſt, comitantur natantes: in littus verò nunquam egrediuntur. Adulatores in ſereno rerum ſtatu ſemper manent, in aduerſo, vt muſcæ, foco extincto, recedunt. *Sotion. Serm. 12. Stob.*

Ligna dum augent ignem ab ipſo conſumuntur. Opem dum alunt adulatores, ab eis ipſis pereunt, *Ariſtonymus apud Stob. eod. Serm.*

Actæon à canibus ſuis diſcerptus eſt. Adulatores eos à quibus aluntur peſſundant. *Phauorinus ibid.*

Corui cadauerum oculos effodiunt. Suis laudibus adulatores corrumpunt hominum animos. *Plutarchus de adulatoris & amici diſcrimine.*

Præterfluens aqua refert colorem ſubiecti ſoli. Adulator ſui diſſimilis eſt, pro re nata ſeſe adaptans.

Vix deprehenduntur feræ quæ ad ſimilitudinem loci colorem mutant. Adulatores non facilè deprehendunt, qui chamæleontis inſtar, ad quæcunque dicta & geſta ſeſe flectere norunt.

C Speculum quicquid obiicitur imitatur & refert: Sic adulator.

Simia cum nec domum ſeruare poſſit vt canis, nec onera geſtare quemadmodum equus, nec arare ſicuti boues, paraſitatur, ac riſum mouet. Adulator cum ad ſeria & grauia ſit inutilis, voluptatum eſt miniſter.

Vmbra, quicquid agas, reſpondet & adeſt. Adulator, quoquo te vertas, ſequitur.

Chamæleon omnem imitatur colorem præterquàm album. Adulator in turpibus nihil non imitatur: ſolum quod honeſtum eſt imitari non poteſt. *Plinius lib. 8. cap. 33.*

Nihil inſidioſius melle venenato: & nihil magis cauendum quàm blandus hoſtis. *Lib. 21. cap. 13.*

Hyæna, ſicut & ichneumon, nunc mas eſt, nunc fœmina. Quidam ſui diſſimiles nunc ſortia loquuntur, nunc mollia: nunc Philoſophi ſunt, nunc nepotes: nunc amici, nunc inimici. Lib. 7. c. 2.

Hyena vocem imitatur humanam, & nomen alicuius ediſcit, quem euocatum lacerat. Quidam obſequio blandiuntur, donec in perniciem trahant. *Ibid.*

Cupreſſo non innaſcuntur ceraſtæ, propter amaritudinem; nec buxo propter duritiem: Ita peſtis adulationis fugit ſeueta triſtiáque ingenia, mollia captat & facilia. *Lib. 7. cap. 24.*

Quod oleum eſt muſcis, formicis, feréque reliquis inſectis, id eſt adulatio ſtultis principibus. Siqui-
D dem illa oleo peruncta moriuntur: hi aſſentatione & palponum obſequiis in exitium trahuntur, ipſi trahunt rempublicam. *Lib. 11. cap. 19.*

Heliotropium herba ſpectat ſemper in eam partem quà ſol eſt, & eo condito florem contrahit. Nonnulli ad regis nutus omnes obſecundant, & in quodcumque viderint propenſum, in id feruntur & ipſi. *Lib. 18. cap. 27.*

Vitrum mirè cryſtallum imitatur, res viliſſima longè pretioſiſſimam. Adulatio amicitiam imitatur, res peſſima longè optimam. *Lib. 37. cap. 2.*

ADVLATOR.

IDEM euenit adulatori quod Chamæleonti, inquit Plutarchus, lib. de amici & adulatoris diſcrimine. hic enim omni colori ſe poteſt ſimilem præſtare demto albo: & adulator in iis quæ digna ſunt ſtudio cùm ſe ſimilem præſtare nequeat, nihil niſi turpe imitando exprimit. Cùm autem parum abſit, quin totum corpus eius pulmone impleatur, is ſpiritu plenus ob raritatem & pellucidam cutim ita diſtenditur, atque aptam ad munitionem reddit ſuperficiem corporis. Plinius verò paulò aliter lib. 8. cap. 33. hæc de eo recenſet. Ipſe celſus hianti ore ſolus animalium nec cibo nec potu alitur (notandum tamen, interdum muſcis, formicis & aliis inſectis veſci) nec alio quàm aëris alimento. Et coloris natura mira

mirabilior: mutat namque cum ſubinde, & oculis & cauda & toto corpore, redditque ſemper quæ E
cumque proximè attingit, præter rubrum candidúmque. Quæ profectò aſſentatoribus optimè conueniunt, quorum ſcopus eſt omnia imitari, & aſſenſum cunctis præbere, præterquam iis à quorum ingenio longè abſunt, qui ſcilicet candido ſimplicitatis & innocentiæ decore, ac pudoris verecundiæque rubore ſunt præditi. Quare Seneca, epiſt. 44. rectè ait, Veritas in omnem partem ſui ſemper eſt eadem. Quæ decipiunt, nihil habent ſolidi. Tenue eſt mendacium, perlucet, ſi diligenter inſpexeris. Vide prouerbium, Chamæleonte mutabilior. & Alciatum Emblem. 53. & Pictium, lib. 27. in Chamæleonte.

ADVLATORES *perniciosiſſimi.*

INTER ſymbola Octauij Stradæ, Cæſaris antiquarij, hoc de balæna cum piſciculis colludente Eduardo III. Angliæ Regi, qui deuicto Iohanne Gallorum Rege res maximas geſſit, tribuitur, quo fortè innuere voluit, vel nocere hos grandiſſimæ belluæ, ſi nimis ſe indulgentem illis præſtet, vel certè ab iſtis allectam in minùs tuta loca defetti, cum eius certo exitio. Nobis enim & de inuentore, & de inuentionis argumento veritas nondum comperta eſt. Hoc igitur teneamus, etiam maximis quibuſque F
animalibus, à minimis ſæpe paratam eſſe perniciem. Nam & crocodilum, vaſtum illud Nili monſtrum, ichneumon, exiguum animalculum interficit. Nempe, haud aliter adulatores, homines contempti, & quos nulla te lædere, ne dum Principibus damnum adferre aliquod poſſe putares, maximè tamen noxij ſunt, & ampliſſima ſæpe imperia concutiunt ac euertunt. Argutè Antiſthenes malle ſe dixit εἰς κόρακας, ἢ εἰς κόλακας incidere: illos quippe mortuos, hos verò viuentes deuorare. Stobæus autem ex Phauorino citat: ὥσπερ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν τρεφομένων ὑπ' αὐτοῦ κυνῶν ἀπέθανεν· οὕτως οἱ κόλακες τοὺς τρέφοντας καταλύουσιν. *Quemadmodum Actæon à canibus quos ipſe enutriuerat, dilaceratus fuit: ita adulatores hos, qui ipſos alunt, euertunt.* Sed Plutarchus pulchrè ait, adulatores more aucupum vocem ſuam, vt Plinius loquitur, & rectiſſimè Diogenes orationem adulatoriam μελιτῶσαν ἀγχόνην, *melleam præfocationem* appellauit, quòd aſſentatione quidem delectatet, cæterum mendacio ſtranguler admittentem. Grauis etiam eſt Ariſtonymi apud Stobæum ſententia: τὰ μὲν ξύλα τὸ πῦρ αὔξοντα, ὑπ' αὐτοῦ τούτου διαφθείρεται. ὁ δὲ πλοῦτος ἐκτρέφων τοὺς κόλακας, ὑπ' αὐτῶν τούτων διαφθείρεται. i. *Ligna dum augent ignem, ab ipſo conſumuntur. Opes dum alunt adulatores, ab eis ipſis pereunt.* Hîc refert etiam diſtichum,

Vilis adulator blandè mentitus amicum, G
Si ingeris, admiſſus maxima damna dabit.

Quandiu Adulatores Principem circumobſident, ægrotat Reſpublica; quæ conualeſcit iis de medio ſublatis.

Ipſe ſui eſt morbi medicus leo: vos quoque Reges,
Aſſentatores pellite ſponte malos.

Referunt Phyſiologi leonem febricitantem, Simia animali ridiculo & ad adulationem facto, veſcentem conualeſcere. Aſſentatores & paraſitos Comicus δημοπιθήκους, populares ſimias feſtiuè vocat. Eoſdem tineas & ſorices palatij Conſtantinus Imperator nominare ſolitus eſt. Curtius eoſdem regum malum perpetuum appellare non dubitauit. Et Bias rogatus, quænam bellua omnium maximè noxia putaretur à ſapientibus? Inter feras (reſpondit) tyrannus; inter cicures adulator. Principum omnium præſtantiſſimus Dauid, Pſal. 101. canebat, Qui clam obtrectat proximo ſuo, eum funditus perdam. Oculi mei intenti erunt ad eos qui in terra veritati ſtudent, vt mecum verſentur. Non habitabit domi meæ qui dolum facit; qui mendacia loquitur, nihil firmi apud me habebit. Et hæc quidem vtinam Chriſtiani principes feriò, quamuis ſerò meditentur.

ADVLATORES *arcendi ab aulis Principum.*

DIOSCORIDES & alij rerum ſimplicium ſcriptores tradunt, Cupreſſum non ſolùm blattas & H
tineas ob ſuam acrimoniam non ferre, ſed eas repellere: quin etiam diſſectas ligni particulas aliis rebus appoſitas eiuſmodi animalcula inde arcere. Atque ideo apud veteres ſimulachra potiſſimum ex hac arbore fiebant, ob materiæ perpetuitatem, cùm cariem non ſentire dicatur. Vnde ſimulachrum Iouis Romæ in arce ex cupreſſo ab V. C. ſexcenteſimo ſexageſimo primo anno dicatum, ſuo adhuc tempore duraſſe Plinius teſtatur annis circiter ducentis. Admonentur hoc hieroglyphico principes & magni viri, vt ſuam grauitatem & rectè adminiſtrandi ſtudium in omnibus rebus ſuis ſemper obſeruent, ac imprimis adulatores gnathones, & eiuſmodi farinæ homines, reipub. peſtes, ſingulari ſeueritate à ſe repellant, nec eorum conſuetudine ſeſe oblectent, multò minus aures faciles ipſis præbeant. Sic interrogatus Demoſthenes, quodnam animal peſſimè morderet? reſpondit, ferorum quidem, calumniatores: cicurum autem, Aſſentatores. Et Clemens Alexandrinus dixit, Adulationem eſſe amicitiæ morbum. Aut enim laudat vituperanda, aut contrà ſæpe vituperat omni laude digna. Seneca etiam adulatores ſuorum dominorum non tam arriſores quàm arroſores appoſitè nominat. De quibus integrum commentariolum doctiſſimum compoſuit Plutarchus. Cæterùm, lepido diſticho cu-

preſſus

A preſſus nebulones iſtos perſtringit,

Ite leues procul hinc aliorum in prædia blattæ:
Noſter adulantes neſcit amare decor.

A D V L T E R I V M.

IN Græca editione vetere bibliorum, Prouerb. 9. legitur, *Ἀπὸ ὕδατ⊙ ἀλλοτρίου ἀπέχου, καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίας μὴ πίῃς*, i. *Ab aqua aliena abſtine, nec ex alieno fonte bibas.* Vetat hoc hieroglyphicon ne quis rem habeat, aut corpus commiſceat cum aliena coniuge. Quod qui faciunt, dicuntur *διαβαίνειν εἰς ὕδωρ ἀλλότριον*, i. *Deſcendere in alienam aquam*, & *ὑπερβαίνειν ποταμὸν ἀλλότριον* alienum fluuium traiicere. Hebræi libro qui inſcribitur *Pirké Abothi*, Capitula vel apophthegmata patrum, referunt Ioſe filij Iochanam, dictum illud, Omni tempore quo homo multiplicat colloquium cum muliere, accerſit malum ſibimetipſi, & impeditur à ſtudio legis, tandémque deſcendit in gehennam. Eodem libro dicit Rabbi Akiba, Riſus & leuitas capitis aſſuefaciunt hominem ad ſcortationem. Huc referre placet ſententias quaſdam Ben Syræ, vetuſtiſſimi Hebræi, Propter formoſam mulierem, inquit, multi perierunt:
B & ob eam robuſti quique fuerunt interfecti. Abſtrahe carnem etiam à muliere venuſta, tanquam à carne prunarum inſtar adurente. Abſconde oculos à muliere formoſa, ne fortè te capiat rete eius.

Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuauior. Prouerb. 9. 17. Verba ſunt mulieris impudicæ, quæ in foribus deſidet, ac prætereuntes obſeruat, vt illos pelliceat ad ſe blandis verbis. Intelligit autem per aquas furtiuas adulterinum concubitum. Quidam exiſtimant metaphoram à re ruſtica ductam eſſe. Quemadmodum enim in pratis irriguis, vicinorum alter alteri vix inde digreſſo, aquam rurſus eripit, eam in fundum ſuum deducturus, ita mœchi, maritis abſentibus, ſtatim in illorum ædes clandulum irrepunt, & vxorum amorem paulatim in ſe deriuant, donec tandem optato harum congreſſu potiantur. Vnde apud Latinos Riuales dicti, qui eandem amarent mulierem, ſiue ea virgo eſſet, ſiue iam marito iuncta, quod expreſſit artis huius magiſter his verbis:

Me tibi riualem, ſi iuuat, eſſe veta. Eodem referenda ſunt ſequentia dicta de *pane abſcondito*, qui nimirum proximo ſubducitur, & in occulto deuoratur. Cæterùm toto hoc dicto nihil aliud agit impudens adultera, quàm vt ſtolidis perſuadeat illicitam & furtiuam Venerem longè dulciorem eſſe honeſta conſuetudine piorum coniugum in legitimo matrimonio. Nam ea eſt mentis humanæ peruerſitas, in plurimis, vt nolint ſeſe ad certum thori fœdus adſtringi, ſed in exercendis libidinibus
C temerè vagari cupiant: imò illas vehementius appetant, quarum conuerſatione ipſis diuina lex interdixit. Sic Dauid, quamuis multas admodum vxores aleret, 2. Sam. 12. vnicam tamen Bathſebam, Vriæ coniugem, impotenti amore deperibat. Et plerumque adulteri, cùm domi formoſiſſimas habeant vxores: nihilominus furioſa dementia perciti, turpiſſimas meretrices & adulteras ſectantur. Quod verè eſt, *τὴν πηγὴν ἀφέντας τὴν καθαρὰν, ἐπὶ τοῦ βορβόρου τὸν ὀχετὸν τρέχειν*, i. *puro fonte relicto ad immundi cœni cloacam currere:* quemadmodum D. Chryſoſtomus in 13. cap. Epiſt. ad Rom. homil. 24. commentatur.

Similia dicta, cùm in Sacris, tum etiam apud profanos ſcriptores, paſſim reperiuntur. Syracides vtramque picturam in eadem cauſſa eſt imitatus. Priorem quidem de *aqua*, cap. 26. v. 15. Mulier procax, inquit, ſicut viator ſitiens, ab omni aqua proxima bibit. Poſteriorem, de *pane furtiuo*, cap. 23. v. 24. homini ſcortatori quilibet panis dulcis eſt. Inter Ethnicos primus omnium Pindarus hanc ſententiam à Salomone mutuatus videtur. Is enim, teſte Clemente Alexandrino, lib. 3. Pædag. cap. 11. dixit:

Γλυκύ τι κλεπτόμενον μέλημα Κύπριδ⊙.
Res dulcis eſt, furtiua cura Cypridis.

Huic reſpondet Senarius, quem citat Plutarchus in Erotico: vbi poſtquam detexit nebulonem, qui
D ſupercilia rollens, & ſe philoſophum profeſſus, nimirum foris, metu legum, noctu dum alij quieſcunt, reipſa dicit,

Γλυκεῖ' ὀπώρα, φύλακ⊙ ἐκλελοιπότ⊙:
Suaue pomum, ſi quidem cuſtos abeſt.

Similitudine petita à pueris furacibus, qui hortos alienos obſeruant, & quamprimum vident ὀπωροφυλάκιον cuſtode ſuo deſtitutum, ſepem tranſcendunt, & fructus arborum furtim decerpunt. Hinc iſtarum obſcœnitatum profeſſoris carmina:

Quod licet, ingratum eſt: quod non licet, acrius vrit.
Ferreus eſt, ſi quis, quod ſinit alter, amat.

Et alio loco, idem:

Nitimur in vetitum ſemper, cupimúſque negata.
Sic interdictis imminet æger aquis.
Quicquid ſeruatur cupimus magis, ipſáque furem
Cura vocat: pauci, quod ſinit alter, amant.
Indignere licet, iuuat inconceſſa voluptas.
Sola placet (timeo dicere) ſi qua poteſt.

Verùm his profanis cogitationibus opponendæ ſunt diuinæ comminationes de grauiſſimis pœnis, quæ adulteris omnibus imminent. Harum nonnullas etiam Ethnici modeſtiores annotarunt. Menedemus apud Diogenem Laertium iactabundo cuidam adultero dicebat, ἀγνοεῖς, ὅτι οὐ μόνον κράμβη χυλὸν ἔχει χρηστόν, ἀλλὰ καὶ ῥαφανίδες; i. *Ignoras non modo braßica ſuccum ineſſe iucundum, ſed & raphano?* Suauis primus guſtus raphani, ſed poſtremùs amarus, & tandem eſus difficilis concoctionis. Alludit forſitan Menedemus ad pœnam veterum temporibus in mœchos conſtitutam, de qua procax illa Pythias apud Terent. Eunuchum act. 5. Scen. Suidas in voce ῥαφανιδωθῆναι, & Ariſtoph. in Nubibus, act. 5. Scen. 5. Pindarus autem in Iſthmiis, Od. 6. E

—— τὸ πὰρ δίκαν

Γλυκὺ, πικροτάτα μενεῖ τελευτά. i.

Quod præter honeſtatem dulce eſt, finis manet amariſſimus.

Sed hæc omnia illuſtriora ſunt in Salomonis contextu, præſertim v. 18. vbi de æternis & horrendis iſtorum ſuppliciis agit. At iuxta D. Hieronymi ſententiam, Aquæ furtiuæ & panis abſconditus doctrinam adulterinam indicant, quæ ſtultis ac perditis ſuauior videtur. Quod dictum adulterij corporalis & ſpiritualis analogiam reſpicit.

Cap 20. Prouerb. v. 27. Suauis eſt homini panis mendacij, ſed poſtea implebitur os eius calculo. F
Hæc Salomon non tam de adulteris, quàm de adulatoribus, paraſitis, menſarum aſſeclis,

Qui bona ſumma putant, aliena viuere quadra.

Furibus, fœneratoribus, & rapacibus hominibus, intellexiſſe videtur.

Salomon Prouerb. Cap. 6. v. 27. Scortationis & adulterij periculum hieroglyphico elegantiſſimo deſignat; Numquid poteſt, inquit, homo abſcondere ignem in ſinu ſuo, vt veſtimenta illius non ardeant? Interrogata Hebræorum affirmationem continent. Ignem verò in ſinu vel intra veſtimentum portare dicuntur, quicumque domi ſuæ malum aliquod inteſtinum alunt, quod paulò poſt flammæ inſtar omnes ipſorum facultates depopulatur. Sapiens hoc loco phraſim illam in ſpecie ad meretrices & adulteras accommodat. Quemadmodum enim ignis tametſi hominibus aliquamdiu calore ſuo ſuauiter blandiri, eóſque molliter fouere videatur, tandem tamen iis accidit idem quod euenißet Satyro, niſi Promethei voce fuiſſet maturè ad ſaniorem mentem reuocatus, Plutarcho teſte. Cùm enim ignem, vt primùm ei apparuit, Satyrus oſculari & complecti vellet, Promethæus exclamauit, Heus hirce. Lugebis miſer barbam tuam: tangentem adurit. Ignis, vt ex Xenophonte refert Stobæus, ſerm. 50. tangentes ſolùm vrit: pulchri verò etiam procul diſtantes inflammant. At interdum etiam nutrimentis & viribus acceptis, integras domos cum cuncta ſupellectile ignis in cineres conuertit: Ita eiuſmodi mulierculæ, ſimulata ſua beneuolentia, ſtolidos amatores bonis omnibus exuunt, & in horrendas calamitates præcipitant. Pythagoras dicere ſolitus eſt. Idem eſſe in ignem ac in mulierem incidere. Et apud Comicos Scortum fundi amantium calamitas ſæpius appellatur. Porrò adulterij atrocitas in ſacris literis hac eadem ſimilitudine ſæpius exaggeratur, præcipuè verò Iobi 31. cap. v. 12. vbi flagitium illud appellatur ignis, qui vſque ad perditionem deuorat, & prouentus omnes eradicat funditus. G

Poteſt etiam paulò aliter exponi, vt in illos competat, qui primùm quidem ad tempus ſcelera clandeſtinis artibus tegere conantur, ſed tandem deprehenſi rapiuntur ad ſupplicium. Id confirmat Sapiens in parabolæ ἀντανακλάσεως. Eodem modo, (inquit) nemo impunè habiturus eſt, qui proximi ſui vxorem attinget: tandem enim, etſi pede claudo, veniet dies vindictæ, ſcelus admiſſum in lucem proferens, & adultero pœnas infligens debitas. Hinc natum Socrati adſcriptum Serm. 6. Stobæi dictum, ὅτι πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι ἀδύνατον, οὔτε αἰσχρὸν ἁμάρτημα χρόνῳ: i. *Nec ignem veſte occultare poßibile eſt, nec turpe peccatum diuturnitate temporis.* Vt enim ignis veſte ſuperiniecta nequaquam opprimitur, ſed ardentiorem flammam ſub illa concipit; ac poſteà maiore violentia erumpit: ſic in hominibus.

—— alitur vitium, viuitq; tegendo, H

quo magis occultatur, eò magis interim creſcit, atque iram Dei exaſperat, quæ (vt eleganter ſcribit Valer. Max. lib. 1. cap. 1. lento gradu ad vindictam ſui procedit, & tarditatem ſupplicij grauitate compenſat. Tarditas illa verò, ſicut loquitur S. Petrus eſt admirabilis illa patientia qua clemens & benignus Dominus omnes, etiam ferociſſimos quoſque, vt tempora Noachi arcam conſtruentis teſtantur, variis modis inuitat ad reſipiſcentiam.

ETSI quæ de Viperæ cum Muræna coitu litteris conſignata ſunt, falſitatis coarguant Rondeletius, hipp. Saluianus, Baldus, Angelus: iucunda tamen & valdè hieroglyphica ſunt, quæ de illo apud ſcriptores complures leguntur: Viperam nimirum veneno priùs poſito conſortem murænam ſibilo euocare è mari: hanc autem ſponte illi morem gerere, atque in littore cum illa commiſceri. Tradunt hoc conſtanter Horapollo in hieroglyphicis, Oppianus, Ælianus, Philo in Iambis, Licinius Macer apud Plinium, & Achilles Statius graphicè admodùm lib. 1. de Clitophonte & Leucippe: Ariſtoteles quoque & Theophraſtus murænam non rarò in ſiccum exire teſtantur, pluréſque qui eadem aſſerant, commemorat Scholiaſtes Nicandri in Theriacis eius. Sequuntur illos Baſilius Magnus & B. Ambroſius in hex. vterque ad matrimonio conuenientem reuerentiam, & coniugale obſequium tam eruditè transferens. Quo ſenſu etiam Alciatus hoc hieroglyphicon accepit, & lepidiſſimo Epigrammate

A mare deſcripſit. Sed cùm non eiuſdem generis ſint hæc animalia, idcircò longè rectiùs ad violationem thori alieni referri fortè poſſet. Nam & in murænarum genere, reſte Ariſtotele, mares ſunt, vt alienigenam ſectari neceſſe non habeant: & pulcherrimè Baſilius dicto aure loco ait: ὅτι μοιχεία τίς ἐστι φύσεως ἡ τῆς ἐχίδνης καὶ μυραίνης ἐπιπλοκή: veluti adulterium quoddam naturæ eſſe hunc viperæ & murænæ concubitum. Et idcirco eos, qui alienæ matrisfamilias corruptores ſunt, conſiderare debere cuiuſmodi beſtiæ ſint ſimiles. Ægyptios ſanè hominem ἀλλοφύλων μίξει χρώμενον murænæ typo expreſſiſſe etiam Horapollo ſcribit. Pulchrum ſanè eſt Euphronis illud:

οὐκ ἔστι μοιχοῦ μεῖζον οὐδὲ ἓν κακόν:
ἐν ταῖς γὰρ ἑτέρων βούλετ' ἀτυχίαις τρυφᾶν.
Non eſt adultero vllum maius malum:
In aliorum enim infortuniis delicias quærit.

Omnibus Diuinis & humanis legibus damnatur ſacri concuſſio lecti.

Naucletus in portu naufragium faciens, neutiquam veniam aſſequitur. Et vir, poſt nuptialem portum aliena coniugia inuadens, vel mulierem alienam curioſius ſpectans, nullam habebit defenſionem, tam apud Deum, quàm apud homines, etiam ſi ſexcenties naturæ voluptatem prætexat. Chry-
B ſoſtom. *Serm. 9. de Ozia.*

In adulteros rotundum extat & elegans Epigramma, quod deſcribere libet.

Vis orbem excindi? Subuertito funditus vrbes.
Vis vrbes ipſas tollere? tolle domos.
Vis delere domos? cartat fac coniuge coniux,
Vanaq́; ſint ſancti fœdera coniugij.
Ergo perire domos, vrbes, orbemq́; neceſſe eſt:
Orbe vel expelli quiſquis adulter erit.

ÆQVANIMITAS.

De Sphingibus, Diodorus Siculus & Plinius multa tradunt, & Natalis Comes caput peculiare habet, nempe 8. lib. 9. ſuæ Mythologiæ, vbi ad finem, per Sphingis fabulam, inquit, id ſignificatum fuiſſe ab antiquis ſapientibus crediderim: ſuam fortunam æquo animo cuique eſſe ferendam, quam tamen ſi quis ægerrimè ferat, omnino ferre neceſſe ſit. Nam quid ſignificant alæ? an non for-
C tunæ inconſtantiam? Aut cur vngues in prædam flexæ illi tribuuntur? nónne quòd vndecumque libuerit omnia poteſt auferre? Cur humana eſt facies? quia humanum eſt ſubiici calamitatibus & viciſſitudinibus fortunæ. Leonina pars forti animo eſſe ferenda aduerſa ſignificat, quæ vel vi omnino ſunt ferenda. Si quis enim miſerias prudenter ſuſtinere nequiuerit, aut niſi ſe ſapienter inter aduerſa cuſtodierit, ille ab ipſa Sphinge crudeliſſimè torquetur & laniatur. Atque, vt ſummatim dicam, nos monere per hanc fabulam ſapientes voluerunt, aut prudentia & Mineruæ conſilio fortunæ iniquitatem eſſe ſuperandam: aut ſi minus iſtud fecerimus, nos ab illa ſuperari oportere. Nam quid agitur in ænigmate Sphingis? an non de humana imbecillitate? cùm nihil naſcatur homine debilius aut calamitoſius. Hoc ſenſu Sphingem etiam dictam poſſumus aſſerere ἀπὸ τοῦ σφίγγειν, i. confringere vel vincire, quòd diuina prouidentia (quam Ethnici fortunam finxerunt) nos ſibi porenter ſubiiciat, ita vt ducat volentes, nolentes trahat: nec penes nos ſit tantæ ſapientiæ nodos ſoluere, vel arcana rimari, ſed æquis oporteat animis eius ſcita & mandata ſequi. Huc pertinent diſertiſſimi verſus Cleanthis, quos Seneca Latinos fecit, Epiſt. 107.

Duc me, parens, celſiq́; Dominator poli,
Quocumq́; placuit. nulla parendi mora eſt.
D *Aſſum impiger. fac nolle: comitabor gemens,*
Maluſq́; patiar, quod pati licuit bono.
Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Addit ille Sapiens: ſic viuamus, ſic loquamur. Paratos nos inueniat atque impigros fatum. Hic eſt magnus animus, qui ſe Deo tradidit. At contra ille puſillus ac degener, qui obluctatur, & de ordine mundi malè exiſtimat, & emendare mauult Deos, quàm ſe. Sequens tetraſtichon inſtituto noſtro conueniens etiam appingamus:

Humana vita pluribus moleſtiis
Eſt mixta, quæ vitare nullis eſt datum.
Prudens ſequatur ergo quò ducet Deus,
Fortiq́; mente damna quæuis perferet.

Cæterùm Ægyptij Sphinges in templorum ſuorum veſtibulis collocaſſe videntur, quod myſtica dogmata, præſertim de diuina rerum adminiſtratione, mentes humanas veluti ænigmatum nodis obligare debeant, & ſint pia quadam ignoratione colenda. Alciatus emblem. 187. ad rerum ignorantiam Sphingis hieroglyphicum retulit, quod ex Cebetis tabula eius interpres confirmat. Sed addit ex Clemente Alexandrino 5. Stromat. & Dione Chryſoſtomo Orat. 10. alias ſignificationes, de ingenij

ſollertia,de corporeis viribus,& de iuſtitia. Porro ſuperius dicta de æquanimitate & in aduerſis con- E
ſtantia Deum ſequente nobis ſufficiunt.

Dum autem manum tollimus de tabula,occurrit Ioan.Goropius,qui hieroglyphicorum lib.8.pag.
124.Collocari ſolent(inquit)Sphinges pro templorum foribus,& in ipſa etiam Palladis galea,vt mo-
nerentur homines in iis quæ viderent, ſe mentem ſuam & omnem intelligentiam captiuam dare de-
bere ipſis religionis arcanis, nec fas eſſe de iis iudicare, niſi mox leoninum diuinitatis robur, & cele-
rem vindictam exſpectare vellent. Redigenda enim erat in captiuitatem intelligentia, dum ſacros
ritus & ceremonias, quarum cauſſas ignorarent, homines videbant. Hermathenæ autem lib.6.pag.
131. idem,erat(inquit)Sphinx,non animal,cuius Diodorus Siculus & alij meminerunt, in Simiarum
genere;ſed hieroglyphicum religionis ſignum,templis maximè præponi conſuetum:quo obſcurè in-
dicaretur quæcumque in veterum religione fierent, ænigmata eſſe, omnéſque ceremonias & ritus
alia prorſus ſignare,quàm prima fronte viderentur.Alia autem quæ ſubiungit Goropius quum Ægy-
ptiis & aliis Ethnicis ante apoſtolorum prædicationem ignota fuerint, ſciens volens omitto.

Æ Q V A N I M I T A S.

F

IN omnibus rebus bene agendis ac rectè adminiſtrandis nimia vehementia & auſteritas ſummo-
perè improbatur; at contrà facilitas quoque modum omnem excedens non parum nocet,medio-
critas verò ſicut aliis in rebus vniuerſis,hic quoque locum habet & plurimum commendatur,æqua-
nimitas ſcilicet quædam ac beneuolentia conueniens. Nam & ramus paulatim flectendo obſequi-
tur,vi autem attractus rumpitur. Sic Terentius in Adelphis præclaram ſententiam nobis proponit:

Et errat longè quidem mea ſententia,
Qui imperium credat grauius eſſe aut ſtabilius
Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adiungitur.

Et Cicero 2. lib.de Officiis;Malus(ait)cuſtos diuturnitatis metus,contráque beneuolentia fidelis vel
ad perpetuitatem. Atque idem autor alibi dicit; Omnibus odio eſt crudelitas, & amori pietas ac cle-
mentia. Sunt autem verſus integri apud Ouidium:

Flectitur obſequio curuatus ab arbore ramus:
Frangas, ſi vires experiare tuas.

Atque id quidem locum habet apud homines liberales & tractabiles,non autem barbaros iſtos,Scy-
thas & Moſcos nimirum, duriori diſciplinæ aſſuetos, in quos potius congruit Ageſilai dictum, teſte G
Plutarcho,quod de Aſiæ populis nonnullis ſolitus eſt referre; Si libertate fruerentur (inquiens) ma-
los, ſin ſeruirent bonos eſſe.

Æ T A S *hominis.*

IN oculo cæci vitium, nocte durante, cæcitatis eſt, ſed non apparet, nec diſcernitur inter videntem
& cæcum, niſi luce veniente. Sic in puero vitium non apparet, donec ætatis prouectioris tempus
occurrat. *D. Auguſtinus, De verbis Apoſtoli.*

Ex amphora primùm, quod eſt ſinceriſſimum effluit, grauiſſimum quodque turbidúmque ſubſi-
dit: ſic in ætate noſtra, quod optimum id primum eſt. *Seneca Epiſt. 109.*

Illa herba, quæ in ſegetem frugémque ventura eſt aliam conſtitutionem habet tenera & vix emi-
nens ſulco; aliam cùm conualuit, & molli quidem culmo, ſed qui ferat onus ſuum conſtitit; aliam,
cum flaueſcit & ad aream ſpectat,& ſpica eius indurluit: in quamcumque conſtitutionem venit, eam
tuetur, in eam componitur. Alia eſt ætas infantis, pueri, adoleſcentis, ſenis. Ego tamen idem ſum,
qui & infans fui, & puer, & adoleſcens. *Idem, Epiſt. 121.*

H

Æ V V M.

ÆVVM innuentes Ægyptij,referente Horapolline hieroglyphicῶn lib.1. cap.1.Solem ac Lunam
pingunt,quòd hæc æterna ſint,æuíque fluxum producentia elementa. Quin & aliter æuum pi-
ctura exprimere volentes, ſerpentem delineant, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore.
Hunc Ægyptij quidem lingua ſua Vræum, Græci verò Baſiliſcum appellant. Eumdem ex auro con-
flatum Diis circumponunt. Cæterùm hoc animali æuum ſignificari propterea Ægyptij dicunt,quòd
cùm tria ſint ſerpentium genera,ſolum hoc ex omnibus immortale eſt,cætera mortalia: vtpote cùm
quoduis aliud animal ſolo afflatu abſque vllo morſu ſerpens hic interimat. Vnde & quoniam vitæ
necíſque poteſtatem habere videtur, meritò ſanè Deorum capitibus inſeritur.

A F F E C T V S *catus.*

INIMICITIA perpetua laborant muſtelæ & bufones. De muſtelæ remediis in pugna contra eoſ-
dem & ſerpentes teſtantur naturalis hiſtoriæ ſcriptores. Nihilominus perhibent hoc cautum &
aſtutum alioqui animalculum, neſcio quo errore impulſum, ſponte ſua interdum in os bufonis ini-
mici ſui irruere, atque ita nonnumquam perire, haud aliter quàm viperam caput maris ori ſuo inſer-
tum

A rum præmordere quidam aiunt: ſed apud veteres Scriptores nuſquam reperitur annotatum. Quadrat hieroglyphicum illud in illos qui ſatis cautè ac prudenter in aliis ſuis rebus verſantes, interdum tamen cæco iræ, libidinis, auaritiæ, ambitionis, vindictæ affectu rapti, ſe à tramite virtutis abduci ſinunt, ac ita ſæpe ruunt in manifeſtam perniciem. Quem affectum violentum Seneca duobus locis egregiè depingit. prior extat in Hippolyto:

------ Furor cogit ſequi
Priora: vadit animus in præceps ſciens,
Remeátque; fruſtra ſana conſilia appetens.

Alter eſt in Medea:

Cæcus eſt ignis ſtimulatus ira,
Nec regi curat, patiturq́; frenos:
Haud timet mortem, cupit ire in ipſos
Obuius enſes.

Et fortiſſimis quibuſque ratio placidis dictis ſemper occinit, Vince animum, qui cætera vincis. Ei qui nimium ſuo affectui indulgens in pericula grauiſſima incidit, confeſtim Minerua occurrit, & veluti
B ſuum Achillem retrahens, clamat,

Cætera qui vincis, tibi cur dominata voluptas
Te haud improuiſum mergit in exitium?

A F F E C T V S *compeſcendi, frenandi, moderandi.*

OCVLORVM acies pura & lucida acutè omnia intuetur, neque in deprehendendis tenuiſſimis corporibus laborat. Verùm ſi quis malus humor à capite, vel caligo aliqua ad oculum aſcendit, denſa quidem ante pupillam nebula obiicitur, quæ ne quidem craſſiora corpora videre ſinit. Quum omnis perturbatio quæ animam offenderat, purgata eſt, intentè obiecta omnia proſpicit. Sed quando plurimis turbatur affectibus, vim omnem illam amittit, & nihil altum intueri poteſt. *Chryſoſtom. homil. 1. in Ioann.*

Qui contudit caput ſerpentis, reliquum corporis longum ſyrma necauit. Qui primos vitiorum ſurculos eradicat, etiam cætera quæ inde proueniunt, ſuſtulit. Hoc verò numquam eueniet, niſi poſtibus noſtris effuſus fuerit cruor eius (nempe Chriſti) qui interfectorem interfecit. Bifariam necantur
C affectus, ſcilicet primogenitis pereuntibus, & noſtris ianuis, ob ſanguinis aſperſionem in tutum collocatis. *Procopius in Exod.*

Feræ blanda manu ſi demulceantur, leui cicurantur conamine. Et libidines, pauores, animi terrores, aliáque eiuſmodi venefica mala conſuetudine ſopita, nec perpetuo irritamento efferata, vi rationis manſuetiora deinde fiunt. *Baſilius Magnus ad Gregor.*

In magno fluctu non ſiſtitur nauis, niſi hanc retineat pondus anchoræ alto vado infixæ. Et in magnis procellis rerum ſumma ratio animum cohibere debet, ne ab affectibus auferatur. *Plutarchus.*

Pro nauis magnitudine velis eſt vtendum. Et cupiditates pro virili ſunt moderandæ. *Idem.*

Equi iam manſuefacti, etiamſi auriga non moderatur habenas, tamen ſua ſponte viam ineunt. Et affectus à ratione iampridem domiti & aſſuefacti, nec in ſomnis, nec in morbis, ſopita ratione quicquam tentant quod turpe ſit. *Idem.*

A F F E C T V S & R A T I O.

PLATONIS Phædrus, ſeu Dialogus de Pulchro hieroglyphicum pingit equi indomiti & domiti,
D quibus omnis generis cupiditates ſignificare voluit, quæ ſi Rationi obtemperent bonæ ſunt, ſin minus prauæ euadunt. Quapropter ira, ſuperbia, aliíque praui affectus, ſi Rationis rectæ quaſi vinculo & freno non coërceantur ac confringantur, homo ſuæ poteſtatis amplius eſſe nequit, ſed efferatur in omnes partes, & extra ſe rapitur. Contra

------ Diis proximus ille eſt,
Quem ratio, non ira, mouet;

inquit Claudianus in Mallij Theodori panegyrico. Et ſanè,

Affectus quiſquis mentis moderatur habenis,
Fertur equo domito: qui negat, ille fero.

Eſt autem Ratio nihil aliud quàm de humanis diuiníſque rebus, quatenus tamen eæ ad nos ſpectant, verum iudicium ac purus ſenſus. Opinio verò, de iiſdem eſt futile falláxque iudicium. Cicero lib. 1. de offic. Ratio præſit, appetitus obtemperet. Quæ magis theologicè explicat Diuus Chryſoſtomus hom. 5. in Iſaiam: Anima laxans (inquit) habenas cupiditatibus extra rationem poſitis, quouis rapitur, nec aliter quàm equus ferociens, vbi frenum ore, ſeſſorem tergo excuſſit, fertur quouis vento velocius, omnibus obuiis intolerabilis. Ergo timore Dei, qui Chriſtianis eſt vera ratio, vndique conſtringendæ ſunt cupiditates, & intra ſuos limites continendæ.

AFFECTVVM *tormenta.* E

VIS ignis abſumit omnem obiectam materiam. Affectus excandeſcens corrumpit quicquid ſit obuium. *Philo.*

Oculus turbatus aliud pro alio cernit, & mens prauarum cogitationum confuſione perturbata idem patitur. *Chryſoſtomus.*

Venti quidam feri atque immanes, cùm in ſerenum irruerint pelagus, ipſum totum à fundo perturbant, adeo vt & arena ſæpius vndis miſceatur. Animi affectus cùm irruperunt, cuncta miſcent, ſuperiora ad inferiora detrahunt, excæcántque mentis clariſſimum lumen. *Idem.*

Subitis procellis creſcentes amnes legitimum excedunt alueum, & ſuper ſegetes vel plantarum culturam præcipites lati, ruſticorum operum ſalutem atque ornamentum euertunt. Sic & animus affectuum nimia vi à rectis ratiocinationibus depulſus, falſis atque improbis opinionibus corrumpitur, quæ eius menti pro ebriorum more, quibus nimia crapula interiores concire ſolet ægritudines, velut ex latibulis repentia quædam animalia confundunt mentem, ab iiſque cogitur proprias eorum voces perſonare. Si verò manifeſtioribus exemplis opus ſit, improbitatem animi inconditæ plebis aſſimilabimus imperio. *Maximus Tyrius, Serm 17.*

Timidi, & qui nauſeæ nauigando ſunt obnoxij, exiſtimantes ſe meliuſculè habituros, ſi ſedes mutauerint, nihil tamen proficiunt, bilem timiditatémque ſecum circumferentes: ita aliud vitæ genus animo non eximit ea quibus grauatur & turbatur, nempe rerum inſcitiam & rationis imperfectionem, ac illud vitium quod nequit & neſcit rectè præſentibus vti. *Plutarch.* F

Periculoſior eſt tempeſtas quæ non ſinit in portum appellere, quàm quæ vetat nauigare. Et grauiores ſunt animi motus, qui hominem conſiſtere non ſinunt, ratione perturbata, ſed in fluctus commotos auferunt præcipitem. *Plutarch.*

Hominem vehementer ægrotum, vel lunæ deliquium, vel ventus aſperior, vel maris deceſſus, aut huiuſmodi quæpiam leuis commutatio tollit de vita. Sic animos imbecilles & affectibus corruptos quæuis offenſa perturbat: cùm qui firmis ſunt animis iſtiuſmodi non ſentiant.

Podagra laborantes ad leuiſſimum tactum acerbè conqueruntur, & dolore graui perculſi gemunt: animi prauis affectibus oppreſſi nullam monitionem ſuſtinent.

AFFIXI *rebus caducis.*

D. Bernardus Serm. 5. de Aduentu: Quibus aſſimilabimus, inquit, homines generationis huius, aut quibus comparabimus illos quos videmus à terrenis & corporalibus conſolationibus auelli ſepararíque non poſſe? Profectò iis ſimiles ſunt qui ſubmerſi periclitantur in aquis. Nimirum videas eos temere nec vlla ratione prehendere, quod primum occurrerit manibus, quicquid ſit illud, licet ſit tale aliquid, quod omnino non poſſit prodeſſe, vt ſunt radices herbarũ cæteráque ſimilia. Sic pereunt in hoc mari magno & ſpatioſo miſeri, dum peritura ſectantes omittũt ſolida, quibus apprehenſis emergere & ſaluare poſſent animas ſuas. Neque enim de vanitate, ſed de veritate dicitur, Cognoſcite eam, & liberabit vos. Hæc Bernardus. Ad eundem modum Clemens Alexandrinus ſtultos ait non veris ac ſolidis rebus, ſed iis tãtùm quæ ſpecie tenus abſque opinione ſunt animum adiicere: perindéque illis, vt mente captis, accidere, qui alba nigra eſſe ſibi fingunt. In D. Bernardi dictum hæc Billius, G

An ſapitis, preſſus qui fluctibus accipit algam;
Nec ſolidis nixus littora tuta petit?
Haud magis ille ſapit, qui vita in fluctibus huius
Præponit ſolidis fluxa, miſerq; perit.
Vt fugias igitur tanti diſcrimina ponti,
Nec caput iſta minax obruat vnda tuum: H
Spémque, fidemq; agapemq; tene, fluxa omnia linquens.
Has nihil in tabulas vlla procella poteſt.

AFFLICTIONES.

1. SOL diu nubibus obtectus lætius poſtea ſplendet, & ver poſt hyemis triſtitiam eſt acceptius: iucundior tranquillitas blanda, & mare quietum poſt ventorum ſeditiones & perturbationem aquarum littoribus allidens: ſic poſt afflictiones nobis vita tranquillior. *Nazianz. in orat. de Cypriano.*

2. Niſi præceſſerit pugna non poteſt eſſe victoria: cùm fuerit in pugnæ congreſſione victoria, tunc datur vincentibus corona. Nam gubernator in tempeſtate dignoſcitur, in acie miles probatur. Delicata iactatio eſt cùm periculum abeſt, conflictatio in aduerſis probatio eſt veritatis. Arbor, quæ alta radice fundata eſt, ventis incumbentibus non mouetur: & Nauis quæ forti compage ſolidata eſt, pulſatur fluctibus, nec ſertur. Et quando area fruges terit, grana fortia & robuſta ventos contemnunt: inanes paleæ flatu portante rapiuntur. Sic & Paulus poſt naufragia, flagella, poſt carnis & corporis grauia tormenta, non vexari, ſed emendari ſe dicit in aduerſis. *D. Cyprian. ſerm. 4. de Mortalitate.*

A Sicut ab vno igne aurum rutilat, palea fumat, & ſub eadem tribula ſtipulæ comminuuntur, frumenta purgantur: nec ideo cum oleo amurca confunditur, quia eodem præli pondere exprimitur. Ita vna eadémque vis irruens bonos probat, purificat, eliquat: malos damnat, vaſtat, exterminat. Vnde in eadem afflictione mali Deum deteſtantur, atque blaſphemant, boni autem precantur & laudant. Tantum intereſt, non qualia, ſed qualis quiſque patiatur. Nam pari modo exagitatum & exhalat horribiliter cœnum, & ſuauiter fragrat vnguentum. D. *Auguſtinus lib. 1. de ciuit. Dei cap 8.*

Non caret admiratione paruulam ac elegantem plantam Rorariam, plerumque fabuloſis ac vdis locis, interdum etiam vmbroſis ſyluis prouenientem, & quæ cum capillaribus herbis magnam habet affinitatem, veteribus forſitan ignotam, ad multos morbos tamen efficacem, quautumuis etiam æſtate ardentiſſimis Solis radiis ſit expoſita, nunquam tamen folia ipſius, caua inſtar puſilli cochlearis, roſcido quodã humore deſtitui, eorúmque lanuginem admodum teneram guttulis quibuſdam pellucidis ſemper madere, vnde etiam nomen ſortita eſt, vt Rorem ſolis ac Rorariam recentiores nuncupatint. Illuſtris profectò hæc imago eſt, nos etiam in ſummis æſtibus ac caloribus calamitatum & afflictionum nunquam flacceſcere aut ſuccumbere, ſi ex ſacratiſſ. verbi diuini fontibus viuidum ſemper ac roſcidum ſuccum, qui nos ſubinde recreet, alat, ac ſuſtentet, hauriamus. Qui alioquin nimis rerum
B humanarum ac caducarum cupiditate diſſipatus ac conſumptus, perpetuum marcorem & tandem interitum perniciofum producit. Vnde Chryſoſt. in epiſt. ad Corinth. Homil. 26. Roratia igitur,

Syrius vt flagret, viret ac perfuſa liquore eſt.
Candida ſic durant pectora, firma fide.

Seneca in lib. de prouidentia: Id, inquit, in quoque ſolidiſſimum eſt quod exercuit. Non eſt arbor ſolida nec fortis, niſi in quam ventus frequens incurſat. Ipſa enim vexatione conſtringitur, & radices certius figit. fragiles ſunt quæ in aprica valle creuerunt. Pro ipſis ergo bonis viris eſt, vt eſſe interriti poſſint, multum inter formidoloſa verſari, & æquo animo ferre quæ non ſunt mala, niſi malè ſuſtinenti. Hæc ille. In hanc verò ſententiam adhuc multò neruoſius D. Chryſoſtomus, Homil. 73. in Geneſin breuiter hæc commentus eſt: vt arbores quæ radices altius miſerint, quamuis ſummum ventorum excipiant imperũ, non frangi aut euelli poſſunt: ſic orationes quas pius animus Deo ſuo reddiderit, perquàm tutò affixæ efferunt ſeſe in excelſum, nullóque peruertuntur aggreſſu cogitationũ. Hæc Chryſoſtomus. Ventorum incurſionibus certè arbores ſolidantur. Animus enim rectè inſtitutus multiſque ærumnis ac aduerſitatibus exercitus, eò fortius in malis reſiſtit, & radices conſtantiæ firmiores agit. Quò ſpectat apud Thucydidem Periclis egregium dictum, ὡς δὲ πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεως καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι. i. *Nam qui in cala-*
C *mitatibus animo quidem minimè triſtantur, re autem & operibus maximè obſiſtunt, hi optimi ſunt ſiue priuati homines, ſiue ciuitates fuerint.* Sed diſticho ſacro de afflictionum vtilitate dicta obſignemus.

Ventorum aduerſis ſolidatur flatibus arbor:
A cruce & à precibus mens pia robur habet.

Myrrha, quamuis acris & amara, tamen vulnera ſanat & prohibet putrefactionem. Piorum afflictiones, etſi carni inſuaues & moleſtæ, tamen minimè exitiales, quinimò ſunt ſalutares: teſte ſancto Apoſtolo, Hebr. 12.

AGRICOLA COLONVS.

INTER plurima antiqnitatis monumenta & μονοχρώματα elegantiſſima, formis Lafrerianis in ære ante aliquot annos Romæ impreſſa, pictura quoque hieroglyphica admodum ingenioſa proſtat; ex vetuſta tabula marmorea deſumpta, quæ aſſeruatur in ædibus Octauiani Zeni, prope theatrum Pompeij & Campũ Floræ. Hæc cùm de re ruſtica egregia in ſe præcepta contineat, & charta breuioros rerum notas tantùm expreſſerit, interpretationem præclari hieroglyphici ſubiecimus. Primùm itaque
D *Colonus* apparet pileatus & ocreatus, habitúque ſolutiore & viliore diſtinctus, qualis ſanè ad æſtus ſolis imbriúmque iniurias, atque alias eiuſmodi ruſticas moleſtias ſub dio perferendas conueniens eſſe ſolet. Ipſe verò, facie iuuenili, vultu alacri, humeris latis, lacertis toroſis, corpore deniqne robuſto (quæ omnia in Agricola requiruntur) præditus, vno pede *Taurum* ſiue Bouem inſiſtendo & comprimendo conficere conatur, id eſt, Terram ipſam, ſuæ induſtriæ ſuiſque laboribus potiſſimum deſtinatam, ſtrenuè exercere, & domando ſibi quaſi obſequentem reddere ſtudet. Huius Coloni manu ſiniſtra bouis os comprehenditur: dextera verò *Gladiolum* ſiue cultrum in eius corpus magna vi adigit: qua re ornatus ruſticos, & in colendo atque tractandò ſolo, tanquam ſubiecto proprio, Agricolarum labores aſſiduos deſignare voluerunt. Vnde illud Ouidianum,

Fertilis aſſiduo ſi non renouetur aratro,
Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager.

Et Horatius canit quòd

Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus.

Ex ſauciato verò corpore quaſi *cruor* emanat, i. ex terra diligenter ſubacta, ſæpius proſciſſa ac quaſi

vulnerata crebra aratione, fructus vberes & ad ſuſtentandam vitam neceſſarij enaſcuntur. Qui intra corpus aſſumti, ſi nutrimentum conueniens præbere nobis debent, prius in ſanguinem quoque conuerti neceſſe eſt. Poſt ipſum Colonum *Spicæ* duplicatæ apponuntur: quibus admonemur frugum conuenientem copiam & commeatum neceſſarium diligenti colono ſemper in promptu eſſe debere, ne (quod dicit breuiter & eleganter M. Varro) ſumtus fructum ſuperet. Fuerunt olim quoque ſpicæ ſymbolum Ædilium, qui rei frumentariæ Romæ præeſſe ſolebant, & Cornucopiæ, Cereris, Annonæ, prouentus boni, vbertatis, regionis fertilis, pacis denique notis in antiquis numis adduntur. Spicam verò à ſpe deduci, idem Varro tradit lib. 1. de re ruſtica. E

F

G

Cùm verò omnium fructuum quæ terra nobis ſuppeditat, atque agriculturæ beneficio habemus, prouentus lucis tenebrarumque alternis vicibus creentur, producantur, ac denique colligantur, eam ob cauſſam ante Colonum *Arbor diurna* adhuc arida, & ſterilis, vnà cum capite bouis & face ardente ponitur; quibus omnibus incrementi diurni atque vniuſcuiuſque diei diligentem imprimis habendam eſſe rationem, indicatur. Quid caput bouis deſignet, lector viderit. Ex aduerſo *Arbor nocturna* pomis onuſta vireſcenſque apparet: cui additur *Scorpius*, quibus generatio & procreatio rerum quaſi inſenſibilis, præſertim per amica ſilentia noctis, vt Poëta inquit, Serpens. & laboris diurni opera prius adaucta oſtenditur. Solebant autem Chaldæi, ſecundum ſuam artem ſuperſtitioſam partes generationi deſtinatas in homine ſcorpio tribuere, ac neſcio quid præterea de illorum fœcunditate, qui ſub illo ſidere nati eſſent, commentari.

Supra etiam Colonum noſtrum *Coruus* volitat, illiúſque ceruicibus quaſi imminens, & crocitans, ad aſſiduitatem & perſeuerantiam adhortari videtur, è cuius clamoribus indicia tempeſtatis impendentis deprehendi autor eſt Plutarchus. At cùm in hoc ruſtico negotio ante omnia fides & amor ad mutuas tradendas operas requiratur, ideo boni *Canem* aſſiſtentem & quaſi comitem fidum ipſi coniunxerunt. Hunc ſequitur *Leo*, fortitudinem & robur quoddam hic expeti innuens. Columella autem libri primi initio, non ſolùm diligentiam, fidem ac robur, ſed etiam prudentiam, ſollertiam ac prouidentiam, ad agriculturæ ſtudium plurimum requiri; quapropter hic quoque Cani ac Leoni *Serpens* additur, cuius allegorica explicatio in ſacris etiam literis habetur, dum ſummus Magiſter iubet ſuos diſcipulos prudentes eſſe ſicuti ſerpentes, quo reptili notatur vigilantia, induſtria & ſingularis in rebus curandis & expediendis prudentia. H

Infra Bouem *Scorpius* ac *Cancer* collocantur, quibus & creationem & generationem omnium ex terra naſcentium ſignificare voluerunt, de Scorpio ſupra aliquid dictum, cui addimus, ſi glebæ ſumantur ex ruderum illorum terra, in quibus Scorpij reperiuntur, eæque collocatæ inter duos lateres coctos, & tempore ſuo terra irrigatos, æſtiuis caloribus ſub dio exponantur, ſpatio paucorum dierum Scorpios inde oriri certum eſt, atque experientia confirmatum: quapropter etiam hoc nomine meritò generatio-

A generationis ſymbolum eſſe poſſunt. Cancer verò vitæ humanæ ortum & propagationem Platonicis denotat. Supra hæc omnia Sol Oriens radiis vndique fulgens apparet qui auror eſt terreſtris fœcunditatis, quorum vi abdita in terræ viſceribus ſemina fouentur atque excitantur: quamobrem Horatius ipſum Almum vocat, quòd eius lumine & calore viuifico ſupra vniuerſam terram omnia alantur & foueantur: ſintque hæc ad generationem rerum ſingularum neceſſaria. Ciceroni moderator eſt & dux temporis, qui ſua luce cuncta luſtrat & complet. Equi quatuor quibus vehitur celeritatis motum indicant, & varios Solis effectus. Huc refero Ouidij carmina:

Interea volucres Pyroeis, Eous & Aethon,
Solis equi, quartus Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent, pedibúſque repagula pulſant.

Prope Solem forma muliebri faſciis inuoluta *Natura* aſſiſtit. Cuius occulta & abdita vi omnium rerum primordia, Solis lumine ac efficacitate & terræ diligenti cultura, producũtur atque conſeruantur. Tres prætetea *lampades* propè collocatæ ſunt, tria Solis tempora indicantes, Ortum nimirum, Meridiem & Occaſum, quæ tamquam certi indices, & laborum atque operum ruſticanorum notæ conuenientes, in omni diurno negotio, ceu faces quædam prælucentes, præferri debent, quarum obſeruatione plurimùm opus eſſe ſolet. Ex altera parte *Luna* bigis inſidens quaſi ἀμφικυρτος, equis nonB nihil defatigatis & iamiam præcumbentibus vecta ſeſe occultare velle videtur. Noctu enim humor ſideris huius reficit & humectat quod ſæpe nimius calor Solis interdiu langueſecit. *Faces* autem quatuor iuxta ipſam poſitæ quatuor eius φάσεις ſiue σχήματα repræſentant, nouæ ſcilicet, creſcentis, plenæ, & decreſcentis Lunæ: quæ omnia quàm diligenter à rei ruſticæ ſtudioſis obſeruari, & propemodum ad vnguem præſciri neceſſe ſit, nemo eſt qui non intelligat. Rurſum autem & huic *Natura ſimulacrum* muliebre adiungitur, idque alatum, Lunæ celerem curſum conſequens, atque inſuper ſerpentum gyris circumuolutum, haſtæque innitens, quaſi leges quaſdam ſua naturali prudentia & rediuiua procreatione omnibus rebus naſcentibus præſcribens. His expoſitis erudita antiquitas oſtendere voluit, Colonum peritum non ſolùm oportere duorum Luminarium cæleſtium diligentem rationem habere, ſed omni tempore ſedulò hoc agere, vt ſingula ἐνκαίρως fiant: atque in primis diei ac noctis partes rectè diſtribuere ac obſeruare ſtudeat: quod innuitur poſtremo loco duabus *facibus* ad agricolæ latera collocatis, quarum vna erecta & ardens diurni laboris eſt nuncia, altera verò quaſi ſeſe occultans & inuerſa. Noctis tenebras adeſſe indicat, & ad quietem defeſſum agricolam hortatur.

C

ALASTORES.

SALAMANDRAM, beſtiam feralem, nonniſi horrida tempeſtate exorta, ſæuientibus nimborum procellis, coruſcantibus fulguribus, cælo tonante imbribúſque omnia longè latéque inundantibus & vaſtantibus, infauſto partu in lucem prodire multi Scriptores perhibẽt. Ita quidam Androclidæ & Alaſtores, nonniſi Eccleſia aut Republica maiorem in modum turbata, inter ſeditiones & motus ciuiles emergunt, claſſicum canunt, anteſignanos agunt: ac tum non tam inclareſcunt quàm paſſim fiunt abominabiles; cùm ex eorum κακοτεχνίαις & polypragmonicis geſtis infamiæ plurimùm, veræ gloriæ nihil planè ad eos redeat. Docti nonnulli Salamandram, ſicut pingitur, in natura rerum extare negant: & de lapide Salamandra, apud Tartaros inuento, qui in igne durat & nitidior fit, dicta illa volunt. Eſt etiam lapis quem Pyrimachum vocant, & aiunt ab igne nihil pati, ac ne calefieri quidem. Cùm autem Salamandra iiſdem quibus Stellio notis depingatur, an eadem ſit cum Stellione incertum. Omnia portò conueniunt, ſigna, figura, color, fœditas, torpor. Prunis iniecta, inquit Scaliger exercit. 185. extinxit eas, non (vt puto) frigiditate, ſed lentore; id quod ab aliis quoque fit carnibus. Ipſa tamen interit: idcirco Nicander eam λιπόῤῥινον appellauit, quòd eſſet pingui corio, id eſt, λιπόδερμον. Tantùm abeſt, inquit Bodinus, Theatri libr. 3. vt Salamandra flammis delectetur, vt etiam D ſumma ſua frigiditate carbones ardentiſſimos ante reſtinguat quàm vratur: & ita languida eſt & ſtupida, vt niſi impulſa, vix loco moueatur, quod ipſi in agro Tholoſano vidimus: frigiditatis maximum argumentum, nuſquam verò niſi locis valde frigidis & humidis verſatur. Alaſtores etiam quicquid lucis & caloris eſt in hominum ſocietate ſuo torpore ad bonum facilè exſtinguunt.

AMBITIO.

1. ÆQVE mortuus eſt conditus in odoribus, & tractus vnco. Æquè etiam ſunt infelices & qui voluptatibus indulgent, & qui ambitioſis negotiis vacant. *Seneca.*

2. Chamæleon maximum habet pulmonem, nihil aliud intus: & quidam præter oſtentationem & ventoſam iactantiam nihil poſſident. *Ex Plinio, vt & ſequentia.*

3. Taurus auis, cùm ſit puſilla, tamen boum vocem imitatur. Et nonnulli, quamuis nihili ſint, regna Satrapiáſque loquuntur.

4. Columbo in volatu pernicitas, ſed dum plaudit in aëre, ſibi placens implicatis ſtrepitu pennis, capitur ab inſidiante accipitre. Multi dum oſtentant ſuas vires, nec eis commodè vtuntur, fiunt præda inimici.

5. Pauo non explicat pennas niſi laudatus:& quidam putant ſe non habere quod habent, niſi ſint qui mirentur. E

6. Gallus victor illico cantu ſuperiorem ſeſe teſtatur: quidam ſua facinora iactant ipſi, & ſuarum laudum ridiculi ſunt tubicines.

7. Ventus Cæcias ad ſe trahit nubes:& ambitio ſimultatem, inuidiam, luxum, &c. *Ex neotericis.*

8. Minimi cancri quos pinnoteras vocant, quò tutiores ſint, inanium concharum teſtis ſe condunt, & cùm accreuerint migrant in capaciores. Quidam maiorum titulis ſeſe tuentur, cùm ſuis diffidant virtutibus.

9. Oua plena ſidunt, inania fluitant: veris virtutibus, aut eruditione ſolida præditi, minus ſe oſtentant quàm qui ſecus.

10. Venti deſituri vehementiſſimè ſpirare ſolent. Quum maximè ſeſe efferunt, tum ad exitium feſtinant.

11. Chamæleon, quoniam aura non cibo paſcitur, ſemper hianti eſt ore. Qui glorioſis & auris popularibus aluntur, ſemper eiuſmodi fumos captant quibus inflantur miſeri.

12. Vitis niſi amputes, latè ſeſe ſpargit, palmitibus ſuis omnia complectens & implicans. Princeps ambitioſus ſemper aliquid è proximis ſuo adiungit imperio, niſi ſubinde coërceatur. F

AMBITIOSVS. AVARVS. GVLOSVS.

ONOCROTALI dictionem græcam volunt eſſe, à voce aſini rudentis deſumptam, Itali hodie adhuc *Grotto* vel *Agrotto* vocant, Galli *goutterese*, quaſi gutturoſam, ab ingluuie quæ ſtrumæ inſtar dependet. Olim à Trua vaſis genere, (vt vult Verrius Flaccus) dicebatur, Truo, vnde Cæcilius comicus, ſecundum Feſtum, irridens quemdam ob naſi magnitudinem, Truonem nominabat. Huc refertur Auis illa Mechlinicatis, quam vulgo *Vogel Hein* nominabant, & vltra octoginta annos vixiſſe dicitur, de qua plura non ſine admiratione apud Geſnerum & alios leguntur. Bellonius in obſeruationibus hodœporicis, refert ad Gazarim Ægypti vrbem ſe vidiſſe greges Onocrotalorum verſus mare volantium. Plinius ſæpius indicato libro capite 47. ita deſcribit. Olorum ſimilitudinem Onocrotali habent, nec diſtare exiſtimantur omnino, niſi illis ineſſet alterius vteri (quidam legunt ventri genus. Huc omne animal inexplebile congerit, mira vt ſit capacitas, mox perfecta rapina ſenſim inde in os reddita in verum aluum ruminantis modo refert. Gallia hos ſeptentrionali proxima Oceano mittit. Qua icone repræſentatur egregiæ gulæ & ingluuiei deditus, qui Græcis eſt γαςϱιμαϱγὸς, & Iulio Polluci γλωσσόγαστωρ, ſua helluatione & voracitate omnia conſumens,

Et quibus in ſolo viuendi cauſa palato eſt, G

ſecundùm Iuuenalem.

Quod vitium ſanè deteſtandum, quamuis nimis vulgatum, Lucanus non parum reprehendit, lib. 4.

----prodiga rerum

Luxuries. numquam paruo contenta paratu.

Poteſt quoque intelligi de alio, nimia cupiditate habendi, & immodico appetitu laborante: præſertim auaritiæ cauſſa, cùm immenſæ opes per fas nefasque cum aliorum maximo damno corraduntur.

Qui nequit explere ventrem, mentémve, vel arcam,

Piſciuori effigiem cernito Onocrotali.

AMICI. *Amicitia.*

AVRVM igne probatur: amici, beneuolentiâ in rebus aduerſis. *Menander.*

Ciconia tametſi demigrat, tamen reuertens ſemper eoſdem reperit nidos. Ob intermiſſam vitæ conſuetudinem non oportet obliuiſci amicorum, ſed illorum memoriam ſemper nobiſcum circumferre. *Plin lib 10. c. 23.*

Adamas ſi frangi contingat malleis, in minutiſſimas diſſilit cruſtas, adeo vt vix oculis cerni queant. H Ita arctiſſima neceſſitudo ſi quando contingat dirimi, in ſummam vertitur ſimultatem: & ex arctiſſimis fœderibus, ſi ſemel rumpantur, maxima naſcuntur diſſidia. *Idem, lib 37. cap. 14.*

Abies adeo cohæret glutino, vt prius ſcindatur, quá ſolida eſt, quàm quâ glutino ferruminata. Ita poſt reditum in gratiam firmior debet eſſe amicitia: & arctiùs cohærent quos copulauit mutuæ beneuolentiæ glutinum, quàm quos natura coniunxit. *Idem, lib 16. cap. 2.*

Chryſtalli fragmenta ſarciri nullo modo poſſunt. Et difficilimum eſt eos reconciliare, qui ex arctiſſima familiaritate in mutuum odium venerint. *Idem, lib. 17. cap. 3. & lib. 37. cap 2.*

Pyrites gemma non aperit vim igneam, niſi atteras, tum enim digitos adurit. Ita quorundam malitiam non ſentias, niſi cum illis conſuetudinem aut rem habueris. Vel, non ſenties philoſophiæ vim niſi exercueris. *Idem, lib. 37. cap. 11.*

Ixion Iunonem perſequens in nubem incidit: multi etiam in fucatam amicitiam incurrunt. *Plutarchus.*

Orabanche ciceri infeſta eſt & eruo, vt æra tritico, hordeo feſtuca quæ vocatur ægilops, lenti ſecuridaca: atque hæ quidem omnes complexu necant. Ita quorundam amicitia peſtilens magis eſt quàm inimicitia. *Plin. lib. 18. cap 17.*

Luna

A Lunæ quo propior eſt Soli, hoc minus habet luminis: & plus fructus atque dignitatis eſt iis, qui procul abſunt à magnis Principibus: *Plin. lib. 2. cap. 9.*

Arithmeticorum digiti, nonnumquam plus, aliquoties minus, aut nihil valent. Et regum amici ſæpe quiduis poſſunt, ruſum mutata in faſtidium gratia nihil poſſunt. *Plutarchus.*

Stultus eſt, qui equum empturus non ipſum inſpicit, ſed ſtratum eius ac frenos. Et ſtultiſſimus, qui amicum aſciturus eum è veſtitu aut opibus æſtimat. *Seneca.*

Hirundines ſub hominum tectis nidulantur, & tamen non aſſueſcunt, nec fidunt homini: Ita quidam amicos ſemper habent ſuſpectos. *Plin. lib. 10. cap. 24.*

Equi virtutem in bello exploramus: amicum in calamitate & infortunio. *Philo.* Aſini vſum arguit viæ aſperitas: amicum beneuolum calamitates oſtendunt. *Maximus Serm. 6.* Numum exploras, num ſit adulterinus priuſquam vtaris: & amicus probandus priuſquam eo ſit opus. *Plutarch.* Diligẽter compingitur nauis, quæ ſit præſidio futura, & ager caſibus variis oppoſitus: ita diligenter probandus amicus, quo ſis vſurus ad omnia. *Idem.* Diſcuſſis ſpinis nos complectentibus ad vitem tendimus aut oleam. Ita non quemuis obuium oportet in amicitiam admittere; ſed ad idoneos aliis reiectis, eundum eſt. *Idem.*

B Frumentum non ideò bonum eſt, quòd ex agro pulcherrimo natum ſit, ſed quòd commodè nutrit: Sic bonus & verus amicus eſt, non qui genere clarus, ſed qui moribus egregiis fuerit præditus. *Socrates apud Stob. Serm. 84.* Apem propter aculeum non adiſti, ſed propter fructum foues & tueris. Amicum acerbè obiurgantem ne aduerſeris, ſed ama propter beneuolentiam. *Cato apud Maxim. ſerm. 6.* Mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin vtile & dulce: amici etiam libertas quod vitioſum & corrigendum eſt carpit. *Plutarch.* Poma quædam ſuauiter acerba ſunt, & in vino nimium veteri delectant: ipſa amaritudo amicorum defunctorum memoria mordet animum, ſed non ſine voluptate. *Idem.*

Muſcæ in popinis non manent, ſi deſit nidor. Et vulgares diuitum amici non perſeuerant, ſi non adſit vtilitas. *Plutarch.* Nandi imperiti, dum auxilium ferre volunt iis qui ſubmerguntur, nocent magis quàm proſunt, atque ſuffocantur cum illis: Sic amici qui in rebus aduerſis tantùm collachrymant amico. *Idem.* Creon filiam nihil adiuuit, ſed eam complexus cum illa combuſtus eſt. Ita quidam felicibus amicis non fruentes cum infelicibus pereunt. *Idem.* Hirundo æſtate aduolat, inſtante hyeme auolat: ita infidus amicus rebus lætis præſto eſt, commutata fortuna deſerit amicum. *Plin. lib. 10. c. 34. 24.* Veri amici nota hieroglyphica in auibus Seleucidibus conſpicitur. Hæ numquam conſpiciuntur à Caſij montis incolis, niſi cum illarum præſidio eſt opus aduerſus locuſtas, nec vnde veniant quòve abeant cognitum. *Plin. lib. 10. cap. 27.*

C

A M I C I *ſinceri.*

VLMVM proceram arborem vitibus ſolere adiungi, & olim vſitatum fuit, & nunc etiam vbique in Italia, præſertim in Campania felici circa Neapolin atque alibi fieri conſueuit. Quamuis autem hæc ſenio areſacta, & priſtino vigore deſtituta, nihilominus tamen vitem retinet ac ſuſtentat non aliter ac antea creſcens & vireſcens factitare ſolebat. Vlmo etiam aridæ vitis conſtanter adhæret. Amicitiæ ſinceræ tabella hieroglyphica. Comparemus nobis, quantum fieri poteſt amicos qui nec rebus aduerſis, nec temporum diuturnitate, neque locorum diſtantia, vel vlla denique re à nobis temerè deſciſcant, & nos amare deſinant. Quod Phocion ille ſapiens referente Stobæo, nos facere iubet, ζητεῖν, inquit, δεῖ καὶ ἄνδρα, καὶ τέκνα, καὶ φίλους τοὺς κατὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βίου διαμένοντας. i. *Quærere conuenit maritum, & liberos & amicos qui vſque ad vitæ exitum tales permaneant.* Eruditiſſimus Alciatus hæc omnia emblemate 159 complexus eſt, quod hîc reponimus:

Arentem ſenio, nudam quoque frondibus, vlmum
Complexa eſt viridi vitis opaca coma:
D *Agnoſcítque vices Natura & grata parenti,*
Officij reddit mutua iura ſuo:
Exemplaque monet tales nos quærere amicos,
Quos neq; diſiungat fœdere ſumma dies.

Alciati commentator ſubiicit Catullianos verſus nuptiales, idem hieroglyphicon ſpectantes, quos etiam adſcripſimus:

Vt vidua in nudo vitis quæ naſcitur arno,
Numquam ſe extollit, numquam mitem educat vuam.
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere iuuenci.
At ſi forte eadem eſt vlmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuenci.

A M I C I T I A *mutua.*

HEDERA vincire quaſi quibuſdam brachiis quicquid apprehenderit, arctiſſiméque continere ſolet: viciſſim ergo murorũ rudera ea ſubſtentantur, ne corruant, ab illis quoque hedera conſeruatur ac erigitur, vt hac ratione neutrum ſine altero conſiſtere poſſit. Amicitiæ veræ conſtantíſque hiero

hieroglyphicon, de qua in primis Cicero aureolum libellum illum, qui vtinam quemadmodum omnium nauibus teritur, ſic etiam in vniuerſa vita à cunctis obſeruaretur, accuratè conſcripſit. In amicitia (inquit inter cætera) & abſentes adſunt, & egentes abundant, & imbecilli valent, & (quod difficilius dictu eſt) mortui viuunt. Paulò poſt ſubiungit, Amicus eſt tamquam alter idem. Lælius quoque circa finem commendans amicitiam, quæ fuit inter Scipionem & ipſum arctiſſima, addit. Mihi quidem Scipio, quamquam ſubitò ereptus, viuit tamen, ſempérque viuet. Seneca Epiſt. 67. Nihil, ait, æquè ægrum reficit ſicuti amicorum affectus. Non video me mori cum illos ſuperſtites reliquero; puto, inquam, me victurum non cum illis, ſed per illos. E

Muri hederam, hæc illos, alterno munere firmant.

Hic typus expreſſus mutuæ amicitiæ eſt.

AMICVS.

BENE olet vnguentum, bene olet & pharmacum: verum illud ad nihil vtile, niſi vt delectet: hoc, præter odorem, maiorem vtilitatem habet. Sic adulator tantùm iucundus, amicus etiam vtilis & neceſſarius. *Plutarch.*

Pictura colores habet iucundos; ſunt & pharmaca quædam grati coloris. Sic amicus ideo delectat vt iuuet: adulator tantùm paſcit inaniter aures. *Idem.* F

AMICVS *certus in re incerta cernitur.*

INSIGNIS fides & miré ingenioſa calliditas Scaros piſces celebrat; Scarus enim, teſte Plinio, incluſus naſſæ non fronte erumpit, nec infeſtis viminibus caput inſerit; ſed aduerſus caudæ ictibus crebris laxat fores, atque ita retrorſum erumpit. Quem luctatum eius ſi fortè alius ſcarus extrinſecus viderit, apprehenſa mordicus cauda adiuuat nixus erumpentis. Quæ ad verbum ex Plinio exſcripſit Iſidorus. Rem porro ipſam Ælianus quoque, Oppianus, Plutarchus, Ouidius in fragm. halieut. & Ioan. Tzetzes, ſatis ſupérque confirmant. Propterea apud Athenæum λάβραξ ὁ πάντων ἰχθύων σοφώτατος dicitur. Nam profectò admiranda hæc illius cùm ad ſe, tum ad ſocios liberandos ſolertia eſt? & fides non minori laude digna, quàm vel Theſei & Pirithoi, vel Damonis & Pythiæ, vel Oreſtis & Pyladis, vel quorumcúmque aliorum, quos ſinceræ amicitiæ cultus immortalitati inſeruit. Præclarè autem Val. Max. libr. 4. cap. 7. differit: Sinceræ fidei amicos præcipuè in aduerſis rebus cognoſci: in quibus quidquid præſtetur, totum à conſtanti beneuolentia proficiſcatur. Et quæ ibi ſequuntur plura, lectu vtiliſſima. Quibus omnino conueniunt & illa Oreſtis Euripidei: G

τὺς φίλυς

Ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν.

amicos in malis

Prodeſſe amicis conuenit.

Vbi & ratio ſubnectitur eadem, quam Valer. Max. exprimit. Neruoſé Seneca in Agamem.

Poſcunt fidem ſecunda, at aduerſa exigunt.

Igitur non malè, vt puto, hæc noſtra inſcriptio hieroglyphico huic conuenit, quæ eſt ex Lucan. verſ. lib. 8. de bello ciuili.

Aduerſis non deeſſe decet, ſed læta ſecutos

Nulla fides vmquam miſeros elegit amicos.

Atque vt neotericus quidam diſticho expreſſit, picturæ ingenioſæ addito,

Ecce ſcari ſocios prendant vt vimine clauſos:

Scilicet eſt veræ hoc ſymbolum amicitiæ.

AMICVS *inimicus.*

SALMONI, ac delicias noſtras nato, variæ à piſcatoribus ſtruuntur inſidiæ, cùm retibus maioribus H tum machinis in fluminibus extructis. Eſt & hæc eius capiendi ratio, cùm alibi, tum præcipuè in Anglia. Salmonem viuentem fœminam funi alligant, inque flumen demittunt. Aſtat naticula aut ponticulo in aquis facto piſcator, obſeruans, ſi quos fortè alios ſui generis alliciat hic proditor. Quod vbi fit ille de longè aduentantes proſpiciens, funem paulatim ad ſe retrahit, ſicque Salmones vel fœminæ deſiderio, vel pugnandi cauſſa inſequentes incautos ex improuiſo obruit, ſtimulíſque ad id paratis conficit, aut in caſſes optatam prædam coniicit. Sanè autem iſtiuſmodi inſidiis omnis noſtra vita plena eſt, vt longè difficiliùs ſit amico non fidere nimium, quàm hoſti manifeſto reſiſtere. Quotuſquiſque enim, cum moribus ſit improbiſſimis, amicitiæ tamen prætextu non & bonus videri vult, & alios reddere ſibi quàm ſimillimos? Nam, vt Plautus dixit in Trinummo, *Malus bonum malum eſſe vult, vt ſit ſui ſimilis.* Conuenit etiam hoc in mulierum impudicarum blanditias, de quibus alibi. Conuenit & in proditores & Sycophantas, qui ſuis verſutiis & dolis incautos in diſcrimen adducunt, & non rarò miſerè peſſundant: quibus voluptati etiam eſt, vbi contra ſanguinem ſuum inſidiantur, & in animas ſuas fraudem moliuntur, vt Salomon loquitur. Illorum igitur caſſes qui euitare volet, ſemper in animo Syracid. illud habeat: Ab inimicis tuis ſeparare, & amicis tuis attende. Quò & Martialis illi decantatiſſimi verſus pertinent, lib. 12. epigr. 34.

Si

A *Si vitare voles acerba quædam.*
Et triſtes animi cauere morſus;
Nulli te facias nimis ſodalem,
Gaudebis minus: & minus dolebis.

Multi dum aliis officioſi videri volunt, ſuis ſunt exitioſi. Cæterùm,

Hoſtis apertè, aſt clam falſus nos perdit amicus:
Nec quiſquam eſt ſtructis tutus ab inſidiis.

A M O R *cauſa omnium.*

CÆSAR Treuiſanus, vt hieroglyphicon illud explicaret, curauit in lib. commentario depingi quatuor diuerſi generis animalia, eo modo vt vnũ alterũ reſpiceret. Inter illa aquila & leo è regione ſuperius, & inferius Siren, cũ dracone conſpiciebãtur. Illis autem animalibus, amorẽ quatuor genera voluit repræſentare, nimirũ deſiderium & amorẽ veræ gloriæ & famæ, ſecundum virtutis, & præſtantiæ animi, tertium pulchri, quartum diuitiarum. Quibus eorum proprietates accõmodat, nam ad primũ quod omnia inferiora in altũ ducit, & famæ ac gloriæ è rebus præclaris & laudabilibus cõquiſitæ incubit, aquila pertinet, quę inter omnes alias aues volatu ſuo partes ſuperiores cœli petit, & acie **B** præterea oculorũ ſingulari prædita eſt, vnde veteres poëtæ Iouis eſſe miniſtrũ fabulati ſunt. Solę autẽ aquilæ corona in capite eſt addita, quæ amorẽ ſanctum & diuinum circa res cœleſtes deſignat. Leo ſecundo generi accõmodatur, qui robore & quaſi fortitudine quadam cæteris vniuerſis animalibus dominari dicitur, adeò generoſi animi, & timiditatis, atque ignauiæ expers, vt auctores rerũ naturaliũ ſcribãt, quod hominibus dormientibus, vel in terrã, quaſi mortui eſſent proſtratis, vel etiã infantibus pareat, nec illis vllã noxam inferat, ac præterea in cãpis apricis & latentibus ſecurus, ſpretis venatoribus, non mutato conſueto ingreſſu, procedat: quod virtutis & magnanimitatis conueniens eſt exemplũ. Ad tertium genus amoris, quod in vera rerũ pulchritudine appetenda cõſiſtit, Siren additur, cui, vt fingunt poetæ, tã ſuauis vox eſt, vt omnes qui audiant ita demulceat, quod etiã ſomno inde corripiãtur. (Alibi tamen ad illicitũ amorẽ hanc ſimilitudinẽ transferri non eſt ignotũ.) Draco vltimo generi cõparatur, quod verſatur circa diuitias, & opes mundanas, nã his illũ præſidere, ac cuſtodire eas perhibent, & oculis quoque vtitur acutiſſimis, quæ omnia diuitiis cõquirendis non malè poſſunt applicari. Quod ſi cum μικροκόσμῳ quoque, id eſt, paruo mundo, ſiue homine hæc cõferre voluerimus, Aquila ſemper in altis locis viuenti, & prædæ inhianti caput reſpõdet, in quo eſt intellectus in perpetuum rerum inueniendarũ meditatione occupatus, deinde, os quoque illi ad cibum ingerendum ineſt. **C** Leoni cum pectore conueniet, in quo conſiſtit fortitudo. Sireni tanquam voluptati, & in aquis degenti inferior venter, & tandẽ Draconi per terrã repenti pedes, & crura attribuentur. Circũ hæc verò animalia vndiquaque flãma mollis, & lucida conſpicitur, quã nobilitas & excellentia amoris denotatur, nã inter alia elementa ignis præcipuũ locũ obtinet, tanquã magis efficax reliquis. Occupata autẽ hæc flãma vniuerſum ſpaciũ circa quatuor animalia, quoniã ipſius vis & potentia per cunctas res penetrat atque ſeſe diffundit. Quod etiam catena indicat, quibus animalia inuicem colligantur, & ſæpe vnũ ad alterũ pertrahitur. Eſt autẽ illa in ſuperiore parte aurea circa Aquilã & leonẽ, cùm amor diuinus & vniuerſalis ſit præſtantiſſ. circa inferiora autẽ animalia plumbea, humanũ atque etiam beſtialẽ ſignificãs. Huic μυθολογικῷ figmento auctor addidit inſcriptionẽ Græcã hanc, ὁ ἔρως ἁπάντων αἴτιον, καὶ πρὸς αὐτὸν ἅπαντα, id eſt, Amor cauſſa omniũ, & ad ipſum omnia: quod nimirũ ex amore vero omnes res originẽ ducant, primumq; rerũ ſit principiũ, Ingenioſè hæc ſanè, & elegãter excogitãta fateor, quæ tamẽ in ſchola pietatis Chriſtianæ multũ melius & rectius explicãtur. Nã vt taceã de Amore DEI erga genus humanũ (cuius vim & præſtãtiã nulla vnquã lingua humana ſatis exprimere vel laudare poteſt) primũ eſt Amor ſiue dilectio, quo DEVS diligitur propter ſe, & proximus propter DEVM, vt docet B. Auguſt. de doctrina Chriſtiana: qui lib. 8. de Ciuitate DEI quoque ait, Platonem non dubitare hoc **D** eſſe philoſophari, ſcilicet DEVM amare, de quo habemus præcepta ſacrarũ literarũ plurima, quæ nunquã ex animis noſtris ſunt deponenda. Eſt deinde amor erga proximum, qui propriè Charitas dicitur, qui ex priore quaſi vbertimo fõte promanat: qui enim DEVM amare negligit, diligere proximũ neſcit, vt veterum quidã dixit. Et ſecundum S. Paul. 1. ad. Tim. 1. Finis præcepti eſt Charitas ex corde puro, cõſcientia bona, ac fide nõ ficta. Ac SALVATOR noſter, Io. 13. certũ ac indubitatũ ſignum ſuorũ diſcipulorũ dicit eſſe mutuã dilectionẽ. Huc etiã referri debet amor patriæ: nã quid illa nobis poteſt eſſe proximior? quam Ethnici etiam adeò magnifecère, vt pro illa mortem ſæpe obierint. Et Seneca dicit,

Præferrè patriam liberis regem decet.

Maximè autem charitati aduerſatur amor ſui, cum quo congruit amor huius ſæculi quæ Græcis eſt φιλαυτία, quæ omnium vituperabilium affectionum dicitur eſſe principium, ſicut ſuperbia eſt finis. Hunc ſtultum & improbum meritò appellat Horatius, & Ariſtoteles VI. Ethic. infamem, alij cæcum; à quo vitio omnes quàm longiſſimè abeſſe debemus. Eſt denique amor honeſtus & laudabilis in rem aliquam vel animatam vel inanimatam (quem Plato etiam videtur deſcribere in dialogo quem ſymposium ſiue de amore inſcripſit) qui longe latéque ſeſe extendit, ea tamen conditione ne vllo modo limites honeſti excedat. Atque extat egregium dictum apud Dionyſium (vt fertur) Areopagitam libro de diuinis nominibus amorem ſiue diuinum, ſiue angelicum, ſiue ſpiritualem, ſiue anim-

aut naturalem dicas, inſitam quandam intellige & connaſcentem virtutem, quæ ſuperiora quidē ad E
inferorum Prouidentiam prolicit. Æqualia rurſum ad ſocialem ſui inuicem cōmunionem conciliat, ac poſtremo infima quæque incitat, vt ad ſublimiora potioráque conuectantur immo veluti fomite quodam igneo amplius ſuccenſa reſiliant. Hæc ille. Poſtremo loco eſt inhoneſtus & voluptuarius amor, priori plane contrarius, præſertim ille impudicus & λαγνικὸς, qui belluarum ſimiles homines reddit, atque ideò θηριώδη quandā Ariſtoteles vocat. Quantum verò libidines vagæ nocuerint omni tempore, & quo pacto propter illas non ſolùm priuati homines à Deo puniti grauiſſ. Sed etiā ideò ſæpe numero integra regna funditus euerſa fuerint, tā ſacræ, quàm profanæ hiſtoriæ plurimæ teſtātur.

AMOR *Cæcus ſobolis.*

SIMIARUM generi, inquit Plinius, lib. 8. cap. 54. præcipua erga fœtum affectio. Geſtant catulos quos manſuefactæ intra domos pepererunt, omnibus demonſtrant, tractarique gaudent, ſimiles gratulationem intelligentis. Itaque magna ex parte complectendo necant. Oppian. lib. 2. Cyneget. paulò aliter hæc exponit. Simias enim ait ex duobus, quos pariunt, alterum amare, atque alterū odiſſe, & hunc ſtatim arctiore cōplexu necare, quæ Solinus, quoque in hunc modum commemorat. Immoderatè fœtus amant, adeò vt catulos facilius amittant quos impendio diligunt, & ante ſe geſtant, quoniā neglecti ponè matri ſemper hærent. Tabella eſt conuenientiſſima nimiæ parentum erga libe- F
ros indulgentiæ, quæ ſæpe illis detrimentoſa, vel etiā exitioſa eſſe ſolet, vt rectè monet vetus dictum,

Τὸ πρᾶον στεργόντων διαφθείρει τέκνα φύσιν. i.
Exitium natis parit indulgentia patrum.

Rectè etiam dicit ingenioſus poëta ſimiam pingens,

Eſt cùm & amare nocet. Suffocat ſimia amando
Simiolum exemplum hoc ô fugitote patres.

Nam vt Plato, lib. 5. de legibus annotat, *τυφλοῦται πᾶς ὁ φιλῶν περὶ τὸ φιλούμενον*, i. *Amans omnis fit cæcus circa rem amatam.* cuius indulgentiæ plurima mala & incommoda poſt Salomonem multis in locis Syracides enumerat, & exēpla ſæculis omnibus extant illuſtria quæ hieroglyphicon illud explicant.

AMOR *immenſus Sobolis eſt ſubditorum.*

PELECANUS ſiue Pelecanis, quæ Græcis eſt πελεκᾶν, deſcribitur ab Ariſtotele, lib. 8. Animal. & li. 9. quam autem Plinius & eum ſecutus Gaza, verterunt plateam, eſtque apud Cicer. lib. 2. de Natura Deorum platanea, niſi ſit error ſcribarum Oppianus lib. 2. de Aucupio, non Pelecanū, ſed πελεκῖνον nominat, nec videtur ab Onocratolo diſtinguere, quod tamen Phyſiologus improbat. Quanquā verò de ſauciante proprio roſtro pectus, & pullis ex eo ſanguinem excipientibus, apud veteres ſcriptores G
(quantū ego ſciam) nulla fiat mentio, & Iſidorus quoque lib. 12. orig. dubitanter de hoc loquatur, vbi ait: fertur enim, ſi verum eſt, eā occidere ſuos natos, eóſque per triduum lugere, deinde ſeipſum vulnerare, & aſperſione ſui ſanguinis viuificare filios: cùm tamen tā ſacri quàm profani authores hac ſimilitudine crebrò vtantur, & omni laude digniſſ. Rex Alphonſus hieroglyph. vti voluerit, nos quoque hoc loco eius facere mentionē non inconueniens fore putauimus. Quo indicare voluit, nihil ſibi eſſe antiquiùs, quàm populum ſibi cōmiſſum & vera iuſtitia ac æquitate regere, & ſimul ab omni vi aduerſariorum illos ſaluos & incolumes conſeruare. Séque ideò non ſolùm opes omnes ſuas, ſed ſanguinē quoque & ipſam vitā conſtituiſſe impendere. Poteſt etiā ad φιλοστοργίαν, & amorē parentum, & qui eorū loco ſunt, in libros referri, de quo legitur Rauēnæ ad pelicani picturā additū hoc diſtichon.

Magnus amor, permagna fides, quam maxima virtus,
Alterius vitam morte parare ſua.

Quare ſancti patres, hoc myſtico ſenſu ad CHRISTI noſtri Saluatoris vnici ſacroſanctam paſſionem piè admodum retulerunt, vt videre eſt apud D. Hieronymum, & D. Auguſtinum, ac imprimis in Phyſiologo S. Epiphanio aſcriptus.

Sanguine viuificat Pelecanus pignora, ſic Rex H
Pro populo vita eſt prodigus ipſe ſua.

AMOR *meretricius.*

SARGORUM mirum erga capras amorem, & quæ ſit eius occaſione illorum captura, cum Oppianus admodum poëticè deſcribit, tum rem ipſam Ælianus quoque Phile in Iamb. & Plinius cōfirmant. Æliani locum, vt eum Gellius vertit, aſcribant: Sargi capras vehementiſſ. amant anámque cum caprarum prope litus paſcentium, vnius aut alterius vmbra in litore apparuerit, protinus gaudio exilientes, ſummo ſtudio adnotant, ac ſaltu (non admodum ad ſaltandum idonei) capras cōtingere affectant, ſenſum caprini odoris percipiunt, etiāſi ſub fluctibus narent, itaque voluptate geſtientes ad eas accedere ſtudent. Quod autem tanta amoris inſania in capras exiſtunt, ex iis idcirco capiuntur, quæ tantoperè deſiderant. Nam piſcator caprinā pellem extractam cum cornibus induens, inſidias parat, ſole à tergo relicto, atque farinā caprino iure madefactā in eam maris partem ſpargit, vbi habitare ſolent Sargi, qui tanquā philtro quodam odoris allecti accedunt, farina veſcuntur, pellis aſſimulatæ capræ conſpectu permulcentur: ex his autē piſcator multos hamo robuſto capit. &c. Miranda mehercle huius piſcis cùm à natura ad amorē quadrupedis & terreſtris animalis inclinatio, tum ex eodē noxia ſtultitia. Sed eo hieroglyphico meretricius amor rectè exprimitur, quod eſt Alciati 75. emblema vbi elegantiſſ.

A elegantiſſ. epigrammate rem depingit. Apud Athenæum, niſi fallor, Nico Attica meretrix, *αἴξ*, *Capra* cognominatur, quod Thallum adoleſcentem, qui in Atticā mel & caricas empturus aduenerat, abligurijſſet. Et planè iucundum eſt de capra & hœdo Senis Plautini ſomnium in Mercat. act. 2. ſc. 1. Satyri quidem capripedes finguntur eſſe monſtra libidinoſiſſ. De quibus præter alios, videantur Plinius & Pauſanias. Si lectori placet hieroglyphicon Sargi illuſtrare repetat Socratis Cum Ariſtippo & Theodota diſſertationes 2. & 3. lib. Comment. Xenoph. quales ſunt fallacis fructus amoris videbit.

Vt ſtolidus Capitur Specie deceptus amatæ
Sargus, Sic Capitur quiſquis amore furit.

A M O R *Prolis.*

OPPIANVS eximius poeta, v. ἁλ. ſcribit, contra cœlitum fœdera impios Thraces delphinem audere inſequi, & tridente ad id parato configere, & primum quidem vulnerari ab ipſis teneram eius ſobolem, quam miſera mater continuè ſubſequens, ita illi adhæreat vt nulla vi, nullis ictibus inde queat abigi, quin ſimul & ipſa capiatur & interficiatur vna cum filio, cùm quidem ante alterum ex filiis, incolumen adhuc, ac effugiendum penè aduxerit. Quod ſimiliter Ælianus & Io. Tzetzes tradunt. etiam pertinent quæ de vulpanſere Horapollo & Ælianus referunt. Quod ſi brutis animali-
B bus tam ingentem *φιλοστοργίαν* natura inſtillauit, quid non homines ratione præditos æquum eſt facere? Profectò enim pietates & affectus plena eſt vox illa.

Omnis in Alcanio cariſſeat cura parentis.

Igitur non inepta eſt Angeli Aretini, celebris inter Ictos, doctrina: Amorem deſcendere, non aſcendere: Et quod etiam vulgò dicitur minore moleſtia patrem alere decem liberos, quàm decem liberos vnicum parentem. Quo referenda eſt Ariſtot. diſputatio lib. 8. Eth. cap. 12. affectum parentum erga liberos tam vehementem ex eo eſſe aſſerentis, quod liberi ſint veluti ſanguis & radix eadem cum parentibus. Quamuis eius ratio illa, cur videlicet mater ardentius amet ſobolem, quod nimirum ex ſe genitam illam eſſe certò ſciat, quam tamen Homerus quoque, Menander, & iuris ciuilis auctores tangunt, ſanè videatur leuiuſcula: cùm tanta ſit *στοργὴ φυσικὴ* erga prolem etiam in beſtiis, quantam hic expreſſimus, quarum tamen nulla eſt cogitatio, quid magis ſuum-ve ſuum ſit.

Mirus amor Sobolis mater quod comprobat ecce
Delphini, capta quæ Soboli immoritur.

A M O R *parentum erga liberos.*

C PALVMBOS, quæ vulgò Torquatos vocant, non niſi peracto ſolſtitio parere, auctor eſt Plinius lib. 10. cap. 34. & in lib. 9. ait, Tranſiiſſe Solſtitium caueto putes, niſi cùm incubantem videris Palumbum. Alciatus verò Emblimate 193. ait, Palumbos in frigore nidificantes ſibi proprias plumas euellere, vt pulli molliùs foueantur, etiam cum ſuo incommodo, exemplum appoſitum admodum *φιλοστοργίας*. Sed in Græco Epigrammate, Antipatri, vnde ſumpſit Alciatus, gallinæ fit mentio, idque integrum propter eius elegantiam adſcribere viſum fuit.

χειμερίαις νιφάδεσσι παλυνομένα ποδὸς ὄρνις
Τέκνοις εὐναίας ἀμφέχεε πτέρυγας,
Μέσφα μιν οὐράνιον κρύος ὤλεσεν, ἡ γὰρ ἔμεινεν
αἰθέρος οὐρανίων ἀντίπαλος νιφάδων.
Πρόκνη καὶ Μήδεια κατ' ἄϊδος αἰδέσθητε
Μητέρες, ὀρνίθων ἔργα διδασκόμεναι. i.
Vndique ad hiberna gallina niue obruta matrix,
Alas in pullos explicat, hoſq; fouet:
Nec prius abſiſtit, quàm frigore mortua cæli
Sic quoque defendens permanet vſque niues.
D *Medea & Progene ſi quid ſentitis ad orcum,*
Talia nonne auium cernere facta pudet.

De magnitudine autem amoris parentum erga liberos præclarè diſputat Xenophon lib. 2. *ἀπομνημον.* in colloquio Socratis cum filio, & Plutarchus in peculiari libro *περὶ φιλοστοργίας*, in quo non pauca exempla quoque ex brutis deſumpta, nimirum Alcyone, fele vrſa, Perdice & Gallina proponit, quæ hic verboſius exponere non eſt noſtri inſtituti.

A M O R *ſui.*

Columella refert equas, conſpecta in aquis forma ſua, agi in rabiem. Et quidam nimium admirantes ſua redduntur inſolentes ad inſaniam vſque.

Formica ſibiipſi tantùm laborat: Sic nonnulli mortales ſibi duntaxat conſulunt, ſuaque modo negotia tractant, de aliis nihil quicquam cogitantes.

Fœtus ſuos aſinus & ſimia impenſius amant, indocti ſuas nugas ſeriis aliorum laboribus præferunt & veluti Ixion nubes cupidiſſimè amplectuntur.

A M O R I S *ignes.*

ACARNANIS piſcis eſt marinus, pagri vel erythrini forma, cum quibus etiam confundi eum plerumque ſcribit Rondeletius. Ab Athenæo dicitur *ἀκαρνὰν*, & commodatur à dulcedine.

Acarne apud Plinium legitur in Catalogo piſcium. Ariſtoteles autem Acarnam ſcribit æſtate laborare & extenuari, 8. hiſt. ani. 19. Vnde nobilis quidam Italus in ludis equeſtribus ſymbolum hoc oſtentauit, quemadmodum refert in ſuis Impreſis (vtamur enim hac voce vſu ferè facta latina) Scip. Bargaglius Senenſis. Non autem dubito, quin inuentor more gentis ad amoris ſui ignes reſpexerit. *Eſt* enim, vt de Didone canit Virg. *mollis flamma medullas*. Et vt Delphis ille apud Theocritum ait Idyll. 2. E

ἔρως δ᾽ ἄρα καὶ Λιπαρέῳ
Πολλάκις Ἁφαίστοιο σέλας φλογερώτερον αἴθει.
amor enim vel Lipareo
Sæpè Vulcano flammam ardentiorem excitat.

Quò etiam pertinet pulcherrimum epigramma Græcum 4. ἀνθολ. quod vertit Alciatus Emb. 10. Et quæcumque apud Poëtas paſſim de amoris ignibus leguntur. Quin & B. Auguſtinus etiam in ſacris litteris non ſemel ignem pro amore vſurpari obſeruauit, vt Iob 31. & Pſalm. 57. Caueat igitur ſibi vnuſquiſque, ne dum amoris illecebras veluti Solis ſui radios excipit, aduratur ab iis, & ſic non tantùm corpore & facultatibus extenuetur, ſed quod longè grauius eſt, in animæ quoque periculum, ac veluti Phædria Terentianus in exitium ruat voluntarium. Argutè ſanè & lepidè, atque ad hoc hieroglyphicon non incommodè de Thraſilli amoribus L. Apuleius 8. Metam. ait, Quidni? Cum flamma ſæui amoris, parua quidem primò, vapore delectet, ſed fomento conſuetudinis exæſtuans, immodicis ardoribus totos comburat homines. F

En radij poſſint quid Solis, & æſtus amoris:
Ii torrent piſcem: torret at hic homines.

A M O R I S *illiciti lethalis exitus.*

DIPSAS ex genere viperarum ſerpens eſt, qui ſecundum Dioſcoridem, lib. 6. ca. 50. vocatur quoque *πρηστὴρ & καύσων* propter continuam ſitim, qua illos quos morſu læſit, afficere ac veluti vrere ſoleat. Idem Galenus lib. 9. de Simpl. Medicam. facultatibus tradit, eáſque in Libya non in Italia reperiri ait. Ætius verò lib. 13. prolixiùs inſuper deſcribit, ac dicit eſſe magnitudine cubitali, ex craſſa in tenuem deſinentem, cum notis fuluis & nigris per totum corpus, capite autem anguſtiore. Sitis verò, ſecundum eundem, eſt intolerabilis ex ipſorum veneno, vt ſi etiam multus potus exhibeatur, ea non ſedetur, nec tamen per vrinas vel vomitum aut ſudorem quicquam excernatur. Duobus igitur pereunt modis, aut ob multam ſitim exuſti, ſi potum non ſumant, aut ob eiuſdem repletionem nimiam venter rumpitur, idque infra circa inguina, vel imum ventrem, vt in aqua inter cutem ſæpè euenit. Eadem Ælianus lib. 6. ca. 51. & Lucianus in Dialogo, quem ad amicos mittit, copioſè deſcribunt. Notatur autem hoc loco per Aquilam tanquam inuictam auem à dipſade in pectore ictam (quemadmodum Hieronymus Ruſcellus exponit in Italicis Impreſis) vis & ardor nimius amoris, qui ſecundùm Plautum in Mercatore, in pectore & in corde facit incendium, & ex conſpectu & conſuetudine mulieris adamatæ, ſemper maiores vires, & deſiderium ardentiùs ſumere conſueuit. Cui tam venenatæ beſtiæ, & rabioſo animali omni ratione & cura ſtatim in principio obuiam eundum, ac totis viribus reſiſtendum eſt, illique priuſquàm vulnus immedicabile infligat, præſentibus ad efficacibus remediis ſobrietatis occurrendum, & animus vera ratione, & ſalutaribus præceptis inſtructus ad meliora conuertendus. Quod Ouidius quoque 1. lib. de remedio amoris rectè monet, G

Opprime dum noua ſunt ſubiti mala ſemina morbi,
Et tuus incipiens ire reſiſtat equus.
Nam mora dat vires, &c.

Alibi verò idem principiis obſtandum eſſe iubet: nam ſi quis vulnus alit venis, & cæco carpitur igni ſerò medicina parabitur.

Reginam volucrum dipſas necat: ardor amoris H
Sic animum accendens te dabit exitio.

A M O R I S *nimij lenamen.*

TEMPORVM magna differentia auibus (inquit Plinius ſæpius laudato lib. ca. 25.) perennes ſunt vt columbæ, ſemeſtres vt hirundines, trimeſtres vt turdi & turtures, quædā cum fœtū eduxere, abeunt, vt galguli, vpupæ. Abeunt autē hirundines, vt idem author priore ex Ariſtotele refert, hibernis menſibus circa pridie Id. Septembr. ad Arcturi ortum, & vltra illud tempus deprehenſæ pereunt, redeunt verò circa 6. Cal. Martij. Sed in vicina abeunt, apricos ſecutæ montium receſſus, vbi repertæ ſunt nudæ ac deplumes, ſecundùm Ariſtot. quoque lib. 8. de hiſt. Anima. ca. 16. Sunt tamen nonnulli qui exiſtimant eas etiam mare tranſuolare inſtar aliarum quarundam auium, præſertim in locis mari propinquis. Quod etiam Petrus Martyr affirmat li. 2. Legationis ſuæ Babylonicæ his verbis: Hiematū Alexandriā hirundines, miluóſq; cæteráſque volucres, pontū hieme adueniente è noſtris regionibus Europæis tranſuolantes tendere cognouimus. Quemadmodū igitur hirundo vernum tēpus tanquā amœniſſ. totius anni partē expetit, ac ante illud nō apparet: ita quoq; ſe habet amantis ratio, qui amore non capitur, niſi ſenſibus animi & corporis infixis in aliquod ſubiectū pulchrum. Eſt autē quartor

ar edi

A [illegible]ibus amans ſubiectus, lætitiæ ac ſpei, qui ambo cum veris amœnitate, quam hirundo tantopere deſiderat, conferri poſſunt, nec non timori ac dolori, aſperæ hyemi conuenientes. Vnde Ouidius;

Peßima mutati cœpit amoris hyems.

Sed qui laudabili propoſito ac ſingulari generoſitate flammas & illecebras amoris nimij abſentia ſua reſtinguere, & propterea ad alia loca vbi hyems minus ſit aſpera, id eſt, impetus cupiditatum ſedatur, ſeſe conferre ſtudent, ſapienter faciunt: idque monet quoque Ouid. 1. lib. de remedio Amoris hoc diſticho.

Tu tamen & quamuis firmis retinebere vinclis,
I procul, & longas carpere perge vias.

Et poetæ noſtri diſtichon

Ardorem quiſquis fugere optat tempore amoris,
Dum ferret, fugiat: namque hyeme arcta fuga eſt.

ANIMA.

ÆGYPTIIS accipiter pro anima pingitur, inquit Horapollo, iuxta nominis interpretationem.
B Siquidem illis accipiter Baieth dicitur: quod nomen ſi diuiſeris, animam & cor ſonat: Bai enim anima eſt, & Eth cor. Cor autem ex Ægyptiorum ſententiâ, animæ ambitus eſt. Itaque compoſitum nomen hoc animam cordatam notat. Vnde & accipiter ob eum, quem cum anima habet naturæ conſenſum, aquam omnino non bibit, ſed ſanguinem, quo & ipſa nutritur anima. Horapollo lib. 1. cap. 7.

ANIMA *humana.*

LATET, inquit Lactantius, *Lib de Opificio Dei, cap. 18.* mens oppreſſa ſomno, tanquam ignis obducto cinere ſopitus; quem ſi paululum commoueris, rurſum ardeſcit, & quaſi euigilat.

Igni (inquit Plutarchus) ſi extinctam ſubitò facem admoueas, ſtatim redaccenditur: & animus ſi ſtatim euolet à corpore, facilè redit in ſuam naturam.

ANIMA *ſancta.*

VNIONES, etſi naſcuntur in mari, cum cælo tamen, cuius ſplendorem referunt, plus habent cognationis. Ita ſanctam animam, etſi in his terris corporis [illegible] domicilium luteum & fragile
C incolit, non tamen terrena ſed cœleſtia, quærere decet. Quum enim à cœlo ducat ortum, à cœlo pendere, non autem terrenæ glebæ & planè ſordidæ hærere affixam, prorſus æquum eſt.

De Columbæ innocentia dicitur, Eſtote prudentes vt ſerpentes, & innocentes vt columbæ. Anima ſancta temperamento ſimplicitatis & prudentia delectatur, & id ſibi dictum intelligit, quod Paulus hiſce verbis expoſuit, volo vos ſapientes quidem eſſe in rebus bonis, innocentes verò in malis Rom 16. 19.

Noti ſunt verſus, quibus Columbæ natura maximè expreſſa videri poteſt.

Eſt ſine felle, gemit, roſtro non lædit, & vngues
Poßidet innocuos, puraq́ grana legit.

Anima Deo deuota ſine felle iracundiæ & amarulentiæ eſt. Caritas enim quæ non irritatur, ſummæ ei curæ eſt. Nouit ſibi dictum, Omnis amaritudo, & excandeſcentia, & ira, & clamor, & maledicentia, tollatur ex vobis, cum omni malitia. Epheſ. 4. 31.

Sardonix, D. Hieronymo teſte, nigredinem in imo, candorem in medio, & ruborem in ſummo habet. Pictura hieroglyphica eſt piæ animæ è tenebris in lucem prodeuntis, & inardeſcentis ſancto & æterno Chriſti ſponſi, cuius ſanguine redempta & reſperſa eſt, amore & deſiderio.

D Ad piam animam, humilem, innocuam, paruo contentam, ſobriam, caſtam, Deum ſitientem, cæleſtia meditantem, in luctu precantem, in lætitia corde canentem, charitate præditam, communionis ſanctorum ſtudioſam, ſuperna quærentem pertinent ingenioſi verſus ſcripti de proprietatibus Columbæ, cuius ſymbolum Chriſtus ſuis commendauit, iubens vt ſimplices eſſent ſicut columbæ.

Felle columba caret, roſtro non lædit, & vngues
Poßidet innocuos, granaq́ pura legit.
Eſtq́ frequens ad aquas, pennaq́ per aëra fertur
Præpete, pro cantu lugubre voce canit.
Educat alterius pullos, volitatq́ gregatim,
Et ſtudet in tutis nidificare locis.

ANIMÆ *domicilium.*

QVi in aliena domo habitant, multis angantur incommodis, ſempérque de aliqua domicilij parte queruntur. Animæ etiam nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de ſtomacho, nunc de [illegible] alia quæritur, ſignificant ſe eſſe non in ſuo domicilio, ſed in ergaſtulo vnde breui ſit egreſſura. Hæc Seneca.

ANIMÆ *inconſtantia miſera.* E

CANCRI facilè capiuntur inſidiis, eo quòd aliàs antrorſum, aliàs retrorſum incedant. Sic anima nunc riſui, nunc deliciis, mox luctui dedita, nihil proficere poteſt. *Clemens apud Ant. part. 1. Serm.*

ANIMOSI *viri.*

Picarum (Pica autem Græcis eſt *κίσσα*) duo habentur genera, quorum vnum eſt illud varium & caudatum vbique notum, olim tamen, vt apparet ex Plinio, in Italia rarius: alterum picam glandariam ſiue garrulam vocant. Vtrumque genus ſermonem humanum addiſcit, minor tamen illius nobilitas (vt Plinij verbis vtar) quia non ex longinquo venit. *Ouidius* 5 Metamorph. Pieri filias in has aues mutatas fingit. Conſtantinus Landus doctiſſ. Comes in veterum Numiſmatum eruditis interpretationibus docet hieroglyphica Ægyptiorum pro homine ſibimetipſi medente pinxiſſe vel picam lauri folium ore tenentem, vel leonem ſimiam comedentem, de quo alibi. Sed in hieroglyphicis Horapollinis nuper ab eruditiſſ. viro Dauide Hœſchelio, Rectore Scholæ Auguſtanæ, græce ac latine editis, hoc legitur de Palumbo, quæ *φάσσα* eſt græcis, non multum abſimili dictione a *κίσσα*. At quomodocumque hæc ſe habeant, hieroglyphicum hoc non malè conuenit cordatis & animoſis, qui non ab aliis pendentes & auxilium eorum expetentes, ſe ipſos in rebus aduerſis ſua virtute patientia, & *αὐταρκείᾳ* ſuſtentant, & ſibi ſatis firma remedia inde conquirunt: quales tanquam publice priuatim que optimos eſſe apud Thucydidem lib. 2. Pericles ait, *ὅϊτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι*, id eſt, *qui in rebus aduerſis non franguntur animo, ſed reipſa maximè reſiſtunt, & in Repub. & in vita priuata ſunt optimi.* F

Sapienter etiam monet poëta noſter,

Ne pende ex aliis, in te tua cuncta repone:
Id te etiam volucris, ſe medicata, docet.

ANIMVS *æger diſcurſationibus non curatur.*

QVI animi æger, & multis curis atque anxiis animis affectus, arbitratur non alia ratione ſe poſſe dolori mederi, atque mentis inquietudini conſulere quam hinc inde vagando & diſcurſando, interea vera ſui mali remedia negligens, aſſimilatur ceruæ ſauciatæ,

Quam procul incautam nemora inter Creſsia fixit
Paſtor agens telis:
——illa fuga ſilnas ſaltuſq; peragrat Dictæos. G

Fruſtra: quoniam

——hæret lateri lethalis arundo.

Celeri curſu hinc inde fugit, ſemper reflexa ceruice reſpiciens ad ſagittam corpori infixam. Proprium ægri eſt, inquit Seneca, nihil diu pati, & mutationibus, vt remediis vti. Inde peregrinationes ſuſcipiuntur vagæ, & littora peterrantur, & modò mari ſe, modò terra experitur præſentibus ſemper infeſta leuitas. Animus æger fugit turbas diſcurrendo, non vitat. Quapropter Plutarchi dictum, lib. de animi tranquillitate memorabile videtur. Recta, inquit, ratio ſi accedat ad quoduis genus, vitæ, & quamuis mutationem, eam reddit facilem. Quod argumentum luculenter tractauit Horatius epiſt. ad Bullatium, lib. 1.

—— Nam ſi ratio & prudentia curas
Non locus effuſi latè maris arbiter aufert,
Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia, nauibus atque
Quadrigis petimus bene viuere. quod petis hic eſt,
Eſt Vlubris, animus ſi te non deficit æquus. H

Sed, vt ij qui febriunt, iactant ſe inquietè & verſant, atque adeo lectum ſubinde mutant vana ſpe leuamenti: in eadem cauſſa nos, qui terram è terra fruſtra mutamus, ægri ſcilicet mentis. Aperimus morbum, non tollimus; calorem internum fatemur, cui nullam facimus medicinam. Poſt diuturnas & multos errores, animi prauos affectus nullo mari eluemus, obruemus nulla terra. Sequentur itaque & poſt pedites equitéſque ſedebit atra cura. Socrates interroganti cuidam, quid ita peregrinatio ſibi non profuiſſet. Scite reſpondit, Non enim te deſeruiſti. Simile hoc dixeris. & quocunque ſis, corruptum corruptorémque animum tecum habebis, comitem non bonum. Atque vtinam comitem: ſed vereor vt ducem, quia non ſequentur te affectus tui · ſed trahent. Igitur,

Omnem tolle metum, mentem nec anxius vrge:
Læſus enim, fruſtra ſpicula fixa fugis.

ANIMI *affectus, motus, perturbationes.*

PASSERCVLVS pede alligatus, volare incipiens, in terram funiculo detrahitur. Mens non adhuc affectibus liberata, & ad cæleſtium meditationem contendens, ab affectibus ad terram detrahitur. *Maximus, lib. 1. de charitate.*

A Gubernatores ſe ventorum mutationibus accommodant, & viri ſapientes animorum affectibus. *Stobæus, Sermon.* 1

Multa agreſtia ſubnaſcentia in agro, mala quidem ipſa ſunt, ſed tamen ſigna felicis atque vberis ſoli ſi quis excolat. Sic animi affectus per ſe mali, arguunt ingenium non malum, ſi accedat recta inſtitutio. *Plutarchus.*

Corpus non eſt capax voluptatum, niſi bene temperatum. Animus non capit veram voluptatem, niſi liber metu ac cæteris affectibus. *Idem.*

Puro vaſe fruſtra haurias è fonte turbido. Nec potes aliis iucundus eſſe, aut rebus obeundis accommodus, niſi malis affectibus animum purgaueris. *Idem.*

Qui lucernam non ferunt, multo minus ferent ſolem: & qui mediocribus rebus perturbantur, multo magis obſtupeſcunt in magnis. *Idem.*

A N I M [illegible] *tranquillitas.*

NON fit mare tranquillum, niſi ceſſauerint venti: non extinguitur ignis, niſi materiam incendii ſpinarúmque ſarmenta detraxeris: nec animus erit quietus, niſi ea quibus inflammatur, B fuerint abdicata. *Chrematius.*

Sapiens gubernator in tranquillitate tempeſtatem expectat: & rebus tranquillis ad dolorem aliquem præparandus eſt animus. *Plutarchus.*

Canes feroces ad omnem vocem irritantur, ad ſolam notam ac familiarem manſueſcunt: Sic animi morbi cum ſæuiunt, compeſci non poſſunt, niſi dicta adſint nota familiaria quæ commotos corripiant. *Idem.*

Qui nauſeant inter nauigandum, exiſtimant ſe melius habituros, ſi ex ſcapha in liburnicam aut in triremem demigrarint, at nihil agunt cùm ſecum pauorem & bilem circumferant: ita fruſtra mutant genus vitæ, qui morbos animi ſecum portant. *Idem.*

Nihil differt verum ægrum in ligneo lecto, aut in aureo colloces: quocumque illum transtuleris, morbum ſuum ſecum transferet: ita nihil refert verum animus æger in diuitiis, aut in paupertate conſtituatur: malum ſuum illum comitatur. *Seneca epiſt.* 17.

A N I M V S *bene inſtitutus.*

HORAPOLLO lib. 2. cap. 29. tradit Ægyptiacos pinxiſſe Aquilam geſtantem lapidem, pro ho-
C minine qui tutò vrbem quampiam incolat. Nam ſcribunt eum: vel e mari, vel è terra ſublatum lapidem in nidum ſuum referre, quò tutior ac firmior eſſe poſſit. Hunc vero plerique Ætitem eſſe putant, cuius meminit Plinius lib. 10. cap. [illegible]. quamuis cum gagate videatur confundere: cuius quatuor genera enumerat, lib. [illegible]. cap 21 Dioſcorides quóque & Galenus eius faciunt mentionem. O[illegible]ianus verò ad partum accelerandum hunc Aquilam nido imponere ſcribit. Ælianus libr 1. cap 35. exiſtimat id fieri, vt ſit contra faſcinationis iniuriam quoddam amuletum. Georgius Agricola lib. 5. de natura foſſilium prolixè de eo tractat, & oſtēdit in Saxonia & Miſnia quoque Ætitem reperiri, quamuis frequentior & præſtantior ex Gargane monte afferatur. Sunt autem omnes caui, & lapide alio vel arena quaſi prægnantes, & inde ſonitum edentes. Nec multum ab illis diſtat Geodes, quem Dioſcorides ſeorſim deſcribit, terramque in ſe continent. intelligi autem debet per nidum vt Scipio Bargaglius interpretatur lapide ingeſto ſtabilitum, animus iuuenilis benè inſtituendus, cui nihil prius, nec antiquius eſt, quam ſe ſummo ſtudio munire contra omnes affectus effrenes, & vehementiores affectuū impetus, coutráque rerum caducarum vanas & quandoque pernicioſas cupiditates, idque pietatis, & veræ rationis auxilio, tanquam lapidibus admodum firmis & ſtabilibus, quibus impo[illegible] nobiſmet-
D ipſis, & modum, ſtatuere immoderatæ libidini poſſimus. De quo præclaro regnandi modo Horatius lib. 2. od. 2. ita cecinit:

Latius regnes auidum domando
Spiritum, quàm ſi Lybiam remotis
Gadibus iungas & vterque Pœnus.
Seruiat vni.

Conuenienti hieroglyphico diſtichon adpingamus.

Non bene firmum animum abripient vaniſſima rerum:
Quare hunc doctrina conſtabilito grauj.

A N I M V S *excelſus*

ANTIQVA admodum ac celebris familia Fregoſia Genuenſis, ex qua plures Duces iſtius Reipu[illegible] & [illegible] viri prodie[illegible]us aqui[illegible] quoque [illegible] [illegible] Galeaci Fregoſius [illegible] Du[illegible] generalis V[illegible] [illegible] Locum tenens Aq[illegible] hoc Hieronim[illegible] R[illegible] [illegible] montem [illegible] [illegible] turbidum, plenum pluuiis: grandine, fulminibus & aliis ſæuis tempeſtatibus, contra quæ

vniuerſa Aquila nihilominus illis omnibus ſpretis alacriter contendit, aciem oculorum Solem ſupra montem apparentem ſemper dirigens, atque eò tandem per tot pericula pertingens, cui in[illegible]tioni Hiſpanicum dictum adiunxit, NI MATARME, NI SPANTARME, id eſt, nec occidere me, nec terrere, ſcilicet poteſt. Quod ille fortiſſimus heros indicare voluit, nullum periculum, nullam rem quantumlibet terribilem, nec ipſam denique mortem ſibi extimeſcendam propoſuiſſe, reſpectu mandati muneris, & propter res laude dignas ab eo ſuſcipiendas. Quandoquidem in omnibus actionibus nihil aliud cogitet, nec ante oculos habeat, quàm ſolidam virtutem & veram gloriam, ad quæ per multos labores & varias difficultates, tamquam ad montem altum, & aditu difficilem (nam ſecundùm Ouid. 4. Triſt.

Ardua per præceps gloria vadit iter)

animo intrepido & conſtanti aſpiret, a quorum acceſſu quamuis multiplicia genera tempeſtatum, id eſt, fortunæ incurſiones variæ & plurima alia diſcrimina illum retrahere & auertere conentur, ſe tamen ad Solem, id eſt, veram rationem & mentis aciem oculos dirigere, & tandem ſuperatis omnibus difficultatibus optatum finem peruenire. Cuique etiam fortiſſimo heroi hieroglyphicum illud & conuenit: iuſto item & virò illi quem Horatius libr. 3. carm. Od. 3, viuidis pingit coloribus,

Iuſtum & tenacem propoſiti virum;
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus inſtantis tyranni.
Mente quatit ſolida, neque Auſter
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.

Exclamet igitur pius & inuictus animus, cælum acribus oculis intuens.

Nec me prærupti montes, nec fulgura terrent;
Quominus in ſummo vertice conſpiciar.

A N I M V S *generoſus.*

LACERTA viridis dicitur cum ſerpentibus acerrimè pugnare; & ſi quando ab illis læſa, aut alioqui nimium defatigata fuerit, aiunt remedium vulneris vel langoris nimij petere ab odorata Chamæmeli planta, totam in eam ſeſe inuoluendo, atque hac ratione priſtinas vires recuperando. Conſtat autem hanc odoratiſſimis floribus abundare, quos laſſitudini mederi ac venenis quoque reſiſtere autor eſt Plinius. Sic etiam animus generoſus ſemper ſeſe grauibus ac infeſtis opponens fortunæ telis, contràque inuidiæ occulta venena continuè pugnans, ſi quando ſeſe hiſce inferiorem & quaſi defatigatum ſenſerit, ſubinde ad cogitationes honeſtas & actionum heroicarum meditationem ſeſe confert, & in illis quaſi inuolutus ſeipſum recolligit, ac priſtinam acquirit induſtriam atque alacritatem, qua aduerſus rabiem & inſaniam aduerſariorum & maleuolorum iamiam quaſi triumphantium eo fortiùs pugnare illiſque reſiſtere, & ſubinde etiã aliquid nouæ laudis atque autoritatis conquirere queat. D. Petrus Foreſtus, de Galega ſiue Ruta, Capraria vulgo dicta, cuius cõtactu lacerta ſe contra viperam ita muniebat, vt tandem ſuperior euaderet, admodum luculentam hiſtoriam commemorat, in ſuis commentariis de falſa vrinarum prædictione. Sed noſtro hyeroglyphico diſtichon addamus:

Inuidiæ vt virus vincas, imitare lacertam:
Vtq́; Chamæmelo hæc, pectore te abde bono.

A N I M V S *magnus & ſacer.*

RADII Solis contingunt quidem terram, ſed ibi ſunt vnde mittuntur. Sic animus magnus & ſacer, inquit Seneca, Epiſt. 41 & in hoc demiſſus vt propius diuina noſcamus, conuerſatur quidem nobiſcum, ſed hæret origini ſuæ.

A N I M V S *ſua ſorte contentus.*

INTER plura genera vitium, refert Plinius libr. 14. cap. 3. quoddam etiam peculiare [illegible], nullo plane indigens fulcro [illegible] arboris aut palis, ſed quod ipſum ſeſe ſuſtineat, [illegible]de etiam a [illegible] [illegible], id eſt, vitis recta nominatur. Strabo autem de talis vitis mira craſſitie libr. [illegible] bit quæ prope [illegible] ſuperant. Hæc profectò imago eſt accommoda veræ [illegible], id eſt [illegible]lius qui contentus eſt ſuis [illegible] ſuiſque ingenij dotibus, neque ab [illegible] temere pendet. Q[illegible] tias maximas cert[illegible] [illegible] nominat Cicero in Paradoxis. Et Lucretius inquit

Diuitiæ grandes homini ſunt, viuere parce
Æquo animo &c.

Quod [illegible] plenius D. Pau[illegible] docet. [illegible] μέγας [illegible] [illegible]

A αὐταρκείας,id eſt, *Quaſtus magnus eſt pietas cum animo ſua ſorte contento.* Et Syracides,cap.40. ζωὴ αὐτάρκους ἐργάτου γλυκανθήσεται,id eſt, *Vita operarij,cui quantum ſatis eſt ſuppetit, dulcis erit.* Tam magni autem veterum nonnulli hanc αὐτάρκειαν fecere,vt teſte Theodoreto,in libro. contra Græcos infideles,ſermo.11. in quo tractat de fine & iudicio,in ea vltimum hominis quidam Philoſophi,autore Hecatæo,bonum ſtatuerint. Quò pertinet etiam præclara hæc ſententia Pindarica in Olympiis: Sanam ſi quis opulentiam irriget,contentus iis quæ conquiſiuit,laudémque adiungens,ne quærat Deus fieri, vel vltra humanam ſortem ſeſe extollere.

A N N V S.

ANNVM demonſtrare volentes Ægyptij,Iſin,hoc eſt mulierem, pingunt, qui etiam ſigno Deum ſignificant. Eſt autem apud eos Iſis ſidus,quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò Aſtrokyon dicitur,qui & inter reliqua ſidera videtur obtinere principatum:vt qui,dum oritur, nunc maior ſit,nunc minor,interim ſplendidior,interim verò ſecus. Inſuper & quoniam in huiuſce ſideris exortu,ea ſignis quibuſdam obſeruamus,quæ toto anno peragenda ſunt;propterea non ab re annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes,palmam pingunt, quòd arbor hæc ſola ex omnibus,
B ad ſingulos Lunæ ortus,ſingulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur. Horapollo in hieroglyphicis lib.1.cap.3.hæc profert.

A N N V S. *inſtans.*

INSTANTEM annum ſignificantes,eodem Horapolline teſte.lib.1. cap.5. quartam ἀρούρας partem delineant. Eſt autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum, terræ menſura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere,quartum dicunt:propterea quòd ab vno,vt tradunt,ſideris,cui Sothis nomen, ortu, ad alterum quarta ſit interjecta diei pars. Enimuerò Solaris annus trecentis ſexaginta quinque diebus abſoluitur: vnde & quarto quoque anno ſuperuacuum quoque diem computant & intercalant Ægyptij:quatuor ſiquidem diei quadrantes diem perficiunt.

Ioannes Pierius libr.18. de iis quæ per vulturem ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis agens, pag.179.mentionem curſim iniicit deliramentorũ Baſilidis de numero cælorum, cuius numeri princeps Abraxas, inquit, ab iſtis eſt conſtitutus. Hic autem plura de eodem commento in antiquitatis ſtudioſorum gratiam ſubiicere libet. Cæſar Baronius Soranus,tomo 2. Annalium Eccleſiaſticorum, addit. ad pag.68.lin. 43. editionis Plantinianæ, refert circa annum 1590. Romæ in lucem emerſiſſe
C gemmam ex amethyſto,quam D.Fuluius Vrſinus oſtendit vnam ex illis imaginibus eſſe, quibus vti ſolerent Baſilidiani hæretici, quas loco bullæ vel amuleti, aut alia cauſa ſuperſtitioſè geſtarent. Antica parte ſculptus apparet iuuenis, induſium ad genua geſtans, cætera nudus, aperto capite, ſuper quod virga extat appoſita: Dextra manu clypeum rotundum, ſiniſtra haſtam ſeu bidentem tenet:multis characteribus toto corpore inſignitus, qui nihil niſi magiam & ſuperſtitionem ſpirant,atque incõditas voces vel implexas,& erronibus illis melius cognitas continere putamus.Sub pedibus ΑΒΛΑΝΑΘΑΛΒΑ *Ablanathalel* ſcriptum legimus. Ad imam haſtæ partem ΑΒΡΑCΑΞ *Abraſax*, qui fuit Baſilidis ſummus Deus: & gemmæ cælatura poſt Abraſax habet ΘΟΥΘ. *Thoyth* vel *Thouth*,qui Ægyptiis Mercurius fuit, ſi Gyraldum audimus, Syntag.9. Platonis & Ciceronis ſententias referentem. Hæc vox fuit generis,inde *Theos.* Baſilidianis Deus fuit igitur Abraſax. His namque elementis(vt teſtantur Irenæus lib.1.cap.23.Tertullian.De præſcript.cap.46.Epiphan.hæreſ.24.Aug. De hæreſ.cap.4.Theodoret.hæret:fab.libr. 1.) Baſilides concepit ſummæ Virtutis nomen,ex qua Dij reliqui dimanarent, omnes numero trecenti ſexaginta quinque, ſecundum anni dierum numerum, totidémque cælorum(vt ſomniabat) quibus ſingulis eodem numero Dij ſiue Angeli ab eo nominati præeſſent. Porrò eorum,vt dictum eſt, numerus literis illis exprimitur, quibus euidens Summi om-
D nium Deorum *Abraſax* nomen compoſitum eſt,nempe A & B vnum & duo,P & A centum & vnum, C & A ducenta & vnum, Ξ ſexaginta ſunt: quę ſimul iuncta ſummam efficiunt CCCLXV. Ita enim S.Irenæus & citati ſuperius auctores omnes interpretantur,& numerant ex mente Baſilidis. Multi ex Platonicorum & Ægyptiorum curioſis ſcholis ad Chriſtianiſmum tranſeuntes, neglecta prophetica & Apoſtolica ſimplicitate, veritatem cæleſtem ridiculis iſtis numerorum & cælorum figmentis obſcurarunt,& dum ſapere nimium voluêre omnium apparuerunt inſipientiſſimi. In gemmæ parte poſtica Leonis ſignum & tauri caput ad genituram pertinet eius qui gemmam illam ex amethyſto geſtabat: ſicuti ſolemne eſt eiuſmodi nebulonibus his impoſturis ſibimet illudere.

A N T I P A T I A *hominum.*

MVRÆNAM, quæ adeo Romanis in deliciis fuit,vt ex Macrobio,Cicerone.Plinio,Columella,& aliis cõſtat,rectè,ni fallor,exhibet Hipp. Saluianus in pulcher.ſuo opere hiſtor.aquatil,& an eadem illa ſit cum lampetra noſtra,& Auſonij Muſtella,multa affert alius non animaduerſa Ioſ.Scaliger in Auſon. Lect. Eius capitale odium cum polypo, præter Ælianum & alios Oppianus elegantiſſ. deſcribit.2. Ἀλ. Poſſe nimirum Polypũ nullis artibus nullis viribus murænæ euitare inſultus, ſed cogi quamuis inuitum ad neceſſarium prælium deuenire, & fruſtra quidem miſerum ſuis cirris,& flagellis,

gellis, velut ſpiris ac vinculis, murænam implicare. Nam & ſua lubricitate illam elabi, & denuò adorientem hoſtem, brachia illi abſcindere & diſcerpere, ac ita tandem deuictum conficere. Sic videlicet ratione etiam carentibus implacabile quiddam natura ingenuit, vt Ælianus quæritur. Sed cur ita? cùm vbique fere terratum, vt eſt in verſu Timonis Phliaſij apud Cl. Alexandr. & Euſeb. libr. vltim. præparat. Euangel. E

φοιτᾷ δὲ βροτολοιγὸς ἔρις κενεὸν λαλαγεῦσα,

Rixa hominum peſtis ſtridore vagatur inani.

Et muræna quidem in polypum, in murænam locuſta, in diuerſum nempe à ſe genus piſcium, odia ſua exercent: at in ſe ipſos & genus proprium, & viſcera ſua ſæuiunt homines. Veriſſima igitur eſt Iuuenalis querela: Satyr. 15.

Sed iam ſerpentum maior concordia, &c.

Et eodem pertinet Plinij locus: Cætera animantia in ſuo genere probè degunt: congregari videmus, & ſtare contra diſſimilia. Leonum Feritas inter ſe non dimicat, Serpentum morſus non petit ſerpentes: nec maris quidem belluæ ac piſces, niſi in diuerſa genera ſæuiunt. Athercule homini plurima ex homine ſunt mala. F

A N T I S T E S *improbus.*

QVOD D. Auguſtinus epiſtol. 148. De Eccleſiæ Antiſtibus ſuo tempore dicebat, hoc noſtra quoque tempeſtate dicere poſſumus: nihil in hac vita maximè hoc ſæculo, facilius, lætius, & hominibus acceptabilius, Epiſcopi aut Presbyteri officio, ſi perfunctoriè atque adulatoriè res agatur: ſed nihil apud Deum miſerius, triſtius & damnabilius. Item in hac vita, maximè hoc ſæculo, difficilius, laborioſius, periculoſius eſt Epiſcopi vel Presbyteri munere: ſed apud Deum nihil beatius, ſi eo modo militetur quo noſter Imperator iubet. De iis autem qui ſine vllis Doctrinæ virtutúmque præſidus ad functiones Eccleſiaſticas, tanquam ad ignem pyrauſtæ temerè proſiliunt, operæ pretium eſt audire quid ſentiant Saluianus libr. 2. ad Eccleſ. & Bernardus libr. 2 De Conſider. ad Eugen. Nihil eſt inquit Saluian. turpius, quàm excelentem eſſe quemlibet culmine, deſpicabilem vilitate. Quid eſt enim principatus ſine meritorum ſublimitate, niſi honoris titulus ſine homine: aut quid eſt dignitas in indigno, niſi ornamentum in luto? Bernardus autem, abſque his inſignibus, inquit, eo deformior, quo illuſtrior appares? Numquid abcondi poteſt ciuitatis ſupra montem poſitæ deſolatio? aut latere fumus lucernæ extinctæ ſuper candelabrum? Simia in tecto, rex (antiſtes) fatuus in ſolio ſedens. G Et nunc audi Canticum meum, & quidem minus ſuaue, ſed ſalutare. Monſtroſa res, gradus ſummus, & animus infimus, ſedes prima & vita ima, lingua magniloqua & manus otioſa, ſermo multus & fructus nullus, vultus grauis, & actus Leuis, ingens authoritas & nutans ſtabilitas. Sed & quid eo antiquior Ambroſius Dicat, Epiſt 6 audiamus. Nihil in Sacerdoribus plebeiũ requiritur, nihil populare, nihil commune, tum ſtudio atque vſu & moribus inconditæ multitudinis. Quid in te mirabitur, ſi ſua in te recognoſcat. ſi nihil in te aſpiciat quod vltra ſe inueniat, ſi quæ in ſe erubeſcit, in te quẽ reuerendum arbitratur offendat? Et libr. De dignit. ſacerd. capit. 3. Ne ſit nomen inane, & crimen immane. Ne ſit honor ſublimis, & vita deformis. Ne ſit Deifica profeſſio, & illicita actio. Ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus prouectus. Ne ſit gradus exceſſus, & deformis exceſſus. Ne habeatur in Eccleſia Cathedra ſublimior, & conſcientia ſacerdotis reperiatur humilior. Qui plura cupit, legat Chryſoſtomi præclarum opus de Sacerdotio, Gregorij magni Paſtorale, præſertim verò Nazianzeni Apologeticum. Illic enim quantæ ſtultitiæ ac temeritatis ſit, illotis (vt Dici ſolet) manibus tam arduum ac ſacroſanctum munus attingere, Diſcet. Hieroglyphicum verò Simiæ in tecto ſaltantis & Antiſtitis indocti atque improbi apprimè conuenit.

A R D E L I O N E S. H

PETRVS Crinitus lib. 2, de honeſta Diſciplina, 14. capit, pingit hieroglyphicum quod hîc explicamus, Sub Apologi lineis. Sata eſt olim Cucurbita iuxta Pinum arborem proxiriſſimam. Cùm verò multis pluuiis ac cæli temperamento hæc plurimùm creuiſſet, laſciuire cœpit, & ramulos audacius porrigere: iamque in pinum ſerpebat: & in ſuos ramos audebat frondes inuoluere, prægrandia ſua poma ac vireſcentia oſtentans. Tanto itaque faſtu ac inſolentia intumuit, vt Pinum ipſum auſa ſit hoc pacto aggredi. Vides, ait, vt te iam ſupero, vtque folijs ac virore præſto. Tum pinus, quæ ſenili prudentia præſtabat, nihil mirata eſt cucurbitæ inſolentis audaciam, ſed reſpõdit; Ego verò hîc multos calores & hyemes, variaſque temporis aduerſitates pertuli, adhuc tamen integra conſiſto, tu verò ad primos rigores minus habebis audaciæ: nam frondes concident, & vireſcere deſines. Tabella eſt Ardelionum, agyrtarum & nebulonum, qui ſi quando neſcio quam gloriolam ſuis artibus conquiſiuerint, quibus etiam probis & doctis viris audacter inſultare non erubeſcunt, vbi ad feria ventum eſt, tamquam fumi venditores ſuo ipſo fumo oppreſſi pereunt.

Quid certas tarda citò nata cucurbita pino;

Interitu celeri, quæ citò nata, cadunt.

A **A R D V A** *ſectanda*

ERIGITVR vir ſolidæ gloriæ cupidus, vt exigatur, Capram imitatus, quæ magno conatu ſeſe erigens, & lauri ſurculos teneriores depaſcens, ac inde tamquam ex nutrimento conuenientiſſimo corpori alimentum & incrementum præbens, robuſtiórque inde exiſtens, hieroglyphicum eſt liberalium artium ſtudioſi, quarum auxilio ſperat ſe famam ac celebritatem nominis perpetuam conſecururum, quum Horatio teſte.

Dignum laude virum Muſa vetet mori, &
Cælo Muſa beet.

Capra etiam ſalicum & aliorum amarorum virgultorum ſummitates, neglectis humi naſcentibus etiã ſuauioribus herbis, carpens, oſtendit nullos labores eſſe ingratos, imò ſtudioſis videri iucundiſſimos & ſuauiſſimos ob virtutis & aliarum rerum laudabiliũ acquiſitionẽ. Quod Phocylides teſtatur,

οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον,
οὐδ' αὐτοῖς μακάρεσσι, πόνος δ' ἀρετὴν μέγ' ὀφέλλει.
Nullum ſine labore eſt hominibus facile opus,
Nec ipſis Diis: labor autem virtutem valdè adiuuat.

B Et Manlius Aſtronomic. libr. 4.

Pro pretio labor eſt; nec ſunt immunia tanta.
At niſi perfoßis fugiet te montibus aurum.
Impendendus homo eſt, Deus eſſe vt poßit in ipſo.

Ad prius hieroglyphicum etiam hi verſus pertinent,

Ardua ſectĕris ſcanſurus culmen honorum,
Vt lauri Capra ſumma petunt folia.

A R M A, *Sine Conſilio, infirma, & noxia.*

XIPHIAS piſcis, Latinis Gladius, inſigni corporis robore, & roſtri potiſſimum, quod in formam gladij & vſum à natura accepit, fretus, inſolenter in mari graſſari, ac obuios quóſque piſces fugare ſolet adeò vt balænis quoque ſit formidabilis. Tantæ enim duritiei & acuminis eſt eius ἀχαλκευτον ξίφος, vt Ælianus vocat; vt illo etiam naues perforet cum ſubmerſionis periculo, quemadmodum Plinius ſcribit, ac idem Ælianus confirmat, qui viſum ait nauigium, quod reparandum erat, cuius carinæ Xiphiæ caput roſtro impacto infixum remanſerat, & quod roſtrum, dum ad cetaC
ceam magnitudinem Xiphias excreſcit, ſimul increſcat, adeo vt tandem τριήρους ἐμβόλῳ, triremis roſtro, comparari poſſit. Sed & Oppianus non minùs accuratè illud deſcribit in 2. ἁλ. Hic igitur piſcis tam ſæuis armis inſtructus, vt maximis etiam pelagi belluis ſit formidabilis, à puſillo tamen hoſte ſuperatur & conficitur. Sub caniculæ enim exortum, ab æſtro ſiue aſyle, inſecto vix aranei magnitudine, quod ſub pinnas eius ſe inſinuat, percitus, adeò in rabiem agitur, ſæpe vt in naues vel terram exiliat, donec tandem immenſos cruciatus cum morte commutet, veluti idem Oppianus ſcribit, & rem ex Ariſt. confirmat Athenæus libr. 7. meminitque Euſtathius ὀδυσ. 10. Exemplum mehercle euidens, quàm parum proſint arma abſque ratione & prudentia, imò & noxia illa ſæpenumero eſſe. Armis enim non cedunt omnia, ſed rationi potiùs & conſilio, quibus iſta regi neceſſe eſt. Igitur ex Comici ſcito;

Omnia priùs ſapientem experiri, quàm armis decet.

Pulchrè etiam Q. Curt. libr. 7. Nihil, ait, tam firmum eſſe, cui periculum non ſit, etiam ab inualido. Et idem lib. 4. Patere vel vnius inſidiis Regem.

A R T I F E X *ſuis artibus & machinis euerſus.*

D

PINNA fundo maris ad litora perpetuò affixa, lana quadam ſeu villo extra concham propendente, tamquam radice nititur. Ea lana tenuiſſima eſt, & byſſus Ariſtot. dicitur, ex qua ſunt byſſinæ veſtes nobiliſſimæ, quas IC. per byſſicum opus videtur intelligere in l. vltim. §. Species. D. de publican. & vectig. Certum autem eſt, quòd pinna hanc ſuam lanam, veluti manum quamdam, ad alimentum attrahendum expandat, vt apud Ælianum legimus, planè ad ſimilitudinem retis piſcatorij: in quam vbi piſciculos & minuta conchilia, cæteráſque maris quiſquilias attraxerit, illis delicatè veſcitur. Et Ælianus quidem hanc eius lanam σαρκίον vocat, καὶ προτείνει σαρκίον ἐξ ἑαυτῆς, οἱονεὶ δέλεαρ τοῖς περινηχομένοις τῶν ἰχθύων: *& carunculam extra conchis eminentem ex ſeſe prætendit, tamquam eſcam circumnatantibus piſcibus.* Sed quid fit? Ipſa pinna ſuis his inuentis & piſcatori ad retia conficienda primitus monſtrauit viam, & ſimul illi oſtendit, hoc ipſo pacto & aſtu etiam ſe capiendam eſſe. Quod planè ita accidit. Nempe, vt præclarè Seneca in Hercule fur. admonet:

Quod quiſque fecit, patitur: auctorem ſcelus
Repetit, ſuóque premitur exemplo nocens.

Nec reprehendi poteſt, qui hoſtium artes & dolos ſimiliter eludit, eóſque propriis ipſorum inuentis &

tis & machinationibus circumuenit ac ſuperat, atque ita in auctores technas reiicit. Sic enim, vt idem E
Seneca ait in Thyeſte:

Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua

Pertinent huc noti verſus Ouidij:

Iudice me fraus eſt conceſſa repellere fraudem,
Armáque in armatos ſumere iura ſinunt.

Et iſti M. Palingenij in Capricorno:

Nam ius fáſque ſinunt, vim vi propellere, fraudem
Fraude, velut meritum merito penſare decorum eſt.

A S T V T I A *fallax.*

EFFVGIA ſpem alunt & fallunt. A canibus agitata Rupicapra in præcipitia montis quærens tutum effugium, ibidem à canibus vndique obſeſſa, tandem nullum fugæ exitum proſpiciens capitur. Hieroglyphicum eorum, qui ſuis conſiliis atque actionibus nimis callidis & calidis, quibus ſe fore tutiſſimos opinantur, ac ideò temerè & audacter aggrediuntur omnia, ſæpiſſimè ſeipſos euertunt, vel in ea coniiciunt pericula, vnde vix ſeſe extricare poſſunt. In hiſtoriis innumera exempla F
occurrunt, quæ inſtituti noſtri ratio prætermittit. Feſtiuè, vt ferè ſemper Plautus in Captiuis,

Qui cauet ne decipiatur, vix cauet cùm etiam cauet,
Etiam cùm caiuiſſe ratus, ſæpe is cautor captus eſt.

In eam rem egregia occurrit magni viri ſententia. Omnes qui magnarum rerum conſilia ſuſcipiunt, æſtimare debent, an quod inchoatur, Reipubl. vtile, ipſis glorioſum, aut promptum effectu, aut certè non arduum ſit. Simul ipſe qui ſuadet conſiderandus eſt, adiiciat ne conſilio periculum ſuum, & ſi fortuna cœptis adfuerit, cui ſummum decus acquiratur. Equidem,

Aſtus ſæpe nocet: qui cauit ne caperetur,
Hoc ipſo captum commemini citiùs.

A V A R I T I A.

HYOSCYAMVS, ſiue Apollinaris herba (Altercumquoque veteribus dicta) propter nimiam ſuam frigiditatem inter Narcoticas plantas, id eſt, ſtuporem inferentes, refertur, ſumptáque copioſior etiam propter quamdam facultatem occultam amentiã parit. Vnde hodie etiam incolæ vallis Ananiæ (vt Matthiolus refert) ſua lingua, propter hunc effectum Italicè nominant *diſturbio*, id eſt, mentem turbans. Ad Hyoſcyamum quoque ſi aues aduolent, & potiſſimùm ſemine ipſius non adeò G
ingrato paſcantur, tandem ſtupidæ in terram decidunt, vt facilè capi poſſint, exceptis tamen ſturno ac coturnice, quæ aues illo impunè veſcuntur, idque ob certam quamdam formam ſimilem, vt vult Theophraſtus. Ad hunc modum plures homines nimio auri amore capti (nam ſecundùm Tibullũ,

Sæpe ſolent auro multa ſubeſſe mala)

& dulcedinẽ diuitiarum irretiti, ſæpiſſimè à vera rationis ſemita aberrant, atque tandem in pernicioſiſſimum auaritiæ vitium, fontem omnium malorum, quaſi mente capti detruduntur. Hoc Seneca in ſuis epiſtolis, & libello de Paupertate, ex illis Centonum inſtar collecto, paucis veriſſimè explicat. Diuitiæ, inquit, inflant animos, ſuperbum & arrogantem pariunt, inuidiam contrahunt, & eò vſque mentem alienant, vt fama pecuniæ etiam nobis nocitura delectet. Quod infinitum ſtudium accumulandarum diuitiarum vbique, in ſacris etiam literis, plurimùm reprehenditur, & Syracidæ præſertim capit. 27. & 31. tamquam loci communes quidam de eo conſuli poſſunt, liberales tamen opes & rectè vſurparæ minimè vituperantur: quas Sappho vocat πλῦτον κακοσμηνον ἀρετᾶ id eſt, diuitias virtute exornatas.

Vt volucres dementat Hyoſciami grauis herba:
Sic inſana ſtupent pectora diuitiis. H

A V A R V S.

EST magnus quæſtus pietas cum animo ſua ſorte contento. Fatuus autem aliena requirens, Lupum ceruarium (quem nonnulli Lyncem exiſtimant) imitatur, cui quamuis in fame mandenti, ſi reſpexerit, obliuionem cibi ſubrepere ait Plinius lib. 8. cap. 22. Digreſſumque quærere alium; & ita, vt Solinus refert, immemor præſentis copiæ, it quæſitum quam reliquerat ſatietatem. Quod auari, id & aliis mundanæ vanitati addictis ſæpius contingere ſolet, qui dementati vana ſpe fortunæ vberioris præſentia commoda per ſtultitiam negligunt, Heſiodiei verſiculi immemores,

Νήπιος ὃς τὰ ἑτοῖμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκει. id eſt.
Stultus eſt qui, certis relictis, ſectatur incerta.

Sophocleæ item ſententiæ.

Τῶν ἀμηχάνων δ' ἔρως
Πολλοὺς ἔθηκε τοῦ παρόντος ἀμπλακεῖν. id eſt.

A *Non poßibilium cupiditas*
Multos fecit præſentibus fruſtrari.

Huc refert quæ mythologi de cane carnis fruſtum alicunde raptum & ſecundum flumen decurrente docent. Huius fruſti cùm imago in aquis appareret, canis auidus illam quaſi alterum fruſtum vndis innatans appetit: ſed dum pandit rictum vt aſſumat, id quod tenuerat amittit.

Incertis inhiat, certiſsima ſpernit auarus:
Ceu præſentem alium Lynx cupit ipſa cibum.

Omnia paucis Horatius,

Semper auarus eget.

Et Bias apud Auſonium,

Quis diues? qui nihil cupiat: quis pauper? auarus.

Sapiens Hebræus, Quis diues? qui gaudet parte ſua. Cicero autem, ſuis rebus eſſe contentum maximæ ſunt certiſſimæque diuitiæ.

AVARVS. TYRANVS.

B

POST mortem prodeſt auarus, nec vllus homo nobis occurrit, qui hiſtorias non teneat de iſto vel illo ſene pecunioſo, multa pretioſa ſupellectile ac prædiis locuplete, ita tamen auaro ſimul & ſordido, vt omnes alios homines contempſerit & ſemper vacuos à ſe dimiſerit, vt

Qui nummos aurumq́ recondit, neſcius vti
Compoſitis, metuens veluti contingere ſacrum.

Iſtius Euclionis notus hieroglyphica erit porcus ſaginatus, à quo niſi occiſo, nihil commodi emolumenti capi poteſt, cùm ex Chryſippi ſententia ſus amica luto præter eſcam nihil habeat: & Cato dixerit, animam ei pro ſale datam, ne carnes putreſcerent. Huic, Horatio teſte lib. 1. ſerm. 1.

Non vxor ſaluum vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atq́ puellæ,
Miraris, cùm tu argento poſt omnia ponas,
Si nemo præſtet, quem non merearis amorem.

Rectè igitur exiſtimemus cum S. Apoſtolo, 1. Timoth. 6. & ad Epheſ. 5. auaritiam eſſe idololatriam, radicem omnium malorum, & (ſecundùm Chryſoſtomum) omnis iniuſtitiæ fomitem, necnon *omnis*
C *malignitatis matrem*, vt ait Phocylides,

ἡ φιλαργυρίη μήτηρ κακότητος ἁπάσης,

Et ingenioſus poeta hieroglyphicon illud exponens canit,

Nec ſus, in mactes, poterit prodeſſe: nec vlli,
Dum viuit, prodeſt quicquid auarus habet.

Alij huic ſumpſerunt tyranni hieroglyphicon, ſicuti etiam Stobæus in Sermon. contra tyrannidem. Nam vt porcus, quando contrectatur, ſemper grunnit, quaſi metuens ne mactetur, cùm ſciat ſe nec lac præbere homini, nullique rei eſſe vtilem dum viuit: ſic Tyrannus vel ad leuiſſima timet, necem ſibi paratum exiſtimans. Et Seneca in Hercule florente de tyranno dicit,

Victima haud vlla amplior
Poteſt, magiſq́ opima mactari Ioui,
Quàm rex iniquus.

IN Hieremia Propheta c. 17. Hæc habentur. Clamauit perdix, incubauit quæ non peperit, fecit diuitias & non in iudicio in dimidio dierum ſuorum derelinquet eas, & in nouiſſimo ſuo erit inſipiens. Quem locum B. Hieronymus ita interpretatur. Perdix aliena oua calefacit, ſi propria furto omiſerit,
D ſed cùm creuerunt in nidis, pulli euolant, & ad parentes ſuos redeunt, ementitum omittentes. Eadémque ferè tradunt B. Ambroſius in Hexame. & Auguſtinus contra Fauſtum, lib. 13. ac Iſidorus lib. 12. Accommodat etiam hoc hieroglyphicon B. Ambroſ. Epiſt. lib. 7. in hominem auarum, vbi ait. Quidam naturæ perdicis etiam iſtud aptandum putarunt, eò quòd aliena diripiat oua, & foueat ſuo corpore, atque hac ſua fraude alienos ſtudeat partus accipere: Ita auarus quoque opes malis artibus conquirit ac corradit, quas tamen mox aut inuitus veris poſſeſſoribus iure reddere, aut vſum earum morte præueniens amittere, ac aliis ſæpenumero ingratis relinquere cogitur. Pierius Valerianus aliter explicans lib. 24. hieroglyphic. ſcribit Theologos quoſdam per perdicem malum dæmonem intelligere, qui Dei fœtum in prauitatis nido adulterina educatione ſibi velit enutrire, per eam autem auem quæ verè mater eſt, & oua ediderat, piorum conuentum interpretari, ad quem ad legitimam matrem, ſimul ac vocem eius audierint, deſerta falſa eſſe procurrendum. Tradit idem ſecundùm Adamantium etiam hac ſimilitudine notari hæreticos, quorum genus inſtar perdicum ſit malignum ac fraudulentum, vbi tamen ab aliis vera matris ſanctioris quippe inſtitutionis vox audita fuerit, eos deſeri, atque tandem pœnas ſuæ deſipientiæ luere.

Quæ ſunt alterius perdix illa incubat oua,
Quæq́ alius peperit poßidet alter opes.

AVDACIA *maleſuada & infœlix.* E

MVRENA de Polypi victoria facta ferocior, & dentium firmitati confidens, prouocata viciſſim à carabo ſeu locuſta, non cunctatur, ſed audacter deſcendit ad prælium, quod eleganter deſcribunt Oppianus & Ælianus. Vt autem ab initio ſuperbè contemnit hoſtem, ita temerè etiam cum illo congreditur, fruſtra ſuis dentibus locuſtæ aculeatum dorſum & partes duriores complectens. Nam huius ſiliceis forcipibus & robuſtis aculeis, in quæ cæco furore ipſa incurrit, transfixa tandem ſuâ ſtultitiâ miſerè occumbit. Sit videlicet, vt præclarè Liuius ait, ſæpè contemptus hoſtis cruentum certamen edidit, & inclyti populi regéſque per leui momento victi ſunt. Quo magis præceptum illud in omnium animis eſſe debet: nihil in bello oportere contemni: nec ſine cauſſa dici, matrem timidi flere non ſolere, vt Æmy. Probus in Thraſybulo ſcribit. Poterat Muræna in ſuo domicilio tutò conſiſtere, & ſpernere Locuſtæ prouocantis minas: ſed nimia fiducia protracta in proprium volens ruit exitium. Vnde rectiſſ. idem Liuius, temeritatem, præterquam quod ſtulta ſit, infœlicem etiam eſſe, pronunciat. Et pulchrè Polyb. προπέτεια γὰρ καὶ θρασύτης καὶ θυμὸς ἄλογος, ἔτι δὲ κενοδοξία καὶ τῦφος, εὐχείρωτα μὲν τοῖς ἐχθροῖς, ἐπισφαλέστατα δὲ τοῖς φίλοις, πρὸς γὰρ πάσας ἐπιβουλὰς ἐνέδρας, ἀπάτας ἕτοιμος ὁ τοιοῦτος: *Celeritas, & audacia, & impetus præter rationem, & vanitas & typhus, hoſtibus quidem percommoda, noxia verò maximè amicis. Nam ad omnes inſidias, fraudes atq; aſtus obnoxius eſt talis.* Poteſt etiam hoc ſignificari Mars ἀλλοπρόσαλλος, qui ſe ab alio ad alium confert, & modò harum, modò illarum eſt partium. Homer. ἰλ. σ. F

> ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα,
> *Communis Mars, inq; vicem perimit perimentem.*

Et eod. lib. νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας,

> *Nunc his, nunc illis contingit vincere.*

Sed ad prius ſignificatum ſequens diſtichon applicamus:

> *Non ſemper nimium promptis audacia fœlix,*
> *Sæpius aſt miſerum ducit in exitium.*

AVLICORVM *Conditio.*

HORVM tabellam hieroglyphicam exhibuiſſe nobis videtur vetus ille vanitatum humanarum cenſor lib. de mercede conductis. Græcam ἐξήγησιν eius picturæ, qui volet, ex ipſo fonte hauriat. Nos Latinam verſionem proponimus. Liber mihi (inquit ille) Cebetis exemplo imaginem quamdam vitæ Aulicæ tibi depingere, vt eam contemplatus ſcire queas, num ex vſu tuo ſit eam adire. G Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Aetionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm, quoniam fieri non poteſt, vt aliquem artificem tam egregium atque abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quamdam pro mea virili imaginem adumbrabo. Pingatur ergo *veſtibulum* ſublime, atque inauratum, neque id humi ſitum in ſole, verum procul à terra in edito collis faſtigio: præterea inacceſſum fermè & abruptum, lubricóque aditu, ita vt plerumque qui ſe iam vſque ad ſummum verticem penetraſſe ſperant, lapſo pede præcipitati frangant verticem. Intus autem *Plutus* ſedeat, totus (ſicuti videtur) aureus, maiorem in modum formoſus, atque amabilis. Porro amator vbi vix tandem conſcendit, iamque ad fores acceſſit, obſtupeſcat, oculis in aurum defixis. Deinde *Spes*, quæ & ipſa ſpecioſo vultu eſt, ac verſicoloribus amicta, manu præhenſum introducat, mirè iam ipſo ingreſſu attonitu. Atque ab eo quidem tempore Spes vſque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta *fallacia Seruitúſque* tradant labori, at is miſerum penitus defatigatum tandem *Senecta* tradat iam morbidum, coloréque commutato. Poſtremo *Contumelia* arreptum illum ad *deſperationem* pertrahant: & hoc quidem tempore Spes auolans euaneſcat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingreſſus fuerat, ſed poſticum quoddam & occultum exitum trudatur per nudus, ventricoſus, pallidus, ſenex, læua qui- H dem pudenda occultans; dextra verò ſeipſum ſtrangulans. Occurrat autem exeunti *Pœnitudo* fruſtra lacrymans, & miſerum his etiam conficiens. Atque hic quidem eſto picturæ finis. Cæterùm tu, Timocles optime, ipſe diligenter conſideratis ſingulis, expende cùm è re tua ſit, vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingreſſus, per alias longè diſſimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memento ſapientis illius qui dixit, Deum in culpa non eſſe, ſed eum qui hanc conditionem ſua ſponte delegerit. Hæc pictor & Cenſor ille.

Tabellæ addamus ornamenta quædam poetica Virgilius lib. 2. Georgic.

> *O fortunatos nimium, ſua ſi bona norint,*
> *Agricolas! quibus ipſa procul diſcordibus armis,*
> *Fundit humo facilem victum iuſtiſſima tellus, &c.*

Horatius, Carminum lib. 3. Od. 10.

> *Auream quiſquis mediocritatem*
> *Diligit, tutus caret obſoleti*
> *Sordibus tecti, caret inuidenda*
> *Sobrius Aula.*

Et

A Et epiſtolarum lib. 1. epiſt. 18.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici.
Expertus metuit. tu, dum tua nauis in alto eſt,
Hoc age ne mutata retrorſum te ferat aura.

Idem lib. 2. Sermonum, Satyr. 2.

—— at ſimul aſſis
Miſcueris elixa ſimul conchylia turdis,
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. Vides vt pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia.

Ouidius lib. 3. Triſtium, Elegia 4.

Vſibus edocto ſi quidquam credis amico.
Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi, quantumq; potes prælustria vita:
Sæuum præluſtri fulmen ab arce venit.

B Paulò poſt, in eadem Elegia:

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quiſq; manere ſuam.

Tandem concludit,

Tu quoq; formida nimium ſublimia ſemperq;
Propoſitiq; precor contrahe vela tui.

Seneca tragicus in Thyeſte,

Stet, quicumque volet, potens,
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis ſaturet quies. Paulò pòſt.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus
Ignotus moritur ſibi.

Idem in Hercule Oeteo,

Colit hic reges, calcet vt omnes.
C *Perdatq; aliquos, nullumq; leuet.*
Tantùm vt noceat cupit eſſe potens.
Quota pars moritur tempore fati?
Quos fœlices Cynthia vidit,
Vidit miſeros abitura Dies.
Rarum eſt, fœlix idemq; ſenex.
Ceſpes, Tyrio mollier oſtro
Solet impauidos ducere ſomnos.
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigileſq; trahit purpura noctis.

Martialis Epigrammatum lib. 9.

Nemo ſuos (hæc eſt Aulæ natura potentis)
Sed Domini mores Cæſarianus habet.

Lucanus lib. 8. De bello Ciuili.

—— exeat aula
D *Qui volet eſſe pius: virtus & ſumma poteſtas*
Non coeunt.

Anthonius in Epigrammat.

Fortunam reuerenter habe quicumq; repente.
Diues ab exili progrediere loco.

*Inter poëtas recentiores innumeri occurrunt. Ex ingenti aceruo grana pauca exhibemus.

1. *Vana Palatinos quos educat Aula clientes,*
Dicitur auratis nectere compedibus.

2. *Aulam reperit qui bonam, & vtilem, & fidelem,*
Me auctore ſequatur, Duce me, meq; ſequente.
Si quis quaeritur, nec fugit; huius miſerebor.

3. *Odiſſe verum, ſæpe fucis oblini,*
Parumq; cautis ora ſublinere viris,
Illudere imbecillo, & abſentes malè
Accipere: ea ſunt aulica dulcedines.

At tandem tollamus manum de tabula.

AVLÆ *Principum.* E

PARDVS odoris gratia allectas feras inuadit, atque interficit. Ita quidam blandiloquentia irretitos fallunt ac perdunt. Sic etiam principum aulæ habent neſcio quid blandum, quod inuitet in perniciem. *Plin. libr. 8. capit. 17.*

AVDITVS.

ÆGYPTIJ, teſte Horapolline, libr. 1. cap. 47. auditum demonſtrantes, tauri auriculam pingunt. Vbi enim concipiendi deſiderio vacca ſtimulatur (idque non amplius quàm trihorio) vehementer mugit. Protinus vel ex longiſſimo interuallo audit taurus, cúmque eam intelligat Venere excitari, mox accurrit: id quod ſoli huic ex animantibus omnibus, in congreſſu peculiare eſt.

AVXILIVM *Dei.*

QVAMQVAM hedera ſit ex numero earum plantarum quæ numquam folia amittunt, ſicuti quoque Olea, Myrtus, Palma, Pinnus, Cupreſſus, &c. nihilominus tamen leui momento, vel F
propter ipſius temporis incommoditatem, vel ſoli imperfectionem, aut alia de cauſa decreſcit, & interdum planè exſiccatur. Emblema eſt, quod fidelis ſeruis Domino alicui ſtrenuè & diligenter inſeruiens, ac viciſſim illius beneuolentiam ac fauorem experiens ſibi accommodare poterit. Sed multò adhuc rectius ad verum Dei cultum & honorem transferre hoc licebit. Nam ſicuti videmus hederam, vitem, lupum ſalictarium, & alias huius generis plantas, propter imbecillitatem, innixu ad arborem, palum, vel murum egere: ita perſuaſum eſſe nobis debet, nos non poſſe alia ratione vlla aſſurgere, creſcere vel florere, quàm acceſſu ad Deum Opt. Max. & gloria eius pro viribus tuenda.

Pyramidis ſurgentem hedera munimine cernis:
Talis ſtat pietas fulta fauore Dei.

A

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER SECVNDVS.

B

BELLA *Ciuilia.*

DE Draconis & Aquilæ cruenta pugna locus eſt apud Homerum Ἰλ. μ. quem Cicero vertit in Mario, ex quo eius verſus referuntur libro de Diuinatione elegantiſſimi.

Hic Iouis altiſoni ſubitò pennatâ ſatelles
Arboris è trunco ſerpentis ſaucia morſu, &c.

Imitatus etiam eſt Homerum Virgilius 11. Æneid. ibid.

Vtque volans altè raptum cum fulua Draconem
Fert aquila, &c.

Plinius ancipitem Aquilæ & Draconis in aëre conflictum eſſe ſcribit, ita vt ſæpe ſimul decidant. Tangit idem breuiter Plutarchus quoque Commentario περὶ φθόνου καὶ μίσους. Eſt autem hæc imago mutuò ſe Marte conficientium, qualis ferè conflictatio potentiorum inter ſe belligerantium eſſe ſolet, maximè in bellis ciuilibus, vt Pompeij & Cæſaris congreſſus docere poſſunt. Vnde prouerbium
C ex Sibyllæ Erythrææ vaticinio natum:

Κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικήσας ἀπόλωλεν
Flet victus, ſed victorem mors atra peremit.

Sic videlicet, vt in Pace Ariſtophanes ait,

Καὶ πίθος πληγεὶς ὑπ᾽ ὀργῆς ἀντιλάκτισεν πίθον
Ac recalcitrans per iram teſta teſtam vulnerat.

Qua de re vide Prouerbium, *Teſta colliſa teſta.* Et alterum: *Cadmea victoria,* ipſis ſcilicet victoribus haud fœlix, cuiuſmodi Græcorum fuit, quorum nulli non magno conſtitit capta tandem Troja. Argutè, ſed verè Pyrrhus Epiri Rex, cum duobus præliis viciſſet Romanos, multóſque amicorum & ducum amiſiſſet, ſi adhuc ſemel, inquit, Romanos vincemus, actum eſt de nobis. Ageſilaus etiam cùm ad Corinthum Lacedæmonij viciſſent Athenienſes, multitudine occiſorum audita exclamauit: O infœlicem Græciam, quæ tantum hominum ipſa ſibi interemit, quantum ſatis erat ad vniuerſos vincendum Barbaros! Vtrúmque refert Plutarchus in apoph.

Victor vterque cadit. proh quàm victoria acerba eſt,
Cùm trahit in præceps vna ruina Duos!

D

BELLATOR *Strenuus.*

AVT mors, aut vita decora, vel vt noſtro ſæculo nonnulli, Victoria numeris omnibus abſoluta, vel pax tuta, vel mors honeſta.

Dixeris hos fortes, quos nec formidine mortis,
Pro patria lætos occubuiſſe iuuat.

A canibus venaticis agitatus Aper, & ſumma vi in venabulum irruens, quod aut excutere conatur, aut ab illo confici cupit, hieroglyphicon eſt viri fortis ac planè imperterriti, præſens periculum minimè fugientis, quem Petrus Angelius Bargæus lib. 4. Cynegætic. ita deſcribit,

—— Non ille iras, non ille ſuperbos
Demittitq́; animos, aut ſæua pericula vitat
Ignauus, neque etiam curſu pedibuſq́; ſalutem
Quærit, & hoſtiles præceps euadere terras:
Sed ruit in medias hominum canumq́; cohortes
Vltor, atrox, certuſq́; mori, quem cœperat vnum
Ante locum tutatur habens, nec deſerit vmquam

Non aliter magnanimus & ſtrenuus bellator, vrgente neceſſitate, omnia alia contemnit, planè ſibi E
perſuadens, quod, ſecundùm Horatium,

Dulce & decorum eſt pro patria mori.

Et Virgilius intrepidum militem armis hoſtilibus oppreſſum, ſociósque ſuos ad prælium adhortantem inducit inter cætera dicentem, lib. 2. Æneid.

Vna ſalus victis nullam ſperare ſalutem.

Eſtque etiam Muſonij (citante Stobæo) præclarum in hanc ſententiam præceptum: ἅρπαζε τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν, ὅτι ἔξεστι μὴ μετὰ μικρὸν, τὸ μὲν ἀποθνήσκειν σοὶ παρῇ, τὸ δὲ καλῶς μηκέτι ἐξῇ. id eſt. *Arripe, dum licet, mortem honeſtam; ne paulò pòſt moriendum ſit tibi quidem, ſed honeſtè facere tibi non ſit amplius integrum.* Othoni primo verè magnò Imperatori hieroglyphicon illud gratum & in vſu fuiſſe docti viri referunt.

B E L L I C O S V S.

QVo acrior equus eſt, inquit Plinius lib. 8. cap. 49. eo altius in bibendo nares mergit. Sic quoque vir fortis ac bellicoſus, quo maiora pericula ipſum circumſtant, eo alacrior & acrior redditur, intrepidè admodum pergens ad propoſitum, vt ſcilicet virtutis ſuæ ſpecimen illuſtrius exhibere poſ- F
ſit. Apud Lucan. lib. 9. Caro Vticenſis exercitum in Libyam ducturus, militibus ſuis inter alia hæc ſuggerit,

——Serpens, ſitis, ardor, arenæ,
Dulcia virtuti. gaudet patientia duris,
Lætius eſt, quoties magno ſibi conſtat honeſtum.

Claudianus etiam præclarè,

Vile decus, quod non erexit prauius horror.
Ingentes ingeminant diſcrimina magna triumphos.

Et qui Plinij mentem expreſſit, ita Diſticho ludens,

Totus equus naſo ceu fertur anhelus in vndam
Præſenti, aduerſis obuius ite malis.

B E L L I *alea dubia.* R E R V M *vices variæ.*

NOn caret admiratione pugna Falconis cum ardea, nam ſi hæc accipitrem vel falconem in ſu- G
blimi poteſt ſuperare, & ſibi illum ſubiicere, ſuis excrementis in eum emiſſis, pennas ipſius corrumpit, & ad putredinem perducit. Quare falco hoc quanto poteſt ſtudio euitans, & naturali inſtinctu ſibi cauens, tamdiu ex obliquo cum illo in aëre contendit, donec tandem occaſione oblata ſuperior factus Ardeam magno impetu deturbet. Quis magis euidenti ſimilitudine belli incertos ac fallaces euentus repræſentari poſſe exiſtimet? De quo omnium veterum ſcriptorum plurimæ graues extant ſententiæ, & notus eſt verſiculus Homericus. λ. σ.

ξυνὸς ἐνυάλιος, καὶ τὸν κτανέοντα κατέκτα. id eſt.

Communis Mars, inq; vicem perimit perimentem.

Seneca quoque Naturalium Quæſtionum, lib. 4. Vbi de Pompeio ac Lepido illi ſermo eſt, cùm ille alienum exercitum fugeret, hic verò ſuum; inquit. Ex quo liquere mortalibus poſſet, quàm velox foret ad imum lapſus ex ſummo, quamque diuerſa via magnam potentiam fortuna deſtrueret. Legitur quoque aſcriptum, *Nulla ſalus bello, pacem te poſcimus omnes*, ex Virgil. 11. Æneid. item Claudiano lib. 1. in Ruffinum:

——Iam non ad culmina rerum
Iniuſtos creuiſſe queror: tolluntur in altum, H
Vt lapſu grauiore ruant.

Cum quo congruunt verſus poetæ veteris, relati ab Ariſt. 2. Rhetoricorum,

Fortuna multos ſæpe in altum prouehit,
Non quod bene illis eſſe conſultum velit:
Sed vt inde caſu inſigniore corruant.

Et poëta noſter, ingenioſo Diſticho,

Sunt dubij euentus incertaq; prælia Martis,
Vincitur haud rarò qui propè victor erat.

B E L L V M *ciuile.*

MISERIAS bellorum ciuilium hieroglyphicè deſcripſit poëtarum Gallorum facilè princeps in nobilis poëmate, quod Hebdomas dictum eſt. Huius aurei verſiculi alius Latinis expreſſit; In iis Draconis cum elephante pugna, mutuam ciuium lanienam & fœdam internecionem depingit. Abalteis ramis Draco elephantem velut ex inſidiis & excubiis moratus.

Deſilit,

A *Deſilit, & circum ſinuoſa volumina ſuadens,*
Nodoſis elephanta modis & nexibus angit,
Nuda cui laxare ſinus & vincla poteſtas.
Ergo amens elephas trunco rupíue propinquat,
Flictu illiſurus ſanum quem longius hoſtem
Si ferat, extremos gemitus effundat in auras.
Protinus exſoluit nodos, & corpore lapſus
Crura draco ſpiris aſper ſic implicat arctis,
Ferre vt vlterius nequeat pra compede greſſum.
Dum nodos elephas pugnat laxare tenaces
Vana fremens, adhibetq́; manum, ſimul impius anguis
Inſerit os ori, penitúsq́; illapſus in altum
Spirantes animæ caulas atque oſtia claudit.
Atqui Cadmeo ſimilis fortuna triumpho:
Nam ſubmiſſus humum vita fugiente peteſſens,
B *Immani barrus victorem pondere frangit,*
Mutua cauſa necis, Francûm de more, cruentus
In ſua, proh rabies! vertendum viſcera dextras;
Dum ciues temerare manu vis ſuadet, & amens
Religionis amor, Druidum quo ſanguine campi,
Et Moncontoria latè rubuere nouales,
Totam inceſtarunt tumulis & funere gentem,
Et patriæ florem patrio merſere ſepulchro.

Iidem verſus de diſſidiis ciuilibus Iudæorum, Græcorum, Romanorum, patrum item noſtrorum memoria Guelforum & Gibellinorum in Italiæ campis & ciuitatibus exponendi videntur: Etenim in iis ciuium prælıis commoritur dimicatio, victúſque corruens, pondere complexum victorem elidit, Plinio teſte, lib. 8. cap. 11. Paucis omnia, victus eiulat, victor autem lachrymas nequicquam effundit: & ſerò Phryges ſapiunt.

B E L L V M *ciuile.*

C ARISTOTELES lib. 9. de hiſt. Animal. cap. 1. inter alias inimicitias innatas quibuſdam animalibus, hęc de noctua & cornice quoque refert. Cornix cũ noctua diſſidet, nam cornix meridie ſurripiens oua noctuæ ea abſumit; cum non clarè interdiu noctua videat. Cõtrà verò oua cornicis noctu expedit noctua, eſtq́; altera noctu, altera interdiu potentior. Idẽ Plin. lib. 10. cap. pen. & Ælianus lib. 5. ca. 40. affirmant. Plutarchus in libello de odio & inuidia addit inſuper, harum auium occiſarum ſanguinem nõ permiſceri, & ſi etiã quis confundat, vtrúmque ſeorſim diffluere. Sed nónne videmus quotidie fermè homines ipſos tot capitales inimicitias exercere, ac ſæpenumero abſque omni iuſta cauſa ἀσπονδον πόλεμον, id eſt, irreconciliabile bellũ inter ſe gerere? Quod ſi iſta vehementia & inimicitia contra communes hoſtes, Turcas iſtos & Scythas aliáſq; ſimiles barbaras & crudeles gẽtes vſurparetur, non quidem eſſet culpanda, ſed hoc inter illos, qui debebant eſſe coniunctiſſ. fieri, quantopere eſt deplorandum? Sic Euripides quoque in Iphigenia Aulidenſi conqueritur fratrum iras eſſe acerbiſſimas.

Δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λόγους,
Μάχας θ' ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν. i,
D *Res dira verbis inuicem altercarier,*
Dictiſque fratres dimicare mutuis
Si quando lis inciderit aut contentio.

Quodque magno proborum & pacis amantium dolore, nimis eſſe noſtris temporibus triſtiſſimis tam in politicis, quam eccleſiaſticis rebus vſitatum, experientia comprobat,

Non tenebris cornix, non luce eſt noctua tuta,
Alterius ſaeuæ hoſtis ab inſidiis

B E N E F I C E N T I A.

VITIS Lauro fulta rectius fructus ſuos ad maturitatem hoc modo producere poteſt, quamuis Laurus ipſa quoque non parum vtilitatis hominibus præbeat, atque ita vtráque ſtirps non ſibi, ſed aliis haec quaſi operam mutuam tradat. Quapropter nos quoque quibus humanitatis virtus propriè competit, cuncta noſtra conſilia ac vniuerſas actiones eò ſemper dirigere debemus, vt non ſolùm nobis, ſed aliis quoque prodeſſe poſſimus. Nihil enim melius neque præſtantius bonitate ac beneficentia. Ex balſami frutice liquor nobiliſſimus, vulnerato vel ſcarificato cortice in æſtate deſtillat, & hodie etiam in Ægypto illius magnus vſus eſt ad omnia vulnera ac vlcera difficilia ac ſordida, aliáſque plures eiuſmodi affectus. Docemur hoc hieroglyphico de mutua inter homines præſtanda be-

neuolentia ac prompta opera, etiamſi interdum aliquid propterea laborum & moleſtiarum ſit ſuſci- E
piendum. Nihil enim, vt ait Cicero, bonitate ac beneficentia eſt melius aut præſtantius. Quod quidem S. Paulus multò efficacius ac verius in epiſt. ad Coloſſ. cap. 3. monet, inquiens, Induite viſcera commiſerationis, benignitatem, animi humilitatem, lenitatem, clementiam.

B E N E F I C I *& liberales.*

SELEVCIDARVM auium (vt Plinius refert lib. 10. cap. 27.) aduentum à Ioue precibus impetrabant Caſij, vel ſecundùm alios Caſpij mõtis incolæ, fruges eorum locuſtis vaſtantibus. Nec vnde veniant, quóve abeant compertum, numquam conſpectis, niſi cum præſidio earum indigent. Has doctiſſ. Iacobus Dalechampius in commentariis huic authori additis exiſtimat eſſe ex Elogiorum genere. Meminit autem harum quoque Galenus lib. 6. de locis affectis: ac Antonius Galatheus in libello de Iapygiæ ſitu, annotauit ſimili ratione auem quamdam marinam, quam in Apulia Gaianam nominant, bruchos ibidem copioſiſſimos non ſolùm deuorare, ſed etiam oua & fœtus eorum vbique conſumere. Sic Ælianus, lib. 3. de Animal, cap. 12. idem ſcribit de monedulis Locuſtarum fruges vaſtantium oua & fœtus perdẽtibus, vnde tanquam benè meritis Theſſali, Illyrij & Lemnij illis victum F
publicum præbendum decreuerunt. Poteſt autem hieroglyphicon illud conuenire omnibus beneficis & liberalibus, & nihil niſi commoda & vtilitatem aliorum imprimis egentium & calamitoſorum ſpectantibus. Quod rectè etiam militibus ſtrenuis ſine priuato emolumento patriæ tantùm iuuandæ cauſa ſuam operam aliis præſtantibus accommodari poterit, quorum vtinam hiſce temporibus periculoſiſſimis, ob Turcarum immaniſſimam tyrannidem plures numero quã (prohdolor!) fieri ſolet, exiſterent: cùm videamus potiùs) ſecundùm Aurelianum) lachrymis ſociorum quàm præda hoſtium multos ex illis delectari. Sed conſulatur hac in parte eruditiſſ. Iuſtus Lipſius lib. 5. cap. vlt. de re militari Romanorum ſecundùm Polybium, quo in loco noſtram militiam cum antiqua accuratè confert. Vtiliter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panegyri de Caliſio capto, vbi illum locum grauiſſimo hoc verſu concludit,

Vtéque in Chriſticolas, in Turcam fœmina pugnat.

Et poëta noſter,

Qui prodeſſe alijs ſtudet, is ſua commoda ſpernat;
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.

B O N I S *mala cedunt in bonum.* G

GARSIAS de horto & Nicolaus Monardes referunt lapidem Bezoar, hodie nominatiſſimum, cuius magna vis contra venena eſſe perhibetur, reperiri in ventriculo, vel potiùs in receptaculo quodam faſciæ modo formato, & ventriculo parte interiore adhærente. Animal dicitur eſſe figura hirci vel capræ. Cluſius ceruicapram nominat, propter ſimilitudinem quam habet cum vtroque animante. Præfertur autem lapis ex montanis eiuſmodi capris ablatus, cùm ſit ob pabulum odoratiſſimarum plantarum aliis multò præſtantior. Addunt nonnulli hoc animal ſerpentibus quoque veſci, partímque in ſuccum & ſanguinem, partim in hunc lapidem eos conuertere. Quo hieroglyphico declaratur Bonis viris mala etiam ipſa cedere in bonum, & ab iis vitiis, vel rebus etiam aduerſis, quibus alij ſuccumbere, aut prorſus perire ſolent, cordatis ac piis nihil periculi vel incommodi eſſe metuendum, ſed inſuper inde propter conſtantiam & recti iudicij robur magis confirmari, ſpiritus etiam acriores & alacriores colligere.

Nulla venena probis vitij, fortíſque maligna
Obſunt; quin potius robora dant animis.

Huc referri poteſt celebre Horatij de iuſto, & propoſiti tenace viro carmen. lib. 3. Ode. 3. quem, H

Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.

Ille etenim, vt canit Pſaltes,

Securus atras inter & aſpides
Deget, ferarum & pignora tigridum,
Tutúſque calcabit dracones,
Et Libycæ catulos leanæ

Quin & ipſos, imò mortem ipſam, ſuperabit & deuorabit.

C Æ L E S T I A *Spectanda.*

VRANOSCOPS piſcis eſt Græcis, (Latinum enim nomen non habet, vnde & Plinius Græcum retinuit) qui iiſdem καλλιώνυμος dicitur, vt ex Athæn & Plinio liquet. Oppiano ἡμερόκοιτος dicitur. Eius oculi ſupra caput ſiti rectà in cœlum ſemper erecti ſunt, vnde & illi nomen, & Latinus interpres *cæli ſpeculatorem* vertit. Hinc argutè Galenus ridet eos, qui exiſtimant idcirco hominem

erectum

A erectum ſtare, vt cœlum promptè ſuſpiciat. Nam illos hunc piſcem nunquam vidiſſe ait, qui etiam inuitus cœlum ſemper intueatur: hominem autem ſi contemplari illud velit, collũ retorquere neceſſe ſit. Rideret igitur Galenus Ciceronem & Ouidium, huncque ſequutos Claudianum, Silium Boëtum & Manilium. Rideret multò magis ipſum Platonem in Cratylo, cui ἄνθρωπος eſt ὁ ἀναθρῶν ὃ ὄπωπας & Etymologum, qui deducit παρὰ τὸ ἀναθρεῖν, quod debeat

Erectos ad ſidera tollere vultus.

Rideret denique B. Auguſtinus Ambroſ. Lactantium, & Alios, & imprimis Lactantium qui toties idem inculcat, & lib. 2. de orig. err. velut in ſublimi aliqua ſpecula conſtitutus, Perſianum illud proclamat.

O curuæ in terras animæ, & cæleſtium inanes.

Cœlum potiùs) inquit) intuemini: ad cuius ſpectaculum vox excitauit ille artifex verus Deus. Ille vobis ſublimem vultum dedit; vos in terram curuamini: vos altas mentes & ad patrem ſuum cum corporibus ſuis erectas, ad inferiora deprimitis: tanquam vos pœniteat, non quadrupedes eſſe natos. Igitur tantum abſit vt Galeni nos impietas moueat, vt potiùs ſemper in corde nobis ſit S. Pauli 3. ad Coloſſ. τὰ ἄνω φρονεῖτε.

B *Surſum oculos, ô Mens, vani obliuiſcere mundi,*
Vt manet in cælis non peritura domus.

CÆLESTIA *quærens terrena non curat.*

AVIS quædam pulcherrima & rariſſima, qualis iam exſiccata cum plumis apud nonnullos viſitur, in moluccis reperitur inſulis, mole corporis ſatis parua, ob pennas verò longiores putatur mediocris magnitudinis. Hæc (vt incolæ affirmant) nunquam in terra eſt conſpecta viua, ſed interdum exanimis in eam ex alto aëre decidit, ac inuẽta apud iſtos populos in magna habetur veneratione. Appellant autem lingua vernacula *Manuco diatta*. id eſt, Auiculam Dei, quia putãt eam in paradiſo naſci, quare apud nos quoque inde nomen ſortitum eſt. Hanc pedibus omnino carere conſtat, quamuis Ariſtoteles neget talem in auium genere reperiri, cum hirundines ἄποδες, ſiue κυψέλλοι ſecundùm eundem: pedes habeant piloſos, ſed ita minutos vt his carere videantur. In maris verò dorſo fila gemina, nigra cornuum inſtar vtrinque in tectum extenſa, tres & ampliùs longa obſeruantur, quorum vſum peritiores rerum Naturalium eſſe exiſtimãt, vt fœmina dum oua fouet in eodem dorſo cauitatem efformante, iſtis vinculis mari alligetur, atque ita in ipſo pullos excludat. Melchior Qui-
C landinus putat apud veteres eſſe Rhyntacem, cuius meminit Plutarchus in vita Artoxerxis: necnon Cteſias & Dion. Scriptores rerum Indicarum, alias tradunt in Mexicana regione exiſtere auiculas, Cinzonos dictas, carentes pedibus, & rore tantum viuentes, ex quarum pennis Chinenſes artificioſiſſimas picturas concinnãt. Congruitatem hoc hieroglyphicon in eos optimè, qui rebus terreſtribus ac caducis ſpretis ac contentis ad cœleſtia & æterna ſemper toto animo ſe conuertunt. Quare alibi additum legimus, SVPERATA TELLVS SYDERA DONAT. vel ΜΕΤΕΏΡΟΣ ΨΥΧΗ῀, id eſt, *Sublimis anima*, ſecundùm pulcherrimum Nazianzeni verſum.

θυμὲ βλέπων ἄνω, χθονίων δ' ἐπιλήθεο πάντων,
Surſum anima ſpecta, terrenáque ſpernito cuncta.

Conuenit enim nos ima negligere quorum conuerſatio eſſe debet in cœlis. &

Fælices nimium quorum ſemper æthera mentes
Sublata, cuncta hæc infera deſpiciunt.

CALVMNIATOR.

PASTINACÆ, quam τρυγόνα Græci vocant, radius ſiue aculeus adeo venenatus eſt, vt tam pi-
D ſcatores quàm piſces lethaliter vulneret, quibus etiam eo ictis intra paucas horas, niſi remedia adhibeantur, occumbendum eſt. Ea de re poſt Ariſtotelem Athen. Ælian. Micand Plinium, inter veteres vel imprimis Oppianus legendus eſt, cuius pulcherrimos de Paſtinaca verſiculos Hadr. Iunius Embl. 8. latinè reddidit. Clam autem in mari deliteſcit, adeo vt ſtabilis ac quieta videri poſſit: accedentes igitur incautiùs piſces, radio, quem in media parte oblongæ caudæ infixum, quo vult dirigere poteſt, miro aſtu & nocendi libidine ex occulto figit & enecat. In piſcatorem quidẽ quod radium etiam eiaculetur, inde Prouerbium natũ eſſe quidã exiſtimant, *Piſcator ictus ſapit*. Tales ſunt homines peſtiferi, qui cùm virus ſuum palam in bonos effundere nequeant, latent in inſidiis tamdiu, & calumniis ſibi occultè ad nocendum viam ſternunt, donec eos vel otio ſuo, vel aliena fraude ſecuriores factos, tandem ex aperto aggrediantur, & omnibus fortunis exuant. Nam, verè Achil. Statius lib. 6. ait: ἴσι μὲν ἡ διαβολὴ μαχαίρας ὀξυτέρα, πυρὸς σφοδροτέρα, *Calumnia eſt gladio acutior, igne ardentior*. Sic Dionyſius Syracuſatum tyrannus, cùm ob facinora ferri ampliùs non poſſet, otioſè & inertiæ ad eximendam tyrannidis ſuſpicionem ſuis, dedidit, donec eam denuo conſecutus, longè crudelius quàm antea exercuit, vt de eo Plutarc. refert. Sed & arbores paſtinacæ radius enecat, Æliano & Plinio teſtibus. Ex quo eſt Had. Iunij emblema doctiſſimum, in delatores iisdem contortum. Busbequius in itinerariis ſuis, paſtinacam ſæuo aculeo metuendam à ſuis comitibus captam fuiſſe narrat,

quo

quo dum ipſos appetebat, ſeipſam transfixerit. Quod & Scorpioni conſuetum eſſe ſæpe vidimus. Id E
certè Calumniatori ſeipſum ſuis artibus euertenti apprimè conuenit. Porrò

Sæua venenatæ cautus fuge ſpicula linguæ:
Plus ea quam ferro vulnera facta dolent.

CANDOR. CONSTANTIA. INTEGRITAS.

EX amphibiis, & Salamandra eſt. Eam non tantùm non conſumi igne, ſed flammam etiam extinguere rigore ſuo, plerique veterum affirmant, Ariſtoteles, Suidas, Nicander, Nazianzenus paræn. ad Virg. Ælianus, Plinius & Q. Serenus Sammonicus Quamuis autem contra diſputent Dioſcorides, recentiores multi, & Brodæus 3. Miſc. 3. Galeni auctoritatem adducat, ipſe tamē Galenus vel de mortua Salamandra agit, vel hoc ſentit, non aliter eam igni ſuccumbere, quàm ſi nimis diu in illo moretur. At non eſſe fabuloſam hanc ignis extinctionem, quæ Salamandræ tribuitur, etiam magnus ille Scaliger ex Olympiodoro conuincit. Nobis huic hieroglyphico occaſionem præbuit Greg. Nazianzeni locus in vita Baſilij magni in quo Salamandram Conſtantiæ iconem faciens, ſe & Baſilium in Athenarum *δεισιδαιμονίᾳ* ſaluos & ſanos eſſe conſeruatos gloriatur. Verba eius ſunt: καὶ εἴ τις ἐστὶν ἢ πιστευθεὶς F
ποταμὸς, δι' ἅλμης, ῥέων γλυκὺς, ἢ ζῶον ἐν πυρὶ σκιρτῶν, Salamandram intelligi patet ex eius paræn. ad Virg. verſ. 480. ᾧ τὰ πάντα ἁλίσκεται, τοῦτο μὲν ἡμεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ἥλιξι: *Et ſi quis eſt aut eſſe creditur fluuius, dulcedinem ſuam in ſalſo mari retinens, aut animal in igne ſaliens, à quo cuncta domantur, ſic licet ego & Baſilius eramus inter omnes æquales noſtros.* Quidam Salamandram in igne etiam nutriri volunt. vnde Chymiſtæ ex Auicenna lapidem ſuum Phyloſophicum hoc typo exprimunt. Et hoc ſenſu Salamandram igneam Franciſco 1. Regi Gall. in vſu fuiſſe T. Paradinus innuit, cum dicto Italico: NVDRISCO IL BVONO, ET SPECO IL REO.

Ambulat in medios Salamandra illæſa per ignes;
Nempe illæſa manet ſemper & integritas.

CAPIENTES. *capti.*

NOn eſt vſitatior, nec iucundior, vt pote omnis penè laboris & periculi expers, piſcandi modus, quàm, vt Martialis cecinit, *piſcem tremula ſalientem ducere dextra*: cumque dulciſſ. verſibus graphicè deſcripſit Oppian. init. ἁλ. vbi Antonium Imp. hamo piſcantem fingit, cui ſe piſces vltro ad capiendum obiiciant. Hinc nata nobis hieroglyphici inſcriptio ex 3. Claudian. de laud. Stiliconis, G
vbi de leonibus loquitur, qui à Diana ſe capi gaudeant. Lud. dulcis in ſuis Impreſis, Italico verbo, communiter ſic dictis, addit: NON CAPIO, NI CAPIOR. Quod vt ambiguum, vel de hamo vel de piſciculo intelligere poſſis. Quo non ineptè, quamuis à magno argumento ad rem ludicram, Senecæ illud in Thyeſte referas:

Non poterit capi,
Niſi capere vellet. Vt & Prouerb.

Ineſcare homines. Nihil autem meliùs, vt puto, hæc explicare poterit, quàm inſignis ille Senecæ locus Ep. 8. Clamo, vitate quæcumque vulgò placent, quæ caſus attribuit: ad omne fortuitum bonum ſuſpicioſi pauidique ſubſiſtite. Et fera & piſcis ſpe aliqua oblectante decipitur. Munera iſta fortunæ putatis? Inſidiæ ſunt. Quiſquis noſtrûm tutam agere vitam volet, quantum plurimum poteſt, ita viſcata beneficia diuitet in quibus hoc quoque miſerrimi fallimur, quod habere non putamus, habemus. Hinc Martialis illa:

Munera magna quidem miſi, ſed miſit in hamos,
Et piſcatorem piſcis amare poteſt?
Qui potes inſidias dona vocare tuas?

Sic Plato in Timæo, Cicer. teſte, τὴν ἡδονὴν δέλεαρ κακῶν, voluptatem eſcam malorum dixit, quod ea H
ſcilicet homines capiantur, vt hamo piſces, quod & Plaut. in Merc. vertit.

Dum capimus, capimur: ſi linquimus, haud capiemur.
Inſtructas vitat, qui ſapit inſidias.

CAPTATORES, HÆREDIPETÆ.

DE vulturibus, qui Græcis, γύπες ſunt: hæc apud Plinium ſæpius laudato libro legimus: Triduo ante vel biduo eos volare vbi cadauera ſunt. Quod Ælianus lib. 2. cap, 46. copioſius ita exponit. In hominum cadauera vultures infeſtiſſimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hoſtilia inuadunt, & hominem vicinum ad moriendum, quando ſupremum vitæ diem agat, diligenter obſeruant. Expeditos in bello exercitus præſenſione quadam cōſequuntur, planè ſcientes, quod ad bellum proficiſcantur, & quod omnis pugna ſtrages edere ſoleat. Idem D. Baſilius, & D. Ambroſius in hexametro tradunt. Sic Plautus in Truculento,

Illud eſt, vide ut iam quaſi volturij triduo
Prius prædiuinant, quo die eſuri fient,
Illum inhiant omnes.

Horapollo

A Horapollo quoque lib. 1. cap. 12. tradit hieroglyphicè inter alia vulturem notare rerum præcognitionem. Nam ad eam partem exercitus ſeſe conuertere ſolere, vbi maior eſt futura clades, ſibi ex cadaueribus alimentum ſeponētem & in futurum promptè reſeruantem. Eſt autem hieroglyphicon conueniens in homines auaros, rapaces, & per fas, nefaſque aliorum bonis inſidiantes. Vnde Apuleius cauſidicos & improbos rabulas forenſes vocauit vultures togatos, ſicuti Cicero quoque in Orat. pro Sextio, Gabinium & Piſonem, qui pretio omnia nundinarentur, ac ad ſe raperent, vulturios paludatos nominauit. Quo etiam pertinent hæredipetæ & teſtamentorum captatores, quos Martialis irridet cum alibi paſſim, tum in illo Epigrammate.

——Cuius vulturis hoc erit cadauer?

Ac Seneca lib. 15. Epiſt. 96. hos deſcribens, Amicè inquit, aliquis ægro aſſidet, probamus. At hoc ſi hæreditatis cauſa facit, vultur eſt, cadauer expectat.

Vultur prædā inhians eſt captatoris imago;
Heu quam plena etiam ſunt fera vulturibus!

C A S T I T A S *Coniugalis.*

B INTER piſces ferè omnes vnius Canthari caſtitas, & odium promiſcuæ Veneris oppiani verſibus in 1. ἁλ. celabratur.

Vxores ſargi multas, & merulus ardens
Ducunt, aſt alij contenti coniuge ſola,
Cantharus atneus comtemnens agmina lecti.

Idem etiam Phile in Iambis aſſerit. Oppianum imitatus Ælianus ſcribit, Cantharū pro vna vxore decertare, non aliter, quàm Menelau solim cum Paride: quam quidem ſi ſemel ſortitus ſit, non attingere illum aliam: neq; ad fidem tuendā tabulis vllis ei opus eſſe, nec dote: neque malæ tractationis pœnā timere, neque Solonem vereri. Et adiungit exclamationem dignam memoria: Ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναὶ, δις ἀκόλαστοι ἄνθρωποι ἢ αἰδοῦνται μὴ πείθοντες: O nobiles verò leges, & reſp. graues, quibus libidinoſi homines non parêre nihil verentur! Eant igitur nunc, quibus adulteria commixtionésque nefandæ, ludibrium & iocus ſunt, & piſcis huius memoriâ tandem ſe excrucient. Certè enim, vt Seneca dixit in Agamemnone,

Nec regna ſocium ferre, nec tæda ſciunt.

Quin etiam inter quadrupedes Cameli & Elephantes, inter volucres columbæ, turtures, cornices &
C ciconiæ, vt rerum naturalium ſcriptores tradunt, vnius comparis conſortium norunt, turpes hymæneos deteſtantur. Sed inſigne eſt de Meleagro Oenei filio exemplum ἰλ. 1. qui cùm in expugnatioue patriæ neque à ciuibus, neque à parentibus commoueri potuiſſet, tandem Cleopatræ vxoris precibus excitatus ciues vrbem excidio eripuit.

Coniuge contentus laudatur Cantharus vna,
Maſculus & totum fœmina coniugium.

C A V S Æ *rerum latentes.*

EXενηὶς ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὰς ναῦς, vnde etiam ναυκράτης Suidæ, à retinendis nauibus. Latinis Remora dicitur. Nō eundē verò piſciculum hac proprietate præditum veteres deſcripſiſſe, ex collatione Ariſtotelis, Oppiani & aliorum apparet. Oppian. enim 1. ἁλιευτ. videtur muſtelam marinam, Auſonij lampetram intellexiſſe, vbi Pindari imitatione pulchram ſententiam ſubiicit:

αἰεὶ γὰρ ἀπειράτων ναῦς ἀνδρῶν
Δύσμαχος, οὐδὲ θέλουσι καὶ ἀτρεκέεσσι πιθέσθαι, id eſt.
ſemper enim inexpertorum mens virorum
D *Expugnatu difficilis, neque volunt etiam veris*
Fidem adhibere.

Idem videtur Ælianus quoque ſenſiſſe. Et muſtelam ſanè ſeu lampetram noſtram eandem vim obtinere ipſe Rondeletius αὐτοψίᾳ ſua euincit. Plinius lunaci magnæ ſimilem facit, teſtimonio eorum, qui eam videre Caij Imp. quinqueremen inhibuiſſe: narrátque eandem pugna Actiaca Antonij properantis Prætoriam retinuiſſe. Quanuis verò Plutarchus & alij in peruestiganda huius tanti arcani cauſa laborent, & Rondeletius ore huius piſciculi clauo aut gubernaculo puppis affixi id velit effici, nobis tamen ſummi Scaligeri candidiſſ. placet iudicium qui non defugit hîc ſalutare illud aſylum occultæ proprietatis, & ad manifeſtas deducere omnia qualitates, ſūmæ impudentiæ eſſe cenſuit. Hinc, noſtra ἀτεχνία. Nam & Plin. vbi de adamante hircino ſanguine fracto, diſſerit: Nec quærenda, inquit eſt in vlla parte naturæ ratio, ſed voluntas. Hoc igitur conſtet, ex Hyppocratis præcepto: τὸ μικρὸν μηδὲν παραθεωρητέον, cum etiam ſpreta omnibus maximas ſæpenumero mutationes afferant. Egregiè Pauſan. in Arcad. ἔδωκε δ' ἄρα ὁ θεὸς τοῖς μάλιστα ἀπερριμμένοις κρατεῖν τῶν ὑπέρτερον πρότερον τῇ δόξῃ. *At enim viliſſoribus plerúmque rebus Deus indidit, vt ea ſuperent, quæ max, erant inter homines æſtimatione.* Aliter ſentiunt multi quorum diſputationes libens omitto.

Siſtere

Siſtere currentem Remora alta per æquora nauim E
Fertur: ſic vis eſt maxima in exiguis.

CHRISTVS *in proximum.*

RAIA à Græcis βάτος & βάτις, pro ſexus differẽtia, vt ex Ariſtotele poteſt colligi, dicitur. Ex eo ſcilicet, quod caudam & dorſum recuruis aculeis agreſtis rubi inſtar, quem Græci βάτον appellant, armatum habeat. Marinus piſcis eſt, & ad magnitudinem non contemnendam excreſcit. Ælianus quidem non maiores Argolico clipeo in India, non procul à litore gigni prodidit. Sed longè maximas eſſe in mari Gothico Olaus M. obſeruauit. Variæ autem ſunt Raiæ ſpecies, & non rarò illa cum Rana piſcatrice confunditur, cùm toto genere tamen inter ſe differant: etſi piſciculos capiendi eadem ferè vtrique ſit ratio & calliditas. Cæterùm Iul. Cæſar Scaliger de Subtil. ad Cardanum ſcribit: Solam Raiam inter omnes piſces in mari Gothico, vbi Rocca dicatur, obſeruatam eſſe inſigni pietate, naufragorum cadauera à graſſatoribus piſcibus tueri. Quod fortaſsis ab Olao M. accepit, qui commemorat hominem naufragum in mari natantem à canibus ſiue caniculis, marinis piſcibus tanto cum numero & impetu impeti, vt non tantùm crebris morſibus, ſed pondere etiam in profundum eum demergant ac deuorent. Vbi verò Raia caniculis illis ſuperuenerit, tum eam vt iniuriarum vindicem, magno conatu (cum quidem naturalibus aculeorum armis inſtructa ſit) graſſatores abigere, hominémque vt enatet, adiuuare pro viribus. Tandiu etiam illum ſæpè tueri, donec ſpiritu penitus intercluſo poſt dies aliquot, dum mare naturaliter ſe purgat, ſurſum feratur. Vnde hominem, qui afflictis calamitate opem ferat, eoſque tueatur contra improborum iniurias, quíque in extinctos pius ſit, Raiæ hieroglyphico ſignificabimus. Et Raiæ ſequens diſtichon appoſitè adſcribitur. F

Sum pietatis amans hominis nam Raia cadauer
Non patior pelagi monſtra vorare fera,

Vel vt Dido apud Virgilium,

— miſeris ſuccurrere prompta,
Haud ignara mali miſeris ſuccurrere diſco.

CHRISTVS. *Chriſti domeſtici. Chriſti vox.*

1. DOMINVS noſter dixit ſimile eſſe regnum cœlorum (ſic vocat Eccleſiam ſuam, in qua ipſe regnat per Spiritum ſanctum, lætóque Euangelij præconio, & Sacramentorum vſu, ſanctos ſuos exhilarat) cuipiam Negotiatori, quærenti pulchras Margaritas. Qui inuento quapiam magni pretij Margarita, abiens venum dedit vniuerſa quæ habebat & emit eam. Matth. 13.45. Euangelium Ieſu Chriſti Margarita illa pretioſiſſima eſt, Matth. 7.6. quam omnibus huius mundi opibus nos anteferre: à vili hominum doctrina prudenter ſeparare, Ierem. 15.19. & cui ceu typo ita nos quoque conformari oportet, vt verè pretioſi coram Domino euadamus, Rom. 6.17. G

2. Margarita Græcis dicitur è nitore ſplendente. Celebratur autem & lumen Euangelij gloriæ Chriſti irradians mentes fidelium, 2. Corinth. 44.

3. Latini vniones vocant, quod indiſcreti nulli reperiantur. Sic vna eſt Euangelij veritas, de qua Chryſoſtomus, Vna quippe veritas eſt, nec in multas ſcinditur partes: ac velut qui Margaritam habet nouit ſe diuitem eſſe, etiamſi ignotum nonnunquam illud ſit, quum paruo in loculo Margarita reconditur: ſic & in prædicatione veritatis, qui ei adhærent, totóque animo amplectuntur, opulentes eſſe non ignorant, quamuis infideles theſauri vim non cognoſcentes fidelium opes contemnant.

4. Omnes autem fideles μαργαριτῶν ἔμποροι, Margaritarij eſſe debent. Margaritæ enim Sanctis deſtinatæ ſunt: non profanis hominibus, qui canibus ſuibúſque comparantur. Ideo Ambroſius, Perdit (ait) cæleſtis Margaritæ gratiam, quiſquis eam fœdiſſimo peccatori dare conatur. Gemma enim, ſicut ipſi ſciris, niſi auro non conuenit: Margarita niſi pretioſis monilibus non aptatur. Eſtote ergò aurum optimum, eſtote monile pretioſum, vt poſſit in vobis Margarita ſpiritualis includi. Margarita enim Chriſtus eſt Dominus, quam Negotiator ille diues in Euangelio, venditis omnibus rebus ſuis emere feſtinauit, & maluit omnes quas habebat ſæculi gemmas amittere, tantùm vt vnam Chriſti emeret Margaritam. H

5. De Natali ſolo Margaritarum, Indicus (ait Plinius) maximè has mittit Oceanus. Inter illas belluas tales, tantáſque, per tot maria venientes, tam longo terrarum tractu, è tantis ſolis ardoribus, atque Indicis inſulis petunt, & admodum paucis, fertiliſſima eſt Taprobane & Toidis, vt diximus, in circuitu mundi: item Perimula promontorium Indiæ. Præcipuè autem laudantur circa Arabiam in Perſico ſinu maris rubri. lib. 9. cap. 35. Euangelium cœlitus allatum eſt. Quum enim omne Dei conſilium de ſalute noſtra complectatur, Deumque nemo vnquam viderit, ἐκφάντωρ τῆς ἀληθείας, vnigenitus filius qui [illegible] in ſinu Patris, ipſe enarrauit nobis. Ioann. 1.18. & quidni Euangelicæ Margaritæ & obtinendæ & retinendæ gratia, nullis ipſi ſumptibus, laboribus nullis parcendum ſtatuamus, quando hanc ſolam æternam habere vim & gratiam, per fidem intelligimus?

6. Originem Margaritarum. Ammianus Marcellinus lib. 23. Plinio ſubſcribens ita deſcribit: Apud Indos & Perſas Margaritæ reperiuntur in teſtis marinis robuſtis & candidis, permixtione roris anni

præſtituto

A præſtituto tempore conceptæ. Cupientes enim velut coitum quendam humoris ex lunari aſpergine
capiunt denſius oſcitando. Exindéque grauidæ edunt minutas binas aut ternas, vel vniones ſic ap-
pellatas, quod eius terræ conchulæ ſingulas aliquotiens pariunt, ſed maiores. In Eccleſia, gratuito be-
neuolentiæ diuinæ tempore, Euangelij Margarita, ſimul ac fide purgatur cor, non equidem in nobis
gignitur, ſed nos regignit, vt renati non ex ſemine mortali, ſed ex immortali, per ſermonem Dei viui,
diſcamus bona opera tueri ad neceſſarios vſus, vt non ſimus infrugiferi. 1. Petr. 1. 23. Tit. 3. 14.
7. Conchæ, ait Plinius, vbi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione
impleri roſcido conceptu tradunt, grauidas poſtea eniti, partúmque concharum eſſe Margaritas pro
qualitate roris accepti. Si purus influxerit candorem conſpici ſi verò turbidus, & fœtum ſordeſcere.
Euangelinm, ſi propenſa voluntate Chriſtus annuncietur, illuſtrius eſt: ſin autem προφάσει Chriſtus
prædicetur, obſcurius minúſque purum ac ſincerum.
8. Quemadmodum autem vniones licet in mari naſcantur, cum cœlo tamen cognationem ha-
bent, ſicut his verbis Plinius oſtendit, quum addit Margaritarum candorem pallere cœlo minante
conceptum: ex eo quippe conſtare cœli eis maiorem ſocietatem eſſe quàm maris, inde nubilum trahi
colorem, aut pro claritate matutina ſerenum: Sic mentes, Euangelij doctrina imbutæ & illuſtratæ,
B cœlo iunguntur, non terræ affiguntur: ſuperna quærunt vbi Chriſtus eſt ad dexteram Dei ſedens.
Superna curant non terreſtria. Col. 3.
9. Ait Plinius de Conchis, ſi tempeſtiuè ſatientur grandeſcere & partus. Sic quum in tempore an-
nunciatur Euangelium, ſancti adoleſcunt in eum per omnia, qui eſt caput, nempe Chriſtus, Epheſ. 4.
15. incedunt ſicut Domino dignum eſt, vt per omnia placeant, omni opere bono fructum proferen-
tes, & creſcentes in agnitionem Dei, Coloſſ. 1. 10.
10. Scribit Plinius, ſi fulguret comprimi Conchas, ac pro ieiunij modo minui. Si verò & tonuerit
pauidas ac repentè compreſſas quæ vocant φυσήματα efficere ſpeciem, verùm inani inflatam, ſine
corpore: hos eſſe Concharum abortus Idem euenire ſolet iis, qui locum dant falſo doctori, vmbras
rerum, ceu fulgura: non autem Chriſtum, qui iuſtitiæ Sol eſt, docenti, cuius hæc deſcriptio eſt: nul-
lus voluntarius moderator de vobis ſtatuat ex ſubiectione & cultu Angelorum, ſeſe ingerens in ea
quæ non vidit, & temerè turgens carnis ſuæ ſenſu, Coloſſ. 2. 18. Etenim illi ſemper diſcunt, nec vn-
quam tamen ad veritatis agnitionem perueniunt: vt de mulierculis quibuſdam Apoſtolus noſter lo-
quitur, 2. Timoth. 3. 7.
11. Athenæus Plinio nonnihil contradicens, Quando (ait) cœlum tonat & fulgurat, & horrenda eſt
C tempeſtas, tum maiores & lucidiores fiunt Margaritæ. Quum autem Conchæ grauidæ non immer-
guntur fluctibus, ſed innatant mari, ſole rubeſcunt Margaritæ, candorémque perdunt. Euangelium,
quum tonat & fulgurat mundus, quumque cœlum terræ miſceri videtur, Confeſſores veritatis &
Martyres ardentiores & illuſtriores ſiſtit. Quando autem hi non premuntur, ſed in ſublime attol-
luntur & delitiis eneruantur, tum eximium ipſorum decus obſcuratur. Ideo Paulus dixit, Oportet
eſſe hæreſes, vt qui probati ſunt, manifeſti fiant inter vos, 2. Corinth. 11. 19. Similes enim ſunt do-
mui ædificatæ ſupra Petram, quæ non a culmine ruit, aut etiam concutitur, etiam ſi deſcendat pluuia,
veniant flumina, & flantes reflantéſque venti ſæuiant, Matth. 7. 24. 25.
12. Vſu ait Plinius, atteri non dubium eſt, colorémque indiligentia mutari. Euangelium contrà, vſu
niteſcit & augetur: diligenter autem cuſtodiri debet, vt ſincerum & impermixtum maneat.
13. Dos vnionum omnis, ait idem, in Candore, magnitudine, orbe, leuore, pondere, haud promptis
rebus, in tantùm vt nulli duo reperiantur indiſcreti: vnde nomen vnionum Romanæ impoſuere de-
litiæ. Euangelij dotes ſunt, quod non ſolùm καθ' αὐτὸ, clarum, maximum, Epheſ. 3. 18. rotundum ſeu
omnibus ſuis partibus perfectum, alienum ab omni aſperitate & inæqualitate, ſummíque ponderis,
ac proinde ἀνεκτίμητον eſt: ſed etiam illuminat oculos mentis niueóque candore pectora imbuit, verè
D magnos, rotundos ſeu integros, ab omni aſperitate alienos, miniméque vanos, leuéſque efficit.
14. Iure autem reprehendit, Plinius Lolliam Paulinam, Caij Principis matronam, quam ſe medio-
crium ſponſalium cœna vidiſſe ait, ſmaragdis margaritíſque opertam altero textu fulgentibus, toto
capite, crinibus, ſpiris, auribus, collo, manibus, digitíſque, quæ ſumma quadringenties ſeſtertium col-
ligebat. Addit autem, Nec dona prodigi Principis fuerant, ſed auitæ opes, Prouinciarum ſcilicet ſpo-
liis partæ. Vtinam verò matronis Chriſtianis, & virginibus nobilibus & diuitibus maximè probetur
ornatus non externus ille in nodis capillorum, & circumpoſito auro, vel palliorum amictu: ſed oc-
cultus ille cordis homo, ſitus in incorruptione lenis ac quieti Spiritus, qui eſt coram Deo pretioſus,
1. Petr. 3. 3. 4.
15. Idem meritò & Cleopatram Ægypti reginarum nouiſſimã, reprehendit, quod Antonio Trium-
uiro magnificentiſſimè cœnante, interrogata, quid aſtrui magnificentiæ poſſet, reſpondit, vna ſe cœ-
na centies ſeſtertium abſumpturam: atque aceto liquefactum vnionẽ abſorbuit, iudicéque L. Planco
vicit. Scilicet 2500-0. coronarorum pretiu æſtimatam Margaritam tam impuræ fœminæ vanitati
ſeruire oportebat: Nos alienæ vanitatis exemplis incitati, eam fugiamus, & nobis gratulemur eſum
paniſ vitæ, quem electis ſuis Deus Pater præbet, & maioris fieri vult quàm omnes totius mundi
vniones, gemmas & theſauros.

CHRISTVS *Redemptor & Viuificator.* E

Robore ab annoſo viſcum ſanare caducos *Quòs valet eſt Chriſti viua figura Dei.*

QVAMQVAM Viſcum in pluribus arborum truncis vetuſtioribus enatum reperiatur, tamen in quercu præſtantiſſimum inueniri certum eſt, quod præ aliis ad morborum, ac imprimis Epilepſiæ remedia expetitur: quem alii morbum ſacrum & Herculeum vocant, non quòd Hercules eo laborarit (vt monet Becanus in Gallicis) ſed quod a ſolo Hercule queat curari. Quemadmodum verò per hunc morbum grauiſſimus humani generis lapſus ſignificatur, ita per viſcum quercinum ſingulare huius antidotum (eodem auctore) verus noſter Hercules & liberator vnicus Chriſtus denotabitur. Vnde Plinij verba de viſco, lib. 16. cap. 44. Æneæ ramum aureum viſco comparat Virgilius. Apud Platonem in Euthydemo legitur, *τὸ σπάνιον τίμιον, rarum honore dignum eſt.*

De Loto multa ſcripſerunt veteres, Theophraſtus, Dioſcorides & Plinius, ac tradiderunt Sole Occidente comprimi, occludique, ad ortum autem aperiri; qui ſeorſim Nymphæam quoque deſcripſerunt. Eſt autem ſignificatio huius hieroglyphici cum aliis non paucis communis, nimirum omnes noſtras cogitationes & actiones dependere à radiis æterni ſolis, Chriſti Dei Opt. Max. qui ſua virtute & gratia ſuos viuificat, conſeruat & in lucem profert.

Homo Chriſtianus ad Chriſtum conuerſus clamat, dum reſpicis, erigor. Item, F

O Sol iuſtitiæ, ſine te non fluctibus atris *Curarum poteris tollere, Chriſte, caput.*

CHRISTVS *Intuendus.*

EST egregia quædam planta admiratione ſanè digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, & vbique iam in hortis colitur, quam Chryſanthemum Peruuianum a loco natali, a forma plantã Maximam, florem ſolis vero propter effectum & ſimilitudinem nominant, quidam Belhonem Plinij eſſe opinantur, incerta tamen (meo iudicio) coniectura. Hæc intra ſex vel ad ſummũ ſeptem menſium ſpacium, ex quo terræ ſemen ipſius eſt mandatũ, eo peruenire ſolet magnitudinis, vt humani brachij craſſitiem, & altitudinem duodecim vel plurium cubitorũ excedat. Quemadmodum verò florũ denſitate ac multiplici foliorum numero Pæoniæ nonnihil cedit, ita ſeminum copia, quibus altera caret, hanc longè ſuperat: nam eorum vltra mille in vno cippo numerauimus. Cùm itaque hic flos etiam ſolem ſemper reſpiciat, atque ad eius radios ſeſe plurimum pandat, & ſuperiora ſemper reſpiciat, decet nos etiam multò magis ad verum doctorem & largitorem omnium bonorum *ἐπουράνιον* continuè oculos mentis attòllere, nec terrenis caducis ac voluptariis bonis quaſi humi iacentes ſemper inhiare: oſtendentes, ſecundùm Platonem quoque, nos eſſe cæleſtes plantas.

CHRISTIANI. G

BERYLLVS lucet vt aqua Sole percuſſa: manúmque tenentem [illegible]rit, quanquam nonnulli aſſerunt viridis & pallentis eſſe coloris, & reddere hominem mitem atque benignum. Probatiſſimi, inquit Plinius, ſunt ex iis qui viriditatem puri maris imitantur: proximi qui vocantur Chryſoberilli. annumerat & degeneres ſecundùm gradus, Chryſopraſum, hiacinthizontes, Aeroides, Cerinos, Oleaginos. Nos vim reddendi homines mites atque benignos viui Spiritui ſancto, nos regeneranti tribuimus. Laudamus autem eos maxime Chriſtianos, qui quoniam non ſequuntur peccantium multitudinem, *ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ καθίζοντες* puri maris viriditatem, ſeu earum gentium quæ colunt Deum ſincero cordis affectu, ſplendorem referunt, & ſtudio habent, vt per Dei gratiam mites, humiles, & miſericordes. Id omne autem a ſole iuſtitiæ obtinent, qui eos colluſtrans, manus ardentis caritatis adminiſtras, ita officioſas efficit, vt beneficentiæ prunas etiam hoſtium capitibus imponant.

CIVIS *Optimus.*

IN lib. 3. *ἀνθολογίας* Græcum Epigramma terſiſſimum legitur, in quo Delphin lamentatur, ſe è mari, quod tamen ſibi parens ſit & patria, eiectum in terram: ſed ſuſceptum ab hac, decorum inueniſſe tumulum. Oppianus verò Delphinem iam moribundum ſponte ad littus appellere, vt in terra expirans fortè in ea ſepeliatur ab hominibus dulciſſ. verſibus cõmemorat. Sed Epigramma illud ex Græco verſum Alciatus quoque inter Emblemata ſua retulit, cuius ſententia per ſe ſatis manifeſta eſt. H Cui enim Reip. vel regni alicuius vaſtum corpus potius, quam mari, Delphinem autem magis, quam bono vel ciui vel Principi Rei. compares? fit itaque ſæpiſſ. vt & hi, quamuis innocentes, indigne eiciantur aliorum inuidia & maleuolentia ex patria in miſerum exilium. Athenienſium quidem Oſtraciſmus notus eſt, quo benè meriti ciues, qui vel gloria rerum geſtarum, vel virtutis opinione, multitudinis inuidiam prouocauerant, in decennium relegabantur. Quo etiam Ariſtides condemnatus fuit, tantùm, quòd Iuſti cognomen cum applauſu illi tribueretur vti hæc referuntur a Plutarcho in Ariſtide. Meminit & pœnæ illius Ariſtot. in Pol. & Iul. Pollux lib. 8. In Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis exilia clara ſunt: & exempla quam plurima alia facile quærenti ſe af[illegible]runt. Diodor. Siculus lib. 11. apud Syracuſios ſimilem quandam, exemplo Athenienſium qui tamen ipſi O[illegible] ſuum, quamuis infamia carentem, tandem ſuſtulerunt [illegible]egationem, quam [illegible] ap[illegible]uerunt, in v[illegible]uiſſe ſcribit, ſed fatetur correctionem eam talem eſſe, quam non ad[illegible] totet me[illegible]us. vt in eo medicinæ genere hanc poni conueniat, quo malum [illegible] t[illegible]. [illegible] miſerias, & moleſtias etiam Siracides com[illegible]orat cap. 29.

Crudelis ingratum mare Delphinem expulit æſtu, *Sæpe etiam Ciuis fert bonus exitium.*

Romæ

A
CLEMENTIA.

ROMÆ in domo Carafellorum ſub effigie Leonis catulum tenentis appoſitum hoc diſtichon legitur:

Iratus, recole quòd nobilis ira Leonis
In ſibi proſtratos ſe negat eſſe feram.

Ocymum, vulgò Baſilicum dictum, ſuauiſſimi eſt odoris ſi mollius attrectetur, ſin verò premitur vel
planè conteratur, ingratum ſpirat. De qua re extat lepida hiſtoria apud Auguſtinum Iuſtinianum
lib. 6. Franciſcus Marchio, inquit, iuriſconſultus egregius miſſus à Repub. Genuenſi orator ad ducem
Mediolanenſem, cùm is nollet eum admittere, nec pactis conuentis cum Genuenſibus ſtare, captata oc-
caſione, obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi. Qui admirabundus quid ſibi hoc donum
vellet, quæſiuit quid rei eſſet, cui ille reſpondit, eiuſmodi proprietatem huic plantæ ineſſe, vt leuiter
ac ſuauiter contrectata præberet gratum odorem, nimis autem duriter compreſſa & attrita, non ſo-
lùm omnem ſuauitatem perderet, ſed etiam tandem Scorpios produceret: habere autem ſe ingenia
Genuenſium eodem planè modò. Dux hoc ingenioſo admodum reſponſo plurimùm delectatus, &
ſententiam priorem mutauit, & legatum honorificè dimiſit. Clementia itaque & lenitate plura con-
B ſequimur quàm nimia vehementia. Quod Claudianus quoque breui, ſed admodum præclara ſen-
tentia monuit.

——— Peragit tranquilla poteſtas
Quod violentia nequit, mandataq; fortius vrget Imperioſa quies.

COGITATIONES *variæ.*

SCOMBRI, vt & alij piſces non pauci, temeritatis & ſtultitiæ ſuæ pœnas luunt captiui. Nam cùm
alios Scombros, vident reti aut naſſæ vimineæ incluſos, ad eos & ipſi ingredi cupiunt, ingreſſi de-
tinentur. Et dum naſſa ad littus trahitur, multos in illa Scombros hærentes, ac inſtar cunei impactos
videas vtrinque aliis adhuc ingreſſum, aliis vero exitum molientibus. Quod illorum ſanè diuerſum
deſiderium elegantiſſ. carmine Oppianus deſcribit, & ſimilitudine à pueris ſumpta illuſtrat, qui ignis
abblandientem fulgorem magno ſuo cum malo attingere geſtiunt. Quo referantur Bap. Mantuani
verſus:

Eſt facilè incautos offendere: paruulus infans
Innocuos rutilum digitos extendit in ignem,
Nec, niſi iam læſus, vires intelligit ignis.

C Et eodem pertinet vſurpatum à B. Hieronymo prouerb. *Prudens in flammam mitto manum.* Ad Symboli
autem declarationem valde congrua eſt Socratis illa comparatio, qua dicebat, Iuuenes cœlibes ſimi-
les eſſe piſcibus, qui circum naſſam alludunt, in eamque ſe penetrare geſtiunt: contrà, qui iam incluſi
tenentur, exire, & priſtinam libertatem recuperare nituntur. Vnde idem Socrates interrogatus, τίνες
μεταμέλονται τῶν ἀνθρώπων, *quinam homines pœnitentiam incurrerent?* reſpondit iuxta Stobæum, οἱ γήμαντες,
Qui vxorem duxerunt. Sic qui hoſtili prælio nunquam interfuerunt, aſpirant ad militiam. Nam vt eſt
apud Pindar. Γλυκὺ δὲ πόλεμος ἀπείροισιν, ἐμπείρων δέ τις ταρβεῖ προσιόντα νιν καρδίᾳ περισσῶς. *Dulce bel-
lum inexpertis eſt; expertus quiſpiam horret, ſi acceſſerit, corde ſupra modum.* Quod & Vegetius tangit de re
militari. Animus non eſt omnibus idem: & ſcinduntur homines frequenter atque in ſtudia contraria
& incerta feruntur. Comparantur piſcibus à propheta Habacuc, cap. 1. v. 14. facis (inquit, Deum allo-
quens) homines vt piſces maris.

Iſti intrare volunt, at hi perrumpere naſſam,
Multi & cum Scombris deſipiunt pariter.

COMMORATIO *& migratio noſtra.*

CANCELLVS vulgò Bernardus eremita dicitur, quòd ſolus in aliena domo diuerſetur. Eum ac-
D curatè deſcribit Ariſtot. 4. hiſt. animal. 4. Scaliger vacuarum teſtarum inquilinum vocat. Cogi-
tur enim in alienis ædibus habitare, quia cauda cruſtis careat. Conchas igitur, quas ad littus vacuas
inuenit, turbinum puta, buccinarum & purpurarum, ingreditur, teneriores ſui partes illis abſcon-
dens. Factus grandior, capaciores vſque conchas quærit, & incolit, nec vnquam niſi ob iam dictam
cauſſam eas deſerit. Quo hieroglyphico an non vita hæc noſtra egregiè exprimitur? Nam præclarè
Cato Maior apud Cicer. de Senect. dixit: Ex vita iſta diſcedo, tanquam ex hoſpitio, non tanquam ex
domo. Commorandi enim natura diuerſorium nobis, non habitandi dedit. Et pulchrè Clem. Ale-
xandr. 4. *ſtrom.* diſſerit, quod libenter relinquere debemus tabernaculum hoc mundanum, & ad cœ-
leſte potiùs tranſire. Quæ igitur inſania eſt, tam operosè & ſplendidè ædificando theſauros profun-
dere? cùm veriſſima ſit Horatij ſententia:

Multo ille tutius vitam exigit
Quicunque paruis premitur in ædibus,
Nullum timens, nulli timendus
Pelle ſub exigua quieſcit.

Perpendant igitur illi, qui ac ſi æternùm in hoc mundo victuri eſſent, ita domos ſibi & palatia ex-
struunt, & iſta Hor. 2. Sat. 2.

Nam propria telluris herum natura neque illum, E
Nec me, nec quenquam ſtatuit: nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut ſabri ſuſcitia Iuris,
Poſtremum expellet certè viuacior heres.

Vſurpari etiam poteſt hoc hieroglyphicon ab iis, qui auitis ſedibus vel ob egeſtatem, vel alias cauſſas neceſſariò relictis, in peregrino ſolo ſtationem tamen Dei beneficio tutam & commodam alicubi nanciſcuntur, vnde etiam non facilè, niſi & huius in melius commutandæ occaſione, recedunt.

Hic nunquam certis habitamus ſedibus aſt hinc
Ibimus ad ſuperi cœlica regna Dei.

COMMVNIONIS *humana neceßitas.*

VItis auulſa ab vlmo, qua antea ſuſtinebatur, & vmbra frondium ipſius non parum recreabatur, humi iam proſtrata ſine adminiculo iſto fructus maturos producere nequit. Quo ſignificatur in omnibus rebus ſemper vnum indigere alterius ope ac auxilio. Quod quidem potiſſimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia præſtat & implet. Quod eleganti admodum ſimilitudine D. Chryſoſtomus in Matth. homil. 79. explicat, dicens: Si in rebus ſecularibus nemo viuit ſibi ſolus, ſicuti opifex, miles, agricola, mercator ad communem vſum proximi omnia conferunt; multò magis in ſpiritualibus hoc faciendum. Hæc enim maximè vita eſt, aliis prodeſſe. Nam qui ſibi viuit, cæteros negligens, & vita eius ſuperuacua eſt, & ipſe ſuperfluus homo generis noſtri. Ideo quoque ratione & oratione nos ornauit Deus mentem, & ingenium conceſſit, manus, pedes, vires corporis dedit, vt his omnibus & nos & proximum iuuemus. Hæc ille. Quod vnico verſu Nazianzenus complexus eſt. F

Ἀλλήλοισι χέρις τε, καὶ ὄμμα, καὶ πόδες ἰσχύν.

Et elegans extat diſtichon,

Stratus humi abſentem palmes ſterileſcit ob vlmum.
Indiget alterius quilibet auxilio.

Vnde etiam Platoni dicuntur homines ζῶα πολιτικά, id eſt, *animalia ciuilia*, & ad ſocietatem nata: Quandoquidem ſola viuere ſine mutuo auxilio non poſſunt. Vnde etiam prouerb. vulgare natum, *Vnus homo, nullus homo.*

COMMVNIO *Sanctorum.*

MANVS eadem, in varios diſſecta digitos, maius tamen robur obtinet, & ad operandum agilior eſt. Plurium etiam fides & charitas plura impetrat à Deo & præſtat proximo laboranti. G

CONCORDIA *coniugalis.*

DE Cornicum maritali amore, caſtitate ſimul & concordia multa apud ſcriptores rerum Naturalium habentur, & Ariſtoteles ac Plinius perhibent, cornicum fœminas ſolas incubare, mares verò his cibum ſuppeditare & incubantes paſcere. Ac ſecundùm Plinium ſola cornix pullos volantes aliquandiu alit. In nuptiis quoque (referente Horapoline) Græci ob harum auium concordiam duas cornices appingi curarunt, acclamantes ἐκκορεὶ κορεὶ, cùm cornicem κορεὶ appellarent, prius verbum ignorantes. Romani ſimiliter per ciconiam cornicem in ſuis numis concordiam repræſentabant, vt apparet in Fauſtinæ poſterioris numo, vbi ad cornicem aſcriptum eſt: CONCORDIA. Ac extat prouerbium huc pertinens apud D. Nazianzenum in Epiſtola ad Africanum, κολοιὸν δὲ ποτὶ κολοιὸν ἱζάνειν καὶ τῆς παροιμίας ἀκούεις, id eſt, *Graculum aſsidere graculo vel ex prouerbio audis.* Ac D. Auguſtinus lib. 1. de ciuitate Dei, cap. 21. rectè ait, Quæ harmonia Muſicis dicitur in cantu, eam eſſe in ciuitate concordiam, arctiſſimum atque optimum vinculum in Rep. incolumitatis, eámque ſine iuſtitia nullo pacto eſſe poſſe. Sed tam concordiæ encomia, quàm diſcordiæ vituperationes à pluribus auctoribus abundè ſunt expoſitæ. H

Iuncta pudicitia ſi ſit concordia, ſancto
Coniugio haud quicquam dignius orbis habet.

CONCORDIA *inuicta.*

OMNIVM totius piſcium generis minutiſſimi ſunt, quos Græci & Latini Aphyas, quidam Apras appellant. Si paulò ſint remotiores nihil præter oculos fere conſpicitur, vt multitudo oculorum collecta videri queat, teſtante Aug. Nipho. Plinius illos ex pluuia: Ariſtotel. ex ſpuma: (vnde & ἀφρὸς, quod Ionum eſſe nomen tradit Archeſtratus, is piſcis dicitur) Ælianus & Oppianus ex limo gigni narrant. Iniuriis & maris & voracium piſcium imprimis expoſiti celerrimè intereunt. Subuenit tamen illis natura quoque ad diuturniorem conſeruationem. Si enim Oppiano, Suidæ, aliiſque credimus, in denſiſſima agmina conglomerati, & in ſe inuicem veluti complicati, maximè ad maris ſcopulos circumnatant, & hoc modo ne magnis piſcibus præda fiant, præcauent: itaque in vnum coniuncti globum ſe tuentur, qui disiuncti, & diſſipati ne vnum quidem diem ſupereſſe poſſent. Sic ſcilicet eſt inuicta concordia: & periculi expers virium coniunctio, quamuis imbecillium, quos

Defendit

A *Defendit numerus, iunctaq́ umbone phalanges.*

Vt Iuuenalis cecinit, Quo etiam Homericum illud pertinet:

Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν.

Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

Pulchrè etiam T. Quinctius apud Liuium: Aduerſus conſentientes nec Regem quenquam ſatis validum, nec tyrannum fore. Nec minùs prudenter Micipſa moriens apud Salluſtium ad filios: Regnum vobis trado firmum, ſi boni eritis, ſi mali, imbecillum. Nam concordia paruæ res creſcunt, diſcordiâ maximæ dilabuntur. Euidentius verò Scilurus Scythia, vti Plutarchus refert, qui moriturus filiis ſuis, quos L X X X. habuit, iaculorum faſciculum ſingulis porrexit, ac rumpere iuſſit. Quod cùm recuſaſſent, tanquam impoſſibile quid: ipſe ſingula iacula eximit, facilliméque confregit: concordes ſi fuiſſent, inuictos: diſiunctos animis, imbecilles futuros innuens. Referenda eſt huc & fabula Gabriæ, X X X. de tribus bobus concordib. & diſcordibus. Tutos coniunctio præſtat, qui tametſi variis alioquin deliciis fracti, vel ſicuti Aphiæ ex limo gignantur, dicere poſſunt,

Nos tamen hæc glomerata ſimul coniunctio ſeruat,
Quos facilè ſparſos perderet vna dies.

B

CONDEMNATIO, *mæſtitia, pudor.*

CAPITE operto eſſe aliquem, damnationis ad ſupplicium, & exploſi hominis, atque à ciuitate & vitæ communione abalienati hieroglyphicon fuiſſe apud Orientales populos intelligimus, vt ex hiſtoria Heſtheræ, Amani faciem prolata à rege ſententia, cap. 6. continuò fuiſſe velatam obſeruamus. Solent etiam homines ipſi ſumma mœſtitia, & magno pudore affecti ſibi caput velare, aliorum occurſum, colloquium, conſolationem declinantes quod idem Aman feciſſe dicitur Heſt. 6. 12. & Aman feſtinauit ire in domum ſuam, lugens operto capite. Ierem. 14. 3. de Iudæis, inquit, Confuſi ſunt, & afflicti, & cooperuerunt capita ſua.

CONDITIO *humilis, luctuoſa, miſerrima.*

HEBRÆI quoties conditionem humilem, mœſtitiam, luctum, dolorem, animi conſternationem, miſerrimam rerum faciem velut ob oculos ponere volunt, hieroglyphico capitis in terram demiſſi, & hominis ſacco induti, necnon cinere & puluere aſperſi deſignant, vt colligere licet ex Eſai. cap. 58. 5. Ierem. 48. 37. & Lament. 2. 10. Deiecerunt in terram capita ſua virgines Hieruſalem.

C

CONIVGII *vinculum.*

AMPHISBÆNAM ſerpentem in Libyæ deſertis reperiri tradunt, qui geminum caput, vnum in anteriore, in poſteriore corporis parte alterum habeat, eúmque circularis tractibus incedere, & alterutrum caput ſiue attollere, ſiue retrotrahere, prout vſus & neceſſitas exegerit. Qua de re Ælianus, Plinius, Solinus, alij: Et tangit Lucanus lib. 9. hoc verſu:

Et grauis in geminum ſurgens caput amphisbæna.

Vſus autem & hoc hieroglyphico ad teſtandum inſignem ſuum propter amiſſam coniugem dolorem fuit nobilis Neapolitanus Bern. Rota, cum ſcito: SVPERESSE, MORS EST, vt Scip. Ammiratus commemorat. Quo imprimis Ouidij illa exſulis in naui de coniuge ſua cantata pertinent:

O benè, quod non ſum mecum conſcendere paſſus:
Ne mihi mors miſero bis patienda foret.
At nunc, vt peream; quoniam caret illa periclo:
Dimidia certè parte ſuperſtes ero.

D Profectò enim cùm vir & vxor in legitimo matrimonio etiam S. Scripturæ oraculo vna caro, vnúmque corpus ſint, fieri non poteſt, quin ſi vnum caput ex illo corpore abrumpatur, alteri vita non quidem erepta, ſed quauis morte ſit acerbior. Non ignota autem ſunt, atque ideo huc referenda, quæ de Alceſti Admeti vxore Euripides: de Pæti Arria, de T. Sempronio Graccho, de C. & M. Plautiis, Valerius Maximus, Plinius Secundus in Ep. & Sextus Aurelius Victor de viris Illuſtribus memoriæ prodiderunt: & alia exempla ſimilia. De Admeto quidem Chorus apud Euripidem in Alceſti ait, illum hac extincta in poſterum victurum vitam ἀβίωτον, hoc eſt, minimè vitalem, vt Ennius loquitur. Sed pulchrè idem Chorus ibi concinit:

Τί γὰρ ἀνδρὶ κακὸν μεῖζον, ἁμαρτεῖν
Πιστῆς ἀλόχου; &c.
Quod enim homini maius malum accidere poteſt, quàm amittere
Charam coniugem?

Caſta mulier vidua, & prudente marito orbata verè dicere poteſt, Mihi nec mors nec vita relicta eſt: Et vir Sapiens bona matrefamilias ei per mortem adempta,

Parte mei ſupero: pars eſt mihi dempta, vel ergo
Cum chara præſtat coniuge poſſe mori.

CONIVGIVM DISPAR. E

LEPIDAM Plautus in Aulularia ſenis coniugium diſpar ſub bouis & aſini pictura damnatis excuſationem proponit his verſibus:

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te eſſe hominem diuitem,
Factioſum; me item eſſe hominem pauperum pauperrimum.
Nunc ſi filiam locaßem meam tibi, in mentem venit
Te bouem eſſe, & me eſſe aſellum: vti tecum coniunctus ſiem,
Vbi onus nequeam portare pariter, iaceam ego aſinus in luto,
Tu me bos haud magis reſpicias, natus quaſi nunquam ſiem;
Et te vtar iniquiore, & meus me ordo irrideat.
Neutrubi habeam ſtabile ſtabulum; ſi quid diuortij fuat
Aſini me mordicibus ſcindant, boues incurſent cornibus,
Hoc magnum eſt periculum, me ab aſinis ad bouis transcendere.

Plutarchus ſub finem lib. de inſtitutione liberorum, ſapienter ait, Parentes ſuis filiis vxores deſpondebunt, quæ neque nobilitate generis, neque diuitus multum eos ſuperent. Sapienter enim dictum eſt, Tu tibi ſume parem. F

CONIVNCTIO *Fida.*

TVRTVREM, dicit Ariſtoteles lib. 9. hiſtoriæ Animal. vno mare contentam ſicuti palumbum viuere, nec alterum recipere. De qua multa Ælianus lib. 3. cap. 44. vbi refert inter palumbos adulterij quoque pœnam morte luere vtrúmque ſexum: in turturum verò & albarum columbarum genere marem tantùm fœminæ ignoſcere. Placuit autem hoc loco elegantiſſimum carmen poëtæ doctiſſimi ex ſacris faſtis adſcribere:

At tu præ reliquis auibus, blandiſſime turtur,
Exemplum fidei & ſpecimen conſtantis amoris,
Dic mihi quid matres auis adhibenda docebas?
Vnius & ſolius amor te comparis vrget,
Cum quo dulce tibi viridi conſidere ramo,
Cum quo dulce nouis implere nepotibus agros,
Cum quo dulce mori. Sed enim dum viuitis, vnus G
Eſt animus vobis, eſt mens, eſt vna voluntas,
Vna fides, ſtudiumq́ vnum ſimul occidit alter
Non gemere aerea viduus deſiſtit ab vlmo,
Implens flebilibus latè nemus omne querelis.
Non illum nouus vrit amor: memor ille prioris
Coniugij, ſolus ſuperantes exigit annos,
Solus & in ſterili expectat ſua funera ramo.
Fallor, an hac matres imitari exempla volebant
Turturis, ipſe Deus nihil illis aptius omne
Coniugis officium laudatq́ fœdera pingit.

Typus profectò eximius matrimonij fidelis, de quo etiam Horatius lib. 1. od. 13.

Fælices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulſus querimoniis
Suprema citiùs ſoluet amor die. H

Eſtque hoc hieroglyphicon inuentum & celebratum cum hac pictura in gratiam ſereniſſ. Iohannæ Auſtriacæ, cùm nuptias celebraret cum ſereniſſ. Magno Duce Florentiæ Franciſco Mediceo.

Caſtæ perſiſtunt æterno in amore columbæ,
Quòd ſint humani regula coniugij.

CONSCIENTIÆ *morſus.*

SALMO veteribus Græcis cũ Oceano pariter ignotus, nominatur à Plinio, eumq; in Moſella elegáter deſcribit Auſonius. Pro diuerſitate anni vel nomen hoc retinet, vel amittit, vt varij Scriptores annotarunt. Hunc piſcem ob carnoſitatem hirundinibus valdè obnoxium, atque ab iis adeò vexari & priuari ſanguine tradunt, vt neque in aquis, neque in petris, neque ſaltu, neque fricationibus moleſtos hoſpites excutere vnquam poſſit, donec tandem continuis cruciatibus fractus, vel alicubi tabeſcens reperiatur, vel ad littora adnatans extinctus reperiatur. Sanè etiam Ariſtoteles docet, piſces beſtiolis quibuſdam, quales ſunt pulices & pediculi, frequenter exagitari, & de Oeſtro Xiphiam tandem etiam ad mortem adigente, hieroglyphicon alibi explicuimus. Non aliter improborum animi vltricibus

A vltricibus furiis exagitantur, quo pertinent, quæcúmque apud Platonem, Ciceronem, & vtrúmque Senecam paſſim Iuuenalem, alióſque de conſcientiæ morſibus diſſeruntur. & vetus dictum: *συνειδήσεις πλήττει τὴν ψυχήν.* Nam vt Rhadamantus Luciani ait *κολάζων: ὁπόσα ἄν τις ὑμῶν πονηρὰ ἐργάσηται παρὰ τὸν βίον, ἕκαστον αὐτῶν ἀφανῆ στίγματα ἐπὶ τῆς ψυχῆς περιφέρει: Quæcumque quis malè in vita perpetrauerit eorum ſingulorum obſcura in anima ſtigmata circumfert.* Grauiter Corn. Tacitus de Tiberio 6. Ann. Si recludantur tyrannorum mentes, poſſe aſpici laniatus & ictus: quando vt corpora verberibus, ita ſæuitia, libidine, malis conſultis animas dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, non ſolitudines protegebant, quin tormenta pectoris ſuáſque ipſe pœnas fateretur. Nempe, ſecundùm Plautum:

Nihil eſt miſerius, quàm animus hominis conſcius. & Ouidius

Multa miſer timeo, quia feci multa proteruè,
Exemplíque metu torqueor ipſe mei.

Oreſtes apud Euripidem grauiſſimo conſcientiæ morbo ſe afflictum fatetur. Et Iſocrates ad Dæmonicum, numquam (inquit) ſperare debes, ſi quid turpe feceris, te latiturum: quamuis enim alios lateat, tute tamen tibi conſcius eris. quod tetraſticho expreſſum eſt poſtea:

Scelus occuliſſe proprium, immenſus labor,
B *Idémque inanis irritúſque: quidlibet*
Patres, at ipſum non potes te fallere:
Nam ſe latere nullus vmquam viſus eſt.

Sed vt hieroglyphicon Salmonis amplius illuſtretur Diſtichon ſubiicimus,

Non adeo Salmonem exugit turpis hirudo,
Conficit ad fontes conſcia mens ſcelerum.

CONSCIENTIA *pia.*

DE Cygnis alio hieroglyphico multa dicta ſunt. Vbi expoſuimus veterum de cantu ipſorum ante mortem diſſentientes opiniones, maior tamen numerus eorum eſſe videtur, qui hunc muſicum concentum illis attribuant, tàm ex ſacris quàm profanis authoribus Sic Ariſtoteles libr. 9. de hiſtoir. Animal. capit. 12. expreſsè ſcribit: Canere ſoliti ſunt, ac præcipuè iamiam morituri. Volant enim in pelagus longiùs, & iam quidam in mari Africo nauigarunt, & multos canentes voce flebili, & mori nonnullos conſpexere. Cum quo conſentit Ouidius, vbi ait:

Carmina iam mittens canit exequi alia Cygnus.

C Et Horapollo libr. 2. cap. 39. ſcribit, ſenem muſicum volentes Ægyptij commonſtrare Cygnum pingunt, quod ſeneſcens *ἥδιστον μέλος* id eſt, ſuauiſſimum concentum edat. D. Nazianzenus etiam oratione de Theologia 2. & in carmine ad Nemeſium hac ſimilitudine vtitur, ſicuti quoque D. Chryſoſtomus in commentat. ad Epiſtolam S. Pauli Philippenſibus inſcriptam *εὐφωνίαν* hanc illis tribuit. Faciunt itidem huius rei mentionem Plato in Phædone. Cicero 1. Tuſcul. quæſt. Iſidor. libr. 12. & alij plures. Dubitant contrà de hoc cantu, Plinius lib. 10. capit. 29. & Ælianus variæ hiſtor. lib. 1. capit 14. quamuis in libro 5. de Animal. & lib. 10. Ariſtotelis locum confirmet. Vſus eſt autem hoc hieroglyphico vir quidam magni nominis, qui mundi huius vanitatibus valedicens, totum ſe tradidit diuinis meditationibus, & ſacris rebus, nihil aliud cogitans, quàm de fœlici exitu ex hac vita, atque ideo Cygnum ſepulchro impoſuit. Alij generaliùs viris doctis hoc tribuunt, qui ante obitum nihil aliud agunt, neque meditantur, quàm quæ poſteritati, tamquam Cygneæ cantiones, plurimum vtilitatis afferre poſſint.

Ipſa ſuam celebrat ſibi mens bene conſcia mortem:
Vt ſolet herbiferum Cygnus ad Eridanum.

Equidem vir piæ eruditioni & eruditæ pietati deditus, diuina ſibi canit & Orbi.

D

CONSCIENTIA *recta.*

MORI mauult quàm fœdari mens ſibi bene conſcia, & vt fert ingenioſum Diſtichon,

Omnibus antiſtat recti mens conſcia rebus:
Hoc bene emi vita tu quoque crede decus.

Pierius libr. 13. putat Ælianum & alios per album murem intellexiſſe eum quem Albertus Armenium & vulgò Armelinum nominant; quem videtur quoque ſequi Georgius Agricola, atque idem exiſtimat apud Plinium lib. 8. cap. 37. murem ponticum eſſe eum quem album duntaxat conſpici ait. murem autem Fennicum, vel Venetum potiùs, vel varium vocāt, qui Agricolę eſt Sciurus Fennicus. Sed Armelini proprietas fertur eſſe ſanè mira, quod nimirum fame aut ſiti prius moriatur, aut à venatoribus ſeſe capi ferat, quàm luto aut ſimili re immunda, quibus circumdata ſit, ſuam pellem candidam & elegantem defœdari patiatur. Hieroglyphica pictura eſt incontaminati pudoris in quibuſlibet. Nam, vt Claudianus ait.

Nempe mori ſatius, vita quàm ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, hymno 8.

Α'ίδης τοι λήθεται, ἅσσα τοι πράξας ἄνηρ. id eſt. E
Orci obliuiſcitur, quæ facit ea quæ committunt.

Sapienter Sapiens Romanus.lib.4.de benef.capit 21. Conſcientia etiam abruta delectat, concioni & famæ reclamat, & in ſe omnia reponit: cùm ingentem ex altera parte turbam contra ſententiam aſpexit, non numerat ſuffragia,ſed vna ſententia vincit. Si verò bonam fidem perfidiæ ſuppliciis affici videt,non deſcendit è faſtigio,ſed ſupra pœnam ſuam conſiſtit.

CONSILIA *Moderata.*

GRANDIS & annoſa quercus ob ramorum pondus grauius in duas partes diuulſa, à lenta ac humili ſalice rurſum ita conſtringitur, ac vincitur, vt non amplius diſrumpi facilè queat. Non aliter nimia aſperitas & ſuperba ſeueritas in hominibus elatis ac duris,ne grauius exorbitent, vel etiam ſeſe in manifeſta pericula ob nimium rigorem ſuum & animi vehementiam præcipitet, nullo aptiora vinculo contineri, atque ad quamdam animi comitatem ac æquabilitatem flecti ac reduci poſſunt, quàm humilitate & moderatione,cùm nullum violentum ſit diuturnum. Et ſecundùm Horatium,

Vis conſilij expers mole ruit ſua.
Vim temperatam dij quoque prouehunt F
In maius; iidem odêre vires,
Omne nefas animo mouentes,

In quam ſententiam Claudianus quoque inquit;

Tu licet extremos latè dominere per Indos,
Te Medus,te mollis Arabs, te Seres adorent
Si metuis,ſi praua cupis,ſi duceris ira,
Seruitij patiere iugum,tolerabis iniquas
Interius leges: tunc omnia iura tenebis
Cùm poteris rex eſſe tui.

Hucque pertinet breuis quoque ſententia,ſed multa comprehendens, Philonis, *τὰ μὲν σὺν λόγῳ, πάντα ἄισχρα, ὥσπερ τὰ σὺν λόγῳ, κόσμια*: id eſt, *quæ abſque ratione fiunt, omnia ſunt turpia; quæ verò cum ratione, omnia decora.*

Et diſtichon quercui conſtrictæ adpictum:

Conſilio moderato animos frænato furentes,
Vt rigidas quercus vimina lenta ſolent. id eſt. G

CONSTANTIA *in aduerſis*

EST inter alia hæc quoque mira Struthiocameli proprietas, quia(vt teſtatur Plinius)ſine delectu cõcoquit deuorata:& Alexander Aphrodiſienſis in præfatione problematũ *στρουθοκάμηλον σίδηρον πέττειν ἰδιότητι τινι* perhibet,itemque Ælianus lib.14.Animal. cap.7. Hunc lapides concoquere diu in omaſo prope ventriculum aſſeruatos ait. Sed Albertus aſſerit, à ſe ferrum pluribus huius generis auibus obiectũ fuiſſe,quod tamẽ illi deuorare noluerint,oſſa verò magna & lapides auidè comediſſe. Conuenit autem optimè hieroglyphicũ,viris fortibus,ad duriſſima ac aduerſiſſima quæq;ſua virtute ſuperanda paratis. Quare Valerius Max. libr.3.rectè ait, Æqualiter ſe in aduerſis gerere, quid aliud eſt, quam ſæuientem fortunam in adiutorium ſui pudore victam conuertere? Quòd ſi inſuper hoc ad fortitudinem & animi conſtantiam, quam pij & vera religione imbuti in rebus aduerſis & omnibus periculis euincendis vſurpare debent, transferre voluerimus, latiſſimus campus,tot Martyrum ſanctorum nobis ſeſe obtulerit,de quibus aliorum ſcripta & exempla ſunt in medio. Quod etiam D. Baſilius in *ὁμιλίᾳ ῥηθείσῃ ἐν αὐχμῷ καὶ λιμῷ* præclarè probat hiſce verbis: *κυβερνήτην μὲν γὰρ ὁ χειμὼν, καὶ τὸν ἀθλητὴν τὸ ςάδιον, τὸν ςρατηγὸν παράταξις, τὸν μεγαλόψυχον ἡ συμφορὰ, τὸν χριστιανὸν δὲ πειρασμὸς δοκιμάζει, καὶ βασανίζει, καὶ αἱ λῦπαι τὴν ψυχὴν ὡς τὸ πῦρ τὸν χρυσὸν ἀπελέγχουσι.* id eſt, *Gubernatorem quidem tempeſtas, & athletam ſtadium, imperatorem acies, magnanimum calamitas: at Chriſtianum tentatio probat & explorat:atq; ægritudines animam vt ignis aurum arguunt.* Dura placent fortibus Spiritus duriſſima coquit. H

Magno animo fortis perferre pericula ſueuit,
Vllo nec facilè frangitur ille metu.

CONSTANTIA *inuicta.*

HORATIVS lib. 4. od.4. Romanæ gentis fortitudinem,ore etiam ipſius hoſtis Annibalis celebratam fuiſſe ſcribit,vt quæ bellica virtute illuſtris, poſt æquatam ſolo Troiam,in Italiam vexerit natos viroſque,necnon Deos penates:Dein ſubiecit Ilicis hieroglyphicon appoſitiſſ.

Duris vt ilex tonſa bipennibus,
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna,per cædes,ab ipſo
Ducit opes animumque ferro.

A Hoc vult, Romanos per bella,clades ac cædes, contra ſuos hoſtes ſemper aliquid ſumpſiſſe virium, & inde ipſorum potentiam latius creuiſſe auctámque eſſe. Id de pleriſque in Europa populis, principibus,Republicis,præſertim verò de Eccleſia militante dici poteſt

Cladibus augeſcit virtus animoſa: Bipennis
Sic ilex vices tonſa ſubinde capit,

C O N S V E T V D O.

PONTIFICA pecora ferunt abſynthio paſci,vt pulchriora pinguioráque reddantur,ac(vt quidam volunt)ſine felle. Ad eundem modum Plinius libr. 24. cap. 9.ſues aſſuetas cibum capere in vaſis ſiue alueis è Tamariſco confectis,liene carere dicit, quod multi recentiores ſcriptores pernegant, & explodunt tamquam fabuloſum. Quanta verò ſit vis conſuetudinis tum in bonam, tum in malam partem, pluribus veterum ſententiis & innumeris exemplis probant hiſtoriæ. Ariſtoteles lib.de memoria & reminiſcentia,ſcribit,ὥσπερ φύσις ἤδη τὸ ἔθος, id eſt,*Conſuetudo eſt veluti ipſa natura. nil aſſuetudine maius,teſte Ouidio;& ,quod malè fers,aſſueſce,feres bene;multa vetuſtas lenit. Sed ab abſynthij pontici paſtum diſtichon addimus,*

B *Felle carent Ponti pecudes abſynthia paſta.*
Ferre mala aſſuetus non malè ferre ſolet.

C O N S V E T V D O *altera natura.*

NOTVM eſt Lycurgi politicum Stratagema,vt ciues ſuos temperantes & virtutis ſtudioſiores redderet, Catulos duos iiſdem canibus natos educauit, quorum alterum domi deſidentem ad voracitatem aſſuefecit, alterum ad venationem. Tandem verò ambos produxit in concionem, & quid conſuetudo in vtroque ac educatio effeciſſet exemplis commonſtrauit, quæ Plutarchus in Lycurgo prolixè refert. Hieroglyphicon iſtud docet,quæ vtilitas ſit rectæ & liberalis inſtitutionis in tenera ætate, ad vniuerſam reliquam vitam rectè & laudabiliter abſoluendam. Et idem Plutarchus in Comment. de liberorum educatione,prudenter ait, naturæ bonitatem corrumpit ſocordia, prauitatem corrigit doctrinæ inſtitutio. Ariſtoteles idem docet,Ethic.lic.2.cap.1.Non parum refert, inquit ſed per multum, ſicne an ſic à pueris aſſueſcamus; immo verò totum in eo poſitum eſt. Quod Horatius quoque Carm.libr. 4. Ode 4.declarat

Doctrina ſed vim promouet inſitam,
C *Rectique cultus pectora roborant,*

Et inter recentiores vir doctus,

Vincit naturam conſuetudo atque reformat.
Cui quiſque aſſueſit deditus eſſe ſolet.

C O N T E N T I O N E S *fugiendæ.*

ANAGYRIS, prima à Dioſcoride ac Plinio deſcripta, plurimum creſcit in agro Romano ac Neapolitano: Plauro (vt quidem exiſtimauit) Nautea dicta fœtidus admodum eſt frutex, potiſſimum ſi comprimatur ac digitis atteratur. Vnde eorum prouerbiũ, Ἀνάγυριν κινεῖς, cõmoues Anagyrin, cuius meminit quoque Ariſtophanes in Lyſiſtrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidam in Attica, authore Stephano de vrbibus, vbi hic frutex copioſè prouenit appellabatur. Monet autem hoc ſymbolum ſiue prouerbium, res eas, quas ſatius eſt vt quieſcere ſinamus: temerè in noſtram perniciem non eſſe concitandas, quod potiſſimum hominibus maledicis, ac in aliorum detrimentum intentis,quorum quæſtus eſt maximè obtrectari melioribus,dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic ſimile prouerbium habetur, τὸ κακὸν εὖ κείμενον μὴ κινεῖν, id eſt, malum probè

D quieſcens non eſt, mouendum. Et illud, μὴ κινεῖν κωμῳδεῖσθαι, ἀνόητον γὰρ ακινεῖν. Quod vtinam hiſce noſtris temporibus quoque diligenter obſeruaretur,eſſétque procul dubio in rebus tam ſacris, quàm profanis minus contentionum ac diſputationum inutilium pertimeſcendum: quæ res profectò plus quàm cogitari aut dici poteſt, Reipublicæ tranquillitati ac incolumitati obeſſe ſolet. Proponamus itaque nobis ſemper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythiis, oda 8. φιλόφρον ἡσυχία, id eſt, *Quies & tranquillitas nihil niſi humanitatem & amicitiam cogitat.*

C O N V I C I A *contempta.*

FORTIS conuicia ſpernit, vt luna luporum vlulatus canumque latratus non curat. Hinc Alciati emblema 164.

Lunarem noctu,vt ſpeculum, canis inſpicit,orbem,
Séque videns alium credit ineſſe canem,
Et latrat; ſed fruſtra: agitur vox irrita ventis,
Et peragit curſus ſurda Diana ſuos.

Mouemur autem hoc hieroglyphico inanes minas & obtrectationes eorum quibus eſt ſecundùm

Plautum

[illegible]cum) vberrimus quæſtus in lingua poſitus, omnino eſſe contemnendas, Dei & Chriſti, ſanctorumque omnium exemplis edocti. Decet autem viros principes, Eccleſiæ ſeruos, pios magiſtratus, [illegible]ientes politicos & patresfamiliàs ad ſtultorum muſſitationes ſycophanticas obſurdeſcere, necnon de reddenda ſummo Iudici ſuæ adminiſtrationis ratione cogitare frequenter, vt humili pede in via veritatis & iuſtitiæ ambulent, illius diſtichi memores, E

Irrita vaniloqua quid curas ſpicula linguæ?
Latrantem curat, ne alta diana canem?

In eam rem Philemonis verſus commendantur,

ἥδιον οὐδὲν οὐδὲ μουσικώτερον.
ἐς ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν
ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος
Μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖτ' ὁ λοιδορῶν. id eſt.
Haud auribus contentus eſt iucundior,
Quàm deuorare criminantis iurgia.
Nam muſsitando ſi quis hæc redarguat,
Ipſum refutant criminantem crimina.

Seneca totus ferè in eo eſt, vt mentes noſtras ad conuiciorum contemptum informet. Ex ingenti ſententiarum aceruo vnam & alteram ſeligamus, libr 2, de ira, capit. 32. Magni animi eſt, inquit, iniurias deſpicere. Vltionis contumelioſiſſimum genus eſt, non eſſe viſum, ex quo petatur vltio. Multi leues iniurias altius demiſere, dum vindicant. Ille magnus & nobilis eſt qui more magnæ feræ latratus minutorum canum ſecurus exaudit. Sed vt hieroglyphicon noſtrum de cane lunam allatrante magis ac magis illuſtremus, nobis doctum tetraſtichon occurrit: F

Luna velut toto colluſtrans lumine terras,
Fruſtra allatrantes deſpicit alta canes:
Sic quiſquis Chriſtum allatrat Chriſtive miniſtros,
Index ſtultitiæ ſpernitor vſque ſuæ.

CVNCTATIO *prudens.*

IOANNES de Boria in Hiſpanicis ſymbolis ait, à ſcriptoribus rerum Indicarum ſpeciem quamdam Pſittaci deſcribi, quæ ſeſe menſe Nouembri incipiente hieme ſoleat in trunco alicuius arboris denſæ abſcondere, & ibidem dormientem vſque ad tempus vernum commorari, atque tum priſtinum rurſum vigorem recipere, maioremque alacritatem conquirere. Tractat autem Ariſtoteles quoque libr. 8. de auibus & quadrupedibus, quæ per hiemem ſeſe abſcondunt: & Plinius lib. 10. cap. 9. Scribit coccyga ſiue cuculũ vere procedere, caniculæ ortu latitare, idque fieri in cauis arborum Agricola teſtatur. Sic viri prudentes & circumſpecti ſuorum conſiliorum & actionum tempeſtiuum exitum cautè circumſpectant, & interea quamdiu opus eſſe exiſtimant, in aliquam rei bene gerendæ occaſionem intenti quieſcunt. Quod Dionyſius Halicarnaſſenſis quoque paucis verbis rectè ſubijcit. χρήσιμον πρᾶγμα ἐν πολλοῖς καὶ ἥκιστα σφαλερὸν ἀναβολή. *Imprimis res vtilis & minimè periculoſa eſt cunctatio.* Quamquam verò ſingulari quadam fortuna Alexãdro Magno, Iulio Cęſari & alijs τὸ μηδὲν ἀναβαλλόμενος, id eſt, *Nihil differens vel procraſtinans*, abſque tamen ſtulta præcipitantia ac temeritate, potius placuerit, atque in rebus potiſſ. bellicis celeritas amplius proſit quàm virtus, Cicerò tamen in illa præclara oratione pro lege Manilia, vel potius de laudibus Pompeij, inter virtutes imperatorias laborem in negotiis, & fortitudinem in periculis, induſtriam in agendo, celeritatem in conficiendo, nec minus conſilium in prouidendo commendat. Ac præceptum eſt alterius neſcio cuius auctoris, vtendum conſilio in arduis, celeritate in vrgentibus, mora in periculoſis, & experientia in dubiis. G

Morus, græcè μῶρος, id eſt, ſtultus, per ἀντίφρασιν ita dicitur, vt plerique volunt, cum habeatur arborum ſapientiſſima. Nam hæc ſola nihil properat, ſed cæteris præcurrere permiſſis, ipſa etiam tandem prodit, & grato ſe virore veſtit, fructibúſque tempeſtiuis prædita eſt. Longiſſimam quoque vitam conſequitur hæc ſua Fabiana cunctatione, & materiam præſtat ad multos annos duraturam. De qua eadem Plinius quoque ſcribit libr. 16. capit. 25. Nouiſſima vrbanarum germinat, nec niſi exacto frigore, ob id dicta ſapientiſſima arborum, ſed cùm cœpit in tantum vniuerſa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum ſtrepitu. Hæc Plinius. Sic vir prudens & in ſuis rebus circumſpectus conſultò ac maturè vniuerſas actiones ſuas, ac ſine omni præcipitantia inſtituit, nec ante tempus ſeſe effert. Nam ſecundùm Græcum ſenarium προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν. *Multis malorum cauſſa eſt præcipitantia.* Sed in omnes occaſiones rei bene gerendæ citra periculum, inſtar Fabij Maximi periciſſ. Du[illegible]s, q[illegible]i cunctando Romanis reſtituit rem, eſt intentus. Quò pertinet etiam conſilium Scribæ Ephe[illegible] A[illegible]orum 19. quod ciuibus ſuis dat. *Oportet vos eſſe ſedatos, & nihil præcipitanter a[illegible]ere.* Idem etiam ſine oſtentatione progreditur, nec præter modũ ſe effert, quódque maturè præſtandum e[illegible]t, ſuo tempore, neque nimio impetu, nec ſocordia vtens diligenter & præmeditatè exequitur. Vnde al[illegible] huic ſymbolo dictum addunt, Tempore ſuo: ad alterum prouerbium, quod monet τὸ [illegible], H

id e[illegible]

A id eſt, *præſentia rectè adminiſtrare*, vel, noſce tempus reſpicientes. Huc referimus dictum poetæ,

Feſtinare nocet, nocet & cunctatio ſæpe
Tempore quæque ſuo qui facit, ille ſapit.

CVNCTATIO *prompta, ſalutaris.*

ALTO hierogylphico dictum eſt teſtitudinem eſſe ſymbolum tarditatis, quæ tamen coniunctam habeat conſtantiam aliquam & aſſiduitatem; Accipitrem verò celeritatis non quoque nimis temeratiæ notam eſſe conſtat. Si igitur, hæc duo, ſalutaris cunctatio, & bene præmeditata celeritas pro re nata rectè vſurpentur, actiones inde fœlicem ſortiuntur effectum. Cum quo conuenit tritum prouerbium græcum σπεῦδε βραδέως, *feſtina lente*, quod à duobus præcipuis Imperatoribus Romanis, Auguſto & Tito, crebrò fuit vſurpatum. & Gellius libr. 10. cap. 11. eo monuiſſe perhibet, vt ad rem agendam ſimul adhibeatur & induſtriæ ſeleritas, & diligentiæ tarditas, ex quibus duobus contrariis fiat maturitas. Cùm maturum, ſecundum Nigidium, ex eodem Gellio ſit, quod neque citiùs ſit, neque ſeriùs, ſed medium quippiam & temperatum. Notum autem eſt: quantum Fabij Maximi cunctatio vtilitatis Reip. & contra Minuti ipſius Magiſtri Equitum præcipitãtia detrimenti attullerit.

B Vnde Plato 7. de Repub. ait, τὸν σπεύδοντα ταχὺ πάντα διελθεῖν, μᾶλλον βραδύνειν, id eſt, *Eum qui feſtinat celeriter omnia percurrere, magis retardari*. Ex quo vulgatis factus eſt verſiculus,

Tardius abſoluit, qui nimium properat.

Eſt autem hoc hieroglyphicon in primis conuenientiſſimum principibus & aliis magnis viris, qui aliis præſunt, quo admonentur, ne aut voluptatibus aut affluentia omnium rerum, aut ſucceſſu proſpero, & nimia potentia inſolentiores facti, ſua ignauia & ſocordia, vel ex aduerſo temeritate & vehementia, interdum ſuæ dignitati & exiſtimationi indigna committant, & perpetrent.

Et tardus nimis, & præceps nimis eſſe caueto:
Ille ſapit, medium qui inter vtrumque tenet.

CVRA *Vigil.*

CANORVM animal Cicero libr. 2 de diuinat. gallum gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit, quem Plinius lib. 10. ita deſcribit. Proximè gloriam ſentiunt & hi vigiles noſtri nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendòque ſomno natura genuit. Norunt ſydera, & ternas diſtingunt horas interdiu cantu. Cum ſole eunt cubitum, quartàque caſtrenſi vigilia (id eſt ſecũdùm Ve[illegible]m libr. 3 hora tertia poſt mediam noctem) ad curas laboréſque reuocant. Nec ſolis ortum

C i[illegible] patiuntur obrepere, diemque venientem nũciant cantu, ipſum verò cantum plauſu laterum. Idem Ælianus pluribus verbis exponit lib. 4. cap. 24. Cauſam huius rei Cicero. 2. de diuinat. & Lucianus in Dialogo de ſomno ſiue gallo reddere conantur. Non etiam ſine ta[illegible] legitur apud Iobum capit. 37. Quis dedit gallo intelligentiam? Conuenit itaque hoc hierogly[illegible] homini induſtrio, omnia magna attentione ac vigilantia peragenti: quales in primis omnes pietati addicti, & præterea aliis in religione præfecti eſſe debent. Quare D. Ambroſius lib. 5. cap. 24. Hanc ſimilitudinem eleganter explicat, vbi ait: Galli cantus ſuauis eſt in noctibus, nec ſolùm ſuauis, ſed etiam vtilis, qui quaſi bonus cohabitator & dormientem excitat, & ſolicitum admonet, & iter facientem ſolatur, proceſſum noctis canora ſignificatione proteſtans. Hoc canente latro ſuas relinquit inſidias, hoc ipſo lucifer excitatus oritur, cœlumque illuminat, hoc canente mœſtitiam trepidus nauta deponit, omniſque crebro veſpertinis flatibus excitata tempeſtas & procella miteſcit. Hoc canente deuotus animus exſilit ad precandum, legendi quoque munia inſtaurat.

Vt cum laude geras res, expergiſcere, magnas:
Et tibi ſit galli cura magiſtra vigil.

CVRIOSI.

D QVI curioſos depingere cupit, fingat ſibi Simias, hominum imitatrices: at in geſticulationibus tantùm, non in ratiocinando loquendo, & iudicioſe res alicuius momenti exequendo. Curioſi nihil boni præſtant, quum ad omne bonum opus ſint inutiles, & nihil aliud quàm vulgi fabula atque riſus effuſi[illegible].

2. Canes dimittuntur à venatoribu[illegible] poſt prædam quam aſſequi poſſunt, non ſemper, nec omnibus momentis, ſed certo quodam modo & tempor[illegible] Ita refrenanda eſt animi curioſitas, ne in immenſum excurrat, ſed [illegible]tia & conuenientia perſequatur.

3. Serpentes veneno paſcuntur, & loca tenebricoſa fœtidaque colunt: ſic curioſi rerum ac euentuum triſtium relatione atque auditione anim[illegible]m p[illegible]nt.

CVRIOSITAS. *maledica.*

MANVS h[illegible] ſpi[illegible]ſſimum fruticem Rhamnum temere contrect[illegible], ac [illegible] ve-nerans, ind[illegible] c[illegible] curioſi[illegible] ſine πολυπραγμοσύνην, quam Plutarchus dicit eſſe φιλομάθειαν τῶν ἀλλοτρίων κακῶν, id eſt, *ſtudium cognoſcendi aliena mala*, non ſolum inutilem, ſed etiam ſæpe numero detri

detrimentoſam eſſe, cùm homines in aliena ſemper inquirere, & quæ non ſui ſunt officij cum magno E
ſuo damno peragere volunt. Vnde etiam rectè Plautus in Sticho dixit, neminem eſſe curioſum quin ſit maleuolus: & Menandri præclara eſt ſententia,

Τὰ πολλὰ πράττειν καὶ λύπας πολλὰς ἔχει.
Multa facere, multas moleſtias continet.

Poteſt idem quoque referri ad alias res periculorum & moleſtiarum plenas, quibus ſi frui cupiamus, multa nobis diſcrimina ſunt ſubeunda. Aliud Epicteti eſt generalius dictum, qui reliqua philoſophorum dogmata, quæ ad humanæ vitæ inſtitutionem pertinent, duobus verbis complecti voluit, ἀνέχου καὶ ἀπέχου, id eſt, *Suſtine & abſtine.* De quo multa A. Gellius Attic. noctium, libr. 17. capit. 19. Addamus Diſtichon.

Carpere parce meas frondes, qui ſingula carpis,
Vulneret audaces ne tibi ſpina manus.

CVRIOSITAS *nimia vitanda.*

DE Pelecano præter ea quæ alibi dicta ſunt, in hieroglyphicis Horapollinis habetur hunc non aliarum auium more nidum ſuum ſupra terram elatioribus locis conſtruere, ſed potiùs quadam F
innata ſimplicitate in ſcrobe aliqua humili, terra egeſta oua ſua excludere. Sed item Horapollo vult eſſe typum imprudentiæ potiùs quàm ſimplicitatis: nam dicit hanc auem cùm circa nidum in terra cõſtructum ex bubulo ſtercore aucupes ignem excitent, ſuis alis cum extinguere conantem, ſe ipſam ambuere & ita facilè capi. At nos priorem expoſitionem tamquam magis ἁπλῆν retinere placuit, vna cum aſcripta ſententia, quæ legitur in Syracide inter alia vtiliſſima modeſtiæ ac ſubmiſſionis præcepta cap. 3 Altiora te ne quæſiueris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris, ſed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita ſemper, & in pluribus eius operibus ne ſis curioſus. Hæc grauiter reprehendunt nimiam curioſitatem & ſtultam animi elationem: ac contrà commendant ſimplicitatem ac humilitatem cum circumſpectione tamen & prudentia coniunctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in Epiſtola ad Romanos capit. 12. ſententia inſignis congruit, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, id eſt, *non ſapere ſupra quam oportet ſapere, ſed ad ſobrietatem ſapere.* Hinc Diſtichon.

Noli altum ſapere, aut aliena inquirere, ne mox
Culpa det ex alto te tua præcipitem.

CVSTODIA *tuta.* G

PIRGVNT recentiores Indiæ Occidentalis chorographi animal, quod Cæſar Scaliger ἀλωπεκοπίθηκον vocat. Refert autem anteriore parte vulpem, poſteriore Simiam, eandémque habet cercopithecei, aures ferre veſpertilionis, ac ſubter ventrem viſitatum aliud geſtat receptaculum inſtar crumenæ latioris, in quod catulos ſuos recipit, ibidémque occultat, donec tutò per ſe hinc inde vagari, & ſibi victum quærere poſſint. Similia de cane marino ſcribit Oppianus libr. 1. De piſcibus. Idem de vitulo marino refert. D. Baſilius 7 hexaem. & de Delphine in eruditiſ carmine Nicobuli ad patrẽ. Hæc Hieroglyphica, indicant φιλοστοργίαν id eſt, ſtudium & ſolicitudinem parentum erga liberos, qui potiſſimum ſub fideli horum cuſtodia vitam agunt ſecuram & fœlicem. Cuſtodia etiam ea turè dici poteſt, quum quis Biantis vel Stilponis apophthegmate nixus, Omnia mea mecum porto, viuens moriénſque ſibi ſuiſque canit lætus. Et de ciuibus ſub pio principe vel magiſtratu viuentibus meritò dicitur.

O tutos ſatis hos ciues, populúmque beatum,
Queis velut in patrio fas habitare ſinu!

De prouidentia & cuſtodia diuina melius adhuc intelligitur, de qua Pſaltes, Ecce non dormitabit, neque dormiet qui cuſtodit Iſraël. Dominus cuſtodit te, &c. Pſalm. 121. 4. & Pſalm. 144. v. 18. Beatus H
populus cuius Dominus Deus eius.

DECOR.

LEONEM cui circa collum ſerpens fuit circumuoluta quidam pinxèrunt, addita inſcriptione Græca, ΟΥΔΕΝ ΚΑΘΗΚΟΤΕΡΟΝ. id eſt, *nihil Decentius*, vt fortitudinem cum prudentia coniungendam eſſe docerent. Officium enim prudentis viri eſt, vt Ariſtoteles tradit VI. Ethicor. Nicomach. δύνασθαι καλῶς βουλεύσασθαι πρὸς τὰ αὑτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, id eſt, *poſſe rectè in medium conſulere de iis quæ ſibi ipſi ſunt bona & vtilia* Ethic. libr. 3. vult ἀνδρείαν εἶναι μεσότητα περὶ φόβον καὶ θάῤῥη, *fortitudinem eſſe medium inter metum & confidentiam.* In quam ſententiam eleganter & breuiter D Bernardus libr. 1. De conſideratione, fortitudinis matrem vocat prudentiam. Paulò pòſt, Bonus circuitus ẽſt, inquit, ſi iuſtitia quærit, prudentia inuenit, fortitudo vendicat, temperantia poſſidet: vt ſit iuſtitia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in vſu. Huc refertur Diſtichon eruditum,

Prouida magnanimæ ſi adſit prudentia dextra,
Dic mihi quæ rerum pulchrior eſſe queat;

A ## D E C O R *iuuenum & ſenum.*

HVIVS ſtirpis, quæ vulgò ob ſimilitudinem corona imperialis ſiue regia appellatur, & quam Carolus Cluſius ad Hemerocallidem veterum non malè referri poſſe exiſtimat, flos maturus expanditur, ac in ſuis proprijs pediculis penè deorſum flectitur: at quamprimum flaceeſcere incipit, ſuccedunt illi ſatis magna capita (vt quoque in lilio rubro fieri ſolet) quæ excuſſo flore ſtatim ſurſum eriguntur, ne ſcilicet, ſi deorſum dehiſcerent diutius, ſemina nondum matura putruſcant ac excidant. Sic iuuenes, quantumuis ingenij, vel corporis atque fortunæ bonis ornati, ſingulari modeſtia ſeſe ſubmittere, nec ante tempus (quod ſæpe fieri videmus) exultare, ſuperbire, & inſolentiæ criſtas erigere debent. Contrà verò ſenes, iam prudentia & vſu rerum confirmati, auctoritatem ſuam tueri, ac bene monendo præcipiendóque alijs præire iure ac merito poſſunt. Vnde etiam Cicero libro de Seneɛt. ait. Apicem Senectutis eſſe auctoritatem, & vetus poeta iubet ſenum colloquia expeti: & verſus græcus commendat ſenum conſuetudinem.

ὁμιλίας δὲ τῶν γεραιτέρων φίλει

Honeſtum ſenem modeſto iuueni dicentem audiamus,

B *Diſce puer virtutem ex me, nec flore ſuperbi:*
Matura tellat fruge ſenecta caput.

D E I E C T I O.

HVMILITATEM & deiectionem Ægyptij hieroglyphicè per Accipitrem indicant, vt ait Horapollo, libro primo, capit.6. quod cæteræ volucres ex ſublimi in terram non perpendiculi modò, ſed velut ex tranſuerſo & flexuosè deorſum ferantur, ſolus accipiter directo ad inferiora viam carpat.

D E L A T O R E S.

VESPÆ, ignauum pecus, cum murmure tamen volitant, & pungunt acerrimè. Hinc illud, quod Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Anthiſthenem ſcilicet aliquando à Diogene correptum, quòd exigua voce eſſet, & tamen caſtigaret homines, reſpondiſſe. Veſpas itidem ſonum haud magnum edere, aculeum tamen habere acerrimum. Lepidum itáque eſt Archilochi mordaciſſimi
C poetæ Epitaphium, quó in eius ſepulchro veſpæ habitare dicuntur, in 3. ἀνθολ. ex quo Alciatus Emblema ſuum 51. deſumpſit. Sanè cùm veſpa à ſe cum noxa pungunt, & quid facient, vbi viperæ veneno ſpicula ſua tinxerint? Quamuis autem figmenta hæc ſiut, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Cambaiæ Indiæ Rege filium veneno educatum adeò venenoſum fuiſſe factum, vt muſcæ quæ modo ſolo ſuctu cutim perſtrinxiſſent, turgidæ interierint.) Iucundam nihilominus & vtilem conſiderationem habent. Per viperam enim delatores, peſſimum genus hominum, qui clam apud alios innocentes deferunt, intelligere poſſumus. Nam veluti ſuppeditare hæc aduolantibus veſpis venenum fingitur, quòd illæ poſtea in alios cum pernicie effundant. Per has igitur porro ſignificabimus calumniatores & maledicos, qui quæ ab aliis per mendacium acceperunt, nihilominus pro veris diſpergunt. Vtrique rei grauiſſimi criminis. Sed optimum eſt Plautini ſenis votum in Pſeudolo:

Homines qui geſtant, quiq́, auſcultant crimina,
Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant:
Geſtores linguis, auditores auribus.

D Nam vt Thucydides dicit διαβολὰς οὐ συμφέρει οὔτε λέγειν πρὸς ἀλλήλους, οὔτε ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι: Non decet calumnias neque alijs narrare, neque audiendo ſuſcipere.

D E L I C I Æ.

VEPRES acuti, vndecunque tanguntur ac conſtringuntur, manus cruentant: Deliciæ, manibus, pedibus, capiti, oculis, omnibus denique membris officiunt, inquit *Chryſoſtomus homil. 45. in Matth.*

Canthari, Scarabei, & huius generis inſecta plurima, ita fœtoribus atque ſordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis ſuſtentatur, vt contra odorum ſuauitatem planè pereant. Ideóque roſis inſidentes Scarabei, vel cantharides torpeſcere, vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles & effœminatos in ſuis voluptatibus ac deliciis, quæ non ſolùm corpori, ſed menti quoque obſunt, plurimúmque nocent, paulatim contabeſcere, ac tandem illicito luxui interitu ſuo meritas pœnas luere conſtat. Quod Claudianus libro 2. ad Stiliconem egregiè hiſce verſibus nobis explicauit:

Luxuries prædulce malum, quæ dedita ſemper E
Corporis arbitriis hebetas caligine ſenſus,
Membraq́ Circæis effœminas acrius herbis,
Blanda quidem vultu, ſed qua non tetrior vlla;
Interius fucata genas, & amicta doloſis
Illecebris, ternos auro circumligat hydros,
Illâ voluptatum multos innexuit hamis.

Silius quoque Italicus breuiter hæc expoſuit;

---Nec ira Deûm tantùm, nec tela, nec hoſtis,
Quantum ſola nocet animis illapſa voluptas.

Pierius in ſuis hieroglyphicis refert, Hannibali alioquin duro, ſed ob Capuanas delitias tandem effœminato, non abs re ſeutum debuiſſe offerri, in cuius medio Scarabeus fuiſſet depictus, quem vndique Roſarum ſerta ambirent, ſignificatione eadem quam hoc hieroglyphico exprimere voluimus.

DEVS. F

SOLEM hunc viſibilem nulla alia re quàm ſole ipſo adiuti cernimus, & ſtellas ipſas ſola ſtellarum ope aſpicimus: lucis aſpectum debemus luci: Deus etiam per ſe ipſum ſui illuſtrat notitiam, cooperante nemine; quòd ea res omnium vires excedat. *Philo Iud. lib. de præmiis & pœnis.*

Sol exortu ſuo ſtellas offuſcat, immenſo ſuo ſplendore perfuſis noſtris oculis. Quoties item animæ oculi ſincero, puro, fulgidiſſimóque Dei lucem inferentis ſenſibili ſplendore irradiantur, nihil aliud inſpicere poſſunt. At fulgens enim eius, qui eſt, cognitio nihil non illuſtrat, vt etiam quæ ſunt per ſe ſplendidiſſima, collatione hac obſcurentur. Idem, *lib. de temulentia.*

Communis hic ſol nobis quotidie ſe præbet omnibus, nec magis minúſve irradiat alium quàm alium, ſed in omnes ex æquo vim ſuam exerit & exercet. Attamen ſi quis acutiore viſu polleat, plus eius ſplendoris recipit, non quòd ſol magis in eum agat quàm in cæteros, ſed propter vim oculorum eximiam. At quiſquis infirmos habet oculos, ne obtueri quidem tantam lucem poterit, propter eorum hebetudinem. Idem cogita de ſole cæleſti & æterno, ex æquo illum adeſſe omnibus eſſentialiter; nos autem peccatorum ſordibus conſperſos, ad tantum lumen percipiendum idoneos non eſſe: Chriſtum verò, in quo plenitudo Deitatis corporaliter habitat, oculo puriſſi- G mo totius luminis cæleſtis capere ſplendorem, vtpote naturæ viſibilis reſpectu formatum Spiritus ſanctus opera, & à peccato prorſus alieniſſimum. *Iuſtin. de orthodoxa confeſſione, ſiue de ſanctiſſima Trinitate.*

Certò ſcire non poſſumus qualis ſit cuiúſque ſtellæ eſſentia, magnitudo, &c. quærimus tamen alacriter, oblectamúrque rationibus veriſimilibus, propter innatum diſcendi deſiderium. Licet etiam verum illud Ens, Deum, non valeamus cernere, quærimus tamen indeſinenter, quando hæc conſideratio vel in ſeipſa, licet inueſtigabilis, res ſit ſummè deſiderabilis. *Philo Iudic. libro 1. de Monarchia.*

Solis lux à nullo illuſtratur, ſed ſeipſam oſtendit. Et Deus qui nullis hominum operibus illuſtrari poteſt, diuina ſua eſſentia ſeipſum ſolus illuſtrat. *Idem, eod. libr.*

Hoc Dei tergum eſt, quicquid eum nobis ſuo iudicio refert, vt tamen illius naturam non contingat: perinde ac vmbra & in aqua relucens ſolis imago hebetioribus oculis illum adumbrat: dum illum ipſum, præ nimio puriſſimæ lucis fulgore, quo ſenſum facilè exuperat, intueri nequeunt, *Nazianzenus libr. 2. de Theologia.*

Solem hunc ſenſibilem nemo eſt qui non laudet, & ipſius magnitudinem, ſimúlque pulchritudi- H nem & radiorum ſymmetriam, atque lucis ſplendorem admirans: ſi verò in eo diligentius atque pertinacius intuebitur, & indies eius aſpectum conſiderabit, non ſolùm quæ ſentit in eo deprehendet, ſed etiam oculorum aciem debilitatus abſcedet. Tali quid videor mihi pati mente, ſi requiratur de Deo, quid ſit. *Baſilius magnus in 1. cap. Ioannis.*

Quod lux eſt videntibus & viſus, hoc Deus eſt intelligentibus & intellectus. *Thalaſſius ad Paulinum.*

Sol oculos puros, ſanos, vegetos, fortes habenti tranquillus apparet, in oculos autem lippos, quaſi tela aſpera iaculatur, intuentem illum vegetat, hunc excruciat, non mutatus, ſed mutatum. Et tu cùm cœperis eſſe peruerſus & tibi Deus peruerſus eſſe videbitur, tu mutatus es, non ille. *Auguſtinus in Pſalm 92.*

Sol, qui oritur die, licet ſit vnus (vnde ſolem eſſe appellatum Cicero vult videri, quòd obſcuratis ſideribus ſolus appareat) tamen quia verum ac perfectæ plenitudinis lumen eſt, & colore potiſſimo & fulgore clariſſimo illuſtrat omnia. Et in Deo, licèt ſit vnus, & maieſtas, & virtus, & claritudo perfecta eſt. *Lactant. lib. 2. cap. 10. de Orig. erroris.*

Reſpectu

A Reſpectu niuis & ſolis omnis albedo fuſca videtur, & omne lucidum obſcurum. Reſpectu Dei qui ſolus ſingulariter bonus eſt, omnes homines mali videntur. *Chryſoſtomus in Matth. 7. homil. 18.*

Lucis proprium eſt illuminare; Dei autem miſereri ſuorum operum. *Nilus apud Maxim. Sermon. 6.*

Sol occulta corpora detegit: Deus omnia creans non ſolum in lucem produxit, ſed omnia, quæ prius non fuerant, condidit. *Philo Iud. de ſomniis.*

Lux quantumuis hominum multitudinem illuminaret, nihil ſplendoris remitteret: Deus antequam mundum conderet, & poſtquam condidit, idem perfectus atque integer permanet, nihil tanto & tam admirabili opificio minor, nihil imbecillior. *Chryſoſt. homil. 4. in Ioann.*

Quod ſol eſt ſenſibus, hoc intelligentibus eſt Deus. Hic enim mundum illuminat viſibilem, ille verò inuiſibilem: & hic quidem viſum corporalem illuſtrat, ille verò naturas intellectuales ſplendidas reddit. Sol videntibus vt videant, viſibilibus rebus vt videantur vim ſubminiſtrat, ipſeque inter viſibilia eſt pulcherrimus: Deus etiam intelligentibus vt intelligant, intellectis vt intelligantur ſuppeditat, ac ipſe inter intelligibilia eſt altiſſimus, in quo omne deſiderium conſiſtit, & ſuper quem B minimè fertur: nihil enim ſublimius quid habet omnino deſiderium, neque mens ſapientiſſima & indagatrix, ſeu curioſiſſima. *Nazianzenus orat. de Athanaſ. Epiſcopo.*

Vetus ſermo docet ſimplicem eſſe Deum, & vnam ſimplicem habere operationem, in omnibus omnia operantem, inſtar ſolis, qui omnia fouet, & in vnoquoque ſecundum naturalem habilitatem, & quantum capere poteſt, operatur, ab eo qui eum condidit, Deo, talem adeptus operationis virtutem. *Damaſcenus lib. 1. de Orthod. fide, cap 13.*

Neque verò quemadmodum ſolis radius fulgore nimio corrumpit oculos, caligantéſque reddit, ſic eſt ipſius boni conſpectio. Illuſtrat enim, atque oculi lucem eo magis exauget, quo quis capere magis poteſt intelligibilis ſplendoris influxum. Velocior eſt diuina lux, & acutior ad penetrandum: innocentia præterea & immortalitate ſingula complens. *Merc. Triſmegiſt. in Pymandro.*

Igne qui vult calefieri, ſufficit ſi accedit ad illum: nam ſi interius manum mittat, pro eo quod calefieri potuit comburitur. Et qui profundius vel altius de Deo diſputare præſumit, pro eo quòd glorioſius quis vult oſtendere, in blaſphemiam cadit, dum comprehendere altitudinem diuinorum dogmatum non poteſt. *Heſychius in Leuitic. lib. 2. cap 6.*

Deum cùm Ægyptij volunt ſignificare, inquit Horapollo lib. 1. cap. 6. pingunt accipitrem: tum C quòd fœcundum ſit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam quòd Solis præter cæteras volucres ſimulacrum eſſe videatur, vtpote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, intentiſſimis in eius radios oculis proſpiciens. Sol autem eſt viſibile Dei hieroglyphicum.

Ægyptij Deum pulchrè ornatum, ſeu gloria amictum, ſignificantes, ſidus pingunt, inquit Horapollo, libro primo, capit. 13., quòd Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & ſiderum orbiſque vniuerſi motus peragitur. Exiſtimant enim ſine Deo nihil prorſus conſiſtere.

Qui inconniuentibus oculis ſolem intuentur diutius, ferè obcæcantur: ita & qui diuina myſteria altius ſpeculantur ſæpe obtunduntur. Proinde & hîc intra ſobrietatem ſapere, & illis conniuere tutius eſt.

D I A B O L V S.

SERPENTEM, venenatum & in primis noxium animal. max. inuiſum eſſe homini, vtpote cuius ſemini perpetuæ cum eo fuerunt & erunt inimicitiæ, ipſa natura nos docet, & S. pagina confir-D mat. Hinc videmus, ad conficiendos & tollendos è medio ſerpentes, ſi in quos forte incidimus, imprimis nos eſſe cupidos, nec ſatiari, donec multis ictibus conciſos reliquamus tandem. Vtinam verò homines in concidendis & extirpandis vitioſis cupiditatum affectibus & in diſpergendis fugandiſque voluptatum illecebris, quæ veluti ſerpentes animis illorum ſe inſinuant, tam vigilantes eſſent ac ſtudioſi: Nam ſecundùm Horat. 3. Od. 24.

Scelerum ſi bene pænitet:
Eradenda Cupidinis
Praui ſunt elementa.

Sed nos in hoc hieroglyphico per ſerpentinam figuram diabolum, humani generis acerrimum hoſtem ſignificare volumus, qui niſi cœleſti manu, hoc eſt, virtute Dei conficiatur, noſtra tela flocci lo let facere. Quò præclarus ille Iuſtini locus pertinet ex dialogo cum Tryphone Iudæo. ὁ διάβολος ἐφέστηκεν ἀεὶ ἀντικείμενος, καὶ πρὸς ἑαυτὸν, ἕλκειν πάντας βουλόμενος, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, τουτέστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ, ἡ πεμφθεῖσα ἡμῖν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐπιτιμᾷ αὐτῷ, καὶ ἀφίσταται ἀφ' ἡμῶν, καὶ ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς ἐσπασμένοι ἐσμὲν ἀπὸ μὲν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν προτέρων καθαρισθέντες, ἀπὸ δὲ τῆς θλίψεως καὶ τῆς πυρώσεως ἣν πυροῦσιν ἡμᾶς ὅ τε διάβολος καὶ οἱ αὐτοῦ ὑπηρέται πάντες: *Nobis quidem diabolus inſtabat, ſemper aduerſans & ad ſe trahere vo-*

lens: & Angelus Dei, id eſt, virtus Dei, per Chriſtum nobis miſſa, increpat illum, & à nobis repellit: & ſumus perinde atq; ex igne extracti, à peccatis videlicet priſtinis purificati: atq; ab afflictionibus, & exploratione ignis probati: qua nos exercet diabolus, & adminiſtri eius omnes. Hæc ille, cuius ſententiæ Diſtichon ſubucimus, E

Cæleſti auxilio vetus ille extinguitur anguis,
Humana elidens ſpicula miſſa manu.

DIGNITATVM *Gradus. Sufficientia.*

QVEMADMODVM à ſpicæ collectione progredi ſolemus ad manipulum coaceruandum, ac pariter deinde à manipulo ad faſcem ipſum: ſic etiam ſedulitate, induſtria ac prudentia paulatim, atque ſecundùm Platonem in Theætero, σμικρὰ ἀπὸ σμικρῶν κατὰ δύναμιν addentes, infimæ ſortis homines ad maiora, & tandem ad maximum dignitatis gradum peruenire ſolent. Quo ſi, diuina liberalitate promoti, aſcenderint, rectiſſimè faciunt, ſi tempeſtiuè gradum ſiſtant, ac ſibi laudabilem iſtam ac fortunatam ipſa αὐτάρκειαν, id eſt, rerum ſufficientem vſum, tanquam diuitiarum terminum conuenientiſſimum pro vnico ſcopo proponant. Nam ſecundùm Salomonem, Prouerbiorum capit. 27. *Qui cuſtodit ficum, comedet fructum eius.* Suntque eiuſdem ſententiæ Heſiodi verſus in ore omnium, F

Adde parum paruo, paruo ſuperadde puſillum,
Tempore ſic modico magnum cumulabis aceruum.

DIFFIDENTIA *prudens.*

PLINIVS refert lib. 8. cap. 28. Vulpes in Thracia, locis rigentibus amnes gelatos lacúſque nonniſi aditum reditúmque auditus tranſire. Obſeruatum eſt, aure ad glaciem appoſita, coniectare gelu craſſitudinem. Quod Plutarchus in commentario de animalium ſolertia prolixius expoſuit. Vulpina hæc attentio per vniuerſam vitam noſtram præceptum nobis eſt vtiliſſimum, rebus vt in omnibus, ſingularem quamdam adhibeamus εὐλάβειαν, id eſt, cautionem conuenientem, quæ efficit ne temere cuius vel homini vel rei fidem adhibeamus, néve ex oppoſito obſtinatè omnibus diffidamus. Quo pertinet Euripideum dictum in Hecuba,

Σώφρονος δ' ἀπιστίας
Οὐκ ἔστιν οὐδὲν χρησιμώτερον βροτοῖς, id eſt. G
Prudenti diffidentia
Nil eſt melius, nil vtilius mortalibus.

Ac notum eſt illud Epicharmi, νᾶφε καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν, quod in libello de petitione conſulatus Cicero ita vertit: Neruos atque artus eſſe ſapientiæ, non temere credere. Idémque etiam in epiſtolis ad Atticum ſæpe commendat. Et Senarius prouerb.

Ab hoſte dicta ne vmquam amica duxeris,

idem confirmat, & Alcibiadis reſponſum reuocat qui amico quærenti cur patriæ de eo iudicaturæ non fideret? ego ſanè, inquit, ne matri quidem: vererer enim, ne inſciens pro albo calculo nigrum immitteret. Sophocles in Aiace docet hoſtium munera non eſſe munera. Enſis Aiaci datus ab Hectore, & Aiacis baltheus Hectori, fuit vtrique exitio.

Atque ita ab hoſte hoſti veniunt lethalia dona,
Quæ ſtudij ſpecie fata necemq; ferunt.

Fide, igitur iuxta vetus dictum: ſed cui vide, &

Omnibus eſto ſalutaris tibi cautio rebus, H
Ni prius explores, aggrediare caue.

DILECTIO *Sincera proximi.*

LILIVS Gyraldus ſyntagmate primo hiſtoriæ Deorum ἱερογλυφικὸν elegantiſſimum proponit amicitiæ ſeu ſynceræ dilectionis proximi, quam picturam priore libro omiſſa hic reponere viſum eſt ſub dilectionis titulo. Apud Romanos, inquit ille ex veterum ſententiis, amicitiam pictura antiquitùs pulchrè demonſtrabat. Pingebatur enim iuuenis forma, detecto capite, quæ erat tunica rudi induta, in cuius fimbria ſcriptum erat, mors & vita: in fronte, Æſtas & Hyems: habebátque latus apertum vſque ad cor, & brachium inclinatum, digito cor oſtendens. Ibi ſcriptum erat, longè & prope, ſuberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur: forma iuuenilis indicat amicitiam ſemper recentem, nullaque temporis diuturnitate tepeſcentem. Nudum caput, vt omnibus pateat, & amicus nullo vmquam tempore amicum publicè ſuum fateri erubeſcat. Rude autem indumentum oſtendit, vt amicus nulla ardua, extremámque inopiam pro amico ſubire non recuſet. Vita & mors

A in veſtimento ſcripta, quòd qui verè diligit vſque ad mortem amat. Æſtas & hyems, quia & in proſperis & in aduerſis æquè amicitiam ſeruat. Latus apertum habet vſque ad cor, quia nihil amico celat. Brachium inclinat, & digito cor oſtendit, vt opus cordi, & cor verbis reſpondeat. Longè & propè, quod ſcriptum eſt, quia vera amicitia nullo tempore aboletur, nec locorum inter capedine diſiungitur. Hæc fermè totidem verbis adſcripſi, quæ exoticam ſcilicet ſapientiam ac peregrinam redolere videntur.

DILIGENTIA *continua in ſtudiis adhibenda.*

Veterum ſapientum quidam adhortans adoleſcentes ad diligentiam adhibendam in ſuis ſtudiis ac laborum perſeuerantiam & quandam ἀοκνίαν, ſolitus eſt dicere, aues cohortales ſuauiſſimas habere carnes, ſi non abundantiore eſca ſaginentur, ſed διὰ τὸ σκαλεύειν, id eſt, rimando & fodiendo ipſum ſolum, ſibi quærant cibum. Sic qui veram & ſolidam doctrinam & laudabilem rerum vtilium cognitionem conquirere ſtudent, in eruendis & perſcrutandis accuratè ac ſedulò veterum ſcriptis ac monumentis multum temporis & laboris impendere debent. Nam ſecundùm prouerbium græcum, ἐκ τοῦ πόνου κλέος, *ex labore gloria*: Vel, vt Euripides breuiter dixit, πόνος εὐκλείας πατὴρ,
B *labor gloriæ genitor*: cui ſimile eſt dictum Æſchyli,

-----Τῷ πονοῦντι ἐκ θεοῦ
ὀφείλεται τέκνωμα τοῦ πόνου κλέος.
----- Laboranti à Deo
Debetur fœtus (præmium) illius gloria.

Verſatur quoque in ore quidem multorum, ſed non ſemper in animo aut opere Epicharmi verſus, quem etiam Xenophon lib. 2. ἀπομνημονευμάτων commendat,

Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγαθ' οἱ θεοί, id eſt,
Conuenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona dijs.

Plutarchus tamen in Commentario περὶ πολυπραγμοσύνης aliter, nimirum ad curioſitatem, hæc accommodat. Sicuti, inquit, gallina propoſito ſæpe alimento in angulum aliquem ſeſe ſubducit, vbi vel in ſterquilinio vnicum apparet hordei granum: ita curioſi in medio ſitos ſermones & hiſtorias, & de quibus nemo prohibet aut indignatur quæri prætereuntes, occultata & latentia cuiuſque familiæ mala colligunt.

Rimatur vigili Sophia ſecreta labore,
C *Qui cupit Aoniæ frondis honore tegi.*

DISCIPLINA *& inſtitutio domeſtica.*

Luſcinia, tamquam lucinia, putatur dicta Iſidoro, quia ſuo cantu indicare diei ſurgentis exortum ſolet. Varro & Plautus Luſciniolam quoque vocant, quòd luctuosè canat: eſtque Latinis philomela, ac græcis φιλομήλα, quòd cantus amet: itémque ἀηδὼν, ab Æolico verbo ἀείδειν, quòd ſimiliter eſt canere. De pullorum verò inſtitutione à parentibus Ariſtoteles lib. 4. de hiſtor. Animal. cap. 9. ex verſione Gazæ ſatis rem raram in medium affert. Iam verò, inquit, luſcinia modulos docere ſuos pullos, verſúſque quos imitarentur tradere viſa eſt, vtpore cùm non perinde locutio vt vox per naturam proueniret, ſed acquiri poſſet per diſciplinam & ſtudium. Vnde homines quoque locutione vtuntur varia, cùm vocem omnes reddant eamdem. Idem Plutarchus in lib. de ſolertia animal. & Ælianus lib. 3. cap. 40. teſtantur. Commendatur autem hac ſimilitudine domeſtica & laudabilis inſtitutio ſiue parentum ſeu præceptorum, qui loco parentum cenſendi ſunt. Nam ſecundùm poetam,

Adeò à teneris aſſueſcere multum eſt.

Quod à philoſophis ſumpſit. Nota enim eſt Ariſtotelis ſententia 2. Ethicor. Nicom. cap. 1. οὐ μικρὸν
D διαφέρει, τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ μᾶλλον δὲ, τὸ πᾶν. id eſt, *Non parum refert, ſed per quam multum ſic ne an ſic a pueris aſſueſcamus, imò verò totum in eo poſitum eſt.* Ex Claudianus 4. Conſul. Honorij idem monet,

Interea Muſis animus dum mollior inſtet,
Et quæ mox imitere legas, nec deſinat vmquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetuſtas.

Diſputat autem Plato de hac puerili inſtitutione ac diſciplina, tum alibi ſæpiùs, tum potiſſ. in lib. 2. & 6. de legibus, quæ omnia cognitione ſunt admodum digna.

Vt canere alma docet pullos philomela tenellos,
Sic genitor gnatos format & ipſe pios.

DISPVTANTES.

Artifices induſtrum ad ſilicem & focum lucernas ſuas accendunt, & operi ſe accingunt alacres. Contra nugatores à verbis ad verbera & cædes deueniunt frequenter. Vt veritas ex diſputatione paret & eluceſcit, ſic altercando amittitur. Inde Bochij epigramma,

De Silicis venis excuſſa vt ſemina flamma E
Excipit arenti fomite materia;
Inde ſuum accendunt pro ſe ſibi quiſque lucernam
Extemplò, & cæcas diſcutiunt tenebras.
Sic diſceptando ſtudioſi in luminis oras
Verum ipſum è latebris excutiunt facilè.
Contrà, altercando, nimis id plerumque Sophiſta
Funditus euertunt inſidioſa cohors.

DISSENSIONES *Potentum.*

DE vehementi ac continuo attritu lignorum ignem tandem excitantium ita Plin. lib. 16. cap. 40. Calidæ ſunt & morus, laurus, hedera, ac omnes ex quibus igniaria fiunt. Exploratorum hoc vſus in caſtris paſtorúmque recepit, quorum ad excutiendum ignem non ſemper lapidis occaſio eſt. Teritur ergo lignum ligno, ignémque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis, fungi vel foliorum facillimè concipientium. Sed nihil hedera præſtantius quæ teratur, lauro quæ terat. Hæc ille. Duos tamen lauri bacillos hoc etiam præſtare experientia quoque teſtatur, & qui de Indiis ſcripſerunt, idem adhuc cum aliis lignis calidioribus ibidem vſitatum eſſe fieri perhibent. Hoc verò inuentum, vt alia multa (nempe in Græcia) Mercurio tribuit hymnus græcus ad ipſum ſcriptus. Sic etiam arboribus ſyluarum ventorum vi inter ſe collisis ignis elicitur, vnde Lucretius lib. 5. F

Exprimitur validis extritus viribus ignis,
Et micat interdum flammai feruidus ardor,
Mutua dum inter ſe rami ſtirpeſque teruntur.

Non aliter ex potentiorum diſſenſione & ira ſemper grauiora quam alias pericula oriri certum eſt.

Damna dat atque facit vis vi colliſa potentum:
Ramorum attritu vt flamma reſultat edax.

DIVITIÆ *veræ.*

EGREGIA, Plinio teſte, etiamnum Topazio gloria eſt, ſuo virenti genere, & quum reperta eſt omnibus prælatæ. D. Hieronymus paulò aliter deſcribit: Aureum, inquit, habet colorem, & æthercam claritatem: atque quando ſolis ardore tangitur, omnem ſuperat gemmarum ſplendorem. Diues eſt anima fidelis, ſed auro ſapientiæ, quæ eſt Chriſtus; fulgore precum quæ aëra penetrant, atque ad Deum Patrem, mediante Chriſto, pertingunt; & gloriæ Dei, qua irradiata totius mundi gloriam omni ex parte ſuperat. G

DOCTRINA *Solida.*

CARPIO, ſolius Benaci lacus in Italia alumnus, (vt vult Bellonius, cum Hipp. Saluianus etiam in lacu quodam prope Aluitum Campaniæ oppidum reperiri eum tradat) videtur eſſe piſcis ex truttarum genere, teretiori tamen eſt corpore, pedem raro excedens. Facit huius mentionem Bembus in hiſtor. Veneta, qui & ipſe affirmat, tantum in Benaco illum paſci. Cùm verò optimi ſit nutrimenti, & propter raritatem magni pretij, lautioribus Italorum menſis plurimum expetitur, atque ideo frixus & ſalitus, vel etiam aromatibus conſperſus ad longinquiora loca deferri ſolet. Hunc auri ſabulo veſci vulgò creditur, vt etiam de thymallis & aliis nonnullis piſcibus traditur: & Ioan. Pallazius in ſymbolis Italicis ſcribit ſe experientia obſeruaſſe, rem ita habere. Alludit eodem & Hieronymus. Fracaſtorius in terſiſſimo carmine, quod inſcripſit, *Carpio*. Omnium autem optima erit huius rei accommodatio ad animarum noſtrarum præſtantiſſ. pabulum, quod ex ſacris literis illæ petere poſſunt & debent. Quo pertinet inſignis locus. Cl. Alexandr. *στρωμ. α.* ſub init. Operamini, inquit Dominus, non cibum qui perit, ſed qui manet in vitam æternam. Sumitur autem nutrimentum & per cibos & per verba, &c. Sunt enim etiam animæ propria habentes nutrimenta, & aliæ quidem augentur per agnitionem & ſcientiam, aliæ verò per Græcam paſcuntur philoſophiam, cuius, quemadmodum nucum, non eſt quidnis eſculentum. Præclara etiam ſententia eſt 8. Prouerb. *λάβετε παιδείαν, ϗ μὴ ἀργύριον, ϗ γνῶσιν, ὑπὲρ χρυσίον.* Accipite diſciplinam meam, & non argentum, doctrinam magis quàm aurum diligite; vt habet vetus verſio. H

Scilicet eſt quouis doctrina potentior auro.
Has ergo ingenij collige diuitias.

DOLOSI *homines.*

REM totam huius ſiue Symboli ſiue hieroglyphici narrat & explicat omnium pulcherrimè B. Baſilius in hexame. prout hunc eius locum ſelegit Simeon Logotheta, eumque Latinè vertit Simon a Maillé. Archiep. Turone. Velim itáque, ô homo, doloſorum ac maleficorum exemplum fugias, in imbecilli etiam animalculo fraudis plurimum dolique animaduertens. Cuiuſmodi iſtud eſt:

A Cancer ſummo carnis oſtreorum deſiderio tenetur:ſed propter teſtæ ambitum, difficilis illi eſt huius prædæ. Teneram enim oſtreorum carnem firmiſſimo natura munimento, circumuallauit, quo fit, vt ὀστρακόδερμα, teſtam habere ſiliceam dicantur. Atque vbi duæ illæ conchæ cauæ ad amuſſim inter ſe commiſſæ oſtreum circumplexæ fuerint, vanas atque inutiles cácro denticulatæ forcipes ſint neceſſe eſt. Quid igitur facit? Cum deprehendit prædam optatam in ſerenis ventóque carentibus locis cum voluptate apricantem, atque ad ſolis radios ſuas pandentem conchas, tum calculo clam intereiecto commiſſuram impedit, atque virium ſuarum imbecillitatem ille hoc artificio adiuuare dignoſcitur. Hæc illa eſt animalium, quæ & ratione & voce carent, malitia. Talis eſt qui fratrem dolo aggreditur, quique proximi anguſtias obſeruat, atque alienis calamitatibus inſolétiùs exultat. Eodem ferè modò B. Ambroſius & ipſe in hexaem. Veteratoriam autem hanc canen calliditatem latè deſcribunt Oppianus, Plutarchus, Plinius. Volunt quidam, dum oſtrea piſciculis capiendis aperta teſte inhiant, ſic illorum dolum è cancro confundi. Vnde etiam orginem huius hieroglyphici deſumpſit Iul. Cæſ. Capaccius. Sed verè ne iſta ſic ſe habeant, Rondeletius diſputet. Symbolica certè ſunt atque ideo huc pertinet veteris poëtæ apud Ciceron. illud. *Qui alteri exitium parat, eum ſcire oportet, ſibi paratam peſtem, vt participet, parem.* Adagium item, *Captantes capimur, Malum conſilium conſultori piſſimum, Incidit in fo-*
B *ueam quam fecit, faber quas aliis fabricauit geſtat compedes, Perilli Taurus*; & ſimilia.

O bene factum! aliis qui facta inuenta parabat,

Se magis aſtutum reperit artificem.

DOCTI *aliis minus doctis proſunt.*

REGNVM Ariſtoteles, Plinius, & alij nominant quoque Regem & Senatorem auium, eúmque cum Aquila pugnare ferunt: ac eſſe hunc alium à paſſere Troglodyte, quem Ætius lib. xi. cap. 15. tanquã efficax remedium contra calculum tam renum quàm veſicæ comendat, facilè probari poſſet, ſi breuitas noſtri inſtituti operis pateretur. Quamuis verò & plæriſque nomina hæc confundantur, putant tamen rerum naturalium periti Regulũ ſiue Trochilum alium eſſe, alium verò paderem Troglodytem, pro quo quidam recentiores perperam Motacillam, ſiue Græcis σεισοπυγίδα accipiunt. Notus autẽ eſt apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi. qua hæc alias aues antecellit, contendiſſe, ac inſtituto certamine, clanculum ſupra dorſum huius regulum conſediſſe, & ad præfinitum locum delatum ſubitò inde euolaſſe, & ita victoriam obtinuiſſe: atque ideo aiunt ab eo tempore inter ipſos inimicitiam extare. Non aliter cum multi ſuo ingenio vel natura parum præſtare poſſint, ſæpe-
C numero tamen adiumenta ab alus ſibi aſciſcunt, quibus facilè emergere, & non raro ad maiora aſcédere queant. Idque ſi fieri concedatur abſque iniuria & detrimento ac ſupplantatione aliorum, non adeò eſt improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Repub. expoſitum, cui etiam hæc fabula elegãter eſt inſerta, in hac parte locum habebit. Sic enim ille inquit: Tales igitur viri ſunt tenendi, vſque adhærendum nimirum de quibus eſt maxima opinio virtutis & auctoritatis: nec quomodo Æſopi regulus humeris aquilę vectus ſubitò euolauit, & ſic antecuertit ita eorum ſuffuranda gloria, ſed ab iis amicè & cum beneuolentia accipienda. Lucas Contilis aſcribit: NEC VSITATA NEC TENVI FEROR, ex Horatio lib. 3. oda 20.

Regulus eſt, Aquila auxilio defertur in auras:

Sic quiſquis docti nititur ingenio.

Hieroglyphicon nobis candida mente præditis conueniens, qui Eruditorum veterum & Neotericorum ſcriptis adiuti, huius additamenti initia qualiacumque ſint ſtudioſæ iuuentuti conſecramus.

DOCTOR, DVCTOR, PASTOR *Populorum.*

ANVBIS nomen Ægyptij familiare, nocta pictura fuit. Quid de ca docti ſentiant paucis verbis
D indicandum. Hebræ tria verba retinent, ex quibus Ægyptij heiroglyphicam tabellam Anubis ſui ſculpſiſſe videntur. Primum eſt *Naba*, quod ſignificat prophetauit, vaticinatus eſt, prędixit ventura, prædicauit. Anubis igitur hieroglyphicon eſt doctoris, prophetæ, vatis qui tum in Eccleſia, tum in politica rerũ adminiſtratione de rebus futuris homines admonet, quos in officio tot prædictionibus continere cupit. Sed cur caninum caput Anubi tributum eſt? Alterum verbum igitur & ſignificatum attendamus. *Nabac* ſignificat latrauit, allatrauit, clamauit, & de canibus nominatim dicitur. Inde fortaſſe βαΰζειν, latrare: & ſi ad alia bruta extendamus βοάω, βοῶ, βόω, & Latinum boo, i. clamo. Eruditiſſimus Phyſiologus de cane loquens, ſunt, inquit, qui lingua Ægyptiaca Anubin canem dici affirmerunt. Seruius autem in Virgil. Anubis lingua Ægyptiaca canis dicitur, ſub cuius forma colebatur Mercurius. Virgilius ipſe verbi Hebræi ſignificatum expreſſit, Æneid. lib. 8.

Omnigenúmque Deúm monſtra, & latrator Anubis.

Diodorus Siculus lib. 4. Canis tum venationi, tum ad cuſtodiam prodeſt. Propterea Deum qui apud Ægyptios, Anubis vocatur, capite fingunt canino, quem volunt corporum Iſidis atque Oſiridis fuiſſe cuſtodem. Et paulò pòſt Anubis (inquit) canem, Macedo lupum inſigne armorum tulit. Apulæius verò, metamorph. lib. x1. Ille ſuperúm commeator & Inferúm, nunc atra, nunc aurea facie ſublimis,

attollens canis ceruices arduas Anubis, læua caduceum gerens, dextra palmam virentem, quatiens. E
Lilius Gyraldus Synta.9. De diis gentium habet multa de Anubi, quorum nonnulla hîc appingimus,
quæ tertiam Hebræi verbi *Nabbat* ſignificationem, vt primam reſpiciunt. Idem enim eſt, ac intueri,
videre, aſpicere, conſpicere. Anubis igitur, inquit Gyraldus, ab Ægyptiis Mercurius vocatus eſt. De eo
multa Plutarchus profert lib. de Iſide & Oſiride. Tertullianus Apologet. & D. Auguſtinus 2. lib. de ci-
uit. Dei Anubin Cynocephalum appellant. Lucanus de eodem,

Nos in templa tuam Romana accepimus Iſin,
Semicanéſque Deos, & ſiſtra mouentia luctum.

Et Sedulius in opere Paſchali,

Quis furor eſt, quæ tanta animos dementia ludit,
Vt volucrem turpémque iouem, tortúmque draconem,
Semihominémque canem ſupplex homo pronus adoret?

Quę autem tribus lineis ex Plutarcho Lilius expreſſit, Goropius pro ſuo more lõgo verborum tractu
producit Hermatheoæ lib.6. Anubis, ait, capite canino pingebatur, qui in hieroglyphicis eius teſſe-
ram gerebat, qui nobis iter ad cuſtodiam & tutelam noſtri demonſtrat, quem Hermanubin etiam
vocarunt. Plutarchus hac de re ita: ὁ δὲ ἀναφαίνων τὰ οὐράνια καὶ τῶν ἄνω φερομένων ἄνυβις λόγος, ὅτε δὲ
ὅτι καὶ ἑρμάνυβις ὀνομάζεται. id eſt, Ratio atque ſermo nobis cœleſtia & ſuperiorum lationes declarans, F
Anubis eſt, qui & Hermanubis vocatur. Credidit fortaſſe ab ἄνω quod ſurſum notat, vocatum Anu-
bin. Paulò pòſt. Anubis igitur caninum caput habet, vt moneat, neminem, niſi ſagacem, iter ad cuſto-
diam poſſe monſtrare, nec iter hoc docere niſi quod docet ipſe prius norit. Demonſtrat præterea eum
qui docet animoſum eſſe debere, & audacter latrare contra ignorantes. Canem autem ſymbolũ do-
ctoris eſſe, non de veſtitu tantùm nomine, ſed etiam ex Eſaia diſcas, apud quem dicit Dominus, cap.
56. Speculatores eius cæci omnes, neſcierunt vniuerſi, canes muti non valentes latrare, vidẽtes vana,
dormientes & amantes ſomnia: & canes impudentiſſimi neſcierunt ſaturitatem: ipſi paſtores ignora-
uerũt intelligentiã. Hic videmus, populi ſiue Paſtores, ſiue doctores, ſiue Epiſcopos canes vocari: quo-
niã ipſorum ſit tũ ſcire & videre quid in omnibus fieri oporteat: tũ ſublata voce & magno animo do-
cere veritatem, & lupos omnes à grege, quẽ cuſtodiendũ acceperunt arcere. Accuſat ergo eos Deus,
quòd non ſolùm non doceant & latrent contra ignorantes; ſed ne ipſi quidem videant & ſciant ve-
ritatem. Tum etiam tantum abeſſe, vt gregem paſcentem contra lupos cuſtodiant, vt ipſimet per-
petuò prædiis inhient, auaritia nunquam ſatianda. Non habere itaque eos bono cane laudanda
ſunt, ſed ea quæ in hoc animali ſunt vituperanda, voracitatem, ſcilicet, impudentiam, & pro vigilia al-
tum ſoporem. Ex his itaque & Anubis interpretatione liquet, cuſtodiæ doctoribus Anubin præſide- G
re: cui ſi Hermæ nomen præponas, idem fuerit ac ſi diceretur, publicus monitor ad cuſtodiam iter
monſtrans. Miror Pierium pro impudente hominem canino capite pinxiſſe; cùm Anubis ſic pinge-
retur pro eo qui cuſtodiam tutelámque homini demonſtrat: tum quia canis cuſtos, vt nomine ſuo
ſcientiam indicat, tum quòd contra veritatis & ſapientiæ deſertores non dentes modò: ſed animum
etiam & latratum habere oporteat. Præterea cuſtodiæ doctorem ſagacem decet eſſe, partim in rerum
cauſſis inueniendis & explicandis, partim in diſcipulorum ingeniis agnoſcendis atque tractandis:
tũ etiam vigilem, ne quis error, ne quod peccatum, ne qua fraus irrepat. Quamobrem in ſacris Iſidis
Anubis præcedebat, vti doctor & demonſtrator tutelæ omnium, cuius ritus cauſſam nequicquam
ab aliis interroges. Quòd verò cuſtodiam potiſſimum doceret, palmæ ramo & caduceo oſtendebat,
quorum hoc lęua, illum dextra portabat; indicans ſe pacem demonſtrare ac victoriam: pacem quidẽ
cum Patre cœleſti, victoriam verò aduerſus Draconem & mortẽ: quibus rebus tota humani generis
tutela continetur. Eò enim omnis religio, omnes ritus omnes ceremoniæ ſpectant; vt diſcamus qua
via, quo deprecatore, quo medio pax nobis cum æterno patre ſit conſilianda, & victoria aduerſus ca-
codæmonis, mundi & carnis inſultus conſequanda, quo ab interitu æterno cuſtodiamur. Hæc Goro-
pius. Quæ ſubiiciuntur eodem loco ita videntur explicanda, nempe quòd per doctores ducamur ad H
Iſidem, nempe Patris æterni ſapientiam & veritatem, per quam (eſt enim via noſtra) ad Patrem perue-
nimus. De his autem nonnulla in dictione *Sapientia æterna*. Libro autem decimoſexto hieroglyphi-
corum idem Goropius vult Anubin fuiſſe Spiritus ſancti ἱερογλυφικόν: quòd Spiritus Dei totam in un-
di machinam, & quicquid in ea continetur, in eſſentia & natura ſua cuſtodiat. Sed hîc paucis maioré-
que cum obſeruantia philoſophandum eſſe cenſemus.

DOCTI *Sapientes.*

NONNVLLÆ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copioſum adeò ſuccum alimentarium,
humidíque proprij cum calore mixtionem ſatis conuenientem, diu integræ grato virore ſu-
perſunt, ac inſuper a terra euulſæ, ac laquearibus ędium ſuſpenſę, ſi modo nõnihil circa radices inter-
dum humectentur, per annum & vlterius non ſolùm virent ac creſcunt, ſed etiam flores producunt.
Inter quas Aloe imprimis, itémque Semper viuum, ac Telephium quorundam, vulgò Craſſula dicta,
potiſſimum numerare licet. Ita viri docti & ſapientes grato promptóque labore, ſiuéque omni inui-
dia ſuæ eruditionis, virtus ac prudentiæ monumenta libenter poſteritati communicant ac

A conſecrant, memores voti egregij apud propertium,

Attamen exiguo quodcumque è pectore riui
Eluxerit, hoc patria ſeruiat omne mea.

Quare etiam rectè in illis adhuc quaſi viuere, & quamplurimis prodeſſe hoc pacto cenſentur, ne illorum præclara dicta ac facta vlla vnquam abolere poteſt vetuſtas: vt rectè Ouidius cecinit;

Viuitur ingenio; catera mortis erunt:

Et alibi idem Propertius.

At non ingenio quæſitum nomen ab æuo
Excidet: ingenio ſtat ſine morte decus

DOLOR.

IEREMIAS cap. 31. v. 19. & Ezech. 31. 13. Eorum qui vehementer ſoliciti ſunt ob aliquod patratum magnum ſcelus, aut ad triſte nuntium grauiter dolent, geſtum exprimunt hieroglyphico hominis femur percutientis. Eiuſdem meminit Plautus in Milite glorioſo, Act. 2. ſcen. 2.

---- in femine habet læuam manum,

B *Dextera digitis rationem computat, ferietum femur*
Dexterum ita vehementer, quod facto opus eſt ægrè ſuppetens.

Et Ouidius Metamorph. lib. 11.

Et conata femur mærenti plangere dextra,
Robora percuſſit, &c.

Quod Homerus pridem de Vlyſſe dixerat, Odyſſ. 13. v. 198.

—— καὶ ὢ πεπλήγετο μηρώ, .i.

Et ſua percuſſit fæmora.

Fleuiſſe etiam & manibus deiectis loquutum fuiſſe eodem loco refert.

DOLOR *creſcens.*

DE Crocodilo, terreſtri ſimul animali & aquatili, alibi quædam dicta ſunt. Qui verò accuratam illius hiſtoriam plenè cognoſcere cupit, legat Herodotum lib. 6. Ariſtotelem 9. hiſt. an. cap. 6. Diodorum Siculum lib. 1. Achill. Statium lib. 5, de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Æth. Solinum cap. 35. Plinium lib. 8. cap. 25. & Ammianum Marcellin. lib. 22. Herodorus quidem ac Strabo C vrbis etiam Crocodilo poleos meminere. Inter alias hæc Crocodilo eſſe proprietas fertur, vt quamdiu viuit, creſcat. Viuit autem longiſſ. tempore, vt Plinius ſcribit, quamuis Plutarch. περὶ ἰσιδ. καὶ ὀσιρ. 60. annorum ſpatium non excedere eum aſſerat. Problema autem, an ſemper creſcat Crocodilus, & quæ ſit eius cauſa φυσικὴ Magnus ille Scaliger in exerc. ad Cardan. enucleat. Ex eo ſanè Nobilis vir, Bernard. Rota Neapolitan. dolorem ob amiſſam coniugem ſuum perinde creſcere ac augeri, quamdiu viuat, hac Crocodili effigie exprimere voluit, teſte Scipione Admirato in Dial. Italico de Impreſis. Quo referendi ſunt Ouidij elegantiſſ. verſus 4. Triſt. 5.

Mens tamen ægra manet, nec tempore robora ſumit,
Affectúſque animi qui fuit ante manet.
Quaq. mora ſpatioque ſuo coitura putaui
Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.
Scilicet exiguis prodeſt annoſa vetuſtas,
Grandibus accedunt tempore damna malis.

Præclarè etiam Cicero diſputat. 3. Tuſc. ægritudinis ex vetuſtate leuationem non in die eſſe poſitam, ſed cogitationem diuturnam, nihil eſſe in re mali, mederi dolori. Hæc igitur vbi abeſt, fruſtra in tem-
D pore quæritur remedium. Sic Artemiſia illa Mauſoli Cariæ Regis vxor, quæ nobile illud Halicarnaſſi fecit ſepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodémque etiam confecta contabuit.

Noſter ſæpe dolor pariter cum tempore creſcit,
Non ſecus ac Nili bellua vaſta ſolet.

DOMVS *amica, & quidem Optima.*

EX Plutarchi libello περὶ φιλοπλουτίας adducitur Adagium κοχλίου βίος: *Cochleæ vita*: Domiporta enim hæc eſt, Ciceroni 2. de Diuin. vt hallucinentur docti viri qui quod à Cicerone de Cochlea dictum eſt, *Terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſſam*, teſtudini tribuerunt. Teſtudinis enim ſanguinem Plinius claritatem viſus facere, ſuffuſionéſque oculorum tollere aſſerit. Sed hoc noſtrum hieroglyphicon de iis vſurpabitur, qui vel à forenſi luce remoti fugiunt omnem turbam ac tumultum, vel domi latitantes cauent ſibi à periculis & iniuriis, quibus expoſiti ſunt qui viuunt peregrè. Celebratur enim illud · οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος. Et Gaius IC. ſuam cuique domum tutiſſimum eſſe refugium & receptaculum ſcripſit. Iucũdum etiam eſt Claudiani Epigramma de ſene Veronenſe, extra pomaria ſui agelli nunquam egreſſo: & Ouidianam ſententiam nemo neſcit *Benè qui latuit, benè vixit.* Bene qui latuit, nempe cum ratione & iudicio, & vbi neceſſitas, fortè etiam vtilitas publica

publica ſic exigit. Nam & hac in parte τὸ μέτριον imprimis ſeruandum. Inepti enim ſunt, qui, vt Se- E
neca ait, adeo in latebras refugerunt, vt putent in turbido eſſe, quicquid in luce eſt. Inter ſe iſta miſcē-
da ſunt, & quieſcenti agendum, & agenti quieſcendum eſt. Quidam aureum illud τὸ γνῶθι σεαυτὸν
aſcribunt: alij ex Perſio, TECVM HABITA. Referanda item huc quæ in laudem αὐταρχείας alibi
adducta ſunt. Et ſimul Horatius in Epodis,

Fuge magna licet ſub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.

Pulchrè etiam in hanc rem Turpilius, in Lindia:

Profectò vt quiſque minimo contentus fuit,
Ita fortunatam vitam duxit maximè
Vt philoſophi aiunt iſti: Quidquid ſat eſt,

Et nos ex Neoterico addamus,

Exemplo domi porta tibi ſit cochlea, quiſquis
Exoptas tutò conſeneuiſſe domi.

D O N A *Dei aliis communicanda.*

NVBECVLÆ mites & irriguæ pluuiam ſuauem ac vtilem ſuper prata vireſcentia ac floſculorū variorum amœnitate vndique referta leniter effundentes, viuifico illo ac ſuaui humore intra terræ viſcera attracto, plurimùm reficere & latiora reddere ſolēt: abſque illis vero, ſiccitate & ſqualore planè exareſcunt. Vnde Propheta Ieremias, cap. 51. Dante eo vocem, multiplicantur aquæ in cœlo. Similiter quoque viri docti & prudentes, multarum rerum peritia excellentes, dona ſua a Deo ipſis cōceſſa non inuidè occultant, ſed diuino imprimis auxilio adiuti de omnibus bene mereri, ac liberaliter Scriptis dictiſque ſuis egregiis vniuerſis prodeſſe ſtudent, diligenter operam dantes, ne ſecundum ſanctum vatem Dauidem ſint tanquam γῆ ἄνυδρος, i. terra ſine aqua, aut (quemadmodum S. Iudas Apoſtolus loquitur) nubes ſine aquis, ſibi tantùm viuentes ſine vlla aliorum vtilitate. Sic vir Dei S. Moſes Deut. 32. optat vt concreſcat in pluuiam doctrina ſua, ac fluat vt ros eloquium ipſius, quaſi imber ſuper herbam & tanquam ſtilla ſuper gramina. F

D O N A *Dei.*

COMMONEFACIT Timotheum diſcipulum S. Apoſtolus, 2. Timoth. 16. vt exſuſcitet donum quod accepit à Deo. Ἀναμιμνήσκω σε (inquit) ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοί, &c. Commonefacio te, vt exſuſcites donum Dei, quod eſt in te, &c. Ἀναζωπυρεῖν ſignificat ignem penè extinctum rurſus excitare: & ſæpè vſurpatur pro, rurſus accendere calorem in corpore penè extinctum. Eſt autem gratuitum Dei donum, χάρισμα τοῦ Θεοῦ, viua quædam flamma in cordi- G
bus renatorum accenſa, quam nituntur caro & Satan variis machinis ſuffocare. S. Apoſtolus igitur ſuum diſcipulum commonefacit, vt illam flāmam magis ac magis foueat & exſuſcitet. Nam vt flamma facilè extinguitur, niſi flabello, impoſitis ſubinde lignis excitetur: Ita Dei & Spiritus S. dona in renatis paulatim diſpereunt, niſi aſſiduè excitētur: quod fit perpetua ſinceræ doctrinæ auditione lectione, meditatione, ſancta inuocatione, exercitiis pœnitentiæ charitatis officiis, infirmitatum noſtrarum conſideratione, repugnando ſubitis affectuum incendiis, ſuſtinendo pericula & certamina in vocatione licita. In huiuſmodi exercitiis excitatur Dei donum, creſcunt gratiæ gratis datæ, ſpiritus imperium aduerſus carnem in dies apparet.

D V X *via & vitæ.*

POMPILVS piſcis eſt pelagius, & circa naues frequens, quas & comitari eum, & in portum tuto deducere tradunt Oppianus, Athenæus, Ælianus, Ouidius & Plinius. De experientia autem ipſa atteſtatur Rondeletius. Hinc & πομπίλος & ἱερὸς ἰχθὺς dicitur, tanquam ſeruator nauigantium, vt apud Euſtathium & Varinum in ἱερὸς legimus: Quod vbi minus ſecurè naues āgi in pelago animaduertat, prænatatione ſua tutum iter demonſtret, vt P. Bellonius tradit. Hinc & Neptuno & incolis Samotraciæ ſacratus eſt. Quòd ſi nautæ huic ſuo duci magnam habent gratiam, & eum [illegible] venerantur. H
quam gratiam referent memores diſcipuli fidis ſuis magiſtris, qui Vlyſſis exemplo [illegible]orum aures aduerſum noxios Sirenū cantus obſtruentes præter horrendos ſcopulos Scyllæ & Charybdis [illegible] ad virtutis & ſapientiæ portum ſaluos perducunt. Iuuenalis quidem in hanc rem diuinum votum [illegible] Stat. 7. & accurata Ariſt. diſputatio ix. Eth. 1. Grauiſſ. etiam Artemidorus [illegible] Onir. [illegible] cap. 74. dicit. [illegible] καὶ διδάσκαλοι. οἱ γὰρ αὐτοὶ ὁμοιοῦνται θεοῖς. οἱ μὲν, εἰσάγοντες εἰς τὸ ζῆν. οἱ δὲ [illegible] διδάσκοντες. *Parentes & præceptores ſunt diis ſimiles: Alteri ſcilicet in vitam inducentes: alteri vero, [illegible] ſit docentes.* Non nimius rectè vſurpari etiam hoc hieroglyphicon pot[illegible] mundi caſus, tanquam in Oceano quodam iactati, omnem ſpem ſuam in Deo colloc[illegible] & con[illegible] e [illegible] periculis emergunt. Igitur ſecundum S[illegible] in Epiſt. [illegible] [illegible] *Deus cunctis & dictis & factis auſpex eſto.* Quem [illegible] Boe[illegible]

Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, Vector, Dux, ſemita, terminus idem

Duce nauis eat.

Pompilus his nimium tuta prope littora ducat:
Vnus ſed mihi ſit duxq; comeſq; Deus.

A

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER TERTIVS.

B

EBRIETAS.

VERSATVR in ore vulgi Sapientis Poëtæ dictum,

Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos vltra citráque nequit conſiſtere rectum.

Vino ſobriè ac ἐπισταμένως (vt loquitur Theognis) vtendum eſſe monet ad virium debilitatatum recreationem & lætitiam, ſed non ad ebrietatem, quod etiam vbique in ſacris literis ſeriò nobis proponitur ac explicatur. Vnde D. Baſilius, homil. de Ebrietate, hanc non immeritò vocat ἀκρόπολιν ſeu arcem omnium flagitiorum. & Athenæus lib. 10. μητρόπολιν πάντων τῶν δεινῶν. Quod vt vbique hominibus inculcatur; ita certè deplorandum, eſt nihilominus hoc vitium maximè deteſtandum adhuc eſſe non ſolùm nimis commune, ſed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui etiam præmia proponantur, vt olim à Mithridate factum accepimus, iis qui plurimum biberint. Hieroglyphicum exhibet in menſa tres calices, vltra quos ſobrietas inebrietatem deſinere videtur. De his dictum,

Sit tibi, ne noceat vini moderatior vſus:
C *Prima ſitim, curas altera pocla leuent.*

Et paulò fuſius à quodam epigramm.

Tres vitis profert vuas, tria pocula menſa,
Si circumſpicias, appoſita eſſe vides.
Muta tribus vicibus docet hæc pictura bibendum,
Scilicet vt ſedent pocula prima ſitim:
Altera rancorem cruda de pectore pellant,
Firma valetudo quò tua membra beet.
Tertia ſed miſce tibi pocula propter amicos,
Inter quos maneant gordia vincla decet.

ECCLESIA *Dei.*

HORTATVR Propheta pios, Pſal. 122. vt quæ ad Eccleſiæ pacem pertinere videntur pro virili parte ſincero cordis affectu procurare velint. Et quis ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ membrum de-
D corem domus Dei viuentis non diligit. Hic autem mihi occurrit hieroglyphicon eximium Eccleſiæ ex Luna deſumptum, quod in gratiam huius Eccleſiæ filiorum explicare non grauabor. Theologorum veſtigia ſequutus.

1. Luna cum reliquis aſtris à ſummo illo mundi totius opifice per Verbum ὁμοούσιον & ὁμοεξούσιον condita eſt, ac perpetuò conſeruatur: ita Eccleſiæ conditor, redemptor, & conſeruator eſt Deus Pater per Verbum & ſpiritum ſanctum.

2. Quarto demum creationis die, Luna plena, Soli oppoſita, creata eſt: ita Eccleſia, etſi ſtatim ab Origine mundi cæpit, tamen quarto demum ferè mundi millenario pleniſſima luce in toto terrarum orbe refulſit, quando nimirum Sol iuſtitiæ Chriſtus Deus homo, in his terris & ortus ſeu natus eſt ex Maria beata virgine, ſecũdùm carnem, & occidit vel occiſus fuit, & quaſi eclipſin paſſus eſt, mortem pro genere humano ſubiens, deinde rediuiuus in cælos ſublatus, cœleſtémque gloriam euectus eſt, apoſtolica denique atque vniuerſali illa Euangelij prædicatione, Spiritúſque ſancti effuſione, plurimorum per totum mundum hominum mentibus affulſit.

3. Luna eſt vna (Sicut & Sol vnus eſt, & ſólus in mundo) & radijeius multi. Eccleſia etiam vna eſt, quæ (vt Scitè D. Cyprianus ait) in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur, non

ſecus atque ſolis multi radij, ſed lumen vnum; & rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice E
fundatum: & cum de fonte vno lucis riui deſfluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis
copię largitate, tamen vnitas in origine ſeruatur. Eccleſia verò eſt innumerabilibus, licet omnis gene-
ris, nationis, ſexus, ordinis, conditionis, ætatis, hominibus conflata, ac longe latéque per totum orbem
terrarum diffuſa ſit, pérque omnia ſæcula extenſa, tamē reuera eſt vna. Quid ita? Quia vnius ac ſolius
veri Dei, qui vnus eſt eſſentiâ trinus perſonis, cultrix eſt, atque veneratrix & vnius patris cæleſtis filia
atque heres. Deinde quia vnius Chriſti, à quo nomen, dignitatē ſalutemq; ſuam omnē haurit, tanquā
vnius Regis eſt regnum, vnius ſacerdotis ac ſummi pontificis ſacerdotium, vnius Domini ſerua, vnius
ſpōſi ſponſa, vnius magiſtri diſcipula, vnius patroni cliēs, vnius fratris germana ſoror & cohæres, vnius
tutoris pupilla, vnius capitis corpus, vnius paſtoris grex & ouile, vnius vitis palmes, vnius architecti
domus, vnius lapis angularis ædificium, vnius principis Palatium, vnius ſancti Spiritus templum:
vnius legis, Euangelij, doctrinæ, ſacrificij, baptiſmi, epuli Dominici, redemptionis, fidei, ſpei, charitatis
& hæreditatis æternæ conſors ac ſocia. Vnum eſt illius cor cum Deo angeliſque ſanctis concordiſſi-
mum, vnus animus, vna mens, vna voluntas, vnus ſenſus, vnum ſtudium, vna dignitas.

4. Sicuti vna Luna, ita etiam eſt vniuerſalis, quæ vniuerſo mundo, non vni tantùm genti lucet: Ec-
cleſia eſt Catholica, non vni loco & genti alligata, certorúmque locorum quaſi terminis cicumſcripta F
ac definita, ſed longè latéque per totum terrarum orbem diffuſa.

5. Luna cœlo in quo voluitur, ita firmiter affixa inhæret, vt ab eo minimè auelli & abſtrahi poſſit.
Eccleſia, etiam in his terris adhuc militans, eſt cœleſtis, cœlo orta, inde pendet, illuc aſpirat, conten-
dit, ac tandem peruenit, vnde nulla vi auelli vnquam poteſt. Vt igitur ridiculum eſt, inquit D. Am-
broſius, quod nonnulli exiſtimant Lunam cælo magicis carminibus poſſe deduci: ſic Eccleſia non po-
teſt de loco ac ſtatione ſua (cum ſuper Chriſtum fundata ſit) deduci, deijci ac deturbari. Multi qui-
dem Eccleſiam tentant, ſed ei ſagæ artis carmina nocere non poſſunt. Nihil incantatores valent, vbi
Chriſti canticum quotidie decantatur. Galli prouerbio dicunt, Deum conſeruare Lunam à lupis: ſed
multo magis cœleſtem hanc ſuam Lunam, nempe Eccleſiam, à luporum rapaciſſimorum, diabolo-
rum & impiorum hominum iniuriis atque inſidiis Deus perpetuo tuetur ac protegit.

6. Sol & Luna perpetuo fœdere ſunt coniuncti (vnde D. Ambroſius Solem elegāter Lunæ fratrem
& conſortem appellat.) Inter Chriſtum & Eccleſiam arctiſſimum, perpetuum ac indiſſolubile fœdus
eſt & ſocietatis æternum duraturæ pactum. Quamobrem ſanctis perſuaſum penitus exploratúm-
que habent, ſecundùm promiſſionem diuinam Dauidi factam, fœdus hoc ſacroſanctum ac inuiola-
bile permanſurum, quandiu Sol & Luna durabunt: qua quidem promiſſione tutiſſimè niti atque cō-
fidere poſſunt. Quemadmodum igitur omnes vel potentiſſimi populi atque reges mundi virium G
ſuarum opúmque omnium contentione nequaquam poſſent Lunam è cælo detrahere, vel à Sole
auellere: multò minùs Eccleſiam a Sole iuſtitiæ Chriſto abſtrahere illámque opprimere vnquam po-
terunt. Vt igitur nunquam vel Sol eſt ſine Luna, vel Luna ſine Sole, ita nunquam vel Chriſtus ſine
Eccleſia, vel Eccleſia ſine Chriſto eſſe poteſt.

7. Corpus Lunæ ſua natura Lucis expers opacum & obſcurum, omne ſuum lumen (vt Aſtronomi
ſentiunt) à Sole haurit, vnde Solis filia Poetis dicitur: ſic Eccleſia tenebris ignorantiæ in mundo cir-
cumfuſa, à ſolo illo iuſtitiæ Sole, fonte luminis æterni, ſponſóque ſuo omne ſcientiæ atque virtutis
lumen mutuatur. Vnde D. Ambroſius, Hæc eſt (inquit) vera Luna, quæ de fratris ſui luce perpetua
lumen ſibi mutuatur immortalitatis & gratiæ. Fulget enim Eccleſia, non ſuo, ſed Chriſti lumine &
ſplendore, quem ſibi ita accerſit, vt dicat, Viuo autem iam non ego, ſed viuit in me Chriſtus.

8. Quemadmodum autem Luna a ſole quotidiani vices habet luminis, ita militans Eccleſia vitæ
æternæ initiis & progreſſibus, nec non Spiritus Sancti fruitur primordiis, aliàs magis, aliàs minus Dei
agnitione & timore illuſtrata.

9. *Fraternis Luna & radiis aduerſa reſurgens,*
Pleno coruſcat lumine:
Sic Chriſti oppoſitos ſpectans Eccleſia vultus,
Splendore lucet integro. H

10. D. Auguſtinus in Pſal. 10. Duas Aſtronomorum ſententias recenſet: vnam eorum, qui Lunam
propria luce deſtitutam omne ſuum lumen volunt à Sole accipere. Alteram eorum, cui Lunam volūt
ſuum habere lumen, & globum eius dimidium lucere, dimidium eſſe obſcurum. Eo ſēſu Lunę poteſt
Eccleſia comparari, quòd ex parte quidem Spirituali lucet, ex parte autē carnali eſt obſcura, & quòd
aliquando pars ſpiritualis apparet hominibus, aliquando autem in conſcientia latet, & Deo tantum-
modo nota eſt, quum ſolo corpore hominibus appareat, & quum oramus corde quaſi nihil agere
videmur, dum non ad terram, ſed ſurſum cor habere iubemur ad Dominum. Hæc ille.

11. Luna

A 11. *Luna, velut fratri propius coniuncta, periſſe*
Stultis videtur funditus;

Quæ tamen admoti ſpectat quò lumina Solis
Longè refulget clarior:

Sic periiſſe pij vulgò qui morte videntur,
Abſit periſſe dixerim.

Ipſo qui potius Chriſto qui propiore potiti
Quod quæſierunt obtinent.

B 12. Luna, quantumuis valde lucida, tamen Solis comparatione & reſpectu obſcura eſt ac tenebricoſa. Eccleſia, licet ſit valde luminoſa & illuſtris, tamen Soli illi iuſtitiæ, à quo omne ſuum lumen habet, ſi conferatur, magna eſt eius obſcuritas.

13. A Sole accenſa Luna lumen, quod acceſſu ſuo & receſſu mutuatur à Sole, demittit in terras: & Eccleſia cæleſte illud ſuum ac ſpirituale gratiæ, ſcientiæ, bonorum operum lumen, & radios pro charitate ſua cunctis hominibus liberaliſſimè communicat.

14. Sicut Luna, quemadmodum & Stellarum fixarum atque errantium chorus, nocte lucet (nam vt Soli diei, ita Lunæ noctis dominium à Deo fuit aſſignatum) vnde illam Varro vult eſſe dictam, quòd ſola nocte luceat, & à Græcis poëtis νυκτίπολος & νυκτία, à Latinis nocturna, nocticula, noctiuaga; à Plinio eleganter molle nocturnúmque ſydus tenebrarúmque nocturnarum remedium, à Tertulliano noctis ſolatium, à Statio noctis moderatrix appellata fuit: etiam Eccleſia peregrinans ac militans, in hoc mundo, & ſub cruce, tamquam in vmbra mortis & obſcura noctè clariſſimè reſplendet & refulget ad piorum ſolatium atque remedium, donec dies ille perpetuus & æternus ſecundo Solis iuſtitiæ aduentu illuxerit. Vnde Origenes homil. 1. in Geneſin, Chriſtus (inquit) eſt lux mundi, qui & Eccleſiam illuminat ſua luce. Sicut enim Luna de Sole dicitur percipere lumen, vt per ipſam etiam
C nox poſſit illuminari; ita & Eccleſia ſuſcepto lumine Christi, illuminat omnes qui in ignorantiæ nocte verſantur. Item: Chriſtus eſt lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ex cuius lumine illuminata Eccleſia, etiam ipſa lux mundi efficitur, illuminans eos qui ſunt in tenebris, ſicut & ipſe conteſtatur, dicens, Vos eſtis lux mundi. Et Paulus Phylip. 2. Inter quos lucetis, ſicut luminaria in mundo.

15. Luna ſuas habet maculas, quas Plinius nihil aliud quàm raptas terræ cum humore ſordes eſſe dicit. Eccleſia quamdiu in hoc mundo exulat, ſuas habet maculas, næuos atque labes publicas & priuatas, quas Sol iuſtitiæ ſuo lumine, i. ſuo numine ſanctóque Spiritu paulatim abſtergit, in altero demum ſæculo perfectè abſterſurus.

16. Valde varia eſt Luna atque mutabilis, (vnde etiam Eccleſiaſtic. 27.12. ſtultus Lunæ comparatur) modò creſcit, & plena luce fulget, modò decreſcit, ſeneſcit, ſilet, prout Soli vel coniungitur, vel opponitur. Hinc variæ ſunt eius facies & formæ, diuerſa item nomina ſynodica, ſilens, corniculata, creſcens, media plena, &c. Ita quoque in hoc mundo Eccleſiæ ſtatus eſt inſtabilis, varius, inconſtans, perpetuiſque mutationibus obnoxius. Nam modò creſcit, augetur & amplificatur, & tunc ſimilis eſt Lunæ creſcenti: modo decreſcit, & diminuitur, & tunc ſimilis eſt Lunæ decreſcenti & ſeneſcenti.
D Modò eſt ἐν τῇ ἀκμῇ, hoc eſt, florentiſſima, & tunc πανσελήνῳ, id eſt, plenilunio, comparatur. Modò denique valde obſcuratur, ita vt videatur planè interiiſſe, & tunc eſt veluti Luna ſilens vel deficiens. Vnde D. Ambroſius, Eccleſia, inquit, ſicut Luna defectus habet, & ortus frequentes, ſed defectibus ſuis creuit, & his meruit ampliùs, dum perſecutionibus minuitur, & confeſſionum martyris coronatur.

17. Solis annuos curſus Luna ſpatiis menſtruis conſtanter conſequitur, & iiſdem perpetuò cum Sole ſpatiis vagatur, quaſi comes eius fida atque perpetua: ita Eccleſia Chriſtum ſolem ſponſúmque ſuum chariſſimum conſtanter comitari, conſectari, imitari, ſeque totam ad nutum illius ductúmque componere & accommodare ſolet.

18. Motus Lunæ mutabiles quidem & varij ſunt, ſed tamen rati, fixi, conſtantes. Eccleſia ſua habet in hoc mundo periodos, motus curſus, varios quidem & mutabiles, ſed firmos conſtantes: quales nimirum ipſe Deus ab æterno præfiniuit & ordinauit.

19. In orbe ſuo, cui adfixa eſt, Luna perpetuò voluitur, & orbitam ſibi à Deo præſcriptam ac deſtinatam numquam deſerit, & ne latum quidem vnguem ab illa deflectit. Sic Eccleſia à verbi Dei præſcripto ne vel tantillum declinet, ſummopere cauet.

20. *Lunam interueniens ſeu terra corpus opacum* E
Atra inficit caligine:
Sic interueniens hominum ſapientia, purum
Eccleſiæ infuſcat iubar.

21. Luna à Sole illuminata grauiditatem partúmque adfert: & Eccleſia Solis illius cæleſtis atque
Spiritus ſancti radiis accenſa ſe ſuóſque filios fructibus iuſtitiæ grauidos plenóſque reddit.
22. Vario ſuo motu, ortu, obitu, acceſſu ad Solem & receſſu, Luna quoſuis corporum humano-
rum, animantium, plantarum humores necnon marium æſtus, fluxus & refluxus, variè mouendi, au-
gendi, minuendi, concitandi, ſedandi maximam vim obtinet. Sic Eccleſia, verbi & Sacramentorum
adminiſtratione hominum mores & affectus variè commouet, huc vel illuc flectit, modò concitat,
modò ſedat, & tranquillat. 23. Plinius lib. 2. cap. 8. omnia maria, inquit, plenilunio purgantur. Et tumi-
dum vaſtúmque mundi pelagus Lunæ myſticæ, ſeu Eccleſiæ, pleno lumine, quod eſt verbum Dei,
optimè purgari poteſt.
23. Omnium ſtellarum errantium Luna eſt humillima, nouiſſima, infirma, terræque proxima: ſic
regni Chriſti, hoc eſt, Eccleſiæ, præ cæteris mundi huius regnis & imperiis maxima eſt in terris hu- F
militas, vilis & multum abiecta conditio.
24. Actionum & quorumuis operum, præſertim ruſticorum, Luna eſt moderatrix optima: ita vt
alia quidem Luna creſcente, alia ſeneſcente, alia plenilunio, alia interlunio commodè fiant, de qui-
bus vide Plinium lib. 18. cap. 31. 32. & rerum ruſticarum ſcriptores. Formica quoque, vt notat Pli-
nius lib. 18. cap. 29. animalculum vel inſectum, interlunio quieſcit, plenilunio etiam noctibus opera-
tur. Eodem modo Eccleſia humanarum actionum optima certiſſimáque rectrix atque gubernatrix
cenſeri debet, nempe propter ſacrum diuini & ſacramentorum miniſterium illi commiſſum ad quod
tanquam regulam & normam rectiſſimam illæ dirigi debent. Et vt alia opera nouæ Lunæ, alia ſene-
ſcenti conueniunt; ita aliæ ceremoniæ, alij ritus, antiquæ illi, quæ Chriſti in carne aduentum præceſſit,
alij nouæ, quæ poſt illius in cœlos aſcenſum extitit, congrui ſunt & conſentanei.
25. Neomeniæ, id eſt, Nouæ Lunæ, ſeu Nouilunij feſtiuitas olim Iudæis ſecundùm Dei legem ſa-
cra fuit, quando Luna innouari incipit, & Soli proxima eſt penitúſque coniuncta. Sic, vt D. Auguſti-
ni verbis vtar, quando Soli iuſtitiæ Chriſto Eccleſia, quæ lumine eius repletur, iuncta fuerit, & peni-
tus ei adhæſerit, ita vt ſecundùm Apoſtolum qui adhæret Domino, vnus cum eo fiat Spiritus, tunc
feſtiuitatem aget Neomeniæ. Noua enim efficietur, quum abiecerit veterem hominem, & induerit G
nouum, qui ſecundum Deum creatus eſt, atque ita meritò innouatione ſolemnitatem, quæ eſt Neo-
meniæ feſtiuitas, gerit. Tunc denique eſt, quando neque videri, neque comprehendi poteſt humanis
aſpectibus. Anima enim quum tota ſe ſociauerit Domino, & ſplendori lucis eius tota conceſſerit, ni-
hilque omnino terrenum cogitat, nihil mundanum requirit, nec hominibus placere ſtudet, ſed to-
tam ſe ſapientiæ, totam lumini, totam calori Sancti Spiritus mancipauerit, ſubtilis & ſpiritualis effe-
cta, quomodo cerni ab hominibus, aut ab humanis poteſt affectibus comprehendi? Animalis enim
homo intelligere & diſcernere non poteſt ſpiritalem, & ideo digniſſimè diem feſtum aget, & hoſtiam
Neomeniæ Domino, vtpote per ipſum innouatam, iugulabit.

E C C L E S I A *Dei.*

QVIA inter germina excellit vitis, eſt quædam ſingularis analogia ſeu ſimilitudo ſpectanda inter
vineam & Eccleſiam, vt quæ naturam & conditionem Eccleſiæ nobis propius aliquanto de-
pingit. Semel ergo conſideremus etiam huius ſimilitudinis partes in ſcriptum potiſſimùm expreſ-
ſas. H
1. Stirpes vulgò naſcuntur multæ in Syluis, montibus, campis, & aliis locis publicis, quæ certum
poſſeſſorem aut Dominum non habent. Vinea verò quemadmodum & horti, non eſt niſi certi ali-
cuius Domini. Sic Eccleſia eſt populus à Deo adoptatus atque redemptus maximo pretio, hoc eſt,
ſanguine filij Dei vnigeniti, vt ſit ipſius domus, hortus & vinea propria: non ſit ſicut aliæ gentes in
mundo, quæ ſunt abſque Chriſto, alieni à Republ. Iſraëlis, extranei à pactis promiſſionis ſpem non ha-
bentes & Dei expertes, Epheſ. 2. Sola Eccleſia adorat quod ſcit, aliæ gentes adorant quod neſciunt.
Ioann. 4.
2. Vites in vineis, non vt aliæ ſtirpes, ſua ſponte proueniunt, ſed oportet eas ſtudio & labore plan-
tari ſingulas. Sic non fiunt homines Eccleſiæ membra, niſi à Deo illi inſerantur, per verbum & Spiri-
tum Dei regenerati, vt dictum eſt, Qui non ex ſanguine, neque ex voluntate carnis neque ex volun-
tate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Ioan. 1. Item, Omnis planta quam non plantauerit pater ille meus cæle-
ſtis, eradicabitur. Matth. 15. Et tamen ad hanc plantationem vineæ ſuæ, hoc eſt, conuerſionem homi-
num ad ſe vtitur Deus miniſterio Eccleſiaſtico: vnde dictum eſt, Iſai. 51. Poſui verba mea in ore tuo
ad plantandum cœlis. Et 1. Corynth. 3. Ego plantaui, Apollo rigauit, &c.

3. Vinea,

A 3. Vinea, poſtquam plantata eſt, præ aliis fundis requirit diligentem, laborioſam & aſſiduam culturam, ſi debeat afferre fructum. Sic & Eccleſiam non ſatis ſemel colligi, ſed oportet excoli, & excolitur à Deo aſſiduè, variis operis, h. e. mediis & adminiculis ad veram pietatem in ea conſeruandam: indiget aſſidua doctrina, admonitione, hortatione, correctione, conſolatione verbi Dei: diligenti inſpectione totius corporis & ſingulorum eius membrorum: indiget præterea ſcholis & ſtudiis, indiget hoſpitiis & magiſtratibus, qui diſciplinam & ordinem politicum tueantur, &c. Indiget etiam caſtigationibus diuinis, & crucis exercitiis. Sine his quippe facilè ſylueſcit & degenerat, vt ad frugem non perueniat. Ideo tam multis ornamentis & beneficiis ſpiritualibus & corporalibus, Eccleſiaſticis ac politicis, excultus à Deo fuit populus Iſraëliticus. Sicut enim plantationem, ſic & culturam Eccleſiæ Deus perficit, opera miniſterij & aliorum inſtrumentorum, quibus vtitur, ad ſalutem noſtram perficiendam: vt dictum eſt, 1. Corinth. 3. Dei cooperarij ſumus, Dei agricultura eſtis, &c.

4. Requirit præcipuè vinea ſolum, cælum & tempeſtates commodas: ſine his enim experimur nimis ſæpe aut nullos aut non bonos fructus eam edere: ſic Eccleſia ſine Spiritu Sancto emolliente & fæcundate corda nullos adfert fructus Deo gratos. Deus eſt, teſte Apoſtolo, 1. Corinth. 3. qui dat incrementum, plantans & rigans nihil eſt ſine illo.

B 5. Vinea potiſſimum eſt obnoxia iniuriis & inſidiis beſtiarum & furum: ideo requirit diligentem cuſtodiam. Sic Eccleſiæ multa ſunt pericula à diabolo, à tyrannis, ab hæreticis, ab impiorum malis exemplis & illecebris mundi. Itaque indiget perpetua Dei, & piorum miniſtrorum & magiſtratuum cuſtodia & vigilantia, ne qua in eam irruptio & eius vaſtatio fiat.

6. Vineam oportet eſſe non confuſam & perplexam inſtar Syluæ, ſed bene ordinatam & diſpoſitam, vndique perſpicuam & peruiam. Sic in Eccleſia Deus vult eſſe diſciplinam & ordinem, non autem diſſolutionem & confuſionem: Sicut dicitur 1. Corinth. 14. Omnia decenter fiant & ordine Non enim eſt ſeditionis auctor Deus, ſed pacis, vt in omnibus Eccleſiis ſanctorum. Itaque aliæ gentes & ſectæ, in quibus idololatria, impietas & omne genus flagitiorum, licet ac regnat, collatæ ad Eccleſiam, ſunt veluti denſæ & aſperæ ſyluæ, dumeta, ſenticeta, & ferarum luſtra, collata ad hortum ſeu vineam pulchrè ordinatam.

7. Lignum vitis eſt admodum infirmum, humile & vile, ac niſi vuas gignat nullum habet vſum niſi combuſtionis: cùm alia ligna, præſertim Sylueſtria, ſint firma, procera, pulchra, ad ædificia & alios vſus hominum idonea. Sic Eccleſia eſt infirma, vilis & contemptibilis in mundo, cùm impij potentia, &

C opibus, & gloria mundana floreant. Hanc collationem facit Deus, Ezech. 15. ſic loquens de ſuo populo: Quid eſt lignum vitis præ omni arbore ramoſa, quæ eſt inter arbores ſyluæ? Aſſumatur ex eo lignum ad formandum opus? An ſument ex eo vel paxillum è quo ſuſpendatur vllum vas? Ecce in ignem coniicitur ad conſumptionem.

8. Vt cumque autem ſit vitis lignum vile, tamen gignit præſtantiſſimum & ſuauiſſimum fructum, cùm aliæ arbores ſylueſtres proceræ & validæ, aut ſint infrugiferæ, aut fructus earum nihil ſint collati ad fructum vitis. Sic Eccleſia producit fructus pulcherrimos & ſuauiſſimos Deo & hominibus, officia nimirum dilectionis & pietatis erga Deum & proximos, & erga omnes; ſacrificia laudis, veram inuocationem & celebrationem Dei, qui fructus non interit, ſed in vita æterna demum perficitur. Contrà verò impij nullos bonos fructus Deo ad vitam, ſed duntaxat diabolo & carni ad mortem proferunt, Rom. 7. Quem fructum habebatis ex iis, de quibus nunc erubeſcitis? Nam finis illorum mors eſt. Nunc verò liberati à peccato, mancipati autem Deo habetis fructum veſtrum in ſanctimoniam: finem autem vitam æternam. Item mortificati eſtis legi in corpore Chriſti vt fructum feramus Deo. Quum enim eſſemus in carne, affectiones peccatorum vigebant in membris noſtris ad fructum ferendum morti.

D 9. Idèo ſicut inter fundos pretioſiſſima & chariſſima poſſeſſio eſt vinea: ſic Deo chariſſima & in conſpectu eius pretioſiſſima eſt Eccleſia.

10. Sicut in vinea ſunt vites & palmites, ac niſi palmites in vite maneant, non poſſunt fructum afferre: Sic in Eccleſia eſt vnica vitis per totam vineam Domini extenſa, cuius palmites ſunt omnes fideles ab initio mundi vſque ad finem: & niſi maneant inſiti huic viti, fructum non ferunt, ſed exareſcunt. Ioan. 15. *Ego ſum vitis vera, vos palmites. Sicut palmes non poteſt ferre fructum à ſemetipſo,* id eſt, niſi manſerit in vite, *Ita & vos niſi in me manſeritis*, &c.

11. Sicut in vinea palmites alij ſunt vegetes & fructiferi qui excoluntur & fouentur: alij ſunt ſteriles & ſuperflui, qui vel aliâs, vel in pampinatione defringuntur & abiiciuntur, ne fructum aliorum palmitum impediant: ſic in Eccleſia ſunt alij electi & verè ſancti, & Chriſto verè per fidem & Spiritum ipſius inſiti, ex ipſo vitam & vigorem haurientes, quo fructum Deo placentem producunt, hos Deus fouet & ſeruat, & magis ac magis erigit & confirmat ad vitam æternam. Alij verò ſunt hypocritæ, qui ligno & foliis quidem luxuriant, id eſt, ſpeciem filiorum Dei præſeferunt, & eorum nomine gloriantur, ſed fructus pietatis veros non afferunt. Hos tandem Deus tollit ex Eccleſia, & in ignem æternum abiicit. Ioann. 15. Pater meus eſt agricola: omnem palmitem in me non ferentem fructum

tollit : & omnem qui fert fructum purgat, vt plus fructus adferat. Item, Niſi quis in me manſerit, eie- E
ctus extra vineam ſtatim vt palmes areſcet. Deinde coguntur iſti palmites, & in ignem abiciun-
tur.

ECCLESIA *Chriſti Catholica. Membra vera Eccleſiæ.*

1. IVDÆA inclita eſt vel magis palmis, teſte Plinio, libr. 13. cap. 4. Sed Eccleſia Catholica amœ-
niſſimum Ieſu Chriſti Palmetum eſt, quod paſſim in orbe terrarum plantatum eſt illius
manu.

2. Palma, Hebræis Thamar, Græcis φοῖνιξ, ſalſum ſolum diligit : ergo vbi non eſt tale, ſalem aſper-
gunt, non radicibus, ſed paulò longiùs amandando : vt ex Theophraſto annotauit Ruellius de Natu-
ra Stirpium, lib. 1. cap. 108. Homo autem iuſtus, Sapientiæ ſale reſperſus, dictis & factis id profitetur
quod ſibi hæc dicta voluit : nam omnis homo igne ſalietur, & omnis oblatio ſale ſalietur. Bonus eſt
ſal ; ſi verò ſal inſulſus fuerit, quónam ipſum condietis ? Habete in vobis ipſis ſalem : & pacem habe-
te inter vos mutuò. Marc. 9. 49. 50. Item, Col. 4. 6. Sermo veſter ſemper cum gratia ſit ſale conditus,
vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuique reſpondere. F

3. A fimo palmam magnopere abhorrere quidam perhibent. Spiritualis Palma, videlicet ſancta
Eccleſia, peccatorum ſordibus, ſeu teterrimo fimo, grauiſſimè offenditur. Nouit enim ſibi præceptum
Purgemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus, perficientes ſanctificationem cum timore
Dei, 2. Corinth. 7. 1. Item, Apocal. 22. 11. Qui nocet, noceat adhuc : & qui ſordidus eſt ſordeſcat ad-
huc : & qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc : & ſanctus, ſanctificetur adhuc.

4. Comam palma habet in Cacumine circumtenſam, ramos in digitorum morem protenſos : ac
eius fructus quod digitis ſimiles ſint, palmulæ, dactyli dicuntur. Homo iuſtus puras ſupplicéſque pal-
mas ad Deum tendens, preces per fidem concipit, & in Spiritu ac veritate Deum Patrem adorat, non
ignarus ſententiæ diſtichi Gregorij Nazianzeni,

Non opus eſt manuum melius quàm tendere cælo
Caſtas, & toto iungere corde preces.

Seu, eas legibus diuinis præſtandis promptè & dextrè adhibere.

5. Ex vrbano genere (ait Ruellius, veterum phyſiologorum ſententias repetens) perpetua fronde
pubent Olea, Palma, Laurus, Myrtus, &c. Idem & de iuſtis hominibus, qui conſtanti honore virent,
dicitur, vt teſtantur hæc dicta; Ego tamen ero ſicut olea viridis in domo Dei: ſpero in bonitate Dei in G
ſæculum & perpetuò, Pſal. 52. 8. Iuſtus vt Palma germinabit. Item : etiam germinabunt in ſenectute,
pingues & virides erunt. Pſal. 92. 12. 14. Ponam in deſerto Cedrum, lectiſſimam Cedrum, Myrtúm-
que & arborem Oleoſam, &c. Iſai. 41. 19. Sic autem allegoricè nominat præſtantiſſimos quoſque in
Eccleſia homines. Pro ſpina alba aſcendet Abies, & pro vrtica aſcendet Myrtus. Iſai. 55. 13. hoc eſt,
noxiis & improbis hominibus diuinitus extirpatis & ſubmotis, ſubſtituentur ſalutaria & vtilia Eccle-
ſiæ organa, ad Iehouæ laudem, & æternum beneficentiæ eius ſignum ac monumentum.

6. Palma gaudet riguis, totóque anno bibere quum amet, anno ſitienti ſqualidóque lætior eſt.
Iuſtus gaudet ea rigatione de qua dicitur, Ego plantaui, Apollo rigauit, ſed Deus dedit incremen-
tum, 1. Corinth. 3, 6. Item, Iſai. 58. 11. Deducet te Iehoua ſemper & ſaturabit in ſiccitatibus ani-
mam tuam, oſſaque tua impinguabit : & eris velut hortus irriguus, ac veluti ſcaturigo aquarum,
cuius aquæ non deficiunt. Idem in medio afflictionum æſtu ſpe gaudet, & gloriatur in oppreſſioni-
bus, Rom. 5. 3. ac cum Apoſtolo, 2. Corinth. 4. 8. 9. ait, In omnibus premimur, at non coarctamur:
hæſitamus, at non prorſus hæremus. Perſecutionem patimur, ſed in ea non deſerimur : deiicimur, at
non perimus.

7. Folia fructum, germina, propemodum cacumine geſtat Palma, quippe cùm vis tota genitalis in H
eius vertice reſideat : quare decacuminata moritur, nec (tamquam eſſet aduſta) regerminat. Pius in
Chriſto Ieſu, Capite ſuo, ſummum decus obtinet, & fructus bonorum operum profert : ſine Chriſto
nihil poteſt facere, Ioan. 15. 2. Benè autem habet, quod vnum cum Chriſto Ieſu factus numquam ab
eodem ſeiungi poteſt, Rom. 8. 38. 39.

8. Vt autem, Ariſtotele & Theophraſto atteſtantibus, Palma victoriæ Symbolum eſt, nec cedit
oneri, quamlibet ingenti, nec infra flectitur, ſed contra pondus reſurgit : ideóque ferè in coronariis
certaminibus aliud præmium quàm palma non dabatur. Sic de Iuſtis dicitur, Quicquid natum eſt ex
Deo, vincit mundum : & hæc eſt victoria quæ vicit mundum, nempe fides noſtra, 1. Ioan. 5. 4.

Preſſa ſub ingenti ceu pondere Palma vireſcit,
Sub cruce ſic florent dedita corda Deo.

9. Palmæ tranſlatu gaudent, quamquam in Græcia loci mutatione ſterileſcant. Iuſti lætan-
tur, ſe tranſlatos eſſe ex morte ad vitam, 1. Ioann. 3. 14. Nunquam, nuſquam Gentium, fiunt in-
frugiferi : quia Chriſti conſortes facti, à Spiritu eius reguntur, & ad omne opus bonum inſtructi
fiunt.

ECCLE-

A

E C C L E S I Æ *Ciues.*

HIACYNTHOS Æthiopia mittit & Chryſolythos, aureo colore tranſlucentes, qui ſunt in ſereno perſpicui, in nubilo obſcuri. Eccleſiæ ciuibus diuerſum quiddam præſtat Dei benignitas, vt nimirum etiam tempore nubilo niteſcant, & per ærumnas decus ſuum proferant, glorientúrque ſub ſpe gloriæ Dei, & in medio prauæ nationis ſpleodeant vt luminaria in mundo.

E C C L E S I Æ *Dotes.*

AMETHISTVS purpurei eſt coloris, mixto colore roſæ & violæ, vt ait Hieronymus. Eccleſia non eſt ebria opinionibus humanis voluptatibúſque, ſed tenax ſanæ doctrinæ, ſobria, temperans, ac ſanctimooiæ documentorum decora cum ſpirituali fragrantia coniungit.

E C C L E S I Æ *Dei gloria.*

B VT eximias & pretioſas eſſe debere dotes pectoris eius, qui legali ſacerdotio legiſlator. Deus oſtenderet in pectorali Aaronis extare & cooſpici voluit duodecim pretioſos lapides, Pyropum videlicet, Topazium, Smaragdum, Chryſopraſum, Sapphirum, Adamantem, Cyanum, Achatem, Amethyſtum, Berillum Thalaſſium, Sardium, Iaſpidem. Exod. 39. Sacerdos legalis typus fuit æterni Sacerdotis Chriſti. De Eccleſiæ militantis gloria ait Deus per prophetam, O afflicta, procellis agitata, conſolatione deſtituta, ecce ego collocaturus ſum cum ornamento lapides tuos, & fundaturus te Sapphiris. Diſpooam pyropo ſpecularia tua, & portas tuas lapidibus carbunculi: denique totum terminum tuum lapidibus delectantibus. Et erunt omnes filij tui edocti à Domino, ampláque pax filiorum tuorum. Eſai. 54. Scientia vera & conſcieotia bona in Chriſto aquieſcens. Deinde ſanctè Deo inſeruiens, per pretioſiſſimum ædificium delineatur. Sed de triumphante in cœlis Eccleſia, quæ libera planè eſt, & Ieroſolyma cæleſtis nominatur, magnus Theologus dicit, Apocal. 21. Erat autem ſtructura muri eius ex Iaſpide, &c. Vide etiam cap. 22.

E C C L E S I A *militans.*

C 1. BALSAMVM, inquit Dioſcorides, arbuſcula magnitudine violæ albæ, aut pyxacanthæ conſpicitur, folia habens ſimilia rutæ, multò tamen albidiora, & magis ſemper virentia. Eccleſia in his terris ſpecie humili & depreſſa eſt: ſed tamen luce Dei plena, caſtimoniæque amantiſſima, quibus oominibus longè præcellit acuentes lumina rutas, carniſque impuras flammas reſtinguentes. Commendat autem eandem & niueus ille piorum candor, & ſemper virens ſanctificationis decus.

2. Omnibus (ait Plinius) odoribus præfertur Balſamum, vni terræ Iudeæ conceſſum, quondam in duobus tantùm hortis, vtroque regio, Dioſcorides etiam io Ægypto naſci adfirmat.

3. Xylobalſamum vocant Græci fruticem, ſarmenta, ſurculos. Cootra Paulum Apoſtolum Chriſti appellatione collectiuè quandoque ſumpta, & Chriſtum, qui vitis, qui καλλίκλαδος eſt, & nos, qui ſurculi inſititij ſumus, deſignare. Sumus igitur & nos, qui de plenitudine eius omnes accepimus, Balſami ſurculi. Noſtrûm itaque fuerit io eo manere, viuere, fructus ferre.

4. Carpobalſamum iidem vocant fructum Balſami. Eccleſia fructus Spiritus fert charitatem, gaudium, pacem, lenitatem, benignitatem, fidem, manſuetudinem, temperantiam.

5. Opobalſamum, Balſamelæon, Balſaminum, ſuccum illum oleo ſimilem vocant, qui ex imis Bal-
D ſami fruticis partibus ſcarificatis profluit: vt poſt Ætium cæteróſque docuit Ruellius. Diuerſum quiddam Eccleſiæ accidit, atque frutici Balſami. Nam illa è ſupernis à Chriſto capite, in quo omnis boni plenitudo eſt, tanquam è fonte inexhauſto, Balſamelæon Spiritus Sancti gratis accipit, & eodem recreatur & viuificatur.

6. Xylobalſamum, ait Dioſcordes, probatur, ſi recens & tenuibus ſarmentis præditum, & fuluum ac odoratum, vt parum Opobalſami odorem ſpiret. In Eccleſia noua Creatio & regeneratio viget, eadem contenta eſt initiis gloriæ diuinæ: ac dum vtitur fideli eorum miniſterio qui Chriſti bona fragrantia ſunt, fruitur victimæ Chriſti εὐωδίᾳ omnium fragrantiſſima & efficaciſſima, ad recreandum, & refocillandum nouum hominem.

7. De Corpobalſamo ſcribit Dioſcorides, perneceſſarium eius vſum eſſe: eligendum verò flauum, plenum, magnum, grauem, in guſtu mordentem, feruorem inducentem, & moderatè Opobalſamum ſpirantem, Eccleſiæ maximè proſunt ea dona Spiritus Sancti, quæ carni quidem mortificandæ, Spiritui autem viuificando, zelo cum ſcientia coniuncto excitando, conducunt, & Spiritus Sancti vnctionem maximè redolent.

8. Opobalſamum in Caniculæ ardoribus excipitur, ferreis vnguibus arbuſcula inciſa, vt ait Dioſco-

rides. Sed Plinius è contra, Inciditur, ait, vitro, lapide, oſſeiſve cultellis, ferro lædi vitalia odit. Inci- E
dentis manus libratur artifici temperamento, qui vltra corticem violet. Eccleſia, vt viuum & effica-
cem Dei ſermonem penetrantiorem eſſe quouis gladio ancipiti, ac pertingere vſque ad diuiſionem
animæ ſimul ac & Spiritus, vitalia tamen non lædere; ſi malas cogitationes, concupiſcentias & ope-
ra carnis præſcindi experitur & quidem in ipſis tentationum ardoribus lacrymas fundit, quarum
magnum eſt precium apud Deum, vſus magnus.

9. Præcipua, inquit Plinius, gratia lacrymæ, ſecunda ſemini, tertia cortici, minima ligno. In Eccle-
ſia diſcrimina ſunt donorum, ſed idem Spiritus: diſcrimina miniſteriorum, ſed idem Dominus: &
diſcrimina facultatum, ſed idem Deus.

10. Balſaminum varüs modis vitiari docent Phyſici. Sed militans Eccleſia à Chriſto ita regitur, vt
Spiritus Sancti ductum ſequens, ſinceritatem ſuam incorruptam retineat, in doctrina fidei, chari-
tatis, ſpei; in liturgia diuinitus præſcripta, in pietatis ſtudio, in exercitationibus denique corpora-
libus.

11. Summa Balſamelæi probatio eſt, teſte Plinio vt lac coagulet, & in veſte maculas non faciat.
Ideo mirum non debet videri, quod ea Sacerdotis ſummi veſtem reſperſam legimus. Eccleſiam aſ-
perſio ſanguinis Chriſti, qui illi Balſamelæi loco eſt, non contaminat, ſed ab inquinamentis peccati F
emundat.

12. Commemorabile autem èſt quod ait Plinius, Sæuiere in eandem Iudæi, ſicut in vitam quoque
ſuam. Contra defendêre Romani, & dimicatum pro frutice eſt.

13. Scribit Theophraſtus, colligi lacrymam, & in caudice & in parte ſuperna, ſubſidere quum æſtus
maximè angit: id fieri æſtate tota: ſed quod manar non eſſe multum: vix enim toto die concham poſſe
impleri. In Eccleſia militante ſummi & infimi ordinis homines, in oppreſſionibus, quando eæ maxi-
mè feruent, fundunt fragrantes ad Deum preces & gratiarum actiones & confeſſiones, quibus Deo
debita gloria tribuitur.

14. Negat Theophraſtus ſincerum Balſaminum exportari, & Græciæ vendi: & hodie Turcis tri-
buitur; quod illud ob inuidiam exportari & Chriſtianis vendi non patiantur. Sed vera Eccleſia non
ſolet καπηλεύειν ſermonem Dei, ſed vt ex ſinceritate, ſed vt ex Deo in conſpectu Dei, de Chriſto lo-
qui: contrà quàm Pſeudeccleſia agit.

15. De virtute medica lacrymarum Balſami, Dioſcorides ſcribit, vim efficaciſſimam habere, quum
ſint calidiſſimæ: detergere ea quæ pupillis oculorum tenebras effundunt: rigores ſoluere: purgare
vlcera: vim concoquendi habere: mederi iis qui aconitum cum lacte biberunt, aut à ſerpentibus G
læſi ſunt morſu veneriato. Sanguis Chriſti Eccleſiam illuminat, eius enim fuſi merito è tenebris in
lucem producta eſt: Sanguis Chriſti emollit corda, vt apta fiant ad motus Deo placentes: Sanguis
Chriſti purulentiam & ſordes peccatorum noſtrorum detergit: Sanguis Chriſti antidotum nobis eſt
aduerſus antiqui draconis morſus & vires.

16. Negat Hieronymus Balſaminum quæſtus cauſa Tyriis vendendum. Negat & Eccleſia Reli-
gionem quæſtui ſeruire debere, aut ſanctum canibus dandum, aut Margaritas ante porcos proiicien-
das eſſe.

17. Pauſanias in Bœoticis hiſtoriam viperarum deſcribens, ait eas verſari circa Balſamum, delecta-
ri eius vmbra, veſci ſucco eius ſuauiſſimo, ac eo nomine venenum earum temperari vnguento ma-
ximè odoraro, vt ex lethifero mitius fiat. In externa ſocietate, quàm multas viperas ferre cogitur Ec-
cleſia? Quàm multi in bonis Eccleſiaſticis deliciantur, qui non tantùm ſunt inutilia pondera Eccleſię,
ſed etiam vera progenies viperarum? Quàm multos ſanctos homines hæ viperæ mordent? Sed bene
habet, quos illos ſanat, has perdit, omnipotens ille & verax filius hominis, cui Pater omne iudicium
commiſit.

18. Iuxta mare mortuum inquit Cedrenus, φύεται πολὺ τὸ βαλσάμου φυτόν. Et in his terris iuxta H
mundanos homines, mortuos in offenſis & peccatis, Eccleſiæ militantis membra ſparſim creſcunt,
vireſcunt, fructus ferunt, Chriſto Ieſu dominante & ouile tuente inter medios & infeſtiſſimos ho-
ſtes.

19. Myrtus, Theophraſto auctore, Oleæ inter cætera, ſi generationem ſpectes, ſimilis & ligno &
ramo prouenit, & ſemper viret. Eccleſia naſcitur ex immortali verbi diuini ſemine, & Chriſto (qui
peccata illius pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, 1. Pet. 2. 24.) inſerta, in eodem manet, viuit,
viret.

20. Idem Theophraſtus lib. 6. de cauſis Plantarum, cap. 22. de eo diſſerens, cur odoratis inſit acri-
monia quædam, aut pinguedo: fructus (ait) Myrti odoratus, & ea quoque aliquem odorem reddit. Il-
lud permirum quod anno ſquallente Myrti maximè odoratæ ſurgunt. Eſt & Eccleſiæ & in eo docen-
tibus ſua quædam εὐωδία ſeu bona fragrantia, de qua dicitur: Odor veſtimentorum tuorum velut
odor Libani, Cantic. 4. 11. Mandragoræ dederunt odorem, Cantic. 7. 13. Item, Chriſti bona fragran-
tia ſumus. 2. Corinth. 2. 15. fragrantia autem hæc in aduerſis, quando fidei virtus confeſſione decla-
retur maximè ſpargitur & Deo ipſi ac piis hominibus gratiſſima eſt.

21. Myrti

A 21. Myrti amant vmbras. Eccleſiæ cordi eſt vmbra, de qua dicitur, habitans in latibulo Dei excelſi in vmbra Omnipotentis commorarur. Item, Iehoua eſt cuſtos tuus. Iehoua eſt vmbra tua. Pſalm. 91.1. & 121.5.

22. Myrto corticem ſi detrahas, petit. Ideò Theophraſtus, Oleæ, ait, ac Myrti corticem nequaquam detrahendum exiſtimant: obſepit enim conſeruátque arboris vitam. Sic nuptialis illa veſtis, qua electi in Baptiſmo veſtiti, Chriſtum ad ſanctificationem induerunt, neutiquam illis detrahenda, ne emoriantur.

23. Diligit purgationem Myrtus. Theophraſtus ait, purgatione Myrtum & Oleam maximè egere, Androtion auctor eſt. Etenim quo pauciora reliqueris, melius germinant, fructúmque copioſius præſtant, excepta vite. Eccleſia & ſinguli ſancti militantes, circumciſione cordis, aurium, labiorum, purgantur, mortificata carne, & abiectis terrenis cupiditatibus: in Chriſto manentes, probéque purgati fructum copioſum ferunt.

24. Myrtus frigore facilimè læditur: quia & ipſi ramuli tenues tenellique ſunt, & tota arbos minus calida eſt. Eccleſia, refrigeſcentem quorumdam charitate, admodum, citóque afficitur & laborat. Sed tamen in viuis Chriſti membris flammas ſancti amoris non planè extigui, interdum autem vehe-

B mentius inardeſcere, ſentit.

25. Nigredo quædam eſt in Myrto, quo nomine opacam vmbram præbet. Canit & Eccleſia, Cantic. 1.5. Nigra ſum, ac deſiderabilis.

26. Non decidunt folia Myrto, perpetua fronde pubenti: ac eius folia anguſta & diſpoſita Plinius eſſe ait. De Eccleſia & eius ciuibus dicitur, eſt tamquam arbor plantata ſecundum fluenta aquarum; quæ fructum ſuum dabit in tempore ſuo: folium eius non marceſcit: & quicquid facit proſperum eſt. Pſalm. 1.3.

1. Halcyon, ait Baſilius in Hexamero, quædam eſt auis, mari maximopere gaudens. Hæc fœtificare ſecundum littora ſolet, ouis in ipſa arena poſitis circa mediam brumam, quum crebris ſæuientibus flatibus: vehementibúſque procellis agitatum voluitur ad littora vaſtum atque illiditur mare. Attamen ſileſcunt tum omnes venti quieſcunt vndæ, tumida æquora placantur, ſeptem totos dies, quum incubat Halcyon. Tot enim duntaxat dies ipſam ſuos excludere pullos ferunt. Sed quum & victu ipſis ſit opus, alios inſuper pro incremento ſuæ prolis beneficentiſſimus ipſe Deus, huic tam exiguo præſtitit animali ſerenos itidem ſeptem tranquillóſque dies. Id omnes etiam Nautæ ſciunt, & Halcyonides illos dies nuncupant.

2. Enim verò non ſunt quidem omnia Naturæ parturientis opera allegoricè nobis interpretandæ

C quum vel eorum hiſtoria nos hortetur ad laudes potentiſſimi, ſapientiſſimi, moderatiſſimi & optimi conditoris concelebrandas. Quia tamen verè dixit beatus ille Martyr Chriſti Cyprianus; dum in arbores & vites, quas videmus, oblectante proſpectu oculos amœnamus, animam ſimul & auditus inſtruit, & paſcitur obtutus: quid obſtat quominus Baſilij, Ambroſij, & aliorum exemplo, hiſtoriam Halcyonum, vt ea verè ab Ariſtotele tradita eſt, transferamus ad Eccleſiæ militantis picturam, quæ de multis bonis rebus nos commonefacit?

3. Boni conſulit militans Eccleſia, quod iuxta tempeſtuoſi huius mundi mare, decumanóſque fluctus extrema omnia minantes, hoſpitiola quædam, diuina prouidentia, ſortita eſt. Scit enim ſibi etiam in ærumnis Deo obediendum eſſe: lætatur tamen, quod ſupra petram extructa, nullis ventorum procellis, nullis imbribus & fluctibus ſuperari poteſt: non enim vel inferorum portæ aduerſus eam præualebunt.

4. Vt autem Halcyon aſperrimo anni tempore, dum frigus maximè ſæuit, ouis incubat & ea excludit mari quieſcente: ſic periculoſiſſimis turbulentiſſimíſque temporibus nihilominus repreſſa, quum opus eſt, pelagi mundani tempeſtate, electi renaſcuntur per aquam & Spiritum, & à Domino quotidie adducuntur Eccleſiæ qui ſalui fiunt.

D 5. Quum autem tenatis alimento opus ſit, vt adoleſcant in eum per omnia qui eſt caput, nempe Chriſtus; ſicut pullis Halcyonis ſeptem alij dies conceduntur, vt probè nutriti creſcant: ſic Eccleſia alitur pane vitæ, viuifica (inquam) Chriſti carne quæ pro mundi vita eſt tradita, vt illa in Chriſto creſcat Hanc autem alimoniam Mundus Eccleſiæ, velit nolit, relinquere cogitur, vt ea vitæ æternæ conſors ſit.

6. Vt autem Nautæ dies Halcyonides obſeruant, & iiſdem nauigationes neceſſarias inſtituunt: ſic Dei cooperarij; Eccleſiæ fidi & prudentes Paſtores & Doctores, ſigna temporum, inter quæ ſunt & publicarum tentationum initia, media, fines, & euentus, diligenter obſeruant: ac induciarum tempore ad noua certamina ſeſe præparant. In ipſo autem certamine, ſeipſos & alios erigunt.

7. Addit autem Baſilius ſuperioribus exhortatiunculam ad precationem fidei dicens: hæc illis rationis expertibus commoda diuina prouidentia præſtat, vt inde quaſi lege tibi ſit ſtatutum, ea re ſemper à Deo, quæ ad ſalutem tuam pertinent poſtulare. Quid quæſo à Deo tui cauſa non fuerit exorabile, quem ad imaginem ipſe ſimilitudinémque ſuam creauit, quandoquidem alitis tam exiguæ gratia, mare tam vaſtum, tam terribile ſæuúmque, tranquillum eſſe media bruma, iuſſum detinetur atque quieſcit.

8. Sed enim hæc ij demum credunt, qui Halcyonis in cordibus ſuis, vera (inquam) animi tranquil- E
litate gaudent. De ea autem dicitur, Rom. 8. Iuſtificati fide. pacem habemus erga Deum per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum: gloriamúrque non ſolùm ſub ſpe gloriæ Dei, ſed etiam in oppreſſionibus, ſcientes quòd oppreſſio patientiam efficiat, patientia verò experientiam, experientia verò ſpem non pudefacientem.

ECCLESIA *militans.*

1. PSALMO 74. 19. 20. confertur Eccleſia in his terris militans, Deo cariſſimæ, apud eum gementi, & hoc vnum ſupplicireſ petenti Turturillæ, ne pro derelicta habita, accipitri lanianda & deuoranda tradatur. Fatetur ſe eſſe congregationem pauperum & miſerrimorum in his quidem terris de qua ſit actum, niſi Deus cum vera & æterna gratia eius memor ſit. Allegat autem illa tum fœdus gratiæ, quo quum Deo iuncta ſit, ob huius veritatem & virtutem bene ſperet: tum tetram illam terræ faciem, quæ quum ſit latronum & graſſatorum latibulum facta, à iuſto Deo ſit euacuanda & deſolanda, vt Iſai. 24. 1. dicitur.

2. Ariſtoteles de hiſtor. animal, libr. 5. cap. 13. Turtures, ait, minimi inter omnes columbas. Eccleſia inermis (ſi carnalia arma ſpectes) inter aſpides, Baſiliſcos, & leones incedens, nec magnitudine, nec F
numero hoſtibus pár, ad conſolationem ſuam, aſſiduè repetit vocem Ieſu Chriſti, Luc. 12. 32. Ne time, ô parue grex: nam viſum eſt Patri veſtro dare vobis regnum.

3. Inter mundas volucres, quibus etiam in ſacrificiis locus olim erat, Turtures & Columbæ ſunt. Sancta eſt & Eccleſia, quam dilexit Chriſtus, & ſemetipſum expoſuit pro ea, vt eam ſanctificaret, purgans lauacro aquæ per verbum, &c. Epheſ. 5. 25. 26.

4. Turtur eſt auis ſimplex, innocens, nec tamen prudentia deſtituta. Tota Eccleſia, Chriſti dictum amplectens, temperamento ſimplicitatis & prudentiæ delectatur, & id ſibi à paulo dictum intelligit, volo vos ſapientes quidem eſſe in rebus bonis: innocentes verò in malis. Rom. 16. 19.

5. Noti ſunt verſus de Columbæ, quibus Turturis quoque natura maximè expreſſa videri poteſt:

Eſt ſine felle, gemit, roſtro non lædit, & vngues
Poßidet innocuos puráque grana legit.

Eccleſia ſine felle iracundiæ & amarulentiæ eſt. Caritas enim quæ non irritatur, ſummæ ei curæ eſt. Nouit ſibi dictum: Omnis amaritudo, & excandeſcentia, & ira, & clamor, & maledicentia, tollatur ex vobis, cum omni malitia. Epheſ. 4. 31.

6. De gemitu Turturillæ ſpiritualis, extant hæc verba Gregorij in 1. Capit. Canticorum. Turtur G
poſtquam parem ſuum perdiderit ſemel, numquam alteri ſe iungit, ſed ſemper ſolitariè habitans, in gemitu perſeuerat, quia quem diligebat non inueniens quærit. Sic ſancta anima quæque, dum à ſponſo ſuo abſens eſt, ab eius amore non recedit, ſed in eius deſiderium ſemper anhelat, & gemit, & dum illum, quem valde diligit, non inuenit, quia ab omni alieno amore ſe retrahit, quaſi in genarum verecundia, caſtitatem cordis ipſo habitu & actu exteriore oſtendit.

7. Eccleſia autem à fremitu abſtinens, gemitúque contenta, exemplo ſuo paſtores & doctores monet, vt ne Periclem illum imitentur in docendo, qui tonando & fulgurando, totam miſcuiſſe dicitur Græciam: ſed vt memores ſint eius, quod Bernardus, ſermo. 59. Super Cantica his verbis monuit: Vox turturis indicium eſt tranſactæ hyemis, tempus nihilominus putationis adeſſe denuncians. Id iuxta literam. Aliàs turturis vox non admodum dulce ſonat, ſed ſignat dulcia. Ipſa auicula, ſi emis, non magni, ſi diſcutis, non paruipretij eſt. Et vox quidem gementi quàm canenti ſimilior peregrinationis noſtræ nos admonet. Illius doctoris libenter audio vocem, qui non ſibi plauſum, ſed mihi planctum moueat. Verè turturem exhibes, ſi gemere doceas. Et ſi perſuadere vis, gemendo id magis quàm declamando ſtudeas oportebit. Exemplum ſanctum in aliis multis tum vel maximè hoc in negotio verbo efficacius eſt. Dabis voci tuæ vocem virtutis, ſi quod ſuades, prius tibi illud cogno- H
ſcaris perſuaſiſſe. Validior operis quàm oris vox.

8. Aliæ frugibus viuunt, inquit Ariſtoteles, libr. 8. de hiſtor. Animal. cap. 3. vt palumbes, colombus, vinago turtur. Eccleſia pane alitur vitæ quem pater dat. Ioann. 6. 32.

9. De ἀντιπαθείᾳ & inimicitiis quarumdam auium differens Ariſtoteles lib. 9. eiuſdem operis, cap. 1. Turtur, ait, cum ignaria pugnat. Locus enim paſcendi victúſque idem eſt. Turtur & Luteus pugnant: occiditúrque Turtur à Luteo. Eccleſiæ πόλεμος ἄσπονδος eſt, nō tantùm cum Caini poſteritate, quæ ex profeſſo inimicitias cum eadem exercet; ſed etiam cum domeſticis hoſtibus hyppocritis, & cum iis qui ad tempus credunt: & ab his ſæpe ſancti quidam homines iugulantur. Hæc nimirum cauſa eſt propter quam multi ſancti & docti viri, quantum quidem conſcientia & vocatio permittunt; illud λάθε βιώσας libenter ſectantur, & ardentem illam precarionem regij Prophetæ repetunt, Timor & tremor venerunt in me, & horror me operuit: & dixi, Quis mihi dabit alas ſicut columbæ? auolarem & quierem caperem. Ecce procul diſcederem & commorarer in deſerto, Pſal. 55. 5. 6. 7.

10. Petit autem compare orbatus turtur ſolitudinem, & in editiſſimorum montium iugis gemit. Vbi ait Bernardus; regni cælorum facta eſt promiſſio, tunc intellexerunt homines ſe non habere hîc manentem ciuitatem, ſed futuram inquirere tota auiditate cœperunt, & tunc manifeſtè ſonuit in

terra

A terra vox turturis. Nam dum ſancta quæque iam anima Chriſti præſentiam ſuſpiraret, regni dilatiō
nem moleſtè ferret, deſideratam patriam gemitibus & ſuſpiriis à longè ſalutaret, nónne tibi videtur
vice fungi gemebundæ ac caſtiſſimæ turturis, quæcumque anima in terra ita feciſſet? Hoc quippe
eſt quod ipſe aiebat: Numquid poſſunt filij ſponſi lugere, quamdiu cum illis eſt ſponſus? Venient autē
dies quum ab eis auferetur ſponſus, & tunc lugebunt: ac ſi diceret, & tunc vox turturis audietur.
Ita eſt, Ieſu bone, venerunt dies illi. Nam & ipſa creatura ingemiſcit, & parturit vſque adhuc, reue-
lationem filiorum Dei expectans. Non ſolùm autem illa, ſed & nos ipſi intra nos gemimus adoptio-
nem filiorum Dei expectans redemptionem corporis noſtri. Hoc ſcientes, quod quamdiu ſumus in
corpore hoc, peregrinamur à Domino. Nec vacui gemitus, quibus è cælo tam miſericorditer reſpon-
derur, propter miſeriam inopum, & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.
11. Breuis autem eſt Turturum vita, vt qui (Ariſtotele teſte) vel ad octauum annum viuat. Sed.
Sanctorum vita in Chriſto iam abſcondita, cum æterna beatitudine & gloria coniungetur. Quum
autem multis Sanctis, ceu Turturibus Chriſti, nunc idem eueniat, quod toti militanti Eccleſiæ com-
mune eſſe videnr, vt tyrannos, ceu leones frementes, lupos vlulantes, & piis anathema denunciantes,
maledicos homines ceu canes rabioſos latrantes, indoctos homines ceu coruos crocitantes, ſophi-
ſtas ceu picas & graculos ferale carmen ſtridentes, audire neceſſe habeant: è re illorum fuerit ἀτα-
B ραξίας φάρμακον, quod S. Biblia, quæ ſunt ψυχῆς ἰατρεῖον, ſubminiſtrant, vti, & cum Chriſtiano poëta di-
cere,

Vna eſt in trepida mihi re medicina, Iehouæ
Cor patrium os verax, omnipoténſque manus,

E L O Q V E N T I A.

EFFIGIES eius ab ingenioſis hominibus ita depingitur. Fingunt ij ſtatuam æream ingentem,
inſtar Coloſſi, in templo fundati, ſuper ſolida rupe, cuius in medio collocata eſt, firmiſſima baſi,
conſiſtens hæc ſtatua ordine duplici columnarum forma circulari circumdata, in quibus ſingulis cō-
ſpiciūtur imagines virorum, qui in celeberrimis linguis, quæ nobis notæ, ſunt excelluere. Is Colloſſus
manu ſiniſtra tenet facem flammis coruſcantem: in dextra verò vas plenum aquæ. In eius ore appa-
rer aurea lingua, à qua pendent aureæ catenulæ ſubtiles, quibus ad ſe trahit innumeram hominum
multitudinem vtriuſque ſexus, annoxam auriculis, non vi, ſed ſponte, magnáque alacritate ad eam
properantem. Poſtremò, ſub pedibus eius iacent veluti dormientes, tres immanes belluæ, Tigris,
Aper, & Vrſus. Hæc tabella hieroglyphica ita explicari meo iudicio poterit. Rupes indicat robur,
C firmitatem, conſtantiam præſtantiſſimi diuinique doni, eloquentiæ. Coloſſea ſtatua virorum elo-
quentiſſimorum præſtantiam denotat. Sicut enim Coloſſus ſua mole & magnitudine minores ſta-
tuas longè vincit: ita hi rudiores & imperitiores multis modis auctoritate & ſapientia ſuperant, &
maximo in pretio vbique terrarum habentur. Exempla occurrunt in Pericle, Demoſthene, Cicerone,
aliis. De quo poſtremo, tamquam Romanæ facundiæ principe, tale extat Iulij Cæſaris Monarchæ
præconium, ſecuritatis & honoris ergo illi conceſſum: M. T. Ciceronem, ob eius eximiam virtutem
& egregias animi dotes per vniuerſum orbem terrarum ſaluum eſſe iubeo. Ærea eloquentiæ ſtatua
fingitur ob eius ſuauem ſonum orationis & diuturnitatem. Quemadmodum enim tinnitus æris har-
monicus auditum mirificé oblectat: ita orationes diſertæ, non tam ſuaues auribus, quàm perpetuæ
ſunt, neque vlla temporis iniuria interire ſolent, non ſecus ac æs quod ærugine numquam conſumi-
tur, quodque non modò ſeipſum, ſed etiam res alias ab interitu conſeruare ſolet.

Sed quid ſibi vult fax in ſiniſtra manu? Ea ſané ſignificatur vis ardens eloquentiæ, quæ ſuis perſua-
ſionibus & efficacibus verbis lucem, detectis tenebris: præbet veritati, & ſicut ignis non ſolùm pur-
gat & conſumit obſtantia quæque, ſed etiam ſplendore ſuo illuſtrat; ita hominum animos eloquentia
illuminat, accendit, & reddit illuſtres, vt recta ſequantur, falſa fucatáque vitent ac fugiant. Quamob-
D rem in dextra quoque eius vas plenum aquæ collocatur, indicans flumen eloquentiæ & ſapientiæ
tantam efficaciam habere, vt cupiditates prauæ & perſuaſiones falſæ atque friuolæ ab ea eluantur, &
ſicut incendium aquâ facilè extinguantur. Porrò catenulæ aureæ annexæ linguæ, attrahentes auri-
culis hominum multitudinem, non triſtem, ſed alacrem atque lætam, demonſtrant, ſalutares moni-
tiones & doctrinas aureas quæ à diſerta lingua emanant, & auditores ad ſe melliflua oratione trahūt,
animóſque hominum cōciliant, ſibique veluti perpetua ſerie & connexu deuinciunt. Hinc nimirum
& diſciplina Druydum Gallicus Hercules, dictus illis Ogmius, extitit, non ſolùm exuuiis Leoninis &
claua veluti armatus, ſed decrepitus, caluus, canus, rugoſus, magnumque hominum numerum, auri-
bus vinctorum, catenis aureis ore & lingua trahens, quibus blandè comitérque arridet. Poſtremò
tres belluæ, alioquin ferociſſimæ, accubantes infra pedes eloquentiæ, at domitæ & pacatæ, innuere
videntur ſermonis atque orationis elegantiam & ſuauitatem compeſcere ac emollire vt plurimum,
licet efferatiſſimos, crudeliſſimos, barbaros, & truculentiſſimos homines. Quo conſilio veteres etiam
fabulam de Amphione, Orpheo & Arione introduxerunt. Imagines in columnis linguas præcipuas,
orationis facundæ inſtrumenta & ornamenta ſignificant.

Sed veteres Galli ſapienter eloquentiam Herculi forti, prudenti, ſenili experientia docto, non,
Mercurio

Mercurio imbelli, garrulo, iuueni tribuerunt. Si quidem facundia conſueuit in ſenecta demum E
abſolutum vigorem oſtendere. Hinc apud Græcos ſenis Neſtoris lingua melle profluit & Troianorum ſenes legati λειριόεσσαν φωνὴν, floridam vocem edunt, flores enim illis λείρια, vt ſpeciatim lilia & narciſſi dicuntur. Omiſeram Ogmium illum pharetram ſagittis grauem atque humeris aptatam geſtare, tum arcum tenſum læua prætendere, quæ omnia eloquenti viro non deeſſe rationes acutas, miſſiles, citas, quibus audientium mentes ſauciare & transfigere valeat, ſatis demonſtrant. Addamus & ſequentes verſus ex Bocchianis ſymbolis:

Dic, age Calliope, quid imago vult ſibi? nempe eſt
Qui vetus Alcides, iunior is fuerat
Olim Mercurius: nimirum dea facultas
Dicendi tardo prævalet in ſenio.
Mens volucris iuuenum, inſtabiliſque vocata poëtis:
Et meritò, at ſemper firma grauiſque ſenum.
Propterea vates Smyrnæus mel ſenis olim
Fluxiſſe è dulci Neſtoris ore canit.
Florida Troianorum oratio creditur eſſe. F
Ad linguam vinctos auribus ille trahit!
Nec hoc eſt cur mirere quidem: cognatio linguæ
Aurium & ipſarum cognita ſi tibi ſit.
Auro diuina, aſt Electro humana notatur
Cognitio, maius qua nihil aut melius.

Vide Alciati emblema 180. & eius prolixam Minois expoſitionem, ne diutius hîc retinearis.

EPICVREI. *Profani.*

SVILLVM, pecus immundum, terram reſpicit, ſordes roſtro proluit & eruit. Erant ſues in numero animalium immundorum, quorum carnibus Iſraëlitis veſci non licuit. Leuitic. 117. Sus quoque (ait legiſlator) quia diuidit vngulam & findit fiſſuram vngulæ, nec ruminat, immundus erit vobis. Vox veritatis Epicureos, verbi diuini contemptores, cæleſtium rerum aduerſarios, terrenarum & fœdarum voluptatum amantes porcis frequenter comparat. Vide Matth. 7. 6. & 2. Petr. 2. 22. Apoſtolus cœni ſeu luti nomine complectitur cùm prauas eiuſmodi hominum opiniones, tum multiplicem impietatem diuino cultui contrariam, quæ vt plurimum cũ flagitioſa turpitudine coniuncta eſt, Sapiẽt. G
14. cap. v. 22. 25. 27. tum etiam μιάσματα τοῦ κόσμου, 2. Petr. 2. 20. id eſt, quãcumque vitæ impuritatem, & manifeſta ſcelera, quæ contra ſanæ rationis & conſcientiæ dictata deſignantur, totúmque hominem inquinant. Matth. 15. v. 10. & 11. Clemens Alexandrinus in adm. ad gentes, ſuillos homines prolixè exagitat, accommodata ad ipſos Democriti ſententia; ὕες ἥδονται βορβόρῳ μᾶλλον, ἢ καθαρῷ ὕδατι, καὶ ἐπὶ φορυτῷ μαργαίνουσιν. hoc eſt, *Sues magis delectantur luto, quàm aqua munda, & in quiſquiliis voluptate inſaniunt.*

2. Contra ſerpentum ac ſcorpionum ictus Tripolia valere, ſi ſeminis grana viginti ex vino vel poſca aſſumantur, vel folia ac vniuerſa herba decocta vſurpentur: ac præterea ſerpentem numquam in trifoliis conſpici, auctores ſunt Dioſcorides & Plinius. Non diſſimili ratione homines Epicurei, profani, fluxis rebus luxuique potiſſimum dediti, ab honeſtis ac laudabilibus præceptis abhorrent, ac imperitum vulgus prauis opinionibus imbutum vitiiſque variis obnoxium vtiliſſima monita virtutis ac honeſtatis reſpuit, illáque fugit. Inde natæ voces ſapientum, *Procul eſte, profani, &c,*

Odi profanum vulgus, & arceo:
Fauete linguis.

Plato etiam, οὐ καθαρῷ (inquit) καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ᾖ id eſt. Nefas eſt, ab eo purum contre- H
ctari, qui purus ipſe minimè ſit.

3. Prouerbium vetus eſt, *Nihil ſui cum Amaracino*: id eſt, ſtolidis ac impuris vel optima ſordent ac diſplicent: non aliter ac Amaracus herba, vel Amaracinum vnguentum malè olet ſui beſtiæ fœtoribus ſeſe oblectanti, & amicæ luto, vt ait Horatius. Seruius in 1 libr. Æneid. ſcribit Amaracum puerum fuiſſe Regis vnguentarium, qui caſu lapſus dum ferret vnguenta, maiorem confuſione odorem excitarit, vnde optima vnguenta Amaracina dici cœperunt, & ideo hunc poſtea fabulæ tradiderunt in herbam Amaracum eſſe conuerſum. Sic etiam ſancta & ſuauis ſupra omnes ſuauitates cæleſtis veritas, hominibus irriſoribus, profanis, Epicuri de grege porcis eſt aduerſiſſima, quemadmodum ſuillo generi vnguenta odorata. Lucret. lib. 6. De natura rerum, ait

Denique amaracinum fugitat ſus, & timet omne
Vnguentum: nam ſetigeris ſubus acre venenum eſt,
Quod nos interdum tamquam recreare videtur.
At contrà nobis cœnum, teterrima cùm ſit
Spurcities; eadem ſubus hæc tam munda videtur,
Inſatiabiliter toti vt voluantur ibidem.

Scribum

A Scribunt etiam quidam in Arabia ſuillum genus non poſſe viuere, quòd ea regio ſit plena odoramentorum. Vnde inſuper alterum prouerbium enatum: *ὗς διὰ ῥόδων, Sus per roſas.*

E R V D I T O R V M *candor.*

OLOREM vult Iſidorus lib. 12. originum ſic nuncupatum, quòd totius ſit plumis albis præditus, Græca deriuatione, cùm ὅλον torum ſignificet. Exprimit autem hæc auis ob ſuum candidum colorem apud poëtas & alios (quod &, Pierius teſtatur) animi candorem & ſimplicem integritatem. Eamque ob cauſſam hoc ſymbolum familiare habuit Ludouicus de Aquino, quo oſtendere voluit, eumdem animi candorem & fidem, quam maiores ipſius ſemper erga Reges ſuos conſtanter obſeruaſſent, ſe quoque toto ſuæ vitæ curſu religioſè retenturum eſſe. Non minus autem ſpectar ad omnes viros egregios, placidis & apertis erga cunctos moribus præditos, quive, quantum honeſtè poſſunt, quæuis in optimam partem interpretari ſolent. Commemorat autem Pierius Valerianus in Hieroglyphicis, eiuſmodi candidorum virorum ſuis temporibus extitiſſe tria exempla maximè memorabilia. Iouianum nimirum Pontanum, nobilitatis Neapolitanæ præcipuum, quem teſtantur ingenia quæuis bona & præclara ſingulari animi promptitudine fouiſſe ac promouiſſe. Alterum nominat M. Antonium Sabellicum, ipſius Pierij præceptorem, quem affirmat ne aduerſarios quidem apertos voluiſſe laceſſere, ſed potiùs omnes alba, vt dicitur, linea notaſſe. Tertius Romæ fuit Pomponius Lætus, nomine, re, & animo erga omnes hilaris, facilis & placidus, tantùm ſuis ſtudiis ſine iniuria, immò cum aliorum multorum vtilitate intentus. Vtinam noſtra quoque ætas talia candidiſſima pectora, & cygnos vnius coloris plurimos proferret, minùs profectò eſſet vbique locorum & gentium contentionum & rixarum perniciosiſſimarum. Sed hæc optare quidem licet, ſperare verò vix conceditur.

B

Saluet, ingenij diuûm vnica cura poëta:
Pectora ſaluete ô candidiora niue.

E R V D I T V S *multos erudiens.*

PICVS Martius, quòd Marti ſit dicatus, ab Ariſtotele libr. 9. capit. 9. appellatur *δρυοκολάπτης*, quaſi *δρῦν κολάπτων, quòd ſuo roſtro arbores* (quas ſub quercus nomine veteres intelligunt) *tundat atque excauet.* Poëtæ fabulantur Picum regem Latinorum in hanc auem mutatum à Circe propter denegatos amores, quod Seruius in 7. Æneid. (vbi huius rei fit mentio) ideo confictum, ait quòd Picus augur eſſet, & domi iſtam auem aleret, per quam futura noſcebat. Apud Ælianum libr. 1. de Animal.
C cap. 45. Plinium & Oppianum plura de illo legimus, quomodo in cauis arborum nidificet, & foramen ab aliquo obſtructum, herba neſcio qua rurſum aperiat. Ariſtoteles quidem dicit picum humi numquam conſiſtere, ſed ſcandere omnibus modis per arborem, aut reſupinum more ſtellionum ingredi: & in fine addit. Iam verò miteſcens quidam amygdalum, quod rimæ inſeruiſſet ligni, vt fixum conſtanter ictum reciperet, tertio ictu pertulit, ac nucleum comedit, quod ſe quoque obſeruaſſe aliquoties Albertus aſſerit. Lucas Contilis hieroglyphicon illud refert eſſe vſurpatum à quodam nobili viro, qui ſuum nomen dederat priuatæ Academiæ Ticinenſi, quam intelligi voluit per abietem ſemper viridem & creſcentem fore quamdiu radiis ſolaribus illuſtretur, ac foueatur, in qua arbore rara hæc proprietas obſeruatur, quòd cacumine illius abſciſſo, non raro deinceps tota arbor exareſcat. Seipſum verò intelligit per hanc auem, indicãs ſe animo certo ac deliberato quaſi in ſinu huius Academiæ, ex qua non exiguum ſuorum laborum & ſtudiorum fructum ac præmium expectet, ſemper cupere permanere ac conſeruari. Additur radius à ſtella Mercurij per arborem ad ſtellam vſque penetrans, quo doctrinam & peritiam ſingularem huius Academiæ exprimere voluit: quod ſanè, vt nimis longè petitum, non omnibus probati apparet: de quo aliorum eſto iudicium. Nos autem eruditæ Sapientiæ radiis illuſtratum hominem ſignificari pico putamus, qui poſtea ſuæ eruditionis
D multos alios, tum viua voce, tum ſcriptis reddat participes. Vir doctiſſimus, qui nobis in his collectaneis præluxit, Diſticho mẽtem ſuam circa pici hieroglyphicam picturam ſublimiore ſenſu patefecit,

Spernit humum picus, petit ardua: ſic quoque virtus
Appetit excelſis ſacra repoſta locis.

E X E R C I T A T I O N I S *vis maxima.*

IVLIVS Cæſar Scaliger exercitat. 232. Satis breuiter aues deſcribit cornutas, hiſce verbis: Inſula Carigan, quæ eſt in mari Sur, aues fert gallinæ magnitudine cornutas. Subtus arenas ad duos pedes oua altè condunt, vnde vi ſolis excludantur pulli, vt per ſe prodeant. Sic auis cuiuſdam corrnigeræ vel vnicornis in ære eleganter inciſæ, ante aliquot annos medicus quidam Romanus ita deſcripſit: Auis hæc Iaponica, quam hactenus à nemine viſam exiſtimo, gallo gallinaceo aliquanto maior eſt, toto corpore nigricans, præterquam ſub inguine, quod albis plumis eſt conſperſum, oculis promicantibus, collo oblongo, roſtro rubro, cui ad ſummam partem capitis lapidoſum cornu, primum molle, deinde indureſcens metæ inſtar cineritio colore prominet. Huius generis duæ aues mas & fœmina ex inſula Iaponica fuerunt tranſmiſſæ Romam ad Pontificem Pium V. ſed mas periit, fœmina verò planè

planè cicur facta diu ſuperuixit. Hæc ille. Sicuti igitur ex molliſſima cerebri materia, progreſſu tem- E
poris natura producit ſolidum ac durum corpus(quod etiam non ſine admiratione in tam vaſtis cer-
uorum cornibus quotidie obſeruamus),ita quoque conſuetudine & exercitatione aſſidua, virtutem
nobis comparare & paulatim tamquam habitum firmiorem conquirere debemus. Eius rei nobis
Vlyſſem Horatius pulchrè proponit lib.1.epiſt.2.

Qui domitor Troiæ,multorum prouidus, vrbes
Et mores hominum inſpexit,latúmque per æquor
Dum ſibi,dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit,aduerſis rerum immerſabilis vndis,
Sirenum voces,& Circes pocula noſti,
Quæ ſi cum ſociis ſtultus cupidúſque bibiſſet,
Sub domina meretrice fuiſſet turpis & excors,&c.

Et nouo Diſticho hieroglyphicon illud exornatur:

Cornua ceu molli naſcuntur dura cerebro,
Virtutem aſſiduus firmat aliſque labor.

E X E R C I T V S *numeroſus.* F

LOCVSTÆ ſunt numeroſi exercitus vel ingentis copiæ hieroglyphicon,teſte Scriptura S. Iudic.
6.5. Ierem.46.23 Nahum,3.17. Et apud profanos Ariſtophan.in Acarnenſ.act.1.ſc.4. De Sitalce
rege Thracum loquens,dicit,vt è græco expreſſum eſt,

Iurauit inter ſacra,ſe laturum opem,
Exercitu tam forti,vt hoſtes clamitent?
Quantum locuſtarum agmen in nos aduolat?

Locuſtæ enim ferè gregatim,tamquam conferto agmine proficiſcuntur, Prouerb.30.27.vt nonnum-
quam per aëra volitantes ſolis fulgorem hominibus intercipiant: in terram demiſſæ tegant eius ſu-
perficiem vniuerſam: Exod. 10.5 & 15 Hinc Plinius lib.11. cap. 29. Tanto volant pennarum ſtrido-
re,vt aliæ alites credantur; ſolemque obumbrant, ſolicitè ſuſpectantibus populis, ne ſuas operiant
terras, ſufficiunt quippe vires, & tamquam parum ſit maria tranſiſſe, immenſos tractus permeant,
diráque meſſes contegant nube, multo contactu adurentes; omnia morſu erodentes, & fores quo-
que tectorum. In Cyrenaica etiam regione lex etiam eſt ter anno debellandi eas; primò oua obte-
rendo, deinde fœtum, poſtremò adultas: deſertoris pœna in eum qui ceſſauerit. Et in Lemno inſu- G
la certa menſura præfinita eſt, quam ſinguli enecatarum ad Magiſtratus referant. Necare & in Syria
militari imperio coguntur. Tot orbis partibus vagatur id malum, &c.

E X P E C T A T I O *aulica.*

HYGINVS ſignis cœleſtibus,in Hidra fabulam quamdam ſatis feſtiuam refert, Coruus inquit,
Appollinis tutela vſus, eo ſacrificante miſſus ad fontem, aquam puram petitum,vidit arbores,
complures ficuum immaturas,eas expectans dum matureſcerent,in arbore earum quadam conſedit.
Itaque poſt aliquot dies coctis ficis,& à coruo pluribus eorum comeſis,expectans eum Appollo,vidit
eum cratere pleno volare feſtinantem, pro quo amiſſo eius, quod diu moratus ſit Appollinem, qui
coactus mora corui,alia aqua eſt vſus,hac ignominia illum affeciſſe dicitur, vt quamdiu ficus coque-
rentur, coruus bibere non poſſet, ideò quòd guttur habeat pertuſum illis diebus. Quam fabulam
Ouidius verbosè 2.faſt.exponit,& hoc Diſticho concludit,

At tibi dum lacteus hærebit in arbore ficus,
De nullo gelido fonte bibantur aquæ.

Voluit autem quidam Aulicus hoc hieroglyphico aliis declarare ſe apud quemdam principem cui H
fideliter diu inſeruierat,nullam vmquam potuiſſe inire gratiam,vel quicquam beneficij recipere, ſed
poſtea oblata occaſione liberaliorem alium quemdam herum,maturis ſcilicet redditis ficubus,id eſt,
fortuna meliora aſpirante nactum, tandem pleniſſimum laborum ſuorum fructum diu expectantem
cœpiſſe. Talis eſt querela duorum fratrum Anglorum,quam tetraſticho hoc expreſſerunt:

Vitam,animum,operam,ſumptus impendimus aulis,
Præmia pro meritis quæ retributa putes?
Aula dedit nobis reſcripta notata papyro,
Et ſine mente ſonos,& ſine corde manus.

Altera, Borbonij poëtæ non indocti.

In prædiuite ſum domo moratus
Contriuíque bonos miſer tot annos,
Guſtando mala,gratiáſque agendo,
Sperando,ingenuéque inſeruiendo,
Tantorum mihi præmium laborum
Sunt,ſerò ſapere atq; pœnitere.

A **F A M I L I A R I T A S** *aduerſantium vitanda.*

SCRIPTORES rei ruſticæ tradunt naturale odium inter filicem & arundinem intercedere, vt ſimul enatæ non ſolùm vna alteram enecent, ſed etiam vulnera alterutrius ſturpe facta, cõtuſa & impoſita, altera rurſum ſanentur. Quod etiam Cornelius Celſus hiſce verbis memoriæ prodidit: *Peßima ex ſurculis arundo eſt, quia aſpera, eadémque offenſa etiam in filice eſt: ſed vſu cognitum vtramque aduerſus alterum medicamentum eſſe, ſi contrita ſuperimponatur. Plinius verò ita ſcribit libr. 18. capit. 6. Filices aiunt non renaſci arundine ſectas, aut exaratas arundine vomeri impoſita, ſimiliter & arundinem exarari vomeri impoſita filice præcipiunt.* Quod ratione alimenti fieri doctiſſ. Coſtæus lib. 11. De vniuerſa ſtirpium natura exiſtimat. *Filix enim pinguia*, inquit, ſponte amat loca, arundo verò macris facilius prouenit, quamuis inſuper addat, peculiarum formarum aduerſantem facultatum illis ineſſe. Admonemur hoc modo, eorum familiaritatem nobis eſſe fugiendam, qui ita ſint animati, vt cum illis quaſi innata contrarietate nobis nihil conueniat, quique in omnibus contentioſè aduerſari aliis ſoleant: cùm (ſecundùm Cæſarem) magna ex diſſenſionibus incommoda oriri ſoleant, & apud Ciceronem libello de amicitia rectè dicatur, diſpares mores diſparia quoque ſtudia ſequi. Hinc vulgatum illud,

Triſte filex calamis, filici quoque triſtis arundo.
B *Qui ſocium cupies quærere, quære parem.*

F A T V M.

HORAPOLLO teſtatur libr. 1. hieroglyphicω̃n, capit. 13. Ægyptios fatum ſignificare cupientes, ſidus pingere: quòd fatum ex ſiderum curſu ac diſpenſatione conſtituatur. Et literæ ſeptem duobus incluſæ digitis illis fatum indicant, teſte eodem, libr. 2. capit. 29.

F E L I C I T A S.

ACADEMICI quidam doctiſſimi Ticinenſes, qui ſe Affidatos, id eſt, receptos in fidem aliorum nominarunt, pro ſuæ Academiæ hieroglyphico elegerunt auem quæ volatu ſuo ad ſtellam Mercurij tendit. infra quam pullus ex ouo quaſi proſiliens & alas quoque ad volandum expandens conſpicitur. Vocant autem auem hanc Stellinum, quod tamen nomen nec apud veteres, neque recentiores inuenitur, vno excepto Aſculano, vt refert Contilis, ex cuius Italica libro hæc deſumpſimus
C Alij voluerunt eſſe Aſteriam vel Stellarem Ariſtotelis, cuius fit mentio inter ardeas. Scribit autem Aſculinus ille de Stellino, eum pulchritudine cœli, & imprimis ſtellæ Mercurij mirificè affici, atque auem illam Aſteriam dictam, quia tendit ad aſtra: intentámque in hanc ſtellam oculis, illiúſque radiis oblectatam, oui quod vngulis complectitur, oblitam in terram id delabi ſinere, ex quo pullus enaſcatur, qui propter ſtridorem matris, ad ipſam nititur aduolare. Sed cùm ardea ſtellaris in locis potiſſ. paluſtribus viuat, ex ſententia Ariſtotelis & aliorum, eaque rarò in altum ſeſe attollat, ſtellini nomen illi haud conueniet: quare hanc vocem fictam eſſe, ſicuti quoque illud de pullo ex ouo ſtatim delapſo putant. Quicquid verò ſit, docti ſtatuunt, hanc ingenioſam inuentionem inter alia hieroglyphica rectè poſſe collocari, per quod ab Academicis iſtis ſtudium & cupiditas tam ad vitam θεωρητικὴν quàm πρακτικὴν amplectendam notatur. Priorem quidem per auem ad cœlum & potiſſ. ad ſydus Mercurij aſpirantem, in qua vera ſapientia & rerum diuinarum ſcientia continetur: poſteriorem autem per pullum eo quoque reſpicientem, quæ in actionibus laudabilibus verſatur. Diſputat verò prolixè Ariſtoteles 10. Ethic. Nicom. quòd perfecta fœlicitas ſit θεωρητικὴ, alteram verò circa virtutes exiſtentem priore eſſe inferiorem.

Viuere præclarè, ac rerum cognoſcere cauſſas,
Vnica & ad laudem atque vnica adſtra via eſt.

D

F E L I C I T A S *fluxa.*

PSALTES, cantico decimo graduum, v. 6. fluxam & euanidam fœlicitatem, quam velox interitus conſequitur fœno tectorum velut hieroglyphico, & quidem admodum idoneo depingit, imprecatione concepta in hoſtes populi Dei. Quamuis enim gramen in tectis, edito loco conſiſtere, & longè ſupra hominum capita eminere videatur; tamen quia eiuſdem radices ſucco vel alimento neceſſario deſtitutæ ſunt, Luc. 8. 6. nunquam ad iuſtam maturitatem aut frugem peruenit, ſed æſtu ſolis paululum intenſo exareſcit, Iob. 8. 12. vt non incommodè ſimul oſtentatum raptúmque dici queat. Sic Auſonius, in profeſſoribus, capit. 7. De Aletio mineruio Rhetore, *Oſtentatus* (inquit) *raptúſque ſimul, Solſtitialis velut herba ſolet.* & antea Callidorus in Plauti pſeudolo, *Quaſi Solſtitialis herba paulisper fui*: Repentè exortus ſum, repentinè occido. Talis fere eſt impiorum conditio. Nam ij quoque aliquantiſper honoribus ac potentia præ cæteris florent; ſed paulò pòſt, iuſta Numinis vindicta, ſubitò excinduntur, & maledictioni perpetuæ adiudicantur, vt canit Pſaltes, hymno 92. v. 8. &c.

F E L I C I T A S *infida.*

VT inter quadrupedes Leo rex eſt: in volucrum genere regina Aquila: ſic in pelago Delphines principatum obtinent, vt pulchert. Oppianus in aureo ſuo de piſcat. Poëmate cecinit, qui & alibi ἐναλίους ἡγητῆρας eos appellat, quaſi dicas marinos principes. Illos tranquillo mari laſciuientes, flatus ex qua veniunt parte præſagine, Plinius author eſt: eiúſque rei cauſam ex Th. Aquinate adfert Coel.Rhodiginus in Ant.Lect.& de re tota eruditè Rondeletius in opere ſuo de piſcibus diſſerit. Non igitur nec placido ac tranquillo mari, cœloque ſereno, quo max. colludere Delphines ſolet, nec fortunæ, quamuis mirè blandienti, benè creditur. Quo pertinet imprimis pulchrr. illa Palinuri in fin. V. Æneid. cygnea cantio. Grauiſſimè etiam Liuius dixit; Maximæ cuique fortunæ minimè credendum eſſe. Et P. Syri illud in omnium ore fertur: *Fortuna vitrea eſt, quæ cùm ſplendet, frangitur.* Sed & Ariſtoteles init. VIII. Ethic. pronunciat ὅσῳ γὰρ πλείων (εὐτυχία,) τοσούτῳ ἐπισφαλεστέρα· id eſt. *Quanto maior eſt rerum proſperitas, tanto pluribus caſibus & periculis propoſita eſt.* Elegantiſſimi etiam ſunt verſus Apollodori Comici: E

> Τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
> Καὶ τὸ πάνυ λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κυρεῖ.
> Οὐδ᾽ ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῷ γένει,
> Ὃ περιτρέψει ἢ χρόνος τὶς ἢ φθόνος,
> Ἐπὰν ἐπ᾽ ἄκρον τὶς τῶ καλῶς πράττειν δράμῃ. F
> *Habent perampla dona fortunæ metum,*
> *Periculóque non carent præluſtria;*
> *Nec vlla celſa tuta ſunt mortalibus,*
> *Quæ euertere vel inuidia, vel tempus ſolet,*
> *Fœlicitatis culmen vbi quis attigit.*

Exēpla infinita in omni hiſtoria occurunt,& notiſſ.illud de Polycratis fœlicitate refertur aliud hieroglyphicon de quo alibi, hoc titulo, *Proſperitas mundana doloſa.* Tu igitur cui rerū viciſſitudo applaudit,

> *Contrahe vela, licet ludant Delphines in alto:*
> *Nam tunc tempeſtas non procul eſſe ſolet.*

F E M I N A *pudica & fœcunda.*

IVNONIS autem dici pauonem notum eſt, & inde Ouidius libr. 2. Metamorphoſeos currum illius à pauonibus trahi fingit,

> ——*habili Saturnica curru*
> *Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis.* G

Hinc in antiquis numis conſecrationem Auguſtarum pauone indicari notum eſt, idque factum eſt tam propter pulchritudinem quàm fœcunditatem huius alitis. Ariſtoteles libr 6 de hiſt. Animal. cap. 9. hæc refert. Parit maximè pauo à trimatu, & colores pennarum varios recipit: excludit diebus tricenis aut nonnihil tardiùs. Semel tantummodo in anno parit oua duodecim aut paulò pauciora, nec continuis diebus, ſed binis ternìſque interpoſitis. Primiparæ octona maximè edunt. Columella libr. 8. ter anno ferè partus edere, ac quæ foucat oua, totum tempus fœcunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis conſumere. Quapropter vere icon debet eſſe fœminæ pudicæ & fœcundæ, quæ tam propter πολυτεκνίαν honeſtam, quàm fœlicem εὐτεκνίαν meritò commendatur. Cuius vtriúſque rei Ariſtoteles 1. Rhethoric. meminit, vbi ait: Si ergo ea eſt fœlicitatis natura, neceſſe eſt eius partes intelligi, præclarum genus, amicitias tum multorum, tum bonorum, diuitias, ſobolem & copioſam & probam ſenectutem vegetam. Multò autem præclarior eſt ſententia D. Auguſtini in libro de viduitatis bono. Non ideo, inquit, laudanda es, quia filios habes, ſed quia pie illos nutrire & educare ſtudes. Vt enim naſcerentur fœcunditatis; vt viuant, fœlicitatis eſt, vt autem piè inſtituantur, volūtatis eſt & poteſtatis. In illis homines tibi gratulantur, in hoc imitantur. Hæc ille. Quantæ autem fuerint immunitates & priuilegia eorum, qui in vtróque genere πολυτεκνίας & εὐτεκνίας excelluerunt, præſertim apud Romanos, teſtantur paſſim Iuriſconſultorum libri. Dicat igitur honeſta & numeroſæ ſobolis mater, H

> *Me beat & forma & numeroſa copia prolis,*
> *Vt ſim matronis dulcis imago bonis.*

F E S T I N A T I O *præcox, mala.*

DE Perdicis pulli nimis, præcipitata excluſione Ælianus libr. 4. de Animal. cap. 12 inquit; Perdicum fœtus intra ouum nunc etiam complicatione teſtarum comprehenſi, à parentibus ſui excluſionem ex ouis minimè expectant, ſed à ſeipſis tamquam fores pulſantes oua elidunt, & iam extra eminentes ſe impulſu ſuo impellunt, ouique etiam nunc tegumento circumueſtiti currunt, atque a dimidia teſtæ parte, ſi adhuc circa caudam adhæreſcat, ſemet excutientes liberant, & velocitimè ad cibi inueſtigationem procedunt. Qua ſimilitudine repræſentatur apertiſſimè nimis præcox & celer in rebus ſuſcipiendis progreſſus, cùm feſtinatio modum excedens & præcipitantia inconſulta in omnibus conſiliis & actionibus plurimùm obeſſe ſoleat. Quare Herodotus rectè monet, ἐπειχθῆναι πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα, id eſt, *omnis res properando parit errores.* Quod Plato etiam ſubnectit. de

A Repub. τὸν σπεύδοντα ταχὺ πάντα διαχθεῖν μᾶλλον βραδύνειν, *Eum qui in omnibus expediendis feſtinat, magis retardare.* Quò etiam ſpectat Luciani dictum: ἡ βραδύτης βουλὴ μέγ' ἀμείνων, ἡ δὲ ταχεῖα καὶ ἐν ἐσφαλλομένῃ τὴν μετάνοιαν ἔχει: quod quidam hoc Diſticho vertit:

Tardum conſilium eſt melius quàm præcipitatum:
Numquam non iungi cui metanæa ſolet.

Etnotum eſt præceptum ſapientiſſimum Biantis, νόει καὶ τότε πράττε, *cogita, & poſtea rem aggredere.* Itemque Euripidis in Electra præclara ſententia,

φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πρᾶγμ' ἀνὴρ μέγας, id eſt.
Qui facinus ingens tentat, ille lentus eſt.

Ac exempla plurima tam recentia quàm vetera in promptu ſunt, quæ temeritatem ac præcocem celeritatem ſemper multum detrimenti attuliſſe ſatis clarè oſtendunt.

Vix excluſa volat perdix: ſed ſæpe ruina
Ingenium præcox vnica cauſa fuit.

F E S T I N A T I O.

B QVI de animalibus ſcripſerunt annotant, Pardum ac Leopardum, interdum (reſpectu nominum) ab auctoribus promiſcuè accipi: cùm quidem nomen Pardi ante Lucanum & Plinium vix in vſu fuiſſe deprehendatur: ſed Pardalis ſumebatur de vtroque ſexu. Leopardi verò denominatio adhuc eſt recentior, cuius ante Iulij Capitolini aut Ælij Spartiani tempora nemo (vt docti nonnulli autumant) meminerit. Significat autem propriè feram natam ex leæna & Pardali. Leopardus Cicuratus principibus inſeruit tamquam canis venaticus, quem in ceruos & damas emittunt. Ac tale eſt huius animalis ingenium, vt niſi intra paucos ſaltus (aliqui ternos ſtatuunt) feram vel leporem aſſequatur, ira efferatus recedat, quem venator hauſtu ſanguinis ex lagena, vel fruſto carnis placare ſolet. Significat autem hieroglyphica Leopardi pictura, celeritatem ſeu feſtinationem & induſtriam in rebus arduis peragendis admodum eſſe neceſſariam; quæ ſi non habeat locum, quieſcendum, & optatiorem occaſionem eſſe expectandam.

Aduigila, prenſa, momento occaſio conſtat.
Elapſo hac, fruſtra quod facis, omne facis.

F I D E L I T A S *beneuola.*

C RÓMÆ extat tabula marmorea, cuius explicationem deſcripſimus in Agricola, cuius eſt hieroglyphicum. In ea præcipuè videtur Canis boni aſſiliens & quaſi comitem fidum ipſi ſe adiungens. Huius animalis fidelitas beneuola non ſolùm viuos dominos colere, & obſeruare, ſed etiam iam mortuos proſequi ſolet: vt etiam ſæpius cum illis mori, vel paulò poſt ſe quoque conficere non dubitarint. Græcis κύων à verbo κυῶ oſculor, ſuauior. Canis enim blandus eſt & adulator. Fidelitatis caninæ tam veterum quàm recentium hiſtoriæ plurimæ in promptu ſunt: & potiſſimum Plutarchus libr. De animantium ſolertia rara recenſet exempla, ſicuti Ælianus, & Plinius libr.8.capit.40. Paucis multa,

Inter quadrupedes Canis fidelis.
Inter quadrupedes Canis voluptas.
Inter quadrupedes Canis patronum
Cognoſcit, veneratur, & tuetur.

Hinc quoque in Phædone per canem, tamquam fidei ſymbolum, iurat Socrates. Præterea Romani in ſuis numis (qui multam eruditionem in receſſu continent) canem fidei hieroglyphicum eſſe voluerunt. Huc referat Lector quæ de canum miranda ſagacitate plurimi auctores ſcripſerunt, quæ virtus in agricolis plurimum requiritur, & beneuolæ fidelitatis comes meritò dicenda.

D

F I D E S *Coniugalis.*

COLVMBA eſt Græcis περιστερά, παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾶν, *quòd ſupra modum amori ſit dedita*; quare veteres eam dicarunt Veneri, & Æneas ideo apud Virgil.libr.6.Æneid. maternas aues nominat, vtque eſt apud Apuleium, Phornutum & alios, μυθολογικῶς currum Veneris, propter ipſarum puritatem & caſtitatem trahere finguntur. Quod Ouidius quoque 15.Metamorph.teſtatur.

Pérque leues auras iunctis inuecta columbis,
Litus adit.

Adduntur faces nuptiales, quæ coniugij amorem & ardorem apud veteres innuebant. Vnde hoc hieroglyphicon coniugibus vnanimiter & pudicè viuentibus, veroque amore deuinctis deſtinatum eſt. Atque hac ſimilitudine columbarum quoque vtitur Tertullianus in libro de Monogamia; & noti ſunt Propertij verſus lib.2.Eleg. O me fœlicem)

Exemplo iuncta tibi ſint in amore columbæ,
Maſculus & totum fœmina coniugium.

Syracides quoque capit.15.inquit, de tribus forma mea (dicit Sapientia) enituit, & ſurrexi formoſa

coram Domino & hominibus. 1. De concordia fratrum. 2. De amicitia proximi. 3. Tertium eſt vir & E
vxor qui ſe mutuo tolerant. Quo in loco multa in vituperationem improbarum mulierum adducuntur, cùm veterum quiſpiam etiam de talibus ſcripſerit, omnium beſtiarum ſæuitiam harum immanitate ſuperari. Extant quoque numi argentei Fauſtinæ, ac Iuliæ piæ coniugis Seueri Imperatoris inquibus conſpicitur matrona ſedens in ſella, tenens vna manu ſceptrum, ad cuius pedes ſunt duæ columbæ candidæ, indicantes puritatem & caſtitatem coniugij.

Coniugij ſeruant ſocialia iura columbæ:
Et grata eſt ſuperis ſancta in amore fides.

FIDES *data ſeruanda.*

IN libello mirabilium narrationum Ariſtoteli ſcripto, de inſula Diomedæa, quæ hodie S. Maria de Tremita vocatur, hæc leguntur, aiunt in ea eſſe templum Diomedis ſacrum & mirabile, idque circumſideri vndique auibus inſigni magnitudine, quarum magna & dura ſint roſtra. Eas, ſi Græci homines aduenerint, quieſcere: ſin verò ex vicinis locis Barbari aliqui, ſubuolare & è ſublimi præcipites capita eorum ferire, roſtriſque ad mortem vſque vulnerare. Quod tamen noſtris temporibus à nemine obſeruatum fuiſſe putatur. Simile quippiam de auibus Memnonis Ælianus lib. 5. Animal. capit. 1. refert. Fabulantur autem poëtæ, Diomedis ſocios, cùm ipſe ab Ænea regionum illarum rege dolo occiſus eſſet, naufragio circa hanc inſulam facto, in aues eiuſmodi eſſe mutatos: cuius quoque F
Strabo lib 7. & Ælianus libr. 1. Animal. cap. 1. vna cum Plinio meminere. Vocant adhuc noſtro tempore has aues vulgo incolæ, Ardennas tamquam ardeas, cùm Plinius dicat eſſe inſtar fulicarum. Paratur nunc ex pinguedine harum auium vnguentum, quod in morbis articularibus in Italia magnifieri ſolet. Placuit autem hoc hieroglyphico Duci Neapolitano de Matalona dicto vti eo tempore, quo vnà cum duce Albano contra Pontificem Romanum Paulum 4. propinquum ſuum bellum gereret, vt eo oſtenderet multò pluris ſe facere fidem datam adiuratam Regi ſuo, quàm conſanguinitatem arctiorem cum Pontifice, abſque quo fuiſſet potius ad exemplum iſtarum auium ſuos defendere & exteros abigere voluiſſe.

Quæ ſemel eſt promiſſa fides, ſeruanda perenni
fœdere, & eſt ipſa ſanguinitate prior.

Verno tempore ficus arbor ſpecioſis floribus aut fructuum præcocium abũdantia minimè ſeſe oſtentat, nullamque inanem hominibus de ſe ſpem inijcit: in autumno autem fructus ſuauiſſ. ac quidem in illis reconditos quaſi flores quoſdam (vnde in Italia adhuc vulgari lingua in quibusdam locis *fiorini* appellantur) proferre ſolet. Salix verò elegantes & admodum præcoces flores exhibet, ſine tamen vllo fructu paulò poſt euaneſcentes. Ad eumdem modum magnæ leuitatis eſſe cenſetur, multis & G
inanibus promiſſis aliorum beneuolentiam captare, ac minimè laudabile præceptum Ouidianum, quod nullo modo imitandum, velle ſequi:

Promittas facilè, quid enim promittere lædit?
Pollicitis diues quilibet eſſe poteſt.

At grauiter breuitérque Horatius inquit,

Multa fidem promiſſa leuant.

Quapropter in vniuerſa vita commendatur promiſſorum obſeruatio. & ſine omni fuco ac ſimulatione in omnes prompta beneficentia. Vnde Cicero quoque libr. 1. De Officiis præclarè ſcribit fundamentum iuſtitiæ eſſe fidem, id eſt dictorum conuentorúmque conſtantiam ac veritatem. De hoc Petri Caſtalij pegma tale legitur;

Si lubet, inſignem quam mittimus, accipe ficum,
Forſan & hæc vita corriget acta tua.
Vere nouo nullo florum veſtitur honore,
Et tamen autumno dulcia poma gerit.
Quid tua me dubium toties promiſſa morantur? H
Quod ſpondes primùm, ſi ſapis, illud age.
Talia vel miſeros poſſent promiſſa beare,
Ni ſtructos tandem proderet arca dolos.

FIDES *vigilans.* MEDICVS.

CANVM fides à polyhiſtoricis & phyſiologis omnibus celebratur. De anſeribus libr. 10. cap. 22. Plinius ſcriptum reliquit, eſt anſeris vigil cura Capitolio teſtata defenſo. quod Liuius libr. 5. & Plutarchus in Camille explicant. Socrates ſolitus per canem, tamquam fidei teſſeram, & per anſerem, ceu vigilantiæ auctorem, iurare. Ex his igitur fidei vigilantis, ſeu vigilantiæ fidelis hieroglyphicon pingitur. Nonnulli ad probos & doctos medicos ſpeciatim referunt, quorum princeps grauiter & breuiter (ſuo more) 6. Epidem. monet, μηδὲν εἰκῇ, μηδὲν ὑπερορᾷν, id eſt. Nil temere, nil negligenter eſſe agendum. Quòd vtiliſſ. præceptum ad omnes totius vitæ partes rectè poterit transferri. Pauſanias in Corinthiacis obſeruat à Transimede Pario fuiſſe ſculptum Æſculapium in ſolio ſedentem, ſceptrum dextra geſtantem, &c. Medici hieroglyphicon, quod Hadr. Iunius tetraſticho nobilitauit & luculento commentario explicuit, ſic ille:

Sceptriger,

A *Sceptriger, & lauro, baculóque inſtructus æterno,*
Quid draco, quid gallus vult ſibi, quidue Canis?
Imperat hic agris, operoſáque arte medetur,
Sedulus, & fidus, dignus honore, vigil.

Canis & anſeris hieroglyphicon Diſticho boni poëtæ ornamus.

Quid vis fida canis? quid vult ſibi candidus anſer.
Sit, monet integritas, ſit vigiláxque fides.

F I D V C I A *humana excutienda.*

OCCASIO huius deſumpta eſt ex Apologo, quẽ Agellius lib.2.cap.29. Eleganter & copiosè deſcribit in hunc modum. Caſſita in ſegetibus nidulari ſolet, pullíque eius adhuc inuolucres fere exiſtunt, frumentis flaueſcentibus. Cumque Dominus agri amicos primum cognatos, deinde & affines ad labores meſſis capeſſendos inuitaſſet, ſed illi rogati non apparuiſſent, valeant, inquit domus filio, amici cum propinquis, eras ipſe ego & tu frumentum noſtris manibus metemus. Quod factum caſſita à pullis cùm intellexiſſet, tempus eſt cedendi, ait, & abeundi in alia loca: fiet enim proculdubio quod futurum dixit dominus, atque ita caſſita migrauit, & ſeges ab ipſo domino fuit de- B meſſa. Hinc apparet quàm ſæpe ſit leuis & inanis amicorum & propinquorum fiducia, & proinde melius eſt, vt uobis tantùm ipſis nitamur: alia autem omnia, quæ extra nos extráque noſtrum animum ſunt, neque pro noſtris, neque pro nobis ducamus. Vnde idem auctor, ibidem monet, operæpretium eſſe, vt Ennianos verſus de hoc Apologo ſcitè admodum & venuſtè compoſitos, cordi atque memoriæ habere ſtudeamus,

Hercle puto, hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu ſitum
Ne quid expectes amicos quod tu agere poßis.

Quod Plautus in Mercatore argutè dixit,

Suam quiſque homo rem meminit.

Nihilominus tamen verorum amicorum opera neceſſitate vrgente ſæpe etiam vtilis eſſe ſolet, quare Homer. λ. σ. quoque finxit vnam ex gratiis Vlcani eſſe ſociam, vel, vt alij, vxorem, quod nimirum ardenti quadam cupiditate debeamus amicis gratificari, nec in eiuſmodi officiis multum cunctari. Eſt autem huius hieroglyphici integer verſus

Nemo quidem melius, quam ſua quiſque facit.

C Cui Diſtichon coniungimus,

Cùm ſua quis rectè curare negotia poßit,
Alterius ſtultè pendet ab arbitrio.

F I L I O R V M *erga parentes gratitudo.*

DE Ciconię in parentes gratitudine tam veterum quàm recentiorum ſcripta plurima ſunt in medio & inter cæteros Platonis, Ariſtotelis, Ciceronis, Plutarchi, Oppiani, Æliani, Horapollinis, Plinij, Valerij Maximi, Suidæ, & inter ſacros auctores Baſilij Magni in Hexaemero, homilia 8. ac in libello de honore quo afficiendi ſunt patres in ſenectute, & Ambroſij in Geneſin capit.5 legi poſſunt. Qui quidem vniuerſi in hoc conſentiunt quod gratam memoriam educationis & nutricationis præſtitę, iuniores Ciconiæ diligenter obſeruent, atque ideo ſenio confectos parentes numquam deſerant, ſed mutuis officiis eos foueant ac magna cum cura paſcant. Vnde Gręci elegans verbum ἀντιπελαργεῖν i. *reciconiare*, deriuarunt. Ac Budæus in pandectis, quaſdam leges ἀντιπελαργικοὺς expoſuit ex Scholiaſte Ariſtophanis, quibus cauebatur de alendis in ſenectute parentibus, & Petronius Arbiter vocat Ciconiam pietati cultricem. Quod Romani quoque in ſuis numis obſeruarunt, vt in primis in Hadriani Ciconia eſt expreſſa, cum inſcriptione, PIETAS AVGVSTA. Ac notus eſt cuiuſdam veteris poëtæ verſiculus,

D *ἐκγηρῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς,*
Diu viues, ſenectam ſi parentum nutrieris.

Quæ autem ex aduerſo, mala & tandem extrema pernicies ſint expectanda ingratis & erga parentes iniuſtis liberis, exempla plurima triſtia & horrenda ſatis ſupérque teſtantur, & S. Paulus in Epiſtola ad Epheſios cap.9. oſtendit quartum præceptum ſingularem habere hac in parte adiunctam promiſſionem. Vnde Homerus quoque) quamquam Ethnicus (de quodam grauiter λ. δ. protulit,

οὐδὲ τοκεῦσι
Θρέπτα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δὲ οἱ αἰών.

Quos verſus Pierius in hieroglyphicis ita vertit:

Et quoniam charis numquam genitoribus æquum
Reddidit officium, immatura eſt morte peremptus.

Hieroglyphica tabella exhibet Ciconiam in aëre, quæ geſtat parentem ſenio confectam, eique in os inſerit ranam pro alimento, cũ inſcriptione, acceptum reddimus Officium, & Diſticho,

O rara illuſtris pietatis imago, parentem,
Quando humeris geſtat filius ipſe ſuis!

Hic Æneę Anchiſen patrem ex flammis ereptum, tollentis Syracuſanorúmque adoleſcentum parentes per medios ignes auferentium, picturæ nobis occurrunt: de quibus & alijs Valerius Maximus egregiè diſſerit. Lepidum verò eſt epigramma in Neronem patricidam ſcriptum, quod Æneæ pietatem illuſtrat. E

Quis neget Aeneæ magni de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic matrem, ſuſtulit ille patrem.

FORMIDO vana.

MAGNOS vana terrent. Leonem animalium ferociſſimum, ferunt circumactos totarum orbes, cantus gallinaceorum, & omnium maximè faces ardentes timere. Quod ad primum atque tertium attinet, rem ita ſeſe habere rerum naturalium ſcriptores affirmant: alterum verò de gallinaceis Cæſar Scaliger & alij tum experientia tum multorum relationibus rident & cum nugis veterum longè valere volunt. At ſicut ignis ſubitò & ſine cauſa Leonem perterrefacit ita videmus potentioribus vana quædam & abiecta terriculamenta (Græcis μορμολύκεια) ſæpe obijci, quæ ipſos nimis alioqui ſeſe efferentes terreant, & in officio contineant. Sed & alij plurimi ex ignorantia quadam ſæpe metuunt non metuenda, teſte Lucretio. F

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt sic nos in luce timemus
Interdum nihilo quæ ſunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fingúntque futura.

Et ſapienter poëta quidam,

Non eſt ingentis vis expers vlla timoris.
Sic pauet infeſto percitus igne Leo.

Alij paulò aliter hæc explicant, atque hoc indicari volunt, philoſophiam eſſe antidoton iræ, atque vehementiſſimi affectus impetum non melius ſedari, quàm huius conſideratione, ac imprimis meditatione cæleſtis ſapientiæ, quæ facis inſtar mentem noſtram illuſtret atque regat.

Getulus Leo non ſic aliud quam metuit
Tædam flammiuomam, qua rabies ſæua cadit.
Sidit trux animus vel facibus Luciferis
Cæleſtis Sophiæ, aut ſupplicij terriculis.

FORTES.

NAVTILVS, vt de eo Ariſtoteles Athenæus Oppianus, Plinius, alijque memoriæ prodiderunt, in mare veluti remigans & velificans, vt verbis vtar doctiſſ. Scaligeri, adeò ſcitè, miro naturæ luſu, concham ſuam regere nouit, vt mari tranquilliore pedes duos extra illam tamquam rudentes extendat, intra quos tenuis membrana velut velum panditur vento aſpirante, ſubter verò alij, duo aquam contingentes gubernaculis ſimiles & domum & nauem & piſcem deducunt: Sic vt ad hanc ſimilitudinem naues primum exædificatas & conformatas Oppianus exiſtimet. Quod ſi mali quid alicunde immineat, tum rudentes omnes, vela, gubernacula contrahens, impletúſque multa aqua in fundum maris rurſus ſe demergit. Et hanc Nautili nauigationem elegantiſſ. epigrammate Callimachus quoque deſcripſit. Icon autem hic piſcis eſt hominis ad vtrámque fortunam rectè compoſiti. Sapiens enim, vt præclarè Apuleius ait, nec in ſecundis rebus effertur, nec contrahitur in aduerſis. Sed rectos oculos tenet, vt Seneca loquitur, nihil ex vultu mutat, ſiue illi dura, ſiue ſecunda oſtendantur. Quin imò dura præuidet, & declinat. Ergo vnicuique in promptu eſſe debet Terentij admonitio: G

Quamobrem omnes cùm ſecundæ res ſunt, maximè
Meditari ſecum oportet, quo pacto aduerſam fortunam ferant.

Nam vt pulcherr. B. Baſilius ſcripſit: Ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ νουνεχὴς κυβερνήτης, ὁ ἐστοχασμένος τῆς ὑποκειμένης φύσεως, μεταχειριζόμενος τὰ συμπίπτοντα. καὶ ὅμοιος ἀεὶ αὐτὸς ἑαυτῷ διαμένων, μήτε ἐπαιρόμενος ἐν ταῖς εὐθυμίαις, μήτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς: *Ille demum prudens eſt gubernator, qui natura ſcopum, quo tendat, ſibi proponens, ea quæ accidunt, moderatur, ſibique ſemper ſimilis, neque proſperis extollitur, neque aduerſis corruit.* H

Nautilus vt placidum & ſæuum mare ſuſtinet æquè,
Sic itidem fortis ſorte in vtraque animus.

FORTIS.

VIRGILIVS lib. 5. Æneidos, de Entello ſcribit,

At non tardatus caſu nec territus heros,
Acrior ad pugnam redit, & vim ſuſcitat ira.

Viri fortes, niſi valde irritati, & aliqua inſigni iniuria ſtimulati, non citò deponunt animi ſui moderationem: ſed ad iuſtam indignationem nimium prouocati, tandem ſeſe acrius incitant & egregie viros exhibent. Quemadmodum autem eiuſmodi heroicus in magnis viris meritò locum ſuum habet, ac laudem quoque meretur, ſic abſque diſcrimine non vbique ſunt imitandi, ſed potius illa tea ſententia reponenda, *Quo maior, eo placabilior.* Euripides etiam præclarè monet, ὀργὴν συνέγειρα

ἐνεργε-

A ἐνεργείαν εἶναι πρὸς τὸ δυ' ἄνδρος; *ſapientis eſſe operam dare, vt ira moderatè indulgeat.* Rhinoceros prouocatus ad pugnam, ſic effert vrſum, iactat vt impoſitas taurus in aſtra pilas: & viri fortis, cuius patientia læſa fit furor eſt hieroglyphicum. Et profectò,

Non temerè catam vir fortis fertur ad iram,
Iuſtâ ſed indignè læſus in arma ruit.

F O R T I S *Bellator.*

Vir fortis & patriæ imprimis amans, nihil aliud ſibi proponit in bello iuſtè gerendo, quàm aut preclarè pugnando vincere, aut laudabiliter ſuccumbendo mortem oppetere. Quod ramorum duorum decuſſatim ſe mutuo complectentium hieroglyphico ſignificatum eſt. Vnus eſt palmæ, qua arbore vſi ſunt veteres in ſuis victoriis, quod plures numi, picturæ & ſtatuæ ſatis oſtendunt, eiuſque rei reddit rationem Plutarchus, 8. ſympoſiac. quam ante ipſum Ariſtoteles quoque approbauit: nimirum arboris iſtius eam eſſe proprietatem, vt vrgentibus prementibúſque ponderibus præ aliis non facilè cedat. Alter ramus eſt Cupreſſi, funeribus deſtinatæ, quòd cariem aut corruptionem non facilè ſentiat. Et Thucydides lib. 2. perhibet arcas ex cupreſſo fuiſſe efformatas pro eorum corporibus qui pro patria in bello Peloponnenſiaco contra Spartanos mortem oppetere non dubitaſſent: qui de-
B nique vt fortiter vixerant, fortiter è vita abierant.

Vincere pro patria, vel pulchra occumbere morte
Fortis amat: ramus quod monet iſte duplex.

Nempe Cupreſſi & palmæ decuſſatim repoſitus. Quicquid obtigerit, erit gratiſſima merces

F O R T I S *mergitur, non ſubmergitur.*

MERGVS, inquit Iſidorus, ab aſſiduitate mergendi nomen accepit. Sæpe autem in profundum dimiſſo capite auratum ſigna ſub fluctibus colligit, & prævidens æquoris tempeſtatem, cum clamore ad litora tendit. Quod Plinius quoque confirmat, & huius fabulam exponit Ouid. xi. Metamorph. quam tali verſu concludit,

Aequor amat, noménque manet quia mergitur illi.

Græcis, vt ſentit Geſnerus, ex Gaza & Scaligero, putatur eſſe αἴθυια à calore, quamuis Vvottonus aliter ſentiat. Hoc ſymbolum imprimis conuenit illis qui rebus difficilibus & aſperis agitati, numquàm animum deſpondent, ſed forti animo ac conſtanti ſemper ſe ſuſtentant, & tandem etiam eluctantur. Vbi inter alia multa præclara dicta locum aliquem etiam habere poteſt Boëtlij carmen lib. 1. metro
C 4. expoſitum.

Quiſquis compoſito ſerenus æuo
Fatum ſub pedibus regit ſuperbum,
Fortunámque tuens vtrámque rectus,
Inuictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies, minaq. ponti
Verſum funditus excitantis æſtum,
Nec ruptis quoties vagus caminis
Torquet fumificos veſeuus ignes,
Aut celſas ſoliti ferire turres
Ardentes via fulminis mouebit.

Voluit autem hoc hieroglyphico Cæſar de Aquino Comes Maturani declarare, familiam ipſius fermè ſubmerſam & extinctam, per eum rurſum inuicto animo auitam gloriam & celebritatem recuperaſſe. De cuius magnanimi viri fortiſſimis factis plenæ ſunt hiſtoriæ Neapolitanæ a diuerſis editæ.

D *Non rarò mediis vir fortis mergitur vndis*
Aduerſa ſortis, nec tamen obruitur.

F O R T I T V D O.

POPVLI Iſraëlitici fortitudo inuicta robori monocerotis appoſito hieroglyphico deſignatur, Numer. 23. 21. & 24. 8. *ké Tohaphoth Reem lo* i. & altitudines monocerotis, ipſius. quod ita exponunt, fortitudo eius (nempe Iſraëlis) ſimilis eſt cornu monocerotis. *Tohaphoth* propiè ſignificat Altitudines, vt Pſal. 95. 4. *Tohaphoth harim.* Altitudines montium, quorum arduo aſcenſu viatores defatigantur. Et Iobi 22. 25 *keſeph Tohaphoth*, Argentum altitudinis vel defatigationum, quaſi Eliphas dicat, tantos argenti cumulos ſiue aceruos, vt laſſitudo membris omnibus oboriatur, priuſquam illud libra pendere vel numerare poſſis. Ita Numerorum locis citatis, quidam non incommodè vertunt Altitudines monocerotis, ob ſublime cornu quod ex fronte huius animalis prominet; vnde etiam apud Hebræos nomen accepit. Raam etenim ex altari, aut ſublimem eſſe ſignificat. Huc pertinet traductio Rhetorica, qua Dauid ad feræ huius etymon alludere videtur Pſal. 92. 10. *Vattaʒem Kireem Karni*, ideſt,

& exaltabitur, ſicut monocerotis, cornu meum. Alij vocem *Tohaphoth* μεταφορικῶς de ſumma animi alacritate,& indefeſſa vel inſuperabili fortitudine corporis accipiunt. Hæc enim fera,monoceros, viua non capitur;Plin.lib.8.cap.21.Idem vox diuina,Iobi cap.39v.12.& 13.innuit. E

Vtrámvis expóſitionem amplectamur, Balaam oſtendit populum Iſraeliticum tanta fortitudine & magnanimitate præditum fore, vt nec Balaci nec aliorum regum viribus oppugnari queat. Similis penè locus extat. Deuter.33.17.De gloria regni Iſraelitici, cuius ſumma tandem ad tribum Ephraimiticam è poſteris Ioſephi reditura erat.

Ariſtoteles lib. IX.cap. 12. οἱ κύκνοι, inquit, εἰσὶ εὐβίοτοι, καὶ εὐήθεις, καὶ εὔτεκνοι, καὶ εὔγηροι, καὶ ἢ αἰετὸν ἐὰν ἄρξηται, ἀμυνόμενοι νικῶσιν, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἄρχουσι μάχης. Quæ ita vertit Gaza. *Nec probitate victus, morum, prolis & ſenectutis vacant. Aquilam, ſi pugnam inceperit, repugnantes vincunt; ipſi autem numquam niſi prouocati inferunt pugnam.* Quod idem quoque Oppianus, Plinius, Ælianus & alij tradunt. Exprimitur autem hac ſimilitudine is, qui ſine iuſta cauſſa neminem offendere, aut cum vllo contendere cupit,quíve aduerſarios animo magno contemnit,attamen prudens quoque & cordatus non planè negligat, ac nimium prouocatus ac laceſſitus quoque de ſua defenſione cogitat. Quare Ariſtoteles quoque 3. Ethic. Nicomach. fortitudinem ait eſſe quoddam medium inter metum & confidentiam. Quæ copioſiùs explicat Seneca in quadam Epiſtola ad Lucilium, his verbis. Fortitudo non eſt inconſulta temeritas,nec periculorum amor,nec formidabilium appetitus,ſed eſt ſcientia diſtinguendi quid ſit malum,& quid non ſit. Atque hæc quidem vt ἠθικῶς dicta non ſunt improbanda,cùm defenſio iuſta iure diuino ac humano ſit conceſſa,ſed in ſchola veræ pietatis Chriſtianæ,quę etiam inimicis benefacere iubet, adhuc multò meliora præcepta traduntur. Magna enim eſt virtus (inquit Iſidorus) ſi non lædis à quo læſus es. Magna eſt fortitudo, ſi etiam læſus remittas. Magna eſt gloria, ſi cui potuiſti nocere,parcas.Eodémque ſenſu Lactantius lib. 6.cap.18. repræhendit. Ciceronem, quod lib.1. Offic.dicens, eum virum bonum eſſe, qui proſit quibus poſſit, nemini noceat niſi laceſſitus iniuria, ſimplicem verámque ſententiam duorum verborum (nimirum laceſſitus iniuria)corruperit. F

FORTITVDO *Inuicta pij animi.*

THEOPHRASTVS docet, & cultores hoc teſtantur, Croci plantam priuſquam in florem ſeſe exerat,conculcatam nonnihil ac pedibus leuiter attritam, poſtea pulchrius renaſci feliciúſque germinare. Sic viri fortes & animoſi atque ad quæuis magna & egregia facta ſuſcipienda ac expedienda nati & parati, tantùm abeſt vt rebus difficilibus ac aduerſis frangantur, vel deterreantur, vt multò etiam inde reddantur alacriores & aptiores ad quæuis laudabilia facinora,virtutíſque opera præclara ſubeunda atque exequenda,ſequentes adhortationem Sibyllæ apud Virgil.Æneid.6. G

Tu ne cede malis,ſed contra audentior ito
Quàm tua te fortuna ſinet.

Quod etiam ingenioſus alius Poëta,aliis verſibus ita expreſſit.

Quæ latet inq; bonis ceſſat non cognita rebus
Apparet virtus arguitúrque malis. Et alius.
Pulchrior vt creſcat,teritur Crocus:ô furor ingens!
Lætior vt poßis ſurgere,nolle premi.

FRAVDES *pernicioſæ cauendæ.*

VIGILA & time,inquit Sapiens.

Paßim fraus cæcis latet inſidioſa tenebris:
Ne capiare caue,& ſobrius aduigila.

Apud virgilium,Ecloga 3.hic leguntur verſus. H

Qui legitis flores,& humi naſcentia fraga,
Frigidus,ô pueri,fugite hinc,latet anguis in herba.

Qua ſimilitudine admonemur,ne plauſibilia quidem & ſpecioſa, reipſa verò non ſolùm inutilia, ſed pernitioſa quoque dum perſequamur,in opiniones abſurdas, prauas & à vero nos longiſſimè abducentes incurramus:memores præcepti Theognidei,

Πολλάκις γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι id eſt.
Ac mentem ſpecies fallere ſæpe ſolet:

Alij ita interpretantur,vt herbas ac flores elegantes accipiant pro diuitiis,quæ deliciarum ac aliarum voluptatum odores ſuauiſſimos ſpargunt; in quibus tamen ſæpiſſimè latet ſerpens iſte vitiorum, ſuperbię ſcilicet, prodigalitatis immodicę ac luxurię tandem omnia labefactantis, per quę non ſolùm valetudinem bonam, ſed vitam inſuper ipſam multi amittunt. Atque eodem modo per alia quoque fœlicitatis genera licet hæc deducere:vbicumque eum modum excedimus,nec veram animi moderationem ante oculos habemus, numquam ad veram virtutem quæ in mediocritate quadam conſiſtit & ad animi tranquillitatem ſolidam peruenire poſſumus.

A ## FRAVDVLENTI *homines.*

VESPERTILIO à veſpertino tempore dictus, à nocte græcis appellatur νυκτερὶς. Hanc auium ſolam animal ſiue viuum fœtum parere & lacte nutrire Plinius lib.10.cap.61.memoriæ prodidit. Extat autem elegans fabula apud Ouidium lib.4.Metamorph,de Alcithoe & ſororibus, Minei Thebani filiabus,ob contemtum ſacrificium Bacchi in veſpertiliones conuerſis.Notatur verò per veſpertilionem tria genera hominum(quod Alciatus quoque in Emblematis nonnihil innuit) quorum primum eſt qui ob malam famam,æs alienum,vel aliam ſimilem cauſſam lucem & homines fugere coguntur. Alterum Philoſophos nonnullos continet, qui dum nimis abdita & incerta, & longè ſupra ipſorum captum poſita, perſcrutari conantur,ſæpe cæcutire ſolent: quod etiam Ariſtotel.lib. 2. Metaphyſ. monuit, vbi ait, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέραν, οὕτω καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὁ νοῦς πρὸς τὰ τῇ φύσει φανερώτατα πάντων, id eſt, *Quemadmodum veſpertilionum oculi ad lumen diei ſe habent, ita & intellectus anima noſtra ad ea, qua manifeſtiſſima omnium ſunt.* Tertium eſt quorundam verſipellium,& callidorum, ac planè ancipitis fidei, iam hoc probantium,iam aliud;de quibus verſus commemorantur veteres ex Agathone apud Varronem de lingua latina.

Quid multa? factus ſum veſpertilio,neque
B *In muribus planè,neque in volucribus ſum.*

Quales fraudulenter ἐπαμφοτερίζοντας neutri parti in ciuili diſcordia adhærentes,lex Solonis(vt in eius vita tradit Plutarchus)ab omnibus publicis muneribus remouit, quod quidem non ideo factum eſt, quod pacis & tranquillitatis neceſſario tempore ſtudioſi improbarentur: ſed potiùs vt hac ratione faciliùs ac commodiùs ciues tam in concordia retinerentur, quàm diſiuncti rurſum ad illam rectiùs perducerentur Conuenit etiam hieroglyphicon illud verſutis illis qui in negotio pietatis duabus ſellis ſedent, vt prouerbio fertur, & foro atque tempori ſeruiunt, ita tandem inter grauiſſima ſuſpiria deſperabundi miſerè pereant,in tenebris & mortis caligine conſtituti, gloriæ hominum ſtudioſi, lucifugæ, Chriſti hoſtes capitales, atque ſalutis æternæ obliti. De quibus pridem dictum eſt, Ioann.3. 19. Hæc eſt condemnatio, quòd lux venit in mundum, ſed dilexerunt homines potiùs tenebras quàm lucem:quia mala ſunt eorum opera.

FRAVS *oppreſſa.*

CERVVM dicunt nominari ἔλαφον, quaſi ἔλοφον, διὰ τὸ ἕλκειν τοὺς ὄφεις, quod attrahat ſerpen-
C tes: vel ἀπὸ τοῦ ἐλαύνειν τοὺς ὄφεις, quòd ſerpentes abigat. Plinius narium ſpiritu dicit extrahere renitentes. quod Ælianus quoque aſſerit, addens eos etiam à ceruis deuorari. Idem Lucretius refert lib.6. Nec aliter Nicander in theriacis, & D. Baſilius Magnus in Hexaemero. Ac ſecundùm Oppianum 2.Cynæget.& 2.halieut.& alios,cerui & ſerpentes mutuo odio tantopere flagrant, vt etiam cornu ceruinum, teſte Dioſcoride, Bpollonij Scholiaſte, lib.2,& Æliano, ſuo ſuffitu abigat ſerpentes. Hieroglyphica nota eſt docens fraudem nullis latebris eſſe tutam, & verſipelles homines ad prauos ſimulatores peſſimè ſibiipſis conſulere, qui tametſi aliquantiſper tanquam in antris ſuis & cæcis receſſibus latitent,nihilominus tamen vi ac potentia veritatis inde tandem extrahuntur,atq; ab illa opprimuntur. Sic peregrinus apud Gellium lib. 12. cap. 9. dicebat eos errare qui ſpe & fiducia latendi peccant, cùm nulla ſit perpetua peccati latebra, eorúmque falſæ imaginationi Sophoclis verſus apponebat,

Πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν, ὡς ἅπανθ' ὁρῶν,
Καὶ πάντ' ἀκούων, πάντ' ἀναπτύσσει χρόνος.
Nihil occulta ad hac,quando cuncta tuens,
Et cuncta audiens,omnia reuelabit dies.

D Iſti verò ne temporum interuallo ſibi fucum faciant meminerint ſe ceruum in corde geſtare, qui ex antris prauæ peccatiſque obduratæ conſcientiæ ſerpentes extrahat,in iudicium illis,qui nouos ſerpentes & ſcelera atrocibus delictis quotidie cumulant.

Scelus occuliſſe proprium immenſus labor,
Idémque inanis irritúſque:quidlibet
Patres,at ipſum non poteſt te fallere:
Nam ſe latere nullus vnquam viſus eſt.

Vno verbo, pius ſibi ſerpens & ceruus, dici poteſt. Impius verò tot ſerpentibus ſcatet, vt etiamſi conſcientia nonnumquam reclamet, tamen à ſeipſo tandem conficitur, cúmque ſcelus vlciſcitur ſuum, At

Diſpereat fraus ficta dolis candórque triumphet:
Tandem illa opprimitur,ceu latebris coluber.

Poſſet quoque particulatim magiſtratus & princeps aliquis ſcelerum vindex iuſtiſſimus & improborum hoſtis acerrimus ad horum terrorem eiuſmodi vti hieroglyphico. De principe & magiſtratu loquimur qui ſit ſecundùm Euripidem in Stobæi collectaneis,

Τοῖς

Τοῖς μὲν δικαίοις ἔνδικος : τοῖς δ᾽ αὖ κακοῖς E
Πάντων μέγιστος πολέμιος κατὰ χθόνα, id eſt;
Iuſtis quidem æquus & iuſtus: malis verò
Omnium maximus hoſtis in terra.

FRVGALITAS.

ΦΩΛΙΣ piſcis Heſychio & Varino dictus, ἀπὸ τοῦ φωλεῖν nomen accepit, quod intra ſuū immucum, veluti pholeū quemdam, id eſt, latibulum ſe contineat, quod ex Ariſtot. 9. hiſt. 37. palam eſt. Pierius ſubdubitat, an nun idem hic piſcis ſit cum Tinca Auſonij, ſed cauſam eum dubitationis non habere apparet, cùm proculdubio diuerſi ſint. Cæterùm idem Pierius lib. 30. ſcribit, Ægyptios hominem, iis quę ſudore proprio compararit fruentem, iudicaturos, pholim, piſcem pinxiſſe. Eam enim mucorem, quem ipſa emittat, ad altam craſſitiem ſibi obducere, vt tota viſco delibuta videatur, eóque pro nutrimento vti. Partis igitur bonis & facultatibus modeſtè nos vti hic piſcis admonet. In quam rem ſunt tot præcepta Horat imprimis 1. Sat. 1 2. Sat. 3. 2. Ep. 2. Hæc ſi quis reſpiciat, facilè diſcet, ad vitæ vſum neceſſarium homini frugi & ſorte ſua contenta nihil deeſſe poſſe. Quo pertinent F Euripidis verſus à Chryſippo philoſopho rotius vſurpati, teſte Gellio 7. Noct. 16, quibus Cereris munus & aquæ poculum mortalibus ait ſufficere, quorúmque nulla vnquam ſit ſaties: In cæteris autem epulis verſari luſum, vt exemplis è Varrone petitis hoc Gellius illuſtrat. Certè enim, vt eximié Horatius cecinit 3. od. 16.

Benè eſt cui Deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

Pulchré etiam Chryſoſt: ὁ μὴ δεόμενος τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ᾽ ἐν αὐταρκείᾳ νομίζων εἶναι, πάντων ἐστὶν εὐπορώτατος: *Non indigens alienis, ſed ſua ſorte gaudens, omnium eſt ditiſſimus.*

Nobis noſtra ſatis, aliena haud indiga cura;
Et ſuperûm nectar negligo & ambroſiam.

VEL vt ſorte ſua gaudentis verba vſurpemus, quæ ad pium virum pertinent: Eſt (inquit quæſtus magnus pietas cum animo ſorte ſua contento. Audi rationem. Nihil enim intulimus in mundum, nec efferre quicquam poſſumus. Sed habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti erimus. Vide reliqua 1. Timoth 6. 9. 10.

GARRVLITAS *coercenda.* G

DE gruum volatu, Cicero lib. 2. de natura deorum ex Ariſtotele (qui lib. 9. hiſt. Animalium illas ab vltimis Scytharum campis & Troglodytica regione aduenire, memoriæ prodidit) eleganter hæc exponit: Grues, cum loca calidiora petentes maria tranſmittant, trianguli formam efficiunt eius autem ſummo angulo aër ab iis aduerſus pellitur, deinde ſenſim ab vtroque latere tamquam remis, ita pennis curſus auium leuatur. Baſis autem anguli, quam efficiunt grues, tamquam è puppi ventis adiuuatur, eáque in tergo præuolantium colla & capita reponunt. Quod quia ipſe dux facere non poteſt; nam non habet vbi nitatur, reuolat vt ipſe quoque acquieſcat. In eius locum ſuccedit vna ex iis quæ acquieuerunt, eáque viciſſitudo in omni curſu conſeruatur. Hæc ille. Atque ex eo congruere, id eſt, conuenire inuicem, à gruibus dictum, quæ non ſe ſeparant, ſiue cùm volant, ſiue cùm paſcuntur, vt Feſtus habet. Sed Ælianus inſuper lib. 2. cap. 1. addit, vnamquámque gruem ante volatum lapidem deuorare, vt & vnde prandere poſſit habeat, & aduerſus incurſiones ventorum firmamentum aſſequatur, Id tamen Albertus & alij improbant. Rectiùs itaque Plinius libro ſæpe commemorato cap. 23. Certum eſt, inquit, Pontum tranſuolaturas, primum omnium anguſtas petere inter duo promontoria Criumetopum & Carambia, mox ſaburra ſtabiliri, cùm medium tranſierint, abiici lapillos è pedibus cùm contigerint continentem, & è gutture arenam: cui etiam Solinus aſtipulatur. Repræſentatur hoc hieroglyphico prudentia ſingularis, quæ apto & opportuno tempore ita verba & facta omnia moderatur, vt inde nihil detrimenti vlli accidere queat. Additur quoque VELVM PONDERE, oſtendens ſine labore, moleſtia, ac vigilantia nihil laude dignum effici poſſe. H

Mira fides! Palamedis auis lapide obſtruit ora;
Tu quoque ne noceat garrula lingua caue.

Sapientes Hebræi garrulitatem adagio eleganti perſtrinxerunt: Qui multiplicat verba, multiplicat peccata. Et ſapiens Gallicus in tetraſtichis, idem expreſſit, inquiens.

Vel falſa ſæpe, aut vana ſaltem dicere,
Hominum neceſſe eſt obloquentem plurima.
Breuis loquela veritatis prima eſt,
Vt fabularum inanium loquacitas.

A

GENEROSVS.

SENECA philoſophus epiſt. 95. fortem & generoſum virum ſub equi Virgiliani, Georgic. lib. 3. hieroglyphico depictum aſſerit. Hæc autem Poetarum princeps,

Continuò pecoris generoſi pullus in aruis
Altius ingreditur, & mollia crura reponit.
Primus inire viam, & fluuios tentare minaces
Audet, & ignoto ſeſe committere ponto,
Nec vanos horret ſtrepitus: illi ardua ceruix,
Argutúmque caput, breuis aluus obeſáque terga,
Luxuriátque toris animoſum pectus.

Dum aliud agit Virgilius noſter, inquit Stoicorum decus, deſcribit, virum fortem ego certè nō aliam imaginem magno viro dederim. Deinde perpetuum apud Stoicos fortis & generoſi viri ſubiicit exemplum, addens: Si mihi Cato exprimendus inter fragores bellorum ciuilium impauidos, & primus inceſſens admotos iam exercitus alpibus, ciuilíque ſe bello ferens obuium, non alium illi vultum aſſignauerim, non alium habitum: altius certè nemo ingredi potuit, quàm qui ſimul contra Cæſarem Pompeiúmq; ſe ſuſtulit, & aliis Cæſarianas opes aliis Pompeianas fouentibus, vtrúmq; prouo-
B cauit oſtenditq; aliquas eſſe Reipublicæ partes. Nam parum eſt de Catone dicere, *Nec vanos horret ſtrepitus*. quidni? cùm veros viciníóſq; non horreat? Cùm contra decem legiones & Gallica auxilia, & mixta barbarica arma ciuilibus, vocem liberam mittat, & Republicam hortetur, ne pro libertate decidat, ſed omnia experiatur, honeſtius in ſeruitutem caſura quàm itura? Quantum in illo vigoris ac ſpiritus, quantum in publica trepidatione fiduciæ eſt? Scit ſe vnum eſſe, de cuius ſtatu non agatur: non quæri an liber Cato, ſed an inter liberos ſit. Inde periculorum gladiorúmque contemptus. Libet admirantem inuictam conſtantiam viri, inter publicas ruinas non labantis, dixere, Luxuriatque toris animoſum pectus. Hæc ille.

GENEROSI, *fideles.*

FALCONES albi nobiliſſ. (vt teſtatur Sigiſmundus Baro ad herbeſtain, in deſcriptione Moſcouiæ) magnitudine eximij, quos Gyrofalcones alij appellant, in illius prouinciæ aſperis ac inacceſſis rupibus inueniuntur, quos incolæ ad cygni, gruis, & aliarum auium aucupia vſurpare ſolent. Paulus Iouius ſimiliter in libello de legatione Moſcouitica ſcribit, apud Iungros, & Vgolicos in altiſſ. monti-
C bus capi falcones præſtantiſſ. duorum quidam ſint candidi guttatis pennis & herodios vocat, quamquam Ariſtoteles hoc nomen potiùs Ardeis attribuerit. Horum ſingularem generoſitatem commemorat Olaus Magnus in hiſtoria Septentrionali, lib. 19. cap. 4. Nam ſub auroræ tempus auem aliquam, quam per noctem ad calorem naturalem fouendum in iſtarum regionum frigoribus acerrimis tenuerat, rurſum incolumen dimittere fertur: Hieronymus Ruſcellus, qui hoc hieroglyphicon Nobili Anglo Richardo Scelleri aſſignat, de Phaſiano dimiſſo loquitur, cóque hunc nobilem declarare voluiſſe ſcribit, ſe nihil priùs neque antiquiùs habiturum, quàm vt in omnibus dictis & factis integram fidem retineat. generiſque ſui nobilitatem ſartam tectam conſeruet, parcendo inferioribus, & erga omnes comitatem & benignitatem ſingularem vſurpando. Non aliter Claudianus quoque lib. 2. cùm Stilliconi clementiæ laudem tribuiſſet, adiungit illi ſimul germanam ſororem ipſam fidem.

Huic diua germana fides eadémque ſororis
Corde tuo delubra tenes.

Et paulò pòſt;

Hæc & amicitias longo poſt tempore firmat,
D *Manſuróque adamante ligat, nec mobile mutat.*
Ingenium, parua ſtrepitu nec vincula rixa
Diſſolui patitur.

Nihil viro nobili, Principi, Regi, conuenientius, quàm clementer & fideliter agere cum ſubditis.

Non necat accipiter, tenuit quem nocte volucrem:
Sic ſeruare fidem mens generoſa ſolet.

GLORIA.

AELIANVS lib. 8. de animalibus. cap. 2. ſcribit, Omnem canem venaticum, ex eo quòd ceperit feram, non mediocri voluptate affici, & tamquā præmio, ſi venator ei permittat, ea capta vti: ſin vero hoc illi denegatur, feram ſeruare integram, donec venator aduentarit, déque illa capta pro arbitrio ſtatuerit. Quòd ſi inciderit in aprum vel leporem iam mortuum, non attingere quidem, nec alienorū laborum ſe participem facere, ne quicquā quod ad ipſum haud pertineat, ſibi vindicare velle videatur.

videatur. Ex quo, inquit Ælianus, apparet φιλοτιμίας, id eſt, cupiditatis gloriæ non eſſe expertem. Non E
enim carnes, ſed victoriam amare videtur. Plutarch. lib. De animalium ſolertia commemorat leporem, ſi ſe mortuum ſimulet, relinqui à cane, qui adſtans & caudam mouens, quaſi indicare vult, ſe non prædæ, ſed victoriæ cauſa certaſſe. Vnde Ouidius,

Pugna ſuum finem, cùm iacet hoſtis, habet.

Eſt autem gloria laudabilium factorum approbatio coniuncta cum iudicio rectè ſentientium: ſicuti Ambitio, κενοδοξία vanam gloriam captat ex applauſu imperitæ multitudinis, vel etiam aliorum obtrectationibus. Ariſtoteles 4. Ethic. τῆς ἀρετῆς (inquit) τὸ ἆθλον ἡ τιμὴ, καὶ ἀπονέμεται τοῖς ἀγαθοῖς. id eſt, *virtutis præmium eſt honor, & tribuitur bonis viris.* Vnde Romæ quoque, vt Liuius refert Decad. 3. lib. 7. bina templa inter ſe quaſi contigua virtutis & honoris conſpiciebantur, quorum in hoc non niſi per illud aditus cuiquam pateret.

G L O R I A *Humana.*

MOMENTO tanſit gloria mundi: nam vt canit poëta,

Vita fugax, quàm cauſſa leuis tua ſtamina rumpit? F
Pulſa leui flatu, ſic Anemona cadit.

Flos Adonidis apud poëtas, Anemone vocari videtur, cuius plures ſunt ſpecies, flores elegantes, ſed caducos profert phœniceos, purpureos, luteos & albos quoque. Alij florem Adonidis vocãt quamdam plantam, quam Herbarii Chamæmelum rubrum quoque appellant. Flos itaque Anemones, vt eſt pulcherrimus, ſic leui ventorum impetu, aut ſolis calore langueſcit & decidit, eiúſque ſemen pariter facilè in pappos abit. Eſt typus vitæ humanæ breuis ac fragilis. Quidam referunt ad pulchritudinem ſexus muliebris, qua ſeſe nimium ſuperbire, ſeſéque efferre ſolent fœminæ: cùm ſecundùm Senecam in Octauia, florem decoris ſinguli carpant dies. Suntque noti verſus ingenioſi poëtæ,

Forma, bonum fragile eſt, quantúmque accedit ad annos
Fit minor, & ſpacio carpitur ipſa ſuo.

Alij habent, Gloria vento diſcutitur. Nam Anemone numquam ſe aperit, ſecundùm Plinium, lib. 25 cap. 23. Niſi vento ſpirante, vnde & nomen accipit, & facilè rurſum eodem vento flores & ſemina diſcutiuntur. Quod gloriæ vanæ & inſtabili, quæ non virtute ſolida nititur ac confirmatur, rectè poſſumus accommodare.

G L O R I A *mundana fugienda.* G

D. Auguſtinus, epiſt. 119. hunc Scripturæ locum, *Stultus vt luna mutatur*, ad Adamum eiúſque poſteros accommodans, Quis eſt ille ſtultus, inquit, qui tamquam luna mutatur, niſi Adam, in quo omnes peccauerunt? anima quippe humana recedens à Sole iuſtitiæ, ab illa ſcilicet interna contemplatione incommutabilis veritatis, omnes vires ſuas in terrena conuertit, & eò magis magiſque obſcuratur in interioribus ac ſuperioribus ſuis. Sed cùm redire cœperit ad illam incommutabilem ſapientiam, quanto magis ei appropinquat affectu pietatis, tanto magis exterior homo corrumpitur, ſed interior renouatur de die in diem: omníſque lux illa ingenij, quæ ad inferiora vergebat, ad ſuperiora conuertitur, & à terrenis quodammodo aufertur, vt magis magíſque ſæculo moriatur, & vita eius abſcondatur cùm Chriſto in Deo: mutatur ergo in deterius, ad exteriora progrediens, & in vita ſua proiiciens intima ſua. Et hoc terræ, id eſt, iis qui terrena ſapiunt, melius videtur, cùm laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ. Mutatur autem in melius, cùm intentionem ſuam & gloriam à terrenis, quæ in hoc ſæculo apparent, paulatim auertit & ad ſuperiora ab inferioribus conuertit. Et hoc terræ, id eſt, iis qui terrena ſapiunt, deterius videtur. Idem alibi locum Iobi exponens, ſi præcepit Lunæ, non lucet: fortè, inquit, rationalis animæ natura figuratè hic inſinuatur, cui ſol intelligibilis eſt lumen illud verum, quod illuminat omnem hominem. Et quoniam tanto magis Luna lucet terrenis H
aſpectibus, quanto magis recedit à Sole; cùm autem appropinquat Soli, interimitur terris: intelligamus animæ diuinitus præcipi, vt ſuperata natiuitate terrena atque mortali, qua ſplendor eius apparet terreno ſenſu videntibus, appareat, propinquet & ſubiugetur ſapientiæ: quò eius luce ſecretiſſima exultans, caueat facere iuſtitiam ſuam coram hominibus, vt videatur ab eis; ſed cùm gloriatur, in Domino glorietur: quia & cùm apparet hominibus, dono Creatoris apparet. Hinc illud Bilij, Anth. lib. 1.

Quo magis à Phœbo diſtat ſoror, hoc mage nobis
Fulget: at à ſupera lumine parte caret.
Cùm verò fratri iuncta eſt, non lucida nobis
Illa quidem eſt: ſupero fulget ab orbe tamen.
Eſſe Deo quiſquis cupit ergò fulgidus, ipſi
Hæreat, & mundi ſpernat inane decus.
Nam quò mortales quiſquam eſt mage fulgidus inter,
Hoc minus eſt magno fulgidus ille Deo.

A

GRATITVDO.

APVD veteres maximæ commendationis fuerunt equi Theſſalici, quibus bouilli capitis notam incolæ inurebant, à qua dictos volunt Bucephalos, non quòd capite bouis eſſent prædití. fuit autem κατ' ἐξοχὴν ita nominatus Alexandri Macedonis equus Theſſalicus, qui nullum alium quàm regem ipſum ſeſſorem admittebat. Qui cùm in prælio, quo Alexander Porum Indiæ regem vicit, fuiſſet interfectus, accepti beneficij memor Macedo princeps, ad Hydaſpim Indiæ fluuium, vrbem Bucephalam ab equo ſuo ſic denominatam condi iuſſit: teſte Stephano de vrbibus, & Plinio libr. 6. cap. 20. Beneficiorum memoriam nullo pacto ſeneſcere ſinamus: & gratitudinem quandóque non ſolùm ad homines, ſed & ad animalia de nobis bene merita extendamus.

Plutarchus lib. de animalium induſtria ſcribit Trochilum auem ex earum genere, quæ circa lacus & fluuios verſantur, Crocodilum cuſtodire, non proprio victu, ſed eius reliquiis enutritam. Cùm enim ſentit Ichneumonem luto, ſicut athletæ puluere ſolent, oppletum Crocodilo dormienti inſidiari, vociferans & tundens roſtro hunc excitat. Crocodilus viciſſim ita ſe huic cicurem præbet, vt
B eum aperto ore intromittat, gaudeátque eo tenues carnium particulas, quæ dentibus ſuis inhæſerant, roſtro ſenſim legente & deradente auferre, ac vbi iam os claudere vult, leniter mandibulam inclinans id ſignificet, neque etiam priùs demittat, quàm trochilum euolaſſe ſenſerit. Eſt hoc inſigne exemplum gratitudinis, &, teſte Xenophonte, ἀγαθοὶ μεγάλα ἀντὶ μικρῶν εὐεργετεῖν εἰώθασι. id eſt, *Boni pro paruis magna beneficia conferre ſolent.* Ac Cicero in orat. pro Cn. Plancio ſummopere hanc virtutem pluribus verbis commendans; Hæc, inquit, eſt mater omnium virtutum reliquarum. Paulò poſt: Equidem nihil tam proprium hominis eſſe exiſtimo, quàm non modò beneficio, ſed etiam beneuolentiæ ſignificatione alligari: nihil tam inhumanum, tam immane, tam ſæuum, quàm committere, vt beneficio non dicam indignus, ſed victus eſſe videare.

Vel trochili meritis Crocodili gratia conſtat,
Præclare meritis tu quoque redde vicem.

GVLOSVS.

C NESCIT gula modum. In Lituania & Moſcouia voraciſſimum eſt animal, inquit Matthias Michouius lib. 2. Sarmatiæ Europeæ, magnitudine canis facie felis, colore nigro. Olaus Magnus, Septentr. hiſt. lib. 18. tribuit illi colorem muſtelinum, nigricantes, nitentem in pilis longis, nec adeò mollibus, cruta breuia, caudam vulpis, breuiorem tamen. Cadaueribus veſcitur, quibus ita repletur, vt tympani inſtar diſtendatur, atque vi per duas arbores proximas ingreditur, & ita ventrem exonerat. Sic extenuatum, ad cadauer properat & rurſus impletur. Multis Roſomaca, Scaligero in exercitationibus contra Cardanum vultur quadrupes dictum. Forſitan natura tam inſatiabile animal in illis regionibus produxit, vt homines ſimili voracitate laborantes redarguat. Fugiamus & nos ingluuiem, quam multi hodie ſectantur,

Quibus in ſolo viuendi cauſſa palato eſt.

Ac diligenter obſeruemus Socratis præceptum, edendum & bibendum, vt viuamus: non autem viuendum vt ventri inſeruiamus, & theogaſteres dicamur, quemadmodum de ſeſe apud Euripidem gloriatur Cyclops. Ac noti ſunt Horatij lib. 2. Satyr. 2. verſus elegantiſſimi,

------ *Quin corpus onuſtum.*
Heſternis vitiis, animum quoque prægrauat vnà,
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ.

D Seruator noſter Luc. 21. cap. grauiter ſuos monuit, dicens, Cauete ne corda veſtra grauentur crapula & ebrietate.

HOMINES *infirmi.*

INFIRMITATEM hominum Scriptura Sancta locuſtarum hieroglyphico pingit, Numer. 13. verſ. 34. & Eſai. 40. 22. priore loco de exilitate ſtaturæ & membrorum in corpore humano, poſteriore de hominis nihilitate verba faciens. Exploratores enim referunt longè minorem eſſe proportionem Iſraëlitarum ad immania Gigantum corpora; & Eſaias quoſcumque homines, ſi cum Deo conferantur, quam locuſtæ corpuſculum ad maximam viri ſtaturam. 2. Alijs locis, nempe Iob. 39. 23. & Pſal. 109. 23. nimia timiditas eadem imagine adumbratur. Nam locuſtæ cùm alias, tum verò imprimis fœniſecij tempore, graminis areſcentis ſtrepitu vel quocumque alio ſono territæ, in fugam coniiciuntur. Et quibuſdam κατ' [illegible] locuſtæ, quaſi loco ſtare neſcientes, dicuntur: & Gallis ſauterelles, quod indeſinenter ſubſiliant.

E

HOMINIS *ſtatus abſolutiſſimus.*

ITA ſe res habet in homine, vt in Republica, in qua cum mali melioribus imperant, metuendum eſt ne idem fiat quod naui, amoto perito nauarcho, & in eius locum ſubſtituto rei nauticæ ignaro, accedere ſolet. Quid enim hîc alium fieri poteſt, quàm vt orta tempeſtate, & nauis ſubmergatur, & pereant quæ in naui ſunt. Hoc eſt quod grauiſſimè admonet Theognis: cùm bauli bonis imperant, metuendum eſt ne nauem fluctus abſorbeat. Status igitur hominis abſolutiſſimus in eo videtur poſitus, vt anima imperet, & corpus animæ imperio ſubſit: deinde vt animæ facultates ſuum quæque tueantur ordinem; vt ita ſit anima ſana in corpore ſano.

HOMO *homini lupus.*

PLINIVS ſcribit proœm. in lib. 7. non ſæuire piſces, niſi in diuerſum à ſe genus. Id cùm ex Ariſtotel. 9. hiſtor. 1. falſi conuincitur, tum ex Polyb. 15. Horapollo etiam ait, piſces non parcere F ſuo generi. vnde piſcem rei abominandæ fuiſſe ſymbolum Ægyptiis, Cl. Alexand. 5. ςρωμ. & Plutarchus libro de Iſide oſtendunt: & ſacerdotes Ægyptios eius eſu & vſu in ſacrificiis abſtinuiſſe, idem Plutarch. auctor eſt 8. Sympoſ. quæſt. 8. Lucium certè ſui etiam generis minuſculos & perſequi & vorare, docet experientia: Et Scaliger in exerc. ad Cardan. ſe integrum Luciolum in Lucij ventre vidiſſe affirmat. Hieroglyphicon eſt hominum in alios homines, etiam ſanguine aliíſve neceſſitudinibus ſibi iunctos crudeliter ſæuientium, cùm tamen, vt eſt in Prouerbio, *Lupus non voret lupum.* Veriſſimè B. Ambroſius: auaritiæ, inquit, potentiorum ſubiecti vbique inferiores ſunt. Quo quiſque infirmior, eo prædæ magis patet. Minor eſca maioris eſt. Rurſus ipſe maior à validiore inuaditur, & fit eſca alterius prædator alieni. Nam vt Ouidius 1. Metamorph. cecinit:

Viuitur ex rapto: non hoſpes ab hoſpite tutus, &c.

At ne putent iſti truces, quibus miſeros conculcare & conſumere iocus eſt, ſemper hoc ipſis impunè fore. Nam, vt breuiter, ſed verè Seneca, Thyeſte:

Omne ſub regno grauiore regnum eſt.

Conſentit & alter Seneca grauiſſima mehercle ſententia: Quod regnum eſt, cui non parata ſit ruina, & proculcatio, & dominus, & carnifex? Nec magnis iſta interuallis diuiſa, ſed horæ momentum intereſt inter ſolium & aliena genua. G

Lucius in proprium vt ſua viſcera congerit aluum,
Sic ipſi ſeſe conficiunt homines.

HOMO *regenitus.*

PIORVM nullus eſt, qui carnis & Spiritus pugnam moleſtiſſimam in ſeipſo non experiatur, ac ſæpenumero deploret S. Paulus certè triſtes ob eam cauſam pleriſque locis querelas edit. Gregorius Nazianzenus in poeticis opuſculis, præcep. ad virg. carnem appellat Remoram, quòd, vt Remora nauium curſum ſiſtit, ita caro animam ad vitam æternam omni ſtudio ac diligentia tendentem, pro viribus remorari atque inhibere ſoleat. Vox autem Spiritus hîc deſignat creatam qualitatem ſeu ſanctitatem à Spiritu Sancto in hominis mente, voluntate, corde, atque affecta progenitum: Caro autem denotat naturæ ingeneratam corruptionem, prauitatem & inclinationem mentis, voluntatis, cordis, ſeu affectuum ad ea quæ ſanctæ Dei legi repugnant. Quidam conflictum illum perpetuum inter carnem & Spiritum in homine regenito Goliath. Philiſthæi gigantis & Dauidis adoleſcenti puſillæ ſtaturæ hieroglyphico depinxerunt. Alij Centauro aſſimilarunt. Nonnulli hominem Tragelaphum appellarunt. Et D. Auguſtinus hoc animal, qua parte ceruus eſt, mentem ſignificare ait, legi Dei ſecundùm hominem interiorem ſeruientem: qua autem parte hircus eſt, videt alteram legem repugnantem legi mentis ſuæ, atque captiuantem eum legi peccati. Id autem dicere videtur D. Auguſtinus quia ceruus mira pedum leuitate præditus eſt; hircus autem ad libidinem pronus eſt, ingratique odoris. At verò impij Seueriani, vt refert Epiphanius, hæreſ 45. hominem partim Dei eſſe, partim, diaboli contendebant: Dei nimirum ab vmbilico ſurſum, diaboli autem ab inferioribus partibus. H

HONOS *alit artes.*

CANCRORVM genus, inquit Ariſt. 4. hiſt. animal. multiplex eſt, nec facilè enumerandum. Conueniunt autem in hoc omnes, quod vntieris ſit pars dura & teſtacea foris pro cute, mollis & carnea

A catnea intus,ſupina corporis planiora & tabellata magis,quibus & oua deponunt,quando pariunt.De his etiam Plin.lib.9.cap.31.Omnia eius generis hyeme læduntur, autummo & vere pingueſcunt, ac plenilunio magis,quia nocte ſidus tepido fulgore mitificat.P,Bellonius ſcribit,eos plena luna vberiores, ſilente flaccidos fieri. Quo ex Cicerone 1.de diuinat. habet, qui generaliter ait, oſtreis & conchylijs omnibus contingere,vt cum luna creſcant pariter paritérque decreſcant.Sed & Lucilij illud apud Gell.lib.20.cap.7.notum eſt: *Luna alit oſtrea,& implet echinos.* Sed hoc quidem ſymbolum,quamuis quidam ad ſuos potiſſimum amores applicuerunt, indicantes ſe ad vultum feminæ adamatæ vel creſcere,vel decreſcere,rectiùs tamen, & ἠθικώτερως nos ad Principum & magnatum erga ſuos miniſtros gratiam,vel contra neglectnm ac contemptum referre poterimus.Quin & ad litteratos,doctos & ingenioſos viros accommodare,quorum vigor & incrementum,ſicuti è contra miſeriç & ſqualor ferè in manu ſunt potentum,ſecundùm vſitatiſſ.verſiculum:

Sint Mæcenates,non deerunt,Flacce, Marones

In quam rem ſanè eſt memorabilis Plutarchi in Orat.2.de fortuna & virtute Alexandri ſententia,ita latinè reddita: Vt enim frugum copiam bona temperies & tenuitas aëris gignit, ita artium & bonorum ingeniorum incrementa,benignitas,honor,& humanitas regis efficit & contra principum inui-
B dia,ſordes aut ſtudium contendendi omnia iſta extinguit & perdit. Honos equidem alit artes:ſed & vnuſquiſque Principium miniſter hiroglyphicon illud ſibi applicans fortaſſe dicere poſſit,

Creſcente adcreſco luna decreſco minuta.
Aulæ num melius pingitur effigies?

H O S T I S *nullus ſpernendus.*

ARIES qui adoleſcentem,à quo ſępè prouocatus eſt,nonnumquam impetu facto proſternit,hieroglyphicon cenſetur illius viri, qui à potentiore non leui affectus iniuria, fert quidem ad certum tempus patienter ſe contemni, interea tamen occaſionem obſeruans, vt ſe tandem quoque virum oſtendat,& aduerſarium deiiciat.Nam,vt ait Publius

Furor fit læſa ſæpius patientia.

Eſt autem hoc deſumptum ex tragædia Accij antiqui poëtæ Bruto ,cuius verſus exponit Cicero lib. 1.de Diuinatione,quibus introducitur Tarquinius,ſomnium quoddam recitans,vbi inquit,

Viſum eſt in ſomnis paſtor ad me appellare,
Duos conſanguineos arietes inde eligi:
C *Pecus lanigerum eximia pulchritudine,*
Præclarioremque alterum immolare me;
Deinde eius germanum cornibus connitier
In me arietare, eóque ictu me ad caſum dari.

Vbi additur,à coniectoribus ſomniorum hanc interpretationem eſſe factam de Bruto illum expulſuro Româ:

Proin vide,ne quem tu hebetem deputes æque ac pecus,
Is ſapientia munitum pectus egregiè gerat,
Teque regno expellat.

Ideo docti non adoleſcentem proſtratum , ſed ſceptrum in corona ab ariete in terram deiectum pingunt,cum ſymbolo minaci,Nunc noſcito vires , & diſticho,

Hoſtem quid ſpernis?quamuis abiectior ille,
Sæpe irritatus maxima damna dedit.

Nota autem eſt hiſtoria de L. Tarquinij Superbi filio , Lucretiæ vim inferente , quomodo Brutus, antea ſe ſtolidum eſſe ſimulans,patrem vnà cum filijs,ob eam nefandum facinus, regno exuerit.Liu.
D libr.1.Decad.1.Nullum itaque hoſtem,quantumuis infirmum, imbellem & deſpectum eſſe contemnendum admonemur,cùm

Sæpe aquilam ad pœnas vel Scarabeus agit.

Pauſanias in Arcadicis rectè ait , vilioribus & abiectioribus plerúmque rebus vim eam Deus indidit, vt ea ſuperarent,quæ maximę eſſent inter homines exiſtimationis,quo in loco plura huius rei exempla commemorat. His noſtri ſęculi hiſtoriæ refertæ ſunt. Ex antiquiſſimis , Goliathe Philiſthæo prætermiſſo,Maximinus (referente Capitolino) Romanus imperator, vir omnium robuſtiſſimus , & molis giganteæ,quem immortalem ſe propè crederet,ob magnitudinem corporis ſui virtutíſque,minus quidam in theatro præſente illo dicitur verſus Græcos dixiſſe,quorum hæc erat ſententia?

Qui ab vno non poteſt occidi,à multis occiditur.
Elephas grandis eſt,& occiditur.
Leo fortis eſt , & occiditur.
Tigris fortis eſt,& occiditur.
Caue multos,ſi ſingulos non times.

Tandem ille cum filio in tentorio quieſcens a prælio, à militibus interfectus eſt medio die: filius item.

Caprificus teſte epigrammatario poeta, lib. 10. epig. 2. marmora findit. Ficus ſylueſtris quædam ſpecies eſt, cuius fructus ad maturitatem numquam peruenit. Theophraſto ἐρινεός. Plinio Caprificus, fructus ὄλυνθοι, & (vt Dioſcorides) ἐρινοί.

Quamuis dura tamen Caprificus marmora findit.
Contemnas hoſtem, ſi ſapis, ipſe caue.

Videant Principes ne ex nimia ita in ſuos miniſtros & ſubditos aliquid præter rationem ſtatuant, ac in ipſos plus æquo duriores poſtea omnis iniuria redundet: ſicuti Carolo Burgundiæ duci accidit, qui in prælij momento deſertus à Campobaſſo comite, cui colaphum inflixerat, periit. Campobaſſius verò alias partes ſequutus in vexillo ſuo poſtea geſtauit Caprificum marmoreum quoddam antiquum ſua vi innata per medium findentem ſequutus Martialis dictum,

Marmora Meſſalæ findit Caprificus, &c.

HVMILITAS.

PRIMI gratiſſimi floſculi vernales Violæ, hinc inde humi ſerpentes, & in locis humilibus ad radices montium libenter creſcentes, odore ſuaui ac beneolenti ab omnibus expetuntur: contrà, montes etiam altiſſimi ſępe ob aſperitatem & altitudinem planè remanent Steriles, paruúmque vſum præbent hominibus. Vnde S. Petrus, cap. 5. epiſt. 1. humilitatem animi vobis infixam habete, inquit: propterea quòd Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus verò dat gratiam. Et D. Chryſoſtomus in epiſt. 1. ad Corinth. 1. eleganter ſcripſit, οὐδὲν οὕτω θαυμαστὸν ποιεῖ τὸν χριστιανόν, ὡς ταπεινοφροσύνη: *nihil ita Chriſtianum admirabilem efficit ac humilitas.* Quod etiam Chilon Lacedæmonius vidit, qui interrogatus quid in cœlo Deus ageret. Alta (inquit) deprimit, & humilia extollit. Vel vt Herodotus loquitur, ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα κολούει. Quod inſuper poeta Lyricus cecinit, ex Heſiodo lib. 1 oper. & Xenoph. lib. 5. rerum Græcarum.

——Valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus,
Obſcura promens.

Et alibi,

Vim temperatam dij quoque prouehunt
In maius: ij dem odere vires
Omne nefas animo mouentes.

Vt frequenter Scriptura S. ſæpiſſime etiam rerum viciſſitudines innumeræ illud veriſſimum eſſe probant, Superbis Deus reſiſtit, humilibus verò dat gratiam. G

Alta cadunt vitiis, virtutibus infima ſurgunt:
Hoc te mons ſterilis, vallis amœna monet.

Et Heſiodus de Deo loquens lib. 1. Oper. præclarè canit,

ῥέα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
ῥεῖα δ᾽ ἀρίζηλον μινύθει καὶ ἄδηλον ἀέξει.

Facile enim extollit, (Deus) facile verò elatum deprimit:
Facile inſignem minuit, & obſcurum auget.

Arborem, vt ſurſum creſcat profundas ſubtus radices agere oportet. Qui in humilitatis radice fixum animum non habet, in ruinam ſuam extollitur. *Auguſtinus.*

HYPOCRITA.

CROCODILVS quadrupes ad Nilum malum, vt Plinius loquitur, tanto hiatu eſt, vt integram buculam poſſit excipere. Non igitur mirum ſi homines quoque deuoret. Sed hoc cùm facit plorare ſcribitur, de quo videatur Adag. *Crocodili lachrymæ.* Verùm, vt rarus ita memorabilis eſt de hac re locus apud Photium in Eclogis, Aſterij Amaſeæ Epiſcopi: τοὺς νειλώους κροκοδείλους μιμοῦνται, ὥς φασι ταῖς κεφαλαῖς ἐπιβλέπουσι τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἔφαγον, καὶ δακρύουσιν ἐπὶ τοῖς λειψάνοις τοῦ φόνου: οὐ μετάνοιαν τῶν γεγενημένων λαμβάνοντας, ἀλλὰ τὸ ἄσαρκον τῆς κεφαλῆς (ἐμοὶ δοκεῖν) ὀδυρομένους, ὡς εἰς βρῶσιν οὐκ ἐπιτηδείων. H *Niloticorum Crocodilorum imitatores eſtis, quos fama eſt deflere hominum capita, poſtquam eos deuorarunt, & illachrymari cæſorum reliquiis: non quòd pœnitentia facti aliqua afficiantur: ſed quòd ita doleant (quantum mihi videtur) ob capitis macilentiam, quaſi quod ad veſcendum minimè ſit idoneum.* Vſus autem fuit hoc hieroglyphico Sigiſmundus Gonzaga Cardinalis, poſtquam euecto ſua quoque opera ad Pontificatum Leone 10. eius poſtea ipſum pœnituit; cum adiectione Prouerb. CROCODILI LACHRYMÆ, teſtante Iouio. Tales fuerunt Baſſiani Imp. lacrymæ, quas ficta pietate ſemper promere ſolitus eſt, vt Æl. Spartianus refert, quoties aut mentio incideret, aut imagines conſpiceret Geræ fratris, qui tamen eius iuſſu fuerat interfectus. Talem etiam deſcribit peſſimam illam nouercã Demænetam Heliodorus in Æth. eiulantem nimirum ſuper Cnemone priuigno, quem tamen ipſa ſuis calumniis ibat perditum. Tales ſunt etiam noſtro tempore heu nimis multi, qui licet ex intimo corde lætentur miſeriis noſtris ficto tamen vultu & ſermone, dolore ſe mutuo affici ſimulant.

Non equidem ambigui dictu mihi fidere amici
Certum eſt, vt lacrymis nec Crocodile tuis.

HIEROGLY

A

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER QVARTVS.

B

I G N A V V S.

ASELLI piſcis ſpecies eſt, qui Germanis *Stockfiſch* dicitur à trunco videlicet, cui aridus & induratus tundendus imponitur. Riget enim tanta ariditate, vt niſi promaceratus aqua, & inſigniter contuſus, coqui nequeat. Alius piſcis eſt Salpa, licet & is, ſed recens, ſerulæ ictibus præmolliatur, vt ex Plin. diſcimus. Eraſmus à re ipſa fuſtuarium piſcem húc appellauit: ſed à trunco potiùs eum ſic nominari, notauit Georgius Fabritius. Congruit in homines ſtupidos, inſulſos & bardos, quos fruſtra obſequio aut rectis præceptis emendes, ſed plagis & verberibus adigere neceſſe habeas, vt faciant officium. Quo etiam adagium pertinet: *Phryx plagis emendatur.* Quod falsè Cicero adducit pro L. Flaco in teſtes Aſiaticos: Aſia veſtra conſtat ex Phrygia, Myſia, Caria, Lydia. Verum igitur noſtrum, aut veſtrum eſt hoc Prouerbium *Phrygem plagis fieri ſolere meliorem?* Quod & apud Suidam ſimiliter extat.

φρὺξ ἀνὴρ πληγεὶς ἀμείνων καὶ διακονικώτερος:

C *Verberatus Phryx melior & obſequens erit magis.*

Seruos ſane natura etiam quoſdam eſſe, Ariſtoteles in Politicis diſputat: & quidam ingenio adeo ſunt duro, vt niſi ſeuerè coerceantur frugi eſſe nequeant. Sed & hic tamen modus tenendus eſt. Nam & M. Varro ſeruos quoq; verbis potiùs, quam verberibus caſtigari putat oportere: Et reſcripto D. Antonini nimia dominorum aſperitas in ſeruos adeò punitur, vt cogantur eos bonis conditionibus vendere. Expedit enim, vt Iuſtinianus Imp. ait in inſtit. Reipublicæ, ne ſua re quis malè vtatur. Sed modica caſtigatio ſeruorum legibus permittitur, vt & propinquorum, tit. C. de emendat. ſeru. & propinqu.

Durus aſellus amat fuſtes & verbera, numquid
Sic piger attrahitur verbere ad officium.

De aſino quadrupede, ignaui hieroglyphico, id dici poteſt, quod etiam occurrit apud Salomonem, prouerb. 26. 3. flagellum equo, & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium. Item Eccleſiaſtici cap. 33. v. 25. Cibaria, virga, & onus aſino: panis diciplina, & opus ſeruo.

Ignaui hieroglyphicon variis librorum Salomonicorum locis depictum extat. Eccleſ. capit. 4. v. 5. Stultus, inquit, complicat manus ſuas. Liuius Decad. 1. libr. 7. Sext. Tullius C. Sulpitium Dictatorem his verbis alloquitur, de nobis ita deſperati, vt te mancorum ac debilium ducem eſſe iudicares.
D Quid enim aliud eſſe cauſſæ credamus, cur veteranus Dux fortiſſimus bello compreſſis, quod aiunt manibus ſedeas? Et apud Lucanum, libr. 2.

Compreſſas tenuiſſe manus

Græcis *ὑπὸ κόλπῳ χεῖρας ἔχειν*. Prouerb. 6. cap. 10. v. Ignaue, quouſque cubabis? quando ſurges ex ſomno tuo? paululum ſomnorum, paululum dormitationum, paululum complicationis manuum ad cubandum. Siue dormiat, ſiue vigilet ignauus, perinde eſt, nec præſtantiore hieroglyphico inertiam repræſentare poſſis. Vide reliqua in pigri hieroglyphico.

I G N O R A N T I A.

DE Talpa ex Ariſtotele in hiſt. animal. libr. 1. cap. 9. & lib. 4. cap. 8. hæc Plinius eius hac in re interpres lib. 9. cap. 37. commemorat. Quadrupedum talpis viſus non eſt, occulorum effigies ineſt, ſi quis prætenſam detrahit membranam: atque non leuia etiam rudimenta pupillæ & albi circuli apparere in illis ſciunt qui diligenter per anatomen inſpexerunt. Et ſecundùm eumdem Plinium,

quauis ſemper in terra defoſſa viuat, liquidius audit obtuta terra tam denſo elemento. Oppianus E
lib.3.Cynæget. vocat αὐτόχθονα φῦλα quòd ex terra & pluuia gigni credantur, & prouerbium ex Suida extat, ἀσπάλακος τυφλότερος i. Talpa cæcior. [illegible] eſt ignorantiæ, & cæcitatis, teſte Horapolline, lib.2.cap.63. & Heſychio. Ignorantia autem ſeu ſpiritualis cæcitas apprimè formidabilis eſt.

Heu! mortale genus, ceu talpa, lumine captum,
Cæleſti donec reſtituatur ope.

Socrates apud Platonem conqueritur, homines pauca ſcire, vel potiùs nihil. Ac notum eſt Ariſtotelis dictum de veſpertilionibus, Metaphyſic. lib.2. cap. 1. Quemadmodum oculi veſpertilionum ſeſe habent ad meridianam lucem, ſic mentis noſtræ acies ad ea quæ ſui natura omnium manifeſtiſſima ſunt. Similes extant multæ querelæ apud Pindarum, Lucretium, Perſium, & alios. Quibus tamen approbari Scepticorum & Pyrrhoniorum ἀκαταληψίαν, id eſt, nullius rei veram & certam apprehenſionem, minimè eſt cenſendum: ſed potiùs illis incitari debemus, vt eo accuratius veritati indagandæ & rerum cauſſarúmque inueſtigationi operam dare ſtudeamus.

I L L E C E B R Æ *peccati fugiendæ.*

SERPENTEM callidiſſimum eſſe omnium animalium, etiam S. pagina atteſtatur, vulgóque priſci F
crederent, vt ex Virgilij Ecl.8, patet, quòd rumpi poſſent carmine magico ſerpentes; idcirco ipſos, ſi præſentirent, recantare, ſeu incantationem retorquere & exſoluere, vt ex Plinio, ſecundùm Adr. Turnebi lectionem, licet colligere. Et veteres Ægyptios hominem refractarium & inobedientem hoc hieroglyphico denotaſſe ſcribit Pierius. Certè Pſal. 58. mentionem facit ſurdæ aſpidis: quæ ſcilicet autem vtrámque obturet ad vocem incantatoris: alteram nempe in terram defigendo, alteram caudæ ſuæ acumine occludendo, vt teſtes ſunt ad eum locum Arnobius, Hieronymus, Auguſtinus, Caſſiodorus & alij. Ieremiæ etiam 8. minatur Deus populo Iſraelitico ſerpentes, qui incantari nequeant. Tangit etiam rem eamdem Clem. Alexandr στρωμ. lib.7. & Epiphanius contra Ophitas. Verùm vt dextrè S. Scripturæ indicata ſimiliáque loca accipi debent, ne ſtabiliatur de vi verborum Magicorum ſuperſtitioſa opinio, & ita confirmentur magni illius ſerpentis pernicioſa ludibria: Sic nihil vetat, quominus adducamus quæ olim & vulgò, quamuis falsò, de ſerpentum aſtutia hac in parte iactata fuêre, vt pote illis in rebus imitanda, quæ vſui nobis eſſe poſſunt ad euitanda exitioſa & turpia. Vnde & Chriſtus nos eſſe iubet prudentes vt ſerpentes: ſed adiecta ſalutari mentione columbinæ ſimplicitatis, qua vafrities ſerpentina refrænetur, vt B. Hieronymus in Oſeam innuit. Monentur igitur adoleſcentes potiſſimum, ſerpentis ita depicti more obturare aures G
ad quæuis obſcœna & noxia ita vt nec in animum, nec in ſenſus admittant vllas voluptatum illecebras, ne earum vi, veluti voce Theſſala, miſerè tandem diſrumpantur ac pereant. Principes etiam monet hoc hieroglyphicon, vt obturent aures aſſentatoribus & ſcurris, quorum opes illi ſæpiùs, quàm hoſtes euerterunt, vt alibi hæc, ex Q. Curtio, & ſimul plura in hanc rem adducta leguntur in his Collectaneis.

Carminis inſidias ſerpens magici exit opertis
Auribus: illecebras ſic fuge, tutus eris.

I L L V S T R E S *viri.*

INTER tot immenſi maris admiranda, non in poſtremis Miluus piſcis cenſendus eſt, quem Græcorum ἱέρακα, & Oppiani ἴρηκα eſſe contendunt Hipp. Saluianus Tiphernas, & Rondeletius. Is cùm linguam, palatum, & reliquæ oris internas partes ſplendentes ac rubicundas habeat, tranquillis noctibus adeò relucet, vt ex ore ignem flammámque euomere, & eiaculari credi poſſit. Qua etiam de cauſſa à Plinio Lucerna dicitur, qui tamen à quibuſdam in eo erroris arguitur, quod vibratæ ex ore H
illius linguæ igneæ hunc ſplendorem tribuat, cùm tamen eius palato adeò hæc affixa ſit, vt nullo pacto poſſit eam exerere. Sanè autem neſcio, an non etiam Nazianzenus in ὑποθήκαις παρθένοις, hunc piſcem intellexerit, cùm ait:

Ἰχθὺς δ' ἔμπυρός ἐστι, καὶ ὃν πυρὶ δάμνατ' ἀπίστῳ
Ἔμπυρος, αἰθέριος δὲ, μέσοις διαλάμπεται ἅλμης:
Piſcis verò eſt igneus qui non domatur ab infido igne,
Igneus, ardens autem per medium mare refulget.

Verùm vt inuentor huius hieroglyphici ad amorum fortè ſuorum difficultates reſpexit: ita nos rectiùs & honeſtiùs tribuere poſſumus viro, cuius, vt Horatij verbis vtar,

Pudor & iuſtitiæ ſoror
Incorrupta fides, nudáque veritas,

Quaſcumque etiam iniquioris fortunæ tenebras, & aduerſitatum cæcos fluctus, adde etiam malignorum hominum fuſcas calumnias ſplendore integritatis ſuæ adeò diſcutit ac diſpellit,

Stellas exortus vti æthereus Sol,

vt Lucretius

A vt Lucretius loquitur. Talis fuit in vita & morte magnus ille Socrates,lucidiſſimum virtutis & Conſtantiæ ſidus,quod nec aduerſæ ſortis triſtia nubila obſcurare, nec indignum tandem ſupplicium extinguere potuit,quin ad omnem poſteritatem ęternum fulgeat. Talis nempe verè,ſecundùm Ariſtot. ἀτυχῶν μεγαλόψυχος,vt idem Horatius,cecinit,

Rebus anguſtis animoſus atque
Fortis apparet.

Hieroglyphicon illud propriè pertinet ad conſtantes & inuictos Chriſti Martyres, quales fuere Stephanus,Laurentius, & innumeri alij.

IMITATOR. LIBERTATIS *iactura.*

DE Pſittaco Ariſtoteles libr.8.capit.12.de hiſtor.Animal.hæc ſcribit: omnes denique aues vncæ breui ſunt colo & lingua lata,aptaque ad imitandum. Nam & Indica auis, cui nomen Pſittaco, quam loqui aiunt,talis eſt,& loquacior cùm vinum biberit redditur.Idem Solinus,Plinius, Apuleius, Ælianus,Iſidorus & alij plures affirmant. Verſibus quoque Pſittacum celebrarunt Oppianus, Ouidius,Statius,& inter recentiores Veſpaſianus Stroza, Eroticon 6.huius auis diuerſa genera, quæ no-
B ſtris temporibus ſunt nota, deſcribit Scaliger in exercitationibus contra Cardanum. Quod autem tam meditando quàm loquendo mira præſtet,inter alias plurimas hiſtorias, Zonaras Annal.libr.3.in vita Baſilij patris Leonis Philoſophi, memorabilem admodum hanc exponit. Cùm filius à patre propter quorumdam calumnias,quaſi eius vitæ inſidiaretur, in tetrum carcerem eſſet coniectus, accidit vt Imperator cum præcipuis regni Senatoribus ſplendidum conuiuium celebraret, Pſittacus verò fortè fortuna in eodem conclaui incluſus cauea voce flebili ſemper exclamauit, ô Leo, Leo. (quam vocem ab aliis,calamitatem illius iuuenis deplorantibus, audiuerat) Qua occaſione arrepta pro filio apud patrem intercedentes deprecati ſunt, & ipſum in gratiam reduxerunt. Indicatur autem hoc hieroglyphico cura ac diligentia imitandi alios, qui ſua induſtria alioqui parum efficere poſſunt. Quapropter alibi aſcribitur. ALIENO LOQVITVR ORE. Vel breuiùs. ORE ALIENO,quod conuenit cum vulgari prouerbio: Loquitur vt Pſittacus. Aliis magis placet, eſſe notam libertatis à contrario ſenſu,quæ ſecundùm Iuriſconſultos,res eſt inæſtimabilis,nullo auro comparanda, & optima omnium(vt vult Diogenes apud Laertium)inter homines:ſecundùm vero Horatium,potior metalis:vnde addiderunt. *Arbitrium ditius auro.*

IMPIETAS.

C COTVRNIX, quæ nunc etiam corruptè in Græcia ὀρτύκι nominatur, cùm propriè ſit ὄρτυξ, mare tranſuolando (quemadmodum Oppianus ſcribit) vt depræhendat ſuperatum ne hoc illi ſit necne,ternos lapillos in ore fert,eorúmque vnumquemque per interualla dimittit,diligentérque obſeruat,vtrúmne in mare lapillus decidat,atque ideo vlterius volandum eſſe, an verò in terram, & iam tempus inſtare quieſcendi. Idem Plinius quoque aſſerit. Quamuis verò huius contra lunam proterua inſultatio apud Horapollinem Oryci potius quàm coturnici a doctioribus attribuatur, cùm tamen facilis lapſus ſit vnius tantùm literæ inter ὄρυγα & ὄρτυκα, Pierius Valerianus libr. 24. Hieroglyphic. potiùs huic aui quàm illi quadrupedi conuenire, pluribus oſtendit, ac perhibet ideo hanc auem impuram haberi, quòd luna oriente inauſpicatos clangores contra eam excitare ſoleat, cum manifeſtiſſimæ indignationis indicio. Quod quidem propriè eſt σκιαμαχεῖν, id eſt, cum vmbra pugnare & inaniter laborare, quod magnopere improbatur à Platone in Apologia Socratis, & 8.de legibus,ſed multò adhuc vehementiùs tam hic quàm alij deteſtantur τὸ θεομαχεῖν quod eſt ipſi diuinę potentiæ ac naturæ velle ſe opponere atque repugnare,dum quis ſecundùm Homerum λ μ conatur.

ἄπρηκτον πόλεμον πολεμιζέμεν ἠδὲ μάχεσθαι.
Pugnam infrugiferam & inutile ducere bellum.

D Sic Gamaliel Act. 5.monet reliquos collegas Synedrij, ne velint inueniri θεομάχοι. Et alij Phariſæi S. Paulo cauſam dicente coram Anania, Act.23.pronunciant, μὴ θεομαχῶμεν, Ne bellum DEO gigantum more inferamus. Et talis ab Æſchylo & Euripide deſcribitur Capaneus Hipponi,& apud Virgilium Salmoneus Æoli filius: quorum ſimiles vtinam noſtro etiam ſæculo non pauci reperirentur,

Impietas cœlum probris ſuperóſque laceſſens,
Nulla dabit ſuperis,maxima damna ſibi.

IMPIGER.

DIOSCORIDES Helicryſum nominat quoque Amaranthum, qui Græcis ita dicitur ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, quòd numquam marceſcat. Sed Plinius diuerſam ab eo plantam, purpureo flore præditam ita vocare videtur, quam Itali, *fior velluto*, appellant, puellis ob colorem viridum & perennem ad coronas texendas gratiſſ.præſertim hyberno tempore quo viridum ſuum colorem adhuc retinet. Faſciculum ex huſce floribus ſpicatis colligatum quidam copiarum militarium duces in vexillis geſtarunt, vt hoc hieroglyphico innuerent, ſe in omnibus rebus quæ ad ſuorum principum auctoritatem & vtilitatem conſeruandam ſpectant, fortiter & conſtanter acturos, nullóſque labores

vmquam ſuperfugituros, ſed ſine intermiſſione animo præſenti, impigro, intrepido, prouinciam ſibi demandatam adminiſtraturos, iuxta Virgilij dictum, E

Tu ne cede malis, ſed contrà audentior ito.

Annotat quoque Pierius, de Amarantho loquens, veteres illorum capitibus qui valetudine integerrima viribúſque ad extremum ſenectutis vegeti vixiſſent, ſolitos fuiſſe Amaranthinam corollam imponere, propter allatam ſuprà rationem. Hinc Diſtichon illud,

Impauidum inuictúmque animum ſignas, Amaranthe:
Et vegetis ſenibus grata corona tua eſt.

2. Alij duces belli Cytiſum pro hieroglyphico in militaribus ſignis vſi ſunt, quoniam hæc planta teſte Plinio, libr. 13. cap. 24. non æſtuum, non frigorum, non grandinum aut niuis iniurias expaueſcit. Vt teſtantur ſe pro Republica nullum laborem aut periculum detractaturos. In hunc ſenſum Seneca ad finem libr. 3. De ira dum inter homines ſumus, inquit, colamus humanitatem; non timori cuiquam, non periculo ſimus: detrimenta, iniurias, conuicia, vellicationes contemnamus, & magno animo breuia feramus incommoda. Dum reſpicimus (quod aiunt) verſamúſque nos, immortalitas aderit. At Liuius Decad. 1. libr. 4. grauiter, labor (ait) & periculum impenditur, vnde honor ſperatur & emolumentum. Sic Virgilius Æneid. 1. F

O grauiora paſſi, dabit Deus his quoque finem.

Et diſtichon appoſitum,

Non æſtu Cytiſus, non frigore, non niue læſus,
Spernere magnanimos omnia dura docet.

IMPROBITAS *inemendabilis.*

VATES facet increpans Iudæos peruicaces, an mutabit Æthiops cutem ſuam? an inquit, pardus ſuas maculas? etiam vos benefacere poteritis, malefacere indocti. Ierem. 13. 22. quaſi diceret, Quemadmodum naturalis nigredo in albedinem non tranſit, nec panthera aut pardus verſicolor puncturas pilorum retinet: qui fieri poteſt, vt vos peccatis aſſueti, bonis operibus vacare velitis? Nazianzenus in eumdem ſenſum,

Πάρδαλις οὐκ ἀποτίθεται τὸ κατάστικτον, οὐδ' αἰθίοψ τὸ μέλαν. id eſt.

Pardalis non deponit maculas, neque Aetiops nigrorem.

De vano circa improbitatis profligatæ correptionem labore, Latini dicunt Æthiopem lauas, id eſt, naturam tranſmutare nequicquam ſtudes. Hanc ſi furca pellas, tamen vſque recurret. Alij vulpem excoria, vulpes remanebit. Sic impij profani, vitiis & ſceleribus pridem aſſuefacti nulla ſapientia emendantur, nulla diſciplina prauam mentem exuunt. G

IMPROBITAS *ſibi ſupplicium.*

BASILISCVM in rerum natura vmquam fuiſſe, fabuloſum plerique putant. Vnde Franciſcum I. Reg Gall. eius quidem vulgò recepta effigie vſum fuiſſe ſcribunt, ſed cum dicto TV NOMINE TANTVM. Rem tamen non pauci affirmant, Nicander, Lucanus, Plinius, Solinus, Scaliger, & Mercurialis, qui in Imper Maximiliani theſauris Baſiliſci cadauer ſe vidiſſe teſtatur. Baſiliſci etiam venenum tollunt Galenus, Ætius, & Eraſiſtratus, auctore Dioſcoride. De generatione Baſiliſci vulgi opinio fabuloſa proculdubio, veluti Albertus Magnus demonſtrat, vt canoræ de ea ſint nugæ Laurini Lemnij Afflatum eius omni animali exitialem tradunt. Quod cur adeo mirum ſit, cum Thebiorum ad Pontum gentem adeo hominibus peſtilentem eſſe ex Philarcho Plutarchus in Sympoſiacis ſcribat, vt illorum obtutum, anhelitum, aut loquelam qui ſuſtinuerint, tabeſcant paulatim ac pereant? Sed experimenti illius, vt baſiliſcum, ſi in ſpeculo obiecto ſe ipſum intuitus fuerit, interire viderit, quis auctor e[illegible]t hoc tamen in ore omnium. Igitur tanto magis hieroglyphicum, vt allegat Anton. Ricciardus in Comment. Symb. tribuens hanc inuentionem Ioa. Bapt. Pittono. Eodem enim modo homines egitioſi aliis, tandem malitia ſua ſe ipſos quoque conficiunt. Notus enim eſt verſus: H

οἷά τ' ἀνὴρ ῥέξῃ τοῖον, τέλος αὐτὸς ἱκάνει:

Qualia quiſque egit, tali quoque fine petitur.

Grauiſſimè Seneca: ſunt Dij immortales lenti quidem, ſed certi vindices generis humani, & magna exempla in caput inuenientium regeſſerunt: vt iuſtiſſima patiendi vice, quod quiſque alieno excogitauit ſupplicio, ſæpè excipiat ſuo. Ægyptios hominem à calumniatoribus obiectum periculis Baſiliſci, etiam ſine morſu extinguentis, pictura expreſſiſſe Pierius indicat.

Improbitas ſolet eſſe ſibi iuſtiſſima merces.
Auctores interitus ſic Baſiliſce tui.

IMPROBI *vitandi.*

HICESIVS apud Athenæum libr. 7. ait, nomen Melanuri ideam quoque ipſius nobis proponere, vt ex caudæ nigra nota ſtatim internoſcatur ab aliis piſcibus. Eumdem cum Plauti optalmia, & Plin. oculata piſcem eſſe, Rondelet. vult, & oculatam vertit Th. Gaza. Meminit eius Ariſtot. quoque

Artemidor

A Artemidor.2. Onirrocrit. Oppian.& Ouid.in Halieut.Iſidorus item & alij. Huius autem nominatim eſu & vſu Pythagoram ſuos vehementer prohibuiſſe apud Suid.& Diog.Laertium reperio,his verbis: παιδὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε, μήτε ἐρυθῖνον ἐσθίειν, μήτε μελάνουρον, vt erraſſe videantur, qui ad ſepiam referunt narrim inde prouerb. Μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων. Quod minùs etiam rectè Marſilius Ficinus, vel quiſque primus fuit, generaliter vertit, eoſque ſecutus Eraſmus retinuit: *Ne guſtes ex iis quibus nigra eſt cauda*, ac ſi Pythagoras non ſpeciatim Melanurum piſcem nominaſſet. Quamuis ſciam Pythagoricos alias omnino à piſcibus abſtinuiſſe, cuius rei cauſam reddit Æthen.lib.7. & Plutarch.in Sympoſ. Idem Plutarch.in fin. lib. περὶ παιδῶν ἀγ. Hoc etiam Symbolum explicat:non eſſe habendum commercium cum improbis, qui nigris ac infamibus ſunt moribus. Quo ſenſu Antiphanes quoque à Melanuro & mugile abſtinendum eſſe ſuaſit. Tryphon autem Grammaticus Græcus inter ænigmatum exempla hoc commemorans,in hunc modum interpretatur, Ne mendacem ſermonem protuleris. Mendacium enim ad extremum nigreſcit & obſcuratur. Sed & Horat.& Catullus, aliíque homines malos nigros vocant. Vitanda igitur eſt improborum ſocietas, ne & alteri cuidam Prouerb.quod ex Numenio & Eubulo Athenæus adfert, & tangit Suidas, locùs ſit: ἕπεται πέρκη μελανούρῳ, *Comitatur perca Melanurum*. Nam & hic piſcis niger eſt, quod nomen eius ſimiliter indicat.

In vita quiſquis niger eſt,hunc diſce cauere:
B *Nauſea Pythagora ceu Melanurus erat.*

IMPROBVS *tandem dat pœnas.*

EST omnibus nota fabula de coruo ac ſerpente. Nam coruus dormientem illum rapiens, cùm tandem iam experrectus eſſet ſerpens,in gyrum ſeſe conuertendo ita eum læſit, vt ex eo vulnere paulò pòſt extingueretur. Alciatus Emblemate, *Iuſta vltio*, ex græco quodam epigrammate idem de coruo & ſcorpio habet. Ælianus libr 7. capit 11. De aquila & polypo tale quippiam commemorat, & addit exempla de Cambyſe Cyri filio ex Herodot.lib. 3. & de Polycrate diripiendi auri cauſſa ad Orætem profecto & turpiter decepto.Et ſunt noti verſus Heſiodi,

οἱ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων.
ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.id eſt,
Ipſi ſibi nocet ille alium qui lædere quærit.
Conſultum malum conſultori peſſima res eſt.

Ac vulgaris eſt Senarius ex Varrone & Agellio notus:

Malum conſilium conſultori peſſimum eſt.

C Ac ſanè memorabile admodum eſt quod apud Suetonium legimus de I.Cæſaris,& apud Iul.Capitolinum de Gordiani interfectoribus,qui propriis gladiis,quibus alios interemerant, vel ſeipſos confecerunt, vel ab aliis occiſi ſunt. Legitur quoque alcriptum RAPTORI NOXIA PRÆDA SVA. Vel, INFAVSTA LVCRA: quod explicat inter alias multas ſententia Antiphanis poëtæ veteris

τὰ πονηρὰ κέρδη τὰς μὲν ἡδονὰς ἔχει
μικρὰς, ἔπειτα δ' ὕστερον λύπας μακράς. id eſt,
Lucra malè quæſita voluptates quidem pariunt
Breues,longam vero deinde triſtitiam,

Et in tabellam Hieroglyphicam ſerpentis coruum hiantem pede arripientis Diſticho luſit poëta noſter;

Iuſtitia pereat ſemper ſic vindice, quiſquis.
Alterius vita ſtruxerit inſidias.

IMPRVDENS.

TABELLARIVS literas in perniciem ſuam ſcriptas perferens imprudentis ſeu parum cauti hie-
D roglyphica tabella dici poteſt. Vriæ hiſtoria huic picturæ argumentum præbuit, 2.Sam.11.14.Et vir ille ſtrenuus regique ſuo perfido fidelis literas necis prænuncias ad Ioabum perferens eum exhibet qui inſcius & imprudens literas contra ſe ſcriptas defert, atque malè affectis conſeruis ſeu potentioribus executoribus defert. Græce Βελλεροφόντης τὰ γράμματα, *Bellerophon literas*, nimirum, portat. Nam Proetus Argiuorum rex(vt refert Homer.Iliad.libr.6.) etiam Bellerophonti ſub commendationis ſpecie literas ad Iobatem perferendas tradidit,iubens vt tabellarium interimeret.Hinc Chryſalus in Bacchid.Plaut act.4.Sc.7.

Bellerophontem iam tuus me fecit filius.
Egomet tabellas detuli, vt vincirer.

Et Lucianus in Commentario aduerſus indoctum librorum ſupellectile tumentem, atque in Apologia pro mercede conductis huius hiſtoriæ meminit, ſuo more ludens. Plutarchus autem libr. de Curioſitate,Bellerophontem,continentiæ & multæ probitatis nomine laudat, quòd innocentia ſua fretus ſicut reginam Prœti vxorem impudicam tangere, ita regis arcana literis ſibi commiſſa reſerare noluerit.Et quidem adulterij ſpecies quędam videtur tabellarum alienarum indagatio curioſa,ſicuti qui thori alieni voluptates appetunt adulterij morbo laborant. Apud lacedæmonios frequens fuit dictum,

dictum, *Λυσάνδρου τὰ γράμματα*, *Lyſandri litera*. Is enim à Pharnabazo Strapa coram Ephoris accu- E
ſatus, de quarumdam prouinciarum expilatione, ad ipſius Pharnabazi colloquium viam affectans, rogauit eum vt ad Ephoros alias ſcriberet literas, quibus reſtaretur nulla ſe à Lyſandro iniuria fuiſſe affectum, nec habere quod de ipſo conqueri poſſet. Pharnabazus ſe id facturum pollicitus, in propatulo quidem literas conſcripſit, quales Lyſander flagitauerat, clam verò alias habebat exaratas, & inter obſignandum commutauit codicillos, ſpecie nihil inter ſe diſcrepantes, atque adeo Lyſandrum aſtutè fefellet, qui Spartam reuerſus & ad curiam profectus Pharnabazi literas Ephoris tradidit, nihil dubitans quin res pro animi deſiderio eſſe compoſita. Spartanis enim Pharnabazus inter regios præfectos fuit chariſſimus. Vt verò lectas literas Ephori Lyſandro legendas tradiderunt, ſe à Pharnabazo circumuentum miſer animaduertit. Ita Cretenſes cum Cretenſibus ſæpiſſimè cretiſſant: vt refert Plutarchus in Lyſandro.

I M P V D E N T I A *deplorata.*

FRONS animi ianua, eſt, & ſedes pudoris, quem quia meretrices omnino deponunt, Prouerb. 7. 13. Earum frontem Hieremias, capit. 2. v. 40. tribuit hominibus grauiter impudentibus. *Metſach* F
(inquit) *Iſſcha Zona* frons mulieris meretricis. Ex Homero *κυνώπης* dicitur impudens, id eſt, vultu canino præditus; quòd canis animal ſit omnium impudentiſſimum. Et Latini perfrictæ frontis eiuſmodi ſcurras appellant.

I M P V N I T A S.

FEROCES reddit improbos impunitas. Felis muſcipulæ incluſa, circa quam captam ſaltante vndique mures, ſuóque aduerſarij petulanter inſultant, donec tandem illa effractis repagulis liberata, meritas pœnas inſolentiæ ſumat, hieroglyphicon eſt nimiæ petulantiæ ex ſumma impunitate ortæ, qua homines plus quam oportet ſuperbire, & ferociores fieri ſolent. Maxima enim eſt illecebra (Cicerone in Miloniana teſte) peccandi, ſpes impunitatis. Hæc, inquit, Liuius, libr. 24. Natura multitudinis eſt: aut ſeruit humiliter, aut ſuperbè dominatur: libertatem, quæ media eſt, nec ſpernere modicè, nec habere ſcit: & non deſunt magiſtri, qui intemperantes animos irritent. Quapropter neceſſe fuit, vt reſpectu legum ac ſuppliciorum homines petulantes & ſcelerati in officio ſe verè continerentur ne licentia ipſorum creſcente impunè in alios quiduis tentare auderent. Itaque Horatius quoque ait, id eſt, Sermon. Satyr. 3. G

Iura inuenta metu iniuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi faſtóſque velis euoluere mundi.

Et Iſidorus 2. Etymol. factæ ſunt leges, inquit, vt earum metu humana coherceatur audacia, tutáque ſit inter improbos innocentia. Contrà verò, vt in Paradoxis Cicero præclarè docet, ſapiens vir non niſi recta ſequitur atque colit, quia id ſalutare maximè eſſe iudicat. Itemque 2. De legibus. Conſtat profectò ad ſalutem ciuium ciuitatúmque incolumitatem, vitámque humanam & quietam, & beatam, inuentas eſſe leges.

I M P V R V S.

ROSÆ, aromata vnguenta, Suibus ingrata ſunt admodum, nec bene conueniunt cum brutis cœno gaudentibus & amicis. Impurum, verò virtutis & honeſtatis hoſtem Ægyptij deſignantes ſuem pingebant in luto ſe voluntantem, vel roſas conculcantem. Per roſas autem veteres vitæ puritatem & ſenſuum ſinceritatem exprimebant. Roſarum autem odor huic animali naturâ eſt contrarius. Vnde elegantiſſ: Lucretius lib. 6.

Denique amaricinum fugitat ſus, & timet omne
Vnguentum, &c. H

Inde etiam adagium Crateti adſcriptum, *ὗς διὰ ῥόδων*, id eſt, ſus per roſas. Porcus igitur per roſas feſtino curſu tranſiens declarat, neutiquam *γαστριμαργίαν*, id eſt, inſanam ventris cupiditatem cum ſtudio virtutis & ſobrietatis poſſe conuenire. Vnde Rhadamantus apud Claudianum libr 2. in Ruffin. homines luxui ac gulæ debitos in ſues transformare dicitur.

At, qui deſidia ſemper vinóque grauatus,
Indulgens Veneri, voluit torpeſcere luxu,
Hunc ſuis immunda pingues detrudit in artus.

Ideo etiam Vlyſſes apud Homerum à Circe non potuit in ſuem commutari, vt quibuſdam ex ſociis ipſius contigerat, quia ex Mercurij, id eſt, rectæ rationis conſilio contra luxuriæ ſtimulos temperancia & frugalitate ſe muniiſſet, herba Moly, inſtar antidoti vſus. Et grauiter hæc quoque protulit Cicero, lib. de Senectute, vbi ait, impedit conſilium voluptas, & rationi inimica eſt, ac mentis, vt ita dicam, perſtringit oculos, neque vllum habet cum virtute commercium.

Quid ſubus atque roſis? numquam meus ebria luxu
Virtutis ſtudiis eſſe dicata poteſt.

INDIGNVS

A I D I G N V S *repulſam petitur.*

ALEXANDER cognomine Magnus ſolus dignus habitus eſt ab æquo Bucephalo, qui ſeſſor tam præſtantis equi videretur. Ita quoque generoſus animus viles & indignos affectus reſpuit præter virtutem ac honeſtatem: nec vnquam prauorum conſuetudinem admittit. Qui cum virtute præditis verſatur, fit melior: prauorum & indignorum conſortium virtutis eſt euerſio. Repulſam igitur à nobis iſti patiantur.

I N D V S T R I A *laborioſa & diſcendi cupida.*

PINGITVR accipiter per aërem volans prædæ cauſſa, vt Ouidius quoque libr. 11. Metamorph. fecit.

--Rapto qui viuit, & omnes
Terret aues.

Perdicem iam captam ſuis vnguibus tenens, qui tamen nihilominus alias huius generis aues auolantes, comite cane, qui illas excitat, intentis oculis perſequitur. Hoc hieroglyphico (quod extat apud Lucam (Contilem) homo induſtrius, laborioſus ac cupidus diſcendi repręſentatur, qui non ſolùm ſingularem doctrinam ſibi comparauit, ſed etiam in dies vberiorem ſcientiam conquirere, & luculentiorem cognitionem adipiſci ſtudet. Nam ſecundùm Menandrum,

Ἁλωτὰ γίνετ᾽ ἐπιμελείᾳ καὶ πόνῳ,
Ἅπαντα πάντα τὰ ζητούμενα.
Comprehendi poſſunt induſtria & labore,
Omnia prorſus quæ inquiruntur.

Quod Sophocles adhuc breuiùs voluit exprimere.

Τὸ ζητούμενον ἁλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τ᾽ ἀμελούμενον.
Quo quæritur, comprehendi poteſt; effugit autem quod negligitur.

Aſcriptum quoque legitur. PROVIOE ACCELERO, quo commendatur vtilis *εὐλάβεια* & prudens cunctatio. & vt Sophocles in Electra ſubiicit,

Φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πρᾶγμ᾽ ἀνὴρ πράσσων μέγα.
Qui facinus ingens tentat, ille lentus eſt.

Eſt autem ſecundùm Suidam *εὐλαβὴς, ὁ ἀπὸ πραγμάτων ἐπιλαμβανόμενος*, id eſt, *qui benè & circumſpectè capeſcit*: & Euripides in Phœniſſis eam commendans plurimum, dicit eſſe *χρησιμωτάτην θεῶν*, *maximè ſalutare numen*. Quapropter etiam apud ſacros ſcriptores pro pietate in Deum, ſiue religione accipitur, quæ religio inde dicta eſt, auctore Lactantio, quòd animos noſtros ad Deum religet atque aſtringat.

C

Multa licet fido ſapiens in pectore condat,
Plura auido tamen vſque appetit ingenio.

I N D V S T R I A *nutrix.*

SCITE Ariſtoteles IX. hiſtoriæ animalium cap. 37, *Ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς θαλαττίοις ζῴοις πολλὰ τεχνικὰ θεωρῆσαι πρὸς τοὺς ἑκάστων βίους*, ſed in marinis quoque animantibus permulta intelliguntur non ſine ſolerti ingenio effici ratione vitæ commodioris. Subiicitque ſtatim & primo loco Ranæ piſcatricis exemplum, quam in cœno abſconditam gemina ante oculos dependentia fila exerere, & crebrò cõmouere ſcribit, quę occurrentes piſciculi pręhendant, at ipſa poſt ſubducens fila occultis quibuſdam viis, in latas maxillas ſuas deceptos ingerat. Ex quo Ariſtotelis loco & Ælianus hanc hiſtoriam, & Plinius quoque ac Plutarchus tranſcripſerunt, & meminit etiam Cicero 2. de nat. Deor. Sed Oppian. 2. *ἁλιευτ.* admodum poëticè hanc ipſius fraudulentam ſolertiam depingit, eamque ſimilitudinibus pulcherrimis ſuo more illuſtrat. Ad quartum priorem quidem de auiculis tritico & ante & intra portam à captante diſperſo illectis & captis, locus Dionis Sophiſtæ pertinet *ἐν τῷ περὶ ἀπιστίας*: *τὰς νήττας οὐ πρότερον θηρώμεθα, πρὶν ἂν φάγωσι παρ᾽ ἡμῶν*, *Anates haud prius capimus, quàm à nobis obiecta edant.* Id quod ad falſos amicos qui beneuolentiæ ſimulatione homines in naſſam illectos peſſundant, accommodat, quod & noſtrum hoc hieroglyphicon exprimit. Nam, vt præclarè Liuius dicit, fraus fidem in paruis ſibi præſtruit, vt cum operæ pretium ſit, cum magna mercede fallat. Et verè Seneca initio declamationum, Magis nocent inſidiæ, quæ latent. Conuenit etiam ex inſcriptionis indicatione in homines induſtrios, qui ſuo labore & ſolertia victum & res neceſſarias ſibi acquirunt ac comparant. *Dy* enim, vt eſt in prouerbio *facientes adiuuant*, quia non ceſſantibus & ignauis, ſed induſtriis, & pro virili ſua laborantibus ſolent eſſe auxilio. Sicut autem

D

Incertis eſt neſcire quid liceat ſibi,

Contrà ſtudioſus & induſtrius variis modis rebus ſuis proſpicit

ἰδίας ὁδοὺς ζητοῦσι φιλόπονοι φύσεις.
vias peculiares ſcrutantur qui induſtrio ſunt ingenio.

Et ſapienter Euripides in Hippol

Τῷ ϖονοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει. id eſt, E

Laborantem Deus adiuuat.

Epicharmus item apud Stobæum, Sermon. 29.

——ϖρεπόντων ϖόνων

Πωλοῦσιν ἡμῖν ϖάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί.

Conuenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona Dij.

Veriſſimum & illud,

Audaces fortuna iuuat, timidóſque repellit.

Denique

----Labor omnia vincit

Improbus, & duris vrgens in rebus egeſtas.

I N G E N I A *præclara ſæpe latent.*

FALCO, capitis velamento (quod vulgò capellum vocant, de quo prolixè agit Fridericus 2. Imper. libr. 2. De arte venandi cum auibus) inuolutus, atque vinculis ſiue loris pedum, quos calceos Accipitrarij nominant, impeditus, quamquam liberè hinc inde vagari nequeat, nihilominus tamen in altum euolat, & ſaltem cupiditatem ſuam perſequendi, & capiendi aues promptam & alacrem præ ſe ferre videtur. Eoque hieroglyphico vir doctiſſimus Alphonſus Maſſarius exprimere ſtuduit voluntatem ſuam cupidiſſimam benè de aliis merendi, atque in hoc ſuo propoſito conſtanter perſeuerandi, licet multa impedimenta illi obiiciantur, & ſæpe ab aliis laudabile hoc ſuum inſtitutum impediatur. Cùm quo Alciati emblema de puero manū alatam erigente, & alteram à lapide depreſſam geſtante conuenit Nec vllum dubium eſt noſtris quoque temporibus multa ingenia præclara ad quæuis magna ac laudabilia apta nata, propter contemptum & neglectum torpeſcere, quod Plautus quoque in Captiuis deplorauit. F

Sæpe ſumma ingenia in occulto latent.

Ac nota eſt Iuuenalis ſententia,

Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obſtat

Res anguſta domi.

Quòd ſi maior liberalitas in eiuſmodi homines ab illis, qui in veſanum luxum, & alias virtutes illaudabiles ſua bona inutiliter & malè inſumere ſæpenumero ſolent, impenderetur, ac benigniùs fouerentur, procul dubio non ſine ingenti vtilitate Reipublicæ plures præſtantes viros vtiles eſſemus habituri. Propertius libr. 2. Elegiarum ad Muſam: G

Quòd ſi deficiant vires, audacia certè

Laus erit, in magnis & voluiſſe ſat eſt.

Neotericus poëta Diſticho rem expreſſit:

Sæpius excelſis tenuis res officit auſis,

Et tamen attollit mens generoſa caput.

I N G E N I A *Ambitioſa, Luxuriantia præcocia.*

IN agris lætioribus præque vbertate nimium luxuriantibus, ſegetes interdum tanta fertilitate creſcunt & augentur, vt niſi ſuo tempore nonnihil demetantur, & nimia copia illis detrahatur, ſeipſas ſuffocare, ablatis verò ſuperfluis, multo quam prius creſcere vberius ſoleant. Non aliter quædam nimis ambitioſa ac fœlicia ingenia, plus quàm oportet ſibi tribuentia, ac ideo omnia audacter ac præcipitanter agentia, ſæpe ſe ipſa euertunt ac conſumunt: ac ſi interdum falce moderationis ac humilitatis reprimantur ac caſtigentur, tum demum fructus maturiores ac præſtantiores producere conſueuerunt. contrà præcocia & nimium luxuriantia ingenia ſæpe in ipſa quaſi herba ſuffocantur.

Luxuriem ſegetis caſtigat falce colonus. H

Ingenium præcox reprime: ſic ſapies.

Nam, iuxta Senecam, ad maturitatem non peruenit nimia fœcunditas. Quo pertinet D. Auguſtini dictum in epiſtol. 1. ad Maced. Quædam acutiſſ. & excellentiſſ. ingenia tanto in maiori errant, quanto confidentius tamquam ſuis viribus concurrerint, nec ſuppliciter ac veraciter Deum, vt vitam ſibi oſtenderet petiuerint.

I N G E N V I T A S *laudata.*

OMNIBVS eſt nota fabula de cornice, aliarum pennis ſeſe exornante, quas tamen illa rurſum ipſi abſtulerunt, illamque ludibrio habuerunt, quam expoſuit quoque Horatius libr. 1. Epiſtol. ad Florum,

Ne ſi forte ſuas repetitum venerit olim

Grex auium plumas, moneat cornicula riſum,

Furtiuis nudata coloribus,

Hieroglyphicon hoc contra nimis ambitioſos & arrogantes, aliorúmque labores ſibi temerè ac fraudulenter attribuentes, rectè vſurpari poteſt, de quo etiam recens quidam non indoctus poëta in Microcoſmo hoc hexaſticon expoſuit de coruo,

A *Dic mihi cur plumis alienis corue ſuperbis?*
Dic adeo timide cur aliena placent?
Agmine iam facto repetitum curſit a' omnis
Grex auium, plumis vndique nudus eris.
Nemo ſibi dotes furtiuas arroget vmquam,
Nec decus alterius ſurripuiſſe velit.

Vnde B. Gregorius Nazianzenus in ſermone Epitaphio patris rectè ait, πᾶν δὲ προσποιητὸν οὐδὲ μόνιμον. Quod Cicero explicat libr. 2. De Offic. Ficta omnia celeriter tamquam floſculi decidunt, nec ſimulatum quicquam poteſt eſſe diuturnum. Alibi aſcriptum eſt, PONE PERSONAM, eodem ſenſu. M. Aureliano Numeriano Imperatori etiam aſcribitur ſimile dictum. ESTO QVOD AVDIS. Ex Horatio lib. 1. Epiſtol. 16.

tu rectè viuis ſi curas eſſe quod audis.

Et Martialis.

Quod ſis eſſe velis, placeat moneo tibi cautus,
Sors tua: nihil aliud ſi ſapis eſſe velis,

B Item in alio loco,

Quod ſis eſſe velis, nihilque malis.

INGENVVS.

COBAROS Medus apud Q. Curtium lib. 7. cap. 4. in Oratione ad Beſſum, nobilis equus, inquit vmbra quoque virgæ regitur: ignauus ne calcari quidem concitari poteſt. Hieroglyphicon eſt hominis ingenui generoſaque indole præditi, qui verbis placidis ducitur & vel ad leuiſſimam obiurgationem rubore ſuffunditur totiſque viribus eò incumbit, vt in poſterum ſua ſponte quod rectum eſt diligenter exequatur. Ingenia ſeruilia verò vix multis verberibus in officio continentur. Multa flagella peccatoris, Pſalm. 32. & Prouerb. 10. cap. Virga tergo ſtultorum Et capit. 17. Plus proficit correptio apud ingenuum, quàm centum plagæ apud ſtultum.

INGENIVM, *corpore robore præſtantius.*

IANVS Dubrauius, qui poſtea Olomucenſis Epiſcopus in Morauia factus, Ioannem ſe nominauit, cuiusque extat hiſtoria Bohemica, in libello ſuo de piſcinis & piſcibus lepidum mehercle duellum Lucij piſcis & Ranæ paluſtris commemorat, cujus ipſe & anteceſſor in Epiſcopatu ſuus. Staniſlaus C Turzonius, ſpectatores fuerint. Ranam in inſidiis latitantem in Lucij fortè ad inſidiarum locum delati, ibique ſecurè apricantis caput inſiliiſſe, lateque diuaricatis pedibus frontem piſcis circumplexam oculos potiſſimum eius inuaſiſſe: at illum moleſtum inceſſorem, nulla vi, nec corporis rotatione, nec ad arundines attritu excutere valuiſſe, ſed victum tandem & viribus exhauſtum ſuccubuiſſe, ſeque ranamque vna in ima gurgitis demerſiſſe. Exſiliiſſe paulò pòſt ranam victricem, miris modis tripudiantem, & tamquam opimis de hoſte ſpoliis receptis in palaria ſua recepiſſe. Extractum verò continuo retibus & lucium deuictum, vtróque lumine orbatum repertum fuiſſe, affirmaſſeque tum piſcatores rem non nouam hanc ſed, ſe certaminibus eiuſmodi aſſuetos ſæpenumero lucios à ranis excæcatos piſcari, quibus ad hunc modum amiſſis oculis piſcium captura adempta ſit. Sunt autem pulcherrimæ diuini Oppiani de piſcium ἀλληλοφονίῃ ſententiæ, qua Deum illis qui nec robore, nec armis præſtant, eò maiorem animi promptitudinem inſeuiſſe canit, qua validiſſimos etiam hoſtes ſuos vincant ac ſuperent. Et eleganter Plin. ſcripſit: Callent in hoc cuncta animalia, ſciuntque non ſua modò, verùm & hoſtium aduerſa: norunt ſua tela, norunt occaſiones partéſque diſſidentium imbelles. Generaliter vſurpari hoc hieroglyphicon poterit, cum ingenij ſolertium corporis robori potiorem eſſe oſtendere volumus.

D *Lucius imbellis miſerè ſuccumbere ranæ*
Cogitur: in vires vincimus ingenio.

INGRATITVDO.

HIEROGLYPHICON ingrati animi lupus eſt, capram à qua olim lactatus eſt, deuorans. Ingratus nulli flectitur obſequio: & vt

Præda lupo fit capra, ſuo quem lacte cibarat,
Sic cedunt homini quæ bene facta malo.

Ex græco Epigrammate libr. 1. Anthologiæ, titul. εἰς εὐχαρίστους καὶ ἀχαρίστους, Alciatus confecit emblema 64.

Capra lupum non ſponte meo nunc vbere lacto,
Quod male Paſtoris prouida cura iubet.
Creuerit ille ſimul, mea me poſt vbera paſcet:
Improbitas nullo flectitur obſequio.

Ingrati nullis officiis aut meritis à ſua peruerſitate flecti poſſunt; immò, loco gratitudinis, quantum poſſunt benefactores ſuos in extremam adducunt perniciem: quo peſſimo τῆς ἀχαριστίας vitio nullum deteſtabilius reperiri poteſt, adeò vt Salomon in prouerbiis, à domo eius qui malum reddit pro bono, ſcribat non receſſurum malum. Perſæ ingratos odio perpetuo proſequebantur, nec in illos Solon legem ferre voluit, exiſtimans fieri non poſſe, vt in Republica bene conſtituta quiſquam reperiretur ingratitudinis labe deformis. Et apud Xenophontem libr. 2. ἀπομνημ. occurrit egregia diſſertatio Socratis ad filium Lamproclem, de ingratitudine. E

Aquila ex ſagitta de ſuiſmet pennis concinnata, perit, quæ exprimit hominem pereuntem eorum improbitate ac perfidia, quos plurimum iuuare ac promouere ſtuduit, quod etiam Ouidius in quodam verſiculo deplorat.

Heu patior telis vulnera facta meis.

Quo pertinet quoque Æctæonis fabula à ſuis canibus perempti, quam idem Ouidius 3. Metamorph. deſcribit, & apud Theocritum in hodæporis exclamat paſtor,

——ἰδ' ἀχάρις ἐς τί ποθήρπει,
θρέψαι καὶ λυκιδῆς, θρέψαι κύνας ὥς τυ φάγωντι. i.
En memor illius quo ſerpit gratia facti!
I nunc ergo canum catulos nutri atque luporum,
Vtrum nutrieris, comedant tua viſcera adulti. F

Quod vltimum quoque in prouerbium de ſceleratis & ingratis hominibus abiit. Vſus autem eſt hoc hieroglyphico quidam vir magnus, qui alios planè neglectos ſtudioſè promouere & ad magnas dignitates euehere conatus eſt, à quibus poſtea ingratiſſimo animo non ſolùm contemptus, ſed inſuper quoque multis iniuriis affectus, & tandem de ſuo gradu deiectus eſt. Sic apud Val. Maximum legitur de Cn. Popilio Lenate, quem togatum M. Cœlij cùm Cicero non minore cura quàm eloquentia in iudicio defendiſſet, tamē hic flagitioſè ingratus homo, nec verbo, nec re vnquam à Cicerone læſus, vltrò M. Antonium rogauit, vt ad eum proſcriptum perſequendum & iugulandum mitteretur, quo facinore deteſtando perpetrato, caput ipſius Romam tamquam opima ſpolia retulit, quod antea pro illius capite tam præclarè perorauerat.

Ipſa ſuis pennis aquila interit icta: refertur
Scilicet hac hodie gratia pro meritis.

I N I M I C V S *nullus contemnendus.* G

PARVA ſæpe nocent, &
Paruula, quæ de aſino vindictam ſumit acanthis,
Vim magnam & paruis rebus ineſſe monet.

De inimicitia inter Aſinum & Acanthides aues Ariſtot. lib. 9. De hiſtor. Animal. cap. 1. & Plinius libr. 10. capit. 74. eodem ſenſu Aſinus & Acanthides inter ſe ſunt hoſtes. Victas enim acanthidibus è vepribus, quas adhuc tenellas Aſinus depaſcit. De hoc diſſidio Achilles Bochius libr. 3. Hos verſus compoſuit.

Cur tantulæ Aſinum tantum acanthis oderit,
Obſcura non eſt cauſſa, ſpinis affricat
Seſe ille acutis, in quibus cubilia
Texens auicula nidulatur, eius &
Depaſcitur flores. Acanthis vſque eo
Terretur, vt procul rudentem ſi audiat,
Deiiciat oua, decidant pulli metu
E nidulo, nec fert inultum hoc: nam illius
Quæ fuſtibus, quæ ſarcinis facta vlcera
Paruo fodit roſtro, atque pungit narium
Molliſſimas partes. Id omnes admonet.
Ne humilimis quidem inferendam iniuriam:
In paruulis vim ſæpe ineſſe maximam. H

I N I V R I A *nemini inferenda*

ASINVS & Spini (ἀκανθίδες) inter ſe ſunt inimici, inquit Ariſtoteles, libr. 9. De hiſtor. Animal. capit. 1. Victus enim Spinis è vepribus, quas Aſinus tenellas adhuc depaſcit. Quod Plinius iiſdem fermè verbis expreſſit libr. 10. cap. 74. De quo Achilles Bochius libr. 3. Symbolicarum quæſt. hos verſus compoſuit.

Cur

A *Cur tantula aſinum tantum achantis oderit,*
Obſcura non eſt cauſſa: ſpinis affricat
Seſe ille acutis, in quibus cubilia
Texens auicula nidulatur, eius &
Depaſcitur flores. Acanthis vſque eo
Terretur, vt procul rudentem ſi audiat,
Deiiciat oua, decidant pulli metu
E nidulo: nec fert inultum hoc: nam illius
Qua fuſtibus, qua ſarcinis facta vlcera
Paruo fodit roſtro, atque pungit narium
Molliſſimas partes. Id omnes admonet,
Ne humillimis quidem inferendam iniuriam:
In paruulis vim ſæpe ineſſe maximam.

Huic ſuccinit ingenioſus poëta, Diſticho eleganti,
Paruula, quæ de aſino vindictam ſumit acanthis,
B *Vim magnam & paruis rebus ineſſe monet.*

INSIDIÆ.

IN vita humana perpetuis inſidiis vndique circumcingimur. Hieroglyphico id demonſtratur à muſtelis deſumpto. Quamuis multæ regiones abundent cuniculis, cùm ſint admodum fœcundi, maximus tamen in Hiſpania ſemper eorum fuit prouentus, vnde Catullus vocat cuniculoſam Celtiberiam. Quinetiam Baleatici auxilium militare ab Auguſto Imperatore olim contra eos petierunt, teſte Plinio, lib.8. cap.55. & Strabone lib.3. Atque etiam oppidum ab iis ſubuerſum eſſe narrat Varro, quem adducit Plinius eod. lib. cap.29. Strabo in Turditania contra illorum copiam nimiam, plures eſſe modos inuentos eos venandi & capiendi ſcribit, quorum vnus fuit, quòd γάλας ἀγρίας Africæ, id eſt, muſtelas ſylueſtres ſtudioſè adhibeant, ac ore obligato in foramina cuniculorum immittant, quæ vnguibus eos extrahant, aut expellant vt ab inſidiantibus capiantur, vt Plinius quoque commemorat, quod venationis genus multis in prouinciis adhuc eſt vſitatum, vbi venator muſtelas illas Sylueſtres, vel viuerras funiculo tenens in cauernas immittit, quæ vbi cuniculum apprehenderint, ita mordicus tenent, vt vnà cum ipſis extrahantur. Monemur hoc hieroglyphico, quantopere in-
C ſidiæ cauendæ ſint: quod quidem in primis de calumniæ peſſimo & valde occulto malo eſt intelligendum. Inde prouerbium Ariſtophanicum nullum reperiri remedium contra morſum Sycophantæ. Nam in Pluto cuidam iactanti annulum ſe habere magicum, aduerſus omne malorum genus efficacem reſpondet alter, ἀλλ᾽ οὐκ ἔνεσ᾽ οὐδὲν συκοφάντου δήγματος, ſcilicet φάρμακον, id eſt, *non illi ineſt remedium contra ſycophantæ morſum.* At, vt ſapienter dictum eſt.

Non illa tractus aëris volubiles,
Nec ſubter vndas, nec per vmbroſum nemus
Habitat, ſed aures Regum, vt ædes, poſſidet:
Et inde preſſa illudit innocentiæ.

INSTITVTIONIS *efficacia.*

MERCVRIVS apud Mythologos ingenij, eloquentiæ, doctrinæ vim denotat. Is fingitur irrigare laurum, arborem Apollini ſacram, qua ipſa quoque poëtæ & docti viri ornabantur. Hieroglyphicon illud docet multum referre, quo magiſtro & duce qui illos rectè inſtituant, adoleſcentes bonarum artium ac literarum ſtudioſi, modo progreſſus in illis laudabiles facere velint, vtantur.

D
INTEGRITAS.

KYKNOY Græcum vocabulum Latini quoque retinuerunt, ἀπὸ τοῦ κυκᾶν τὴν ἰλύν, id eſt, quod cœnum ſcrutari ac turbari propter cibum ſoleat, vt vult Varinus. Eſtque fabula apud Ouid. li.2. Metam. de Cygno nota, quòd libenter verſetur in locis paluſtribus, vt euitet fulmina, quæ plurimum metuit. Nam fingunt poëtæ, regem Liguriæ filium Stheneli Phaëtonti materno genere proxim. in Cygnum mutatum. Pauſanias in Atticis Cygnum Ligurum regem, Muſicæ laude clarum, poſt mortem: ab Apolline in ſui nominis auem transformatum ſcribit. Sic Laurum quoque, ſub qua hîc Cygnus ſecuritatem quærit, immunem eſſe à fulmine, & hoc quaſi priuilegio à Ioue donatam, vetuſtas exiſtimauit. Intelligitur autem ſub Cygni imagine integritas, modeſtia, candor & animi bonitas, quæ vniuerſa protectione & vmbra ſolius virtutis tutum præſtare, vitámque ab omni labe integram conſeruare poteſt. Quemadmodum enim laurus, etiam in horridiſſima hyeme ſua folia virentia retinet, ita quoque virtus ſemper viget florétque, etiam in rebus aſperis & aduerſis, ſuíque ſectatores quouis tempore egregiè tuetur & conſeruat. Cùm autem Ethnici ſcriptores tantopere virtutem commendent, tantíque faciant, quid nobis Chriſtianis de vera pietate, cui omnes virtutes meritò famulantur, ſentiendum dicendúmque erit? Quare S. Paulus quoque 1. ad Timoth.4. rectè nos admonet, vbi inquit: ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγ-

γελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Quod Plato quoque quaſi per tranſennam vidit in Epinomide. E
Nemo ſanè nobis vmquam perſuadeat, maiorem eſſe virtutem generi humano, quàm pietatem. Quibus cùm vtiliter conferantur verſus Lucilij, quos refert Lactantius lib. 6. cap. 5.

Fulgura non metuo, pellunt ea germina lauri:
Fortunæ inſultus deſpicit integritas.

Echinus, non ſine vafricie quadam naturali, ſentiens canes accedentes, conuoluit ſe in pilæ formam, vt tantùm in aculeos vim ſuam exerceant. Plutarchus lib. de animalium ſolertia,

Πόλλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα.
Scit multa vulpes, magnum echinus vnum habet.

Non accedente, vt aiunt, vulpe, echinus

Corpus conuoluens, pineæ in morem nucis,
Spinas riget horrens, ne vel morderi queat,
Vel tangier.

Hieroglyphica nota eſt hominis, qui fretus integritate ſua nihil moratur ictus inuidiæ, fraudes & obtrectationes maleuolorum facilè contemnit, & ab illis ſe tueri poteſt, vndique tutus. Nam

Integritas virtúſq; ſuo munimine tuta, F
Non patet aduerſa morſibus inuidiæ.

Viro equidem vitæ integro ſceleriſque puro conuenit illud veteris poëtæ,

——— Expers terroris Achilles
Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus.

INTEGRITAS *inuidiæ clamores contemnit.*

PLVTARCHVS in libello de Oraculorum ſilentio perhibet inter templi cuiuſdam à Cypſello conſecrati donaria & anathemata extitiſſe Palmam æneam, ac cuius radices inſculptæ viſebantur plurimæ ranæ, & natrices, quos hydros nominant. Hoc hieroglyphico indicantur (ex quorumdam ſententia) ſycophantæ qui inuidis linguis & exitiali maledicentiæ veneno armati, probos ac integros vitæ, ſceleriſque puros viros, non obliqua, ſed regia via ac ratione ad honorum & dignitatum exercitia ſacra tendentes, euertere, & omnibus bonis exuere, ſed fruſtra conantur. Nam innocentia virtutéque ſua freti inuidorum morſus & obtrectatorum calumnias facilè ſpernunt ac retundunt, & tantundem curant, quantum luna luporum vlulatus. Palma enim ardua primæque nobilitatis arbor, frondibus numquam vidua, homines ad magna tendentes aptiſſimè exprimit, ad cuius radices G
ranæ plurimæ, odioſa ſua coaxatione omnibus moleſtæ, calumniatorum mores ad viuum exprimunt, & hydri nullis ſerpentibus veneno inferiores (ſi Plinio credimus) virulentos inuidorum ſibilos deſignant. Quod hieroglyphicon, Hadrianus Iunius (cuius liber excuſus eſt à Plantino) ita explicat,

Palma caput tollit cælo ardua, cuius ad ima
Rana loquax, ſtabulantur & hydri.
Oppugnant proceres, quorum via conſona recto eſt,
Degeneres, atque tumida lingua.

INVIDIA. LITES. RIXÆ.

PAVSANIAS in Corinthiacis deſcribit paludem leonam, & addit: Ad Amymones fontem platanus exſurgit; ſub ea Hydram educatam narrant. Equidem facilè adducor, belluam illam tum multò maximam cæterarum fuiſſe, tum verò tam inſuperabili veneno, vt eius felle ſpicula ſagitta- H
rum Hercules infecerit. Caput verò, vt ego opinor, vnicum & non plura habuit. At Piſander Camirenſis, quo & fera terribilior, & carmina ſua plus dignitatis haberent, pro vno illi plura capita dedit. Hæc Pauſan. Sed Naucrates quidem Erythræus ſeptem, Zenodorus Epheſius nouem, Heraclides Ponticus 50, capita illi tribuit: quæ quoties vnum illorum cædebatur, priorum numerus duplicabatur continuò. Hoc igitur monſtrum Iolai aurigæ opera Hercules, licet hydræ Cancer ingens opem tuliſſet, perdomuit, ipſo etiam Cancro conculcato fortiter. Plato ſanè in Euthydemo per Hydram & Cancrum callidiſſimos Sophiſtas intelligit, quos viri docti & veritatis amantes, vt ut illi inuicti videri cupiant, inſtar alicuius Herculis retundere ac ſuperare ſoleant. Alij, cùm ex vno ſcelere plura ſerpant, non ſecus ac hydræ vno capite abſciſſo plura renaſcebantur. Herculem vno tempore omnia eius capita extinxiſſe putant, id eſt, virtute & temperantia cuncta vitia repuliſſe. Quo & Horatij illa 2. Epiſtol. 2. referri poſſunt ac debent, ad quæ alludit noſtrum Diſtichon. Alij ad laborioſas & nimis intricatas lites non minùs concinnè tranſtulerunt, cum dicto. SPES ÆGRA SALVTIS. Quod & Prouerbio ſignificari poſſet: ὕδραν τέμνεις, *Hydram ſecas.* Quidnam dolorem cum tempore vſque veluti renaſcentem hoc ſymbolo exprimere ſtuduerunt, cum inſcriptione: NON SECVS VSQVE DOLOR.

——Malorum

------ Malorum ſenſus accreſcit die:
A *Leue eſt miſerias ferre perferre graue,*

inquit Thyeſtes Senecæ. Diſtichon ſupereſt, quod ſubiicimus:

Extemplo tibi ſit, duram qui contulit hydram,
Sternere latinagam qui cupis inuidiam.

INVIDIA *fugienda.*

AB annoſis & ingentibus arboribus ſubnaſcentes arbuſculos vmbra lædi, ſuccum & nutrimentum eis ſubtrahi, ſic vt incuruas euaſci & ſucco deſtitutas inareſcere neceſſe ſit animaduertens, de inuidia fugienda re hieroglyphicâ admoneri crede, & alienam virtutem & gloriam herbeſcentem cum gaudio intuere, fauore proſequere, congratulatione tua foue.

INVIDIÆ *Conatus irriti.*

CANES Lunam fruſtra adlatrant, & ſerpentes ac ranæ ad palmæ radicem ſibilantes atque coa-
B xantes nihil efficiunt.

Quantum palma hydri poſſunt ranaq; nocere,
Tantumdem inuidia virus obeſſe probis.

Nam innocentia virtutéque ſua freti Sycophantarum calumnias facilè ſpernunt ac retundunt. Palma enim ardua primæque nobilitatis arbor, frondibus numquam vidua, homines ad magna tendentes denorat; ranarum coaxatio calumniatorum ingenium, ſerpentum ſibili morſus inuidorum exprimunt. Hieroglyphicon illud pinxit, & tetraſticho illuſtrauit. Adrianus Iunius vir Doctiſſimus in emblem.

Palma caput tollit cælo ardua, cuius ac ima
Rana loquax, ſtabulantur & hydri.
Oppugnant proceres, quorum via conſona recto eſt,
Degeneres, atque inuida lingua.

INVIDIÆ *Antidotum.*

ÆLIANVS lib. I. cap. 37. auctor eſt, Ciconiam veſpertiliones eius ouis perniciem molientes ad-
C modum cautè vindicare. Nam cùm hæ ſolo contactu oua illius ſterilia & irrita reddere ſoleant, hoc remedio vritur, vt folia platani in nidos ſuos inferat, quæ veſpertiliones ferre nequeunt, ſed indè corpore affectæ nihil amplius nocere poſſunt. Non diſſimilem proprietatem (vt idem auctor habet) natura birundinibus eſt largita: nam cùm pariter blattæ ipſorum ouis ſint pernicioſæ, matres apij folia ante pullos proiiciunt, atque hinc omnis acceſſus blattarum prohibetur, de quibus proprietatibus Diodorus Siculus lib. 2. præclaram habet ſententiam, vbi ait: Proba enim natura omnibus animantibus magiſtra eſt, non ſolùm ad ſui conſeruationem, ſed etiam ab illis procreatorum, idque ob innatum ſtudium & amorem vitæ, ſucceſſiones in perpetuum ſtabilitatis perducens circulum. Rectè autem vſurpari poterit hoc hieroglyphicon à magnis viris, qui contra inuidiæ morſus quaſi efficaciſſimò amuleto ſuam virtutem ac bonitatem opponunt, & æmulorum occultas machinationes ſingulari conſtantia ac fortitudine arcere ac irritas facere norunt. Quare veterum quiſpiam, referente Stobæo, virtutem non immeritò ita commendauit,

ὐκ ἔςιν ἀρετῆς κτῆμα τιμιώτερον,
ὐ γὰρ πέφυκε δῦλον ὔτε χρημάτων,
ὔτ' ἀσφαλείας, ὔτε θωπείας ὄχλυ,
D *ἀρετὴ δ' ὅσῳ περ μᾶλλον ἂν χρῆσθαι θέλῃς,*
Τόσῳ δὲ μᾶλλον αὔξεται τελειουμένη.
Non eſt virtute vlla poſſeſſio pretioſior.
Non enim ſubmittit ſe neque pecuniis,
Neque ſecuritati, neque adulationi vulgi,
Sed virtus quo frequentiùs ea vti, libet,
Eo magis creſcit, perfectiorq; fit.

Et vt propius accedamus ad hieroglyphici ſenſum,

Virtuti inuidia eſt hoſtis, verum illius omnes
Sincera inſultos deſpicit integritas.

INVIDVS.

PIORVM virorum virtute macreſcit inuidus, & atra bile percitus fertur in ſeipſum, ſicut Pantheram aiunt viſo homine, vel hominis ſimulacro in rabiem agi, & in hominem vel ipſius hominem ferri toto impetu, vt quod odit quamprimum diſcerpat. Panthera igitur in hominis perſonam vel effigiem inſiliens inuidi macreſcentis rebus opimis proximi hieroglyphicon eſto.

I R A. E

VARRO lib. 3. de re ruſtica, cap. 9. Meleagrides vocat gallinas Africanas, quæ aliis ſunt Numidicæ, quæ ad nos quoque deferuntur. Quamquam verò Geſnerus noſtras vulgo dictas Indias gallinas ad Meleagrides recenſeri poſſe exiſtimet (ſicuti quoque Turnerus Anglus, & Bellonius Gallus) rectiùs tamen pauonem Indicum vel Gallopauum nominari, idem Geſnerus putat. Sed Gellius interpres & Commentator, Æliani lib. 16. de Animal. cap. 2. exiſtimat Gallinaceum Indicum debere appellari. His verò auibus quaſi peculiare hoc eſt inſitum, vt ad iram prouocatis, cutis circa collum ſanguineo colore ſplendeſcat, & criſta ipſius varij coloris infletur & ad nares vſque protendatur, caputque nudum pelle purpuraſcente obducatur, quam antea laxam & quaſi vacuam, cùm irritatur ſic inflar, vt ad brachij nonnumquam craſſitudinem accedat, ac tum vox cum fragore aliquo per collum redditur. Quæ omnia in hac aue peregrina verè ἦθος & mores iracundiæ exprimit, vt vix aliquid accommodatiùs excogitari poſſet. Eſt autem Hieroglyphicum ex Claudiano de 4. conſulatu Honorij deſumptum, vbi ait:

Iram ſanguinei regio ſub pectore cordis
Protegit, imbutam flammis, auidamq́ nocendi. F
Præcipitemq́ ſui rabie ſuccenſa tumeſcit.

Cum quo conuenit Perſius libr. 3.

Non face ſuppoſita, ferueſcit ſanguis, & ira
Scintillant oculi, diciſq́ faciſq́ quod ipſe
Non ſani eſſe hominis, non ſanus iuret Oreſtes.

Seneca quoque in lib. de ira eam luculenter deſcribit his verbis. Nam in ea facies turbatior ora pulcherrima fœdat, toruos vultus ex tranquillitate reddit, linquit decor omnis iratos. De remediis verò contra hunc tam impetuoſum affectum aliorum ſcripta conſulantur.

Quàm deforme malum ferventi accenſa furore,
Ira ſit, iratis Indica monſtrat auis.

I R A *furor breuis.*

APER iratus ad frendens, nimiáque vindictæ cupiditate irritatus, magno impetu arborem etiam validam deiicere cupit; quo tamen conatu irrito nihil aliud conſequitur quàm quòd dentes G ſibi ipſi confringit, ſeque fruſtra conficit, atque ita declarat quàm noxia ſit iracundia, omnis rationis expers. Hanc Xenophon ἀπρονόητον, improuidam vocat. Et Cicer. 4. Tuſcul. An quicquam eſt, inquit, inſaniæ ſimilius ira? Ennius inſaniæ initium dicit. Color, vox, oculi, ſpiritus, impotentia dictorum & factorum, quam partem habent ſanitatis? Paulò pòſt addit, non igitur deſiderat aduocatum fortitudo iracundiam, ſatis eſt inſtructa parata, armata per ſeſe.

Concitus ira aper in truncum ſe reddit inermem:
Ira vltrix quoties in ſua damna ruit?

Extant aduerſus iram præclara Senecæ & Plutarchi documenta, quæ illam animi perturbationem ad viuum depingunt. Paucis omnia Horatius lib. 1. Epiſt. 2.

Ira furor breuis eſt, animum Rege, qui niſi paret
Imperat: hunc frenis, hunc tu compeſce catena.

Compeſcitur autem ſapientibus verbis, teſte Plutarcho,

Ψυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι. id eſt.
Animæ morbida remedium oratio.

Qualis autem debeat eſſe illa oratio docet hieroſophia apud Prophetam & Apoſtolum, iraſcimini & H nolite peccare. Sol non occidat ſuper iram veſtram. Pſal. 4. 5. Epheſ. 4. 26.

I R A *compeſcenda.*

INGENIOSE admodum, vt multa, Iſidorus Peluſiotes, Epiſtol. 43. libr. 4. nuper editi. De ira compeſcenda hieroglyphicon nobis propoſuit coruum Prophetæ Eliæ cibum adferentem, his verbis. Deus fons bonitatis curauit Prophetam per coruum paſci, auem ſobolis propriæ oſorem, & quæ parit quidem atque excludit pullos, ſed eos non alit. Maximè quidem omnia nutrit ac ſuſtentat diuina prouidentia; eximiè verò & peculiari quodam modo pullos coruorum, qui à parentibus ſuis negliguntur. Animalcula enim parua quæ nidos circumuolitant, pabulum ipſis præbent, quoad aduolare poſſint. Per coruos igitur Deus non tantùm voluit ſuadere Eliæ, ne nimium indignationi ſuæ indulgeret, néve magis inhumanus eſſe videretur quàm illud volatile animal, quod quantumuis in pullos ſuos crudele alioqui ſit, tamen iam prophetæ humanitatem illi allato pabulo exhiberet. Nam hæc quidem, inquit Deus auis iam te meo iuſſu paſcit. Tu verò totus ira & indignatione occupatus, iura humanitatis habeò deſpectui. Hæc Iſidorus.

A ## IRREQVIETI *homines.*

CAMELVS ſitim quatriduanam tolerat, impletúrque cùm bibendi occaſio eſt, & in præteritum, & in futurum, obturbata prius aqua pedum proculcatione: aliter potu non gaudet. Quod Ælianus quoque Elephanti tribuit, cui aquam limpidam exoſam eſſe teſtatur. Ad hunc modum homines irrequieti, atque ad turbas nati effectibus ſuis vt indulgeant omnia peruertunt, hoſtes publicæ tranquillitatis, qui conſilia ſua eò dirigunt vt alios inter ſe committant, atque miris artibus excitent bella non neceſſaria. In aquis turbidis piſcationem multam ſe facturos ſomniant, nonnunquam familiarum ſuarum, ſæpiſſimè ſuo ipſorum maximo malo. Turbata delectatur, &

Turbat aquam ſitiens quam vult haurire Camelus:
Sic pacem ex bellis qui lucra fœda ſitit.

Apud Iouium occurrit inſignis hiſtoria. Virginius Vrſinus, ſtrenuus alioqui bellator, contra multorum etiam gentilium ſuorum ſententiam, quo tempore vniuerſa fere Italia contra Gallos conſpirauerat, nihilhominus tamen ipſe caſtra Gallica ſequi maluit. Ideo vſus eſt ſymbolo Camelino, cui adpingi curauit, *la trouble me plait*, id eſt, mihi turbida placet, ſed conatu & exitu parum fœlici. B Nam durante bello iſto grauiſſimo Atelle obſeſſus in hoſtium manus incidens in Carcere Neapolitano fœda morte periit.

IVDICIVM *vulgi mirè deprauatum.*

IN eo fallimur turpiter quòd menſuras rerum ignoramus, præſertim quum de hominum euanido ſplendore agitur. Quod vt corrigeret Seneca Sroicus, hieroglyphico tum ex pumilione & Coloſſo, tum ex vario humano habitu ſumpto, mulra egregia propoſuit, quæ hîc proponere libet, ad vetuſtiſſimam ſapientiam pertinentia. Nemo (inquit, circa finem epiſt. 76.) ex iſtis quos purpuratos vides, felix eſt, non magis quàm ex illis quibus ſceptrum & chlamydem in ſcena fabulæ aſſignant, cùm præſente populo elati inceſſerunt, & cothurnati, ſimul atque exierunt excalceantur, & ad ſtatutam ſuam redeunt. Nemo iſtorum quos diuitiæ honoréſque in altiore faſtigio ponunt, magnus eſt. Quare ergo magnus videtur? Cum baſi ſua illum metiris. Paruus pumilio, licet in monte conſtiterit. Coloſſus magnitudinem ſuam ſeruabit, etiamſi ſteterit in puteo. Hoc laboramus errore, ſic nobis imponitur: quòd neminem æſtimamus eo quod eſt, ſed adiicimur illi & ea quibus adornatus eſt. Atqui cum C voles veram hominis æſtimationem inire, & ſcire qualis ſit, nudum inſpice. Ponat patrimonium, ponat honores, & alia fortunæ mendacia: corpus ipſum exuat: animum intuere, qualis quantúſque ſit, alieno an ſuo magnus, ſi erectis oculis gladios micantes videt, & ſi ſcit ſua nihil intereſſe vtrum anima per os, an per iugulum exeat, beatum voca. Si cùm illi denuntiata ſunt corporis tormenta, & quæ caſu veniunt, & quæ potentioris iniuria, ſi vincula & exilia, & vanas humanarum formidines mentium, ſecurus audit, & dicit,

---- Non vlla laborum,
O virgo, noua mi facies inopináve ſurgit,
Omnia præcepi, atque animo mecum ipſe peregi.

Tu hodie iſta denuntias: ego ſemper denuntiaui mihi hominem paraui ad humana præcogitati mali mollis ictus venit. At ſtultis & fortunæ credentibus omnis videtur noua rerum & inopinata facies. Magna autem pars eſt apud imperitos mali, nouitas. Hoc vt ſcias, ea quæ putauerunt aſpera, cùm aſſueuêre, patiuntur. Ideo ſapiens aſſueſcit futuris malis: & quæ alij diu patiendo leuia faciunt, hic leuia facit diu cogitando. Audimus aliquando voces imperitorum dicentium. Neſciebam hoc mihi reſtare. Sapiens ſcit omnia reſtare ſibi. Quicquid factum eſt, dicit, Sciebam.

D

IVSTI.

HEBRÆIS vox Chaſidba, Ciconiam, & miſericordiam ſignificat, Iuſtos autem, id eſt, Dei electos in Chriſto, Iſaias viros *heſed*, id eſt: miſericordes appellat cap. 57. 1. 2. Solet autem æſtatis aduena Ciconia ἀντιπελαργεῖν, id eſt, parentibus ſenio confectis mutuam nutricandi vicem rependere. Ideo Plin. lib. 10. Naturalis hiſt. cap. 23. Genitricum, ait, ſenectam inuicem educant. Iuſtus etiam officioſus eſt erga omnes & beneficus, maximè tamen erga de ſe bene meritos fidei partes & domeſticos, quibus eſt talionis lege pro acceptis beneficiis parem gratiam referre ſtudet.

2. Honos iis, ait Plinius ſerpentum exitio tantus, vt in Theſſalia capitale fuerit occidiſſe, eadémque legibus pœna quæ in homicidam. Bellum ſine induciis, & Iuſti in his terris militantes, cum antiquo illo & tortuoſo ſerpente ſatana, gerunt: & ſuper Leonem ac Baſiliſcum calcant. Pſalm. 91. 13. verſantes in medio nationis prauæ ac peruerſæ, Phil. 2. 15. Sed per Chriſtum, vincunt & pedibus calcant illum Serpentem; Rom. 16. 20.

3. Ciconiæ in cælo nouerunt tempus ſuum, Ierem. 87.. Ideo Baſilius in Hexamero ait, Mores verò

Ciconiarum haud longè dixeris à prudentia rationéque diſtare. Ita vno tempore hæ omnes in noſtras prouincias veniunt, ita rurſus abituræ certo congregantur in loco, indéque vniuerſæ, ceu lege, prædicta die recedunt. Ita & iuſti homines tempus gratuitæ Dei beneuolæenti ſtudioſè obſeruant, & memores ſunt dicti Apoſtolici: Idque perſpecta opportunitate, quod videlicet tempeſtiuum iam ſit nos à ſumno expergiſci, &c. Rom. 13. 11. Item Redimentes occaſionem, quoniam dies mali ſunt. Epheſ. 5. 16. E

I V S T I *& iniuſti.*

1. MYRICÆ (de qua Plinius, lib. 13. cap. 21.) duæ ſpecies ſunt: ſylueſtris altera, quæ non fert fructum: Satiua altera, quæ πολύκαρπος eſt, fructúmque copioſum fert. Sic Spiritualis Myrica, videlicet Eccleſia, ſiquidem externam ſocietatem hominum ſpectes, complectitur duos hominum ordines: quorum alter Pſeudochriſtianorum, alter Germanorum Chriſtianorum eſt. De illis Sylueſtribus myricis dicitur. Ierem. 17. 5. 6. Sic dixit Iehoua, Maledictus vir qui fidit homini, & ponit carnem brachium ſuum, & à Iehoua recedit cor eius. Erit enim tamquam Myrica in deſerto, neque videbit quum venerit bonum, ſed habitabit in ſiccitatibus in deſerto. Sed de Myrica laudata, Pſaltes, efficacitatem piarum precum commendans, ait, eó quòd reſpexerit Deus ad orationem eorum qui ſunt veluti Myricæ, & non ſpreuerit preces eorum Pſalm. 102. 18. Hæ ſatiuæ Myricæ renaſcuntur non ex ſemine mortali, ſed per ſermonem Dei viui & manentis in æternum. 1. Petr. 1. 23. F

2. Naſcuntur Syluestres myricæ proximè paludes, reſidéſque aquas ac quieſcentes, teſte Dioſcoride, lib. 1. cap 95. Pſeudochriſtiani peccatis mundóque huic nimium addicti, paluſtribus & vliginoſis huius terræ locis plurimùm delectantur. Satiuæ Myricæ lympidis & ſalutaribus Spiritus Sancti fluentis rigantur, eamque aquam bibunt quæ in eis fit fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Ioann. 4. 14.

3. Satiuæ Myricæ lympidis & ſalutaribus Spiritus Sancti fluentis rigantur, eamque aquam bibunt quæ in eis fit fons aquæ ſalientis in vitam æternam, Ioann. 4. 14.

4. Humiles ſunt Myricæ. Sic & fideles homines humiles corde ſunt memoréſque præcepti quod illis dedit Dominus Ieſus, quum diceret, Matt. 11. 29. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me quod mitis ſim & humilis corde: & inuenientis requiem animabus veſtris.

5. Fragiles & tenues Myricæ ſunt. Fragiles & tenues ſunt fideles homines, vt qui in ſeipſis conſiderati, vna cum docentibus de fidei theſauro quem circumferunt in hoc mundo neceſſe habeant dicere, habemus autem theſaurum hunc in teſtaceis vaſculis, vt eius virtutis præſtantia ſit Dei, & non ex nobis dum in omnibus premimur, at non coarctamur. 2. Corinth. 4. 7. 8. G

6. Myricæ autem Spirituali, idem quod Croco accidit. Gaudet calcari Crocum præmendóque melius prouenit. Sic Eccleſia militans ſic etiam cuncti fideles, crucem Chriſti geſtantes, habent cur vna cum Dauide dicant, Multis anguſtiis affecerunt me ab adoleſcentia mea, &c. Pſal. 129. 1. 2. 3. Ad Moabitas autem dicitur, Ierem. 48. 6. Fugite, eripite animam veſtram, & ſitis veluti Myrica in deſerto. Significat genti ſuperbæ, in hoſpitali, & fiducia opum ac potentiæ ſuæ inflatæ, rerum vices imminere: ac futurum, vt qui antea in cultiſſimis & populoſis oppidis vixiſſent, trepida formidine diffugere in ſolitudines incultas, in iiſque deliteſcere, neceſſe haberent. Hoc ſanè ſylueſtrium Myricarum fatum eſt.

7. Sed Satiuæ & Spirituales Myricæ, non in terris, ſed in cœlo radices agunt, & vbique locorum, perpetuo fidei, charitatis & ſpei honore virent. Ac de eorum anteceſſoribus dicitur, Oberrauerunt cum ouillis & caprinis pellibus, deſtituti, oppreſſi, malè habiti. Quibus indignus erat morbus, in deſertis errantes, in montibus, ac ſpeluncis & cauernis terræ. Hebr. 11. 37. 38.

8. Theophraſtus lib. 1. de Plantis, cap. 16. Myricæ, ait, inter frutices folium carnoſum: nonnullis harundinaceum, vt palmæ, Coici, cæteriſque ſimilibus, quæ foliis angularibus conſtant. Myricæ myſticæ cor carneum, non lapideum eſt, Deo ei pro infinita ſua gratia benedicente, vt habetur Ezech. 11. 19. Et dabo eis cor nouum, & Spiritum nouum tribuam in viſceribus eorum: auferámque cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum. Qui autem carnei boníque cordis flores, quæ folia qui fructus Spiritus ſint, idem Propheta verbis ſequentibus indicat, dicens: Vt in ſtatutis meis ambulent, iudicia mea cuſtodiant, faciántque ea: & ſint mihi in populum, & ego ſim eis in Deum. H

9. Teſtatur Dioſcorides, Myricam Satiuam in Ægypto & Syria fructum ferre gallæ Similem, inæqualiter in guſtu adſtringentem, commodúmque pro galla in medicamenta ocularia, & quæ ad os parantur, & ad alia multa medicamenta. Myrica Spiritualis eos fructus profert: qui iis ſeruiunt, quorum mentis oculi illuminandi ſunt, vt eis illuceſcat Chriſtus: quorum os aperiendum, vt ſermo eorum ſemper cum gratia ſit ſale Sapientiæ conditus, iuxta dictum Pſalm. 37. 30. Os iuſti loquetur Sapientiam &c.

10. Vulgus Myricam infelicem arborem vocat. Talis eſt errore opinionis filiorum huius ſæculi,

A Eccleſia: tales ſunt & fideles ærumnoſi in hoc mundo. Sed benè habet, quod ſeruator dixit, Beati qui
nunc eſuritis, quia ſaturabimini. Beati qui nunc fletis, quoniam ridebitis, Luc. 6. 21. Beati qui lugent,
quoniam ipſi conſolationem accipient, Matth. 5. 4.

11. Inter Myricam & Lienis morbos eiuſmodi ἀντιπάθεια eſt, vt ſpleneticis cibus potúſque in vaſis
Myricis cum fructu exhiberi vinúmque carbonibus myricis igni flagrãtibus aduſtum propinari, perhibeatur.
Myricæ Spirituales, homines nimirum modeſti & fideles, ac κατεπόρευσε cor lienoſum,
turgidum, & opinione ſanctimonicè inflatum nõ habent. Nemo etiam eorum tam eſt ſui immemor,
vt ebrius voluptatibus alios irrideat, dicátque, ſed ſum petulanti ſplene cachinno. Neminem enim riſu
ſardonio proſequuntur, vt qui non illud Simonideum ſolùm didicerunt, Mementote eſſe hominem:
ſed etiam illud Beati martyris Ignatij ad Maqueſianos, Decet nos non tantùm dici, verùm etiam
Chriſtianos eſſe. Non enim dici, ſed eſſe beatum efficit.

IVSTITIA.

CVM Aquila regina auium dicatur, & huic alitum, ſecundùm Plinium maximus honos & magna
vis inſit, conſtat tam ex profanis quàm ſacris literis ſemper inſigne fuiſſe alicuius Imperij, vt ap-
B paret nominatim ex 17. cap. Ezechielis prophetæ, quo in loco Aquilæ nomine regnum Babylonicum
& Ægyptium deſignatur. Xenophon lib. 7. de Cyri inſtitutione præcipuum ſignum exercitus Perſici
auream Aquilam fuiſſe ſcribit. Idémque Romani longa ſerie ab Hetruſcis acceptum obſeruarunt,
ſecundùm Dionyſ. Halicarnaſſ. lib. 3. & Dionem, lib. 40. Atque nunc etiam Imper. Rom. felicibus
auſpiciis eam geſtant, vicipitem quidem, vt Occidentis & Orientis imperij diuiſionem denotent.
Præterea numi aliquot antiqui extant, in quibus aquila fulmini inſidens addito oleæ ramo conſpicitur,
pacis & belli hieroglyphicon, à Carolo V. vſurpatum cum inſcriptione, Suum cuique. Idem retinuit
Maximilianus II. addito hoc dicto Græcè, ΕΝ ΚΑΙΡΩ ΕΚΑΤΕΡΟΝ.

Læua tenet fulmen, ſed oliuæ dextera ramum,
Vt bello & pace ſis memor officij.

Officium illud verò poëtarum Princeps paucis expreſſit, Æneid. 6.

Tu regere imperio populos, Romane, memento,
(Hæ tibi erunt artes) pacique imponere morem:
Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos.

C
IVSTITIA *diſtributiua.*

ACHILLES Bocchius Bononienſis in Symbolicis ſuis Queſtionibus CLV. Berguncio inuentionem
hieroglyphici aſcribit, quo ſignificare voluerit, acumine, ratione, diligentià quemuis
beari poſſe: remque ipſam elegantiſſimis verſibus minutatim excutit ac perſequitur. Aſtrææ quidem
ſeu Iuſtitiæ imago, quæ vulgò virginis decoræ bilancem manu geſtantis picturà repræſentatur, efficaciter
nos exhortatur ad cognitionem veritatis rei cauſæque cuiúſvis, tum ea cognita ad integram &
circumſpectam diſtributionem, quæ in Geometrica proportione potiſſimum conſiſtit, ſuum cuique
tribuit præmia bene meritis conſtituit, pœnas nocentibus pro cuiuſque delicto irrogat. Vnde conuenienter
admodum quidam dixit iuſtitiam hanc, quam diſtributiuam vocant, cuiuſque propria ſunt.
Cognitio & Electio, admittere adhibereque in conſilium Gratias & φρόνησιν; & Plato tum demum
beatas fore Reſp. prædicat, cùm ad hanc iuſtitiæ analogiam conſtituuntur. Delphinus verò cùm in
perpetuo & conſtanti ſemper motu ſit, etiam cùm dormit, neque ante mouendi quàm viuendi finem
faciat, vt Plutarch. tradit in lib. de ſolertia animalium, veram & genuinam Iuſtitiæ notam adumbrat.
Eſt enim ea conſtans ac perpetua voluntas ius ſuum cuique tribuendi, ex Vlpiani I.C. definitio-
D ne. Et iuſtus vir ſemper iuſtè agit, nec vnquam iuſtè agere ceſſat aut defatigatur, ſecundùm deſcriptionem
Ariſtotelicam. Delphinus etiam hieroglyphicè maris imperium denotat, vt docet Pierius.
Atque vt in bello, ſic in nauigationibus & maritimis negotiationibus iuſtitia vel primum ſibi locum
vendicat. Quo pertinet Rhodiorum naualis diſciplina, quam ad ſuam vſque ætatem perduraſſe ſcribit
Cicero pro L. Manil. & quam Strabo εὐνομίαν admirabilem nominat, quámque omnes populi,
etiam Romani ipſi, ſecuti ſunt, vt annotat doctiſſ. Iac. Cuiacius in. παρατ. Dig. ad tit. de L.
Rhodia, de iactu.

IVSTVS.

1. MONTES amant Cedrus, Larix, Teda & cæteræ è quibus Reſina funditur: vt ait Ruellius.
Iuſtus eum montem diligit, in quo renaſcitur, de quo, Eccleſiam Chriſtianam celebrans,
Iſaias, cap. 2. ait erit in nouiſſimis diebus mons domus Iehouæ præparatus in vertice montium, & eleuabit
ſe præ collibus, confluéntque ad eum omnes Gentes.

2. Cedrus duriſſima, quæ medullæ proxima, velut in corpore oſſa: ac (vt ait Plinius) oleo peruncta
materies eius nec tineam, nec cariem ſentit: clauum non tenet. Iuſtus, delibutus oleo Spiritus Sancti,

cti,firmus eſt, & à carie tineíſque peccatorum mortalium immunis, immortalitatem meditatur & obtinet: nec clauum peccati regnantis admittit, ſed eumdem per gratiam Dei repellit & excludit. E

3. Folia non decidunt Cedro,ſed perpetua Coma viret: quaſi caſtretur decacuminata, confeſtim, vt aiunt,interit,nec poſtea regerminat.

4. Cedri medulla rubet & odorata eſt. Cor iuſti rubet & ſuauiſſima fragrantia excellit, quia ſanguine Chriſti reſperſum eſt,& eius merito ab omni peccato emundatum.

5. Cedri vſum damnat Plinius propter ancipitem naturam viuentia corrumpendi,& defuncta conſeruandi: cùm vitam auferat ſpirantibus, defunctíſque pro vita ſit, ob hoc non cenſet interius vtendum. Huius diuerſitatis rationem Galenus iniuit: quia tametſi Cedrus adurat, ita vt ordine quarto calefacientium cenſeri metuerit, inter omnia tamen credentia medicamenta, infirmiſſimum eſſe conſtet. Proinde viuentibus admotum vitali calore adiuncto aſſumit vires, & quaſi accenditur, atque ita iugulat: ſed defunctis additum putrilaginem exterit,& vitioſos humores depaſcit, quibus detractis corpora à labe corruptionis aſſerit. In homine iuſto mortificatur caro, vt Spiritus viuificetur. Ideo non ſegneſcit, ſed etiam ſi eius homo externus corrumpitur, internus tamen renouatur quotidie, 2. Corinth. 4 16. Ac iuſti mortificant membra ſua terreſtria, neque ſiſtunt membra ſua arma iniuſtitiæ peccato, ſed ſiſtunt ſeſe Deo, vt ex mortuis viuos & membra ſua arma iuſtitiæ Deo, Col. 3,5.Rom.6.13. F

6. Si verum eſt quod Plinius lib. 16. cap 11.Scripſit Cedri tanta vis eſt vt, in Ægypto corpora defunctorum eo perfuſa ſeruentur: At Iuſti ètſi in ſeipſis eiuſmodi facultatem non obtinent, tamen è plenitudine Ieſu-Chriſti aquam vitæ ſalientem in vitam æternam vberrimè hauriunt & eidem immortalitatem animæ corporiſque reſuſcitationem accèptam ferunt.

IVVENTVS *neglecta.*

HOMERVS Odyſſ.10.lib. Salicem arborem nominat *ὠλεσίκαρπον* id eſt,frugiperdam, idémque de ea Theophraſtus quoque Pliniúſque tradunt. Nam ſemen celeriter amittit & quidem ante maturitatem, quamuis in Creta id producere nonnulli aſſerant. Quemadmodum itaque Salici humor ille inter calamos arundinaceos collectus præbet nutrimentum commodum,facitque vt egregiè creſcat ac luxuriet,attamen inde nihil fructus ait ſeminis ſaltem percipi poteſt:non aliter ſæpenumero etiam parentes & amici in ſuos liberos & alios adoleſcentes ſibi commiſſos multum ſumptuum faciunt, ac ſæpe impenſas plus quam neceſſarias, qui tamen hoc parum bene collocant ſuo officio malè fungentes,nec commoda ſua tempeſtiuè perpendentes,inutiliter omnia decoquunt, de futuro minimè,vt par erat, ſoliciti: atque ita vnà cum ætatis flore ac precioſiſſ. temporis iactura ſemina virtutis perdunt,ac ita poſtea nullius vſus neque ſibi,nec aliis eſſe ſolent, immemores egregij præcepti Tibulliani; G

At tu,dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere, non tardo labitur illa pede.

Quod idem Propertius quoque cecinit.

Vidi iam iuuenem,premeret cùm ſerior ætas.
Mærentem ſtultos præteriiſſe dies.

Hoc hieroglyphicon vtinam noſtro ſæculo nimis licentioſo, vel potius planè efferato, iuuenes diligentius apud ſe perpenderent, nec aliorum exemplo ſe tam facile ſeduci cum magno ſuo malo paterentur. H

LABOR *improbus omnia vincit.*

SCIVRVS caſtaneam quamuis aſpero & ſpinoſo cortice circumdatam, tamdiu verſat & laborioſè tractat, donec aperiat fructúque illius interiore frui ad veſcendùm queat. Quod hieroglyphico indicatur abſque labore & ſudore ad res laudabiles nullum nobis patere aditum.

Nucleus arridet? Spinoſa putamina rumpe,
Non vult felices abſque labore Deus.

Eſtque hæc ſimilitudine hieroglyphica Plautus vſus in Curculione,

Qui è nuce nucleum eſſe vult, frangat nucem.

Monens commoda quærentem vt laborem quoque non ſubterfugiat, quod B.Hieronymus ad diligentem ſacrarum litterarum lectionem accommodauit. Cicero quoque ex Attio vetere poëta refert hos verſus in Orat,pro Seſtio.

Sed te id quod multi inuideant multíque expetant,
Inſcitia ſit poſtulare,ſi tu laborem ſumma cum cura efferas nullum.

V Idéque de Sapientia adeptione peculiariter pronunciat Turpilius Comicus, referente Nonio, in verbo Spiſſum.

Ita eſt: verùm haud facile venire eſt illo, vbi ipſa eſt ſapientia.
Spiſſum eſt iter, adipiſci haud poſſis niſi cum magna miſeria.

Et numeroſus Pindarus Pyth. VIII. Od. vlt.

Εἰ δ᾽ ἤ τις ὄλβος ἐν ἀνθρώποισιν ἄνευ καμάτου οὐ φαίνεται.
Si verò aliqua eſt inter homines felicitas, ea non ſine labore exiſtit.

Cui ſimilis eſt Epicharmi ſententia, τῶν πόνων πωλοῦσιν πάντα τ᾽ ἀγαθὰ οἱ θεοί. id eſt, *Conuenientibus laboribus vendunt omnia bona Dij.* Totam verò hoc hieroglyphicon eleganter explicat Philo de vita Moſis lib. 5. De homine laborum amante, vſurpamus dictum à Claudiano lib. 2. de laudibus Stiliconis,

——Durum patientia corpus
Inſtruit, vt nulli ceßiſſe labori

Teſtitudinem tardigradam fingunt lento illo, ſed continuo greſſu ad montis faſtigium aſcendere, eóque tandem peruenire. Quod hieroglyphico indicatur, nonnullos, quamuis ingenij tarditas, vel alia
B cos non parùm remorentur, aſſiduitate tamen & diligentia id omne compenſare, ac tandem ad ſapientiæ & doctrinæ veram poſſeſſionem aſcendere; cùm etiam Cato dicat (qua ſententia B. Hieronymus quoque vſus eſt) ſat citò, ſi ſat bene quod breuiter Ariſtoteles, 3. Ethic dixit, βραδέως ἐγχειρεῖν τοῖς πραττομένοις, ὅδ᾽ ἂν ἕλῃ, βεβαίως διαμένειν. id eſt, *Negotia quidem aggredienda cunctanter, ſed in ſuſceptis conſtanter inhærendum.* Et Periandro adſcribitur illud ſemper meditandum, μελέτη τὸ πᾶν. In cura ſanè & diligentia omnia conſiſtunt. Paulatim, & cum prudenti cunctatione Cochlea per accliue & ſalebroſum iter ad excelſum montis iugum percepere conatur, idque ſolertia & labore indefeſſo & continuo tandem aſſequitur. Quod hieroglyphicum affert Io. Baptiſta Pitronus, aſcripto, NON TEMERE. Solent autem eodem modo homines virtutis amantes, laboris iter, quod ad gloriam ducit, non defugere, quamuis arduum imprimis illud ſit ac difficile. Nam & Quintus Smyrnæus in clypei Achillei deſcriptione lib. 5. Virtutem in celſiſſimo monte collocat, in cuius veſtigium non niſi extremo cum ſudore & periculo ingenti peruenire liceat. Quod Silius Italicus imitatus, & Herculis Prodici hiſtoriam ad Scipionem ſuum eleganter transferens, ſic virtutem inter alia loquentem introducit:

Caſta mihi domus, & celſo ſtant colle penates,
C *Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,*
Aſpera principio, (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Alij nobili Catonis dicto rem explicant: SAT CITO, SI SAT BENE. Non malè: nam & præclaros conatus temeritas corrumpit: & tempeſtiuum eſt, quicquid Reipublicæ ſalutare eſt. Conſtantia modò adſit & tolerantia, & moram facilè compenſabit felix gloria. Nemo enim, vt veriſſimè dixit Salluſtius, ignauiâ immortalis factus eſt, Sola virtus clara æternáque habetur. Pulcherrimæ etiam Pindarus Olymp. 6. ἀκίνδυνοι δ᾽ ἀρεταὶ οὔτε παρ᾽ ἀνδράσιν οὔτ᾽ ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμιαι, πολλοὶ δὲ μέμνανται, καλὸν εἴ τι πονατῇ: *Virtus periculorum expers, neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, ſi quid honeſti laborioſè peractum eſt.*

Cochlea igitur tardo, ſed non leui aſcenſu montis excelſis petens verticem iuuenes his verbis compellare fingatur,

Diſce puer virtutum ex me verúmque laborem,
Si vera ornari laudis honore cupis.

De pugna aquilarum cum ceruis Plinius lib. 10. cap. 3. hæc habet, Multum puluerem volutata (Aquila) collectum, inſidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec præcipitet in
D rupes. Qua icone indicatur, multo labore, animo conſtanti ac induſtria ſingulari opus eſſe ad magna facinora ſubeunda, & res difficiles ac arduas, tam aggrediendas quàm conſequendas. Quod idem Pindarus præclarè quoque Olymp. 5: cecinit.

Αἰεὶ δ᾽ ἀμφ᾽ ἀρεταῖσι πόνος δαπάνα τε μάρναται, πρὸς ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον, id eſt:
Semper autem circa virtutes labor ſumptúſque pugnant, aduerſus opus periculo tectum.

Ac Sophocles in Tragœdia Euryphile, quæ non extat, ait:

ἀνδρῶν γὰρ ἐσθλῶν στερρὸν οὐ μαλάσσεται. id eſt,
Pectus virorum fortium haud fiat languidum.

Cuius rei exemplum memorabile legitur apud Panſaniam lib. 8. de Philopæmene, qui in prælio fortiſſimè pugnans, atque haſta traiectus circa vtrúmque femur, in genua ſe dimiſit, tantiſper impediente telo progredi conatus, dum infringeretur haſtile inter femora medium. Victus deinde hoſtibus, eo in caſtra reportato, ex altero femore ſpiculum ex altero miſſilis fragmentum extractum eſt. Cuius viri ingentem animoſitatem, virtutem ac fortitudinem eximiam ſummopere admiratus Antigonus, omni ſtudio in Macedoniam eum ad ſe allicere conatus eſt, ad quem tamen ille ſe conferre noluit. Atque huc inter alias ſententias huius argumenti præclaras, dictum Senecæ in Epiſtola 22. ad Lucilium

Lucilium videtur non habere poſtremum locum. Non vir fortis eſt & ſtrenuus, qui perterritus la- E
borem fugit, ſed cui creſcit animus in ipſa rerum difficultate, cùm turpe ſit cedere oneri luctarique cum officio, quod ſemel accepiſti.

Aſpicis vt torquet volucris Saturnia ceruum?
Nempe docet vigils cuncta labore dari.

L A B O R *moderatus.*

PLINIVS agens de Camelis, velocitas, inquit, inter equos, ſed ſua Camelis menſura, ſicuti & vires. Nec vltra aſſuetum procedunt iter, nec plus inſtituto opere recipiunt. Omnes præclaræ actiones inuicto ſunt animo perſequendæ & abſoluendæ: Quæ virtus Græcis φιλοπονία, id eſt, induſtria & ardens affectus in laboribus capeſſendis. Et vetus prouerbium ait, ἐκ τοῦ πόνου κλέος, ex labore gloria. Xenophon, lib. 1. inſtitutionis Cyri, ἐπικουφίζει ἡ τιμὴ τοὺς πόνους τῷ ἄρχοντι, id eſt, ipſe honos leuiores reddit bellico duci labores. Claudianus item in epithalamiis Honorij, canit ſuauiter.

Non quiſquam fruitur veris odoribus,
Hyblæis latebris nec ſpoliat fauos, F
Si fronti caueat, ſi timeat rubos.
Armat ſpina roſas: mella tegunt apes.

L Æ T I T I A, *Ouatio, victoria.*

VNCTVM & coronatum; altum item & erectum, lætitiæ, ouationis, fuit Hebræis hieroglyphicon. Pſal. 3.4. Exaltas caput meum & 21.4. poſuiſti in capite eius coronam. & 23.5. impinguaſti oleo caput meum. & 27.6. nunc exaltauit caput meum. Iob contra miſeriam ſuam ſentiens dicebat, abſtulit Deus coronam de capite meo Eſai. 51.11. Lætitia æterna ſuper caput eorum.

L A V D A B I L I A *expetenda & ſequenda.*

OBSERVATVM eſt ab Indagatoribus & cultoribus ſtirpium inter alia Naturæ admiranda opera etiam hoc, quòd quædam cucurbitæ genera ita humiditate aquæ delectantur, eamque ſic appetant, vt vaſe ea pleno, vel fructui, vel radici applicato, manifeſtè paulò poſt deprehendatur, cucurbitam non ſolùm ad iſtud vas liquore impletum ſeſe inclinare, ſed etiam illum quaſi pedetentim ex vaſe abſorbere atque conſumere: contra verò, ſi oleum eodē modo cucurbitę admoueatur, illud quaſi G
contrahendo ſe reſpuere, ac incuruatam tandem tabeſcere. Cùm itaque hęc & alia huius generis plurima Natura rectè ideo ab Hippocrate, Epidem. 6. ſect. 5. vocata ἀπαίδευτος, id eſt, ab aliis non edocta vel inſtituta, factitare ſoleàt, atque inſita vi ſine vlla hominum ſagacitate, tam in plantis quàm in aliis rebus, expetat vtilia ac fugiat noxia: multò profectò magis homines ratione præditi atque ἐκ προαιρέσεως agentes, omnia quæ ad vitam honeſtè ac laudabiliter inſtituendam virtutémque ſequendam, prodeſſe poſſunt, ſemper appetere, contraria verò modus omnibus fugere debent.

Vtilis attrahitur plantis, at noxius humor
Spernitur; anne homines in ſua damna ruent?

L E G V M *cura, obſeruatio, reuerentia neglecta.*

ENVMERAT Ariſtoteles lib. 9. de hiſtor. Animal. cap. 39. tria aranearum genera, ex quib. tertium dicit eſſe ſapientiſſ. & de illarum venatione & artificio in tela conficienda plurima lectu digna proponit. Quem ſecutus Plutarchus in commentario de ſolertia Animalium, non minùs hoc argumentum eleganter tractat, necnon Ælianus lib. 1. cap. 21. & Plinius lib. x1. cap. 22. itémque Cicero 2. libro de natura deorum. Anacharſis autem, vt in vita Solonis Plutarchus refert, aranearum H
telis leges comparabat. Nam vt in his animalcula & inſecta infirmiora, quales ſunt muſcę, papiliones, & ſimilia, retinentur: validiora autem, vt veſpæ, & crabrones perrumpunt: ita legibus humiles, & pauperes conſtringuntur, diuites verò & potentes illis non alligantur. Quod quidem de legum inęqualitate potiùs, quam recta ipſarum obſeruatione intelligendum. Nam Traianus iuſtiſſ. Imperator (vt Dio in ſua vita perhibet) præfecto prætorio tradens gladium dixiſſe fertur: *Hoc gladio pro me vtere, donec iuſta facio Sin iniuſtè egero, contra me.* Ac ſimiliter Antiochus tertius ciuitatibus ſibi ſubditis ſcripſit, ſi quid vnquam per litteras mandaſſet, quod legibus aduerſaretur, ne curarent, ſed haberent pro illo, quod ſe neſciente eſſet ſcriptum. Quod pertinet Platonis grauiſſ. ſententia lib. 4. de legibus, ἐν ᾗ (πόλει) μὲν γὰρ ἂν ἀρχόμενος ᾖ καὶ ἄκυρος νόμος, φθορὰν ὁρῶ τῇ τοιαύτῃ ἑτοίμην οὖσαν. ἐν ᾗ δὲ ἂν δεσπότης τῶν ἀρχόντων, οἱ δὲ ἄρχοντες δοῦλοι τοῦ νόμου, σωτηρίαν καὶ πάντα ἀγαθά, ὅσα οἱ θεοὶ πόλεσιν ἔδοσαν, γιγνόμενα καθορῶ. id eſt, *paratum illi ciuitati exitium video, in qua non lex magiſtratibus, ſed legi magiſtratus præſunt. Salutem vero illi, vbi lex ſeruientibus magiſtratibus dominatur: cuncta certè bona, quæ dij ciuitatibus præbent huic affore cerno.* Et Cicero quoque alibi dicit, leges cum omnibus vna & communi voce loqui

iucudas

A *Innodat culicem,ſed veſpa peruia tela eſt:*

Sic rumpit leges vis,quibus hæret inops.

L I B E R T A S *non libera.*

CICERO in paradoxis, Quid eſt inquit, libertas? Poteſtas viuendi vt velis. Quis igitur viuit vt vult,niſi qui recta ſequitur,qui gaudet officio,cui viuendi via conſiderata ac prouiſa eſt, qui legibus quidem non propter metum paret,ſed eas ſequitur atque colit,&c.Quæ Horatius imitatus eſt, lib.2.Serm.Satyra.7.

Quiſnam igitur liber?ſapiens ſibique imperioſus,
Quem neque pauperies, nec mors,nec vincula terrent;
Reſponſare cupidinibus,contemnere honores
Fortis, & in ſeipſo totus teres atque rotundus.

Sed licentia,qua omnes(ſecundùm Comicum) deteriores reddimur, ſub libertatis ſpecie multis imponit,& cupiditatibus indulgentes ab actione virtutis auocat?de quo Lucan.lib.8. 2

Libertatis amor miſerum Quid decipis orbem?

B Sic canis abruptis vinculis,quibus tamen adhuc irretitus apparet,ſeipſum rurſus intricat & in nouam ſeruitutem trahit. Præclaré itaque Plato,epiſt. 8.ad Dionis familiares;Iis,inquit, qui liberum viuendi genus perſequuntur iugum verò ſeruile vt verè malum fugiunt,etiam atque etiam ſunt auctor,vt caueant ne inſatiabili importunæ libertatis cupiditate, in eumdem maiorum ſuorum morbum incidant,quo quidem illi laborauerunt, quòd immoderato libertatis amore perciti, imperiorum ordine proculcato,in vagam confuſámque perturbationem inciderint. Et tandem.

Quid iuuat abruptis in libertate morari
Vinclis ſi maneant & tibi colla premant?

Multi ſanè dum fumum ſeruitutis ſe efugiſſe ſomniarunt,reipſa in anarchiæ flammam prolapſi ſunt. Auarus ſeruili gaudet libertate,

—qui pauperiem veritus potiore metallis
Libertate caret,Dominum vehet improbus,atque
Seruiet æternùm, quia paruo neſciet vti.

Et aulicus,cui obiicіendum Publij dictum,

Graue præiudicium eſt,quod iudicium non habet.

Et ſequentia ex variis.

C *Ea libertas eſt,quæ pectus purum & firmum geſtitat.* Ennius.
An quiſquam eſt alias liber,niſi ducere vitam
Cui licet,vt voluit?

Perſius Sat.5.

Si pœna petitur,quæ grauior poteſt?
Famulare collo nobilis ſubeat iugum.

Seneca in Troade. Et illud Publij,

Beneficium accipere,eſt libertatem vendere.

Tandem addamus ex Seneca Stoico.Quid eques,libertinus,aut ſeruus nomina ex ambitione aut iniuria nata,ſuſpicere in cælum ex angulo licet.Item: horum miſera conditio eſt, qui nec ſuis quidem laborant occupationibus,ad alienum dormiunt ſomnum, & ad alienum ambulant gradum. Et D. Ambroſij ſententia,lib.de Ioſeph huic annotationi ſeu hieroglyphico finem imponamus? Ille in quauis conditione ſeruitij liber eſt,qui turpi amore non capitur,auaritiæ vinculis non tenetur, metu criminis non obligatur: qui ſecurus expectat præſentia, quem non terrent futura.

L I B E R T A T I S *amor.*

D FELEM dici Catum, quaſi cautum vulgo, quo nomine Palladius quoque vſus eſt;*αἴλουρον* verò Græcis,& Varrno quoque *κάττην*,nemini eſt dubium Varro tamen & Columella felem videtur de marte vel ictide intellexiſſe:vt Auguſtinus Niphus quoque obſeruauit. Apud Philoſtratum putatur eſſe *γαλεώτης*. Gaza *γαλῆν* non ſemper etiam muſtelam, ſed interdum felem interpretatur, cùm tamen Plinius vbique *αἴλουρον* felem,& *γαλῆν* muſtulam verterit, Huic animali innatum ac proprium reſt,vt ſit libertatis cupidum,& proptetea carceris impatientiſſimum.Quapropter,Methodio teſte (vt efert Paradinus in ſymbolis heroicis) antiquis Alanis: Burgundionibus & Sueuis inſigne militare fuit felis libere excurrentis delineatio, quo mouebant ſe pro libertate tuenda animis paratis, ac totis viribus ſemper pugnaturos, quod propoſitum firmiter multis ſeculis continuarunt. Nam ſecundùm Plautum in Captiuis

Omnes profectò liberi lubentius
Sumus quam ſeruimus.

Stoicorum diſciplina Sapientem in vinculis liberum pingit, ſed libertatis amantem exclamat ſæpius εἰ σῶμα δοῦλον, ἀλλ' ὁ νοῦς ἐλεύθερος.i.Si corpus ſeruum ſit, mens tamen eſt libera Horatius lib.2. Serm.7.liberum hominem ita deſcribit.

Quiſnam igitur liber? Sapiens ſibíque imperioſus, E
Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terrent
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in ſeipſo totus teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per læue morari:
In quem manca ruit ſemper fortuna.

Ambroſius, lib. de Ioſeph. Ille verò (inquit) in quauis conditione ſeruitij liber eſt, qui cupidine non capitur, amaritiæ vinculis non tenetur, metu criminis non obligatur, qui ſecurus expectat præſentia, quem non terrent futura.

LIBIDO *Carnis.* TYRANNI.

Hirvdines ſiue ſanguiſugæ, Græcis βδέλλαι, παρὰ τὸ βδάλλειν, ὅ ἐστιν ἐξαμέλγειν τὸ αἷμα, à
ſugendo & emulgendo ſanguinem vt, Scholiaſtes Theocriti habet, tam ad aquatilia quam ad
reptilia referri poſſunt. Nam & in aquis degunt, & veluti vermes corpus agglomerando humi ſerpūt,
vnde eas Oppianus 2. ἁλ. κυανόχροα λίμνης ἑρπετὰ vocat, *nigra ſtagni reptilia.* Sanguinem calidum tam
auidè exſugunt, vt etiamſi illis in corporibus animalium hærentibus cauda præcidatur, atque inde
ſanguis veluti per canalem effluat, ſugere tamen porro non deſinant, donec vel artificio certo remo- F
ueantur, vel tandem languidæ dehiſcant. Quod Horat. in arte Poëtica expreſſit:

Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

Quem verſum egregiè expreſſit Oppianus dicto lib. 2. ἁλιευτ. Verùm inſatiabilem hanc ſanguinis cupiditatem ſymbolicè ad varia transferre licebit. Quauis enim hirudine tenaciores & crudeliores ſunt libidinoſæ fœminæ, quo Plautini iuuenis de ſua amica querela pertinet in Curcul. *Quæ mihi miſero amanti ebibit ſanguinem.* Et de amoris vi Simæthæ illā apud Theocritum,

Αἶ αἶ, ἔρως ἀνιηρέ, τί μευ μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα
Ἐμφὺς, ὡς λιμνᾶτις ἅπαν ἐκ βδέλλα πέπωκας;
Heu, crudelis amor, quid inhærens oſſibus omnem
Sanguinis humorem bibis vt fluuialis hirudo?

Pertinet huc etiam locus Salomonis Prouerb. 30. Sanguiſugæ ſunt duæ filiæ dicentes, Affer, affer &
quæ ibi ſequuntur exempla, maximè de inferno & natura mulieris. Quæ rectè Rodolph. Baynus, li-
cet ad enormes effrænéſque concupiſcentias, quæ nunquam explentur, in genere referri queant, du-
plici tamen metaphora de concupiſcentia carnis coniunctim interpretatur. Nam, vt idem Salomon
inquit Prouerb. 5. Pedes eius deſcendunt in mortem, & ad inferos greſſus eius penetrant. Poterit G
etiam vſurpari de cruentis illis tyrannis, qui quo plus ſanguinis fundunt, eo plus ſanguinis ſitiunt.

LIBRI *varij quomodo legendi.*

Qvemadmodvm Apes ad omnes quidem flores aduolant, quamquam interdum amari aliquid vel acris in ſe contineant humoris, quales ſunt ranunculi & alij plurimi ſimiles; nihilominus tamen ſuccum quendã vtilem inde exſugunt, ex quo, non ſine admiratione poſtea miro artificio mel parant: ſic etiam ſedulo magnóque ſtudio ac iudicio viris bonis ac doctis annitendum, vt non ſolùm ex optimis ac ſelectiſſimis auctoribus, ſed alijs etiam non adeo commendabilibus ſcriptis, ſi quid boni illis inſit, omnia ad vnicam vtilitatem publicam colligant, & poſteritati commendent, vt hac ratione prodeſſe plurimis, nemini autem, ſi fieri queat, nocere poſſint. Quod poëta quidam hiſce verſibus eleganter expreſſit.

Floriferis vt apes in ſaltibus omnia libant
Omnia nos itidem depaſcimur aurea dicta,
Aurea, perpetua ſemper digniſſima vita. H

Huc pertinet libellus Baſilij, de legendis Ethnicis ſcriptoribus, Clemens Alexandrinus, Nazianzenus in orat. adu. Iulianum & alij inter veteres, apud quos multa leguntur, quæ ad confirmandum hac in parte iudicium plurimum conducere poſſunt. Eſtque Æſchyli ſententia hæc quoque obſeruatione digna, ὁ χρήσιμ' εἰδὼς, οὐχ ὁ πολλὰ εἰδὼς, σοφός.

Qui vtilia, non qui multa, nouit, is ſapit.

LINGVA *compeſcenda.*

Lvcas Contilis in Italicis ſuis ſymbolis ſiue impreſis, de gruibus Taurum montem præter volantibus, ſcribit eos propter aquilarum metum, ne ſcilicet clangore ſuo illis prodantur, ora lapillis obturare, quod tamen veteres plerique de anſeribus ſyluestribus memoriæ prodiderunt. Sic enim Plutarchus in Commentario de ſolertia animalium. Similes ſunt Cretenſium apum, & anſerum in Cilicia artes. Illæ enim ventoſum aliquod circumuolaturæ promontorium, ne deiciantur, ſe ipſas exiguis lapillis in os ſumptis quaſi ſaburrant, hi quando Taurum tranſeunt, animalia alioqui vocalia &

obſtrepera

A obſtrepera, tum metu aquilarum in os iuſtę magnitudinis lapide ſumpto taciturnitatem ſibi imperāt vt fallere in tranſitu eas poſſint. Atque hoc copioſiùs quoque Ammianus Marcellinus lib. 18. ſed de gruibus expoſuit, exponens Barbationem pedeſtris militiæ rectorem ob linguæ petulantiam tandem eſſe interfectum, quem ait ignoraſſe notum Ariſtotelis ſapiens dictum, qui Caliſthenem ſectatorem & propinquum ſuum ad Regem Alexandrum mittens, ei ſępe mandabat, vt quàm rariſſimè & iucunda apud hominem loqueretur, vitæ poteſtatem & necis in acie linguæ portantem, & addit idem auctor, Ne ſit hoc mirum, homines profutura diſcernere nonnumquam & decentia, quorum mētes cognatas cœleſtibus arbitramur: animalia carentia ratione ſalutem ſuam interdum alto tueri ſilentio ſolent, vt exemplum eſt hoc per quam notum, linquentes orientem grues ob calorem, plagámque petentes occiduam, cùm montem penetrare cupiunt Taurum Aquilis abundantem, timentes fortiſſimas volucres, roſtra lapillis occludunt, ne illis eliciat vel extrema neceſſitas clangorem, iiſdémque collibus agiliore volatu tranſcurſis proiiciunt calculos, & ita ſecurè pergunt.

Ne petant clangore grues lapide ora ſaburrant,
Obſtrue ſic linguam garrule, ne pereas.

B

LINGVA *Hominis.*

EX Conchyliorum genere eſt & purpura, quam Oppianus Oſtreis, & Ariſtoteles, ὀστρακοδέρμοις annumerant. Vnde etiam precioſiſſimus eius liquor Oſtrum vocatū à veteribus fuit. De quo cùm alij legi poſſunt, tum imprimis Vitruuius lib. 7. arch. cap. 13. & Iul. Pollux lib. 1. cap. 4. Purpuræ autem lingua eſt longitudine digitali, acie & duritie tanta, vt proditum ſit, ea & conchas, & quaſcúmque ſui generis teſtas illam perforare poſſe, vnde & Prouerbij, *Purpura voracior*, origo eſſe creditur. Vt autē ad paſtum hoc ex lingua commodum habet, ita eadem ipſi affert extremam perniciem. Ita enim purpuras capi cum alij referunt, tum Plinius. Contexere piſcatores exiguas naſſas, quibus conchas & oſtrea eſcæ loco iniiciant, aut appendant. Eas ſemineces, ſed mari redditas auido hiatu reuiuiſcentes purpuras appetere, exertiſque, quantum poſſunt, infeſtare linguis. At conchas aculeo extimulatas claudere ſeſe ac comprimere: itaque pendentes auiditate ſua tolli purpuras. Ariſtoteles & Oppianus paulò aliter purpurarum hanc capturam deſcribunt, & εἰκότως eas ineſcari tradunt. Poteſt autem & huius hieroglyphici varia eſſe accommodatio. Nam hic quoque captans capitur, & fraus in auctorem recidit. Sed omnium rectiſſ. de lingua hominis vſurpari poterit. Nam & illi hæc, non minùs quàm
C purpuræ, ſecundùm Anacharſidis Scythæ apud Diog. Laertium dictum, ſimul & bonum & malum eſt. Vnde & Adag. celebratur à Suida & Zenodoto: Γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; πόλιν ἀνορθώσουσα καὶ πάλιν καταβαλοῦσα: *Lingua quò vadis? vrbem vt ſtruam & rurſus vt deſtruam.* Cum quo & Solomonis illud congruit, cap. 18. *Mors & vita in manibus linguæ.* Rectè igitur Heſiodus:

γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης·
Lingua theſaurus eſt optimus inter homines
Parca & plurimum gratiæ meretur, ſi fuerit moderata.

Addimus & poëtæ neoterici δίστιχον:
Ex lingua vitam, ex lingua haurit purpura mortem;
Lingua homini & vitam præbet & interitum.

Quod diuinis verbis exponit Sanctus Apoſtolus Iacobus, epiſt. Cathol. cap. 3.

LVCIS *veræ efficacia.*

D

HOratius, Epod 2. Struthocamelum vocat Afram auem, quia in deſertis Africæ pluſimi reperiantur. Romani in ſuis nummis Arabiam per eam notarunt, vt apparet ex nummo Traiani æneo, cum inſcriptione ARABIA ADQVISITA. De quo Dion in huius Imperatoris vita plura. Volunt autem nonnulli, inter quos etiam eſt Cælius Rhodiginus lib. 20. cap. 5. locis feruidis oua in arena fouere, & radiis ſuis halitúque tandem viuificare. Ac in Iob. cap. 39. legitur: Quando dereliquit oua ſua in terra, tu forſitan in puluere calefacies ea? Iſidorus tamen lib. 12. Originū ſcribit oua negligēter fouere, quæ proiecta fotu pulueris animentur. Obſeruatione quoque dignum videtur, quod Ælianus libro IX. de Animalibus, cap. 58. tradit, nimirum, ex tribus minimis animalia maxima generari, Crocodilum inter aquatilia, Struthiocamelum ex auibus, & Elephantum ex quadrupedibus. Eſt autem & huius hieroglyphici auctor Iouius, in gratiam Petri Nauarei celebris admodum CAROLI V. Polemarchi excogitati, cùm ille inuentor eſſet peculiarium quarumdam machinarum antea non cognitarū, quas ſingulari induſtria, & inaudita ingenij dexteritate ad expugnanda atque euertēda etiam muniſſima propugnacula primus in vſum protuliſſet. Quod pariter aliis quoque rari alicuius & ingenioſi

operis inuentoribus attribui poterit. Rectius tamen & meliùs dici debet de hominibus piis & diuinitus illuminatis, qui vitam omniáque bona ac ſibi ſalutaria à cœleſtibus radiis, quod eſt ἀγαθοῖς φῶς λαμπρότερον, vt quidam veterum Theologorum dixit, vnicè expetunt, & ſtudioſè conquirunt. E

Paſſer vt oua fouet flatu vegetante maritus:
Sic animat mentes gratia dia pias.

L V C T V S.

MANVS ſuper caput habens fœmina, dolentis animi perturbationem prodit, atque hieroglyphicon eſt grauiſſimi luctus. Ierem. 2. 37. Manus tuæ erunt ſuper caput tuum, quoniam obtriuit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis proſperum.

M A G I S T R A T V V M *oſcitantia.*

NOSTRA ætas cùm Rempublicam, ſicut picturam accepiſſet, egregiam quidem, ſed euaneſcentem vetuſtate, non modò non coloribus iiſdem quibus fuerat ornata, renouare neglexit: ſed ne id quidem curauit, vt formam ſaltem eius, & extrema tamquam lineamenta ſeruaret, *De Ciuit. Dei lib. 2. cap. 21. D. Auguſtin.* F

M A G I S T R A T V V M *Solicitudo.*

APES, ſiue apis, μέλισσα vel μέλιττα ἀπὸ τοῦ μέλιτος Græcis dicta, à melle nimirum conficiendo, ab Ariſtotele lib. 9. de hiſtor. Animal. cap. 40. vocatur τῶν ζώων καθαρειότατον καὶ ἐργατικώτατον, id eſt, animalium omnium mundiſſimum & laborioſiſſimum. Quo in loco apum natura & proprietas; & quaſi politia quædam concordis accuratè deſcribitur, vnde poſtea alij ferè omnes vt Plutarchus, Plinius, Ælianus, Virgilius, & reliqui deſumpſerunt, inter quos Plinius lib. XI. cap. 5. ait, labores tolerant, opera conficiunt, rempublicam habent, cõſilia priuatim, & duces gregatim, & quod maximè mirum eſt, mores habent. Et cap. 6. Nullúſque, cùm per cœlum licuit, otio perit dies, & cap. 10. Mira operis obſeruatio. Ceſſantium inertiam notant, caſtigant mox & puniunt morte. Sic Virgilius inter alia 4. Georgic. dicit:

Omnibus vna quies, operum labor omnibus vnus.

Qua imagine clariſſimè exprimitur tam gubernantium ſolicitudo ac diligentia, quàm ſubditorum in aliqua benè ordinata Republica ſtudium obediundi & fideliter fungendi officio ſuo. Eodem ſenſu quidam addunt, MENS OMNIBVS VNA EST. Ruſcellus aſcribit hoc ſymbolum Antonio de Leua, præcipuo Cæſaris Caroli V. polemarcho, cum dicto, SIC VOS NON VOBIS, ſcilicet, mellificatis apes: cùm enim hic omnino ſperaſſet, Ducatum Mediolanenſem ſibi gubernandum traditurum Imperatorem, quoniam potiſſimum eius opera fuerat recuperatus, nihilominùs tamen Franciſco Sfortiæ, vt promiſerat Cæſar, bona fide fuit ille reſtitutus. G

Doctus apum & ſtudia & mores & iura reuoluat,
Qui bene vult populis dicere iura ſuis

M A G N A N I M I T A S.

PHYSIOLOGI omnes in hoc conſentiunt canibus Indicis, naturâ præ aliis eſſe inditum, vt ſpretis animalibus minoribus leones imprimis inuadant, atque ita obſtinatè retineant, vt non cedant cæſi, ſed ſibi crura potiùs, nullo clamore edito, abſcindi patiantur, quàm feras dimittant.

Numquam cæſa licet, linquit canis Inda leonem,
Nec li occiſus, facta decora bonus.

Viri fortes & virtute pręſtantes nihil niſi quod honeſtum ac laudabile eſt, conſtanter ſibi imitandum & conſeruandum ſtatuunt; atque ideo pro patria, pietate, & ſui nominis fama pugnare conſtanter ſtudent, atque pro iiſdem vitam denique profundere non dubitant. Porrò, cauendum eſt, ne nos offeramus periculis ſine cauſa; quo nihil poteſt eſſe ſtultius, atque ideo tales homines temerarij & imprudentes φιλοκινδύνους, *proiecta audacia* præditi nominantur. H

Romæ in domo Carafellorum, ſub effigie leonis catulum tenentis diſtichon legitur ad iram compeſcendam ſcriptum.

Iratus, recole quòd nobilis ira leonis
In ſibi proſtratos ſe negat eſſe feram.

Olim dictum ab ingenioſo poëta,

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Hodie contrà, generoſi nil niſi pugnas meditantur: & nobiles humano ſanguine gaudent.

M A G N A N I M V S.

SCRIBIT Paulus Iouius in Dial. de Impreſis Italico, Sirenem antiquiſſimæ inter Romanas familiæ Columnienſium gentilitium ſignum fuiſſe: ſed ſe fortiſſ. heroi Stephano Columnæ, hoc

A noſtrum peculiariter inuentum dedicaſſe, quod & Capaccius attingit. Oſtendere autem illo voluit, quemadmodum Siren ſæuas maris tempeſtates, vt pote cuius domicilium ſit mare ipſum, contemnit: ita etiam magnanimum illum & ſtrenuum ducem omnia pericula, omnes hoſtium minas fortiter ſuſtinere debere. Columnæ enim tantùm vt familiæ iſtius inſignia appictæ ſunt. Animosè igitur locaſta apud Senecam in Oedipo:

—— regium hoc ipſum reor,
Aduerſa capere: quoque ſit dubius magis
Status, & cadentis imperij moles labet,
Hoc ſtare certo preſsius fortem gradu.
Haud eſt virile terga fortunæ dare.

Et alter Seneca Conſol. ad Marc. vel in naufragio laudandum cenſet, quem obruit mare clauum tenentem & obnixum. Quo Prouerb. pertinet ex Ennij verſu:

Dum clauum rectum teneam.

Fortiter etiam Iuſtinus Imp. ad Senatum, referente Corippo:

Qui pedibus rectis graditur, mala nulla veretur,
B *Non timet offenſam, neſcit via recta ruinam.*

Sed omnium mehercle magnanimitatem Germanorum legati illi ſuperarunt, qui interroganti Alexandro. Et quidnam in rebus humanis extimeſcerent, rato nominis ſui magnitudinem ante omnia ipſis formidoloſam videri, reſponderunt, Nihil ſe metuere, niſi fortè, ne cœlum rueret. Vt refert auctor ſupplementi in Q. Curtium, hauriens ea ex Strabonis lib. 7. & Arriano de Alexandro. Magnanimitatis proprium illud eſt, quòd contemnit tuta procellas.

MARTYRES.

SARDIVS, vt aſſerit D. Hieronymus, ſanguinei coloris eſt, Chriſti martyres hieroglyphicè ſignificans. Etenim martyrum,

Sanguine fundata eſt Eccleſia, ſanguine cœpit,
Sanguine ſuccreuit, ſanguine finis erit.

Ac piè prorſus impio præſidi Sancta virgo & martyr Agnes reſpondit, Sanguis Chriſti ſponſi mei tinxit genas meas.

Olorum, ait Plinius, morte narratur flebilis cantus, falſis (vt arbitror) aliquot experimentis. Quod
C de Cygnorum concentu in dubium vocauit Plinius, id de Chriſti ſeruo ad Dominum migrante verè dicitur.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua,
Cantator Cygnus funeris ipſe ſui.

Quàm præclara eſt illa vox Cecaliæ martyris, in agone? Miſeria moritur, non homo. Patheticum eſt & hoc de morte Diſtichon,

Tempora fatalis quando ſic limitis itis,
Triſtia concentu funera ſolor, olor.

Sed conſolatione plena eſt oratio Simeonis, Nunc dimittis ſeruum tuum Domine ſecundùm verbum tuum in pace. Et digna eſt relatu vox aulici exhortantis Ananiam ſenem ad martyrium, quem exhorreſcere & trepidare animaduertebat: Pauliſper, pie ſenex, occlude oculos, & viriliter age: non enim multò poſt lucem æternam clari conſpectus Dei intuebere.

Diſſident, inquit Plinius, Olores & Aquilæ. Ita rarò bene conuenit præconibus veritatis & quibuſdam perentibus in hoc mundo. Eſt enim, vt rectè Auguſtinus pronunciauit, veritas dulcis & amara. Dulcis quidem iis de quibus dicitur, Iuſtificata eſt ſapientia à filiis ſuis: Amata autem iis qui for-
D mam pietatis habentes vim eius abnegant.

Olorum, ait idem, ſimilitudinem Onocrotali habent: nec diſtare exiſtimarentur omnino, niſi faucibus ipſis ineſſet alterius vteri genus. Huc omnia inexplebile animal congerit, mira vt ſit capacitas. Mox perfecta rapina ſenſim inde in os reddita, in veram aluum ruminantis modo refert. Tales in externa Eccleſia Onocrotali ſunt, non ij è vulgo ſolummodo, qui voluptatum potius quàm Dei amantes ſunt: ſed etiam ſpeculatores illi auari, turpis lucri cupidi, indocti, ebrioſi, quærentes quæ ſua ſunt, non autem ea quæ ſunt Chriſti Ieſu. Quum autem Anſeres non pauci hoc tempore obſtrepent inter Olores, & feralia quædam carmina repetant: cum Gregorio Nazianzeno nunc huic Sophiſtæ, nunc iſti dicamus, Aut deſine tuis nugis obſtrepere noſtro ſilentio, aut tibi referemus vt breuiſſimum, ita veriſſimum prouerb: Tum canent cygni quum tacebunt graculi, quod D. Gregorius Nazianzenus inſeruit Epiſt. t. ad Celeucium.

MATRONA *pudiciſsima.*

MILIO quamdam peculiarem vim naturalem ineſſe conſtat, non ſolùm longo tempore (propter ſuam ſiccitatem potiſſimum) ſeipſum, ſed alia multa, quæ in illius aceruis reconduntur conſeruandi à corruptione ac putredine, qualia ſunt Rhabarbarum, Camphora & ſimilia non pauca. Ty-

pus certè valdè appoſitus matronæ pudiciſſimæ, quæ ſemper caſtitatem, honeſtatem, & omnem E virtutem huic ſexui conuenientem & neceſſariam præ oculis habere, & non ſolùm ſedulò curare debet quo pacto ſeipſam, ſed etiam omnes quæ illius fidei ſunt commiſſæ ab omni labe & turpitudine integras ac inculpatas ſemper conſeruet: in quam verè illud Senecæ in Octauia competit, *Probitas, fidéſque, coniugis mores pudor, Placeant marito.* Ac ſecundùm Ariſtotelem in Oeconomicis, non tantùm nitor veſtimentorum, nec excellentia formæ, nec auri multitudo ad laudem mulieris valet, quantum valet modeſtia in rebus ac ſtudium honeſtè decoréque viuendi,

Séque aliáſque pudens matrona à crimine ſeruat:
Putorem milium ceu procul eſſe facit. Ioach. Camerarius, in Symbolis, Emblem. 59.

MEDITATIONES.

SPICÆ iam maturæ inter duas manus niſi continnè fricentur ac validè exprimantur, grana frumenti in illis concluſa inde non poſſunt excuti vel rectè colligi, quibus ita expreſſis conuenientiſſimum illa alimentum generi humano præbeant. Ita etiã quantumuis præclaræ cogitationes ac meditationes de rebus tam ſacris quàm profanis, niſi ad actũ (vt dici ſolet) traducantur, parum vtiles eſſe ſolent. Vnde etiam Cicero, lib. 1. de Officiis, ait virtutem omnem in actione poſitam eſſe, quod ſumpſit ex luculenta de hac re diſputatione Ariſtotelis in 10. Ethicorum ad Nicomachum. Opus itaque F eſt ad res præclaras peragendas multum laboris ac defatigationis impendere. Vnde etiam poëta,

Quæ latet inq; bonis ceſſat non cognita rebus,
Apparet virtus arguiturq; malis.

Et alius nos ſetiò monet,

Spica attrita manu ſua grana effundit ad vſus:
Sic oſtende actu quæ meditata tenes.

Fl. Valerio Conſtantino Cæſari eiuſmodi hieroglyphicon attributum eſt, *Virtus dum patitur vincit.* Quod imprimis de Chriſtiana pietate ac virtute intelligendum eſt, quemadmodum præclarè dicitur in Epiſt. ad Hebræos, cap. 12. Omnis caſtigatio in præſens quidem non videtur eſſe gaudij, ſed moleſtiæ. At poſtea fructum tranquillum iuſtitiæ reddit iis qui per illam fuerint exercitati.

MENDAX. SOPHISTA.

SEPIAM piſcem inſectantibus ſe ad capturam piſcatoribus atramento, quod pro ſanguine ipſi eſt, effuſio ipſum mare offuſcare, atque ita oculis illorum ſubtractam per incerta itinera elabi ac effugere, ex Ariſtotele, Oppiano, Æliano & Plinio diſcimus, qui etiam ex Anaxilao tradit, atramenti illius G tantam vim eſſe, vt in lucerna additum, ſummotis aliis luminibus efficiat, vt cuncti aſtantes videantur eſſe Æthiopes. Meminerunt etiam ſepiæ Nicand. in Theriacis, Phile in Iamb. Plutarchus & Horapollo in Hierogl. Et ſimilia noſtris ſunt apud Nazianz. Orat. ad Cl. Epiſcopos, & Carm. 1. verſ. 500. De ſepia autem omnium elegantiſſimi verſus ſunt Ouidij in fragm. hal. Ægyptij Sacerdotes, hominem qui magna polliceretur, ſed fœdè ſpem de ſe conceptam falleret, hac figura demonſtrarunt, vt paulò aliter quàm Horapollo annotauit Pierius. Vafri enim & tecti hominis, & ſimulatione artificioſa cunctos fallentis ſignum fuiſſe ſepiam, Sebaſt. Erizius in expoſitione antiquorum numorum Italica affirmat, vbi numiſma, ſub Neronis Cæſaris nomine valdè, vt ait, vetus deſcribit, in quo piſcis, vulpis, ſepia, pelagij cuncti, & fluuiatilis gammarus inciſi fuerint, quæ cuncta in Neronis infamiam fuiſſe ita compoſita exiſtimat. Noſtrum quidem hoc etiam in Sophiſtam torqueri poſſit, ſecundùm Platonem, δυσθήρατον ζῶον, quem dum veritatis reti comprehendere niteris, ille effuſa fumorum atra fuligine ſubitò euaneſcit. Horat. etiam 1. Sat. 4. per nigræ loliginis (eſt hæc è ſepiarum genere) ſuccum, liuorem mentis intellexit, vti vetus eius Commentator innuit. Ipſum denique Ariſtotelem Picus Mirandula ſepiæ comparat, fortè quod de animæ immortalitate animi ſui ſenſum obſcuriùs H propoſuiſſe illis viſus fuiſſet. Quod nos in medio relinquimus.

Hic niger eſt piſcis, fallitq; cruore ſequentes:
Nempe etiam mendax fallit vbique miſer.

MENS *Generoſa.*

CVM viua animalia in publicis ſpectaculis & imprimis nobiliũ ludicris certaminibus tam pedeſtribus quàm equeſtibus inſignium vel ſymbolorũ loco geſta ac vſurpata, plus animos afficiant, & oculos quoque magis oblectent, quàm ſolæ figuræ eorum aliqua pictura repræſentatæ, ideo quidã Nobiliſſ. vir in Italia ſimili tẽpore & loco, quibus eiuſmodi ludi ſolẽt celebrari, caſſidi ſuæ imponi curauit caueam rotundã affabrè elaboratã & ita in æquilibrio ſuſpenſam, nec minùs tamen in ſuis polis ſe mouentem, vt auicula illic incluſa, in quamcúmque partem verteretur, ſemper in medio firmiter conſiſteret, & in axe tantùm permaneret. Quod etſi ille de ſuo honeſto amore quodã erga fœminam quamdã nobilem intelligi voluit, nihilo tamen minùs quoque de omnibus aliis laudabilibus & egregiis actionibus magna cõſtantia ſuſceptis, ac confectis, idque auxilio veræ virtutis, cuius laus mediocritate, teſte Ariſtotele, ſita eſt, accipi rectè ac vſurpari meritò hoc ingenioſiſſimum hieroglyphicon poterit.

A poterit. Definitur autem conſtantia ſtabilitas animi firmi & in honeſto propoſito perſeuerantis: cùm ex aduerſo ſecundùm Senecam in Oepido.

Quicquid exceßit modum,
Pendet inſtabili loco.

Ac Socrates in Stobæi ſermonibus dictum admodum memorabile fertur tale: ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι, id eſt, *vt ſtatua in ſua baſi, ſic etiam vir bonus & virtutis ſtudioſus in ſuo propoſito conſtans & immobilis eſſe debet.* Poëta noſter autem Diſticho hieroglyphicum ornat his verbis,

Hic licet vſque orbis celerem voluatur in orbem.
In ſe immota tamen mens generoſa manet.

Plinius libr. 16. capit. 34. ſcribit hederam, potiſſimum candidam, arbores alias necare, omnémque ſuccum auferendo tanta craſſitudine augeri, vt ipſa tandem fiat arbor. Nam pluribus locis interciſam viuere tamen ac durare, ac totidem initia radicum habere quod brachia, quibus incolumis & ſolida arbores ſtrangulare poſſit. Vnde etiam Laberij carmen Gnomicum extat:

Vt hedera ſerpens arborum vires necat.
Ita vetuſtas ambitu annorum necat.

B Huius hieroglyphici ſignificatio ad varios vſus applicatur. In illos enim non malè conuenit, qui ſuis laboribus & vigiliis, etiam cum valetudinis iactura, de plurimis bene mereri cupiunt, & vt alij floreant ac vireant, ipſi etiam quaſi conſumi & exareſcere non dubitant.

Mens generoſa aliis ſe totam impendere geſtit.
Quódque tali ipſam morte perire iuuat.

Alius verò ſenſus eſt, quando quiſpiam magnis ac principibus viris fideliter inſeruiens, ipſorúmque ſola commoda reſpiciens, illis declarare cupit, ſe ad ſuorum dominorum commoda promouenda ac exequenda, nulla pericula ſubterfugere velle. Sed vt omnia ſub cælo vanitati ſubiiciuntur, nec vllus omni ex parte beatus præſertim ante obitum apparet: non raró euenit vt improbitas & vis ſubegerit ius & æquum, ſicuti ab hederæ complexu nimis arcto arbor tãdem ſuffocatur ac perit: ita ſæpe actio nimis callida ac improba etiam iuſtæ cauſſæ nocere vimque adferre ſolet. Addamus & illud, hedera columnam amplectens hieroglyphicè denotat fidum amicum potenti adhærentem amico, cui dicere audeat, teſtante virebo; te ruente ruam.

Myrrham arborem proceram ac ſpinoſam in Arabia fœlici naſci veteres perhibent, de cuius tamen integra deſcriptione nihil certi adhuc conſtare hiſce temporibus, quibus omnes tamen vbique
C locorum ac gentium anguli diligentiſſimè inquiruntur, ſanè mirum eſt. Hanc ſcribunt ablaqueationibus ac inciſionibus gaudere, ac præterea ventis vehementer ſpirantibus gummi iſtud tam precioſum (quod tamen raró planè legitimum & omnibus à veteribus deſcriptis abſolutum ad nos deferri ſolet) effluere copioſius, quo imprimis à putredine ac corruptione corpora defunctorũ integra conſeruari ſcimus. Ita animus rectus & conſtans in propoſito laudabili ſemper immotus permanens, inuidiæ ac obtrectationum furiis, tamquam turbulentiſſ. ventis minimè terretur: ſed potius ad hunc modum exercitus & agitatus eo alacrius fructus virtutis profert, & magis conſpicuum ſeſe exhibet. Quod verſus quoque Horatiani docent:

Iuſtum & tenacem propoſitis virum.
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus inſtantis tyranni,
Mente quatit ſolida, neque Auſter
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
D *Impauidum ferient ruinæ.*

Itémque Claudiani egregia ſententia probat,

Explorant aduerſa viros, pérque aſpera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

MENS *pia.*

VIRET, inquit Plinius, & ſæpe tranſlucet Iaſpis, etiam ſi victus à multis, antiquitatem tamen gloriam retinens. Mens pia, rore & luce Spiritus ſancti reſperſa & plena, ſemper viret & illuſtris eſt in Domino. Vniones, etſi naſcuntur in mari, cum cœlo tamen, cuius repræſentant faciem, plus habent cognationis: Sic pias mentes, & ſi in his terris corporis vnaquæque ſui domicilium luteum & fragile incolit, non tamen terrena, ſed ſuperna quærere decet. Generoſum enim piumque animum à cœlo, vnde ortum ducit pendere, non aut terrenæ glebæ planè ſordidæ affixum hærere æquum eſt. Gallus gallinaceus, ales vigilantiſſima, ſecundùm Lucretium,

Auroram clara conſuetus voce vocare.

Ad Laurum libenter aduolare dicitur, ibique conſiſtere, quòd ea arbor (vt veteres tradiderunt) à fulminis vi immunis eſſe exiſtimetur, ſolemque intuens liberè & abſque ſolicitudine & inſultu aliarum auium cantando ſeſe eo in loco oblectare. Ad eumdem modum pij continenter & vbique diuinæ protectioni ſe commendantes, & in vnicam Dei æterni prouidentiam & auxilium intenti, vigilanter & alacriter munere ac officio ſuo fungi, nec rerum aduerſarum impetus quantumuis horrendos extimeſcere debent, ſecundùm Pſalmi ſententiam, E

Qui Dominum metuunt, caſtris cæleſtibus iſti
Sunt tuti, & tegit hos Angelus ipſe DEI.

Ac profectò videmus, nihil magis ſtabilire, ac animum in religione ac pietatis obſeruantia confirmare, quàm diligentem obſeruationem earum rerum, quæ quotidie accidunt à prouidentia diuina, in quibus tandem boni, ſoli Deo æterno confiſi mirabiliter proteguntur, ac improbi contrà iuſtè puniuntur. De quibus innumera exempla & hiſtoriæ plurimæ vbique tam in ſacris, quàm in moralibus libris vnicuique ſe offerunt.

Gallus amans lauri vigili ſolem ore ſalutat;
Sic à cæleſti mens pia pendet ope.

Theophraſtus, tum alibi, tum libr. 2. De cauſſis plantarum reddit rationem quare flores nonnulli ad radios ſoli ſeſe aperiant, & multi ex illis cum iiſdem planè conuertantur. Clauduntur, inquit, hi imbecilliores nocturno frigore, ſolis verò tepore fouentur ac aperiuntur, qui reuocat calorem naturalem, & à centro ad ambitum effundit, ſimulque honorem ſuperfluum educit. Quod tamen in nonnullis tantùm nocte ſeſe aperientibus, interdiu verò claudentibus locum non habet. Id verò, quod priore loco diximus, in primis obſeruatur in duobus Heliotropiis maiore & minore, quæ etiam inde denominationem acceperunt, atque ideo, minus præſertim, Italicè adhuc *Giraſole*, & Hiſpanicè *Torneſole* dicitur. Huius autem ſymboli interpretationem ex Lactantio libr. 6. cap. 8. aſſumere rectè poſſumus, vbi inquit: Itaque ſi oculos in cœlum ſemper intendit, & ſolem, quà oritur, obſeruas, eumque habeas vitæ quaſi nauigij ducem, ſua ſponte pedes in viam dirigentur; & illud cœleſte lumen quod ſanis mentibus multo clariùs ſole eſt, hic quem carne mortali videmus, ſic teget, ſic gubernabit, vt ad ſummum ſapientiæ virtutiſque portum ſine vllo errore perducat. F

Chriſte, tuos vultus ſemper venerabor adorans,
Vt Clytie ad ſolem germina pulchra rotat.

MENS *reproba.*

PARDALIS non mutat cutis maculas, neque ex nigro fit albus Æthiops, neque mens reproba emendatur vnquam, ſed in malo propoſito ſeneſcit & opprimitur. G

Callida ſi varios ſibi Pardalis exuit orbes,
Exuet & mores mens ſcelerata malos.

Homines præter modum peruersè mali & improbi, quorum fallaces & peſſimi mores in naturam abiêre, ſalutaribus monitis nullum locum relinquunt. Definit autem D. Ambroſius in Hexaemero malitiam, id eſt, μοχθηρίαν, eſſe mentis atque animi deprauationem, deuiam à tramite veritatis. Ac Cicero III. libr. De natura Deorum, vult eſſe verſutam ac fallacem rationem nocendi. Profectò (inquit Nazianzenus) res eſt rationis expers μοχθηρία: nec quicquam eſt, quod prauos mores meliores efficere queat. Quod de illis intelligitur, qui emendationem nullam volunt admittere, ac dati ſunt, ſecundùm S. Paulum, εἰς ἀδόκιμον νοῦν id eſt, in reprobam mentem, quæ vitæ conditio eſt omnium miſerrima: nam eiuſmodi homines, teſte S. Petro, ταχινὴν ἀπώλειαν, id eſt, velox exitium ſibi accerſunt.

MENS *nulla ſine Deo bona.*

MVLTAS ineſſe peculiares vires ac occultas proprietates pluribus ſtirpibus & plantis, idque per ſingularem ſuperiorum ac cæleſtium corporum influxum ac efficacitatem, nemini dubium eſſe poteſt: quarum cauſas tum alij inueſtigare conati ſunt, tum imprimis Theophraſtus Peripateticus eruditè & doctè inquitere ſtuduit, quemadmodum eius accuratiſſ. libri de cauſis plantarum ſatis abundè teſtantur. Inter quas quidem Aſpalathus imprimis occurrit, qui frutex vt auctor eſt Plinius, libr. 25. cap. 13. (quamuis ibidem Aſpalathum orientalem & Rhodium forſitan ſine cauſa frutices diuerſos faciat) pluribus in locis reperitur, ſed non vbique odoratus eſt. Quam peculiarem vim tradit in ſe recipere cæleſti arcu) vt eius verbis vtar) in eum innixo. Sic etiam omnis doctrina, prudentia, ac vniuerſa virtutis laudabilia dicta & facta tum demum fiunt illuſtriora, præſtantiora, omnibúſque, vt dicitur, numeris abſolutiora & gratiora, ſi cæleſtis bonitatis ac diuinæ gratiæ ſuauiſſ. aura aſpiret. Quod etiam Seneca, Ethnicus quidem ille ſcriptor, ſed admodum ἠθικῶς, tradit breuiter in hunc modum ſcribens ad Lucillium ſuum, epiſt. 10. Nullam ſine Deo mentem eſſe bonam. Hinc natum Diſtichon. H

Iridis Aſpalathus vt ſuauior, ipſaque virtus
Gratior eſt ſuperûm quam pia cura fouet.

2. Alio

A 2. Alio hieroglyphico demonſtratur meurem nullam ſine Deo eſſe bonam, & quid de cogitationibus atque actionibus humanis ſit cogitandum. Collis ex omni parte variis arborum ſelectiſſimarum generibus plenus, atque multiplici herbarum ac florum diuerſitate conſpicuus, in hoc amœniſſimo decore & pulcherrimo ſtatu diu conſiſtere nequit, imò breui omnia intereunt, niſi supernè tempeſtiuéque radiis ſolaribus foueatur, ac in ſuo vigore ſubinde reficiatur. Ad eumdum modum nulla bona mens ſine Deo,

Sanctus enim ſanctos facit,& de lumine lumen
Exoritur,nullus fit bonus abſque bono.

Et nullæ humanæ cogitationes atque actiones, quantumuis alioquin ſpecioſæ & laudabiles appareant, nec vlla virtus doctrina aut ſcientia per ſe conſiſtere, vel aliquid boni producere poteſt, niſi diuinitus à Deo vnico fonte omnis boni, gubernentur, illuſtrentur, ac ſplendore diuinæ gratiæ ad optatum finem perducantur. A Deo enim, luminum patre, munus omne bonum & omne bonum perfectum deſuper deſcendit, teſte Apoſtolo S.Iacobo. Et Nazianzenus in Orat.de Athan.piè ſcripſit. Quod ſol eſt ſenſibus, id intelligentibus eſt Deus. Mundum enim illuminat ille viſibilem, hic inuiſibilem: & ille quidem viſum corporis illuſtrat, hic verò naturas,intellectu prędicas reddit ſplendidas.

Mens omnis hoc,niſi ſol foueat,viduatur honore.
B *Quicquid ages,ceſſum diſperit,abſque Deo,*

3. Arbori vndique detruncatæ inſeruntur recentiores alij ſurculi bonam de ſe ſpem germinum præclarorum promittentes; modò cœlitus foueantur ac conſeruentur: alioquin leui de cauſſa exareſcunt & pereunt. Quare non ſecundùm communem & deprauatam hominum conſuetudinem omnia ad fauorem fortunæ neſcio cuius(niſi hanc allegoricè voluntatem Dei dicere velimus) ſed ad vnius Dei benedictionẽ,quæ ſola ditat,meritò debemus referre,ea tamen conditione,vt nos quoque ſedulò noſtrum faciamus officium, neque turpi otio nos tradamus. Vnde Menander, Θεῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις. id eſt, *Deo volente etiam in vimine nauigares.* At præclarius multo. Nazianzenus.

Θεῦ θέλοντος ἐδὲν ἰσχύει φθόνος.
Καὶ μὴ θέλοντος ἐδὲν ἰσχύει πόνος.i.
Deo annuente,nil liuor valet.
Et non fauente,nil labor poteſt.

Nuper Diſticho pereleganti hieroglyphicon illud eſt illuſtratum:

Si faueat cœlum,bene ſurculus arbore creſcit.
Si faueat Numen,tu quoque magnus eris.

C

MENSIS.

AEGYPTII menſem notantes,inquit Horapollo,libr.1.capit.4.Hieroglyphicõn,ramum pingunt, aut lunam deorſum conuerſam,Ramum(Palmæ) quòd illa arbor ſingulis menſibus ramos procreet. Lunam verò deorſum vergẽtem,quòd in ortu quindem,vt aiunt,quindecim partes ſuperſunt, vt ſurſum erectis cornibus appareat:at in occaſu triginta diebus completis, cornua deorſum inflexa gerat.

METVS.

SEMPER in metu eum verſari conuenit,

Ardua ſunt cuius commiſſa negotia curæ.

Huicque meritò occinitur,

Fac animum vſque habeat ſollicitudo tuum.

Quod expreſſum eſt hieroglyphico virginis timidè cibum leoni ex patina porrigentis, addito Diſticho.

Nuda á præſidiis ego virgo miniſtro leoni.
D *Danda opera eſt magnis:ſed conſtante metu.*

Viri prudentes, quibus Reipublicæ cura eſt commiſſa, in perpetua ſolicitudine verſantur, nec liberalem metum vmquam deponunt: alioquin aliquid temerè vel negligenter committent, quod potentiores offendet. Hunc metum Plato, libr.3.& 5. de legibus plurimum commendat,pudorémque adiungit comitem, tamquam cauſſam omnis honeſtatis. In Eutyphrone vèrò Socrates oſtendit, non rectè dici à Staſimo Cyprio, ἵνα δέος, ἔνθα αἰδώς, *Vbi timor, ibi pudor:* ſed potiùs, vbi pudor, ibi timor. Eſt enim alius quoque metus ſeruilis, ſemper cum odio coniunctus, iuxta Ennium apud Ciceronem,libr.2.de Offic.

Quem metuunt oderunt. Et,
Quem quiſque odit periiſſe expetit.

Admonet item hieroglyphicum illud leonis virginea manu cibum capientis, potentiorum fauore & gratia cautè eſſe vtendum,cùm ſæpe leui de cauſſa mutentur.

Gratiam fortuna ſequitur,veluti vmbra ſereno
Sole aliquod corpus. Sol occidit,occidit vmbra.

MISERI

MISERICORDIA *Dei.* E

TERTIA, teſte Plinio, Smaragdis auctoritas perhibetur, pluribus de cauſſis. Nullius coloris conſpectus iucundior eſt. Nam & herbas quoque virentes frondéſque auidè ſpectamus. Smaragdos verò tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius illis comparatum, viret. Præterea ſoli gemmarum contuitu oculos implent, nec ſatiant. Quin & ab intentione alia obſcurata, aſpectu Smaragdi recreatur oculorum acies. Hieroglyphicon mihi eſt Smaragdus immenſæ erga nos diuinæ miſericordiæ, perpetuò vireſcentis, animas exhilarantis, de qua Ieremias, Lament. 3. Miſericordiæ Domini, quòd non ſumus conſumpti, quia non defecerunt miſerationes eius. Nouæ ſunt diluculo, multa eſt fides tua. Vir pius miſericordiam adeò ſublimem, profundam, latam, & terminis nullis incluſam intuere.

Expleri mentem nequit, ardeſcítque tuendo.

MODVS *optimus.*

SENECA epiſt. 5. ad Lucill. Magni (inquit) animi eſt magna contemnere & mediocria malle quàm nimia. Et hæc, eo quod ſuperfluunt, nocent: ſic ſegetem nimia ſternit vbertas, ſic rami onere franguntur, ſic ad maturitatem non perueniт nimia fœcunditas. F

Rumpitur innumeris arbos vberrima pomis:
Et ſubitò nimiæ præcipitantur opes.

Idem, libr. 1. De tranquillitate vitæ; vt fertilibus agris, inquit, non eſt imperandum, citò enim exhauriet illos numquam intermiſſa fœcunditas; ita animorum impetus aſſiduus labor quoque frangit, ita quoque præclaris ingeniis, ac alioqui bene natis nihil eſt nocentius, neque perniciosius, quàm immodica voluptatum atque commoditatum affluentia. De quo Claudianus quoque lib. 1. ad Ruffin.

Et luxus populator opum, cui ſemper adhærens
Infelix humili greſſu comitatur egeſtas.

Ac noti ſunt verſus Ouidiani;

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis,
Nec facilè eſt æqua commoda mente pati.

Nihil vltra vires. Et

Ne nimium imprudens teneris impone lacertis:
Nam fortem ſternunt pondera iniqua virum. G

Camelus ſponte in genua procumbens, vel ſeſſionem recipꝑ, vel aliud onus conueniens admittit. Sentiens autem iuſtum ſarcinarum pondus ſibi impoſitum, rurſus ſeſe erigit, & alacriter progreditur: vbi verò nimio onere ſe grauari persentit, aut ſuccumbit, aut abiicit impoſita. Equidem aurea mediocritas in omnibus eſt obſeruanda: nam

Qui ſua metitur pondera, ferre poteſt.

Et Delphicum oraculum occinit illud toties repetitum μηδὲν ἄγαν, quod Terentius ita expoſuit;

Apprimè in vita vtile eſt, vt nequid nimis.

Et Hippocrates, omne nimium naturæ inimicum eſſe ſapienter aſſerit. Nihil ſanè ſupra vires temerè tentandum eſt, ſed Horatianum iſtud potius tentare nos decet:

Metiri ſe quemque ſuo pede ac modulo rectum eſt.

MOLLITIES *vitanda.*

INTER marinas teſtudines, de quibus cùm veteres tum recẽtiores, quædã miræ ſunt magnitudinis. Et Indicæ quidem, Taprobanicæ max. vt Plinius Ælianus & ex Plinio Solinus ſcribũt, tantę, vt ſingularem ſuperficies habitabiles caſas integant. Rondeletius in mari Gallico capram fuiſſa anno M.D.XX. tam magnam refert, vt funibus tracta homines tres ſupra dorſum ſtantes veheret. Tradunt autem de marina teſtudine Ariſtoteles, Oppianus & Plinius, illam feruente ſole, circa meridiem maximè liberiùs, ſe radiis eius in ſummitate maris exponere, donec ſui oblita, cortice interim teſtaceo ſolis calore exciccato, ampliùs in ima maris ſe immergere nequeat. Hoc igitur pacto voluptate liberè ſpirandi deceptam, fruſtráque ſe ſupernè voluentem & gurgitem deſiderantem, in piſcatores hoc obſeruantes incidere, illiſque prædæ fieri. Simili modo ex Varrone Macrobius aſſerit, muræ nas ſolaribus radiis ſiccatas & torrefactas ampliùs ſe curuare non poſſe, nec in aquam immergere, atque ita in ſummo fluitantes opportunam præbere venantibus capturam. Sic Martialis in Xeniis: H

Quæ natat in ſiculo grandis murana profundo,
Non valet exuſtam mergere ſole cutim.

Contra illos locum habebit, qui circa voluptatis libidine capti, ei adeò ſe exponunt, vt non animaduertant paratam ſibi perniciem, donec ab ea penè conſumpti fuerint, ita vt omnium direptioni, adde etiam ludibrio, pateant. Sit itaque cunctis perpetuò in mente grauiſſima illa Muſonii apud Gell. libr. 7. cap. 1. nota ſententia: & illud etiam, quod Phornutus refert, vt vulgò iactatum:

Μέτρα

A *Μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς*, id eſt.
Ne quære mollia,ne dura feras.

Et præclarè Horatius,libr.de arte poëtica,

Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer:ſudauit & alſit,
Abſtinuit Venere & vino,qui Pythia cantat
Tibicen,didicit prius extimuitque magiſtrum.

M O R B O R V M *vſus.*

EX noſtris incommodis commoda quædam captare nos docet. Morbi corporis de animæ immortalitate præbent ſapienti notam hieroglyphicam. Nam, vt qui in alieno habitant,multis anguntur incommodis,ſemperque de aliqua domicilij parte queruntur:ſic anima nunc de capite. nunc de pedibus, nunc de ſtomacho, nunc aliud de alio queritur, ſignificans ſe eſſe non in ſuo domicilio, ſed vnde breui ſit emigrandum. In ædibus pretio conductis igitur habitantes perpetuum manſionis æternæ hieroglyphicon intueamur,

B

M O R S *medela.*

VT fœcundiſſimum, ſic notiſſimum animal eſt Scorpio: qui minimo inflexæ caudæ ictu, atque inſenſibili materiæ quantitate,vt doctiſſ.Scaliger loquitur,mortem homini affert,grauique per triduum ſupplicio illum conficit, vt Plinius tradit ſimulque oſtendit, Scorpionis cinerem in vino epotum homini ab eo icto pro remedio eſſe. Certè quotidianis experimentis conſtat, cum in oleo demerſum & ſuffocatum, ſi teratur, & vulneri ab ipſo illato imponatur, medelam eſſe præſentiſſimam. Mira certè naturæ & arcana vis, cùm tam puſillum animalculum & ad mortem & ad vitam deſtinauit homini. Sic Achillis haſta Telepho Regi Myſiæ & vulnus lethale, & præſentem ſimul ſalutem attulit. Qua de re Suidas, in Τήλεφος ἐν τραγῳδίᾳ, Euſtathius παρεκβ. εἰς α. ῥαψῳδ. Ἰλ. & ὀδυσσ. λ. & Hyginus Fab. 101. & tangit rem Parœmiographus in Adag. *Polypi caput* Noſtrum quidem hoc haud ſcio an non rectè doceat,hoſtes etiam ſæpè noſtros vitam quandoque nobis & gloriam afferre. Quò Xenophontis dictum ſpectat,ſapientis eſſe, etiam ex hoſtibus vtilitatem capere. De quo integrum libellum Plutarchus commentatus eſt. Scite etiam ad feſſos labore in grauioribus litte-
C rarum ſtudiis ſimilitudinem hanc vir doctus tranſtulit, qui ab iiſdem, ſed amœnioribus remedium & recreationem ſolent petere. Elatiùs verò & ferociùs Ludouicus Gonzaga Marchio, qui in ingreſſu Caroli V. Imper. in vrbem Mantuam in veſte triumphali Scorpionis iconem oſtentauit, cum adſcriptione. QVI VIVENS LÆDIT, MORTE MEDETVR. Eo enim, vt Paulus Iouius ſcribit,oſtendere voluit,ſe interfectorum, à quocumque læderetur aut afficeretur iniuria,vt eius morte vindictæ ardorem mitigaret ac reſtingueret. Sic ipſi ſcilicet fuit,

Vindicta bonum vita iucundius ipſa.

M O R T I F I C A T I O, *& viuificatio.*

ARISTOTELES libr.9.cap.3.refert, Aquilis ſeneſcentibus roſtrum ſuperius accreſcere,& ſemper incuruari, vt tandem fame pereant. Quod Plinius quoque libro 10. capit. 1.confirmat, Vnde(vt in Horapolline libr.2.cap.96. habetur) veteres ſenem fame pereuntem exprimere volentes, pinxerunt aquilam cum adunco roſtro. Sed D. Epiphanius in phyſiologo addit, oculis iam caligantibus & roſtro nimis incuruato,aquilam in ſublime ſeſe attolentem ad altam rupem conferre, & ibidem roſtrum allidere,ac denique frigidis aquis immergere,quo facto ſe poſtea ſolaribus radiis expo-
D nere & ſic quaſi reiuueneſcere. Quod idem D. Auguſtinus quoque exponit in explicatione dicti ad Pſalmum 103. *Renouabitur vt Aquila iuuentus tua.* D. Hieronymus tamen & alij in Pſalmi huius expoſitione, renouationem hanc tantùm de oculis & pennis ipſius intelligendum eſſe perhibent. Cum quo etiam dictum Iſaiæ.cap.40.conuenire videtur,vbi ait,Suſtinentes DAMNVM mutabunt vires & renaſcentur eis pennæ in modum aquilarum. Quod etiam aquilæ cum accipitre eſt commune. Sed quocumque modo accipiatur,potiſſimum quędam ex Epiphanio,quę huius hieroglyphici piam interpretationem complectuntur, aſcribenda duximus. Air enim, ſi quis multitudine criminum fuerit oppreſſus,in altum debet aſcendere,id eſt,in propriam conſcientiam.& ad petram,id eſt,fidem orthodoxam,ſe proiicere,& deflere peccatorum multitudinem,perpetuis aquis, id eſt, lachrymis ea abſtergere, denique ſolis radiis incaleſcere, id eſt, in cœtu fidelium & in Spiritu ſancto ad calorem pœnitentiæ properare, ſquamas, peccata nimirum, abiicere. Statim enim renouabitur, vt aquilæ iuuentus tua,& iuſtus vocaberis apud Deum. Hæc ille

Inueterata tua iam tandem crimina culpæ
Exue,ſic rediet læta iuuenta tibi.

MORTIS

MORTIS *Myſterium.* E

ROMÆ ad S. Saluatorem in Lauro, in vrna marmorea

DIIS MANIBVS
C. CASSIO. C. F.
GAL SATVRO
LIBERTI
PATRONO BENE
MERENTI.

SVB inſcriptione genij duo portam occluſam monſtrant, in cuius epiſtyliis auiculæ duæ, vna deorſum, altera ſeorſum aſpicientes, & in angulis pinnæ. Sub geniis Sphynges duæ in columellis ſedentes portam ipſam cuſtodiunt, vt Smetius refert in ſcriptionibus.

MVNDVS.

MVNDVM exprimere volentes Ægyptij, ſerpentem pingunt, qui ſuam ipſius caudam rodat, varius interſtinctum ſquamis: per ſquamas quidem ſtellas quibus cælum mundúſve diſtinctus eſt, F obſcurè innuentes. Cæterùm hoc animans, non ſecus ac terra grauiſſimum eſt, læuiſſimum autem ac maximè lubricum, in aquæ morem. Inſuper, vt ſerpens quotannis pelle ſimúlque ſenio exuitur: ſic & annus vertens, qui mundi circumacta producitur, immutatione facta renouatur, ac velut reiuueneſcit. Quod verò velut cibo, ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quæcumque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rurſum in eumdem reſolui, & tamquam imminutionem ſumere. Hæc nobis Horapollo, lib. 1. hieroglyphic. cap. 2.

MVNERVM *acceptatio.*

TORPEDO piſcis, Græcis Ναρκὴ, qua vi polleat eius nomen exprimit. Suo enim contactu piſces, in ſtuporem & ἀναιϲθησίαν coniectos, capit & deuorat, quamuis tarda ipſa velociſſimos, vt ſcribit Ariſtoteles. Nec in ſuum tantùm genus hæc illi potentia, ſed etiam in hominem. Nam licet illa non tangatur, ſtuporem tamen manibus piſcatoris impingit, per lineam aut ſetam aſcendens ac ſubiens. Tradunt hæc præter Ariſtotelem & Oppianum, Theophraſtus, Galenus, Auerrhoes, Alex. Aphrodiſius, Plinius, & alij: & de hoc etiam piſce extat terſiſſ. Epigramma Claudiani. Plato eius etiam meminit in Menone: ἡ νάρκη τὸ πλησιάζοντα ναρκᾷν ποιεῖ. Diphilus autem Laodiceus in lib. de Nicandri Theriacis non totum piſcem ſcribit torporem inducere, ſed partem eius tantùm. Sed vtut iſta ſe habeant, certè ad munerum illicitam & clandeſtinam acceptationem, quæ non quidem corpus, G ſed quod peius eſt, animum ipſum obſtupefaciunt, rectè transferri poſſe videntur. Illorum ſanè quanta vis ſit, expreſſit Euripides, cùm etiam Deos muneribus duci ſcribit: πείθειν δῶρα καὶ τοὺς θεούς. Cui & Ouidius aſtipulatur. Et pulchrè Seneca Thyeſt.

Mouentes cuncta diuitias

dixit. Apuleius etiam IX. Met. ait, pecuniæ difficultates omnes eſſe peruias, auróque adamantinas perfringi fores. Referanda huc eſt Horat. Ode 16. libr. 3.

Incluſam Danaen turris ahenea &c.

Philippus quidem Maced. Rex, vt Cicero meminit ad Att. omnia caſtella expugnari dicebat, in quæ modo aſellus onuſtus auro poſſet aſcendere. Non mirum: nam Pithia ei conſulenti reſponderat:

ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις,
Ex argento haſtis pugna, ſic omnia vinces.

Verùm τῆς ναρκώσεως in Torpedine piſce cauſam pulchrè enucleat Theophylactus Simocat. Χρον φυσικ. δ. ex quo loco hoc hieroglyphicon quis in côtagia mala & pernicioſa vſurpare non ineptè poſſet. Sed audiamus ipſam veritatem iudices alloquentem Deuter, 16. 19. Non accipies perſonam nec munera: quia munera excæcant oculos ſapientum, & mutant verba iuſtorum. Vide Prou. 17. 24. & 21. 14. H

Nónne manus torpent tibi cùm clam munera ſumis?
Non ſentis? certè mens animúſque ſtupent.

NATVRA *Sequenda.*

ARBOR Medica ſiue Citria tum florum ſuauiſſ. tum fructuum odoratiſſ. gratia celebris, quæ contra venena magnam habere efficacitatem experientia teſtatur, non facilè adoleſcit, niſi calore ſolis admodum valido foueatur ac ſuſtentetur. Solum enim à ſole, quare in locis frigidioribus & ſeptentrionalibus non facilè prouenit. Vnde docemur vnicuique regioni Deum Opt. Max. ſua peculiaria dona conceſſiſſe, quibus, ſi ſaperet, poſſet fortitan eſſe contenta. Quare prouerbij loco quoque dicitur, ſi cælum diſſentiat fruſtra fieri fundam. Et vt canit poeta, *Non omnis fert tellus omnia.*

NOBILITAS *vera.*

FESTVS ait Aquilam ab acutè videndo dictam, vel ab acumine oculorum, vt Iſidorus vult. Nam, inquit, contra radium ſolis fertur obtutum non flectere, vnde & pullos ſuos vngue ſuſpenſos radijs ſolis obijcit, & quos viderit immobilem tenere aciem, vt dignos genere conſeruat, ſi quos verò flectere obtutum, quaſi degeneres abijcit. Idem commemorat Ariſtoteles libr. 9. capit 34. de hiſtoria

Animal

A Animal,& Ælianus,lib.2. cap.26.itemque Oppianus & Scholiaſtes in Homerum λ,ρ & alij tradunt. Hinc factum exiſtimant ſacrarum literarum interpretes,quod S. Iohanni Euangeliſtæ Aquila fuerit attributa,quæ ſicuti intendit oculos immotos in Solem ita hunc ſanctum Scriptorem diuinitatis Soleni contemplando, aciem mentis ad cœleſtia tantùm direxiſſe conſtat. Eſt autem huius hieroglyphici argumentum adſumptum ex Lucano lib.9.

Vtque Iouis volucer,calido dum protulit ouo
Implumes natos,ſolis conuertit ad ortus.
Qui potuere pati radios & lumine recto
Suſtinuere diem,cæli ſeruantur in vſus,
Qui Phœbo ceſſere, iacent, &c.

Poteſt autem hoc vniuerſaliter intelligi de illis,qui ſuammet virtutem & induſtriam coniungunt cū ſplendore nobilitatis ac opulentiæ,& ex illis perpetuis bonis,non his fluxis & inſtabilibus,apud alios nomen præclarum & auctoritatem ſingularem obtinent, nam,ſecundùm Boëtium, ſplendidum aliquem,ſi non ſuam habet,aliena claritudo non efficit, nec minùs quoque peculiariter de fide & conſtantia amicorum in rebus maximè aduerſis accipi rectè ſolet.D. Chryſoſtomus homil.49 in cap.22.

B Matthæi,ad filios Dei accommodat, qui pleno corde verba iuſtitiæ ſuſcipiunt. Aliàs additur. *Mei non degenerant.* Vel: SIC CREDE. Item: PROBATOS FOVET. aut, *Degeneres lux arguit.* Vera nobilitas,inquit Nazianzenus, Orat. XI. eſt diuinæ imaginis conſeruatio,atque archetypi imitatio, quam ratio & virtus efficiunt, purùmque deſiderium, eos qui ſuperuarum rerum verè ſtudioſi ſunt quotidie magis ac magis,quantum ad Deum attinet,informans: ac denique cognitum habere,quinam & quam ob cauſam facti ſimus. Et Chryſoſtomus in Matth. Ille clarus,inquit, ille ſublimis,ille nobilis, ille tunc integram nobilitatem ſuam putet, ſi dedignetur ſeruire vitiis,& ab eis non ſuperatur. Si de fide & conſtantia amicorum in rebus aduerſis hieroglyphicon accommodare libeat, adde ſequens Diſtichon,

Vt ſobolem ingenuam ad ſolem Iouis æſtimat ales,
Cernitur aduerſis rebus amica fides.

OTIVM. *fugiendum.*

NIHIL optatius accidere poteſt vnicuique, quam ſuorum laborum ac operum videre & percipere tandem fructum aliquem & vtilitatem cōnuenientem, atque contra moleſtiſſimum eſt (quod ſæpe vſu venire ſolet) ſi alij in noſtram meſſem,vt in prouerbio eſt, ſuā falcem immittere partiſque aliorum frui conantur. Sic Agricolæ quoque per totum annum terram colunt,ac ſemina magna cura illi mandant, vt ſuo tempore meſſem optatam faciant, nec facilè patiuntur ab aliis pigris ac inertibus proprios fructus ſibi eripi. Docemur ideo otium eſſe fugiendum, & ſemper honeſtis laboribus incumbendum, quod ſacræ literæ quoque ab initio & paſſim monent imprimis verò crebræ ſententiæ in prouerbiis Salomonis & Syracidæ hoc nobis abundè ſubiiciunt: quas hic exponere nimis eſſet.

C

---Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus,

Horatio reſte,qui Epicharmi verba ſequutus eſt. πρωνόντων (inquit ille) πόνων πωλῶσι πάντα τἀγαθὰ οἱ θεοί. id eſt. *Conuenientibus laboribus dius cuncta vendunt bona.* Igitur,ex veritatis mandato,

Pigra faceſſe manus, plenam ne collige meſſem;
Commoda frumenti qui petit, ille ferat.

OMINA *non omnia ſpernenda.*

QVAMQVAM nocturnarum auium plura ſint genera, noctua tamen potiſſimum à nocte nomen accepit,ſicuti apud Græcos νυκτερὶς,id eſt,veſpertilio,quibus noctua γλαῦξ dicitur,à glauco oculum colore. De Nyctimene verò,propter inceſtum, in hanc auem conuerſa,extat fabula moralis apud Ouid.2. Metamorph. Sed per noctuam mortem indicabāt veteres, cùm nox quoque eam D deſiuet apud poëtas,ſic Horatius lib.1. od.28.

Sed omnes vna manet nox
Et calcanda ſimul via lethi.

Item Catullus:

Nobis cùm ſemel occidit breuis lux,
Nox eſt perpetuò vna dormienda.

Refert quoque Ælianus libr. 10. de Animal.cap.37. Hanc auem extitiſſe infauſtum auguriū mortis infelicis ac ignominioſæ in Rege fortiſſimo Epirotarum Pyrrho, cuius haſtæ in itinere, dum Argos expugnare contendit, inſedit. Nam vrbem hoſtiliter ingreſſus à cuiuſdam aniculæ filio leuiter vulneratus, dum in percuſſorem impetum facit, Argiui mater, quæ ſupernè hoc ſpectabat, tegulam magnam vi arreptam ſuper Regis galeam deiecit, quo ictu ille exanimatus concidit. Pierius libr. 20. Hieroglyphic. dicit in tabula noctuæ iconem à lictore ad damnatum publico iudicio fuiſſe datum apud Æthiopas, quo viſo reum ſponte ſibi mortem conſciuiſſe, magno ſibi ac patriæ dedecori futurum, ni obtemperaſſet. Hoc itaque hieroglyphicon Duci Paliano, ex familia Caraffarum, fuit

attributum,qui anno CHRISTI M. D. LIX. cum aliis fuit in carcere mori iuſſus ſub Pio IIII. E
cuius extat Italica epiſtola,ante obitum ad filium conſcripta,præceptis ſalutaribus referta.

Non temere, quicumque ſapit, læua omina ſpernit:
Cùm ferat & ſpretum ſæpius exitium.

OPINIONIS. *vis.*

SPECIE recti decipimur,& rerum veritate neglecta fallimur imagine. De Tigride S. Ambroſius Hexaemero, cap. 4. & Albertus magnus de animalibus hæc annotant. Venatores quidem in ſequentibus catulorum quos rapuerunt matribus ſphæras vitreas obiiciunt,quas illæ intuentes imagine,quam ipſę reddunt,ita decipiuntur:nam catulos ſubeſſe putant,quod ſphæra moueatur,ceu viuũ animal in ſe continens. Sed cum tandem ſphæram illam fera confregit, vt catulo potiri queąt,deluſam ſe videns inſequi pergit. Illi alias ſubinde ſphæras obiiciunt,deludúntque tigridem,donec in tutum locum ſe recipiant. Inde Claudianus de tigride,

——-Vitrea tardatur imagine forma.

Atque inter recentiores Petrus Angelius Bargæus libr. 3. Cynægetic.

——-Speculo perſæpe illuditur,vt ſe
Inſpexit,natoſq́; illic decepta putauit
Eſſe ſuis caueis & iniquo carcere clauſos. F

Alius item,

Ambigua ſplendens nos fallit imagine forma,
Fallitur vt vitreo Tigris acerba globo.

Sic nimis crebro in noſtris rebus, ſecundum Simonidem, τὸ δοκεῖν ϗ τὴν ἀλήθειαν βιάζεται, Opinio etiam ipſi veritati vim facit. Theognis etiam

πολλάκις τὴν γνώμην ἐξαπατῶς ἰδέαι.
Et mentem ſpecies fallere ſæpe ſolet.

Vel vt Nobiliſſimus poëta noſtri ſeculi,

Et veri ſpecie nos ludit opinio falſa.

Quod præſertim in veræ pietatis negotio ſummopere fugiẽdum eſt,vt Diuus Baſilius magnus multis verbis monet Homil. ἐν λακίζοις.

OPPORTVNITAS. *obſeruanda.*

HALCEDO, quæ ſecundùm Varium Cerylus & Ceyx eſt,græcis dicitur, ἀλκυὼν παρὰ τὸ κύειν ἐν ἁλί, *quòd in mari pariat*, non quaſi ales Oceana, vt opinatur Iſidorus. An verò cum aſpiratione G
vel ſine illa ſit hæc vox exprimenda,diſputant grammatici,cùm apud veteres vtrumque fuerit in vſu. Ariſtoteles libr. 9. de hiſto. Animal. cap. 14. dicit non multo eſſe maiorem paſſere, colore tum cæruleo,tum viridi,tum etiam leniter purpureo inſignem,noſtro ſubuiridi, longo & tenui. Quem colorem Cælius Calcagninus hirundini marinæ vulgo nuncupatæ cõuenire ſcribit. Eſt autem adeo maris amans,vt etiam,ſecundũ Oppianum,prope fluctus nidificet, idque in hyeme circa brumam mari tranquillo,quos dies Alcedonia nominat Plautus. De admiranda quoque nidi conſtructione Ariſtoteles,Plutarchus,Ælianus,Oppianus,& alij,nec non D.Baſilius & S Ambroſius in Hexaëmero multa annotarunt; ac Lucianus integrum dialogum Alcyonis nomine inſcripſit. Eſtq́; typus hæc auis prudentis viri, qui in medijs Reip. procellis ſibi proſpicere, & quietiora ac tranquilliora tempora expectare nouit. Quare Iouius hoc hieroglyphicon, voluit excogitare in gratiam Fliſcorum Nobilium Genuenſium,qui contra multorum aliorum ſententiã a Rege Galliæ ad Cæſaris Caroli V. partes ſeſe contuliſſent,fuitq́; hæc galli a addita inſcriptio NOVS ÇAVONS BIEN LE TEMPS,id eſt, nobis eſt bene notum, quando tempus vel occaſionem aduerſus noſtros aduerſarios aliquid agendi debeamus arripere. Alij addiderunt: SAT CITO, SI SAT TEMPESTIVE. Quod congruit cum præcepto Pittaci, vnius ex ſeptem ſapientibus, γνῶθι καιρὸν, *noſce opportunitatem*, & cum Heſiodea ſententia, H

——καιρὸς δ᾽ ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Occaſio omnium rerum optima eſt.

ORATIO *ardentiſſima & efficaciſſima.*

SINGVLARIS cuiuſdam ſtudij & magnæ fidei atque efficacis intentionis ex Dei benedictione & omnipotentia argumentum eſt,quod Elias Propheta Spiritus ſancti impulſu egit, dum reuocandæ in terras pluuiæ cauſa Deum oraret.1.Reg. 18. capit. Et habitus ille quod aſcenderit in verticem Carmeli,proniſque in terram poſuerit ſuam inter genua ſua hieroglyphica, nota eſt hominis ardentiſſimo mentis affectu Deum orantis. Solent enim qui plurimùm confidunt in amicitia, ciúſque de re graui aliqua compellare oraréque conſtituunt, laborioſum aliquem atque difficilem ſibi habitum aptare; quem non alias niſi re impetrata, mutandum profitentur. Eſt autem ille habitus non cauſa impetrationi beneficij poſtulati, ſed indicium animi ſolliciti atque ad petitionem ſuam compoſiti. Idque Spiritus ſancti in viris pijs ſpeciali quadam virtute corpora & animas ſuorum ad interna externáque officia impellentis. Idem igitur pijs accidit apud Deum, quod honeſtis ſubditis coram

clementiſſi

A clementiſſimo principe comparentibus. Nam princeps perſonæ ſibi acceptæ ratione habita, quod poſtulatur gratis concedit; neque enim poteſt graue amici propoſitum perrumpere, neque afflicti animi ſpectaculum externum ferre diutius. Efficaciſſima fide igitur, & maxima ſpe inſtructus Elias, difficillimum omnium, quos ferre humani corporis membra poſſunt, habitum ſitúmque induxit. Deus Prophetæ amans & fidem maximam probans ad concedendam ſubitò pluuiam permotus eſt. Porrò quemadmodum fuit ille habitus & geſtus vehementiſſimus, ac eximius teſtis fidei in corde latentis, verbis etiam eamdem erga Deum & populum pietatẽ demonſtrantibus vſus eſt propheta, quẽ Diuus Iacobus Apoſtolus, cap5 catholicæ epiſtolæ nobis in exemplum proponens, Elias inquit, homo erat, ſimilis nobis, paſſibilis, & orauit oratione, vt non plueret ſuper terram, & non pluit annos tres & ſex menſes: rurſum orauit, & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum ſuum. Aliud hieroglyphicum orationis efficaciſſimæ habemus in Moyſe, qui in vertice collis habens in manu ſua virgam Dei, cùm leuaretque manus, Iſrael vincebat: ſin autem paululum remitteret, Amalecitæ ſperabant. Quum verò manus eius eſſent graues, poſuerunt lapidem ſubter eum, in quo ſedit. Aaron autem & Hur ſuſtentabant manus eius ex vtraque parte. Et factum eſt vt manus eius non laſſarentur vſque ad occaſum ſolis. Vnde Amalecitarum ſtrages & præclara Iſraëlitarum victoria. Exod. 17. 11, 12. 13.

B

ORATOR.

ORATORVM actiones (inquit fr. Pollerus, hiſtor. fori Rom. libr. 2. cap. 13.) non temerè paucioribus partibus olim quàm quatuor abſoluebatur, Exordio, Narratione, Confirmatione & Peroratione. Mediæ duæ ad docendum, extremæ ad ciendos affectus accommodatæ, quorum cùm ſit duplex genus (ſunt enim mites & vehementes (illos ſibi Exordium, hos Epilogus vendicat, in quem Orator omnes facundiæ ſuæ opes impendit. Si enim ſuſtuleris Oratori facultatem rapiendi conuertendíque ſurſum deorſum animos motibus violentis, quid à rixoſo dialectico differat non video: niſi quòd vnus ſtrictius, & quaſi argumentorum punctis atque aculeis rem tangit: alter quaſi cæſim pugnat, perpetuitatéque orationis hoſtem impetit: Rhetorica enim pugno extenſo, dialectica contracto ſimili Zenoni videtur. In affectibus verò regnat Orator, quorum naturam cùm â Philoſophis, maximè Stoïcis, diſcat, vſum tractandorum à ſuis habet Rhetoribus, quem explicat in iis maximè conſeſſibus, vbi ratio aliqua humanitatis & ciuilitatis habetur, vbi iudices ſeſe homines ſentiunt, neque à ſe humanos affectus alienos putant. Nam triſtis & rigidus illis Athenarum areopagus, ac pluſquam Stoicus, magis fungos aut ſaxa ſuis in ſubſelliis habere videtur, quàm homines, quos vix periſtaſeis mouent, quę in maleficiis, quocum Areopagitę fuerunt quęſitores, plurimum valent in vtram-
C que partem. Noctu enim iudicant, & præconem habent perpetuum qui affectibus interdicat. Ideóque Romanorum Patronorum eloquentia, non modò neceſſarias ad vitam retinendam partes habet, ſed & artus quoſdam ad ſpeciem tributos, quibus tamquam toris & lacertis, Oratio ſtantia rectíque aduerſa euerteret. Sed eloquentiæ laudes elegantiſſimè proſequitur M. Aper in Dialogo de Oratoribus apud Tacitum. Oratori facundo & eloquenti certè vires eaſdem viri eruditi tribuunt, quas olim Virgilius virgæ & caduceo facundo Atlantis nepotis Mercurij dedit, magni operis libr. 4.

————hac animas ille euocat Orco
Pallentes, alias ſub triſtia Tartara mittit:
Dat ſomnos adimítque, & lumina morte reſignat.
Illa fretus agit ventos & turbida tranat
Nubila.

Orator enim ſua facundia in reatu conſtitutos periculo mortis liberat, alios autem de gradu deiectos ad ſupplicia mittit, quoties accuſationum ſuarum fulminibus reorum fortunas & capita in mortis trahit periculum. Dat autem ſomnos & adimit, quum auditores vel infeſtos placat & mitigat, vel beneuolos pungit ac exaſperat, aut parum attentos, veluti dormitantes ſuſcitat & erigit. Agit autem
D ventos ſua virga vel lingua cùm motus, ſeditionéſque componit auditorum, vt quondam Hercules Ogmius pingebatur cathena aurea linguæ alligata circumducere populos quocumque vellet.

ORATIONVM *piarum neceſsitas & affectus.*

ADMIRATIONE profectò non caret, quod in tam diligenti alioquin inueſtigatione omnium rerum naturalium, cùm tot nauigationibus ac peregrinationibus vniuerſi fermè anguli orbis terrarum excutiantur, nihil adhuc certi tamen nobis conſtet de Arbore Thuris, quemadmodum quoque myrrhæ. Quod etiam Plinius affirmat libr. 12. cap. 14. Quidam literis prodiderunt in Arabia naſci, loco Saba dicta, vnde Virgilius 1. Geor.

India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi.

Huius verò arboris Gummi dicitur inodorum, niſi extillans à ſole vel igne incaleſcat, quomodo etiam adhuc in acerra ſiue thuribulo ſuffiri ſolet. Ad eumdem modum niſi orationibus ac precibus, & reliquis vniuerſis piis ac religioſis exercitationibus animum noſtrum ſine omni fuco ac ſimulatione (quæ imprimis Deo diſplicent) crebro incitemus ac inflammemus, odorem ſuauem & fragrantem bonorum ac laudabilium operum numquam edere poſſumus. Sic aromata, ac potiſſimum thura, igni impoſita, hieroglyphicè (vt inquit Pierius libr. 46.) orationem ſpiritualis doctrinæ ſignificant. Et

Goropius Becanus in ſuo Vertumno prolixè admodum declarat, apud priſcos ſacrorum antiſtites E
Thus fui ſe charitatis amoriſque teſſeram. Hanc ſimilitudinem quoque exponit D. Auguſtinus in libello, cuius titulus Speculum peccatorum, hiſce verbis. Vt Thus non redolet niſi ponatur in igne, nec virtus ſinapis ſentitur, niſi conteratur in lapide, ita nulla Scripturæ ſacræ ſententia vim ſuam declarat, niſi cocta in igne.

Thura inodora manent, niſi ſole vel igne caleſcant,
Sic bene quò flagret, cor prece adure pia.

O R B I S *iter.*

VETERES Hieroglyphicorum auctores, cùm rei alicuius irritum euentum & ſpem fruſtratam exprimere voluerunt, cancrum, ſiue gammarum potiùs noſtrum fluuiatilem, retrogradientem ſæpiùs, quàm rectà prorepentem, pingere ſolebant, vt apud Pierium Val. legere licet. Et notus eſt verſus Prouerbialis Ariſtophanis in Pace, quamuis de Cancro:

Οὔποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν,
Ambulet vt cancer rectà haud effeceris vnquam.

Huius quidem picturæ inuentor fuit Reuer. & Nobiliſſ. vir ex antiquiſſ. Franconica equeſtri familia, Laurentius Truchſeſius, Canonicus Vvirtzburgenſis, bonarum literarum amantiſſimus. Eſt autem F
vetus hæc & communis de mundi peruerſitate querela, de qua inſignis Horatij locus 3. Carm. 6.

Aetas parentum peior auis, tulit nos Nequiores, mox daturos progeniem vitioſiorem,

Cui conuenienter etiam Seneca: hoc, inquit, maiores noſtri queſti ſunt, hoc nos querimur, hoc poſteri noſtri querentur euerſos eſſe mores, regnare nequitiam, in deterius res humanas & in omne nefas labi. Similiter Euripides in Hyppolyto,

φεῦ ! τῆς βροτείας ποῖ προβήσεται φρενός;
Τί τέρμα τόλμης καὶ θράσους γενήσεται;
Εἰ γὰρ κατ' ἀνδρὸς βίοτος ἐξογκώσεται,
Ὁ δ' ὕστερος τοῦ πρόσθεν εἰς ὑπερβολὴν
Πανοῦργος ἔσται, θεοῖσι προσβαλεῖν χθονὶ
Ἄλλην δεήσει γαῖαν, ἣ χωρήσεται
Τοὺς μὴ δικαίους καὶ κακοὺς πεφυκότας.
Hei; quo progredietur humana mens?
Quis finis temeritatis & audaciæ erit?
Si enim vniuſcuiuſque viri vita ſuperbè propagetur, G
Et poſterior priore longè
Deterior ſit, Deos adiicere terra
Oportebit aliam terram, quæ capiat
Eos qui ſunt iniuſti & mali.

Et vt *δίστιχῳ* ludamus pro more,

Miraris Cancri dorſo conſurgere mundum?
Deſine: ſic hodie vertitur orbis iter.

O S *στόμα.*

OS ſignificantes Ægyptij, ſerpentem pingunt, Horapolline teſte, Hieroglyphicon, lib. 1. cap. 45. quoniam ſerpens nullo alio membro valet, niſi ore.

O S T E N T A T O R E S.

DE Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud Græcos nomen accepiſſe videtur, Plinius lib. 12. cap. 1. ita ſcribit: ſed quis non iure miretur, arborem vmbræ gratia tantùm, ex alieno petitam orbe? Platanus hæc eſt per mare Ionium in Diomedis inſulam, eiuſdem tumuli gratia, primum inuecta, &c. At ſicut

Vmbram, non fructum Platanus dat: ſic quoque multis H
Vana alios ſpecie ludere ſæpe placet.

Virgilius Georgic. 2. vocat quoque *ſteriles platanos*: & lib. 4. eiuſd. operis, inquit,

Iamq; miniſtrantem platanum potantibus vmbram.

Quod in illos dici poteſt, qui ſemper magna de ſe pollicentes, omniáque ſua ad oſtentationem tantùm parantes, quò opinionem ſingularis doctrinæ ac prudentiæ vel falsò apud alios conquirant, vel etiam ſi quæ poſſideant bona ingenij neutiquam cum aliis communicent, nullum vnquam ſpecimen ſuæ memoriæ præclaris monumentis vel actionibus poſteritati præbere conſueuerunt. Quorum alterum eſt ridiculæ vanitatis, alterum inuidiæ deteſtandæ indicium. Deque priore vitio Menandri vnicus verſus multa complexus eſt, vbi ait:

Κενῆς δὲ δόξης ὐδὲν ἀθλιώτερον.
Miſerabilius eſt gloria vana nihil.

De altero verò nos rectè monet Phucylides hoc dicto,

Μὴ φθονέῃς ἀγαθῶν ἑταίροις, μὴ μῶμον ἀνάψῃς.
Ne inuideas bona ſociis, ne incurras in vituperationem.

A

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER QVINTVS.

B

PACIFICVS.

BALSAMVM totas ædes ſua replet fragrantia: & vnus vir, pacis ſtudioſus magnum cœtum diſſidentem in concordiam reducere poteſt.

PACIS *amor & ſtudium.*

A

OLEA arbor Palladi dicata, paciſque ſymbolum, ſemper viret, nec ſua folia amittit, idque (vt ſcriptores plantarum tradunt) ob peculiarem quamdam ſibique innatam pinguedinem. Fructus quoque producit ad multos hominum vſus admodùm commodos & neceſſarios, quare ob vtilitatem ſingularẽ neque incidi nec euelli vllo modo par eſt. Non aliter cauendum ſummopere omnibus, qui pacis ac concordiæ, publicæque vtilitatis ſtudioſi eſſe volunt, (vt vniuerſi eſſe debemus) ne vlla inuidiâ aut maleuolentiâ improborum ac maleferiatorum hominum à tam neceſſario ac laudabili propoſito, ſe impediri aut auocari vlla ratione patiantur. Sunt autem, ſecundùm Petrarcham, quatuor hoſtes pacis, quæ in exilium pellantur
C (quod certè ſi cuncti facere ſtuderent, pax & concordia eſſet perpetua ac ſempiterna ſperanda) nimirum, auaritia, inuidia, ira, ſuperbia. Sed nemo ferme pacis encomium breuius ac ſanctius D. Auguſtino nobis propoſuit, vbi ait: Pax eſt ſerenitas mentis, tranquillitas animi, ſimplicitas cordis, vinculum amoris, conſortium charitatis. Hæc eſt quæ ſimultates tollit, bella compeſcit, iras comprimit, ſuperbos calcat, humiles amat, diſcordes ſedat, inimicos concordat: cunctis eſt placida, neſcit extolli, neſcit inflari. Hanc qui accepit teneat, qui amiſit exquirat, qui perdidit repetat. Aurea profectò ſententia, omnium bonorum animis infigenda, vita & moribus exprimenda.

> *Dure faceſſe ligo, valida procul eſte bipennes:*
> *Frondeat æternos pacis alumna dies.*

PACIS *Diuina nuncia.*

DE Columbis, quæ veredariorum loco habentur, & litteras in remota quoque loca perferunt, plura tam apud veteres quam recentiores fide digna exponuntur, quod inprimis Plinius confirmat his verbis. Quin & internunciæ in rebus magnis fuere, epiſtolas annexas earum pedibus obſidione Mutinenſi in caſtra conſulum Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Ælianum lib. 9.
D de animal. cap. 2. & multos alios. Sed & in Geneſi, cap. 7. habemus, Nohacum ceſſante paulatim ex diuina gratia vniuerſali diluuio, columbam (auem propter ſimplicitatem, & caſtitatem etiam teſtimonio ſacratum literarum commendatam) ex arca emiſiſſe, & hanc quidem prima vice nondum reperiſſe locum, in quo conſiſtere poſſet, atque ideo ad eum rediiſſe, ſed poſt ſeptimum diem (quem numerum tradunt Doctores ſignificare iræ mitigationem & remiſſionem) veſpere reuerſam attuliſſe in ore ramum oleæ, quod & ipſum ſignum pacis & diuinæ reconciliationis extitit. Ad eumdem modum æternus Deus per ſanctum Spiritum petentibus pacem & gratiam ſuam affert, idque propter ſacratiſſimum meritum CHRISTI. Conſilis albam columbam in aere cum ramo oleæ pingit, adiecto dicto, INTVS ET EXTRA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & candidum colorem exteriorem præ ſe fert, ita quoque vnuſquiſque vera pietate & ſimplicitate præditus operam dare debet, vt cunctæ ipſius actiones externæ candidis ac bonis cogitationibus reſpondeant, omniàque ipſius dicta ac facta cum ſaluberrimis præceptis diuinis ſemper congruant. Quicquid enim fide integra & mente ſobria offertur, à Spiritu ſancto perficitur, vt D. Ambroſius in 15. S. Pauli Epiſtola ad Romanos docet.

> *Ore columba oleæ fert ramum, inſignia pacis,*
> *Quam fers in verbo Spiritus alme tuo.*

PATIENTIA *inuicta.* E

AQVILAM ſæpius a cornicibus fruſtra irritati atque importunè prouocati Ælianus annotauit, lib. 15. cap. 22. Vnde prouerbium quoque extitit, *ἀκ̓τὸν κορώνη ἐρεθίζει. Aquilam cornix prouocat.* Atque idem de aliis quoque auibus dici poteſt. Quemadmodum verò generoſa auis hoſce inſultus inanes, & vanam ac maledicam petulantiam decidet, (quod etiam de moloſſis importunos canicularum latratus contemnentibus dici ſolet (ita quoque animus excelſus & fortis leuiuſculorum & abiectorum hominum, qui neque prodeſſe nec lædere quicquam poſſunt, conatus & inſultus ne dignatur quidem vleiſci, & minoris facit (vt alio prouerbio dicitur) quàm Elephas culicem. Atque huc pertinent præclari verſus poetæ veteris Philemonis:

> ἥδιον οὐδὲν οὐδὲ μουσικώτερον
> ἐς. ἠδύνασθ' λοιδορούμενον φέρειν.
> ὁ λοιδορῶν γὰρ ἐὰν ὁ λοιδορούμενος
> Μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖθ' ὁ λοιδορῶν. id eſt.
> *Nihil eſt iucundiùs neque elegantiùs,*
> *Quàm ferre poſſe conuiciantem,*
> *Quoniam ſi ille cui conuicium ſit*
> *Diſſimulauerit, in ipſum auctorem illud redundat.* F

Nonnumquam tamen, vbi hæc malitia & inſignis conuiciandi libido modum excedit, & ſuæ importunitatis curſum nimis effrenem proſequitur, tandem ſecundùm Publ. Mimum,

> *Furor fit læſa ſæpius patientia.*

Aſcribitur autem hoc ſymbolum Alberto Comiti Habſpurgenſi XVI. qui diues fuit cognomento dictus, cuius magnanimitatem, ſimul & bonitatem ac ſapientiam ſingularem, hiſtorici magnis laudibus extollunt.

> *Numquam aquila imbelles cornices celſa fatigat:*
> *Nec generoſum animum lingua maligna mouet.*

Huc non incommodè referri poſſe videtur B. Auguſtini dictum, maior animus meritè dicendus eſt, qui vitam ærumnoſam magis eligit ferre quàm fugere; & humanum iudicium, maximéque vulgare, quod plerúmque caligine erroris inuoluitur, præ conſcientiæ luce ac puritate animi contemnere. Id Proſper Aquitanicus Regiolepidi Epiſcopus verſibus ita expreſſit;

> *Qui valet aduerſis oneratam ducere vitam,*
> *Et tolerare magis vult mala, quàm fugere,* G
> *Maioris multò eſt animi, quàm ferre paueſcens*
> *Indocti iniuſtum iudicium populi.*
> *Mens etenim recta, & puræ ſibi conſcia cordis,*
> *Hoc plus ſplendeſcit, quo magis atteritur.*

PARASITI GVLOSI.

ELEGANS profectò & argutum eſt Epigramma Græcum quod ex lib. I. Anthologiæ feliciter expreſſit latinè Alciatus Embl. 94. quo mus oſtreis hiulcis furtiuè ob prædam ſe inſinuans fingitur concluſa ab illis teſta multari miſeris modis. Conuenit hieroglyphicum illud in eos, qui ditiorum domos ventris cauſſa turpiter ſectantes, ſpontaneę ſe ſeruituti mancipant, & nihil inde, niſi infamiam & damnum reportant. Quod Lucianus aureolo planè tractatu *περὶ τῶν μισθῷ συνόντων* graphicè admodùm demonſtrat. Conuenit & in eos, qui perpetua luxuria, & gulæ impotentia, nimiáque vini ingurgitatione præproperum ſibi acceſſiuerunt exitium. Sicuti reuera plures ſemper gula, quàm gladius perdidit: & vt habent Theognidis verſiculi:

> Πολλῷ τοι πλέονας λιμοῦ κόρος ὤλεσεν ἤδη
> Ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλέον ἤθελον ἔχειν. H
> *Multo plures perdidit ſatias, quàm fames,*
> *Viros, qui plus ſua ſorte habere volunt.*

Exempla in omni hiſtoria occurrunt innumera. Sic Elpenor Vlyſſis ſocius apud Circen vino largiùs hauſto de ſcalis lapſu exanimatus: Antinous autem poculum adhuc manutenens ab Vlyſſe interfectus eſt. Quin etiam Alexandrum Magnum, alioquin contra omnem vim humanam inuictum, gula & vinum proſtrauit. Grauiſſima igitur eſt optimi poetæ Oppiani ad vitandam ingluuiem exemplo interitus, quem piſci noctuæ affert voracitas, adhortatio in 2. *ἁλιευτικῶν.* Sed Chriſtianis præcipue ante oculos eſſe debet Saluatoris noſtri ſanctiſſ. præceptum, Luc. 21. *προσέχετε ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κεαιπάλῃ καὶ μέθῃ* id eſt, *Cauete vobis nequando grauentur corda veſtra crapula & ebrietate.* Et Apoſtoli dictum diligenter obſeruandum eſt, ebrioſos hæreditate regni Dei excludens. 1. Cor. 6. 10. Grauiſſima & planè cæleſtis eiuſdem exhortatio finem huic hieroglyphico imponat. Nox præceſſit, dies appropinquauit, abiiciamus ergo opera tenebrarum, & induamus arma lucis. Sicut in die honeſtè ambulemus: non in comeſſationibus & ebrietatibus, &c. Sed induite Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne habere ad explendas cupiditates. Rom. 13. v. 12. 13. 14.

A P A R A T V S *in vtrumque.*

BOS vt ferre iugum aptus eſt, ita iugulum ad ſacrificium & mactationem dare paratus comperitur. Hieroglyphicum illud conuenit in bonos viros qui non ſolùm pietate, religione, nec non laudabili quaque doctrina excellere cupiunt, atque aliis præire, ſed etiam pluribus aliis laboribus, ſicuti bos arans, indefeſſo ſtudio proximis inſeruire ſtudent.

P A R E N T V M *Officium.*

A'ETO'N, ἀπὸ τοῦ ἀΐσσειν, i. ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel παρὰ τὸ ἀεὶ ἔτυμον εἶναι, id eſt, quòd ſemper ſit vera & genuina. Hanc indificate in locis non planis, ſed excelſis, & quidem præcipuè in arduis ſaxis & præcipitibus, nonnumquam tamen in arboribus, Ariſtoteles ſcribit lib. 9. de hiſt. animal. cap. 32. Dicitur autem Aquilam paulatim quoque ſuos pullos ad volandum aſſuefacere, atque etiam prouocare. Cuius etiam Deuter. cap. 32. in cantico ſuo Móſes meminit, DEI bonitatem erga nos conferens cum Aquilarum φιλοστοργίᾳ erga pullos. Sicuti Aquila, inquit, excludit
B pullos ſuos, & eoſdem fouet calore vitali, & expandens pennas ſuas aſſumit eos, & geſtat eos ſuper alas ſuas: ita DOMINVS ſolus duxit Iſraelem, & non erat cum eo Deus alienus. Sed ſimilitudo hæc rectè etiam de omnibus iis, qui iuuentutem ad virtutem & omnia laudabilia facta aſſuefacere ſtudent, & illos paulatim ad vitam meliorem quaſi attollere docent, accipi poterit, ſicuti Horatius quoque Epiſt. 2. lib. puerum inſtruit,

——— nunc adbibe puro
Pectore verba, puer, nunc te melioribus offer;
Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu.

Et Æneas ad Aſcanium xii. Æneid.

Diſce puer virtutem ex me, verumq́; laborem.

Sic legimus apud Suidam de Appollonio, cuius rei etiam facit mentionem Philoſtratus in vita ipſius; quemadmodum Aquilarum pulli teneras adhuc pennas ſortiti iuxta parentes volitant, iiſque magiſtris ad volatum ſeſe exercent, eùm vero ſeſe efferre poſſunt parentes anteuertunt, ſic Appollonius Euxenùm puer audiebat, eique auſcultabat, ſed anno 16. ad vitam Pythagoricam ſe contulit.

C *Vos virtutis iter gnatis monſtrate parentes:* 11
Ipſa Aquila vt pullos fida volare docet.

P A R S I M O N I A.

ERINACEVS, vel ſecundùm Plinium Herinaceus, forſitan quia infixa ſpinis illius inhæreant, dicitur quoque Ericius, & apud Plautum in Menechmis Eres, Græcis ἐχῖνος; Autumni tempore (vt refert Plutarchus lib. de ſolertia animal.) ſub vites obrepens vuarum acinos pedibus in terram decutit, eóſque circumuolutans ſe ſpinis ſuis excipit, ſpeciem deinde exhibens ambulantis vuæ, in cauernam ſuam abſcedens catulis eas à ſe decerpendas præbet, non ſolùm ſibi, ſed aliis natus, & prolis ſuæ memor, necnon parſimoniæ amans, cuius hieroglyphicam tabellam nobis exhibet. Appoſitè Menander,

Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν, οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον.
Hoc viuere eſt, haud ſibi vni viuere.

Et Cicero in Paradoxis, O dij immortales, inquit, non intelligunt mortales, quàm magnum vectigal
D ſit parſimonia: Plin. lib. 8. cap. 37. refert Erinaceos præparare ſibi hyeme cibos, & ſupra iacentia poma volutatos, affixa ſpinis, vnum non plura tenentes ore, portare in cauas arbores. Idem narrat Ælianus. lib. περὶ φιλοπλουτίας Plutarchus, ex parcorum hypothes, Lucrare (inquit) & reconde, atque te tanti eſſe crede, quantum eſt quod poſſides.

P A T I E N T I A *preſſa valentior.*

ACANTHVS ea herba eſſe putatur, quam vulgo à ſimilitudine foliorum cum pedibus vrſinis Brancam Vrſinam Itali vocant, & apud nos quoque hoc tempore excolitur. De qua Vitruuius lib. 4. cap. 1. hiſtoriam refert eiuſmodi. Virgo ciuis Corinthia, iam matura nuptiis, implicata morbo, diſceſſit. Poſt eius ſepulturam, quibus ea viua delectabatur poculis, nutrix collecta & compoſita in calatho pertulit ad monumentũ, & in ſummo collocauit, atque vti ea permanerent diutius ſub dio, regula texit. Is calathus fortuitò ſuper acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere preſſa radix acanthi, media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit, cuius cauliculi ſecundùm latera creſcentes, & ab angulis tegulæ ponderis neceſſitate expreſſi, flexiones in extremas partes volutarum facere ſunt conati. Tunc Collimachus ſtatuarius præteriens hoc monumentum, animaduertit eum calathum, & circa foliorum naſcentem teneritatẽ: delectatúſque genere & formæ nouitate, ad

id exemplar columnas apud Corinthios fecit. Hactenus Vitruuius. Vt igitur hæc herba melius creſcit & elegantius, ſi nonnihil prematur: ſic etiam animus fortis & ſua virtute inuictus, contra omnes fortunæ inſultus, in aduerſis ſemper ſeſe magis exerit, ac multò clarius omnibus conſpiciendum præbet. E

Fortis ab aduerſis animus præclarior extat:
Pondere ſic preſſus ſurgit acanthus humi.

P A T R I Æ *amor.*

IBIS à quibuſdam Ciconia Ægyptiaca nominatur, propter magnam cum ipſa ſimilitudinem, ſic in veterum nummis, potiſſimùm Adriani, Ægyptum denotat, quod ea regioni propria & inquilina ſit. Ariſtoteles, lib. 9. hiſtor. Animal. cap. 27. (quem Plinius, Ælianus, Solinus & alij ſequuntur) illas aues diſtinguit in candidas & nigras. Candidæ apud Peluſium (vulgò Damiata, vel ſecundùm alios Teneſſa) nullæ reperiuntur, cùm in vniuerſa reliqua Ægypto habeantur. Nigræ verò contra ſolæ apud Peluſium ſunt, alibi nuſquam apparent. Ælianus lib. 9. Animal. capit. 27. ita peculiarem auem eſſe Ægypto tradit, vt ſi quis vi & impetu velit ex ea aliò tranſportare, ſibi ipſi mortem conſciſcat, & Plinius lib. 10. cap. 48. ſcribit à M. Egnatio Caluino præfecto aliquando tamquam rem inuſitatam in Alpibus viſam. Vocatur autem ὀφιοφάγος ab eſu ſerpentum, & ouorum ſerpentinorum, quod Cicero lib. 1. de natura deor. teſtatur, atque eam ob cauſſam ab Ægyptiis hanc auem coli refert (idque Diodorus Siculus & Ammianus Marcellinus quoque aſſerunt) quòd à ſerpentibus & alijs venenatis beſtiolis regionem mundam conſeruet, atque ideo reſte Alexandro Aphrodiſienſi, lib. 12. primæ philoſophiæ, & ante illum Herodoto lib. 2. capitale fuit ibidem interficere. Docemur autem ante omnia curam & ſolitudinem maximè impendendam patriæ, quam Plato in Critone inquit eſſe τιμιωτέραν μητρὸς καὶ πατρὸς, id eſt, *in maiore honore patriam habendam, quàm matrem & patrem.* Eúmque imitatus Cicero in lib. de Repub. & in Epiſtolis ad Atticum, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Euripides in Phœniſſis, ni fallor, F

Εἰκὸς δὲ παντὶ καὶ λόγῳ, καὶ μηχανῇ,
Πατρίδος ἐρῶντας ἐκσώζειν σωτηρίαν.
Conuenit omni ratione & arte,
Amantes patriam, ſalutem eius curare.

Huic autem hieroglyphico appingimus diſtichon, pro more.

Nunquam excedit Ibis terra Mereotidis aruis,
Vt moneat quantum poſſit amor patriæ.

P A T R I A M *tueri, optimum Augurium*

INTER omnia, quæ regum exactionem ex vrbe Roma præceſſerunt, Liuius hoc etiam commemorat, anguem ex columna lignea elapſum, non fugam tantùm regiam, ſed Tarquinium etiam Superbum valdè anxium feciſſe. Quod in L. Brutum accuratè conuenit. Sed longè aliter ſimile ferè prodigium accepit L. Sylla, qui conſul in Sociali bello, cùm in agro Nolano ante prætorium immolaret, ſubitò ab vna parte aræ prolapſum anguem conſpexit: qua viſa Poſthumi aruſpicis hortatu continuo militem eduxit, ac fortiſſime Samnitum caſtra cepit: fuitque hæc victoria fundamentum potentiæ ac felicitatis Syllanæ, vt Valerius Maximus auctor eſt. Sic diu ante apud Homerum ιλ. β. Græci in Aulide omen quidem futuri decennalis belli, ſed certæ victoriæ ex ſerpente, qui ex ara proſiliens auiculam matrem cum octo pullis conſumpſit, collegerunt: quem Homeri locum elegantiſſimis latinis verſibus expreſſit Cicero, 2. de diuin. & eum imitatus Virgilius 5. Æn. per anguem ſeptem gyris contortum, ſeptennalem Æneæ errorem innuere voluit, quemadmodum exponit Seruius. Sic aliàs in oſtentis, angue aut ſumma nominis dignitas, aut regia poteſtas portendebatur. Nota enim ſunt, quæ Cicero 1. de Diuinat. de Roſcio Com. in hanc rem affert. Et præter Herculis exemplum, Seueri & Aureliani Imperatores, & alia plura: vſum autem hoc hieroglyphico Scipio Ammiratus ſcribit Ducem Seminariæ in regno Neapolitano cum hac Inſcriptione velle monſtrat iter, qua demonſtrauerit, ſibi Regi ſuo contra Romanum Pontificem, merenti, nullo omine aut augurio alio opus eſſe: ſed vnicum ſinceræ Fidei & Virtutis ſtudium ſufficere. Præclarè igitur Q. Fabius Maximus (vt Cicero refert de Senect.) dicere auſus eſt, optimis auſpiciis ea geri, quæ pro ſalute Reipublicæ fierent, quæ contra Rempublicam ferrentur, contra auſpicia ferri. Vt enim inſigniter dicit Hector apud Homerum, ιλ. μ. H

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης:
Vna auis optima, pro patria pugnare tuenda.

Et poëta noſter diſtichis ſeria pingens,

Tutum monſtrat iter virtus, cur anxius anceps
Augurium expectas, ſi voluiſſe ſat eſt?

A PECCATORES.

QVOD de Sciæna Oppianus refert, eam cùm caput & oculos ſaltem occultarit, totam ſe latere putare: idem mugili tribuitur a Plinio, fortè ex Ariſtot. lib. 8. hiſt. an. Pierius Cephalo hoc aſcribit, quem & nos hîc exhibemus depictum. Vt autem ſimiles ſunt inter ſe iſti piſces, ita ſæpe confunduntur. Similis eſt ſtultitia & auium quarundam, de quibus alibi & hyænæ inter quadrupedes, de qua lepidam narrat hiſtoriam Busbequius Ep. 1. de legatione Turcica. Eſt autem hæc imago illorum hominum, qui opinionis errore flagitia ſua occulta eſſe putant, Deique iuſtam animaduerſionem ſe effugere poſſe impiè arbitrantur. Fruſtra. Nam, vt habet Græcum Epigramma, lib. 1. ἀνθολ.

Ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἄτοπόν τι ποιήσας,
οὐ λήσεις δὲ θεούς, οὐδὲ λογιζόμενος.
Improba facta homines poßis clam forſan habere:
Verùm animi ipſa Deo ſingula ſenſa patent.

Quo & Propertij illud pertinet:

Ah miſer, etſi quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

B Pulcherrimè igitur Iſocrates dixit ad Demon: *μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λήσῃς, σεαυτῷ γε συνειδήσεις: Nunquam ſperare debes ſi quid turpe feceris, te latitaturum. Quamuis enim lateas alios, tute tamen tibi conſcius eris.* Etſi autem de Prouidentia imprimis diuina Sacri libri pleni, & exempla, quibus Deus ſæpè mirabiliter ſceleſtos & latebris ſuis ad ſupplicium & pœnam protraxit, ignota ſunt nemini, nihil tamen in hoc genere luculentiùs, nihil ad hoc hieroglyphicum illuſtrandum accommodatius modò mihi ſuccurrit, quàm Pſalmus Dauidicus 139. quo lectorem vno verbo remitto.

PECCATVM.

PESSIMA radix, non euulſa de terra, perpetuò germinat: & peccatum, cui indulges, nouas vires quotidie acquirit, & maximus peccatorum cumulus efficitur.

PERDVLLES.

C ANGVILLAS vel max. turbatis & limoſis aquis capi, præter Ariſtotelem, Athenæus quoque & Cl. Alex. tradunt, & docet experientia. Baſilius homil. 9. Hexaem. *Τὰς δὲ ἐγχέλεις οὐδὲ ἄλλως ὁρῶμεν, ἢ ἐκ τῆς ἰλύος συνισταμένας.* Ex quo loco & Athen. indicatione rectè Dauid Hoeſchelius, doctiſſ. vir, Etymologum corrigit, apud quem *ἐγχελὺς παρὰ τὸ ἔχεσθαι ἐν τῇ ὕλῃ*, legitur, pro *ἐν τῇ ἰλύι*. Hieroglyphicon autem hoc vel ex Æſopi apologo, vel ex Ariſtophanis Equitibus rem in turbulentos ciues, qui ex Reip. motu diteſcere, & ſæpè, vt Tacitus loquitur, priuata vulnera reip. malis operire ſtatuunt, detorquentis, deſumpſit Alciatus, cuius elegantiſſ. in diuites publico malo Epigramma legitur Embl. 88. ad illos pertinet Ciceronis Orat. in Catilin. 2. dictum: honores quos quieta Republica deſperant, turbata conſequi ſe poſſe arbitrantur. Nam, vt apud Plutarchum Calliſthenes ait:

ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς,
In ſeditione honore afficitur etiam peßimus.

Cui ſimile eſt & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plutarcho refertur:

ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ Ἀνδροκλείδης πολεμαρχεῖ:
Seditione orta dux eſt etiam Androclides.

Et ſunt ſimilia prouerbia alia, quæ itidem huc referri poſſunt: Sed inprimis illud, *ἐγχέλεις θηρᾶσθαι, Anguillas captare.* Sed illam quidem *διχοστασίην* Philippo Maced. Regi, magnitudinis & potentiæ occaſionem &
D cauſſam extitiſſe, aiebat Calliſthenes: Qui, vt Iuſtinus inquit, veluti è ſpecula quadam libertati omnium (*ciuitatum Græciæ puta*) inſidiatus, dum contentiones ciuitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoréſque ſubite regiam ſeruitutem coëgit.

Turbato anguillæ capiuntur flumine, ſic res
Turbare in patria ſeditioſus amat.

PERFECTIONIS *aſſequendæ ratio.*

VIRGILIVS 6. Æneid. eleganter deſcribit geminas columbas Æneam ad lucum & arborem, in qua aureus ramus poſitus erat, deducentes, quo *μυθολογικῶς* videtur poëtam voluiſſe deſignare illas duas alas, quas animo humano in Phædro longa oratione attribuit Plato. Ac eruditè admodum hoc ſymbolum explicat vir doctiſſ. Iohannes Anton. Viperanus in oratione 4. de perfecto hominis habitu, vbi ita ſcribit. Ad quam perfectionem (quando ſcilicet ad virtutum actiones exercendas quiſpiam bene affectus & rerum intelligentia perpolitus eſt) aſſequendam, quia non ſolùm incuræ & doctrinæ adiumentis, ſed etiam diuini numinis afflatu opus eſt, egregiè inquit poëta,

Pauci

-----Pauci quos æquus amauit E
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus,
Diis geniti potuere.

Id quod idem poëta ſuis commentis ſapientiſſimis commendauit. Nam Æneam inter denſam atque
aſperam ſyluam ramum aureum quærentem introducit, ſine quo ad patrem aditu prohibitus fuiſſet,
atque ad eum duas columbas à matre Venere immitti facit, quæ inter ſyluestres ſepes ad Iunoni ſa-
cram arborem volatu ſuo viam monſtrent,

Tollunt ſe celeres, liquidúmque per aëra lapſæ
Sedibus optatis gemina ſuper arbore ſidunt,
Diſcolor vnde auri per ramos aura refulſit.

Aurum propter eximium ſplendorem, ſapientiam mihi deſignare videtur, qua nihil optabilius, nihil
præſtantius eſt. Sed tum inter falſas hominum opiniones & errores, tum inter acres aut honorum
aut diuitiarum curas, tum inter turbidos animi motus deliteſcit: tamen fas eſt nobis eam cum Deo
comprehendere, actione & cognitione ducibus quas geminæ columbæ ſignificant.

PERFECTIONIS *ſtudium.* F

Corolla ex Lauro, Quercu, & Olea contexta, aræ cuidam impoſita conſecratáque, hierogly-
phicè nos monet, vt harum arborum naturam ac proprietatem imitemur, & ſecundùm earum
myſticum ſenſum vitam noſtram vniuerſam integritati ac pietati conſecremus. Per Laurum enim,
Apollini dicatam, ſtudium prudentiæ & rerum cauſſas inueſtigandi intelligimus. Vnde Dionyſius
μαντικὸν φυτὸν, id eſt, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro, propter ſingularem do-
ctrinam, poëtæ coronabantur: nam à fulmine, id eſt, temeritate & ignorantia, immunis eſſe putaba-
tur. Quercus verò Ioui ſacra fuit, tamquam prima arborum, ac propter incorruptam ipſius mate-
riam, & diu durabilem, fortitudinem ac conſtantiam animi exprimit, quibus contra ſenſuum aber-
rationes ac illecebrarum fortuitarum inſidias nos munire debemus. Oleam denique Palladi attribu-
tam, pacis eſſe *ἱερογλυφικὸν* non modò Græcorum *μυθολογίαι* & numi antiquorum plurimi teſtantur,
ſed etiam ſacræ literæ paſſim indicant.

E Lauro Quercu atque olea, duce digna corona,
Prudentem, fortem, pacificúmque decet.

PERFIDVS. VAFER. G

Scorpio hominem vafrum, cuiq; nulla ſit habenda fides denotat, vt apud ſcriptores hieroglyphi-
corum legimus. Non igitur niſi reſecta cauda, in qua illi aculei venenum ſtillãtes, ab eius ictu quis
tutus ſit. Similiter ne hoſti quidem vlli, cui arma erepta aut excuſſa non ſint, fidendum, multò minus
ad colloquia cùm eo veniendum eſt, aut ad fœdera, etiamſi per omnia ſacra iurare paratus ſit. Cuius
rei ſignificatio libri depicti imagine ſubiicitur. Rectiſſimè igitur Q. Cicero, legatus Ceſaris, reſpon-
dit Neruiis: non eſſe conſuetudinem Romani populi, vllam accipere ab hoſte armato conditionem.
Et memorabilis eſt ille apud Liuium lib. 33. inter philippum Macedonem, & T. Quintium congreſ-
ſus, ex quo patet nullam fidem eſſe cum hoſte ad colloquium congredi. Sic ſanè 2. Samuelis 20.
Amaſa ſub pacis & amicitię pretextu à Ioabo interemitur, non attendens cinctum eum gladio philip-
pus quidem Cominæus ſæpiùs monet, quantum ſit periculi in congreſſibus magnorum principum,
& quàm dubia ac periculoſa ſint inter ipſos plerùmque contracta fœdera. Et affert cùm alia exempla
tum imprimis lib. 3. Ludouici Regis Galliæ, Peronæ in Caroli Burgundi poteſtate periclitantis: &
lib. 6. de Ioanne Burgundiæ Duce à Rege Carolo in mutua ſalutatione interempto: quę ſunt illuſtria.
Rectè igitur Demoſthenes in Philippicis dicit, vrbibus ad cuſtodiam multa quidem inuẽta eſſe, val-
la, mœnia, foſſas, &c. quæ tamen omnia manibus conficiantur, & ſumptus poſtulent ingentes. Ve- H
rum vnum commune munimentum à natura ineſſe animis hominum *εὖ φρονούντων* idque cum cæteris
ſalutare eſſe, tum maximè plebi contra tyrannos: *Ἀπιστίαν* nempe. Et ſane in celebrem illum de hac
Epicharmi verſiculum integrum etiam ſcriptum Dio Pruſæenſis contexuit. Cuicumque igitur hoſti
perfido, verbis ludenti, fidem obſeruandam eſſe neganti, iuranti periuranti, ſub honeſto pallio ſclope-
tum geſtanti, occinit libertas publica,

Non niſi deſecta credam tibi, Scorpio, cauda
Armaque ni ponas, fœdera nulla dabo.

PERICVLA *nulla contemnenda.*

Quemadmodum Vrtica ob ſubtiles adeo acutóſque foliorum aculeos, ſi manibus leniter
contrectetur, magnum poſt ſe pruritum & acrimoniam ſatis moleſtam relinquit: contrà verò, ſi
plena manu fortiter comprimatur, parum nocere poteſt: Ita pericula quandoque exigua, ſi negligan-
tur, nec illis in tempore præſenti animo obuiam eatur, non contemnendas vires ſumere, & homini-
bus tandem plurimum exhibere negotij videmus. Vnde etiam veteri prouerbio admonemur paruũ
hoſtem

A hoſtem & exiguum vulnus non temere eſſe contemnendum, cùm vtrúmque principio neglectum leui aliqua occaſione vires ſumere,& nonnumquam plurimum damni inferre conſueuerit. Quare, vt poeta monet,

Principiis obſtat: ſero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras.

De hoc ſymbolo quidam eruditum hoc carmen compoſuit:

Molliter vrticam ſi quis tractauerit, vret,
Et timidas lædit tacta borago manus.
His tamen intrepidè franguntur ſpicula preſſu,
Hácque omnis ſubitò pellitur arte dolor.
Res age,non magnis nec neglige viribus hoſtem,
Sed leue,quo poteris robore,tolle malum.

Hieroglyphica porro hæc tabella diſticho ſequenti delineatur.

Læditur is meritò paruum qui negligit hoſtem,
Fortiter vrticas qui premit,ille ſapit.

B

PERICVLA *vndiquè imminentia.*

INTER piſces marinos volantes etiam recenſentur hirundines, qui Ariſtotele, Oppiano, aliiſque referentibus,ſublimes extra aquam euolant, cúmque pinnas ſuas explicant, noſtris hirundinibus non ſunt abſimiles,vti Plinius innuit: & viuos ſe eos vidiſſe atteſtatur I. Cæſ. Scaliger. Euolant autem more auium gregatim, vt effugiant inſtantes ſibi in mari hoſtes, quemadmodum Oppianus & Ælianus ſcribunt: & oculatus teſtis eſt Ant. Pigafetta Vincentin. in deſcriptione ſuæ nauigationis circa vniuerſum orbem,vbi narrat ſe ſæpiùs hoc obſeruaſſe non procul à freto Magellanico. Verùm non in aquis tantùm hæc illis parata pernicies, ſed in aëre etiam fugitiuos excipiunt rapaces volucres, quæ miſerè captos enecant ac deuorant. Et auium quidem iſtiuſmodi, marinarum, quæ è mari prædam pro victu habent, in Braſilia maximam eſſe copiam Lerius obſeruauit. Alciatus ſimile commentatus eſt hieroglyphicon de Sardis piſciculis,quos ſimul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicéſque perſequuntur. quod Claud. Minos in litigatores,qui fruſtra ab vno iudice ad alium vſque prouocant, nec ad exitum litis peruenire vmquam poſſunt, accommodat. Congruit autem hoc noſtrum generaliter in omnes,qui euitata, quod dicitur, Charybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos Prophe-
C tæ illud; *Quomodo cùm fugiat homo à conſpectu leonis. & obuiam ei fit vrſus,& inſiliat in domum ſuam.& innitatur manu ad parietem.& mordeat eum ſerpens?* Referendum etiam huc eſt adagium: *Fumum fugiens in ignem incidi.* Item aliud; *De fumo ad flammam*: cum ſimilibus. Quoſdam adeo affligit fatum, vt illis non pateat quamuis mortuis. Quod eleganter expreſſit Auguſti libertus Phædrus fabella LIX. Eiuſmodi homines dicere poſſunt,

In nos nempe omnis cæli pelagique rapina eſt:
Et fatale rapit,quem manet,exitium.

PERSEVERANTIA *efficit,non deficit.*

COLVMELLA lib.8.rerum ruſticarum de pullo anſerino tractans, cauendum eſt,inquit, ne aut aculeis vrticæ compungatur, aut eſuriens mittatur in paſcuum. Nam ſi adhuc parum firmus & indigens ciborum peruenit in paſcuum, fruticibus aut ſolidioribus herbis obluctatur ita pertinaciter vt collum abrumpat. Paulo aliter Varro,& Plinius,è quibus poſterior lib. 10. cap. 59. ita ſcribit: Pullis anſerum vrtica contactu mortifera. Nec minus auiditas, nunc ſatietate nimia, nunc ſua met vi,
D quando appræhenſa radice, morſu ſæpe conantes auellere, ante colla ſua abrumpunt. Sic vnuſquiſque magna conſtantia in rebus laudabilibus ac honeſtis perſeuerare poſthabitis omnibus difficultatibus debet. Dicit autem Cicero 2.de Inuent. perſeuerantiam eſſe in re benè conſiderata ſtabilem ac perpetuam permanſionem, ſicuti ibidem patientiam ait honeſtatis ac virtutis cauſſa eſſe arduarum rerum ac difficilium voluntariam ac diuturnam perpeſſionem, ac conſtituit vtramque virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis inſtitutis quamdam Lacænam filio ſcutum tradentem, refert dixiſſe, τέκνον, ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς. *Fili, aut hanc aut ſuper hac*, nimirum aſpide. Vnde Sybarita quidam,vt eſt apud Stobæum, cùm peregrinatus Lacedæmonem veniſſet, moribus ciuium perſpectis, & imprimis conſiderata patientia, ad quam ſtatim à pueris ſe ſe aſſuefacere coguntur, Cicero etiam teſte in Tuſculanis Quæſtionibus, nihil illos mirum præſtare dixit, quod ita facilè mortem in bello obeant, veriti ſcilicet ne ita duriter viuere cogantur. Sic legimus apud Xenophontem de Cyri inſtitutione lib. 1. Non ita victum illum refugiſſe, vt nollet in eo ipſo quo inferior fuiſſet, amplius occupari, ſed verſatum eſſe in experiundo idem iterum facere rectius.

Conſiliis ſuffulta bonis conſtantia, multum
Rebus in inceptis vtilitatis habet.

P E R S P I C A X.

PLINIVS ſcribit Lynces reperiri in Æthiopia, lupos autem Ceruarios in locis Septentrionalibus. Nonnullis ſunt animalia congenera: & vtrique tribuunt ſcriptores viſum acerrimum pelliſque varietatem. Plutarchus lib. contra Stoicos ſcribit creditum fuiſſe de Lynceo quodam, quod ſaxa quoque & arbores oculorum acie penetraret. κεῖνος γὰρ ἐπιχθονίων πάντων γένετ᾽ ὀξύτατον ὄμμα, vt ait Pindarus Hymn. 10. Nem. & Horatius 1. Epiſt. ad Mecœnatem, E

Non poßis oculo quantum contendere Lynceus.

Hæc nonnulli ad hanc feram tranſtulerunt, quod tamen fabuloſum pluribus & nimis hyperbolicum eſſe videtur. Nihilominus eleganter accommodari ad aciem mentis ſingularem, atque ingenij acumen & perſpicacitatem poterit, quæ Græcis eſt ἀγχίνοια, eximia admodum & vtilis, ſi ad res laudabiles adhibeatur: contrà verò plurimum nocens ac pernicioſa, ſi tam egregio dono homines ad futilia perperam abutuntur. Tribuit hanc laudem Cyro ſuo Xenophon, lib. 1. quod ad aliorum quæſita, propter ingenij celeritatem & perſpicaciam promptè reſponderit.

Et muros penetrant fulgentia lumina Lyncis:
Et ſecreta acies perſpicit ingenij.

P E R S V A S I O *Stolida.* F

SVNT quædam animalia, potiſſ. ex auibus, quæ capite tantum quocumque modo occultato, ſe vniuerſo etiam corpore reliquo ſimiliter latitare opinantur, qua ſtulta perſuaſione decepti ſæpe capiuntur. Quod Struthocamelus quoque referente Plinio lib. 9. ab initio, & perdix, ſecundùm Olaum Magnum, atque Phaſianus in niue factitare dicitur. Idem de Sciæna piſce Oppianus 4. halieut. tradit. Nos hic Phaſianum proponimus, qui à phaſi vel phaſide fluuio apud Colchos, vbi id genus auium copioſè reperitur, nomen accepit, vnde in alias regiones fuit exportatum, vt Martialis habet,

Argiua primum ſum tranſportata carina,
Ante mihi notum nil niſi phaſis erat.

Proponitur hîc nobis ſtolidæ perſuaſionis luculenta imago, cùm videamus multos qui vano opinionis errore ſeducti ac excæcati ſua enormia flagitia apud DEVM & homines ſe poſſe tegere exiſtimant, inſtar infantum, qui malè ſibi conſcij appoſita manu faciem velant, vel oculos claudunt, & ſic ſe putant à nemine conſpici. Hoc vitium iuuenibus nimis vſitatum ita Menander deſcribit,

ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες, ἡνίκ᾽ ἦν νεώτερος, G
ἐδόκουν μὲν, ἐφρόνουν δ᾽ οὐδέν. ἀλλὰ πάντα μοι
κατὰ χειρὸς ἦν τὰ πράγματ᾽ ἐνθυμουμένῳ,
νῦν δ᾽ ἄρτι μοι τὸ γῆρας ἐντίθησι νοῦν, id eſt,
Ego enim, ô viri, cùm iunior eſſem,
Opinabar quidem, ſed nihil ſapiebam Verùm omnia mihi
In manu erant negotia, quæ cogitabam,
Nunc demum mihi mentem ſenectus inſerit.

Demoſthenes quoque alibi dicit: ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶ, αὐτὸν ἐξαπατῆσαι, id eſt, omnium facillimum eſſe, ſeipſum decipere. Et vetere prouerbio effertur, Sabini quod volunt, ſomniant.

Ah miſer, & ſi quis cautè ſua crimina celat,
Hæc tamen æterno ſunt manifeſta Deo.

P E T V L A N S *ad modeſtiam reductus.*

PLVTARCHVS in ſympoſiacis lib. 6. cap. 10. de Tauro ad ficum manſuefacto ſcribit, Spiritum validum & vehementem in ficu exhalare, cùm viſus planè teſtatur, tum id quod de tauris fertur: H ſcilicet ficui alligatum taurum etiam ferociſſimum quieſcere, tactúmque admittere, & omnino ferociam quaſi langueſcentem deponere. In acrimoniam tamen arboris maior pars cauſſæ collata eſt. Plinius verò lib. 23. cap. 7. ſecuti Horapollo quoque in hieroglyphicis hoc potius Caprifico adſcribit: & quidem collo eorum hanc circumdatam mirabili natura compeſcere tauros ait, vt immobiles præſtet. Cuius proprietatis cauſſam Cœlius Calcagninus lib. 2. inueſtigare conatur. Sic frenum petulantię eſt ſępe aduerſa fortuna hominibus, rebus ſecundis nimis ſeſe efferentibus, vel aliis vitiis impunè indulgentibus, & idem quoque prȩſtat doctrinę ſanioris inſtitutio, necnon ad virtutem atque honeſtatem aſſuefactio, quibus effrenes hominum animi ad modeſtiam & manſuetudinem reducuntur, quod præclarè Horatius expreſſit lib. 1. epiſt. 1.

Nemo adeo ferus eſt, qui non miteſcere poßit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Qui ſimiliter lib. 2. Serm. 4. ſatyra, inducit Polemonem Athenienſem, perditæ luxuriæ adoleſcentem, qui ebrius & coronatus, fortè ingreſſus ſcholam Xenocratis, cùm philoſophus hic acriter de induſtria eſſet in luxuriam inuectus, coegit pœnitentia ductum oratione ſua Polemonem, vt depoſita

priore

A priore mala vita philoſophiæ ſeriò operam daret, qui etiam eidem Xenocrati poſtea ſucceſſor datus eſt, de quo idem Horatius,

----- potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri.

PIETATIS *amor, aliis dulcis, aliis amarus.*

STVRNVS, ψάρ, ſiue ψάρος, cateruatim, ſecundùm Plinium, volat, & quodam pilæ ordine circumagitur, omnibus in medium agmen tendentibus, & eſt quoque hæc auis ſermonis humani æmula. Aiunt autem cicutam illi eſſe alimentum conueniens, ſicuti hellebotus coturnici, vtrumque quidem homini venenum, vt Galenus lib. 3. de Alimentis & alibi tradit. Alij verò ſemen Sturnum intetimere Ælianus docet lib.6. de animal. cap. 46. Déque hac *ἰδιοσυγκρασίᾳ* extant elegantes verſus Lucretij libr. 4.

Tantaq́ in his rebus diſtantia differitáſq́ eſt,
B *Vt quod aliis cibus eſt, aliis ſit acre venenum,*
Eſtq́ vtiq́ vt ſerpens, hominis quæ tacta ſaliuis
Diſperit, ac ſeſe mandendo conficit ipſa.
Præterea nobis veratrum eſt acre venenum,
At capreis adipes & coturnicibus auget.

Galenus verò lib.3. de ſimpl. Medicam. facultatibus, rationem huius proprietatis in Sturno reddere conatus eſt his verbis. *Sic hominem quidem cicuta necat, tum ob meatuum amplitudinem, caloríſque multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos verò ob cauſſas contrarias non enecat, quandoquidem retineatur ac cunctetur, & ſeſe temporis tractu concoqui præpararíque à corde tanquam à foco incaleſcens ſinat, non ſecus ac lignum extrinſecus.* Sicuti autem quidam vir nobilis ad honeſtos ſuos amores hoc hieroglyphicon accommodauit, eo innuens, omnia alia quæ cæteris amara & contraria in amore contingant, ſibi eſſe accepta & grata: ita multò rectiùs vſurpari poterit ab iis, qui amore virtutis & pietatis cuncta alia quantumuis laborioſa & iniucunda, ſibi reputent pro condimento ſuauiſſimo & admodum ſalutari.

Eſt vni iucundus amor, nocet alteri amaſſe:
C *Quodq́ vni prodeſt, alteri obeſſe poteſt.*

PIGER.

MVLTIS hieroglyphicis Salomon ignauiam traducit Prouerbiorum & Eccleſiaſtis libro, quæ ex contextu deſcripſimus.

1. Prouerb.6.v.9.10.11. *Vſquequò piger dormies? quando conſurges è ſomno tuo? Paululùm dormies, paululùm dormitabis, paululùm complicabis manus tuas vt dormias: & veniet tibi quaſi viator egeſtas, & pauperies quaſi vir armatus.* Eccleſ 4.5. *Stultus complicat manus ſuas, & comedit carnes ſuas. Qui otio indulget plerumque manus decuſſatim collocat, & in gremium deponit, vt ſibi ipſi ſomnum faciliùs conciliet.* Apud Liuium, *Decad. 1. lib. 7.* Sex. Tullius exercitus Romani nomine C. Sulpitium dictatorem his verbis alloquitur: *De nobis ita deſperaſti, vt te mancorum ac debilium ducem iudicares eſſe. Quid enim aliud eſſe cauſæ credamus, cur veteranus dux fortiſſimus bello, compreßis (quod aiunt) manibus ſedeas?* Et apud Lucanum libr. 2. *Compreſſas tenuiſſe manus.* Theocritus Idyll. 16. *ὑπὸ κόλπῳ χεῖρας ἔχειν*, quod ſectio ſequens exponit.

D 2. Prouerb. 19.24. *Abſcondit piger manum ſuam ſub axilla, nec ad os ſuum applicat eam. Cap. 26. v. 15,* idem proponit hieroglyphicon, & addit, *Piger laborat, ſi ad os ſuum manus conuerterit. Alÿ* legunt, *Piger manum ſuam abditam habet in ſua manica, etiam ad os non reducit eam*, id eſt, ne tum quidem, quum maximè opus eſt, manum extra os manicæ ſuæ exerit, quam operi admoueat, ſed illam adeo ſtudioſè in ea continet, vt etiam cibum in os ſuum inſeri patienter ferat. Magni viri quidam, legerunt *tſalahath*. pro *tſallakath*: ideoque axillam vel ſinum reddiderunt: cùm dictio Hebræa propriè ſignificet ſartaginem, in qua carnes friguntur; interdum etiam, vt 2. Reg. 21.13. ſcutellam ſiue patinam, qua cibus menſis infertur. Sed idem eſt ſenſus. Depingitur enim geſtus hominis planè ignaui & ſomniculoſi tanto ſtupore correpti, vt manu ſaltem exerta, epulas appoſitas tangere, oríque admouere nolit, ſed tamdiu expectet, donec aliquis eas iam menſas ac propemodùm liquefactas ipſi in os inſerat, quemadmodum nutrices infantibus ſolent; aut ipſi etiam cibi ſua ſponte ſeſe palato ingerant,

Οἱ δ' αἰ τε κίχλαι ἀναβραστ' ἠλλυμέναι,
Περὶ τὸ στόμα πέτοιντ' ἀντιβολοῦσαι καταπιεῖν. id eſt.
Aſſiq́ turdi bene conditi & feruidi,
In os volantes, ſe vorari ſupplicent.

Hæc Athenæus ex Pherecrate, lib. 6. dipnoſophiſt. cap. 14. pingens Vtopicam felicitatem, qua ſi quis E
delectatur ampliùs addat Comici Cratetis eodem capite citata carmina quæ Dalecampius ex Græcis Latina fecit hoc modo:

Vaſorum vnumquodque cùm vocalitis
Accedet, apponetq́ ſeipſum.
Heus, menſa, inſtrue teipſam:
Mortariolum, mazam pinſe: cyathe, vinum affunde.
Vtinam calix eſt? teipſum diligenter laua.
Aſcende, maza. Ex olla teipſam, beta, oportet exerere.
Huc ades, piſcis; at aſſus nondum ſum parte altera.
Itaque te conuertito, & oliuo te inungito.

Ignauorum in Motonia inſula ſomniantium tabella.

3. Aliam ex Salomone, *Prouerb. 20. cap. 4. v.* ſubiiciamus. *Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo æſtate, & non dabitur illi.* Ruſtici ſiue ad autumnalem, ſiue ad trimeſtrem ſationem agros præparent, ſemper inter arandum auram gelidiorem experiuntur. Nam ſub autumnum, præſertim horis matutinis, iam tenue quoddam ſentitur frigus, quod paulatim fit aſperius. Martio menſe, cùm F
iam dies apricos ſperamus, noui veris initia plerumque comitatur quædam hyemis ruminatio. Sic enim eius miteſcentis, quámque omnino abiiſſe putes, exaſperationem & rigorem poſtliminio reductum, Plinius libr. 17. cap. 22. appellat. Quapropter ignaui hoc tempore domi ad focum deſidere, quàm ſub dio arare, & frigoris iniuriam perferre malunt. Verumtamen æſtate iam ingruente, nemo eſt qui frugibus inde enatis non apprimè gaudeat, & aliquam meſſis partem ad ſe quoque redire cupiat. Eodem modo plærique ſapientiam, eruditionem, opes, honores, ſimiliáque commoda vehementer appetimus: ſed horum acquirendorum medium, videlicet labores & moleſtias in iuuentute deuorandas refugimus: vt non immeritò torqueri poſſit in nos prouerbialis verſus Athenæi, libr. 3. cap. 4.

Σῦκα φίλ᾽ ὀρνιθέασι, φυτεύειν δ᾽ οὐκ ἐθέλωσι,
Gaudet auis ficu, ſed eam plantare recuſat.

4. Cum priori hieroglyphico conuenit & illud *Prouerb. 10. 5. Qui congregat in meſſe, filius ſapiens eſt: qui autem ſtertit æſtate, filius confuſionis.* Æſtas ſiue meſſis, occaſionem rerum bene gerendarum ſignificat. Collectio frugum, diligentiam debitam in vocatione: ſomnus ignauiam denotat, quæ tempus fruſtra elabi patitur. Filius Sapiens Hebræorum idiotiſmo dicitur homo circumſpectus & prouidus, qui ſibi G
non tantùm in præſens conſulit, ſed etiam de futura neceſſitate ſollicitus eſt. Nam etiam, vt ſapienter quidam dixit,

Iſtuc eſt ſapere, non quod ante pedes modò eſt
Videre, ſed etiam illa, quæ futura ſunt,
Proſpicere.

Quam ob cauſam formicæ prudentiſſimis animalibus annumerantur, *Prouerb. 30 25.* quod hyemis venturæ memores, cibum æſtate colligant & in cellulas recondant: ſicuti etiam cap. 6. v. 6. &c. piger ad formicam mittitur à Salomone, vt inſecti tantuli vias conſideret, & diſcat eius ſapientiam. Formica enim quamuis non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æſtate cibum ſibi, & congregat in meſſe quod comedat. Confuſionis filius dicitur piger, quòd tandem redigatur ad inopiam ignauiæ filiam, quam plerunque cum laboris auerſatione coniunctam cernimus. Nam qui occaſionem ſemel amiſſam ſtultè requirunt, non minus ridentur, quàm ſi diebus hyemalibus ad fruges demetendas expatiarentur per agros. Interdum etiam non ſine confuſione ſarcaſmos auribus excipere coguntur, quemadmodum Apologus de formicis innuit, quæ cicadis mendicantibus otium æſtiuum exprobrarunt, ſalsè inuitantes ad ſaltandum, quandoquidem tota æſtate cecinissent. In vno- H
quoque negotio diligenter obſeruetur temporis opportunitas, eáque ſic vtendum eſt, & inde præſidium aliquod nobis comparemus, quo hyemis iniurias, id eſt, inopiam & reliqua ſenectutis incommoda, abſque alieni auxilij humani imploratione faciliùs propulſare poſſimus. In eum finem Heſiodus poſtea ſcribit, libr. 2.

Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
Aeſtas non ſemper durabit: condite nidos.

Id omnibus, præſertim adoleſcentibus inculcandum eſt, quibus præceptores in quotidianis lectionibus ampliſſimam ſtudiorum ſegetem tam fideliter proponunt: vt occaſionem illam, fronte tantùm capillatam, vtraque manu apprehendant, & florente adhuc ætate ſibi eruditionem comparent. *Eccleſ. 50. 33.* Poteſt etiam ad pietatis negotium extendi, cùm proximos adhortatos cupimus, vt in tam copioſa gratiæ Dei meſſe, *Matth. 9. 39.* pœnitentiam agant, ſeque ſincero animi affectu præparent ad ſponſum excipiendum, niſi olim in extremo die pudore ſuffundi, & cum ſatuis virginibus ad mercatores remitti velint, vbi tamen nullus mercaturæ locus erit relictus. *Matth. 25. 1.* &c. Nam vt Damaſcenus eleganter ſcribit, Serm. de defunctis, *πανηγύρεως διαλυθείσης, οὐκ ἔτι πραγματείας ἐμπόρευμα.* i. *Nundinis diſſolutis nullum reſtat negotiationis commercium.*

5. Pigrum

A Pigrum Sapiens appoſitè comparat homini dormienti, *Prouerb. 20. 13.* Noli (inquit) diligere ſomnum, ne te egeſtas opprimat: aperi oculos tuos, & ſaturare panibus. Eſto prouidus(inquit) euigila, labora, vt pane ſatieris, vt vitæ neceſſaria tibi acquiras. Hieroglyphicon illud dormientis ad ſomnum ſpiritualem ignorantiæ & peccati accommodari poteſt. Videndum enim ne ſomno ſimus dediti, ſocordes, & mundi veterno correpti: ſed vigilemus, ne ſolido bono priuemur.

Vt iugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Vt teipſum ſerues non expergiſceris? &c.

Huc refer quæ ſomno & vigilia ſpirituali frequenter dicta occurrunt in literis ſacris.

6. Deſideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicquam manus eius operari. Tota die concupiſcit & deſiderat. *Prouerb. 21. 25. 26.* Hoc hieroglyphico piger imprudenti viatori comparatur, qui in latronum manus & ſicas incidit. Ignauum vanæ cogitationes peſſundant: quales ſunt, qui inter pocula, vel in lectulis ſtertentes ſibi aureos montes pollicentur. Quotieſcumque verò leue neſcio quod onus vel digito pertingunt, ſubinde has voces ingeminant, Vtinam hoc labore iam eſſem defunctus, ante labore ſudore diffluentes hos irridet Euripidis Electra

Οὐδεὶς γὰρ ἀργὸς, θεοὺς ἔχων ἀνὰ στόμα,
Βίον δύναιτ' ἂν ξυλλέγειν ἄνευ πόνου. i.
B *Nemo piger, quamuis Deos in ore habens,*
Victum poteſt citra laborem acquirere.

Et Cato apud Saluſtium de Coniurat. Catilin. Non votis neque ſuppliciis muliebribus auxilia Deorum parantur: vigilando, agendo, bene conſulendo, proſperè omnia cedunt. Vbi ſocordiæ te atque ignauiæ tradideris, nequicquam Deos implores: irati infeſtique ſunt. Hinc apud eoſdem nata eſt fabula de Bubulco, qui plauſtro in ſalebris hærente otioſus adſtiterit, & numina cæleſtia, cùm primis autem Herculem Deorùm fortiſſimum inuocarit: ſed ab eodem de rectiore eluctandi ratione fuerit admonitus verſu prouerbiali, teſte Suida,

Τὴν χεῖρα προσφέροντα τοὺς θεοὺς καλεῖν.
Deos precare, admota manu.

Quod vulgus exprimit his verbis, Ora & labora.

7. Piger vt ſibi molliores delicias faciat chimæras fingit & pericula, quæ nouo hieroglyphico tabellam aptant, ex Salomone, *Prouerb. 22. 13.* dicit piger, Leo eſt foris, in medio platearum interficiar. *Et 26. 13.* Piger dicit, Leo eſt in via, & leæna in itineribus. Quàm lepidè ſibi imponit impudens verbero! Leones & plurimum in montibus & ſyluis degunt: ideóque in mediis vrbium plateis numquam C conſpiciuntur niſi vinculis conſtricti, Ezech. 19. 3. aut manſuefacti, qui hinc inde circumducantur: vel ſingulari quadam diuini Numinis ira vrbibus immiſſi, 2. Reg. 17. 25. Nihilominus ignaui Leonum (i. Chimerarum) metum deſidiæ ſuæ prætexunt, ne in publicum progredi, aut nonnihil operis in Eccleſia, Republica, Oeconomia, vocatione priuata peragere cogantur. Imò, quum mediis & inſtrumentis idoneis plærumque non careant, etiam in locis tutiſſimis conſtituti neſcio quæ pericula ſibi ipſis fingunt, & numquam non aliquid impedimenti comminiſcuntur, tantùm vt laborem ſubterfugiunt. Eò pertinet Theocriti dictum,

Ἀεργοῖς αἰὲν ἑορτά. id eſt.
Semper ſunt otia pigris.

8. Elegans aliud hieroglyphicon nobis exhibet cap. 26. *Prouerb. v. 14.* his verbis, Ianua vertitur in gyrum ſuper cardine ſuo, & ignauus ſuper lectum ſuum. Salomon ſomniculoſi hominis geſtus graphicè depingit. Quemadmodum enim ianua impulſa ſeipſam quidem mouet, atque huc & illuc vertitur, ſed nihil promouet, neque enim à cardinibus recedere poteſt: ſic ignauus quamuis

----- tam clarum mane feneſtras
Intret, & anguſtas extendat limine rimas,

D Satyrographo teſte; nihilhominus in lecto hinc inde voluitur, non ſecus, ac ſi funiculis vel cardinibus ei affixus eſſet. Quod ſi ipſum ſemel atque iterum excites, ille tamen

----- tarda grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq́ iterumq́ relabens,
Summaq́ percutiens nutanti pectora mento.

tamdiu moras nectit, donec ipſi ſomnus denuo obrepat, *Prouerb. 6. 10.* Si acrius inſtes, nunc præmaturum horæ ſonitum, nunc frigoris externi iniuriam, nunc induſium calefaciendum, vel alias eiuſmodi nugas obtendit, vt vel tantillum temporis ſpatium lucretur. Denique niſi minarum & increpationum machinis admotis ſtatione illa ignaua non deiicitur.

9. In pigritiis humiliatur contignatio: & in infirmitate manuum perſtillabit domus. *Eccleſ. 10. 18.* Hieroglyphicon ignaui cunctatoris qui malum aut damnum aliquod gliſcens ſupina incuria negligit, vtraque manu captus, donec paulatim ex paruis initiis vires maiores acquirat, & tandem reddatur Immedicabile, cùm anteà leuiſſimo ſumptu auerti potuiſſet. Accommodatur ad luxurioſos potentes qui indulgentes genio gubernationis publicæ habenas relinquunt, in vtrámvis aurem ſtertunt, donec tandem Reipublicæ corpus, inſtar ædificij vetuſtate exeſi, funditus corruat.

Sapientiam verò cenſuras in ignauos ſcriptis varijs conſignatas hîc reponere non fert animus, nec inſtitutæ huius opellæ ratio patitur. Satis ſupérque veternum iſtis excutere ſumus conati. Coronidis loco Rabi Simeonis celebre dictum addere libet. Dies breuis eſt, opus multum, operarij pigri ſunt, merces eſt multa, & paterfamiliâs vrget. Hæc ſi ignauia ipſa alta mente reponere velit, tandem ſapiet. E

Cordatis autem & ſtudioſis adoleſcentibus repetimus libenter ex Vidi Fabri Phocylidæ Francogalli doctiſſimi tetraſtichis,

Vſque ad ſepulchrum quære ſemper diſcere,
Illamq́; prorſus perditam ducas diem.
Niſi quid in illa comparaueris boni,
Vnde melior ſis, doctior, prudentior.

P I I *& Impij.*

MVLTÆ plantæ Phyſica quadam conſpiratione cognatæ ſunt. Sanctorum communio ſpirituali fœdere conſtat, licet alij alijs donis peculiaribus polleant. Et vt aliæ quædam plantæ natiuo diſſidio, propter qualitatum aduerſitatem diiunguntur: ita pijs & impijs non poteſt conuenire, nec iungi poſſunt. Quæ Phyſici tractant de ſympathia & antipathia rerum ad illud hieroglyphicon commodè referri poſſunt, & innumeras ferè tabellas exhibent. F

2. Sunt flores quidam, qui & coloris & fragrantiæ cauſa commendabiles gratique ſunt, vt Roſæ, præſertim quæ carneo colore ſunt, & violæ: & flores exſtant non tam odore quàm colore commendabiles. Ita etiam hominum alij in alijs rebus excellunt. Sunt flores qui fœtore tetróque colore improbos homines, quorum vmbra bonis quoque obeſt, egregiè repreſentant.

3. Roſæ inter ſpinas effloreſcunt: & florentiſſimi homines inter multos aduerſarios, Dei conſilio & populo quandoque ſeruiunt. Quæ ſpectatiſſimè florent, citò marceſcunt, vt roſa, lilium, violæ. Homines qui gloria & dignitate ſubitò eminere cœperunt, plærumque breuem habent terrenæ fœlicitatem periodum.

4. Gemmæ latent in terræ abditis: Vniones in mari naſcuntur, attamen habent cum cœlo cognationem. Pij cum impijs ad tempus mixti terreſtria minimè ſapiunt, ſed cæleſtem habentes originem, cæleſtia quærunt.

P I O R V M *& Impiorum conditio.*

PALMA non facilè creſcit, niſi radijs ſolaribus foueatur, necnon humore aliquo conuenienter irrigetur: ideo ad fluuiorum ripas feliciter prouenit. Huic ad aquas floreſcenti fructúſque ſuos idoneo tempore producenti iuſtus comparatur. Contrà iniuſtus fœno in tectis radice deſtituto, terra & aqua carenti, quod paulò nimio ſolis ardore comburitur, vt neque hominibus quicquam proſit, nec benedictio Dei ſuper eo expectetur, dicitur eſſe ſimilis. Hieroglyphica iſta Pſ. 1. & 129. deſignantur. Ieremias Propheta, c. 17. v. 6. 8. homo, inquit, cuius cor recedit à Domino, erit inſtar myricæ in deſerto, & non videbit cùm venerit bonum: ſed habitabit in ſiccitate deſerti, in terra ſalſuginis & inhabitata. Contrà vir pius erit ſicut arbor ad aquas plantata, radices ſuas ad riuum extendens, quæ venientem æſtum non ſentit, cuius folium viret, & in tempore ſiccitatis non erit ſolicita, nec à fructu ferendo ceſſabit. G

P I V S *& Impius.*

CERNIS arborem loco irriguo ſitam, folijs & fructibus illuſtrem? Hieroglyphicon eſſe vitæ pij hominis ne dubita: proinde ex primo Pſalmo repete verba, Vir ille eſt tamquam arbor plantata ſecundùm fluenta aquarum, quæ fructum ſuum dabit in tempore ſuo: folium eius non marceſcit, & quicquid agit proſperum eſt.

Occurrit ſterilis aut arida arbor? Cogita futurum, vt, niſi maturè edas fructus reſipiſcentia dignos, excidaris & in ignem æternum coniiciaris: iuxta dictum, Iam verò ſecuris ad radicem arborum poſita eſt: omnis igitur arbor non ferens fructum bonum exciditur, & in ignem abiicitur. Matth. 3. 1[illegible]. H

P I V S *vir.*

APES nullis nocent floribus, cùm ad omnes aduolent: & pius vir, licet incidat in multum diſſimiles homines, nemini tamen nocet. hoc enim ſpectat ſemper, vt proſit pro virili ſua parte omnibus, obſit nemini.

P H I L O S O P H I Æ *ſtudium.*

NOTA eſt fabula de Heſperidum hortis, quorum cuſtos fuerit draco peruigil, aurea mala vigilantiſſimè aſſeruans, quem interfecerit Hercules. Vnde hodiéque Romæ in Capitolio Herculis pulcherrima ex ære ſtatua, clauæ inſignis, læuaq́; tria mala oſtentans viſitur: quam rem mythologicè Pierius explicat lib. 54. Mala quidem illa Agrætas in rebus Libycis, eumque ſecutus Varro, oues fuiſſe

tradit,

A tradit, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa in Græciam aſportauerit. Quidam rerum Aſtronomicarum peritiam ab Hercule in Græciam relatam: nonnulli etiam venas auro copioſas ex Atlante monte fluentes, quas Hercules occupauerit, per mala illa ſignificatas fuiſſe volunt. Draco ſanè ab antiquis etiam theſaurorum cuſtodiis præficitur, vt ex Feſto liquet, & Artemidoro, 1. Onirocr. 13. Et Prouerb. vice eſt apud Ciceronem 13. Philip. *Quaſi theſaurum Draco.* Fulgentius ſingula mala, quorum fuêre quatuor, mythologicè pro ſtudio, intellectu, memoria & facundia accipit. Natalis Comes in auaros pecuniis ferè immorientes detorquet. Quo referenda eſt elegantiſſima Phædri Auguſti liberti fabula de Vulpe & Dracone, lib. 5. & Horatij increpatio lib. II Sat. 1. Nos per Draconem, perſpicaciſſimum animal, vim animi indagatricem & θεωρητικὴν, per arborem malis aureis fulgentem philoſophiam, & illum ſcientiarum orbem, quouis auro pulchriorem & pretioſiorem intelligimus: quem mens ſapientiæ cupida, perpetua vigilantia & ſtudio indefeſſo ſectatur, tuetur ac cuſtodit. Nam, vt præclarè Caſſius Parmenſis in Orpheo,

Non leuis aſcenſus, ſi quis petit ardua. ſudor
Plurimus hunc tollit. nocturno exſomnis oliuo
Immoritur. iactat, quod mox laudauerat in ſe,
B *Qui cupit æterna donari frondis honore.*

Accommodari iſta ſic quoque poſſunt, vt ſignificent diligentiſſimè cuſtodienda eſſe quæ nobis elargitus eſt Deus, dona, ne ob ignauiam noſtram ea nobis rurſum auferat.

POETÆ *Mæcenatem deſiderant.*

PHILOSTRATVS lib. 1. Iconum de Phaëtonte (quod etiam Ælianus li. 1. de Animal. notauit) de Cygnis ait, leni atque in itinere congruo ad cantum vtuntur Fauonio. Et D. Nazianzenus in eleganti illa Epiſtola ad Celeuſium præſidem, improbans loquacitatem, & contra commendans taciturnitatem, hæc habet: Sed nos quorum gratia quiſpiam vel in ſolitudinem conceſſerit, vt muſicam audiat, ſi quando Zephyro ſpiranti alas noſtras permiſerimus, iucundum quid & concinnum modulamur. Præfert autem eo in loco Cygnorum ſuauem quamuis rarum cantum hirundinum intempeſtiuæ garrulitati, ac introducit Cygnos eo, vt diximus, modo hirundinibus reſpondentes. Sunt qui velint ventis iſtis Fauoniis ſpirantibus Cygnos etiã faciliùs concipere, quod in medio relinquimus. Eſt autem hæc ſimilitudo admodum conueniens viris doctis & litteratis, atque imprimis poëtis, quibus
C ad ſua ſtudia proſequenda & excolenda, & doctrinæ præclara monumenta elaboranda, opus eſt Mecænatum fauore & auxilio, quibus ad omnia reddantur alacriores, ſecundùm verſum Martialis,

Sint Mecænates, non deerunt, Flacce, Marones.

Ac Seneca in Hyppolyto,

Ingenia meliùs recta ſe in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.

Extat quoque huius argumenti Petri Coſtalij Galli haud indoctum carmen,

Non canit aſſueta Cygnus vocalis in vnda,
Ni Zephyri ſperet mollior aura ſibi.

Quare alibi additur: ZEPHYRIS ASPIRANTIBVS. Quidam à contrario ſenſu aſcribunt, ABEST CVR AVRA PARATIS? quibus ſcilicet ad ſtudia omnia ſubſidia ſunt denegata.

Dulciſonum mollis Zephyrus demulcet olorem:
Et vatum exſtimulat pectora dulcis honos.

POTENTIA *victorioſa.*

D CORNV ad homines figuratè tranſlatum hieroglyphica nota eſt potentiæ; exaltatum autem præſtantiam & victoriam indicat Hebræis. Inde hæc dicta, exaltatum eſt cornu meum, 1. Sam. 2. 1. vt exaltaret cornu, 1. Chronic. 25. 5. exaltabuntur cornua iuſti, Pſal. 75. 11. exaltabitur cornu noſtrum. Pſal. 89. 18. Cornu eius exaltabitur in gloria, Pſal. 112. 9. exaltauit cornu populi ſui, Pſal. 148. 13. Exaltauit cornu hoſtium, Thren. 2. 17. Chriſti autem potentia & victoria eodem hieroglyphico pingitur: Subleuabit Deus cornu Chriſti ſui, 1. Sam. 2. 10. Erexit nobis cornu Salutis in domo Dauid. Luc. 1. 69. & Dauid appellat Deum cornu ſalutis ſuorum, Pſal. 18. 3.

PRÆIVDICIA *fugienda.*

ABSYNTHIVM de præiudiciis fugiendis hieroglyphicè nos commonefacit, iuxta Prophetæ dictum, Iudicium in abſynthium conuertunt. Amos, 5. 7. Item, Conuertiſtis fructum iuſtitiæ in abſynthium, cap. 6. 12.

PRÆSTANTIA.

ACCIPITER præſtantiæ hieroglyphicum eſt Ægyptiis, inquit Horapollo, lib. 1. cap. 6. quod cæteris auibus præſtare videatur.

PRINCEPS *Clemens.* E

Vulgaris quidem notitiæ, ſed multæ vtilitatis herbam Betonicam Antonius Muſa Auguſti Imperatoris Medicus celeberrimus peculiari ſcripto celebrare non dubitauit. Radix tamen terræ abſcondita, ſi copioſior ſumatur, vomitum concitat, & aliquid veneni in ſe continere exiſtimatur. Sic Reges ac Principes clementiam ac benignitatem ſuam omnibus notam ac teſtatam reddere, ſeueritatem autem occultare debent. Quod verboſius explicat Seneca, in principio lib. 1. de Clementia. Et poëta ingenioſus ait,

Eſt piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox,
Cuique dolet quoties cogitur eſſe ferox.

Quamuis interdum etiam, teſte Cicer. Epiſt. ad Brutum lib. 11. ſalutaris ſeueritas vincat inanem ſpeciem clementiæ.

PRINCEPS *Munificus.*

De Capreolo Moſchum proferente variè diſſerunt recentiores. Scaliger exercitatione 211. contra Cardanum feram illam vult eſſe Gazelam Arabum, quam ἐκ τῆς αὐτοψίας deſcribit. Circa vmbilicum ſolet tempore Nouilunij huic Capræ Indicæ abſceſſus quidam protuberare, qui maturus F
vel ſponte rumpitur, vel ob quemdam pruritum terræ aut ſaxo affricatus humorem ſanioſum emittit (hinc à nonnullis pus aromaticum vocatur) euacuatáque hac vomica rurſum ſanguinem quaſi menſtruum colligit, quem & iterum emittit ſuo tempore. Maximus vero Moſchi prouentus eſt in Sinarum regno. Exiſtimant autem peritiores hunc tam pretioſum ſuccum producere, & tamquam vberiore liberalitate compenſare quod accepit propter odoratiſſima paſcua herbarum, quæ in ſanguinem conuertantur, & hunc odorem illi feræ concilient. Alij hoc potiùs ad quamdam ἰδιοσυγκρασίαν referre malunt. Hieroglyphica nota eſt Principis, qui ſubditorum ſuorum opibus & ſumptibus ſuſtentatur, atque ideo maiora illis, vice verſa, quantum fieri poteſt, reddere cupit, vt ſcilicet eius opera contra aliorum iniurias ſemper vitam tranquillam & felicem agere queant. De quibus accuratè diſſerunt Plato lib. 1. de Repub. & Xenophon in Cyripædia, lib. 1. & 8. ſuntque noti Claudiani verſus ad Honorium,

Tu ciuem patremq́ geras, tu conſule cunctis,
Non tibi: nec tua te moueant, ſed publica vota.

PRINCEPS *Illuſtriſſimus.* G

Non ſibi viuit, ſed ſubditis: & piè canit poëta,

Rex bonus eſt paſtor populi, tutórque paterque;
Nec ſua, ſed populi commoda ſola cupit.

In Scythiæ latiſſimis campis animal quoddam reperitur, Suhak ab incolis dictum, ſyluestræ Capræ ſimile, quotannis ad fines vſque Podoliæ aduentare ſolitum, miræ pernicitatis, nec minoris ferocitatis, cornibus ſtriatis, albicantibus, pellucidis, acutis & validis præditum. Hoc animal ſe quaſi ductorem præbet Capreolorum gregibus, ipſiſque præire ſolet, acerrimo viſu ſimul & auditu præditum; quare longè latéque circumſpiciens, & omnia obſeruans, facilè hominum perſequentium inſidias è longinquo depræhendit, & comitibus ſibilo acuto ſignum dat fugæ, vt in loca tutiora ſe recipiant. Qui typus profectò eſt pulcherrimus, & hieroglyphicon elegantiſſimum ſolertis ac ſoliciti principis, rectoriſque vigilantis, quem Homerus ideò ποιμένα λαῶν, id eſt, paſtorem populorum vocat. Et Chryſanthas apud Xenophontem lib. 8. inſtitutionis Cyri, nullum diſcrimen inter bonum principem & bonum patrem conſtituit. ἄρχων ἀγαθὸς, inquit, οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Hadrianus Imp. in frequenti Senatu, teſte Dione dixit, Ita imperium adminiſtrabo, vt ſciam non mearum rerum, ſed ſubditorum cura mei affici debere. Sic legum vera clauſula hæc eſt, ſalus populi, ſuprema lex eſto. H

PRINCEPS *Optimus.*

Gallinarum amorem in pullos, & defenſionem illarum acerrimam Plutarchus in cõmentario περὶ φιλοστοργίας, deſcribit his verbis: Gallinas autem quotidie ante oculos habemus, ac cernimus, quomodo pullos ſuos foueant, alios ſub alas recipientes, aliis tergum conſcendendum & vndiquaque aditum præbentes, ſimulque blandã & gaudij indicem vocem edentes, eædem canes & angues fugiunt, cùm ſibi metuunt, cùm verò pullis timent, defendunt, & vltra quam vires patiantur iis propulſandis certant. Hæc ille. Imprimis verò ſeſe opponunt miluis & accipitribus rubetariis, qui pullis inſidiantur, quod certamen pulcherrimè deſcribit Oppianus lib. 3. Cynegeticorum. Ac ſcimus ipſum Saluatorem noſtrum charitatem & ſolicitudinem pro genere humano oſtendentem hac ſimilitudine vſum, Matth. cap. 23. Lucæ 13. Sanctus vates etiam Pſal. 57. hac quoque metaphora vtitur: In vmbra alarum tuarum ſperabo, donec tranſeat iniquitas. Sic rectè ad alios fideles principes & magiſtratus ſolicitos transferri poteſt. Quare hoc elegans ſymbolum aſcribitur in Genealogia Auſtriaca Alberto Comiti Habſpurgenſi 18. principi optimo ac fortiſſ. patri Rudolphi 1. Imperatoris

Roma-

A Romanorum:qui contra infideles gentes egregiam nauauit operam,vt teſtantur plures de illo hiſtoriæ. Vt autem dulce & decorum eſt pro patria mori, idem dicendum de Principe optimo qui pro fidis ſubditis quæuis pericula ſubit, vt in pace habitent.

Gallina vt timidos defendit prouida pullos, *Sic populum auxilio Rex tegit ipſe ſuo.*

P R I N C E P S *Placidus.*

ARISTOTELES, lib.9. hiſt. Animal placidiſſimum & mitiſſimum omnium ferarum dicit Elephantem. Aiunt verò tantam eſſe illius manſuetudinem erga debiliora animalia, vt gregatim occurrentia pecora proboſcide paulatim remoueat atque ſegreget, ne forſitan imprudens illa conculcet atque proterat. Addunt præterea Phyſiologi illum niſi laceſſitum non facilè iraſci vel ſæuire. Strabo lib.15. de Indicis Elephantis agens,hoc illis tribuit encomium, quòd ſint naturâ mites, atque ad animal ratione præditum propius accedant. Cicero de Officiis lib.1. Nihil laudabilius,inquit, nihil magno ac præclaro viro dignius placabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoque non minus prudenter; Et tamen ita eſt probanda manſuetudo, vt adhibeatur Reipublicæ cauſa ſeueritas, ſine qua adminiſtrari ciuitas non poteſt. Et Homerus eamdem virtutem commendans ait:

B ——ἀκεσταὶ δέ φρένες ἐσθλῶν,
Placabiles ſunt animi bonorum.

Ac noti ſunt verſus Ouidiani;

Quo quiſque eſt maior, magis eſt placabilis ira,
Et faciles motus mens generoſa capit.

Elephas igitur cum ouibus ambulans eſt placidi principis hierogylicum, atque de eo dicamus

Præterit, haud elephas animalia paruula lædit.
Nempe quod hic clemens Rex imitetur habet.

Diſcat ſapiens & clemens Magiſtratus,

Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos.

Manſuetis certè grandia cedunt: & mites terram poſſidebunt, atque in tuto verſabuntur.

P R I N C E P S *Sapiens.*

CETE quædam,& quas vulgò balænas vocant,tantæ eſſe magnitudinis in comperto eſt,vt naues etiã,quamuis prægrandes, euertere ac peſſundare valeant,& Oppianus in ἁλιευτ. idem affirmat.

C Tradunt autem quaſdam ex iſtis, cùm naues recens picatæ ſunt, ſentire illum odorem, eóque attractas affricare ſe nauibus,atque ita,ni præcaueatur periculum,illas euertere. Nautæ igitur picata dolia illis obiiciunt, cum quibus dum ludunt, illi effugiunt. Ferunt hoc ſymbolo vſum fuiſſe maximum heroem,Mauricium Saxoniæ ducem,cuius excelſus animus & imprimis illuſtres virtutes bellicæ ad omnem poſteritatem erunt celebres. Fieri autem poteſt, vt prudentiſſ. princeps innuere voluerit, non temerè occurrendum,ſed obludendum eſſe potentioribus,ſi illorum vim & inſultus aliter vitare & frangere nequeas. Nam profectò, ſecundùm Pacuuij illud,

Cum contendi nequitum eſt, clam tendenda eſt plaga.

Neque etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophthegma,de leoninæ & vulpinæ pellis vſu ignotum eſt. Referri denique huc poſſunt egregia illa belli furta & ſtratagemata, ab omni prorſus reprehenſione, ſecundùm Val.Max.remota, per quæ, vt Thucydides loquitur, τοὺς πολεμίους μάλιστ' ἂν ἀπατήσας, τοὺς φίλους μάλιστ' ἂν ὠφελήσειεν: hoſtes max.decipiuntur,& amici plurimum iuuantur. Veriſſimum igitur eſt Polybianum illud apud Suidam: μία ψυχὴ τῆς ἁπάσης πολυχειρίας ἐν τοῖς καιροῖς ἀνυστικωτέρα: *Vnius mentis ſolertia aliquando efficacior, quàm mille manus.* Docere etiam poteſt hoc hieroglyphicon, imminente graui aliquo periculo omnem honeſtam eſſe rationem expediendæ ſalutis, &

D vitæ ſeruandæ cauſſa inſuper habendas omnes diuitias. Verè námque Alceſtis apud Eurip. ait:

ψυχῆς γὰρ οὐδέν ἐστι τιμιώτερον
Nam nihil eſt vita pretioſius.

Ad poſteriorem hanc ſignificationem pertinet ſequens Diſtichon,

Vt teipſum, & nauim ſerues, comiteſq́; pericli, *In pontum cunctas abiice diuitias.*

P R I N C E P S *vigilans.*

IMMANES illos Oceani alumnos,quales ſunt cete,orcæ,phyſeteres,priſtes & alij,(de quibus poſt Plinium,alióſque veteres,ampliſſ.ex recentioribus Gu. Rondeletius, Geſnerus, & Olaus Magnus ſcripſerunt) cum vaſtitatem corporum in vadis periclitantium, oculorúmque caliginem, tum etiam ob bella inter ipſoſmet, & fraudes inſidiantium, duce vti exiguo piſciculo, quem ἡγεμόνα & ἡγητῆρα vocant,eiúſque ope & vigilantia ſecuritatem illis,ſed capto eo exitium adferri,Oppianus, Ælianus,& Plutarchus ſcribunt,& elegantiſſ.verſibus expreſſit Claudianus quoque 11.in Eutr. Quidam piſcem illum Ariſtotelis μυσικητὴν,quem Gaza,Plinium ſecutus,muſculum vertit,cuiúſque etiam Phile meminit in Iambis,faciunt. Ad rem autem hunc typum ipſe Oppianus pulcherr.mehercle ſententia accommodat.

ἀλκὴ δ' ἀπημαόλιος ἄφρων. E
Καὶ τὸ μέγα βελάοντα κατέσβεσεν, ὅδ' ἰσχίον
Βαιὸς ἀνὴρ εὐμήτις.
Robur mentis expers, res inanis eſt.
Et vel potentiſſimum viribus perdas ſenectute
Paruus vir, qui valet conſilio.

Nec incongruè huc referri poſſit Xenophontis illud in παιδ: *τὸν ἄρχοντα χρὴ οὐ τῷ ῥᾳδιουργεῖν διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τῷ προνοεῖν καὶ φιλοπονεῖν: Principem ſubditis antere debere, non luxu & otio, ſed prouidentia & induſtria.* Nam, vt Plutarchus inquit in vita Lycurgi: *ἡ πειθαρχία μάθημα μέν ἐστι ἄρχοντος. ἐμποιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἕπεσθαι: Vt populus ſit dicto audiens, hoc diſcit a Principe. Nam qui bonum præbet ducem, is facit, vt alij benè ſequantur.* Vigilantis principis hieroglyphicon exhibet hic piſciculos plebem ſtertentem & ſtupidam ducens, & inter periculorum vndas: innumeras conſeruans.

Hoc Balæna ſuo tuta eſt ductore per vndas.
Principe & eſt fœlix plebs vigilante ſuo.

PRINCIPIS *gloria.* F

SERPENS Prudentiæ, gladius ſeueritatis & animaduerſionis: Corona gloriæ typus eſt. Gladius quidem magiſtratui vindex in iram ei, qui malè operatur, 13. ad Roman. Vnde hodiéque magnis Principibus in ſolemnitatibus prægeſtari ſolitus. Sed imprimis memorabile eſt, quod de Traiano Imper. ex Dione Xiphilinus & Aurelius Victor referunt, cum Licinio Suræ Præfecto Prætorio de more gladium accingere deberet, ei porrexiſſe nudum cum hoc dicto: Tibi iſtum ad munimentum mei committo, ſi rectè agam; ſin aliter in me magis. Etſi autem ſalutaris ſeueritas vincit ſæpè inanem ſpeciem clementiæ, vt Cicero ait Ep. 2. ad Brutum, maximè cùm flagitia & facinora ſine modo ſunt, vt Tacitus loquitur: certè tamen vt Princeps rectè vtatur gladio, magna cautione opus eſt. Non enim diuturna eſt poſſeſſio, in quam gladio inducimur, vt Q. Curtius Rufus dixit lib. 8. Et ſeueritas amittit aſſiduitate auctoritatem, ex Senecæ dictio, 1. de clement. qui idem ibid. pulcherrimè, vt arbores, inquit, quædam reciſæ pullulant: Ita regia crudelitas auget inimicorum numerum, tollendo. Quin etiam pronunciare ibidem audet: Principi non minùs turpia multa ſupplicia, quàm Medico funera. Igitur Iuſtitiæ quidem ille miniſter ſit, ſed cum prudentia: His enim ducibus veram conſequetur gloriam, vt hieroglyphicon hoc noſtrum, quod ſerpentem, ore coronam geſtantem, & enſi erecto conuolutum exhibet, ſubiicit. Pulchrè Caſſiodorus xi. Var. Benigni principis eſt, ad Clementiæ commodum, tranſilire interdum terminos Æquitatis. Quando ſola eſt miſericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non recuſant. Proprium igitur Principis, ex Taciti monitu in Agric. Omnia ſcire, non omnia exſequi: paruis peccatis veniam, magnis ſeueritatem commodare: nec pœna ſemper, ſed ſæpiùs pœnitentia contentum eſſe. Ex quibus liquet, veriſſimum eſſe Ariſtotelis dictum: *ἡ φρόνησις, ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνη: Prudentia, imperantis propria & vnica virtus.* G

PRINCIPVM *Exempla.*

SCILICET in vulgus manant exempla Regentum, inquit ille. Et, Regis ad exemplum totus componitur orbis. Exyngium herbam ſi qua ex grege caprorum comedit, grex totus eum ea veluti ſolo affixus ſtat immobilis, donec herbam ex comedentis ore paſtor abſtulerit. Idem populis præſtant Principes, quorum virtutibus vitiíſque ad eos accedunt, ita accedunt, ita afficiuntur, vt quamprimum boni vel mali fiant.

PROSPERITAS *male ſuada.* H

HISTORIA Sacra refert, 2. Chronic. 25. Amaſiam regem Iudæ, ob victoriam de Idumæis reportatam, nimis elatum bellum indixiſſe Ioæ Regi Iſraëlis. Duæ cauſæ principem ambitioſum impuliſſe videntur. 1. cùm Idumæos debellaſſet, ſperabat hanc fœlicitatem fore perpetuam. Etenim eſt

Neſcia mens hominum fati, ſortiſque futuræ,
Et ſeruare modum rebus ſublata ſecundis.

2. Putabat Deum non præſto eſſe futurũ Iſraëlis apoſtatis, quum Amaſias ipſemet idolis ſeſe ſubieciſſet, & veri Dei Prophetam ſubſannaſſet. Sed tempora diſcernunt actiones. Sed à propoſito reuocatus à Rege Iſraëlis feſtiuo & elegantiſſimo hieroglyphico ſuperbus pedem minimè refert, imò poſcit arma nociturna, & prouocator iniuſtaque bella mouens ſuccumbit, iuxta dictum, Gentes Diſſipa quæ bella volunt. Apologus hieroglyphicus hic fuit; Spina Libani miſit ad Cedrum in Libano, cui iuſſit nunciari, Colloca filiam tuam in matrimonium filio meo. Sed beſtia Libani tranſiuit per ſpinam & conculcauit eam. Amaſias videtur petiiſſe à Ioa fœdus coniugij pro liberis, & reſponſum tuliſſe quod ferocientem ſuperbiam ingenioſo ſarcaſmo contudit, docens Principes modeſtiam vt bella non neceſſaria & iniuſta omittant, memores præclaræ ſententiæ Artabani apud Herodotum, Nemo propriæ ſapientiæ aut potentiæ fiducia res non neceſſarias & periculoſas moueat.

PROSPE

A **PROSPERITAS** *mundana, doloſa.*

OMNIBVS ſcilicet eſt cognita portentoſa illa Polycratis Samij tyranni fœlicitas, qui vt ſuam perpetuam lætitiam mœſtitiâ aliquâ temperaret, pretioſiſſ. ſibique cariſſ. annulum proiecit in mare. Sed enim piſcis eximia magnitudine captus, fortunæ inſidiantis manu reddidit. Igitur paulò pòſt à Perſarum Satrapa & ipſe dolo interceptus, ſuſpendio turpiter interemptus eſt. Tradunt eam hiſtoriam Herodotus, Strabo, Plinius, Val. Max. & alij. Admonet autem nos hic Polycratis piſcis cum Auſoniano hemiſtichio, quàm vanum & ridiculum ſit τὸ δυστυχεῖν τῇ τύχῃ, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς εὐπραγίας, id eſt, *ob res ſecundas & benè geſtas aliquam in fortuna ſpem ſitam habere*, vt Polybius loquitur lib. 1. vbi ſingulari M. Attilij exemplo hoc comprobat. Et verè B. Nilus Epiſcopus, & Gregor. Theologus, quæ homini proſpera contingunt, rotæ, fumo, ac vmbræ comparant. Prudenter itaque, et rectè, Tiberius apud Tacit. cuncta mortalium incerta iactabat, quantò plus adeptus foret, tantò ſe magis in lubrico dictitans. Sit igitur oraculi inſtar Senecæ dictum: Neminem eò fortuna prouexit, vt non tantum illi minaretur, quantum permiſerat. Noli huic tranquillitati confidere. Momento mare vertitur: eodem die, vbi luſerunt nauigia, ſorbentur. Pulchrè etiam Iuſtinus de Xerxe ex Græcia fugiente diſſerit:

B Erat res ſpectaculo digna, & ad æſtimationem rerum humanæ ſortis varietate miranda, in exiguo latentem videre nauigio, quem paulò antè vix æquor omne capiebat: carentem etiam omni ſeruorum miniſterio, cuius exercitus propter multitudinem terræ graues erant. Nempe, vt argutè Simonides ait in Threnis:

> ὠκεῖα γὰρ οὐδὲ τανυπτερύγου μυίας
> οὕτως ἁ μετάστασις:
> *Eſt enim, citiùs, quàm volucris muſcæ*
> *Status, mutatio præſentis.*

Et Auſonianum hemiſtichium Diſticho perfectum eſt.

> *Fortunam reuerenter habe, cùm ſumma tenebis,*
> *Subtrahe venturis tum tua colla malis.*

PROVIDENTIA *Dei.*

QVANDO cælum occupant denſæ nubes, exoriturque violenta tempeſtas, quia & triſtis caligo oculis obuertitur, & tonitru aures percellit, & ſenſus omnes terrore obſtupeſcunt, videntur nobis

C omnia confundi & miſceti, eadem interim ſemper manet in cœlo quies & ſerenitas: ita ſtatuendum eſt, dum res in mundo turbulentæ iudicium nobis eripiunt, Deum ex pura iuſtitiæ & ſapientiæ ſuæ luce hos ipſos motus optimè compoſito ordine temperare ac dirigere in rectum finem.

PROVIDENTIÆ *Diuina vis.*

PLVRES fuere Glauci, vnde etiam diuerſa de iis figmenta ab Athenæo, Strabone, Clearcho, aliiſque commemorantur. Naſonis autem de Glauco Anthedonio fabula vulgò etiam nota eſt. Eum vt piſcatorem, cùm forte captos piſciculos in herba quadam (Athenæus ἀείζων, Semper virum nominat) ad litus expoſitos, illa tacta in mare ſubito reſilire conſpexiſſet, eadem deguſtata, & ipſum in mare ſe dediſſe præcipitem, & ilico in marinum Deum Oceani Thetyoſque ope tranſmutatum fuiſſe. Hæc Glauci ἀποθέωσις eſt, quæ etiam prouerbium peperit: *Glaucus comeſa herba habitat in mari.* Eſt & Glaucus piſcis, ſed à colore, non ab hoc fabuloſo maris Deo nomen habens. Sanè autem hoc hieroglyphico ſignificare poſſumus, nullam adeò depreſſam & humilem hominum conditionem eſſe, quam non Dei benignitas & gratia faciſè extollere & illuſtrare poſſit, atque idcirco eius prouidentiæ obſecundandum, & quo Fata, hoc eſt, diuina eius voluntas, ſequendum eſſe. Nam, vt pulchrè

D Horatius cecinit:

> —— *Valet ima ſummis*
> *Mutare, & inſignem attenuat Deus,*
> *Obſcura promens*, &c.

Id quod ab Heſiodo mutuatus videtur. Pulcherrima etiam eſt Xenophontis ſententia: Καὶ ὁ θεὸς δ', ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς, μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους, μικρούς. Igitur,

> *Quo fata trahunt retrahuntq́; ſequamur.*

Vt præclarè Virg. 6. Æneid. apud quem etiam Sibylla de aureo ramo Æneam ſic affatur, vt fati prouidentiæque diuinæ vim exprimat:

> *Carpe manu. naḿq; ipſe volens faciliſq́; ſequetur,*
> *Si te fata vocant: aliter non viribus ullis*
> *Vincere, nec duro poteris conuellere ferro.*

PROVIDENTIÆ *Diuina vis.*

NITEDVLA ſiue Cicindela, quam vulgò noctilucam appellant, inſectum eſt pennatum inſtar muſcæ, cuius quoque meminit Ariſtoteles, lib. 1. de part. Animal. ca. 3. vocatque, λαμπυρίδα, vel

ſecundùm alios λαμπυρίδες, quia noctu per arua luceat, inſtárque flammæ micet. Plin. lib. 18. cap. 26. E
de his ita ſcribit. Eſt ſignum illius (hordei) maturitatis, & horum (milij ac panici) ſationis commune, lucentes veſpere per arua cicindelæ, ita appellant ruſtici ſtellantes volatus, græci verò lampyridas, incredibili benignitate naturæ. De quo plura apud eumdem auctorem legi poterunt, libro iam commemorato, & lib. 11. cap. 28. Quamquam verò & hoc hieroglyphicon auctor illius ad honeſti amoris ſignificationem accommodauerit, imprimis tamen ille forſitan demonſtrare voluit, coniugium optatum & fœlix à cœlo, id eſt, Deo Opt. Max. peculiariter hominibus procurari, nec noſtro iudicio aut induſtriæ, ſed ſoli prouidentiæ diuinæ eſſe adſcribendum. Quod probat memorabilis ſententia Salomonis in prouerb. cap. 19. Vt autem prima lux à Deo primo die creata, atque per totam mundi molem ſapientiſſimè ſparſa, & omnibus corporibus incluſa, viuificat res creatas, & harum vnamquamque exclamare cogit, ignis & vigor meus ab illa primigenia luce, mero Dei omnipotentis fauore pendet; ita vnumquemque vel tantilla Dei cognitione imbutum hoc Diſticho excitatum ad piam gratitudinem percupimus:

Ne forte in tenebris offendas, ſit tibi ſummi,
Flamma iter oſtendens prouida cura Dei.

P R V D E N S. F

ARDEA, Græcis ἐρῳδιὸς, quaſi ardua dicitur ſecundùm Iſidorum lib. 12. propter volatum in altiora loca: formidat enim imbres, & ideo ſupra nubes euolat, vt eorum procellas euitet. Quo autem altius volauerit, eo maiorem tempeſtatem indicat. Ob quam cauſſam Italicè vulgò *Aerone* vel *Airone*, Gallis *Hairon*, vel potius *Airon*, dicitur. Atque hoc præſagium tempeſtatis Ariſtoteles quoque lib. 9. de hiſtor. Animal. & Ælianus lib. 7. cap. 7. retulerunt. Vnde Virgilius lib. 1. Georg.

—— notáſque paludes
Deſerit, atque altam ſuperenolat ardea nubem.

Sunt autem ardearum ſiue ardeolarum tria genera, ex Ariſtotele, loco indicato, & Plin. lib. 10. cap. 60. πέλλος, id eſt, ardea pella, Leucon ſiue alba vel λευκερῳδιὸς, & Aſterias ſiue ſtellaris, quæ & ὄκνος, id eſt, pigra dicitur. Quadrat autem hoc hieroglyphicon in hominem prudentem & cordatum, qui fortunæ aduerſæ tempeſtates in tempore præuidens, ſibi maturè cauere ac proſpicere ſtudet. Atque ideo Cicero 1. de Legibus à prouidendo prouidentiam eſſe dictam ait, & lib. 1. de Diuinat. prudentes nos poſſe appellare prouidentes ſcribit. Sophocles quoque hanc virtutem commendans, inquit, G

Προμήθεια γὰρ κέρδος ἀνθρώποις μέγα.
Prouidentia enim hominibus lucrum eſt maximum.

Ac Seneca de virtutibus præclarè ſcribit: Si prudens eſſe cupis, in futura proſpectum intende, & quæ poſſunt contingere, animo tuo cuncta proſpice. Nihil tibi ſubitum ſit, ſed totum ante proſpicias. Qui enim prudens eſt, non dicit; Non putaui hoc fieri, quia non dubitat, ſed expectat, non ſuſpicatur, ſed cauet. Cuiuſcumque facti cauſſam require, cum initium inueneris, exitum cogita. Alias additur

Sublimitate ſecurior.

Etenim vir prudens quo magis eminet, eò minus aliis imminet, minas remittit, ſibi cauet cum vera animi humilitate, cæleſtia ſpirans, & de caducis ſecurus.

Proſpicit atque fugit fortunæ flamina, prudens;
Ceu fugit imbriferos Ardea celſa notos.

P R V D E N T E S.

ECHINI marini tempeſtatem ingruentem vi naturæ præſentientes, lapillis in tergum conuectis H
ſe operiunt, & arena ſaburrant, ne fluctibus obortis ob leuitatem euertantur aut allidantur ad littora, ſed vt hac veluti anchora nixi, inconcuſſi conſiſtant. Quod quidem nautæ animaduertentes, ſtatim pluribus anchoris naues infrenare & ipſi ſolent. Id cum alij (inter quos præcipui ſunt Ælianus, Oppianus, Plutarchus & Plinius) conſtanter affirmant: tùm Baſilius Magnus & Diuus Ambroſius vterque in Hexaemero eleganter adducunt, & explicant. Quæ autem poſſit eſſe accuratior prudentiæ adumbratio? Hæc enim, Seneca paucis omnia complectente, præſentia ordinat, futura prouidet, præterita recordatur. Quo etiam pertinet Planutij aurea ſententia, quam ex 2. eius de Officiis A. Gellius recitat. Argutè Pindarus:

Σοφοὶ δὲ μέλλοντα τριταῖον ἄνεμον ἔμαθον:
Sapientes futurum perendie ventum nouerunt.

Nam, vt præclarè Ariſtoteles in Eth. diſputat, φρονίμους οἰόμεθα εἶναι, οἳ τὰ αὑτοῖς ἀγαθὰ, καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις δύναται θεωρεῖν: *Prudentes cenſemus, qui ea, quæ ſibi, quæque aliis conducunt, poſſunt diſpicere.* Cui & Platonis illud planè par eſt: φρόνιμον γὰρ φαμὲν ἀποχρῶντα ξύμβουλον καὶ αὐτὸν αὑτῷ καὶ τῇ πόλει: *Prudentem dicemus ſibi & Reip. conſulere potentem ac validum.* Vnde Achilles apud Hom. ἰλ. α. Agamemnonis accuſans imprudentiam, cùm is Briſeidem abduxiſſet, ait,

A *Οὐδέτι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω:*
Nec poteſt proſpicere ſimul præterita ac futura.

Vbi omnino videndus eſt Euſtathius Commentator. Pertinent huc Prouerb, *Sapiens diuinat*,& ſimilia Tumidis non mergitur vndis vir prudens,& imprudenti occinit,

Diſce meo exemplo caſus prænoſſe futuros:
Præuiſa ante minùs namque pericla nocent.

PRVDENTIA.

MVSTELARVM non vnum genus habetur, inter quas ea quæ minima eſt,& Plinio vulgaris ac domeſtica dicitur, vbique eſt nota. De hac atque teſtudine apud Ariſtotelem lib.9.hiſtor. Animalium, cap.6. naturalis tam *φρονήσεως*, quàm *ἀντιπαθείας* exempla leguntur memorabilia. Teſtudo (inquit, Gaza interprete) cùm quod viperam ederit, mox edit origanum: quod cùm ita ſæpe factum animaduertiſſet quidam, herbam euulſit, quo facto teſtudo (quæ guſtat origano viperam repetebat) interiit. Muſtela verò quoties dimicatura cum ſerpente eſt, rutam comedit. Odor enim eius herbæ infeſtus ſerpentibus. Cautè pugnandum eſt: amat certè victoria pugnam. Et vt fert Diſtichon,

Obfirmet fortis prudentia pectus in hoſtem, *Muſtelæ veluti ruta dat antidotum.*

B Si quis autem ad *ἱερογλυφικὰ* animum aduertat, militis Chriſtiani in ſpirituali pugna aduerſus mundum, mundi principem, & ſeipſum fortiter pugnantis Chriſtum ſalutis herbam viuificam in corde geſtantis egregiam imaginem contemplatur.

PRVDENTIA *ex variis peregrinationibus comparata.*

LAPIDESCIT Coralium, vt primum contigit auras. Sapientis peregrinantis vt multorum mores ad virtutis vſum varium videat & diligenter obſeruet.

Qui ſapit, ille animum peregrino obdurat in orbe. *Coralium extra vndas ſic abit in lapidem.*

Dioſcorides lib.5.cap.97. ait Coralium marinum eſſe fruticem, qui alto extractus duratur ſtatim atque emergit, tamquam effuſo aëre protinus concreſcat, atque ideo Lithodendron vocatur. Vnde poëta Metamorph lib.4. fruticem illum deſcribens canit,

Nunc quoq; Coraliis eadem natura remanſit,
Duritiem tacto capiant vt ab aëre, quodque,
Vimen in æquore erat fiat ſuper æquora ſaxum. Et lib.15.
Sic & Coralium, quo primùm contigit auras *Tempore, dureſcit: mollis fuit herba ſub vndis.*

C Ad eumdem modum etiam illi, qui patria ac propriis laribus relictis, vbi molliter ac delicatè viuere cis licuiſſet, ſine tamen aliquo fructu ac vtilitate, inſtar Vlyſſis ſibi propoſuerunt explorare mores multorum & vrbes, atque laboribus & peregrinationibus fructuoſis prudentiam ac rerum laudabilium copiam ac experientiam ſibi comparare, inſtar Coralij aëre indurati iudicium confirmatum & ſtabiſe ad quoſuis caſus ac euentus ferendos tandem conſequuntur,& ſecundùm Horatium.

——eſt animus illis
Rerumq; prudens,& ſecundis
Temporibus dubiisq; rectus.

Huc pertinet præceptum Iſocratis, *Ne graueris longam viam ingredi ad vtiles alienius doctrinæ profeſſores.* Quidque Plato & alij plurimi vtiliſſimis ſuis peregrinationibus conſecuti ſint nemini eſt ignotum.

PRVDENTIA *viribus potior.*

ÆLIANVS I. Var.hiſt.3.memoriæ prodidit, miram eſſe vafritiem ranarum Ægyptiarum, quarum ſi quæ fortè in Hydrum, anguem Nili alumnum, incidat, ſubitò arundinis fructum arreptum, ac ore tranſuerſum mordicus apprehendens, nequaquam remittat. Hydrum igitur ranam cum

D feſtuca illa ſimul deglutire minimè poſſe, atque ita illam eſſe extra periculum, vinceréque hanc ranæ prudentiam, Hydrorum robur. Similem Chamæleontis aſtum aduerſus ſerpentem idem Ælianus refert ex Alexandro Myndio 4. de an.33. Sic videlicet ex Corœbi Virgiliani ſententia: *dolus an virtus, quis in hoſte requirat?* Quod ſimile eſt illi Pindarico: *χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν*: *Decet omnia agere in hoſtis exitium.* Etſi autem de his bene ne dicta ſint, an ſecus, viri docti, & in his princeps ille Scaliger, de re poëtica, niſi fallor, diſputant: certè ſolertia ingenij culpari nequaquam poterit, cùm ſæpe aliter qui eſt imbecillior, contra potentiorem tueri ſe nequeat. Sed de omni genere dolorum in hoſtes, & quatenus illi liceant, copioſè tractat Alb. Gentilis de iure belli, vbi teſtimonia auctorum quamplurima cumulat. Hoc quidem hieroglyphicum Lucas Contilis ſcribit ſibi elegiſſe Polydamum Mainum, Academicum Ticinenſem, qui fuit ex familia celeberrimi Iuriſconſulti Iaſonis Maini, quo indicare voluerit, nunquam fuiſſe animum offendendi alios, ſed tantùm neceſſitate vrgente ſeſe legitimis modis defendendi. Fuerat autem inſidiis occultiſque machinationibus potentum quorumdam continuis ſæpe petitus, à quibus tamen candore morum,& laudabilium actionum exercitatione in rebus publicis priuatiſque ſeipſum vindicauit, ac ſecurum præſtitit. Sic videlicet ſecundùm Pythagoræ verſum:

ἰσχὺς, καὶ τεῖχος, καὶ ὅπλον σοφῷ ἡ φρόνησις: E
Robur, & murum, & arma ſapienti prudentia præſtat.

PRVDENTIÆ *vis.*

IRAM prudentia vincit. Paſtor Getulus Leonem rugientem ad ſe accurentem conſpicatus, in harena conſilium capiens in animalis faciem ſagulo coniecto ſibi ſalutem animali ſeruitutem acquiſiuit: quod ſpectaculum poſtea Romæ in arenam protinus translatum eſt, vix credibili modo torpeſcente tanta illa feritate, quamuis leui iniectu operto capite, ita vt deuinciatur non repugnans: videlicet omnis vis in oculis conſtat. Plin. lib 8.c.16 Chryſoſtomus autem homil.4. in Matth. Leonem quidem, inquit, mitigas reddiſque tractabilem, furorem verò animi tui omni prorſus efficis Leone ſæuiorem. Ponamus iram quoque beſtiam eſſe. Quantum igitur ab aliis erga mitigandum Leonem ſtudium datur; tantum tu erga iracundiam impende curam, & effice huiuſmodi cogitationem mitem ac manſuetam: ſiquidem hæc fera & vnguibus ſæuiſſimis armatur ac dentibus. Niſi illam ſollicitè manſueſceetis, cuncta ſimul diſperdet ac lacerabit. Hæc ille. Nos autem irato ſubiicimus.

Si licet obiecto ſagulo tractare Leonem,
Quid tandem eſt, iram nolle domare ſuam? F

PVLCHRITVDO *vera.*

Γῆρας ὄφεως, Seneca anguium apud Dioſcoridem & alios nominantur exuuiæ veteris pellis, quas inter ſaxa & ſtirpes relinquere ſerpentes ſolent. Dicuntur & σῦφαρ quibuſdam, & Lucretio eleganter veſtis, lib. 3. & 4. Meminère eius rei Epiphanius in Phyſiologo, & longè antea Ariſtoteles lib.8 hiſtor. animal. cap. 17. Plin. lib. 8. cap. 17. Nicander in Theriacis: Nonnus item in Dionyſiacis lib. 41. Et Tibulli querela nota eſt. Ariſtoteles quidem tam vere quàm autumno ſenectutem eos exuere ſcribit: Et Plinius fœniculi ſucco ad hoc adiuuari ait. Lactantius Commentator ad locum Statij 4. Thebaid. (vbi & ipſe de iuuentute ſerpentis hoc modo renouata) Marathron herbam nominat, quam cùm comederit, ſenium deponat ætatis. De cauſſis phyſicis cùm alij, tum ad Cardanum in Exerc. Scaliger diſputant. Virgilius autem in Georg. & xi. Æneid. elegantem hinc ſimilitudinem ſumpſit. Variè autem hieroglyphicon hoc explicari ſolet. Quidam exprimere eo voluerunt, ſibi priori fortuna minùs lauta relicta, optatiorem iam & lætiorem affulſiſſe. Nonnulli priori vita minùs laudabili deſerta in melius ſe mentem efformaſſe innuere ſtuduerunt. Hos in recto propoſito confirmet B. Baſilius, qui appoſitè ad hoc hieroglyphicum, Γίνεσθε γὰρ φησι φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, ὃς ἐπειδὰν ἀποδύεσθαι δέῃ τὴν λεβηρίδα, στενῷ τόπῳ καὶ ἀκριβῶς ἐνσφίγγοντι τὸ σῶμα ἐπιδοὺς ἑαυτὸν, φερίμως καὶ στενῶς ἀποδύεται τὸ γῆρας. ὅπερ οὖν καὶ ἡμᾶς βούλεται ὁ λόγος, διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ πορευομένους, ἀποδύεσθαι μὲν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ἐνδύεσθαι δὲ τὸν νέον. id eſt, *Eſtote prudentes, ſicut ſerpentes, qui cùm opus fuerit vernationem exuere, per anguſtam rimam corpúſque ſtrictim coërcentem repentes, prudentes exuunt ſenectutem. Quod & idem nos imitari ipſa ſuadet Scriptura, per anguſtam & arctam viam ingredientes veterem hominem exuere, induere verò nouum.* Videatur Auguſtin. lib. xi. doctr. Chriſt. cap. 16. G

Vt ſolet exuuias veteres deponere ſerpens:
Sic ſcelerum ſordes exue, pulcher eris.

Tertullianus lib. de Pallio, *Serpens vt ſenium perſenſit, in anguſta ſe ſtipat, paritérque ſpecam ingrediens, cutem egrediens ab ipſo ſtatim limine eraſus, exuuiis ibidem relictis, nouum ſe explicat cum ſquamis, & anni recurantur.* Vide Iſidori Peluſiotæ lib. 1. Epiſt. 416.

REGES, PRINCIPES, MAGISTRATVS.

1. SOLVS Apum Rex, ſeu aculeum quo lædat non habet, ſeu eo non vtitur: vt autem corpore grandior cæteris eſt, ſic habet minores alas: & ſi verò non operatur ipſe, circumuolans tamen, cæteras quodammodo exhortatur: Ita Reges, Principes, Magiſtratus, manus innocentes & ad beneficentiam paratas habere forti dextera pios tueri, neminem conſultò lædere, omnibus (quantum fieri poteſt) prodeſſe, ſuis conſilio & auctoritate adeſſe & præeſſe, opus eſt & oportet. H

2. Syracides, Parua (ait) inter volucres Apis eſt, & fructus eius dulcedinis primas obtinet. Facit eadem opus admirabile, & politiam ſuam miro quodam modo inſtituit & moderatur. Sic nonnumquam miranda ingenij vis & ſolertia in iis eſt, qui puſillo ſunt corpore & viribus tenuibus.

3. Vt autem ad omnia (excepta rumice & chenopode) Apes aduolant, floribus autem nullis nocent: ſic primores populi Dei omnium ſubiectorum cura duci, nemini autem nocere, nemini timori & fraudi eſſe debent.

4. Sicut tamen Apiculæ à marcidis floribus abſtinent: (mortuis, ait Plinius, floribus quidem, non modò corporibus inſidunt) ita heroicis naturis à vitiis & à vitioſis hominibus abſtinendum: Adulatores, Voluptatum adminiſtri, Qui mortuos refodiunt & conuiciis proſcindunt, Sycophantæ & alij Alaſtores, auerſandi ſunt.

5. Quemadmodum verò Apes, non quiduis ex omnibus colligunt: ſed aliunde metyn, aliunde piſſoceron, aliunde propolin, aliunde rhythacen, aliunde ſobolem, aliunde mel: Sic decet Gubernatores

alia

A alia officia exigere à Theologis,alia ab Iuriſconſultis, alia à nobilitate,alia à ciuilibus,alia denique ab infimæ notæ hominibus terræque filiis. Eſt autem ſingularis cuiuſdam officij animaduertere quid vnumquemque ordinem deceat, quid quiſque præſtare poſſit, & ad Harmoniam quamdam omnium hominum ordines perducere.

6. Solent Apes,quoties cæli clementia & commoditas inuitat,non autem ſtatis diebus, opus ſuum peragere. Idem facere gubernatores oportet, de quibus dicitur, Καιρῷ δυλεύοντες οἱ δοκοῦντες ἄρχειν. Sed tamen abſit Ironia & noxia hypocriſis. Non enim ſine ſummo conſilio Fridericus III. Imperator,Dux Auſtriæ,ſi quando Conſiliarios Viennæ Curiam ingredi videret,optare ſolebat vt ad vnum omnes priuſquam intrarent, deponerent duas peſtes rerum publicarum, Simulationem & Diſſimulationem.

7. Quemadmodum autem prælia Apum, quando ea maximè fuerunt, iactu puluiſculi, aut fumo, dirimuntur:ſic morte quorumdam dynaſtarum,bella interdum finiuntur: vt de iis quoque dici poſſit, quod monent verſus veteres,

Hi motus animorum, & hæc certamina tanta,
Pulueris exigui iactu compreſſa quieſcunt.

B

REIPVBLICÆ *Sanatio.*

INTER ἀμφιβίοις, quibus, vt Florus loquitur, aquam terrámque incolendi gemina natura eſt, omnium maximum & monſtroſiſſ. eſt Hippopotamus, Nili & Hydaſpis fluuiorum Ægyptij & Indiæ alumnus,cuius Herodotus,Horapollo,Ælianus,Strabo,Q.Curtius, Solinus, aliique mentionem faciunt. Eius deſcriptio extat apud Ariſtot.2. hiſt. an.7. Sed imprimis graphica eſt Achillis Statij lib.4. Nili,inquit,equum Ægyptij appellant,terráque & ventre,& pedibus, ſicuti fama fert, equus eſt, niſi quod ſciſſas vngulas habet. Corporis magnitudine max.quémque bouem æquiparat. Cauda ei breuis eſt, & pilorum aſperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non paruum: maxillæ ferè equinæ, nares perquam patulæ, ac ignitum fumum tamquam ignis ſcaturigines quædam, ſpirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillæ: oris hiatus ad tempora vſque protenſus: dentes qui canini vocitantur, curui, forma & ſitu equinis ſimiles, verùm triplo maiores. Effigies eius eſt cùm in antiquo numo Adriani ad Nili imaginem addita: tum in marmoribus etiam quibuſdam vetuſtis. Voraciſſimum autem eſt animal, vt totas etiam ſegetes depaſcat, ſicut
C apud Ælianum & Nonnum in Dionyſ. lib. 26. memoratur. Hinc ſanguine ſe grauatum ſentiens, in arundinum cæſuras & acutiſſ. ſtipites corpus imprimens, venas diſcindit, & ſic morbum præcauet, planè vt artis in venæ ſectione magiſter videri poſſit: vt Plinius innuit. Sed paulò aliter Am. Marcellin. lib. 22. iſta commemorat. Conſtat autem in arte medica ſolùm curationem progredi ex contrariis, vt ex innumeris Hippocr.& Galeni locis liquet, cùm quidem ſit medicina πρόσθεσις ἐλλειπόντων, καὶ ἀφαίρεσις τῶν ὑπερβαλλόντων: Sed in omni etiam vita, & max.in Reb. pub. locum hoc habere, in quibus vt ſeditiones & morbi inteſtini euitentur, ſæpe purgatione violenta, ac veluti ſanguinis ſuperflui quadam eductione opus eſt.

Et fluuialis equus corpus cum ſanguine purgat,
Purgatur caſis publica réſque malis.

RELIGIO.

QVAM multa admiratione digna,& propemodum fidem ſuperantia de Elephante tam veteres quàm recentiores auctores litteris mandarint, nimis foret longum exponere: ac legi pleraque
D poterunt apud Ariſtotelem,Plinium,Plutarchum,Ælianum,Strabonem,Solinum; recentiores Garziam Ortam,Chriſtoforum Coſtam,I.Lipſium Ep.50.1.centur.& alios. Scribit autem Solinus,& alij confirmant, Elephantes, Luna ſplendente gregatim amnes petere, atque mox aqua conſperſos, Solis exortum certis geſtibus ſalutare, deinde in ſuos ſaltus reuerti. Meritò itaque exemplo huius animantis nos quoque aſſiduè ad pietatem colendam atque pura mente Deum venerandum aſſueſcere debemus: quam quidam veterum ἀρχὴν καὶ τελευτὴν πασῶν τῶν ἀρετῶν, *omnium virtutum principium atque finem* eſſe dicit. Huc referendum Ariſtotelis dictum ἀρχὴ ἀρίστη πάντων μὲν ὁ Θεός, ἀρετῶν δὲ εὐσέβεια. *Omnium rerum Principium Optimum Deus; virtutum autem pietas.* Elephas igitur eſto Atheorum, Epicureorum, profanorum omnium magiſter & cenſor.

Iniiciat nobis brutorum hæc cura ſtuporem,
Qui tarda incipimus quærere mente Deum.

RELIGIO *Chriſtiana & Catholica.*

1. DE Opalorum natali ſolo Plinius ait, India ſola & horum eſt mater. Et paulò pòſt: Traduntur naſci & in Ægypto, & in Arabia, & vtiliſſimi in Ponto. Item in Galatia & Thaſo & Cypro.

Sed de cæleſti origine Religionis, quæ vbique gentium ſibi ſimilis & precioſiſſima eſt, præclarè pronunciat Euangeliſta, è cæleſti ſanctuario illam à Chriſto Ieſu allatam eſſe, docens, Deum nemo vidit vmquam, vnigenitus ille filius, qui eſt in ſinu Patris, ille nobis expoſuit. Ioann. 1. 18. E

2. Opali tantùm Smaragdis cedunt, vt teſtatur Plinius: & Chriſtiana & Catholica Religio non modò non cedit vlli alteri religioni: ſed etiam cæteras omnes, tamquam commentitias, & impias, fugiendas eſſe piè monet. Eo ſanè nomine ab errantium multitudine, vbique illi contradicitur, Act. 28. 22. quoniam illa celebrat ſolum Ieſum Chriſtum crucifixum, qui potius eſt in caſum & reſurrectionem multorum, & in ſignum cui contradicatur. Luc. 2. 34.

3. In Opalis multarum gemmarum eximiæ dotes enitent. Eſt enim in iis carbunculi tenuior ignis: eſt Amethyſti fulgens purpura: eſt Smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia. Alij ſummo fulgoris argumento colores pigmentorum æquauere. Alij ſulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accenſi. At in Catholica Religione, omnia ſumma & admiranda conſpiciuntur. Lucet enim in ea inenarrabilis maieſtas & gloria bonitatis & prouidentiæ æterni Patris, meritorum Ieſu Chriſti, virtutis Spiritus ſancti: & tota Catholica Eccleſia fulgore maieſtatis & donorum Saluatoris colluſtratur: ſic vt etiam in ſingulis Sanctis ſplendeſcat radius fidei, flamma charitatis, ſpei & Chriſtianarum virtutum iubar. Vocauit enim Eccleſiam Dominus è tenebris in admirabilem ſuam lucem, 1. Petr. 2. 9. Ac etiam cæteras profeſſiones, Iuriſconſultorū dico, tamquam iuſtitiæ & prudentiæ ciuilis laudatiſſimorum teſtium: & Medicorū, quibus Philoſophos adiungo, velut naturæ functionum & benedictionū Dei, quibus nobis ad vitam tuendam opus eſt, bonæ fidei adminiſtrorum: Religio Christiana eo nomine magnopere cōmendat, quod boni publici cauſa diuinitus patefactas, illuſtrataſque, vſibus hominū ſeruire, modiſque omnibus eſſe neceſſarias perſpicuè teſtatur. F

4. Scribit autem Plinius, Opali magnitudinem nucem auellanam æquare, ac narrat Nonium ſenatorem cauſa Opali quem Triumuir Antonius ambitioſè deſiderabat, proſcriptum fuiſſe: ac fugientem, hunc è fortunis ſuis omnibus annulum abſtuliſſe ſecum, quem certum eſt ſeſtertiis viginti milibus fuiſſe æſtimatum. Reprehendit autem & Antonij feritatem luxuriémque, & Nonij illius contumaciam proſcriptionem ſuam amantis: Sed Religionis Catholicæ altitudo, profunditas, latitudo, pretium, vſus, vſque adeo eſt inæſtimabilis, vt non terrenis tantùm opibus, ſed etiam vitæ, qua nihil charius eſt, totique huic mundo anteponi debeat: ſicut docet Parabola de Margarita, diuenditis omnibus quæ habemus, nobis emenda, Matth. 13. 46. Et præceptum Chriſti de promulgatione Euangelij, Matth. 10. 27.

5. Indij adulterant Opalum, indiſcreta ſimilitudine: ſed eius experimentum eſt in Sole, vt ait Plinius, cuius hæc verba ſunt: Vitia Opali, ſi color in florem herbæ, quæ Heliotropium vocatur exeat, aut cryſtallum, aut grandinem: ſi ſal interueniat aut ſcabricia, aut occurſantia oculis occurſantia: nullóſque magis Indiæ ſimilitudine indiſcreta vitro adulterat. Experimentum in Sole tantùm. Falſis enim contra radios libratis digitos à pollice, vnus atque idem tranſlucet color in ſe conſumptus. Veri fulgor ſubinde variat, & plus huc illúcque ſpargit, & fulgor lucis in digitos funditur. Religionis autem Catholicæ & Orthodoxæ & ſinceritas impermixta manet: vitia nulla in ſeipſa habet, ac proinde nec ſentit: nullæ etiam ſibi miſceri ſuſtinet: vitreis hominum commentis ne fucus verè religioſis hominibus fieri poſſit, præſtat, & ad iuſtitiæ Solem, qui eſt Ieſus Chriſtus, ſeſe explorari vult: ac adulterinarum Religionum vanitatem, turpitudinémque retegit, quando eas non eſſe ſecundùm Chriſtum luce meridiana clarius oſtendit. G

R E N O V A T I O *proſpera.*

SOLENT in Italia, more ſanè laudabili inſtituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum imitatione Academias, & ſe Academicos nomināt, in locis publicis in quibus conuenire, & ſe in ſtudiis rebúſque honeſtis ac liberalibus exercere conſueuerunt, affigere depicta ſymbola, quæ illi Impreſas vocant: Quæ ſi nomen Collegij & profeſſionem ritè exprimant, cenſentur eſſe lectiſſima. Exempla quamplurima cùm alij recenſent, tum Scipio Bargaglius Senenſis de nouo Romæ inſtituto eiuſmodi Academicorum, qui ſe *Renouatos* nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponimus, in quo ſerpentes è latebris prodeuntes ad Solem apparent, commemorat. Significare autem illo procul dubio voluerunt, non ſecus ac ſerpentes hyeme ſub terra in ſqualore & tenebris latent, verè autem nouo Solis calore protrahunt: Ita ſe quoque temporis iniquitate preſſos delituiſſe, ſed mox meliore aſpirante fortuna, & fauore Mæcenatum recreatos, ac veluti renouatos, coiiſſe in publicam Academiæ ſocietatem, in qua illuſtres ingenij & doctrinæ ſuæ fructus cunctis oſtenſuri eſſent. Poterit autem in vniuerſum vſurpari ab iis, quibus poſt triſtiorem fortunam ſerena lux affulſerit. Nam vt ait Pindarus in Pythiis, H

ἄλλοτ' ἀλλοῖαι πνοαὶ ὑψιπετᾶν ἀνέμων:

Aliàs alij (ſunt) flatus ſublimiter volantium ventorum. I

Quò omnino Horatij illa 10. Od. lib. 2. ſunt referenda:

Informes hiemes reducit Iuppiter, idem ſummouet, &c.

Et Theocriti illa Idyll. 4.:

Θαρσεῖν

A *Θαρσεῖν χρὴ, φίλε Βάττε. τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον,*
Ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.
Καὶ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος ἄλλοκα δ' ὕει:

Quæ nos ita vertere conati ſumus:

Fidere, Batte, decet. non ſi nunc eſt malè, erit cras.
Spes viuis tantùm, non eſt ſpes vlla ſepultis.
Nunc pluit: aſt cœlo nunc fulget Iuppiter alto.

Refer item hunc trita illa: *Poſt nubila Phœbus.* Et,

Grata ſuperueniet, quæ non ſperabitur hora.

Denique poëtæ noſtri Diſtichon,

Vere nouo latebris ſerpens prorepit opertis:
Gloria ſic artes ad loca ſumma vehit.

POENITENTIA.

B RADIJ Paſtinacæ tam exquiſita virulentia eſt, vt etiam à corpore reliquo piſcis auulſus, tamen noceat, & eius contactu herbæ, arbores, & ſaxa exareſcant. Hoc igitur Telegonum Vlyſſis filium à Circe donatum, eóque haſtili ſuo præfixo, patrem, ſed inſcienter interfeciſſe canit Oppian. & meminit Parthenius ἐν ἰξευτικοῖς. Qua etiam de re B. Ambroſ. 5. Hexae. cap. 10. Quid, inquit, loquar turturis (paſtinacam intelligit) aculeum, & hoc mortuæ? Sicut enim viperæ os ſi quis calcauerit recens, nocere perhibetur, & immedicabile vulnus ſerpere: ita etiam turtur aculeo ſuo mortua ampliùs quàm viua periculi afferre memoratur. Hæc quamuis ita ſint, reliquum tamen paſtinacæ corpus ſalubre nutrimentum præbere, & iucundi cibi eſſe conſtat, adeò vt etiam Galenus inter boni ſucci alimenta referat, cùm caro eius mollis ſit, & facilis concoctionis. Conuenit in illos, qui nocendi facultate & viribus instructi, iidem tamen iuuare etiam & benè de Rep. mereri poſſunt. Quo Plauti illud referri queat in Bacch. *Nemo frugi eſſe poteſt homo, niſi qui & benè & malè facere norit.* Et Adag. *Qui nocere poteſt, & idem prodeſſe.* Sed rectiùs conuenit in illos, qui vitiorum malitiæque aculeis reſectis & abiectis, ſalutare in Rep. ornamentum in poſterum honeſtis & laudabilibus virtutis actionibus eſſe annituntur. Nam vt Seneca pulchrè dixit:

Sera numquam eſt ad bonos mores via.

C Sic Phædo ex lupanari, Socratis, Polemon ex Bacchi Schola, Xenocratis beneficio in Academiam perducti philoſophi facti ſunt. Sic Gelonem ex Plutarcho ſcimus & Hieronem & Piſiſtratum, cùm malis artibus tyrannidem occupaſſent, moderatos tamen poſtea & Reipub. ſalutares fuiſſe principes.

POENITENTIA *vera.*

DOCTISSIMVS Phyſiologus & polyhiſtor, ex pluribus auctoribus, qui de Aucupio aliquid litteris mandarunt, tradit quo pacto Accipitres ad radios ſolares vitia pennarum, veteribus abiectis, & quaſi reiuueneſcere ſolent: docétque ſimul quæ applicari debeant, vt hoc defluuium acceleretur, & eò celeriùs nouæ renaſcantur. Quo indicatur, alicuius in flagitiis viuentis propoſitum laudabile in mutando eo genere vitæ in meliorem ſtatum. In vera innocentia & pietate ſecundùm diuinam voluntatem & mandata ipſius viuere, ac ſecundùm S. Paulum ad Corinthios veterem hominem exuere, nouúmque induere, qui deſideria carnis vincat, & ſemper τὰ ἐπουράνια ſapiat. Atque ita quoque nonnulli Doctores ſacrarum litterarum dictum Iobi cap. 39. interpretantur, vbi ait: Numquid per ſapientiam tuam plumeſcet accipiter, expandens alas ſuas ad Auſtrum? quamuis in Græco
D textu legatur, ἐκ δὲ τῆς ἐπιστήμης ἕστηκεν ἱέραξ, id eſt, *Numquid per intelligentiam tuam volat accipiter?* Sed inter alia plura ſanctorum Patrum huius argumenti præclara dicta, placuit admodum eruditum & graue carmen B. Nazianzeni hic abſcribere.

Σκεύαζε σεαυτὸν ὡς τάχος πρὸς οὐρανὸν,
Ψυχὴν πτερώσας τῷ λόγῳ τὴν τιμίαν,
Μηδὲν περισσὸν, ἀλλὰ πᾶν ῥίψας βάρος
Βίου ματαίου καὶ κακῶν τῆς ἐνθάδε.

Quos verſus ita reddidit vir doctiſſimus, totidem ſenariis,

Sic te para, vt ſe mens citò ad cæleſtia
Alata libret vi rationis optima,
Superfluum nihil te aggrauet. Iactis procul
Inanis vita huius ac moleſtiis.

His poëtæ noſtri Diſtichon adiungimus.

Exuuiis vitij abiectis, decus indue recti,
Ad Solem vt plumas renouat accipiter.

RESVRRECTIO *Carnis.* E

FRVMENTORVM & leguminum ſemina ac grana in terram proiecta, illíque quaſi concredita certo tempore renaſcuntur, atque multiplices fructus producunt. Sic noſtra etiam corpora, quamuis iam mortua, ac terreſtri ſepulturæ deſtinata, in die tamen vltima reſurgent: piorum quidem ad vitam, impiorum verò ad iudicium. Qua ſimilitudine *S. Paulus* quoque vti voluit, 1. Cor. 15. vbi ait, ſeminatur corpus in corruptione, & ſurget in incorruptione. Quem locum *D. Ambroſius* explicans præclarè hæc ſubiicit: Si ergo gramen ſeminatur, vt Dei nutu quodammodo elementorũ miniſterio veſtitum reſurgat, multa ſecum habens incrementa vtilitatis humanæ: cur non credibile ſit, Dei virtute mortuum poſſe reſurgere, meliore tamen reddita ſubſtantia, non numero multiplicatum? Et *D. Chryſoſt.* in hom. De reſurr. idem tradit. Etenim ſemina, ait, niſi prius moriantur & putreſcant ac corrumpantur, non patiunt ariſtam. Sicut igitur qui videt ibi gramen quod corrumpitur & diſſoluitur, non dubitat de reſurrectione, ſed certiſſimam demonſtrationem vſurpat (nam ſi ita maneret, & non corrumperetur vel diſſolueretur, certum quòd numquam reſurgeret) ſic cogita & in corpore tuo; cùm vides corruptionem, tunc potiſſimum de reſurrectione philoſophare. Quid quòd *Saluator* ipſe ad hanc conſiderationem nos reuocat? Sic enim ait, Ioan. 12. Amen amen dico vobis, niſi granum frumenti in terram delapſum fuerit, ipſum ſolum manet. Si verò mortuum fuerit, copioſum fructum fert, &c. F

Securè moritur qui ſcit ſe morte renaſci:
Non ea mors dici, ſed noua vita poteſt.

REX *bonus & potens.*

HISTRIX, vulgò porcus ſpinoſus, Suidæ ἀκανθόχοιρος, è genere Erinaceorum eſt, ſed multo longioribus & acutioribus aculeis armatus, atque iis quidem (vt Plinius loquitur) cùm cutim intendit miſſilibus: vnde non ſolùm pungit illis & ſauciat ora canum, ſed longius quoque in eos eiaculatur. Hieroglyphicon eſt potentis & boni Regis qui comminus & eminus ſuos tuetur, nouítque

Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos.

Et vt ſapienter notat hoc Diſtichon,

Comminus vt pugnat iaculis, atque eminus, hiſtrix,
Rex bonus eſto armis conſiliíſque potens.

Apud Claudianum extat integrum poëma de hiſtrice, ex quo ſequentes verſus collecti ſunt,

Ecce breuis propriis munitur beſtia telis,
Externam nec quærit opem, fert omnia ſecum, G
Se pharetra, ſeſe iaculo, ſeſe vtitur arcu.
Vnum animal cunctas bellorum poßidet artes.
Quòd ſi omnis noſtra paullatim induſtria vita
Fluxit ab exemplis, quicquid procul appetit hoſtem,
Hinc reor eſſe inuentum.

Delectatus eſt hoc hieroglyphico Ludouicus XI. Rex Galliæ, qui eo aureæ monetæ impreſſo oſtendere voluit, arma ipſi talia eſſe in promptu, quibus prope & procul hoſtes petere poſſet,

Cui malè ſi palpere, recalcitrat vndique tutus.

De viro ſapiente, & qui bona conſcientia fretus, ſuáque virtute, vel potius Dei auxilio ſe inuoluens, & ſecum omnia ſua portans, idem hieroglyphicon commodè vſurpatur, quemadmodum pluribus locis de ſapiente Stoico loquitur Seneca, nos de Chriſtiano homine intelligimus.

REX *Sapiens.*

DELPHINVM anchoræ circumplicatum, ad demonſtrandam ſalutarem illam in rebus maturitatem, quæ inter nimiam celeritatem & tarditatem media eſt, pro inſigni fuiſſe cum Auguſto, H Titóque Impp. tum ſuperiori ſæculo Aldo Manutio, celeberrimo Typographo, res, ſcilicet, omnibus eſt notiſſima: & aureum quidem planè illud & βασιλικόν, τὸ σπεῦδε βραδέως, *Feſtina lentè*, luculenter & copioſè enarrat Parœmiagraphus. Noſtrum hoc ex Alciato deſumptum eſt diuerſo ſignificatu. Tradit enim Delphinum, *mare magnum turbantibus æquora ventis*, vt Lucretius loquitur, cùm à nautis anchora iacitur, eam ſingulari erga homines pietate complecti, & quaſi humano quodam inſtinctu, vt eò tutiùs infigatur, dirigere. Nam peculiarem hanc Delphinis proprietatem ineſſe, vt tempeſtates veluti prænuncient, alibi retulimus. Anchora autem ſtabilimentum & ſecuritatem: Delphinus φιλανθρωπίας & incolumitatis ſimulachrum hieroglyphicè exprimit, vt videre eſt apud Pierium. Talis profectò eſt Rex bonus & prudens, qui non tantùm præuidet imminentem Reip. motum, ſed tumultu etiam exorto ita dirigit conſiliorum ſuorum anchoram, vt tutò poſſit conſiſtere curæ ſuæ, & tutelæ demandatus populus. Nam vt verè Am. Marcellin. dixit: Imperium cura eſt ſalutis alienæ. Inter alia autem memorabile Cyri dictum refert Xenoph. *παιδ.* VIII. τὰ αὐτὰ ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ, *Boni paſtoris & Regis boni opera eſſe conſimilia*; Vbi leguntur plura in eamdem ſententiam, ſicut apud Ariſtotelem quoque, Ciceron. in Off. & de Rep. tum variis in hieroglyphicis dictum eſt. Regia vox hæc eſt ad obedientes ſubditos;

A *Auſpiciis noſtris tutos vos littore ſiſtam,*
Stabit & in portu veſtra carina ſuo:

Quæ de regum Rege & de Dei populo verè dici poſſunt.

Quatuor genera hirundinum habentur, quorum primum domeſticum, paſſim notum, alterum ruſticum ſiue agreſte, quod ab imo ventre albicat. Tertium riparium, minimum omnium, quæ hirundines ſalculæ quoque dicuntur, & ripas excauant, inque illis nidificant. Quartum eſt Apodum, quæ & matinæ & κυψέλλαι vocantur, nec vtuntur pedibus, quamuis non planè illis deſtituantur. Commendat autem induſtriam hirundinis Ariſtoteles lib.9. De hiſtor. Animal. cap.7. his verbis; Omnino ratio brutorum magnam refert vitæ humanæ ſimilitudinem, magiſque in minore genere quàm maiore videris intelligentiæ rationem, quod primum in auium genere hirundo in effingendo & conſtituendo nido exiſtit. Quo in loco plura de artificio huius conſtructione commemorat, quæ poſtea à Plinio, Plutarcho, Æliano, & aliis quoque ſunt expoſita. Ac addit ibidem Ariſtoteles. In nutrienda prole mira tam mas quàm fœmina æquitate laborat. Impartit pullis ſingulis cibum obſeruans conſuetudine quadam, ne qui acceperit, bis accipiat. Plinius ſimiliter ait (cuius & Oppianus meminit) in fœtu ſumma æquitate alternare cibum, & Ælianus lib.3. cap.26. Iuſtitiam ſeruare aduerſus ſuos filios
B refert. Quare Horapollo ſcribit eſſe apud Ægyptios ſymbolum parentum omnes ſuas facultates & opes filiis ſuis deſtinantes. Eſtque ſimiliter icon boni ac iuſti principis, qui ſingulari æquitate & iuſtitia ſuos ſubditos regit, illiſque neceſſaria ſuppeditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus, paſſim in illis conclauibus, quibus ipſe vtebatur, hanc picturam appingi curauit. Idque Phocylidis quoque verſus monet.

Μοῖραν πᾶσι νέμειν, ἰσότης δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη, id eſt,
Partem ſcilicet ſuam cunctis tribue: æqualitas ſanè in omnibus rebus optima.

De iuſtitia autem tam commutatiua quam diſtributiua (vt in ſcholis loquuntur) extant Ethic. Nicomach. lucnlentæ diſputationes.

Sollicitam Prognes curam ſpectate, Regentes,
Atque fouete pari pignora veſtra fide.

R I X A, *inutilis & noxia.*

ESAIAS Prophetis Iudæis profanam mentem excutere cupiens, c.45.9. clamat, Væ litiganti cum factore ſuo: teſta cum teſtis terræ, ſub. litiget, aut rixetur. q.d. homini cum homine ſit iurgium, ſi-
C milis ſimilem increpet, ſi opus eſt, reſponſet creaturæ creatura: non autem creatori & Deo ſuo omnipotenti. Si quis celebris & clarus ignobili atque obſcuro dicat, Litiga cum tui ſimilibus, teſta cum teſtis terræ, aut ſi vir in ciuitate primarius dicat plebeio. Nulla mihi res tecum: teſta terreas teſtas aggrediatur quantum libuerit, potentiorem timeat. Argumentum illud tractat Sanctus Apoſtolus, in Epiſt. ad Romanos, cap.9. & alio ſymbolo ſacro ab arbore exciſa, deſumpto, cap.11. Præterea Iobi cum amicis collationes, & Dei omnipotentis reprehenſio paterna, qua Iobum ad ſe reuocat, conſolatur & erigit in eo verſantur, vt à rixa, lite, diſputatione inutili & noxia, præſertim cum Dominorum Domino, ſemper abſtineamus.

S A N C T I.

PLINIVS de Beryllis & Chryſoberyllis diſſerens meminit. Chryſopraſi, porri ſuccum referentis, & paulùm declinantis à Topazio in aurum. Chryſopraſus, inquit D. Hieronymus, viridis coloris & aureæ mixturæ, ſiue (vt alij aſſerunt) purpurei coloris, cum guttis aureis. Sancti, in quibus vigent ſpes, fides, charitas, ſunt homines aurei, ſi cum aliis conferantur: ac purpureus ille Chriſti ſanguis, quo abluti ſunt, efficit vt donis & operibus ſanctificationis, quaſi quibuſdam auri guttis, coram Deo exornati appareant.

D

S A N C T O R V M *virtutes.*

PRATA florida varios & omnis generis flores exhibent, Diuina Scriptura geſtorum virtutes nobis demonſtrat; non vt illorum florum fragrantia breui tempore fruamur: ſed vt perpetuam inde vtilitatem recipiamus, & eas in ſinu mentis reponamus, vt per omnia ſecula, ſi lubet, earum ſuaueolentia frui poſſimus. *D. Chryſoſt. homil. 43. in Geneſ.*

S A N G V I S.

ÆGYPTIJ ſanguinem ſignificare volentes, accipitrem pingunt. Horapollo lib.1. cap.6. quia hoc animal, inquiunt, ſanguinem non aquam bibit.

S A P I E N S.

AVREIS punctis Sapphirus collucet: cerulei ſunt & Saphiri raróque cum purpura, inquit Plin. li.37. ca.9. vbi vide notas Dalechampij de Sapphiris variis, earumdémque coloribus. Imago eſt hominis auro ſapientiæ radiantis, ſuperna curantis & quærentis, non terreſtria. Rectè enim Hieronymus, Aerei coloris, ait, eſt Sapphirus. Et quia præcedentes multos, atque ad ſuperna tendentes, per cæleſtem conuerſationē videntur vincere, narrantur Sapphiro pulchriores extitiſſe. Nazaræi, Thren.4.

Heſperidum Alcides victor fert aurea mala, & hieroglyphicon nobis eſt viri fortis modeſti, verè potentis, id eſt, ſapientis quem Bochius lib.2. Symb.55. Epigrammate nobilitauit. E

Quæ ſtatua inſignis clauâ, nemeiq; Leonis
Exuuiis, læua quæ tria mala tenet?
Magnanimi Alcidæ vera & ſapientis imago eſt,
Aurea qui victo poma dracone tulit.
Nempe draco in nobis nihil eſt, niſi dira cupido.
Extincta hac triplex illicet extat honos.
Comprimitur furor iræ, & habendi ſacra libido
Interit, & ventris deſidioſus amor.
Fortem animum exuuiæ ſignant, claua illa potentem,
Qui domitis victor ſenſibus imperitat.

Phocylides Gallicus, Vidus faber, in ſapientibus tetraſtichis, iram, gulam, luxuriam coniungit. Bochius ventris amore duas poſtremas intelligere videtur, queis auaritiam adiunxit. Sed Phocylidem noſtrum etiam audiamus numeris latinis gallicos exprimentibus canentem,

Quiſquis cluere ſtudet fortem virum, F
Iram domare diſcat, & ventrem, prius;
Et igneum illud noſtro adhærens pectori,
Quod flabra alunt erroris atque ignauia.

S A P I E N S *fert omnia ſecum.*

PERVVLGATA eſt Biantis (Quidam Stilponi Megarenſia ſcribunt) ſententia, cuius cùm patriam Prienem cœpiſſe hoſtis, cæterique ita fugerent, vt multa de ſuis rebus ſimul aſportarent, ipſe admonitus à quodam vt idem faceret: Ego verò (inquit) facio: *Nam omnia mea mecum porto.* De Simonide etiam Poëta ſimilis eſt apud Phædrum Auguſt. fabula 79. lib.4. qui ex naufragio nihil aſſumens, rationem hanc reddidit, *Mecum mea ſunt cuncta:* cùm quidem cæteri rerum arreptarum onere grauati vel periiſſent in mari, vel in prædones incidiſſent: ipſe verò ſua arte ſtatim diuitias acquiſiuiſſet. Ariſtippus quoque ex ſimili infortunio elapſus: & ob doctrinam benignè ſuſceptus, comites nauigationis adhortandos, ciues ſuos rogauit, tales vt ſibi opes pararent, quæ enatarent ſimul cum naufragis. Ex his nobilis fœmina Fuluia Spanocchia hoc hieroglyphicon eruditè commentata eſt, vt pingeret Cochleam domiportam, quæ penates ſuos & omnem ſubſtantiam circumfert, nec vllo alio indiget G diuerſorio cum Biantis dicto; *Omnia mea mecum.* Alia inſcriptio eodem ſenſu ex Claudiano aſſumitur, *fert omnia ſecum.* Pertinétque ad hieroglypgici illuſtrationem Plauti illud: *Virtus omnia in ſe habet: omnia adſunt bona, quem penes eſt virtus.* Cætera enim humana fortunæ ſunt ludibria: Virtus & doctrina de ipſa fortuna triumphant. Hinc pulchrè B.Baſilius: *Μόνη δὲ κτημάτων ἡ ἀρετὴ ἀναφαίρετον, καὶ ζῶντι, καὶ τελευτήσαντι παραμένουσα. Sola omnium poſſeſſionum virtus homini auferri nequit, & ſuperſtiti & extincto commorans* Nam vt vetus dictum habet: *ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν:* Quod Phædrus ſic enunciauit: *Homo doctus in ſe ſemper diuitias habet.* Cum quo Carneadis etiam ſimile congruit in libro Teleſiaco, vt apud Fulgentium legitur:

Πᾶσα τύχη, αἴσθησιν φρονίμου κατοικεῖ:
Omnis fortuna in ſenſu habitat ſapientis.

Diſtichon etiam poëtæ neoterici,

O fœlix, ſecum ſua quicumque omnia portat,
Fortunæ viuens liber ab arbitrio.

Fœlix ille verò verúſque ſapiens pingitur ab Apoſtolo, paucis lineis, i.ad Timoth.6.v.6. *Ἔστι πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετ' αὐταρκείας. Eſt quæſtus magnus pietas cum animo ſua ſorte contento.* Eſto igitur pia ſufficientia ſapientis viri hieroglyphicon & ſacrum ſymbolum. H

S A P I E N T I A *æterna.*

PLVTARCHVS refert Iſidem de ſe dixiſſe, ſicut legebatur in templi pauimento huic deæ ab Ægyptiis conſtructo; Ego ſum, quidquid fuit, eſt, & erit: nec meum peplum retexit quiſquam mortalium. Et hæc quidem libro de Iſide & Oſiride. Alio autem tractatu, de inſcriptione *Eἰ*, quamuis nihil tale cogitat, detegit fraudes ſpiritus mendacis, qui ſuperbè admodum ſuperſtitioſis ad Delphicum oraculum accidentiam; illudebat hac vocula, quæ duo varia ſignificat: nempe vel aduerbium dubitantis *Si*. vel verbum *Es*, vt ſibi nomen & honorem diuinum vſurparet: aut ambiguis oraculis deluderet miſeros Ethnicos. Qui verum Deum ſalutat & compellat, verè dicit *Eἰ, Tu es:* quod de nulla creatura dici poteſt. Quum verò Iſidis dictum ex templi pauimento collectum expenditur, ad Dei ſapientiam æternam referri debet: & nonnulli exiſtimant Ægyptios ſacerdotes ab Hebræis multa didiciſſe de pietatis arcanæ myſteriis quæ ſuis figmentis poſtea fucarunt, Dei veritatem in iniuſtitia detinentes. Interea non probamus coniecturas eorum qui Iſis voluut ſignificare *Es Es*, *εἶς εἶς*, duplicato. Quamuis enim Plutarchus, Græcus Scriptor, plauſibilia multa protulerit de Ægyptiorum &

A Græcorum commentis, etiam expetimus originem. Nec diffitemur Græcorum ſapientiſſimos multa ab Ægyptiis accepiſſe, ſed quæ poſtea ſuo more tamquã inter ſuos patres nata, ſuæ Gentis propria, & velut in Græciæ ſolo nata ſomniarent. Ægyptij Sacerdotes audierant ab Iſraëlitis futurum, vt ex Iſi ſeu Iſſa, i. muliere aut virgine filius naſceretur generis humani Redemptor. Hanc virginem deinde variis ſuperſtitionum velis obtegentes mira confinxerunt, quorum nonnulla Plutarchus, vt poteſt, explicat. Sed Goropium Hermathenæ lib. 5. de Iſide poſt Lilium Gyraldum apertius differentem audiamus. Iſis nihil aliud eſt quàm Verbum Dei, ea ratione conſideratum qua Deus de Deo, verum vnum de vero vno, verum ens de vero ente: quod quid aliud eſt, quàm Opificis ſapiẽtia, per quam ex Patre omnia creãtur? quæ præter cætera quamplurima nomina, propteréque *Myrionyma* quoque vocatur, hoc etiam nomen habet, quo geminum εἷς continetur. Quòd Svm verbum Deo conueniat, ipſemet Moſi declarauit: quod ſi geminetur, non aliud ſignificatur, quàm verus Deus de vero Deo: ita vt εἷς εἷς dicatur de Dei λόγῳ ſeu Verbo, cuius potentia ſapientiáque omne eſſe ex Patre accipiunt omnia creata: cuius Sapientiæ peplum nemo reuelauit, quia caput ipſius obſcuro, caliginoſóque, & inuio mortalibus abyſſo occultatur. Huius quidem numen vnicum eſt, & apud omnes orbis incolas in ſumma veneratione, ſed (vt Apuleius inquit) multiformi ſpecie, ritu vario, nomine multiiugo.
B Hanc infinitis modis ſub ingenti nominum diuerſitate latitantem, Salomon Sapientiam vocauit: D. Paulus luce clarius ſententiam dicens, Chriſtũ Dei virtutem, & ſapientiam pronunciauit. Audiamus igitur ipſam Sapientiam de ſe Salomonis ore prædicantem, Prouerb. 8. cap. vt tandem videamus quæ ſit Iſis Ægyptiorum. Dominus poſſedit me, inquit, in initio viarum ſuarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata ſum, & ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyſſi, & ego iam concepta eram, necdum fontes aquarum eruperant, &c. quæ declarant omnia à Patre per Sapientiam æternam creata & certa lege, tempore conſtituto, fuiſſe diſpoſita. Vnde colligas neceſſaria concluſione, hanc eamdem eum filio eſſe, quem patris virtutem & Sapientiam vocat D. Paulus, plenum gratiæ diuinæ dolium. Geminatis certè in nomine *Is is* eſſentiæ actus, ſecundam perſonam ſiue hypoſtaſin indicat, cui totum mundi viſibilis & inuiſibilis opificium debetur, quod Iſis ſibi à ſuo pauimento adſcribit. Hæc Goropius qui variis locis multa de Iſide, Oſiride & illa Ægyptiorum ſapientia, in medium profert, quæ amplius excutere non libet.

S A P I E N T I A *præditus.*

C Gvbernator in naui, magiſtratus in ciuitate, imperator in exercitu, anima in corpore, mens in anima: & ſapiens primus inter homines. *Philo Iud. lib. de Abrah.*

In horreum fruges comportantur: res honeſtæ in ſapientis animam. *Idem. lib. 2. Allegor. legis.*

Ex templi ianua aperta pulcherrima ſimulacra perſpiciuntur. Ex ore ſapientis, animi apparent imagines. *Socrates apud Stob. ſerm. de virtute.*

Pumilio etiam in montis vertice puſillus, coloſſus in fundo putei magnus eſt: & ſapiens in quacumque fortuna ſuis bonis ſublimis eſt, ſtultus autem in ſummo rerum ſplendore humilis. *Plutarchus, in Moral.*

Mundus vndique teres ac rotundus ſibi conſtat: & ſapiens nihil extra ſe quærit ſeipſo contentus. *Plinius, lib. 2. cap. 2.*

Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præſtant, non ſibi ſolùm, ſed aliis quoque. Sapiens rebus turbatiſſimis non ſolùm tuetur animi tranquillitatem, ſed etiam alios concitatos componit & ſedat. *Idem, lib. 10. cap. 23.*

In Culice non minus admiranda naturæ vis eſt, quàm in elephante. Sapiens in maximis pariter ac minimis negotiis magnum virum oſtendit. *Lib. 11. cap. 2.*

Animantia quædam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari ſeſe ſciunt: & ſapientis eſt
D aliquando facultatum iactura vitæ conſulere. *Lib. 36. cap. 16.*

Rhododendri frondes iumentis, capris, ouibus venenum, homini contra ſerpentum venena remedium: quod ſtultis perniciem adfert, vt aduerſitas rerum copia, ſcientia, ſapiens vertit in ſuum bonum. *Lib. 16. cap. 21.*

Ingentes obeliſci magno quidem negotio ſtatuuntur & collocantur, ob immenſum molis pondus, ſed colocati ſemel infinitis durant ſeculis. Arduum eſt, virtutis aut ſapientiæ parare famam, ſed parata numquam intermoritur.

S A P I E N T I S *vox ſemper eadem.*

Tvrtvr ſecundùm Iſidorum & alios, à vocis ſono ita vocatur. Græcis eſt τρυγὼν à τρύζειν, vt vult Euſtathius & Varinus, cùm quoque [illegible] dicatur: quod vtrúmque eſt gemere. Vnde Virg. in Bucolicis,

Nec gemere aerea ceſſabit turtur ab vlmo.

Solent autem eumdem ſonum in cantu & gemitu vſurpare, ſiue læti ſeu triſtes eſſe videantur. Idẽ factitant illi, qui in fortuna tam ſecunda quàm aduerſa rerum humanarũ viciſſitudines æquabili quaſi harmonia ferunt. Cuius rarum exemplum nobis proponitur in Socrate, de quo Cicero Tuſc. Quæſt.

lib. 3. hæc memoriæ prodidit. Hic eſt ille vultus ſemper idem, quem dicitur Xantippe prædicare ſo- E
lita in viro ſuo Socrate fuiſſe, eodem vultu ſemper ſe vidiſſe eumdem illum domo & reuertentem.
Idémque 1. lib. Offic. inquit: Præclara res eſt æquabilitas in omni vita, & idem ſemper vultus, eadém-
que frons, vt de Socrate, idémque de Lælio accepimus. Quod Horatius quoque monet lib. 2. carm.
in illa præclara Ode 2. ad Q. Delium.

Aequam memento rebus in arduis
Seruare mentem, non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitiam, moriture Deli.

An verò facilius ſit res ſecundas aut aduerſas eodem modo, & animi æquabilitate ferre, ambigitur, &
diſputant de eo Philoſophi, quemadmodum apud Ariſtotelem in Ethicis, Senecam & alios, videre
poſſumus: quæ omnia colligens ſatis verboſè tractat Petrarcha, in præfatione librorum de Remediis
vtriúſque fortunæ, vbi tam præcepta quàm exempla admodum vtilia non pauca proponuntur. Extat
quoque de eadem re diſputatio apud Muretum variarum lectionum lib. 5. cap. 15.

Fortis in aduerſis, timidus ſed viue ſecundis,
Neu te hæc extollant, illáve deiiciant. F

SAPIENTIS *labor.*

PLATO lib. 6. de legibus ait, *δὶς τὸ καλὸν ῥηθὲν οὐδὲν βλάπτει*, id eſt, *Bis pulchrum & laudabile dicere nihil
nocet.* Quare etſi hoc hieroglyphicon alibi expoſuimus, hoc loco tamen diuerſa quidem expli-
catione propter illius elegantiam repetere placuit. Varro lib. 4. de Re ruſtica naturam api plurimum
artis ac ingenij tribuiſſe ſcribit, vt quæ minimè ſit malefica, & quòd nullius opus vellicans faciat de-
terius. Nam neutiquam floribus inſidendo officit, aut impedit quominùs plenum fructum efferant.
De quo Ariſtotel. lib. 11. cap. 8. adhuc multò prolixiùs agit, necnon Plinius, ipſius hac in parte copio-
ſus interpres. Rectiſſimè autem ab illis vſurpari poterit, quorum omnium actionum & vniuerſæ vitæ
finis eò ſpectat, vt ſine vlla iniuria & damno ſemper quam pluribus poſſint inſeruire, ne vlli quic-
quam mali inferre: ſecundùm præclaram ſententiam cuiuſdam diſtichi neoterici poëtæ,

Hic ſcopus vnus erit, cunctis prodeſſe, nocere
Nemini, amare bonos, ac tolerare malos.

Eſt autem innocentia, ſecundùm Ciceronem, puritas animi, omnem iniuriæ illationem abhorrens, G
quam in Tuſculanis Quæſtionibus *ἀβλάβειαν*, id eſt, affectionem animi quæ nemini noceat, nomina-
re ſolitus eſt. Apud alios adiecta eſt græca inſcriptio, ἈΦ' ἙΚΑΣΤΟΥ ΤᾺ ΧΡΗΣΙΜΑ, id eſt,
AB VNOQVOQVE VTILIA. Quemadmodum enim apicula in florido prato ad quóſuis flores
aduolat, atque ex illis ſolùm ea, quæ ſibi vtilia ſunt, carpit & inde aufert, ſic nos quoque relictis aliis
ſuperfluis, vel etiam detrimentoſis ſtudiis, ad ea tantùm animum applicare debemus, quæ aliquid
vtilitatis ac doctrinæ bonæ ac ſalutaris afferre poſſint. Habent igitur cordati, ſapientes, eruditi viri
tabellam hieroglyphicam ſibi conuenientem in apicula, quæ ſine iniuria colligit quæ hominibus
grata, vtilia eſſe poſſint, & vt neceſſaria iuuant: iuxta diſtichon.

Quæ multis proſint ſapiens ſerit, colligit, auget,
Vt varios flores ſedula libat apis.

Iiſdem verò frequenter occurrit Lucretij dictum circa lib. 3. de natura rerum initium:

Floriferis vt apes in ſaltibus omnia limant,
Omnia nos itidem depaſcimur aurea dicta,
Aurea, perpetua ſemper digniſſima vita.

H

SAPIENTIÆ *vis.*

DE Monocerote dicturi, authorum veterum & recentium proferemus teſtimonia, deinde ad re-
liqua pergemus. Cæſar, Comment. lib. 6. animal quoddam pingit obſeruatu dignum. Bos (in-
quit) cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu exiſtit excelſius, magiſque directum
iis, quæ nobis nota ſunt cornibus. Ab eius ſummo, ſicut palmæ, rami latè diffunduntur. Eadem eſt
fœminæ mariſque natura, eadem forma magnitudóque cornuum. Marcus de Nizza, in nouæ Hiſpa-
niæ itinerario, ferunt, inquit, vaccæ magnitudine ibi reperiri animal, cuius corium & villi hircinio
perſimiles ſint, craſſitudine digitali. Eſt autem illi in fronte cornu ad pectus retrorſum, ac deinde in
rectam cuſpidem ſe vertit, tantáque vis in eo eſt, vt quæque obuia penetret aut confringat. Plin. lib. 8.
cap. 21. Monocerotem fingit aſperrimam feram, reliquo corpore equo perſimilem, capite ceruo, pe-
dibus elephanto, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro, media fronte, cubitorum duûm emi-
nente: hanc feram viuam negant capi. Ælianus, hiſtor. animal. lib. 16. cap. 20. Monoceros in Indiæ
quibuſdam montibus inacceſſibilibus reperitur, ad confirmatæ ætatis equum magnitudine com-
paratur, iubâ piliſque fuluus, pedibus celer, digitis vt elephas indiuiſis. Apri caudam habet, at inter
ſupercilia

A ſupercilia cornu vnum, idémque nigrum, non leue, ſed verſuras quaſdam naturales habens, quòd deſinit in acutiſſimum mucronem; omnibus aliis animalibus ad ſe accedentibus manſuetus, ſuo genere, ſiue maris, ſiue fœminæ, ſemper pugnax.

Paulus Iouius hiſt. lib. 18. de ortu Nili loquutus, paulò poſt ſic habet. Monoceros animal, vnicorne à noſtris appellatum, pulli equini forma, colore cinereo, iubata ceruice, hircina barba, bicubitali cornu armatam frontem præfert, quod leuore candoréque eburneo, & pallidis diſtinctum ſpiris ad obtundenda hebetandáque venena mirificam poteſtatem habere dicitur. Cornu enim immiſſo, & per lymphas circumducto, fontes expiare perhibetur, vt ſalubriter bibat, ſi inde virulentæ beſtiæ prępotarint. Id viuo animali non detrahi, cum vllis inſidiis intercipi neqneat. Cornu tamen ſponte deciſum in deſertis reperiri, vt in ceruis accidere videmus, qui & ſenectæ vitiis renouante natura, vetus cornu exuunt, venantibúſque relinquunt. Hoc cornu regiis impoſitum menſis toxica, ſi qua ſint epulis indita, emiſſo ſtatim admirabili ſudore, conuiuis prodere narrant. Ex his vidimus bicubitales brachiali ferè craſſitudine: primum Venetiis, quod poſtea Solimanno Turcarum Imperatori Senatus dono miſit: alterum pari propè magnitudine, ſed præciſa cuſpide, argenteæ baſi inſertum quod Cle-
B mens VII. Pontifex Maſſiliam profectus, pro inſigni munere ad Franciſcum Regem Galliæ detulit. Cæterùm de vi tantæ dotis in hoc animante nihil plus affirmauerim, quàm quod euulgata fama credentibus ſuadet; cùm antiquorum auctorum nemo, præter Ælianum, quidquam de hac Monocerotis admiranda poteſtate memoriæ prodiderit. Hæc P. Iouius.

Nicolaus de Comitibus Venetus in Itinerario venenaris rebus remedio cornu Monocerotis eſſe refert in Mangi Orientalis Indiæ prouincia. Marcus Polus lib. 2. cap. 43. apud Tartaros in regno Miē, in ſiluis Monocerotes repertos eſſe commemorat. Idem refert de regno Guzzerat, quod confine eſt Indico regno Mabarenſium, lib. 3. cap. 28. præcipuè verò haberi in regno Baſma Iauæ maioris tradit lib. 3. cap. 12. frequentiſſimos autem eſſe in regno Lambri eiuſdem inſulæ meminit eodem lib. 3. cap. 15. Hos ita depingit. Monocerotes elephantis minores ſunt, villo à bubalorum non diſſimili, pedibus elephantinis, vnico in fronte cornu armati, quo neminem vmquam lædunt: eſt illis apri caput, ſempérque in terram pronum in volutabro luti ſuum more delectantur. Ludouicus Barthema, qui & ipſe Orientalem Indiam omnem perluſtrauit, ſimul & Perſidem, meminit Monocerotis: ſed villos eius ſubfuſco colore eſſe tradit, cornu longitudinem tricubitalem habere affirmat: & ceruinum caput illi tribuit, necnon crura ceruina, quorum poſteriora admodum villoſa: pedum vngula caprina, paululum in ſumma anteriore parte diuiſa: mite animal apparere, vidiſſeque duos Monocerotes teſtatur
C in Arabia ex Æthiopia miſſos. Hæc ille, cap. 17. itinerarij. Iulius Cæſar Scaliger, lib. de ſubtilitate ad Cardanum, exercitar. 205. Monocerotis cornu vnum integrum Nicææ vidimus: alia alibi, ſubfuluum vnum, vnum ſubluteum, accedens maximè ad buxeum, vnum ſubpuniceum: etiam habemus fruſtum candidum. Negat Vartomannus ferocem eſſe: contra quam vulgo ab aliis acceperamus.

Veteribus Romanis Monocerotes ignoti. Quod autem cornui huius animalis tribuitur hæc vis & proprietas, quod contra plæraque venena ſit admodum efficax, viri docti hieroglyphicon & ſymbolum eſſe ſapientiæ laudabiliſque doctrinæ, cuius vi & beneficio poſſumus in rebus dubiis ac periculoſis conſtituti difficultates & remoras omnes, à virtutis & honeſtatis via auocantes remouere, maláque à bonis ſegregare. Præterea ſapientiæ vis hæc eſt, vt nihil inexploratum aggrediamur: ſed, iuxta veritatis præceptum, omnia probemus, quod verò bonum eſt teneamus; venenata fugiamus, & pro vocationis noſtræ ratione ac modulo in fugam coniiciamus.

Moly herbam deſcribit Homerus Odyſſ. 10. (quem Plinius ſequitur lib. 25. cap. 4.) inuentámque tradit a Mercurio qui contra veneficia & magicas artes Vlyſſi illam tradiderit, vt ea aduerſus fraudes & illecebras Circes quæ eius ſocios in varias belluarum ſpecies mutabat, ſeſe muniret. Quæ omnia mythologicè accipi debent. Facultates enim animi quædam conſpirantes cum affectibus, rationíſque obedientiam excutientes, & deinceps facilè hinc inde exorbitantes, ad quæuis vitia homines
D abripiunt, atque ſecundùm Horatium,

Affigunt humo diuinæ particulam auræ:

vnde propria forma exuti in diuerſas beſtiarum figuras tranſmutari dicuntur. At contra Vlyſſes vir prudens, ac multarum rerum vſu præditus, veræ rationis normam ante oculos habens, ac Moly ſapientiæ, aduerſus monſtra prauorum affectuum vnicum amuletum præleferens, hæc facilè omnia depellit, nec à ſtatu ſuæ conſtantiæ ſe dimoueri vllis patitur illecebris.

Moly venena fugat, fraudem ſapientia pellit:
Hanc pete, cùm tot ſint plurima monſtra locis.

S A T A N.

INTER immaniſſima crudelitatis exempla, quæ literarum monumentis conſignata ſunt, iſtud haud poſtremum locum tenet, nempe cùm protrahendi cruciatus cauſa vetus homo cadaueri iungitur. Quod etiam crudelitatis genere Mezentium teſtatur his verbis Virgilius,

Mortua quinetiam iungebant corpora viuis.

Ac proinde Clemens Alexandrinus,in adhor. ad Gent. calamitatem eam deplorans,in quam Satanas E
crudeli fraude Gentiles coniecerat , hoc videlicet ipſis perſuadens , vt cultum atque honorem viri
Deo debitum ad res ſenſu carentes transferrent,his verbis vtitur:Peruerſa beſtia, inquit, de diabolo
loquens,præſtigiis quibuſdam homines in ſeruitutem redigit,atque vſque ad hunc diem affligit,eos,
vt quidem mihi videtur,barbarorum more excrucians :quorum tantam eſſe in humanitatem ferunt,
vt quos bello,atque armis ceperint,cadaueribus iungant, quò vna cum illis putreſcant. Eodem enim
modo peruerſus tyrannus ac draco,quotquot homines ſubigere poteſt,miſero ſuperſtitionis , vincu-
lo conſtrictos,ad lapides,ligna,ac ſimulachra viuos adducit, vnáque cum illis inhumat , quoadúſque
vna cum illis intereant. Habes lector ſimilitudinem eam , quam ſcriptor grauiſſimus affert. Quam in
hoc Octaſticho amplificandam duxi,eam nimirum, non modò ad Gentilium ſimulachra accommo-
dans,ſed etiam ad ea omnia extendens,quæ fluxa & caduca ſunt:quibus cùm homo voluntatis nexu
aſtrictus eſt miſerè perit atque corrumpitur. Quemadmodum enim fieri nequit , vt quiſpiam picem
tangat , quin ipſius manus inficiantur : eodem modo fieri non poteſt vt qui præpoſtero affectu rebus
vanis atque interitui obnoxiis adhæret , non ipſe quoque euaneſcat & corrumpatur , atque , vt cum
Propheta Ioel loquar,in fæcibus ſuis computreſcat. Vnde etiam Paulus Rom. 1. de iis loquens , qui
Dei veritatem in mendacium conuerterant,iuſto iudicio hoc ipſis contigiſſe ait , vt in cogitationibus
ſuis euanuerint.Ex quo perſpicuum eſt,quòd quemadmodum Chamæleo rei cui ſeſe adiungit colo- F
rem contrahit , ſic etiam homo talis efficitur qualis eſt res ea , cui animum addicit. Si Deo adhæret,
diuinus efficitur. Si mundi vanitatibus vanitate ipſa vanior redditur. Ob eamque cauſam aiebat Pau-
lus, 1.Cor.6.Neſcitis quoniam qui adhæret meretrici,vnus ſpiritus efficitur:qui autem adhæret Deo,
vnus ſpiritus eſt?

2. Perpetua eſt hæc Satanæ conſuetudo,vt primùm peccata,quo ad eius fieri poteſt,extenuet,eóque
hominem adducat, vt ea tamquam leuia , paruíque momenti nihil curet : quòd ſcilicet , vt eſt apud
Marcum Eremitam,de lege ſpir num.96. In Com. Epiſt. ad Gal. hominem alioqui ad maiora & gra-
uiora ſcelera trahi minimè poſſe perſpectum habeat. Vnde etiam hanc eſſe cauſam ait , quamobrem
atrocioribus peccatis aditus ad nos pateat,quod in minoribus non eam , quam par ſit , correctionem
adhibeamus. Qua quidem in re ad illud Scripturæ reſpicere videtur , Eccleſ. 19. Qui minima con-
temnit, paulatim decidet. Atque vt clariùs iſtud oſtendat , hac ſimilitudine vtitur. Quemadmodum
in corporibus humanis, qui vulneribus ſuis medicinam adhibere negligunt , febres ac putredines at-
que adeò mortem quoque ipſam ſibi acceſſunt : eodem modo in anima , ij qui exigua peccata parui-
pendunt,maiora inuitant.Auguſtinus item, de decem chord. cap. 11. vt indicet plurimis leuibus pec-
catis animam opprimi poſſe, ſimilitudinem à pluuiis ducit , quæ tametſi guttatim labantur , flumina G
tamen implent,ac domos ſubruunt. Quod idem etiam ait de arenæ granis , quæ tametſi minutiſſima
ſint , tamen ſi plus æquo his nauis oneretur , non eſt dubium quin confeſtim peſſum itura ſit. Quin
Gregorius quoque Nazian. in carmine aduerſ. Diabolum,his verbis eum alloquitur.

Tu minimis primò vitiis in pectora noſtra
Inſluis,ac velut exiguis illaberis vndis.
At ſimulą; tibi datus eſt locus,illico magnus
Irrumpis,rapidu; fluens latiſſimus amnis:
Donec ne chaos accipiat,barathrumą; profundum.

Quare non immerito Paulus nos admonet , Epheſ 2. 4. ne locum diabolo demus. Et Dauid , Pſalm.
136.ſub Babylonicorum filiorum typo,beatos eos pronunciat, qui primas Diaboli ſuggeſtiones , at-
que conſilia ad firmam petram,hoc eſt , Chriſtum alliſerint. Quò ſpectat id quod ait Cyprianus , De
ieiun. & tent. Chriſti. diaboli nimirum primis titillationibus obuiandum eſſe , nec coluorum foueri
debere , donec in ſerpentem formetur. Ac poſt eum Hieronymus , in cap. 9. Eccleſ. Diabolum ſer-
pentem lubricum eſſe ait,cuius capiti , hoc eſt , primæ ſuggeſtioni niſi reſiſtatur , non eſſe dubitan-
dum quin penetrale cordis furtim illabatur. Certiſſima porro ipſi reſiſtendi ratio in hoc ſita eſt , vt H
iuxta Sapientis conſilium , Prouerb. 4. cor noſtrum omni cuſtodia ſeruemus , ac vel leuiſſima quæ-
que peccata horreamus,illud Hieronymi , Epiſt. ad Celant. memoria tenentes , qui neſcire ſe aiebat,
an peccatum vllum leue dici poſſit , cùm nonniſi per Dei contemptum admittatur. Quod quidem
ita in animis noſtris infixum eſſe debet, vt vel à leuiſſimis quibúſque cogitationibus , quibus animæ
noſtræ quoquomodo infici queant , abhorreamus , illud nimirum pro certo habentes , quo etiam-
ſi conſenſum ipſis negemus , non tamen fœtoris aliquid nobis inhalare deſinant , quemadmodum
his verbis eleganter oſtendit Cyprianus , De ieiun. & tent. Chriſti ; Quamuis Diabolus ab ingreſ-
ſu mentis arceatur renitente conſenſu , aliquid tamen de ſpurcitia ſua ibi euomens , abominatio-
num horrore nauſeare compellit. Sic , vt aliquid poëticum inſeram , temulentus Ciclops , illiciti
coniugij appetitor , licet à Pallade repellatur , in gremio tamen eius Erichthonium fundit , & , in-
corrupta Minerua , ſupereſt tamen deforme monſtrum : nec omnino affectata ſcelera in memoria
moriuntur.

3. Auguſtinus Serm. 197. de temp. dicit, Ante aduentum Chriſti , ſolutus erat diabolus. Chriſtus
veniens de eo fecit quod in Euangelio dicitur , Matth. 12. Nemo poteſt intrare in domum fortis , &

rapere

A rapere vaſa eius, niſi priùs alligauerit fortem. Venit ergo Chriſtus, & alligauit diabolum. Sed dicit
aliquis, Si alligatus eſt, quare adhuc tantùm præualet? Verum eſt, fratres chariſſimi, quia multum præ-
ualet: ſed tepidis, & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus dominatur. Alligatus eſt tã-
quam innexus canis catenis, & neminem poteſt mordere, niſi eum qui ſe illi mortifera ſecuritate
coniunxerit. Iam videte, fratres, quàm ſtultus eſt homo ille, quem canis in catena poſitus mordet. Tu
te illi per voluptates, & cupiditates ſeculi noli coniungere: & illi ad te non præſumet accedere. Latra-
re poteſt, ſolicitare poteſt: mordere omnino non poteſt, niſi volentem. Non enim cogendo, ſed ſua-
dendo nocet: nec extorquet à nobis conſenſum, ſed petit. Ac rurſus Aug. tract. 52. in Ioan. hæc Ioan-
nis verba exponens, Nunc princeps huius mundi eiicitur foras, ad hunc modum loquitur: Quid er-
go? Iam neminem fidelium tentat? Imò verò tentare non ceſſat. Sed aliud eſt intrinſecus regnare,
aliud forinſecus oppugnare. Nam & munitiſſimam ciuitatem aliquando hoſtis oppugnat, nec expu-
gnat. Ac rurſum alio loco: Qualeſcumque poteſt diabolus ad malum inuitare, non poteſt trahere.
Delectationem infert, non poteſtatem. Conſilium ingerit, non conflictum.

4. Cur Diabolus tam infeſtum atque implacabile aduerſum nos bellum gerat, inuidiam in cauſſa
eſſe tradit Scriptura. Inuidia enim Diaboli, vt ait Sapiens, mors intrauit in mundum. Nam, cùm vi-
B deret hominem, hoc eſt, naturam longè inferiorem, ad eum honorem euehi, vnde ipſum ſuperbia de-
iecerat, inuidia confeſtim exarſit, vt Cyprianus de zelo, & Nazianz. Carm. de ſubſt. mente prædit,
pulchrè oſtendunt. At verò præter inuidiam alia quoque à nonnullis afferri cauſa ſolet. nimirum
horrendum illud odium, quo in Deum flagrat. Hanc enim cauſam eſſe ait Baſilius, hom. habita in
lacy. cur nos ille odio inſectetur, quod Deum acerbiſſimè oderit. Hinc enim fit, vt quemadmodum
perfidus quidam ac rebellis ſubditus, cùm eam vim, eáſque opes non habeat, vt regem adoriri atque
obtruncare poſſit, in ipſius ſtatuam plerúmque impetum facit, eámque omni contumeliæ genere af-
ficit: ſic etiam Diabolus, cùm Deo ipſi nihil detrimenti afferre queat, immane illud atque horren-
dum odium, quod in eum gerit, in nos, qui ad ipſius imaginem conditi ſumus, effundit, & quia μισό-
θεος eſt idcirco etiam μισάνθρωπος eſt.

5. Qui diuites fieri volunt, inquit Apoſtol. 1. Tim. 6. incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli,
&c. Quo etiam in honorũ ac voluptatum cupiditate locũ habet. Eſt enim hic triplex funiculus, quo
diabolus ſtultorum animas, tam arctè conſtrictas tenet, vt nihil eorum quæ ad ſempiternam ſalutem
ſpectant exequi poſſint. Quanam autem ratione huiuſmodi laquei vitari poſſint, pulchrè oſtendit
Pſalmiſta, Pſal. 123. cùm ait, Sicut paſſer erepta eſt anima noſtra de laqueo venantium. Quibus nimi-
C rum verbis illud nobis indicatur, hanc demum rationem nobis patere, qua diabolicas inſidias vite-
mus, ſi à rebus omnibus terrenis animum abducamus, nóſque totos ad cœleſtium rerum amorem, ac
ſtudium conuertamus, vt cum Apoſtolo Phil. 3. verè dicere poſſimus, Noſtra conuerſatio in cœlis eſt:
ac rurſum 2. Cor. 10. In carne ambulantes non ſecundùm carnem militamus. Qua de re non alienum
fuerit hîc afferre, quod ſcribit Chryſoſtomus, homil. 8. in Epiſt. ad Rom. Serpentis formam, inquit,
gerit diabolus: deorſum trahitur, ab inferiori loco depugnat, id eſt, à rebus quæ infra nos ſunt, à vo-
luptate, diuitiis, & ſecularibus rebus. Si quem viderit volatu in cœlum ferri, ſaltu eo vſque continge-
re non poteſt. Deinde, id aggreſſus celeriter labetur. Neque enim pedes habet, ne formides, non alas,
ne terreare. Super terram trahitur, iis quæ in terra ſunt adhærere ſciens. Igitur nihil tibi ſit cum terra
commune, ac labore nullo egebis. Neque enim eam pugnam nouit, quæ aduerſo vtranque cornu ge-
ritur, ſed veluti ſerpens ſpinis occultatur, intra diuitiarum impoſturam aſſiduè latitat: qui, ſi ſpinas
incideris, facilè aufugiet, timidus redditus. His Chryſoſtomi verbis non admodum diſſimilia ſunt
quæ priore libro ex Auguſtino attulimus, illud Euangelij Matth. 12. explicante, vbi fortis à fortio-
ri, hoc eſt, Satanas à Chriſto alligatus eſſe dicitur, vt iam canum more neminem mordere poſſit,
niſi ſi quis ſuapte ſponte ad eum propiùs accedet. Sed & quid de ea re Hilarius dicat, in Pſalm. 124.
D non incommodum fuerit audire. Exponens enim hunc Pſalmiſtæ verſum, Sicut paſſer erepta eſt ani-
ma noſtra de laqueo venantium, ad hunc modum loquitur: In cœleſtem ſcientiam, homo, eruditus
es: quid tibi cum terrenis operibus & geſtis? Auis effectus, cur non in elemento tuo moraris? Volu-
cres enim cœli nuncupantur. Pſal. 8. Non iniuſtè ergo illis in poſſeſſione terrenæ hæreditatis inſidiæ
ſunt. Sæculo renunciaſti: quid tibi cum ſæculi rebus? Quid quæreris captus in ſæculo? Quid quereris
iniuriam laquei in regione non tua? Dic tu potiùs, Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & vola-
bo, & requieſcam? Natura auium eſt, vt non, niſi cùm volant, requieſcant. Tu autem iam factus es
columba: volando requieſcis, id eſt, in cœleſtem ſedem & cognitionem à laqueis terrenis volatu fi-
delis animæ te efferendo.

6. Chryſoſtomus, *Serm. 3 de Lazaro*, Canis (inquit) menſæ aſſiſtens, ſi viderit hominem veſcentem,
ſubinde aliquid eorum quæ in menſa ſunt ipſi proiicientem, manet aſſiduè, quòd ſi ſemel atque ite-
rum ſic adſtitit, vt diſceſſerit nihil adeptus, protinus abſtinet, veluti qui iam fruſtra & incaſſum adſi-
ſtat: Itidem & Satan iugiter nobis inhiat, ſi quod blaſphemum verbum ipſi ceu cani proiiciamus:
quo accepto rurſus aggreditur. Quod ſi perſeueraueris gratias agere, iugulaueris illum fame, celeri-
térque abegeris, & aufugere coëgeris.

Idem, *Homil. 8. ad Rom.* Deus diabolum habitare voluit, tamquam prædonem quempiam ac
tyrannum;

tyrannum;qui niſi quem apprehenderit inermem & ſolitarium in ſpeluncas ſuas deſcendentẽ, accedere ſanè non ſuſtinet, niſi nos per deſertum locũ inter facientes viderit, appropinquare non audet. E
Deſertus autem locus diaboli nihil aliud eſt,niſi peccatũ. Opus eſt ergo nobis fidei ſcuto,ſalutis galea, ſpiritus gladio : non vt ne malum aliquod patiamur tantùm, ſed vt illius caput irruere volentis obtruncemus. Serpentis formam gerit,deorſum trahitur,de inferiori loco pugnat,id eſt,à rebus quæ infra nos ſunt, à voluptate, diuitiis, rebus ſecularibus. Si quem viderit volatu ad cœlum ferri, primo ſaltu eo vſque pertingere haudquaquã poteſt : deinde id aggreſſus celeriter labetur, neque enim pedes habet,ne formides:non alas,ne terreare:ſuper terram trahitur,iis quæ infra ſunt adhæreſcens.Igitur nihil ſit tibi cum terra commune, ac labore nullo egebis : neque enim eam pugnam nouit quæ aduerſo vtrinque corpo geritur,ſed veluti ſerpens ſpinis occultatur,intra diuitiarum impoſturas aſſiduè latitans:qui,ſi ſpinas incideris facilè aufugiet, timidus redditus,ſi & in illum diuina carmina canere noueris, ſtatim vulnerabitur : ſunt enim nobis incantationes ſpirituales, ipſum nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, atque ipſius Crucis potentia. Hæc ipſa incantatio non ſolùm Draconem à ſpoliis abigit, atque in ignem coniicit, ſed & vulneribus quoque ab ipſo illatis medetur.

7. Idem *Homil. 44 ad Hebr.* Hamo eſcæ præda poſita piſces decipimus, qui videntes eſcam hamum non conſiderant, & dum prædam volunt rapere hamo capiuntur:Satan dum humanum corpus tantùm in filio Dei conſiderat, & Deum in corpore non agnoſcit, quaſi ad præparatam ſibi prædam, ſolita rapina feſtinat. Sed dum vult draco auidus prædam rapere, ipſe draco, vt piſcis adductus in hamo, præda Domini captus efficitur. F

8. *Serm. 9. de Ozia.* Piratæ non tunc inſidiantur, cùm è portu vident exeuntes : nam quid prodeſſet inuadere nauem vacuam ? ſed tunc omnes artes explicant, quando naues onuſtæ redeunt. Et cacodæmon, cùm nos viderit multa conuexiſſe, & nauim noſtram gemmis pietatis onuſtam, tunc vndequaque ſeſe obiicit,vt theſaurum rapiat,& in ipſo portus ingreſſu vincat & ſpoliet.

9. Idem *Lib. 2. de Orat.* Ciuitas muris non cincta, in poteſtatem hoſtium facilè venit, quoniam deeſt id quo fuerat hoſtium curſus arcendus. Animam precibus minimè munitam diabolus facilè in ſuam ditionem redigit, & ſine negotio omni genere ſcelerum implet.

SCRIPTVRA *Sancta.*

CHRYSOLITHOS, aureo colore tranſlucentes, non varios & turbidos, fulgoríſque nubilo interpellatos(quales ſunt Arabici)Plinius commendat D.Hieronymus addit aureum habere fulgorem, & videri ſcintillas ardentes emittere, & nocturnos pellere timores. Venuſtiſſima imago eſt Scripturæ ſanctæ, quæ vt eſt, inſtar auri obrizi ſincera & pretioſa, ita doctrinæ ſuæ radiis illuſtrat mentes noſtras, corda exhilarat & accendit ad pios motus, quoties in eius lectione & meditatione deuotè verſamur. G

SECVRITAS.

INTER *ἀμφίβια* vitulus quoque marinus eſt. Nam in mari & terra degit,adeo vt Iul.Cæſar Scaliger in Exerc.ad Cardanum teſtetur,ſe in Illyrio vitulum marinum vidiſſe vineas populantem.Somniculoſum maximè eſt animal,quod præter Plinium,alióſque Martialis etiam attingit hoc verſu:

Dormitis nimium glires vitulíque marini.

Dormit autem extra aquam, ſæpè ſuper ſaxa, vt Oppianus & ex Homero Ælianus aſſerunt, & quidem turbato licet mari ſecuriſſimè. Huius enim fluctus altiſſimo ſomno oppreſſus nequaquam ſentit, fulminibus verò ſolùm ex omnibus marinis non tangi Plinius & Plutarchus auctores ſunt, quod tamen vanitatis arguit Brodæus 3. Miſc. 2. Sed Pierius etiam docet in hieroglyph. Ægyptios hominem contra omnia pericula, maximè contra potentiorum vim, tuto ſe præmunientem ſignificantes, marini vituli pelle indutum pinxiſſe, quod eam fulminis ictum non admittere obſeruatum, & Principum iras fulminum inſtar eſſe ex Poëtis notum ſit. Auguſtum certè illa pelle pro ἀλεξιφαρμάκῳ fulminis vſum, à Suetonio in eius vita : & de Seuero Imperatore refertur, quod eadem ſuperſtitione lecticam ſuam corio illius tegi curauerit. Viri autem in vtráque fortuna recti & conſtantis effigiem hoc hieroglyphicon ſubiicit. Quò pertinent Horatij illa, H

Iuſtum & tenacem propoſiti virum, &c.

Cui planè ſimilia Chorus apud Senecam in Thyeſt.poſt act.2. concinit. Igitur,ſecundùm Boet. lib.2. de conſ. phil.

Quamuis tonet ruinis
Miſcens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Fælix robore valli,
Duces ſerenus æuum,
Ridens ætheris iras.

SECV-

A SECVRITAS *intrepida.*

PARTVRIENS vulpes ita ſecedit, vt rarò grauida capiatur, inquit Ariſtoteles, lib.6. hiſt. animal. cap. 34. Vnde verſus prouerbialis

Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ. i.
Vetula vulpes laqueo haud capitur.

Non aliter homines circumſpecti & prudentes maturè ſibi à fraudibus & inſidiis malorũ proſpicere & ſanis conſiliis ſeſe præmunire debent. Tela præuiſa minus feriunt. Et Seneca vult, vt in ipſa ſecuritate animus ad difficilia ſe præparet, & contra fortunæ iniurias inter beneficia firmetur. Qui enim in ipſa re trepidare noluerit, ante rem exerceat. Quam in ſententiam Cicero copioſè diſputat, lib. 4. Tuſc. quæſt. Sapientem præcipere ac præſumere oportere omnia quæ homini acerba & grauia accidere poſſunt. Tali enim præmeditatione effici illa leuiora & toleratu faciliora. Idque auctoritate Euripidis & Terentij comprobat. Et apud Virgilium Æneas lib.6. Sibyllam Cumæam alloquens, ait,

——Non vlla laborum
O virgo, noua mi facies, inopináve ſurgit.
Omnia præcepi, atque animo mecum ante peregi.

B Quem locum & Seneca mirè extollit, & Petrarcha commendat in præfat. lib.1. de remediis vtriuſque fortunæ.

Prudens inſidiaſq́; fugit, fraudeſq́; malorum.
Sic vulpes, vterum dum gerit, haud capitur.

SECVRITAS *periculoſa.*

P. Bellonius in obſeruationibus ſuis hanc ad Euxinum, Boſphorum & Propontidem, piſcandi rationem, quæ obſcura nocte fieri ſoleat, inter alias commemorat. Binos viros cymbam occupantes vnum quidem hanc impellere, alterum verò & tædam accenſam & fuſcinam tenentem obſeruare dormientes piſces, datóque rectori nauiculæ ſigno, quo illam impellere debeat, ſi prædæ certus iam ſit, magno impetu tridentem in quieſcentis piſcis dorſum vibrare, cumq́ue captum ad ſe attrahere. Affirmat autem hunc piſcandi modum ad lumen cum fuſcina, cùm ad polypos, loligines magnas & paruas, tum ad omnis generis piſces ſquamis præditos max. eſſe accommodatam. Dormire verò piſces non minùs, quàm terreſtria animalia, certum eſſe, nec deeſſe, qui eos ronchos ducentes exaudiuerint. Id quod & Plinius tangit lib.10.c.vlt. quamuis Oppian.2.ἁλιευτ. piſces, pleróſque omnes, præter
C ſcarum, ſomnum neget capere, quod ſibi metuant à potentioribus. Profectò autem ad excitandam in hominibus vigilantiam, & vitandam omnem omnino ſecuritatem hoc hieroglyphicon conducit. Nam, vt Horatius canit;

Vt iugulent homines ſurgunt de nocte latrones,
Vt teipſum ſerues non expergiſceris?

Nemo enim celeriùs opprimitur quàm qui nihil timet. Et frequentiſſimum initium calamitatis, ſecuritas, vt præclarè Vell. Paterculus dixit. Pertinet autem huc præclara enarratio ſententiæ Homericæ in progymnaſin. Theonis Sophiſtæ:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. i.
Dedecus eſt totam conſultum ſtertere noctem:

quam ipſe Iuppiter protulit. vnde & Theon omnibus cæteris in Hom. γνώμαις eam præfert, & exemplis illuſtrat ac confirmat. Stertentes opprimit hoſtis. Vigilandum igitur, orandum & laborandum.

Vt capiat piſces piſcator nocte laborat.
Vt ſeipſum ſeruet ſurgere nemo paret.

SEDES *incerta.*

D PASSER noſter vulgatis quibuſdam videtur à patiendo dictus, quod ſæpè morbo caduco laboret, quæ etymologia ſatis longè petita eſſe videtur. Nulla verò auicula fermè inuenitur, quæ certa ſede carens peruolitando ſic locum mutet & incerta vagetur. Quare etiam prouerb.26. dicitur, paſſer quolibet vadens. Eſt tamen nihilominùs teſtimonium diuinæ prouidentiæ ac protectionis in rebus quoque vilibus & deſpectis: quod ipſe Seruator noſter CHRISTVS nos monet, Matth. cap.10. Nonne, inquit, duo paſſeres aſſe veneunt, & vnus ex illis non cadet ſuper terram ſine Patre veſtro? Videtur autem hoc ſymbolum illis conueniens, qui in continuis peregrinationibus, ſiue voluntariis, ſiue neceſſariis verſantur, quod ſtudium ſi moderatum eſt, non ſolùm gratum, ſed vtile quoque eſſe conſueuit: ſed vbi modum excedit, plurimùm profectò moleſtiæ & incommoditatis ſecum afferre ſolet, de quo Mænandri ſententia intelligenda,

Ξενιτεία γὰρ χαλεπὴ κατὰ πολλοὺς τρόπους.
Peregrinatio enim multis modis difficilis eſt.

Quid quod peregrinatio ipſa morbus eſſe dicitur à Symmacho in Epiſtolis? At rectè etiam ad procurſum hominum in hoc mundo tamquam diuerſorio aliquo peregrinationem accommodare poteri-

mus, de quo Epi. ad Hebræos, οὐκ ἔχομεν, dicit, ὧδε πόλιν μένουσαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν, id eſt, E
non habemus hic ciuitatem permanentem, ſed futuram inquirimus. Déque huius vitæ breui & inſtabili eutriculo B. Nazianzeni extant verſus:

> Τροχὸς μέν ἐστιν ἀσκέπως πηγνύμενος
> ὁ μικρὸς οὗτος καὶ πολύτροπος βίος.
> *Trochus eſt parum certus parumque ſtabilis,*
> *Fallacis huius curſus & vita breuis.*

Ad hieroglyphicon autem propius alludens poëta noſter, ait,

> *Vt celer huc, ſed mox volitat paſſerculus illuc,*
> *Sic nuſquam eſt, ſi quis viuere vbique volet.*

S E D I T I O S I.

SALAMANDRA aquatilis à multis cum Corylo & Scinco ferè confunditur. Lacertum (cuius ſpeciem Theophraſtus eam videtur facere) refert propemodum corporis ſpecie, caput maculis albis refertum habet, & in dorſo pinnulam rectam per totum, oris rictum ranæ ſimilem, caudam, vt in Cobitide fluuiatili vel potiùs in anguilla cernimus, nonnihil latam. Degit in fluminibus & ſtagnorum F ripis, & per fulgetra & tempeſtates caput exerit. Hinc Plinius ſcribit, numquam niſi magnis imbribus prouenire, & ſerenitate deficere. Eodem planè modo obſcuri ſæpè homines, & quibus ſi in pace domi viuendum eſſet, ne panis quidem ad victum ſuppeteret, per tumultus & bella emergunt, & ad maximas cùm opes, tum dignitates perueniunt. Non meminerunt illi, rem eſſe, vt Syneſius dicit in Orat. de Regno, multo beatiorem pacem, quàm bellum, quippe cum pacis cauſſa bellici etiam apparatus fiant. Bellum igitur, vt de Hiſpaniæ populis Iuſtinus inquit, quam otium malunt. Si extraneus deeſt, domi hoſtem quærunt. Omnium autem grauiſſ. & Neſtoris illa apud Homer. ιλ. ι. obliquè tam in Achillem, quàm Agamemnonem exprobratio:

> Ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος,
> Ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος:
> *Sine cognatione, iniuſtus, ſine domo eſt ille,*
> *Qui bellum inteſtinum amat aſperum.*

Quam laudat Ariſtoph. εἰρήνῃ, Ariſtot. πολ. α. & expreſſit Cicero 13. Philip. Ad hieroglyphici verò meliorem intellectum facit etiam Adag. *In ſeditione vel Androclides belli ducem agit:* Quod paræmiographus in rixoſos Theologos, qui tantùm ἐριστικοῖς ſuis ſcriptis clareſcere, & ex rebus vbique perturbatis diteſcere cupiunt, rectiſſimè accommodat. Turbis paſcuntur, Solem comitiorum & Synodorum ferre nequeunt. Huiuſmodi turbonibus conuenit δίστιχον, G

> *Sunt plurima mihi vita, necem ſed Strius affert:* *In pace & languent quos fera bella fouent.*

S E D I T I O S I *tollendi.*

ERe corporis humani eſt putridum membrum maturè abſcindere, ne pars ſincera trahatur: & ſocietatis humanæ (quam cupimus ſaluam) intereſt, pernicioſos ciues è medio tollere, ne malum vnius paulatim ſerpat in totum corpus ſocietatis.

S E N E C T V S *laudata.*

BARBO piſci, quo nullus eſt frequentior alius in præterfluente Nicro Germaniæ fluuio nobili nullum Græcum nomen eſt. Errat enim Volaterranus, qui τρίγλην, mullum, Barbum facit, cùm ille marinus, hic aquæ dulcis alumnus ſit. Sed & inter Latinos veteres ſolus Auſonius Barbum & nominat, & immortalitati conſecrat in nobili ſua Moſella, iis verſibus ex quibus & hoc hieroglyphicō, & inſcriptionem eius accepimus. Dicit autem ibi Auſonius, Barbum, quo grandior natu & magis lōgæuus ſit, eo meliorem eſſe. Quæ laus cæteris animantibus, vt etiam piſcibus non æquè conuenit. H Vnde manet in hunc vſque diem celebre: *Piſcis nequam eſt, niſi recens.* Sic profectò ætas hominum, etiam peior & declinans, melior eſt iuuenilis incremento, & maiori tum laude, tum honore digna. Solon quidem Athenienſis, etiam lege vetuit, valdè iuuenem magiſtratum gerere, vel conſulere, etiamſi opt. à mente conſtitutus eſſe, videretur, vt ſcribit Iuncus lib. de Seneſt. apud Stobæum. Lycurgus etiam, referente Iuſtino, max. honorem in ſua Rep. ſenum eſſe voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Vnde prouerb. ἐν Σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν, *In ſola Sparta expedit ſeneſcere.* Nec ceſſerunt hac in parte Romani Lacedæmoniis. Grauiſſimè enim Calliſtratus in l. Semper D. de iure immun. Semper, inquit, in ciuitate noſtra ſenectus venerabilis fuit. Namque maiores noſtri pænè eumdem honorem ſenibus, quem magiſtratibus tribuebant. Et Gellij cap. 15. lib. 2. prorſus huc conuenit. Et noti ſunt præterea Iuuenalis in hanc rem Sat. 13. & verſus Ouidij, faſt. l. 5. Agamemnon quoque apud Homer. ιλ. γ. non optat Aiacis ſimiles decem, ſed Neſtoris: quod & Cicero de Seneſt. tangit. Plato autem lib. 5. de Repub. Senem (inquit) Lex noſtra præficit omnibus iunioribus, eóſque corrigere iubet. Barbi Auſoniani hieroglyphico aſcribe diſtichon,

> *Auſonio vetus hic laudatur piſcis. An ergo* *Perpetuam hanc laudem Cana ſenecta tenet?*

SEPVL-

SEPVLTVRA *probroſa.*

A CICERO Philip.1. inſepultam ſepulturam vocat. Vbi quis inſepultus à feris & beſtiis lacerandus in locis ignominioſis proiicitur. Ieremias propheta, de Iehoiakimo impio rege Iudæ à Babyloniis capto, interfecto & probroſè proiecto, loquens, cap.22.v.18.19. non plangent eum, inquit, heu frater mei, aut heu ſoror: non plangent eum, heu Domine, aut heu decus eius: ſepultura aſini ſepelietur; tractus & proiectus vltra portas Ieroſolymorum. vt aſinorum mortuorum vilia cadauera feris & auibus lanianda relinquuntur in ſterquilinis & campis remotis ab hominum conſpectu, idem profano illi principi accidiſſe minimè dubitamus.

SERVITVS *voluntaria.*

QVI velit de diuerſis Accipitrum generibus exquiſitè omnia cognoſcere, Geſnerum, & nuper Auguſtæ Vindelicorum libr. Friderici II. Imperatoris de Aucupio elegantibus typis excuſum, conſulat. Quidam noſtros Sparuieros veterum Niſos eſſe exiſtimant, nonnulli verò accipitrem palumbarium vocãt. Qua ratione autem ſint accipitres tractandi, ne temerè oberrent, aut difficulter ad Dominum redeant, idem Geſnerus ex pluribus authoribus copioſè tradit. Solet autem aucupi fami-
B liarior & obſequentior redditus Accipiter, tantùm inuitatione ſibili ad ſcapum, ſiue, vt vulgò vocant, reuocatorium ſponte rurſum aduolare. Porro inſtrumentum iſtud alatum, cui in medio aliquid carnis alligatur, (vt diximus) reuocatorium vulgò nominant. Budeus in Philologia ſcapum, Galli verò rappel, & leurre dicunt, forſitam à loyer, quod præmium ſignificat, Germani, *ein luder*. Etſi autem, ſecundùm Plautum in Captiuis,

Omnes profectò liberi libentius ſumus quam ſeruimus:

Ac homini ingenuo nihil ſit difficiliùs quàm imperium præſertim duriùs ferre, cùm Homerus quoque Odyſſ.7. dimidium virtutis illi perire aſſerat, quem ſeruilis neceſſitas captum teneat,

ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς
ἀνέρος, εὖτ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι. id eſt,
Dimidio mentis priuauit Iuppiter illum
Seruilis quemcumque virum ſors ceperit vmquam:

Hoc tamen omne de nimis aſpera & iniqua ſeruitute accipiendũ, cùm idem Plautus in Milite dicat,

Facile eſt imperium in bonis.

At Claudianus lib. 3. de laudibus Stilliconis:

C *Fallitur, egregio quiſquis ſub principe credit*
Seruitium; numquam libertas gratior extat.

Alij aſcribunt. VLTRO AD VINCVLA REDIT. Sponte quidem, non vì: vnde diſtichon,

Sponte mea redeo, mihi cùm victoria parta eſt,
Nec vis me vocat, aſt aucupis obſequium.

SERVVS *Dei.*

CHALCEDONIVS Lapis colorem habet pallentis lucernæ, inquit Hieronymus. Fulget ſub dio, in domo obſcurus, omnium ſculpentium argumentis reſiſtit, radio Solis vel digitorum attritu excandens paleas ad ſe trahit. Eximius Chriſti ſeruus aliis prælucendo ſeruit; ſeipſum, ſi humana ſpectes, abſumens: inter exteros plerumque magis quàm inter domeſticos quoſdam refulget & in honore eſt. accenſa autem in eo luce Solis iuſtitiæ & digiti Spiritus ſancti efficacitate eumdem confirmante, vt hoſtium ſacroſanctæ veritatis artes aperit & refellit, ſic peccatores inuitat ad reſipiſcentiam & vitæ ſeriam emendationem.

SILENTIVM.

D SOLEBANT veteres in anulis ſignatoriis peculiaria quædam ſigna vſurpare: quemadmodum Syllam Iugurthæ captiui traditione: Pompeium Icon- enſiſero: Auguſtum primum Sphinge, poſtea Alexandri Magni, tandem ſua imagine, ſignaſſe ſcribunt Suetonius, Plinius, Plutarchus & plura eius generis collegit Alexander ab Alexandro, 2. Gen. dier. 19. Mæcenatis autem Rana imprimis celebris fuit, teſte Plinio. Sunt qui putent, ob ſilentij fidem, quæ in Mæcenate inſignis fuerit, Ranam Seriphiam ipſi placuiſſe, quòd, vt Suidas & Plinius litteris prodiderunt, in Seripho inſula ranæ mutæ ſint, vt Ælianus tangit, ex Perſei voto. Theophraſtus aquæ frigiditati cauſam aſcribit, vt & Theophyl. Simocat. in Quæſt. phyſ. Sane Mæcenatis ſui taciturnitatem Horatius quoque commendare videtur, cùm negat illum de alis ſecum colloqui, *Quam quærimoſa bene deponuntur in aure.* Quamquam Suetonius ſcribit, deſideraſſe nonnumquam Auguſtum Mæcenatis fidem ſilentij, quod is ſecretum de comperta Murænæ coniuratione vxori Terentiæ prodidiſſet. Quidam, quod Auguſtus omne terræ mariſque imperium cum Mæcenate communicaſſet, vt Dion auctor eſt, hoc ſigno illum fuiſſe vſum cenſent: Et certè Plinius affirmat, Ranam Mæcenatis propter collationes pecuniarum in magno terrore fuiſſe. Non igitur Seriphia illa aut muta fuit, cùm & genitus tot gentibus expreſſerit. Neque verò hæc coniectura prorſus inepta videtur, modo, vt Seneca ait, ex nimia felicitate Mæcenati capite,

vt proculdubio animo etiam fuerit elatiori, quod in omnibus & per omnia abſentis Cæſaris partibus fungeretur. Etſi autem vile admodum & contemptum animal eſt Rana: in hieroglyphicis tamen plurimus illius fuit vſus, vt apud Pierium & Horapollinem, qui volet, reperiet. E

SOBRIETATIS *opus.*

VPVPA ἔποψ criſtam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare poteſt ſecundùm capitis longitudinem. Mutat quoque pennas tempore æſtatis & hyemis, ſecundùm Ariſtotelem. Extat autem fabula de Tbereo in hanc auem mutato apud Ouid. 6. Metamorph. Ac legitur quoque hoc hieroglyphicon apud Adrianum Iunium ex hieroglyphicis Horapollinis acceptum lib. 2. cap. 93. vbi ita ſcribitur. Vuæ eſu offenſum & ſe curantem notantes, pingunt vpupam cum herba adianti, vulgò capilli Veneris in ore tenentem. Hæc enim auis ſiiera comeſta læſa fuerit, adiantum ori inſerens, certo decurſo ſpatio, priſtinam valetudinem recipit. Ælianus lib. 1. de Animal. cap. 35. vpupam contra faſcinationes adiantum, quod callitrichum quoque vocant, in nidum ponere ait. Quo oſtenditur ebrietatis & temulentiæ aptiſſimum & efficaciſſ. remedium eſſe abſtinentiam & frugalitatem. Quod ſimiliter ad alios vehementiores affectus & perturbationes animi tranſferri poterit, quibus omnibus Philoſophiæ præcepta, & vita moderata ac placida optimè mederi ſolet, ex quo poſtea omnium victoriarum laudatiſſima. nimirum ſeipſum vincere, exiſtere conſueuit. Sicuti teſtatur Plato li. 1. de Legib. vbi ait, ὦ ξένε, τὸ νικᾷν αὐτὸν, πασῶν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη. τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ πάντων αἴσχιστον τε ἅμα καὶ κάκιστον, id eſt, *ita habeto, hoſpes, maximam, optimámque victoriam eſſe, ſeipſum vincere, at ſi quis à ſeipſo ſuperetur, omnium eſſe peſſimum ac turpiſſimum.* Et diſtichon poëtæ noſtri bene conuenit, F

Quiſquis difficiles præſentit pectore motus,
Is norit præſcriptum à ratione modum.

SOBRIETATIS *vtilitas.*

PLINIVS omnibus hominibus contra ſerpentes ineſſe venenum ſcribit: illóſque ſaliua ieiuni hominis ictos, non ſecus ac contactu aquæ feruentis fugere, quæ ſi in fauces penetrauerit, etiam mori illos. Tangit rem eamdem Ariſtoteles quoque: & Lucretius lib. 4. in eius cauſſas phyſicas inquirit. Verſus eius ſunt iſti:

Sæpè etiam ſerpens hominis contacta ſaliuis
Diſperit, ac ſeſe mandendo conficit ipſa, &c.

Hoc ſanè vt benignæ naturæ memorandum eſt beneficium, ita ſobrietatis, temperantiæ, & caſtitatis luculentum eſt teſtimonium. Ieiunus enim ſit homo oportet, qui hac efficacia non velit deſtitui. Sobrietatis igitur tanta vis eſt, vt contra omnia luxuriæ & libidinis venena præſentiſſimum ſit antidotum. Vnde etiam Græcis tam Auguſto nomine σωφροσύνη, quaſi σώζουσα τὴν φρόνησιν, quòd mentem illibatam conſeruet, dicitur. Quod & Hierax vult lib. de iuſtitia, vbi virtutem illam, quæ ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν repellit, ait ſapientes vocaſſe σωφροσύνην, σωτηρίαν, ſcilicet, οὖσαν φρονήσεως, *incolumitatem prudentiæ.* Eam Plato πολ. δ. definit, quòd ſit κόσμος καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια: *decus & certarum voluptatum & cupiditatum continentia.* Præclarè igitur Xenoph. Epiſt. ad Lamproclem, Κακὸν οὐδὲν φύεται ἐν ἀνδρὶ, θεμέλια θεμένῳ σοφίας, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν: *Nihil innaſci malum poteſt in homine, qui ſapientiæ fundamenta iecerit, Temperantiam & Continentiam.* Temperantia enim, vt Seneca ait in Epiſt. voluptatibus imperat: alias odit, atque abigit, alias diſpenſat, & ad ſanum modum redigit, nec vmquam ad illas propter ipſas venit. Appoſitè etiam ad hoc hieroglyphicum Macarius hom. 16. Igitur in omnibus, inquit, opus eſt ſobrietate, ne bona quę videmur habere vertantur in perniciem noſtram. G

Emoritur ſerpens hominis contacta ſaliua.
Hei mihi quàm magnum Sobrietatis opus!

H

SOCIETAS *ciuilis.*

ATHENÆVS ex Chryſippi Stoïci lib. περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς hæc refert: Pinna (inquit, interprete Dalechampio) ac pinnotheris mutuas operas præſtant, nec viuere ſeorſum queunt. Pinna quidem oſtreum eſt. Pinnæ verò comes & tutor, exiguus cancer. Pinna igitur diſcluſa reſta, otioſa & quieta expectat aduentantes piſciculos. Aſtans verò cuſtos ſi quis ſubierit, morſu ſignificat. Vellicata ſic cōcha os comprimit, & eo quod intus eſt exceptum ac incluſum, cōmuni dape cum ſocio veſcitur. Eadem etiam ex Chryſippo Plutarch. de ſolert. an. affert, vbi ait, Chryſippo plurimum atramenti in omnibus libris abſumpſiſſe hunc pinnotherē. Eadem tradunt Ariſtoteles, quoque Theophraſtus, Ælianus, Oppianus, Phile in Iambis, Cicero & Plinius. Pinnæ etiam meminit Nemeſius capit. 1. de Nat. hom. Et pinnotheris Scholiaſtes Ariſtophanis in veſpis. Horappollo quidem, eúmque ſecutus Pierius, ſcribunt, Ægyptios hominem qui à propinquis curetur, hoc hieroglyphico expreſſiſſe. Sed nos ex Ciceronis 2. de Nat. Deor. ad ciuilis ſocietatis coniunctionem inter homines referimus, quam primum conſtituit ἡ ἔνδεια, *indigentia.* Nam, vt Artemidor. ait 3. Onirocr. 9. δεῖ δὲ τοῖς ἀνθρώποις βοηθείας. δεῖ καὶ τοῦ συλλαμβανομένου: *Auxilio homines opus habent, & adiumento aliorum.* Qua de re in Platonis & Ariſtotelis politicis leguntur plurima. Ad hoſpitalitatis etiam, cuius Iuppiter ipſe ξένιος Homero &

Virgil.

A Virgil. teſtibus, præſes ſit, iconem exprimendum non inepta fortè hæc pictura fuerit. Qua ſiquis in paraſitos quoque ἀλλοτριοφάγους, vt eos Athenæus vocat, vtatur, non malè fecerit. Nam & Plinius hunc pinnotherem cancrum dapis aſſectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piſcem paraſitum eum dici ſcribit, quamuis ſi hoc paraſito pinna careat, famæ ipſi pereundum foret.

Quàm bene conueniunt, & in vna ſede morantur,
Quos natura, vſus, iunxit & vnus amor.

S O C I V S *exoſus.*

NEMINEM admittit diues ſuæ felicitatis ſocium, meminitque politici præcepti,

Solus opima tenet bos paſcua, parta tuetur,
Tu quoque ſic dotes ſolus habeto tuas.

Perhibent autem phyſiologi boues feroces & magis generoſos in paſcuis & pratis quempiam locum occupare, nec alios facilè admittere. Huiuſmodi boum conſortis impatientium pugnam graphicè deſcripſit Oppianus lib.2.Cyneg. Vſus eſt hoc hieroglyphico Poloniæ Rex Stephanus Batorius, prin-
B ceps admodum magnanimus & prudens, nec literatus, ſatis quidem appoſitè, cùm paſcuis ſimul & bobus iſta regio abundet: non obſcurè innuens, ſe ad regni illius poſſeſſionem, magnis laboribus acquiſitam, nullum facilè ſocium admiſſurum eſſe: cùm ſecundùm Thyeſtem in Seneca tragico,

Non capiat regnum duos:

Et alibi apud eumdem,

Nec regna ſocium ferre, nec tadæ ſciant.

Idem Lucanus affirmat, lib. 1.

Nulla fides regni ſociis, omniſq. poteſtas
Impatiens conſortis erit.

E

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER SEXTVS.

SOL. F

ACCIPITER præ cæteris auibus Solis ſimulacrum & ſymbolum eſſe videtur, vt pote peculiari quadam atque arcana naturæ vi, intentiſſimis in eius radios oculis proſpiciens. Et Solem interdum, tamquam viſus tutorem ac Dominum accipitres forma pingunt Ægyptij, teſte Horapolline lib. 1. cap. 6.

SOL *Iuſtitiæ.*

SOLIS aſpectabilis collationem in hac hieroglyphica tabula cum Sole iuſtitiæ æternæ inſtituimus ex philoſophia depromptam. Videat & iudicet pius lector. Sol eſt lucidum corpus à Deo creatum. Chriſtus Sol iuſtitiæ, ſplendor eſt gloriæ Dei patris,& lux mundi, increata ſi λόγον, & creatam ſi humanam naturam ſpectes. 2. Sole illuſtrantur oculi corporis. Illuminat mentes Chriſtus. 3. Suo calore ſol animat & fouet res animatas. Chriſtus vita noſtra & viuificator eſt omnium ſanctorum. 4. Oriens Sol eſt inſtar ſponſi de thalamo ſuo prodeuntis. Chriſtus eſt ſponſus Eccleſiæ ſuæ. G 5. Sol (cuius progreſſus inhiberi à nulla natura poteſt) inſtar eſt gigantis in ſtadio a carceribus ad metam inoffenſo curſu properantis. Et Chriſtus princeps omnipotens glorioſum gratiæ ſuæ curſum abſoluit,ita vt à nemine præpediri poſſit. 6. Etſi corpus Solis in cœlo ſuo ſit, calore & ſplendore ſuo tamen pertingit vſque ad fines extremos orbis terrarum. Chriſtus aſcendit in cœlum, & nobiſcum eſt vſque ad conſummationem ſæculi: quo modo id fiat docet S. Virgilius Epiſcopus Tridentinus in lib. aduerſus Eutychen. 7. Lumen cæteris ſideribus Sol communicat. Sol iuſtitiæ non modò illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ſed etiam luce gratiæ electos ſuos illuſtrat, efficiétque vt olim in regno Patris inſtar Solis fulgeant. 8. Vnus in cœlo Sol: vnus Eccleſiæ princeps Chriſtus.

Antitheticè, Sol eſt lux creata. Chriſtus ratione Deitatis eſt increata lux. 2. Ille oritur ſuper bonos & malos: hic ſuper bonos tantùm. 3. Ille obſcurari poteſt: hic nullam eclipſin, nullas caligines vmquam paſſus eſt, vel patitur, aut patietur. 4. Ille homini animali ſeruit: hic ſpirituali. 5. Ille huic caducæ vitæ: hic etiam æternæ. 6. Ille oritur & occidit: hic numquam verget ad occaſum. 7. Ille cætera ſidera obſcurat: hic ſuos φωστῆρας illuſtrat.

Solis àſpectabilis ortus admonet nos. 1. De illuminatione mentium,quam φωτισμὸν vocat Apoſtolus, 2. Corinth. 4. Chriſtus enim vt Sol & phoſphorus, 2. Petr. 1. exoritur in cordibus noſtris. 2. De ſanctificatione quam Apoſtolus ita depingit, Rom. 13. Tempeſtiuum iam eſt nos à ſomno expergiſci. Nunc enim propius eſt noſtra ſalus,quam cùm credidimus. Nox præceſſit:dies autem appropinquat: abiiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur habitu qui luci conueniat. 3. De carnis reſurrectione. Mors enim prima ſomno, ſepulcra cubili conferuntur. Iſai. 26. Ioan. 11. & 1. Theſſ. 4. Itaque qui mane expergefacti ſurgunt,de reſurrectione ſua cogitare debent. 4. De beata æternitate Sanctorum, & iuſtitiæ Sole perpetuum ſine occaſu duratur. Vnde ſequentes verſus H

Quum Sol fugatis exoriens diem
Reddit tenebris, quum iubar aureum
Diffundit, obiectiq́ montis
Verticibus rutilum renidet:
Nunc finienda lucis amœnitas
Sperata mentem recreat; horridas
Præſentis æui nam tenebras
Perpetuum iubar inſequetur.

5. De

A 5. De diurnis laboribus, Pſalm. 104. Sole oriente egreditur homo ad opus ſuum, & ad culturam
ſuam vſque ad veſperam. Hunc ordinem peruertentibus Epicureis, grauiſſimè iraſcitur Deus apud
Eſaiam, capit. 5. Sol iuſtitiæ Sanctos illuminat vt quæ ad vocationem ſuam pertinent ſingulos mo-
mentis humiliter & diligenter exequantur.

Solis meridies inter multa alia monet, 1. iuſtam cauſam tandem patefieri, Pſal. 37. Educet Domi-
nus quaſi lumen iuſtitiam tuam, & iudicium tuum ſicut meridiem. 2. Pios à morbis & aliis incom-
modis præſeruandos. Pſal. 91. Non timebis ab incurſu & Dæmonio meridiano. Pſal. 121. Per diem
Sol non vret te. Solis iuſtitiæ meridies æternus erit & viuificus: ſuos a morte prima & ſecunda libe-
ratos glorificabit in ſæcula ſæculorum. Occaſus Solis non commonefacit, 1. De ἀμνησίᾳ, iuxta præ-
ceptum Apoſtolicum, Epheſ. 4. Sol ne occidat ſuper iracundiam veſtram. 2. De morte Quàm certum
eſt Solem occidere ſuo tempore, tam certum eſt, præſtituto nobis à Deo tempore moriendum eſſe.
3. De rerum humanarum inclinatione & vanitate, Eccleſ. 1. Oritur Sol & occidit. Pompeius Cinnæ
dicebat, plures adorare Solem orientem quàm occidentem. Verùm ipſe quoque expertus eſt rerum
humanarum vanitatem, cùm deuictus à Iulio profugiſſet Ægyptum, in qua & periit. Sol æternus
B perpetuò viget inter Sanctos, quos illuminat, excalefacit, vegetat, fouet ac deducit per ſemitas iuſti-
tiæ, viuificátque vt tranſeant de morte ad vitam. Creati Solis eclipſeis admonent fidei lucem in ſan-
ctis nonnumquam obſcurari, numquam tamen exſtingui. Luc. 22. Chriſtus ad Petrum, Oraui pro te
ne deficiat fides tua. Ioan. 17. Idem petiit à Patre cæleſti pro omnibus Sanctis. 2. Chriſto patiente &
cruci affixo Solem obſcuratum eſſe plenilunij tempore, tribus horis, præter naturæ ordinem.

Cæterùm, ſicut Sol non expectat preces, vt exoriens lucem rebus humanis inferat, ſed ſtatim re-
fulget, & omnibus videntibus prodeſt: idem Sol iuſtitiæ præſtat: prior dilexit nos: vt benefaciat ſuis
ſubditis non admodum præſtolatur, verùm eos præuenit, ſtatim & ſponte ſua maximis ditat & ornat
beneficiis. Illi autem piis affectibus & perpetuis ſanctiſque vocibus clamant læti,

Tu Sol, tu clypeus, tu Dominus: tuis
Tu das conſpicua fulgere gloria:
Nec puro ſcelerum vmquam
Claudis munificam manum.

Alia ſuperaddamus. Quod in Sole eſt lux & calor, id in Sanctis eſt veritas & pax. Quid enim aliud
veritatem eſſe dixeris quàm illuſtriſſimū Solis iuſtitiæ radium, qui in Sanctorum corda ſparſus ignò-
rantiæ tenebras diſcuti; fidei autem, quæ eſt veritatis agnitio, lucem infert? Ideò ipſe clariſſima voce
C pronunciauit de ſeipſo, Ego ſum lux mundi: qui ſequitur me non ambulabit in tenebris ſed habebit
lumen vitæ. Ioan. 8. 12. Vt autem lux naturale ſolatium eſt, teſte Curtio, nec ſine cauſa Græci lumine
oblato dicebant φῶς ἀγαθὸν: ſic veritas ſpirituale eſt ſolatium. Ac vt precamur cur regio vate, Pſal.
43. Domine, mitte lucem tuam & veritatem tuam, quæ me dirigant; ita quum melior ſpes rerum
affulget, non tam Euripideum illud occinendum, εἴκει φῶς ἡμῖν ϗ τοῖς κακοῖς, quàm hoc diuinum
effatum repetēdum, ex Pſal. 97. 11. Lux facta eſt iuſtis, & rectis corde lætitia. Item, Dominus lux mea,
à quo timebo? Dominus robur vitæ meæ, à quo trepidabo? Pſal. 27. 1. D. Auguſtinus, lux, inquit, re-
gina oculorum eſt: dies imago vitæ, nox verò mortis. Ego verò non minus rectè dixero, veritatem
Chriſtianæ mentis eſſe reginam: eius ſplendorem vitæ imaginem; priuationem illius mortis vultum.
Quid etiam pacem charitatémque Chriſti iuſtitiæ Solis dona aliud eſſe dixeris quàm flammam à
Spiritu ſancto in corde purgato accenſam qua illud ardeſcit piéque æſtuat amore Dei? hunc ſanctum
& ardentem Dei amorem ſtudio veritatis & obedientiæ fidei teſtemur, ſecundum illud Domini
Chriſti Ieſu dictum, ſi quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit: & Pater meus diliget eum, & ad
eum veniemus, & apud eum manebimus. Ioann. 14. 23.

Si Solem aſpicientes delectamur encomio Pliniano [Sol medius fertur inter planetas, ampliſſima
magnitudine & poteſtate; nec temporum modo terrarúmque, ſed ſiderum etiam ipſorum cæliqùe
D rector. Hunc mundi eſſe totius animum, ac plenius mentem, hunc principale naturæ regimen ac nu-
men credere decet opera eius æſtimantes. Hic lucem rebus miniſtrat, aufértque tenebras: hîc reliqua
ſidera occultat: hîc vices temporum annúmque ſemper renaſcentem ex vſu naturæ temperat: hic
cæli triſtitiam diſcutit, atque etiam humani animi nubila ſerenat: hic ſuum lumen cæteris quoque
ſideribus fœnerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, &c.] Quanto magis
Solem iuſtitię contemplantes, qui ſolis & omnium creaturarum miniſterio illa bona omnibus propè
ſubminiſtrat, lætari pios decet, quando eius vim viuificam perſentiunt. At illæ primitiæ lucis æternæ
confirmant in eis ſpem complementi eiuſdem lucis, agnoſcentes & lucem cæleſtem mentis eſſe re-
ginam, & tenebras morum magis quàm oculorum exiſtimeſcendas eſſe. Portenta mendaciorum &
errorum peroſi, in luce Dei ambulare, in lumine eius videre lumen per charitatem operantis Sanctos
in terra militantes clamare oportet,

Veſpera iam venit; nobiſcum, Chriſte, maneto,
Extingui lucem nec patiare tuam.

Germanis *Sohn* vox eſt (vel *Son*) analogica ratione plura ſignificans, inquit Io. Goropius, hieroglyp.
lib. 15. Primum ſignificat pacem facere, ſiue reconſiliare: mox etiam oſculari: deinde ſanare: ad hæc

Solem: poſtremo filium. Mirum autem eſt hæc omnia ei primùm conuenire, qui ſic inter filios Princeps eſt, vt ante mundum etiam creatum Filius fuerit Quid dico ante mundum creatum, cùm Filius ſit ab æterna ſæculorum infinitate? Hic enim ſolus eſt & verus reconciliator. Hic Princeps in oſculando, dum in ipſo pax & iuſtitia ſeſe ſunt oſculatæ. Hic verus ſanitatis auctor, non corporum tantùm; ſed, quod infinito plus eſt, animorum. Hic eſt Sol, non ille quidem ſpectabilis, ſed Sol lumine ſuo illuſtrans vniuerſa: quoniam lux eſt æterna Patris æterni. Omnibus rebus & corporatis & non corporatis lumen affundens. Huius aſpectabilis imago Sol eſt cæleſtis, quem propter quamdam luminis & ſanationis communionem, corporatarum rerum finibus incluſam, *Son* etiam vocant Germani. Quamobrem ſi filij, i. iuſtitiæ Solis lumen, quod eſt Spiritus ſanctus, ad homines ſanandos ſe diffundens depingere velis optimè Solem pinxeris: & id quidem ea ratione, vt orbe ſuo hominis caput complectatur, atque illud ſenſim ſubleuare videatur. E

Solis motus, inexplicabilis prope eſt ratio, inquit Plin. lib. 18. cap. 25. Quis verò Solis iuſtitiæ vias & motus in membris ſuis planè mirabiles enarrabit? Exemplo ſint omnes à ſeculo ſancti homines in quorum cordibus, ſenſibus internis & externis admirandi effectus apparent.

Græci & Latini ſanitati Apollinem præfecerunt, inquit Goropius Becanus hermathen. lib. 8. cur ita faciendum eſſet ignare, niſi quantum natura Solis aſpectabilis ſuppeditabat rationis. Nobis de alia longè ſanitate cogitatur, dum filium Dei, phœbum noſtrum, vitæ & ſanitatis facimus auctorem, quæ tamen Solis omnia corpora conſeruantis teſſera rectè notatur, ſi corporalia ad ſpiritualia & mentalia transferantur. Stolida antiquorum inſania, & inepta de diuinis fabularum exordiis cogitatio, dum nihil certi de vero Apolline & Phœbo vitæ ſanitatiſque ſatore & datore inueniret, multos confinxit Apollines, non ſecus in hoc, atque in cæteris Diis ſeu idolis & figmentis ſuis, ſtultiſſima ſomnia protrudens. Verus Sol nobis dicitur Dei filius, cuius corpoream imaginem Sol viſibilis repræſentat. Chriſtus itaque verus Sol iuſtitię & verus Apollo, mane diluculo tranſiit, vt dicit Iſaias, atque idcirco per omnium ſæculorū, omnia noua luce, noua vita, noua pulchritudine exornans, nec alia de cauſſa formoſiſſimus & imberbis iuuenis Apollo habitus, vt eo nimirum, quod Chriſtus nobis præſtitit, indicaretur. Hic cælo deiectus eſt, ab amore paterno, & proprio, quo humanum genus dilexit: hîc greges & armenta pauit Admeri, ſiue Adameti, nempe Adami primi hominis, qua voce Chriſtus indicatur ſecundus Adam, verum caput generis humani, præſertim verò filiorum Dei quorum primogenitus appellatur. Deus enim Dei Patris filius æternus de cælo delapſus, & verus homo de Spiritu ſancto conceptus & ex beata virgine natus, greges & armenta pauit, nempe homines & Adami poſteros per peccatum brutis ſimiles effectos, & ad beſtialem animorum procliuitatem redactos. Adameti autem pecus grex humanus dicitur, quia Chriſto vero paſtori datus eſt, quod nomen ſibi propriè tribuit, Ioan. 10. & obtinet à Prophetis & Apoſtolis, qui eum Iudæc. um & Gentium paſtorem, & verè ποιμένα ἀγαθὸν appellant. Vide Eccleſ. 12. 11. De paſtore Eccleſiæ Chriſto. Item Ezech. 34. 23. & 37. 24. Zachar, 13. 7. Matth. 26. 31. Ioan. 10. 11. 16. Hebr. 13. 20. 1. Petr. 2. 25. F G

In aſpectabili Sole ſplendorem, celeritatem, calorem, vſum eximium, motum imperceptibilem, & in Sole iuſtitiæ, ſapientiam, omnipotentiam, charitatem, ſufficientiam, prouidentiam ſummam & numeris omnibus abſolutam, atque adeo infinitam miramur & adoramus. Vt Sol aſpectabilis nubibus obuelatur, eclipſin patitur, rutilus & ruber apparet, idem de Sole iuſtitiæ dicamus. Filius Dei, Sol vitæ æternæ, per carnis aſſumptionem velatus apparuit: in cruce deliquium paſſus eſt: illuminatus per reſurrectionem: ruber & formidandus iudex reſurgentium.

. Vt in ignota regione cælóque nubilo & caliginoſo, oberranti viatori, Sol diſcuſſis nebulis quà ſit iter inſtituendum commoſtrat: ſic in vitæ huius & actionum triuio verſanti, animíque dubio, Chriſtus Ieſus, Deus æternus, Sapientia noſtra, Iuſtitiæ Sol,

Quem quia reſpicit omnia ſolus,
Verum poſſis dicere Solem,

Vt canit Boëtius, quò peregendum, quid ſentiendum, dicendum, faciendum ſit, iis quos illuminat, oſtendit. H

Sua luce cætera ſydera Sol colluſtrat, nec illius ſplendori quicquam propterea decedit. Iuſtitię Sol luce diuina mentes fidelium illuſtrat, & ignorantiæ tenebras diſcutit. Eſai. 60. 1. 2. Ioa. 1. 12. Eph. 5. 14.

Ex tertio verſiculo prioris capitis epiſtolæ ad Hebræos Theologi nonnulli colligunt. 1. Ὁμουσίαν Patris & Filij in diuinis, cæleſti hoc hieroglyphico. Radius & Sol eſſentia non differunt: nec eſt alia Filij, alia Patris eſſentia. 2. Coæternum eſſe filium Patri. Sol numquam fuit ſine radiis: numquam Pater ſine Filio. 3. Diſtinctas eſſe perſonas Patris & Filij. Sol & Solis radij diſtinguntur: diſtincta eſt perſona Patris à perſona Filij: quum illa genuerit filium, hæc genita ſit à Patre. 4. Non diuidi Patrem à Filio: ſicut nec radij diuiduntur aut ſeparantur à Sole.

S O L E R T I A *naturalis potentiſſima.*

PLVTARCHVS de ſolertia animalium quæ ſequuntur de coruis Africæ commemorat. Hæc omnia eiuſmodi ſunt (loquitur autem de mirabili araneæ textura) vt niſi quotidie conſpectui noſtro

offerentia

A offerentia fidem facerent, non minus fabulæ putarentur, quàm coruorum in Africa ſolertia, qui potu indigentes lapidibus iniectis in aquam, eo vſque eam impleto cauo continente ebriant, dum roſtro attingere licet. Aut cùm vidiſſem cahem in nali, abſentibus nautis lapillos in amphoram oleo non repletam inicere, miratus ſum quomodo intelligeret à grauioribus immiſſis leuiora ſurſum elabi. Idem verboſè Ælianus quoque de coruis Lybicis exponit, lib. 2. de Animalibus, cap. 48. & dicit eos ſcite natura quadam recondita duo corpora vnum locum eumdémque non capere. Cui conſentit Plin. lib. 10. ca. 43. Atque inde exiſtimant quidam prouerbium ortum, *κόραξ ὑδρεύει, coruus aquat*, quod de illis dicitur, qui rem optatam ingenio ſingulari conſequuntur, aut noua quadam ratione obtinent quod deſiderant, alij tamen ad fabulam Ouidij retulerunt, de qua in expectatione Aulica mentio facta eſt. Sibi verò metipſi hoc ſymbolum propter multa ingenij ſui monumenta edita voluit aſcribere Cæſar Capaccius Neapolitanus, quod in illis ſæpe ab alijs non tractata attigerit. Paradinus habet INGENIJ LARGITOR: eadem ſignificatione. Alius, LABORE, ET INDVSTRIA. Quo monemur in omnibus rebus difficilibus & neceſſitati obnoxiis ſingulari ſtudio & cura opus eſſe, quod etiam indicat prouerbialis verſus apud Suidam,

> *χρεία διδάσκει κἂν ἄμουσος ᾖ σοφόν.*
>
> *Rudes docet ſapientiam neceſſitas.*

B Et poeta noſter ingenioſo Diſticho,

> *Mira eſt ingenij vis & ſolertia corui:*
>
> *Natura vt doceat, quam ſit vbique potens.*

SOLERTIÆ *vis.*

SCIVRVS tranat amnes exiguo ligno caudam habens pro velo expanſam. Non enim natura alium ei conceſſit natandi modum, propter exiguum corpus & nimiam pilorum denſitatem in cauda villoſa, qua citò imbuta aqua mergeretur in fundum. Oppianus ſolertiam illam elegantibus verbis deſcribit, Sciurum cum pauone caudam explicante conferens. Nec abſimilis eſt natatio piſcis Nautili. Huius hieroglyphici ſignificatio eſt ſæpe ingenio & ſolertia in rebus difficilibus & admodum impeditis plus obtineri quàm viribus corporis. Vincit equidem ſolertia vires, &

> *Exiguus tranat ceu flumina magna Sciurus,*
>
> *Res gerimus magnas viribus ingenij.*

Polybius de prudentia Xantippi Spartani ſcribens, qui Romanorum copias profligauit antea inſuperabiles, & Carthaginem collapſam erexit, ex Euripide dictum refert, vnius rectum refert multorum
C manus vincere. Et quid vires ſine ſolertia? periculoſiſſimum impedimentum.

SOLITVDO *honeſta.*

MAIOR eſt poſt otia virtus. Vrſos certo tempore latitare in ſuis antris ferunt, in quibus reſidentes priorum pedum ſuctu viuunt, eóque pingueſcunt: adeo *φωλίδας*, i. *in luſtris degentes* à Theocrito cognominati. Non aliter ingenia viuida, quo plus receſſus & otij interdum ſibi ſumunt, eo poſtea alacrius rurſum ſeſe exerunt, omniáque dextrè peragunt, ſecundum illud Sophoclis,

> *Φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πρᾶγμ' ἀνὴρ πράσσων μέγα.* id eſt.
>
> *Solet enim remiſſius agere vir magnum negotium tractans.*

Quemadmodum autem vita ſolitaria nimis, & iſtud *λάθε βιώσας*, à Plutarcho impugnatum, intempeſtiuè & ſine ratione ſuſceptum, præſertim ab iis qui Reipub. & patriæ præ aliis inſeruire poſſunt ac debent, non probatur: ita profectò hominum doctorum & ad vitam philoſophicam idoneorum receſſus honeſti minimè ſunt vituperandi. Quod certè in hac noſtrorum temporum infelicitate & tanta animorum diſtractione priuato nemini vitio verti poterit. *Φίλον γὰρ πρὸς τοῖς ἀλγοῦσι τὸ ἄμικτον καὶ*
D *φιλέρημον*, i. *Gratum enim eſt quodammodo triſtitia affectis locus ſecretus & ſolitarius.* Ac præclara etiam eſt ſententia Iuſtini Martyris in Epiſt. ad Zenam & Seuerum, *συνελόντι εἰπεῖν, ὁ θέλων εὖ διάγειν, μήτε ὁρᾶν τὰ πολλὰ μήτε ἀκούειν ἐπιτηδευέτω.* i. *Vt paucis dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre, neque audire multa ſtudeat.*

SOLITVDO *multitudine potior & tutior.*

THYNNI, ſiue Thynni, vt Dorion & Oppianus tradunt, ſoli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum: Vere autem ſubeunt in Pontum Euxinum, nec alibi, quàm in illo fetificant, vti Ariſtot. Plinius & Solinus aſſerunt. Illorum maximi ſoli ſemper & ſeparatim natant: minores verò gregatim, adeò vt horum agmen exercitui Oppianus comparet. Figuram enim Cubi efficiunt, & quadratum in natādo ordinem obſeruant, vt ſi thunniſpex eminentes thunnos probè numeret, ſtatim totius gregis numerum inire poſſit: quod facilè colligat altitudinem latitudini & longitudini æquali ordine reſpondere, vt Plutarch. refert lib. de ſol. anim. Igitur non ſolitariis illis, ſed totis gregibus piſcatores inhiant, vt quæſtus ſit illis vberior. Fit etiam mentio piſcationis thynnariæ in l. venditor. D. Commun. præd. &c. Varius autem huius hieroglyphici vſus eſſe poterit. Satius enim eſt vel in ſolitudine tutò latere, quàm temerè perire cum ſtolida multitudine.

Sunt

Sunt & iuuenum mores illo luculenter expreſſi, qui multo gaudent, quamuis pernicioſo, conſortio. E
Sed ſenes, vt prudentiores, remoti à turbis & ſtrepitu, ſibi potiùs viuunt, & Reipub. vigilant, & ita cùm priuata, tum publica euitant pericula. Præclarè Euripidea Menalippe:

Τὸ γῆρας, ὦ παῖ, τῆς νεότητος φρονιμώτερον
Σοφώτερόν τ' ἔφυκε, κ' ἀσφαλέστερον.
Ἐμπειρία τε τῆς ἀπειρίας κρατεῖ.
Senectus, ô fili, iuuenilibus annis
Sapientior eſt, atq; tutior:
Et experientia vincit imperitiam.

Videatur & Neſtor apud Q. Smyrn. lib. 5. Paralip.

Turmatim iuuenes, aſt gaudent æquore Sali
Maiores Thunni: dic mihi viri ſapiant?

S O L I T V D O *quid requirat.*

PASSER ſolitarius græcis *ςρυθίον μονάζον*, quo etiam nomine in Pſal. 111. (quamuis aliqui de eo diſputent) appellatur, nunc etiam in Alpibus Tridentinis ab incolis Italicè vocatur, *merulo ſolitario*. In Germania verò reperiri vix exiſtimatur, eſtque ex Merularum genere, colore fuſco, magnitudo tamen illis minor, ac ſoliuaga. Noſtris etiam temporibus Mediolani & Venetiis mas cicur redditus, & canorus ſæpe numo aureo comparatur. Cúmque illi ſit proprium & innatum amare ſolitudinem, & in illa ſuauiùs quàm alibi cantare, non malè repræſentat eum qui propter ſtudia grauiora aut aliarum rerum laudabilium gratia, vitam ſolitariam expetit: nam ex Horat. lib. 2. Epiſt. 2. F

Scriptorum chorus omnis, amat nemus & fugit vrbes.

Ac Ouidius præſertim de poëtis, 1. Triſt. 1. cecinit,

Carmina ſeceſſum ſcribentis & ocia quærunt.

Quamuis verò Petrarcha in duobus libris de vita ſolitaria, magnis laudibus eam extollat, fatetur tamen ſolitudinis ſtudio amicitiæ iura non eſſe contemnenda, & turbas non amicos fugiendos. Sed propter nimis enormia vitia profectò his noſtris diſſolutiſſimis temporibus multis ciuitas carcer, & ſolitudo paradiſus meritò fieri incipit. Idem Petrarcha, & ex illo Guazzius de ciuili conuerſatione, laudabilem ſolitudinem (non de altera vitioſa, qualis fuit Tiberij Cæſaris Capreis, vbi ſæuitiæ ac libidinis deteſtandæ officinam aperuit) diſtingunt in perfectam, quæ eſt piorum & religioſorum hominum, & minùs perfectam, quam & ipſam trifariam partiuntur. 1. in ſolitudinem temporis, qualis eſt noctis ſilentium, & ſimilia. 2. Loci, quando ſibi quiſpiam idoneum ſeceſſum ad vtiles meditationes eligit, de qua hic potiſſ. agitur. 3. Animi, quando corpore quidem in medio aliorum verſamur, animo autem & cogitationibus toti in nobiſmet ipſis ſumus. G

Seceſſus præclari aliquid meditantibus apts.
Namq; boni in ſtrepitu quid cecinſſe queas?

S O P H I S T A. *Vir prudens.*

GAMMARI ſiue Gammari noſtrates caudati, quos Cardanum cum Cancris confundentem Scaliger acriter caſtigat, & prorſum & retrorſum promouentur. Illud, collecta leniter & ſublata parum, citóque impulſu rurſum correcta cauda: hoc, contracta ea celeriter, & retrorſum collecta. Sic vti volunt, ſe mouent; & imminenti atque vrgenti ſe ſubtrahunt incommodo. Dionyſius Lebeus Batillius, Regius Mediomatricum Præſes, acri cum inuectiua in Sophiſtam hæc dirigit, (quamuis non gammarum, ſed cancrum ab Hercule debellatum exhibeat depictum) qui quidem adeo lubricus ac verſatilis eſſe ſolet, vt cùm iam te conſtrinxiſſe fugitiuum putas,

Effugiat tamen hæc ſceleratus vincula Protheus.

Vnde & Plato Sophiſtam deſcribit *ποικίλον εἶναι θηρίον, καὶ (τὸ λεγόμενον) οὐ τῇ ἑτέρᾳ ληπτέον*: *multiplicem eſſe belluam, & (vt eſt in prouerbio) non vna manu apprehendendam* Scipio verò Bargaglius in Italicis libris de Impreſis, vt vocant, nos docet, rectè etiam eos vti hoc hieroglyphico, qui dum in virtutis curriculo, atque bonarum artium ſtudiis retrogredi exiſtimantur, tanto in illis ſæpè promouentur celeriùs, atque ad illuſtrem honoris metam tandem pertingunt. Tribuitque hanc inuentionem Ludouico Ludouici Bononienſi Comiti, cum dicto: *Retrocedens accedit* Nos in adiecto Diſticho magis *ἠθικῶς* eos, qui ſibi iam ad propoſitum felicitatis gradum perueniſſe videntur, monuimus, vt caueant, ne res ipſorum ſubitò retro ſublapſæ ferantur. Nam vt P. Syri ſententia habet: H

Fortunam citiùs reperias, quàm retineas.

Igitur iuxta vetus monoſtichon:

ὅτ' εὐτυχεῖς μάλιστα, μὴ μέγα φρόνει:
Minùs inſoleſce, quo magis beatus es.

At Diſticho concludamus:

Ne tibi confidas nimium, ne cœpta ferantur
Mox tua, retro gradus cancer vt ire ſolet.

SOPHIS-

SOPHISTÆ.

A RANA, Græcis βάτραχος, quaſi ὁ τῇ βοῇ τραχύς dicitur, vt Schol. Theocriti obſeruauit. τὸ γὰρ κρώζειν οὐ καλὸν ᾄδει, vt Moſchus Idyll. 3. innuit. Certè Ranarum nocturnam illam & moleſtam coaxationem, fulgentis lampadis ſplendore illis repentè obiecto reprimi, cunctáſque ilico, vt pote quibus oculos inopinatus fulgor præſtrinxit, conticeſcere, experientia oſtendit. In S. quidem litteris Ranæ, vt pote immunda animalia & loquacia, pſeudoprophetas ſignificant, Apoc. 16. Ægyptiis inter alia ἱερογλυφικὰ Raoæ Sophiſtarum nugas, & contorta aculeatáque Sophiſmata, vt Cicero loquitur, exprimunt, ſiue ob vocis tantùm argutiam, ſiue quod in cœno Ranæ voluptuoſè habitent. Quod vtrúmque in Sophiſtas congruit. Nam & his loquentiæ multum, ſapientiæ parum, ſecundùm Saluſtium, & omnis ad theatricam pompam & inanem oſtentationem actio ipſorum eſt compoſita, vt viuis illos coloribus deſcribit Plato in Sophiſta. Vt igitur Ranæ face noctu accenſa obmuteſcere coguntur: ſic Sophiſtis etiam, detectis ipſorum argutiis, & reſolutis fallaciarum ſtrophis irrefragabili veritatis luce, tandem adeo os oculíque confunduntur, vt omnibus ſincerè iudicantibus ſint ludibrio pariter & odio. Vetus eſt:

Ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολλὸν χρόνον:

Numquam mendax diu latet.

B Quod pulcrè expreſſit B. Chryſoſtomus, Οὐδεμίας δεῖται βοηθείας ἡ τῆς ἀληθείας ἰσχύς. ἀλλὰ κἂν μυρίους ἔχῃ τοὺς σβεννύντας αὐτήν, οὐ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν μὲν ἐπηρεάζειν ἐπιχειρούντων, φαιδροτέρα καὶ ὑψηλοτέρα ἂν εἴη τῇ ἰσχύϊ, τοὺς δὲ ποιοῦντας ἑαυτοὺς καταγελῶσα: Nullo eget auxilio veritatis vis. Quin etiamſi infiniti ipſam velint extinguere, non modò non obſcuratur, verùm etiam per eos ipſos, qui incommodare conantur, illuſtrior & excelſior redditur, illos fruſtra ſe torquentes deridens.

Lumine perculſæ ceſſant maledicere ranæ,
Et victus veri luce Sophiſta tacet.

SPES *Certa.*

ANTHIARVM diuerſa genera cùm veteres, tum recentiores ſcriptores recenſent. Sed Athias à Græcis ἱερὸς ἰχθὺς dicitur, *ſacer piſcis*, teſte Ariſtotele. Quod cognomen etſi cum multis aliis commune habet, Anthiæ tamen iure quodam peculiari tributum videtur, quòd quem locum in mari incolit, & belluarum expers, & vrinatoribus tutus ſit, quódque eius fiducia confirmati piſces ibidem audacter fetificent ac pariant, tamquam obſidem ſecuritatis nacti, vt Ariſtot. Ælianus, Plutarch. aliíque tradidêre, quibus tamen cauſſa in obſcuro eſt, fugiántne natantia illa monſtra Anthiam, an
C præſentia eius ſignum ſit locorum belluis iſtis carentium, quæ agnoſcat ille ac obſeruet, vt calliditate & memoria præditus. Sed & Delphini hîc tripudiantes conſpiciuntur, tamquam Anthia præſente ſecuri à marinorum Theonum, atque Cleonum immanitate. Vſus autem fuit hoc ſymbolo illuſtris quidam & bellicoſus vir, in regno Neapolitano Marchio, quo innuere voluit ſe excifis communis tranquillitatis perturbatoribus ſecuritatem publicam peperiſſe patriæ ſuæ: nec inconcinnè addidit ex Horat. 1. Carm. Od. 7. NIL DESPERANDVM. Quod elegantiùs apparet, ſi ſequentia iſtiè verba memoria ſimul colligas. Et certe Principe bono, iuſto ac forti, amantéque pacem & quietem pub. duce & auſpice, ſubditis nil deſperandum eſt. Hinc illa tot Romanorum Impp. qui vrbi & orbi pacem ſecuritatémque præſtiterunt, in vetuſtis numis elogia: SECVRITAS PERPETVA. SECVRITAS AVG. SECVRITAS P. R. SECVR. ORBIS. SECVRITAS REIP. Quæ inter alios explicat Conſt. Landus, Complani Comes, in ſuis Numiſmatum miſcellaneis. Et pulchrè Seneca: hi, inquit, quibus ad propoſitum benè viuendi aditum confert ſecuritas publica, neceſſe eſt auctorem huius boni vt parentem colant. Dicat igitur Princeps iuſtus & fortis,

Me duce Squammigerum tutò genus ambulat vndis,
Quoque loco verſor bellua nulla manet.

D Sed veriſſimè de Principum & Regum principe, eiuſdémque principis populo dicamus.

SPES *Fruſtrata.*

SI cui palea pro tritico, & pro theſauro carbones offerantur, expectatione ſua ille fruſtratur. Eſaias, cap. 5. v. 2. De Deo & Ieroſolyma, quam vineæ comparat agens: expectabat, inquit, vt ederet vuas & edidit labruſcas. Populus Iudaïcus vitiis luxurians labruſca vitis agreſtis eſt, vuam proferens quæ Plinio οἰνάνθη & vua taminia dicitur. Alij vocem Hebræam Beuſchim, interpretantur vuas malas & fœtidas.

SPES *in aduerſis.*

CICADAM quaſi citò cadentem, id eſt, celeriter euaneſcentem dictam eſſe quidam volunt, apud Græcos τέττιξ eſt ἀπὸ τοῦ τρίζειν, id eſt, ſtridere. Ariſtoteles lib. 5. cap. 30. in minores & maiores diuidit, & has argutas, illas mutas eſſe, maréſque canere, fœminas ſilere ait. Quod ſi quis pleniorẽ de his cognitionem deſideret, legat quæ Cælius Rhodiginus lib. 17. cap. 6. prolixè diſſerit. Sicuti autem cicada hyeme recondita torpet, & in terra latitans frigora patienter tolerat, expectans tempus æſtatis calidius, cuius tepore & ſimul roſcido florum ac herbarum humore quaſi reuiuiſcat: ita vir prudens ferens aliquantiſper patienter aduerſæ fortunæ inſultus fortunam meliorem animo conſtanti & æquo in terra expectat. Quod quidem piis hominibus indubitanter, diuinum auxilium ſuo tempore

ſperantibus

ſperantibus in omnibus calamitatibus aſſiduè eſt meditandum. Quale euidentiſſimum exemplū in E
S. Iobo proponitur, ex cuius lib. c. 14. hoc dictum deſumptum eſt, vbi ait: *Cunctis diebus militiæ meæ expecto, donec veniat immutatio mea.* Hadrianus Iunius aliter accepit: nam cùm cicada tantùm rorem lambat ex floribus iam apertis, & reliquos immaturos & occluſos prætereat, donec ſuo tempore quoque illis frui liceat, præſentibus interea fruens, ita quoque vnuſquiſque in ſua αὐταρκείᾳ contentus viuere quamdiu neceſſe eſt, debet. Addidit autem Italicum prouerb. Di questo me contento, et meglio spero, id eſt, Præſentibus contentus meliora ſpero. Quo pertinent Lucretij verſus lib. 4.

Quod ſi quis vera vitam ratione gubernet,
Diuitiæ grandes homini ſunt viuere parcè,
Aequo animo, neque enim eſt penuria parui, &c.

Et poëtæ ingenioſi Diſtichon,

Frigora fert patiens, ſpe veris, parua cicada:
Sperat & infeſtis mens bona ſemper opem.

S P E S *Impiorum.*

DVM aliquid melioris fortunæ reliquum eſt impiis, Dei iudicia ſubſannantibus, & in cordis duritie ferociter perſeuerantibus, confidunt ſe ſua prudentia & virtute facilè ſarcire poſſe ſuas iacturas; & cùm alios periiſſe vident, ſe tamen inuiolabiles imaginantur, quando malis ipſi non opprimuntur penitus. Ita recurrit vetus illa vox profanorum, quos Eſaias cap. 9. v. 10. amarulenter vociferantes inducit, lateres ceciderunt, ſed læuigato lapide ædificabimus: Sycomori ſucciſæ ſunt, ſed cedros immutabimus. Lateritij parietes diruti ſunt, lapideos & quidem eleganter politos atque constructos erigemus. Ædificia Sycomoris exciſa, facilè computruerunt & corruerunt: cedros ſufficiemus, id eſt, cedrinas trabes ſubſtituemus. In ſumma, domos æternùm duraturas extruemus à fundamentis ad faſtigia. Inſaniam iſtam perſtringit propheta, Pſal. 49. Amos item cap. 3. & 6. At impij pœnas quibus à Deo ad humilitatem & pœnitentiam vocantur, in occaſionem maioris petulantiæ, faſtus, luxus, libidinis, ſibi conuertunt, fingentes ſe ſatis ſupérque inſtructos & armatos eſſe contra Deum, ad omnes illius iras & minas propulſandas: atque ita ſupplicijs attriti, quaſi iam defuncti quibuſcumque periculis, ſecurius & impudentius quàm antea peccant. Hæc autem quid aliud ſunt quàm aperta blaſphemáque veritatis, potentiæ, prouidentiæ, ſeueritatis & iuſtitiæ Dei negotio, quæ ſine atrocibus pœnis & vltimo exitio abire non poteſt? F

S P E S *Iucunda nutrix.* G

CONSTAT vrſos pluuio interdum tempore & imbribus cadentibus ſolere potiſſimum vna colludere & tripudiare; quaſi præſagientes depulſis nubibus auræ ſerenitatem eſſe breui conſecuturam. Sic viri fortes & conſtantes è longinquo ſæpe in rebus aduerſis proſperiorem fortunam proſpicientes, tantum abeſt vt abiecto ſint animo ac perturbentur, vt etiam ſpe certa ſibi læta omnia polliceantur, Horatianum illud crebro meditantes,

Non ſi malè nunc, & olim Sic erit.

Et Ouidianam ſimilitudinem,

Nube ſolet pulſa candidus ire dies.

Atque ita fortitudinem cum prudentia coniungentes, tamquam duobus ducibus certiſſimis, facilè conſequemur, vt neque in rebus ſecundis nimis nos efferamus, neque in aduerſis deſperemus: quod eleganter Nazianzenus expoſuit in tetraſtichis.

Μὴ σφόδρα θάῤῥει, &c.
Ne fide multum, néve deſpera nimis.
Illud ſolutos efficit, peſſundat hoc. H
Hoc corrigens, illud tenens, reliquam fine
Liuore rectius peragrabis viam.

Huc pertinent egregia ſcripta de Tranquillitate animi, quorum tam ſacri, quàm ſeculares auctores non pauca poſteritati reliquerunt, & quæ manibus ſtudioſorum teruntur.

S P I R I T V S *Sanctus.*

NOTA eſt venti ſubſtantia, nota origo, nota progreſſio aliquo modo: ſed aliquo modo etiam ignota. Neſcis vnde veniat, &c. Ioann. 3.

Scitur rationibus exhalationem eſſe fumoſam, ſubtilem, ex terra progreſſam, ſurſum eleuatam, frigiditate aëris repulſam deorſum & obliquè agitatam circa terram, aërem ſecum rapientem. Item ſcitur ſenſu à qua plaga mundi, in quam tendat. Sed neſcitur ex quo loco terræ prodeat, & quouſque progrediatur. Scimus ex verbo Dei & patefactionibus & operibus ipſius, quod Spiritus Sanctus ſit ὁμοούσιος quod ſit Deus, quod eſſentiam à Patre & Filio habens, hoc eſt ſpiritus vtriuſque. Itē, quod à Patre per Filium nobis detur, mittatur in corda noſtra, & ad illum tendat, hoc eſt, illi conformes nos faciat. Sed neſcimus modum proceſſionis ex Patre & Filio: neſcimus modū operationis in cordibus.

A Ventus eſt flatus ſubſtantialis, & agitator. Sic Spiritus ſanctus eſt ὁμοούσιον diuinum, & ſpiratur à Patre & Filio, hoc eſt, ſubſtantiam ab illis communicatam, habet, & mittitur in corda hominum, vt ea moueat, viuificet, regeneret ad vitam æternam. Ideo Chriſtus afflans diſcipulos dicebat, Accipite Spiritum ſanctum, &c.

Ventus ſpirat vbi vult, hoc eſt, liberè vagatur, quò & quà Deus vult: ab hominibus non prodoci neque coërceri poteſt. Sic Spiritus S. dona ſua confert quibus vult, quibus deſtinata ſunt à Deo, liberrimè, ſine reſpectu dignitatis aut facultatis noſtræ: vtque non allici poteſt Deus vt quemquam eligat, ita nec prohiberi quominus electos conuertat. Diſtribuit, vnicuique prout vult, inquit Apoſtolus.

Ventus eſt validus & mirabilia efficit: arbores euellit, ſaxa torquet in ſublime, ædificia deiicit, &c. Spiritus ſanctus efficaciſſimus, quia diuina potentia operatur: ex cordibus lapideis facit carnea, ex mortuis viuos, vt Apoſtolos timore confectos admiranda fortitudine & conſtantia roborabat, & donis miraculorum replebat. Arma noſtra, inquit Paulus 2. Corinth. 10. non ſunt carnalia, &c. At 1. Reg. 19. dicitur, Non in vento valido montes ſubuertente, & petras confringeute; nec in commotione, nec in igne Dominus, ſed in voce tacita & tenui. Item ſuper Chriſtum deſcendit Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ, quæ ſignificant Spiritum Dei leuiſſimæ auræ, & ſimplicitati & quieti columbi-
B næ potiùs ſimilem eſſe quàm vento valido, terræmotibus & flammis. Iſaias de Chriſto, Ecce (inquit) Seruus meus non clamabit, &c. Reſp. Diuerſa, ſed non pugnanria monſtrantur hæc ſymbola & teſtimonio in natura & actione Spiritus ſancti, &c. Lenis autem & manſuetus eſt. 1. Quia Deus ad miſericordiam magis quàm ad iram eſt propenſus: beneficus per ſe, perditione nonniſi per accedens lætatur. Ideo dicitur alienum opus facere, vt faciat proprium Iſai. 28. 21. Miſeretur in mille vindicat in quatuor generationes: non iraſcitur ſine aliqua miſericordia, in ira recordatur miſericordiæ: miſeretur ſine ira: omnium iniquitatum peccatoris pœnitentis non recordatur. Ezech. 18. 11. Quia numquam, aut in principio, nec ſtatim, mediis vtitur violentis & terribilibus. Calamum quaſſatum non conterit. Stulta & infirma mundi elegit. In ſilentio & ſpe fortitudo piorum. Rogantur fideles, nomine Chriſti, 2. Corinth. 5. vt reconcilientur Deo. 111. Quia facit manſuetos. Exemplum eſt ipſe Chriſtus, diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde. Beati manſueti & pacifici. Eſtote ſimplices ſicut columbæ: ſine fraude & cupiditate vindictæ. Eſt autem validus & vehemens Spiritus, quoniam efficaciter agit per inſtrumenta infirma. Vis eius potenter exerit ſeſe in electis, eos conuertendo: in reprobis eos conuincendo, iudicando, damnando, & morte æterna puniendo. Odor vitæ & mortis, &c.

C Ventus, & ſi validus, tamen non ſemper æqualiter flans: ſic non ſemper æqualis gratia & vigor donorum Spiritus ſancti in electis. Bernard. Epiſt. 253. homo in hoc ſæculo numquam manet in eodem ſtatu: ſed ſemper proficit aut deficit.

Ventus ducit in mari nauigantes in portum. Nos nauigamus in periculoſo mari, in mundo. Hic flatus Spiritus ſancti regit nomen, hoc eſt, totam Eccleſiam Chriſti & ſingula membra, & prouehit in portum, hoc eſt, in cœlum, &c. Qui Spiritu Dei ducuntur, hi ſunt filij Dei, Rom. 8.

Ventus ſonat, & tantò magis quantò ipſe flat validius, & quantò validius ei reſiſtitur. Spiritus ſanctus excitat confeſſionem, & tantò magis, quantò ipſe agit efficacius in cordibus, & quantò acrius reſiſtit muodus prædicationi Euangelij. Exemplum ſunt Apoſtoli in Pentecoſte, edentes confeſſionem ſonoram, &c. Item, Act. 4. Non poſſumus nos quæ vidimus & audiuimus non loqui. Accendit enim animas zelo gloriæ Dei. Act. 17. Irritabatur Spiritus Pauli in ipſo cùm videret ciuitatem idolis deditam. Rom. 10. Corde creditur ad iuſtitiam: corde fit confeſſio ad ſalutem. Exemplum habemos noſtrorum temporum: quò magis aduerſarij conantur reprimere Euangelium, eò magis propagatur.

Ventus tempeſtates ciet in mari. Spiritus ſanctus per profeſſionem Euangelij excitat motus in mundo, diſſentiones, pugnas, bella, cædes, &c. Occup. Atqui Spiritus ſanctus pacificus eſt manſuetus.
D Reſp. Pacem & manſuetudinem efficit in lis quibus donatur: ſed bellum & perſecutio ſequitur confeſſionem veritatis propter malitiam hoſtium Euangelij. Ideo Chriſtus, iguem veni mittere, &c. Non pacem, ſed gladium. Noſtro tempore, quantæ tempeſtates motæ; quantum ſanguinis fuſum? procellæ, & fluctus decumani nos petunt: Deum oremus ne nos opprimant.

Ventus terra naſcentia fouet & vegetat, quia aërem, terram, & res ipſas perſpirat, humorem & ſiccitatem in illis temperans. Sic Spiritus ſanctus & Creator fuit cum Patre & Filio, & adhuc fouet ac conſeruat res creatas. Geneſ. 1. 2. Eſt etiam regenerator hominum ex cæleſti ſemine verbi Dei, quod non fert fructum niſi ab ipſo excitatum: neque fructus manet niſi ipſo afflante & fouente corda. 1. Corinth. 3. Ego plantaui, Apollo rigauit, Deus dedit incrementum. Ioan. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu non ingredietur regnum cœlorum. Idem ſignificatum eſt vento ſuſcitante oſſa, Ezech. 37. quia Spiritus viuificat etiam corpora. Iob. 33. 4. Spiritus Dei fecit me, &c. Et animas. Ideo Spiritus vitæ dicitur. Rom. 8. 2. & Spiritus viuificans, 2. Corinth. 3. 6. Et reſuſcitabit ad vitam æternam, conſummabítque beneficium inchoatum. Rom. 8. 11.

Ventus aërem purgat. Spiritus ſanctus in nobis diſpellit nebulas ignorantiæ Dei, errorum, cupiditatum malarum, &c. Illuminat mentes agnitione Dei. Eſt Spiritus veritatis docens Apoſtolos & pios omnes omnia.

Ventus ſiccum aërem humectat: humidum ſiccat & ſerenat: æſtum refrigerat. Spiritus ſanctus conſcientias ſenſu iræ Dei areſcentes, contabeſcentes, & triſtitia obnubilatas, conſolatione & ſenſu gratiæ diuinæ rigat, ſerenat, reficit. E

Ventus non ſolùm refrigerat in æſtu, ſed ignem etiam excitat flando. Sic Spiritus ſanctus incendia & ardorem malorum affectuum, cupiditatum, & deſperationis ignem infernalem extinguit: accendit autem in cordibus ignem celeſtem, id eſt, amorem Dei & proximi.

Frigidi ſumus natura: ſed per Spiritum ſanctum dilectio Dei in cordibus noſtris effunditur, & ſenſu illius excitatur dilectio noſtra erga Deum, & per hanc dilectio proximi. Rom. 8. Miſit in corda noſtra Spiritum filij ſui clamantem, Abba, Pater.

SPIRITVS *Sancti lux viuifica.*

PVLCHERRIMVS flos, & ſi quis alius inter omnes inſigni varietate colorum admirandus, quem à forma Turcici pilei Tulipam nominant, quæ fuerit planta apud veteres nondum planè conſtat; quamuis pertinere ad Narciſſos nonnulli rei herbariæ peritiores coniiciant, nunc paſſim in hortis cultus celeriter ad radios ſolares ſeſe pandit, illis verò occultatis, aut pluuia tempeſtate ſuperueniente ſtatim rurſum clauditur ac langueſcit. Illuminationis cæleſtis hieroglyphicum, ad quam mens F conuerſa clamat,

O Lux beatiſſima,
Reple cordis intima
Tuorum fidelium.
Sine tuo Numine,
Nihil eſt in homine,
Nihil eſt innoxium, &c.

Addamus & illud,

Marcidus vt flos hic langueſcat ſole latente;
Celeſti ſapimus ſic ſine luce nihil.

STVDIORVM *Modus & ratio.*

SVNT nonnullæ plantæ, quarum flores nocte tantùm, vt Heſperidis, aliæ ad auroram, vt Geniſtæ Hiſpanicæ vel Italicæ dictæ, arboreſcentis, gratum odorem ſpirant; quarum flos deinceps Sole ſuperueniente, potiſſimùm feruidiore, planè redditur inodorus. Cuius rei cauſam Theophraſtus & alij referunt in humidi ac ſicci tenuitatem ac paucitatem, quæ ambo aëre diurno calidiore ſuperueniente facilè diſſipentur. Admonemur hoc ſymbolo, labore ac induſtria in laudabilibus rebus vniuerſis, G vel addiſcendis vel gerendis opus eſſe, non deſidia ac procraſtinatione. Imprimis verò indicatur, horas matutinas (cùm diliculum etiam in ſacris literis accuratum ſtudium & rem maturè procuratam ſignificet) & tempeſtiuas, ad ſtudia liberalia ac muſas excolendas eſſe conuenientiſſimas. De quo hæc hendecaſſyllaba doctiſſ. Io. Sambuci plura eruditè admodum ſubiiciunt.

Quod tempus ſtudiis ſeueriores
Certatim tribuunt feruntq́; amicum?
Eſt aurora parans viam diei,
Nondum cum radiis ſequens coruſcus
Sol, paſtos vehebat ſuos iugales.
Tum nulli impediunt graues calores,
Vexant frigora nec moleſtiora.
Ergo qui ſitiunt ſacros liquores,
Auroram ſtudiis colant amicam.

Notus eſt omnibus Heſiodi verſus:

Ἠὼς γὰρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν. H

Huc pertinet quod noctem Græci εὐφρόνην appellarunt, teſte Plutarcho περὶ πολυπραγμοσύνης, & Clemente Alexandrino in Protreptico.

STVLTI.

CAMELO pardalis Græcè ac Latinè dicta, Æthiopibus Nabis, Arabibus verò ac Turcis Zurnapa, vnde vulgare Giraphę nomen, apud Pauſaniam lib. 9. Camelus Indiæ putatur. Plinius Iulium Cæſarem primum Romę in amphitheatro ludis Circenſibus ſpectandum hoc animal dediſſe ſcribit, quod Dion lib. 43. confirmat, atque ibidem Camelopardalin accuratè deſcribit, quemadmodum & Oppianus III. Cyneget. Heliodorus, Strabo, Petrus Bellonius inter recentiores, Obſeruat. lib. 2. Strabo lib. 16. propter aſymmetriam & partium inconcinnitatem Camelopardali nihil tribuit celeritatis, ac βόσκημα potius eſſe dicit. Vnde Horatij dictum lib. 2. Epiſt. 1

Diuerſum confuſa genus Panthera Camelo.

Rectè autem hac ſimilitudine illi notantur, qui omnia dicunt vel faciunt ſtultè & confusè, nec vllibi ſibi conſtant. At contrà in omnibus rebus verus ordo commendatur & Harmonia mutua, quam Plutarchus diuinam, pulchram, admirandam, vt anteà Plato & Ariſtoteles, cognominat.

Stultorum

A Stultorum numerus innumerus. Verum ad quaſdam claſſes eoſdem reuocare fert animus. Prou.
cap. 26. v. 11. Sicut canis, inquit Salomon, ad vomitum ſuum reuertitur, ſic ſtultus iterat ſtultitiam
ſuam. Et S. Apoſtolus Petr. 2. Epiſt. c. 2. v. 22. Sus lota reuerſa eſt ad volutabrum cœni. Nomine ſtul-
titiæ, primùm errores ſalutis noſtræ fundamenta concutientes intelliguntur: deinde mundi inquina-
menta, quorum meminit Apoſtolus. Hieroglyphicas notas igitur habemus in cane ad vomitũ ſuum
reuertente, & ſue lota in cœno iterum prouoluta. 1. Perfidorum & transfugarum qui agnitam Chriſti
veritatem deſerunt. 2. Hypocritarum, & improborum, de quibus Chryſoſt. Hom. 5. in 1. ad Timoth.
cap. 2. ſcribit, Homo, qui auerſus fuerit à peccato ſuo, & rurſus pergens, eadem ſecerit, eſt inſtar canis
ad vomitum ſuum reuerſi. 3. Scurrarum, qui nihil niſi inania verba, dicteria obſcœna, ſycophantias &
ſarcaſmos euomunt, hauriunt & perpetuò meditantur. 4. Voluptuoſorum & Epicureorũ, qui turpiſ-
ſimis ſceleribus, ſannis & profana mente Dei longanimitate tota vita abutuntur, ſubinde crimina cri-
minibus cumulantes. At Seruator noſter. Matth. 7. 6. Nolite, inquit, dare ſanctum canibus, neque mit-
tatis margaritas veſtras ante porcos. Nazianzenus, poſtquam Iulianum variis modis exagitauit, tandẽ
ſubiungit S. Petri dictum. Et Clemens Alexand. in Protreptico 2. ad Græcos, ſuillos homines prolixè
depingit, ad eos gnomen Democriti accõmodans, ſues magis delectantur luto quàm aqua, & in quiſ-
B quiliis voluptuoſè inſaniunt. Poteſt etiam Hieroglyph. iſtud repræſentare Sophiſtas qui altercationi-
bus gaudent, veritatem mendaciis, quantum in ſe eſt, conſpurcantes: de quibus lepidè quidam dixit,

Hoc ſcio pro certo, quòd ſi cum ſtercore certo,
Vinco, ſeu vincor, ſemper ego maculor.

Et alius de vnoquoque iſtorum, Hic homo, ne incipiens quidem peccare, minimis rebus poſuit fun-
damentum; ſed ita ingreſſus eſt, vt neque ab alio vinci poſſit, neque ipſe ſe omnino reliqua ætate præ-
terite. Itaque nihil aliud ſtudet, niſi vt lutulentus ſus, cum quouis volutari.

S T V L T V S.

MVſcæ in vnguentum fragrantiſſimum collapſæ, ſi illic moriantur, odorem corrumpunt, & bul-
lis veluti ſcabie obducunt; ſic leuis quædam culpa (quam Hebræi ſtultitiam, vt & grauiora de-
licta, nominant) homini ob ſapientiæ famam & reliquas naturæ dotes claro, multum exiſtimationis
adimit, hominum ſapientiſſimo teſte, Eccleſ. 10.

S V B L I M I T A S.

C PIngunt accipitrem Ægyptij cùm ſublimitatem ſignificare volunt, inquit Horapollo, lib. 1. cap. 6.
quoniam cùm cætera quidem animantia, quoties in ſublime tolli volunt, obliquè ferantur, nec
rectà ſurſum euehi poſſunt; ſolus accipiter rectà in altum volat.

S V P E R N A *meditanda.*

HIeroglyphicon fuit Ioannis Baptiſtæ Raſarij viri doctiſſimi & noſtro ſeculo celeberrimi, ſicuti
ipſius ſcripta abundè reſtantur, Aquila nigra ſupra nubes volare contendens, quod Lucas Cõ-
tilis ſcriptor Italicus explicat, cuius verba in hunc modum conuertere in linguam Latinam volui. Eſt
opinio Græcorũ quorumdam authorum, quòd ſpecies quædã Aquilę nigræ ſit, quæ quando timet ne
quid dãni illi inferatur, néve per inſidias capiatur, ad nubes vſque & vlterius euitandi periculi cauſſa
ſuo volatu aſcendere conatur, neque ceſſat donec ſe in tuto fore exiſtimet. Veriſimiliùs tamen eſt, A-
quilam tamquam reginam auium iſta proprietate admiratione digna eſſe præditam, quòd ad Solem
fixis oculis propter viſus acumen, & abſolutam huius ſenſus perfectionem ſeſe conuertens, facilè illũ
D eximium ſplendorem ferre queat. Alij exiſtimant, Aquilam beneficio iſtius luminis incomparabilis
non ſolùm vitæ longitudinem ſibi conquirere, ſed ſimul etiam pennas & vires renouare ac inſtaura-
te: quare aiunt, tempore potiſſimum autumnali, quando per plures dies cœlum nubilum & obſcu-
rum nobis ſolis conſpectum adimit; aquilam ad ſuperiora loca ſe conferre, intentiſque oculis ſola-
res radios intueri, ac illis foueri ac ſuſtentari. Hinc clariſſimus iſte vir oſtendere voluit, ſe animo con-
ſtanti & obfirmato, vnicum hoc ſemper deſideraſſe ac expetiiſſe, atque omnes eo ſuas cogitationes
direxiſſe, vt nimirum ſuperatis omnibus rebus aduerſis, & quocumque diſcrimine contempto, tan-
dem ad certum portum & aſylum, ac veluti ad verum lumen & ſplendorem perpetuum; bonarum
ſcilicet artium ac laudabilium ſcientiarum cognitionem ac poſſeſſionem, peruenire, quarum ope &
auxilio tuto & ſine impedimento acquieſceret, ac ſeſe quaſi ſua virtute inuolueret.

Nubibus, ecce, tonis volat altior omnibus ales.
Tu quoque ad alta animum, ſi ſapis, alta vola.

S Y C O P H A N T Æ.

ARaneæ etiam optimorum & fragrantiſſimorum florum ſuccum vertunt in venenum: Syco-
phantæ etiam piè tum dicta, tum facta ſiniſtrè interpretantur & deprauant.

TACITVRNITAS. E

TVRDVS, *κίχλη* Græcis, ab Iſidoro putatur à tarditate ita dictus, quamquam alij potiùs per *ὀνοματοποιίαν* ſic nominari exiſtiment. Ariſtoteles de hiſt. Animal. tria genera recenſet ex primo genere eſt *ἰξοβόρος*, *viſciuorus*, 2. *τρίχας pilaris*, & 3. *ἰλιάς iliacus*. Alij plura addunt, de quibus nimis longum eſſet hoc loco diſſerere. Habuit autem hoc Hieroglyphicon in crebro vſu prudentiſſ. ſimul ac doctiſſimus vir Albertus Lollius, qui in Academia Brixienſi ſe arcanũ nuncupari voluit, propter ſingulare ſtudium ſecretiorum conſiliorum quibus delectabatur. Turdo autem non ideo taciturnitas attribuitur, quòd ſemper taceat, vel planè expers ſit vocis, ſed quia ab omni garrulitate abſtineat, idq́; potiſſimum faciat, quando ſolus in prato viridi vel ſimili aliquo plano ac patẽte loco verſetur. Hincque factum quod antiquitas Harpocrati ſilentij deo turdum ſacrificarit. Quamquam verò Eraſmus & Pierius ex Xenodoto prouerbium *κωφότερος κίχλης*, ſurdior turdo interpretentur, apud Suidam tamen & Varinum ex Eubuli Dionyſio, videtur potiùs de taciturnitate eſſe intelligendum. Sunt autem innumeræ ſententiæ apud autores, quibus ſilentium & taciturnitas commendatur, & nos ſuperius quoque de eo aliquid attigimus, idque paucis verbis Menander ſtuduit exprimere, vbi inquit,

οὐδὲν σιωπῆς ἐστι χρησιμώτερον, id eſt, F

Nihil ſilentio eſt vtilius.

Plura de hoc qui velit cognoſcere, legat Iſocratem ad Dæmonicum, Plutarchum in comment. *περὶ ἀδολεσχίας*, & in libello de Iſide & Oſiride, Agellium, lib. 11. cap. 19. Plin. lib. 3. cap. 5. & lib. 28. cap. 6. & præterea Parœmiographum in prouerbio, Tutum ſilentij præmium.

O decus eximium mentis ſapientis, & apto
Tempore noſſe ſuo & tempore noſſe loqui.

TALIONIS *pœna.*

SILVRVM veterum malè à Th. Gaza apud Ariſtotelem Glanim eſſe verſum, & imprudenter à Iouio aliiſque cum Sturione cõfundi, rectè notauit Rondeletius. Sed Auſonij Silurum in eius Moſella non eſſe Silurum veterum & Plinij, verùm ipſum Sturionẽ, eruditè euincit Ioſ. Scaliger in Auſ. Lect. Certè veterum Silurum in rerũ natura non eſſe deſiiſſe, ſed hodiéque cùm in mari, tum in Danubio, aliiſque maioribus fluminibus reperiri, certũ eſt, & hiſtoriæ piſcium ſcriptores latè de re tota diſſeruntːeiúſque veram effigiem exhibet, ad quam noſtra quoque conformata eſt. Graſſator eſt Silurus & voraciſſimus, piſcibus aliis ſine diſcrimine ſe explens, & omne animal appetens: vt ex Plinio conſtanter ferè omnes tradunt. Vnde & à Germanis ad Danubium *Schad* dicitur, à damno, quod voracitate ſua dare ſolet. Silurus igitur vt omne animal appetit, ſic ipſe ab hominibus contra ad delicias epularum ſtudioſiſſimè appetitur. Variæ igitur à piſcatoribus ſtruuntur ipſi inſidiæ, & aliquot illum capiendi modos recenſent auctores. Sic videlicet ex Rhadamanti lege, & ex talionis pœna, quæ & decemuiris & Moſi viſa eſt æquiſſima, meritò quiſque patitur quod fecit aliis. Nec refert, etiamſi non ſtatim, ſed lento gradu vindicta veniat. Nam vt pulcherr. Heliodorus ait in Æthiopicis, lib. 5. *οὐ παντάπασιν ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς ἡ δίκη, καθ' Ἡσίοδον, ἀλλὰ μικρὸν μὲν ἄρτι καὶ παρείδοι ποτέ, τῷ χρόνῳ τὴν ἄμυναν παρέλκουσα, τοῖς δὲ ἄγαν ἀθεσμοῖς ὀξὺν ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμόν*: *Non omnino deſeruit nos iuſtitia, ſecundum Heſiodum: ſed quamuis interdum aliquantiſper conniuerit in ſceleribus hominum, in longum tempus vltionem protrahens, tamen in eiuſmodi nefarios acrem inijcit oculum.* Lege Plut. *περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων.* G

Vbi de viperæ coitu Plinius diſſerit, Tertia die intra vterum catulos excludit, deinde ſingulos diebus ſingulis parit, viginti ferè numero. Itaque cæteræ tarditatis impatientes perrumpunt latera occiſa parente. Paulò aliter Ariſtoteles & Theophraſtus hæc exponunt. Herodotus quidem hanc mari prius interempto pœnam luere feminam affirmat, cui aſtipulantur Horapollo, Nicander, Ælianus, Plutarchus, Baſilius magnus & Hieronym. Sed Apollonius apud Philoſtratum & Maximus Tyrius ſupereſſe partui ſuo viperam tradunt. Quod ſimiliter confirmant Io. Brodæus in Miſc. & Iul. Cæſ. Scaliger in Exerc. Quicquid ſit, typus profectò hic talionis pœnæ eſt inſignis, vt meritò ab eo potiùs, quàm ab Oreſte aut Alcmæone ex Tragedus exempla vltæ paternæ necis petenda eſſe Ælianus cenſeat. Poteſt etiam accõmodari in malorum parentũ nefariam ſobolem. Nam, vt Nicephorus Gregoras argutè ait, *τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἄξια τὰ γεώργια. Malorum ſeminum mali fructus* Certè Proclus Archimedi in hanc rationem ſcribit apud Theophylactum Simocatam: *καὶ παῖδας ἕξεις πατρικῆς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἐνδάλματα· ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ τῆς ἐχίδνης κυήματα μητέρα ἀνατρέποντα ἐξέρχεται, τὴν κυοφόρον καὶ τιθηνὸν γαστέρα διαρρήγνυντα*: *Liberos habebis vitiorum paternorum veram & expreſſam imaginem. Sic enim & viperæ partus, maternam impietatem æmulantur, dum ventrem qui eos tulit & nutriuit, lacerant.* Angelus Politianus alio ſenſu hoc Hieroglyphicon de Marſilio Ficino, paucis annis innumeros ingenij fœtus producente vſurpauit, hac addita *ἐπιγραφῇ*: ANTE PARIS QVAM CONCIPIS. Alius quidam, vir magnus idem torquet in hoſtes Eccleſiæ, qui illam quidem non ſecus, ac viperea ſoboles matrem rodant ac lacerent, ſed illa tamen incolumi & ſalua, ipſi miſerè pereant. Ad prius Hieroglyphicon accommodantur ſequentes verſ. H

A *Ecce vt rupta aluo protrudat vipera gnatos.*
Suſtulit illa matrem, ſuſtulit hanc ſoboles.

Ad poſtremum autem referimus Hexaſtichon.

Viperei exedunt ceu matris viſcera fœtus:
Sic, quos ipſa ſuo fouit alumna ſinu,
Roditur, heu, nimium ſanctorum Eccleſia multis!
At non euentu, nec ratione pari.
Vipera nam ſalua infœlix prole interit, illis
Hæc contra extinctis non peritura manet.

TEMERITAS.

DEFINITVR Temeritas, vt ſit defectus conſilij, & præcipitatio quædam, imprudentiæ cognata, per quam ea fieri dicuntur, quæ ratione non geruntur, vel propter impetum voluntatis, vel paſſionis, vel ex contemptu. Ideo temeritas continetur ſub præcipitatione quæ vtrumque reſpicit,
B ſed magis primum. Rectè itaque Horat. lib. 3. Od. 4.

Vis conſilij expers mole ruit ſua:
Vim temperatam dij quoque prouehunt
In maius: iidem odere vires
Omne nefas animo mouentes.

Ob hanc cauſſam D. Ambroſius, quum olim apud Theſſalonicam ſeditio eſſet exorta, & Theodoſius Imperator ira incenſus, ex improuiſo plebem ad ludos congregatam, à militibus obtruncari iuſſiſſet, perſuaſit Imperatori, vt in omni pœna capitali ſumenda, ſpatium triginta dierum interponeretur, à lata ſententia ab Imperatore, ne is impetu & furore illa faceret, quorum etſi eum poſtea pœniteret, illa tamen non poſſent amplius emendari, & hac ratione locus miſericordiæ vel pœnitentiæ non periret, ſicut legimus in Sozomeni hiſt. Eccleſ. lib. 7. cap. 24. & in Auguſt. lib. 5. de Ciuit. Dei, capit. 26. & L. Si vindicari, C. de pœnis. item Canon. cum apud Theſſalonicam, in q. decreti. Temerariorum hieroglyphica tabella eſt is qui equum conſcenderat furentem. Raptans enim illum ferebat equus: at hic non magis deſcendere equo currente potuit. Huic quidam obuius, Quò abis? inquit. Ille verò, demonſtrans equum digito, verbis in auras euaneſcentibus clamauit, Quò iſti placet. Eos etiamſi
C quis interroget, Quò fertimini? vera volentes dicere, reſpondebunt ſimpliciter quidem, Quò cupiditatibus noſtris placet: partim verò quò quidem voluptati, aliquando autem quò gloriæ vanæ, nonnumquam turpis lucri ſtudio. Sæpius ira, metus, deſperatio, vel aliud quid eiuſmodi temerarios tranſuerſos rapit, & in ruinam ſuam euehere videtur.

Non te quæſiueris extra, inquit Perſius, Satyra prima. Hieroglyphicon à Cochlea teſtæ ſuæ incluſa petitur, & principibus atque Rebus publicis (aliorum principum potentiſſimorum reſpectu) non multum valentibus, quibúſque quies tuta eſt, apprimè conueniens. Monet eos autem Perſius ne immaturè prodeant cum certo vitæ ſuæ periculo. Sibi optime conſulit quicumque cum eodem Perſio Sat. 7. gloriari poteſt;

Hic ego ſecurus vulgi, & quid præparet Auſter
Infœlix pecori, ſecurus, & angulus ille
Vicini noſtro quia pinguior: &c.

Cochleæ telo confixæ hieroglyphico vſum ferunt Ferdinandum Calabriæ ducem, poſtquam à Rege Hiſpaniæ in bello Nauarrenſi, quod in Gallorum caſtra tranſire paraſſet in Sciatiuæ arcem, qua Arragonij Reges ad Illuſtrium virorum carcerem vtebantur, coniectus fuit ſicut eam hiſtoriã Fr. Guic-
D ciardinus recenſet lib. 11. Oſtendere nimirum miſerrimus Princeps eo voluit, quod Achæis T. Quinctius apud Liu. lib. 36. ſimilitudine pæne eadem ob oculos poſuit: Teſtudinem vbi collecta in ſuum regimen eſt, tutam ad omnes ictus eſſe, vbi exerit partes aliquas, quodcumque nudauit obnoxium atque infirmum habere. Meminit & Plutarchus in vita T. Flaminij. Hinc rectè Plautus: *Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit.* Quò pertinet pulcherrima Polybij ἱστοριῶν libr. 1. quam ita Latinè interpres reddidit: Cùm duo hominibus modi propoſiti ſint, quibus facillè mutare in meliùs queant: vnus ob ſuam cuiúſque calamitatem, alter ob alienæ exemplum: proculdubio primus efficax quidem eſt, ſed non ſine detrimento eius cui accidit. Secundus verò, etſi non habet in ſe tantùm virium, ideo tamen præſtat, quòd omnis damni prorſus eſt expers. Quo fit, vt priorem quidem nemo ſit, qui ſponte eligat, cùm abſque dolore & periculo accidere id nequeat. Hunc verò ſemper amplecti conuenit, quod per eum ſine detrimento cernere licet quod eſt melius. Idcirco rectè conſideranti, optima ad veram vitam inſtitutio videtur eſſe experientia, quæ fit ex commemoratione rerum ab aliis geſtarum. Polybius πραγματικὴν ἱστορίαν nominat. Hæc enim duntaxat abſque omni damno optimos veri iudices perficit.

Non tibi tela nocent latitanti, erumpere at auſum
Conſigunt: temere qui ruit, ille ſapit.

QQQq

TEMPORIS *prænotio.* E

CROCODILVS Ægyptij & Indiæ inquilinum animal eſt, de quo Plutarchus, diuinationi (inquit) non rationi imputetur huius animalis prænotio. Nam neque infra nec vltra illud ſpatium, ad quod Nilus ſua anima eluuie peruenturus eſt, progreſſus oua ponit, vt quicumque agricola in ea incidat, cùm ipſe intelligere, tum aliis prænarrare queat, quouſque ſit effluxurus amnis, adeò ſcitè dimenſus eſt, ne humidus ipſe humido incubat. In libro de Iſide & Oſiride plura de Crocodili prænotione idem auctor Plin. lib. 8. cap. 25. parit oua, inquit, quanta anſeres, eaque extra eum locum ſemper incubat præ diuinatione quadam, ad quem ſummo auctu eo anno egreſſurus eſt Nilus. Huc pertinet Pittaci dictum, γνῶθι καιρόν, id eſt, tempus noſce. Et Heſiodus monet,

Μέτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος. id eſt.
Obſeruato modum: nam rebus in omnibus illud
Optimum erit, ſi quis tempus ſpectauerit aptum.

Et Pindarus Olymp. 13. ἕπεται δ' ἐν ἑκάστῳ μέτρον, νοῆσαι δὲ καιρὸς ἄριστος. id eſt. *Conſentaneus autem vnaquaque in re eſt modus, quem intelligere opportunitas eſt optima.* Quæ prouidentia quàm ſit vtilis, Sophocles in Electra demonſtrat, his verbis,

Προνοίας οὐδὲν ἀνθρώποις ἔφυ
Κέρδος λαβεῖν ἄμεινον, οὐδὲ νοῦ σοφοῦ. id eſt. F
Prouidentia nullum hominibus aptum natum eſt
Lucrum capere melius, neque mente ſapiente.

Et in hieroglyphicon illud ingenioſum extat Diſtichon.

Noſſe modum tempuſq́; doces, Crocodile magiſter,
Et ventura diu tempora proſpicere.

TEMPORI *Seruiendum.*

AQVILA ſerpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conſpicuo ſedens, ex quo imbres & tempeſtates horribiles imminentes vndique reſpicit, pro ſymbolo fuit vſurpata ab excellentiſſ. viro Andrea Canutio Medico Aulico ſacratiſſimi Imperatoris Maximiliani 2. laudatiſſimæ memoriæ, quo innuere, dubio procul, voluit, ſe inſtar Aquilæ reginæ auium ſuis oculis perſpicacibus, in omnes partes huius mundi, vnde aliquid aduerſi vel incommodi oriri poſſet, intentum, conſtituiſſe omnino vera ratione ac ſolerti prudentia omnia mala diligenter obſeruare, & quaſi à longinquo præcauere & vitare, à quibus lædi forſitan poſſet, in primis verò à ſe in tempore amouere omnes machinationes inuidiæ plenas, & obtrectationes maledicorum hominum, ſibique de loco tutiore tempeſtiuè proſpicere. Serpentem autem Aquila in ore detinet, non ad deuorandum (quod alioquin fieri ſcribitur) ſed vt admoneat, cautè & circumſpectè eſſe agendum, cùm ſciamus tam in ſacris, quàm profanis literis prudentiæ iconem eſſe ſerpentem. Sperat autem ipſe quoque autor huius hieroglyphici, ſe in aliquo loco ſecuro, & à vulgi turba remoto, placidè meliora tempora eſſe expectaturum & interea ocio honeſto & literato operam daturum. Hinc Cicero quoque in Epiſtola quadam ad Brutum grauiter paucis verbis monuit, tempori cedere, id eſt, neceſſitati parere, ſemper ſapientis fuiſſe habitum, quam ſententiam Phocylides vno verſu nobis propoſuit, G

καιρῷ λατρεύειν, μήτ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.
Temporibus ſeruire, nec ventis velle reſtare.

Ad ſacri ſilentij cultum hoc Diſtichon accommodatur,

Nubila ſi fuerint, ſapienter comprime linguam;
Tunc loquere, illuxit ſi qua ſerena dies.
Κρεῖττον γὰρ σιωπᾶν ἐστι, ἢ λαλεῖν μάτην.

Satius enim eſt tacere, quàm temerè loqui, inquit Philonides apud Stobæum, Sermon. 33. Eſt & fideli tuta ſilentio merces, Horatio teſte, Carm. lib. 3. Od. 2. Et Menander in monoſtichis, ait, H

οὐδὲν σιωπῆς ἐστι χρησιμώτερον,
Vtilior haud eſt vlla res ſilentio.

Nullus repertus eſt Epaminondæ Thebani ſeculo, qui plura quàm vir ille ſciret, & pauciora loqueretur. In eiuſdem vita apud Æmylium Probum dictum egregium extat. Commiſſa celare interdum non minus prodeſt, quàm diſertè dicere.

TENEBRIONES. *Nebulones.*

LAMPYRIDEM noctu, aut caliginoſis tantum in locis ſplendeſcere conſtat. Quidam Strabi non niſi inter cæcos regnant: veritatis lucem & ſplendorem ferre nequeunt. Illuſtrium & magnorum virorum conſpectum, vt noctuæ meridianam Solis lucem fugiunt, ac rerum vmbris & imaginibus, exemplo eorum quos in ſpecu vinctos ſedere, vmbráſque mirari, Plato monet, ſeſe oblectant. Virtutis autem ſplendor tantus eſt, vt numquam non conſpicuos reddat gubernatores heroicos, de quorum dotibus rectè Cicero pronunciauit, Tempeſtate ſæua virtus quieta eſt, & licet in tenebris: pulſa loco manet tamen, ſplendétque per ſe ſemper, neque alienis vmquam ſordibus obſoleſcit.

TERRA.

A

TERRA.

MACROBIVS tradit Ægyptios per tauri figuram ſignificare terram: propterea quòd animal hoc ad rem ruſticam imprimis aptum, atque etiam neceſſarium eſſe, compertum ſit. Idque etiam ſacræ literæ teſtantur: nam boues pingues per ſomnium Ioſepho oblati terræ fertilitatem, macilenti verò ſterilitatem portendebant. Præterea ex Romanorum numis antiquis idem quoque colligitur, in quibus nihil illis vſitatius, ſi vel terræ fœcunditatem & vbertatem, vel rei frumentariæ copiam, aut coloniarum ac municipiorum deductiones, aut agrorum deſignationes & diuiſiones indicare voluerunt. Ælianus quoque lib. 11. variæ hiſt. cap. 53. hoc animal *πάγχρηστον ϗ ἀνθρώποις λίαν χρήσιμον εἰς γεωργίας κοινωνίαν*, id eſt, *maximi vſus & hominibus vtiliſſimum eſſe ad agriculturæ exercitationem, dicit*. Bos igitur vel taurus, quem Varro lib. 2. cap. 5. ſocium hominum in opere ruſtico & Cereris miniſtrum appellat, meritò terræ ipſius nota hieroglyphica dicatur. Et antiquos à boue aratore Cererisque ſeruo abſtineri voluiſſe ita ſeuerè Varro aſſerit, vt capite ſanxerint, ſi quis talem occidiſſet.

TERROR *ex errore*.

B

MEMORABILE ſtrategema narrat Liuius lib. 22. de Hannibale in Caſilinianis anguſtiis incluſo Fabij Maximi Cunctatoris prudentiâ. Commentus eſt enim Pœnus ille ludibrium oculorum ſpecie terribile ad fruſtrandum hoſtem. Quale autem fuerit ſtrategema, prolixè deſcriptum non eſt quod lectori ſtudioſo deſcribamus; quum ſit ipſis pueris notiſſimum. Sed hieroglyphicum iſtud boum, numero magno, ignem in cornibus accenſum geſtantium, errore & terrore captos Romanos in fugam coniicientium oſtendit inter præcipuas ducis bellici virtutes hanc non eſſe poſtremam, vt ſi quando ſe tempore locóque ac aliis in rebus hoſti ſuo inferiorem videat, neutiquam tamen planè deſperet, ſed in omnem occaſionem intentus, non minùs arte & ingenio quàm aperto Marte aduerſario ſuo terrorem ſimul & errorem incutiat, atque hoc pacto ſe ſuóſque conſeruet incolumes, & ab omni periculo tutos præſtet. In qua tamen parte nimis callida, multo minùs perfida conſilia locum habere non debent. Denique

Fraudem fraude, aſtum non fallere dedecet aſtu.
Sæpe timore timor truditur, arte dolus.

C

TRIBVLATIO *vtilis*.

REFERTI ſunt tam ſacrorum quàm ethnicorum libri non ſolùm dictis pluribus egregiis, ſed etiam nonnulli integros libros conſcripſerunt, quibus docemur, magnam ſæpè nos vtilitatem capere ex rebus aduerſis, quas ipſe Deus ad noſtri emendationem immittit. Sunt enim bonis & piis vniuerſa inſtar flagelli quo frugum faſciculos excutimus, frumentúmque ipſum à paleis inanibus ſecernimus. Significat autem in ſacris literis tritura laborum & calamitatum exercitationem, iubemúrque eſſe ſimiles frumento, quod per trituram ac ventilationem fit mundius. Vnde D. Chryſoſt. homil. 2. in 3. caput Matth. *Sicuti granum*, inquit, *incluſum in palea foras non egreditur, niſi fuerit trituratum, ſic & homo de impedimentis mundanis & rebus carnalibus, quaſi in palea inuolutus, difficilè egreditur, niſi fuerit aliqua tribulatione vexatus.* Idem D. Cyprianus, Serm. 4. de mortalitate tradit: *Quando area fruges terit ventos grana valida ac robuſta contemnunt, inanes palea flatu portante rapiuntur: Sic S. Paulus poſt naufragia, flagella, poſt carnis & corporis grauia tormenta non vexari, ſed emendari ſe dicit in aduerſis.* Huc pertinet vſitatum prouerbium, *παθήματα, μαθήματα*, id eſt, *quæ nocent, docent*.

Et Diſtichon:

D *Si tritura abſit, paleis ſunt abdita grana:*
Nos crux mundanis ſeparat à paleis.

Tetraſticum item:

Quod duro lima eſt ferro meſsiq́; flagellum,
Auro quod ignis eſt rudi,
Hoc tibi, ſi ſapias, crux eſt, licet aſpera: quiſquis
Cælum Deo petis duce.

TYRANNI.

EST quoddam luporum genus, Oppiano teſte, quod Syrium orientem maximè metuit, & eo exorto in aliquod antrum aut terræ hiatum ſe abſcondit, dierum Canicularium finem, & Syrij ſideris occaſum expectans. Hoc hieroglyphico magnus quidam princeps vſus eſt, cùm ad eius aduentum nonnulli Reguli minus iuſtè erga ſubditos ſeſe gerentes, atque illius metuentes vehementiam & auctoritatem, ſe in alias regiones ſubduxiſſent. Teſtantur autem hiſtoriæ iniuſta imperia non eſſe diuturna. Vnde Seneca in Medea,

Iniqua numquam regna perpetuò manent.

Quem locum egregiè explicat Demoſthenes Olynth. 2. Et Herodotus breuiter hoc lib. 3. confirmat tyrannidem cognominans fallacem. Sic Romanus ſapiens lib. 1. de Clementia, Reges, inquit, conſeneſcunt, ac regna tradunt nepotibus. Tyrannorum breuis & execrabilis poteſtas eſt. E

TYRANNIS.

Lutram, quam Græci ἐνυδρίν, vel ἐνυδρίδα, Ælianus caniculam fluuiatilem norunt illi qui piſcinas habent vberiores, in quibus interdum magnas ſtrages edit. In piſcibus & quidem melioribus capiendis mira illi agilitas & tanta ſagacitas, vt dicatur ex aqua per riuulum effluente, longè admodum piſcium odorem ex viuarijs percipere, quæ vbi inuaſerit, in omnes ſæuit, quamuis non vniuerſos poſſit deuorando abſumere. Tabella hic occurrit hieroglyphica admodum euidens tyrannicæ crudelitatis, quæ nil niſi cruentum & nefarium ſpirans omnibus eſt infeſta: imprimis verò bonos & virtute præſtantes viros è medio tollit. Nam ſecundùm Claudianum de IV. conſulatu Honorij:

——— Sors iſta tyrannis
Conuenit, inuideant claris fortesq́; trucident;
Munitiq́; gladiis viuant, ſeptiq́; venenis F
Ancipites habeant artes, trepidiq́; minentur.

Et Cicero libello de amicitia ait, Hæc eſt tyrannorum vita, nimirum in qua nulla fides, nulla charitas, nulla ſtabilis beneuolentiæ poteſt eſſe fiducia, omnia ſemper ſuſpecta atque ſolicita ſunt, nullus locus eſt amicitiæ. Nam ſecundùm Sophoclem in Oedipo ὕβρις φυτεύει τύραννον, id eſt, *Iniuria creat tyrannum.* Quare Antiſthenes philoſophus, vt eſt in Stobæo, carnifices tyrannis in pietate præferebat: quoniam à carnifice quidem homines iniuſti interimuntur, à tyranno autem etiam innocentes.

Plures intra necas piſces, quàm condas in aluum:
Sic rabie tumidus ſæua tyrannus agit.

TYRANNIS ſæuiſſima.

Aristoteles 8. hiſtor. anim. 29. cap. obſeruauit, quòd vipera Scorpium deuoret, ideóque venenum alere tantò deterius, adeóque morſum eius eſſe letiferum, quòd venenatis paſci ſoleat. Idem ſæpè in Italia à viperarum captatoribus obſeruatum: quamquam capſulis incluſæ, ſcorpionibus obiectis, rarò id faciant. Galenus de Theriac. lib. 13. auctor eſt, viperam alia etiam venenata animalcula conſumere, puta bupreſtes, cantharidas & iſtius modi, ipſi procul dubio non ingrata cibaria. G
Eodem ſcilicet modo homines crudeles, & naturâ facti ad tyrannidem, ſæuiores tamen longè euadunt, cùm ad inclinationem illam innatam accedit peruerſa & flagitioſa educatio, & conſuetudo ex peſſimis moribus inquinatiſſima. Veriſſimè enim Plato dixit 6. de Leg. Ἄνθρωπος δέ, ὥς φαμεν, ἥμερον, ὅμως μὴν παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὸν καὶ φύσεως εὐτυχοῦς, θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῷον γίγνεσθαι φιλεῖ. μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφέν, ἀγριώτατον, ὁπόσα φύει γῆ: *Hominem autem manſuetum animal eſſe dicimus. Porrò, ſi cum natura felici rectam quoque diſciplinam fuerit aſſecutus, in diuiniſſimum manſuetiſſimúmque animal ſolet euadere. Sin verò non ſatis, aut non benè fuerit educatus, ferociſſimum omnium, quæ in terris naſcuntur, animal redditur.* Quod ſi ad malam naturam & conſuetudinem vitioſam accedat etiam potentia, & regnandi faſtigium, tùm certè nihil medium eſt, inter præcipitia & ſumma, vt Tacitus loquitur. Rectè enim Plutarchus, ἡ δ' ἐξουσία παραλαβοῦσα τὴν κακίαν, νεῦρα τοῖς πάθεσι προστίθησι: *Poteſtas malitiæ coniuncta, neruos ac robur affectibus addit.*

Et vt Seneca in Hipp. dixit:

——— durus & verè inſolens
Ad recta flecti regius non vult tumor. H

Equidem dira diris paſcuntur; &

Tetra quod extinguit, non mirum, vipera morſu
Ecce etenim quali gaudeat illa cibo.

TYRANNVS.

De Ichneumone, quem murem Pharaonis appellant, hæc Plutarchus, Ab induto thoracem ad prælium milite parum differt; tantùm ſibi circumdat cœni, tamque denſam ſibi circumlinit tunicam, aggreſſurus Crocodilum. Plinius addit ſaturum Crocodilum in littore ſe ſupinum abiicere, ibi tum trochilum auiculam eius os purgare, in qua voluptate ſomno preſſum & ab Ichneumone conſpicatum, per eius fauces vt telum aliquod immiſſum erodere aluum, & ſic beſtiam illam conficere. Idem fermè ſcribunt Strabo, Diodorus, Siculus, & Oppianus, atque hic quidem 3. Cynegetic. eleganter admodum & copiosè. Ariſtoteles & alij Ichneumonis ita armati, etiam cum ſerpentibus pugnantis mentionem faciunt. Eſt autem hieroglyphicon tyranni; qui vt Crocodilus in Nilo, iniuſtum imperium exercens, hominibus & animantibus non parcit, attamen à paruo & contemtibili Ichneumone interficitur: ita quoque non rarò à viliſſimo homine tyrannus è medio tollitur. Vnde Iuuenalis Satyra 10.

A *Ad generum Cereris ſine cæde & vulnere pauci*
Deſcendunt reges & ſicca morte tyranni.

Et ex ſapientiæ arcanis manauit dictum illud,

Οὐδεὶς τύραννος μακρόγηρος ὢν θάνῃ. id eſt.
Numquam tyrannus obiit ætate exita.

Extat Xenophontis Hieron, in quo tyrannos planè graphicè depinxit. Græcum Prouerbium eſt, Ὄφις ἐὰν μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται: *Serpens ni edat ſerpentem draco non fiet.* Et hoc quidem Hieroglyphico ab Ægyptiis Regem, qui multos alios debellaſſet & conſumpſiſſet, ſignificatumfuiſſe ſcribit Pierius, nec minùs rectè nos de tyrannis vſurpare poſſumus qui aliorum exitio accreſcere ſtudent. Pertinet huc inſignis apud Polybium, lib. 15. locus ille: Τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίον, ἐν οἷς φασὶν ὁμοφύλοις οὖσι τὸν μείονος ἀπώλειαν τοῦ μείζονος τροφὴν γίνεσθαι καὶ βίον: *Piſcium vita, prouerbio nota, inter quos tametſi congeneres minoris exitium à validiore in eſcam, qua vitam trahat, conuertitur.* Quo & Varronis illud in Margopoli, referènte Nonio, facit,

Qui pote plus vrget; piſces vt ſæpe minutos
Magnus comeſt, vt aues enecat accipiter.

B Pulcrè itaque Irenæus, lib. 5. aduerſus hæreſes Valentini; ad vtilitatem, inquit, gentilium terrenum regnum poſitum eſt à Deo, vt timentes regnum humanum non ſe alterutrum homines vice piſcium conſumant: ſed per legum poſitiones repercutiant multiplicem gentilium iniuſtitiam. Quo etiam referenda ſunt quæ copioſè in eamdem ferè ſententiam diſſerunt Baſilius Magnus Homil. 7. in Hexaem. & B. Ambroſ. lib. 5. Hexaem. cap. 5. Paradinus addit, VNIVS COMPENDIVM, ALTERIVS DISPENDIVM. Nam iniuſti & iniqui homines cum pauperum ruïna diteſcunt, & illorum veluti eſca ſe ſaginant. Seneca in Hippolyto,

Factus præda maiori minor: pro iure vires ſunt.

Et recentior poëta,

Maioris minor eſca fera, velut eſca Draconis
Serpens, ergo potens opprimit innocuos.

TYRANNVS *potentiſſimus.*

C HVIVS Hieroglyphicon malleus eſt à manu è nube oſtenſus hominum frequenti cœtui. Ita Ieremias Propheta, cap. 50. v. 22. Monarcham Chaldæorum vniuerſæ terræ malleum appellat: huiúſque Hieroglyphici toto capiti explicationem ſubiicit. Tum temporis enim, armis huius monarchæ, quaſi malleo quodam ad conterenda cætera totius Orientis regna vtebatur: itidem vt hodie, tyranno Turcico, & ſuperioribus ſeculis Attila vel Tamerlane: quorum hic, mundi terror, vterque flagellum Dei cognominati ſunt.

Sed aliis Hieroglyphicis, ex Iſaïæ Prophetæ, cap. 10. repetitis quædam alicuius momenti proferamus. Verſiculo 5. Aſſyrios virgæ & baculo comparat, clamans, Væ Aſſur, virga furoris mei, & baculus ipſe eſt, in manu eius indignatio mea. Quidam exponentes, ô Aſſur, accipiunt particulam *Hoi* pro hortatione Aſſyriorum ad inuadendum Iſraëlem. Alij exponunt, Væ Aſſyrio virgæ iræ meæ; vt ſit initium comminationis contra tyrannos iſtos, & ſequentia legunt aduerſatiuè, quamuis ſit in manu eorum baculus indignationis meæ, & ingentem fallacem, hypocriticam, impiam (nempe Iſraëlitas) mittam eos, eum mandatis, vt prædentur, &c. q. d. Et ſi vtar Aſſyrij opera in puniendo Iſraële, tamen ipſum quoque propter ſua peccata vlciſcar. Alij, Væ, vel, Heu Aſſur, virga furoris mei: vt ſit exclamatio propter ſæuitiam Aſſyriorum aduerſus Iſraëlitas. q. d. Heu, quanta clade afficient, quanta crudelitate excipient Aſſyrij miſeros Iudæos! Nonnulli legunt in vocatiuo, ſicut Ierem. 47. cap. Heu,
D gladie Domini, vſquequo non es requieturus? Vel in nominatiuo, Heu Aſſyrius, eodem ſenſu, vt ſit quaſi deploratio & abominatio calamitatis inferendæ Iudæis per Aſſyrios, quæ Deo tribuitur ἀνθρωποπαθῶς, ad notandam pœnæ atrocitatem. Virga furoris mei. Ita quidam legunt, nempe per appoſitionem, vel ſubaudito verbo ſubſtantiuo, eodem ſenſu, Væ vobis ab Aſſyriis, qui ſunt virga furores mei, vel, Heu, quas ſtrages dabit Aſſyrius virga furoris mei, i. quo tamquam virga vſurus ſum ad exequutionem iuſtæ meæ indignationis in gentem impiam. Et baculus ipſe eſt, in manu eius indignatio mea. Docti interpretes exponunt, Baculus indignationis meæ eſt in manu eius. Alij in manu Aſſur eſt baculus, nempe indignatio mea.

Oſtendit autem Deus, vocans Aſſyrios & ipſorum arma virgam & baculum ſuum, illos tantùm fore exequutores ſuppliciorum populi, quæ ne ſe mouere quidem, nedum poſſint lædere Iudæos ſine Dei voluntate & nutu. Si quis obiiciat, ſunt virga & baculus; ergo non agebant libera ſua voluntate: ipſa metaphora ſuppeditat reſponſum. Nam neceſſe eſt in ſimilibus omnia congruere, ſed ea duntaxat quorum gratia adhibentur. Si ſequeretur, Aſſyrius eſt baculus: ergo non libere inuadit Iudæos; eadem ratione ſequeretur, eſt baculus, ergo nec viuens nec intelligens agit. Similitudo enim in eo duntaxat eſt, quod Aſſyrius regitur Dei nutu, neque minus, neque plus facere poteſt aduerſus Iudæos quam mundi iudex iuſtus decreuit: ſicut baculus regitur manu & voluntate

cædentis

cædentis eo, neque incipit, neque deſinit ferire citius, neque leuius, neque durius ferit, quàm is vult E
qui ipſum agitat & moderatur. In modo autem huius motionis & gubernationis eſt maximum diſ-
crimen: neque ad hunc declarandum pertinent ſimilitudines virgæ, baculi, ſecuris, ſerræ, quas paulò
poſt adiungit. In baculo enim nihil eſt, quod externi obiecti intuitu ad percutiendum exciterur &
alliciatur, & motus baculi ſit cauſa effectrix: ſed tantùm impellitur vi agentis externi, vtentis eo ad
percutiendum. In Aſſyriis autem fuit mens intuens prædam oblatam & ſperatam: voluntas item hoc
intuitu allecta ad prædam & aliarum cupiditatum expletionem appetendam & perſequendam, ac
proinde imperans menti & loco motiuæ facultati,

Sunt igitur Aſſyrij inſtrumentum Dei tale, quod mouetur ab alio, ſed ſimul mouet etiam ſeipſum,
& eſt ex interno principio ſuæ actionis cauſa efficiens, vnà cum illo principio externo, à quo foris
cietur & regitur. Atque hoc ipſum eſt, quod dicitur, hominem, libero arbitrio, ſeu voluntate, ſeu mo-
tu voluntatis agere, nimirum intellectu monſtrante, & voluntate eligente aut repudiante aliquod
obiectum. Cum hac autem libertate voluntatis nequaquam pugnat decretum diuinum, & efficax
voluntatis inclinatio ad obiecta. Quin potius, quantò efficacius obiecta voluntatem afficiunt, ſtimu-
lant & alliciunt, tantò ipſa liberius agit, cùm tantò magis vltronea, ſpontanea & alacris in obiectum
feratur. F

Eſt igitur cauendum hoc extremum, videlicet ne hoſtes qui nos affligunt, vt de Turcis & eiuſmo-
di carnificibus illud dici poteſt, putemus à Deo inſtar truncorum aut lapidum impelli; quod & vox
diuina, experientia, ſenſus humanus & abſurditas refellit, quæ inde ſequeretur multiplex; videlicet
fruſtra ſuſcipi omnes dehortationes hominum ab impietate & flagitiis, & vel Deum eſſe peccati ip-
ſorum cauſam, vel nullam in ipſis rationem hærere peccati & culpæ, ac proinde ipſos non iuſtè puni-
ri propter maleficia. Sed alterum quoque extremum ſeu præcipitium, æquè cauendum eſt, ne videli-
cet ſic in poteſtate & arbitrio carnificum iſtorum eſſe putemus, Chriſtianos affligere vel non afflige-
re, vt pro ſuo affectu & animi impetu quiduis agant, Deo ſciente quidem & ſpectante quid acturi ſint
& agant; ſed nihil decernente vt faciant, nihílque (tamquam ſummus, iuſtus, formidabilis iudex, ſa-
piénſque rerum omnium arbiter) agente vel efficiente eorum quæ per ipſos fiunt, vt ſuos probet, hy-
pocritas detegat, & Satanæ organa brachio potente tandem coerceat.

Aliud Hieroglyphicon tyranni potentiſſimi, v. 15. eiuſdem 10. capitis prophetæ proponitur, quum
quærit, An gloriabitur ſecuris contra ſecantem ea? Num extollet ſe ſerra contra agitantem eam? Fal-
ſæ gloriationis Aſſyriacæ ſophiſmata non attingimus. Illud tantùm ex theologis repetimus, non ſe-
qui homines ſine libera voluntate & ſine culpa ſua peccare, quia ſecuribus & ſerris conferantur. Non G
enim ſimilia ſecundum omnes partes congruere neceſſe eſt; ſed ſecundum illas tantùm ad quas de-
clarandas adhibentur. Homo intelligit, & vult, & efficit ipſe opus ſuum, & expetit in eo finem quem
ſpectat, & ad quem fertur ſuo proprio & ſpontaneo motu, quorum nihil eſt in ſecuri, ſerra, baculo,
aliiſve eiuſmodi inſtrumentis inanimatis, quæ tantùm ab externo principio mouentur, non autem
ſeipſa mouent.

Neque ad modum agendi, qui eſt in hominibus adhibetur illorum inſtrumentorum mentio & ſi-
militudo; ſed duntaxat ad neceſſitatem actionis, moderationis & promotionis diuinæ, ad perficien-
dum ſiue Dei, ſiue hominum conſilia, & ſucceſſus optatos conſequendum. Nec enim haberet vllum
robur Aſſyrius, Turca, Tartarus, nec ille poſſet vti, vel quidquam efficere, niſi Deus ad ſui operis ex-
ſequutionem ipſius vteretur opera, & conatibus ſucceſſum daret. Interea voluntatis, & actionum
ſuarum prauitas ſpontanea ſatis cuiuis tyranno ſatis iuſta eſt damnationis cauſa.

Declarat hoc inſtrumenti & inſtrumento vtentis collatio. Si peritus opifex ſecuri vel ſerra bona &
commoda vtatur, benè & commodè ſecabit per eam. Sin autem vitioſa & hebeti, bene quidem per ſe
& rectè per eam ſecabit opifex; ſed per accidens, inſtrumenti vitio ſecabit malè & incômodè Huius
autem vitioſæ ſectione cauſa per ſe erit prauitas inſtrumẽti, quod ſi bonum fuiſſet, bene ſecuiſſet du- H
ctum manu artificis eo peritè vtentis. In hunc modum Deus Optimus & ſapientiſſimus Artifex be-
ne vtitur inſtrumentis tam prauis quàm bonis ad bonum opus ſuum perficiendum, his tamen cum
ipſo bene, artificis miſericordia, illis verò malè operantibus ſuo vitio. Sic eadem vaſtatio gentiũ erat
Dei & Aſſyriorum actio, quæ velut vnum ſubiectum diuerſiſſimas & oppoſitas rationes ſuſtinebat.
Iuſta pœna fuit Dei reſpectu: latrocinium verò reſpectu Aſſyriorum, Deo ita permittente, id eſt, non
corrigente ipſorum cæcitatem & malitiam, iuſto iudicio frenum cupiditatibus laxante, media & ſuc-
ceſſus ſuppeditante, & ipſorum praua conſilia, quò voluit, dirigente. Nullum eſt igitur conſequens
iſtud, ſecuris non poteſt ſecare, niſi aliquo tollente & feriente: ſic Aſſyrius non lædit Iudæos, niſi Deo
ſic volente: eodem modo igitur agit ſecuris & Aſſyrius. Hic enim obiectis allicitur, & volens agit, vel
bene ſecundum, vel malè contra Dei voluntatem conſcientiæ ſuæ inſcriptam.

Cur ergo non modum agendi Aſſyriorum, ſed prouidentiam diuinam deſignet Eſaïas, ſcopus con-
cionis ſpectandus eſt, Iudæorum conſolationem reſpiciens: Ad hanc autem nihil dici poteſt effica-
cius, quàm ſi cogitent pij, videntes, audientes & ſentientes hoſtium inſolentiam & immanitatem, ne
digitum quidem illos mouere poſſe, ſine certo, accurato, & ipſis ſalutari conſilio patris ſui cæleſtis, in
cuius manu ſint hoſtes quantúmuis efferi, tamquam baculus qui poſt filios Dei caſtigatos, in ignem

ſi

A ſit abiiciendus. Simul autem piorum cœtus, exemplis peccatorum & tragicis ſpectaculis pœnarum in ſuis aduerſariis, ad modeſtiam & Dei timorem inſtituitur, ne donis vel ſucceſſibus ſuis quiſquam efferatur, vel ſecurus & confidens fiat; ſed quicquid habet, conſequitur, aut efficit boni, nihil eius ſibi arroget, neque de eo glorietur, quaſi non acceperit: contrà bonorum omnium omnem gloriam in ſolidum ſoli Deo tranſcribat.

Idem Propheta, cap.7. v.4. alio hieroglyphico pereleganti tumultuantes Tyrannos graphicè depingit. Quemadmodum enim extremitas titionis fumigantis oculos quidem aliquantiſper fumo infeſtat, ſed neminem adurere poteſt, quòd ignis iamdudum deflagrauerit, vel aquis aſperſus reſederit: ita Tyranni ſuis clamoribus & terriculamentis miſero populo admodum moleſti ſunt, & innocentibus hominibus, viduis, orphanis, peregrinis, ciuibus lacrymas excutiunt, tamen pios & innocentes nequeunt opprimere. Tandem enim illorum minæ, vociferationes, terrores, vt fumus, euaneſcunt in auras, teſte S. Scriptura, Pſal. 68.1.2.3. Prouerb.10.25. Act.12.24. Huic oppoſitum videtur Athanaſij de Iuliano dictum, Orat.1. citante Damaſc.orat.3.de Imag. Quid nouus, inquit, hic Nebucadnezar? Nihil enim humananius iſte in nos, quam vetus ille præ ſe tulit; cuius flammas licet effugerimus, carbones tamen nos adhuc affligunt. Hoc eſt, Quamuis ipſe iamdudum ſit extinctus, tamen
B miſerandæ illius cladis, quam Eccleſiæ ſuperioribus annis intulit, ſine lacrymis recordari non poſſumus.

Prouerb. 10. cap.25. verſ. Salomon hieroglyphico nobili conatus & exitum tyrannorum deſcribit. Nam turbo vel tempeſtas ſubitò erumpit, obuia quæque radicitus euellens & proſternens: ſed celerrimè tranſit & euaneſcit. Eodem modo Impij, Tyranni, Violenti & profani homines, ad tempus quidem tumultuantur, non aliter quam ſi ima ſumm. eſſent permiſturi: verùm opinione citius ad pœnas abripiuntur, & funditus exſtirpantur, vt ne quidem vllum ſui nominis relinquant veſtigium, Pſal.37. v.36. Quod quædam mentio in hiſtoriis occurrat, maledicta ſupereſt & omnibus exoſa iſtorum memoria. Cùm Iulianus Apoſtata Chriſtianis internecionem poſt bellum Perſicum indiceret, Athanaſius tyranni interitum prædixiſſe fertur his verbis, quæ Socrat. lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap.12. retulit, ὑποσταλῶμεν μικρὸν, ὦ φίλοι. νεφύδριον γὰρ ἐστι, καὶ παρέρχεται. id eſt, Secedamus paulum, ô amici. Eſt enim nubes aquoſa, quæ citò præterit. Huius præſagij veritatem euentus comprobauit. Nam paulò poſt in prælio contra Perſas Iulianus improuiſo telo vulneratus occubuit, & Chriſti victoriam fateri coactus eſt.

Ieremias, cap.15. v.12. tyrannos comparat ferro, Eccleſiam chalybi, & Dei nomine quærit an fer-
C rum (commune) fracturum eſſet ferrum Aquilonis & chalybem? q.d. Tui hoſtes equidem ſunt ferrei, ſed ego qui interuenio pro te, ſum tibi murus chalybæus: non eſt (inquit Deus) quod metuas ab hominibus iſtis. Alij exiſtimant vaticinium eſſe exilij Chaldæorum, quorum monarchiam Perſæ euerſuri erant. Ferrum conteret ferrum, vel malo afficiet. Hebr. Iaroha Barzel Barzel. Commodè pingetur, ſi admonere volumus neminem ita fortem aut malum eſſe, quin tandem aliquando incidere poſſit in fortiorem vel peiorem, à quo ſuperetur, vt Baiazeti à Tamerlane ſuperato accidit quod expreſſum eſt monoſticho græco,

Φαῦλος ἰὼν ἄλλου χείρονος ἀντιτύχοι.

VENERIS *Immodicæ incommoda.*

VIPERÆ, mas & fœmina, coeunt, vt Plinius tradit, tam arcto complexu, tam ſibi ipſæ circumuolutæ, vt vna exiſtimari biceps poſſit. Viperæ fœminæ mas caput inſerit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Quod longè antè Horapollo ſcripſit, Ægyptios dicens hac figura mulierẽ, quæ odio proſequens maritum eius vitæ inſidiaretur, blanda tamen in coitu eſſet, depinxiſſe. Rem autem
D ipſam ex veteribus affirmant Herodotus in Thalia, Nicander, Galenus, Ælianus, Baſilius Magnus Homil.contra fœner.& de Inuid.& 9.hex. Hieronymus ad Præſidium, Prudentius in Hamartigenia, & alij: vt miretur Pierius Albertum Magnum vnum contradixiſſe. Sed veràne ſint hæc, Baldus Angelus in lib.de Viperæ natura & facultatibus enucleat. Symbolica certè eſſe manifeſtum eſt: quæ morbos & cætera ex nimia & immodica. Venere incommoda, & quod per illam naturali calore tandem extincto cita mors veniat, accuratè oculis ſubiiciant. Eryximachus quidem apud Stobæum, breuiter τὴν συνουσίαν μικρὰν ἐπιληψίαν ἔλεγεν, καὶ χρόνῳ μόνῳ διαλλάττειν. *Coitum breuem morbum comitialem eſſe dixit, ac tempore tantum differre.* Et ſimiliter apud eumdem Democritus: Συνουσίη ἀποπληξίη σμικρή· ἐξέσσυται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου: *Coitus eſt breuis apoplexia. Prorumpit enim homo ex homine.* Sed quid aliud ſunt amatoribus ſuis libidinoſæ feminæ, quàm viperæ? Illis enim omnem ſuccum & ſanguinem, facultates, & ipſam denique vitam abrodunt & adimunt. Notus enim eſt veteris cuiuſdam poëtæ Senarius: Ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης: *Par eſt leana & femina crudelitas.* Omnium autem pulcherrima eſt Phædri fabula lib. 2. de anu & puella diligentibus iuuenem, cui hos præmittit verſus, *A feminis vtcumque ſpoliari viros, Ament, amentur, nempè exemplis diſcimus.* At nos ex Diſticho poëtæ noſtri,

Sic pereat quiſquis meretrici turpiter hæret,
Per venerem vt nimiam vipera merſa perit.

VERBVM

VERBVM Dei. E

1. IGNIS, quia calefacit vtiliſſimus eſt: verbum Dei quod Spiritus ſanctus dicit in corde, maximo vſui eſt, & facit vt illud audientes dicant, Nónne cor noſtrum ardebat in nobis, dum loqueretur nobis in via, & dum adaperiret nobis ſcripturas? Luc. 24. 32.

2. Ignis, quoniam lucem ſubminiſtrat, nocturuo tempore tenebrarum remedium eſt: ſic firmiſſimus Sermo Propheticus velut lucerna eſt ſplendens in loco obſcuro, vſquedum dies illuceſcat, &c. 1. Petr. 1. 19. Lucerna pedibus noſtris verbum Dei. Pſal. 119.

3. Ignis, aurum, argentum & alia liquefacit, & purgat à ſcoriis & ſordibus: ita verbum Dei emollit corda, & emundat ea ab inquinamentis cordis & ſpiritus.

Rhododendron ſiue Rhododaphne, quod Nerion quoque vocatur, planta elegantiſſ. & per totam æſtatem amœniſſimos flores proferens, teſte Dioſcoride lib. 4. cap. 72. mulis, canibus, aſinis, & aliis beſtiis, quoad flores ac folia, venenum eſt: at ab hominibus adu. ſerpentum morſus vtiliter è vino bibitur, præſertim ruta addita. Ad eumdem modum Diuina eloquia ſalubria ſunt bene intelligentibus, periculoſa verò his qui ea volunt ad ſui cordis peruerſitatem torquere potiùs, quàm cor ipſum ad eorum rectitudinem corrigere. S. Paulus 1. Corinth. 1. Sermo crucis, inquit, iis qui pereunt ſtultitia eſt: at nobis qui ſalutem conſequimur, potentia Dei eſt. De hoc eleganter in ſuo pegmate Petrus Coſtalius ita ſcripſit, F

Nobilis aſpectu folioq́; virens Rhododaphne,
Dicitur ægrotis eſſe medela viris:
Tollis & humano conceptum in pectore virus,
Et læſis affert artibus antidotum.
Bruta tamen foliis animata extinguit eiſdem,
Hæc ſunt Scripturæ non aliena ſacræ,
Illa pios rectà cœli deducit in axem:
Sed nigrum reprobis addere Theta ſolet.

VERITAS.

FACIBVS nocturno tempore accenſis & piſces elici, & imprimis paguros, aſtacos, & cancros, ex penitiſſ. etiam cauernis extrahi, capíque, cùm Oppianus, tum Olaus magnus inter recentiores, ſcribunt: nec fallit experientia. Plato quidem in Sophiſta hoc τῆς θηρευτικῆς τέχνης μυστήριον vocat ἀγκιστρευτικήν: Quam prolixè admodum deſcribit Q. Smyrn. lib. 7. Neoptolemum in Troianos pugnantem cum piſcatoribus, noctu ad hunc modum piſcantibus comparat. Docemur hoc hieroglyphico, nihil tam eſſe abditum, quod non veritatis lux in conſpectum proferat: *quæ, vt Seneca ait in Troad. nunquam latet.* Nam, vt Pindarus inquit 10. Olymp. *ὅτ' ἐξελέγχων μόνος ἀλάθειαν ἐτήτυμον χρόνος, τὸ δὲ σαφανὲς ἰὼν πόρσω κατέφρασεν: Et ſolum tempus quod veritatem certam prodit, quódque latebat in obſcuro, progrediens enarrauit.* Cui congruit Matth. 10. illud, *οὐδὲν ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται: Nihil opertum, quod non reuelabitur, nihil occultum, quod non ſcietur.* Poteſt etiam huius hieroglyphici vſus eſſe, vt quemadmodum luminis fulgore deteguntur in tenebris piſces & paguri: ita quoque veritatis ſplendore detegi & diſpelli omnia fuſca mendacia. Vtrumque certè præclara Polybij *γνώμη* complectitur, quæ legitur in eius lib. 13. Epitome, his verbis: Mihi videtur Natura, Dearum maxima oſtendere mortalibus veritatem, illíque maximas addere vires: quòd cùm ab omnibus impugnetur, nonnumquam & omnis generis ſuadelæ vnà cum mendacio aduerſus eam armentur, neſcio quo modo per ſe ipſa animis mortalium illabatur, & nonnumquam confeſtim vires ſuas exerat: aliquando verò, vbi multum temporis in obſcuro delituit, tandem per ſeipſam emergat, & mendacium manifeſtet. Hæc Polybius. Pulchrè Menander: G H

Ἔρχεται τ' ἀληθὲς εἰς φῶς ἐνίοτ' οὐ ζητούμενον:
Venit veritas in lucem, interdum non quæſita.

Et idem Menander:

Ἀλήθεια θεῶν ὁμόπολις, μόνη θεοῖς συνδιαιτωμένη.
Veritas cæli ciuis eſt, & ſola fruitur conuictu deorum.

Huc pertinet etiam Diſtichon appoſitum,

Elicit obſcuris cancros lux clara cauernis:
Falſa etiam vero ſic veniente vides.

VERITAS *aliis ſalus, aliis pernicies.*

EST & hoc hieroglyphicon alibi aliqua ex parte expoſitum, cuius tamen hîc tractationẽ plenioré repetere voluimus. Quod verò Apes floribus odoratis, & imprimis roſis, apprimè delectentur,

& inde

A & inde ſuauiſſ.alimentum ſibi comparent,alibi dictum eſt,& libet inſuper afferre in medium B. Baſilij egregiam ſimilitudinem, quam ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: ὡς γὰρ τῶν ἀνθέων τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἄχρι τῆς εὐωδίας ἢ τῆς χρόας ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις, ταῖς μελίτταις δ' ἄρα καὶ μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει: ἐπειδὴ κἀνταῦθα τοῖς μὲν τὸ ἡδὺ καὶ ἐπίχαρι μόνον τῶν τοιούτων διώκουσιν. ἔστι δὲ καὶ ὠφέλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ψυχὴν ἀποθέσθαι, id eſt, *velut enim florum hominibus quidem vſque ad odorem & colorem eſt vſus, apes autem mel ex ipſis excipere nouerunt: Sic etiam hic qui diligentes in legendo exiſtunt, non ſolùm quod dulce iucundúmque fuerit in eorum libris perſequuntur, ſed quamdam ex illis vtilitatem in animum reponere ſtudent.* E contrario autem Scarabæus, vt Ælianus refert, lib. 4. cap. 18. ab odoratis læditur, ac fœtidis oblectatur, imprimis verò roſæ adeo illi ſunt contrariæ, vt illis inuolutus quoque intereat. Quod propriè etiam conuenit ingenio agreſti, ac ab omni liberali inſtitutione, ac doctrina laudabili planè abhorrenti, cùm alij benè educti & inſtituti tantopere his ſeſe oblectent, ac ſuſtentent. Quo pertinet prouerbium tritum, *Scarabæo vnguentum*, quod Plutarchus 7. Sympoſiac. Quæſt. 7. in philoſophum auſteriorem quemdam, qui pſaltriam in conuiuio nolebat ferre, conuenire ait,

Vt roſa mors, ſcarabæe, tibi eſt, apis, vna voluptas;
Virtus, gratia bonis, eſt inimica malis.

B Veritati verò tribuimus huius hieroglyphici inſcriptionem, ex S. Apoſtoli dicto, 2. ad Corinth. 2. v. 15. & 16. Nec enim vera virtus extra ſalutis æternæ veritatem nobis quærenda eſt.

VERITATIS *Oratio.*

FRVCTVS arboris Perſeæ formam cordis repræſentare, folium autem ſimilitudinem cum lingua habere, Plutarchus quoque in libello de Iſide & Oſiride notauit, cùm in Ægypto hæc arbor fuerit dicata Harpocrati, cuius veteres mentionem fecerint: & inter recentiores Carolus Cluſius in ſuis obſeruationibus Hiſpanicis diligenter deſcripſit ac delineauit. Plinius tamen eum Perſico arbore (cuius forſitan nonnihil congener eſt, ſpecie autem differt) videtur quodammodo confundere. Docemur hoc hieroglyphico, veritatis orationem debere eſſe ſimpliciſſimam, ac vndique ſibi conſtare; vnde Germanis prouerbium quoque adhuc frequens eſt, volentibus cor & linguam oportere vnum idémque eſſe. Quod vtinam hoc noſtro ſeculo, in quo

Candor inter homines res intermortua pæne eſt,

plures diligentius obſeruarent: cùm profectò, ſecundum B. Nazianzeni dictum grauiſſ. πᾶν δ' προσποιητὸν οὐδὲ μόνιμόν ἐστι,
C id eſt, *nihil ſimulatum poteſt eſſe diuturnum.* Videmus autem & quotidie experimur, potius iam nimis verè inter multos conuenire iſtud Ciceronis, in quadam Epiſtola ad Quintum fratrem, dictum, vbi ait; Multis ſimulationum inuolucris tegitur & quaſi velis quibuſdam obtenditur vniuſcuiuſque natura: frons, oculi, vultus, perſæpe mentiuntur, lingua autem ſæpiſſimè. Definit verò idem Cicero veritatem libr. 2. de inuent. per quam immutata ea quæ ſunt, aut ante fuerunt, aut futura ſunt, dicuntur. Ad veritatem autem amplectendam Sophoclis eſt egregia cohortatio;

Θάρσει, λέγων τ' ἀληθὲς οὐ σφαλῇ ποτε.
Bono ſis animo, vera dicendo numquam erraueris.

Hieroglyphico autem diſtichon addamus:

Perſea fert cordis fructus, folia æmula linguæ.
O vtinam in cunctis hæc benè iuncta forent!

VIA *vitæ.*

D LACTANTIVS lib. 6. Inſtit. Diuin. cap. 8. Eadem, inquit, ratione hanc vitæ viam quæri oportet, qua in alto iter nauibus quæritur. Quiſquis autem rectum iter vitæ tenere nititur, non terram debet aſpicere, ſed cœlum: & (vt apertius loquar) non hominem ſequi debet, ſed Deum; non his terreſtribus ſimulacris, ſed Deo ſeruire cœleſti; non ad corpus, ſed ad mentem, omnia referre: non huic vitæ dare operã, ſed æternæ. Itaque ſi oculos ſemper in cœlũ intendas, & Solem quà oritur obſerues, eumque habeas vitæ, quaſi nauigij ducem, ſua ſponte pedes tui in viam pedes tui dirigentur: & illud cœleſte lumen, quod ſanis mentibus multò clarius Sole eſt, quẽ hîc carne mortali videmus, ſic reget, ſic gubernabit, vt ad ſapientiæ virtutiſque portum ſine vllo errore perducat. Hinc Billij octoſtichon.

Aequora qui fragili ſulcat male fida carina,
Quid, curſum vt teneat, nocte ſilente facit?
Peruigil ad cœlum tendit ſua lumina, ſidus
Spectat & in Boreo iuge quod axe micat.
Quiſquis iter vitæ ſequeris, vitæq́ perennis,
Ne tua ſint terræ lumina fixa caue.
Semper at æthereas ſublimi vertice ſedes
Conſpice: ſic tutum ſemper habebis iter.

VICISSITVDINES *perpetuæ.* E

NAZIANZENVS, orat. de pauperum amore ſcribit Deum voluiſſe res humanas in ſumma varietate atque inconſtantia verſari, vt earum inſtabilitate perſpecta, noſtrum amorem ad ea conferamus, quæ omnis mutationis & inconſtantiæ ſunt expertia.

Stultus vt eſt, leuibus ventis qui fidit, & vmbra,
Et noctis placida ſomnia certa putat,
Scribere quiq; in aquis molitur: ſic quoque figit
Qui ſpes in mundi proſperitate ſuas.
Atque ideo in terris firmi nil prorſus vt eſſet,
Conſtituit ſupera qui manet arce pater.
Scilicet vt firmi nihil hic ſtabiliſq; videntes,
Tendamus celeri ſemper ad aſtra pede.

VICISSITVDINES *rerum humanarum.*

SERPENTIS picturâ caudam ori inſerentis, vt circulum efficiat, veteres Ægyptios annum & tempus repræſentaſſe, Horapollo teſtis eſt, meminitque Seruius in 5. Æn. Claudianus autem eamdem rem valdè poëticè deſcribit 2. libr. de laudibus Stiliconis. Quæ certè naturæ rationi conuenit, illíque circulorum circuitioni, ex qua dierum noctiúmque varietas, & menſis annique menſuræ procedit, de qua poſt Platonem Cicero. Grammatici annum, quaſi annulum dictum putant: qui ab Homero περιτελλόμενος ἐνιαυτὸς appelletur, quaſi ἐὸν εἰς ἑαυτό. Latinis annus vertens eſt. Hieroglyphici autem vſus varius eſſe poteſt. Nam, vt Virgilius imitatione Lucretij 3. Georg. canit, F

In ſe ſua per veſtigia voluitur annus.

Et de Tempore pulchrè Seneca Troad.

Tempus nos auidum deuorat, & chaos.

Omnium etiam rerum in hoc mundo perpetua eſt ἀνακύκλωσις, vt Polybij verbo vtamur: Vnde ipſius mundi imago hoc hieroglyphico exprimitur, vt apud eumdem Horapollinem & Pierium videre eſt. Quo Taciti aurea illa ſententia pertinet Annal. 4. qua affirmat, Rebus cunctis ineſſe quemdam velut orbem, vt quemadmodum temporum vices, & ita & morum vertantur. Et illa Crœſi apud Herod. κύκλος τῶν ἀνθρωπηίων ἐστὶ πρηγμάτων. περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἐᾷ αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν: *humanarum rerum circulus eſt, qui rotatus ſemper, eoſdem fortunatos eſſe non ſinit.* Sanè de Rerumpublicarum periodis Plato & Ariſtoteles diſſerunt, ex ſcriptis ipſorum petenda ſunt. Nec enim hic inſeri inſtituti noſtri ratio patitur. Quin & Regem, & ipſum denique imperium hac figura intellexiſſe Ægyptios, ſcriptores hieroglyphici indicant. Itaque vetuſtum Adriani Imp. honori ſacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & ſerpens regni icon eſt, vnde caput ſerpentis, diuûm regina Iuno, dextra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectiſſima. Petrus Coſtalius in Pegmate ſuo litium æternitatem hoc ſymbolo ſubiicit. G

Rebus in humanis adeo in ſe cuncta recurrunt,
Finis vt vnius ſit caput alterius.

VICTORIA.

ACCIPITREM pingunt Ægyptij, quoties victoriam ſignificant. Horapollo lib. 1. cap. 6. quòd accipiter cætera volatilia vincere videatur. Cùm etiam robuſtioris animantis potentia premitur, tum ſeſe in aëra reſupinans, vt vngues quidem ſurſum, pennas verò poſterioréſque partes deorſum verſas habeat, cùm idem auis, quæ cum eo congreditur, efficere non poſſit, ita facilè eam fugat, ac ſibi parat victoriam. H

VIGILANTIA.

LEPORES inter dormiendum apertos oculos tenere tamquam vigilantes, vel ſtatim euigilaturi conſtat, vnde in prouerbium abiit, leporinus ſomnus, cuius vſus etiam eſt creber in variis linguis. Hinc, ſecundùm nonnullos, λαγὼς Græcè dicitur, ἀπὸ τοῦ λάειν, quod eſt videre, quia oculos non claudit in ſomno, quod Plinius & Suidas quoque annotarunt. Ideo Ægyptij vt vigilantem hominem oſtenderent leporem pinxerunt, quemadmodum ex Horapollinis lib. 1. ca. 26. colligitur, & Pierius in lepore annotauit. Id autem ad mentis vigilantiam & attentionem transferre rectè poſſumus. Cicero, pro Plancio, Vigilandũ eſt, inquit, ſemper: multæ inſidiæ fiunt bonis. Demoſthenes antelucanus opificum operas præuenire ſolitus eſt, quam vigilantiá eruditi multi cum magna laude imitati ſunt. Eſt & elegans Platonis ſententia lib. 3. de Legibus, Somnus multus, inquit, neque corporibus, nec animis, nec rebus gerendis naturâ aptus eſt. Nemo enim dum dormit, vllius eſt pretij, nihilo magis quàm qui non viuit. Qui igitur vitæ & ſapientiæ curam gerit, plurimo tempore vigilat, id ſolùm prouidens atque obſeruans, vt ſomni tantum capiat, quantum ad ſanitatem poteſt pertinere. Ad cuius quidem conſeruationem non multo ſomno opus eſt, dummodo rectè ſit conſtitutus ſomni capiendi modus.

Luminibus

A *Luminibus dormit patulis lepus. Ad vigilandum eſt:*
Inſidiis quoniam cingimur innumeris.

Plautus in Rudente, inquit,

—— Vigilare decet hominem
Qui vult ſua tempori conficere officia.
Nam qui dormiunt libenter ſine lucro & cum malo quieſcunt,

Et Siluius lib. 3.

Turpe duci totam ſomno conſumere noctem,
O rector Libyæ vigili ſtant bella magiſtro.

Si ad vera hieroglyphica oculos conuertamus, Salomon in Prouerbiis ignauiam acriter flagellat plurimis locis, vigilantiam ex oppoſito ſedulitatémque diligenter inculcans.

Grus à ſomno dicta putatur, Græcis γέρανος, quod generis epicœni eſt, ſicuti & Latina vox: videtur autem germanica appellatio à græca deriuari. De gruum verò excubiis & vigilantia Ariſtoteles lib. 9. de hiſt. Animal. cap. 10. Plinius lib. 10. cap. 23. Ælianus lib. 3. cap. 13. Plutarchus de ſolertia animalium, Horapollo lib. 2. cap. 94. & plures alij eadem prorſus tradunt, quæ omnia Iſidorus lib. 12. orig.
B quaſi in epitomen contrahens ita expreſſit: Nocte autem excubias diuidunt, & ordinem vigiliarum per vices faciunt, tenentes lapillos ſuſpenſis digitis, quibus ſomnos arceant, hoc quod cauendum erat, clamor indicat. Quæ vera eſt imago hominis induſtrij & diligentis ab hoſtium inſidiis ſibi cauentis, ſecundùm Horapollinem. Hinc Alexander Magnus, (vt refert Ammianus Marcellinus li. 16.) vigilandi exemplum ſumpſiſſe videtur, cùm fortunam tàm ſuam, quàm ſuorum non temerè aliis in exercitu crederet. Dicitur enim ænea concha pelui ſuppoſita, brachio extra cubile protento, pilam argenteam in manu tenuiſſe, vt cùm neruorum rigorem ſopor laxaſſet infuſus, geſtaminis lapſi tinnitus abrumperet ſomnum. Quod alij Ariſtoteli attribuunt. At contrà Thraſybulus Athenas à iugo triginta tyrannorum liberans, noctu ſuis omnibus nimis ſecurè ſtertentibus, irruptione hoſtili in domum facta fuit oppreſſus. Quare Plato 5. legum præclarè hoc etiam ſubiicit: Vniuerſi homines cuiuſcumque actionis participes, quandoquidem ſibi ipſis & actionibus animum aduertant, omnia pulchrè & benè conficiunt, non autem attendentibus aut vecordibus contraria eueniunt. Cum quo Plautina ſententia in Rudente conuenit,

—— Vigilare decet hominem
Qui vult ſua tempori conficere officia,
C *Nam qui dormiunt libenter, ſine lucro & cum malo quieſcunt.*

Ad veram cordis vigilantiam, de qua Seruator noſter ait, Vigilate & orate, ne intretis in tentationem, hieroglyphicon illud à quibuſdam refertur. Nihil profectò in ſacris literis frequentius occurrit, quàm Spiritualis vigilantiæ commendatio. Vtut ſit,

Excubias vigilanter agas, tibi ne irruat beſtis,
Ceu vigil exemplo te monet ordo gruum.

In bello, ne turpe illud tibi excidat, vigilas: & quando de excubiis aduerſus ſatanam & alios ſalutis hoſtes agitur, ſtertis, Chriſtiane.

Vt iugulent homines ſurgunt de nocte latrones,
Vt teipſum ſerues non expergiſceris? &c.

inquit Horatius, Epiſtolarum lib. 1. Epiſt. 2. ad Lollium.

VIGILANTIA *domeſtica.*

VVLPES abſente Taxo foueam illius occupat, ſuiſque excrementis ita inquinat, vt Taxus reuerſus cogatur illam inſolenti hoſpiti inhabitandam relinquere. Quo hieroglyphico monemur
D vigilantia & diligentia opus eſſe, vt res noſtras conſeruemus, & ab aliorum fraudibus tueamur, ſecundùm tritum illud Ouidij,

Non minor eſt virtus, quàm quærere, parta tueri.

Idem nobis ſubiicit Apologus Æſopicus de ſerpente; qui in cauernæ ſuæ contubernium admiſerat erinaceum, à quo importuno hoſpite paulò poſt fuit vi expulſus. Igitur,

Quæ tua ſunt ſerua, ne fors hæc occupet alter:
Nec temerè excipias quemlibet hoſpitio.

Nec propterea damnatur ſtudium hoſpitalitatis imò ſtabilitur, quum vigilantia ſimplex & prudens, in virtutum choro ſedem ſuam obtineat.

VINDICTÆ *Cupiditas.*

TIGRIDEM apud Hircanos & Indos ferunt animal eſſe miræ velocitatis, ac maculoſum, teſte Plinio. Autores rerum Indicarum, Ouiedus & Petrus Martyr Mediolanenſis, hanc ferã deſcribunt & faciunt Leoni parem vel maiorem. Pauſanias lib. 9. Manticoram Indorum eſſe putat. In Europæis regionibus num viſa ſit, dubitatur. Ælianus cum Plinio ſcribit φιλότεκνον, *ſobolis amantem* eſſe in hoc genere fœminam, vſque adeo vt ad naues vſque venatores acriter perſequatur, eóſque cogat catulos

interceptos rurſus vnum poſt alterum abiicere. Pierius in Tigridis hieroglyphicis annotat venatorem E
conſcenſa naui vix duobus vel vno tantùm catulo ablato aufugere, in cõtinenti poſt ſe equo relicto, in quem tigris omnem vltionis ſæuitiam conuertens eum totum diſcerpat. Hieroglyphicum illud docet vindictæ cupiditatem minuere tum in feris, tum in hominibus quoque dolorem ſolere, præſertim in iracundis & vera nudatis pietate, quæ nos ad clementiam hortatur, ac Deo vindictam relinquendam eſſe monet. Quod ſentit Iuuenalis, qui ſibi obiiciens vindictæ cupidorum dictum,

At vindicta bonum vitâ iucundius ipſa eſt:

Statim reſponſum ſubiicit,

Nempe hæc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum aut leuibus videas flagrantia cauſis,
Quantulacumque adeo eſt occaſio, ſufficit iræ.

Tandem egregiè concludit;

Semper & infirmi eſt animi exiguíq; voluptas
Vltio, continuò ſic collige, quòd vindicta
Nemo magis gaudet quàm fœmina.

Sed iuxta Poëtæ neoterici dictum, F

Perſequitur ſobolis raptorem concita tigris:
Et ſæpe eſt magnis vltio grata viris.

VIOLENTA *nocent.*

VRSORVM oculi crebro ebeſcunt, qua maximè de cauſſa fauos expetere videntur, vt conuulneratum ab apibus os leuet ſanguine grauedinem illam. Et Solinus, Nihil auidius (inquit) quàm mel captant, atque ideo aluearibus vbique inſidiantur. In varia verò pericula incidunt vel ab apibus impetiti, vel ex arborum faſtigiis, & ramis pondere fractis in terram cadentes. Quod hieroglyphicum ſibi probus ac innocens quiſpiam ſibi rectè accommodat, qui contra aliorum violentiam & iniuſtitiam præter opinionem omnium conſeruatur, quod Lucretius olim expreſſit, his verbis,

Circumretit enim vis atque iniuria quemque
Atque vnde exorta eſt, ad eum plerumq; reuertit,

Et Horatius lib. 3. Carm. Ode 4

Vis ingenÿ expers mole ruit ſua: G
Vim temperatam dÿ quoque prouehunt
In maius: iidem odere vires
Omne nefas animo mouentes.

Antea verò Menelaus apud Euripidem,

Si vela tendas nimium, nauis mergitur:
Sed ſi relaxes rurſus vehitur tutius.
Odit Deus nimis vehementes impetus:
Odere ciues. gratior eſt moderatio.

Nullum violentum perpetuum; &

Vt famus exitior eſt vrſo, ſic ſæpe malorum
Autorem illaqueant viſq; doluſq; ſuum

VIR *bonus.*

VIRI boni hieroglyphicon Ouis eſt, Græcis πρόβατον, quaſi προβαίνε, ſecundùm Heſychium, H
quòd prouentum eorum quæ ad vitæ ſuſtentationem requiruntur, ſignificet. animal ſimplex, innocens, & generi humano vtilis (vnde in ſacris literis præclaræ ſimilitudines ſumuntur.) nam propter lanam, lac, carnes, atque ipſam fœturam plurimum commodare poteſt. Quare ex hoc pecore, temporibus omnibus & locis apud plurimas gentes diuitiarum non exigua pars conquiſita, atque ideo vita paſtoralis olim in magno pretio fuit habita. In lege quoque Moſis, inter innocentes, & mundas pecudes primum locum obtinet. Hieroglyphicon illud igitur optime quadrat in virum bonum, pium, innocentem, qui quamuis ſit deſtitutus aliorum auxilio atque ſubſidio, nihilominus omnibus inſeruire & gratum facere ſtudeat, quémque innocentia ſæpe inter medios hoſtes tutum & incolumem ſeruet. Vnde Nazianzenus præclaro hoc quoque ſcripſit, ἀφύλακτον ἡ ἁπλότης, καὶ ἥκιστα κακίας ὑφορῶσα τὸ κακίας ἐλεύθερον, id eſt, *Expers cuſtodia eſt ſimplicitas, & minimè mali quicquam ſuſpicatur is, qui à malo eſt immunis.* Huic hieroglyphico aptatum eſt ſequens Diſtichon:

Commoda plurima ouis præbet, nocumentaq; nulla:
Sic benefac cunctis, nemini obeſſe velis

Et homini in ſua ſimplicitate & innocentia acquieſcenti ſemper propoſitam cupimus horum verſuum ſententiam, nempe,

A *Hic ſcopus vnus erit, cunctis prodeſſe, nocere*
Nulli, & amare bonos, ac tolerare malos.

Et iſtorum,

Iuuare cunctos, at nocere nemini Eſt ſumma Chriſtianæ vitæ regula.

Quemadmodum & Cicero lib. 1. de Offic. Virum bonum eſſe dicit eum qui proſit omnibus, noceat nemini, niſi laceſſitus iniuria. Sed Chriſtiani virum bonum eum eſſe aſſerunt, qui & laceſſitus iniuriis bonum pro malo reddit, Chriſti ſui regis exemplo.

Plutarchus lib. 2. Sympoſ. qu. 9. petit cur ouis à lupo demorſæ caro fiat ſuauior? reſpondet eſſe lupi ſpiritum adeo feruidum & quaſi ignitum, vt oſſa etiam duriſſima in ventre emolliat atque colliquet: ideo à lupis morſa celerius quàm alia liqueſcere. Et olim propterea gulæ dediti expetebant hœdum lupi faucibus ereptum, quod Horatius obiter attingit in Epodis,

Vel agna feſtis cæſa terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.

Martialis verſus idem declarant:

Paruus onyx vna ponetur cœnula menſa,
B *Hœdus inhumani raptus ab ore lupi.*

Conuenit hieroglyphicon hominibus piis, & probis in hoc mundo propter innocentiam vitæ, ac veritatis ſtudium, variis periculis & tormentis ſunt ſubiecti, ac ſæpe ideo ab impiis extrema omnia patiuntur, tandémque Deo acceptam hoſtiam ſeſe offerunt: quo in numero omnes ſancti Martyres ſunt collocandi. De quorum vnoquoque & hieroglyphico ouis à lupo aduerſæ dictum eſt,

Dum premitur iuſtus ſit gratior hoſtia Olympo:
Sic quoque ſit morſu ſuauior agna lupi.

Apophthegmata ſacra S. Ignatij, & B. Polycarpi pro Chriſto morientium, prout in Euſebij hiſt. lib. 3. cap. 36. & lib. 4. cap. 15. ad huius hieroglyphici illuſtrationem pertinent.

V I R T V S.

Virtus ipſa ſuis firmiſſima nititur armis; Sæuam hyemem fortis ſpernere docta mala.

INdicarum rerum Scriptores depingunt animal quoddam, Hiſpanis dictum *Armadillo*, id eſt, armatum ſiue cataphractum, quòd quaſi armatura vel panoplia quadam loricata à capite vſque ad pedes ſit contectum. Hieroglyphicum eſt virtutis: nam ſecuti rarum hoc animal munitur naturalibus armis, quibus ſeſe defendit, nec externis indiget ſubſidiis: ſic quoque virtus, inſtar loricæ in ſe muni-
C ta, tuta conſiſtit, & inſultus aduerſæ fortunæ contemnit ac facilè ſuperat. In eam rem Claudianus, Paneg. de Mallij Theodori conſulatu, canit;

Ipſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaq́; latè
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus vllis
Erigitur, plauſuq́; petit clareſcere vulgi:
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Diuitiis animoſa ſuis, immotaq́; cunctis
Caſibus, ex alta mortalia deſpicit arce.

Nec minus eleganter Horatius, Carm. lib. 3. Od. 2.

Virtus repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus;
Nec ſumit aut ponit ſecureis
Arbitrio popularis auræ.

Indicarum rerum Scriptores depingunt & deſcribunt animal quoddam veteribus forſitan incognitum, quod Hiſpani nominant *Armadillo*, id eſt, armatum ſiue cataphractum, quòd quaſi panoplia vel
D armatura quadam loricata à capite vſque ad pedes ſit contectum. Subterraneum animal eſſe dicitur, erinacei magnitudine, ſed longius, *Tatou* Mexicanis & Guinenſibus dictum. Rarum hoc animal naturalibus armis munitum, quibus ſeſe defendit, nec externis indiget ſubſidiis, eſt virtutis hieroglyphicon, quæ inſtar loricæ in ſe munita, tuta conſiſtit, & inſultus aduerſæ fortunæ facilè ſuperat ac contemnit. Quæ Claudianus in Paneg. de Mallij Theodori conſulatu verſibus elegantiſſimis expoſuit,

Ipſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaq́; latè
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus vllis
Erigitur, plauſuq́; petit clareſcere vulgi:
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Diuitiis animoſa ſuis, immotaq́; cunctis
Caſibus, ex alta mortalia deſpicit arce.

Nec minus eleganter Horatius, lib. 3. Ode, 2.

Virtus repulſæ neſcia ſordida,
Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.

V I R T V S *ardua captat.* E

QVEMADMODVM inuia virtuti nulla eſt via : ita

Rupis inaceſſæ virtus habet ardua culmen.
Huc tendis? Sudor multus ad alta leuat.

Inſuetum per iter eundum eſt. Ibex, cuius Plinius & alij meminerunt, in Alpium præruptis & altis rupibus, præſertim in Heluetia & montibus vicinis frequens reperitur, in quibus rarò vel numquam niues liqueſcunt. Nam calidiſſimum eſt animal pernicitatis mirandæ, cornibus ſeſe fulciens, quorum adminiculo ex altis montibus deſilit, & hac ratione cauet ne ſaxis allidatur. Viuit autem continuò in locis aſperis & inacceſſis, nec facilè venit in conſpectum hominum. Inde apud Iobum, cap. 39. Numquid noſtri partus ibicum in petris? Hieroglyphica figura eſt hominis à vulgi conſuetudine & conſortio remoti, nihil aliud quàm virturem ipſam, quamuis arduam, quærentis ad deſiderantis, quem nullæ voluptatum illecebræ à propoſito ſtudio ſtadióque auertunt. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. 4. huius argumenti laudat Simonidis verſum,

Τὴν ἀρετὴν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις. i.
Virtutem habitare in rupibus acceſſu difficilibus.

Quem imitatus eſt Silius Italicus, lib. 15. F

Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,
Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Huius generis etiam ſunt verſus Heſiodei, à Cicerone meritò commendati,

Virtutem poſuere dij ſudore parandam, &c.

Muſæ etiam dicuntur in monte Parnaſſo verſari, propter ſeceſſum & tranquillitatem, qua ſtudia gaudent plurimúmque adiuuantur, & antiquitas Palladem *μούλαν*, quaſi ſolitariam, eamdem ob cauſam nominauit.

V I R T V S *ardua petit.*

OMNIBVS conſtat Montes paſſim apud ſacros & ſeculares ſcriptores ſumi pro loco ſtabili, munito, tuto, in quo quis ab hoſtium incurſionibus ſe tueri poſſit Super montem excelſum, ad quē niſi per difficilimam ſemitam non pateat acceſſus, laurum ſimul & palmam ſtatue, hoc hieroglyphico ſignificans ad veram doctrinam, ſolidámque prudentiam, & quæ adhæc ſequitur, perennem ac ſtabilem gloriam neminem peruenire poſſe, niſi per multos labores ac ſudores. Inde Diſtichon, G

Qui laurum & palmam victricem carpere gaudes,
Montis, ſi neſcis, ardua ſcande prius.

Et longè antea Silius Italicus,

Ardua virtutem profert via : ſcandite primi.

Cum quo Ouidiani verſiculi bellè conueniunt,

Ardua per præceps gloria vadit iter. Itémque,
Difficile eſt, fateor, ſed tendit ad ardua virtus.

Et Caſſius Parmenſis in Orpheo,

Non leuis aſcenſus, ſi quis petit ardua : ſudor
Plurimus hunc tollit.

T I R T V S *difficilis, ſed fructuoſa.*

NVX Pinea, colliculis quibuſdam inæqualis & aſpera, miræque duritiæ eſt, quæ vix ignis vi poteſt reſerari : intus verò nuclei dulces latitant, non parum ad alimentum ac diuerſos hominum morbos vtiles. Sic ad virturem & honeſtatem ac laudabiles actiones nonniſi per labores ac varias difficultates perueniri poteſt: at poſtea ſequuntur ſuauiſſ. fructus. Quæ omnia Heſiodus paucis verſibus ita eleganter complexus eſt, vt & Socrates eos commendet apud Xenophontem, lib. 2. commentariorum, & Ciceroni quoque vehementer placuerint: ideóque lib. 6. Epiſt famil. ad Leptam, monuerit amicum ſuum, vt filium ipſius iubeat Heſiodea iſta ediſcere, ſempérque habere in ore: H

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται
Ῥαιδίη δήπειτα πέλει, χαλεπήπερ ἐοῦσα. id eſt.

—— *Virtutem ſudoribus vndique diui*
Præſepſere, & longus ad hanc perq́ ardua callis;
Aſper & eſt primùm : ſed vbi alta cacumina victor
Contigeris, iam fit facilis, licet ardua dudum.

Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. 4. Stromatum, habitare virtûtem dixit *δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις*, id eſt, *in rupibus difficillimis*. Ouidij etiam eſt præclarus verſus,

A *Gloria difficili parta labore venit.*
Nuci illi adſcribamus etiam Diſtichon:
Ardua vallatur duris Sapientia ſcrupis:
Dulcibus aſt eadem fructibus illa ſcatet.

VIRTVS *expedita ſemper.*

STRVTHIOCAMELI, vel ſecundùm Græcam deriuationem, & quorumdam eruditorum ſen-
tentiam, Struthocameli, appellatio apud veteres Latinos non fuit vſitata; legitur tamen apud Pli-
nium. Feſtus autem, Auſonius & alij, paſſerem marinum nominant. Ariſtoteles στρουθὸν λιβυκὸν καὶ μέ-
γαν. Herodotus libr. 4. καταγαῖον στρουθὸν vocat, non quod ſubterraneus ſit, ſed quia à terra non attol-
litur in aërem, vnde Luciano quoque χαμαιπετὴς dicitur. Ariſtoteles libr. 4. de part. Animal. cap. vlti-
mo, Struthio, inquit, etiam Africus eodem modo partim auem, partim quadrupedem refert, quippe
qui vt non quadrupedes pennas habet, vt non auis, ſublimis non volat. Sed Plinius lib. 10. addit, pen-
nas ei ad hoc datas vt currentem adiuuent. Idem Ælianus (quemadmodum etiam Diodorus Siculus
libr. 3.) ſcribit libr. 2. capit. 27. his verbis: At celerrimè duabus alis explicatis graditur, quas ventus
B quaſi vela implens propellit. Iouius hoc ſymbolum pro magno illo bellico Duce Marchione Va-
ſtio, ſe excogitaſſe perhibet, cùm illi indignabundo à pontifice Clemente 7. Antonius de Leua in
quibuſdam dignitatibus militaribus præferretur. Innuebat autem per id, ſe nihilo tamen minus in
ſuo munere, quamuis non adeò ſublimi, ita progreſſurum, vt meritò alios anteecelluiſſe videretur:
quod profectò illum pleniſſimè præſtitiſſe plures hiſtoriæ abundè teſtantur. Paradinus addit, NIL
PENNA, SED VSVS: Atque explicationem aliam affert ex Gregorio magno: qui ait, Sicuti hæc
auis plumarum oſtentatione volatum præclarum videtur conari expedire, nec tamen vmquam è ſo-
lo leuatur, ſic hypocritis eſt proprium oſtendere quidem ſplendidam foris ſanctimoniam, præter
ſimulationem tamen, ſi diligenter obſeruentur, nihil ſolidi, ſed ficta & humi nitentia omnia appa-
rent. Ad priorem ſenſum refertur δίστιχον ſequens;
Quantumuis humilis, curſu tamen anteit omnes
Struthio: Sic virtus quolibet alta loco eſt.

VIRTVS *neglecta, Dei beneficio vireſcit.*

ROSÆ frutex hyberno tempore, quaſi aridus ſpiniſque ſolummodo horridus, carens foliis ac flo-
C ribus, negligitur prorſus, vel etiam pedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore, vix de-
pulſo frigore hyberno, beneficio mitioris ac temperatioris aëris rurſum reuiuiſcere & roſas protru-
dere, antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter ſæpe virtuti primùm ſeſe exerenti ac primùm
emergenti, quæ quidem crebrius quàm matura ac omnibus numeris abſoluta inuidiæ ſtimulis eſt ex-
poſita, inſidias ſtruere, ac quaſi in herba adhuc verſantem ſuffocare homines mali ac inuidi conantur.
Vnde ſæpenumero quidam in primis ſuæ ætatis annis vigorem ingenij & laudabilem induſtriam ad
omnia honeſta piæ ſe ferentes inuidia ac maleuolentia aliorum quaſi frigore hyberno non parum re-
tardantur ac impediantur, ne ſcilicet plenam de ſe ſpem conceptam tempeſtiue adimplere poſſint.
Non raro tamen rurſum diuino imprimis adiuti auxilio, tamquam aura clementiore conſeruati ac
excitati rurſum repullulant, & ad frugem optatam tandem perueniunt.
Emergens virtus noua ſpernitur, vt roſa brumâ
Expecta: flores fota calore feret.

VIRTVS. PVDICITIA.

LILIJ flos candidiſſimus ac odoratiſſimus, quamuis vndique ſit horridis ſpinis circumſeptus &
D moleſtatus, nihilominus tamen eminet, & odorem ac candorem retinet, omnibúſque commu-
nicat. Sic etiam virtus inclyta, quæ ſecundùm Ariſtotelem 2. Ethic. ſemper verſatur circa difficilia,
tandem emergit ac conſpicuam ſeſe vniuerſis exhibet, quamuis improborum ſtimulis ac inſidiæ
morſibus ſæpe petatur ac exerceatur.
Quamlibet è mediis conſurgunt lilia Spinis:
Sic virtus ipſis creſcit onatq; malis.
Quod D. Chryſoſtomus grauiter explicat: οὐκ ἔστι (inquiens) τὸν τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενον, μὴ πολλοὺς ἔχειν
ἐχθρούς, ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὸν ἐνάρετον. Διὰ γὰρ τούτων λαμπρότερος ἔσται μειζόνως. id eſt. *Non aliter fieri poteſt,
quin virtutis ſectator quamplurimos hoſtes habeat. Sed nihil hoc virtutis deditum mouet: nam propterea longè il-
luſtrior euadet.* Quod Horatius paucis quoque expreſſit:
Virtus repulſæ neſcia ſordidæ.
Intaminatis fulget honoribus.
Alij addunt, *Caſta placent ſuperis.* Nam pudicitiæ ac virginitatis florem eſſe lilium D. Hieronymus quo-
que in exploratione Cantici Canticorum tradit. Hoc dictum Tibullus plenè expreſſit his verſibus,
Caſta placent ſuperis: pura cum veſte venite,
Et manibus puris ſumite fontis aquam.

V I R T V S *ſibi pulcherrima merces.* E

PAVO, vel ſecundùm Gellium Pauus, à ſono vocis, vt opinatur Iſidorus, ſic dictus, Græcis eſt ταῶς, vel ταὼς, ἀπὸ τῆς τάσεως τῶν πτερῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extenſione pennatum. Quas inſtar gemmarum vel oculorum (vnde Argum, qui ſecundùm Plautum totus oculeus fuit, in hanc auem transmutatum fingunt poëtæ, vt apparet ex Ouid. Metamorph. 1.) variis coloribus aduerſus ſolem expandit, idque potiſſimum quando laudatur, quàre Ariſtoteles vocat φιλόκαλον, id eſt, ornatus & elegantiæ ſtudioſum. Ælianus lib. 5. Animal. cap. 21. elegantem eius formam accuratè deſcribit, dicitque hanc auem à barbaris ad Græcos fuiſſe importatam, initio tam raram, vt Athenis ſit pretio ſpectata, & ex illo ſpectaculo quæſtus factus: atque Alexandrum Magnum eiuſmodi aues apud Indos conſpicientem, earum admiratione affectum, in omnes qui illas occiderent, grauem pœnam inſtituiſſe, Vnde Martialis,

Miraris quoties geminatas explicat alas,
Et potes hunc ſæuo tradere, dure, coco?

Notandum quoque eius carnem, quod D. Auguſtinus quoque lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 3. & Iſidorus lib. 12. affirmant, non putreſcere. Quemadmodum itaque pauo gaudet ſua pulchritudine, & inprimis aduerſus Solem de hoc innato ornatu expanſis alis gloriatur, ita quoque virtus ipſa propria laude digna, & per ſe pulcherrima æſtimari debet. Nam ſecundùm Ouidium lib. 2. de Ponto, Eleg. 3. F

—— per ſe, vitanda eſt
Externis virtus incomitata bonis.

Habetur autem integer huius hieroglyphici verſus apud Silium, lib. 13.

Ipſa quidem virtus ſibi pulcherrima merces.

Hieronymus Ruſcellus aliud dictum Gallicum vſurpatum fuiſſe ad hanc picturam ab Atone Cibo Genuenſi perhibet, nimirum, FEAVTÉ PASSE TOVT. *Fidelitas omnibus antecellit.* Nam vt pauo cunctam ſuam pulchritudinem in ſeipſo oſtendit ſine omni fuco, & aſcititio ornatu, ita animus generoſus & fidelis vniuerſum ſtudium, in ſuo proprio candore & probitate collocat.

Pulchra ſuis veluti eſt volucris Iunonia pennis:
Sic virtus proprio lumine clara nitet.

V I R T V S *vtilis ad omnia.* G

LAVRVM cuſtodiæ ac incolumitatis eſſe ſymbolum ex Proclo tradit Pierius, vnde apud veteres, tutelæ cauſa, prope ædes ſata, vel illis adfixa fuit: quod etiam teſtatur Ouidius dicens,

Poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos:

Eamque inſuper non lædi à fulmine, Plinio etiam aſtipulante, vetuſtas credidit. Vnde Tiberius Imperator Romanus, tempeſtates & coruſcationes nimium expaueſcens, cœlo turbido lauream ſibi ſolitus eſt imponere, non aliter ac Auguſtus ante ipſum neſcio qua ſuperſtitione, ex vituli marini pelle in eumdem finem cingulum geſtare conſueuit. Herodianus quoque ſcribit lib. 1. in maxima peſte, conſulentibus Medicis, Commodum Imperatorem ob copiam arborum iſtarum in locum, cui nomen Lauretum, ſeceſſiſſe, quod beneficio harum arborum ſe à contagio immunem fore ſperaret. Ad eumdem modum virtus cuius omnis laus, ſecundum Ciceronem, in actione poſita eſt, per ſe munita ab omnibus non ſolùm vitiis, ſed aliis rebus aduerſis, ſemper illæſa ac integra durare ſolet, aliiſque vniuerſis commoditatibus eſt præferenda. Vnde Horat. Carm. libr. 3, Ode 2.

Virtus repulſæ neſcia ſordidæ
Intaminatis fulget honoribus,
Nec ſumit, aut ponit ſecures, H
Arbitrio popularis auræ, &c.

Et neotericus poeta, Diſticho ingenioſo cecinit,

Sic illæſa malis conſtat pulcherrima virtus;
Laurus vt eſt diris integra fulminibus.

V I R T V T I S *alumnus.*

HVIVS hieroglyphicum eſt venator fixo pede cum venabulo aprum vel leonem expectans, dum ſocij turpi fuga ſibi conſulunt. Senecam Philoſophum, Epiſt. 64. audiamus. De Sextij præſtantiſſimi viri ſcriptis agens, Quorumdam philoſophorum, inquit, ſcripta clarum tantùm nomen habent: cætera exſanguia ſunt. Inſtituunt, diſputant, cauillantur. Non faciunt animum, quia non habent. Cùm legeris Sextium, dices, viuit, viget, liber eſt, ſupra hominem eſt, dimittit me plenum ingentis fiduciæ. In quacumque poſitione mentis ſum, cùm lego hunc (fatebor tibi) libet omnes caſus prouocare, libet exclamare, Quid ceſſas, fortuna? congredere, paratum vides. Illius animum induo, qui quærit vbi ſe experiatur, vbi virtutem ſuam oſtendat.

A *Spumantemq́ dari pecora inter inertia votis*
Optat aprum, fuluum deſcendere monte Leonem.

Libet aliquid habere quod vincam, cuius patientia exercear. Hactenus Seneca. Quæ autem de Sextio vir profanus, nos ad quemuis Sanctum Prophetam, Euangeliſtam, Apoſtolū meritò referre licet.

VIRTVTIS *Amor.*

MYTHOLOGI ſcribunt Monocerotem odore & amore caſtæ virginis captum, omni ferocitate depoſita, ad eam accedere, capútque in eius ſinum recondere, atque tandem ſomno obrutum capi. Quam allegoriam docti putant inde natam, quod rerum Naturalium auctores ſcribant, Monocerotem ſui generis feras hoſtiliter perſequi, nec aliter cum fœmina aſſueſcere, niſi libidine ſtimulatam. Typus eſt caſtæ & puræ vitæ, qualis imprimis virginibus conuenit, quæ non ſolùm hominibus moderatis ſummopere probatur, ſed etiam à ferocioribus magni fieri, & ad ſe amandum allicere ſolet. Sic apud Senecam in Hercule furente Lycus quærit à Megara, an

Obiici feris monſtris virtutem putes?

B Illa autem reſpondet,

Virtutis eſt domare quæ cuncta pauent.

His & Diſtichon ſubiiciamus,

Quem non vincat amor caſta virtutis & ardor?
Virtus tanta poteſt, vincat vt illa feram.

VIRTVTI *via nulla inuia.*

IN antiquis numiſmatibus equus ad currendum ſe incitans, ſummam rei celeritatem & alacritatem denotat. Montis verò aſcenſus accliuior & aſperior, virtutis iter, difficile quidem, quo tamen ad veram gloriam tandem perueniatur, hieroglyphicè pingit. Venti autem procelloſi, equi curſum remorantes, omnis generis aduerſitates, & impedimenta plurima, quæ viros probos & virtutis amantes à præclaro ſuo propoſito auertere, vel ſaltem aliquantiſper detinere ſolent, non malè exprimunt. De quo Euripides quoque in Supplicibus conqueritur,

Πολλοὶ γεγῶτες ἄνδρες οὐκ ἔχουσ' ὅπως
C Δείξωσιν αὑτοὺς τῶν κακῶν ἐξουσίᾳ id eſt.
Multi viri nati loco honeſto non poſſunt.
Seipſos palam oſtendere, propter malorum poteſtatem.

Menander idem deplorat, clamans,

—— ὡς ἄδικον, ὅταν ἡ μὲν φύσις
Ἀποδῷ τι σεμνὸν, τοῦτο δ' ἡ τύχη κακοῖ. id eſt.
Quam iniuſta res, cùm natura quidem
Egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc deprauat.

Nihilominus contra omnes inſultus & procellas grauiores, à via virtutis numquam abſcedendum, ſed fortiter reſiſtendum, donec ſuperatis omnibus malis optatum finem conſequamur.

Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito, inquit ille apud poëtam. Quod Cicero quoque monet, lib. 3. quæſt. Tuſculanarum. Nulla, inquit, diuturna poteſt eſſe gloria, quam labor ſtrenuus ac indefeſſus primùm non anteceſſerit. Quo pertinent Propertij lib. 4. Eleg. verſus elegantes,

Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires.
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.

D In omnium ore ſunt τὰ πάνδημα ἐκεῖνα τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, vt Lucianus ait in Necyomant. quæ & alibi adducuntur, nempe, *Difficilia quæ pulcra.* Laudant Cicero, Xenophon, & ante oculos habuit Ammianus Marcellinus lib. 14. & alij. Certè cum Obeliſcus, excelſus admodum accliuis, & ſerpens natura imprimis glaber ac læuis ſit, fieri vix poteſt, vt in ſummum eius cacumen perrepere poſſit. Qui igitur virtutis difficile & periculoſum iter exprimere velit, fortaſſis haud abſurdè hoc hieroglyphico vti poterit: ſimúlque innuere, non facilè peruenire ad honoris & gloriæ faſtigium, qui nimis timidè omnia explorat, & trepidè reſilit. Nam, vt pulcrè Theoctiſtus ait: φεύγειν δεῖ πάντα τρόπον τὰς σκολιὰς καὶ φεραιεῖς, τὰς δὲ ἀποτόμους καὶ ὀρθίως τείνουσας ἀσπάζεσθαι: Obliquæ & decliues viæ modis omnibus fugiendæ ſunt: abruptæ autem & rectà ſurſum ferentes complectendæ. Et vt Symmachus dixit lib. 9. Ep. 84. Virtus durioribus negotiis niteſcit, & aſpernatur decliuem facilitatem, maximóque ſudore arduum laudis annititur. Eleganter etiam Seneca in Epiſt. ad Lucilium: Ad honeſta nitentes, quanto magis incubuerint, minúſque ſibi vinci ac ſtrigare permiſerint, admirabor & clamabo, Tanto melior ſurge & reſpira: & cliuum iſtum, vno ſi potes Spiritu exupera. Generoſos animos labor nutrit. Et paulò pòſt: Animi eſt ipſa tolerantia, quæ ſe ad dura & aſpera hortatur, & dicit: Quid ceſſas? non eſt viri timere ſudorem. Xenophon quidem 2. Ἀπομν. vbi Heſiodea illa adducit, hanc pulcherrimam γνώμην præmittit: διὰ καρτερίας ἐπιμελείας τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν.

ποιοῦσιν, ὥς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες: Curæ quidem laborioſa efficiunt, vt ad pulcra & honeſta facinora perueniatur, ſicuti virorum optimorum habet adagium. E

Sudore hæc magno conſcendit culmina ſerpens.
Nempe eſt virtutis ſemita difficilis.

VIS *Conſilij expers.*

VRVS ἀπὸ τῶν ὀρῶν, id eſt, à montanis locis in quibus degit, ſecundùm Iſidorum, dictus eſt. Hunc in Hercynia ſilua Cæſar lib. 6. De bello Gallico reperiri ait. Plinius lib. 8. cap. 15. Vros vi excellenti velocitatéque ſcribit eſſe præditos. Iis imperitum vulgus Bubalorum nomen impoſuit. Adeo feroces Vros phyſiologi depingunt, vt ſi à venatoribus, poſt arbores latitantibus, telis vulnerentur, in tantam iram exardeſcant, vt crebriore in arbores impetu facto, tandem ſeipſos quoque conficiant. Sic furores & impetus validos potentiorum, ſana conſilia reſpuentium, prudentiâ declinat & frangit, cedens illis tempeſtiue, & in tutum locum ſeſe recipiens, tantiſperdum feroces iſti viribus ſuis euertuntur atque ruunt mole ſua. Etenim,

Quis furor eſt cæco temere ſe offerre furori?
Cede, parum exſpecta, nec mora, victor eris. F

Et pridem Ouidius vtiliter vim vi nimium præcipitanter repellentium inconſultam mentem monuit his dictis,

Dum furor in curſu eſt, currenti cede furori.
Difficiles aditus impetus omnis habet.

Et Horatius, libr. 4. Carm. Ode 4.

Vis conſilij expers mole ruit ſua.

Oppianus item libr. 5. Halieutic.

ὡς οὔτ' ἠνορέης οὔτ' εἴδεος ἔπλετ' ὄνειαρ
Τόσσον, ὅσον πραπίδων. ἀλκὴ δ' ἀτημελὴς ἄφρων. id eſt.
Nec robur tantum quantum prudentia præſtat,
Nec ſpecies: ſtolidæ vires ſine morte fatiſcunt.

Raro autem hæc duo coniunguntur. Nam, vt rectè ait Valerius Max. libr. 9. capit. 12. nimio robore membrorum vigor mentis hebeſcit, quaſi abnuente natura vtriuſque boni largitionem, ne ſupra mortalem fœlicitatem ſit, eumdem & ſapientiſſimum & validiſſimum eſſe.

Solere ſæpenumero Balænas, vel procellarum vi in littora eiici, vel etiam dum ipſæ apricandi ſtudio terræ nimium propinquant, & ſidunt, ob refluxum maris aqua deſtitui, atque ita in ſicco relinqui, vt mole illa ſua corruant, experientia teſtis eſt, ſuntque ad Oceanum crebra eius rei ſpectacula: & in Batauis inſigne anno M.D.LXXXIX. contigiſſe meminimus. Balænam ſane nonnumquam è mari prodire, & ad ſolem apricari, ipſe Oppianus ſcribit. Vnde & Grammatici quidam volunt dictam παρὰ τὸ πρὸς φῶς ἅλλεσθαι: eoque hodie nomine cunctas ferè maiores pelagi belluas vulgò intelligunt, cùm veterum quidem balæna ex Rondeletio & aliis ſatis nota ſit. Hieroglyphicon autem hoc ſeipſum ex inſcriptione Horatiana ferè explicat: cum qua Iſocrates conſentiens, Robur prudentiæ coniunctum profuiſſe quidem, verum ea deſtitutum, magis fuiſſe habentibus detrimento, dixit. Et Neſtor apud Homerum idem pœnè pronunciat. Exemplo ſunt Milo Crotoniates, & Polydamas athleta: quorum ille, dum quercum manibus inſertis diuellere, hic ſpeluncam ruentem ſolus humeris ſuſtentare conatur, miſere vterque periit, ſicuti apud Valer. Max. legimus. Poſſit hoc etiam accommodari fortaſſis ingenti alicui imperio, quod ipſa magnitudine ſua laborat, minatúrque ruinam. Illud enim, dum cuncta immenſæ dumtaxat potentiæ ſuæ & tribuit & aſcribit, Dei omnipotentis manu & protectione meritò tandem deſtituitur, quod ſi fit, magno cum fragore ſubitò corruit. Vt enim Apollodorus Comicus ait: H

ὄγκου μεγάλου πτῶμα γίνεται μέγα,
Ingentis molis ingens ruina erit.

Sapienter itaque Gr. Nazianzenus monuit:

Μὴ ἐπαρθῇς μέγα, ἵνα μὴ μεῖζον κατενεχθῇς,
Ne efferaris altè, ne deferaris altius.

Si quidem, vt pulcherrimus habet Claudiani verſiculus:

Magna cadunt ſubitò, ſumma repentè ruunt.

Et quid Babylon, atque Roma, ruens aliud occinit? quàm

Me mea ad interitum moles pertraxit acerbum.
Sic pereat quiſquis robore fidit atrox.

VIS PROLIFICA.

REFERVNT Phyſiologi multa de Scorpij prolifica vi & generatione, tamquam naturæ quopiam miraculo. Ex terra enim & calore ſolis Scorpios oriri experientiá confirmatum eſt. Ideo Scorpius generationis ſymbolum meritò dicitur. Aliud quidpiam admiratione dignum ex Ouid. lib. 15.

Metamorph.

A Metamorph. deſumptum eſt: vbi ex cancro demptis brachiis terráque obruto Scorpium enaſci ſcribit his verſibus;

Concaua littoreo ſi demas brachia cancro,
Cætera ſupponas terræ, de parte ſepulta
Scorpius exibit, caudáq́; minabitur vnca.

V I T A *beata in terris.*

CERVA matutino tempore, Sole iam exoriente æſtiuis menſibus, tam propter ſui corporis caliditatem, quàm cæli æſtum, puriſſimum rorem hianti ore iucundè excipere atque eo ſeſe reficere ſolet. Deſignat autem factum illud piorum in terris verſantium vitam & conditionem beatam. Cerua autem hieroglyphica nota hîc eſt hominis pietatem colentes, & Dei promiſſa ſuauiſſima iucundè meditantis, quibus tamquam ſaluberrimo pabulo & deſideratiſſimo rore cælitus nutritur & recreatur. Nihil, me Chriſte, amabilius

Ore capit patulo rorem vaga cerua cadentem.
Rore riges nobis torrida corda, DEVS.

B

V I T A *in morte.*

DE animalculis tam in niue quàm igne viuentibus locus habetur apud Ariſtotelem lib. 5. cap. 19. de hiſtor. Animal. ſatis memorabilis, quem integrum aſcribere placuit. Quin etiam in iis quæ putredinem nullam poſſe recipere exiſtimantur, naſci animalia nouimus, vt vermes in niue vetuſtiore, qui hirti ſunt pilis & rubidi, quoniam & ipſa nix vetuſtate rubeſcit, ſed in niue mediæ terræ candidi & grandiores inueniuntur. Torpent omnes ac difficulter mouentur. In Cypro inſula ærariis fornacibus, vbi chalcitis lapis ingeſtus compluribus diebus crematur, beſtiolæ in medio igne naſcuntur pennatæ, paulò muſcis grandibus maiores, quæ per ignem ſaliunt atque ambulant. Emoritur & hoc genus & illud niuis alumnum, cùm alterum ab igne, alterum à niuæ dimotum eſt. Hæc ille. Plinius lib. 11. cap. 36. Eadem repetens vocat pyralim ſiue pyrauſtam, de quo in ſymbolo proximo plura. Seneca quoque lib. 5. cap. 6. cum admiratione potiùs quàm cauſſæ explicatione idem affirmat, itémque Ælianus lib. 2. cap. 2. à quo πυριγονοί. id eſt, in igne nati vocantur. Hoc tamen neſcio qua ratione inductus Ouid. 6. Faſtor. negare videtur.

Nec tu aliud Veſtam, quàm puram intellige flammam;
C *Nataq́; de flammis corpora nulla vides.*

Eraſmus in Adagiis prouerbio, πυραύστου μόρος, *pyrauſtæ interitus*, hoc hieroglyphico interpretatur vel de ὠκυμόροις. id eſt, qui celeriter intereunt, vel etiam de illis qui nullibi alibi viuere poſſunt, quàm propriis ac conſuetis laribus & domiciliis: à quibus ſi paulò longiùs abeſſe cogantur, ſibi moriendum exiſtiment. Alij ex Plinio aſcripſerunt, MORIAR SI EVASERO, quod non abſimile eſt illi, ἀπωλόμεθα ἄν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα id eſt, perimus, ſi non perimus, à contrario ſenſu. Et Themiſtocles exul, in maximum honorum faſtigium à rege Perſarum euectus, ſuis dicebat, referente Plutarcho, O filij, perieramus, niſi periiſſemus.

V I T A *perennis.*

PHOENIX auis eſt vitæ perennis hieroglyphica pictura. De eo autem paulò verboſius hîc diſſerere fert animus. Idque tum propter auctorum plurimorum de eo varias ac interdum diſcrepantes opiniones, tum ob varia hieroglyphica & ſymbola, ex hac aue ingenioſa nonnulla & præclara deſumpta. Ac quantum ad primum attinet, ſi omnium illorum, qui de illo aliquid literis mandarunt,
D ſententias in medium proferre vellem, non aliquot paucæ pagellæ, ſed vix liber quiſpiam grandior ſufficeret, quarè ſatis eſſe putaui, ſaltem loca præcipuorum ſcriptorum hoc in loco notare. Inter quos vetuſtiſſimus mihi occurrit Herodotus lib. 11. ſiue Euterpe, quamuis dubitanter de eo loquatur. Philoſtratus quoque in vita Appollonij addit iſtud, ὡς φάσι, id eſt, vt aiunt. Scripſerunt de eo etiam Horapollo lib. 1. cap. 34. & 35. Plinius lib. 10. cap. 2. qui & ipſe veretur ne quid fabuloſi ſubſit. Solinus cap. 36. Seneca paſſim. Cornelius Tacitus lib. 5. Annal. Ælianus lib. 5. cap. 58. Lucianus. Sextus Aurelius Victor. Suidas. Xiphilinus in vita Tiberij, qui ait in Ægypto viſum, ac Tiberio mortem denunciaſſe. Glycas Annal. part. 1. Artemidorus lib. de inſomniis, cap. 49. Æneas Platonicus. Ariſtides in oratione de Smyrna beneficio M. Aurelij Imper. reædificata: atque inter poëtas Oppianus. Ouid. 15. Metamorph. Claudianus. Poëma Lactantio falsò aſcriptum. Tzezes. Statius lib. 3. Inter Eccleſiaſticos verò ſcriptores Gregorius Nazianzenus in præceptis ad virginem, & oratione vltima de Spiritu ſancto. Baſilius. Tertullianus in libro de reſurrectione carnis. Cyrillus, Cyprianus, Epiphanius, Euſebius Pamphilus, in vita Conſtantini Imperat. Rufinus, Ambroſius de fide reſurrect. & 5. Hexam. Iſidorus lib. 12. Inter recentiores ſunt, Albertus Magnus, Volaterranus lib. 15. Scaliger contra Cardanum Exercit. 233. vocátque Semendam, ex ſcriptoribus recentioribus rerum Indicarum: Pierius Valerian. in Hieroglyphicis. Eraſmus in Adagiis Chil. 2. Centur. 1. prouerb. 21. & 57. Adrianus

Iunius prouerb. 95. Centur. 5. Geſnerus de Auibus, & plures alij, quorum nomina iam non ſuccurrunt. Sed, meo quidem iudicio, inter omnes, quos iam enumerauimus, nullus videtur exquiſitiùs ac certiùs de Phœnice ſcripſiſſe, quàm Corn. Tacitus li. 5. Annal. Cuius ideo verba integra hic apponenda eſſe cenſuimus. Paulo Fabio & Lucio Vitellio Conſul. poſt longum ſæculorum ambitum Phœnix in Ægyptum venit, præbuítque materiam doctiſſimis indigenarum & Græcorum, multa ſuper eo miraculo differendi, de quibus congruunt, & plura ambigua, ſed cognitu non abſurdá promere libet. Sacrum ſoli id animal, & ore ac diſtinctu pinnarum à cæteris auibus diſtinctum, conſentiunt qui formam eius definiere. De numero annorum varia traduntur, maximè vulgatum, quingentorum ſpatium, ſunt qui adſeuerent, mille quingentos ſexaginta vnum interiici, prioréſque aliter Seſoſtride primum, poſt Amaſide dominantibus, dein Ptolemæo, qui ex Macedonibus tertius regnauit, in ciuitatem, cui Heliopolis nomen aduolauiſſe, multo cæterarum volucrum comitatu, nouam faciem mirantium. Sed antiquitas quidem obſcura. Inter Ptolemæum ac Tyberium minus quinquaginta anni fuerunt, vnde nonnulli falſum hunc Phœnicem, neque Arabum è terris credidere, nihilque vſurpauiſſe ex his, quæ vetus memoria firmauit. Confecto quippe annorum numero, vbi mors propinquet, ſuis in terris ſtruere nidum, eíque vim genitalem affundere, ex qua fetum oriri, & primam adulto curam ſepeliendi patris: neque id temerè, ſed ſublato myrrhæ pondere, tentatóque per longum iter, vbi par òneri, par meatui ſit, ſubire patrium corpus, igne ſolis aram perferre atque adolere. Hæc incerta & fabuloſa aucta. Cæterùm aſpici interdum eam volucrem in Ægypto non ambigitur. Hæc ille. Sed notandum, præter Claudianum & Poema Lactantio perperam attributum, nec Plinium, neque Tacitum, vel alium ex veteribus tradidiſſe Phœnicem ſeipſum comburere, quod tamen poſtea recentiores vniuerſi ſecuti ſunt. Sed veniamus iam ad Symbola, quorum primum erit, *Vt viuat*, à Ruſcello aſcriptum Madrucio Cardinali, quod alij pleniùs afferunt, *Se necat vt viuat*: cuius interpretatio multiplex eſſe poteſt. Nam primùm, generaliùs ſignificat hominem, qui omnes ſuas cogitationes & actiones eo dirigere conatur, vt ſuæ vitæ breuitatem egregia fama compenſet, & inde ſeſe quaſi immortalem reddere queat. Alij potiùs ad veram pietatem exercendam referunt, intelligendo per ſolem, ad quem Phœnix aſpirat, & cuius beneficio regeneratur, *Christum*, noſtrum Redemptorem, vnicum iuſtitiæ Solem, cui omnia noſtra meritò debemus referre accepta, & eius cauſſa quæuis libenter in hoc mundo perferre, quo tandem per ipſum vitam beatam & æternam viuere queamus, certo nobis perſuadentes hanc mortem noſtram eſſe initium vitæ melioris, de quo præclarum diſtichum & à multis commendatum legitur Rauennæ ad picturam Phœnicis:

Securus moritur qui ſcit ſe morte renaſci, G
Mors ea non dici, ſed noua vita poteſt.

Sic B. Tertullianus in libro de reſurrectione carnis inquit, pleniſſimum ac firmiſſimum ſpecimen eſſe huius ſpei (reſurrectionis) ex hoc alite ſumendum, quod B. Ambroſius quoque & Epiphanius in Phyſiologo aſſerunt. Quare, quidam græcum dictum adſcripſit. ΘΝΗΣΚΩΝ ΟΥΚ ΑΠΟΘΝΗΣΚΩΝ, id eſt, moriens non moriens. Cuius argumenti plurimæ extant ſententiæ apud ſacrarum literarum interpretes præclaræ. Quidam Bartholomæus Taëgius, qui de Symbolis ſiue impreſis Italicè breuiter & accuratè ſcripſit, addidit, *Ne pereat*: quo ait exprimi hominis pij ac religioſi propoſitum & ſtudium laudabile, in fugiendis & compeſcendis voluptatibus ac illecebris huius mundi, & affectibus & cupiditatibus ſuis nimiis moderandis ac vincendis, denique in caſtigando proprio corpore, ne vitiis cum iactura animæ obſequatur. Quod B. Nazianzenus lib. 1. Sententiarum ſpiritualium his iambicis verſibus breuiter de quibuſdam vitiis expoſuit,

Ἔρως, μέθη, ζῆλός τε καὶ δαίμων, ἴσα
Οἷς ἂν προσπέλασῃ, τὸ φρονεῖν ἀπώλεσε.
Τῆξις, προσευχὴ, δάκρυον, τὰ φάρμακα,
Ἡ δ' ἰατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων, id eſt, H
Vinum, libido, liuor, & dæmon, idem:
Quorum occuparint, opprimunt hæc pectora.
Medentur hiſce, lacryma, fames, preces,
Sic eſt mea curatio ægritudinis.

Aliud præterea ſymbolum phœnix ſuppeditat, nimirum, *Nutrix ipſa ſui*, ex poëmate Lactantio aſcripto,

Ipſa ſibi proles, ſuus eſt pater, & ſuus heres,
Nutrix ipſa ſua, ſemper alumna ſibi.

Quod illis rectè tribuitur, qui ſuamet induſtria & virtute ad res magnas ſine aliorum adminiculo peruenerunt. Sereniſſ. quoque Helionora Auſtriaca, *Caroli 5.* ſoror ex hoc alite deſumere voluit ſymbolum, cum inſcriptione: *Vnica ſemper auis*, ſecundùm Ouidium 2. Amor.

Et viuax Phœnix, vnica ſemper auis.

Quo demonſtrare ſtuduit (vt Paradinus refert) ſicuti optima & pretioſiſſima quæque rara ſint, & inuentu difficilia, ita quoque ſibi eſſe perſuaſum, ſe numquam talem alterum maritum, qualis fuerit *Franciſcus 1.* Rex Galliæ, in poſterum eſſe repertiurum. Eſt autem notũ, quod prouerbij loco vocemus aliquem

A aliquem propter raras ingenij dotes vnicum Phœnicem, quia alios omnes ita excellat vt neminem parem habere videatur. Illuſtriſſima quoque Princeps Bona Sabaudienſis, Ioannis Galeatij Mediolanenſium Ducis mater, orbata marito, curauit in numiſmate cudi Phœnicem, additis his verbis; *Sola facta ſolum Deum ſequor.* Quo indicaret, quemadmodum hæc auis ſola & vnica in orbe inueniatur, ſic etiam ſe propter ſolitudinem ob mariti obitum; eo redactam eſſe, vt in poſterum reliquis omnibus ſpretis, & poſthabitis omnino apud animum ſuum conſtituerit, ſoli DEO æterno inſeruire, ac omnia ſua illi addicere.

V I T Æ *humana breuitas, fragilitas, vanitas.*

PLVTARCHVS in Romulo ſcribit eum primùm populum Romanum in centurias diſtribuiſſe, quarum vnam quamque vir vnus ducebat qui manipulum fœni ac herbarum in conto affixum geſtabat, vnde militibus manipulariis nomen eſt inditum. Idque Ouidius quoque libr. 1. Faſtorum notat, dicens,

Pertica ſuſpenſos portabat longa maniplos:
B *Vnde maniplaris nomina miles habet.*

Hoc poſtea imitati Chriſtiani (ſenſu longè quidem meliore) vitæ humanæ breuitatem ac fugacitatem in voluerunt exprimere, iuxta Propbetæ dictum, Omnis caro fœnum, & gloria eius ſicut flos agri. Eſai. 40. quod etiam antea expreſſum eſt, Pſal. 103. Igitur

Quiſquis es, hunc fœni qui ſpectas fortè maniplum,
Reſpice te. Fœnum es, pone ſupercilium.

2. Præclaro alio hieroglyphico Dauid Pſal. 39. pingit vitæ noſtræ tranſeuntis fugacitatem. Ecce, inquit, palmares diſpoſuiſti dies meos, id eſt, non longiores quàm ſit hominis palmus. Si quis igitur manus humanæ quatuor digitos adhærentes & extenſos ſculpit, habet vitæ terrenæ imaginem. Ideò Pſaltes addit, tempus meum vt nihil eſt coram te: profectò omnimoda eſt vanitas omnis homo, quantumuis conſtitutus maximè, id eſt, firmus & fixus in hac vita. Subiicit, Quin in imagine vadit homo, &c. Eſt vmbra, vmbræ ſomnium, vanitas, fumi vapor, breuitas æui terreni.

Vita ecce quodquid currimus, tamquam vela
Spatio puſillo clauditur,
Mortalium vt ſit quamlibet florentium
C *Nil vanitate vanius:*
Vt qui per vmbras, heu, vagentur deuij,
Ipſiq; carnifices ſibi,
Se mutuò trudant, opes incognitis
Vt congerant heredibus.

Alcæus in carmine lyrico apud Athen. lib. 2. cap. 51. δάκτυλος, ἀμέρα. id eſt, digitus, dies. Et Mimnermus, Sermon. 98. in Stobæo,

—— Πήχυιον ἐπὶ χρόνον ἄνθεσιν ἥβης τερπόμεθα, id eſt.
Flore iuuentutis cubitali tempore tantùm
Perfruimur.

Sed vt ad Pſalmiſtæ locum reuertamur, *Iamim*, inquit, *Teppakoth*, id eſt, dies palmi, vel palmorum, aut in adiectiuo palmares. Palmus duplex eſt. Maior, Gr. σπιθαμὴ, Latinè dodrans, qui complectitur digitos 12. vel tantum ſpacij, quantum inter ſummum pollicem, & extremum minimum digitum expanſſos, deprehenditur. Minor, quem Vitruuius lib. 3. cap. 1. quatuor digitos habere affirmat. Græc. Παλαιστὴ, δοχμὴ, δακτυλοδόχμη, ἢ τὸ τετραδάκτυλον τῆς χειρός, vt Euſtathius Iliad. μ. definit. Sed hæ Palmi
D maioris & minoris appellationes ſæpe confunduntur, & vtrumque figura prouerbiali & ἱερογλυφικῶς ad breuiſſimum illud vitæ noſtræ in terris ſpacium refertur. Vnde σπιθαμὴ τοῦ βίου, apud Paræmiographos. Hebræa vox, pluralis, in forma fœm. in ſingulari *Tepak*, vt plurimum ſignificat menſuram quatuor digitorum tranſuerſorum, præſertim quum in ſingulari ſcribitur. *Topak*, vt Exod. 25. v. 24. & 37. 12. Ezech. 40. 5. & 43. 13. Quando ædificiis tribuitur, denotat ſubgrandia, partem tecti prominentis, qua ſtillicidia à parietibus arcentur: quoniam apud Hebræos illa tecti pars prominebat ad palmi longitudinem. Vide 1. Reg. 7. 9. 26. & 2. Chron. 4. 5. Deriuatur autem hæc vocula à verbo *Tippak*, Palma expandit & diſtendit aliquid, quemadmodum matres ſolent palma explanare infantes recens natos, vt ipſorum membra in planum & longum diſtendantur & creſcant. Hinc per metatheſin literarum πετάω, & latinis interpoſita n. pando. Cognationem habet cum *Patthak*, aperuit. Sed hæc prolixiora fortaſſe vitæ breuitatem meditantibus.

Inter reliquos flores Roſa grata atque odorata, breui quidem admodum tempore durat, ſed rurſum langueſcens atque exareſcens perit. Similis planè eſt ratio huius vitæ noſtræ caducæ, fluxæ ac incertæ. Vude ex recentioribus quidam rectè cecinit.

Vt roſa mane viget, tamen & mox veſpere languet:
Sic modò qui fuimus, cras leuis vmbra ſumus.

Quæ quidem ad cæleſtem illam pulchritudinem numquam pereuntem mentes noſtras merito debent excitare, necnon ad perpetuam illius conſiderationem nos aſſuefacere: cùm ibidem S. Apoſtolo teſte, 1. Corinth. 2. ea præparauerit Deus diligentibus ſe, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non aſcenderunt. Atque hæc cupidiſſimè expetenda: cæteris verò, ſi ita acciderit, moderatè carendum eſſe indicant D. Gr. Nazianzeni ſuauiſſimi verſus. E

Θεῷ μόνῳ θέλων τι ἀνδάνειν ἔχειν,
Ὅς τοῖς λαβοῦσι καὶ πλέον χαρίζεται,
Διψῶν τὸ διψᾶσθαι, ἀφθόνως ἀεὶ ῥέων.
Ἐν τοῖς δὲ λοιποῖς καὶ φέρειν κοσμούμενος.
Solum Deum & diuina concupiſcito,
Sumentibus qui & plura largiri ſolet;
Sitiens ſitiri, ſemper affluens bonis.
In cæteris, voto excidens, modum obtine.

Hoc de omnibus floribus eleganter expoſuit D. Chryſoſtomus homilia 43. in Geneſin his verbis. Sicuti floridum quoddam pratum varios & omnis generis flores exhibet; ita diuina Scriptura iuſtorum virtutes nobis demonſtrat, non vt illorum florum fragrantia breui tempore fruamur, ſed vt perpetuam inde vtilitatem recipiamus, & eas in ſinu mentis reponamus; vt per omne tempus, ſi lubet, eorum ſuaueolentia frui poſſimus. Roſarum hieroglyphico diſtichon appingimus, F

Ah, quàm forma roſas citò deſicit inclyta pulcras!
Non ita cæleſtis quas Paradiſus habet.

Plato in Epiſtolis, *τὸ ἀνθρώπινον*, inquit, *οὐ παντάπασι βέβαιον*, id eſt, *humana non ſunt omnino firma.* Et Iuuenalis,

----ſeſtinat enim decurrere velox
Floſculus anguſtæ miſeræq; breuiſſima vitæ
Portio, dum bibimus, dum ſerta, vnguenta, puellas
Poſcimus, obrepit non intellecta ſenectus.

Idem etiam Ouidius monet, dum ait,

Forma bonum fragile eſt, quantumq; accedit ad annos
Fit minor, ac ſpatio carpitur ipſa ſuo.

Et inter neotericos doctus poëta nouo Diſticho,

Hæc roſa centuplici ceu flore decora, caduca eſt: G
Sic formæ & vitæ mox perit omne decus,

Theophraſtus ſcribit eſſe genus quoddam roſarum circa Philippos in Græcia, centum folia continens, cuiuſmodi Plinius ex Pangæo in Campaniam tranſplantatas perhibet, quales nunc roſæ apud nos quoque, quamuis rarius inueniuntur. Sed nullum, meo iudicio, florem pleniorem, elegantiorem, & pluribus foliis refertum vidit hæc noſtra ætas (harum rerum ad curioſitatem vſque ſtudioſa) quam Pæoniæ ex Hiſpania, vt aiunt, primùm allatæ, & iam vbique in hortis inſtructioribus frequentatæ, cuius in vnico flore vltra quingenta folia me aliquando numerare memini. At ſuperueniente pluuia, vel nimio ſole ardente, ſubitò folia decidunt, & decor omnis abit. Quod in tota vita noſtra caduca, fluxa ac incerta vnuſquiſque obſeruare, atque ideo fallacibus voluptatibus, quas breuiſſimas interdum longiſſima comitantur incommoda, minimè indulgere debet.

VITÆ *humanæ curſus.*

PRÆNAVIGAMVS vitam, inquit Stoicorum princeps, Epiſt. 70. & quemadmodum in mari,
------Terræq; vrbeſq; recedunt: H
ſic in hoc curſu rapidiſſimi temporis primum pueritiam abſcondimus, deinde adoleſcentiam, deinde quicquid eſt illud inter iuuenem & ſenem medium, in vtriuſque confinio poſitum: deinde ipſius ſenectutis optimos annos. Nouiſſimè incipit oſtendi publicus finis generis humani. Scopulum eſſe illum putamus, dementiſſimi. Portus eſt, aliquando petendus, numquam recuſandus: in quem ſi quis intra primos annos delatus eſt, non magis queri debet, quàm qui citò nauigauit. Alium enim venti ſegnes ludunt & detinent, ac tranquillitatis lentiſſimo tædio laſſant: alium pertinax flatus celerrimè perfert. Idem euenire nobis puta. Alios vita velociſſimè adduxit, quo veniendum erat etiam cunctantibus: alios maturauit & coxit: quæ non ſemper retinenda eſt. Non enim viuere bonum eſt, ſed bene viuere. Hæc ille. Nauis igitur in mari ventis variis pulſa humanæ vitæ ſeu nauigationis ſymbolum eſto.

VITÆ *ortus ſeu propagatio.*

CANCER ortum ſiue humanæ vitæ propagationem Platonicis denotat. De quo Macrobius ita in Commentar. ad Ciceronis ſomnium, capit. 12. Tropica ſigna, Capricornum & Cancrum, Solis portas phyſici vocarunt: quia in vtraque obuiante ſolſtitio, interius inhibetur Solis acceſſio, &

A fit ea regreſſus ad Zonæ viam, cuius terminos numquam relinquit. Per has portas animæ de cœlo in terras meare, & de terris in cælum remeare creduntur. Ideo hominum vna, altera Deorum vocatur: hominum Cancer, quia per hunc inferiora deſcenſus eſt: Capricornus Deorum, quia per illum animæ in propriæ immortalitatis ſedem & in Deorum numerum reuertuntur. Hæc ille.

VITIA *extirpanda.* FACVLTATVM *iactura.*

THEOPRASTVS, lib. 3. cap. 11. De cauſis Plantarum, & alibi etiam literis prodidit, Oleam ramis vetuſtioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipſius innatam pinguedinem & ſuccum vberiorem lætius nouos ſurculos protrudere, ac hoc pacto arborem multò fœcundiorem & pulchriorem effici.

Tu quoque ſic reſeces vitiis arentia multis,
Virtutem vt ſoboles pullulet vberior.

Nobis itaque etiam annitendum eſt, vt inutilia ac minimè fructuoſa, id eſt, vitia vniuerſa ex animis noſtris ſtudioſè aboleamus atque extirpemus, vt illis ablatis virtutis fructus multò præſtantiores ac pleniores prouenire queant. Quod etiam ſubiicit D. Chryſoſtomi homiliâ 6. præclarum dictum
B (quamuis eo in loco potius de vite loquatur) vbi ait: Annon vides quod agricola vitem putet, ne vim omnem in pampinis & palmitibus proferat? Idem & tu facito, amputa folia, omnéque ſtudium huc intende, vt quamplurimum fructus feras. Poteſt quoque hoc accommodari ad iacturam fortunarum, quæ multis etiam non ſolùm non damnoſa, ſed inſuper lucroſa ſæpenumero fuit, ſecundum verſus D. Nazianzeni:

Καὶ ζημίαν τι, φῦτο κέρδος πολλάκις
Ὥσπερ καθαίρειν φυτὸν εἰς εὐκαρπίαν.
Εἰ δ' ἢ κακῶς τι προσθεὶς δὶς νῦν ἔχεις,
Ὕλῃ φέρεις πῦρ, ἢ νόσον τῷ σώματι.
Perferre damni quippiam, lucrum puta,
Vt fructuoſam ſi repurges arborem.
At ſi quis addat amplius partis malè,
Sylua addat ignem, corpori morbum adſerat.

VIVIFICATIO *noſtra.*

C PVLCHERRIMÈ Plinius conchas margaritiferas deſcribens ait, eas anni genitalis impetu ſtimulatas naturali quadam oſcitatione pandere ſe, atque ita impleri roſcido conceptu, grauidas poſtea eniti, & ſi ſereno cœlo purum nitidúmque rorem imbiberint, lucidiſſimas puriſſimáſque margaritas pro gignere. Sed hoc vt fabuloſum Hieronymus Cardanus deridet. Nos, vtut ea ſint, rectè tamen & piè, opinor, ad hoc accommodabimus, vt quemadmodum margaritæ exiles & nullius adhuc decoris Solis & roris beneficio, creſcunt, augentur, illuſtrantur: Ita noſtrarum virium debilitatem & intellectum in rebus diuinis obſcurum adhuc & hebetem, veluti ſerenari ac perfici ab æterno Sole, Domino Saluatore noſtro Ieſu Chriſto, S. Spiritus eius diuino rore, cuius infuſa dona ſunt pietas, fides, religio, lucidiſſimæ margaritæ, quarum efficacia mentis tenebræ & errores vniuerſi diſcutiuntur, ſic vt omnia noſtra, diuina illuſtrante gratia puriora, & clariora fiant. In S. enim literis Sol Iuſtitiæ Chriſtus eſt: & cœli ſereni icon Deum nobis propitium fauentémque ſignificat. Rore verò, virtus & fœcunditas exprimitur. Vnde Iſaac filio ſuo Iacobo benedicens precabatur, vt Deus illi daret de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti & vini, Geneſ. 27.

VLTIO.

D IN eumdem ſenſum vir fortis ad pugnam accedens exclamat, non reuertar inultus. Et,

Vincere, vel pulchra laus eſt occumbere morti;
Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.

Rhinoceros à cornu quod in naſo vnicum habet, quaſi naricornis dici poteſt. Martialis,

Rhinoceros numquam victus ab hoſte redit.

Huic tribuit geminum cornu, licentiâ poëtica, cum alterum in dorſo potius tuberoſum quippiam, non propriè cornu ſit. Taurum Æthiopicum Pauſanias lib. 5. & 9. vocat: huiúſque animalis an Ariſtoteles meminerit, docti dubitant. Elephantis & Rhinocerotis pugnam deſcribit Oppianus libr. II De Venatione, atque noſtrum ſeculum pluribus exemplis confirmatur, quorum mentio apud Damianum à Goes extat in encomio Hiſpaniæ, Certamini (inquit) vnius Elephantis cum Rhinocerote interfui: ſpectaculum admiratione dignum, in quo Elephas ſuccubuit. Iouius autem in elogio Triſtani Acunij, ferunt, ait, Rhinocerotem, quum ab Oceano Vliſſiponenſi in portu exponeretur aſpectu atque odore ſuo Elephantum, qui tum erat in regia vſque adeo truculenter terruiſſe, vt Elephas, ipſo naturæ miraculo præcipuus hoſtis, concepto incredibili pauore, ſeptum caueæ, ferreis ingentibus clathris permunitum, humerorum & capitis præcipiti impulſu, perruperit, & in longam ſe proripiens fugam, terribilique barritu edito, ſtridens, & furens, cuncta obuia proſtrauerit.

Strabo refert libr. 17. circa Meroën reperiri Dracones quibus cum Elephantis pugna eſſe ſolet. E
Plinius lib. 8. cap. 11. Elephantes maximos, inquit, fert India bellantéſque cum iis perpetua diſcordia Dracones, tantæ magnitudinis, vt & ipſos circumplexu faſciatim ambiant, nexúque nodi præſtringant. Commoritur ea dimicatio, victúſque corruens complexum elidit pondere. In bellis ciuilibus Hieroglyphicum illud apparet, in quibus,

Contemnit mortem, qui non moriturus inultus,
Vna etiam eſt hoſtis certa ruina ſui.

VACATIONIS *ratio habenda.*

QVO ingentius fuerit ſaxum cadens ab alta rupe, eo plura fragmenta facit. Quo dignior fuerit perſona, & in ſublimiore dignitatis culmine conſtituta, eò plures in lapſum ſecum trahit, [illegible] cadit.

VOLVPTAS *breuis & damnoſa.*

DE Pyrauſta propriè ſic dicta Ariſtotelis & aliorum ſententiam paulò antè expoſuimus; nunc de F
altera eius ſignificatione aliquid adiungemus, de qua in primis Ælianus lib. 12. cap. 8. Hæc habet. Ex ignis fulgore pyrauſta, quòd vehementi afficiatur voluptate, idcirco cùm flamma vel maximè viget, ad lucernas aduolat, atque nonnihil captare videtur. Cuius meminit quoque Æſchylus Tragœdiarum ſcriptor hoc ſenario,

Δέδοικα μωρὸν κάρτα πυραύστου μόρον, i.
Magnopere ſtultum metuo pyrauſtæ exitum.

Ariſtoteles lib. 8. de Hiſtor. Animal. cap. 27. *ἠπίολον* vocat quoddam genus minus papilionum, quod lucernarum luminibus aduolat, idque Itali vocant farfallam. Idem tamen & culices & muſcas factitare ſcimus. Hinc prouerbium, *χαρὰν πυραύστου χαίρεις*, *Gaudium pyrauſtæ gaudes*, de momentanea voluptate. Quamuis verò hoc hieroglyphicum, finem breuiſſimum ac peſſimum omnium prauarum voluptatum abundè exprimat, atque ideo Horatius lib. 1. Epiſt. 12. moneat,

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Et Silius Italicus rectè affirmet,

Quippe nec ira Deum, tantum nec tela, nec hoſtes,
Quantum ſola nocet animis illapſa voluptas: G

tamen in primis ad perditos & immoderatos amore referri ſolet, quibus capti non aliter ac vehementi igne conſumi ſoleant. Quare Itali appoſitè huic hieroglyphico aſcripſerunt, PIACER CONDVCE A MORTE. id eſt, *Voluptas ad mortem perducit.* Quidam addunt, FVGIENDA PETO: quod non ſolùm cum prioribus conuenit, ſed etiam adhuc magis generaliùs de omnibus periculoſis conſiliis, & actionibus intelligi poterit.

Qui circumuolitat deceptus amoris ad ignes,
Numquid naturam papilionis habet?

VOLVPTAS *eſca malorum.*

ALLICIT voluptas carnis, vt perimat. Idcirco ſapiens poëta hieroglyphicon tantæ peſtis ſub imagine Pardi caput occultantis occinit,

Luxuriem, iuuenes, maleficos ſpernite amores:
Nam necat illectas Pardus odore feras.

Panthera Græcis, referente Varrone, propter omnifariam feritatem nomen accepit: cuius ſexum qui- H
dam diſtinguent, vt marem Pardum, fœminam Pardalim vocent. Latinis Varia cognominatur, à pellis varietate: Africana quoque, cùm in hac mundi parte, numquam in Europa reperiatur. Plutarchus libr. de animalium ſolertia ſcribit ad Pantheram plæráque accedere animalia, ſuauitate odoris illecta, maximè Simias. Plinius, ferunt, inquit, earum odore mire ſolicitari quadrupedes cunctas, ſed capitis toruitate terreri: quamobrem eo occultato reliqua dulcedine eius corripiunt. Ideo Ægyptij ſapientes hominem ſceleratum & malitioſum deſignatur, qui animum ſuum ſubdolè occultet, Pantheram alia animalia perſequentem pingebant. De quo vitio parens eloquentiæ Act. 3. in Verrem, nullæ ſunt, inquit, occultiores inſidiæ, quàm hæ quæ latent in ſimulatione officij, ac libr. 1. De Offic. rectè ait, nulla eſt totius iniuſtitiæ capitalior quàm eorum qui cùm maximè fallunt, hoc tamen agunt, vt boni viri eſſe videantur. Alij generalius ad omnia genera voluptatis prauæ referunt: de quibus Silius Italicus,

—— nec ira Deûm tantum, nec tela, nec hoſtes,
Quantum ſola nocet animis illapſa voluptas.

Iucundiorem hamo piſcandi rationem, quam quæ linea vulgo fit, Bellonius in Obſeruat. ſuis hodœporicis, ſanè expeditam & vberem ediſcent, qua vti ſolent ad Orientem Boſphori & Propontidis accolæ.

A accolæ. Verba eius ſunt: Ducentos aut trecentos hamos longa quadam ſerie & fune, quem cucurbitæ ſuſtinent, pendentes diſponunt, quibus eſcam è carnibus aut piſcibus conſtantem affigunt: eum deinde funem noctu ad integrum vel dimidium milliare in mare deferunt, iſticque tota nocte relinquunt, vt piſces, qui cibum quærunt, quales ſunt murænæ, ſquatinæ, caniculæ, raiæ, atque alij ſimiles, hamis capti hæreant Poſtridie mane, niſi tempeſtas impediat hamos, quos è longinquo propter annexas ingentes cucurbitas ſtatim agnoſcunt, repetitum eunt, & prædam domum referunt. Compendioſam mehercle abſque ſumptu magno & labore conſtantem piſcationem, cuius periculum facere non fuerit difficile Cùm autem illi piſces ſpe prædæ ex cucurbitis in tectas illas hamorum inſidias incurrant, ac miſerè pereant, huius hieroglyphici ſenſus eſt, voluptuoſos à voluptate, quam capere ſe poſſe putant miſerè capi & decipi. Cucurbitæ illæ in ſpeciem magni quid polliceri videntur, ſed intus vacuæ ſunt & in aquis noxia illæ in ſpeciem magni quid polliceri videtur, ſed intus vacuæ ſunt, & in aquis noxia illa tela abſconduut. Igitur, vt P. Syri ſententia habet: *Graue eſt malum omne, quod ſub aſpectu latet.* Sic argutè neſcio quis apud auctorem Etymologici: ὡς οὐκ οἶδ᾽ εἴτις ἰχθὺς ὑπὸ τῷ δελεάτῳ τῆς ἡδονῆς ἀπωλλύμην, *Attractus fui à voluptatis eſca, ita vt neſciam, an vllus piſcis potuerit magis.* Et paucis omnia Horatius,

B *Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.*

Id antea Menander

ἡδονὴν φεῦγε, ἥ τις ὕστερον λύπην τίκτει, id eſt.

Voluptatem fuge, quæ in poſterum dolorem parit.

V O L V P T A T E S.

De Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alij aliter; & fruſtra in poëticis fabulis quæritur conſenſio. Videri autem de his poſſunt Homer. ὀδυσ. μ. cuius verſus interpretatur Cicero 5. de Finibus. Appollonius in Argon. Plato in Phœdro, Virgilius, Ouidius 5. Metamorph. Lycophron in Caſſandra, Io. Tzetzes in 1. Var. 14. & 16. 75. & alij. Sirenes autem nihil hæ fuerunt aliud, quàm formoſæ meretriculæ, habitantes in littoribus, quæ quia tranſeuntes redegerunt ad inopiam, his dictæ ſunt inferre naufragia. Nam hoc expreſsè tradit Dorion in lib. de Piſcibus, & probant Plutarchus iunior, Seruius & Palæphatus. Iſacius autem Tzetzes, ἀλληγορικώτερον, inquit, δὲ σειρῆνες εἰσὶν αἱ ἡδοναί. Prudenter igitur Socrates: Τὰς ἡδονὰς παρελθεῖν, τὸν σπεύδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὥσπερ πατρίδα:
C *Voluptates opus eſt præterire, veluti Sirenes, eum qui ad virtutem tamquam patriam feſtinet* Heliodorus etiam eleganter narrationem mellifluam & illecebroſam dixit σειρήνιον. Vlyſſes itaque hîc imitandus, qui Sirenes præternauigaturus, *illenis cera ſociorum callidus aures.* Quo pertinet, pulcherrima Senecæ adhortatio Ep. 31. ad Lucil. Ad ſummam, ſapiens eris, ſi clauſeris aures quibus ceram parum eſt obdere. Firmiore ſpiſſamento opus eſt, quàm vſum in ſociis Vlyſſem ferunt, &c. Sic ὁ θεῖος παιδαγωγὸς apud Clement. 2. pæd. 6. Περὶ τῶν ἀκοῶν τὸ αἰσχρὸν, puerorum auribus circumponit σώφρονας λόγους, καθάπερ ἀμφωτίδας. quaſi aurium quædam munimenta, quæ athletis circumligabantur. Et idem Clemens ait: ἀφεκτέον τῶν αἰσχρῶν ἀκουσμάτων καὶ ῥημάτων καὶ θεαμάτων: *Abſtinendum à turpibus acroamatis, verbis & ſpectaculis.* Mortem enim adfert iſta voluptas.

Vitanda eſt improba Siren, deſidia, inquit Horatius, Serm. lib. 2. Sat. 3. & Epiſt. lib. 1. Sat. 2.
Sirenum voces, & Circes pocula noſti, &c.

V O L V P T A T V M *vincula abrumpenda.*

Admirandam prorſus Bombycum generationem & variam mutationem legere poſſumus
D apud Ariſtotelem lib. 5. de hiſtoria Animalium, cap. 19. & Plinium lib. 11. cap. 22. & 23. Quæ omnia Hieronymus Vida Cremonenſis eleganti poëmate elaborauit. Fit autem primum ex ouo vermis, ex verme eruca, deinde bombylius, ex hoc Necydalus, & tandem ſpacio ſex menſium Bombyx. Poſt quadrageſimam verò diem, quo eruca ſe abdidit & in Bombylium eſt mutata, ſubnaſcens papilio (quem Ariſtoteles videtur νεκύδαλον vocaſſe) exeſo folliculo, vt exitum quærat, filium proſcindit, & fit quatuor alis pennatus. Vida ita verſibus expreſſit lib. 2.

Nonne vides, cùm carceribus exire recluſis.
Inſtant ardentes, quanta nitantur opum vi?
Clauſa obſtat domus, & fili denſiſſimus ordo,
Nec mora nec requies, veſtigant omnia circum,
Explorantq́ aditus omnes, ſi qua potis extra
Rumpere, & optata rurſum ſe reddere luci.

Hinc quidam nobilis iuuenis maturè ex carcere amoris ac Veneris laqueis & illecebris, quaſi ex dura ſeruitute ſeſe liberans, & ad bonam frugem rediens, totus ſe ſtudiis grauioribus & cognitioni rerum laudabiliom addicere, & tamquam alas, quibus ex ſordibus prioribus euolet, cōparare ſtuduit. Alius græcum hemiſtichium ex epigrammatum lib. 2. addidit. ἌΠΤΕΡΟΣ ΟΥ̓ ΔΎΝΑΤΑΙ, id eſt,

ſine pennis non poteſt, ſcilicet auolare. Alius aſcripſit, Et feci et fregi, ingenioſè innuens, E
quòd ſicuti incautiùs in iuuentute voluptatibus & amoribus fuiſſet irretitus, atque ſponte ſua illis ſeruiiſſet, ſic paulò poſt maturiore iudicio & vera ratione ſuperueniente illa omnia reliquiſſe, ac tamquam fracto ergaſtulo ad meliores partes euolaſſe.

Cæca voluptatum, ô iuuenes: abrumpite vincla:
Libera erunt veſtra his pectora vindictis.

VOLVPTVOSI.

Svnt quidam in eadem vrbe antipodes, qui, vt M. Cato ait, nec Orientem vnquam ſolem viderunt, nec Occidentem. Hos tu exiſtimas ſcire, quemadmodum videndum ſit, qui neſciunt quando? & hi mortem timent, in quam ſe viui condiderunt, tam infauſti nominis, quàm nocturnæ aues ſunt. Licet in vino vnguentóque tenebras ſuas exigant, licet epulis, & in multa quidem fercula diſtinctis, totum peruerſæ vigiliæ tempus diducant, non conuiuantur; ſed iuſta ſibi faciunt. Mortuis certè interdiu parentatur. At mehercules nullus agenti dies longus eſt. Extendamus vitam. Huius & officium & argumentum actus eſt. Circumſcribatur nox, & aliquid ex illa in diem transferatur. Aues F
quæ conuiuiis comparantur, vt immotæ facilè pingueſcant, in obſcuro continentur: ita ſine vlla exercitatione iacentibus, tumor pigrum corpus inuadit, & ſuper membra iners ſagina ſuccreſcit. Ita iſtorum corpora qui ſe tenebris dicauerunt, fœda viſuntur. Quippe non ſpecioſior illis, quàm morbo pallentibus color eſt: languidi & euanidi albent, & in viuis caro morticina eſt. Hoc tamen in illis minimum malorum dixerim: tanto plus tenebrarum in animo eſt. Ille in ſe ſtupet, ille calligat, inuidet cæcis. Quis vnquam oculos tenebrarum cauſa habuit? *Seneca Epiſt. 122.*

VTILIA *Pretioſa.*

Sicvti Monocerotis cornu non per ſe in tanto pretio habetur, ſed propter ipſius contra venena efficacitatem & vtilitatem deſideratur; ita monemur in vniuerſa vita non opinione nudæ æſtimationis ſolummodo, ſed experientia & vſu cuncta eſſe perpendenda, cùm nihil ſit in pretio habendum, quod non etiam ſit verè vtile & fructuoſum. Quo præcepto admoniti, meritò etiam diligenter ſumptus temperare ac metiri debemus. Quàm enim multis (vt ait Socrates apud Platonem) inutilibus & ſuperfluis quoque carere poſſumus? præſertim hoc noſtro ſuperbo atque ſumptuoſo ſeculo, vbi co- G
pia rerum non adeo neceſſarium, & effuſiſſimi luxus prodigalitate paſſim omnia, quà publicè quà priuatim, in peius ruunt, paulò poſt caſus præcipites allatura. Nam aurea iſta frugalitas, quam Sophocles appellat *σοφῶν καὶ ἀρίστων βουλευμάτων διδάσκαλον*, id eſt, ſapientum optimorúmque conſiliorum matrem, paſſim ſpernitur, atque de medio tollitur: contra creſcit profuſio incontinentiæ mater, cuius ſoboles petulantia, quæ malorum Iliad. in impiorum capita tandem accerſit.

Commoda quæ eſt vſu, non fama, res pretioſa eſt.
Diſplicet hæc paucis, at placet illa magis.

VTILITAS *ex inimicis.*

Periti agricolæ (inquit Plutarchus lib. de capienda ex inimicis vtilitate) roſas ac violas exiſtimant ſe odoratiores ac meliores reddere, ſi allia ac cepas iuxta eas plantent, quòd in ea excernatur, quicquid aliòqui alimenti acerui aut fœtidi illis ineſt: inimicus quoque excipiens inuidiæ & malignitatis alterius ictus, beneuolentiorem aliquem amicis, ſecunda vtentibus fortuna reddet atque commodiorem.

Liuor iners ſtimulos generoſis mentibus addit: H
Si per fœda roſis allia creſcit odor.

VXOR.

Hirvndo veris nuncia putatur ab hærendo ita dicta, quòd ædium trabibus adhæreat, *χελιδὼν* verò græcis *ἀπὸ τοῦ τοῖς χείλεσιν ᾄδειν*, *quod labiis cantet*. Plutarchus ſcribit quantum ipſis opus eſt, domos hominum ſubire, vmbram ſecuritatémque quærentes, ipſum autem hominem fugere tamquam feram. Ac Plinius vult hirundines è volucribus eſſe indociles, ſicuti è terreſtribus mures, cum elephanti iuſſa faciant, leones iugum ſubeant, in mari vituli tótque piſcium genera miteſcant. Quod etiam aſſerit Plutarchus VIII. Sympoſiac. Albertus tamen perhibet, ſe vidiſſe manſuefactas hirundines, quæ ad manum quoque volarent, quod quidem rariſſimè accidit, cum experientia conſtet hirundinem cauea incluſam mori potiùs, quàm quòd ſeruitutem iſtam ferre queat, quod Ælian. lib. 16. Animal. ca. 3. de Cercione ſiue murænula Indica quoque ſcriptum reliquit. Sic honeſta & pudica matrona ita ſeſe gerere cupit erga maritum, vt habeatur tamen pro amica, non ſerua, fugiens nimis illiberalem ſubmiſſionem, aut durum præter modum imperium, quo nihil excogitari poteſt grauius, præſertim erga hunc ſexum imbecilliorem, cùm ſecundùm Iuuenalem, Satyra 6. ...

— faciant

A *------faciant grauiora coacta*

Imperio ſæpius.

At contrà vt Ouidius cecinit,

Penelope manſit, quamuis cuſtode careret,

Inter tam multos intemerata procos.

Et veterum quiſpiam rectè ſtatuit,

Ἄριστον ἀνδρὶ κτῆμα, συμπαθὴς γυνή.

Optima viri poſſeßio, & vxor mutuo conſenſu illi amica.

De quo præclaræ ſententiæ apud alios auctores, tum paſſim in prouerbiis Salomonis, & apud Syracidem, cap. potiſſimùm 26. leguntur.

Tecta hominum ſubit, ipſum hominem fugit anxia Progne.

Gratum eſt hoſpitium, ſed graue ſeruitium.

B

F I N I S.

INDEX PRIMVS, IN LIBRO VI. HIEROGLYPHICORVM, QVAE NVPER COLLECTA ET PERIANIS ADDITA SVNT.

Numerus Paginam demonſtrat.

LIBER I.

ABiecta profunt pag. 8.
Abluida.
Abundantia. 9
Abuſus rerum.
Actiones præclaræ. 10
Admonitiones.
Adoptionis gratia.
Aduerſa conſtantiam deſiderant fortium pabulum.
Adulatio 11
Adulator.
Adulatores perniciosiſſimi 12. arcendi ad aulis Principum.
Adulterium. 13.14.15
Æquanimitas. 15
Ætas hominis 16
Æuum
Affectus cæcus.
Affectus compeſcendi, frenandi, moderandi. 17
Affectus & ratio.
Affectuum tormenta. 18
Affectibus caducis.
Afflictiones.
Agricola. 19.20
Altitudes. 21
Ambitio.
Ambitioſus. 22
Amici
Amicitia ſincera. 23
Mutua.
Amicus. 24
certus
inimicus.
Amor cauſa omnium. 25
Amor cæcus ſobolis. 26
immenſus ſobolis & ſubditorũ.
meretricius.
Amor penſis. 27
parentum erga libros ſui.
Amantis ignes.
Amoris illiciti lethalis exitus. 28.
nimij leuamen.
Anima. 29
humana.
Sancta.
Animæ domicilium.
Animæ inconſtantia miſera. 30
Animoſi viri.
Animus æger.
Animi affectus, motus, perturbationes.
Animi tranquillitas. 31
Animus bene inſtitutus excelſus.
Animus generoſus. 32
magnus & Sacer.
Sua ſorte contentus.
Annus. 33
Annus inſtans.
Antipathia hominum.
Antiſtes improbus. 34
Ardeliones
Ardua ſectanda. 35
Arma ſine conſilio, infirma & noxia.
Artifex ſuis artibus & machinis euerſus
Aſtutia fallax. 36
Auaritia.
Auarus. 22. 36. 37
Audacia male ſuada & infelix. 38
Aulicorum conditio. 39
Aulæ principum. 40
Auditus.
Auxilium Dei.

LIBER II.

BElla ciuilia. 41
Bellator ſtrenuus.
Bellicoſus 42
Belli alea dubia.
Bellum ciuile. 43
Beneficentia.
Benefici. 44
Bonis mala cedunt in bonum.
Cæleſtia ſpectanda. 45
cæleſtia quærens terrena non curat.
Calumniator.
Candor. 46
Capientes capti.
Captores.
Caſtitas coniugalis, 47
Cauſæ rerum latentes
Charitas in proximum 48
CHRISTVS, Chriſti domeſtici.
Chriſti vox. 49
Chriſtus redemptor & viuificator. 50
Chriſtus intuendos.
Chriſtiani.
Ciues optimus.
Clementia 51
Cogitationes variæ.
Colonus. 19
Commoratio noſtra.
Communionis humanæ neceſſitas. 52
Communio ſanctorum.
Concordia coniugalis.
ſoluta.
Condemnatio. 53
Conditio humilis, luctuoſa miſerrima.
Coniugum vinculum.
Coniugium diſpar. 54
Coniunctio fida.
Conſcientiæ morſus.
Conſecratio pia & recta. 55
Conſilia moderata. 57
Conſtantia 46 56
in aduerſis.
inuicta
Conſuetudo. 57
altera natura.
Contentiones fugiendæ.
Conuitia contempta.
Copia rerum. 9
Cunctator prudens. 58
Cunctatio prompes. 59
Salutaris.
Cura vigil.
Curioſi.
Curioſitas maledica.
Curioſitas nimia vitanda 60
Cuſtodia tuta.
Decor.
Iuuenum, & Senum 61
Defectio.
Detractores.
Delitiæ 62
DEVS.
Diabolus. 63
Dignitatum gradus. 64
Diffidentia.
Dilectio ſincera pros.
Diligentia in ſtudiis. 75
Diſciplina domeſtica
Diſputantes.
Diſſenſiones potentum. 66
Diuitiæ veræ.
Doctrina ſolida.
Doloſi homines.
Docti aliis minus doctis præſunt. 67
Doctor populorum.
Docti. 68
Dolor. 69
creſcens.
Domus amica.
Dona Dei.
aliis communicanda.
Ductor populorum. 67
Duæ viæ & vitæ. 70

LIBER III.

EBrietas. 71
Eccleſia Dei. 72.73.74.75
Eccleſia Chriſti catholica. 76
Eccleſiæ Dei ciues. 77
Dotes.
gloria.
Eccleſia militans. 78.79.80
Eloquentia 81
Epicurei. 82
Eruditiorum candor. 85
Eruditus multos erudiens.
Exercitationis vis mas.
Exercitus numeroſus. 84
Expectatio aulica.
Familiaritas aduerſantium vitanda. 85
Fatum.
Felicitas.
fluxa.
infida. 86
Femina pudica & fœcunda.
Feſtiuatio. 87
Fideles. 95
Fidelitas beneuola.
Fides coniugalis
Fides data ſeruanda. 88
Fides vigilans.
Fiducia humana excutienda. 89
Filiorum erga parentes gratitudo.
Formido vana. 90
Fortes.
Fortis.
Fortis mergitur nõ ſubmergitur.
Fortitudo.
Fortitudo inuicta pij animi. 92
Fraudes pernicioſæ.
Fraudulenti homines. 93
Fraus oppreſſa.
Frugalitas 94
Garrulitas coercenda.
Generoſus.
Generoſi. 95
Gloria.
humana.
mundana. 96
Gratitudo. 97
Gulnſus. 20. 67. 158
Hæredipetæ homines. 46
Homines infirmi. 97
Hominis ſtatus abſolutiſſ. 98
Homo homini Lupus.
Homo regenitus.
Hoſtis nullus ſpernendus. 99
Humilitas. 100
Hypocrita.

LIBER IV.

IGnauus. 101
Ignorantia.
Illecebræ peccati fugiendæ. 102
Illuſtres viri.
Imitator. 103
Impietas.
Impiger.
Improbitas inemendabilis. 104
Improbitas ſibi ſupplicium.
Improbi vitandi.
Improbus tãdem dat pœnas. 105
Imprudens.
Impudentia deplorata. 106
Impunitas.
Impurus.
Indignus repulſam patitur. 107
Induſtria laborioſa & diſcendi cupida.
Induſtria nutrix.
Ingenia præclara ſæpe latent. 108
Ingenia ambitioſa, luxuriantia, præcocia.
Ingenuitas laudata.
Ingenuus. 109
Ingenium corporeo robore præſtantius.
Ingratitudo.
Inimicus nullus contemnendus. 110
Iniuria nemini inferenda.
In dia. 111
Inſtitutio domeſtica. 65
Inſtitutionis efficacia.
Integritas. 46. 112
inuidiæ clamores contemnit, etc.
Inuidia.
fugienda. 113
Imbellis.
ſanata.
Inuidus.
Ira. 114
furor breuis.
compeſcenda.
Irrequieti homines. 115
Iudicium vulgi mirè deprauatũ.
Iuſti.
Iuſti & iniuſti. 116
Iuſtitia. 117
diſtributiua.
Iuſtus.
Iuuentus neglecta. 118

Index Primus.

Labor improbus omnia vincit 119

Labor moderatus. 110

Lætitia.

Laudabilia expetenda & ſequenda.

Legum cura, obſeruatio, reuerentia, neglecta.

Liberales. 44

Libertas non libera. 121

Libertatis amor.

iactura. 103

Libido carnis. 112

Libri varij quomodo legendi.

Lingua compeſcenda.

Lingua hominis. 133

Lues 134

Lucis veræ efficacia. 123

Luctus. 124

Magiſtratus. 150. &c.

Magiſtratuum oſcitantia.

Solicitudo.

Magnanimitas.

Magnanimus.

Martyres. 115

Matrona pudiciſſima.

Medicus. 88

Meditationes. 116

Membra veræ Eccleſiæ. 76

Mendax. 126

Mens generoſa. 127

pia.

reproba. 128

nulla ſine Deo bona.

Menſis. 129

Metus.

Migratio noſtra. 31

Miſericordia Dei. 130

Modus optimus.

Mœſtitia. 13

Mollities vitanda. 110

Morborum vſus. 132

Mors medela.

Mortificatio.

Mortis myſterium. 132

Mundus.

Munerum acceptatio.

Natura ſequenda.

Nobilitas vera.

Ocium fugiendum, 133

Omnia non omnia ſpernenda.

Opinionis vis 134

Opportunitas obſeruanda.

Oratio ardentiſſima & efficaciſſima.

Orationum piarum neceſſitas & effectus. 135

Orator.

Orbis iter. 136

Os vipæ.

Oſtentatores.

Otatio. 110

LIBER V.

Pacificus. 137

Pacis diuinæ nuncia.

Paraſiti. 138

Paratus in vtrumque. 139

Parentum officium.

Parſimonia.

Paſtor populorum. 67

Patientia preſſa, valentior. 139

Patriæ amor. 140

Patriam tueri optimũ augurium.

Peccatores. 141

Peccatum.

Perduelles.

Perfectionis aſſequendæ ratio.

Perfectionis ſtudium. 142

Perfidus.

Pericula nulla contemnenda.

Pericula vndiq; imminentia. 143

Perſeuerantia.

Perſuaſio ſtulida. 144

Petulans ad modeſtiam reductus.

Pietatis amor, aliis dolens, aliis amatus. 145

Piger. 146. 147

Pij & impij. 148

Piorum & impiorum conditio.

Pius & impius.

Pius vir.

Philoſophiæ ſtudium.

Poetæ Mecœnatẽ deſiderant. 149

Potentia victorioſa.

Præiuditia fugienda.

Præſtantia.

Princeps clemens. 150

Munificus.

Illuſtriſſimus.

Optimus.

Princeps placidus. 151

Sapiens.

Vigilans.

Principes. 158

Principis gloria. 152

Principum exempla.

Profani. 82

Proſperitas maleſuada.

Proſperitas mundana doloſa. 153

Prouidentiæ Diuinæ vis.

Prudens. 154

Prudentes.

Prudentia. 155

Prudentia ex variis peregrinationibus comparata.

Prudentia viribus potior.

Prudentiæ vis. 156

Pulchritudo vera.

Pudor. 53

Principes.

Ratio. 17

Reipublicæ ſanatio. 157

Reges. 156

Religio

Religio Chriſtiana & Cathol. 158

Renouatio proſpera.

Rerum vices. 2

Reſipiſcẽtia frugifera & vera. 159

Reſurrectio carnis. 160

Rex bonus.

Potens.

Sapiens.

Riſus inutilis & noxia. 161

Rixæ. 112

Sancti.

Sanctorum virtutes.

Sanguis.

Sapiens.

Sapiens fert omnia ſecum. 162

Sapientes. 68

Sapientia æterna.

Sapientia præditus. 163

Sapientis vox ſemper eadem.

Sapientis labor. 164

Sapientiæ vis.

Satan. 165. 166. 167

Scriptura Sancta. 168

Securitas intrepida. 169

Securitas periculoſa.

Sedes incertæ.

Seditioſi. 170

tollendi.

Senectus laudata.

Sepultura probroſa. 171

Seruitus voluntaria.

Seruus Dei.

Silentium.

Sobrietatis opus. 172

vtilitas.

Societas ciuilis.

Socius exoſus. 173

LIBER VI.

Sol. 174

Sol iuſtitiæ. 175

Solertia naturalis potẽtiſſima. 176

Solertiæ vis. 177

Solitudo honeſta.

Solitudo multitudine potior & tutior.

Solitudo quid requirat. 178

Sophiſta. 126. 178

Sophiſtæ. 179

Spes certa.

fruſtrata.

in aduerſis.

Spes impiorum. 180

Spes iucunda nutrix.

Spiritus Sanctus. 181

Spiritus ſancti lux viuiſica. 182

Studiorum modus & ratio.

Stolti.

Stultus. 183

Sublimitas.

Sufficientia. 64

Superna meditanda.

Sycophantæ.

Taciturnitas. 184

Talionis pœna

Temeritas. 185

Temporis prænotio. 185

Tempori ſeruiendum.

Tenebriones.

Terra. 187

Terror ex errore.

Tribulatio vtilis.

Tyranni. 111. 187

Tyrannis. 188

Tyrannus. 37. 189

Tyrannus potentiſſ. 190

Vafer. 142

Veneris immunditiæ incommoda. 191

Verbum Dei. 192

Veritas.

aliis ſalus aliis pernicies.

Veritatis Oratio. 193

Via vitæ.

Viciſſitudines perpetuæ.

rerum humanarum. 194

Victoria. 120. 194

Vigilantia.

Vigilantia domeſtica. 195

Villa profunt. 80

Vindictæ cupiditas.

Violentia nocens. 196

Vir bonus & prudens. 178. 196

Virtus. 197

ardua caſtra. 198

Difficilis, ſed fructuoſa.

expedita ſemper. 199

neglecta vireſcit.

Pudica.

Sibi pulcherr. merces. 200

vtilis ad omnia.

Virtutis alumnus.

Amor. 201

Virtuti in via nulla via.

Vis conſilij expers. 201

Vis prolifica.

Vita beata in terris. 203

Vita in morte.

Vita perennis. 204

Vitæ hum. fragilitas. 205

Curſus. 206

Ortus ſeu propagatio.

Vitia extirpanda. 207

Viuificatio. 131. 207

Vltio.

Vocatio. 208

Voluptas.

Voluptates. 209

Voluptuoſi. 210

Vtilia.

Vtilitas ex inimicis.

Vxor.

INDEX

INDEX ALTER,

Seu

NOMENCLATOR ANIMALIVM ET RERVM VARIARVM, EX QVIBVS HIEROGLYPHICA COLLECTA ET CONTEXTA SVNT.

A.

ABies. 22.b
Abſynthium. 149.d
Acanthis. 110.g
Acanthus. 139.d
Acarnanis. 27.d
Accipiter. 29.a 61.b 63.c 95.d 107.a 149.d 161.d 174.e 183.c 194.g
Accipitres. 159.c 171.a
Achates. 77.b
Adamas. 22.b 77.b
Aloe. 8.f
Alcedo. 134.g
Aloes. 10.a 63.h
Amarantus. 103.d
Amethyſtus. 77.a,b
Amphisbæna. 53.c
Anagyris. 57.e
Anemone. 96.f
Anguilla. 141.c
Anguis. Vide Serpens.
Anſer. 143.e
Anſeres. 88.h
Anthia. 179.b
Apes. 122.g 124.f 148.g 156.b 157.a 164.f, 192.b, 193.a
Aphya. 52.h
Apis. 23.b
Aper. 41.d, 114.g
Aqua. 11.b
Aqua. 9. *aliena,* 13. a *fortuna.* b 14.e
Aquila. 31.c,d, 41.b, 110.e 117.b, 119.d, 132.b, 138.e, 139.a, 183.c, 186.f
Aquila. 131.e
Aranea. 120.g
Arbor. 18.b, 20.g, 130.f, 148.g
Arbores. 19.b, 100.g, 152.f
Arbuſculs. 113.a
Ardea. 42.g, 154.f
Aries. 99.b
Armatum animal. 197.c
Armelinus. 55.b
Aromata. 106.g
Arundo. 85.a
Aſellus piſcis. 101.b
Aſinus. 27.d, 34.e, 171.a 101.e, 119.b
Aſpalatus. 128.b
Aſpis. 102.f
Aſteria. 85.e
Aueſcobertales. 65.a, *cornata.* 83.d, *Diomedea.* 88.e *Memnonia.* 88.f, *nocturna* 209.e, *Palamedis.* 94.h
Auis Aſra. 123.d
Aurum. 22.g

B.

BAlena. 12.e
Balena. 151.b, 202.e
Balſa num. 77 78. 137.b
Barbus piſcis. 170.g
Baſiliſcus. 104.g
Bernardus heremita. 51.d
Beryllus. 50.g, 78.b
Berylli. 161.e
Betonica. 150.e
Bombyces. 209.d
Bos. 19.d, 54.c, 139.a
Boues. 173.a, 187.b
Bucephalus. 97.a, 107.a
Buſones. 16.b

C.

CÆcias ventus. 22.e
Camelopardalis. 182.b
Camelus. 115.a, 120.e
Cammari, piſces. 178.g
Cancellus. 51.d
Cancer. 20.b, 67.a, 112.b. 206.b, *fluuiatilis.* 136.e
Cancri. 30.c, 48.b
Canes. 31.b, 59.d, 88.b *Indici.* 124.g
Canis. 20.b, 67.d, 87.c, 95.d, 121.b, 167.d, 183.a *marinus.* 60.g
Canthari. 61.d
Cantharides. 61.d
Cantharus. 47.b
Canum catuli. 110.f
Capra. 35.a, *ſylueſtris.* 150.g
Caprea Indica. 150.f
Caprificus. 144.b
Carduelis. 10.b
Carpio. 66.g
Caſſita. 89.a
Catuli. 57.b
Cedrus. 117.d
Cerua. 30.f, 203.a
Ceruicapra. 44.g
Ceruus. 93.e
Cete marina. 151.d
Chalcedonius lapis. 171.e
Chamæleon. 11.c,d, 21.d, 22.e
Chamæmelis. 32.g
Chryſantemus Peruuianus. 50.f
Chryſolithi. 168.g
Chryſopraſi. 161.c
Chryſopraſus. 77.b
Cryſtallus. 22.b.
Cicada. 179.d
Cicada. 146.g
Cicindela. 153.d
Ciconia. 22.g. 115.c, 115.d
Ægyptiaca. 140
Ciconie. 89.c
Citrus arbor. 132.b
Clytie. 128.f
Coccyx. 58.g
Cochlea. 79.d, 119.c, 162.g, 185.c
Collis fœcundus. 129.a
Coloſſus. 215.b
Columba. 29.e, 87.d
Columba. 137.c
Columbus. 21.d
Copiba. 207.e
Corallium. 155.b
Cornices. 52.g, 138.e
Cornix. 43.c, 108.b
Cornu. 149.d
Cornu. 21.b, 176.b
Coruus. 20.b, 84.g, 105.b, 114.b
Coturnix. 103.e
Craſſula. 68.b
Crocodilus. 12.f, 69.b, 97.a, 100.g, 186.c, 188.b
Crocus. 92.f
Cucurbita. 34.g, 110.f
Culex. 163.e
Cupreſſus. 11.c, 12.b, 91.a
Cyanus. 77.b
Cygni. 55.b, 147.b
Cygnus. 111.d
Cytiſus. 104.e

D.

DElphin. 50.g
Delphines. 27.a, 86.1
Delphinus. 117.c, 160.g
Dipſas. 28.f
Draco. 41.b, 42.b, 149.a
Dracones. 208.e

E.

EChinus. 112.e
Echini marini. 154.g
Elephas. 42.b, 151.a
Elephantes. 157.d. 208.e
Equa. 27.d
Equi. 10.e, 17.e
Equus. 17.e, 23.a, 42.f, 95.a, 109.b, 185.b, 201.b
Eryngium. 152.g

F.

FAlco. 108.e, 42.g
Falcones albi. 95.e
Felis. 106.f, 121.d
Fera. 11.b, 19.e
Ferrum. 191.a
Ficus. 88.g
Felix. 85.a
Flores. 148.f. 206.f
Fluctus. 27.e
Fenum. 148.g, 85.d 205.a
Formica. 27.d, 146.g
Frons. 106.a
Frumentum. 23.b

G.

GAllina. 65.b
Gallina. 150.h
Africana. 114.c
Gallopauus. 114.e
Gallus gallinaceus. 22.e, 59.b, 127.d, 128.e
Gemma. 148.f
Geniſta. 182.f
Gramen. 85.d
Grana frumenti. 187.e
Grues. 94.g, 112.b, 195.a

H.

HEdera. 40.f
Halcedo. 134.g
Halcyon. 79.c, d
Halciones. 163.c
Hedera. 23.d, 66.e. 127.a
Heliotropij flores. 128.f
Heliotropium. 81.d
Helleborum. 10.a
Hemerocallis. 61.a
Herba, 46.g *ſolſtitialis.* 85.d
Herba. 31.a
Herinaceus. 139.c
Heſperis. 182.f
Hiacyntus. 77.a
Hippopotamus. 157.b
Hirundines 25.a, 28.b, 122.e, 161.a, *piſces.* 143.b
Hirundo. 23.b, 209.b
Hiſtrix. 100.e
Hyana. 11.c
Hydra. 112.g
Hyoſcyamus. 36.f

Index Alter.

I.

Iaſpis. 77.b, 127.d
Ibex. 198.e
Ibis, 140.e
Ichneumon. 188.b
Ignis. 9.d, 18.c, 19.a, 29.b, 70.g, 192.e, in ſinu. 14.f
Ilex. 56.b

L.

Lacerta viridis. 32.f
Lampyrides. 154.e
Lampyris. 186.b
Lapidum aceruus. 8.b
Laurus. 43.d, 66.e, 112.e, 142.f, 200.g
Leo. 20.b, 51.a, 60.b, 90.e, 129.d, 147.b, 156.e, febricitans. 12.g
Leopardus. 87.b
Lepores. 194.b
Ligna. 11.b
Lilia. 9.d
Lilium. 199.d
Locuſta. 84.f, 97.d
Lucerna piſcis. 102.b
Lucius, 98.f, 109.e
Luna. 16.b, 21.a, 23.a. 57.d, 71.d, 72.73.74. 96.g, 129.e
Luna deliquium. 18.f
Lupi. 187.d
Lupus, 11.b, 109.d
 ceruarius. 36.b
Luſcinia. 65.e
Lutra. 188.e
Lux. 62.b, &c.
Lynces. 144.e

M.

Manucodiata. 45.b
Manna. 52.g, 124.e
Mare. 18.b, 31.a
Margarita. 48.f, g, 49.a
Maris receſſus. 18 f
Maxima planta. 50.f
Mel. 9.d, 11.e, 13 b
Melanurus. 104.b
Meleagrides. 114.e
Mente capti. 18.g
Mergus. 91.b
Meſſis. 133.e
Milium. 125.d
Milvus piſcis. 102.g
Monoceros. 91.d, 164.b, 165.a, &c. 201.a, 209 f
Montes. 100.g, 198.f
Morus. 58.b, 66.e
Mundus. 132.f
Mugil. 141.a
Mus. 138.g, albus. 55.d
Murena. 14.b, 33.d, 38 e, 130.b
Muſca. 10.f, 23.b, 183.b
Muſtela. 155.a
Muſtela. 16.b, 111.b
Myrica. 148.g
Myrica. 116.e, &c.
Myrrha 19.e, 127.b
Myrtus. 78.b, 79.a, b

N.

Narciſſi flores. 182.e
Natura, 21.a, b
Nauis. 17.e, 18.b, 98.e, 206.g, b
Nautilus. 90.g
Noctiluca. 153.d
Nix. 8.g
Noctua. 43.e, 133.d
Nubecula. 191.b
Nubecula. 70.f
Nux pinea. 198.b

O.

Oculorum acies. 17.b
Oculus. 16.g, 18.e
 lipiens. 10.e
Ocymum. 51.a
Olea. 137.b, 147.f, 204, a
Oleaſter. 10.f
Oleum. 11.e
Olor. 83.a
Olores. 125.c
Onocrotalus. 22.f
Opalus. 157.158.
Orobanche. 22.b
Oſtrea. 49.a, 138.g
Oua. 22.e
Ouis. 196.b

P.

Palma. 33.a, b, 76.e, &c. 91.a, 112.f, 113.b, 129.e, 148.g
Palumbi. 27.e
Panis abſconditus. 13.b, c, 14.f
Panthera. 113.d, 208.b
Pardalis. 87.b, 104.f, 128.g
Pardus. 40.e, 87.b, 104.f, 208, g
Paſſer. 169.d
Paſſer ſolitarius. 178.e
Paſſerculus. 30.
Paſtinaca. 45.e, 159.b
Pauo. 22.a, 86.g, 200.e
Petora pontica. 57.a
Pelecanus. 26 f, 60.f
Perdix. 37.d, 144.f
Perdicis pulli. 86.b
Perſea arbor. 193.b
Phaſianus. 144.f
Philomela. 65.e
Phœnix, 203.204.
Pholis. 94.e
Pica. 30.e
Pictura. 24.f
Picus Martius. 83.b
Pinna. 35.d, 172.f
Pinnotera. 22.e
Piſces. 98.f, 168.f, 169.b, 192.g. 202.a
Platanus. 136.g
Pluma. 8.g
Polypus. 9.d
Poma. 23.b
Pompilus. 70.g
Porcus ſaginatus. 37.b
Prata florida. 161.d
Pſittacus. 58.g, 103.a
Purpura. 123.b
Pyrauſta. 203.b, 208.f
Pyrites. 22.b
Pyropus. 77.b

Q.

Quercus. 50.a, 56.a, 142.f

R.

Radix. 141.b
Raja. 48.e
Ramus. 16.f
Rana paluſtris. 109.e, piſcatrix. 107, e
Ranæ. 179.a, Ægyptiæ. 155.
Regulus. 67.b
Remora. 47.e, 98.g
Rhamnus. 59.d
Rhinoceros. 91.a, 207.d
Rhododendrum. 163.d
Retaria. 19.a
Roſa. 199.e
Roſa. 9.d, 106.g, 193.a, 205.d, 206.f, 148.f, 209.g
Roſmaca. 97.c
Rupicapra. 36.e

S.

Salamandra. 21.e, 46.a, 170.e
Salix. 88.f, g, 118.f
Salmo. 24.b, 54.b
Salpa. 101.b
Sapphirus. 77.b, 161.d
Sardius. 77.b, lapis. 125.b
Sargi. 26.b
Saxum. 208.a
Scarabei. 61.d
Scarabeus. 99. 2.193.a
Scari. 24.f
Scena. 141.a, 144.f
Sciurus. 118.b, 177.b
Scombri. 51.b
Scorpio. 142.g
Scorpiones. 131.b
Scorpius. 20 g, b, 202.b
Segetes. 108.g
Seleucidæ aues. 44.e
Seleucides aues. 23.b, c
Semina fluminiſterum, & leguminum. 160.e
Semperuiuum. 10.e, 68.b
Sepia. 126.g
Serpens. 17.b. 92.g 93.d, 105.b, 136.g, 140.g, 152.f, 194.f
Serpentes. 59.d, 63.c, d, 102.f, 156.f, 158.b, 172.f
Silex. 65.d
Silurus. 184.f
Simia. 11.e, 12.g, 27.d
Simia. 26.e, 59.d
Siren. 124.b
Sitanes. 290.b
Smaragdus. 77.b, 130.e
Sol. 16.b, 18.b, 62.f, &c. 129.a, 174.175.176.
 Oriens. 21.a
Solis radij. 32.b
Speculum. 11.e
Sphinx. 15.b, c, 16.e
Spica. 64.e, matura, 126.e
Spina. 60.e, 152.h
Stella. 85.b
Stellæ. 62.g
Struthiocamelus. 56.g, 123.d, 144.f, 199.a
Sturnus. 145.a
Sus. 183.a
Sues. 106.g, 82.f
Surculus. 129.b

T.

Talpa. 101.d
Taurus. 19.d, 144.g
 auis. 21.d
Tauri auricula. 40.f
Taxus. 9.d
Tempeſtas. 18.f
Terra. 187.a
Teſta. 161.b
Teſtudo. 59.d, 69.d, 119.a
Teſtudines marinæ. 130.g
Thalaſſius. 77.b
Thus. 135.d
Thynni. 177.d
Tigris. 195.d, fera. 134.e
Topazius. 66.f, 77.b
Torpedo. 132.f
Trifolium. 82.g
Trochilus. 97.a
Tulipam. 182.e
Turdus. 184.e
Turtur. 54.f, 163.d
Turtures. 80.81.e, &c.

V.

Vales. 100.g
Ventus. 180.181.182
 aſter. 18.f
Venti. 18.e, 22.e, 31.a
Vepres. 61.d
Ver. 18.b
Veſpæ. 61.b
Veſpertilio. 93.a
Veſpertiliones. 102.e
Vinea. 74.b, 75.a, &c. 179.d
Vinum. 9.c, d, 71.b
Viola. 9.d, 100.e, 209.g
Vipera. 14.b, 184.g, 188.f
Vipera. 191.e
Viſcus. 50.a
Vitis. 22.e, 43.d, 52.e, 74.b, 75.a, &c. recta. 32.b
Viurum. 11.d, 12.e
Vitulus marinus. 168.g
Vlmus. 52.e, 23.c
Umbra. 11.c
Unguentum. 24.e
Vngenta. 106.g
Vniones. 29.b, 48.g, 19.a, &c. 127.d, 148.f
Vpupa. 182.e
Vranoſcopus. 44.f
Vrſi. 177.e, 180.g, 196.f
Urtica. 142.b
Vrus. 202.e
Vulpes. 64.f, 169.e, 195.e
Vultures. 46.b

X.

Xipinas. 35.b

FINIS.

INDEX

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM ET VERBORVM QVÆ IN HORI APOLLINIS HIEROGLYPHISIS SVNT, EORVMQVE NOTIS.

Numerus Paginam demonſtrat.

A.

ABorienus Hierogl. equa lupum conculcans. pag. 78
Abenragel aſtrologus. 39
Abracadabra pro amuleto. 36. 37
Aceiæ Draco. 70
Accerra conflagrans quarum rerum hierogl. 34. 35
Accipiter Dei, ſanguinis, victoriæ, &c. hierogl. 17
Accipitres ſolem intuentur. 17
Accipitris tibiæ os, aurum trahit 17. eius vita. ibid.
Accipiter hierogl. venti 76. ſanguinea bibit. 17
Accipitris volatus. 17
Accipiter prægnans hierogl. patris pre inopia filias deſerentis. 85
Accipiter gratus Apollini & latonæ. 17
Accipitres duo Martis & Veneris hierogl. 18
Acephalus gradiens hierogl. impoſſibilis. 65
Adiantom cum vpupa vide vpupam cum adianto.
Adulationa decepti hierogl. ceruus cum tibicine. 84
Ædificandi cupidi hierogl. manus. 88
Ægyptij varij in snuis metiendis. 15
Ægypti hierogl. accerra conflagrás. 34
Ægyptij diſciplinarum parentes. 2
Ægyptij ſignabant hoſtias. 57
Ælurum occidere capitale vbi 20. 21 V. Felem.
Ænigma de cribro 48. de horlogijs vide horlogiorum genera.
Æqualiter ius impertientis hierogl. ſtruthiocamelus. 88
Æquinoxij hierogl. cynocephalus. 27
Aëris tres regiones per Deos expreſſæ. 23
Æternitatis ſymbolum. 2. 3
Æternitatis finis nullus eſt 4. hieroglyphicum. ibid.
Æuum eſt ſine cauda. 4
Æuum. 3
Agedeyr filius vitras diei loquutus. 39
Aglaus Pſophidius prædio ſuo nunquam exiuit. 35
Alphóſi Hiſpaniæ Regis ſymbolú. 62
Alæ ſerpentum volantium quales. 6
Ambres ſacra quis liber. 47
Amentis hierogl. pelicanus. 62
Amoris Hierogl. laqueus. 77
Amuleta. 36
Anemone hierogl. morbi. 75
Anguilla Hierogl. hominis inuiſi. 85
Animæ hierogl. accipiter. 17. 18
Animæ quæ diu in corpore manſerit hierogl. phœnix. 42
Animi hierogl. leo. 28
Animæ ſedes quæ. 18
Animæ hominis maſculi hierogl. ſtella. 75
Annua duplex apud Ægyptios.
Anni Arcadum, Acarnanum, Græcorum varius. 15
Anni initium à Sirio quibus. 14
Annus inſtans quomodo ſignificatus. 13. 15
Annus quot habeat dies. ibid.
Anni hierogl. vultur. 21
Aperti hierogl. lepus. 38
Apum rex. 68. 69
Apes hierogl. populi obedientis. 68
Apum rex an habeat aculeum 69. non vtitur. ibid.
Aqua & ignis hieroglyphica puritatis. 52
Aquilæ pullus. 75
Aquila regis ſolitarij Hieroglyphicum. 80
Aquila pro Nilo. 32
Aquila lapidem geſtans hierogl. vrbem tuto incolentis. 79
Aquila adunco roſtro hierogl. ſenis fame enecti. 84
Aqua & terra Dij Ægyptiorum. 10
Aquila culta à Thebanis. 26
Araneæ in quo templo & propter quid non intraebant. 5
Aries ſine capite incedens. 66
Aries & Elephas v. Elephas & aries.
Arimanius habitus pro malo Deo. 14
Armatus hierogl. tumultus. 76
Ars iuuat. 49
Aroom anni hierogl. 15
Aſinus tuocototem ſerpenti dediſſe. 11
Aſininum caput hierogl. ſtolidi. 35
Aſinus Ammonij philoſophi diſcipulus. 35
Aſinus non peregrinantis hieroglyphicum. ibid.
de Aſino fabula. ibid.
Aſpectus hierogl. vultur. 21.
Aſpides in diademate pictæ. 6
Aſtrologica præſagia. 49
Atheorum quorumdam nomina. 12
Atribitæ colebant murem araneú. 26
Athyr. 72
Auctoris ſibi ipſi damni hierogl. caſtor pag. 81
Audax v. temerarius.
Audientis acute hierogl. capra. 81.
Auditus hierogl. auris tauri. 55
Auerſionis hierogl. lupus. 76
Aues quod templum non incolabant. 5
Auris hierogl. futuri operis. 76
Auris tauri. 55. 56.
Auri laudes. 5
Aurum ſolis filius. ibid.

B.

BAbylonij cepum colebant. 26
Baſiliſci inceſſus qualis. 7
Baſiliſco rum hiſtoriæ. 7.
Baſiliſcum eſſe gallum cenſet Bacius. 7
Baſiliſci venenum quantum. 7
Baſiliſcus afflatu necat 1. 7. Vnde dictus 4. Regalitatis habet inſignis. 4. 5
Baſiliſci prandium regale. 5
Cada uer eius reticulo aureo ſoſpenſum 5. pelles vbi viſæ. ibid.
Baieth quid. 17. 18
Bais quid. 14
Bilem alterius cauſa contrahens. 79
Biſextus quid & vnde dicatur. 16
Biſextilis annus an infauſtus. 16

C.

CÆci hierogl. talpa. 81
Cędis hierogl. veſpa crocodili. 76
Calamitatibus prioribus ſapiẽtis hierogl. taurus caprifico reuinctus. 82
Calecutani ſerpentes quales & quo honore colti. 6
Calor à ſanguine. 10
Camelus hierogl. tarde incedentis. 85
Cancer & oſtrea. 86
Canicula ſitidis anima. 13. 14
Caniculæ exortus ab Ægyptiis obſeruatus. 15. 16
Canicula ſtella. 14
Canis hierogl. ſacri ſcribæ, vatis, veſpillonis, ſplenis, odoratus, riſus, ſternutationis & magiſtratus. 49
Canis leuiſſimum habet ſplenem. 49
Canis cum regia veſte iudicis hierogl. 50
Canis quorum rex. 50
Capellę Libycę caniculam adorant 57
Capra culta à Mendeſiis. 26
Capra hierogl. acutè audientis. 81
Caput ſerpentis implicitum quid notet. 6
Caput abdit ſerpens. 54

Caput forte ſerpentis. 54
Caput neceſſarium homini vt gradiatur. 66
Capita duo quarum rerum hieroglyphica. 36
Capitis vulneribus moritur ſerpens. pag. 54
Capitis neceſſitas & nobilitas. 66
Carabus v. Polypus & Carabus.
Carduelis in eſuca oua hypenemia fecit. 12
Cari Imperatoris lepidum dictum ad Perſarum Regis legatos. 15
Carolus VII. Rex Bituricenſis dictus. 70
Caſtor hierogl. auctoris ſibi ipſi damni. 81
Caudæ crocodili robur. 74
Cauda læſa moritur murena. 54
Cauda crocodili hierogl. tenebrarum. 74
Cepus quale animal. 26
Cepum colebant Babylonij. 26
Ceruus hierogl. vitæ longæ. 76
Ceruus cum tibicine hierogl. adulatione decepti. 84
Ceruus & vipera hierogl. hominis celeriter & inconſultè fugientis. 83
Chabriæ ducis dictum. 30
Chæac. 72
Characteres Sinarum quot & quales. a
Chelidoniæ cum corde talpæ præſagium. 49
Chenalopeces V. Vulpanſer.
Chiragra in digito ſiniſtræ medico, mortis præſagium. 48
Chriſtus ſoli comparatus. 3
Chriſti hierogl. fullo. 71
Clepſydra Ægyptiorum quomodo facta. 27
Clepſydrarum inuentor quis. ibidem &. 28
Clepſydra quando & à quo primum Romam allata. 27
Cicada hierogl. ſacris initiati. 80
Ciconia hierogl. patrem colentis. 80
Ciconiæ amor in parentem. 63
Cleomenis caput Diacone impliciturn. 6
Clodius Glaber à Spartaco victus. 70
Cœli hierogl. vultur. 21
Cœlum fœminini generis nomine ſignificant Ægyptij. 2a
Cœli hierogl. craticula. 35
Cognitionis hierogl. formica. 59
Columba hierogl. ingrati. 65
Columba purum eſt animal 65. peſti reſiſtit 65. Cibus Regum ibid. fel habet inuentre. ibid.
Columba nigra viduæ hieroglyphicum. 77
Columba dorſo erecto hierogl. cuius. 79
Comedere pro conſiderare. 51
Concipere quo anno poſſunt mulieres. 42
Concordiæ hierogl. duo magiſtratus. 76
Conger & muræna aduerſantur. 53
Conciliantis ſibi alios hieroglyphicū lyra. 87
Conſtantini Leonis filij thronus. 40
Conſtantis hierogl. Hyænæ pellis. 82
Continentiæ hierogl. 75
Conyza veſcentis animalia hierogl. quorum. 83
Cor animæ ſedes. 18
Cor appenſum ori hierogl. oris boni viri. 75
Cor hierogl. Nili. 31
Cordis hierogl. Ibis. 46
Cor potiſſima corporis pars 32. de corde humano quid ſcribant Ægyptij. 32
Cordis qualitates. 46
Corium hippopotami duriſſimum. 64
Cornicis pulli hierogl. mouentis ſe ſemper. 85
Cornix hierogl. vitæ longioris. 84
Cornices cuius rei hierogl. 78
Cornices nuptiarum hierogl. 19
Cornices Veneris & Martis hieroglyphica. 18
Cornicum caſtitas. 18
Cornix inuocata in nuptiis. 19
Cornicula ad maris afflatus concipit. 22
Cornu hierogl. operis & vltionis. 67
Coturnicis os hierogl. tuti. 75
Cribrum hieroglyphicum quod. 47
de Cribro ænigma. 48
Crocodilus hierogl. rapacis, fœcundi, furentis. 72
impudentiæ hieroglyphicum. 73
oua multa parit & vbi. ibid.
eius oculi hierogl. ortus. ibid. & occaſus. ibid.
eius cauda hieroglyphicū tenebrarum. 73
quomodo habet oculos. ibid.
Cauda eius. 74
Crocodilus ore aperto hierogl. edentis. 83
Crocodilus hierogl. rapacis & inertis. 83
Crocodili veſpa hierogl. cædis. 76
Crocodilus & Scorpio hierogl. inimicorum congredientium. 77
Cucupha hierogl. grati animi. 63
Culicum hierogl. vermes. 79
Cuſtos domus hierogl. paſtophori. pag. 50
Cuſtodis Regis hierogl. ſerpens. 67
Cuſtodis hierogl. leonis caput. 29
Cygnus hierogl. muſici ſenis. 78
Cynici qui. 50
Cynocephali vbi culti. 25
Cynocephalus hierogl. lunæ, orbis, literarum, ſacrificij, iræ, natationis. pag. 25
Cynocephalus ſilente luna eſt triſtis. pag. 25. 26
per ſeptuaginta dies languet antequam moriatur. ibid.
Mercurio ſacer quia nouit literas 25. piſces non guſtat ibid. vnde dictus. 26
Cynocephalus lunæ exortus hieroglyphicum. 27
Cynocephali orientem lunam adorant. 27
Cynocephalum Hermopolitani colebant. 26
Cynocephalorum mira natura. 26
Cynocephalorum mira ſolertia. 26
Cynocephalus Æquinoctij hieroglyphicum. 27
Cynocephalus duodecies in die vrinam reddit. ibid.
Cynocephalus in Ægyptiorum hydrologus. ibid.

D.

Debilem fortis inſequentis hierogl. oris & equus. 79
Democriti mundi obſcuri. 9
Deſponſatæ hierogl. ſol cum ſtella. 76
Deus bonus & malus Ægyptiorum pag. 14
in Deo vtrúnque ſexum eſſe quis credidit. 24
Dei pulchrè ornati hierogl. 24
Dei hierogl. accipiter. 17
Dei prouidentia reguntur omnia. pag. 12. 13
Dei nomen ſoli datus. 16
Dei hierogl. ſtella. 75
Dentes Hippopotami vt ebur. 64
Dei hieroglyphicum ſol. 3
Diaboli hierogl. ſerpens. 67
Digitus hierogl. ſtomachi. 75
Digitos triginta habet ſcarabæus. 20
Digitus medicus ſiniſtræ, dat mortis præſagium. 48
Dimenſionis digitus hieroglyphicum. 76
Dionyſius Areopagita. 66
Domitio infanti ſerpentes ad fuerunt. 70
Doctrinæ hierogl. ros. 47
Docti rerum ſublimium hierogl. grus volans. 85
Domi ſeſſe continentis hierogl. formica cum pennis veſpertilionis. pag. 81
Drachmarum duarum hierogl. vultur pag. 21
Draco vnde dicitur. 67
Diſco quibus Diis ſacer. 5. 6
Draco *Vide ſerpens.*

E.

Edentis hierogl. crocodilus. 83
Elephas hierogl. ſagacis. 83
Elephanti lunam orientem adorant pag. 27
Elephas & aries hierogl. regis ſtultitiam fugientis. 83
Elephas & porcus hierogl. regis nugacem fugientis.
Elephas ſuos dentes defodiens hierogl. ſepulturę proſpicientis. 83. 84
Embryonis hierogl. rana. 37

Enixę

Enixæ ſemel hierogl. leæna. 83
Epephi. 71
Equa lupum conculcans hierogl. abortientis. 78
Equi cadauer Hierogl. veſparum. 78
Equus & Oris. *V. Oris. & Equus.*
Eruditionis Hierogl. ros, 46. 47
Eteſiæ an inundationis Nili cauſa. 32. 33
Exercitus hierogl. manus armatæ. 75

F.

FAbula de formica & muſca. 60
Fabula de Æthiopicis epulis quid ſignificetur. 13
Fati hierogl. ſidus. 24
Fati hierogl. lineæ ſeptem. 77
Fatum quid. 24
Febricitantis qui ſibi ſit medicus hierogl. leo ſimiam vorans. 82
Febrientis ex ſole hierogl. ſcarabæus cæcus. 78
Fel in iecore non habentia animalia. pag. 65
Felem interimere apud quos capitale. 58
Felis colitur ab Ægyptiis. 21
Felis aquaticus hierogl. cuius. 86
Felis oculi mutantur cum ſole. 20. bis 21
Filij hierogl. vulpanſer. 61
Filij matri inſidiantis hierogl. vipera. 80
Fiſtula. 87
Fœcundi hierogl. paſſerculus pyrgitis. 87
Fœcundi hierogl. crocodilus. 72
Fœmine ſcarabæorum nullæ. 20
Feminæ quãdo poſſunt concipere. 42
Folia hierogl. vetuſtiſſimi. 77
Fontes. 31. 32
Formica hierogl. cognitionis. 59
de Formica fabula. 60
Formica eſt ſolers. ibid.
Formica tempora cognoſcit. ibid.
Formica cum pennis veſpertilionis hierogl. cuius. 81
Formicarum abſentiæ hierogl. origanum. 77
Formidabilis hierogl. leo. 30
Fortis debiliorem inſequentis hieroglyph Oris & Equus. 79
Fortis & temperentis hierogl. taurus. pag. 54
Fridericus r r r, tarde cœpit loqui, & fuit eloquentiſſimus. 39
Fullonis hierogl. pedes. 71
Fullo hierogl. Chriſti. 71
Fumus hierogl. ignis. 76
Furentis hierogl. crocodilus. 72
Futurorum cognitionis hierogl. vultur. 21

G.

GAlbanum in peſte dat præſagium. 48
Galli gallinacei vulnere quis moriuus. 7
Gallum eſſe baſiliſcum quis cenſet. 7
Generatio & rerum corruptio. 12. 13
Generationis numerus. 41
Genij figurabantur ſerpente. 6
Grati animi hierogl. cucupha. 63
Grus volans hierogl. docti in ſublimibus. 85
Grus vigilans hierogl. inſidias præcauentis. 84
Guloſi hierogl. ſcarus. 86
Guſtus hierogl. initium Oris. 40
Guſtus vbi fiat.. ibid. & 41
Gyari incolæ fugati à muribus. 58
Gyrini quæ ranæ. 37

H.

HArpocratis capiti affiſus ſerpens. 8
Herculis II. Ducis Ferrariæ ſymbolum. 4
Hermiæ ſepulchrum. 30
Hermopolitani Cynocephalum colebant. 26
Hippopotami vngues hieroglyphicũ ingrati. 64
Hippopotami deſc. ibid.
Hippopotami dentes. ibid.
corium. ibid.
Hippopotamus retrouerſùs Nilum cedit inter paſcendum. 64
Quorum fluuiorũ peculiaris. ibid.
Hieroglyphica quæ in veſtibulo Minervæ. ibid.
Hieroglyphica quid. 2
Hieronymus Pragenſis in Lituaniam miſſus eſt. 6
Hircus cuius hieroglyphicum. 56
Hircus libidinoſus. ibid.
Hippocrates damnat amuleta. 36
Hippopotamus horæ hierogl. 76
Hieracium oculis prodeſt. 18
Hircus cultus à Mendeſiis. 26
Hirundines hierogl. opum parentum filiis relictarum. 77
Homicidæ ſupplicio affecti hierogl. turtur cum laqueo. 87
Hominis in mari multos ſeruantis hierogl. torpedo. 85. 86
Hominis qui ab accuſatore conuitiis affecti morbum inde contraxerit hierogl. baſiliſcus. 80
Hominis ob iracundiam igne caſtigati hierogl. leo & fax. 82
Hominis qui igne comburitur hieroglyph. ſalamandra. 80
Hominis temere & celeriter fugientis hierogl. Ceruus & Vipera. 41
Hominis ab hoſte oppreſſi hierogl. lupus ſine cauda. 82
Hominis inuiſi hierogl. anguilla. 85
Hominis qui nunquam peregrinatus fuerit hierogl. aſini caput. 35
Hominis primum informis hierogl. vrſa. 83
Horlogia tria, 28. *Vide Clepſydras.*
Horæ hierogl. hippopotamus. 76
Horus quis. 1
Horus vnde dictus. 1
Horæ vnde dicuntur. 1
Horarum obſeruatoris hieroglyphicum. 51
Horoſcopus quis. ibid.
Horæ variæ etymologiæ. 28. 29
Horæ pro quatuor anni tempeſtatibus. 29. & pro tempore. ibid.
Horus horis præeſt. 28
Humiliaris hierogl. accipiter. 17
Hydriæ appictæ fluminibus. 31
Hydriæ tres hierogl. Nili. 31
Hyæna hierogl. inconſtantis debilis. pag. 81
Hyena pellis & pardi hierogl. ab infirmo victi. ibid.
Hyæna dextrorſum & ſiniſtrorſum verſa hierogl. cuius. ibid.
Hyænæ pellis hierogl. conſtantis. 82

I.

IBis Mercurio dedicatur. 46 qualis ſit. ibid.
Ibis hieroglyphicorum primum. 45
Ibis cordis figuram habet & cordis eſt hieroglyphicum. ibid.
Ibis cum corde confertur. ibid.
Iechus Tarentinus. 55
Ichneumon hierogl. infirmi. 77
Ichthiophagi. 26
Ignis & aqua hieroglyphica puritatis. 52
Ignis hierogl. fumus. 76
Imaginum in amole is vanitas. 36
Imago dimidia hierogl. impietatis. pag. 76
Immunditiæ hierogl. Oryx. 66
Imperatoris dona quando. 14
Imperfecti hominis hieroglyphicum. pag. 37
Impietatis hierogl. imago dimidia. pag. 76
Impoſſibilis hierogl. acephalus gradiens. 65
Imprudentis hierogl. pelicanus. 62
Imprudentiæ hierogl. muſca. 59
Incedentis tandem hierogl. rana. pag. 85
Inconſtantis timidi & imbecilli hierogl. hyæna. 81
Indiæ ſerpentes alati. 6
Inexpertis hierogl. 77
Infirmi hierogl. Ichneumon. ibid.
Ingrati hierogly. Hippopotami vngues. 64
Ingrati hierogl. columba. 65
Inimicorum congredientium hierogl. Scorpio, & Crocodilus. 77
Iniuſti hierogl. Hippopotami vngues. 64
Inſidias præcauentis hierogl. grus. pag. 84
Inſtaurationis rerum hierogl. phœnix. 80
Interitus hierogl. mus. 58
Inundationis hierogl. phœnix. 42
Ioanna à Peria anno nono concepit. pag. 42

Ioannis Caſtriotæ dictum. 66
Iracundiæ hierogl. acerra cum igne. pag. 54
Iræ hierogl. Cynocephalus. 25
Iracundiæ hierogl. leo. 78
Iſis annum ſignificat. 13
Ithacenſes à piſcibus abſtinebant. 53
Iudicij hierogl. mus. 58
Iudicis hierogl. canis cum regia veſte. 50
Iuncus quibus ſtylus. 47
Iunonis hierogl. vultur. 21
Iuuentus quomodo data ſerpentibus. pag. 11

L.

LAqueus hierogl. amoris. 77
Latopolitani latum colebant. 26
Lebeтidem vt ponunt ſerpentes. 10
Leæna hierogl. ſemel enixæ. 83
Leonis caput hierogl. vigilantis, & cuſtodis. 29
Leo vnde dictus. ibid.
Leo dormiẽs oculos habet ſemiapertos, & caudam mouet. ibid.
Leo cur dicatur ſemper vigilare. 30
Leo in templorum veſtibulis ſculptus. ibid.
Leo formidabilis hierogl. ibid.
Leo hierogl. animæ. 28
Leonis forma. ibid.
Leo animal ſolare. ibid.
cum ſole confertur. ibid.
Leo eſt priore corporis parte validus. pag. ibid.
Leones in thronis erant. ibid. & 30
Leo omnibus animalibus formidini eſt. 30
Leo priore corporis parte fortior. 29
Leo fortiſſimum habet caput. ibid.
Leo hierogl. roboris. ibid.
Leoninum caput in ſomnijs quid ſignificet. ibid.
Leonem Leontopolitani colebant. pag. 26
Leones & faces hierogl. quorum. 28
Leones in fontibus. 31.32
Leo ſimiam vorans hierogl. cuius. 82
Leo iracundiæ hierogl. 78
Lepus hierogl. aperti. 38
vnde dicitur. ibid.
apertis dormit oculis. ibid.
Liber ſignatus hierogl. vetuſtiſſimi. pag. 72
Limitis hierogl. vultur. 21
Linarij obmuteſcunt in ortu caniculæ. 14
Linea ſuper alteram inflexa quid. 77
Lineæ duæ hierogl. vitæ & ſalutis. 23
Lingua hierogl. ſermonis. 38
Linguæ acumen guſtus ſedes. 45
Lingua hierogl. Nili. 31
Literarum hierogl. Cynocephalus, pag. 25
Literæ incluſæ digitis quorum hieroglyphicum. 77
Literarum Ægyptiarum quod hieroglyphicum. 47
Locuſta & polypus aduerſantur. 53
Loquela vnde hominum tarda. 39
Lucij voraces ſunt. 53
Lumbi hierogl. ſpinæ os. 75
Lunæ potentia & vis. 57
Lunæ exortus hierogl. Cynocephalus. 27
Luna hierogl. menſis. 71
quandiu appatet. ibid.
Lunæ mutabilitas. 3
Luna conſtans in ſua inconſtantis. pag. ibid.
Lunæ Eccleſia comparata. ibid.
Luna menſis hieroglyphicum. 14
Luna intra quot dies curſum ſuum perficit. 15
Lunam orientem quæ animalia adorant. 27
Luna & ſola tempus omne metimur. pag. 4
de Luna fabula Iudæorum. ibid.
Luna æternitatis hieroglyphicum. 3
Lunæ vis in corpora inferiora. ibid.
Luna & ſol vitam noſtram moderantur. 4
Lupus ſine cauda hierogl. cuius. 82
Lupum colebant Lycopolitani. 26
Lupus & lapis hierogl. cuius. 82
Lupus & mugil aduerſantur. 53
Lupus hierogl. auerſionis 76
Luſtratio ſit igne & aqua. 52
Lycopolitani lupum colebant. 26
Lyra hierogl. cuius. 87

M.

MAculæ pellis ſerpentum quales. 9
Magi multifariam ſerpentibus abutuntur. 8
Magiſtratus duo hierogl. concordiæ. pag. 76
Magiſtratus hierogl. canis. 49.50
Manucodiata caret pedibus. 6
Manus armatæ hierogl. exercitus. 75
Manus hominis. 88
Marathri ope exuuium ponit ſerpens. pag. 11
Marcio ſerpentem Deo præferebat. 6
Mares omnes ſcarabæi. 20
Martis & Veneris hierogl. 8
Martis hierogl. vultur. 21
Martis Deum ſtatua. 64
Matrimonium fidele quorum. 18
Merhit. 72
Medium. 68
Meſſi quid. 67
Mendeſij colebãt hircum & capram. pag. 26
Menſis hierogl. luna. 71
Menſes Ægyptiorum. 71.72
Menſis triplex eſt. 15
Menſis per ramum ſignificatus. 14
& per Lunam. ibid. & 15
Menſtruorum tempus. 42
Mercurius Ægyptiorum Cadmus. 26
Mercurij quinque. ibid.
Meſim. 72
Metalla planetis reſpondent. 5
Mineruæ hierogl. vultur & ſcarabæus. pag. 24
Mineruæ veſtibulo quid inſculptum. pag. 64
Minerua virago. 24
Mineruę hierogl. vultur. 21
Miſericordiæ hierogl. vultur. ibid.
Miſaldi ſmaragdus in morte Oruni diſſiluit. 48
Mons ex plano factus vna nocte. 4
Morbi hierogl. anemone. 75
Mortis hierogl. nycticorax. 76
Mouentis ſe perpetuo hierogl. cornicis pulli. 85
Mugil & lupus aduerſantur. 53
Mulieris viraginis hierogl. muſtela. 77
Mulieris fœmineos partus edẽtis hierogl. taurus ſiniſtrorſum pectans. pag. 78
Mulieroſi ſcarabæus hierogl. 21
Mundi Democriti quales. 9
Mundi hierogl. ſcarabæus. 19
Mundus mare, & fœmina conſtat. pag. 24
Mundus prouidentis Dei regitur. 12
Mundus ſerpente expreſſus. 8
Mundi nomen vnde. 9
Muræna & conger aduerſantur. 53
Muræna moritur cauda læſa. 54
Muræna. 87
Mus interitus hierogl. 58
Mures rodunt omnia. Ibid.
caſum domus præſagiunt. ibid.
Gyari incolas fugant. ibid.
Ægyptijs dant victoriam. ibid.
Mus araneus cultus ab Athribitis. 26
Mures Pontici. 58
Mures mali ominis. ibid.
Muſæi hierogl. 77
Muſcæ ſine capite volant. 66
Muſicis ſenis hierogl. Cygnus. 78
Muſica gaudentis hierogl. turtur. 79
Muſca hierogl. impudentiæ. 59
Muſcæ importunæ. ibid.
de Muſca ænigma. ibid.
Muſcæ vbi nullæ ibid.
Muſtella hierogl. mulieris viraginis. pag. 77
Moſtela fluuiatilis vorax. 53
Mutabilitas Lunæ. 3

N.

NAtnienſis ager imbrecatur. pag. 47
Natationis hierogl. Cynocephalus. pag. 25.26
Nefarij hierogl. piſcis. 52
Neruorum principium. 66
Nili incrementum. 72
Nili inundationis cauſæ. 45
Nili hierogliphica varia. 31
Nilus quando ſtagnat. 32.33
Nili inundationis cauſæ variæ. 31. 32.33.34
Nili nomina. 31
Nilus aquila dictus. 34
Nili inundationis hierogl. leo. 31

Nilium

Nilum templum Nili. 2
Noctua & paſſer hierogl. cuius. 79
Noctis hierogl. ſtella. 75
Numquid. 31
Numerus generationis. 41
Nuptiarum hierogl. 19
Nutricis optimæ hierogl. turtur. 79
Nycticorax hierogl. noctis. 76

O.

OBſidionis hierogl. ſcala. 77
Occaſus hierogl. oculi Crocodili. 73
Oculorum præſagia. 48
Oculo animi ſenſa exprimuntur. 38
Oculi felis cum ſole mutantur. 20. bis
Oculis prodeſt hieracium. 18
Odoratu miro ſunt vultures. 23
Odoratus hierogl. canis. 49
Onocrotalus quid. 62
Operis futuri hierogl. auris. 76
Operis hierogl. cornu. ibid.
Oraculi reſponſo ſanati hierogl. palumbus cum lauri ramo. 79
Origanum hierogl. formicarum abſentiæ.
Originis antiquæ hierogl. papyrus: pag. 40
Oris & equus hieroglyph. debilem fortis inſequentis. 79
Oris hieroglyphicum. 54
Os ſerpentis quale. ibid.
Oris tuitium hierogl. guſtus. 40
Oromazes optimus Deus. 14
Ortus hierogl. ſcarabæus. 19
Orbis hierogl. Cynocephalus. 25
Ortus hierogl. Crocodili oculi. 73
Oryx Oriētam lunam & ſolem aduerſatur. 56
Orygis improbitas. 57
Oryx caniculam adorat. 57
Oſiridis regnum. 72
Oſtrea prægnantia. 86
Oſtreum & cancer. 86
Ouiæ panem ex piſcibus faciunt. 26
Oua ſubuentanea. 21. 22
Ouem colebant Saitæ. 26
Oues ſuas perdentis hierogl. conyza oues veſcentes. 82
Oxyrinchon adorant qui. 52

P.

PAchon. 72
Palma annum ſignificat. 13
ramum ſingulis menſibus producit. ibid.
Palumbus cum lauri ramo hierogl. oraculi reſponſo ſanati. 79
Panis ex piſcibus. 26
Papyrus quid. 40. & ad quos vſus, pag. ibid,
antiquæ originis hieroglyphicum. pag. ibid.
Paraſiti muſcæ. 59
Pardus hierogl. peccata tegentis ſua. pag. 84
Partus multitudine mirabilis. 23
Patris amantis hierogl. ciconia. 80
Patris hierogl. ſcarabæus. 19
Patris inuiſo filio hæreditatem relinquentis hierogl. ſimius. 81
Patris filios præ inopia deſerentis hierogl. accipiter pregnans. 85
à Patrono male tractati hierogl. paſſer, & noctua. 79
Paſſer & noctua. *Vide Noctua, & Paſſer.*
Paſſerculus pyrgitis. 87
Paſtophori hierogl. cuſtos domus. pag. 50
Paſtophori qui dicti. 51
Paſtophori medicinæ dabant operam. 51
Parentis hierogl. lepus. 38
Paupertas ſtudijs obeſt. 48
Payni. 72
Pedes hominis hierogl. fullonis. 72
Pedes gemini hierogl. ſolſtitij hyberni. 75
Peccata ſua tegentis hierogl. 81
Peccata tegentis ſua hierogl. pardus. pag. 84
Pelargos. 63
Pellicanus hierogl. imprudentiæ. 62.
quomodo ſe gerit erga pullos. ibi.
eius roſtrum quale. ibid. & 63
vnde dicatur. 63
Pelle maculoſa Panos ſtellæ ſignificatæ. 9
Pelle Bacchi idem ſignificabatur. pag. eadem.
Perdices duæ hierogl. cuius. 44
Perdices aucupibus pro pullis ſaluādis illudunt. 61
Peregrinatio ſapientes facit. 36
ex Peregrinatione longa reuerſi hierogl. phœnix. 44
Pericles contemptus quòd amuleta magnifecerit. 37
Pernicioſi hierogl. porcus. 78
Peſte liberat columba. 65
Phæaces abſtinebant à piſcibus. 53
Phœnix quarum hieroglyphicum. 42
Phœnicis deſcriptio 42. 44. 45. rogus ibid. 44. vita longiſſima. 43. 44. 45. quot annorum. ibid.
Phœnix inſtaurationis rerum poſt longum tempus hierogl. 80
Phœniceus color. 14
Phaoti. 71
Pharmuti. 72
Phagrum non guſtant pyenitæ. 53
Phamenoth. 72
Piſcis hierogl. nefarij 52. à piſcibus abſtinebant Ægyptij 52. 53. & alij. ibid.
Piſcis hierogl. odij. 53
Piſcium malitia. 53
Oxyrynchum adorant qui. 52
ex Piſcibus panis. 26
Planetis metalla reſpondent. 5
Plantæ diuerſæ naturæ. 47
Polypus hierogl. vtilia & inutilia abſumentis. 86
Polypus & carabus hierogl. cuius. pag. 86
Polypus. 87
Polypus & locuſta aduerſantur. 53
Populi Regi morigeri hierogl. apes pag. 68. 69
Porcus & elephas. *Vide elephas & porcus.*
Porcus hierogl. pernicioſi. 78
Præſagia aſtrologica. 49
Præſagiorum medicorum liber. 47. 48
Præſidij hieroglyphicum. 36
Præſtantiæ hierogl. accipiter. 17
Profuſi hominis hierogl. polypus. pag. 87
Prouidentia Dei reguntur omnia. 12
Proemphanarum Rex canis. 50
Pubertatis annus. 41
Pulices & pediculi moribundorum quo ſe recipiunt. 48
Pueri cur loqui non poſſunt. 39
Puerulus in natiuitate loquens. 39
Purgatio V. Luſtratio.
Purum animal columba. 65
Puritatis hierogl. ignis & aqua. 52
Pyrgitis V. Paſſerculum.

Q.

QVinarij numeri hierogl. 24

R.

RAmus menſem ſignificat. 14
Rana embryonis hieroglyphicum. 37
Ranas multas enixa mulier. ibid.
Ranarum pluuia & vnde fiat. ibid.
Ranæ poſteriores pedes habentis hierogl. 85
Rapacis & inertis hierogl. crocodilus. pag. 83
Rapacis hierogl. crocodilus. 72
Reges vigilare debent. 67. 68
Reges columbis veſcuntur & cur. pag. 65
Regis peſſimi hierogl. ſerpens. 67
Regis hierogl. ſerpens. 68
Regis ſtultitiam fugientis hierogl. Elephas. 83
Regis nugacem fugientis hierogl. Elephas & porcus. 83
Regis ſolitarij hierogl. aquila. 80
Regi ſuo obtemperant apes. 68. 69
Remedij hieroglyphicum. 36
Reſipiſcentis hierogl. fiſtula. 87
Retrocedens paſcitur hippopotamus. pag. 64
Richardi III. Regis Angliæ ſymbolum. 4
Riſus hierogl. canis. 49
Roboris hierogl. leo. 29
Ros doctrinæ hieroglyphicum. 47

S.

SAcerdotum Ægyptiorum duplex ſcientia. 2
Sacris initiati hierogl. cicada. 80
Sacrificij hierogl. Cynocephalus. 25
Sagacis hierogl. elephas, 85
Saitę ouem colebant. 26
Salamandra hierogl. cuius. 80
Salutis & vitæ hierogl. duæ lineæ. 23

Sanguinis auidus accipiter. 17
Sanguinis hierogl. accipiter. 17
Sapiẽtis prioribus calamitatibus hierogl. taurus caprifico reuinctus 82
Saltatione gaudentis hierogl. turtur. pag. 79
Saturnus anguem cites collum tenens quid. 4
Sbo. 47
Scarabæus cæcus ſebrientis ex ſole hierogl. 78
Scarabæus & vultur Vulcani hierogl. pag. 24
Scarabæus hierogl. voluptuarij. 21
Scarabæus habet digitos triginta. 20
Scarabæus ſolis imago. ibid.
Scarabæus variarum rerum hierogl. pag. 19
quomodo gignitur. ibid.
Scarabæi pila. 19.20
Scarabæus ſine matre eſt. 19
Scarabæi ſine fœminis ſunt. 20
Scarabæorum tres formæ. ibid.
Scarus hierogl. guloſi. 86
Sceleſti hierogl. Oryx. 56
Scientia iuuat. 49
Scorpio, & Crocodilus hierogl. inimicorum congredientium. 77
Scorpio latens in ore leonis maioiorei iuuenem lædit. 30
Scribæ ſacri hierogl. canis. 49
Scribebant antiqui iunco. 26
Semen hominis. 75
Senex Veronenſis qui ſuo nunquam exiuit agro. 35
Senis fame enecti hierogl. aquila adunco roſtro. 84
Sepia. 87
Sepulchrum Hermiæ. 30
Sepulturæ ſuæ proſpicientis hierogl. elephas dentes defodiens. 83. 84
Sermonis hierogl. lingua. 38
Sermo duplex ſacerdotum Ægyptiorum. 2
Serpentibus ad multa abutuntur magi. 8
Serpens æternitatis hieroglyphicum. pag. 4
Serpens vnde dicitur. 67
Serpere de aqua dictum. 10
Serpens capiti circumpoſitus quid notet. 6
Serpentibus diuini honores exhibiti. pag. 5.6
Serpens tegens caudam quid notet. 1
Serpentes in hypocauſtis alii & adſpulas vocati. 6
Serpens hierogl. Regis. 70
Serpentes futuris potentibus adfuerunt. 70
Serpens vigilans hierogl. regis cuſtodis. 67
& domini. 68
Serpentium tria genera. 1
Serpentes terreæ naturæ. 10
Serpentes frigidi ſunt. ibid.
Serpens lubricus eſt. ibid.
Serpentis os. 54
Serpentis vis omnis in capite. 54
Serpentium volantium alę quales. 6
Serpentium variorum nomina. 6.7
Serpentis vigilantia. 67
Serpens renouatur vere & quomodo. pag. 10.11
Serpentes terreſtres aquatiles, & volatiles. 6
Serpente mundus expreſſus. 8
Serpens implicitus Regis peſſimi hieroglyphicum. 67
Serpentem Deo quis præferebat. 6
Serpentium diuiſio. 6
Sethon vulcani ſacerdos. 58
Seuerus Imperator ſua ſomnis magnaciebat. 37
Sidus hierogl. fati, quinarij numeri, & Dei. 24
Signabant hoſtias Ægyptij. 57
Silentij hierogl. quis numerus. 39
Simius hierogl. patris inuiſo filio hæreditatem relinquentis. 81
Simius meiens hierogl. ſua errata tegentis. 81
Sinarum characteres quales & quot. pag. 2
Smaragdus mortis dat præſagia. 48
Smaragdini oculi. 30
Sol videt omnia. 44
Sol Deus appellatus. 16
Sol cum ſtella hierogl. deſponſatæ. pag. 76
Sol Dei hierogliphicum. 16
Sol & Luna æuum notant. 1
Sol æternitatis ſymbolum. 2
Solis vis, & beneficia. ibid.
Sol temporum ſymbolum. 3
Sol Dei ſymbolum. ibid.
Sol & Luna vitam noſtram moderantur. 4. & tempus omne. ibid.
Sol diuerſimodè pictus. 11
Solſtitij hyberni hierogl. pedes iuncti. 75
Somnia à Seuero magnifichant. 37
Sothis quid. 13
Spartaci faciem ſerpens impleuit. 70
Spina dorſi hierogl. quarum rerum. pag. 75
Splenis hierogl. canis. 49
Splen canum. 49
Splenitici quales ſunt. 50
Splenitici quomodo curantur. ibid.
Squamis ſerpentis notatæ ſtellæ. 9
Statuæ magicæ. 36
Stella hieroglyphicũ Dei, noctis, temporis anni &c. 75
Stellarum numerus. 25
Stellis ſemen Abrahæ comparatur. 3
Stellæ quales ſunt. 9
Stellæ ſerpentis ſquamis notatæ. 9
Stellæ aliis aliæ lucidiores. ibid.
Sternutationis hierogl. canis. 49
Sternutant oriente canicula quæ animalia. 57
Stomachi hierogl. digitus. 75
Struthiocamelus. 88
Sublimitatis hierogl. accipiter. 17
Subuerſionis hierogl. mus. 58
Syenitæ abſtinent à Phagro. 53

T.

TAlpa hierogl. cæci. 81
Tarde incidentis hierogl. camelus. 85
Taurus dextro genu alligatus hierogly. cuius. 82
Taurus caprifico reuinctus hierogl. cuius 82
Taurus ſiniſtrorſum ſpectans hierogl. fœminæ fœmineos partus edentis. 78
Taurus hierogl. fortis & temperantis. 54
Taurus victus quid agit. 55
Tauri auricula hierogl. auditus. 55
Taurus hierogl. eloquij. ibid.
Temerarij hierogl. veſpertilio. 79
Temperantis, & fortis hierogl. taurus. 54
Temperantiæ parum ſtabilis hominis hierogl. taurus dextro genu alligatus. 82
Templum ab auibus, & araneis tutum. 5
Templum vnum tribus Diis. 23
Temporis hierogl. ſtella. 75
Temporum ſymbolum. 3
Temporis mutabilitas. 21
Tempora renouantur. ibid.
Tempus omnia deſtruit. 4
Tempora cognoſcit formica. 60
Tenebrarum hierogl. cauda crocodili.
Terra & aqua Dij Ægyptiorum. 10
Terra frigida & grauis. ibid.
Thebani aquilam colebant. 26
Theuth quis. ibid.
Thoib. 71
Throni cum leonibus. 30. 28
Thronus Conſtantini Leonis filij. 30
Timentis ex improuiſo contingentia hierogl. lupus & lapis. 82
Tonitrui vocis remotæ hierogl. 39
Torpedo hierogl. cuius. 85
Trajanus Pius Baſiliſci afflatu mortuus. 7
Turtur laqueo implicata. 87
Turtur hierogl. ſaltatione, & muſica gaudentis. 79
Turtur hierogl. nutricis optimæ. ibi.
Tuti hierogl. coturnicis os. 75
Tumultus hierogl. armatus. 76
Tybi. 72

V.

VAccæ grauius tauris mugiunt. pag. 56
Vas quid Ægyptiis. 39
Vas aquæ & terræ Ægyptiorum. 10
Vatis hierogl. canis. 49
Vbęius quid. 1
Veneris, & Martis hierogl. 18
Venti hierogl. accipiter. 76
Vermes hierogl. culicum. 79
Veſtes Ægyptiorum albæ. 71
Veſpillonis hierogl. canis. 49
Vetuſtiſſimi quę ſint hieroglyphica. pag. 77

Veſ-

Index Alter.

Veſpa crocodili hierogl. ſanguinis. pag. 76
Veſparum hierogl. cadauer equi. 78
Veſpertilio hierogl. temerarij. 79
Viciſſitudines rerum. 12. 13
Victi, *vide* hominis ab hoſte, &c.
Victi ab infirmo hierogl. pellis hyænæ, & perdi. 81
Victi ab hoſte hierogl. hyæna. ibid.
Victoriæ hierogl. accipiter. 17
Victoria à Deo. 24
Viduæ hierogl. columba nigra. 77
Vigeſimus octauus numerus myſticus. 72
Vigilantis hierogl. leonis caput. 29
Vigilantia Regum. 67. 68
Vindemiæ copioſæ hierogl. vpupa. pag. 84
Vipera hierogl. vxoris maritum odio habentis. 80
Vipera hierogl. filij matri inſidiantis. ibid.
Viri hierogl. 19
Vita & ſalutis hierogl. duæ lineæ. 25
Vipera & ceruus. vide ceruus & vipera.
Vitæ longæ hierogl. ceruus. 76
Vitæ longioris hierogl. cornix. 84
Vltionis hierogl. cornu. 76
Vnigeniti hierogl. 19
Vniratis laudes. 23
Vnitas non eſt numerus, ſed numerorum principium. 23
Vocis remotæ hierogl. tonitru. 39
Voluptatis hierogl. numerus quis. 41
Vomentis hierogl. felis aquaticus. 86
Vpupa cum adianto hierogl. vuarum eſu ægri. 84
Vpupa hierogl. vindemiæ copioſæ. pag. 84
Vrbem tutò incolẽtis hierogl. Aquila lapidem geſtans. 79
Vrſa prægnans hierogl. cuius. 83
Vrticæ præſagium. 48
Vuarum eſu ægri hierogl. vpupa cum adianto. 84
Vulcanus Sethoni apparet. 58
Vulcani hierogl. ſcarabæus & vultur. pag. 24
Vulpanſer hierogl. filij. 61
aucupem fallit. ibid.
eius in filios amor. ibid.
Vultures omnes fœminæ. 20
Vultur & ſcarabæus hierogl. Mineruæ. 14
Vultures mares nulli. 21. 22. 25
Vultur ex Borea concipit. 21
eſt oculo perſpicaci. ibid. & 25
futuras ſtrages præſentit. 21
quibus rebus annum inſumit. ibid.
Vulturis in pullis alendis amor. 21
Vultures centum annos viuunt. 22
Vultures miro odoratu. 25
Vxor viro obtemperans Venus eſt. 18
Vxoris maritum odio habentis hierogl. vipera. 80

Z.

ZElotypi hierogl. acerra. 34
Zephyrus ventus fœcundus. 22

FINIS.

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΩΟΥ

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ, Α ΕΞΗΝΕΓΧΕ ΜΕΝ
αὐτὸς Αἰγυπτίᾳ φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν
Ἑλλάδα διάλεκτον.

HORI APOLLINIS NILIACI

HIEROGLYPHICA, QVAE QVIDEM
IPSE ÆGYPTIO SERMONE EXTVLIT,
Philippus verò Græca lingua donauit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ α΄.

Πῶς αἰῶνα σημαίνουσι.

ΑΙΩΝΑ σημαίνοντες, ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, διὰ τὸ αἰώνια εἶναι στοιχεῖα. Αἰῶνα δὲ ἑτέρως γράψαι βουλόμενοι, ὄφιν ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὴν οὐρὰν ὑπὸ τὸ λοιπὸν σῶμα κρυπτομένην, ὃν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι οὐραῖον, ὅ ἐστιν ἑλληνιστὶ βασιλίσκον. ὅνπερ χρυσοῦν ποιοῦντες, θεοῖς περιτιθέασιν. αἰῶνα δὲ λέγουσιν Αἰγύπτιοι διὰ τοῦδε τοῦ ζώου δηλοῦσθαι, ἐπειδὴ τριῶν γενῶν ὄφεων καθεστώτων, τὰ μὲν λοιπὰ θνητὰ ὑπάρχει, τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον, ὃ καὶ προσφυσῆσαν ἑτέρῳ παντὶ ζώῳ, δίχα καὶ τοῦ δακεῖν ἀναιρεῖ. ὅθεν ἐπειδὴ δοκεῖ ζωῆς καὶ θανάτου κυριεύειν, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασι.

HIEROGLYPHICVM I.

Quomodo æuum ſignificent.

Aeuum ſignaturi Solem, & Lunam depingunt, quòd æterna ſint elementa. Aliter etiam ſignificaturi, ſerpentem pingunt, qui caudam reliquo corpore tectam habeat. Eum Aegyptij Vbaum vocant, qui Græcis Baſiliſcus eſt, quem quidem ex auro fictum diis circumponunt. Aeuum autem hoc animali ſignificari dicunt Aegyptij, quòd cùm tria ſint ſerpentium genera, cætera quidem mortalia ſunt, hoc ſolum eſt immortale, & quodlibet aliud animal afflatu ſuo ſine morſu interimit. Vnde cùm vita neciſque poteſtatem habere videatur, id cauſa eſt cur deorum capiti ſuperimponatur.

COMMENTARIA.

HOrus *Apollo.*] Qui velit certò dicere, quis hic Apollo ſit, opus habeat Apolline. An Alexandrinus ille Horus, qui Græcè de re Grammatica ſcripſit, vt apud Suidam eſt, noſter ſit Horus, qui hæc Ægyptiacè? An ille Horapollo Panopolitanus Græcorum commentariorum ſcriptor? vix aſſentior. Fueritne ſacerdos Ægyptius, qui celeberrimo apud Ægyptios Hori nomine, ſuum hoc opus inſcripſerit, tum vt maiorem ſuo libro conciliaret auctoritatem, tum vt euulgatæ rei ſanctioris inuidiam, adſcititio nomine effugeret? arioletur aliquis, non enim cum Horatiano Tireſia dicere conceſſum mihi,

Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.

In Hyrcania pardi ſunt, in Africa leænæ; ex vtroque tamen iuncto leopardus oritur. Idipſum in hoc nomine Horuſapollo factum video. Horus nomen Ægyptium eſt, Apollo Græcum, ex vtroque tamen vnum nomen fit. In hoc tamen diuerſitas eſt, quòd qui pardum dicit, non dicit leonem; nec qui leonem, pardum. Qui autem Apollinem dicit, dicit Horum; Et qui Horum, Apollinem. Nam Horus apud Ægyptios glorioſum nomen, idem erat quod Apollo apud Græcos: Et Horus, & Apollo, idem quod Sol. Horus vel Orus deducitur ab Hebræo אור *Or*, hoc eſt, vrit, calefacit, & illuſtrat, quæ certè Soli quadrant. Ab Horo, hoc eſt Sole, horæ vigintiquatuor, quibus dies, noxque conficitur, nomen acceperunt, vt ſcribit Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 21.

Mirum eſt quàm multas de Horo fabulas Niloriet calami ſcripſerint. Nihil aliud legere eſt in Ægyptia papyro, quàm de Iſide, Oſiride, & Horo commenta.

Niliaci.] Νειλιακοῦ, & Νειλώου vtrumque legitur, non à Nilo flumine, cui ſeptem oſtia; ſed ab vrbe Ægypti, cuius mentio apud Stephanum περὶ πόλεων: vel etiam forte à templo Nilo dicto, cuius antiſtes fuerit Nilus iſte. Conſtat enim templum Nilo ſacrum ſub hoc nomine fuiſſe. Vtinam de Horo Apolline æquè conſtaret, quem ſcimus Ægyptiacè ſcripſiſſe Hieroglyphica & Philippum neſcio quem longo pòſt tempore Græca lingua donaſſe, ſed incultè;

—— ſubit aſpera ſylua,
Lappæq́ tribuliq́ue.

ὀρθίνος pro ordine ab eo vſurpatus, num lappa eſt; πάτριος pro patrono num lappa: Horum illum Iſidis filium membratim laceratum legimus. Nonne eadem ſors Horo iſti, & à Philippo, & à Saturno omnia lacerante.

Duplex erat ſacerdotum Ægyptiorum ſermo, plebeius alius, qui de rebus tritis, vulgaribus, & piſce, vt Plutarchus auctor eſt, figurabatur. Alius ſacer, & myſticus, quo vtebantur quotieſcumque de Horo, eiuſque parentibus erat mentio. Ex quibus colligo, quàm appoſitè quadret Hori nomen libro de myſterijs Ægyptiacis. Apollinis etiam nomen egregiè conuenit; cùm enim Apollo rerum obſcurarum ſit conſcius, libro Hieroglyphica exponenti conſentit.

Hieroglyphica.]. Hieroglyphica ſunt ſacra & abdita quædam monumenta, non elementis, ſed ſculpis animatorum inanimatorumque figuris, res varias, etiam quæ ſub ſenſum non cadunt ſignificantia, quibus inter cæteros populos, Ægyptij claruerunt. Neque verò cenſendum eſt, vt literæ Sinarum, quos patres Societatis IESV multis cum laboribus fide Chriſtiana informare conati ſunt, vera & germana ſint hieroglyphica. Vidi librum hiſce characteribus inſcriptum, qui Clementi VIIJ. ſummo Pontifici mittebatur. Erant in eo diuerſiſſimi linearum ductus, præterea nihil. Scio iſtiuſmodi characterum millia quinque, atque adeò amplius apud eos eſſe, quorum primus Deum ſignificat. Singuli enim ſingulas res notant. At nulla ineſt ſimilitudo rerum quas videmus, quas tangimus. Ægyptij Philoſophi, quos Macrob. lib. 1. ſomn. Scip. cap. 19. diſciplinarum parentes vocat, & libr. 1. Saturn. cap. 14. Solos rerum diuinarum omnium conſcios primi mortales fuerunt, quique præ cæteris populis myſteria callueruat. Πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων Αἰγύπτιοι λέγονται, ſcribit Lucianus Syriac. θεῶν τε ἐννοίην λαβεῖν καὶ ἱερὰ εἰσαθέσθαι καὶ ὀνόματα καὶ ἱροὺς λόγους. Pythagoras, Plato, Apollonius, Thyanæus, Thales, & Eudoxus in Ægyptum profecti ſunt, vt à ſacerdotibus arcana Philoſophiæ, & Theologiæ myſteria addiſcerent. Εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενοι καὶ συγγενόμενοι τοῖς ἱερεῦσι. vt ſcribit Plutarchus. Doctores illi Ægyptij myſteriorum ſuorum copiam vix vllis faciebant: ideoque δυσμετάδοτοι apud Strabonem lib. 17. & ἀκοινώνητοι *incommunicabiles* vocabantur. Et id cauſæ eſt cur Hieroglyphicis vtebantur, ne myſteria Theologica, ſecreta Phyſica, & præcepta Ethica vulgo innoteſcerent. Pythagoras circuncidi paſſus eſt, vt ad illa arcana hieroglyphicis tecta admitteretur, vti ſcribit Clem. Alexand. lib. 1. ſtromat. Si quis fortaſſe ſacerdotes illos Niloticos damnarit, quòd penes ſe tantū ſcientias eſſe voluerunt, illud Iſidori lib. 3. de ſummo bono, ingerens, *ſacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, ſi eos ignorantes non erudiunt*, ſciat ex Philone lib. de vita Moſis, duplicem illos habuiſſe ſcientiam; ſacram aliam, aliam prophanam. iſtam prophanos docuiſſe, illam ſibi ſeruaſſe; & ſolis Ozus rhuribulum dediſſe, hoc eſt, ſolos reges ſuis myſteriis participaſſe. Illi enim cum ſacerdotibus abdita quæque callebant, vt auctor eſt Plutarchus lib. περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος, vbi multa de eorum myſteriis. Vide plura apud Clementem Alexandrinum, & Cyrillum lib. 9. aduerſus Iulianum.

Æuum ſignificaturi Solem & Lunam depingunt.] Ab Horo qui ſol, Horus orditur. Sol æternitatis ſymbolum eſt, dicitur enim ἀθάνατος, ab Orpheo eo in hymno qui de ſole eſt: dicitur & chronocrator, hoc eſt, temporum dominus, omnia tempora exuperando omne tempus conſtituis. Tempora autem quæ ſunt, niſi mutationum vices, hyems, ver, æſtas, atque autumnus? In iſtis ergo temporibus aut velocior eſt tranſitus ſolis, aut tardior. Alia enim præſtringit radiis ſuis: alia inflammat caloribus ſuis: Itaque cùm ſol meridianis partibus immoratur, hyems nobis eſt. Nam cùm ſol longius abeſt, terra rigeſcit gelu, ſtringitur frigore, & plurima noctis vmbra terras operit, vt multò prolixiora ſint noctis ſpatia quàm diei. Hinc oritur cauſa, vt hybernis flatibus nimia vis niuium, pluuiarumque fundatur. Cùm verò ex meridianis decedens partibus ſuper terram redit, noctis ac diei exæquat tempora: & quò magis moras ſuis adiungit curſibus, eò paulatim temperiem aëris huius reducit, & reuocat aurarum clementiam, quæ fouens omnia repetendos cogit in partus, vt terra germinet, ac reſoluta ſulcis ſemina reuiuiſcant, vireſcant arbores, ad perpetuitatem quoque conſeruandi generis eorū, quæ vel in terris ſunt, vel aquis gaudēt, annuis fœtibus ſucceſſio propagatur. Aſt vbi ad æſtiuas conuerſiones in ſeptentrionem ſe ſubrigit, ſpatia diurna producit, noctis verò arctat & adſtringit. Itaque quò magis vſu aſſiduo aëri huic copulatur, atque miſcetur; eò amplius & ipſum aërem vaporat, & terrarum exiccat humorem, adoleſcere facit ſemina, & tanquam in ſuccos viriles matureſcere poma ſyluarum. Poſtea nos Autumnus excipiens, infringit quidem æſtuum magnitudinem, ſed paulisper relaxato ac depoſito calore, per temperiem medij moderaminis, ſine fraude nos atque vlla noxa, flatibus tradit hyemalibus.

D. Augu

D. Auguſtinus in enarrat. in Pſal. 72. per ſolem, inquit, tempora ſignificata ſunt. Nulla in ſole corruptionis argumenta videmus. Iam à tot ſæculis mundum illuſtrat, & lumen eius non imminuitur, circumcurrit à mundi exordio, nec fatigatur. De ſapiente ſcribit Dauid Pſal. 17. *Et permanebit cum ſole*. In quæ verba D. Ambroſius ſerm. 82. Permanet ſapiens cum ſole, cùm conſtantia fidei permanet cum ſaluatore. Ex quibus & ſolem diuturnitatem, imò æternum Deum deſignari apparet. D. Dionyſius lib. de diuin. nomin. cap. 5. paulò ante fin. Sol æquabiliter lumen fundit, renouat, alit, tuetur, perficit, diuidit, coniungit, fouet, fœcunda reddit, auget, mutat, firmat, edit, mouet, vitaliaque facit omnia. Cur ergo non æternitatem notet ille auctor vitæ? Non his abſimilia habet Macrobius. Ex omnibus certè idololatris, ſi quis minus culpandi, ij ſunt qui ſolem adorant. Quid enim ex iis quæ oculis vſurpamus, illuſtrius & immortalius ſole?

At Luna quæ tot habet viciſſitudines æternitatémne denotet? maximè cùm dicatur Eccleſ. 27. *Stultus vt Luna mutatur*, in quæ verba Ambroſius. Et ideo, inquit, ſapiens non cum Luna mutatur, ſed permanebit cum ſole. Ex quibus vt ſole diuturnitas notatur, ita mutabilitas Luna ſignificari videtur. Luna denotat etiam diuturnitatem: immutabilis enim eſt in illa mutabilitate, conſtans in illa inconſtantia: Et ſi quid hodiè perdidit, cras reparat.

Damna tamen celeres reparant cœleſtia Lunæ:
Nos vbi decidimus
Quò pius Aeneas, quò Tullus diues, & Ancus,
Puluis & vmbra ſumus.

Poeta Venuſinus his libri quarti carm. verſibus, videtur dicere tam immortalem Lunam, quàm nos mortales.

Licet perpetuò Luna varietur, in illa tamen varietate eſt inuariabilis, occidit vt oriatur, luminis diſpendia patitur, vt reparet. Eiuſmodi eſt Eccleſia in afflictionibus. Vnde Tertulianus lib. de Reſurrectione carnis, comparat Chriſtum ſoli, ſemen Abrahæ ſtellis, Eccleſiam autem Lunæ. D. Ambroſius, Minuitur, inquit, Luna vt elementa repleat. Hoc eſt verè grande myſterium. Donauit hoc ei qui omnibus donauit gratiam. Exinaniuit eam vt repleat, qui etiam ſe exinaniuit vt omnes repleret. Exinaniuit enim ſe vt deſcenderet nobis: deſcendit nobis, vt aſcenderet omnibus. Aſcendit enim, inquit, ſuper omnes cœlos, vt impleret omnia. *Et infra*: Ergo annunciauit Luna myſterium Chriſti non mediocris, in quo ſignum poſuit ſuum: non mediocris, quæ typum dilectæ habet Eccleſiæ: quod ſignificat Propheta dicens: Orietur in diebus eius iuſtitia, & abundantia pacis donec extollatur Luna. *Et paulo poſt*: Ergo Eccleſia ſicut Luna defectus habet & ortus frequens: ſed defectionibus ſuis creuit, & his meruit ampliari, dûm perſecutionibus minuitur, & confeſſorum martyrio coronatur. Hæc eſt vera Luna, quæ de fratris ſui luce perpetua lumen ſibi immortalitatis & gratiæ mutuatur.

Eſt igitur Luna hieroglyphicum æternitatis, quæ hieroglyphicum eſt Chriſti æterni, & immortalis Eccleſiæ. Meritò enim de Eccleſia dicitur, quod de iuſto pſaltes Pſal. 88. *Sicut Luna perfecta in æternum*. Quandiu durabit ſol, tandiu Luna; in æternum autem ſol, & in æternum igitur Luna. Lunæ globum à mundi exordio lambit ignis elementum. Nam ex Philoſophorum aſtrologorúmque doctrina, Manil. ita canit lib. 1.

Ignis ad æthereas volucer ſe ſuſtulit auras,
Summáque complectens ſtellantis lumina mundi
Flammarum vallo naturæ mœnia fecit.

Nihil tamen detrimenti Luna cepit, licet ignis præ cæteris elementis acer, vorax, & maximè ſit actuoſus ex Ariſtotele, lib. 1. Meteor. cap. 3. &

——ligna
Explicet in flammas, & in ignes omnia verſet.

vt ait Lucret. lib. vltimo de rerum nat. Quid igitur Lunam labefactabit, ſi ignis non poteſt Sol hic omnia calefacit, &

——ſole nouo denſæ torrentur ariſtæ.

Virgil. 7. Æneid. ſole tamen Luna non calefit, licet ſit propior, priuſque ſolis radios recipiat.

Extant etiã hodiè Fauſtinæ numi, vbi aui Luna inſidet, cum inſcriptione ÆTERNITAS. Pius enim Antoninus vxorem Fauſtinam diuinis honoribus à ſenatu coli, delatis & templo, & flaminibus, & ſtatuis aureis, paſſus eſt, cuius honoris veſtigia etiam nunc extant Romæ ad Diui Coſmi & Damiani, vbi hæc inſcriptio, DIVO ANTONINO, & DIVÆ FAVSTINÆ. Apuleius in fronte lib. vlt. Metamorph. Certus etiam ſum, inquit, ſummatem deam præcipua maieſtate pollere, reſque proſus humanas ipſius regi prouidentia, nec tantum pecuina & ferina, verùm iamiam etiam diuino eius luminis numiniſque nutu vegetari.

Qui geoponica tractant, vt ruricolæ; vel ſcribunt, vt Columella, Conſtantinus Cæſar, Auguſtinus Gallo ligna perennare aſſerunt, prout Lunæ ſubiecta fuerint dum cæderentur. Macrob. cap. 11. lib. 1. in ſomn. Scipien. Nec dubium eſt, inquit, quin Luna ſit mortalium corporum & auctor & conditrix.

Quantum ad humani corporis ſanitatem conferat, colligere licet ex Gal. noſtro lib. 3. de diebus critic. Luna igitur æternitatis hieroglyphicum meritò eſt.

Sol, & Luna ſigillatim perpetuitatem notant, multò magis coniunctim · vitam noſtram, ait Macrob. lib. 1. in ſomn. Scip. capite ſupra citato, præcipuè Sol & Luna moderantur. Nam cùm ſint caducorum corporum hæc duo propria ſentire vel creſcere αἰσθητικὸν, id eſt, ſentiendi natura, de Sole: φυτικὸν autem; id eſt, creſcendi natura, de Lunari ad nos globoſitate perueniunt. Sic vtriuſque beneficio hæc nobis conſtat vita, qua fruimur. Neque verò tantùm animalibus & plantis, quod addo bona cum venia Macrobij, ſed & rebus omnibus, quæ illis aſtris ſuppoſita ſunt. Omnia vtriuſque influxu generantur, augentur, conſeruantur, & æternitatem ambire videntur. Iure igitur æternitatem notant.

Præterea Sole & Luna tempus omne metimur, hac menſe, illo annum: menſibus anni conſtant, annis ſæcula, & infinita ſæcula æternitatem conſtituunt. Nec vllum tempus eſt quod ad Solem & Lunam non referatur. Horæ enim & dies ſolis ſunt. His addam, dic & nocte omnia tempora conſtare. At nox à Luna,

Phœbe noctibus imperat.

Boëtius metro vlt. lib. 2. Dies à Sole,

——Sol radiis frontem vallatus acutis,

Purpureo tepidum qui mouet axe diem.

Ouidius in Epiſt. Virgil. in Georgicorum limine, ſic vtrunque ſidus affatur:

——— vos ô clariſſima mundi

Lumina, labentem cælo quæ ducitis annum.

Fabulantur Iudæi, vt refert Munſterus lib. qui Meſſial Chriſtianus inſcribitur, æqualis luminis ab initio Lunam & Solem fuiſſe, donec illa conqueſta eſt de collega, quodque non potuiſſet facere duos ſoles. Atque inde imminutam à Deo fuiſſe, & iuſſam minoris eſſe luminis. Quod & nituntur colligere ex verbis Geneſeos, *fecit Deus Luminaria magna*: Et poſtea dictum ſit, *Luminare maius, & Luminare minus.*

Quod æterna ſint elementa.] Philoſophus περὶ χρημάτων μετεώρων cœlum, elementum vocat; imò πρῶτον στοιχείων, *elementorum primum*, non longè à principio lib. 3. περὶ οὐρανοῦ.

Serpentem pingunt qui, &c.] Æuum interminabile vocat Boëtius, quia ἄπειρον ſine cauda & termino. Nonnus Panopolita in Dionyſ. πολυέλικτον αἰῶνα, æuum multis voluminibus implexum nominat, quod angui imprimis quadrat,

Ille volubilibus ſquamoſis nexibus orbes

Torquet, & immenſo ſaltu ſinuatur in arcus.

Ouidius 3. lib. transform. Serpentis cauda latet, quia finis æternitatis videri non poteſt. Æui τετυφλωνται φρένες: *excæcatæ ſunt cogitationes*, apud Pind. Olymp. Od. 12. Richardus III. Rex Angliæ, ſuo ſymbolo aram habebat, & in ara flammam, & ſupra flammam gyrantem anguem, quam formam Typotius formam æternitatis eſſe dicit: ſuperſcriptum erat, ÆTERNAQVE MVNDO. Hercules II. Dux Ferrariæ, & Modenæ, etiam ſerpentem habebat in ſuo ſymbolo, de quo Auctor modò adductus: Apud veteres Ægyptios, inquit, Saturnus in hieroglyphicis pingebatur, dextra manu ſerpentem circa collum continere. Qua figura anni circuitum, tempus, ætatem, ac immortalitatem ſignificabant. Idque ideo, Cyrillo auctore, quòd in longitudinem ſerpens porrigatur, tacitéque ſerpat abſque ſtrepitu multiſque ſpiris abundet, quibus annorum dierúmque ſeries tacitè prærerlabentes egregiè deſignantur, hieroglyphico optimè accommodatum eſt, PERFICIT ET CONFICIT omnia, videlicet Tempus: Nihil enim manu factum eſt, quod tempore tandem non aliquando intereat, & conficiatur. Ob id ait Ouidius

Tempus edax rerum, túque inuidioſa vetuſtas

Omnia deſtruitis, vitiatáque dentibus æui

Paulatim lenta conſumitis omnia morte.

Tempori fidere ſapientis non eſt, omnia enim mutat, vt inquit Claudianus:

——— Quid non longa valebit

Promutare dies?

Narratur Anaxagoras percontanti an Lampſaceni montes aliquando mare futuri eſſent, reſponſe, Ita ſanè niſi tempus defecerit. Noſtro ſanè æuo, ante pauciſſimos annos, mons maximus in inſulis fortunatis vna nocte ex plano ereatus eſt, ac prope Puteolos alius. Tempore itaque rerum ſit viciſſitudo, ac paulatim mutantur omnia. Vt ſerpens modò contrahitur, modò explicatur: ita quæ tempori ſubiacent, modò dilatantur, modò contrahuntur.

Qui Græcis baſiliſcus eſt] Non à ſolis Græcis, regio nomine donatur, ſed & Latinis conſona dictione, Regulus. Eius βασιλείας hæc ſigna ſunt. Candida in capite macula, quam veluti diadema [illegible] ſcribit Plinius lib. 8. cap. 21.

Celſus & erectus inceſſus, non flexuoſus, qualis aliarum ſerpentium; Vide Nicandum in Theriacis.

Caput

Caput acutum, color flauus, & veluti aureus.

Enectum ſæpè concupiuere reges videre, quod notat Plinius.

Iratorum regum ſceptrum timendum; timendus & irati baſiliſci baculus. Nam præ ira ſolet admordere obuium baculum, quem ſi viator prehendat, extemplò extinguetur.

Eius ſibilus imperium & edictum eſt: abeunt reliquæ ſerpentes, accedunt obſequentes diuerſis eius ſibilis.

Cœna regalis eſt, nemo cum eo accumbit,

Sibilaque effundens cunctas terrentia peſtes,
Ante venena nocens, latè ſibi ſubmouet omne
Vulgus, & in vacua regnat Baſiliſcus arena.

Narrat Archeſtratus apud Ælianum lib.2.cap.7. de animal. pleroſque mulos in Africa mortuos humi iacere proiectos: ſæpéque magnam ſerpentium vim confluere ad eorum cadauera depaſcenda, eaſque baſiliſci exaudito ſibilo, ſe ſtatim in cauernas, infráve arenas abdere: illum verò eò profectum in tranquilla pacis libertate prandere. Poſtea verò quàm pranſus ſit, ſibilo repetito latitantibus ſerpentibus ſignificare, ſe iam pranſum ex cadaueribus abire, & quod ſupereſt cibi ipſis relinquere.

Regis litron & pretium ingens eſt, templum magnificum & plebeculæ interdictum, torques etiam regis aurei. Iam Iul. Solinum audi cap. 30. Baſiliſci reliquias amplo ſeſtertio (num ingens litron eſt?) Pergameni compararunt, & vt ædem Apollinis manu inſignem (en palatium magnificum) nec araneæ intexerent, nec alites inuolarent (en aditum plebeculæ interdictum) cadauer eius reticulo aureo (en torques aureos) ſuſpenſum ibidem locarunt.

Galenus noſter paulo à principio lib. 10. de ſimpl. medicam. facult. βασιλικὸν θηρίον nunquam ſe vidiſſe ſcribit, & quæ de eo dicuntur in dubium vocare videtur. Certiſſimum tamen eſt eſſe baſiliſcos: Cadauer eius habuerunt. Pergameni Galeni populares, ſed diu antè quam fuerit. Habuit & Imperator Maximilianus, apud quem ſe vidiſſe dicit Hieronymus Mercur lib. 1. de morbis venen. cap. 21. Duas Baſiliſci pelles in ſuis peregrinationibus ſe contemplatum ſcribit Theuetus. Inter res raras quas habet Dux Norici, pellem Baſiliſci vidiſſe ſe mihi confirmauit vir & pietate, & diuina ſcientia clarus.

Quem quidem ex auro fictum.] Quia quod Deus inter omnia (ſed gradu infinitè nobiliori) quòd Sol inter planetas, aurum eſt inter metalla. Lucret. lib. 5. de rerum nat.

------ aurum in ſummum ſucceſſit honorem.

Aurea ſunt & fuerunt quæcunque diuino cultui & honori inſeruierunt. In templo Salomonis omnia erant aurea etiam emunctoria. Gallicus Homerus Ronſardus noſter in hymnis, aurum dat ſolio, coronæ, & Iouis ſceptro, Iunonis calceis, ſolis currui, virgæ Mercurij, arcui & lyræ Apollinis, Iuſtitiæ etiam libræ.

Dicitur aurum ab Oro tantopere ab Ægyptiis celebrato. Orus enim, vt alias dixi, ſol eſt, & aurum colore & ſplendore ſolem referre videtur. Aſtronomi, & fumoſa imprimis Chymicorum turba, quemadmodum Veneri æs, Mercurio hydrargyrum, ſiue argentum viuum, Ioui ſtannum, plumbum Saturno, Marti ferrum, argentum Lunæ, ita Soli aurum adſcribunt, imò ſolem vocant. Philoſophi cùm de auri geneſi diſputant, ſolis filium vocant, qui dei ἀοράτου ὁρατὴ imago eſt, producitur enim in terræ viſceribus admirabilis illa ſubſtantia, vi & calore ſolis.

Diis] Ægyptij Diis ſuis diuina concedere volentes, ſerpentes adſcripſerunt. Diuinum enim hoc animal cenſuerunt, Herodotum in Euterpe defunctos ſerpentes in Iouis æde ſepeliri ſcribit, τούτου γὰρ σφεας τοῦ θεοῦ φασὶ εἶναι ἱρούς: *huic enim Deo ſacros illos eſſe prædicant.* Eiuſdem rei Philo Biblius, & Epies myſteriorum Ægyptiorum interpres maximus, authores ſunt apud Euſebium Pamphilum. Quod & teſtatur Crinitus lib.16. Mirum profectò eſt, quod ab Ægyptiis de natura & viribus quorundam animantium traditum ſit, quod vt magis illi poſteris comprobarent inter notas hieroglyphas, ſiue ſacerdotales, vt quidam vocant, retulerunt, ſicuti de ſerpente nunc ſubit. Nam fuiſſe diuinum animal, ac diuinam ſerpentis naturam, non Taurus modo, qui & Thoth ab Ægyptiis dicitur, in Phœnicum Theologia teſtatus eſt: ſed etiam Phœnices, atque Ægyptij, quòd in eo ſupra cæterà quidem animantia ſpiritus acrior atque amplius ignis exiſtat. Quæ res cùm ex illo celeri greſſu oſtenditur ſine vllis pedibus manibuſque, vel aliis inſtrumentis: tum quòd ætatem ſubinde cum exuuiis renouant atque iuueneſcunt. Itaque Phœnices populi Dæmonem hunc fœlicem, Ægyptij Eneth appellarunt, cui caput accipitris adiicientes, celeritatem illius præcipuam indicabant: Quod & Philon Biblius ſcribit, qui Sachoniati hiſtoriam ex Phœnicum lingua in Græcum ſermonem conuertit. Epies verò, qui apud Ægyptios deorum maximus interpres eſt habitus, cùm naturam anguis referret, diuiniſſimum, inquit, animal ſerpens.

Artemidorus Daldianus Draconem ſacrum fuiſſe ſcribit Diis Ioui, Cereri, Soli, Proſerpinæ, Æſculapio, Heroibus. Virgil. 5. Æneid.

Incerti Geniúmne loci, famuliúmne, parentis
Eſſe putem.

Ex quo loco colligimus non tantum Heroibus ſerpentem ſacrum fuiſſe, ſed & G[illegible] figura re, præſentabantur. Perſius Satyra 3.

Pinge duos Angues, pueri ſacer eſt locus, extra
Meiete.

M[illegible]rcio, qui anno à Chriſto nato 143. viuebat, eiuſque cum eo ſectatores, ſerpentem Creatori præferebant, quoniam Deus vetuerat ne arbor boni & mali guſtaretur; ipſe vero ſerpens permiſerat. Diuinos ſcilicet honores ſerpenti vbique tribui voluit Dæmon, cuius ſchemate amictus hominem in errorem rapuerat. Ægyptij colubros ἀγαθοδαίμονας nominarunt, vt auctor eſt Lampridius in Heliogabalo. Et Phœnices etiam Ægyptiorum æmuli, idem nomen ſerpentibus indiderunt, ex Euſeb. Pamphil. de præparat. Euang. cap. 7. libri primi. Epirotæ, Epidauri[illegible], Lanuuini, Romani, & alij populi ſerpentes venerabantur. Nimirum antiqui Deos illos eſſe crediderunt, eorúmque nomine nuncuparunt, vt ex Lucani conſtat libro quem proxime citabo.

In ſacris paginis Dæmon, cui ethnici latriæ honores habebant, ſerpente figuratur: imò etiam Chriſtus Deus quem adoramus, ſerpente deſignatur. Origenes Homi[l]. 4. in Ioſ. Non noceri, inquit, à ſerpentibus, qui ſunt morſus Dæmonum, & malorum ſuggeſtionum venena vitate. Quòd ſi aliquis fortè percuſſus fuerit in eremo à ſerpente, vt oſtendant ei æreum ſerpentem in cruce [ſu]ſpenſum, quem qui viderit, id eſt, qui crediderit in eum, cuius figuram ſerpens ille monſtrabat, diabolica per hoc venena diffugiet.

In Prouincia Calecutana ſerpentes vaſtiſſimo ſunt capite, porci maximi magnitudine, qui pro numine coluntur, quaſi ſpiritum Dei habeant, auctor Munſterus in ſua Coſmogr. Pari in honore habentur in Malabarico regno, vbi Iognes, Bramij, & Naires vna cum rege ſerpentes venerantur. Vide Lud. Vertoman, & quæ ſcripta ſunt ad Epiſt. 9. Philoſt. pag. 178. Lituani, & alij mari Baltico populi contermini, ſerpentes alunt in Hypocauſtis, quos aliquoties in anno precibus fuſis ad epulas vocant. Veniunt illi, & in menſas irrepentes quicquid appoſitum eſt, deguſtant, deinde abeunt. Adi Ioannem Bohemium lib. 3. cap. 7. Hieronymus Pragenſis, qui eò miſſus ab Eugenio III. circa annum Domini 1410. ſerpentibus domeſticis diuinum quotidiè cultum exhibitum teſtatur.

Circumponunt.] Capiti ſcilicet, quem morem in regibus Ægyptiis notat Ælianus lib. 6. de animal. quos in diadematibus pictas habere aſpides ſcribit. Serpentem capiti circumpoſitum diuinitatem notare collige ex Plutarcho in vita Cleomenis, cuius caput demortui dracone circumplexum viſum eſt. Hinc ſuperſtitio Ptolomæi regis animum inceſſit, quaſi virum interfeciſſet diuinum, & humana ſorte maiorem. Vide quæ infra dico ad vltima verba hieroglyphici.

Quod tam tria ſint ſerpentium genera.] Serpentium alij nigri, alij lutei, alij ſunt maculis variegati, alijs veluti vitta quædam eſt à capite ad caudam argenti, auri, æris, aut colore minij: Alij breuiores ſunt, longiores alij. Miſſis iſtis diuiſionibus, quæ Horo minus conueniunt, alias afferamus. Sunt ſerpentes terreſtres, vt ceraſtes, Hæmorrhois, Amphiſbæna, &c. Sunt aquatiles, vt natrix violator aquæ apud Lucanum lib. 9. Volatiles etiam ſunt, licet Ariſtoteles ſub principium hiſtor. animal. neget vllum animal inueniri, quod alatum ſit, & careat pedibus. Quòd certè falſum eſt; Manucodiata enim vulgò auis paradiſiaca, caret pedibus, & ſemper ſuis alis libratur: Certum eſt alatos eſſe ſerpentes, In Ægypto eſſe teſtatur Lucan. lib. citato:

Vos quoque qui cunctis innoxia numina terris
Serpitis aurato nitidi fulgore dracones,
Peſtiferos ardens facit Africa. Ducitis altum
Aera cum pennis.

Leo Africanus ex Arabia in Ægyptum ſerpentes aduolare ſcribit; quod & Herodotus olim monumentis tradidit: λόγος δέ ἐστι, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωτοὺς ὄφις ἐκ τῆς Ἀραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἰγύπτου. *Fertur ex Arabia ſerpentes alatos ineunte ſtatim vere in Aegyptum volare*, & Munſterus in India plures in[ſ]i[gni]tæ magnitudinis ſerpentes alatos ſcribit, qui adeò lethales ſint, vt vel vrinæ gutta mortem præſentaneam inferant. Biennium eſt, cùm tribus leucis ab vrbe Gratianopoli ſerpens cum alis viſ[us] eſt: Alius item Iſiodori ab hinc annos ſex aut ſeptem. Serpentum verò alæ nequaquam ſunt plumeæ, ſed membranaceæ, veſpertitionis facilè compares.

Superior tamen partitio ſerpentem in alatos, ſiue aëtios, terreſtres, & aquatil[es] non vid[etur] ad Hori mentem, quia membrum vnum ſolum Baſiliſcum complecti debet. Dico igitur ſerpentes alias volare; Alias flexuosè ire, terrámque toto corpore tangere, quales omnes ea[s], quas his [illegible] complectitur Lucanus:

Squamiferos ingens Hæmorrhois explicat orbes:
Natus & ambiguæ coleret qui Syrtidos arua
Cherſydros, tractique via fumante Chelydri:
Et ſemper recto lapſurus limite Cenchris,
Pluribus ille notis variatam tingitur aluum,
Quam paruis tinctus maculis Thebanus Ophites,
Concolor exuſtis, atque indiſcretus arenis

Am[mo]-

Ammodites, ſpinaque vagi torquente Ceraſta:
Et ſcytale ſparſis etiam nunc ſola pruinis
Exuuias poſitura ſuas: & torrida Dipſas:
Et grauis in geminum vergens caput Amphisbana:
Et contentus iter cauda ſulcare Phareas:
Oráque diſtendens auidus ſpumantia Praſter:
Oſſáque diſſoluens cum corpore tabificus ſeps.

Alij celsè & erectè incedunt, vt ſolus Baſiliſcus. Solin.cap.30. Cùm mouetur, inquit, media corporis parte ſerpit, media arduus eſt & excelſus. Plinius lib.8. cap.21. Nec flexu multiplici, vt reliquæ, corpus impellit, ſed celſus & erectus à medio (ſic enim legendum cum Pintiano, non autem in medio) incedens. Exarchus chori ſacri Turonibus eſt, qui in ſua pinacotheca duas Baſiliſci pelles habet tomento refertas, quæ erectum hunc inceſſum referunt. Fabritius Campam lib.5. Baſiliſcum alatum facit, & Bugatum, alioſque citat auctores. Traianus Pius frater Cardinalis à Corpis, cum venandi gratia in ſyluam proximam Farſenæ (quæ Plauti patria eſt) iret, canes in lapidum cumulum deprocul allatrarunt. Traianus leporem eſſe ratus, validiori clamore eos animabat, ſed fruſtra, perterriti enim tergediebantur. Inde animum Traiani cupiditas inceſſit ſciendi, quid in illis rudetibus foret: acceſſit ergo, viditque alatum ſerpentem pullaſtro non maiorem, quem cùm virga cædere vellet, explicitis alis auolauit beſtia, tam peſtiferum halitum afflans, vt humi corruerit. Et ex poſtremis ſemiuiui verbis qui accurrerant ſocij didiſcerunt, venenum Baſiliſci Pij mortis cauſam eſſe.

Andreas Bacius proemio libri de venenis, alatum facit Baſiliſcum, & gallum eſſe ſcribit, dum hiſtoriam, quam ſubiicio refert. Paucis abhinc annis Italus olitor à vetere gallo acutiſſimo roſtro, penniſque rubris adeò crudeliter appetitus fuit, vt aliquot è vulnere ſanguinis guttæ emanarint. Eo ipſo die Bacius accerſitus, videt hominem os fœdè diſtorquentem, cui nec ſcarificationes, nec inciſiones, nec cauteria, nec antidota vel appoſita, vel ore aſſumpta profuerunt. Tota vicinia non ſine admiratione iacentem vidit, qui rubra facie, oculis ſcintillantibus gallum iracundè pugnantem referret. Tandem die tertio ab inflicto vulnere, extinctus eſt. Perſuaſus eſt Bacius tam inſolito caſu Baſiliſcum tantoperè ab antiquis celebratum, non alium eſſe quàm gallum noſtrum. Hinc cum aliis multis occaſionem cepit verſus componendi, quorum hoc diſtico ſenſum comprehendit narrationis auctor, & rei oculatus teſtis.

Dum furit in dominum gallus, perimitque veneno
Commorſum, ergo alius non Baſiliſcus erit.

Cætera quidem mortalia ſunt.] θνητὰ, imò etiam ἐπιθάνατα.

Siccaque letiferis ſqualent ſerpentibus arua.

Hoc ſolum eſt immortale.] Papin. lib. 2. epiced. Glauc.

Quidquid habet vitam, finem timet.

Nullum animal immortale eſt, immortalem tamen Baſiliſcum vocat Horus, quòd cùm cætera animalia Baſiliſci afflatu interimantur, ipſe nullius animalis halitu offendatur. Et quòd cum alia incantamentis detineri poſſint, ipſe ſolus incantari non poſſit, dicente Ieremia cap.8. *Ecce ego mittam vobis ſerpentes regulos, quibus non eſt incantatio.*

Quodlibet aliud animal afflatu ſolo ſine morſu interimit.] Rectè afflatu, non enim viſu mortem infert Baſiliſcus, quod fabulatur Plin. lib.29. his verbis: hominem vel ſi aſpiciat tantùm, dicitur interimere. Cum eo vulgus idem aſſerit. Heliodorus lib.3. & aſpectum iungit. Καὶ ὅριον δὲ ὁ χαλάμβρος βασιλίσκος, ὅτι καὶ πνεύματι μόνῳ καὶ βλέμματι ὅσα ἂν ἀφαυαίνει καὶ λυμαίνεται τὸ ὑποπίπτον, ἴσως ἀκήκοας. *Et quòd ſerpens qui Baſiliſcus vocatur, ſolo afflatu & aſpectu omnia quæq; exſiccet, & inficiat, fortaſſe audiſti.* Aëcius lib. 8. cap. 33. cum Plinio ſolo viſu ait occidere. D. Ambroſius Serm. 10. in Pſal. 118. Baſiliſcus quoque, inquit, hoc eſt noxius ſerpens, ſi quodcunque prior viderit animal, fertur occidere & allegatur ſtatim necari, qui potuerit à ſerpente huiuſmodi præuideri. Ipſe quoque ſerpens mori dicitur ſi fuerit hominis præuentus aſpectu. At Nicander in theriacis cum Horo loquitur, qui lib.2. iterum ſic ſcribit de Baſiliſco: Ἐκεῖνος τῶ πλησιάζοντας τοῖς ἑαυτοῦ φυσήμασι φονεύει. *Hic propius accedentes afflatu ſuo perimit.* Leone ſummo Pontifice non longè à D. Luciæ, è crypta ſicco puteo contigua, Baſiliſcus letifero ſpiritu Romam miſerrimè affecit. Diffunditur enim eius venenum per aërem, imò per corpora ſolida. Plin. lib. 8. citato capite. Creditum quendam ex equo occiſo haſta, & per eam ſubeunte vi, non equitem modò, ſed equum quoque abſumptum. Iul. Cæſ. Scaliger rem planè ſimilem narrat in lib.2. Ariſtotelis hiſt.animal. de Baſiliſco loquens: In Circumpadanis, ex vepretis exiliens ſerpens craſſus & informis, non ſolum interficientem ſe interfecit, veneno per haſtam ſubeunte, ſed etiam equi aurem tranſiliendo cùm attigiſſet, & equus & eques obiere mea tempeſtate.

Cum vitæ necisque poteſtatem habere vid.] Necis poteſtatem habet, quia non hominis tantum, vel aliarum animantium exitiis datus, ſed terræ quoque ipſius, quam polluit & exurit, vbicunque ferale ſortitur receptaculum. Denique, ait Solinus hic & vbique Plinij ſimius, extinguit herbas, necat arbores, ipſas etiam corrumpit auras, ita vt in aëra nulla alitum impunè tranſuolet infectum ſpiritu peſtilenti.

Quo-

Quomodo *vita poteſtatem habeat*, non ita notum. Magi apud auctorem ſupra citatum, miris laudibus ſerpentes celebrant, Tribuunt eis & ſucceſſus petitionum à poteſtatibus, & à Diis etiam precum morborúmque remedia, veneficiorum amulera. Quidam id Saturni ſanguinem appellant. Draconem non habere venena dicunt. Caput eius limini ianuarum ſubditum, propitiatis adoratione Diis, fortunatam domum facere promittunt. Oculis eius inueteratis & cum melle tritis, iunctos non paueſcere ad nocturnas imagines, etiam pauidos. Cordis pingue in pelle Dorcadum neruis ceruinis adalligatum in lacerto, conferre iudiciorum victoriæ. Primum ſpondylum aditus poteſtatum mulcere. Lege hieroglyphicorum & medicorum emblematum *ἀνδιηγέχμενον* in Æſculapio, vbi plura.

Id cauſa eſt cur, &c.] Quia Deus, vt habet Lactant. diuinarum inſtitut. lib. 4. cap. 4. in fine, ſolus Dominus nuncupandus, qui regit, qui habet vitæ ac necis veram & perpetuam poteſtatem.

Deorum capiti ſuperimponitur.] Harpocratis capiti affigebatur ſerpens ab Ægyptiis. Cauſam indagatur Goropius Becanus in fine lib. 6. Hieroglyph..

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ β'.

Πῶς κόσμον.

Κόσμον βουλόμενοι γράψαι, ὄφιν ζωγραφοῦσι τὴν ἑαυτοῦ ἐσθίοντα οὐρὰν, ἐστιγμένον φολίσι ποικίλαις, διὰ μὲν τῶν φολίδων αἰνιττόμενοι τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀστέρας. βαρύτατον δὲ τὸ ζῶον. Καθάπερ καὶ ἡ γῆ. λειότατον δὲ, ὥσπερ ὕδωρ. καθ' ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆρας ἀφεὶς, ἀποδύεται. καθ' ὃ δὲ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ ἐνιαύσιος χρόνος ἐναλλαγὴν ποιούμενος, νεάζει. Τὸ δὲ ὡς τροφῇ χρῆσθαι τῷ ἑαυτοῦ σώματι, σημαίνει, τὸ πάντα ὅσα ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐν τῷ κόσμῳ γεννᾶται, ταῦτα πάλιν καὶ τὴν μείωσιν εἰς αὐτὸν λαμβάνειν.

HIEROGLYPHICVM II.

Quomodo mundum.

Mundum ſcribere volentes, ſerpentem pingunt, ſuam ipſius caudam deuorantem, variis interpunctum ſquamis, per quas mundi aſtra obſcurè innuunt. Et grauiſſimum quidem hoc animal eſt quemadmodum terra, & quemadmodum aqua lubricum quàm maximè. Quotannis etiam vt ſerpens pellem cum ſenio exuit. Haud aliter annuum tempus, mutationem faciens iuueneſcit. Quòd verò tanquam cibo ſuo vtatur corpore, ſignificat quæcunque diuina prouidentia in mũdo gignũtur, ea denuò diminutione facta in eũdẽ reſolutũ iri.

COMMENTARIA.

Mundum ſcribere volentes, &c.] Non Ægyptij ſoli, ſed & Phœnices ſerpente caudam vorante mundum ſignificarunt. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 9. Hinc & Phœnices, inquit, in ſacris imaginem eius exprimentes, Draconem finxerunt in orbem redactum, caudámque ſuam deuorantem, vt appareat mundum & ex ſeipſo ali, & in ſe reuolui. Huic & præcedenti hieroglyphico facit egregius profectò locus Claudiani, lib. 2. in laudes Stilic. vbi ſerpentem videas ſuam ipſius caudam depaſcentem, Æternitatem etiam, Naturam, Tempus, ſæcula, Solem, Lunam, aliaque ſidera memorata. De quibus vide Boccatium Geneal. Deor. & Vincentium Cartari, qui hos verſus habent.

Eſt ignota procul, noſtraq́ imperuia menti
Vix adeunda Deis, annorum ſquallida mater
Immenſi ſpelunca æui: quæ tempora vaſto
Suppeditat, reuocátque ſinu: complectitur antrum
Omnia qui placido conſumit numine ſerpens,
Perpetuúmque viret ſquamis, caudámque reducto
Ore vorat, tacito relegens exordia lapſu.
Veſtibuli cuſtos vultu longæua decoro,
Ante fores Natura ſedet, cunctiſque volantes
Dependent membris animæ: manſura verendus
Scribit iura ſenex, numeros qui diuidit aſtris,
Et curſus, ſtabiléſque moras quibus omnia viuunt.
Ac pereunt: fixis cum legibus ille recenſet,
Incertum qui Martis iter, certúmque Tonantis
Proſiciat Mundo, quid velox ſemita Lunæ,
Pigraque Saturni, quantùm Cytherea ſereno
Curriculo, Phœbique Comes Cyllenius erret.
Illius vt Phœbus ad limen conſtitit antri,
Occurrit Natura potens, ſeniórque ſuperbis
Caniciem inclinat radiis: tunc ſpontè recluſos

Laxauit

Laxauit poſtes adamas: penetrale profundum
Panditur, & ſedes aeuique arcana pateſcunt.
Hic habitant vario facies diſtincta metallo
Sæcula certa locis, illic glomerantur ahena,
Hic ferrata rigent, illic argentea candent
Eximia regione domus, contingere terris
Difficilis ſtabat, rutili grex aureus anni.

Mundum.] Κόσμον. Auctor lib. de Mundo: *Κόσμον δ' ἐτύμως τὸ σύμπαν, ἀλλ' οὐκ ἀκοσμίαν, ὀνομάζοιμ'.* *Vniuerſum ipſum commodius Coſmon nominauerit*, id eſt, compagem rerum compoſitam, concinnóque ordine digeſtam, *quàm acoſmon*, id eſt, confuſam congeriem & inconditam. Tertulianus aduerſ. Hermogenem: Nemo ſe, inquit, apud tonſorem pro homine mulum inſpexit, niſi ſi qui putat in hac extructione Mundi diſpoſita iam & compta, informem & incultam materiam reſpondere. Quid hodiè informe in mundo, quid retrò ſpeciatum in materia, vt mundus ſit ſpeculum materiæ? Cum ornamenti nomine ſit penes Græcos mundus, quomodo inornatæ materiæ imaginem refert, vt dicas totum eius ex partibus cognoſci? Certè ex illo toto erit etiam hoc, quod non venit in deformationem. Idem aduerſus Marcion. lib. 1. Vt ergo aliquid & de iſto huius Mundi indigno loquar, cui & apud Græcos ornamenti & cultus, non ſordium nomen eſt.

Variis interpunctum ſquamis.] Rectè ποικίλως. Cùm enim ſerpentum alius niger ſit, alius luteus, venter pallidior, dorſum coloratius, aliæ alibi ſunt ſquamæ argenti, auri, æris, & colore minij. Heſiodus in Theogonia ob eandem cauſam Echidnam, qua parte ſerpens erat, vocat ποικίλον.

Ποικίλον, ὠμηστήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης.
Varium, crudiuorum, diuina ſub cauernis terræ.

Non ſolus anguis Calaber apud Virgil. 3. Georg. ſed & omnis

Squamea conuoluit ſublato corpore terga.
Atque notis longam maculoſus grandibus aluum.

Per quas mundi aſtra obſcurè innuunt.] Αἰνιττόμενοι, ait Horus, hoc eſt, ænigmaticè ſignificantes, imò obſcurè. Obſcuritas enim aliqua in illa ſignificatione, cùm ſquamæ aſtris longè ſint obſcuriores, non tamen omni deſtituuntur claritate. Virgil. 5. Æneid. confert ſquamarum anguis varietatem & lucem, cum iridis coloribus.

------adytis cùm lubricus anguis ab imis
Septem ingens gyros, ſeptena volumina traxit.
Cærulea cui terga notæ, maculoſus & auro
Squamam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus
Mille trahit varios aduerſo ſole colores.

Maculas pantherinæ pellis qua eum pingebatur Pan ad ſtellas refert Proclus, aliíque auctores. Hinc Philoſophus Albricus de Pane loquens, in cuius pectore ſtellarum plurium erat forma. Pellis eius, inquit, in parte pingebatur ſtellata. Pellem Bacchi maculoſam & variegatam idem denotare tradit Euſebius de Præparat. Euangel. Multo certè magis maculæ anguineæ, quæ plus habent luminis, ſtellas figurabunt. Sidera in cœlo cæruleo,

------cæruleum varubant ſidera cælum.

Ouidius 3. faſtor. micant. Silius Ital. lib. 15.

------ſparſa micant ſtellarum lumina cælo.

Et aurea vocat Virgil. lib. 2. & 11. Æneid. Et ſquamæ nonne in ſerpentis cæruleo tergere?

------caput extulit antro
Cæruleus ſerpens.

Ouid. 3. Metamorph. Silius Ital. lib. 2.

Cæruleus maculis auro ſqualentibus anguis.

Micant, & ſunt aureæ illæ ſquamæ vti ſidera. Claudian. lib. 2. de rapt. Proſerp.

------rutilum ſquamis intermicat aurum.

Stellæ rotundæ ſunt: *τὸ δὲ σχῆμα τῶν ἄστρων ἑκάστου σφαιροειδὲς μάλιστ' ἄν τις εὐλόγως ὑπολάβοι*, ait Ariſtot. lib. 2. de cœlo. *Atqui figuram vniuſcuiuſque ſtellarum rotundam, maximè non abſque ratione quiſpiam eſſe exiſtimabit.* Et maculæ ſerpentis nonne rotundæ? Serpentis maculæ nonne aliæ obſcuriores ſunt, vt quæ in tergo; aliæ non ita obſcuræ, vt quæ ad latera; clariores aliæ, vt quæ ſub ventre ſunt. Et ſtellæ num aliæ ſunt ſplendidiſſimæ, vt quæ lyra vocatur, & quæ in ſiniſtro Honiochi humero fulget, capella nominata, quæ in ore canis maioris Arcturus, & oculus tauri. Aliæ lucidæ quidem, ſed minus præcedentibus, vt duæ in capite geminorum, Ariagne, & aliæ. Obſcuræ aliæ, vt equi ſtellæ quatuor; Aliæ nebuloſæ, vt quæ eſt ſita in capite Orionis.

Hoc hieroglyphico non connotantur cæci illi mundi, quos Democritus commentus eſt. Cùm enim innumerabiles mundos aſſereret, maximámque in illis diuerſitatem, in quibuſdam neque Solem, neque Lunam eſſe dicebat.

Et grauiſſimum quidem hoc animal, quemadmodum terra.] Serpentes terreæ naturæ ſunt, præter Baſi-

liſcum, quæ magis eſt igneæ, ſub terra latent, terram tangunt maiore ſui parte dum tepunt, terram etiam comedunt. Deus ſerpenti dixit 3. Geneſ. *Super pectus tuum gradieris, & terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ.* Serpentes frigidi ſunt temperamenti ex Gal. lib. Quòd animi mores &c. Nec poſſum ſatis mirari principem Arabum Auicennam, qui in hoc, Galeno aduerſatur. Videmus aliquando qui incantatos ſerpentes ſinu foueant, aſſerantque vel ſumma æſtate frigere. Vnde Paſtores Maroniani Damœtas & Alphesibæus, frigidos vacant: Ille quidem Ecl. 3.

Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in herba:

Iſte verò Ecl. 8.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Serpentes prætera tantillum habent ſanguinis, vt ſæpe videre eſt in pharmacopoliis, vbi exenterantur. Cum autem animalium calor ſit à ſanguine, qui ab Iſaac Iſraelita lib. 5. febr. particul. cap. 3. vocatur naturæ filius, quis neget frigidos eſſe. Cum frigidi ſint, etiam grauiſſimi ſunt. Vnde torpent ineunte vere, & ſub prima autumni frigora, multóque magis hyberno tempore ſi inueniantur.

Iam terram frigidam eſſe alibi demonſtro. grauiſſimam verò eſſe quis ibit inficias? grauiſſima eſt, & cauſam immobilitatis ſuæ natiuam grauitatem habet. Pſaltes regius Pſal. 103. *Fundaſti terram ſupra ſtabilitatem ſuam: non inclinabitur in ſeculum ſeculi.* Auerrhoes ſcribit, ſi omnes deſcenderent, non poſſent mouere terram. Vnde ergo, inquiet aliquis, repentini illi terræ motus, quibus rerum vniuerſitati priſtinum chaos minari videtur. Reſpondeò terram licet ſtabiliſſimam, & immobilibus nixam cardinibus, mobilem tamen eſſe ſecundum ſui partes aliquas, non ſecundum ſe totam: quotidie enim alteratur & mouetur localiter ſecundum quaſdam partes, & aliena vi non ſua.

Lubricum quàm maximè.] Serpens lubricus eſt. Lucret. lib. 4.

------ *cùm* lubrica *ſerpens*
Exuit in ſpinis veſtem.

Anguis quem Alecto Amatæ iniicit apud Virgilium lib. 7. Æneid.

------ *membris* lubricus *errat.*

& lib. 5. de illo qui ad tumulum Anchiſæ, ſic idem:

------ *adytis cùm* lubricus *anguis ab imo*
Septem ingens gyros, ſeptena volumina traxit.

Papin. lib. 4. Theb.

-------- *ceu* lubricus *alta*
Anguis humo, &c.

Quemadmodum & aqua.] Quæ fluxilis & lubrica eſt. Lucret.

------ *exibant humore fluenta*
Lubrica *proluuie larga lauere humida ſaxa.*

Et aqua nonne inſtar ſerpentis ſerpit. Rubicon apud Lucan. lib. 1.

Perque imas ſerpit *valles*

Et apud Papin. lib. 4. in via Domitiana.

------ *Cinyphius tacente ripa*
Pœnos Bagrada ſerpit *inter agros.*

Inuerge aquam ligno dedolato, vel æquo marmori, ſerpendo ſerpentem æmulabitur.

Miſſa fecit alia elementa Horus, & res cæteras Lunæ ſubiectas, terræ tantum meminit & aquæ, vt quæ peculiari ratione mundum elementarem conſtituant. Et id cauſæ eſt cur Ægyptij amicti veſtibus byſſinis, ferebant die feſto arcam ſacram, cum aureo vaſculo, in quod infundebatur aqua, cum omnium aſtantium iubilo, quaſi Oſiris inuentus foret. Terra deinde aqua macerata, & admixtis ſuaueolentibus thymiamatis imagunculam fingebant ad inſtar Lunæ bicornis, quam magnificè exornabant. Hinc ſuos Deos maximos Terram & Aquam eſſe innuentes.

Quotannis etiam pellem cum ſenio exuit.] Martian. Capell. lib. 1. de nuptiis Philol. Prætendebat dextra flammiuomum quendam draconem caudæ ſuæ vltima deuorantem, quem credebat anni numerum nomine perdocere. Tibull. lib. 1. Eleg. 4.

------ *ſerpens nouus exuit annos.*

& alibi

Anguibus exuitur tenuis cum pelle vetuſtas.

Virgil. lib. 3. Georg. & Æneid. lib. 2.

------ *nouus exuuiis, nitidúſque iuuenta.*

Autumno aliquando leberidem ponunt, auctor Ariſtor. lib. 8. hiſt. animal. ſæpius vere, vnde vernatio nominatur. Palingen. Piſcib.

------ *tempore verno*
Antiquas ſolet exuuias deponere ſerpens.

Stat. 4. Thebaid.

------ *ceu lubricus alta*
Anguis humo verni blanda ad ſpiracula ſolis

Erigitur

Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, letiſque minax interuiret herbis.

In foramine exuitur ex D. Epiphanio infra citando. Vel rima aliqua, vt ſcribit D. Cyprianus Epiſtola ad Donatum. Vel inter ſaxa: Paling. vbi ſupra:

Qui renouatus abit, ſpolio inter ſaxa relicto,
Et caput in cœlum attollens, animóque ſuperbus
Ingeminat trifidis horrentia ſibila linguis.

Ariſtot. lib. 8. hiſt. animal. qua ratione id fiat, exponit: Ὅταν δὲ ἄρχωνται ἐκδύειν οἱ ὄφεις, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφίσταται πρῶτον φασιν, ὥστε δοκεῖν γίνεσθαι τυφλοὺς τοῖς μὴ συνιεῖσι τὸ πάθος· μετὰ δὲ τοῦτο, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ λευκὴ φαίνεται πάντων. ἐν νυκτὶ δὲ καὶ ἡμέρᾳ πᾶν ἀποδύεται σχεδὸν τὸ γῆρας, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀρξάμενον μέχρι τῆς κέρκου. γίνεται δὲ ἐκδυομένων τὸ ἐντὸς ἐκτός. ἐκδύεται γὰρ ὥσπερ τὰ ἔμβρυα ἐκ τῶν χορίων. *Cum incipiunt exuere ſerpentes, aiunt ab oculis primum abſcedere. ita vt affectionis eius imperitis cæci videantur. Deinde à capite, quod tum omnibus album videatur. Intra noctem ac diem tota ſenectus penè exuitur: initio facto à capite ad caudam vſque. Fit autem quod intus erat, foris. Egrediuntur enim ſicut fœtus ab vtero inuolucro.* Claudius à Tiſſerant Epiſtolam ad Henricum Angoliſmenſem ſcripſit, in qua plenius & planius rem totam explanat teſtis oculatus, prolixam narrationem afferre ſuperſedeo. D. Epiphanius in expoſitionibus vnus ex omnibus quadraginta dierum ieiunium anguinçam illam ſpoliationem præcedere notat. Ὅταν γηράσκει ἀμβλυώττουσι αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐὰν ἂν ἀνανεάζειν ἑαυτὸν βούληται, νηστεύει ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἕως ἂν τὸ δέρμα αὐτοῦ χαυνωθῇ, καὶ ζητεῖ πέτραν, καὶ ῥαγάδα στενήν, προσκύψας δὲ διὰ τῆς ὀπῆς αὐθέντως στενάσει, καὶ ἐκβάλλει τὸ γῆρας, καὶ ἀπολαβὼν αὐτὸ περιπολὴν παρέχει νεανίσκον. *Cum ſenio grauatur ſerpens caligant illi oculi: & cùm iterum iuueneſcere parat, quadraginta diebus cibo abſtinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno niſu contendens, pronúſque tranſire nititur, tutémque exuit, qua depoſita gaudet, atq; iterum iuueneſcit.* Plinius lib. 8. cap. 27. marathri ope ſerpentem indigere in exuuiis ponendis his verbis animaduertit: Anguis hyberno ſitu membrana corporis obducta, fœniculi ſucco impedimentum illud exuit, nitidúſque vernat. Nicander Medicus, & Poeta antiquiſſimus in Theriaca, & eius ſcholiaſtes ſuper ſerpentis vernatione fabulam non illepidam referunt. Mortales olim Deos orarunt vt perpetua iuuentute fruerentur, atque ita numquam in poſterum ſenio contabeſcerent, ſed quandiu vnicuique vitam ducere permiſſum foret, integris viribus & vegeta ſemper ætate conſtaret. Hanc igitur ſimulatque ſumma Iouis munificentia accepiſſent, imperitos adeò rerum fuiſſe, vt eam animali ſtolido, aſino ſcilicet vectandam commendarint: Hunc verò ſiti confectum ad fontem quendam peruenisſe, in quo ſerpens loci cuſtos ſtatiuam habebat cuſtodiam: cumque inde bibere tentaſſet, à ſerpente prohibitum, neque alia conditione bibendi ex fonte facultatem illi factam, quàm vt id omne quod vehebat onus, angui mercedis nomine conceſſiſſet. Quam ergo iuuentutem vehebat aſinus dediſſe, ex eo inde tempore omnes ſerpentes quotannis ſenectute cum exuuiis poſita iuueneſcere.

Haud aliter annuum tempus mutationem faciens in mundo.] Horat. lib, 4. carm.

Immortalia ne ſperes monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora miteſcunt Zephiris: Ver proterit Aeſtas
Interitura, ſimul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.

Cum annuo curriculo Sol Zodiacum percurrit, & varia luſtrat ſigna, varias etiam mutationes efficit, nunc longiſſimè à nobis recedendo, nunc proximè accedendo, mediam nunc viam tenendo. In Ariete, Tauro, & Geminis, vernas; In Cancro, Leone, & Virgine, æſtiuas; In Libra, Scorpione, & Sagittario, autumnales; In Capricorno, Aquario, & Piſcibus, hyemales mutationes producit.

Iuueneſcit.] Quia ad eandem metam redit, vnde Sol curſum inſtituit. Annus dicitur ἐνιαυτός, vt notat Seruius ἀπὸ τοῦ ἐν ἑαυτῷ ἰέναι, quod in ſe recurrat & redeat. Virgil. 2. Georg.

------ redit agricolis labor actus in orbem,
Atq; in ſe ſua per veſtigia voluitur annus.

Ægyptij Solem & annum dicebant pueraſcere, adoleſcere, viriliter vireſcere, & ſeneſcere. Eum etiam pingebant aliquando figura infantis, aliquando ephœbi, interdum viri, aliàs ſenis. Hæ autem ætatum diuerſitates, vt notat Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 18. ad Solem referuntur, vt paruulus videatur hyemali Solſtitio: qualem Ægyptij proferunt ex adyto die certa: quòd tunc breuiſſimo die veluti paruus & infans videatur. Exinde autem procedentibus augmentis, æquinoctio vernali ſimiliter atque adoleſcentis adipiſcitur vires, figuráque iuuenis ornatur. Poſtea eius ætas ſtatuitur pleniſſima effigie barbæ Solſtitio æſtiuo, quo tempore ſummum ſui conſequitur augmentum. Exinde per diminutiones veluti ſeneſcenti quarta forma Deus figuratur.

Quæcúnque diuina prouidentia, &c.] Æterna mens eſt, quam Deum appellamus, quæ cœlorum perennes orbes, quæ ſiderum inæquales curſus, quæ elementorum alternas vices, quæ denique omnes res ſuperas, inferas, temperat, moderatur, gubernat. Caſum tu aliquem fortunámve dominari

in hoc pulcherrimo mundi corpore cenſes? temerario aut cæco impetu ferri miſcerique res humanas? ſcio, non cenſes: nec quiſquam à te alius, qui aliquid non dicam ſapientiæ habeat, ſed ſanitatis. Naturæ enim, naturæ iſta vox eſt: & quocumque oculos, animúmque conuertas, mortalia, immortalia, ſublimia, & terrena, animata & inanima, clamant clarè, & loquuntur, quiddam ſuper nos eſſe, quod hæc tam mira, tam magna, tam multa, crearit, fecerit: & creata, facta, & etiamnunc digat & conſeruet. Id autem eſt Deus, cuius ſummæ & perfectiſſimæ naturæ nihil magis conuenit, quàm vt curam tutelámque operis ſui gerere & velit, & poſſit.

Quis tam expers (ait Saluian. lib. 1. de gubern. Dei) humanæ intelligentiæ eſt, & huius ipſius de qua loquimur, veritatis alienus, qui non agnoſcat ac videat pulcherrimum mundi opus, & inæſtimabilem ſupernarum infernarúmque rerum magnificentiam regi à quo creata ſit: quémque elementorum fabricatorem, eundem etiam gubernatorem fore: qui cuncta ſcilicet qua poteſtate ac maieſtate condiderit, eadem etiam prouidentia ac ratione moderetur. Præſertim cùm etiam in his quæ humano actu adminiſtrantur, nihil penitus ſine ratione conſiſtat, omniáque ita à Prouidentia incolumitatem, quaſi corpus ab anima vitam trahant. Ideóque in hoc mundo non ſolum imperia atque prouincias, atque rem ciuilem ac militarem; ſed etiam minora officia & priuatas domos, pecudes denique ipſas, & minutiſſima quæque domeſticorum animantium genera, non niſi humana ordinatione atque conſilio, quaſi quadam manu & gubernaculo, contineri. Et hæc omnia ſine dubio voluntate ſummi Dei, ſcilicet vt eo exemplo omne genus humanum, particulas rerum, & membra regeret, quo ipſe ſummam totius mundani corporis gubernaret.

D. Auguſtinus ad principium libri primi de ordine limatiore ſtylo conſcripti: Quis tam, inquit, cæcus eſt mente, vt quicquam in mouendis corporibus rationis, quod præter humanam diſpoſitionem ac voluntatem eſt, diuinæ potentiæ moderationíque dare dubitet: niſi forte aut caſibus tam rata ſubtilíque dimenſione, vel minutiſſimorum quorumque animalium membra fingantur, aut quod caſu quis negat, poſſit niſi ratione factum fateri: aut verò per vniuerſam naturam, quod in ſingulis quibuſque rebus nihil arte humana ſatagente ordinatum miramur, alienare à ſecretiſſimo maieſtatis arbitrio vllis nugis vanæ opinionis audebimus.

Auctor lib. de mundo diuinam Prouidentiam pluribus extollit, particulam tantum affero: *ὅπερ ἐν νηῒ μὲν κυβερνήτης, ἐν ἅρματι δὲ ἡνίοχος, ἐν χορῷ δὲ κορυφαῖος, ἐν πόλει δὲ νόμος, ἐν στρατοπέδῳ δὲ ἡγεμών, τοῦτο θεὸς ἐν κόσμῳ. Quod in naui gubernator, in curru auriga, in choro præcentor, in vrbe lex, in exercitu imperator, id in orbe eſt Deus.* Apage igitur Lucanum de bello Pharſal. lib. 7. ante med.

——mortalia nulli
Sunt curata Deo.

Apage Protagoram, apage Diagoram, Melium, & Theodorum Cyrenaicum, qui *θεῶν πρόνοιαν* non admiſerunt. Sunt alij Philoſophi, ait Tullius de nat. Deor. lib. 1. & ij quidem magni, atque nobiles qui Deorum mente atque ratione, omnem mundum adminiſtrari & regi cenſeant: neque verò id ſolum, ſed etiam ab iiſdem vitæ hominum conſuli & prouideri: nam & fruges & reliqua, quæ terra pariat, & tempeſtates, ac temporum varietates, cœlique mutationes, quibus omnia, quæ terra gignat, maturata pubeſcant, à Dijs immortalibus tribui generi humano putant. Concludamus cum Hierocle Philoſopho comment. in Pythagoram, *μὴ μῦθος τὸ πρόνοιαν εἶναι, fabula non eſt exiſtere Prouidentiam.*

Et denuo diminutione facta in eundem reſolutum iri.] Ita exigit conſeruatio rerum, quæ infra Lunam ſunt, ex quibus hic mundus coagmentatur. Cùm enim rerum ſpecies nequeant conſeruari, niſi in indiuiduis corruptioni obnoxiis, ad quorum corruptionem niſi noua generentur, exoleſcent tandem omnia, conſequentérque ſpecies deficient. Propterea operæpretium eſt, vt ad indiuiduorum corruptionem ſubitò gererentur alia, & indefeſſa eorùm tranſmutatione rerum vniuerſitas conſeruetur, & generationum & corruptionum mutua viciſſitudine, eædem poſſint ſpecies conſeruari. Lucret. lib. 2.

——minui rem quamque videmus,
Et quaſi longinquo fluere omnia cernimus æuo:
Ex oculiſque vetuſtatem ſubducere noſtris.
Cùm tamen incolumis videatur ſumma manere;
Propterea, quia quæ decedunt corpora cuique,
Vnde abeunt, minuunt: quò venêre, agmine donant:
Illa ſeneſcere, at hæc contra floreſcere cogunt:
Nec remorantur ibi: ſic rerum ſumma nouatur
Semper, & inter ſe mortales mutua viuunt.
Augeſcunt aliæ gentes, aliæ minuuntur:
Inque breui ſpatio mutantur ſæcla animantum:
Et quaſi curſores vitai lampada tradunt.

Res humanæ, ait Macrob. ex parte maxima ſæpè occidunt manente mundo, & rurſus oriuntur, vel eluuione viciſſim, vel exuſtione redeunte. Cuius viciſſitudinis cauſa vel neceſſitas talis eſt: Ignem

æthereum Phyſici tradiderunt humore nutriri: aſſerentes ideò ſub zona cœli peruſta, quam via ſolis (id eſt zodiacus) occupauit, Oceanum à natura locatum, vt omnis latitudo qua Sol, eum quinque vagis & Luna, vltro citroque diſcurrunt, habeat ſubiecti humoris alimoniam. Et hoc eſſe volunt quod Homerus Iliad. α. diuinarum omnium inuentionum fons & origo, ſub Poetici nube figmenti, verum ſapientibus intelligi dedit, Iouem cum cæteris Diis, id eſt, eum ſtellis, profectum in Oceanum. Æthiopibus eum ad epulas inuitantibus. Per quam imaginem fabuloſam, Homerum ſignificaſſe volunt, hauriri de humore nutrimenta ſideribus, qui ob hoc Æthiopas reges epularum participes cœleſtium dixit: quoniam circa Oceani oram, non niſi Æthiopes habitant, quos vicinia ſolis vſque ad ſpeciem nigri coloris exuſſit. Cùm ergo calor nutriatur humore, hæc viciſſitudo contingit, vt modò calor, modò humor exuberet. Euenit enim vt ignis vſque ad maximum enutritus augmentum, hauſtum vincat humorem, & ſic aëris mutata temperies licentiam præſtet incendio, & terra penitus flagrantia immiſſi ignis vratur. Sed mox impetu caloris abſumpto, paulatim vires reuertuntur humori, cùm magna pars ignis erogata, minus iam de renaſcente humore conſumat. Ac rurſus longo temporum tractu ita creſcens humor altius vincit, vt terris infundatur eluuio. Rurſúſque calor poſt hæc vires reſumit; Et ita fit vt manente mundo, inter exuperantis caloris humoriſque vices terrarum cultus, cum hominum genere ſæpè intercidat: & reducta temperie rurſus nouetur. Seneca Epiſt. 72. Certum eſt, inquit, vitam mortémque per vices ire, & compoſita diſſolui, & diſſoluta componi.

Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum
Quemque ſibi tenues naſcentem arceſſere vitas:
Scilicet huc reddi deinde, ac reſoluta referri
Omnia; nec morti eſſe locum.

Obſerua orbem rerum in ſe remeantium: videbis in hoc mundo nihil extingui, ſed vicibus deſcendere ac reſurgere. Æſtas abit, ſed alter annus illam adducit: hyems cecidit, referent illam ſui menſes: ſolem nox obruit, ſed ipſam ſtatim dies abigit. Stellarum iſte diſcurſus, quicquid præteriit repetit, pars cœli leuatur aſſiduè, pars mergitur.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ γ'. — *HIEROGLYPHICVM 3.*

Πῶς ἐνιαυτόν. — *Quomodo annum.*

Ἐνιαυτὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, Ἶσιν τουτέστι γυναῖκα, ζωγραφοῦσιν. τῷ δὲ αὐτῷ, καὶ τὴν θεὸν σημαίνουσιν. Ἶσις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστιν ἀστήρ, Αἰγυπτιστὶ καλούμενος Σῶθις, ἑλληνιστὶ δὲ ἀστροκύων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὅτε μὲν μείζων, ὅτε δὲ ἥσσων ἀνατέλλων καὶ ὅτε μὲν λαμπρότερος, * ὅτε δὲ οὐχί, οὕτως. ἔτι δὲ καὶ διότι κατὰ τὴν τούτου ἄστρου ἀνατολὴν, σημειούμεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων τελεῖσθαι. διόπερ οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν Ἶσιν λέγουσιν. Καὶ ἑτέρως δὲ ἐνιαυτὸν γράφοντες, φοίνικα ζωγραφοῦσι διὰ τὸ δένδρον τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, μίαν βαΐν γεννᾶν, ὡς ἐν ταῖς δώδεκα * βάισιν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι.

ANnum porrò ſignificare volentes, Iſidem, hoc eſt mulierem pingunt. Hoc ipſo etiam deam indicant. Eſt autem apud eos Iſis aſtrum, quod Aegyptia lingua Sothis, Græca Aſtrocyon dicitur, quod & reliquis aſtris præcellere videtur, aliquando maius, minus aliquando dum oritur, & nunc quidem clarius, ſecus aliàs. Ad hæc etiam quia in huius aſtri exortu, ea ſignis quibuſdam obſeruantur, quæ toto anno futura ſunt. Quæ ex re non immeritò annum appellarunt Iſidem. Aliter quoque annum demonſtrantes palmam pingunt, quod arbor hæc ſola de omnibus ad ſingulos Lunæ ortus ſingulos etiam ramos procreet. Ita vt in duodecim ramis annus integer expleatur.

* ἰσ' ἔτι.
* βάεσιν.

C N M M E N T A R I O L A.

PEruenì ad tertium tertia die hieroglyphicum, & ecce affertur mihi Merceri verſio: ſed optanti eodem quo pede cœperam ad ſequentia progredi, neſcio quæ Iupo tempeſtatem mouet.

Et inquietis aſſidens præcordiis,

cutis animum opprimit, quæ in cauſa eſt vt delibem tantùm, quæ ſuperſunt hieroglyphica.

Eſt autem apud eos Iſis aſtrum.] Iſidis animam caniculam eſſe credebant Ægyptij. Plutarchus, His, inquit, adde quod Sacerdotes Ægyptij non Horum tantum, ſed & aliorum Deorum, qui ingeniti atq; incorruptibiles ſunt, corpora apud ſe iacere, & curari prædicant, quorum animæ in cælo fulgent ſidera. Et ex his id quod Iſidis eſt à Græcis Canis, ab Ægyptiis Sothis appellatur. Idem Plut. ex Zoroaſtræa

roaſtræa diſciplina, ſcilicet maga, ſcribit. Oromazen, quem optimum Deum ſtatuebat oppoſitum Arimanio, ſeſe attollentem, tantùm ſupra Solem euectum, quantùm Sol ipſe à terra, abceſliſſe, cœlúmque aſtris exornaſſe, & inter aſtra Sirium ſiue Caniculam, quaſi ſpeculatorem & cuſtodem ſtatuiſſe.

Aſtrocyon.] Mercerus Aſtromyon habet, ſed eruditus medicus Hadrianus Iunius lib. 1. animaduerſ. cap. 5. Aſtrocyon legit, & rectè, citat in hunc locum Diodorum Siculum, & Porphyrium, qui libro de Nympharum antro ſic habet: *Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ Καρκῖνος· πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ Σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι· νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ Σώθεως ἀνατολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. Aegyptiis principium anni eſt, non Aquarius, vt Romanis, ſed Cancer: in Cancro enim eſt Sothis (quam Canis aſtrum Græci dicunt) Neomenia autem eſt ipſis, Sothidis ortus, quæ mundi generationis ducit initium.* Germanicus Cæſar in Arati Phœnom. in Cane: Habet, inquit, ſtellas, in capite vnam, quæ Iſis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna & ſplendida: in collo duas, in humeris ſingulis obſcuras, in pectore claras duas, in anteriore pede ſiniſtro vnam, in ſummitate caudæ vnam. Hyginus lib. 2. Canis, inquit, habet in lingua ſtellam vnam, quæ ipſa Canis appellatur. In capite autem alteram, quam Iſis ſuo nomine ſtatuiſſe exiſtimatur: & Siron appellaſſe propter flammæ candorem, quòd eiuſmodi ſit, vt præter cæteras lucere videatur. Mizaldus centur. 9. aphor. 63. ſcribit ſalos ſiue ægillios linarios vocat, vulgò *linottes* exoriente Canicula obmuteſcere, necnon ægrotare, ac plumas vellicando excutere: Et hoc in vno & altero, toto ſe decennio expertum.

Dum oritur.] Græca habent *ἀνατέλλει*, & de Sole & Luna propriè dicitur: de aliis autem ſtellis *ἐπιτέλλειν*, quod Philippus non obſeruauit.

Ramis.] *Βάϊον* legitur in Græcis *βαΐον* & *βαΐς* ramus eſt propriè palmæ arboris. Ioann. cap. 12. *ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων.* Hinc *βαϊφόρον* diem quo palmæ feruntur appellarunt antiqui. Luitprandus lib. 3. cap. 5. In ea, inquit, quæ eſt ante *βαϊοφόρον*, quod nos, *palmarum ramos* dicimus, hebdomada, tam in mulieribus, quàm in diuerſis conſtitutis officiis, numiſmatum aureorum erogationem, prout cuiuſque meretur officium, Imperator fecit. Eadem iam Dominica Pont. Max. roſam auream principi donat. Dicitur autem *βαΐον* palma, *παρὰ* *βίᾳ πάλλειν*, quòd non facilè reuelli poſſit, quòd hæc arbor natura ſurſum nitatur aduerſus deprimentis manum. Ab hoc nomine dicitur Baïus color *couleur baye*, quæ in equo laudatur, qui dicitur, *Cheual bay, ou bayard*, qui color ſpadiceus & phœniceus nominatur. Phœniceus, vt Phauorino Philoſopho dicit fronto apud Agellium lib. 2. c. 26. quem tu Græcè *φοίνικα* dixiſti, noſter eſt rutilus & ſpadix, Phœnices *συνώνυμα* qui factus Græcè noſter eſt, ex literantiam ſplendorémque ſignificat roboris, quales ſunt fructus palmæ arboris non admodum ſole incocti, vnde Spadicis & Phœnicis nomen eſt. Spadica enim Dorici vocant auulſum à palma termitem cum fructu, & *φοῖνιξ* palmam ſignificat.

Aliter quoque, &c.] Cælius lib. 5. cap. 6. Annotatum Hori monumentis eſt apud Ægyptios, expictam palmam annum indicare, quoniam hæc arborum ſola per ſingulos Lunæ exortus vnam producit Baïn, vt anni fine duodecim fiant. Quo argumento & Baïn præmonſtrare menſem prædicant. Clemens Alexand. lib. 6. cuius verba affero in hierogl. 41. horoſcopos ſapientes Ægyptios palmam tuliſſe ſcribit, quam aſtrologiæ ſymbolum eſſe ſcribit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ δ΄. HIEROGLYPHICVM 4.

Πῶς μῆνα. Quomodo menſem.

Μῆνα δὲ γράφοντες, βάϊν ζωγραφοῦσιν. ἢ σελήνην ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω. Βάϊν μὲν, διὰ τὴν προειρημένην ἐπὶ τοῦ φοίνικος αἰτίας χάριν. σελήνην δὲ ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω, ἐπειδή φασιν, ἐν τῇ ἀνατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν, πρὸς τὸ ἄνω τοῖς κέρασιν ἐσχηματίσθαι. ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει, τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσασαν, εἰς τὸ κάτω τοῖς κέρασι νεύειν.

Menſem autem notantes, ramum pingunt, aut Lunam deorſum conuerſam. Ramum quidem, ob cauſam iam in palma dictam: Lunam verò deorſum vergentem, quòd in ortu quidem dicant eam cùm quindecim eſt partium, ſurſum erectis cornibus apparere: at in occaſu, triginta diebus completis, cornua deorſum inflexa gerere.

COM-

COMMENTARIOLA.

L*Vnam.*] Quæ Græcis μήνη à quo menſis dicitur. Turcis idem nomen & Lunæ & menſi eſt, *ay* ſcilicet, vt ſcribit Bartholomæus Vngarus de ceremoniis Turcarum. Menſis, ait Varro, à Lunæ motu dictus, dum à Sole profecta rurſus redit ad eum. Luna pro menſe vſurpatur. Carus Imperator cùm Perſæ Regis legatos vidiſſet, vltro ad ſe vocaſſe aiunt, & dixiſſe, ſcire quòd ad ſe veniſſent. Iubere igitur vt renuncient iuueni ſuo Regi, niſi reſipiſcat, futurum *vt intra vnam Lunam* omnis eorum ſylua & omnis ager, magis nuda & læuia ſint, quàm Cari ipſum caput: & ſimul cum dicto pileum ſuſtulit, & caput oſtendit, tam glabrum, quàm galea eius quæ adiacebat.

Menſis, ait Varro, à Lunæ motu dictus, dum à Sole profecta rurſus redit ad eum. Luna curſum ſuum perficit viginti & ſeptem diebus, & octo horis. Et hoc temporis ſpatio menſis periodicus conſtituitur. Triplex enim menſis Lunaris periodicus iam dictus, cùm Luna redit ad illud ſigniferi punctum vnde digreſſa eſt in prima coniunctione. Synodicus, quo Luna non ſolum ad punctum redit, ſed etiam ſolem ipſum aſſequitur. Illum Galenus μηνιαῖον χρόνον ſimpliciter vocat. Menſis hic viginti & nouem eſt dierum, duodecim horarum, minutorúmque quadraginta.

Eſt etiam menſis illuminationis, interuallum ſcilicet illud, quod à primo conſpectu naſcentis Lunæ, vſque ad vltimum euaneſcentis. Hic menſis inæqualis eſſe ſolet, nunc longior, nunc breuior, longior quo minori tempore occultatur Luna, breuior quo diutius deliteſcit. Conſtat tamen vt plurimum viginti ſex diebus, & horis duodecim. Vide hieroglyphicum 65.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ έ. *HIEROGLYPHICVM 5.*

Πῶς ἐνιστάμενον ἔτος.

Quomodo inſtantem annum.

ΕΤΟΣ τὸ ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἄρουρα, πηχῶν ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν, ἐπειδή φασι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς σώθεως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν, ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι. τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει.

INſtantem annum ſignificantes, quartam aruæ partem pingunt. Eſt autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terra menſura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, ſideris cui Sothis nomen fecimus, ortu, ad alterum quarta ſit interiecta diei pars. Enimuero dei annus trecentis ſexaginta quinque diebus abſoluitur: vnde & quarto quoque anno ſupernacuum diem computant atque intercalant Aegypty. Quatuor ſiquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

COMMENTARIOLA.

I*Taque annum.*] Cenſorinus de natali die lucem dabit huic loco ſatis implexo. Ad Ægyptiorum verum annum magnum Luna non pertinet, quem Græci κυνικὸν, latinè canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur, cum primo die eius menſis, quem vocant Ægyptij Θωθ, caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis ſolos habet dies trecentos ſexaginta quinque, ſine vllo intercalari, itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus eſt, quàm naturale quadriennium: eoque vt anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à pleriſque dicitur, & ab aliis ὁ θεοῦ ἐνιαυτός. Sic Cenſorinus. Ex quibus ad Hori intellectum ſciendum eſt, Ægyptios, qui varij fuerunt in anno metiendo, duplicem annum habuiſſe, minorem alterum trecentorum & ſexaginta quinque dierum: alterum Canicularem maiorem Κυνικὸν ſiue Canicularem dictum, quod ab ortu Sothidis, hoc eſt, Caniculæ incipiens, quatuor minores annos complecteretur.

Non pigebit hic locum Macrobij lib. 1. Saturnal. cap. 12. referre. Anni certus modus apud ſolos ſemper Ægyptios fuit: aliarum gentium diſpari numero, pari errore notabat. Et vt contentus ſim referendo paucarum morem regionum, Arcades annum ſuum tribus menſibus explicabant; Acarnanes ſex; Græci reliqui trecentis quinquaginta quatuor diebus annum proprium computabant. At quomodo Macrobius certum anni modum apud Ægyptios fuiſſe dicit, cùm initio menſtruus fuerit ex Plut. in Numa, aut bimeſtris ex Cenſor. poſtea quadrimeſtris ex ſolino Polyhiſt. Deinde Solaris & Canicularis.

Sideris cui Sothis nomen, &c.] Heraclides Ponticus tradit, Caniculæ exortum ſummoperè obſeruatum

rum ab Ægyptiis, adeò vt illinc coniecturam caperent de anni ſtatu, ſalubriſne, an peſtilens futurus eſſet. Nam ſi obſcurior & veluti caliginoſa oriebatur, cœlum pingue ac concretum eſſe ſignificabat, & proinde grauem ac poſtilentem fore annum. Si verò clara ac perlucida emergebat, cœlum eſſe tenue ac purum demonſtrabat, proindeque ſalubre fore ac proſperum anni curriculum. Hanc ſtellam vſque eò metuebant antiqui, vt canem ei ſacrificarint.

Pro cane ſidereo canis hic imponitur ara.

Ait Ouidius.

Enimuero Dei annus.] Cenſorinus cum Horo loquitur ὁ θεοῦ ἐνιαυτός Dei annus. Deus ille Sol eſt, qui à Proclo Lycio θεῶν ἄριστος *Deorum optimus* nominatur. Horus hieroglyphico 6. Solem Deum vocat non ſemel & hieroglyphicis 16.34. & 48. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 21. Significantes hunc Deum Solem eſſe, regalique poteſtate ſublimem cuncta deſpicere. Cur autem per Deum Solem intelligunt Ægyptij? an quia apud Ægyptios Sol Deorum maximus quem Oſirim vocabant. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 21. Hinc Oſirim Ægyptij vt Solem eſſe aſſerant, quoties hieroglyphicis literis ſuis exprimere volunt, inſculpunt ſceptrum: inque eo ſpeciem oculi exprimunt: & hoc ſigno Oſirim monſtrant: ſignificantes hunc Deum Solem eſſe, regalique poteſtate ſublimem cuncta deſpicere, quia Solem Iouis oculum appellat antiquitas.

Ex omnibus iis qui viſibilem Deum habere voluerunt, Solem qui elegerunt ſapientius (ſi qua tamen ſapientia in idololatria eſſe poteſt) feciſſe videntur, propter eius magnitudinem, pulchritudinem, fulgorem qui mundum in admirationem rapit: ob illas dotes & alias, ad Deum maximè refertur cuius imago dicitur, vt ex Dionyſio multis in locis conſtat, tum libro de cœleſti Hierarchia, tum de diuinis nominibus. Et ex Gregorio Nazianzeno orat. de Athanaſ. Epiſc. Quod Sol eſt ſenſibus, hoc intelligentibus eſt Deus. Hic enim mundum illuminat viſibilem, ille verò inuiſibilem, & hic quidem viſum corporalem illuſtrat, ille verò naturas intellectuales ſplendidas reddit. Sol videntibus vt videant, viſibilibus rebus vt videantur vim ſubminiſtrat, ipſeque inter viſibilia eſt pulchertimus: Deus etiam intelligentibus vt intelligant, intellectis vt intelligantur ſuppeditat, ac ipſe inter intelligibilia eſt altiſſimus, in quo omne deſiderium conſiſtit, & ſuper quem minimè fertur: nihil enim ſublimius quid habet omnino deſiderium, neque mens ſapientiſſima & indagatrix. Ita doctor ille. Et Lactantius lib. 1. Orig. erroris cap. 10. Sicut Sol qui oritur in die, licet ſit vnus (vnde Solem eſſe appellatum Cicero vult videri, quòd obſcuratis ſideribus, ſolus appareat) tamen quia verum ac perfectæ plenitudinis lumen eſt, & calore potiſſimo, & fulgore clariſſimo illuſtrat omnia: ita in Deo licet ſit vnus, & maieſtas & virtus, & claritudo perfecta eſt. Huiuſmodi collationibus ſcatent doctores.

Annus trecentis.] Ouid. lib. 3. faſtor.

Is decies ſenos tercentum & quinque diebus
Iungit, & à pleno tempora quarta die.

Vnde & quarto quoque anno.] Reuocato exactius anno ad ſolis curriculum, quem confici ſciebant Ægyptij diebus trecentis ſexaginta quinque & horis circiter ſex, ſingulis annis quadrans diei ſupereſt, horæ videlicet ſex, & proinde quatuor annis quatuor quadrantes, qui coniuncti viginti quatuor horas, hoc eſt diem vnum efficiunt, quarto quoque anno intercalabantur, ἐμβόλιμος vocatur ille annus à Græcis, à Latinis Biſextus, quod 23. die Februarij inter Terminalia & Regifugium intercaleretur, ante eum videlicet diem, qui eſt ſextus Kalendas Martias: vt bis eo anno dicatur, *ſexto Kal. Mart.* atque hinc nomen biſexto. Nouidius Fraccus,

Quartáque vbi inde ſibi ſuſcepit tempora plena,
Fit gemina, & luces concipit vna duas.
Quodque iterat ſexto venienti in menſe calendas,
Ipſe ſuo à facto nomen & annus habet.

Inde eſt, quod Celſus Iuriſconſ. doceat *l. cum biſextus. ff. de verb. ſignif.* nihil referre, vtrum priore, an poſteriore die ſit natus, cum biduum illud pro vno tantum die habeatur. Vide Ioſephum Scalig. lib. 5. de Emendatione temp. Sauanarola ſcripſit, anno biſextili ſterileſcere animalia & mulieres, vt notat Cardanus: quæ verò pariunt cum labore parere. Et quod maius eſt, & prodigio ſimillimum, cuſpidem ſeminum ac nucleorum fructuum, maximè mali quod apium vocant, non ad florem ſeu apicem pomi, ſed ad pediculum verti. Verùm cùm ratio huius anni non ſit conſtans, ſed voluntaria (nam à quocumque initium ſumi poterat) manifeſtum eſt hæc vana eſſe nec vlla ratione ſtabilita.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ς'.

Τί δηλοῦσιν ἱέρακα γράφοντες.

Θεὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἢ ὕψος, ἢ ταπείνωσιν, ἢ ὑπεροχὴν, ἢ αἷμα, ἢ νίκην, ἢ ἄρεα, ἢ ἀφροδίτην, ἱέρακα ζωγραφοῦσι. Θεὸν μὲν, διὰ τὸ πολύγονον εἶναι τὸ ζῷον, καὶ πολυχρόνιον, ἔτι γε μὴν, ἐπεὶ καὶ δοκεῖ εἴδωλον ἡλίου ὑπάρχειν παρὰ πάντα τὰ πετεινὰ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ὀξυωποῦν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἰατροὶ πρὸς ἴασιν ὀφθαλμῶν τῇ ἱερακίᾳ βοτάνῃ χρῶνται. ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ὡς κύριον ὄντα ὁράσεως, ἔσθ' ὅτε ἱερακόμορφον ζωγραφοῦσιν. Ὕψος δὲ, ἐπεὶ τὰ μὲν ἕτερα ζῷα εἰς ὕψος πέτασθαι προαιρούμενα, πλαγίως * φέρεται, ἀδυνατοῦντα κατ' εὐθὺ χωρεῖν· μόνος δὲ ἱέραξ εἰς ὕψος κατ' εὐθὺ πέταται. Ταπείνωσιν δὲ, ἐπεὶ τὰ ἕτερα ζῷα οὐ κατὰ κάθετον χωρεῖ πρὸς τοῦτο, πλαγίως δὲ καταφέρεται. ἱέραξ δὲ κατ' εὐθὺ ἐπὶ τὸ ταπεινὸν τρέπεται. Ὑπεροχὴν δὲ, ἐπειδὴ δοκεῖ πάντων τῶν πετεινῶν διαφέρειν. Αἷμα δὲ, ἐπειδὴ * φασὶ τοῦτο τὸ ζῷον ὕδωρ μὴ πίνειν, ἀλλὰ αἷμα. Νίκην δὲ, ἐπειδὴ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῷον, πᾶν νικᾶν πετεινόν. ἐπειδὰν γὰρ ὑπὸ ἰσχυροτέρου ζῴου καταδυναστεύηται, τὸ τηνικαῦτα ἑαυτὸν ὑπτιάσας ἐν τῷ ἀέρι, ὡς τοὺς μὲν ὄνυχας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἄνω σχηματίζειν, τὰ δὲ πτερὰ, καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ κάτω τὴν μάχην ποιεῖται. οὕτω γὰρ τὸ ἀντιμαχόμενον αὐτῷ ζῷον, τὸ αὐτὸ ποιῆσαι ἀδυνατοῦν, εἰς ἧτταν ἔρχεται. Ἔτι γε μὴν καὶ ἀντὶ ψυχῆς ὁ ἱέραξ τάσσεται, ἐκ τῆς τοῦ ὀνόματος ἑρμηνείας. καλεῖται γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ἱέραξ, βαιήθ. τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα διαιρεθὲν ψυχὴν σημαίνει καὶ καρδίαν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν βαῒ ψυχή, τὸ δὲ ἠθ καρδία. ἡ δὲ καρδία κατ' Αἰγυπτίους, ψυχῆς περίβολος. ὥστε σημαίνειν τὴν σύνθεσιν τοῦ ὀνόματος, ψυχὴν ἐγκαρδίαν. ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἱέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν, ὕδωρ οὐ πίνει τὸ καθόλου, ἀλλ' αἷμα, ᾧ καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται.

HIEROGLYPHICVM 6.

Quid accipitrem pingentes, innuant.

Deum cùm volunt ſignificare, aut ſublimitatẽ, aut humilitatem, aut præſtantiã, aut ſanguinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem, tum quòd fœcundum ſit ac diuturna vitæ hoc animal, tum etiam quòd Solis præter cæteras volucres ſimulacrum eſſe videatur, vtpote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, intentiſſimis in eius radios oculis proſpiciens. Atque hinc eſt, quòd medici ad ſananda oculorum vitia, hieracio herba vtuntur. Inde etiam fit, vt ſolem interdum, tanquam viſus auctorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quoniam cum cætera quidem animantia, quoties in ſublime tolli volunt, obliquè ferantur, nec rectà ſurſum euehi poſſint, ſolus accipiter rectà in altum volat. Humilitatem porrò ſeu deiectionem, quòd eadem ratione cætera animantes non perpendiculi modo, ſed velut ex tranſuerſo, & flexuosè deorſum ferantur, ſolus accipiter directò ad inferiora viam carpat. Præſtantiam, quòd cæteris præſtare videatur auibus. Sanguinem, quia animal hoc, inquiunt, non aquam, ſed ſanguinem bibit. Victoriam demum, quòd cætera volatilia vincere videatur. Cùm enim robuſtioris animantis potentia ſe videt opprimi, tum ſeſe in aëre ita reſupinans, vt vngues quidem ſurſum, pennas verò ac poſteriores partes deorſum verſas habeat, cùm idem auis quæ cum eo congreditur efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac ſibi victoriam parat. Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Aegyptiis accipiter baieth dicitur, quod nomen ſi diuiſeris, animam & cor ſonat. Baï enim anima eſt, eth cor. Cor autem ex Ægyptiorum ſententia, animæ ambitus eſt. Itaque nominis compoſitio animam cordatam notat. Vnde & accipiter ob eum quem cum anima habet naturæ conſenſum, aquam omnino non bibit, ſed ſanguinem, quo & ipſa nutritur anima.

Πέτεται.

Δοκεῖ.

COMMENTARIOLA.

D*Eum quidem, tum, &c.*] Per Deum hic Solem intellige, vt hieroglyphico 5. monui. Cur autem accipitre Sol innueretur, rationes aliquæ colligi poſſunt ex Æliani libro 10. c. 14. de animal. quarum aliquæ cum Hori rationibus conueniunt. Accipitrem, inquit, Apollini conſecrant Ægyptij & venerantur. Oton ſua lingua Deum hunc appellant, auem autem eiuſmodi Thauſtum nominant. Cum Apolline idcirco conuenientiam habere aiunt, quòd de auibus ſoli accipitres ſemper nullo negotio aduerſus Solis radios intuentur, neque infenſis oculis ſurſum verſus iter ſuſcipere grauantur, nec diuina flamma offenduntur. Contra etiam quàm cæteræ aues ſupino interdum volatu ferri Accipitres quidam obſeruarunt, quo quidem corporis geſtu cœlum intuentur, ac rerum inſpectorem omnium liberè intrepidéque aſpectant. Os tibiæ illorum ſi ad aurum admoueatur, ſic ipſum illecebra quadam mirabili ad ſe allicit, quemadmodum Heracleotem lapidem ſua vi prædicant, quaſi præſtigiis & captionibus ferrum ad ſe attrahere. Huius alitis vitam Ægyptij dicunt ad annos vſque ſeptingentos pertingere. Homerus Accipitrem Apollini & Latonæ gratum eſſe inſinuare videtur, cuius deinde ſubiicit verſus Ælianus. In quibus notandum Apollinem Solem eſſe ex Macrobio ſexcentis in locis, & aurum Soli reſpondere, vtpote quod inter metalla ſit, quod Sol inter planetas. Et Solem vitæ auctorem dici à proximè citato auctore. Plutarchus de Iſid. & Oſir. Pingunt, inquit, hunc Deum Accipitris imagine nonnunquam, tum ob viſus acumen, tum ob alarum perni-

citarem: quem ferunt cadauerum inhumatorum oculis terram iniicere deſuper volantem. Deſcendentem præterea ad flumen rectis pennis deferri tradunt: quas rurſus inclinat in latus, metu crocodili ad fugam paratus: quòd nequando improuiſus opprimatur, inceſſanter meditari ſolet. Vide quæ afferuntur in 55. hieroglyphicum.

Hieraceo.] Hieracium Plinio ex Accipitribus qui ἱέρακες dicuntur nomen accepit, quòd eius ſucco vnguibus elicito, oculos à caligine expediāt. Sic enim ille lib. 20. c. 7. Ex his rotūda folia & breuia habentē, ſunt qui Hieraciā vocent: quoniā Accipitres ſcalpendo eam, ſuccoque oculos tingēdo, obſcuritatem, cùm ſenſere, diſcutiant. Hieracij nullam Gallenus, nec Paulus Ægineta mentionem faciunt.

Quin & pro anima, &c.] Cœlius in cap. 16. lib. 4. hæc tranſtulit. *Opinantur*, inquit, *Aegyptij, animæ conceptum eſſe cor: qua ratione cùm Accipitris nomine indicari animam putent, illum vocabula gentilitio βαιὴθ nuncupant, quod animam ſignat & cor: ſiquidem βαὶ anima eſt, ἠθ verò cor. Hieroglyphico argumento adiiciunt, Accipitrem aquam non bibere, ſed ſanguinem quo connutriatur & anima.*

Cor autem animæ ambitus eſt.] Huc ſpectant eorum ſententiæ, qui animam in corde conſtituerunt, vt Philo Iudæus libro qui inſcribitur, Quòd deterius potiori inſidietur, animæ ſedem in corde ſtatuit. Stoici in corde, vel in ſpiritu circa cor: Diogenes in aorta, quæ vas cordis eſt. Parmenides & Epicurus in toto pectore. Lactantius de opific. Dei cap. 10. Cor ſapientiæ domicilium videri, ſcribit.

Animam cordatam.] Cor & anima ſæpiſſimè in ſacris paginis iunguntur: vt 1. Reg. cap. 2. Deus inducitur hæc verba proferens: *iuxta cor meum, & animam meam faciet.* Sic alibi paſſim. Et cor pro anima etiam ipſa ſumitur. Orig. in Epiſt. ad Rom. cap. 2. lib. 2. Quod autem dicit in cordibus, non eſt putandum quòd in membro corporis quod cor appellatur, lex ſcripta dicatur. Vnde enim caro aut tantos prudentiæ ſenſus poſſit emittere, aut tanta memoriæ receptacula continere? ſed ſciendum eſt rationalem animæ virtutem cor ſolere nominari. Teſtimonio ſane conſcientiæ, vti Apoſtolus dicit eos, qui deſcriptam continent in cordibus legem.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ζ΄.

Πῶς ἄρεα, καὶ ἀφροδίτην.

Ἄρεα δὲ γράφοντες καὶ ἀφροδίτην, δύο ἱέρακας ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸν ἄρσενα εἰκάζουσιν ἄρει, τὴν δὲ θήλειαν ἀφροδίτῃ. ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄλλα θηλυκὰ ζῶα πρὸς πᾶσαν μίξιν τῷ ἀνδρὶ οὐχ ὑπακούει, καθάπερ ἱέραξ. τριακοντάκις γὰρ τῆς ἡμέρας βαστιζομένη, ἐπειδὰν ἀναχωρήσῃ φωνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἄρσενος, πάλιν ὑπακούει. Διὸ καὶ πᾶσαν θήλειαν τῷ ἀνδρὶ πειθομένην Αἰγύπτιοι ἀφροδίτην καλοῦσι. τὴν δὲ μὴ πειθομένην οὐχ οὕτω προσαγορεύουσι. διὰ τοῦτο καὶ ἡλίῳ τὸν ἱέρακα ἀνέθεσαν. παραπλησίως γὰρ τῷ ἡλίῳ τὸν τριακοντάδα ἀριθμὸν ἐν τῷ πλησιασμῷ τῆς θηλείας ἀποδίδωσιν. Ἑτέρως δὲ τὸν ἄρεα καὶ τὴν ἀφροδίτην γράφοντες, δύο κορώνας ζωγραφοῦσιν ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα· ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον δύο ᾠὰ γεννᾷ ἀφ' ὧν ἄρρεν καὶ θῆλυ γεννᾶσθαι δεῖ. ἐπειδὰν δὲ γεννήσῃ, ὅπερ σπανίως γίνεται, δύο ἀρσενικὰ, ἢ δύο θηλυκὰ, τὰ ἀρσενικὰ τὰς θηλείας γαμήσαντα οὐ μίσγεται ἑτέρᾳ κορώνῃ, οὐδὲ μὴν ἡ θήλεια κορώνη * ἑτέρᾳ μέχρι θανάτου. ἀλλὰ μόνα τὰ ἀποζυγέντα διατελεῖ. διὸ καὶ μιᾷ κορώνῃ συναντήσαντες, οἰωνίζονται οἱ ἄνθρωποι, ὡς χηρεύοντι συνηντηκότες ζώῳ. τὸν δὲ τοιαύτης τῆς ὁμονοίας χάριν, μέχρι νῦν * οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς γάμοις ἐκκορὶ κορὶ * κορώνην λέγουσιν ἀγνοοῦντες.

ἑτέρᾳ κορώνῃ.

οἱ deest in veteri codice.

κορώνη.

HIEROGLYPHICVM 7.

Quo modo Martem ac Venerem.

Martem verò & Venerem notantes, duas pingunt accipitres, eorum marem Marti, fœminam Veneri comparantes: idq́; propterea quòd ex cæteris animantibus fœmina mari non ad omnem congreſſum obtemperat, vt in accipitrum genere, in quo etſi tricies in die fœmina à mare comprimatur, ab eo digreſſa ſi inclamata fuerit, paret iterum. Ideóque & fœminam omnem quæ viro morem gerit, Aegyptij Venerem vocant: quæ verò non eſt dicto audiens, non ita appellant. At quę hæc ſanè cauſa fuit cur Soli accipitrem conſecrarint: non ſecus enim ac Sol, ter denarium explet numerum in congreſſu fœminæ. Aliter quoque Martem & Venerem ſcribentes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina ſolet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod rarò tamen accidit, vel duo maſculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: ſed diſiuncti, ſoli deinceps ſemper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur præſagium ſibi hoc eſſe viduæ vitæ, quòd ſcilicet animali viduam agenti vitam obuij facti fuerint. Proinde in hunc vſque diem Græci ob tantam harum auium concordiam, in nuptiis ignorantes verbum illud vſurpare ſolent ἐκκορὶ, nimirum κορὶ cornicem appellantes.

COMMENTARIOLA.

Vbi vero C[illegible] Ælianus lib. 3. de animal. cap. 9. & Politianus in miſcellaneis cap. 67. ex Æliani teſtimonio, ſcribunt, Cornices inter ſe fidiſſimas eſſe, & cum ſocietatem coierint, maximo ſe opere diligere. Neque id genus animalia videat quiſpiam licenter miſceri & [illegible] quod ſi alterutra moriatur, alteram quæ ei ſupereſt vſque ad extremum vitæ diem viduam permane[illegible], harum

rum rerum abſolutè periti dicunt. In nuptiis olim veteres, audio, poſt Hymenæum cornicem inuocare ſolitos fuiſſe, hocque concordiæ ſignum dare iis qui liberorum quærendorum gratia conueniſſent. Qui verò ſedes auium & volatus obſeruare ſolent, cornicem, ſi ſola apparuerit, captantibus auguria inauſpicatam videri dicunt.

Εκκοεὶ, *nimirum* κοεὶ.] Cæl. Calcagn. in equitatione: In nuptiis hanc vocem clamabant Græci ἐκκορεὶ κορεὶ, ſi Ægyptiis credimus, quòd ea cornicum peculiaris vox ſit: quæ tanta religione coniugale fœdus ſeruant, vt ſi ex ipſis aut mas aut fœmina deceſſerit, quæ ſuperſtes eſt, viduam in poſterum vitam degat. Plutarchus paulò à med. lib. qui inſcribitur, An brutis ratio inſit, inducit Gryllum qui Vlyſſem ita alloquitur: Ita ſpecioſa Penelope tua qualibet Cornice gloria continentiæ nouies inferior eſt iudicanda. Vide Rhodiginum, Conradum Geſnerum, Hadrianum etiam Iunium, qui omnium diligentius hæc diſquirit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ η'.

Πῶς γάμον.

ΓΑΜΟΝ δὲ δηλοῦντες, δύο κορώνας πάλιν ζωγραφοῦσι, τοῦ λεχθέντος χάριν.

HIEROGLYPHICVM 8.

Quo modo nuptias.

ATque eandem ob cauſam nuptias innuentes, duas rurſum appingunt cornices.

COMMENTARIOLA.

Lineola vna aut altera hoc hieroglyphicum concluditur: commentariolum etiam vna aut altera comprehendetur. Nos Horus de præcedentibus monet: quæ huc referuntur, quin idipſum ego præſtem. Itaque adi præcedens hieroglyphicum & quæ ex Æliano allata ſunt relege.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ θ'.

Πῶς μονογενές.

ΜΟνογενὲς δὲ δηλοῦντες, ἢ γένεσιν, ἢ πατέρα, ἢ κόσμον, ἢ ἄνδρα, κάνθαρον ζωγραφοῦσι. Μονογενὲς μὲν ὅτι αὐτογενές ἐστι τὸ ζῶον, ὑπὸ θηλείας μὴ κυοφορούμενον. * Μόνη γὰρ γένεσις αὐτοῦ * τοιαύτη ἐστὶν· ἐπειδὰν ὁ ἄρσην βούλεται παιδοποιήσασθαι, βοὸς ἀφόδευμα λαβὼν πλάσσει σφαιροειδὲς παραπλήσιον τῷ κόσμῳ σχῆμα, ὃ ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν κυλίσας ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, αὐτὸς πρὸς ἀνατολὴν βλέπει, ἵνα ἀποδῷ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα. Αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα φέρεται, ὁ δὲ τῶν ἀστέρων δρόμος ἀπὸ λιβὸς εἰς ἀπηλιώτην. Ταύτην οὖν τὴν σφαῖραν κατορύξας εἰς γῆν, κατατίθεται ἐπὶ ἡμέρας εἰκοσιοκτώ, ἐν ὅσαις καὶ ἡ σελήνη ἡμέραις τὰ δώδεκα ζώδια κυκλεύει, ὑφ' ἣν ἀπομένον ζωογονεῖται τὸ τῶν κανθάρων γένος. Τῇ ἐνάτῃ δὲ καὶ εἰκοστῇ ἡμέρᾳ ἀνοίξας τὴν σφαῖραν, εἰς ὕδωρ βάλλει· ταύτην γὰρ ἡμέραν νομίζει σύνοδον εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου, ἔτι τε καὶ γένεσιν κόσμου· ἧς ἀνοιγομένης ἐν τῷ ὕδατι, ζῶα ἐξέρχεται, τουτέστιν οἱ κάνθαροι. Γένεσιν δὲ, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. Πατέρα δὲ, ὅτι ἐκ μόνου πατρὸς τὴν γένεσιν ἔχει ὁ κάνθαρος. Κόσμον δὲ, ἐπειδὴ κοσμοειδῆ τὴν γένεσιν ποιεῖται. Ἄνδρα δὲ, ἐπειδὴ θηλυκὸν γένος αὐτοῖς οὐ γίνεται. Εἰσὶ δὲ καὶ κανθάρων ἰδέαι τρεῖς. Πρώτη μὲν αἰλουρόμορφος καὶ ἀκτινωτή, ἥνπερ καὶ ἡλίῳ ἀνέθεσαν διὰ τὸ σύμβολον. φασὶ γὰρ τὸν ἄρρενα αἴλουρον, συμμεταβάλλειν τὰς κόρας τοῖς τοῦ ἡλίου δρόμοις. ὑπερτείνονται μὲν γὰρ κατὰ πρωὶ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν, στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἀμαυρότεραι δὲ φαίνονται, δύνειν μέλλοντος τοῦ ἡλίου· ὅθεν καὶ τὸ ἐν Ἡλίου πόλει ξόανον τοῦ θεοῦ αἰλουρόμορφον ὑπάρχει. ἔχει δὲ πᾶς κάνθαρος καὶ δακτύλους τριάκοντα, διὰ * τὴν τριακονταήμερον τοῦ μηνὸς, ἐν αἷς ὁ ἥλιος ἀνατέλλων, τὸν ἑαυτοῦ

HIEROGLYPHICVM 9.

Quomodo vnigenitum.

VNigenitum autem ſignificantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, aut virum, Scarabæum pingunt. Ac vnigenitum quidem, quòd per ſe gignatur hoc animal, vtpote in vtero fœminæ non prius efformatum ac geſtatum: eius enim ſolius huiuſcemodi ortus eſt. Cùm mas ſobolem procreare vult, bouis fimum nactus, globulum ex eo eiuſdem cum mundo figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occaſum auerſis pedibus, volutarit, ipſe rurſum, vt orbi perſimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipſe ſiquidem orbis à Subſolano circumagitur in Africum. At ſiderum contrarius eſt curſus, ab Africo ad Subſolanum. Hanc itaque pilam in terra defoſſam reponit in dies octo & viginti, nam & totidem diebus Luna duodecim Zodiaci ſigna perluſtrat, ſub qua toto illo tempore permanens animatur ac ſemen vitale ſuſcipit ſcarabæorum genus. Nono autem & viceſimo die apertam pilam in aquam conicit (eum enim diem eſſe putat quo, & Luna cum Sole congrediatur, & mundi inſuper fiat generatio) qua dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc eſt ſcarabæi. Ortum autem, propter iam dictam cauſſam. Patrem, quòd ex ſolo patre ortum habeat ſcarabæus. Mundum, quòd ad mun-

Μόνη τοιαύτη. Τὴν τριακονταήμερον

νοοῦνται ὄρθρον. ἄλλη δὲ δίκερως καὶ ταυροειδὴς, ἥτις καὶ τῇ σελήνῃ καθιέρωται, ἀφ' οὗ καὶ τὸν ἐν οὐρανῷ ταῦρον, ὕψωμα τῆς θεοῦ ταύτης λέγουσιν εἶναι παῖδες Αἰγυπτίων. Τρίτη δὲ ἡ μονόκερως καὶ ἰδιόμορφος, ἣν Ἑρμῇ διαφέρειν ἐνόμισαν, καθὰ καὶ ἶβις τὸ ὄρνεον.

ὄρνεον.

di figuram eius generatio ac fœtus accedat. Virum deni-que, quòd non ſit in eorum genere fœmina. Sunt porrò Scarabæorum formæ tres: Prima felium ſpecie, ac velut radiis inſignita, quam & Soli ob ſignificationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marem iuxta varium ſolis habitum & curſum pupillas commutare, ad ortum quidem Solis manè nonnihil extendi, ſub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occaſum vergente obtuſiores obſcurioréſque apparere. Vnde & quæ apud Heliopolin eſt Dei, ſtatua, felis ſpeciem præ ſe fert. Habet autem & ſcarabæus omnis digitos triginta, idq́; in indicium triginta menſis dierum, quibus Sol oriens ſuum per ſingula zodiaci ſigna curſum peragit. Alterum Scarabæorum genus bicorne eſt, & taurina ſpecie, quod cùm & Lunæ conſecratum ſit, inde etiam eum qui inter ſidera relatus eſt taurum, huiuſce deæ eleuationem eſſe perhibent Aegyptiorum filij. Tertium unicorne eſt, & ſuæ peculiaris formæ, quod & Mercurio ſacrum eſſe, vt etiam eſt ibis auis, exiſtimarunt.

COMMENTARIOLA.

C*Vm mas ſobolem, &c.*] Porphyr. lib. 4. Περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων, ita ſcribit, Αἰγύπτιοι δὲ ἐσέφθησαν, ὡς εἰκόνα ἡλίου ἔμψυχον, κάνθαρος γὰρ πᾶς ἄρρην καὶ ἀφιεὶς τὸν θορὸν ἐν τέλματι καὶ ποιήσας σφαιροειδῆ τοῖς ὀπισθίοις ἀνταναφέρει ποσὶν ὡς ἥλιος οὐρανὸν, καὶ περίοδον ἡμερῶν ἐκδέχεται εἰκοσιοκτὼ, σεληνιακήν. *Aegyptij præ aliis multiplici dignitate commendant* ſcarabæum, *velut ſolis imaginem animatam. Nam omnis ſcarabæus maſculus demittens genituram in cœno poſterioribus pedibus contranitendo, illam, in globularem formam effingit, eodem penè motu, quo cælum à ſole circumuertitur: tum demum menſtruo dierum numero, quo Luna circuitum abſoluit, fœtum perficit.* Euſebius Pamphylus de præparatione Euangelica, lib. 3. idem tradit.

Virum denique, &c.] Plutarch. lib. de Iſide, & Oſir. In ſcarabæorum, inquit, genere non eſſe fœminam, ſed omnes mares, atque in rotundam ſphæricamq́ue materiem genituram immittere, quam ceſſim & in contrarium impellentes conuoluant, ad ſolis ſymbolum videtur ſpectare. Conſularis ille vir Auſonius ſalſum habet Epigramma in Marcum quendam emaſculatorem, vbi Pythagoram μετεμψύχωσιν admittentem interrogat his verſibus:

Pythagora Euphorbi, reparas qui ſemina rerum,
Corporibúſque nouis das reduces animas.
Dic, quid erit Marcus iam fata nouiſſima functus,
Si redeat vitam rurſus in aëriam?
Quis Marcus? ſelles nuper pullaria dictus:
Corrupit totum qui puerile decus.
Peruerſæ Veneris poſtico vulnere foſſor,
Lucili vatis ſubulo, pullipremo.

Pythagoras reſpondet,

Non taurus, non mulus erit, non Hippocamelus,
Non caper, aut aries, ſed ſcarabæus erit.

Hoc eſt, qui fœmineum ſemper execratus eſt congreſſum, & pæderaſtes tantum fuit, non emigrabit moriens in animalia, quibus vterque ineſt ſexus: ſed ſcarabæus fiet, in quo genere nullus congreſſus cùm fœmina eſt, cum nulla ſit fœmina teſtibus Plutarcho, Æliano lib. 10. cap. 15. de animal. & aliis. Contrarium de vulturibus ſcribit Ælianus nullum ſcilicet vulturem naſci marem, ſed fœminas omnes. Γῦπα δὲ ἄρρενα οὐ γενέσθαι ποτὲ ἀλλὰ θηλείας ἁπάσας. Idem ſcribit Tertulianus libro aduerſus Valentinianos his verbis: gallinæ ſortita eſt de ſuo parere. Sed & vultures fœminas tantum parere aiunt, & tamen ſine maſculo matet.

Aiunt enim feles.] Marcell. Vergil. in Dioſcot. prodit felem non ſolis, ſed Lunæ (cuius ſyderis beneficio naturæ pars magna regitur) notas & imaginem quandam, præſertim in oculis referre. In quibus ad quotidiana lunaris luminis incrementa decrementáque, augeri pupillas ac minui conſtat: adhæc in tenebris, ſideris lunaris modo fulgere: & quod maximum eſt, fertilem ac vegetabilem Lunæ naturam fœcunditate ſua adæquare. Propter illam ſympathiam, præter aliam cauſam quam refero hieroglyphico 49. honore ſummo ab Ægyptiis colebatur. Non grauabitur referre quæ huic hieroglyphico appoſita Thomæ ſuo nepoti ſcribit Calcagn. Epiſt. quæſt. lib. 1. Ægyptus inter bruta quæ ſuperſtitioſè colit, Æluro tantum tribuit, vt in eos qui reliqua ſponte volentéſque interemerint, decretum ſit ſupplicium capitale, quòd ſi caſu aut certè nolentes fecerint, ſcelus præſcripta mulcta poſſe expiari putant. Sola felis inter quadrupedes, inter auitia ibis, nominatim excipitur: has nolens voléńſve quis letho dederit, crimen non niſi capite luitur. Cuius rei tanta religio fuit, vt Diodorus in ſecundo Bibliotheces fidem atque oculos ſuos in teſtimonium adducat: cùm Ptolemæi inita nuper amicitia cum Romanis, Romanorum quidam præter animi voluntatem Æ lurum occidiſſet, facta impreſſione Ægyptij agminatim eius domum obſederunt, eum ad pœnam poſcentes: neque magnitudo Romani nominis, neque amicitiæ recentis neceſſitudo, ei ſatis præſidio eſſe poterat: hi Rex præfectíque regij eum magis præſenti periculo ſubtraxiſſent, quam liberaſſent. Quòd ſi fato, aut na-

tura

tura diem obiiſſet Ælurus, vniuerſa domus non ſecus funeſta fuit ac ſi paterfamilias occidiſſet. Ipſum præterea cùm inter omnia ſcarabæũ maximè venerarentur, eiuſque aliquot ſpecies numerent, eam quæ Æluromorphos dicitur, & Æluri facie pingitur, longè omnibus præferebant. Nec modo Ægyptij, verum Arabes etiam Ælurum, & eam quidem auream pro Deo habebant in Rhadata. Nec ſanè mirum cùm ritu naturæ Lunæ numeros oſtendat, & lunaribus incrementis oculos etiam habeat grandiores. Clemens hypotypoſeωn 6. homines non homines, ſed mulieroſos ſcarabæo ſignificat, dum ſcribit voluptatibus impenſiùs deditos, & merſos ac ebrios, tanquam ſcarabæos in ſtercore volutari. Et meritò certè ſcarabæo libidinoſi propter ſordium amorem comparantur. Ariſtophanes in comœdia cui titulus εἰρήνη, inducit ſenem ſcarabæo inſidentem, vt in aſtra aſcenderet, Iouem allocuturus: cæterum ſeruis imperantem vt excrementa, ceditúſque omnes ſummoueant, ne eorum appetens ſcarabæus dominum præcipitet.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ί. HIEROGLYPHICVM 10.

Τί γῦπα γράφοντες δηλοῦσι.

Μητέρα δὲ γράφοντες, ἢ βλέψιν, ἢ ὅριον, ἢ πρόγνωσιν, ἢ ἐνιαυτόν, ἢ οὐρανίαν, ἢ ἐλεήμονα, ἢ ἀθηνᾶν, ἢ ἥραν, ἢ δραχμὰς δύο, γῦπα ζωγραφοῦσι. Μητέρα μὲν ἐπειδὴ ἄρρεν ἐν τούτῳ τῷ γένει τῶν ζώων οὐχ ὑπάρχει· ἡ δὲ γένεσις αὐτῶν γίνεται τρόπῳ τοιῷδε. ὅταν * ὀργήσῃ πρὸς σύλληψιν ἡ γύψ, τὴν φύσιν ἑαυτῆς ἀνοίξασα πρὸς βορέαν ἄνεμον, ὑπὸ τούτου ὀχεύεται ἐπὶ ἡμέρας πέντε, ἐν αἷς οὔτε βρωτοῦ, οὔτε ποτοῦ μεταλαμβάνει, * ποιοῦσα παιδοποιίαν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα * γένη γυπῶν, ἃ ὑπὸ ἀνέμου * συλλαμβάνονται, ὧν τὰ ὠὰ πρὸς βρῶσιν * αὐτῶν μόνον, οὐκέτι δὲ πρὸς ζωογονίαν ἐστὶ χρήσιμα. γυπῶν δὲ ὑπηνέμιον ποιουμένων τὴν ὀχείαν, ἡ τῶν ὠῶν φύσις ζωογονεῖται. Βλέψιν δὲ, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ζώων ἁπάντων ὀξυωπέστερον ὁρᾷ ἡ γύψ, ἐν μὲν * ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ὄντος, πρὸς δύσιν βλέπουσα, ἐν δύσει δὲ τοῦ θεοῦ ὑπάρχοντος πρὸς ἀνατολὴν, ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος ποριζομένη τὰ πρὸς χρῆσιν αὐτῇ βρώσιμα. Ὅριον δὲ, διότι πολέμου μέλλοντος τελεσθῆναι τὸν τόπον ὁρίζει, ἐν ᾧ μέλλει ὁ πόλεμος γίνεσθαι, πρὸ ἡμερῶν ἑπτὰ ἐπ' αὐτὸν παραγινομένη. Πρόγνωσιν δὲ, διά τε τὰ προειρημένα, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο πλείονας * σφαζομένους καὶ * ἡττωμένους βλέπει, ταμιευομένη τὴν ἑαυτῆς ἐκ τῶν πτωμάτων τροφὴν· παρ' ὃ καὶ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, κατασκόπους ἔπεμπον σκεπτόμενοι κατὰ ποῖον τοῦ πολέμου αἱ γῦπες βλέπουσι μέρος, ἐντεῦθεν σημειούμενοι τοὺς ἡττωμένους. Ἐνιαυτὸν δὲ, διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ ζῴῳ τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας τοῦ ἔτους διαμερίζεσθαι, ἐν αἷς ὁ ἐνιαύσιος ἐκτελεῖται χρόνος. ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγκυος μένει. καὶ τὰς ἴσας τοὺς νεοττοὺς ἐκτρέφει. ταῖς δὲ λοιπαῖς ἑκατὸν εἴκοσι τὴν ἑαυτῆς ἐπιμέλειαν ποιεῖται, μήτε κυοφοροῦσα, μήτε τρέφουσα, παρασκευάζουσα δὲ ἑαυτὴν εἰς ἑτέραν σύλληψιν. Τὰς δὲ λοιπὰς πέντε τοῦ ἔτους ἡμέρας, ὡς ἤδη προεῖπον, εἰς τὴν τοῦ ἀνέμου ὀχείαν καταναλίσκει. Ἐλεήμονα δὲ, ὅπερ δοκεῖ παρά τισιν ἐναντιώτατον ὑπάρχειν, ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῷον πάντα ἀναιρεῖ, ἐνεδοιάσθησαν δὲ τοῦτο γράψαι, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ρκ. ἡμέραις ἐν αἷς τὰ ἑαυτῆς ἐκτρέφει τέκνα, ἐπὶ πλεῖον οὐ πέταται. περὶ δὲ τοὺς νεοττοὺς καὶ τὴν τούτων τροφὴν ἀσχολεῖται, ἐν αἷς ἀπορήσασα τροφῆς ἣν παράσχηται τοῖς νεοττοῖς, τὸν ἑαυτῆς μηρὸν ἀνατεμοῦσα, παρέχει τοῖς τέκνοις τοῦ αἵματος μεταλαμβάνειν, ὡς μὴ ἀπορήσαντα τροφῆς ἀναιρεθῶσι. Ἀθηνᾶν δὲ καὶ ἥραν, ἐπειδὴ δοκεῖ παρ' Αἰγυπτίοις, ἀθηνᾶ μὲν τὸ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαίριον ἀπειληφέναι· τὸ δὲ κάτω, ἥρα· ὅθεν καὶ ἄτοπον ἡγοῦνται ἀρσενικῶς δηλοῦν τὸν οὐρανὸν, θηλυκῶς δὲ τὴν οὐρανόν· διότι καὶ ἡ γένεσις ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἐν αὐτῷ ἀποτελεῖται, ὅπερ ἐστὶ θηλείας ἔργον. Καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ, ὡς προεῖπον, γένος θηλειῶν ἐστι μόνον, δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ οἱ Αἰγύπτιοι, γῦπα ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν, ἀφ' οὗ καὶ πᾶσαν θεὰν, ἵνα μὴ περὶ ἑκάστης γράφων, μηκύνω τὸν λόγον * Αἰγύπτιοι, μητέρα δὲ θέλοντες σημῆναι, γῦπα ζωγραφοῦσι· μήτηρ γάρ ἐστι θηλυκοῦ ζῴου. Οὐρανίαν δὲ, οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, καθὼς προεῖπον, ἐπεὶ τούτων ἡ γένεσις ἐκεῖθέν ἐστι. Δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο

Quid, vulturem delineantes, indicent.

Ceterùm matrem ſignificantes, aut aſpectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cælum, aut miſericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. ὀργῶσι. *Matrem quidem, quòd in hoc animantium genere mas non ſit. Gignuntur autem hunc in modum: Cùm amore concipiendi vultur exarſerit, vuluam ad Boream aperiens, ab eo velut comprimitur per dies quinque, quibus nec cibum, nec potum omnino capit, fœtus procreationi intentus.* Ποθοῦσα. ὀρνέων γένη. συλλαμβάνεται. αὐτό. *Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, ſed quorum oua ad eſum duntaxat, non item ad fœtum ſuſcipiendum ac formandum ſunt accommodata.* Τῇ. *At eorum vulturum, quorum non eſt ſubuentaneus duntaxat & inefficax coitus, oua ad gignendum, tollendámque ſobolem ſunt in primis idonea. Aſpectum autem, quod ex omnibus animantibus perſpicaciſsimi viſus ſit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occaſum, occidente verò in ortum proſpiciat, atque è ſatis longo interuallo quæ ſibi vſui ſint, comparet eduliá.* Pro his duobus habet tantum vetus, σφαζομένην. *Limitem, quòd cùm belli conficiendi tempus inſtat, locum vbi pugna committenda ſit, ſeptem antè diebus ad eum accedens præfiniat & circumſcribat. Præſagium verò, tum ob iam dictam cauſſam, tum etiam quòd ad eam exercitus partem ſeſe conuertere ſoleat, vbi maior ſit futura clades, ſibi ex cadaueribus alimentum ſeponens, ac in futurum prouidè reſeruans. Vnde & priſci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem reſpexiſſent vultures, cognoſcerent, indéque vincendos, ac internecina ſtrage delendos colligerent. Annum porro, quoniam animal hoc trecentos illos ac ſexaginta quinque dies quibus completur annus, ita diſtribuit, vt centum quidem ac viginti diebus prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis vero centum ac viginti ſui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, ſed ſeipſam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinque autem illos qui ſuperſunt anni dies in venti, vt iam dictum eſt, compreſſionem & coitum inſumit.* Δηλοῦσι. *Miſericordem autem, quod quibuſdam alieniſsimum forſan videbitur, præſertim quum hoc animal infeſtiſsimo animo cætera perſequatur, atque*

γραμμαί. μονὰς δὲ, παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις. εἰκότως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς.

interimas. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, coimpulſi ſunt, quòd centum & viginti illis diebus quibus ſuos educas, penè nunquam euoles, ſed omnem curam ac ſollicitudinem illis alendis adhibeas. Quod ſi eo tempore cibus non ſuppetet, quo eos ſuſtentes, proprio execto fœmore ſugendum eis exhibet & impertitur ſanguinem, vt ne cibi penuriâ atque inediâ conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Aegyptios Minerua quidem ſuperius cæli hemiſphærium occupaſſe, Iuno verò inferius. Quæ & cauſſa eſt, vt abſurdum cenſeant cælum maſculino genere efferre: quippe cùm & Solis & Lunæ cæterorúmque ſiderum genitura in eo perfecta ſit, qui nimirum fœmina actus eſt. Quin & vulturum genus, vt iam expoſui, fœminas tantùm complectitur. Quam ob cauſſam & cuius fœminei ſexus animanti Aegyptij vulturem, vt in eo ſexu principem ac primarium apponunt: ex quo & deam omnem, ne ſigillatim vnanquanque percurrens, prolixior ſim, ſignificant Aegyptij. Inſuper & matrem innuere volentes, vulturem pingunt: eſt enim mater fœminea natura. οὐρανίαν *autem hoc eſt cælum (neque enim placet ipſis, vt dixi, maſculino genere* οὐρανὸν *dicere) quoniam horum omnium generatio inde eſt. Duas denique drachmas, quòd apud Aegyptios duæ lineæ vnitas eſt. Vnitas verò cuiuſlibet numeri ortus eſt ac principium. Optima itaque ratione duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quòd generationis ipſe ſibi auctor materque ac principium, quemadmodum & vnitas, eſſe videatur.*

COMMENTARIOLA.

M*Atrem quidem, &c*] D. Ambroſius in hexaëm. vultures nullo frui concubitu, nullóque maſculi ſemine concipere adnotat, ſed citra coniunctionem vllam generare. Vnde vultures omnes fœminas eſſe ſcribit. Negantur, ait ille lib. 5. cap. 20. vultures indulgere concubitui, & coniugali quodam vſu, nuptialíſque copulæ ſorte miſceri, atque ita ſine vllo maſculorum concipere ſemine, & ſine coniunctione generare, natóſque ex his in multam ætatem longæ vitæ procedere, vt vſque ad centum annos vitæ eorum ſeries producatur, nec facilè eos anguſti æui finis excipiat. Quid aiunt qui ſolent noſtra ridere myſteria, cùm audiunt quòd virgo generauit, & impoſſibilem innuptæ, cuius pudorem nulla viri conſuetudo temeraſſet, exiſtimant partum? Impoſſibile putant in Dei matre, quod vulturibus poſſibile non negatur. Auis ſine maſculo parit, & nullus refellit: Et quia deſponſata viro Maria peperit, pudoris eius faciunt quæſtionem?

Sunt porrò & alia, &c.] Ariſt. lib. 6. hiſt. animal. vbi recenſet aues, quæ edunt oua hypenemia vulturum non meminit, ſed tantum gallinæ, perdicis, columbæ, pauonis, anſeris, vulpanſeris, Γίνεται δὲ ὑπηνέμια πολλῶν, οἷον ἀλεκτορίδος, πέρδικος, περιστερᾶς, ταῶνος, χηνός, χηναλώπεκος. Aliæ tamen ſunt aues quæ ſubuentanea oua edunt. Carduelem cauea detentam quatuor huiuſmodi oua edentem vidimus. Plinius lib. 10. cap. 60. Irrita oua hypenemia diximus, aut mutua fœminæ inter ſe libidinis imaginatione concipiunt; aut puluere: nec columbæ tantum, ſed & gallinæ, perdices, pauones, anſeres, chenalopeces. Sunt autem ſterilia, & minora, ac minus iucundi ſaporis, & magis humida. Quidam & vento putant ea generari: qua de cauſa Zephyria appellantur. A Zephyro ſcilicet vento, qui fœcundus eſt, & genitabilis,

------ genitabilis aura fauoni,

ait Lucretius. Et Catullus,

Aura parit flores tepidi fœcunda fauoni.

Ille ventus eſt, quo grauidari equas Luſitanas multi ſcripſerunt, vt Plinius lib. 8. cap. 42. & Virgil. Georg. 3.

Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum,
Continuóque auidis vbi ſubdita flamma medullis,
Vere magis (quia vere calor redit oſſibus) illæ
Ore omnes verſæ in Zephyrum ſtant rupibus altis,
Exceptántque leues auras, & ſæpe ſine vllis
Coniugiis vento grauidæ, mirabile dictu,
Diffugiunt.

Cornicula ad maris ſpiritus atque afflatus valet concipere, vt ſcribit Vaninus poſt alios. Ambroſius & Origenes quod Horus de vulture, ſcribunt, vbi de B. Virgine diuinitus concipiente agunt.

Quorum oua ad eſum duntaxat, non item ad fœtum, &c.] Ariſtoteles lib. 6. de hiſt. animal. de Hypenemiis ouis loquens: Eorum, inquit, ouorum magnitudo minor, minuſque ſuauia & liquidiora, quam ea, quæ apta ſunt ad generationem. Sed plura numero, ſi aui ſubiiciatur, liquor ille craſſeſcit, neque aut luteum, aut candidum à priſtina mutatur natura. Deinde tamen ſic habet: Quemadmodum Hypenemia euadunt vtilia ad generationem, ſic etiam quæ iam è coitu ſunt conſtituta, tranſeunt a ſuo genere, in genus aliud: ſi antequam Hypenemia habet, ineatur priuſquam luteum in candidum mutetur: aut quæ vtilia ad generandum oua concepit, cum alterius generis aue coëat. Atque ita & Hypenemia fiunt genitiua: & genitiua ſuſcipiunt maris formam, qui poſterior inierit. Quòd ſi iam in album facta ſit mutatio, ipſa non mutantur. Neque Hypenemia vt fiant genitiua vel

ſemine

ſemine concepta, vt in genus tranſeant ineuntis. Præterea cùm adhuc parua ſunt, ſi coitus intermittatur, non creſcunt ea quæ antea inerant. Repetito autem coitu celeriter ad ſuum perficiuntur incrementum.

Aſpectum autem, &c.] Iob cap. 28. *Semitam ignorauit auis, nec intuitus eſt eam oculus vulturis*, quaſi mirum ſit, quòd oculus vulturis, qui omnia peruidet, id non videat. Ibi D. Gregorius vulturi, qui ex altis nubibus videre valet cadauera humi iacentia, ad quæ aduolat, Chriſtum comparat, qui ex altitudine diuinitatis ſuæ cadauer mortalitatis noſtræ conſpexit in infimis, & ſeſe de ſolio excelſitudinis ſuæ ad illud dimiſit.

Septem ante diebus. Plautus in Truculento triduo tantum ſcribit, vbi Dinarchus adoleſcens ſic ait:

Illud eſt: vide vt iam, quaſi vulturij, triduo
Prius prædiuinant quo die eſuri ſient.

Plinius lib. 10. cap. 5. triduo aut biduo præſentire ſcribit. D. Hieronymus vultures ſcribit tranſmarina cadauera odorari, D. Ambroſ. libr. illo acephalo qui de fide reſurrectionis inſcribitur, Aquilæ, inquit, & vultures tranſmarina cadauera ſentiunt. Idem Hexaëm. lib. 5. cap. 23. Vultures, inquit, mortem hominum ſignis quibuſdam annunciare conſueuerunt: quo indicio edocti atque inſtructi ſunt, vt cùm bellum lachrymabile inter ſe aduerſæ acies inſtruunt, multo prædictæ volucres ſequuntur agmine, & eo ſignificant, quia multitudo hominum caſura ſit bello futura præda Vulturibus. Quod vtique ex ſpecie inſtructionis humanæ quadam videntur ratione colligere. Ita præſul iſte Mediolanenſis. Stridonenſis autem ille idipſum iiſdem penè verbis confirmat. D. Thomas ſpatium locorum determinat, dum per quinquaginta millia paſſuum vultures odorari cadauera ſcribit, Ælianus lib. 2. c. 45. Expeditos, ait, in bellum exercitus præſentione quadam conſequuntur, planè ſcientes, & quòd ad bellum proficiſcantur, & quòd omnis pugna ſtrages edere ſolet. Card. de animal. perfect. Procul vident, inquit, maximè vultures, acieſque inſtructas proſequuntur exitiali augurio cladis eius partis iuxta quam inſederint. Idem D. Baſilius aſſerit in hexaëmero.

Annum porrò, &c.] Belgici annales narrant cum Mizaldo, Fulgoſio, & aliis, pauperem mulierem à Margareta Comite ſtipem vitæ quatuor, aut quinque natorum fouendæ, quos miſera circumferebat, petiiſſe; nihil eragaſſe Batauiæ Comitem, ſed tantum increpaſſe, quòd pauperrima filios ederet, quos non eſſet nutriendo. His auditis Deum precata mulier eſt, vt tot illa pareret liberos, quot in anno dies numerarentur. Quod certè factum anno à virginis partu 1310. cùm Henricus Luxemburgenſis in Germania imperaret, etiam hodiè vt ex tabularum picturis conſtat, quæ in aliquibus cœnobiis Belgicis viſuntur, cum 365. infantulorum fructulis pelui exceptis.

Mineruam ac Iunonem.] Macrob. Saturn. lib. 3. cap. 4. Eſſe autem medium æthera Iouem, Iunonem imum aëra cum terra, & Mineruam ſummum ætheris cacumen, eo argumento vtuntur, quòd Tarquinius Demarathi Corinthij filius, Samothraciis religionibus myſticè imbutus, vno templo, ac ſub eodem tecto numina memorata coniungit.

Fœminas tantùm complectitur.] Hoc in præcedenti hieroglyphico confirmaui ex Tertuliano, & Æliano. Ammianus Marcellinus, Per vulturem, ait, naturæ vocabulum pandunt: quia mares nullos poſſe inter has alites inueniri, ratione memorant phyſicæ.

Apud Aegyptios duæ lineæ vnitas eſt.] Io. Mercerus heptadem hieroglyphicorum addidit Horo, quorum primum hoc eſt; Vitam aut ſalutem futuram indicantes, geminas lineas ducebant, quarum tranſuerſa altera alteri in perpendiculi modum ductæ ſuperſterneretur. Atque eius rei nulla illis alia ſuppetebat ratio, niſi quòd hæc diuini cuiuſdam myſterij ſignificatio eſſet.

Vnitas vero cuiuſlibet numeri ortus eſt.] Vnus, ſcribit Macrob. lib. 1. in ſomn. Scip. quod μονάς (id eſt vnitas) dicitur, & mas idem, & fœmina eſt: par idem atque impar: ipſe non numerus, ſed fons & origo numerorum. Hæc monas initium, finiſque omnium, neque ipſa principij aut finis ſciens, ad ſummum refertur Deum. D. Ambroſius lib. 1. de fide ad Gratianum Imp. cap. 2. Diuerſitas plures facit, vnitas poteſtatis excludit numeri quantitatem: quia vnitas numerus non eſt, ſed hæc omnium ipſa principium eſt. D. Auguſt. lib. de vera religione cap. 42. de vno quippe ſecundum ſuam naturam poſſunt, vel ſegetes ſegetum, vel ſyluæ ſyluarum, vel greges gregum, vel populi populorum per ſæcula propagari, vt nullum folium ſit vel pilus per tam numeroſam ſucceſſionem, cuius non ratio in illo primo & vno ſemine fuerit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιά. | *HIEROGLYPHICVM* 11.

Πῶς ἥφαιστον γράφουσι.

Ἥφαιστον δὲ γράφοντες, κάνθαρον καὶ γῦπα ζωγραφοῦσιν. ἀθηνᾶν δὲ, γῦπα καὶ κάνθαρον. δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ κόσμος συνεστάναι, ἔκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ὑπάρχοντος. ἐπὶ δὲ τῆς ἀθηνᾶς τὸν γῦπα γράφουσιν· οὗτοι γὰρ μόνοι θεῶν παρ' αὐτοῖς ἀρσενοθήλεις ὑπάρχουσι.

Quomodo Vulcanum notent.

AT Vulcanum indicantes, ſcarabaum, & vulturem pingunt. Mineruam verò, vulturem & ſcarabaeum. Ipſis enim videtur mundus ex mare ac fœmina conſtare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quòd hi ſoli ex diis apud ipſos mares ſint ſimul ac fœmina.

COMMENTARIOLA.

PRæpoſito ſcarabæo vulturi, Vulcanum ſignifieabant Ægyptij: Mineruam verò vulture præpoſito.

Minerua.] Quæ licet Dea ſit ἀνδιάνδρα tamen eſt, hoc eſt, *virago* Poëtæ Colutho.

Mares ſint ſimul ac fœmina.] Lactant. lib. 4. de falſ. ſapient. cap. 8. Deum, inquit, Orpheus putauit, & marem eſſe, & fœminam, quòd aliter generare nequiuerit, niſi haberet vim ſexus vtriuſque, quaſi aut ipſe ſecum coierit, aut ſine coitu uon potuerit procreare. Sed & Hermes in eadem fuit opinione, cùm dicit αὐτοπάτορα καὶ αὐτομήτορα. Quod ſi ita eſſet, vt à Prophetis pater dicitur, ſic etiam mater diceretur. In ſpiritalibus nullus ſexus ineſt. Clemens Alexand. lib. 6. Αἱ ψυχαὶ, inquit, οὔτε ἄρρενες, οὔτε θήλειαι. Si animæ carent ſexu à corpore ſegregatæ, licet aliquando ſexum in corpore conſtituerint, multò magis ſexu carebunt, quæ ſexum nunquam conſtituerunt.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιβ. | *HIEROGLYPHICVM* 12.

Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσι.

ΘΕΟΝ δὲ ἐγκόσμιον σημαίνοντες, ἢ εἱμαρμένην, ἢ τὸν πέντε ἀριθμὸν, ἀστέρα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, ἐπειδὴ πρόνοια θεοῦ, τὴν νίκην προστάσσει ἧ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντὸς κόσμου κίνησις ἐπιτελεῖται. Δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς δίχα θεοῦ, μηδὲν
δ' ὅλως συνεστάναι. Εἱμαρμένην *, ἐπεὶ,
ἢ * αὕτη ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνί-
…ιμαθεν. σταται. Τὸν δὲ * πέντε ἀριθμὸν, ἐπειδὴ πλήθους ὄντος ἐν οὐρανῷ, πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι, τὴν τοῦ κόσμου οἰκονομίαν ἐκτελοῦσι.

Quid ſidus pingentes, innuant.

DEVM pulchrè ornatum ſignificantes, aut fatum, aut quinarium numerum, ſidus pingunt. Deum quidem, quòd Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & ſiderum, orbiſque vniuerſi motus peragitur. Exiſtimant enim ſine Deo nihil prorſus conſiſtere. Fatum autem, quod ex ſiderum curſu ac diſpenſatione conſtituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cùm quamplurima atque adeò innumera ſint in cælo ſidera, ſola ex his quinque, motu ſuo orbis pulcherrimam efficiunt diſtributionem ac moderamen.

COMMENTARIOLA.

D*Eum in mundo, &c.*] Deus in mundo eſt, in quo primas tenet. Hierocles in carm. Pithag. Εἰσὶν πρῶτοι ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ οἱ ἀθάνατοι θεοί. *Primi verſantur in mundo hoc immortales Dij.*

Victoriam] D. Ambroſ. lib. 1. de Abraham Patriarcha: Qui vicit, inquit, non debet arrogare ſibi victoriam, ſed deferre Deo. Titus Liuius lib. 30. Melior, inquit, tutiorque eſt certa pax quàm ſperata victoria. Illa in tua, hæc in Deorum eſt manu. Paulus Æmilius, vt refert Plutarchus, centum bobus, & ludis Deo votis impetrat victoriam.

Fatum autem, quod ex ſiderum curſu] Orpheo hymn. Εἰς ἀστρ. θνητῶν ἀνθρώπων θείαν διέποντες ἀταρπόν. *Mortalium hominum diuinam gubernantes vitam* ſtellæ dicuntur. & vocat ibidem idem Poeta,

Μοιρίδιοι πάσης μοίρης σημάντορες ὄντες.

Fatales fatorum omnium indices. Hoc ipſum dicit Ægyptius ille Ptolemæus, qui fatum definit cauſarum

rum connexionem, quæ ex ſiderum motibus vim & efficacitatem ducit. Contra iſtos, vide D. Thomam 2. 2. quæſt. 95. artic. 5.

Cùm quamplurima atque adeò innumera ſint in cælo ſidera.] His concinunt quæ habentur 22. Geneſ. vbi Abrahamum his verbis affatur Deus: *Benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cæli, & velut arenam, quæ eſt in littore maris.* Ariſtot. lib. 2. de cœlo cap. 12. Τοῦτο τι δὴ δικαίως ἀπορήσειεν ἄν τις, καὶ διά τινα ποτ' αἰτίαν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φορᾷ τοσοῦτόν ἐστιν ἀστέρων πλῆθος, ὥστε τὴν ἀναρίθμητον εἶναι δοκεῖν τὴν πᾶσαν τάξιν. *Hoc etiam non iniuria quiſpiam dubitaris, quam ob cauſam etiam in prima quidem conuerſione, tanta eſt multitudo ſtellarum, vt vniuerſus ordo ſubire non poſſe numerum videatur.* Aſtronomi tamen ſtellas omnes numerarunt, & in certas claſſes, & imagines diuiſerunt, aſſerentes eſſe 1022. Primæ magnitudinis, 45. tertiæ, 208. quartæ, 474. quintæ, 217. ſextæ, 49. Nebuloſas quinque, obſcuriores 9. his omnibus numeris in ſummam collectis 1022. efficiunt, qui ſtellarum numerus eſt, quæ videri ſolent. Aliæ tamen ſunt, vt D. Auguſt. lib. 16. de Ciuit. Dei cap. 23. dicit, quæ non ita facile videntur, vt illæ quæ viam lacteam conſtituunt, & quæ teleſcopis noſtris iam deprehenduntur.

Sola ex his quinque.] Mars, Mercurius, Iupiter, Venus, Saturnus, planetæ, ſunt quinque illa aſtra. Nam de Sole & Luna in primis hieroglyphicis egit, & agit in ſequentibus, tanquam de aſtris nobilioris ordinis, cultúſque diuinioris.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιγ'.

Τί κυνοκέφαλον γράφοντες δηλοῦσι.

Σελήνην δὲ γράφοντες, ἢ οἰκουμένην, ἢ γράμματα, ἢ ἱερέα, ἢ ὀργὴν, ἢ κόλυμβον, κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι. Σελήνην μὲν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο συμπάθειάν τινα πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ σύνοδον ἐκτήσατο, ὅταν ἐν * τῷ μέρει τῆς ὥρας ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ ἀφώτιστος γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέφαλος οὐ βλέπει, οὐδὲ ἐσθίει. ἄχθεται δὲ εἰς τὴν γῆν νενευκὼς, καθάπερ πενθῶν τὴν τῆς σελήνης ἁρπαγήν. ἡ δὲ θήλεια μετὰ τοῦ μὴ ὁρᾷν, * καὶ ταυτὰ τῷ ἄρσενι πάσχει, ἔτι * καὶ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως αἱμάσσεται. διὸ καὶ μέχρι * τῶν νῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τρέφονται κυνοκέφαλοι, ὅπως ἐξ αὐτῶν γινώσκηται τὸ ἡλίου καὶ σελήνης μέρος τῆς συνόδου. οἰκουμένην δὲ, ἐπειδὴ ἑβδομήκοντα δύο χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι, τούτους δὲ τρεφομένους ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντας, οὐ καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τούτους, ἀλλὰ μέρος αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν νεκρούμενον, ὑπὸ τῶν ἱερέων θάπτεσθαι, τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῇ κατὰ φύσιν ὄντος· ἕως δ' ἂν αἱ ἑβδομήκοντα καὶ δύο πληρωθῶσιν ἡμέραι, τότε ὅλος ἀποθνήσκει. Γράμματα δὲ ἐπειδὴ ἐστὶ συγγένεια κυνοκεφάλων * Αἰγυπτίοις ἐπισταμένων γράμματα. παρ' ὃ εἰς ἱερὸν ἐπειδὰν πρῶτα κομισθῇ κυνοκέφαλος, δέλτον αὐτῷ παρατίθησιν ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοινίον, καὶ μέλαν, πειράζων εἰ ἐκ τῆς ἐπισταμένης ἐστὶ συγγενείας γράμματα, καὶ εἰ γράφει. ἔτι δὲ καὶ τὸ ζῶον ἐπὶ Ἑρμῇ ἀνεμήθη τῷ πάντων μετέχοντι γραμμάτων. Ἱερέα δὲ, ὅτι * φύσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει, ἀλλ' οὐδὲ * ἰχθυώμενον ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκτός. γεννᾶται * δὲ περιτετμημένος, ἣν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιτηδεύουσι περιτομήν. ὀργὴν δὲ, ἐπείπερ τὸ ζῶον τοῦτο παρὰ τὰ ἄλλα θυμικώτατόν τε καὶ ὀργίλον ὑπάρχει. κόλυμβον δὲ, διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κολυμβῶν χερσόμενα, ῥυπαρὰ * φαίνεται. μόνον δὲ τοῦτο εἰς ὃν τόπον προαιρεῖται προελθεῖν κολυμβᾷ, κατὰ μηδὲν τῷ ῥύπῳ παραφερόμενον.

HIEROGLYPHICVM 13.

Quid Cynocephalum pingentes demonſtrent.

LVnam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut literas, aut ſacrificium, aut iram, aut nationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc conſenſum quendam cum Dea congreſſu, ex quo & offici ſoleat, habet. Vbi enim Deeſt in veteri, τῷ. *aliquanto tẽpore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacáque permanet, tum mas quidem Cynocephalus nec quoquam intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, triſtatur.* ἀλλά. *Fœmina verò, præterquam quòd nuſquam oculos contorquet,* δέ. *eadémque cum mare patitur, inſuper & è genitali vaſe ſanguinem mittit.* Deeſt in veteri τῆ. *Idcóque ad hæc vſque tempora in ſacris, Cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognoſci poſſit. Terrarum autem orbem, quoniam ſeptuaginta duas inquiunt iam olim orbis habitati regiones fuiſſe: hos porrò, ſi diligenter in ſacris nutriantur & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandam ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem à ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſtente, idq́; per ſe-* Αἰγυπτίοις. *ptuaginta duos dies, quibus expletis, tunc prorſus interit. Literas, quia eſt apud Aegyptios cognatio quædam & genus Cynocephalorum, qui literas norunt. Quapropter vbi primum in ſacram ædem ductus fuerit Cynocephalus, tabellam ei Sacerdos apponit, vnà cum ſcirpeo* στύλον, forſan. *ſtilo ac atramento, nimirum vt periculum faciat, ſitne* φύσει *ex eo Cynocephalorum genere, qui literarum gnari ſunt:* ἰχθυώμενον. *pingit itaque in ea tabella literas. Præterea hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui literarum omnium particeps eſt. Sacrificum verò, quòd natura Cynocephalus ab eſu piſcis atque etiam panis ex piſcibus, ſicut & externi* φαίνεται. *ſacerdotes. Adde quod circumciſus gignitur, quam quidem circumciſionem ſummo curant ac peragunt ſtudio*

ſacerdotes. Iram, quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum eſt, & ad indignationem procline. Natationem porrò, quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione ſordes ac ſquallorem contrahunt: ſolum hoc ad eum quem inſtituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur aut inquinatur ſordibus.

COMMENTARIOLA.

CYnocephalus animal eſt Ægypro notum, quodque D. Auguſtinus, & Tertullianus, pro Deo Anubi ab Ægyptiis acceptum ſcribunt. Dicitur ἀπὸ τῆς τοῦ κυνὸς κεφαλῆς. Hoc eſt, *canino capite*, quo à natura donatum eſt. Καὶ οἱ χελλίμβροι κυνοκέφαλοι, οἷς ἔδωκε τὸ ὄνομα ἡ τοῦ σώματος ὄψις τε καὶ φύσις. Scribit Ælianus lib 4. cap. 46. *Cynocephali etiam ſunt, quibus à faciei & corporis ſpecie nomen inditum.* Cætera ferè humana habent, & veſtiti pellibus ferarum ingrediuntur. Iuſti ſunt, hominum nemini moleſti aut iniurij, non ſermone, ſed vlulatu ſonant, Indorum tamen linguam intelligunt. Venatione animalium ferorum viuunt, quæ, vt ſunt celerrimi, facile conſequuti interimunt, & fruſtatim diuiſa ad ſolem aſſant. Capras etiam, & oues alunt, vt ex lacte potu fruantur. Horum inter animantes rationis expertes non temerè mentionem feci, articulato enim diſcretóque, & humano ſermone non vtuntur, vt ſcribit idem Auctor, ſed moloſſorum inſtar latrant, vt refert Philoſtratus ad principium libri 6. vitæ Apollonij.

Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole, &c.] Plin. lib. 8. cap. 54. de ſimiis loquens quarum ſpecies eſt Cynocephalus, Luna caua triſtes eſſe ſcribit, nouam exultatione adorare: nam defectum ſyderum, & cæteræ pauent quadrupedes. Adi Ant. Mizaldum centur. 8. aphor. 85.

Literas.] Regnantibus Ptolemæis, οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς κυνοκεφάλους καὶ γράμματα ἐδίδασκον, καὶ ὀρχεῖσθαι καὶ αὐλεῖν. *Cynocephalos Aegyptij literas, & ſaltare, & tibiam inflare docebant*, & pulſare Cytharam. Tum verò vnuſquiſpiam Cynocephalorum mercedem domini ſic ſcitè, tanquam peritus aliquis mendicus exigebat, & id quod dabatur in marſupium, quòd ferebat appenſum, congerebat.

Scirpeo ſtylo.] Non penna, ſed iunco, aut calamo. Cic. ad Q. Frat. Quicumque calamus in manus inciderit, eo vtar tanquam bono. Tria illa, quorum Horus meminit, ad ſcribendum neceſſaria ſunt. Cic. vbi ſupra, Calamo & atramento temperato, charta etiam. Trium rerum quas hic Sacerdos habet, meminit Clemens Alexandr. lib.6. ſtromat. & eidem adſcribit illum deſcribendo: Ὁ ἱερογραμματεὺς ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit ſacrorum ſcriba alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea ad ſcribendum, & ſcirpeum ſtylum quo ſcribunt.* Lege hierogl. 37.

Præterea hoc animal Mercurio.] Id cauſæ eſt cur Cynocephalus in vrbe Mercurij, Hermopoli ſcilicet, coleretur. Locum Strabonis affero lib. 17. qui quod cultum variorum animalium ad hieroglyphica facientium continet, integer intexi debet. Ἄλλα δ' ἐστὶν ἃ τιμῶσι καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι, καθάπερ Σαΐται πρόβατον, καὶ Θηβαῖται. λάτον δὲ τὸν ἐν τῷ Νείλῳ τινὰ ἰχθὺν Λατοπολῖται. λύκον τε Λυκοπολῖται. κυνοκέφαλον δὲ Ἑρμοπολῖται. κῆπον δὲ Βαβυλώνιοι οἱ κατὰ Μέμφιν. ἔστι δ' ὁ κῆπος τὸ μὲν πρόσωπον ἐοικὼς Σατύρῳ. τἆλλα δὲ κυνὸς καὶ ἄρκτου μεταξύ. γεννᾶται δ' ἐν Αἰθιοπίᾳ. ἀετὸν δὲ Θηβαῖοι, λέοντα δὲ Λεοντοπολῖται, αἶγα δὲ καὶ τράγον Μενδήσιοι, μυγαλῆν δὲ Ἀθριβῖται. ἄλλοι δ' ἄλλο τι. τὰς δ' αἰτίας οὐχ ὁμολογουμένας λέγουσιν. *Sunt & quæ ſeorſum coluntur hic Saitæ & Thebani ouem: Latum verò qui piſcis quidam eſt in Nilo, Latapolitani: lupum Lycopolitani, Cynocephalum Hermopolitani, Cepum Babylonij qui ſunt iuxta Memphin. Cepus faciem habet ſatyro ſimilem, cætera inter canem atque vrſum: in Aethiopia naſcitur. Aquilam Thebani, leonem Leontopolitani, capram & hircum Mendeſij, murem araneum Athribitæ, alij aliud. Cauſas verò afferunt inter ſe non conſentientes.*

Mercurio qui literarum omnium.] Mercurius ſiue Theuth literarum inuentor apud Ægyptios, vt Cadmus apud Græcos. Illius meminit Tullius lib.3. de nat. Deorum, quem Lactantius lib. 1. de falſa relig. cap.6. his verbis citat: Apud Ciceronem C. Cotta Pontifex diſputans contra Stoicos de religionibus, & de varietate opinionum, quæ ſolent eſſe de Diis, vt more Academicorum omnia faceret incerta, quinque fuiſſe Mercurios ait: & enumeratis per ordinem quatuor, quintum fuiſſe eum, à quo ſit Argus occiſus: ob eamque cauſam in Ægyptum profugiſſe, atque Ægyptiis leges ac literas tradidiſſe. Hunc Ægyptij Theuth appellant, à quo apud eos primus anni ſui menſis, id eſt, September nomen accepit. Idem oppidum condidit, quod etiamnunc Græcè vocatur ἑρμόπολις: & Saïtæ ſeruant, & colunt eum religiosè. Qui tametſi homo fuerit antiquiſſimus, tamen & inſtructiſſimus omni genere doctrinæ, adeò, vt ei multarum rerum & artium ſcientia, Triſmegiſto cognomen imponeret. Hic ſcripſit libros, & quidem multos, ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes, in quibus maieſtatem ſummi ac ſingularis Dei aſſerit, iiſdemque nominibus appellat quibus nos, Deum & patrem.

Panis ex piſcibus.] Ichthyophagi qui in Africa ſunt, in mortariis è vertebris piſcium factis piſces ſubigunt, ad ſolem aſſant, poſtea ex his panem conficiunt, frumenti paululum admiſcentes. Alij etiam populi ſunt qui pane piſculento viſcuntur. Oritas, ait Plin.7. cap.2. ab Indis Arbis fluuius diſterminat. Ii nullum alium cibum nouere, quàm piſcium, quos vnguibus diſſectos ſole torreant: atque ita panem ex his faciunt, vt refert Clitharchus.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιδʹ. — *HIEROGLYPHICVM* 14.

Πῶς γράφουσι σελήνης ἀνατολήν.

Σελήνης δὲ ἀνατολὴν γράφειν βουλόμενοι, πάλιν κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι, * τρόπῳ τοιῷδε, ἑστῶτα καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασίλειον τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα. τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὃ κυνοκέφαλος ποιεῖται ὡς εἰπεῖν προσαγορευόμενος τῇ θεᾷ, ἐπειδὴ ἀμφότεροι φωτὸς μετειλήφασι.

Quo modo Lunæ exortum indicent.

LVnam autem orientem indicare volentes, ruſum Cynocephalum hoc habitu pingunt, ſtantem, manúſque in cælum tollentem, ac regium inſigne capite geſtantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortum demonſtrandum, depingunt Cynocephalum, quod hoc habitu videatur Cynocephalus deæ congratulari, quòd ambo, luminis participes ſint. χήματι.

COMMENTARIOLA.

SVpra ex Plinio dixi ſimias quaſdam, Cynocephalos ſcilicet, nouam Lunam exultatione adorare. Ælianus lib.4.cap.10. eumdem cultum Elephantis adſcribit: Ab interlunio, inquit, recreſcente Luna, Elephantos audio quadam naturæ recondita notione, ex ſylua primùm vbi paſcuntur, ramos decerpere, eoſque deinde ſublimes ferre: tum verò ipſos ad Lunam ſuſpicere, ac leuiter ramos mouere tanquam ſupplicationem quandam Lunæ prætendentes, eis ipſa vt propitia exiſtere velit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιεʹ. — *HIEROGLYPHICVM* 15.

Πῶς ἰσημερίας δύο.

Ἰσημερίας * δὲ πάλιν σημαίνοντες, κυνοκέφαλον καθήμενον ζωγραφοῦσι ζῶον. ἐν ταῖς δυσὶ γὰρ ἰσημερίαις τοῦ ἐνιαυτοῦ, δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην * ὥραν οὐρεῖ. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ταῖς δυσὶ νυξὶ ποιεῖ· διόπερ οὐκ ἀλόγως ἐν τοῖς ὑδρολογίοις αὐτῶν Αἰγύπτιοι κυνοκέφαλον καθήμενον γλύφουσιν. ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ ὕδωρ ἐπιρρέον ποιοῦσιν. ἐπεὶ ὥσπερ προεῖπον τὰς τῆς ἰσημερίας δώδεκα σημαίνει ὥρας. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ * ὕδωρ * κατασκευασθὲν * ὑπάρχῃ, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὡρολόγιον ἀποκρίνεται, μηδὲ πάλιν στενότερον, ἀμφοτέρων δὲ χρεία· τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον, ταχέως ἐκφέρον τὸ ὕδωρ, οὐχ ὑγιῶς τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ. τὸ δὲ στενότερον, κατ' ὀλίγον καὶ βραδέως ἀπολύον τὴν κρουνόν, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα * διαφθείραντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδηρον κατασκευάζουσι, πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἀρέσκει ποιεῖν, οὐκ ἄνευ λόγου τινός, καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἰσημερίαις, μόνος τῶν ἄλλων ζώων δωδεκάκις τῆς ἡμέρας κράζει καθ' ἑκάστην ὥραν.

Quo modo æquinoctia duo. δύο.

RVrſum æquinoctia ſignantes, idem animal, Cynocephalum ſedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctiis, duodecies in die per ſingulas nimirum horas vrinam reddit, idémque & noctu facit. Vnde non immeritò ſuis hydrologiis Aegyptii Cynocephalum ſedentem inſculpunt. è cuius membro aqua defluat: idq́; propterea quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctii tempore, dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas ſignificat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioſéque conſtructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius ſit, aut rurſum arctius (vtriuſque enim magni refert. ſiquidem latius, cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimenſionem perficit: anguſtius autem paulatim ac lentius quàm par ſit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum eſt, ad penem vſque abradentes, pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulam in vſum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipſis viſum eſt non abſque ratione quadam, ſicut nec in cæteris facere: & quòd etiam ſolus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per ſingulas horas adlatrat.

Deeſt in veteri ὥραν. ὕδωρ. μορίῳ. ὑπάρχῃ. διαφθείραντες.

COMMENTARIOLA.

HYdrologiis. | Ægyptii primi omnium clepſydra vſi, cuius inuentor Creſibius Alexandrinus, vt auctor eſt Vitruuius lib.9. Allata primum Romam eſt a P. Scipione Naſica, anno vrbis conditæ quingenteſimo nonageſimo quinto. Victorinus in Commentariis ſuis ad Ciceronem ſcribit,

ter illum Hermem maximum, cùm in Ægypto eſſet, ſacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies in die vrinam obſeruaſſe, idque pari ſemper interiecta temporis intercapidine: vnde ipſe diem per duodecim horas primus dimenſus fuerit. Et cum οὐρεῖν *mingere*, ſignificet, horæ nomen datum eſt illis duodecim interuallis, quæ diem partiuntur. Vnde Scaliger pater in Logogriphis:

Quo plures numero, numero inuenio eſſe minorem:
Ad mictum ſecuit vanus quas verna Canopi.

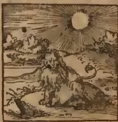
Idem de tribus horologiis, cleps ammidio ſcilicet, clepſydra, & ſolario in Ænigmatis.

Integra ſum cæli ſemper voluentis imago.
Sic trabo diſcretis tempora certa viis.
Sunt alij fratres multo virtute minores,
Quippe frequenti egeant ad ſua facta manu.
Infinita vni ſeruorum turba miniſtrant,
Officium hoc alij candida Nais habet.
Tertia fors operas pacta eſt cum ſole, diéque
Fecit opus: tacitam nox aboleuit opem.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ις´. — *HIEROGLYPHICVM* 16.

Πῶς θυμὸν δηλοῦσι.

Quo modo animum animiue præſtantiam innuant.

Θυμὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι. κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην τὸ ζῶον, καὶ τὰς μὲν κόρας πυρώδεις, τὸ δὲ πρόσωπον, στρογγύλον, καὶ περὶ αὐτὸ ἀκτινοειδεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν ἡλίου. ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ Ὥρου λέοντας ὑποτιθέασι, δεικνύντες τὸ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ζώου σύμβολον. ἥλιος δὲ ὁ Ὧρος ἀπὸ * τοῦ τῶν ὡρῶν κρατεῖν.

Animum autem volentes ſignare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem igneas, faciem vero rotundam, & circumquaque radiorum more ſparſos pilos ad Solis ſimilitudinem. vnde & ſub ſolio Hori, Leones ſupponunt, huius animalis cum Deo ſimilitudinem maximam monſtrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, ex eo quod horis præſit.

COMMENTARIOLA.

Ælianus lib. 4. cap. 39. ideo Soli Leonem ab Ægyptiis conſecratum vult, quòd quemadmodum Sol laborioſiſſimus nullo temporis puncto quieſcat, ſed ſemper orbem terrarum nulla quiete facta circumuoluat: ita Leo ſemper vigilet, caudámque annuo motitet. Ægyptij animal in Zodiaco conſecrauere, ea cœli parte, qua maximè annuo curſu, Sol valido efferuet calore, Leonísque inibi ſignum, domicilium Solis appellant: quia id animal videtur ex natura Solis ſubſtantiam ducere: primúmque impetu & calore præſtat animalia, vti præſtat Sol ſidera: validuſque eſt Leo pectore, & priore corporis parte, at degenerat poſterioribus membris: æquè Solis vis prima parte diei ad meridiem increſcit, vel prima parte anni à vere in æſtatem mox elangueſcens, deducitur vel ad occaſum, qui diei, vel ad hyemem, quæ anni pars videtur eſſe inferior. Idemque oculis patentibus atque igneus cernitur ſemper, vt Sol patenti igneoque oculo terram conſpectu perpetuo atque infatigabili cernit. Ita Macrobus Saturn. lib. 1. cap. 21.

Sub ſolio Hori Leones ſupponunt.] In thronis Leones erant, Salomon in ſuo habuit, vt legitur 3. Reg. cap. 10. *Et duodecim Leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde.*

Dicitur autem apud eos Sol, &c.] Macrob. capite proximè citato Horo Apollini ſuffragatur his verbis: Apud eoſdem (Ægyptios intelligit) Apollo qui eſt Sol, Horus vocatur. Ex quo & horæ viginti quatuor, quibus dies nóxque conficitur, nomen acceperunt. Plato in Cratylo ὥρας non ὥρας appellandas eſſe vult, quaſi deriuentur ab ὁρίζειν *circumſcribere*, quod temporis ſpatia definiant & circumſcribant. Scholiaſtes Heſiodi ἀπὸ τοῦ ὠρεύειν deducit, quod eſt *cuſtodire*. Fortè quia ſcripſit Homerus eas cœli portas cuſtodire, curamque habere vt cœlum modò ſit nubilum, ſerenum modò. Sic enim ille Iliad. 5

Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι,
Τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς Οὔλυμπός τε,
Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι.

Sponte autem ſua crepuerunt portæ cæli, quas cuſtodiebant Horæ, Quibus commiſſum eſt magnum cælum Olympuſque, Vt vel remoueant denſam nebulam, vel admoueant. Trecentis iam annis inde ab V. C. Horæ nomen

men Romanis incognitum, necdum à Græcis acceptum contendit Cenſorinus *de natali die.* Horæ maximè apud Græcos non tantum pro vigintiquatuor ſpatiis in quæ dies naturalis diuiditur, de quibus Ouid. 2. Metamorph.

---poſitæ ſpatiis æqualibus Horæ.

ſed etiam pro quatuor anni tempeſtatibus, quæ ſub hoc nomine deſcribuntur à Philoſtrato, Orpheo, & alus. Illis præeſſe dicuntur ab Homero Il. ε. & θ. Horatius lib. 1. carm. od. 12.

Qui mare & terras, variiſque mundum
Temperat Horis.

Plato libro citato ὥρας tempora interpretatur, & ita à noſtro Hippocrate ſtatim in limine libri tertij Aphor. Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νουσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος, ἢ θάλψιος, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως. *Mutationes defectioniſque temporum maximè pariunt morbos, & quæ in ſingulis annis tempora incidunt, inſignes mutationes frigoris aut æſtus, cunctáque alia ſic pro ſua natura.* T. Liuius lib. 22. Ad compoſitam eam eis horam excitatis puerorum cuſtodibus, &c. Et in ſacris paginis ſæpe, vt hora præteriens Mat. 24. Venit hora, & nunc eſt. Ioan. 5.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιζ. — *HIEROGLYPHICVM* 17.

Πῶς ἀλκὴν γράφουσιν.

Quo modo robur notent.

Ἀλκὴν δὲ γράφοντες λέοντος τὰ ἔμπροσθεν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ εὐσθενέστερα αὐτῷ ὑπάρχειν ταῦτα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robuſtiſſima ſint.

COMMENTARIOLA.

VAlidus eſt Leo pectore, & priore corporis parte, at degenerat poſterioribus membris, vti ait Macrob. præcedenti Hierogl. Leoni fortiſſimum eſſe caput ſcribit Plin. lib. 8. cap. 36. In Neruæ numo Leoninum caput, cui claua impoſita ſit pro roboris hieroglyphico videre eſt. Artemidorus Daldianus lib. 1. Oneirocr. cap. 39. ſcribit eum qui per ſomnum imaginatus fuerit habere ſe Leoninum caput, fortem & terribilem in aduerſarios futurum, nonnunquam etiam dominationes conſequuturum. D. Dionyſius Areop. paulò ante finem cœleſtis Hierarch. Leonis quidem figuram, inquit, declarare putanda eſt principatum, robur, inuictumque animum, vimque, &c.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιη'. — *HIEROGLYPHICVM* 18.

Πῶς ἐγρηγορότα γράφουσιν.

Quo modo vigilantem commonſtrent.

* Ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλὴν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐγρηγορέναι, μέμυκε τοὺς ὀφθαλμοὺς, κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτους ἔχει, ὅπερ ἐστὶ τοῦ φυλάσσειν σημεῖον. διόπερ καὶ συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι.

Vigilantem autem ſeduluṁque hominem, aut etiam cuſtodem oſtendentes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eoſdem cum dormit apertos habet, quod quidem cuſtodiæ atque excubiarum ſignum eſt. Vnde & non abſque ſignificatione ſacrorum clauſtris, Leones qui cuſtodum loco ſint, appinxerunt.

COMMENTARIOLA.

L*Eo vigilans.*] Nomen Leonis Etymologici deducunt, παρὰ τὸ λάειν, quod eſt *videre.* Quod ſomni parciſſimus ſit Leo, & oculos habeat per ſomnum ſemiapertos. Vnde multi inſomnes crediderunt Leones. Ælianus lib. 5. cap. 39. de animal. Alij, inquit, obſeruauerunt Leonem cùm dormit caudam mouere, vt oſtendat nimirum ſe non omnino dormire, & ſomno vndiquaque vinci, vt

cætera animalia : quod ipſum Ægyptij ſe obſeruaſſe gloriantur, Leonem videlicet à ſomno inuictum eſſe, nempe qui ſemper vigilet. Deinde eam eſſe cauſam dicit cur ſoli conſecretur. D. Epiphanius *Ὅταν δὲ κοιμᾶται, γρηγοροῦσιν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοί. Cùm vero dormit eius oculi vigilant.* Quod certè falſum eſt, ſcribente Ariſtotele, *ὅσα πεζὰ καὶ ἔναιμα, πάντα καθεύδει καὶ ἐγρηγορεῖ. Omnia pedeſtria, & prædita ſanguine dormire, ac vigilare ſenſu ipſo percipiuntur.* Leo palpebras habet perexiguas, quæ oculum penitus obtegere nequeunt, tametſi dormiat, ſplendorem tamen oculorum intuentibus offert, qui plurimus emicat ab oculis illius, qui ſicciores calidioréſque habentur. Aliquos benè habentes, oculis ſemiapertis dormire vidi, & ægros etiam ſomnum videre oculis penitus retectis.

Sacrorum clauſtris. &c. Plutarch. lib. de Iſide & Oſir. paulò ante medium : Leonem, inquit, etiam colunt Ægyptij, hiatibuſque Leoninis templorum ianuas exornant : reſtagnat enim Nilus ſole primùm Leonem ineunte. Quæ poſtrema confirmantur ab Horo hieroglyphico 20. Leones in templorũ veſtibulis etiam nunc inſculpuntur. Non inficetum eſt quod Petracha narrat de Leone marmoreo pro æde poſito, à quo cùm demorſum eſſe ſomniaſſe ſe diceret quiſpiam, fortéque templum pertranſiret vbi erat ille Leo, in faucéſque manum immitteret, cum his verbis, morde me ſi potes Leo lapidee : inuentus eſt in illis ſcorpio, qui hominem lethalis caudæ acumine icerit. Ratio cur Leones antiquitus & etiam hodiè in templis effingantur, ex Leonis robore petitur, quo Dei fortitudo ſignificatur, ex Ruperto in Hoſeam cap. 13. vbi ſe Deus Leoni, & Leænæ comparat : *Et ego ero eis quaſi Leæna*, & paulo poſt : *Et conſumam eos ibi quaſi Leo.* D. Dionyſius Areop. Leonis, inquit, figuram declarare putanda eſt principatum, robur, inuictúmque animum, vímque qua contendunt pro virili ſua ad diuinitatis, quæ abſtruſa eſt, nec explicari oratione vlla poteſt, ſimilitudinem. Propter eandem cauſam Reges qui, *θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων*, Dij humani dicuntur à Platone in polit. leones ſuis in ſolijs cælari voluerunt. *Salomon Rex fecit*, vt habetur 3. Reg. cap. 10. *thronum de ebore grandem, & veſtiuit eum auro fuluo nimis, qui habebat ſex gradus, & ſummitas throni rotunda erat in parte poſteriori, & duæ manus hinc atque inde tenentes ſedile, & duo Leones ſtabant iuxta manus ſingulas. Et duodecim Leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde.*

Luitprandus lib. 6. rerum in Europ. geſtar. vidiſſe ſe narrat Conſtantinopoli, qua magnificentia Imperator Conſtantinus Leonis filius in ſolio ſederet. Throno ſatis amplo inſidebat, ad cuius latera duo erant Leones de ære aurato : & è regione arbor etiam non diſpari materie facta, in cuius ramis erant aues quàm plurimæ etiam æreæ. Cùm ad ſolium, inquit Luitprandus, qui erat legatus, propius acceſſi, ecce de repente aues cantillare, & rugire Leones. Quod verò in maiorem me admirationem rapuit, hoc fuit. Inclinabar Imperatoris maieſtatem veneraturus, cum ſuo non amplius eſſe loco Imperatorem, momentóque temporis cum throno & Leonibus ætatis ad laquear neſcio quibus automatis ſublatum deprehendi.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ιθ'.

Πῶς φοβερόν.

Φοβερὸν δὲ σημαίνοντες, τῷ αὐτῷ χρῶνται σημείῳ. ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῶον, πάντας εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας φέρει.

HIEROGLYPHICVM 19.

Quo modo terribilem ac formidandum.

Eodem quoque, vt formidabilem notent, ſigno vtuntur, quia cum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus qui eum inſpexerint metum incutit.

C O M M E N T A R I O L A.

V*T formidabilem notent.*] Græcorum Poëtarum princeps cùm incuſſam hoſtibus ab aliquo duce formidinem canit, non ſemel Leonis meminit. Miraculum eſt, & Saturnio ſæculo dignum ſi

------ non metuunt armenta Leones,

vt in Pollione ſcribit Maro. Apud Plutarchum in Apopht. Reg. & Imper. dicere ſolebat Dux Chabrias formidabiliorem eſſe ceruorum exercitum duce Leone, quàm Leonum duce ceruo. Timent omnia animalia,

---- nemorum dominum, regémque Leonem.

vel Leonem etiam pictum & fictum cum gemmis : In tumulo reguli Hermiæ marmoreus erat Leo cum oculis ex Smaragdis, ita radiantibus etiam in gurgitem, vt thynni, aliaque animalia refugerent. D. Ambroſ. Hexaem. lib. 6. Quæ ſe, inquit, Leoni ſociare fera audeat, cuius voci tantus naturaliter

ineſt

ineſt terror, vt multa animantium, quæ per celeritatem poſſent impetum eius euadere, fugientis eius ſonitu velut quadam vi attonita atque icta deficiant.

Cum viribus, &c.] Propter vires Leo ſymbolum roboris erat apud Ægyptios, ἀλκῆς καὶ ῥώμης σύμβολον αὐτοῖς ὁ λέων, ſcribit Clem. Alexand. lib. 5. ſtromat.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κʹ.

HIEROGLYPHICVM 20.

Πῶς νείλου ἀνάβασιν.

Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσιν Αἰγυπτιστὶ νοῦν, ἑρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον, ποτὲ μὲν λέοντα γράφουσι, ποτὲ δὲ τρεῖς ὑδρίας μεγάλας, ποτὲ δὲ οὐρανὸν καὶ γῆν, ὕδωρ ἀναβλύζουσαν. λέοντα μὲν, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἰς * λέοντα γενόμενος, πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ * νείλου ποιεῖται, ὥστε * ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τούτῳ, τὸ διμοιρον τοῦ νέου ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας, καὶ τὰς εἰσαγωγὰς τῶν ἱερῶν κρηνῶν, λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ * τῶν ἱερατικῶν ἔργων προεστῶτες ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμοῦ ὕδατος. * Τρεῖς δὲ ὑδρίας, ἢ οὐρανὸν καὶ γῆν ὕδωρ βλύζουσαν, τὸ μὲν ὑδρεῖον ὁμοιούμενον καρδίᾳ * γλῶσσαν ἔχουσαν. καρδίᾳ μὲν ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς τὸ ἡγεμονικόν ἐστι τοῦ σώματος αὐτό, καθάπερ ὁ νεῖλος τῆς Αἰγύπτου ἡγεμὼν καθέστηκε. γλῶσσαν δὲ, ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὑγρῷ ὑπάρχουσαν ταύτην, καὶ γενέτειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι. τρεῖς δὲ ὑδρίας, καὶ οὔτε πλείονα, οὔτε ἥττονα, ἐπειδὴ ἡ τῆς ἀναβάσεως ἐργασία κατ' αὐτοὺς τριμερὴς ὑπάρχει, ἓν μὲν ὑπὲρ τῆς γῆς * Αἰγυπτίας τάξαντες, ἐπειδή ἐστι καθ' αὑτὴν ὕδατος γεννητική. ἕτερον δὲ, ὑπὲρ τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ γὰρ ἀπὸ τούτου ὕδωρ παραγίνεται εἰς Αἴγυπτον ἐν τῷ τῆς ἀναβάσεως καιρῷ. τρίτον δὲ ὑπὲρ τῶν ὄμβρων, οἳ γίνονται κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας μέρη κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως τοῦ νείλου καιρόν. ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, δυνατόν ἐστιν ἐντεῦθεν μαθεῖν. ἐν γὰρ τῷ λοιπῷ κλίματι τοῦ κόσμου, αἱ τῶν ποταμῶν πλημμύραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται, ὑπὸ τῶν συνεχῶν ὄμβρων τοῦ τοιούτου συμβαίνοντος, μόνη δὲ ἡ Αἰγυπτίων γῆ, ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης ὑπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡ λεγομένη κόρη, θέρους ἄγει τὴν τοῦ νείλου ἑαυτῇ ἀνάβασιν.

Quomodo Nili aſcenſum & exundationem.

Nili inſuper inundationem ſignificantes, quem Aegyptio nomine Nun, quod ſi interpreteris, nouum ſonat, appellant, interim Leonem pingunt, interim tres magnas hydrias, interim verò cœlum ac terram aqua copiam ſcaturientem. Leonem quidem, quod cùm Sol Leonem ſubit, ampliorem Nili facit inundationem. Quandiu enim Sol in hoc ſigno perſiſtit, ſæpenumero in duplum ipſius Nili aqua excreſcit. Vnde & tubos canaléſque ſacrorum fontium, ſolent y qui ſacris præſunt operibus, Leonis figurâ fabricari. Quapropter in hodiernum vſque diem, dum pro immodica inundatione preces effundunt, Leonis ſigno uti ſolent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram qua aqua copiam ſcaturiat, Nilum perſimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potiſſima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nilus totius Aegypti dux eſt ac princeps. Lingua autem, quod cùm hæc perpetuò in humido eſſe gaudeat, inſuper & ipſam genitricem cauſámque rerum ſtatus appellant. Tres porrò hydrias, & nec plures, nec pauciores pingunt, quòd triplex iuxta eorum ſententiam ſit inundationis cauſſa effectrix. Vnam quidem Aegyptia terra aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in Aegyptum exæſtuat. Tertiam imbribus, qui per id tempus quo intumeſcit Nilus, ad auſtrinas Aethiopiæ partes contingunt. Quod autem Aegyptus ex ſeſe aquam gignat, inde facile eſt deprehendere, quod cum in cæteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idq; propter imbres copioſos & aſſiduos, ſola Aegyptiorum regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus eſt ac media, non ſecus ac in oculo pupilla, æſtate ſibi inundationes Nili procreat.

1 λέοντι.
2 ποιεῖται τοῦ νέου.
3 ἱερωμένοι.
4 ἀρχαῖοι.
5 καὶ ἐν χαλδαίων γινόμενος τοῦ ὄντος ζώου λέοντι.
6 καρδίας γλώσσης.
αἰγύπτου.

COMMENTARIOLA.

QVem Aegyptio nomine Nun.] Æthiopico verò nomine ſi Aluaro in ſuo Æthiopico itinerario fides eſt, *Gion* dicitur, & γεὼν ſi Ioſepho, Abyſſinorum lingua *Tacui*, ſi Ioanni Barrio ſubſcribimus: *Phiſon*, & *Sihor*, in ſacris codicibus ſi Ariæ Montano. Dictus etiam eſt *Aegyptus*, *Oceanus*, *Siris*, *Triton*, ἀετός, & διυδόρας apud Plinium. Vitruuius *Dyrim* nominauit, Epiphanius & Cedrenus Chryſorrhoam hoc eſt, *auriſluum*. Lucanus lib. 1. de bello Pharſalico, & Silius Italicus lib. 3. *Lagenum* nominant à Ptolemæo Lago primo à morte Alexandri Ægyptiorum rege.

Modò tres magnas Hydrias.] Singulæ ſingulis fluminibus appingebantur hydriæ antiquitus. Virgil. lib. 7. Æneid.

Cælatáque amnem fundens pater Inachus vrna.

Nilo, quem patrem, imò fluuiorũ Deum exiſtimabant Ægyptij, plures vrnas, ternas ſcilicet, diuinitatem eius notantes diuiniore numero, adſcripſerunt. Vel etiam quia, miſſis aliis rationibus, in ternario numero fœcunditas eius ſita eſt. Si enim cubitos quindecim in quibus quinquies ternarius eſt numerus excreſcat, ſumma fertilitas à Nilo expectatur: ſi verò ſupra tres alios creſcat, vel infra totidem decreſcat, erit Niliaca

—— ſte-

——ſterilis tellus, fœcundáque nulli
Arua bouo.

Leonem quidem, quòd cum Sol Leonem ſubit, &c.] Hoc ipſum ex Plut. lib. de Iſid. & Oſir. affero ad hieroglyphicum 18.

Quare & tubos canaléſque ſacrorum fontium.] Sollius Apollinaris lib.2. Auitaci piſcinam deſcribens, In hanc piſcinam, inquit, fluentum de ſupercilio montis elicitum, canalibúſque circumactis per exteriora natatoriæ littora curuatum, ſex fiſtulæ prominentes Leonum ſimulatis capitibus effundunt: quæ temerè ingreſſis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabuntur. Non igitur Ægyptiorum tantum ſyphunculos, ſed & Francorum, Leones effigiati ornarunt.

Corde quidem, &c.] Non ab Ægypriis ſolum, ſed & à medicis etiam noſtris cor princeps, & potiſſima totius corporis pars habetur. Cùm enim calor innatus vitæ fautor, & operum omnium vniuerſale ſit inſtrumentū, nullum in corpore membrum citra cordis influxum, ſufficientem habeat vitæ, eiuſque functionibus: non cerebrum, non iecur, non vllum aliud: aſſerendum eſt vnum cor vitæ ipſius, & omnium in animali functionum eſſe principium. Ægyptij vt hoc magis aſtruerent quemadmodum à Terentio Varrone ex Dioſcoridis autoritate traditum eſt, noua (ſed commentitia) ratione ſe deprehendiſſe gloriabantur, quo maximè vitæ ſpatio ætas hominis æſtimari debeat, ſumpta ex pondere cordis humani coniectura. Itaque affirmatunt centum omninò annis hominem vitam deffiniri: quòd eorum cor, qui ſine vlla corporis tabe perierint, hoc ipſum declaret: quoniam cum ætate, ſi expendatur, aucta atque damna referat. Anniculi enim pondere duarum drachmarum, bini quatuor, & ſic in ſingulis annis vſque ad quinquageſimum binas accedere, vt centum drachmis exiſtat quinquagenarij hominis cor. Ex eo deinde numero, vno quoque anno binas detrahi, ac minui quò perſpicum eſt ab anno centeſimo ad primam ſui ponderis redire, neque longius poſſe proferri.

Inundationis cauſa.] Inueſtigatio inundationis Nili multos torſit & torquet etiam hodie: Aquila eſt quæ curioſorum corda exedit. Nilus aquila nominatus fuit, & quia maxima profunditate celeritatéque inſurgere obſeruatus eſt, primum tempore Promethei, exiſtimauerunt nonnulli eam eſſe aquilam, quæ diſcerpſerit Promethei cor. Quando enim incrementi cauſas perueſtigare non poterat, demum ab Hercule cohibita fuit aquila, qui impetum fluminis, partim aggeribus, partim foſſatum deriuatione coërcuit, & Promethea omnes inundationis cauſas docuit.

Vnam quidem Aegyptia, &c.] Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος. καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὑτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. Tota Ægyptus à flumine congeſta eſt, & laxa naturaque pumicoſa, rimas in ſe habet magnas & perpetuas, per quas humoris abundantiam in ſe recipit, & hyemali tempore in ſe conſtringit, æſtate autem tanquam ſudores ex ſe vndiquaque emittit, vnde incrementum fluuio accedat. Multis tamen rationibus hæc ſententia à Diodoro Siculo lib. 1. Biblioth. exploditur.

Alteram Oceano.] Euthymenes cum ſacerdotibus Ægyptiis dicebat, vt refert idem Diodorus, Nilum ex Oceano naſci iuxta montem Athlantem vbi vocatur Dyris, qui deinde in Nigrum flumen influeret, quod tamen falſitatis arguitur ex Africæ deſcriptione Ioannis Leonis. Niger enim præterlabitur regna Tombut, Tepenga, aliaſque Nigritarum prouincias, tandémque Athlantico mari permiſcetur, nulla ſocietate inita cum Nilo. Crocodili & Hippopotami qui in Nigro flumine, perinde atque in Nilo ſunt, commenti anſam dederunt.

Tertiam imbribus.] Heliodorus lib. 2. Αὔξεται δὲ κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν, οὐχ ὥς τινες ᾠήθησαν, πρὸς τῶν ἐτησίων ἀντιπνεόντων ἀνακοπτόμενος. ἀλλ' αὐτῶν δὴ τούτων τῶν ἀνέμων κατὰ τροπὴν τὴν θερινὴν ἀπὸ τῶν ἀρκτῴων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν πᾶν νέφος ἐλαυνόντων τε καὶ ὠθούντων, ἕως ἐπὶ τὴν διακεκαυμένην ζώνην συνάξωσι, καθ' ἣν ἡ τῆς πρόσω φορᾶς ἀνακόπτεται δι' ὑπερβολὴν τῆς περὶ τὰ μέρη πυρώδους θέρμης τῆς πρότερον καὶ κατὰ μικρὸν ἀθροισθείσης καὶ παχυνθείσης νοτίδος ἐξατμιζομένης, κἂν τούτῳ λάβρων ὑετῶν ῥηγνυμένων, ὀργᾷ ὁ Νεῖλος, καὶ ποταμὸς εἶναι οὐκ ἀνέχεται, ἀλλὰ ὑπεξανίσταται τῶν ὄχθης, καὶ θαλασσώσας τὴν Αἴγυπτον, τῇ παρόδῳ γεωργεῖ τὰς ἀρούρας. *Creſcit verò æſtiuo tempore, non (vt quidam putarunt) Eteſiarum aduerſo flatu retectus, ſed iis ipſis ventis circa ſolſtitium æſtiuum à ſeptemtrionalibus partibus verſus meridiem, omnes nubes pellentibus ac trudentibus, donec in Zona quæ torrentur ardore ſolis, colligantur; in quo illorum motus retunditur, propter incredibilem circunſtantis æſtus vehementiam, toto qui antea fuerat paulatim congregatus & condenſatus, humore liquefcente, & inde copioſis imbribus cadentibus. Superbitque Nilus, nec ſe fluuium eſſe patitur, ſed effunditur extra ripas, & eluuione tanquam mari quodam Aegyptum operiens, aduentu ſuo fœcundat agros.* Hanc opinionem refellit Brodæus lib.7. Miſcellan.cap.4. quem vide cum Iul.Cæſ. Scaligero exercit. 47. in Cardan.

Præter has tres opiniones, affirmant alij, vt poſt Thaletem Ælianus, & Alexander Aphrodiſæus, Eteſias nubium denſitatem illò cogere, vnde amnis hic auſpicatur, ipſúmque fontem ſuperno humore ſublatum tantam inundationis habere ſubſtantiam, quantum pabuli ad liquorem nubila ſubminiſtrauerunt, vt ſcribit Solinus. Et vt Lucret. lib.6.

Fit quoque, vti pluuia forſan magis ad caput eius

Tempore eo fiant, quo Eteſia flabra Aquilonum
Nubila conſiciunt in eas tunc omnia partes.
Scilicet ad mediam regionem eiecta dici
Cùm conuenerunt, ibi ad altos denique montes
Contruſæ nubes coguntur, viſque premuntur.

Hæc opinio etiam refellitur. Cùm enim Nilus ſtagnare incipiat à 15. Kal. Iulias in Ægypto, neceſſe eſt aliquot ante dies in ſuperiori pluiſſe regione. At non ſolum ante eum diem non ſpirant Eteſiæ, ſed ne illo quidem. Ariſtoteles cum poſt ſolſtitium flare ſcripſiſſet, diem non aſſignauit, ſed Plinius lib. 18. cap. 28. ſcripſit 18. Kal. Auguſti Eteſiarum flatus incipere, qui cùm quadraginta dies ſpirent, 5. Kal. Septemb. deſinere aſſeruit. Ille tamen parum ſibi conſtans, Eteſiarum finem ad 16. Kal. Octob. deduxit. In ſecundo lib. ſcripſit pridie nonas Iulias prodromos incipere, dies quippe octo ante caniculæ exortum, qui dies eſt quintus decimus ad Kal. Auguſti, & flare quadraginta dies. Ex quibus infertur ſi Eteſiarum flatibus conflatentur nubes, atque ex iis imbres crearentur, toto penè plueret Auguſto menſe, quo tamen Nilus decreſcit.

Alij Eteſiis Nilum augeri dicunt, non quia nubes cogant, ſed quia repellant fluentes fluminis aquas. Lucret. lib. citat.

An quia ſunt æſtate Aquilones oſtia contrà
Anni tempore eo, quo Eteſia, flabra feruntur:
Et contra fluuios flantes remorantur, & vndas
Cogentes rurſus replent, coguntque manere.
Nam dubio procul hæc aduerſo flabra feruntur
Flumine, quæ gelidis à ſtellis axis aguntur.
Ille ex æſtifera parti venit axis ab Auſtro
Inter nigra virûm percoctáque ſæcla calore,
Exoriens penitus media ab regione diei.

Hæc tamen opinio ex eo conuincitur, quòd Nigir qui non in mare Mediterraneum vt Nilus, ſed in Oceanum occidentalem influit, idem eodem tempore habeat incrementum.

Alij niuibus liquefactis incrementum Nili adſcribunt;

Forſan & Aethiopum penitus de montibus altis
Creſcat, vbi in campos albas deſcendere ningues
Tabificis ſubigit radiis Sol omnia luſtrans.

At nullæ in Æthiopia nubes.

Alij literis mandant cum Cardano aquis à ſole hauſtis imbres gigni, ſuſtinerique tamdiu, quoad ille ad ſolſtitium perueniat; vbi verò abire incipit, illos quaſi è phiala effundere. Quomodo autem id fieri poteſt? quomodo illas aqnas Sol haurit abſensne, an abiens à Capricorno? quin imò eius præſentia ſcribit idem Medicus, ibi æſtatem fieri, aeremque ſiccari, qua de cauſa tum imbres nulli fiunt: eius autem verba hæc ſunt. *Cùm reuerſus ſit, & ad æquinoctium autumnale proceſſerit, imbres iterum, & aquas haurit è terra & fluminibus, ſed non demittit ad Nili fontes, quoniam eò Sol vadit, æſtatemque faciens, & ſiccans aërem.* Quare igitur cùm abſcedit à Cancro, non ſuſpendit aquas hauſtas ab Ægypto? quæ per ſimiles pluuias per brumam in eas terras demittantur, quæ enim bruma nobis, ſolſtitium illis eſt, & eadem ſitus proportio fontium ſub Capricorno & ſub Cancro. Quomodo tres menſes integros ſublatæ a ſole aquæ in nubibus ſuſpenderentur.

Alij aſſerunt quo tempore Sol nobis æſtatem efficit, in loco vbi Nilus exoritur, hyemem incipere, vt Strabo demonſtrat, quare fiunt Solis abſentia largiores imbres, atque diuturniores quemadmodū hîc in noſtro cœlo fieri videmus cùm author ſiccitatis abeſt. Aquarum igitur abundantia alueum Nili ſuperiorem implet præſentia Solis antea imminutum, iſque vbi eas ampliùs capere nequit nimium ſcilicet affluentes, ſecundo curſu in deuexa Ægypti loca dimittit. Statum verò cataclyſmum non eſſe mirum, cùm certis etiam ſit æſtus ſub canicula, nimbi ſub Orione, imbres ſub ſucculis. Alij, vt Anaxagoras, Euripides, Æſchylus, & poſt eos Scaliger aſſerunt in Æthiopide, in Athlante & Lybiæ montibus eſſe niues è quarum liquefactione Nilus accreſcat. Euripides.

Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ,
Νεῖλον λιπὼν κάλλιστον ἐκ γαίας ὕδωρ
Ὃς ἐκ μελαμβρότοιο πληρῦται ῥοὰς
Αἰθιοπίδος γῆς, ἡνίκ' ἂν τακῇ χιών,
Τεθρέππου ὄντος ἡλίου κατ' αἰθέρα.
Danaus ſororum quinquies denum pater,
Pulcherrimi Nili relinquens flumina,
Qui augmenta ſumit extumeſcens fluctibus,
Nigrante ab Aethiopide, cùm niues liquent,
Per æthera aurigante ſole limpidum.

Idem alibi,

Νείλου μὲν αἱ δεκαλλιπάρθενοι ῥοαί,
Ὅς ἀντὶ δίας ψακάδος Αἰγύπτου πέδον
Λευκῆς τακείσης χιόνος ὑγραίνει γύας.
Nili fluenta conſpicis amœniſsima
Pro rore dio qui per Aegyptum ruens
Humectat arua, nix liquet cum candida.

Æſchylus verò.

Γένος μὲν αἰνῶ καὶ μαθὼν ἐπίσταμαι
Αἰθιοπίδος γῆς, ἔνθα Νεῖλος ἑπτάρρους
Γαῖαν κυλίνδει πνευμάτων ἐπομβρίαις
Ἐν ᾗ πυρωπὸν μηνὸς ἐκλάμψαν φλόγα,
Αἴγυπτος ἁγνοῦ νάματος πληρουμένη,
Τήκει πετραίαν χιόνα πᾶσα δ' εὐθαλὴς
Φερέσβιον Δήμητρος ἀγγέλλει στάχυν.
Aethiopia haud incognitum terra genus
Laudare noui, Nilus vnde defluit
Humum volutans cum flabro imbres concitent,
Vbi ignea diei micans vis ſplendida
Flamma reſoluit ninguidas rupes, viget
Aegyptus omnis tum beata, flumine
Sacro tument, ſegetéſque latas nuntiat.

Atqui fieri poteſt vt ipſius hyemis rigore quo omnia concreſcunt, niues ibi colliqueſcant? Vide Philoſt. vitæ Apollonij lib. 2. cap. 3.

Alij ſyderi alicui hoc incrementum adſcribunt. Lege in itinerio Aluari opinionem à multis hodiè receptam. De hoc incremento lege & Senecam lib. 4. quæſt. natural.

D. Tardinus amicitiæ & patriæ communitate meus, ſolers profectò naturæ perſcrutator, nitroſis ſpiritibus vehemēti calore æſtiui ſolis agitatis cauſam adſcribit. Et de hac materia librum propediem in lucem edendo, arcanum ingentis illius fluminis, aliáque fontium miracula magno Medicinæ, & Philoſophiæ honore patefaciet. Tibi, mei amantiſſime, tui amantiſſimus prēcor, quod Domitiano Papinius:

Dî tibi (namque animas ſæpe exaudire minores
Dicuntur) patria bis, terque exire ſenecta
Annuerint fines.

vt Philoſophiæ, & Medicinæ myſteria doctis tuis libris hominibus innoteſcant. Claudam hoc hierogl. cum verbis Theodoreti Epiſcopi Cyri, in Græcorum affectionum curationis ſerm. 4. qui inſcribitur de materia & mundo. *Εἰ δὲ καὶ ἄλλας αἰτίας τῆς τούτου γε πλημμυρείας εἶναι φασί τινες, ἀλλ' οὖν ἔμοιγε ἁρμόττειν τὸν δὲ νῦν τὸν λόγον ὑπείληφα. καὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις παρεγγυῶ τὰς μὲν θείας οἰκονομίας μὴ πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας, θαυμάζειν δὲ τὰ γινόμενα, καὶ τὸν ποιητὴν ἀνυμνεῖν. Si verò & alias Niliaci incrementi cauſas quidam eſſe contendunt, ego tamen hoc tempore materiam hanc conuenire mihi non arbitror: quippe qui alios cohortor, ne cauſas diuinæ gubernationis curioſiùs indagent, ſed admirentur potiùs ea quæ facta ſunt, ipſúmque opificem hymnis laudando concelebrent.* Vide hieroglyphicum 34.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κά. — *HIEROGLYPHICVM 21.*

Πῶς Αἴγυπτον γράφουσι.

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες, θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν, δηλοῦντες ὅτι ὡς ἡ τοῦ ζηλοτύπου καρδία, διηνεκῶς πυροῦται, οὕτω ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς θερμότητος, διηνεκῶς ζωογονεῖ τὰ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντα.

Quomodo Ægyptum deſignent.

Aegyptum autem deſignantes, conflagrantem acerram pingunt, & ſupernè cor, illud innuentes, quod quemadmodum Zelotypi cor in perpetuo æſtu ac flamma eſt, ſic Aegyptus quia immodicè calet, continenter quæ in ſe ſunt animat ac procreat.

COMMENTARIOLA.

Cyrillus Alexandrinus lib. 9. contra Iulianum, ſcribit Ægyptios iracundiam & furorem ſignificaturos, craticulam igne ſubiecto, corde verò ſuperpoſito inſculpſiſſe. Plutarchus de Iſide & Oſir.

Oſir. Cœlum, inquit, tanquam neſcium ſenectutis ob perpetuitatem, corde cui craticula ſubiecta fuit annotabant, quod & iræ ſymbolum eſt. quæ poſtrema verba non tranſtulit Calcagninus lib. de reb. Ægypt.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κβ'.

Πῶς ἄνθρωπον μὴ ἀποδημήσαντα τῆς πατρίδος.

Ἄνθρωπον τῆς πατρίδος μὴ ἀποδημήσαντα σημαίνοντες, ὀνοκέφαλον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὔτε ἀκούει τινὸς ἱστορίας, οὔτε τῶν ἐπὶ ξένης γινομένων αἰσθάνεται.

HIEROGLYPHICUM 22.

Quo modo hominem qui è patria peregrè nunquam profectus ſit.

Hominem qui nunquam ſolo natali relicto peregrinatus fuerit, ſignificantes, aſininum caput pingunt, quia nec vllam audit hiſtoriam, nec quæ apud exteras gentes fiunt cognoſcit.

COMMENTARIOLA.

Hominem qui nunquam ſolo natali, &c.] Qualis fuit Aglaus ille Pſophidius qui ætate iam ſenior, vt refert Plin. lib. 7. cap. 46. Et Val. Max. lib. 7. cap. 1. in anguſtiſſimo Arcadiæ prædiolo ſemper moratus, nunquam luſtrarat, non dicam prouinciam aliquam, ſed ne viciniam quidem. Qualis etiam ſenex ille Veronenſis de quo Claudianus:

Indocilis rerum, vicina neſcius vrbis,
Aſpectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis, non conſule computat annum.
Autumnum pomis, ver ſibi flore notat,
Idem condit ager ſoles, idemque reducit,
Metiturque ſuo ruſticus orbe diem.
Ingentem meminit paruo qui gramine quercum,
Aequæuúmque videt conſenuiſſe nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
Benacúmque putat litora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ vires, firmíſque lacertis
Aetas robuſtum tertia cernit auum.
Erret, & extremos alter ſcrutetur Iberos,
Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

Aſininum caput.] Prouinciales cum Italis, Tectoſages cum Hiſpanis, ſtolidum & bardum *cap d'Aze*, vocant. eſt enim, vt ait Horat. lib. 1. Sat. 9.

------iniquæ mentis aſellus.

Apud Plut. in fine libri qui inſcribitur, *an brutis ratio inſit*, ſic ait Gryllus: Enimuero animaduertere licet, nonnullorum ſtoliditatem ac torporem aliorum aſtutiis calliditatibúſque deprehendi, ſi quando vulpi lupóve, aut apiculæ aſinum vel ouem compares, perinde atque ſi tibi ipſi Polyphemum, vel auo tuo Autolyco illum Corinthium conferas Homerum. Ex quibus aſinum inter omnia animalia ſtoliditatis argui colligitur. Lucianus indoctum quemdam irridens qui multos ſibi libros compararat, aſinum vocat. Galenus lib. 2. de differentia pulſuum ſenem iudicij expertem aſino comparat his verbis, ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν γέρων, ὥσπερ ὄνος, ἔσειεν ἤδη τὰ ὦτα. *Adhuc ſenex quidem ille, velut aſinus quatiebat auriculas.*

Nec vllam audit hiſtoriam.] Galenus noſter lib. 3. φυσικῶν δυνάμεων, hæc habet: Τοῖς δ' ἄλλοις οὕτω γέγραπται, τὸ γράμμα περιττὸν, ὡς εἰ καὶ μῦθον ὄνῳ τις λέγοι. *Reliquis verò tam inutile fuerit ſcriptum, quàm ſi quis aſino narret fabulam.* Ante Galenum Horat lib. 2. Epiſt. 1. dixerat,

Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam.

Aſinus hiſtoriarum fabularúmve indocile eſt. Scio ſcriptum à Suida Aſinum Ammonij Græci Philoſophi diſcipulum fuiſſe, & alia huiuſmodi, quæ miſſa facio.

Nec quæ apud exteras gentes, &c.] Aſinus qui νωθὴς hoc eſt, *tardus* ab Homero Il. λ dicitur, ineptus eſt longis itineribus faciendis. Ideóque lepidè fictum eſſe in fabulis ſubduxiſſe ſe viatoribus. Duo quidam, cùm in deſertis locis aſinum quempiam forte fortuna nacti eſſent: contendere inter ſe cœperunt, vter eorum, vti ſuum, domum abduceret. Nam vtrique pariter à fortuna videbatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus, aſinus ſeſe ſubduxit.

Nihil ita hominem facit humanis rebus obeundis aptum, nihil ita de aſino equum facit, hoc eſt, de inſulſo ſapientem, quàm peregrinatio. Homerus ille non Poëtarum ſolùm eximius, ſed ſapientum, ſui Vlyſſis prudentiæ quam aliam vbique cauſam tribuit, quàm quòd πολύτροπος, quodque vt ipſe ait,

> Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.
> *Multorum mores hominum, & ſimul oppida vidit?*

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κγ. *HIEROGLYPHICVM* 23.

Πῶς φυλακτήριον.

Φυλακτήριον δὲ γράφειν βουλόμενοι, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων ζωγραφοῦσι, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος, ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. οὕτω γάρ, φασιν, οὐδὲν τῶν δαιμονίων ἐφάψεται. ἐπειδὴ καὶ χωρὶς γραμμάτων, ταῖς δυσὶ κεφαλαῖς ἑαυτοὺς φυλακτηριάζουσι.

Quomodo tutelam ac præſidiũ.

Præſidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aſpiciens, alterum fœminæ foras: Ita enim nullum dæmonem inuadere poſſe aſſerunt. Sic enim & ſine literis, duobus inquam capitibus ſeſe ab omni diſcrimine & inſidiis tuentur.

COMMENTARIOLA.

IN Græcis habetur *φυλακτήριον* quod idem hic eſt ac περίαμμα, ἀλεξητήριον, περίαπτον, ἀποτρόπαιον, ἀλεξιφάρμακον. Latinis Amuletum, ab amoliendi verbo deductum, quod mala amoliretur ac repelleret ex ſuperſtitioſorum opinione. Intelligit Horus pictas imagines, vel fictas ſtatuas, quibus pro amuletis abutebantur antiqui, atque adeo etiam aliqui hodiè abutuntur, dum teſte Hollerio harum nugarum contemptore, & earumdem doctore Mizaldo, & aliis non nominandis in Hæmatite lapide hominem genibus flexis, qui dextra caput ſerpentis, læua verò caudam teneat, &c. inſculpunt, vt ab omni veneno & peſte tutos ſe reddant. In thure ſcorpij figuram cælant, vt non offendantur à ſcorpio. Herculis Leonem ſuffocantis imaginem annulo includunt, docente Alexandro Tralliano, qui à Meſue per Antonomaſiam Iater vocatur, vt colicis, vel potius cholericis medeantur. Ptolemæus, & Hebræorum vanitate ipſa vanior Cabala, & Coſta ben Luca qui de his librum ſcripſit, eiuſmodi nugis ſcatent, quas viri ſapientes pili faciunt. Certè diuinus Hippocrates illas reiicit lib. 2. aphot. 27. Τοῖσι μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν, οὐ δεῖ πιστεύειν οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιουτέων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τι διαμένειν οὐδὲ χρονίζειν εἴωθεν. *His quæ ſine certa ratione deprehenſa cauſa leuant, acquieſcendum non eſt: neque vereri admodum de iis quæ abs re & ſine cauſa praua apparent. Horum enim plura ſunt inſtabilia, nec admodum in ſuo ſtatu manere nec diutius cunctari poſſunt.* Primis huius aphoriſmi verbis damnantur vetularum & veneficarum impoſturæ, quæ notis collo appenſis citò morbo leuant poſtmodum recrudeſcente.

Ægyptij certè, & poſt eos Arabes ſtatuis imaginibúſque plurimum attribuerunt, arte præſertim aſtronomica & magica fabricatis, vt ſpiritus ſtellarum in eis includi putarint. Spiritus autem ſtellarum intelligebant, alij quidem mirabiles cœleſtium vires, alij verò dæmonas etiam ſtellæ huius illiúſve pediſſequos. Spiritus igitur ſtellarum qualeſcumque ſint, inſeri ſtatuis & imaginibus arbitrabantur: non aliter ac dæmones ſoleant humana nonnumquam corpora occupare, perque illa loqui, mouere, mirabilia perpetrare.

Sine literis.] In quibus tamen apud Ægyptios multum erat momenti, atque etiam apud alios, vt in literis S P R X præpoſitis dictioni *Iſta, Siſta, Piſta, Riſta, Xiſta.* de quibus Varro. Videre eſt iſtiuſmodi plurima in Marcello. Q. Serenus Samonicus de ſanando hemitritæo loquens:

> *Inſcribis charta quod dicitur Abracadabra,*
> *Sæpius, & ſubter repetis, ſed detrahe ſummam,*
> *Et magis atque magis deſint elementa figuris*
> *Singula, quæ ſemper rapies, & cætera figes.*
> *Donec in anguſtam redigatur litera conum*
> *His lino nexis collum redimire memento.*

Fiet autem huiuſmodi,

Abra-

Abracadabra
abracadabr
abracadab
abracada
abracad
abraca
abrac
abra
abr
ab
a

Seuerus Imperator ſua ſomnia magnifaciebat, vt notat Herodianus, & arte duci curabat. Qui hæc magnipendunt non imperatoria, ſed anilia ſomnia in pretio habent. Pericles Dux Athenienſis prudentiſſimus (at in hoc imprudentiſſimus) quòd paſſus eſt in magna illa peſte quædam carmina ſibi è collo ſuſpendi. Quod factum ita prudentibus diſplicuit, vt poſtea ſine honore vixerit, authore Plutarcho.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κδʹ.

Πῶς ἄνθρωπον ἄπλαστον γράφουσιν.

Ἄπλαστον δὲ ἄνθρωπον γράφοντες, βάτραχον ζωγραφοῦσιν. ἐπειδὴ τούτου ἡ γένεσις ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ ἰλύος ἀποτελεῖται, ὅθεν καὶ ἔσθ᾽ ὅτε ὁρᾶται τῷ μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ βατράχῳ, τῷ δὲ λοιπῷ γεώδει τινὶ ἐμφερής, ὡς καὶ * ἐκλιπόντι τῷ ποταμῷ * συνεκλείπειν.

HIEROGLYPHICVM 24.

Quo modo imperfectum adhuc hominem, rudémque ac informem fœtum demonſtrent.

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quòd hæc cùm ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem ſui parte rana, altera terreſtre quippiam videatur: adeò vt deficiente flumine, ipſa quoque deficiat. ἐκλείποντι. συνεκλεί-πειν.

COMMENTARIOLA.

Noſtra tempeſtate, vti refert Ludouicus Guyonus lib. 4. cap. 28. Var. lect. mulier nono menſe plurimas ranas enixa eſt, quod pro portento habetur, cùm ex limo Ranæ ſoleant oriri, nec vllum animal ſit, quod ex putri materia faciliùs oriatur. Vnde interdum tanta ſeges, vt tantum non credamus Pharaonicum renouari ſupplicium. Horus alio loco ſcribit. Ægyptios dum ſignificare vellent, hominem qui ſeſe mouere nequiret, Ranam pinxiſſe poſteriores pedes habentem, quos primò aſſumit.

Ranam] Gyrinum intellige, qui ex Euſtathio ſpecies ranæ rotundæ eſt, cui nondum ſunt pedes.

Altera quidem ſui parte rana, &c.] Plin. lib. 9. cap. 51. Ranæ, inquit, ſuperueniunt, prioribus pedibus alas fœminæ mare apprehendente, poſterioribus clunes. pariunt minimas carnes nigras, quas Gyrinos vocant, oculis tantum & cauda inſignes: mox pedes figurantur, cauda findente ſe in poſteriores. Vidimus hic aliquando in Terraſſea mea, ranis pluiſſe, quarum aliæ, eſſent integræ, dimidiæ aliæ, propter variam ſcilicet qualitatum vim, exhalationúmque commixtionem cum vapore humido. Illa imperfectio deprehenditur tantum in ranis ſponte natis, non in aliis quæ per fœturam. Ouidius 1. Metamorph. graphicè in aliis animalibus expreſſit, quòd hîc dicit Horus de ranis:

Plurima cultores verſis animalia glebis
Inueniunt, & in his quædam modò cœpta per ipſum
Naſcendi ſpatium, quædam imperfecta ſuiſque
Trunca vident numeris, & eodem corpore ſæpe
Altera pars viuit; rudis eſt pars altera tellus.
Quippe vbi temperiem ſumpſere humórque, calórque,
Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κέ.

Πῶς ἄνοιξιν.

ΑΝοιξιν δὲ θέλοντες δηλῶσαι, λαγωὸν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγότας ἔχειν τοῦτο τὸ ζῶον.

HIEROGLYPHICVM 25.

Quo modo apertum ac patens quippiam.

PAtulum autem quippiam ſignificare volentes, leporem pingunt, quod ſemper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

COMMENTARIOLA.

PLinius lib. 11. cap. 37. Patentibus dormire oculis lepores ſcribit. Et Ælianus lib. & cap. 13. de animal. *Οὐ μὴν ἐπιμύει καθεύδων ὁ λαγώς, καὶ τοῦτο αὐτοῦ ζώων μόνου περὶ ὅσον. Non oculos claudit, lepus, cum ſomnum capit ſolus animalium*, nec ſomno eius palpebræ cedunt, imò verò cum reliqua membra ſomnum accipiunt, interea tamen oculi vident. Hinc Lepus ſecundùm nonnullos, dicitur refragante licet Fabio, ἀπὸ τοῦ λάειν, quod eſt aſpicere. Apud Suidam δερκεύνης lepus dicitur, hoc eſt, *inter dormiendum videns*, dicitur à Nonno & à Suida. A Callimacho verò *οὐ μύων, non claudens oculos,*

Ὤκισαι νεβρῆς τε καὶ οὐ μύοντα λαγωόν.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κϛ́.

Πῶς τὸ λέγειν.

ΤΟ λέγειν δὲ γράφοντες, γλῶσσαν ζωγραφοῦσι, καὶ ὕφαιμον ὀφθαλμόν, τὰ μὲν πρωτεῖα τῆς λαλιᾶς τῇ γλώσσῃ μερίζοντες, τὰ δευτερεῖα δὲ ταύτης τοῖς
γρ. ὀφθαλμοῖς. οὗτοι δὲ οἱ * τε λόγοι τελείως τῆς ψυχῆς καθεστήκασι, πρὸς τὰ κινήματα αὐτῆς συμμεταβάλλοντες, εἴπερ καὶ ἑτέρα λαλιὰ παρ' Αἰγυπτίοις ὀνομάζεται. ἑτέρως δὲ τὸ λέγειν σημαίνοντες, γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑποκάτω γράφουσι, τῇ μὲν γλώσσῃ τὰ πρωτεῖα τοῦ λόγου φέρειν διδωκότες τῇ δὲ χειρὶ, ὡς τὰ τῆς γλώσσης
διανοούμενος βουλήματα * ἀνυούσῃ, τὰ δεύτερα.

HIEROGLYPHICVM 26.

Quo modo ſermonem.

SErmonem porro deſignantes, linguam pingunt, ſubtúſque cruentum oculum: primas quidem ſermonis partes linguæ ſecundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè conſiſtunt ipſius animi ſermones, cum ad eius motus ſenſáque accommodantur ac variantur: præſertim quum apud Aegyptios animus, alter ſermo nominetur. Quin & aliter ſermonem innuentes, linguam ſubtúſque manum pingunt: lingua quidem primas in loquendo adſcribentes, manui vero, vt quæ linguæ placita exequatur, ſecundas partes.

COMMENTARIOLA.

L*inguam*] Lactant. de opif. Dei. Lingua, inquit, intus incluſa, quæ vocem motibus ſuis in verba diſcernit, & eſt interpres animi. Ante Lactantium Lucret. lib. 6. interpretem animi linguam vocarat, & Horat. de arte Poët.

Poſt affert animi mores interpreta lingua.

Ariſtot. lib. 2. de partib. cap. 1. & lib. 3. de anima cap. 13. *Γλῶτταν δὲ, ὅπως σημαίνῃ τι ἑτέρῳ. Linguam verò vt aliquid alij per ipſam ſignificet.* Idem περὶ ἑρμηνείας, voces ait eſſe, τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθῶν σύμβολα, *paſsionum animi ſigna.*

Oculis.] Oculus vnicolor nulli, cum candore omnibus, medius color differens. Neque vlla ex parte maiora animi indicia cunctis animalibus, ſed homini maximè, id eſt, moderationis, clementiæ, miſericordiæ, odij, amoris, triſtitiæ, lætitiæ. Contuitus quoque multiformes, truces, torui, flagrantes, graues, tranſuerſi, limi, ſummiſſi, blandi. Profectò in oculis animus inhabitat. Ardent, incenduntur, humeſcunt, conniuent. Ita Plinius, quem Quintilianus lib. 11. cap. 3. imitatur. In ipſo vultu plurimum valent oculi, per quos maximè oculus emanat, vt citra motum quoque, & hilaritate enitescant, & triſtitia quoddam nubilum ducant. Quin etiam lachrymas his natura mentis indices dedit: quæ aut erumpunt dolore, aut lætitia manant. Motu verò intenti, remiſſi, ſuperbi, torui, mites, aſperi fiunt: quæ vt actus popoſcerit, fingentur. Rigidi verò, & extenti aut languidi & torpentes,

aut ſtupentes, aut laſciui & mobiles, aut natantes, & quadam voluptate ſuffuſi, aut limi, & (vt ſic dicam) venerei, aut poſcentes aliquid pollicentéſve nonnunquam eſſe debebunt.

Multorum certè oculi eloquentes ſunt. Apud Gregorium Nazianzenum Nicobulus filium vocat *eloquentiæ oculum*, quod de oculo ipſo, qui pro variis animi affectibus aptè regitur, dici debet.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κζ

HIEROGLYPHICVM 27.

Πῶς ἀφωνίαν.

Ἀφωνίαν δὲ γράφοντες, ἀριθμὸν, χίλια ἐνενήκοντα πέντε γράφουσιν, ὡς τελείους ὄντι χρόνους ἀριθμὸς, ἐν τ' ξε. ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος. ἐφ' ὃν χρόνον μὴ λαλήσαν τὸ παιδίον, σημαίνεται ὡς παραπεποδισμένον τῇ γλώσσῃ.

Quomodo ſilentium.

AT ſilentium ſignificantes, numerum M L X X X X V. pingunt, qui triennij numerus eſt, ſi ex trecentis ſexaginta quinque diebus annus conſtituatur: intra quod tempus cùm non loquatur puellus, iudicatur eum lingua præpeditum.

COMMENTARIOLA.

PVelluli loqui non valent, quia illorum muſculi, nerui, & lingua ipſa nimia humiditate relaxantur, quæ triennio ſufficienter exſiccari ſolent, vnde intra id temporis & ambulant & loquuntur, quod antea non valebant, quia vt imbecilla crura ob humiditatem nimiam vel non incedebant vel ſi incedebant, flectebantur, ita lingua eadem humiditate exundante ſolutior vel non loquebatur, vel ſi loqui tentabat, balbutiebat.

Cur verò triennio homini vox perficitur, aliis autem animalibus ſtatim à natiuitate? porcus enim ſtatim grunnire ſcit, & balare capra, & ita de cæteris. Ratio eſt quia vox animalium vna aut altera litera conſtat, loquela autem hominis quæ diuerſimoda eſt, varias habet literas ſecundùm quas variè moueri debet. Cùm autem actio ſimplex citiùs perficiatur compoſita, citiùs bruta ſuas edunt voces quam pueri, quibus nulla peculiaris vocula, vt animalibus aliis, ſed omnium vocum congeries data eſt à natura. Vidi tamen philiatrum Monſpelij qui in ipſa ſuæ natiuitatis hora patrio idiomate dixit obſtetricantibus *quid hic agitis*, dein obmutuit vt infantes cæteri. Præſentes aderant vxor D. Varandæi doctiſſimi Medici, & vxor D. Germani Monſpelienſis, quæ de veritate dicti, certiorem me fecit. Miraculo ſimillimum eſt quod refert Hali filius Abenragel Arabs libro de natiuitatibus. Rex, inquit, accerſiri me iuſſit vna cum multis aſtrologis, cùm eum peperiſſet vxor, quid de eius recens nato filio cenſeremus reſcire voluit. Suam reliquis opinionem dantibus ego ſolus tacui. Tum Rex mihi, Eia Hali cur non loqueris? cui reſpondi: detur mihi trium dierum interuallum, quod ſi puer excedat, miraculum futurum eſt. Diem naturalem implebat infans cum cœpit & loqui & dare ſigna manibus. Expauit Rex, & quid hoc vellet ex me quæſiuit, cui ego prædictionem & miraculum à puello expectandum reſpondi. Poſtquam verò ad illum cum Rege acceſſi, ſic nos affatus eſt. *Ego ſum natus informatus & natus ſum ad indicandam amiſsionem regni Agedeyr & deſtructionem gentis Almanæ.* His dictis cecidit, & mortuus eſt.

Indicatur eum lingua præpeditum.] Hoc non vſquequaque verum; nam ſi loquelæ priuatio oriatur à nimia muſculorum reſolutione, etiam ſponte naturæ poſt triennium curatur. Maximilianus Friderici III. Imperatoris filius ad tertium vſque triennium hoc eſt, nonum ſuæ ætatis annum obmutuit. Opitulante tamen natura, non ſolum elapſo illo tempore loquutus eſt, ſed & eloquentiſſimus fuit. Contrà noſtra tempeſtate Antonij Butini Pharmacopolæ Tholoſani liberi, ad quadriennium vſque loquebantur, à quadriennio verò loqui deſinebant.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κή.

HIEROGLYPHICVM 28.

Πῶς φωνὴν μακρόθεν.

Φωνὴν δὲ μακρόθεν βουλόμενοι δηλῶσαι, ὃ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις ουαιὲ, ἀέρος φωνὴν γράφουσι, τουτέστι βροντὴν, ἧς οὐδὲν καταφθέγγεται μεῖζον, ἢ δυναμικώτερον.

Quomodo vocem remotam.

VOCEM remotam volentes ſignificare, quod Aegyptiis vaè dicitur, ſonitum pingunt aëris, hoc eſt tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius reſonat.

COM-

COMMENTARIOLA.

T*Onitru, quod nihil quidquam, &c.*] Lucret. libr. 6. de rerum nat.

------ tonitru concuſſa videntur
Omnia ſæpe graui tremere, & diuulſa repente
Maxima diſsiluiſſe capacis mœnia mundi.

Iob tonitru videtur opponere ſonitui minimo, ſic enim ille cap. 26. Et cùm vox paruam ſtillam ſermonis eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ κθʹ.

Πῶς ἀρχαιογονίαν.

ΑΡχαιογονίαν δὲ γράφοντες παπύρου ζωγραφοῦσι δεσμὸν, διὰ τούτου δηλοῦντες τὰς πρώτας τροφάς. τροφῶν γὰρ οὐκ ἄν τις εὕροι, ἢ γονῆς ἀρχήν.

HIEROGLYPHICVM 29.

Quomodo antiquam originem.

ANtiquam originem notantes, papyri faſciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius ſicut & genitura non facile quis initium inuenerit.

COMMENTARIOLA.

VT quercus à Græcis dicitur ἀρχαίη apud Phocylidem, hoc eſt, *antiqua*, quia antiqui

Glandiferas inter curabant corpora quercus.

apud Lucret. lib 5. Ita Byblus ſiue Papyrus antiqua dicebatur apud Ægyptios, quia antiqui Ægyptio Byblo veſcebantur, vnde Byblos in Etymologico dicitur, διὰ τὸ τοὺς βίους βάλλειν αὐτῇ. Herodotus in Euterpe ſcribit, Ægyptios Papyri è paludibus collectæ annua meſſe, partem ſuperiorem præciſam in alios vſus quàm alimentorum vertere, inferiorem autem cubiti longitudine, & vendere & comeſſe, eximia quadam ſuauitate, cùm in luculento clibano torretur.

Cæterum Papyrus, arbor triquetra eſt gracilis, nuſquam decem cubitis altior, naſcitur certis prope Nilum locis, vbi aquæ poſt inundationem reſtagnarint, flores producit queis antiquitus corollæ texebantur Diis. Vide Plinium lib. 13. cap. 11.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λʹ.

Πῶς γεῦσιν.

ΓΕῦσιν δὲ δηλοῦντες, ἀρχὴν στόματος ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις μέχρι ταύτης σώζεται. γεῦσιν δὲ λέγω τελείαν. γεῦσιν δὲ μὴ τελείαν δηλοῦντες, γλῶσσαν ἐπὶ ὀδόντων ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις τούτοις τελεῖται.

HIEROGLYPHICVM 30.

Quomodo guſtum.

GVſtum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim guſtus eo vſque retinetur. Guſtum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum guſtum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis abſoluitur guſtus.

COMMENTARIOLA.

SI quis guſtus ſedem quærat conſulat Ariſtotelem qui lib. 1. de hiſt. anim. Τὸ αἰσθητικὸν χυμοῦ, γλῶττα, ἡ δὲ αἴσθησις ἐν τῷ ἄκρῳ, ἐὰν δὲ ἐπὶ τῷ πλατεῖ ἐπιτεθῇ ἧττον. *Guſtus inſtrumentum lingua, in mucrone potiſsimum: nam lata pars minus ſentit.* Quod & Galenus noſter lib. 8. de vſu partium confirmat. Propria igitur guſtus ſedes in extremo linguæ. Contrariæ fuiſſe ſententiæ Philoxenum Eryxidis filium ex eius voto conuincitur, naturam enim accuſando, refert Athen. lib. 1. vt diutius ac multo magis frueretur cibi ac potionis voluptate, collum ſibi gruis optabat. Videbatur igitur guſtandi vim potiſsimum ad radices linguæ, atque adeò inferiùs ſtatuere. Sed malè coquinariæ doctor ille potius quam Philoſophiæ. Melius Ægyptij, qui in extremo linguæ guſtum locabant. Nam cùm cibus ad linguæ radices & fauces deſcendit minus oblectat, ideoque ad cuſpidem linguæ reducimus, ſi maiorem inde haurire cupimus voluptatem. Contrà qui noſtra pharmaca ori minus grata hauriunt, ad inferiores

feriores linguæ partes deſciunt, nulla facta mora in linguæ faſtigio. Ratio verò cur maior guſtandi vis inſit in linguæ extremo, eſt, quia cum illic molliores ſint nerui, licet minores, & mollior etiam & ſpongioſior linguæ caro, ſaporibus percipiendis magis peruia eſt, & idonea.

Guſtum imperfectum, &c.] Difficilis nonnihil locus iſte, quem ſic explico: cùm admouetur lingua dentibus, admouetur acumine, vbi præcipua ſentiendi vis; atque ita ſi quid guſtandum ſit non poteſt tam perfectè, quia extrema lingua dentibus applicita, ſapere non poteſt. Vnde imperfectus guſtus.

His enim omnibus abſoluitur guſtus.] Quæ ſunt illa quibus guſtus abſoluitur? lingua maximè & palatum. Palatum inquam, licet Ariſtoteles illius non meminerit. Melius Plin. lib. 11. cap. 37. qui guſtus ſedem etiam in palato hominis locat, malè tamen in eo quod peculiare hoc in homine agnoſcit, hoc enim cæteris animalibus commune. Nam ſale non ſolùm linguam equis Hippoboti, verum etiam palatum fricant ad guſtum acuendum ruſtici noſtri. Et meritò. guſtatorij enim nerui ad palatum vſque pertinent. Et admota lingua dentibus quod illi ſuperponitur, ad palatum eleuatur; quibus duobus guſtus abſoluitur, licet maiores nerui guſtatorij etiam in radice linguæ ſint, vbi aliquis guſtus eſt ſed obtuſior, quia ſunt illic nerui duriores.

Non poſſum ſilere quod nos experientia docuit, guſtum ſcilicet non ita arctis finibus concludi. Nam ſauciati pectore in quorum vulnus mel toſatum aut quid ſimile detergendi cauſa ſiphunculo iniici iubemus, dulcedinem ſe deguſtare aſſeuerant.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λα´.

Πῶς ἡδονήν.

Ἡδονὴν δὲ δηλῶσαι βουλόμενοι, δεκαὲξ * ἀριθμὸν γράφουσιν. ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν ἐτῶν ἀρχὴν τῆς πρὸς γυναῖκας συνουσίας καὶ πρὸς τέκνα γενέσεως, οἱ ἄνδρες ἔχουσι.

HIEROGLYPHICVM 31.

Quomodo voluptatem.

Voluptatem demonſtrare volentes, ſedecim numerum pingunt: ab eo ſiquidem annorum numero, incipiunt viri conſuetudine capi mulierum, ac procreandæ ſobolis deſiderio. ἀριθμὸς.

COMMENTARIOLA.

A Fine ſecundæ annorum heptadis, corpus ſeminæ turgere incipit, & libidinoſa tentigine ſollicitari, venerisque deſiderio teneri, tuncque pubertatis pili enaſcuntur. Malè ergo Horus, qui decimo ſexto anno hoc euenire ait. Excuſabitur tamen auctoritate Galeni noſtri, qui lib. 6. de ſanitate tuenda hæc ſcripta reliquit: Nec tamen eſt has ætates annorum numero circumſcribere, quemadmodum nonnulli fecerunt; niſi forte in latitudine quadam. Ergo pubeſcere quidem incipiunt aliqui, vbi annum quartumdecimum expleuerunt: quidam vno poſt anno, aut etiam amplius. Quibus verbis conſtat, nonnullos tantum eſſe aptos ſoboli generandæ, tempore ab Horo præſcripto. Rectè igitur Ægyptij, qui omnes dicuntur fuiſſe medici, annum quo omnes mares puberes ſunt, denotarunt.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λβ´.

Πῶς συνουσίαν.

Συνουσίαν δὲ δηλοῦντες, δύο δεκαὲξ ἀριθμοὺς γράφουσιν. ἐπειδὴ γὰρ δεκαὲξ ἡδονὴν ἔφαμεν εἶναι. ἡ δὲ συνουσία ἐκ δύο ἡδονῶν συνέστηκεν, ἔκ τε τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, διὰ τοῦτο τὰ ἄλλα δεκαὲξ προσγράφουσι.

HIEROGLYPHICVM 32.

Quomodo concubitum.

Vtendem numerum xvi. geminum pingunt, vbi viri fœminæq́ congreſſum ſignificare volunt. Cum enim voluptas, vt diximus, à ſexto decimo anno ſumat initium, congreſſus autem duplici conſtet, maris inquam ac fœminæ, voluptate, propterea non immerito alia ſedecim adſcribunt.

COMMENTARIOLA.

QVomodo eodem numero, ſexto ſcilicet decimo, marem fœminámque complexi ſunt Ægyptij? Cum enim frigidiores ſint viris fœminæ, & vitæ contractioris, celerius pubeſcunt, docente Ariſt. de generat. animal. lib. 4. cap. 6. vnde biennio maturius viris tutela eximuntur, anno quippe duodecimo, mares quartodecimo, *4. l. fin Cod. quando tutor eſſe deſin. & Inſtitut. quibus modis tutel. finiat.* Certum tamen eſt paucas eſſe mulieres quæ concipere valeant anno duodecimo, vt præter quotidianam experientiam nos docet Paulus Ægineta lib. 3. cap. 60. Aliquæ attamen ſunt quæ tempus illud anteuertunt. Natura temporum domina ſæpè non curat tempora. Numerus annorum nihil de ſuo tribuit. Numerus nihil aliud quàm computatio: & anni ipſi quam mutationis temperamentorum termini & circumſcriptiones. Si itaque anno verbi gratia decimo temperamentum & corpus tale eſt quale decimoquarto eſſe ſolet, cur non fieri poterit decimo, quod fieri poteſt quartodecimo? Si pubertas ſæpè retardatur, quid ni accelerari poterit? Lectoratibus vrbe Vaſconiæ Ioanna a Peria cum anno ſuæ ætatis ſeptimo nupſiſſet Vidali Biglio mulctarum exactori, qui annum viceſimum quintum agebat, nono anno abortiuum fœtum cúmque maſculum dedit. Anno deinde vndecimo filiam peperit quæ vixit, ſobolémque & ipſa habuit. Alios deinde ſuſcepit liberos Laurentium, Petrum, & Margaretam ad viceſimum primum annum, vltra quod tempus infœcunda fuit, licet cum ſuo coniuge vitam longiſſimam duxerit. Si ſterilitas maturatur quid vetat fœcunditatem maturari & ſolitum tempus præuertere? Sauanarola etiam ſcripſit quandam fuiſſe quæ nono anno purgari cœperit, concœpitque. & ſcimus adoleſcentes aliquos malitia, generandi tempus acceleraſſe, habuiſſéque ſemen ante decimumquartum annum. Non tamen maturius homines generare ſolent quàm illo anno, ſicut nec mulieres concipere, quàm duodecimo. Imo quàm plurimas vidi non paſſas menſtrua anno viceſimo, imo nec viceſimo tertio aliquas, nec etiam tardius nonnullas. Heſiodus ἔργ. καὶ ἡμερ. non multum ante finem, hunc habet verſum

Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβώοι, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.

Fœmina quatuor annos pubeſcat, nubat quinto. Quo verſu docet virginem pubeſcere debere annos quatuor antequam nubat. Itaque pubeſcentibus illis anno duodecimo ſtatim à ſextodecimo nubere debent, vt pote quæ viripotentiſſimæ ſunt, & plenis nubiles annis.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λγ'. HIEROGLYPHICVM 33.

Πῶς ψυχὴν ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν.

Quomodo animam longo hic tempore agentem.

δι. Ψυχὴν * ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν βουλόμενοι γράψαι, ἢ πλημμύραν, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσι. ψυχὴν μὲν, ἐπειδὴ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πολυχρονιώτατον ὑπάρχει τοῦτο τὸ ζῶον. πλημμύραν δὲ, ἐπειδὴ ἡλίου ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σύμβολον οὗ μηδέν ἐστι πλεῖον κατὰ τὸν
πάντα. κόσμον· πάντων γὰρ ἐπιβαίνει, καὶ * πάντας ἐξερευνᾷ. ὁ ἥλιος εἶθ' οὕτω πολὺς ὀνομάζεται.

Animam quæ diutiſſimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonſtrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quòd omnium quæ toto orbe ſunt animantium, hæc maximè diuturna vita eſt. Inundationem verò, quod velut ſignum Solis ſit Phœnix, quo nihil in orbe maius, cum omnia ſubeat, omnes ſcrutetur & diſquirat. Atque adeo πολὺς hoc eſt multus vocitari ſolet.

COMMENTARIOLA.

PHœnicem.] Φοῖνιξ τοῦ ταῶνος ὡραιοτέρα ὑπάρχει. ὁ ταὼς γὰρ χρυσᾶς, καὶ ἀργυρέας κατάστικτος τὰς πτέρυγας κέκτηται. ἡ δὲ φοῖνιξ, ὑακίνθου καὶ σμαράγδου, καὶ λίθων πολυτελῶν. Τιάραν γὰρ φορεῖ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ σφύρας κατέχει ἐπὶ τοῖς ποσὶν αὐτῆς. ἡ φοῖνιξ τῆς Ἰνδίας ἐγγὺς κοιτάζεται, καὶ ἀμφὶ τὰ πεντακόσια ἔτη τὸν βίον διάγει εἰς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου ἄβρωτος, καὶ ἄποτος, τρέφεται δὲ ἐκ πνεύματος. καὶ μετὰ τὰ πεντακόσια ἔτη ἀναμέσας ἐμποιεῖ τὰς πτέρυγας αὐτῆς ἀρωμάτων, καὶ ὅταν σημάνῃ ὁ ἱερεὺς τῆς Ἡλιουπόλεως ἐγείρεται ἐκ τοῦ ἰδίου τόπου, καὶ πορεύεται πρὸς τὸν ἱερέα. καὶ εἰσερχομένη εἰς τὸν ναὸν μετὰ τοῦ ἱερέως, εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ μέλη αὐτῆς, σποδὸς γίνεται. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ εὑρίσκει αὐτὴν πτερυγωμένην ὥσπερ. Τῇ τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀναπεπληρωμένη πτέρυξιν ἀσπάζεται τὸν ἱερέα, καὶ ἀνακαινιζομένη ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὸν ἴδιον τόπον. *Phœnix pauone pulchrior eſt. Pauo enim aureas argenteáſque habet alas: Phœnix verò hyacinthinas & ſmaragdinas, pretioſorúmque lapidum coloribus diſtinctas. Coronam autem habet in capite, & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit, viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo*

& potu,

& potu, vento paſcitur. At poſt quingentos annos, alas aromatibus implet, & cùm Heliopolis Sacerdos ſacrificia inceptat, è proprio exit nido, ad ſacerdotem pergit, vnáque templum ſubit ad ſacrarium vſque, & in cineres tota reſoluitur: ſequenti autem die alis renatus reperitur. Tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtauratáque iterum ad proprium locum redit. Ita Epiphanius de Phœnice.

Animam.] Auis in regione Arabiæ, cui nomen eſt Phœnix, rediuiuo ſuæ carnis humore reparabilis, cum mortua fuerit reuiuiſcit. Solos non credimus homines reſuſcitari? Atqui hoc relatione crebra, & ſcripturarum authoritate cognouimus, memoratam auem quingentorum annorum ſpatia vitali vſui habere præſcripta, eamque cùm ſibi finem vitæ adeſſe præſaga quadam naturæ ſuæ æſtimatione cognouerit, thecam ſibi de thure & myrrha & cæteris odoribus adornare, completóque opere pariter ac tempore intrare illam, atque emori, ex cuius humore oriri vermem, paulatímque eum in auis eiuſdem figuram conteſcere, vſumque ſormari, ſubnixa quoque remigio pennarum renouatæ vitæ officia munere pietatis ordiri. Nam thecam illam vel tumulum corporis, vel incunabulum reſurgentis, in qua deficiens occidit, & occidens reſurrexit, ex Æthiopia in Lycaoniam vehit, atque ita reſurrectione auis huius locorum incolæ, completum quingentorum annorum tempus intelligunt. Ergo iſti aui quingenteſimus reſurrectionis annus eſt, nobis milleſimus. Illi in hoc ſæculo, nobis in conſummatione mundi. Plerique etiam opinantur quòd auis hæc rogum ſibi ipſa ſuccendat, & rurſus de fauillis ſuis & cineribus reuiuiſcat. Sed fortaſſe natura diſcretior, fidei quoque diſcretionem videatur afferre. In originem principiúmque hominis procreandi mens noſtra redeat. Ita D. Ambroſ. in oratione de fide reſurrectionis. Idem eadem propemodum lib. 5. Hexaëm. cap. 23. Phœnix auis in locis Arabiæ perhibetur degere, atque ea vſque ad annos quingentos, longæua ætate procedere. Quæ cùm ſibi vitæ finem adeſſe aduerterit, facit ſibi thecam de thure, & myrrha, & cæteris odoribus, in quam impleto vitæ ſuæ tempore intrat, & moritur. De cuius humore carnis vermis exurgit, paulatímque adoleſcit, ac proceſſu ſtatuti temporis induit alarum remigia, atque in ſuperioris auis ſpeciem, formámque reparatur. Doceat igitur nos hæc auis vel exemplo ſui reſurrectionem credere, quæ & ſine exemplo, & ſine rationis perceptione ipſa ſibi inſignia reſurrectionis inſtaurat. Et vtique aues propter hominem ſunt, non homo propter aues. Sit igitur exemplo nobis, quia auctor & creator auium ſanctos ſuos in perpetuum perire non patitur, qui auem vnicam perire non paſſus, reſurgenti eam in ſemine voluit reparari. Quis igitur huic annunciat diem mortis, vt faciat ſibi thecam, & impleat eam bonis odoribus, atque ingrediatur in eam, & moriatur illic, vbi odoribus gratis fœtor funeris poſſit aboleri? fac & tu ô homo tibi thecam. Ex quibus non tantum animam, ſed & totum hominem ad diuturnam, imo æternam vitam Phœnice figurari conſtat. Tertul. lib. de reſurrectione carnis, hominis etiam reſurrectionem Phœnice comprobat: Accipe, inquit, pleniſſimum atque firmiſſimum huius ſpei ſpecimen. Siquidem animalis eſt res & vitæ obnoxia, & morti, illum dico alitem Orientis peculiarem, de ſingularitate famoſum, de poſteritate monſtruoſum: qui ſemetipſum libenter funerans renouat, natali fide decedens atque ſuccedens iterum Phœnix. Vbi iam nemo, iterum ipſe: qui non iam alius idem. Quid expreſſius atque ſignatius in hanc cauſam, aut cui alij rei tale documentum? Deus etiam ſcripturis ſuis: Et florebit enim, inquit, velut Phœnix: D. Ambroſius paulò poſt vltimum citatum locum, D. Paulum, & cum eo omnes illos qui vitæ æternæ nati ſunt, Phœnici comparat.

Omnium quæ toto orbe ſunt animantium, &c.] Elephanti longiſſimæ vitæ ſunt, viuunt enim annis ducentis, aliqui trecentis ex Ariſtotele lib. 8. de hiſtor. animal. cap. 9. Phœnix tamen, diutius illo & cæteris animalibus viuit. Auſon. Eidyl. 18. ex Heſiodo.

Ter binos, deciéſque nouem ſuperexit in annos
Iuſta ſeneſcentum quos implet vita virorum.
Hos nouies ſuperat viuendo garrula cornix,
Et quater egreditur cornicis ſæcula ceruus,
Alipidem ceruum ter vincit coruus, & illum
Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales.

Plin. lib. 7. cap. 48. Heſiodus, qui primus aliqua de hoc prodidit, fabuloſè (vt reor) multa de hominum æuo referens, cornici nouem noſtras attribuit ætates, quadruplum eius ceruis, id triplicatum coruis. Et reliqua fabuloſius de Phœnice ac Nymphis.

Omnia ſubeat, omnes ſcrutetur & diſquirat.] Homerus,

- .... ὃς πάντʼ ἐφορᾷ ϗ πάντʼ ἐπακούει.

qui omnia inſpicit & audit. D. Ambroſ. lib. 1. officior. cap. 14. Quid, inquit, tam ſtolidum quàm putare, quòd Deum quicquam prætereat: cùm Sol qui miniſter luminis eſt, etiam abdita penetret, & in fundamenta domus vel ſecreta conclauia, vis caloris eius irrumpat? Quis neget verna temperie tepefieri interiora terrarum, quas glacies hiberna conſtrinxerit? Et paulò pòſt: Si igitur radius Solis fundit lumen ſuum ſuper omnem terram, & in ea quæ clauſa ſunt ſe inſerit, nec vectibus ferreis aut grauium valuarum obicibus, quo minus penetret impeditur: quomodo non poteſt intelligibilis Dei ſplendor in cogitationes hominum & corda ſemet, quæ ipſe creauit, inſerere. Idem eadem propemudum in Pſalm. 118. Serm. 19. An cùm de Sole dubitare nequeamus quòd procedens toto orbe

radios diffundat ſuos, & omnibus lumen infundat, quin etiam illi qui videre non poſſunt, ſentiunt tamen aeris ipſius fotu eſſe præſentem? Vbi enim deeſt calor illius? quò radij eius non perueniunt, cùm diſcuſſis noctis aut nubium tenebris illuminat terram? In cœlo fulget, in mari rutilat, feruet in terris.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λδ΄. — HIEROGLYPHICVM 34.

Πῶς τὸν χρονίως ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα.

Καὶ τὸν χρονίως δὲ ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα δηλοῦντες, πάλιν φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. ἐτος γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἐπὰν ὁ χρόνος τῆς μοιρεδίου αὐτὸν καταλαμβάνειν μέλλῃ, διὰ πεντακοσίων ἐτῶν παραγίνεται, ὃ ἀποδοὺς ἐὰν φθάσῃ ἐντὸς τὸ * Αἰγυπτίας τὸ χρεὼν, κηδεύεται μυστικῶς, καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων Αἰγύπτιοι τελοῦσι, ταῦτα καὶ τῷ φοίνικι ὑπάρχειν ὀφείλει λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπ' Αἰγυπτίων. διὸ καὶ τὸν νεῖλον αὐτοῖς πλημμυρεῖν, ὑπὸ τοῦ θερμότητος τούτου τοῦ θεοῦ, περὶ οὗ μικρὸν ἔμπροσθεν ὁ λόγος ἀποδοθήσεται * παρ' ἡμῶν.

Αἰγύπτω. ou.

Quomodo eum qui ſerò tandem è regione peregrina ad ſuos redeat.

QVIN & eum iuuuentes qui longo tempore peregrinatus tandem in ſolum natale remeet, rurſum Phœnicem auem pingunt. Hæc enim in Aegyptum, cum tempus mortis inſtat, quingenteſimo demum anno regreditur: vbi ſi natura debitum perſoluerit, magna ſolemnitate ac ritu funeratur. Quæcumque enim in cæteris ſacris animantibus religiosè obſeruant Aegyptij, ea & Phœnici tribui debent, fertur ſiquidem Sole magis apud Aegyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes, ideóque Nilum ipſis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulò antè à nobis ratio reddita eſt.

COMMENTARIOLA.

E*Vm inuuentes, qui longo, &c.*] Qualis Vlyſſes Homericus, à quo Vlyſſea peregrinatio vſurpata à Diaphane Chaldæo in Apuleio lib. 2. Metamorph.

Quingenteſimo, &c.] Phœnices alites abſque vlla calculandi arte, numerum quingentorum annorum, veluti μαθηταὶ φύσεως τῆς σοφωτάτης ὄντες, *ſapientiſſimæ naturæ diſcipuli*, computare norunt: neque vel digitis, vel alia re ad hanc cognitionem opus habent. Cuius autem rei gratiâ hunc numerum eos tenere oporteat, vulgatum eſt. Atqui ex ipſis Ægyptiis, qui ſpatium quingentorum annorum confectum intelligat, aut nullus eſt, aut forte vnus, vel quàm pauciſſimi, iique ex ſacerdotibus. Nam inter hos quoque non facile conuenit: dumque inter ſe contendunt, & alius ſacram hanc auem non nunc, ſed in poſterum aduenturam ait, alius iam aduenisſe, vnus aliquis qui ſolus rectè intelligit, tanquam diuino ſpiritu ductus, ipſum temporis momentum, quo iam iam adeſt auis, demonſtrat. Ita Ælianus lib. de animal. qui deinde ſubiicit, ſacerdotes illos Phœnice imperitiores eſſe, quòd ſcilicet neſciant momentum illud temporis quo quingenteſimo anno terminato Phœnix aduolat, ad ſuum funus. Seneca idem vitæ ſpatium aſſignat dum ait: Vir qui verè dicitur bonus, quingenteſimo quoque anno, vt Phœnix naſcitur. Pomponius etiam Mela lib. 3. cap. 9. De volucribus præcipuè referenda Phœnix, ſemper vnica, non enim coitu concipitur partúve generatur: ſed vbi Quingentorum annorum æuo perpetua durauit, ſuper exaggeratam variis odoribus ſtruem ſibi ipſa incubat, ſoluitúrque deinde putreſcentium membrorum tabe concreſcens, ipſa ſe concipit, atque ex ſe rurſus renaſcitur, eum adoleuit oſſa priſtini corporis incluſa myrrha, Ægyptum exportat, atque in vrbem quam Solis appellant, fragrantibus nardo buſtis inferens, memorando funere conſecrat. Diuus Ambroſius etiam, & Philoſtratus lib. 3. vitæ Apollonij ex Iarcæ teſtimonio quingenteſimo quoque anno naſci & denaſci refert. Ouidius etiam Metamorph. lib. 15.

Hæc tamen ex aliis generis primordia ducunt,
Vna eſt quæ reparet, ſeq́; ipſa reſeminet ales,
Aſſyrij Phœnica vocant: nec fruge, nec herbis
Sed thuris lachrymis, & ſucco viuit amomi.
Hæc vbi quinque ſuæ compleuit ſæcula vitæ,
Ilicis in ramis, tremulæq́; cacumine palmæ,
Vnguibus, & duro nidum ſibi conſtruit ore.
Quò ſimul ac caſias, & nardi lenis ariſtas,
Quaſſáque cum fulua ſubſtrauit cinnama myrrha
Se ſuperimponit, finitque in odoribus æuum,
Inde ferunt, totidem qui viuere debeat annos,

Corpore

Corpore de patrio paruum Phœnica renaſci, &c.

Plin. lib. 10. cap. 2. annos ſexaginta quingentis adiicit. Si tamen germana eſt lectio, alij enim codices aliter habent: eius citatum caput afferamus, in quo Phœnix deſcribitur. Æthiopes atque Indi diſcolores maximè & inenarrabiles ferunt aues, & ante omnes nobilem Arabia Phœnicem: haud ſcio an fabuloſè, vnum in toto orbe, nec viſum magnoperè. Aquilæ narratur magnitudine, auri fulgore circa colla, cætera purpureus, cæruleam roſeis caudam pennis diſtinguentibus, criſtis faciem capútque plumeo apice cohoneſtante. Primus atque diligentiſſimus togatorum de eo prodidit Manilius, Senator ille maximis nobilis doctrinis doctore nullo: neminem extitiſſe qui viderit veſcentem: ſacrum in Arabia Soli eſſe, viuere annis D C L X. ſeneſcentem caſia, thuriſque ſurculis conſtruere nidum, replere odoribus, & ſuper emori. Ex oſſibus deinde & medullis eius naſci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum: principióque iuſta funeri priori reddere, & totum deferre nidum prope Panchaiam in Solis vrbem & in ara ibi deponere. Cùm huius alitis vita magni conuerſionem anni fieri prodit idem Manilius, iterúmque ſignificationes tempeſtatum, & ſyderum eaſdem reuerti. Hoc autem circa meridiem incipere, quo die ſignum Arietis Sol intrauerit. Et fuiſſe eius conuerſionis annum prodente ſe P. Licinio. M. Cornelio Conſulibus. Cornelius Valerianus Phœnicem deuolaſſe in Ægyptum tradit, Quinto Plautio, Sexto Papinio Conſulibus. Allatus eſt & in vrbem Claudij Principis Cenſura anno D C C C. & in comitio propoſitus, quod actis teſtatum eſt. Plinius lib. 10. cap. 2. non quingentis annis vitam Phœnicis circumſcribit, ſed ſexcentis ſexaginta. Nonnus Panopolita, Martialis, Claudianus, & Lactantius, mille,

Quæ poſtquam vitæ iam mille peregerit annos.

Ioannes Tzetzes in Chiliad. ſeptem annorum millibus. Corn. Tacitus lib. 6. annal. Horo aſſentitur, varias tamen eſſe ſententias ſcribit. De numero, inquit, annorum varia traduntur, maximè vulgatum, quingentorum ſpatium. Sunt qui aſſeuerent, mille quadringentos ſexaginta vnum interiici. Solinus Polyhiſt. cap. 36. Cum huius vita, magni anni fieri conuerſionem rara fides eſt inter auctores, quamuis plurimi eorum magnum annum non quingentis & quadraginta, ſed duodecim millibus nongentis quinquaginta quatuor annis conſtare dicant.

Vbi ſi naturæ debitum perſoluerit.] Perſoluendo debitum Phœnix recipit, & cum fœnore:

Mors illi Venus eſt, Sola eſt in morte voluptas,
Vt poſſit naſci hæc appetit antè mori.
Ipſa ſibi proles, ſuus eſt pater, & ſuus hæres,
Nutrix ipſa ſui, ſemper alumna ſibi.
Ipſa quidem, ſed non eadem, quia & ipſa, nec ipſa eſt,
Æternam vitam mortis adepta bono.

Magna ſolemnitate.] Corn. Tacitus. Confecto quippe annorum numero, vbi mors propinquet, ſuis in terris ſtruere nidum, eique vim genitalem adfundere, ex qua fœtum oriri, & primam adulto curam ſepeliendi patris, neque id temerè, ſed ſublato myrrhæ pondere, tentatóque per longum iter, vbi par oneri, par meatui ſit, ſubire patrium corpus, inque Solis aram perferre, atque adolere.

Hactenus de Phœnice multa garriuimus, quem aliqui eſſe negant in rerum natura. Paling. in Leone.

Hic Phœnix ille eſt, quem fingere Græculus audet,
Græculus inſani capitis, qui poſſe putauit
Ex vno ſpeciem fieri, putrémque fauillam
Gignere auem, cuiquam non vllo tempore viſam.
Sed modò mira canat nil curat dicere verum
Gens hæc, & tota eſt monſtris & dedita nugis:
Qua duce noſtri etiam delirauêre Latini.

Huius Dei calore inundare.] Recurre ad ea quæ dixi ad hieroglyphicum viceſimum, & quid illic in Cardanum ſcripſi. Pomponius Mela quem non adduxi, cum eo in loco varias opiniones recenſerem de Nili incremento paucis verbis illa ferme omnia complectitur lib. 1. cap. 9. Creſcit porrò, ſiue quod ſolutæ magnis æſtibus niues, ex immanibus Æthiopiæ iugis, quàm ripis accipi queant, defluunt: ſiue quòd Sol hyeme terris propior, & ob id fontem eius minuens, in æſtate tunc altus abit, ſinitque integrum, & vt eſt pleniſſimus ſurgere; ſiue quòd per ea tempora flantes Etefiæ, aut actas à ſeptemtrione in meridiem nubes, ſuper principia eius imbre præcipitant, aut venienti obuiæ aduerſo ſpiritu, curſum deſcendentis impediunt: aut arenis quas cum fluctibus littori applicant, oſtia obducunt: fitque maior, vel quod nihil ex ſemet amittit, vel quòd plus quàm ſolet accipit, vel quòd minus quàm debet emittit. Quòd ſi eſt alter orbis, ſuntque oppoſiti nobis à meridie Antichthones, ne illud quidem à vero nimium abſceſſerit, in illis terris ortum amnem, vbi ſubter maria cæco alueo penetrauerit, in noſtris rurſus emergere, & hac re ſolſtitio accreſcere, quòd tum hyems ſit vnde oritur.

Πῶς καρδίαν γράφουσι.

ΚΑρδίαν βουλόμενοι γράφειν, ἶβιν ζωγραφοῦσι. τὸ γὰρ ζῶον, ἑρμῇ ᾠκείωται, πάσης καρδίας καὶ λογισμοῦ δεσπότῃ, * ἐπεὶ καὶ ἡ ἶβις αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν * ἐμφερής. περὶ οὗ λόγος ἐστὶ πλεῖστος παρ' Αἰγυπτίοις φερόμενος..

ἐπειδὴ ἡ

ἀμφερής.

Quomodo cor pingunt.

COr volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum eſt, cordis omniſque rationis præſidi & moderatori. Nam & Ibis per ſe ipſa magna ex parte cordi adſimilis eſt, de qua re plurimi apud Aegyptios agitantur ſermones.

COMMENTARIOLA.

A*Nimal Mercurio attributum.*] Καὶ τῷ Ἑρμῇ δὲ φασὶ τῷ πατρὶ τοῦ λόγου φιλεῖται. ἐπεὶ ἔοικε τὸ εἶδος τῇ φύσει τοῦ λόγου, &c. *Et Mercurio ſermonis parenti idcirco in amore eſſe aiunt, quòd orationis ſpeciem ſimilitudinémque gerat.* Namque pennæ in Ibidis alis nigræ, cum tacito adhuc & nondum emiſſo ſermone comparari queunt. Iam verò prolatæ orationi quæ iam auditur, intimorum ſenſuum enunciatrici & interpreti, candidæ poſſunt conferri. Ælianus lib. 10. cap. 29.

Alia etiam ratio afferri poteſt. Rerum ferè omnium principia, vt primus Ægyptiorum menſis Θωθ dictus, Mercurio addicebantur. Et Ibis, ſacrarum literarum quæ ἱερογλυφικαὶ dicebantur, erat primaria, ideoque ſibi princeps literarum Mercurius voluerat conſecrari.

Nam Ibis per ſe ipſa magna ex parte cordi, &c.] Plut. paucis paginis ante finem libri de Iſide & Oſir. ſcribit Ibim diſtractis ſuis pedibus, roſtráque Iſoſcelen (quæ cordis figura eſt) repræſentare. Ælianus verò citato loco, cor ipſum, ſi certa figura componatur. Illam, inquit, Ibidis etiam vim Ægyptiorum libris accepi, eam nimirum cùm in pennas quæ ſub pectus exiſtunt, collum & caput abdiderit, cordis figuram exprimere. Ibis præterea venenata omnia quæ cordi aduerſantur, expugnat: ſerpentes & ſcorpios conficit, & aquas veneno infectas numquam bibit, vt auctor eſt Plutarchus loco proximè dicto.

Ibis longiſſimæ vitæ eſt, vt refert Apion apud Ælianum, atque eam in rem Hermopolis ſacerdotes teſtes citat, qui immortalem, ipſi Ibin oſtenderint, quæ certè cordi conueniunt, quod eſt vltimum moriens.

Ibis calidiſſimæ conſtitutionis eſt, propter quam reſiſtere valet ſerpentum, aliarúmque rerum venenatarum frigiditati. Cor etiam calidiſſimum eſt.

Ibis ægritudine rariſſimè afficitur, vt notat Ælianus. Et cor, ex Ariſtotele, nullum grauem affectum patitur, inſtar aliorum viſcerum, eò quòd eſt vitæ principium.

His accedit quòd Ibidis cor pari ſit pondere cum humano corde. Naſcentis enim pueri & Ibidis cor duas æquè drachmas ponderant. τὴν γὰρ ἶβιν φασὶν ἐκκολαφθεῖσαν εὐθὺς ἕλκειν δύο δραχμάς, ὅσον ἄρτι παιδίου γεγονότος καρδίαν, inquit Plutarchus. A Terentio Varrone traditum eſt, ex Dioſcoridis auctoritate, qui ſiderum ſcientiam coluit, Ægyptios quidem ipſos (quibus ſeruandi medicata cadauera cura fuit) ſubtili admodum & arguta ratione deprehendiſſe, quo maximè vitæ ſpatio ætas hominis æſtimari debeat, ſumpta ex pondere humani cordis coniectura. Itaque affirmarunt iidem Ægyptij, centum omninò annis humanam vitam definiri: quòd eorum cor, qui ſine vlla corporis tabe perierint, hoc ipſum declaret: quoniam cum ætate (ſi expendatur) aucta atque damna referat. Anniculi enim pondere duarum drachmarum, bimi quatuor, & ſic in ſingulis annis vſque ad quinquageſimum binas accedere, vt centum drachmas exiſtat quinquagenatij hominis cor. Ex eo deinde numero, vnoquoque anno binas detrahi, ac minui, quod perſpicuum eſt, ab anno quinquageſimo ad primam ſui ponderis redire, neque longiùs poſſe proferri.

Γαύδιαν

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λϛ΄. HIEROGLYPHICVM 36.

Πῶς παιδείαν.

Παιδείαν δὲ γράφοντες, οὐρανὸν δρόσον βάλλοντα ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες, ὅτι ὥσπερ δρόσος πίπτουσα, εἰς πάντα τὰ φυτὰ χωρεῖ, καὶ τὰ μὲν φύσιν ἔχοντα ἁπαλύνεσθαι, ἁπαλύνει. τὰ δὲ σκληρὰ μένοντα ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδυνατεῖ τὸ αὐτὸ τοῖς ἑτέροις ἐκτελεῖν· οὕτω καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων, ἡ μὲν παιδεία κοινὴ καθέστηκεν, ἥνπερ ὁ μὲν εὐφυὴς ὡς δρόσον ἁρπάζει, ὁ δὲ ἀφυὴς ἀδυνατεῖ τοῦτο δρᾶσαι.

Quomodo eruditionem ac doctrinam.

Doctrinam autem indicantes, cælum pingunt rorem fundens, innuentes quòd quemadmodum ros decidens, in omnis quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit quæ eius natura ſunt vt molliri poſſint, cæteras verò quæ ſuapte natura dura ſunt, non item: ſic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quiſquis fælici natus eſt ingenio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate deſtituitur, idem efficere non valet.

COMMENTARIOLA.

IN Narnienſi agro imbre puluis fit, cum vbique terrarum imbre arua madeſcant, & in Vmbria campus rigatus ſiccatur, vt auctor eſt Tullius 2. contra Rullum. Cupreſſus aquam aſpernatur, & fimum, & circumfoſſutam, amputationémque, & omnia remedia odit, quinetiam illis necatur. Riguis & vites & punicæ præcipuè aluntur. Ficus arbor ipſa riguis alitur, pomum verò eius marceſcit. Aſperiora vina rigari vtique cupiunt in Sulmonenſi Italiæ agro pago Fabiano, vbi & arua rigantur, mirúmque herbæ aqua illa necantur, fruges aluntior, & riguus pro ſareulo eſt, vt ſcribit Plin. lib. 17. cap. antepen.

Doctinam, &c.] Maximè de rebus arduis & cœleſtibus intellige. D. Dionyſius Epiſt. ad Titum melli, vino, lacti, aquæ, & Roti cœleſtem ſcientiam comparari ſcribit.

Quam quiſque fælici, &c.] Propert. lib. 3.

Omnia non pariter rerum ſunt vſibus apta.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λζ΄. HIEROGLYPHICVM 37.

Πῶς Αἰγύπτια γράμματα.

Αἰγύπτια δὲ γράμματα δηλοῦντες, ἢ ἱερογραμματέα, ἢ πέρας, μέλαν καὶ κόσκινον, καὶ σχοῖνον ζωγραφοῦσιν. Αἰγύπτια μὲν γράμματα, διὰ τὸ τούτοις πάντα τὰ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενα ἐκτελεῖσθαι· σχοίνῳ γὰρ γράφουσι, καὶ οὐκ ἄλλῳ τινί. κόσκινον δὲ, ἐπειδὴ τὸ κόσκινον πρῶτον ὑπάρχον σκεῦος ἀρτοποιίας, ἐκ σχοίνου γίνεται. δηλοῦσιν οὖν ὅτι πᾶς ὁ ἔχων τὴν τροφὴν, μαθήσεται τὰ γράμματα, ὁ δὲ μὴ ἔχων, ἑτέρᾳ τέχνῃ χρήσεται. ἀφ' οὗ καὶ ἡ παιδεία παρ' αὐτοῖς σβὼ καλεῖται, ὅπερ ἐστὶν ἑρμηνευθὲν, πλήρης τροφή. ἱερογραμματέα δὲ, ἐπειδὴ ζωὴν καὶ θάνατον οὗτος διακρίνει. ἔστι δὲ παρὰ τοῖς ἱερογραμματεῦσι βίβλος ἱερὰ καλουμένη ἀμβρῆς, δι' ἧς κρίνουσι τὸν κατακλιθέντα ἄρρωστον πότερον ζώσιμός ἐστιν, ἢ οὔ, τοῦτο ἐκ τῆς κατακλίσεως τοῦ ἀρρώστου σημειούμενοι. Πέρας δὲ, ἐπειδὴ * μαθὼν γράμματα εἰς ὅρμον ζωῆς εὔδιον ἐλήλυθεν, οὐκέτι πλανώμενος τοῖς τοῦ βίου κακοῖς.

Quomodo Ægyptias literas.

Cæterùm Aegyptias literas, aut ſacrum ſcribam, aut finem innuentes, atramentum, cibrum & iuncum pingunt. Aegyptias quidem literas, quod his omnis apud eos ſcriptura compleatur. Iunco enim, & non alio quopiam ſcribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cùm primum ſit panis conficiendi inſtrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus ſuppetit, eum literarum ſtudiis animum adiuncturum: cui verò non ſuppetit, aliis vacaturum artibus. Vnde & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen ſi interpreteris plenum alimentum ſonat. Sacrum autem ſcribam, quoniam hic vitam mortémque dignoſcit. Nam eſt apud ſacros ſcribas liber, ſacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, ſit vitalis, néc-ne, id ex ægri decubitu ſignis quibuſdam perſpicientes. 3.
Finem denique, quoniam qui literas didicit, ad tranquillum vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

COM-

Æ*Gyptias quidem literas, &c.*] Horus hieroglyphico 13. Quapropter vbi primum in ædem ſacram ductus fuerit Cynocephalus, *δέλτον αὐτῷ παρατίθησιν ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοῖνον, καὶ μέλαν, tabellam ei Sacerdos apponit vnà cum iunceo ſtylo ac atramento*, nimirum vt periculam faciat ſitne ex eo Cynocephalorum genere qui literarum gnari ſunt.

Cribrum.] Cribrum ingenioſè vt & ſubobſcurè deſcribitur his verbis:

Partes membra mea faciunt leuiora frequentes,
Quò plures addis hoc leuiora facis.
Sin aliena graui me pondere pondera trudant,
Queis fueram leuior, his fuero leuior.
Totum ego ſæpè diem ſolo de lumine vidi,
Nunc videas ſtrictum per loca mille diem.

Ex iunco fit.] Ægyptij ex iunco & papyro cribra primi inuenerunt, vt Hiſpani ex lino pollinaria cribra, & Galli ex ſetis equorum.

Innuunt itaque, &c] Ariſtot. lib. 2. Politicorum, impoſſibile ait Indigentem ſtudio vacare. Lepidum Alciati Emblema eſt in hunc ſeuſum:

Dextra tenet lapidem, manus altera ſuſtinet alas:
Vt me pluma leuat, ſic graue mergit onus.
Ingenio poteram ſuperas volitare per auras,
Me niſi paupertas inuida deprimeret.

Vnde & apud eos eruditio, &c.] Quod cibus eſt corpori, erudirio eſt animæ, idcirco ſæpe cibus pro doctrina vſurparur. Egregium locum haber Origenes in Homil. 6. ſuper Ioſ. vbi fit mentio ciborum quos ex Ægypto Iſraëlitæ tulerant, de manna, & de fructibus terræ. Tres, inquit, ſpecies ciborum generaliter deſcribunrur. Vnum quidem quo veſtimur exeunres de rerra Ægypti, ſed hoc ad paruum tempus ſufficit. Poſt hoc autem manna ſuccedit. Tertium verò iam de terra ſancta capimus fructum, In quibus differentiis illud arbirror iudicari, quod primus cibus eſt quem de Ægypto exeuntes nobiſcum portauimus: parua hæc eruditio ſæcularis, aut etiam ſi quis forte attigit liberalium literarum cognitiouem, quæ exiguum aliquid iuuare nos poreſt. In eremo verò poſiti, id eſt, in hoc in quo nunc ſumus viræ ſtatu, manna veſcimur, per hoc quòd diuinæ legis inſtructionibus erudimur.

Nam eſt apud ſacros ſcribas liber, &c.] Hic locus medicinæ noſtræ laudi refertur. Ex hoc enim liquet ſacerdotes Ægyptios eoſdem & fuiſſe medicos. Qui de re medica libros addiſcebant vocantur paſtophori, à Clemente Alexandrino, erantque ſacerdotes. Vide quæ infra dico de paſtophoris. Phœbus, vt teſtatur Hippocr. in epiſtolis, animi & corporis curationem in vnum coire arbitrabatur; arbitrabantur & Ægyptij, qui ſacerdorium cum medicina prudenti veluti connùbio ſociabant. Liber ille Ambres nominatus, qui penes ſacerdotes erar, non alia continebat quàm quæ docet noſter Hippocr. in pronoſticis, in aphoriſmis, in coacis prænotionibus, in prorrheticis & alibi. Qu[illegible] iſta ſunr, caligo oculorum, aut ſi alba ipſorum pars rubeſcat, aut liueſcat, aur venulis nigris impleatur, bonum non eſt. Malum eſt etiam lucis ſplendorem fugere, aut lachrymari, aut diſtorqueri, & alterum minorem fieri, malum eſt: & oculos frequenter agitare ac iactare, aut paruas lemas ac ſ[illegible] circa ipſos, aut concretionem tenuem albicantem habere: aut albam partem maiorem fi[illegible] gram verò minorem: aut nigram ſubpalpebram, ſupernam occulrari. Mala eſt etiam oculo[illegible]um [illegible]iras, & expreſſio valida foras, & ſplendoris extritio, vt pupilla extendi nou poſſit, & extremitarum palpebrarum curuitas & oculi fixi, & aſſiduè nictare, & colores permutare, & palpebras inter dormiendum non committere, pernicioſum eſt: malus eſt & oculus peruerſus. Et alia eiuſmodi ex Hippocrare, quæ ad prognoſin pertinent.

Morituri ex vlceribus ſunt, quando illa quibuſuis emplaſtris operta nulla ſanie madeſcere aut liueſcere deprehenduntur. Vbi pulices ac pediculi præſentiunt corpora hominum emori ac tabeſcere, omniaque membra ſanguine & calore vitali ſenſim deſtitui, vel ea deſerunt, vel partes illas occupant, quibus ſanguis calorque natiuus diutius inhæret, cuiuſmodi eſt lacuna circa ventriculi orificum, vel quæ mento ſubeſt, ac vocali arteriæ incumbit: vt à veſpillonibus & libitinariis obſeruatum eſt. Hæc animæ emigrantis certiſſima ſunt argumenta. Si ſmaragdus præſentis alicuius obnubiletur & diſſiliat, mortis ſignum ſcribit Mizaldus, qui cùm præceptorem ſuum Orontium ægrum inuiſiſſet, ſmaragdus quem ipſe habebat, quemque ab eo dono acceperat, è capſula, vt ipſa affirmat, diſſiluit, licet ea arctiſſimè clauderetur. Digitus ſiniſtræ manus qui infimo proximus eſt, ſi quando chiragra afficiatur, mors imminet, ex Leuino Lemnio lib. 2. Vrtica viridis horis vigintiquatuor in lotio decumbentis macerata, eius ſalutem præſagit, ſi ibidem viridis perſtat: ſin contra, mortem, aut ingens periculum. Galbanum emollitum, & ex lineo panno anthraci peſtifero ſuperimpoſitum, ſi curabilis eſt, adeo illi adhærebit, vt reuelli non poſſit, niſi radicitus eum extirpes: ſi verò ſit incurabilis, ne tantillum quidem adhærebit, vt ſcribit Arnaldus à Villanoua. Nic. Florentinus qui

progno-

prognoſticum ex vrnica haber, adiuugit aliud maximè mirabile. Lardo pedem inunge, & offer cani, ſi comedat, ſeruabitur æger, ſi aſpernerur, aut comeſtum vomat, morietur. Alia ſunt prognoſtica quæ ſuperſtitionem Ægvptiam maximè ſapiunr. Vt iſtud quod Galenum ex doctrina Ægyptiorum, & imprimis Mercurij Triſmegiſti habere ſcribit Mizal. centur. 4. Morbus qui ex Ptolemæo, cœperit cùm Luna in eo ſigno fuerit, quod malefica aliqua renuit in genitura, ſiue in quadrangulo, aut diametro eius, grauiſſimus futurus eſt: ſi autem malefica reſpicit, periculoſus. Sin in loco vbi genituræ tempore benefica fuerit, ſine periculo erit. Morbus qui inuaſerit eo anno quo eclipſis (cui dominantur mali planetæ) in aſcendente genituræ, vel annuæ conuerſionis partiliter contingit, vel in loco Hylech ſeu vitæ ſignificatoris, exitioſus eſſe ſolet. Idem fiet poſitione, vel quadrato aſcendentis genituræ, aut conuerſionis anni, vel ſignificatoris vitæ contigerit. Si decretorio die Luna ſit in domo ſua ſeu exaltatione cum Ioue aut Venere, bona futura eſt criſis. Si morbus in humorum plenitudine conſiſtit, bonum eſt ipſum in radiis tetragonis decreſcere. Si iiſdem temporibus Luna ſoli iungitur vel Saturno inominoſum eſt. Si Luna decreſcens Saturnum comitetur incipiente iam morbo, aut diuturnum morbum indicat, aut lethalem: Sin decreſcente ſidere id eueniat, citò diſceſſum iri ægritudinem indicat. Ita aſtrologi & cum illis Ægyptij, qui plus æquo aſtrologiæ dediti fuerunt. Herba Chelodonia cum corde talpæ capiti illius qui grauiter ægrotat ſuppoſita, ſi periclitatur, alta voce ſtatim clamabit, aut cantabit: ſin minus, plorabit.

——credat Iudæus apella
Non ego.

Certiſſima vitæ mortiſque ſigna ex pulſu eorum nuncio ducuntur: ex excretis & retentis: apparentibus enim ſignis coctionis vtriuſque materiæ, morbificæ & antecedentis, nemo vnquam mortuus eſt: maximè omnium præſtat explorare vires ægri naturales, vitales, animales.

Qui literas didicit ad tranquillum, &c.] Apud Stobæum Serm. 60.

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀτυχίας ἀνθρωπίνης
Παραμύθιον γλυκύτερον ἐν βίῳ τέχνης.

ait Amphidis, *Non eſt vllum humani infortunij ſolatium dulcius in vita quàm ars.* Ariſtippus, ſi Vitruuio lib. 5. credimus, vel Antiſthenes ſi Diogeni Laertio, naufragus in Rhodienſi littore, in Academiam venit, deque Philoſophia diſputauit. Quapropter diſciplinarum ſtudioſi cum quibus congreſſus fuerat, ſumma cum humanitate tractarunt, non ipſum modò, verum & comites illius atque etiam viaticum ad reditum ſubminiſtrarunt. Tandem cùm qui cum Ariſtippo venerant, pararent reditum in patriam, rogarentque illum, ecquid vellet ſuis ciuibus renunciare, vt, inquit, ſtudeant ſibi huiuſmodi parare opes, quæ naufragio non pereant, ſed ſimul cum poſſidente enatent.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λη. — *HIEROGLYPHICVM* 38.

Πῶς ἱερογραμματέα.

Ἱερογραμματέα δὲ ἢ πάλιν, ἢ προφήτην, ἢ ἐνταφιαστὴν, ἢ σπλῆνα, ἢ ὄσφρησιν, ἢ γέλωτα, ἢ πταρμὸν, ἢ ἀρχὴν, ἢ δικαστὴν βουλόμενοι γράφειν, κύνα ζωγραφοῦσιν. Ἱερογραμματέα μὲν, ἐπειδήπερ τὸν βουλόμενον ἱερογραμματέα τέλειον γίνεσθαι, χρὴ πολλὰ μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριῶσθαι μηδενὶ χαριζόμενον, ὥσπερ οἱ κύνες. Προφήτην δὲ, ἐπειδὴ ὁ κύων ἀτενίζει παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα, καθάπερ προφήτης. Ἐνταφιαστὴν δὲ τῶν ἱερῶν, ἐπειδὴ καὶ οὗτος γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα * θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα. Σπλῆνα δὲ, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ζῶον μόνον παρὰ τὰ λοιπὰ, ἐλαφρότερον ἔχει εἴτε θάνατος αὐτοῦ, ἢ μανία περιπέσοι ἀπὸ τοῦ σπληνὸς γίνεται· καὶ οἱ θεραπεύοντες δὲ τὸ ζῶον τοῦτο ἐν τῷ * κηδείαις, ἐπειδὰν μέλλωσι τελευτᾶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπληνικοὶ γίνονται· ὀσφραινόμενοι γὰρ τὸ τῶν ἀνατεμνομένων κυνῶν ἀποφορᾶς, πάσχουσιν ὑπὸ τούτου. Ὄσφρησιν δὲ γέλωτα καὶ πταρμὸν, ἐπειδὴ οἱ τέλειοι σπληνικοὶ, οὔτε

Quomodo ſacrum ſcribam.

Rvrſum ſacrum ſcribam, aut vatem, aut veſpillonem, aut ſplenem, aut odoratum, aut riſum, aut ſternutationem, aut magiſtratum, aut iudicem volentes ſignare, canem pingunt. Sacrum quidem ſcribam, quoniam quicumque voluerit, vt par eſt & abſolutiſſimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, aſſiduéque omnibus canum more allatrare, & ferum eſſe, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cætera animantia fixis in deorum ſimulacra, non ſecus ac vates conſueuere, intentiſque proſpiciat oculis. Sacrorum vero pollinctorem, quod & hic nuda & reſecta, quibus iuſta facit, ſimulacra contempletur. Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leu ſimum habet: & ſiue ei mors, ſiue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuero & qui eius funus procurant, vbi morituri ſunt, magna ex parte ſplenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciſo diſſectóque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum

θεωρεῖται.
καρδίαις.

ἐσφραίνεσθαι, οὔτε γελᾶν, οὔτε μὴν πτάρνυσθαι δύνανται.

porrò, riſum ac ſternutamentum, quoniam qui abſolutè ſplenetici ſunt, nec odorari poſſunt, nec ridere, neque etiam ſternutare.

COMMENTARIOLA.

A*ſſiduéque omnibus canum more allatrare.*] Sectatores Antiſthenis Cynici dicti, quòd canina mordacitate, vt ſcribit auctor iam allatus, in vitas & hominum vitia, nullo diſcrimine inueherentur.

Splenem, &c.] Cœlius lib. 4. cap. 18. Dignum, inquit, relatu quod prodit Horus, Splenicos πελείως, nec odorari, nec ridere, nec ſternuere item poſſe vllo modo: quin canis ſeu in mortem incidit, ſeu in furorem ex ſplene promi cauſationem. Hæc ille cum Horo quæ ſi vera eſſent fabrorum ferrariorum canes in hæc numquam inciderent. Certum enim habetur animalia apud huiuſmodi fabros educata, exiguos lienes habere, quod à Cornelio Celſo Medicorum Cicerone lib. 4. cap. 9. ſcriptum eſt his verbis: Potus verò ieiuno dari debet abſinthium incoctum, at poſt cibum aqua à ferrario fabro, in qua candens ferrum ſubinde tinctum ſit. Hæc enim vel præcipuè lienem coercet: quod animaduerſum eſt in his animalibus, quæ apud hos ſabros educata, exiguos lienes habent. Antonius Beneuenius medicus ſe illa eadem aqua & eſu capparum, Florentinum ciuem ſeptennali ſplenis ſcirrho laborantem penitus curaſſe ſcriptis mandauit.

Siquidem graui illo halitu, &c.] Hinc vobis periculum, ô Philiatri, qui cadauerum humanorum inopes tam ſæpè canes diſſecatis: at Horo non fidem habetis, nec ego. Audacter igitur canes, & alia quæuis bruta animalia fruſtillatim differte, vt hominibus ſaluti ſitis: eſtote canicidæ homicidæ ne ſitis.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ λθ'.

HIEROGLYPHICVM 39.

Τίνι τρόπῳ δηλοῦσιν ἀρχὴν ἢ δικαστήν.

Quonam modo magiſtratum innuant aut iudicem.

ΑΡχὴν δὲ, δικαστὴν εἰπὰν γράφωσι, προστιθέασι τῷ κυνὶ καὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην σχῆμα γυμνόν. διότι ὥσπερ ὁ κύων, καθάπερ προεῖπον, εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα ὀξυωπεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἄρχων δικαστὴς ὤν, ἐν τοῖς παλαιοτέροις χρόνοις γυμνὸν ἐθεώρει τὸν βασιλέα. διὸ καὶ ἐπὶ τούτῳ προστιθέασι τὴν βασιλικὴν στολήν.

MAgiſtratum verò aut iudicem cùm deſignant, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus, qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adiiciunt.

COMMENTARIOLA.

PToembari & Proemphanæ Africæ populi nullum regem (vt refert Plinius lib. 6. cap. 3 .) præter canem habent, quem illi ſtudioſè ac mirificè obſeruant, ex illius motu, & nutu imperia, & quæ ſint placita, augurantur.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μ'.

HIEROGLYPHICVM 40.

Πῶς σημαίνουσι παστοφόρον.

Quomodo ſignificent Paſtophorum.

ΠΑστοφόρον δὲ σημαίνοντες, φύλακα οἰκίας ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

SIgnificantes Paſtophorum domus cuſtodem pingunt, quod ab eo templum cuſtodiatur.

COM-

COMMENTARIOLA.

Παστοφόρον nomen vertit Mercerus, eum qui ſacrum geſtat pallium. Sed cùm paſtophorus ab Apuleio lib. 11. aſin. aur. aliiſque latinæ linguæ auctoribus vſurpetur, quid opus circunloquutione quæ rem minus declarat. Propriè hic paſtophori, ſunt ſacrarum ædium cuſtodes; licet qui ad etymum tantum attendit, pallium, vel thalamum ferentem interpretari poſſit. Lexicon illud vetus ab Adr. Turnebo lib. 28. cap. 6. citatum paſtophorium atrium templi interpretatur. Vnde in ſuſpicionem venio, inductus maximè Clementis Alexandrini auctoritate, paſtophoros in templorum atriis moratos, vt in veneranda penetralia exteros reciperent, idola oſtenderent, & aliqua myſteria exponerent. Apuleius lib. 11. Nunc ex iis vnus, quem cuncti Grammatea dicebant, pro foribus aſſiſtens, cœtu paſtophororum, quod ſacroſancti collegij nomen eſt, &c. In fòribus igitur aut atrio. Clemens Alexandrinus qui lib. 3. pædag. cap. 2. meminit, paſtophori idola oſtendentis, mentionem etiam facit paſtophororum, qui ſex libros de re medica à Mercurio Triſmegiſto compoſitos addiſcebant, de anatome ſcilicet, de morbis, de inſtrumentis medicis, de medicamentis, de oculis, & de mulieribus. Et hi paſtophori magnæ erant auctoritatis inter ſacerdotes Ægyptios, qui artem medicam vt artem ſanctam venerabantur.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μγ´. | HIEROGLYPHICVM 41.

Πῶς ἐμφαίνουσιν ὡροσκόπον.

Ὡροσκόπον δὲ δηλοῦντες, ἄνθρωπον τὰς ὥρας ἐσθίοντα ζωγραφοῦσιν, οὐχ' ὅτι τὰς ὥρας ἐσθίει ὁ ἄνθρωπος, οὐ γὰρ δυνατόν. ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν ὡρῶν πορίζονται.

Quomodo eum qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.

Horarum inſpectorem demonſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quòd horas homo comedat (id enim haudquaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur.

COMMENTARIOLA.

Qvomodo eum, &c.] Græca habent ὡροσκόπον, Horoſcopus autem de quo hic Horus, deſcribitur à Clemente Alexandrino, qui libro 6. ordines ſacerdotum tradens Horoſcopum poſt ᾠδὸν, ſeu *cantorem* procedere hoc habitu ſcribit. ὁ ὡροσκόπος ὡρολόγιον τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoſcopus geſtans in manibus horologium, & palmam aſtrologiæ ſymbola.* Comedere pro inſpicere & conſiderare vſurpauit Ezechiel, cui dicit Deus cap. 2. Aperi os tuum, & comede quæcumque ego do tibi. *Et vidi & ecce manus miſſa ad me in qua erat inuolutus liber. Et expandit illum coram me, qui erat ſcriptus intus & foris, & ſcriptæ erant in eo lamentationes, & carmen & væ* Et ſequens caput ſic orditur. *Et dixit ad me: fili hominis, quodcumque inueneris comede. Comede volumen iſtud, &c.* Apoſtolus ad Romanos ſcribens cum dicit, *Alius enim credit manducare ſe omnia,* manducare pro diſpicere, & examinare interpretatus eſt Adamantius ille, & admirandus Origenes, in hunc Pauli locum ſic ſcripſit: Alius credit manducare omnia, non per hæc Paulus ad omnia comedenda diſcipulos hortatur, nec gulæ & gurgitis eſt magiſter: ſed de illis ſine dubio dicit, quorum fides perfecta eſt, & nullis in verbo Dei diſcretionibus impedita: quos idem Apoſtolus in aliis ſpiritales appellat cum dicit, ſpiritalis autem examinat omnia. Ipſe eſt ergo de quo dicit, Alius autem credit manducare omnia.

Quod hic verò dicitur horas comedere, memoriæ ſuggerit aliquas loquendi rationes. Menæchmus apud Plautum ſc. *Ni mala,*

—— hunc comburamus diem.

Leonida in Aſinar. Sc. *Vbi ego.*

Quin ego hanc iubeo tacere, quæ loquens lacerat diem.

Horat. lib. 4. od. 5.

Condit quiſque diem collibus in ſuis.

Quaſi verò horas comedamus, dies & tempora laceremus, condamus, cùm ipſa nos potius comedant, lacerent, & in ſepulchro condant.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μβ. HIEROGLYPHICVM 42.

Πῶς δηλοῦσιν ἁγνείαν.

Ἁγνείαν δὲ γράφοντες πῦρ καὶ ὕδωρ ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται.

Quomodo puritatem innuant.

Puritatem notantes, ignem, & aquam pingunt, quod his elementis omnis luſtratio fiat atque expiatio.

COMMENTARIOLA.

IGne & aqua purgantur omnia, quia

Purius igne nihil, viua nil purius vnda.

Origenes ſuper Leuitic. Homil. 9. Et ſumet, inquit, plenum batillum carbonibus ignis de altari, quod eſt contra Dominum. Legimus & in Eſaia, quia igni purgatur Propheta per vnum ex Seraphin, qui miſſus eſt ad eum, cum accepit forcipe carbonem vnum, ex iis qui erant ſuper altare, contigit labia Prophetæ, & dixit, Ecce abſtuli iniquitates tuas. Mihi videntur myſtica hæc eſſe, & hoc indicare, quòd vnicuique ſecundum id quod peccat, ſi dignum fuerit purificari eum, inferantur carbones membris eius. Nam quoniam dicit Propheta hic. Immunda labia habeo: in medio quoque populi immunda labia habentis habito: idcirco carbo forcipe aſſumptus à Seraphin, labia eius mundat, quibus ſolis ſe mundum non eſſe profitetur.

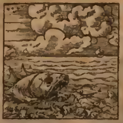
Purgatio etiam ab aqua. Virg. lib. 6. Æneid.

Idem ter ſocios pura circuntulit vnda.

circuntulit pro purgauit, antiquum verbum eſt. Plaut. *pro laruato te circunferam*, id eſt purgabo. Iudæi vaſa habebant aqua plena, qua ſacerdotes à ſordibus abſtergebantur in ingreſſu templi. Ethnici aqua luſtrabantur. Hippocr. lib. de morbo ſacro, ſi tamen eius eſt; Ipſique terminos, inquit, templorum Diis deſignamus: vt nullus qui non purus ſit, eos tranſcendat, & ingreſſi reſpergimur, non vt inquinemur, ſed ſi quod etiam prius ſcelus habemus purificemur. Turcæ habent ſolia quibus abluuntur antequam ſua templa ſubeant. Aqua ſordes eluit. D. Ambroſ. de præparat. ad Chriſti natalem. Si mulierculæ, inquit, aliquas ſuſcepturæ ſolent veſtium ſuarum maculas aqua diluere, cur non magis nos accepturi natalem Dei maculas opiniorum noſtrorum eluamus?

Ignis & aqua adhibebantur nuptiis. Contia, inquit Varro, à nouo marito cùm item è foco in titione ex fœlici arbore, & in aquali aqua allata eſſet. Plut. in problem. Rom. ritus cauſam inquirens, an quod, inquit, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ ὕδωρ ἁγνίζει, *ignis purgat, aqua verò circunfert ac luſtrat*: vxorem verò puram & caſtam permanere oportet, addit ille. Luſtratio apud Ariſtophanem ἐν εἰρήνῃ deſcribitur, in qua ignis & aqua ſunt Sacerdos aram à dextris circumit cum accenſo funali, quo in aquam indito adſtantes expiandi cauſa aſpergit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μγ. HIEROGLYPHICVM 43.

Πῶς κρύπτονται ἀθέμιστον, ἢ καὶ μύσος.

Ἀθέμιστον δὲ δηλοῦντες, ἢ καὶ μύσος, ἰχθὺν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τῶν * τούτων βρῶσιν μισεῖσθαι καὶ * μεμιᾶσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς. κενοποιὸν γὰρ ἰχθὺς πᾶς, καὶ ἀλληλοφάγον.

[margin: * τούτου * μεμιάνθαι.]

Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piſcem pingunt, quod horum eſum qui in ſacris verſantur abhorreant atque execrentur. Eſt enim eius natura piſcis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inque ſuum ipſe genus ſæuiat.

COMMENTARIOLA.

PLutarchus lib. de Iſid. & Oſir. A piſcibus marinis omnes Ægyptios, non tamen omnibus abſtinere ſcribit: Siquidem Oxyrynchitæ ab hamo interceptis: colentes enim Oxyrynchon piſcem,

verentur

verentur ne quando hamus parum purus ſit, ceu qui Oxyrynchon attigerit: Syenitæ autem à Phagro, qui reſtagnationes & incrementa Nili prænuntiare exiſtimatur. Atque ita ſacerdotes abſtinent. At reliquis Ægyptiorum nona primi menſis die aſſum piſcem pro foribus comedentibus: ſacerdotes piſcem non guſtant quidem, ſed in limine adurunt, gemina vtentes ratione: quarum alteram ſacram & ſupra captum mentis: annexámque iis quæ de Oſiride & Typhone religioſè ipſi dicunt. Altera facilis atque obuia eſt. Nam piſcem non neceſſarium, nec dignum adeo cura opſonium eſſe, vel Homerus teſtatur: qui neque Phæacas homines abdomini natos, neque Ithacenſes inſulares piſcibus veſci ſcribit. Neque ipſi quidem Vlyſſis ſocij in tam diuturna nauigatione, antequam ad ſummam venirent inopiam, vnquam ad piſces vorandos animum induxerunt: Imo verò mare ex igne putauit quaſi ablegatum, neque vnam partem rerum aut elementum, ſed miſcellaneum quodammodo excrementum triſte ac peſtilens arbitrantur. Clement. Alexandr. lib. 5. ſtromat. *ὁ ἰχθὺς μίσους σύμβολον. Piſcis ſymbolum odij.*

Eſt enim eius natura, &c.] Omiſſis rationibus à me cum Plutarcho dictis, hanc ſolam habet, cuius veritatem Ariſtoteles lib. 9. de hiſtor. animal. his verbis confirmat. *ὁ δὲ πόλεμος ἐστι τοῖς κρείττοσι πρὸς τοὺς ἥττους. κατεσθίει γὰρ ὁ κρείττων. Bellum faciunt valentiores imbecillioribus. Eos enim deuorant.* Mugil & Lupus marinus mutuo odio flagrant, Conger & Muræna caudas inter ſe prærodunt. Polypum intantum Loculta pauet, vt ſi iuxta viderit omninò moriatur. Locuſtam Conger: rurſus Polypum Congri lacerant. In ichthyotrophiis quot Lucios & piſcium ſpecies ab ipſis Luciis deuoratas quotidie vident piſcium deſquamarores. In Arari aliíſque fluuiis quot à muſtella fluuiatili? Iul. Cæſar Scal. in ænigmatis ita piſcem alloquitur, quaſi nomen cum eius nequitia quadret.

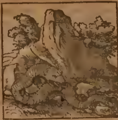
Icere ſeu, & ſeu iterum fortaſſe ciere,
Qui lates, hoc vtinam prauus tingare colore.

Locus eſt luculentus apud D. Ambroſ. Hexaëm. libro & capite quintis, ad hoc Hieroglyphicum referendus, ex quo nequitiam piſce notari conſtabit. Quid de denſitate dicam dentium? Non enim vt bos, aut ouis èx vna parte dentes habent piſces, ſed vtraque pars armata eſt dentibus; quia in aqua ſunt: etſi diutius cibum verſarent, & non citò tranſmitterent, aquarum alluuione de dentibus eorum eſca poſſet auferri ac dilui. Ideo denſos & acutos habent, vt citò incidant, citò conficiant, cibum facilè & ſine aliqua mora & dilatione tranſmittant. Denique non ruminant: ſolus tamen ſcarus in his ruminare perhibetur, vt ſerunt, quibus aut euentus, aut vſus fuit, aut ſtudium talia comprehendere. Sanè nec ipſi à ſuis potentiæ euaſere violentiam, & auaritiæ potentiorum ſubiecti vbique inferiores ſunt. Quò quiſque infirmior, eò prædæ patet. Et plerique quidem herbis paſcuntur, minutis vermibus. Sunt tamen qui inuicem ſe deuorent, & ſua carne paſcantur. Minor apud illos eſca maioris eſt: rurſus ipſe maior à validiore inuaditur, & fit eſca alterius prædator alieni. Itaque vſu venit vt cùm ipſe alium deuorauerit, ab alio deuoretur: & in vnum ventrem vterque veniat cum voratore proprio deuoratus: ſitque ſimul in vno viſcere prædæ vindictæque conſortium. Et ipſis poſtea ſponte hæc accreuit iniuria, ſicut in nobis non ex natura cœpit, ſed ex auaritia, aut quia ad vſum hominum dati ſunt, in ſignum quoque facti ſunt, vt in his noſtrorum motum vitia videremus, & caueremus exempla, ne quis potior inferiorem inuaderet, daturus in ſe potiori exemplum iniuriæ. Itaque qui alterum lædit, ſibi laqueum parat, in quem ipſe incidat. Et tu piſcis es, qui viſcera inuadis aliena, qui demergis infirmum, qui cedentem perſequeris vſque in profundum. Caue ne dum illum ſequeris, incidas ipſe in validiorem: & deducat te in alienas inſidias, qui tuas vitat: priuſque tuam ſpectat ærumnam, qui te perſequente propriam reformidabat. Quid intereſt inter diuitem improbæ cupiditatis ingluuie abſorbentem infirmorum patrimonia, & ſilurum de minorum piſcium viſceribus alunm replentem: Defectus eſt diues, & nilul ei ſua ſpolia profuerunt: imò magis eum rapinarum ſuarum deteſtabiliorem fecit infamia. Captus eſt Silurus, & inutilis præda detecta eſt. Quanti in eo reperiuntur qui alios deuorauerunt? Et tu diues habes in ſinu tuo alterius prædatorem. Ille habebat facultates pauperis, quas inuaſerat: tu eum opprimens, duo patrimonia tuis facultatibus addidiſti: & adhuc tanto non ſatiaris angmento: & dicis quòd alios vindicaueris, cùm eadem committas quæ vlciſceris: iniuſto iniuſtior, & iniquo iniquior, auaro auarior. Vide ne idem te, qui piſcem illum finis, inuenlat: hamum caue, caue retia. Sed præſumis de potentia, quòd nemo tibi poſſit reſiſtere: præſumebat & Silurus quòd hamum nemo ſibi iaceret, nemo retia tenderet: & ſi incidiſſet, vniuerſa dirumperet? & tamen ſuſcinam non euaſit, aut nexus vinculis validioris incurrit, quibus ſe non poſſit exuere. Sine dubio & hominum iniquitas quo grauiora commiſerit, eo magis ſcelere ſuo tuta eſſe non poterit, quin aliquando diſſoluat, quod ſcelerum precio conſtat difficile poſſe vitari.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μδʹ.

Πῶς γράφουσι στόμα.

Στόμα δὲ γράφοντες, ὄφιν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ὁ ὄφις οὐδενὶ ἑτέρῳ τῶν μελῶν ἰσχύει εἰ μὴ τῷ στόματι μόνον.

HIEROGLYPHICVM 44.

Quomodo os pingunt.

OS ſignificantes, ſerpentem pingunt, quoniam ſerpens nullo alio membro valet, niſi ore.

COMMENTARIOLA.

TOta vis anguium & veneni emiſſio, in capite & ore eſt, quæ vertere in auerſum poſſunt reliquo quieſcente corpore, vt notauit Ariſtoteles lib. 4. de partib. animal. cap. 11. Si quando ſerpentes lædunt, non alio certè membro venenum, quàm ore inſpirant. In ſerpente Cadmæo hæc expendamus, de quo Ouidius 7. Metamorph.

Tres vibrant lingua, triplici ſtant ordine dentes.

quæ omnia ſunt in ore ſerpentum. Et hæc ab ore: morſus, afflatus, ſibila, & venenum:

Occupat hos morſu,
Hos necat afflatu, funeſta hos tabe veneni.
------ horrendáque ſibila miſit.

& infrà,

------ plenis tumuerunt guttura venis,
Spumáque peſtiferos circumfluit albida rictus.
Terráque raſa ſonat ſquamis, quique halitus exit
Ore niger ſtygio vitiatas inficit herbas.

Cadmus qui vim omnem ſerpentis in ore ſitam ſciebat, haſta ſua os tantum eius appetebat.

Suſtinet incurſus, inſtantiáque ora retardat
Cuſpide prætenta.

Tandem infixo in os & fauces ferro, draconem interemit.

Donec Agenorides coniectum in guttura ferrum
Vſque ſequens preſſit.

Solis capitis vulneribus interimitur ſerpens: contra muræna, quæ læſa cauda perimitur potius quàm contuſo capite, quia ſpiritus eius vitalis, in extrema parte caudæ latet. Mirandum certè illud experientia noſtra comprobatum, quòd ſi ſerpens fugatus in foramen caput inſinuet, nulla vi, nullo conatu toto reliquo tracto corpore renitentem poſſis reducere, tantum in capite roboris ineſt. Cuiuſuis natura docente conſcij, occultant præcipuum illud membrum, quo ſano fortes ſunt. D. Ambroſius in Pſal. 118. Serm. 20. Fertur coluber cùm vrgetur periculo, caput ſemper abſcondere, & in orbem ſe colligens obiecta reliqua parte corporis hoc ſolùm tueri, quòd illiſa feratur membra cætera, ſaluo capitis vigore reparare. Et paulò infra: Hoc caput humani ſeruate ſerpentes, etiam ſi omnia membra cædantur, totum vratur corpus incendio, mergatur profundo, euiſceretur à beſtiis, hoc tamen capite cuſtodito, vita integra, ſalus tuta non eſt.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μέ.

Πῶς ἀνδρεῖον μετὰ σωφροσύνης.

Ἀνδρεῖον δὲ μετὰ σωφροσύνης δηλοῦντες, ταῦρον * ὑγιᾶ φύσιν ἔχοντα ζωγραφοῦσι. θερμαντικώτατον γὰρ ὑπάρχει τὸ ζῶον κατὰ * μόριον. ὥστε ἅπαξ εἰς * θήλειαν φύσιν καθεὶς τὸ ἑαυτοῦ, καὶ δίχα πάσης κινήσεως σπερμοβολεῖ· ἐὰν δὲ τοῦτο διαμάρτῃ τῆς φύσεως, καὶ εἰς ἕτερον τόπον τοῦ σώματος ὁ βοῦς ἐρείσῃ τὸ αἰδοῖον,

ὑγιῆ
τὸ μόρ
θλεῖ θήλ.

HIEROGLYPHICVM 45.

Quomodo fortem ſimul & temperantem.

FOrtitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis cõſtitutione præditum pingunt. Calidiſſimum enim eſt huic animali membrum, ita vt ſemel eo in fœmina vuluam immiſſo, vel abſque vllo motu ſemen effundat. Quod ſi quando à vulua vacca aber-

τομηκχεῖ

τοπικαῦθα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἐντονίᾳ πτερύσκει τὴν θήλειαν. ἀλλὰ καὶ σώφρων ἐστὶ, διὰ τὸ μηδέποτε τῆς θηλείας ἐπιβαίνειν μετὰ τὴν σύλληψιν.

rans, in aliam corporis partem membrum intenderit, tum eiuus immodica intentione vaccam vulnerat. Quin & temperans eſt: quippe cum nunquam poſt conceptum, vaccam ineat.

COMMENTARIOLA.

HOc ſymbolo ſignificari poterat fortis ille iuxta ac temperans Icchus Tarentinus, qui *πάλης ὑπῆρξατο σωφρονέστερον τὸν τῆς ἀθλήσεως χρόνον διαζήσας, καὶ κεκολασμένῃ τροφῇ διαβιώσας, καὶ ἀφροδίτης ἀμαθὴς διαμείνας. Luctas exercuit ſobriè per vniuerſum pugilandi tempus viuendo moderatè, cibis veſcendo, & à Venere per totam vitam abſtinendo.* Ita Ælianus lib. 11. cap. 3. Var. hiſt. In hiſtoria animalium idem fortitudinem & temperantiam tauri cum hoc Iccho confert. Taurus, inquit, gregis dux, cùm ab altero fuerit duce ſuperatus, ſe in quendam locum ab illis ſegregat; ſemetipſum non alieno impulſu, ſed ſua ſponte exercet, atque omni contentione cornibus, calcibus, vnguibus, certat. Cornua quidem in arbores infligit, pedibus puluerem ſpargit; cæteriſque exercitationibus ſeſe accommodat, à vaccis ſe continet. Sicque à Venere abſtinet, & libidini ſuæ moderatur: quemadmodum Icchus palæſtrita Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permanſiſſe affirmat. Sed Icchum ratione præditum, atque Olympiorum cupidum, ſimul & gloriæ ſenſu affectum, nihil admodum mirum videri debet, emendatè & ſumma corporis caſtimonia vixiſſe. Nam ei præmia propoſita videbantur illuſtria, pinus Iſthmica, laurus Pythia, oleaſter Olympicus: tum verò ſperabat ſe quo ad viueret circumſpiciendum eſſe, & cùm è vita exceſſiſſet magnam laudem ex ea re adepturum.

Calidiſſimum enim, &c.] Calidiora animalia citius ſemen eiaculantur; fœminæ quia viris frigidiores, tardius effundunt. Ariſtoteles lib. 10. de hiſt. animal. vbi hac in materia melius philoſophatur quàm in libris de generatione: Quippe, inquit, ſi mulier quoque ſemen proiicit ad generandum, æqualem eſſe oportet curſum ab vtroque. Nam ſi ille citò peragat, illa autem nondum (*τὰ γὰρ πολλὰ αἱ γυναῖκες βραδύτεραι, Magna enim ex parte mulieres tardiores ſunt.*) hoc erit impedimento.

Quòd ſi quando, &c.] Ariſtot. lib. 6. de hiſt. animal. *Βαίνει δὲ σφοδρῶς, ὥστε συγκάμπτεσθαι τὴν βοῦν. Inſcendit autem violenter ita, vt vacca ſeſe concurvet.* Quòd ſi ipſa errore aliquo impetus illius euentum non fuerit aſſequuta, viceſimo poſt die coitum de integro repetit.

Quin & temperans eſt, &c.] *Ἥκιστα δὲ λάγνον τῶν ἀρρένων ἐστὶ βοῦς. Marium, minimè libidinoſum animal eſt taurus.* Ariſtot. lib. proximè ſcripto.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μϛ΄. *HIEROGLYPHICVM 46.*

Πῶς ἀκοήν.

Quomodo auditum.

Ἀκοὴν δὲ γράφοντες, ταύρου οὖς ζωγραφοῦσιν. ἐπειδὰν γὰρ ἡ θήλεια ὀργῶσα πρὸς σύλληψιν ᾖ (ὀργᾷ δὲ οὐ πλεῖον ἢ ἐφ' ὥρας τρεῖς) τότε μυκᾶται μέγιστον, ἐν αἷς μὴ παραγινομένου τοῦ ταύρου, συμμύει τὴν φύσιν, μέχρι τῆς ἑτέρας συνόδου. ὃ δὴ σπανίως γίνεται. ἀκούει γὰρ ὁ ταῦρος ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος, συνιεὶς τε ὀργᾷν διὰ δρόμου παραγίνεται ἐν τῇ συνουσίᾳ, τοῦτο μόνον παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων ποιῶν.

AVditum autem demonſtrantes, tauri auriculam pingunt. Vbi enim concipiendi deſiderio exardet ac ſtimulatur vacca (exardet autem non amplius quàm per tres horas) tunc vehementer mugit: quo tempore niſi taurus acceſſerit, ad alium vſque congreſſum vas genitale claudit: quod ſanè rarò accidit. Audit enim protinus vel ex longiſſimo interuallo taurus, cúmque eam intelligat venere excitari, mox accurrit: id quod ſoli huic ex omnibus animantibus in congreſſu peculiare eſt.

COMMENTARIOLA.

SVnt animalia tauris auditu acriora vt ceruus, lepus, & alia ſi aures arrigant. At cum taurus ſemper aures erectas habeat, ſemper rectè audit.

Origenes non pro auditu, ſed pro auris obiecto, eloquio ſcilicet, taurum accipit homil. 20. in Matthæum, vbi poſtquam eloquia tauris intelligi dixit, infra ſubdit: Dicta modica & infirma, & non magnam virtutem rationis habentia, nonne videntur tibi tenuia eſſe & exilia & macra quæ profe-

proferuntur, & vt ita dicam, ſicca, & ſine carnibus verba. Sed non ſunt talia quæ præparata ſunt in conuiuio regis, in quo dicit: Tauri mei & ſaginata occiſa.

Tunc vehementer mugit.] Ariſtoteles ad finem lib. 4. de hiſtor. animal. *Καὶ περὶ φωνῆς δὲ πάντα τὰ θήλεα λεπτοφωνότερα καὶ ὀξυφωνότερα, πλὴν βοὸς, ὅσα ἔχει φωνήν. αἱ δὲ βόες βαρύτερον φθέγγονται αἱ θήλειαι τῶν ἀρρένων. Vox quibus natura data fuit, exilior fœminis & acutior, præterquam vaccæ. Nam hæ grauius mugiunt quàm mares.*

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μζ. — HIEROGLYPHICVM 47.

Πῶς αἰδοῖον ἀνδρὸς πολυγόνου.

Αἰδοῖον δὲ ἀνδρὸς πολυγόνου δηλοῦντες, τράγον ζωγραφοῦσιν, οὐκέτι δὲ ταῦρον, ἐπειδὴ οὗτος μὲν μέχρις οὗ ἐνιαυσιαῖος γένηται, οὐ βιβάζει. Τράγος δὲ ἑβδομαῖος μετὰ τὴν γένεσιν γενόμενος, ὀχεύει, ἄγονον μὲν καὶ ἄσπορον ἀποκενούμενος σπέρμα. βιβάζει δὲ ὅμως πρῶτον τῶν ἄλλων ζώων.

Quo modo penem fœcundi & ſemine abundantis hominis.

AT verò penem fœcundi hominis monſtrantes, non iam taurum, ſed hircum pingunt. Ille enim antequam annum attigerit, coire non ſolet: hic ſeptem ſtatim poſt ortum diebus congreditur, infœcundum quidem & genitura minimè accommodum ſemen excercens. Prius tamen ac celerius cæteris animantibus coït.

C O M M E N T A R I O L A.

REctè igitur Venuſinus Poëta od. 10. Epod. dixit,

Libidinoſus immolabitur caper.

Rectè Origenes Homil. 2. ſuper Leuit. intellecta carnis ſuperbia, per vitulum; irrationabilibus motibus, per ouem, laſciuiam per hircum intelligit. Eſſe dicitur caprorum caprarúmve ſympathia cùm erynge herba ſalace, cuius conſerua fieri ſolet coniugum frigiditati. Vbi illa eſt eò ſtatim congregari hæc animalia, nec diſcedere, niſi eam paſtor amouerit, vel caper aliquis abſumpſerit.

Ille enim antequam, &c.] Ὀχεύει δὲ, inquit Ariſtot. lib. 6. de hiſtor. animal. de bubus loquens, *τὰ ἄρρενα, καὶ ὀχεύεται τὰ θήλεα, ἐνιαύσια ὄντα πρῶτον, ὥστε καὶ γεννᾶν. οὐ μὴν τό γε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐνιαύσιοι καὶ ὀκτάμηνοι. τὸ δὲ ὁμολογούμενον μάλιστα διετεῖς. Initia coeundi tam mari quàm fœmina anniculis: ita vt etiam generent. Non tamen hoc frequenter euenit, aut annum, aut octauum menſem natis, ſed, quod potiſſimum confeſſum eſt, bimis.* Quæ Theodorus Gaza malè tranſtulit cùm dixit, octimeſtres magna ex parte Venerem adire, quod eſt præter mentem Ariſtotelis, & Hori noſtri.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μη. — HIEROGLYPHICVM 48.

Πῶς δηλοῦσιν ἀκαθαρσίαν.

Ἀκαθαρσίαν δὲ γράφοντες, ὄρυγα ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν θεὸν, κραυγὴν ποιεῖται, οὐκ εὐλογῶν αὐτὴν, οὐδὲ εὐφημῶν. σημεῖον δὲ τούτου ἐναργέστατον. τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις αὐτοῦ σκέλεσιν ἀνορύσσων τὴν γῆν, ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας, ὥσπερ εἰ ἀγανακτῶν, καὶ μὴ βουλόμενος ἰδεῖν τὴν τῆς θεοῦ ἀνατολήν. τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τῇ ἡλίου θεοῦ ἀπὸ ἀνατολῆς. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν, ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὥς τινος γνώμονος, τὰ τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τὸ ἐπιν-

Quomodo innunt immunditiam.

POrrò impurum ſceleſtúmque notantes animum orygem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis proſpiciens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fauſta acclamatione gratulatione've proſequens. Cuius rei argumentum eſt apertiſſimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens, ſuas ipſius pupillas humi velut pingens defigit, quaſi indignabunda, inuitáque deæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, cum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut Gno-

τῶν ἀσφραγίστων ἐσθίουσιν. ἐπειδὴ ἀντιδικίαν τινὰ πρὸς τὴν θεὸν ἔχον φαίνεται. ἐὰν γὰρ κατὰ τὴν * ἐρημίαν, οὗ * ἂν λάβηται ὑδραγωγοῦ τόπου εἶδον, τοῖς χείλεσιν ἀναταράσσει καὶ μιγνύει τῷ ὕδατι τὴν ὕλην, τοῖς δὲ ποσὶν εἰς αὐτὸ ἐπιπέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἑτέρῳ ζώῳ τοῦτο πότιμον ὑπάρξαι, οὕτω πονηρὰ καὶ ἀπεχθὴς ἡ τοῦ * ὄρυγος ἐνομίσθη φύσις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο καθῆκον ἐργάζεται, τῆς θεοῦ αὐτῆς πάντα φυούσης καὶ αὐξανούσης, ὅσα κατὰ τὸν κόσμον ἐστὶ χρήσιμα.

mones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certóque cognoſcebant: vnde & ſacerdotes ſolam hanc inter volucres non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumque in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutúmque aqua commiſcet, ac pedibus in eam puluerem conicit, idque vt nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua ac infeſta putatur orygis natura. Nam ne hoc quidem officium dea præſtat, cum ipſa omnia quæ toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat ac vegetet.

ἐρημίαν ὄρυγος

COMMENTARIOLA.

SI mihi aliquid de otio præterito ſuperaret, plurima quæ in hoc aliiſque hieroglyphicis eſſent conſideranda, excuterem: ſed à menſibus aliquot curarum turba vitam, vt ſturnorum multitudo vitem circunſtat.

Oryx animal eſt Afrum Iuuenal. Satyr. 11.

------ Phœnicopterus ingens,
Et Getulus Oryx.

Ariſtoteles lib. 2. de hiſtor. animal. Μονόκερον καὶ δίχηλον, ὄρυξ. *Vnicornis autem & biſulca Oryx.* A quo Plinius lib. 11. cap. 46. hoc ipſum accepit. Athenæus lib. 5. in pompa illa Philadelphi, omnium pomparum celebratiſſima paria ſeptem Orygum ponit. Plin. lib. 8. cap 53. Orygem ſcribit contrario pilo veſtiri, & ad caput verſo.

Quoniam ad ortum accedente luna, &c.] Nihil de Oryge circa lunam in Plinio, Plutarcho, Ariſtotele, nec Athenæo memini me legere. Circa caniculam & ſolem aliqua tamen habent, quæ non ita congruunt. Plin. lib. 2. cap. 40. Orygem in ortu caniculæ contrà ſtare, & contueri tradit, ac velut adorare cùm ſternuerit. Apud Plutarchum in libro, ὅσα φρονιμώτερα τὰ ἔνυδρα ἢ τὰ χερσαῖα, Libyci Ægyptios irrident, qui id ſua in beſtia admirantur, Libycæ enim capellæ idem omnes faciunt. Et Ælianus lib. 7. cap. 8. Ægyptij dicunt, inquit, Orygem caniculæ exortum cognoſcere, & ſternutamento reſtari. Libyci confidenter & fortiter aſſerunt, ſuum caprinum pecus ſimiliter eiuſdem ſtellæ exortum præſcire, itémque pluuias præſentire.

Idem quoque in exortu dei.] Quantum caniculam videtur Oryx deuenerari, tantum ſolem videtur deſpicere. Sic enim Ælian. lib. 10. cap. 28. Serapidis cultores, inquit, Orygem malè oderunt, quòd ad ſolis exortum conuerſus, ſicut Ægyptij ferunt, aluum deiiciat.

Huic inſidentes animali.] Qui hic non ὄρυγα, ſed ὄρτυγα legerunt, vt Pierius, cothurnicem pro Oryge, auem pro quadrupede ponerent, nonne vt Lucianus Pſyllatoxatos fecit magnarum pulicum ſeſſores, antiquos Reges auium ſeſſotes fecerunt.

O dictum inſipidum, & inficetum.

Solam hanc inter volucres non ſignatam.] Ex Herodoto lib. 2. cautum erat ſacerdotibus ne hoſtiam vllam iugularent non ſignotam annulo ſigillari.

Cum ipſa omnia quæ toto orbe, &c.] Certus ſum, ſcribit, Apul. lib. 11. ſummatem deam (lunam intelligit) præcipua maieſtate pollere, reſque prorſus humanas ipſius regi prouidentia: nec tantum pecuina & ferina, verùm iamiam etiam diuino eius luminis, numiniſque nutu vegetari: Luna ex Firmico Materno in Matheſ. terræ imperium ex vicinitate ſortita, omnia animantium corpora & concepta procreat, & generata diſſoluit.

Ad Luna motum variant animalia corpus.

ſcribit Manilius. Et D. Ambroſius lib. 4. Hexameri, Lunam in id ſe induere miniſterium, in quod & frater eius, vt illuminet tenebras, foueat ſemina, augeat fructus. Habet etiam pleraque à fratre diſtincta, vt quem toto die color humorem terræ ſiccauerit, eundem exiguo noctis tempore ros reponat. Nam & ipſa Luna roris eſt. Denique cum Luna eſt pernox, tunc largior ros fertur arua perfundere. Lege 3. Emblema δυσδιακρίτων.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ μθ'. HIEROGLYPHICVM 49.

Πῶς ἀφανισμόν.

Ἀφανισμὸν δὲ δηλοῦντες μῦν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πάντα ἐσθίων, μιαίνει καὶ ἀχρηστοῖ. Τῷ αὐτῷ δὲ σημείῳ χρῶνται, ἐὰν κρίσιν θέλοντες γράψαι. Πολλῶν γὰρ καὶ διαφόρων ἄρτων κειμένων, ὁ μῦς τὸν καθαρώτατον αὐτῶν ἐκλεξάμενος ἐσθίει. Διὸ καὶ ἡ τῶν ἀρτοκόπων κρίσις ἐν τοῖς μυσὶ γίνεται.

Quomodo ſubuerſionem ac interitum.

INteritum ſignificantes, murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem variíſque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

COMMENTARIOLA.

PErſarum Magi (ait Plut.lib. de differ. inter odium & inuid.) mures interficiebant, tum quia illos oderant, tum quod Diis immortalibus eius generis animal moleſtum eſſe arbitrabantur, quod Arabes quoque & Æthiopes faciunt. Et Ægyptij imprimis. Nimirum quia multitudo murium ex ſtagnantis Nili limo procreatur, quæ mediã partem ſegetum depopulatur. Ruinam & interitum præſignificant mures ex Ælian. de varia hiſtor. lib. 1. *Ἦσαν δὲ ἄρα μαντικώτατοι ζώων καὶ μύες, γηρώσης γὰρ οἰκίας ἤδη καὶ μελλούσης κατολισθαίνειν, αἰσθάνονται πρῶτοι. καὶ ἀπολιπόντες τὰς μυωνίας τὰς αὐτῶν, καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς διατριβὰς, ᾗ ποδῶν ἔχουσιν ἀποδιδράσκουσι, καὶ μετοικίζονται. Sunt verò etiam mures inter animalia vaticinandi maximè periti cenſendi. Nam cùm domus aliqua conſenuit, & ruinam iam minatur, primi ſentiunt, & relictis ſuis foraminibus & priſtinis habitationibus, quantum contendere pedibus valent fugiunt, aliúdque domicilium quærunt.* Hinc Cicero ad Attic. lib. 14. Epiſt. 9. Tabernæ, inquit, duæ mihi corruerunt, reliquæ rimas agunt. Itaque non ſolum inquilini, ſed mures etiam migrauerunt. Leuinus Lemnius trimeſtri antè fugere ſcribit. Apud Haruſpices mali erant ominis mures. Tull. lib. 2. de diuinat. Ante verò, inquit, Marſicum bellum, quòd clypeos Lanuuij mures roſiſſent, maximum id portentum haruſpices dixerunt. Quæ quamuis Cicero irrideat, inclinante in ſuum exitium Republica, corroſam fœdè à muribus Platonis politiam apud ſe vidit, vt ibidem ipſe teſtatur. D. Auguſtinus lib. 2. de doctrina Chriſtiana de ſuperſtitionibus loquens. Hinc ſunt, ait, illa: cùm veſtis à ſoricibus roditur, plus timere ſuſpicionem futuri mali, quàm præſens damnum dolere. Vnde illud eleganter dictum eſt Catonis, qui cùm eſſet conſultus à quodam qui ſibi à ſoricibus eroſas caligas diceret: reſpondit, non eſſe illud monſtrum: ſed verè monſtrum habendum fuiſſe, ſi ſorices à caligis roderentur. Mures non tantum mala præſagiunt & præſentiunt, ſed & ipſi afferunt. Stephanus *περὶ πόλεων*, & Theophraſtus, *περὶ τῶν ἀθρόων φαινομένων ζώων*, ex Gyaro exilij inſula mures in exilium proieciſſe incolas narrat, & ibi indomitis dentibus ferrum peredere, ſcribit Antigonus *ἐν ἱστοριῶν παραδόξων συναγωγῇ*. Iucundum eſt quod in Euterpe ſcribit Herodotus. Rex ſiue Sacerdos Vulcani nomino Sethon, cùm bellatores Ægyptios deſpicatui habuiſſet, & exuiſſet agris, quibus à ſuperioribus regibus donati fuerant, factum eſt, vt noluerint ei obedire ad repellendum impetum Arabum Aſſyriorúmque, magna manu in Ægyptum irrumpentium. Sacerdos inops conſilij in cœnaculum ſe contulit, ibique apud ſimulacrum complorauit quanta pati periclitaretur. Ei inter lamentandum obrepit ſomnus, & per quietem viſus aſtare Deus, nihil eum moleſti paſſurum, ſi copiis Arabum obuiam iret, promittens, & ſe auxiliarios ei miſſurum. His inſomniis fretus Sacerdos, ſumptis Ægyptiorum iis qui ſequi vellent, caſtra in Peluſio poſuit, hac enim Ægyptus inuadebatur: Eò cùm perueniſſent noctu, effuſa ipſis hoſtibus vis agreſtium murium, qui illorum tum pharetras, tum arcus, tum ſcutorum habenas exederunt, ita vt poſtera die hoſtes armis exuti in fugam ſe dederint. Eóque nunc iſte rex in templo Vulcani lapideus ſtat, manu murem tenens, atque hæc per litteras dicens: QVISQVIS ES QVI ME INTVERIS, PIVS ESTO.

Multis ſiquidem, &c.] Plinius lib. 8. cap. 57. murium Ponticorum, vulgò *Hermines*, in guſtu ſagacitatem attingit, his verbis, Quorum palatum in guſtu ſagaciſſimum, auctores quonam modo intellexerint, miror.

Quantum Ægyptij mures abominati, tantum feles deuenerati ſunt. Diod. Sic. rem lepidam narrat, Cùm ætate Ptolemæi Romanorum quiſpiam præter animi voluntatem, felem occidiſſet, Ægyptij impreſſione facta, eius ædes agminatim obſederunt, eum ad pœnam poſcentes, neglecta Romani nominis, & amicitiæ recenter initæ memoria: idque præſtitiſſent niſi Rex & præfecti regij cum præſenti periculo ſubtraxiſſent, verius quam liberaſſent. Cuius rei oculatus fuit teſtis Diodotus.

ΙΕΡΟ-

ἹΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ν'. HIEROGLYPHICVM 50.

Πῶς ἰταμότητα.

Ἰταμότητα δὲ δηλοῦντες. μυῖαν ζωγραφοῦσιν, ὅτι συνεχῶς ἐκβαλλομένη, οὐδὲν ἧττον παραγίνεται.

Quomodo impudentiam.

IMpudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

COMMENTARIOLA.

ÆLianus libri 7.caput 19. ita concludit: *Αναιδῆ δὲ καὶ μὴ ῥαδίως ἀποσελλόμενα μυῖαι καὶ κύνες. Impudentia denique, importunáque ſunt, neque cedere aut repelli volunt, Muſca & Canes.* Homerus Iliad. 17

Καὶ οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκεν,
Ἥτε καὶ ἐργομένη, μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο
Ἰσχανάα δακέειν.
Atque illi muſcæ vim intra præcordia miſit,
Quæ quamuis de pelle viri ſit ſæpe repulſa,
Aſſultat morſura tamen.

Ad quæ alludit Athenæus lib.6. Quamobrem, inquit, vt equidem arbitror, dæmon quiſpiam liberalis, indignè ferens tantam mollitiem, adoleſcentulo muſcam immiſit, non aliam quàm eam cuius confidentiam Menelao Palladem indidiſſe Homerus ſcribit: adeò robuſta, ánimóque impauido fuit. Ad adoleſcentuli morſum ob acceptum vulnus exclamauit tam alta voce cuſtos ille, & ſic indignatus eſt, vt vnius muſcæ odio ex ædibus omnes eiecerit. Alexander apud Athenæum impudentes paraſitos vocabat muſcas, quod & facit Plautus, impudenter enim vt muſcæ conuiuia ſequuntur. Traianus Imp. vt narrat Dion Nicæus debellatis Parthis cùm Agarum obſidione cingeret, tanta de repente muſcarum vis ad edulia aduolauit, & fœdo contactu ſpurcauit, vt diſcedere coactus fuerit.

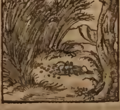
Improba ſum fateor, quid enim gula turpe veretur,
Frigora vitabam, quæ nunc æſtate reuertor,
Sed citò ſubmoueor, facto conterrita vento.

Ita apud Sympoſium poëtam ſe improbam vocat muſca in his verſibus, non tantum quia impudenter ad ſordida aduolet, ſed etiam quia optima inficiat, & abacta reuolet, ſpiculum ſuum infixura etiam formoſiſſimis vultibus. Tertullianus lib. 1. aduerſus Marcionem: Suſtine ſi potes illas ipſas lectuli & tegetis tuæ beſtias, cantharidis venena, muſcæ ſpicula, culicis & tubam & lanceam.

Muſcarum impudentia vbique ſe prodit, etiam in auguſtis palatiis, & pro miraculo eſt ſi alicubi non deprehendatur. Gaudentius Merula publica Cenſorum tecta Venetiis nullum muſcarum genus ingredi ſcribit. Toleti Hiſpaniæ vrbis celeberrimæ, muſcam duntaxat vnam, nec plures toto anno in publico macello ſpectari tradit Leo Baptiſta Albertus, vos qui Venetiis & qui Toleti hoc legetis aliquando,

Ridete quicquid eſt domi cachinnorum.

ἹΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ να'. HIEROGLYPHICVM 51.

Πῶς γνῶσιν ζωγραφοῦσι.

Γνῶσιν δὲ ζωγραφοῦντες, μύρμηκα ζωγραφοῦσιν. ὃ γὰρ ἂν ἀσφαλῶς κρύψῃ ἄνθρωπος, οὗτοι γινώσκουσι οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ὅτι παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων εἰς χειμῶνα πορίζομενος ἑαυτοῦ τροφὰς, οὐ διαμαρτάνει τοῦ τόπου, ἀλλ' ἀπλανῶς εἰς αὐτὸν παραγίνεται.

Quomodo cognitionē pingunt.

COgnitionem pingentes, formicā pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit. Nec hoc ſolùm nomine, ſed & quòd præter cætera animantia ſibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, ſed abſque vllo errore ad ipſum peruenit.

PRæcedens hieroglyphicum de muſca fuit, hoc de formica, vtrumque de vtroque animalculo fabella complectamur, quæ ad hoc hieroglyphicum mirificè facit.

Muſca altercabatur cum formica ſe nobilem, illam ignobilem: ſe volitare, illam repere. ſe verſari in tectis regum, illam cauernis latere, ſegetem rodere, aquam bibere, ſe ſplendidè epulari iactitabat: & hæc tamen ocio nanciſci. E contra formica ſe non ignobilem eſſe, ſed ſuis natalibus contentam, muſcam vagam eſſe, ſe ſtabilem, ſapere formicæ grana & fluenta, quòd muſcæ artocreata, & vini riui. Atque hæc ſe non ſegni ocio ac ſtrenua opera nanciſci. Porrò formicam lætam eſſe & tutam, charam omnibus, exemplar denique laboris: Muſcam anxiam cum periculo eſſe, cunctis infeſtam, cunctis inuiſam, exemplar denique ſegnitiei. Formicam hyemis memorem, alimenta reponere: muſcam in diem viuere, hyeme aut eſurituram aut certè morituram.

Cognitionem.] Ab Horatio in Satyra omnium prima formica dicitur ſapiens, &

------ haud ignara, ac non incauta futuri.

A Diuo Epiphanio in expoſitionibus θυμόσοφος: Η μύρμηξ, inquit, θυμόσοφος τυγχάνουσα προνοεῖ χεῖμα μέγα, ἢ καὶ βροχὴν ἔρχεσθαι. *Formica cùm ſit animal ſolers, æſtum ſolis nimium, & hybernum tempus præſentit.* Itaque, ſubiicit, cùm eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige? Si verò illud extra educentem ipſam videris, tranquillum inſtare tempus ſcito. Ælianus lib. 1. de Var. hiſt. Ἔχουσι δὲ καὶ οἱ μύρμηκες, ὥς ἀκούω, μαντικῆς τινα αἴσθησιν, &c. *Formica etiam, ſicut accipio, quendam futurorum ſenſum habent.* Nam imminente fame mirum in modum ſunt laborioſæ ad comportandum victum, & reponendum ſibi frumentum, & reliquos fructus, quibus veſcuntur formicæ. Et lib. de animal. 1. cap. 22. Rerum cœleſtium, inquit, notionem habere, curſum ſiderum tenere, atque vim intelligere, ſaperéque Babylonios & Chaldæos teſtantur hiſtorici. Formicæ verò neque cœlum ſuſpiciunt, neque digitis menſis dies numerare ſciunt: Hoc tamen eis natura donauit admirabile, vt menſis prima quaque die non pedem ex cauerna egredientes, admodum quietè tecto ſe teneant.

Si quid enim homo tutò occultarit.] Formicam alicubi ſacrificatam ſoli aliquando legi, quia vt ſol omnia ſubit & aſpicit

Ἠέλιος ὃς πάντα ἐφορᾷ.

vt ait Homerus: ita formica clauſas apothecas, & abditiſſima loca peruadit, vbi facta ab aliis venatur. Ariſtoteles lib. 9. Οἱ μὲν οὖν μύρμηκες, θηρεύουσι μὲν οὐδὲν, τὰ δὲ πεποιημένα συλλέγουσι. *Formicæ nihil venantur, ſed facta ab aliis colligunt.*

Præter cætera animalia, &c.] Phocylides in ſuo poëmate.

Μύρμηκες γαίης μυχάτους προλελοιπότες οἴκους
Ἔρχονται βιότοιο κεχρημένοι, ὁππότ' ἄρουραι
Ἀλοῖα κειράμενοι καρπῶν πλήθουσιν ἅλωας
Οἱ δ' αὐτοὶ πυροῖο νεοτριβέος ἄχθος ἔχουσιν
Ἢ κριθῶν, αἰεὶ δὲ φέρων φορέοντα διώκει.
Ἐκ θέρεος ποτὶ χεῖμα βορὴν σφετέρην ἐπάγοντες
Ἄτρυτον. φῦλον δ' ὀλίγον πέλει πολύμοχθον.

Formica cauis terra ſeceſſibus relictis
Prodeunt victus indigentes? quando agri
Fruges detonſi, fructibus implent areas:
Ipſe verò tritici excuſſum granum accipiunt,
Aut hordei: ſempérque geſtans geſtanti inſtat,
Ab æſtate in hyemem victum ſuum comportantes
Indefeſſum, gens ſunt parua ſed laborioſa.

Virgil. lib. 4. Æneid.

------ ingentem formica farris aceruum
Cum populant hyemis memores, tectóque reponunt:
It nigrum campis agmen, prædamque per herbas
Conuectant calle anguſto: pars grandia trudunt
Obnixè frumenta humeris, pars agmina cogunt,
Caſtigántque moras, opere omnis ſemita feruet.

Ouidius Metamorph. 7.

Hic nos frugilegas aſpeximus agmine longo,
Grande onus exiguo formicas ore gerentes.

Vide Salomonem Prouerb. 6. & 30. Malchus apud D. Hieronymum formicas egregiè deſcribit, & documenta ex illis diſcit: Aſpicio, inquit, formicarum gregem anguſto calle fremere, ferre onera maiora, quàm corpora, aliæ herbarum quædam ſemina forcipe oris trahebant, aliæ egerebant humum de foueis, & aquarum meatus aggeribus excludebant, illæ venturæ hyemis memores, ne madefacta

defacta humus in herbam horrea verteret, illata ſemina præcidebant: Hæ, luctu celebri, corpora defuncta deportabant, quodque magis mirum eſt, in tanto agmine egrediens non obſtabat intranti, quin potius, ſi quam vidiſſent ſub faſce & onere concidiſſe, ſuppoſitis humeris adiuuabant. Quid multa? pulchrum mihi ſpectaculum dies illa tribuit, vnde recordatus Salomonis, ad formicarum ſolertiam nos mittentis, & pigras mentes tali exemplo ſuſcitantis, cœpi tædere captiuitatis, & monaſterij cellulas quærere, & formicarum illarum ſimilitudinem deſiderare, vbi laboratur in medium: cumque nihil cuiuſquam proprium ſit, omnium omnia ſunt. Hieronymum Ambroſius excipiat qui lib. 6. Hexaëm. cap. 4. ſic ſcriptum reliquit: Exigua eſt formica, quæ maiora ſuis audet viribus: neque ſeruitio ad operandum cogitur, ſed ſpontaneæ propoſito proſpicientiæ futura alimentorum ſubſidia ſibi præſtruit. Cuius vt imiteris induſtriam, ſcriptura te commonet, dicens, Prouerb. 6. Confer te ad formicam, ô piger, & æmulare vias eius, & eſto illa ſapientior. Illa enim nullam culturam poſſidet, neque eam quæ te cogat habens, neque ſub domino agens: quemadmodum præparat eſcam, quæ de tuis arboribus ſibi meſſem recondit: Et cum tu plerumque egeas, illa non indiget. Nulla ſunt ei clauſa horrea, nullæ impenetrabiles cuſtodiæ, nulli inuiolabiles acerui. Spectat cuſtos, furtáque prohibere non audet, aſpicit ſua damna poſſeſſor, nec vindicat. Nigro conuectatur agmine præda per campos, feruent ſemitæ comitatu viantium, & quæ comprehendi anguſto ore non poſſunt, humeris grandia frumenta truduntur. Spectat hæc dominus meſſis, & erubeſcit tam parca piæ induſtriæ negare compendia. Apud ſympoſum ſic de ſe formica:

Prouida ſum vita, ſed non ſum pigra labore,
Ipſa ferens humeris ſecurè pramia brumæ,
Nec gero magna ſimul, ſed congero multa viciſſim.

A loco vbi condidit.] Virgilius locum illum vocat *tectum*, D. Hieronymus *horreum*. D. Epiphan. *ὀπήν*. Tertullianus aduerſus Marcionem *ſtabula*. Imitare ſi potes, inquit, apis ædificia, formicæ ſtabula, araneæ retia, bombycis ſtamina.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νβ.

Πῶς υἱὸν ζωγραφοῦσιν.

Υἱὸν δὲ βουλόμενοι γράψαι, χηναλώπεκα ζωγραφοῦσι. Τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον φιλοτεκνότατον ὑπάρχει. κἂν γὰρ διωκηταί ποτε εἰς τὸ συλληφθῆναι σὺν τοῖς τέκνοις, ὅ, τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν αὐθαιρέτως διδόασιν ἑαυτοὺς τοῖς κυνηγοῖς, ὅπως τὰ τέκνα διασωθῇ. δι' ἥνπερ αἰτίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον.

HIEROGLYPHICUM 52.

Quomodo filium pingunt.

Filium volentes ſignificare, vulpanſerē pingunt, Hoc enim animal maximè amans eſt liberorum. Siquando enim ipſum venator ſimul cum paruulis perſequutur, eo vſque vt capiatur & pater & mater, vltro ſe venatoribus dedunt, vt ſeruentur paruuli. Quam ob cauſam Aegyptiis placuit, hoc animal in honore habere.

COMMENTARIOLA.

VVlpanſeres, ſiue Chenalopeces, anſerini eſſe generis ſcribit Plinius lib. 10. cap. 22. Ariſtoteles lib. 8. Ἔτι χὴν, καὶ ὁ μικρὸς χὴν ὁ ἀγελαῖος, καὶ χηναλώπηξ, καὶ αἲξ, καὶ πηνέλοψ. *Et anſer, & anſer minor gregatilis, & vulpanſer, & capella, & penelops.* Ælianus lib. 11. cap. 38. idem quod hic Horus enarrat: Vulpanſer, inquit, pullos ſuos vehementer amat, eandémque operam quam perdix, in eis tuendis ponit. Nam ante ſuos fœtus ſeſe prouoluens, aucupi ſpem ſui capiendi oſtendit. Hi verò interea, cùm venator illuditur, elabuntur: quibus fuga elapſis, is ſeſe alis alleuans diſcedit. In Gillij exemplaribus hæc adduntur: Ac ſæpè vt pulli facilius elabantur, capiendum ſe venatoribus præbet. Idem Ælian. lib. 10. cap. 16. propter hunc amorem ſummo eſſe honore apud Ægyptios ſcribit. Herodotus in Euterpe ſcribit Vulpanſeres ſacros ab Ægyptiis habitos, ſed cauſam reticet. Cæterum quod hic de Vulpanſere (animali hodiè nobis ignoto, & cuius nulla mentio apud auctores neotericos) Plutarchus idipſum vt & Ælianus, perdicibus adſcribit, libro qui inſcribitur, Πότερα τῶν ζῴων φρονιμώτερα τὰ χερσαῖα ἢ τὰ θαλάττια. Et aliis libris paſſim. Athenæus etiam vna cum Ariſtotele de hiſtor. animal. vterque libro nono, adſcribunt. D. Ambroſius lib. 7. Epiſt. 48. quæ eſt ad Irenæum, Dicitur, inquit, auis iſta plena eſſe doli, fraudis, fallaciæ, quæ decipiendi venatoris vias calleat, atque artes nouerit, vt eum à pullis auertat ſuis, omniáque tentamenta verſutiæ non prætermittere

quo poſſit venantem abducere à nido, & à cubilibus ſuis. Certè ſi inſiſtere aduerterit, tandiu illudit, quandiu ſoboli fugiendi ſignum tribuat, & poteſtatem. Quam vbi euaſiſſe ſenſerit, tunc ſe & ipſa ſubtrahit, & lubrica arte deceptum inſidiantem relinquit.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νδ'. HIEROGLYPHICVM 53.

Πῶς ἄνουν.

Πελεκᾶνα μὲν γράφοντες, ἄνουν τε ἤδη καὶ ἄφρονα σημαίνουσιν, ἐπειδὴ δυνάμενος ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις τόποις καταθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ ὠά, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πετεινῶν, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἀλλὰ δὲ ἀνορύξας γῆν, ἐκεῖ κατατίθεται τὰ γεννώμενα· ὅπερ ἐπιγνόντες ἄνθρωποι, τῷ τόπῳ βοὸς ἀφόδευμα ξηρὸν περιπτιᾶσιν, ᾧ καὶ
ἐπεμβάλλουσι. πῦρ * ὑποβάλλουσι. θεασάμενος
δὲ ὁ πελεκὰν τὸν καπνόν, τοῖς ἰδίοις πτεροῖς βουλόμενος ἀποσβέσαι τὸ πῦρ, ἐκ τῆς ἐναντίας κατὰ τὴν κίνησιν ἐξάπτει αὐτό· ὑφ' οὗ κατακαιόμενα τὰ ἑαυτοῦ πτερά, εὐσυλληπτότερος τοῖς κυνηγοῖς γίνεται, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐνομίσθη τοὺς ἱερέας ἐσθίειν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἅπαξ ἁπλῶς ὑπὲρ τέκνων
μωροί. ποιεῖται τὸν ἀγῶνα. Αἰγυπτίων δὲ οἱ * πολλοὶ ἐσθίουσι, λέγοντες ὅτι μὴ κατὰ νοῦν τὴν μάχην, ὥσπερ οἱ χηναλώ-
ἄγροικοι. πεκες, ἀλλὰ κατὰ * εὔνοιαν ὁ πελεκὰν ποιεῖται.

Quomodo amentem.

Pelicanum autem pingentes, amentem ſimul ac imprudentem ſignificant. Cùm enim cæterarum volucrum more poſſit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potiùs defoſſa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis ſtercore circumliniunt, cui & ignem ſubiiciunt. Pelicanus autem conſpecto fumo, dum pennis ſuis ignem vult extinguere, è contrario earum agitatione accendit. Quo cùm conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob cauſſam non conſentaneum exiſtimarunt eo veſci ſacerdotes, cùm omnino pro liberis in diſcrimen ſeſe coniiciat. Vulgus tamen Aegyptiorũ eo veſcitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanſeres, ſed beneuolentia duntaxat & mira in ſobolem pietate certamen hoc ſuſcipere.

COMMENTARIOLA.

SImillimus eſt Cygno Pelecanus, hoc ſolo diſcrimine, quòd hic quendam veluti vidulum habeat ſub ſtomacho. Hinc multi credunt eſſe onocrotalum, quem videre me memini in horto Regio Monſpelij. Pelecanum à roſtri magnitudine ῥάμφιον nominat auctor χοιρανίδων anonymus, quem paludibus & Nili fluminis ſolitudinibus Ægypti peculiarem tradit, prolis ſuæ amantiſſimum, qui pullorum ſuorum proteruiam, atque impietatem merita morte vltus, mox facti pœnitens, pertuſo latere ſuo pullos ſuos vitali ſanguine, quo animantur, irrorat. Quod ipſum præter Iſidorum commemorat D. Hieronymus, non eadem tamen fide: quippe qui pullis à ſerpentibus enectis, id officij præſtari dicunt, cùm ille ad iniuriam parenti illatam hoc referat. Alphonſus Hiſpaniæ Rex pro ſymbolo Pelecanum ſibi adſciuit, additis picturæ his verbis, *pro lege, & pro grege.*

Ælianus lib. 3. cap. 24. huius auis meminit, ſed aliter quàm Horus, cibum ſcilicet reuomere vt pullos ſuas alat, quod certè mirum non eſt, cùm id pluribus animalibus ſit commune. Quod autem hic de pennis ignem exſabellantibus, vnicus eſt Horus de antiquis qui id narret. Non hanc ſed aliam Pelicani amentiam enarrat D. Auguſtinus in Pſal. 101. dubitanter tamen, eius hæc verba ſunt: Quid enim dicitur vel etiam legitur de hac aue, id eſt, Pelicano non taceamus: Non aliquid affirmantes temerè, ſed tamen non tacentes quod qui ſcripſerunt & legi, & dici voluerunt. Vos ſic audite, vt ſi verum eſt congruat, ſi falſum eſt non teneatur. Dicuntur hæ aues tanquam colaphis roſtrorum occidere paruulos filios ſuos, eoſdémque in nido occiſos à ſe lugere per triduum. Poſtremò dicunt matrẽ ſeipſam grauiter vulnerare, & ſanguinem ſuum ſuper filios fundere, quo illi ſuperfuſi reuiuiſcunt, fortaſſe hoc verum, fortaſſe falſum ſit. S. verò Epiphanius Ἐστὶ γὰρ, inquit, ὁ πελεκὰν φιλότεκνον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ ὄρνεα. ἡ δὲ θήλεια καθέζεται ἐν τῇ νοσσιᾷ, φυλάσσουσα τὰ τέκνα, καὶ περιθάλπει αὐτὰ ἀσπαζομένη, καὶ κολαφίζουσα ἐν φιλήματι, ὅπως τὰς πλευρὰς κατερρήγνυται, καὶ τελευτῶσι, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς, παραγινομένου τοῦ ἄρρενος πελεκᾶνος, καὶ εὑρίσκοντος αὐτὰ τεθνηκότα, ὀλοφύρεται τὴν καρδίαν λίαν. πεπληγμένος δὲ τῷ πόνῳ, κολαφίζει τὴν ἰδίαν πλευράν, καὶ ἕως αὐτῇ ἐμέσει, καὶ καταρρεῖ αἷμα, ἐπιστάζων ἐπὶ τὰς πληγὰς τῶν τεθνηκότων νεοσσῶν, καὶ οὕτως ζωοποιοῦνται. *Pelicanus præ cunctis auibus prolis eſt amans, fœmina nido incubat, pullos ſuos cuſtodiens, ipſoſque fouet, complectitúrque & nimiis oſculis ſauciat: perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur. Poſt tres verò dies accedit mas Pelicanus, & mortuos inuenit pullos, & valde angitur, doloréque impulſus proprium latus percutit, ac fodicat, emanátque ſanguis, quem ſuper mortuorum pullorum vulnera inſtillat, qui ſic vita reſtituuntur.* Pictores iniqua poteſtate quidlibet audendi Pelecanum cum acuto roſtro, quo pectus ſuum lancinat depingunt, cum tamen certum ſit eum eſſe roſtro obtuſo & lato. Habeo in hoc muſæo vnum, quod ſi videas æquipares ſpatulæ. Itaque rectè præ cæteris

omnibus

omnibus Hipponenſis præſul, dum ſcribit tanquam *colaphis roſtrorum* cædere filios, impingitur enim colaphus re lata, & non mucronata. Præterea Pelecanus videtur deduci ἀπὸ τῆς πελέκεως, hoc eſt, à *bipenni*, quod eius roſtrum id inſtrumenti referre videatur, quam etymologiam non debuit prætermiſiſſe Fungerus in ſuo etymologico, qui quæ Iſidori eſt refutat.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νδ΄. *HIEROGLYPHICVM 54.*

Πῶς εὐχαριστίαν δηλοῦσι.

Εὐχαριστίαν * χαράφοντες, κουκουφὰν ζωγραφοῦσι, διότι τοῦτο μόνον τῶν ἀλόγων ζώων ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν γονέων ἐκτραφῇ, γηράσασιν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀνταποδίδωσι χάριν, ἐν ᾧ γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἐξετράφη τόπῳ, νοσσιὰν αὐτοῖς ποιήσας * πτίλλει αὐτῶν τὰ πτερά, τροφάς τε χορηγεῖ, μέχρις οὗ πτεροφυήσαντες οἱ γονεῖς, βοηθεῖν ἑαυτοῖς δυνηθῶσιν. ὅθεν καὶ τῶν θείων σκήπτρων κουκουφὰ προτίμησίς ἐστι.

Quomodo gratum indicant animum. δὲ γραφ.

GRatum indicantes animum, Cucupham pingunt, propterea quod ſolum hoc ex mutis animantibus, poſteaquam ab ipſis educatum fuerit, iiſdem ſenio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab ipſis ennutrita eſt, eodem nidum ipſis extruit, pennis eorum euulſis, cibúmque ſubminiſtrat, donec renatis plumis parentes ſibi ipſi opem ferre queant. Vnde & diuinorum ſceptrorum Cucupha inſigne atque ornamentum apud eos eſſe ſolet. τίλλει.

COMMENTARIOLA.

CVcupha nomen Latinis & Græcis ignotum, non Arabibus qui hoc nomine vocant capitis integumentum minutim conſutum, ad frigidam capitis intemperiem, & ad dolores inde genitos, ad diſtillationémque ſiſtendam. Sed Cucupham auem eſſe nuſquam alibi legi. Cenſeo tamen ſpeciem eſſe Ciconiæ, de qua Caſſiodorus Var. Epiſt. 14. lib. 2. Ciconia redeuntis anni iugiter nunciatrix, eiiciens triſtitiam hyemis, lætitiam verni temporis introducens, magnum tradit exemplum pietatis. Nam cùm parentes eorum pennas ſenio coquente laxauerint, nec ad proprios cibos quærendos idonei potuerint inueniri, plumis ſuis genitorum membra frigida refouentes, eſcis corpora laſſa reficiunt, & donec ad priſtinum vigorem alis grandæva redierit, pia viciſſitudine iuuenes reddunt, quod à parentibus paruuli acceperunt. D. Ambroſius lib. 5. citato de Ciconia loquens. Quàm, inquit, rationabilium excedat pietatem ac prudentiam auis huius clementia, conſiderandum, quàm nec poſt exemplum quidem rationabilium quiſquam noſtrorum imitari poterit. Nam depoſiti patris artus per longæuum ſenectutis plumarum tegmine, alarúmque remigio nudatos, circunſtans ſoboles pennis propriis fouet. Et quid dicam collatitio cibo paſcit, quando etiam ipſa reparat naturæ diſpendia, vt hinc atque inde ſubleuantes ſenem fulcro alarum ſuarum ad volandum exerceant, & in priſtinos vſus deſueta iam reuocent pij patris membra? Quis noſtrum leuare ægum non faſtidiat patrem? Quis feſſum ſenem ſuis humeris imponat, quod in ipſa hiſtoria vix credibile habetur. Quis vt pius ſit, non hoc ſeruulis mandat obſequium? At verò auibus non eſt graue, quod pietatis eſt plenum, non eſt oneroſum, quod ſoluitur naturæ debito. Non recuſant aues paſcere patrem, quod etiam præſcripta neceſſitate ſub terrore pœnarum plerique hominum recuſarunt. Aues non ſcripta, ſed nata lex ſtringit. Aues ad hoc munus nullo præcepto conueniunt, ſed gratiæ naturalis officio. Aues non erubeſcunt reuerendi ſenis membra portare. Eſt enim vectura pietatis, quod eouſque frequenti teſtificatione percrebuit, vt congruæ mercedis remunerationem inuenerit. Nam Romanorum vſu pia auis vocatur. Et quod vix viri imperatori conſulto ſenatus delatum dicitur, hoc iſtæ aues in commune meruerunt. Habent ergo aues iſtæ decreta patrum ad propriæ inſigne clementiæ. Pios enim filios, patrum prius oportuit iudicio prædicari. Habent etiam vniuerſorum ſuffragia. Nam retributio beneficiorum antipelargoſis nominatur. Pelargos enim Ciconia dicitur. Virtus itaque ab his nomen accepit, cùm relatio gratiarum Ciconiæ vocabulo nuncupatur.

Vnde & diuinorum, &c.] Cœlius Calcagn. Apologia pro Alphonſo Duce Ferrariæ. Profectò, inquit, nihil eſt, quod reges & principes magis deceat, quàm animi moderatio & continentia: vt quantum cæteros imperio & poteſtate præcellunt, tantum ſibi ipſis humanitate, & facili animi inductione dominentur. Qua cauſa & in ſceptris regum Ægyptij Cucupham auem, quam nos Ciconiam putamus, ſubiecto hippopotamo ſuperimponebant: quòd pietas impietatem, clementia inclementiam debeat ſupprimere,

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νε.

Πῶς ἄδικον καὶ ἀχάριστον.

Ἄδικον δὲ καὶ ἀχάριστον, ἱπποποτάμου ὄνυχας δύο κάτω βλέποντας γράφουσι. οὗτος γὰρ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος, πειράζει τὸν πατέρα, πότερόν ποτε ἰσχύει μαχόμενος πρὸς αὐτόν· καὶ ἐὰν μὲν ὁ πατὴρ ἐκχωρήσῃ, τόπον αὐτῷ μερίσας, οὗτος πρὸς τῇ ἑαυτοῦ μητρὶ * ἐπίγαμον ἥκει, καὶ ἐᾷ τοῦτον ζῆν, εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ ποιήσασθαι πρὸς τὴν μητέρα γάμον, ἀναιρεῖ αὐτόν, ἀνδρειότερος καὶ ἀκμαιότερος ὑπάρχων. εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος ὄνυχας δύο ἱπποποτάμου, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τοῦτο ὁρῶντες καὶ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐπιγινώσκοντες, προθυμότεροι εἰς εὐεργεσίαν ὑπάρχωσι.

Videtur legendum ἐπὶ γάμον.

HIEROGLYPHICVM 55.

Quomodo iniuſtũ & ingratum.

Iniuſtum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorſum vergentes pingunt. Hic enim cùm ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et ſi quidem pater ceſſerit, locum ei aßignans, ipſe cum ſua ipſius matre connubium contrahit, & eum ſinit viuere. Quòd ſi non permittat pater eum matri iungi, ipſum cùm fortior ſit ac robuſtior, interimit. Cæterum ideo geminos eius vngues deorſum maximè inflexos pingunt, vt qui hoc vident homines, huiúſque cauſam intelligunt, ad beneficentiam procliuiores ſint.

COMMENTARIOLA.

Hippopotamum deſcribit Ariſtoteles lib.2. de hiſt. animal. Καίτην μὲν ἔχει, ὥσπερ ἵππος. δίχηλον δ' ἐστιν, ὥσπερ βοῦς. τὴν δ' ὄψιν, σιμός. ἔχει δὲ καὶ ἀστράγαλον, ὥσπερ τὰ δίχηλα, καὶ χαυλιόδοντας ὑποφαινομένους, κέρκον δ' ὑός, φωνὴν δ' ἵππου. μέγεθος δ' ἐστὶν ἡλίκον ὄνος· τοῦ δὲ δέρματος τὸ πάχος, ὥστε δόρατα ποιεῖσθαι ἐξ αὐτοῦ. τὰ δ' ἐντὸς ἔχει ὅμοια ἵππῳ καὶ ὄνῳ. *Qui iubam habet inſtar equi, eſtq́; biſulcus vt bos, & facie ſimus. habet autem talum biſulcorum more, & ſubexertos dentes, caudam ſuis, equi vocem, magnitudine aſinina eſt, taliq́ue craßitudine corij, vt ex eo haſtæ torneantur: interiora verò habet ſimilia equo & aſino.* Vide Plin. lib.8. cap.25. Pauſanias in Arcadicis ei dentes eſſe dixit in maxilla inferiori, & exertos aprorum more, qui candore ſplendoréque ebori non cedunt: eo præſtantiores, quòd vt ebur nunquam palleſcunt, amiſſo candore. Statuæ aureæ matris deûm apud Proconneſios faciei materiam ſuppeditarunt. Belonius & Geſnerus ſimilem vrſo, pedibus maximè depingunt. In Luſitanorum hiſtoriis nauiculas inſequutos legimus, & dorſo ſuppoſito euertere conatos. In iiſdem hiſtoriis legimus ea eſſe corij duritie, vt lanceis impenetrabiles ſint, quod & de animali *Dans* nominato narrant. Ælianus lib. 5. Equum fluuiatilem depaſci ſegetes ait, & inter paſcendum retro verſus Nilum cedere, non vt fallat veſtigium tanquam Cacus Herculem, ſed vt ſemper ſit in ſpecula, ne à tergo eum agricolæ aggrediantur, & vt in Nilum facilius ſe recipiat.

Notum animal Hippopotamus Ægyptiis, non aliis populis, ideóque ſoli illi eius impietatis clarè meminerunt. Ælianus diſtinctè non deſignat, ſed generatim, dum ait lib. 7. cap. 19. Impuſſimum verò dixerim fluuiatilem equum, qui patrem quoque ſuum exeſt, & conficit. Apud Sain inferioris Ægypti regionis metropolin, in veſtibulo fani Deæ Mineruæ ſacrati, hieroglyphica exſculpta fuiſſe hoc ordine commemorat Plutarchus in libro de Iſide & Oſiride: nimirum Infans, Senex, Accipiter, Piſcis, Hippopotamus (ſi memini, ex Clemente Alex. alibi retuli, quia tamen hic plurium hieroglyphicorum mentio, non ſemel afferenda ſunt) ordine ſequebantur: quo admonebantur à primis vitæ initiis, ad extremum vſque eius terminum, animis hominum inſidere debere, quòd Deo nihil ſit magis inuiſum, atque exoſum quàm impudentia. Accipiter autem Dei ſignificationem habet, quoniam ea auis cæteras antecellit, & acie obtutus & volatus pernicitate. Piſcis verò odij latentem ſignificationem præfert, propter mare elementum naturæ inimicum. Hippopotamus denique impudentiam notat, vt qui genitori quoque ſuo non pateat, eóque necato vi matrem ineat. Eſt autem Hippopotamus ſiue equus fluuialis, Nilo alterique flumini Indiæ cognitum animal, corio & pilis veſtitum, vt vitulus marinus, quaternis pedibus, vngulis bifidis, quales bubus, dorſo equi & iuba, roſtro reſimo, cauda tortuoſa & breui, dentibus aprorum aduncis, animal præ cæteris ſagaciſſimum, vt quod in arundinetis ſuccisis cubile ponit, tramitéſque à pabulatione auerſis veſtigiis varios diſtinguit: & ex voracitate nimia pigreſcere ſe ſentiens, arundini præacutæ crure impreſſo, ſanguinis proluuium elicit, eáque inanitione ſibi medetur. Ita Iunius medicus in hos ſuos verſus.

Pernix accipiter, piſcis, Nili incola dirus
Equus, quid ordine hærent?
Symbolum hoc loquitur Phariæ tria verbula genti,
Deus odit impudentes.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νς.

HIEROGLYPHICVM 56.

Πῶς ἀχάριστον πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ εὐεργέτας.

Ἀχάριστον καὶ μάχιμον τοῖς ἑαυτοῦ εὐεργέταις σημαίνοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν. ὁ γὰρ ἄρσην ἰσχυρότερος γενόμενος, διώκει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀπὸ τῆς μητρὸς, καὶ οὕτως αὐτῇ πρὸς γάμον μίσγεται. καθαρὸν δὲ τοῦτο τὸ ζῶον ὑπάρχειν δοκεῖ. ἐπειδὴ οὔσης λοιμώδους καταστάσεως, καὶ πάντων ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων νοσωδῶς διατιθεμένων τοὺς ἐσθίοντας, τοῦτο μόνον οὐ μεταλαμβάνει τῆς τοιαύτης κακίας. διόπερ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, οὐδὲν ἕτερον τῷ βασιλεῖ ἐν τροφῆς μέρει παρατίθεται, εἰ μὴ μόνον περιστερά. τὸ δ' αὐτὸ τοῖς ἐν ἁγνείαις οὖσι, διά τε ὑπηρετεῖσθαι τοῖς θεοῖς. ἱστορεῖται δὲ, ὅτι οὐ χολὴν ἔχει τοῦτο τὸ ζῶον.

Quomodo ingratum in bene de ſe meritos.

Ingratum ac infeſtum iis à quibus beneficio affectus eſt ſignificantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robuſtior euaſerit, ex conſortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal eſſe videtur. Siquidem cum aeris conſtitutio peſtilens eſt, omniáque tam animata quàm inanima, ea afficiuntur, quotquot hoc veſcuntur animali, ſoli ab hac lue immunes ſeruantur. Ideóque eo tempore regi in cibo ſumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idémque iis qui quod diis miniſtrent puri caſtique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

COMMENTARIOLA.

Columbam.] Dicit περιστερὰν, quæ ſpecies Columbarum ea eſt, quæ pedes habet plumis veſtitos, quæ in ædibus cicurantur, imo ſub grabatis nidulantur, quare Veneti *Subſcabellas* vocant. Apollonius περιστερὰν dictam exiſtimat, παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾶν. quòd amet ſupra modum.

Mas enim, &c.] Ariſtoteles, nec vllus quod ſciam præter Horum, dicit marem Columbarum abacto patre matrem inire. Scribit quidem lib. 9. hiſt. animal. pullos omnes ab illo ſubigi. ὅταν δ' ἐκ τῆς νοσσιᾶς ἐξιέναι μέλλῃ, πάντας ὁ ἄρρην ὀχεύει. *Cùm è nido prodituri ſunt, omnes mas init.*

Siquidem cùm aeris conſtitutio, &c.] Quis vnquam medicus ſomniauit Columbam contra peſtem alexipharmacum eſſe: Si aliquis eſt, faſtidiuit certè ille theriacam. Plinius lib. 29. cap. 4. Scriptum reliquit Columbarum carnem auxiliari contra ſerpentes, quod medicina noſtra non experitur. Si certum eſſet, quod hic ſcribit Horus, dignior eſſet Columba, quæ ambroſiam ad Iouem ferret, & in hoc carmine Odyſſ. μ.

------ πέλειαι

Τρήρωνες, ταί τ' ἀμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσιν.

Columba timida, quæ ambroſiam Ioui patri ferunt. Laudabilior eſſet Homerus. Columbarum caro pinguior quidem eſt turturum & palumborum carne, ſed minus grata palato, ideoque non digna eſt regum menſis.

Traditur & hoc animal felle carere.] Quædam ſunt animalia quæ felle carent, vt aſinus, delphinus, & alia, inter quæ non recenſetur Columba, quæ non in iecore, ſed habet in ventre & inteſtinis, vti coruus, coturnix, hirundo, & paſſer. Ariſtoteles lib. 2. hiſt. animal. ἔνιοι γὰρ πρὸς τῇ κοιλίᾳ ἔχουσιν, οἱ δὲ πρὸς τοῖς ἐντέροις τὴν χολὴν, οἷον περιστερὰ, κόραξ, ὄρτυξ, χελιδὼν, στρουθός. Non diu eſt cum coquum vidi qui in Columba fel quæreret, vt curioſo cuidam ſatisfaceret, ſed non inuentum eſt.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νζ.

HIEROGLYPHICVM 57.

Πῶς τὸ ἀδύνατον γενέσθαι.

Ἀδύνατον δὲ γενέσθαι σημαίνοντες, πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι περιπατοῦντας ζωγραφοῦσιν. οἱ καὶ ἄλλως βουλόμενοι τὸ αὐτὸ σημαίνειν, ἀκέφαλον ἄνθρωπον περιπατοῦντα ζωγραφοῦσιν. ἀδύνατα δὲ ἀμφότερα ὑπάρχοντα, εὐλόγως εἰς τοῦτο παρειλήφασι.

Quomodo id quod fieri non poteſt.

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem ſignificare volentes, hominem abſque capite gradientem pingunt: quorum vtrumque cum ex eorum numero ſit quæ fieri non poſſint, meritò ad hoc innuendum ſumpta ſunt.

IOannes Caſtriota Turcica circumciſione Schenderbech, hoc eſt, Alexander dominus nuncupatus, bellica virtute celeberrimus, id primùm conabatur, vt hoſtium duces interimeret: cauſam rogatus reſpondit, Caput primò amputandum eſſe, illo cæſo truncum ſtare non poſſe. Se nullum ſcire animal inter volucres, piſces, & quadrupedes, quod caſſum capite viuat. Quia caput continet principales ſenſus, omnéque id quod in homine eſt ἡγεμονικὸν, vt ait Plato lib. 12. de legibus. Continet cerebrum partem principem ad indiuidui totius conſeruationem abſolutè neceſſariam, cerebrum inquam, ſuis meningibus conueſtitum, quod omnium animalium actionum efficiens eſt, ſine quibus homo, non homo, ſed truncus potius dicendus ſit, ſine ſenſu, ſine motu. Certè Ariſtoteles dempto capite quemquam progredi poſſe negat: quia abſcindi non poteſt, quin ſimul abſcindantur nerui, qui ſunt ſpirituum animalium latores, imperij à cerebro miſſi caduceatores, inſtrumenta & velut duces localis motus. Videmus ſola obſtructione, ſola refrigeratione, vel inflammatione, aut alia ſimili affectione neruis obſeſſis, perire motum: multò magis peribit ſectione, qua omnis ſpes ſpiritibus animalibus abſcinditur vlterius progrediendi. Natura ita comparatum eſt vt membra quæ ab aliqua parte facultatem emendicant, nunquam actionem obeant, niſi ſpiritus facultatum inſtrumenta ab illis mutuentur, quos profectò mutuati non poſſunt niſi habeant ad ſua principia continuitatem.

Sed dicet aliquis, nerui pedum non à capite, nec à ceruice, ſed ex tribus poſtremis lumborum paribus & quatuor ſupremis oſſis ſacri originem ducunt. Poſſunt igitur reſecto capite ſpiritus ſubminiſtrare, ſubminiſtratis ſpiritibus quid vetabit hominem ſine capite incedere, maximè cùm commentator ille cognominatus, Auerrois lib. 7. Phyſicorum commento 4. arietem ſe vidiſſe affirmet, qui reſecto capite incederet. Quòd ſi Mahometano non credimus, Chriſtianis credamus, qui ſcribunt D. Dionyſium Francorum Apoſtolum martyrio Lutetiæ coronatum, poſtea quàm reſectum illi caput eſt, duas illud leucas tuliſſe. Io. Bapt. Mantuanus Faſtorum lib. 10.

Cum ſociis pœna capitali affectus in vlnas
Ipſe ſuum caput aſſumpſit, truncúſque propinquum
Attulit in cellem, quo nunc ſublimia regum
Buſta loco reſident magni ſub culmine templi.

Vt huic obiectioni ſatisfiat, ſcienda res notatu digniſſima ab antiquis ignorata: Omnium neruorum vnicum eſſe principium, & à ſuperiore medulla omnes quaſi ab vno fonte enaſci, non ſecus ac in cauda equina pili ferè omnes à ſuprema parte exorti, alij in ſupremam caudæ partem, alij in medium deſinunt, alij ad extremam vſque feruntur: haud diſpari ratione neruorum omnium ſpinalis medullæ propagines, ab eodem puncto enatæ aliæ in cerebrum, in thoracem aliæ, aliæ in inferiores partes deſinunt. Hinc fit vt læſa ceruicis medulla pereat interdum femoris motus illæſis brachiis & thorace. Ex quibus miſſis aliis breuitatis cauſa rationibus, veritas hieroglyphici Ægyptiaci defenditur, & ſatisfit obiectioni.

Si quod de nobilioribus animalibus priuatum capite ambulauit, miraculo eſt adſcribendum. Dixi de nobilioribus, quo enim animal minus eſt nobile, minus etiam indiget capite ad inceſſum, quod ex Ariſtotele lib. de iuuent. & ſeneſt. quadantenus colligi poteſt. Videmus veſpas & muſcas dempto à pueris capite, aliquandiu incedere & volitare.

D. Ambroſius in Pſalm. 118. Serm. 20. Caput eſt, inquit, vt formam generis humani conſideremus, quod fouet membra omnia, & dirigit atque implet ſenſibus. Senſus enim ſapientis in Capite eius. Inde ductus venarum meatúſque ſpiritus ſanguinis vires in totius partes corporis deriuantur. Luſtrat omnia, ornat omnia. Sublato capite, corpus ſine nomine eſt. Non agnoſcitur, nec vlla ſupereſt vſura viuendi. Propterea qui in aliquo damnatur crimine, eò quòd ornamentum eſt totius corporis, caput abdicatur, & qui turpi vel ſceleſto reatu belluinæ obſcœnitatis illuuiem, vel beſtialis immanitatis horrorem commiſiſſe detecti ſunt, tanquam ij qui propoſito humanæ moderationis exciderint, formam quoque humanæ conditionis iubentur exuere. Reciſo enim capite reliqui corporis truncus beſtiarum corpori comparatur, & ſapientiæ arce fraudatur, qui ſapientiæ non potuit tenere rationem. Sepelitur igitur ſine decore ſuo corpus. In capite etenim vigor vitæ, in capite eſt gratia venuſtatis.

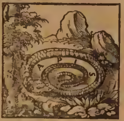
IEPO-

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νη.

HIEROGLYPHICVM 58.

Πῶς βασιλέα κάκιστον.

Βασιλέα δὲ κάκιστον δηλοῦντες, ὄφιν ζωγραφοῦσι κοσμοειδῶς ἐσχηματισμένον, οὗ τὴν οὐρὰν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐν μέσῳ τῷ εἰλίγματι γράφουσιν, αἰνιττόμενοι γράφειν τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ὄφεως παρ' Αἰγυπτίοις ἐστὶ μεισί.

Quomodo regem peſſimum.

Regem autem peßimum ſignificantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione ſcribunt, obſcurè innuentes ſe regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Aegyptios nomen eſt Meiſi.

COMMENTARIOLA.

SErpentem flexos ſinuantem corpus in orbes, ſymbolum peſſimi ex Tertulliani loco fortè monſtrari poterit. Ille libro aduerſus Valentinianos ſerpentem poſtquam diuinæ maieſtatis prædonem vocauit. Abſcondat, inquit, ſe ſerpens quantum poteſt, totámque prudentiam in tenebrarum ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus ſeriem ſuam euoluat, tortuosè procedat, nec ſemel totus, lucifuga beſtia. Improbi in his verbis imago eſt. Diuinæ enim maieſtatis cum ſit prædo, calliditate prudentiam mentitur, & laudem, vt ait Valer. Max. lib. 7. cap. 3. occulto magis tramite, quàm aperta via petit, flexuosè ſe gerit vbique, abominatur lucem, & meritò in cæca ergaſtula compingitur. Improbus denique lucifuga beſtia vocetur.

Diabolus, qui eſt Rex & Princeps huius mundi Ioann. cap. 12. ſerpente figuratur. Origenes in Cantic. Homil. 4. explicans illa verba Salomonis, *Tria ſunt quæ impoßibile eſt mihi intelligere, & quartum quod ignoro, viam ſerpentis ſupra petram, &c.* Serpentis, inquit, id eſt, diaboli, veſtigia, id eſt, ſigna aliqua peccati, in hac petra, quæ eſt Chriſtus, inueniri non poſſunt. In eadem verba Ambroſius cap. 3. lib. de Salomone eadem propemodum habet.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ νθ.

HIEROGLYPHICVM 59.

Πῶς βασιλέα φύλακα.

Ἑτέρως δὲ βασιλέα φύλακα δηλοῦντες, τὸν μὲν ὄφιν ἐγρηγορότα ζωγραφοῦσιν. ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως, φύλακα ζωγραφοῦσιν, οὗτος γὰρ φύλαξ ἐστὶ τοῦ παντὸς κόσμου καὶ ἑκάστοτε τὸν βασιλέα ἐπεγρήγορεῖν δεῖ.

Quomodo regem cuſtodem.

Aliter quoque regem cuſtodem ſignantes, anguem quidem vigilantem pingunt, ſed pro regis nomine cuſtodem aduectunt. Hic enim totius orbis cuſtos eſt. Itaque regem aßiduè vigilantem eſſe oportere.

COMMENTARIOLA.

SErpens vigilantis cuſtodis eſt ſymbolum, animal eſt peruigil, & viſu acutiſſimo, inde aureo velleri adiunctus cuſtos.

Peruigilem ſupereſt herbis ſopire draconem,
Qui criſta, linguiſque tribus præſignis, & vncis
Dentibus horrendus, cuſtos erat arboris aureæ.
Hunc poſtquam ſparſit lethæi gramine ſucci,
Verbaque ter dixit placidos facientia ſomnos,
Quæ mare turbatum, quæ concita flumina ſiſtunt.
Somnus in ignotos oculos vbi venit, &c.

lib. 7. Metamorph. Adiunctus etiam cuſtos eſt Heſperidum malis aureis. Apud Philoſtratum in inſulatum icone, draco montem in quo theſaurus ſit defoſſus ſeruare legitur. Et ὄφις, quod eſt ſerpens deducitur ab ὄπτω, quod eſt *video*. Et draco παρὰ τὸ δέρκειν, quod item eſt *videre*. Rectè igitur Ægyptij ſerpente regem cuſtodem ſignificabant. Omnium enim ſomnos, vt ſcribit Seneca conſolat. ad Polyb. Regis vigilantia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius induſtria, omnium vacationem illius occupatio.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα
Ὧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσα μέμηλε.

Non decet virum conſiliarium, cui populi commiſſi ſunt, tantáque incumbunt, tota nocte dormire, vt apud Homerum Il. β. ſomnus ſub Neſtoris perſona de Iouis mandato Agamemnonem affatur.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξ'. *HIEROGLYPHICVM* 60.

Πῶς μηνύουσι κοσμοκράτορα.

Πάλιν δὲ τὸν βασιλέα κοσμοκράτορα νομίζοντες καὶ μηνύοντες, αὐτὸν μὲν ὄφιν ζωγραφοῦσιν. ἐν μέσῳ δὲ αὐτοῦ, οἶκον μέγαν δεικνύουσιν εὐλόγως. ὁ γὰρ βασίλειος οἶκος παρ' αὐτοῦ * ἐν τῷ κόσμῳ.

Quomodo mundi notent dominum.

Rurſus regem orbis moderatorem exiſtimantes, & indicantes, ipſum quidem anguem pingunt, ſed in eius medio magnam domum effingunt ac repræſentant: nec ſanè abſque ratione. Regia enim domus quæ ab eo regitur in mundo eſt.

COMMENTARIOLA.

PLato lib. 5. Legum, ſuam Rempublicam in prouinciæ medio ſtatuit. Et Thomas Morus Amaurotum ſuæ Vtopiæ metropolin, vnde ſenes & rerum peritiſſimi quatuor & quinquaginta vrbibus iura dabant ſenatu conuocatu, in inſulæ vmbilico ſtatuit. Apes, quorum politia archetypus ſit regni præclariſſimè conſtituti, aulam ſuo regi in meditullio ponunt. Seneca lib. 1. de Clem. Natura commenta eſt regem, quod ex aliis animalibus licet cognoſcere, & ex apibus, quarum regi ampliſſimum cubile eſt, medióque ac tutiſſimo loco. Calanus Indorum Gymnoſophiſta, exemplum imperij Alexandro daturus, corium in medium coniecit aridum & retorridum, cuius oram calcauit, qua depreſſa cæteræ extulerunt ſeſe. Idipſum circunquaque faciens idem euenit, quoad in medio pedem fixit, tunc omnes partes quieuerunt. Ea imagine ſignificauit Gymnoſophiſta, regi in medio regni immorandum, ibi habendam aulam, neque ab ea procul vagandum.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξα'. *HIEROGLYPHICVM* 61.

Πῶς λαὸν πειθήνιον βασιλεῖ.

Λαὸν πρὸς βασιλέα πειθήνιον δηλοῦντες, μέλισσαν ζωγραφοῦσι καὶ γὰρ μόνον τῶν ἄλλων ζώων, βασιλέα ἔχει, ᾧ τὸ λοιπὸν τῶν μελισσῶν ἕπεται πλῆθος, καθὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι πείθονται βασιλεῖ, αἰνίττονται δὲ ἐκ τῆς τοῦ μέλιτος * ἐκ τῆς τοῦ κέντρου τοῦ ζώου δυνάμεως * χρηστὸν ἅμα καὶ εὔτονον εἶναι πρὸς διοίκησιν.

χρηστότατος ἢ βασιλέα.

Quomodo populum regi morigerum.

Populum principalibus iuſſis obſequentem innuentes, apem pingunt. Sola enim hæc ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo ſequatur, cuíque non ſecus ac vulgus regi, obtemperet. Innuunt autem obſcurè, tum ex mellis inſigni vtilitate, tum ex vi quam in aculeo habet hoc animal, vtilem ſimul ac potentem eſſe ad res gerendas regem.

COMMENTARIOLA.

ORigenes Homil. 2. in Eſaiam: Eſt (inquit) quædam, vt ita dicam, apis ſuper apes: & quomodo inter apes rex quidam eſt, qui nominatur eſſe rex, ſic princeps apium Dominus, &c. Obſequium & obedientiam quam regi ſuo præſtant apes mirificè deſcribit Plinius lib. 11. cap. 17. Mira, inquit, plebei circa regem obedientia. Cùm procedit, vnà eſt totum examen, circáque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cùm populus in labore eſt, ipſe opera intus circuit ſimilis exhortanti, ſolus immunis. Circa eum ſatellites quidam lictoréſque, aſſidui cuſtodes authoritatis. Procedit foras non niſi migraturo examine. Id multo intelligitur antè, aliquot

dibus

diebus murmure intus ſtrepente, apparatus indice diem tempeſtiuum eligentium. Si quis alam ei detruncet, non fugiet examen. Cùm proceſſere, ſe quæque proximam illi cupit eſſe, & in officio conſpici gaudet. Feſſum humeris ſubleuant: validius fatigatum ex toto portant. Si qua laſſata deficit, aut fortè aberrauit, odore proſequitur. Vbicunque ille conſidit, ibi cunctarum caſtra ſunt. Et paulò infra: Duce prehenſo totum tenetur agmen: amiſſo dilabitur, migrátque ad alios. Eſſe vtique ſine rege non poſſunt.

Rex non ſorte eligitur, non genere ſuccedit. Rex, ait Ambroſius, non ſorte ducitur, quia in ſorte euentus eſt, non iudicium, & ſæpe irrationabili caſu ſorte melioribus vltimus quiſque præfertur, neque imperitæ multitudinis vulgari clamore ſignatur, quæ non merita virtutis expendit, nec publicæ vtilitatis emolumenta rimatur, ſed mobilitatis nutat incerto: neque priuilegio ſucceſſionis & generis regalibus thronis inſidet: ſiquidem ignarus publicæ conuerſationis, cautus atque eruditus eſſe non poterit. Adde adulationes atque delicias, quæ teneris inoliræ ætatibus vel acre ingenium eneruare conſueuerunt, tum inſtitutione ſpadonum, quorum plerique ſuo magis quæſtui, quàm vſui publico animum Regis inclinant. Apibus autem Rex naturæ claris formatur inſignibus, vt magnitudine corporis præſtet & ſpecie. Et paulò poſt: Non Indi, non populi Sarmatarum tantam, quantam Apes reuerentiam deuotionis obſeruant, vt nullæ è domibus exire audeant, non in aliquos prodire paſtus, niſi Rex fuerit egreſſus, & volatus ſibi vindicauerit principatum. Et infra: Cum ſit infirma corpore Apis, valida eſt vigore ſapientiæ, & amore virtutis. Denique Regem ſuum ſumma protectione defendunt, & perire pro eo pulchrum putant. Incolumi Rege neſciunt mutare iudicium, mentem inflectere: amiſſo fidem ſeruandi muneris derelinquunt: atque ipſæ ſua mella diripiunt, quod is qui principatum habuit muneris, interemptus eſt.

Tum ex vi quam in aculeo, &c.] Horus apum regem aculeum habere ſcribit, & Baſilius idem aſſerit Homil. 8. in Hexaëmeron: *ἐστὶ κέντρον τῷ βασιλεῖ μελισσῶν, ἀλλ' οὐ χρῆται τούτῳ πρὸς ἄμυναν. νόμοι τινὲς εἰσὶν οὗτοι τῆς φύσεως ἄγραφοι, ἀργοὺς εἶναι πρὸς τιμωρίαν τοὺς τῶν μεγίστων δυναστειῶν ἐπιβαίνοντας. Regi apum aculeus eſt, ſed eo ad vlciſcendum non vtitur. Sunt hæ naturæ leges non ſcriptæ, vt quiſque maxima eſt potentia præditus, ita tardum ad puniendum eſſe oportet.* Ariſtoteles lib. 5. de hiſt. animal. *Εἰ δὲ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, ἔχουσι μὲν, ἀλλ' οὐ τύπτουσι. διὸ ἔνιοι μὲν οὐκ οἴονται ἔχειν αὐτούς. Reges & Duces habent aculeum, ſed non figunt. Quare quidam eos carere arbitrantur.* At qui illi ſunt? Seneca de illis eſt, qui lib. 1. de Clementia: Inſignis, inquit, regi forma eſt, diſſimiliſque cæteris, tum magnitudine, tum nitore. Hoc tamen maximè diſtinguitur. Iracundiſſimæ ac pro cæteris captu pugnaciſſimæ ſunt apes, & aculeos in vulnere relinquunt. Rex ipſe ſine aculeo eſt. Noluit illum natura nec ſæuum eſſe, nec vltionem magno conſtaturam petere, telúmque detraxit, & iram eius inermem reliquit. Exemplum hoc magnis Regibus ingens eſt. Eſt enim illi mos exercere ſe in paruis, & ingentium rerum documenta minima agere. Pudeat ab exiguis animalibus non trahere mores, &c. Cœlius Calcagn. Apologia pro Alphonſo Duce Ferrariæ; Cui rei, inquit, & natura teſtimonium attulit: quæ cùm apibus aculeos dederit, cum ſolis regibus ademit: quaſi ſolis inhoneſtum ſit iraſci, inhoneſtius iram exercere.

Dubitant alij an Rex apum aculeum habeat. Plinius lib. 11. cap. 17. Ecce in re parua, villíſque noſtris annexa, cuius aſſidua copia eſt, non conſtat inter auctores, Rex nullúmne ſolus habeat aculeum, maieſtate tantùm armatus: an dederit eum quidem natura, ſed vſum eius illi tantùm negauerit. Illud conſtat, Imperatorem aculeo non vti. Ælianus ad finem lib. 1. Opinio vna eſt, apum reges non aculeatos eſſe: eſt rurſus altera, eos robore aculeorum peracutorum armatos eſſe: nunquam tamen eo, neque contra homines, neque contra apes vti, quoniam non fas ſit tantæ nationis imperatorem malum admittere. Et paulò poſt: Iam verò hoc vtrumque in illis Regibus quiſpiam admittere poſſit, ſiue aculeo careant ad inferendam iniuriam: ſiue quod habentes, ab iniuria aculeos abſtinere queant, quod etiam longè præſtantius eſt. D. Ambroſius aculeo denatum Regem apum dicit, at non vti. Apibus, inquit, Rex naturæ clarus formatur inſignibus, vt magnitudine corporis præſtet, & ſpecie: tum (quod in Rege præcipuum eſt) morum manſuetudine. Nam etſi habet aculeum, tamen non eo vtitur ad vindicandum. Sunt enim leges naturæ non ſcriptæ literis, ſed impreſſæ moribus, vt leuiores ſint ad puniendum, qui maxima poteſtate potiuntur: Sed & apes illæ quæ non obtemperauerint legibus Regis, pœnitenti ſe mulctant condemnatione, vt immoriantur aculei ſui vulneri. Quod Perſarum populi hodiéque ſeruare dicuntur, vt pro commiſſi precio ipſi in ſe propriæ mortis exequantur ſententiam. Itaque nulli ſicut Reges Perſarum tam grauiſſimas in ſubditos habent leges.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξβʹ.

Πῶς βασιλέα μέρους κόσμου κρατοῦντα.

Βασιλέα δὲ οὐ τοῦ παντὸς κόσμου κρατοῦντα, μέρους δὲ βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίτομον ὄφιν ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες τὸ μὲν βασιλέα διὰ τοῦ ζώου, ἡμίτομον δὲ, ὅτι οὐ τοῦ παντὸς κόσμου.

HIEROGLYPHICVM 62.

Quomodo regem parti orbis imperantem.

Regem autem non toti orbi, ſed parti duntaxat imperantem volentes ſignificare, anguem dimidiatum pingunt, regem quidem per ipſum animal: non toti verò orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus ſit, deſignantes.

COMMENTARIOLA.

INtegras res rebus integris,& dimidiatis dimidiatas denotari par eſt. Si ergo ſerpẽs integer, integræ potentiæ ſymbolum eſt, vt ſequenti dicetur hieroglyphico, dimidiatus ſymbolum erit dimidiatæ.

Hoc hieroglyphico poterat ſignificari Carolus VII. cui primùm Bituriges tantum parebant, quique, vt refert Robertus Gaguignus, cum reliquis Galliæ hiſtoricis, Biturícenſis Rex per deridiculum vocabatur, quo tempore Angli totam penè Galliam occupabant.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξγʹ.

Πῶς παντοκράτορα.

Παντοκράτορα δὲ ἐκ τοῦ ζώου πλειόνως σημαίνουσι, πάλιν τὸν ὁλοτελῆ ὄφιν ζωγραφοῦντες, ἐπεὶ παρ' αὐτοῖς τοῦ παντὸς κόσμου τὸ διῆκόν ἐστι πνεῦμα.

HIEROGLYPHICVM 63.

Quomodo latè rerum potientem.

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant, rurſum integrum pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

COMMENTARIOLA.

COrnelius Tacitus annalium libr. 11. L. Domitius, inquit, mox in imperium & cognomentum Neronis adſcitus: fauor plebis acrior in Domitium, loco præſagij acceptus eſt, vulgabatúrque affuiſſe infantiæ eius Dracones in modum cuſtodum. Fabuloſa & externis miraculis aſſimulata: nam ipſe haudquaquam ſui detractor, vnam omnino anguem in cubiculo viſam narrare ſolitus eſt. Adi Xiphilinum. Inter ſeptemdecim præſagia imperij Auguſti hoc habet Tranquillus: In Aſclepiadis Menderis θεολογουμένων libris, lego Acciam Auguſti Cæſaris matrem, cùm ad ſolemne Apollinis ſacrum media nocte veniſſet, poſita in templo lectica,dum cæteræ matronæ dormirent, obdormiſſe: draconémque repentè irrepſiſſe ad eam, paulóque poſt egreſſum, illamque expergefactam quaſi à concubitu mariti purificaſſe ſe: & ſtatim in corpore eius extitiſſe maculam, velut depicti draconis: nec potuiſſe vnquam eximi, adeò vt mox publicis balneis perpetuò abſtinuerit. Plutarchus in M. Craſſo ſcribit, ſerpentem dormientis Spartaci faciem, cùm primùm Romam venalis ductus eſſet, implicuiſſe. Vxorem eius fatidicam, & Liberi patris afflatam numine, ea re magnam potentiam portendi. Ille deinde effracto Lentuli ludo gladiatorio, cum ſeptuaginta gladiatoribus erupit Capua, manuque ſeruorum quaſi iuſto exercitu comparato, Ceruetium montem in Campania occupauit: vbi cum à Clodio Glabro obſideretur, ei caſtra diripuit, & Campaniam populatus, ruptis Prætorum faſcibus appellatus eſt Imperator.

Sic & apud eos ſpiritus eſt, &c.] Virg. lib. 6. Æneid.

Spiritus intus alit, totámque infuſa per artus
Mens agitat molem, & magno ſe corpore miſcet.

Idem præcedenti libro genium loci ſerpente expreſſerat:

------ adytis cùm lubricus anguis ab imis
Septem ingens gyros, ſeptena volumina traxit,
Amplexus placidè tumulum, lapſúſque per aras:
Cæruleæ cui terga notæ, maculoſus & auro

Squammam

Squammam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus
Mille trahit varios aduerſo ſole colores.
Obſtupuit viſu Aeneas: ille agmine longo
Tandem inter pateras, & leuia pocula ſerpens
Libauitque dapes, rurſúſque innoxius imo
Succeſſit tumulo, & depaſta altaria liquit.
Hoc magis inceptos genitori inſtaurat honores
Incertus Geniumne loci, famulúmne parentis
Eſſe putet.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξδ΄. — *HIEROGLYPHICVM* 64.

Πῶς γναφεα. — Quomodo fullonem.

Γναφεα δὲ δηλοῦντες, δύο πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι ζωγραφοῦσι. τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ τῆς ἑρμοῦ ὁμοιότητος δηλοῦσι.

FVllonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercury ſimilitudine indicant.

COMMENTARIOLA.

CVr Horus fullonem hieroglyphicis potius deſignatum dicit, quàm alios artifices? Quia cùm Ægyptij veſtibus albis delectarentur, maximè ſacerdotes de quibus Herodotus: Linea,inquit, ferunt veſtimenta ſemper recens abluta, &c. Fullonum erat maxima turba in Ægypto, quorum munus eſt veſtes dealbare. Vnde dixit Varro, fullones timere vlulam hoc eſt, res funeſtas & nigras, quas infert vlula inauſpicata auis. Cùm enim fullones maculas albarum veſtium eluerent, neque eorum arte fit opus atris veſtibus, quæ geſtari ſolent in luctu, eleganter ita loquutus eſt Varro.

Ex Mercurij ſimilitudine.] Omnia exemplaria habent ἑρμοῦ, quæ cauſa eſt, cur ex Ioannis Mercerij interpretatione *Mercurij ſimilitudine*, hactenus lectum fuerit. Legerem lubenter, ἔργου *operis*.

In Horo noſtro pedes in aqua fullonis ſunt hieroglyphica. Et fullo in ſacris paginis hieroglyphicum eſt Chriſti, ex D. Hieronymo ſuper Malachiæ Prophetæ caput tertium; & D. Ambroſio in cap. 9. Lucæ: Legimus, inquit, ad villam fullonis aſcendiſſe Eſaiam. Quis eſt iſte fullo, niſi fortè ille qui delicta noſtra lauare conſueuit? Denique ipſe dixit; Si fuerint delicta veſtra ſicut phœnicium, vt niuem dealbabo. Quis eſt iſte fullo, niſi qui indumenta noſtri intellectus abluit, & induens nos indumenta virtutum, ablutis maculis corporalibus, ſoli ſolet offerre diuino?

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξε΄. — *HIEROGLYPHICVM* 65.

Πῶς μῆνα. — Quomodo menſem.

Μῆνα δὲ γράφοντες, σελήνης σχῆμα, καθὼς καὶ προκεῖται, ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἰσημερινὰς μόνας, ἐκ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν τῆς ἡμέρας ὑπαρχούσης, ζωγραφοῦσι, καθ᾽ ἃς καὶ ἀνατέλλει. τῇ δὲ λοιπαῖς δύο, ἐν δυσμαῖς ἐστί.

MEnſem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui ſupra expoſitum eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales duntaxat, die ex viginti quatuor horis conſtituto, quibus & exoritur in noſtro apparens hemiſphærio: reliquis vero duobus in occaſu eſt.

COMMENTARIOLA.

VIde quæ in hieroglyphicum 4. dicta ſunt.

Primus Ægyptiorum menſis Θωὺθ dicebatur Mercurio conſecratus: illi enim omnium fermè rerum principia addicebant. Eo putator Ægyptius vitibus operabatur. Alter Phaoti, quo piſcatores, aliáque publica venationis oblectamenta exorabant. Tertiò, qui Athyr dicitur, pleiades emergebant.

gebant. Mox Chœac ſationi impendebatur. Tybi verò qui totus hyemalis erat, veſtes honeſtiores arcendo frigori inducbantur. Mechir nauigationi maria aperiebat. Phamenoth ad caſtrenſes expeditiones inuitabat. Pharmuti vernantes roſas promittebat. Pachon ſectas iam fruges recondebat. Payni autumnum pronuntiabat. Epephi vindemia carpebatur. At Meſuri qui poſtremus in Auguſtum ferme excurrit, Nilus reſtagnat, & excreſcente aquarum mole latè agros inundat, & fœliciter fœcundat.

Πρῶτος Θωὺθ ἰδίῃ δρεπάνῃ ὑπὸ βότρυν ἐγείρει
Ἰχθυβόλοισι Φαωφὶ φέρει πανδήμιον ἄγρην.
Πληιάδων φαίνουσαν Ἀθὺρ τεκμαίρεται ὥρην.
Χοιὰκ σπειρομένων σταχύων δείκνυσι γενέθλην.
Τῦβι δὲ πορφύρεον βουληφόρον εἷμα πιτναίνει.
Σημαίνει πλωτῆρσι Μεχεὶρ πλόον ἀμφιπολεύειν.
Ἄρεος ὅπλα φέρειν Φαμενὼθ δείκνυσι μαχηταῖς,
Εἰαρινῶν Φαρμουθὶ ῥόδων πρωτάγγελός ἐστι.
Λήια δ' αὐανθέντα σταχύων δρεπάνοισι φυλάσσει.
Εὐκάρπου δ' Παϋνὶ προάγγελός ἐστιν ὀπώρης.
Καὶ σταφυλὴν χαρίεσσαν Ἐπιφὶ πατρὸς ἔστιν ἐπηφὶ.
Καὶ Μεσορὶ Νειλῷο φέρει φυσίζοον ὕδωρ.
Perſequitur ferro vites Thoth primus adunco,
Retibus, & laqueis populatur ſtagna Phaothi.
Spectat Athyr primo Pliadas emergere cælo.
Altrices Chœac committit ſemina terræ.
Purpureum Tybe & ſapientem extendit amictum.
At prius intercluſa Mechir ſecat æquora puppi,
Bellà mouet Phamenoth, Mauortiaque induit arma.
Vernantes Pharmuthi roſas mox afflore monſtrat.
Arentéſque Pachon conducit in horrea fruges.
Fertilis autumni prænuntius eſto Payni.
Vitibus ingentes botryas decerpit Epephi,
At Meſori Nili genitales inuehit vndas.

Octo & viginti dies.] Annorum numerus quibus Oſiris regnaſſe memoratur. Octo ſunt & viginti, vt ſcribit Plutarchus lib. de Iſ. & Oſir. quos ad dies, quibus Luna ſuas vices obit, referunt. Et materiam quam in Oſiridis ſepulchro exornant, in lunarem ſecant: quòd luna ad ſolem accedens lucere deſinat, & oculis noſtris auferatur. Tum verò in partes 14. Oſiridem comminutum ferunt, eas referentes ad dierum numerum, qui inter plenilunium & neomeniam, id eſt, nouam lunam interſunt. Diem verò quo ſe luna radiis ſolis ſubducit vlterius abiens, perfectum boni appellant. Oſirim enim tum beneficum, tum fortem, interpretantur. Putant etiam Nili incrementa ad luces lunæ non carere analogia. Maximum enim incrementum quod fit circa Elephantinam cubitorum octo & viginti diebus, quibus totum ambitum luna perficit, comparatur. Minimum autem quod circa Mendeta & Xoin ſex cubitorum contigit, ad lunam διχότομον, id eſt, ſemidimidiatam transfertur. Mediocre verò quod & iuſtum eſt, & circa Memphin annotatur, cubitorum 14. plenilunio reſpondet.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξς. — *HIEROGLYPHICVM 66.*

Πῶς ἅρπαγα, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον.

Ἅρπαγα δὲ, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πολύγονον, καὶ πολύτεκνον ὑπάρχειν καὶ μαινόμενον. ἐπὰν γὰρ ἁρπάσαι τὶ βουλόμενος ἀποτύχῃ θυμωθεὶς καθ' αὑτοῦ μαίνεται.

Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.

Aeterùm rapa ē. fœcundum, aut inſanū vulētes innuer, Crocodilū pingunt, quod fœcundū maximè ſit hoc animal, multos, que liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expectata præda exciderit, indignabundus in ſe ipſe furit.

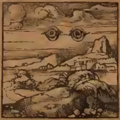
COMMENTARIOLA.

DIodorus Sic. lib. 3. biblioth. ὁ δὲ Κροκόδειλος σημαντικός ἐστι κακίας, *Crocodilus malitiæ index eſt.* Clem. Alexandr. Strom. lib. 5. Crocodilum impudentiæ ſymbolum eſſe ſcribit. Cùm enim in templo Ægyptio quod Pylon vocabatur, puellus eſſet depictus, ſenex, accipiter, Crocodilus, & piſcis, his hieroglyphicis hanc ſententiam ſubintelligebant. *O qui naſcimini & interitis, Deus odio impudentiam habet:* puellum generationis, ſenem interitus, accipitrem Dei, piſcem odij, Crocodilum impudentiæ ſymbola habebant Ægyptij.

Rapacem.] Eſt Crocodilus vnguibus & canda ad rapiendum diſcerpendúmque promptiſſimis. Hiatu etiam tanto eſt, vt integrum bouem poſſit excipere.

Multóſque liberos procreet.] Ariſtotel. lib. 5. cap. penult. de Crocodilo fluuiatili: ὁ δὲ ποτάμιος κροκόδειλος τίκτει μὲν ᾠὰ περὶ ἑξήκοντα, λευκὰ τὴν χροιὰν καὶ ἐπικάθηται ἡμέρας ἑξήκοντα. καὶ γὰρ βιοῖ χρόνον πολύν. *Fluuialis Crocodilus parit oua circiter ſexaginta, colore candido. Sexagenos dies incubat: viuit enim diu.* Quod autem poſt hæc ſubiicit Ariſtoteles, & poſt eum Plinius, non eſſe anſerino ouo maiora, falſum eſt. Ex ipſis enim Ægyptiis didicimus oui ſtruthionis magnitudinem propemodum adæquare. Plutarchus de Crocodilorum partu, & fœcunditate hæc ſcribit: Cum in humido partum edere non poſſint, procul autem non auſint: id ſeruant temperamentum, vt exactè futurum incrementum præſentiant, & à partu neque vicinitate offendantur, neque ob diſtantiam, fluminis beneficio vti non poſſint, & ipſa tamen oua loco inhumecto ac ſicco cuſtodiantur. Sexaginta autem catulos pariunt, & totidem dies ceſſant: totidem etiam viuunt annos qui plurimum viuunt.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξζ'.

HIEROGLYPHICVM 67.

Πῶς ἀνατολήν.

ΑΝατολὴν δὲ λέγοντες, δύο ὀφθαλμοὺς κροκοδείλου ζωγραφοῦσιν, ἐπειδήπερ παντὸς σώματος ζώου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται.

Quomodo ortum.

ORtum oſtendentes, geminos Crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex imo corpore emergunt.

COMMENTARIOLA.

ARiſtoteles lib. 2. hiſt. animal. cap. 10. Οἱ δὲ κροκόδειλοι οἱ ποτάμιοι, ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς μὲν ὑός. *Fluuiales Crocodili ſuillos habent oculos.* Crocodilus, vt ſus, habet oculos emiſſitios & extra ſinus prominulos. Plutarchus ad extremum lib. Iſid. & Oſir. pellicula obductos Crocodili oculos facit. Solum ex iis, inquit, qui degunt in humido, à fronte tenuem & perſpicuam quandam pelliculam deducere tradunt, & viſum obtegere, quaſi non viſus videat.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξη.

HIEROGLYPHICVM 68.

Πῶς δύσιν.

ΔΥσιν δὲ λέγοντες, κροκόδειλον κεκυφότα ζωγραφοῦσιν. αὐτότοκον γὰρ καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον.

Quomodo occaſum.

AT occaſum ſignantes, Crocodilum & demittentem oculos pingunt. Ad partum enim facile, & ad venerem maximè procliue eſt hoc animal.

COMMENTARIOLA.

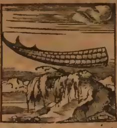
VT in ortu ſol videtur oculos attollere, ita in occaſu cernuus eſſe videtur, & vultum pronus in vndas demittere. Vnde Lucan. lib. 3. Pharſ. ita canit.

——Titan iam pronus in vndas
Ibat.
Ouidius lib. 1. Faſt.
——condere iam vultus ſole parante ſuos.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΟΝ ξθ'. *HIEROGLYPHICVM 69.*

Πῶς σκιάζουσι σκότος.

Σκότος δὲ λέγοντες, Κροκοδείλου οὐρὰν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὐκ ἄλλως εἰς ἀφανισμὸν καὶ ἀπώλειαν φέρει ὁ Κροκόδειλος ὃ ἐὰν λάβηται ζῶον, εἰ μὴ τῇ οὐρᾷ τῇ ἑαυτοῦ διαπληκτίσας ἄτονον παρασκευάσῃ. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ μέρει ἡ τοῦ Κροκοδείλου ἰσχὺς καὶ ἀνδρεία ὑπάρχει. ἱκανῶν δὲ καὶ ἄλλων ὑπαρχόντων σημείων, ἐν τῇ τῶν Κροκοδείλων φύσει, αὐτάρκη τὰ δόξαντα ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμματι εἰπεῖν.

Quomodo tenebras adumbrent.

Porro tenebras ſignificantes, Crocodili caudā pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit Crocodilus quodcunque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum, inualidum reddiderit. Nanque in hac corporis parte præcipua eſt Crocodili vis ac robur. Cæterùm cùm quamplurima alia in Crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

COMMENTARIOLA.

Caudam habet Crocodilus reliquo corpori longitudine parem. Leo Africanus auctor proximè ſuperiore ſæculi cùm in Nilo denocte nauigaret, vt ipſe narrat, à quodam qui in eadem cymba preces Mahometicas ſummiſſa voce dicebat, aduocatus eſt, vt, volenti ex aqua longiorem trabem educere, opitularetur. Trabs illa cauda fuit, quæ miſerum Turcam implicuit & in aquas attraxit. Hic Leo vociferari,& omnes qui vna nauigabant expergiſci,aſſerentes id frequenter in Nilo accidere fraude Crocodilorum, qui ſæpe lintres cauda ſubuertebant, & qui in ea erant depaſcebantur. Hoc hieroglyphicum de cauda & libri & commentariolorum cauda eſto.

οὐκ ἐπίλοιπα πλείονας.

ΩΡΟΥ

ΩΡΟΥ ἈΠΟΛΛΩΝΟΣ Νειλώου, τῆς τῶν παρ' Αἰγυπτίοις ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἑρμηνείας βιβλίον δεύτερον.

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD Aegyptios inſculptarum literarum interpretatione, Liber II.

ΔΙΑ δὲ τῆς δευτέρας πραγματείας, περὶ τῶν λοιπῶν τὸν λόγον ὑγιᾶ σοι παραστήσομαι, ἃ δὲ ἐστὶν ἐξ ἄλλων ἀντιγράφων οὐκ ἔχοντά τινα ἐξήγησιν, ἀναγκαίως ὑπέταξα.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneámque in medium afferam rationem: quæ & cùm ab aliis auctoribus nequaquam ſint expoſitæ, neceſſariò ſubiungenda cenſui.

Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσιν.

Quid ſtellam pingentes, innuant.

Ἀστὴρ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενος, ποτὲ μὲν θεὸν σημαίνει, ποτὲ δὲ νύκτα, ποτὲ δὲ χρόνον, ποτὲ δὲ ψυχὴν ἀνθρώπου ἄρρενος.

Depicta Ægyptiis ſtella nunc deum ſignificat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis maſculi animam.

Τί αἰετοῦ νεοσσόν.

Quid aquilæ pullum.

* Καὶ αἰετοῦ νεοσσὸν, ἀρρενογόνον ἐστὶ * κυκλοειδὲς σημαίνει. ἢ σπέρμα ἀνθρώπου.

Et aquilæ pullus maſculum, & orbiculatum quippiam vel ſemen hominis connotat.

Τί δύο πόδας * συνηγμένους καὶ βεβηκότας.

Quid geminos pedes iunctos ac ſtantes.

Δύο πόδες συνηγμένοι καὶ βεβηκότες, δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι.

Gemini pedes ſimul compacti ac firmati, Solis curſum cum in ſolſtitio eſt hyberno, ſignificant.

Τί ἀνθρώπου καρδίαν φάρυγγος ἠρτημένην.

Quid hominis cor faucibus appenſum.

Ἀνθρώπου καρδία φάρυγγος ἠρτημένη, ἀγαθοῦ ἀνθρώπου στόμα σημαίνει.

Hominis cor faucibus appenſum, boni viri os deſignat.

Πῶς πολέμου στόμα.

Quomodo belli aciẽ, ac frõtẽ exercitus ad prœliũ inſtructi.

Πολέμου στόμα δηλοῦσιν, ἀνθρώπου χεῖρες ζωγραφούμεναι, ἡ μὲν ὅπλον κρατοῦσα, ἡ δὲ τόξον.

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, hæc quidem ſcutum, illa verò arcum tenens.

Τί δάκτυλον.

Quid digitum.

Ἀνθρώπου στόμαχον δηλοῖ δάκτυλος.

Hominis ſtomachum demonſtrat digitus.

Τί αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον.

Quid pudendum manu compreſſum.

Αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον, σωφροσύνην δηλοῖ ἀνθρώπου.

Penis manu cohibitus ac tectus, continentiam hominis innuit.

Πῶς νόσον δηλοῦσιν.

Quomodo morbum ſignificent.

Ἄνθη δὲ ἀνεμώνης, νόσον ἀνθρώπου σημαίνει.

Flores autem anemones, morbum hominis ſignificant.

Πῶς ὀσφὺν ἀνθρώπου.

Quomodo lumbum hominis.

Ὀσφὺν, ἢ στάσιν ἀνθρώπου βουλόμενοι ζωγραφεῖν, τὸ νωτιαῖον ὀστοῦν γράφομεν. τινὲς γὰρ λέγουσι τὸ σπέρμα ἐκεῖθεν φέρεσθαι.

Lumbum aut ſtatum conſtitutionémque hominis volentes notare, os ſpinæ dorſi pingimus. Sunt enim qui dicant hinc ſemen defluere.

Πῶς διαμονὴν, καὶ ἀσφάλειαν * σημαίνει.

Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent. σημαίνουσι.

Ὄρτυγος ὀστέον ζωγραφούμενον, διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν σημαίνει, διότι δυσπαθές ἐστι τὸ τοῦ ζώου ὀστέον.

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippiam indicat, quod difficile huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

Πῶς ὁμόνοιαν.

Ἄνθρωποι δύο ἀξιούμενοι, ὁμόνοιαν δηλοῦσι.

Quomodo concordiam.

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Πῶς ὄχλον.

Ἄνθρωπος καθωπλισμένος, καὶ τοξεύων, ὄχλον σημαίνει.

Quomodo turbam ac tumultum

Armatus homo ſagittáſque iaculans, tumultum ſignificat.

Πῶς ἀναμέτρησιν.

Ἀνθρώπου δάκτυλος, ἀναμέτρησιν σημαίνει.

Quomodo dimenſionem.

Hominis digitus dimenſionem notat.

Πῶς γυναῖκα ἔγγυον.

Γυναῖκα ἔγγυον βουλόμενοι δηλῶσαι, ἡλίου κύκλον σὺν ἀστέρι μετὰ ἡλίου * δίσκου, δίχα τετμημένου σημαίνει.

Quomodo deſponſatam mulierem.

Deſponſatam mulierem volentes oſtendere, Solis circulum, ſimul cum ſtella & ipſo diſco Solis bipartito pingunt.

Πῶς ἄνεμον.

Τὴν ἀνατολὴν ἱέραξ ἐπὶ μετεώρου θέων, ἀνέμους σημαίνει. ἔτι καὶ ἄλλως, ἱέραξ διαπεπταμένος τὰς πτέρυγας ἐν ἀέρι, διον πτέρυγας ἔχων, ἄνεμον σημαίνει.

Quomodo ventum.

Accipiter ortum verſus in ſublime tendens, ventos oſtendit. Item & aliter: Accipiter expanſas in aëre alas habens, ventum, qui alas quaſdam habere videtur, ſignificat.

Πῶς πῦρ.

Καπνὸς εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνων, πῦρ δηλοῖ.

Quomodo ignem.

Fumus in cœlum aſcendens, ignem indicat.

Πῶς ἔργον.

Τὸ ἄρρενος κέρας γραφόμενον, ἔργον σημαίνει.

Quomodo opus.

Maſculi animantis cornu pictum, opus notat.

Πῶς ποινήν.

Τὸ δὲ θηλείας κέρας ζωγραφούμενον, ποινὴν σημαίνει.

Quomodo pœnam.

At fœminæ cornu depictum, vltionem oſtendit.

Πῶς ἀνοσιότητα.

Περιστομὴ σὺν μαχαίρᾳ γραφομένη, ἀνοσιότητα δηλοῖ.

Quomodo impietatem.

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

Πῶς ὥραν.

Ἵππος ποτάμιος γραφόμενος, ὥραν δηλοῖ.

Quomodo horam.

Hippopotamus depictus horam ſignificat.

Πῶς πολυχρόνιον.

Ἐλάφοις κατ' ἐνιαυτὸν βλαστάνει κέρατα. ζωγραφουμένη δὲ πολυχρόνιον σημαίνει.

Quomodo longæuum ac diuturnum.

Ceruis quotannis cornua renaſcuntur. Hic depictus longiſſimam vitam ſignificat.

Πῶς ἀποστροφήν.

Λύκος, ἢ κύων ἀπεστραμμένος, ἀποστροφὴν δηλοῖ.

Quomodo auerſionem.

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

Πῶς μέλλον ἔργον.

Ἀκοὴ ζωγραφουμένη, μέλλον ἔργον σημαίνει.

Quomodo futurum opus.

Auris picta futurum opus ſignificat.

Πῶς φονέα, ἢ αἷμα.

Κροκοδείλου σφὴξ ἀεροπετὴς, ἤτοι αἷμα κροκοδείλου βλαπτικὸν, ἢ φόνον σημαίνει.

Quomodo percuſſorem aut ſanguinem.

Crocodili veſpa per aërem volans, aut Crocodili noxium ſanguinem, aut cædem deſignat.

Πῶς θάνατον.

Νυκτικόραξ, θάνατον σημαίνει. ἄφνω γὰρ ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς κατὰ τὰς νύκτας, ὡς ὁ θάνατος ἄφνω ἐπέρχεται.

Quomodo mortem.

Nycticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic derepente pullos noctu, ſic & mors homines nec opinatò inuadit atque opprimit.

Πῶς

πῶς ἔρωτα.

Παγὶς ἔρωτα ὡς θήραν * τὸ ἀγρα σημαίνει.

πῶς παλαιότατον.

Λόγοι καὶ φύλλα, ἢ βιβλίον ἐσφραγισμένον, παλαιότατον δηλοῖ.

Πῶς * ποιεῖ πολιορκίαν.

Κλίμαξ πολιορκίαν διὰ τὸ ἀνώμαλον.

Πῶς ἄπειρον, μοῦσαν, ἢ μοῖραν.

* περάσματα ἑπτὰ ἐν δυσὶ δακτύλοις περιεχόμενα, μοῦσαν, ἢ ἄπειρον, ἢ τὴν μοῖραν σημαίνει.

Τί σημαίνει γραμμὴ, ἐπικεκαμμένη ἑτέρα.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία. ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένη, δέκα γραμμὰς ἐπιπέδας σημαίνουσι.

Τι δηλοῦσι χελιδόνα γράφοντες.

Τὴν ὁλόχερῆ σημαίνοντες βουλόμενοι κτῆσιν γονικὴν καταλειφθεῖσαν τοῖς υἱέσι, χελιδόνα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ κυλίει ἑαυτὴν εἰς πηλὸν, καὶ κτίζει τοῖς νοττοῖς φωλεὸν, μέλλουσα τεθνάναι.

Τί μέλαιναν περιστεράν.

Γυναῖκα χήραν ἐπιμείνασαν ἄχρι θανάτου θέλοντες σημῆναι, περιστερὰν μέλαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ οὐ συμμίγνυται ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἕως οὗ χηρεύει.

Τι ἰχνεύμονα.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ, καὶ μὴ δυνηθέντα ἑαυτῷ βοηθῆσαι δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἄλλων ἐπικουρίας, θέλοντες δηλῶσαι, ἰχνεύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὅταν ἴδῃ ὄφιν οὐ παρέπεσεν ἐπιτίθεται αὐτῷ, ἀλλὰ βοῇ τοὺς ἄλλους ἐπικαλουμένη, τότε ἐναντιοῦται τῷ ὄφει.

Τί δηλοῦσιν ὀρίγανον ἱερογλυφοῦντες.

Λεῖψιν μυρμήκων βουλόμενοι σημῆναι, ὀρίγανον ἱερογλυφοῦσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ λείπειν τοὺς μύρμηκας, ἀποτιθεμένη ἐν τόπῳ ὁπόθεν ἐξέρχονται.

Τι σκορπίον, καὶ κροκόδειλον.

Ἄνθρωπον ἐχθρὸν ἑτέρῳ ἴσῳ ἐναντιούμενον σημῆναι θέλοντες, σκορπίον καὶ κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν ἑκάτερος γὰρ ἑκάτερον ἀναιρεῖ εἰ δὲ ἐναντίον καὶ ἀναιρετικὸν τοῦ ἑτέρου σημαίνουσι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν, ἢ σκορπίον. ἀλλ' εἰ μὲν ὀξέως ἀναιροῦντα, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν. εἰ δὲ βραδέως ἀναιροῦντα σκορπίον, διὰ τὸ δυσκίνητον.

Τί γαλῆν.

Γυναῖκα ἀνδρὸς ἔργα πράττουσαν βουλόμενοι ση-

Quomodo amorem.

Laqueus amorem, vt feram quandam ſignificat.

Quomodo vetuſtiſſimum.

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

Quomodo obſidionem. ποιεῖ.

Scala obſidionem, quòd inæqualis ſit atquè accliuis.

Quomodo inexpertum, muſam, aut fatum.

Literæ ſeptem duobus incluſæ digitis, muſam, inexpertum, aut fatum ſignificant. γράμματα.

Quid linea ſignificet ſuper alteram inflexa.

Recta linea ſimul cum altera ſupernè inflexa, decem planas lineas indicat.

Quid innuunt, hirundinem pingentes.

Omnes parentum opes filiis relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto ſeipſam volutat, & pullis latebras comparat.

Quid nigram Columbam.

Mulierem viduam, quæ ad mortem vſque in eo permanſerit vitæ ſtatu, volentes ſignificare, nigram pingunt Columbam. Hæc enim quandiu vidua eſt, alteri viro non miſcetur.

Quid ichneumonem.

Hominem inualidum, & qui ſibi per ſe ipſe opem ferre nequeat, ſed aliorum ſe tueatur auxilio, volentes monſtrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conſpecto ſerpente non protinus in eum irruit, ſed vocatis prius clamore aliis, tum demum ei reſiſtit.

Quid notent, origanum in ſacris inſculpentes.

Formicarum abſentiam ac diſceſſum volentes ſignificare, origanum inter ſacras ſculpturas pingunt. Hæc ſiquidem eo in loco condita, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

Quid Scorpium & Crocodilum.

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, ſcorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum ſuſtulerit innuant, aut crocodilum pingunt, aut ſcorpium: ſi celeriter quidem ſuſtulerit, crocodilum: ſi lentè, ſcorpium, ob eius difficilem tardúmque motum.

Quid Muſtellam.

Vbi mulierem quæ viri præſtet opera, volunt

μῆναι, γαλῆν ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ ἄρρενος αἰδοῖον ἔχει, ὡς ὀστάριον.

Τί χοῖρον.

Ὅτι βούλονται ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν φύσιν τοῦ χοίρου τοιαύτην εἶναι.

Πῶς θυμὸν ἄμετρον.

Εἰ δὲ θυμὸν ἄμετρον, ὥστε καὶ ἐκ τούτου πυρέττειν τὸν θυμούμενον, λέοντα γράφουσιν, ἐκσοίζοντα τοὺς ἰδίους σκύμνους. καὶ λέοντα μὲν, διὰ τὸν θυμόν. τοὺς σκύμνους δὲ ἐκσρϊζομένους, ἐπειδὴ τὰ ὀστᾶ τῶν σκύμνων κοπτόμενα πῦρ ἐκβάλλει.

Πῶς γέροντα μουσικόν.

Γέροντα μουσικὸν βουλόμενοι σημῆναι, κύκνον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ἥδιστον μέλος ᾄδει γηράσκων.

Πῶς ἄνδρα δηλοῦσι συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικί.

Ἄνδρα συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ κατὰ μῖξιν βουλόμενοι σημῆναι, δύο κορώνας γράφουσιν. αὗται γὰρ συμμίγνυνται ἀλλήλαις, ὡς μίγνυται ἄνθρωπος κατὰ φύσιν.

Τί δηλοῦσι κάνθαρον τυφλὸν γράφοντες.

Ἄνδρα ὑπὸ ἡλιακῆς ἀκτῖνος πυρέξαντα καὶ ἐντεῦθεν ἀποθανόντα βουλόμενοι σημῆναι, κάνθαρον τυφλὸν γράφουσιν. οὗτος γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τυφλούμενος ἀποθνήσκει.

Τί δηλοῦσιν ἡμίονον γράφοντες.

Γυναῖκα στεῖραν βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίονον γράφουσιν. αὕτη γὰρ διὰ τοῦτο στεῖρά ἐστι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν μήτραν ἐπ' εὐθείας.

Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη.

Γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη πρώτως, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν· εἰ δὲ ἄρρενα, πάλιν ταῦρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ τῆς ὀχείας καταβάλλων, εἰ μὲν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ κατέλθοι, θῆλυ γεννᾶσθαι σημαίνει. εἰ δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατέλθοι ἀπὸ τῆς ὀχείας, ἄρρεν τίκτεται.

Πῶς δηλοῦσι σφῆκας.

Σφῆκας βουλόμενοι σημῆναι, νεκρὸν ἵππον ζωγραφοῦσιν. ἐκ γὰρ αὐτοῦ ἀποθανόντος πολλοὶ γίνονται σφῆκες.

Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν.

Γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν βουλόμενοι σημῆναι, ἵππον πατοῦσαν λύκον ζωγραφοῦσιν. οὐ μόνον γὰρ πατοῦσα τὸν λύκον ἐκτιτρώσκει ἡ ἵππος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴχνος ἐὰν πατήσῃ τοῦ λύκου, παραχρῆμα ἐκτιτρώσκει.

Πῶς ἄνθρωπον ἰατρεύοντα ἑαυτὸν ἀπὸ χρησμοῦ.

exprimere, muſtellam pingunt: quòd hæc maris pudendum habeat velut oſſiculum.

Quid porcum.

Volentes pernicioſum & peſtiferum hominem monſtrare, porcum pingunt: quod eiuſmodi ſit porci natura.

Quomodo immodicam iram.

Quòd ſi immoderatam iracundiam, ex qua qui ea eſt commotus, febrim contraxerit, Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cæſos, quòd catulorum oſſa ſi inter ſe collidantur, ignem emittunt.

Quomodo ſenem Muſicum.

Senem muſicum volentes commonſtrare, cygnum pingunt: quod hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum.

Quomodo virum innuunt cum ſua ipſius vxore congredientem.

Virum qui cum vxore ſua conſuetudinem veneream habeat, innuere ſi velint, geminas cornices pingunt: quòd hæ eodem ſecum inuicem modo naturaliter coëant, quo homines.

Quid ſignificent, cæcum ſcarabæum pingentes.

Hominem qui ex ſolaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabæum, vt qui ſplendore ſolis excæcatus intereat.

Quid Mulam.

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc namque eò ſterilis eſt, quòd matricem rectam non habeat.

Quomodo mulierem quæ puellos fœmineos pepererit.

Mulierem fœminas primùm infantes enixam ſignificantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares verò, rurſus taurum dextrorſum. Is enim ex congreſſu diſcedens, ſi ad læuam conuerſus fuerit, genitam eſſe fœminam indicat, ſi ad dextram, marem.

Quomodo veſpas.

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

Quomodo mulierem abortientem.

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolùm enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus.

Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.

Ἀνθρω-

Ἄνθρωπον ἀπὸ χρησμοῦ ἰατρεύοντα ἑαυτὸν βουλόμενοι σημῆναι, φάσσαν κρατοῦσαν φύλλον δάφνης ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὅτι ἀῤῥωστεῖ, φύλλον ἐπιτίθησι δάφνης εἰς τὴν νοσσιὰν ἑαυτῆς, καὶ ὑγιαίνει.

Πῶς κώνωπας πολλούς.

Κώνωπας πολλοὺς ἐπιφοιτῶντας βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, σκώληκας γράφουσιν. ἐκ τούτων γὰρ γεννῶνται οἱ κώνωπες.

Πῶς ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρου δεχόμενον.

Ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν αὐτοφυῶς, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρου δεχόμενον γράφοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν ἔχουσαν τὰ ὀπίσθια ὀρθά. ἐν ἐκείνοις γὰρ τὴν χολὴν ἔχει.

Πῶς ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν.

Ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν σημῆναι βουλόμενοι, ἀετὸν λίθον βαστάζοντα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ θαλάττης, ἢ ἀπὸ γῆς λίθον ἐπαίρει, καὶ τίθησιν εἰς τὴν ἰδίαν νοσσιὰν, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μένειν.

Πῶς ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ ὑφ᾽ ἑτέρου καταδιωκόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ καταδιωκόμενον ὑπὸ ἰσχυροτέρου, βουλόμενοι σημῆναι, ὠτίδα καὶ ἵππον ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ ἵπταται ὅταν ἴδῃ ἵππον.

Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσι προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον.

Ἄνθρωπον προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον, θέλοντες δηλῶσαι, στρουθὸν καὶ γλαῦκα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ θηρευόμενος, πρὸς τὴν γλαῦκα τρέχει, καὶ πρὸς αὐτῇ ὢν πιέζεται.

Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον βουλόμενοι σημῆναι νυκτερίδα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ μὴ ἔχουσα πτερὰ, ἵπταται.

Πῶς γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν.

Γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πετεινῶν, ὀδόντας καὶ μαστοὺς ἔχει.

Πῶς ἄνθρωπον κηλούμενον ὀρχήσει.

Ἄνθρωπον δὲ ὀρχήσεως καὶ αὐλητικῆς κηλούμενον βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὑπὸ αὐλοῦ καὶ ὀρχήσεως ἁλίσκεται.

Πῶς ἄνθρωπον μυστικόν.

Ἄνθρωπον δὲ μυστικὸν, καὶ τελετὴν βουλόμενοι σημῆ-

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens, conualeſcit.

47

Quomodo culicum copiam.

Excreſcentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

48

Quomodo hominem qui cum ex ſe biliofus non ſit, ab altero tamen bile commoueatur.

Hominem qui ſuapte natura bile careat, ſed eam ab altero ſuſcipiat, notantes, Columbam pingunt dorſo erecto: illic enim bilem habet.

49

Quomodo hominem qui tutò vrbem incolat.

Vt hominem ſignificent, qui tutò vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem geſtet. Hæc enim è mari vel terra ſublatum lapidem in ſuum infert nidum, quo tutior ſit ac firmior.

50

Quomodo inferiorem debiliorémque hominem, quem altius perſequatur.

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior inſectetur, volentes deſignare, otidem & equum pingunt. Hæc enim equo conſpecto protinus auolat.

51

Quomodo eum qui ad proprium patronum confugiens, nullum tamen ab eo ſentit auxilium.

Hominem qui ad proprium patronum confugiat, nec eius ſubleuetur auxilio, monſtrare cupientes, paſſerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

52

Quomodo hominem qui cum viribus non valeat, temere tamen aliquid ſuſcipit, ac audacius ſe gerit.

Imbecillum hominem laſciuientem, tamen & audacius aliquid molientem, cum monſtrare voluerint, veſpertilionem pingunt. Hæc enim etſi alas non habeat volare tamen conatur.

53

Quomodo lactantem mulierem, optiméque nutrientem.

Mulierem lactantem ac bene nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

54

Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.

Hominem ſaltatione tibiarúmque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc ſiquidem tibia ac ſaltatione capitur.

55

Quomodo ſacris initiatum hominem.

Rebus ſacris ceremoniíſque addictum ſignificare,

rei,

ναι, τέττιγα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ διὰ τοῦ στόματος οὐ λαλεῖ, ἀλλὰ διὰ τῆς ῥάχεως φθεγγόμενος, καλὸν μέλος ᾄδει.

Πῶς βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα τοῖς πταίσμασι.

Βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα ἐν τοῖς πταίσμασι βουλόμενοι σημῆναι, ἀετὸν ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ἐν τοῖς ἐρήμοις τόποις ἔχει τὴν νοσσιὰν, καὶ ὑψηλότερος πάντων τῶν πετεινῶν ἵπταται.

Πῶς ἀποκατάστασιν πολυχρόνιον.

Ἀποκατάστασιν δὲ πολυχρόνιον βουλόμενοι σημῆναι, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὅτε γεννᾶται, ἀποκατάστασις γίνεται πραγμάτων. γεννᾶται δὲ τοιούτῳ τρόπῳ. ὅταν μέλλῃ τελευτᾶν ὁ φοῖνιξ, ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὀπὴν ἐκ τοῦ ῥήγματος λαμβάνει, καὶ ἐκ τοῦ ἰχῶρος τοῦ καταρρέοντος ἄλλος γεννᾶται. οὗτός τε ἅμα τῷ πτεροφυῆσαι, σὺν τῷ πατρὶ πορεύεται εἰς τὴν ἡλίου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ παραγενόμενος ἐκεῖ ἅμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, ἐκεῖσε τελευτᾷ. καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὁ νεοσσὸς πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα ἄπεισιν. οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου τοῦτον τὸν ἀποθανόντα φοίνικα θάπτουσι.

Πῶς φιλοπάτορα.

Φιλοπάτορα βουλόμενοι σημῆναι ἄνθρωπον, πελαργὸν ζωγραφοῦσιν. ὑπὸ γὰρ τῶν γεννησάντων ἐκτραφεὶς, οὐ χωρίζεται τῶν ἰδίων πατέρων, ἀλλὰ παραμένει αὐτοῖς ἄχρις ἐσχάτου γήρως, θεραπείαν αὐτοῖς ἀπονέμων.

Πῶς γυναῖκα μισοῦσαν τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα.

Γυναῖκα μισοῦσαν τὸν ἴδιον ἄνδρα, καὶ ἐπιβουλεύουσαν αὐτῷ εἰς θάνατον, μόνον δὲ διὰ μίξιν κολακεύουσαν αὐτὸν, βουλόμενοι σημῆναι ἔχιν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὅταν συγγίνηται τῷ ἄρρενι, στόμα στόματι ἐμβάλλει, καὶ μετὰ τὸ ἀποζευχθῆναι, ἀποδάκνουσα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἄρρενος, ἀναιρεῖ.

Πῶς τέκνα δηλοῦσιν ἐπιβουλεύοντα τῇ μητέρι.

Τέκνα ἐπιβουλεύοντα τῇ μητέρι σημῆναι βουλόμενοι, ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐν τῇ * οὐ τίκτεται, ἀλλ᾽ ἐκβιβρώσκουσα τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς ἐκπορεύεται.

Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ὑπὸ κατηγορίας λοιδορηθέντα καὶ ἀσθενήσαντα.

Ἄνθρωπον ὑπὸ κατηγορίας λοιδορηθέντα καὶ ἀσθενήσαντα ἐντεῦθεν, βουλόμενοι σημῆναι, βασιλίσκον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ τοὺς πλησιάζοντας τῷ ἑαυτοῦ φυσήματι φονεύει.

Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον βουλόμενοι σημῆναι, σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ.

ficantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, ſed dorſo reſonans, pulcherrimum edit dulciſſimúmque concentum.

56

Quomodo ſeorſum agentem regem, nec ſubditorum lapſibus veniam dantem.

Regem qui ſolitudine gaudeat, quíque errata non condonet, ſi velint ſignificare, aquilam pingunt. Hæc enim deſertis in locis nidum ſibi conſtruit, ſublimiúſque cæteris volatilibus volat.

57

Quomodo diuturnam rerum inſtaurationem.

Inſtaurationem autem diuturnam, & quæ poſt multa fiat ſæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum naſcitur, rerum viciſſitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum: iamiam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proücit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cum patre Heliopolin quæ in Ægypto eſt proficiſcitur: quò cum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur: poſt cuius mortem pullus in propriam redit patriam. At phœnicem hunc defunctum Ægyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

58

Quomodo patris amantem.

Patris ſtudioſum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita nunquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſque ſenium vnà permanet, pietatem ipſis obſeruantiámque rependens.

59

Quomodo vxorem quæ virum ſuum odio habeat.

Mulierem quæ virum odio proſequens, eius vitæ inſidietur, ſolúmque ei in coitu blandiatur, deſignare volentes, viperam pingunt. Hæc enim cum mare congrediens, os ori inſerit, & à coitu diſcedens, marem morſo capite interimit.

60

Quomodo liberos matribus inſidiantes.

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptóque matris prodit vtero.

61

Quomodo hominem qui ab accuſatore conuitiis affectus, morbum inde contraxerit.

Hominem qui ex accuſatione conuitiis affectus, in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propiùs accedentes afflatu ſuo perimit.

62

Quomodo hominem qui igne vratur.

Hominem qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

πῶς

Πῶς ἄνθρωπον τυφλόν.

Ἄνθρωπον τυφλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἀσπάλακα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὀφθαλμοὺς οὐκ ἔχει, οὔτε ὁρᾷ.

63

Quomodo cæcum hominem.

Cæcum ſignificantes, talpam pingunt qui neque oculos habet, neque omnino videt.

Πῶς ἀπρόϊτον ἄνθρωπον.

Ἄνθρωπον ἀπρόϊτον βουλόμενοι σημῆναι, μύρμηκα καὶ πτερὰ νυκτερίδος ζωγραφοῦσι, διότι τεθειμένων τῶν πτερῶν εἰς τὴν νοσσιὰν τῶν μυρμήκων, οὐ προέρχεται αὐτῶν τις.

64

Quomodo hominem qui domi ſeſe contineat.

Hominem qui domo non exeat ſignificantes, formicam ſimulque pennas veſpertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipſis egreditur.

Πῶς ἄνθρωπον διὰ τῆς οἰκείας ἐξωλείας βλαπτόμενον.

Ἄνθρωπον διὰ τῆς ἰδίας ἐξωλείας βλαπτόμενον σημῆναι βουλόμενοι, κάστορα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ καταδιωκόμενος, εἰς τὴν ἄγραν τοὺς ἰδίους διδύμους ἀποσπῶν ῥίπτει.

65

Quomodo hominem qui ſibi ipſe damni ac perniciei auctor ſit.

Eum qui proprio & à ſe illato damno lædatur, volentes ſignare, caſtorem pingunt. Hic enim cum ſe venatione peti videt, proprios teſtes euulſos in prædam obiicit.

Πῶς ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου.

Ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον ἔχοντα ὀπίσω ἕτερον μικρὸν πίθηκον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾷ δύο πιθήκους. καὶ τὸν μὲν ἕνα αὐτῶν φιλεῖ λίαν, τὸν δὲ ἕτερον μισεῖ. ὃν δὲ φιλεῖ ἔμπροσθεν βαστάζων φονεύει. ὃν δὲ μισεῖ, ὄπισθεν ἔχει, καὶ ἐκεῖνον ἐκτρέφει.

67

Quomodo hominem qui ſibi inuiſo filio hæreditatem reliquerit.

Hominem cuius bonis inuiſus filius ſucceſſerit, innuentes, ſimium pingunt, retróque paruum alterum. Is enim cum geminos pariat, ex his alterum ſupra modum diligit, alterum odit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, ac deinceps educat.

Πῶς ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα.

Ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον οὐροῦντα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὐρῶν κρύπτει τὸ ἴδιον οὖρον.

68

Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.

Cum notare eum volunt qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Πῶς τινὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα.

Τινὰ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα θέλοντες σημῆναι, αἶγα ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἀναπνεῖ διὰ τῶν ῥωθώνων, καὶ τῶν ὤτων.

69

Quomodo eum qui auditu magis valeat.

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Πῶς ἄστατον.

Τινὰ δὲ ἄστατον καὶ μὴ μένοντα ἐν ταυτῷ ἀλλ' ὁτὲ μὲν ἰσχυρὸν θρασὺν, ὁτὲ δὲ ἀσθενῆ δειλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ὕαιναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ὁτὲ μὲν ἄῤῥην γίνεται, ὁτὲ δὲ θήλεια.

70

Quomodo inſtabilem.

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed interim robuſtum & audacem, interim verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnumquam mas eſt, nonnumquam fœmina.

Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ ἐλαττόνων ἡττώμενον.

Ἄνθρωπον δὲ ἡττώμενον ὑπὸ ἐλαττόνων βουλόμενοι σημῆναι, δύο δέρματα ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸ μὲν ὑαίνης ἐστὶ, τὸ δὲ ἄλλο παρδάλεως. ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇ τὰ δύο ταῦτα δέρματα, τὸ μὲν τῆς παρδάλεως ἀποβάλλει τὰς τρίχας, τὸ δὲ ἄλλο οὔ.

71

Quomodo eum qui ab inferioribus victus ſit.

Eum qui inferiori & inualidiori ceſſerit, cum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænæ vnam, alteram pardi. Hæ enim ſi ſimul iungantur, pardi quidem pellis pilos abiicit, altera non item.

Πῶς ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγινόμενον.

Ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγινόμενον δηλοῦντες, ὕαιναν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. ἐὰν δὲ νικώμενον, ἀνάπαλιν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ διωκομένη ἐὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στραφῇ, ἀναιρεῖ τὸν διώκοντα. ἐὰν δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ διώκοντος.

72

Quomodo hominem inimico ſuperiorem.

Eum qui inimico ſuperior euaſerit, monſtrantes, hyænam ad dextram verſam pingunt, rurſus eandem ſiniſtrorſum, victum docentes. Hæc enim cum ab aduerſario inuaditur, ſi ad dextram deflexerit, perſequentem interimit: ſi ad ſiniſtram, ab eodem petimitur.

Πῶς ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως.

Ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως ἄχρι θανάτου βουλόμενοι δηλῶσαι, δέρμα ὑαίνης ζωγραφοῦσιν. ἐὰν γάρ τις τὸ δέρμα τοῦτο περιβάλληται, καὶ παρέλθῃ διά τινων ἐχθρῶν, οὐ μὴ ἀδικηθήσεται ὑπό τινος, ἀλλὰ παρέρχεται ἀφόβως.

Πῶς ἄνθρωπον διαδράντα τοῖς ἰδίοις ἐχθροῖς.

Ἄνθρωπον διαδράντα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, καὶ μετὰ ζημίας μικρᾶς ἀπαλλαγέντα βουλόμενοι σημῆναι, λύκον ζωγραφοῦσιν, ἀπολέσαντα τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς. οὗτος γὰρ μέλλων θηρεύεσθαι, ἀποβάλλει τὰς τρίχας καὶ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς.

Πῶς ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

Ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βουλόμενοι σημῆναι, λύκον καὶ λίθον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὔτε σίδηρον, οὔτε ῥάβδον φοβεῖται, ἀλλὰ μόνον λίθον. ἀμέλει ἐάν τις προσρίψῃ τούτῳ λίθον, εὑρίσκει αὐτὸν πτοούμενον, καὶ ὅπου ἂν πληγῇ τῷ λίθῳ ὁ λύκος, σκώληκας ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρει.

Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ θυμῷ σωφρονισθέντα ὑπὸ πυρός.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς σωφρονισθέντα, καὶ ἐπὶ θυμῷ, θέλοντες δηλῶσαι, λέοντας καὶ δᾷδας ζωγραφοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο φοβεῖται ὁ λέων, ὡς τὰς ἀνημμένας δᾷδας. καὶ ὑπ᾽ οὐδενὸς δαμάζεται ὡς ὑπὸ τούτων.

Πῶς ἄνθρωπον πυρέττοντα, καὶ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ θεραπευθέντα.

Ἄνθρωπον πυρέττοντα καὶ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ θεραπευθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι πίθηκον τρώγοντα. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πυρέξῃ, φαγὼν πίθηκα ὑγιαίνει.

Πῶς ἄνθρωπον σωφρονισθέντα ἀπὸ τῆς προτέρας ὀχλήσεως.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ὀχλήσεως τῆς προτέρας ὕστερον σωφρονισθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, ταῦρον ζωγραφοῦσι περιδεδεμένον ἀγριοσυκέᾳ. οὗτος γὰρ ὅταν ὀργᾷ, δεσμεῖται ἀγριοσυκῇ, καὶ ἡμεροῦται.

Πῶς ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα εὐμετάβλητον.

Ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα εὐμετάβλητον, καὶ μὴ σταθηράν, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ζωγραφοῦσι περιδεδεμένον τὸ δεξιὸν γόνυ. τοῦτον γὰρ ἐὰν δήσῃς τῷ δεξιῷ γόνατι, κατακολουθοῦντα παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. ἀεὶ δὲ ὁ ταῦρος εἰς σωφροσύνην παραλαμβάνεται, διότι οὐδέποτε τῆς θηλείας ἐπιβαίνει μετὰ τὴν σύλληψιν.

73

Quomodo eum qui intrepidè oblatas ſibi pertulerit calamitates.

Eum qui ad extremum vſque vitæ ſpiritum omnes in quas incidit calamitates æquo & conſtanti ſuperarit ac paſſus ſit animo, ſi velint monſtrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim ſuccinctus quis, etſi per medios hoſtes feratur, intrepidus indemniſque prætcribit.

74

Quomodo hominem ab hoſtibus oppreſſum.

Circumuentum oppreſſumque ab hoſtibus, & qui minimo ſeſe à diſcrimine & damno exemerit, indicare volentes, lupum pingunt amiſſa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremámque caudam reſecat.

75

Quomodo hominem ea timentem quæ ſibi ex improuiſo, occultáque quadam ratione contingunt.

Eum qui diſcrimina timeat ſibi ex inſperato occultóque obiecta, dum monſtrare voluerint, lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque ſibi à ferro, neque à virga, ſed à lapide duntaxat timet. Nimirum ſi quis in eum lapidem coniecerit, de repente conſternatum deprehendet, & vbicunque lapis ei vulnus inflixerit, ibi ſuccreſcere ſolent pullulareque vermes.

76

Quomodo hominem ob iracundiam igne caſtigatum.

Hominem igne caſtigatum, idque ob furorem, volentes monſtrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo, atque accenſas faces, nulláque magis re domatur, quàm his.

77

Quomodo febricitantem hominem qui ſibi ipſe medeatur.

Eum qui febri laborans ſe ipſe curet, monſtrantes, Leonem pingunt, qui ſimiam voret. Hic enim febre correptus, ſi ſimiam vorarit, protinus conualeſcit.

78

Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.

Eum qui ex iis in quas paulò antè inciderit calamitatibus poſteà modeſtior euaſerit, ſi innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Hic enim ſi ferociat, caprifico ligatus manſueſcit.

79

Quomodo hominem necdum certa ſtabilique temperantia præditum.

Dubiæ parúmque ſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris, iuncturam pedis conſequi deprehendes. Porrò taurus ſemper in temperantiæ exemplum & indicium aſſumitur, propterea quòd nunquam poſt conceptum fœminam init.

Πῶς

Πῶς ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορέοικον.

Ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορέοικον βουλόμενοι σημῆναι, αὐτὰ τὰ ζῶα γράφουσι τρώγοντα κόνυζαν, ταῦτα γὰρ φαγόντα κόνυζαν, ἀποθνήσκει δίψῃ κατασχεθέντα.

Πῶς ἄνθρωπον τρώγοντα δηλοῦσιν.

Ἄνθρωπον τρώγοντα βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὸ στόμα ἀνεῳγμένον. οὗτος γὰρ *

Πῶς ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον σημαίνουσιν.

Ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ἔχοντα ἴβεως πτερὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ζωγραφοῦσι. τούτου γὰρ ἐὰν ἴβεως πτερῷ θίγῃς, ἀκίνητον εὑρήσεις.

Πῶς γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ.

Γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ βουλόμενοι σημῆναι, λέαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ δὶς οὐ κυΐσκει.

Πῶς ἄνθρωπον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν ἄμορφον.

Ἄνθρωπον ἄμορφον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν, ὕστερον δὲ μορφωθέντα βουλόμενοι σημῆναι, ἄρκτον ἐγκυμονοῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ αἷμα συνεστραμμένον καὶ πεπηγὸς τίκτει. ὕστερον δὲ τοῦτο θαλπόμενον ἐν τοῖς ἰδίοις μηροῖς διατυποῦται, καὶ τῇ γλώττῃ λειχόμενον τελειοῦται.

Πῶς ἄνθρωπον ἰσχυρὸν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικόν.

Ἄνθρωπον ἰσχυρὸν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικόν βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσιν, ἔχοντα τὴν προβοσκίδα. ἐκεῖνος γὰρ ταύτῃ ὀσφραίνεται, καὶ κρατεῖ τῶν προσπιπτόντων.

Πῶς ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην.

Ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα καὶ κριὸν ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ θεωρῶν τὸν κριὸν φεύγει.

Πῶς βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον.

Βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι μετὰ χοίρου. ἐκεῖνος γὰρ ἀκούων φωνῆς χοίρου, φεύγει.

Πῶς ἄνθρωπον ὀξέως μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον.

Ἄνθρωπον ὀξέως μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον καὶ ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν, φεύγει.

Πῶς ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς.

Ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι καταορύτ-

80

Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes ſignificare, ipſa pingunt animantia conyza veſcentia. Hanc enim herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

81

Quomodo hominem edentem innuunt.

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

82

Quomodo rapacem & inertem.

Rapacem ſimul & pigrum inertémque hominem ſignificant, crocodilum pingentes qui ibis pennam in capite habeat. Hunc enim ſi ibis pennatangas, immotum deprehendes.

83

Quomodo mulierem ſemel enixam.

Semel enixam mulierem ſignificant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

84

Quomodo hominem primùm rudem, informémque editum.

Hominem qui initio quidem informis natus ſit,ſed poſteà formam accepetit,innuunt depicta vrſa prægnante. Hæc namque ſanguinem primùm condenſatum & concretum parit: hunc poſteà propriis fouens fœmoribus,efformat, linguáque lambens perficit.

85

Quomodo robuſtum hominem, quæque è re ſuâ ſint ſubolfacientem.

Eum qui ſimul & viribus & ingenio valeat,ad ea dignoſcenda quæ vtilia ſint, volentes ſignificare, elephantum pingunt cum ſua proboſcide. Hac enim odoratur,& incidentia conſequitur.

86

Quomodo regem à ſtultitia imprudentiáque abhorrentem.

Regem qui omni ſtudio ſtultitiam fugiat ac imprudentiam, ſignificant, elephantum & arietem ſimul pingentes. Ille enim viſo ariete fugit.

87

Quomodo regem qui nugatorem auerſetur.

Regem qui nugacem vitet hominem,elephantum cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

88

Quomodo hominem qui celeriter quidem ſed inconſultò inconſideratéque moueatur.

Eum ſignificantes qui àgilis ſit & velox, ſed qui tamen abſque iudicio ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac ſiquidem conſpecta,temerè in fugam vertitur ceruus.

89

Quomodo hominem qui ſuæ proſpiciat ſepulturæ.

Vt denotent eum qui de ſua ſolicitus eſt ſepultura, elephantem pingunt proprios dentes

σοντα τοὺς ἰδίους ὀδόντας. τούτους γὰρ πεσόντας λαβὼν κατορύττει.

Πῶς ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον.

Ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλῶσαι, κορώνην ἀποθανοῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ᾽ Αἰγυπτίους. τὸ δὲ ἔτος κατ᾽ Αἰγυπτίους τεττάρων ἐνιαυτῶν.

Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτοῦ κρύπτοντα κακίαν.

Ἄνθρωπον ἀσφαλιζόμενον ἑαυτοῦ κακίαν, καὶ ἀποκρύπτοντα ἑαυτὸν, ὥστε μὴ γνωσθῆναι τοῖς ἰδίοις, θέλοντες σημῆναι, πάρδαλιν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῶα θηρεύει, μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν ὁρμὴν ἀφεῖναι καταδιωκτικὴν οὖσαν τῶν ἄλλων ζώων.

Πῶς ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας.

Ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον μετὰ αὐλητοῦ ἀνθρώπου ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ θηρεύεται ἀκούουσα ἥδιστα συρίσματα ᾀδόντων, ὡς καταπλαγῆναι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

Πῶς πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου.

Πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου βουλόμενοι σημῆναι ἔποπα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πρὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἀμπέλων κράζῃ, εὐοινίαν σημαίνει.

Πῶς ἄνθρωπον, ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα.

Ἄνθρωπον ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα, καὶ ἑαυτὸν θεραπεύοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσι, καὶ ἀδίαντον τὴν βοτάνην. οὗτος γὰρ βλαβεὶς ὑπὸ σταφυλῆς, ἀδίαντον ἐπιτιθέμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα θεραπεύεται.

Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτὸν φυλάττοντα ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν ἑαυτὸν φυλάττοντα βουλόμενοι σημῆναι, γέρανον γρηγοροῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὗται γὰρ ἑαυτὰς φυλάττουσι γρηγοροῦσαι κατὰ δρόμον ἐν πάσῃ τῇ νυκτί.

Πῶς παιδεραστίαν.

Παιδεραστίαν βουλόμενοι σημῆναι, δύο πέρδικας ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὰν χηρεύσωσιν, ἑαυτοῖς ἀποκέχρηνται.

Πῶς γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα.

Γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα θέλοντες δηλῶσαι, ἀετὸν ἐπικεκαμμένον ἔχοντα τὸ ῥάμφος ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γηράσκων ἀποκάμπτεται τὸ ῥάμφος αὐτοῦ, καὶ λιμῷ ἀποθνήσκει.

defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

90

Quomodo hominem qui plenam iuſtámque ætatem vixerit.

Eum qui iuſtam hominis ac legitimam vixerit ætatem volentes monſtrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Conſtat autem Ægyptiacus annus quatuor vſitatis & communibus annis.

91

Quomodo hominem qui ſuum ipſius ſcelus ac maleficium tegat.

Deſignantes hominem qui ſceleſtum ſuum ac malignum occultet animum, ne à ſuis noſcatur, pardum pingunt. Hic ſiquidem clanculum alia perſequitur animantia, nec ſinit impetum ac pernicitatem innoteſcere, qua in illis perſequendis vtitur.

92

Quomodo hominem adulatione deceptum.

Eum qui aſſentatione capitur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Hic enim ſuauiſſimum audiens canentium modulatum, ingenti velut demulcetur voluptate, ſic facile in venatorum manus incidit.

93

Quomodo præſagium copioſæ vindemiæ.

Præſagium copiæ vini ſignificantes, vpupam pingunt: quæ ſi ante vitium tempus cecinerit, inſignem vini bonitatem ſimul ac copiam prænunciat.

94

Quomodo hominem, cui vua eſus nocuerit.

Vuæ eſu offenſum & ſeſe curante notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim ſi vua comeſta læſa fuerint, adiantum ori inſerens, certo decurſo ſpacio priſtinam recipit valetudinem.

95

Quomodo hominem ſibi ab hoſtium inimicorúmve inſidiis cauentem.

Sibi ab aduerſariorum inſidiis cauentem eum volunt ſignificare, gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc ſe ipſas præſidio cuſtodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

96

Quomodo obſcœnum puerorum amorem.

Pædicationem deſignantes, geminas perdices pingunt. Quæ cum viduæ ſunt, ſe inuicem abutuntur.

97

Quomodo ſenem fame enectum.

Senem qui fame perierit, volentes monſtrare, aquilam pingunt adunco roſtro. Huic enim ſeneſcenti aduncum fit roſtrum, itaque inedia perit.

Πῶς ἄνθρωπον ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα.

Ἄνθρωπον ἀεὶ ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα, καὶ μήτε ἐν τῷ τρέφεσθαι ἡσυχάζοντα βουλόμενοι σημῆναι, κορώνης νεοσσοὺς ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἱπταμένη τρέφει τοὺς νεοσσούς.

Πῶς ἄνθρωπον εἰδότα μετέωρα.

Ἄνθρωπον εἰδότα τὰ μετέωρα θέλοντες σημῆναι, γέρανον ἱπτάμενον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὑψηλῶς πάνυ ἵπταται, ἵνα θεάσηται τὰ νέφη, μὴ ἄρα χειμάζῃ, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ διαμένῃ.

Πῶς ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα διὰ ἀπορίαν.

Ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα διὰ ἀπορίαν βουλόμενοι σημῆναι, ἱέρακα ἐγκύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ τίκτων τρία ᾠά, τὸ ἓν μόνον ἐκλέγεται καὶ τρέφει. τὰ δὲ ἄλλα δύο κλᾷ. τοῦτο δὲ ποιεῖ, διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τοὺς ὄνυχας ἀπολύειν, καὶ ἐντεῦθεν μὴ δύνασθαι τὰ τρία βρέφη τρέφειν.

Πῶς ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι.

Ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι βουλόμενοι σημῆναι, κάμηλον γράφουσιν. ἐκείνη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ζώων τὸν μηρὸν κάμπτει, διὸ καὶ * κάμηρος λέγεται.

Πῶς ἄνθρωπον ἀναιδῆ καὶ κατὰ τὴν ὅρασιν ὀξύν.

Ἄνθρωπον ἀναιδῆ, καὶ κατὰ τὴν ὅρασιν ὀξὺν θέλοντες δηλῶσαι, βάτραχον γράφουσιν. οὗτος γὰρ αἷμα οὐκ ἔχει εἰ μὴ ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς. τοὺς δὲ ἐκεῖ αἷμα ἔχοντας, ἀναιδεῖς καλοῦσιν. διὸ καὶ ὁ ποιητὴς οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο.

Πῶς ἄνθρωπον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι.

Ἄνθρωπον πολὺν χρόνον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι, ὕστερον δὲ κινηθέντα τοῖς ποσὶ βουλόμενοι σημῆναι, βάτραχον ἔχοντα τοὺς ὀπισθίους πόδας ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾶται ἄπους, ὕστερον δὲ αὐξανόμενος, περιλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας.

Πῶς ἄνθρωπον πάντων ἐχθρόν.

Ἄνθρωπον πάντων ἐχθρὸν καὶ ἀποκοινισμένον θέλοντες δηλῶσαι, ἔγχελυν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ οὐδενὶ τῶν ἰχθύων συνευρίσκεται.

Πῶς ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ.

Ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ θέλοντες σημῆναι, νάρκην τὸν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὅταν

Quomodo hominem in perpetuo motu atque animi agitatione degentem.

Eum qui in continuo motu & animi intentione vſque adeò verſetur, vt ne veſcens quidem quieſcat, ſignificantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos paſcit.

Quomodo hominem ſublimium rerum peritum.

Sideralis ſcientiæ gnarum cùm ſignificant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volant, vt nubes è proximo conſpiciat, neque tempeſtate agitetur, atque ita altam agat quietem.

Quomodo hominem proprios à ſe dimittentem liberos ob paupertatem.

Hominem qui inopia preſſus liberos valere iuſſerit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat ſeligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideóque tres pullos ſimul educare non poſſit.

Quomodo hominem mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.

Hominem pedum motu tardum & ſegnem volentes monſtrare, camelum pingunt. Hic enim ſolus ex omnibus animantibus crus inter eundum inflectit, vnde & appellationem nactus eſt: cum Græcè κάμηλος quaſi κάμηρος à crurum inflexione dictus videatur. Alij κάμηρος legunt.

Quomodo impudentem hominem, acutique ac celeris viſus.

Hominem inuerecundum & viſu celerem deſignantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi ſanguinem habet quàm in oculis. Porrò qui illos ſanguine reſperſos habent, impudentes dicunt. Vnde & poëta: Ebrie, luminibus canis effrons, pectore cerui.

Quomodo hominem qui ſeſe mouere nequeat.

Hominem qui cum diu ſeſe mouere non potuerit, poſteà tandem pedibus moueatur, demonſtrantes, ranam pingunt poſteriores pedes habentem. Hæc enim primum ſine pedibus naſcitur, ſed poſteà dum augetur, pedes aſſumit poſteriores.

Quomodo omnibus inimicum atque inuiſum hominem.

Omnibus infeſtum, & qui cæterorum conſortium fugiat, oſtendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio piſce commercium habere deprehenditur.

Quomodo hominem multos in mari ſeruantem.

Hominem multos in mari ſeruantem ſignare volentes, torpedinem piſcem pingunt. Hæc enim

ἴδῃ τοὺς πολλοὺς τῶν ἰχθύων μὴ δυναμένους κολυμβᾶν, συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτὸν καὶ σώζει.

vbi piſces multos viderit, qui natare non poſſint ad ſe trahit, ac eos ſeruat.

Πῶς ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα.

Quomodo hominem qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit.

Ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ πολλὰ καὶ ἀσώτως ἐσθίων, παρατίθεται τὴν τροφὴν εἰς τὰς θαλάμας, καὶ ὅταν ἀναλώσῃ τὰ χρήσιμα, τότε καὶ ἄχρηστα ἐκβάλλει.

Hominem qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim cum multa eaque intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & cùm vtilia conſumpſerit, tum & quæ ſuperſunt inutilia abiicit.

Πῶς ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατίσαντα.

Quomodo eum qui ſuæ gentis hominibus imperitat.

Ἄνθρωποι τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα βουλόμενοι σημῆναι, κάραβον καὶ πολύποδα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ τοὺς πολύποδας κρατεῖ, καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.

Suæ nationis & generis hominibus imperantem cum denotare volunt, carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

Πῶς ἄνδρα συζευχθέντα γυναικί.

Quomodo hominem iunctum mulieri.

Ἄνδρα συζευχθέντα γυναικὶ ἀπὸ πρώτης ἡλικίας ἐν ᾗ ἐτέχθη βουλόμενοι σημῆναι, πίννας ἐγκύους γράφουσιν. αὗται γὰρ γεννώμεναι ἐν τῷ κόγχῳ, μετὰ χρόνον ὀλίγον συζεύγνυνται ἀλλήλαις ἔνδον τοῦ κόγχου.

Hominem mulieri ab ineunte ætate adeóque primis vnguiculis iunctum innuentes, oſtrea prægnantia pingunt. Hæc enim cùm in concha gignantur, paulò pòſt intra eandem concham ſibi inuicem iunguntur.

Πῶς ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ.

Quomodo hominem qui ſui curam rationémque non habeat.

Πατέρα, ἢ ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προνοούμενον θέλοντες σημῆναι, πίνναν καὶ καρκῖνον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ὁ καρκῖνος μένει κεκολλημένος τῇ σαρκὶ τῆς πίννης, καὶ καλεῖται πιννοφύλαξ ἀκολούθως τῷ ὀνόματι. ἡ οὖν πίννα διόλου κέχηνεν ἐν τῷ κόγχῳ πεινῶσα. ὅταν οὖν αὐτῆς κεχηνυίας παρεισέλθῃ ἰχθύδιόν τι, ὁ πιννοφύλαξ δάκνει τῇ χηλῇ τὴν πίνναν. ἡ δὲ αἰσθομένη καταμύει τὸν κόγχον, καὶ οὕτως κυνηγετεῖ τὸ ἰχθύδιον.

Patrem, aut hominem qui ſe ipſe non curet, ſed à domeſticis & propinquis curetur, volentes ſignificare, oſtreum & cancrum pingunt. Hic enim carni oſtrei velut agglutinatus manet: vnde, & ex conſecutione nominis, πιννοφύλαξ, quaſi oſtrei cuſtos vocatur. Oſtreum igitur planè hiat in concha eſuriens. Si itaque dum hiat, piſciculus aliquis irrepſerit, mordet cancer vngula oſtreum: quod ſentiens concham claudit, atque ita piſciculum venatur.

Πῶς ἄνθρωπον * λάμιαν ἔχοντα.

Quomodo hominem inglunie laborantem.

Ἄνθρωπον * λάμιαν ἔχοντα βουλόμενοι σημῆναι, σκάρον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ μόνος τῶν ἰχθύων μηρυκᾶται, καὶ πάντα προσπίπτοντα ἰχθύδια ἐσθίει.

* λαίμαργον.

Hominem gulæ deditum deſignarè volentes, ſcarum pingunt. Hic enim ſolus ex piſcibus rumimat, & omnes occurſantes piſciculos deuorat.

Πῶς ἄνθρωπον τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν ἐμοῦντα.

Quomodo hominem cibos vomentem.

Ἄνθρωπον ἐμοῦντα τὴν ἰδίαν τροφὴν, καὶ πάλιν ἀπλήστως ἐσθίοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔνυδρον γαλεὸν ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ κύει μὲν διὰ τοῦ στόματος, νηχόμενος δὲ καταπίνει τὸν γόνον.

Eum qui vbi ſumptos cibos euomuerit, auidè rurſum vorat, & ita, vt ſatiati non poſſit, ſignificantes, felem aquaticum pingunt. Hic enim ore parit, & natans fœtum abſorbet.

Πῶς ἄνθρωπον ἀλλοφύλων χρώμενον μίξει.

Quomodo hominem qui cum alienigenis commercium habeat.

Ἄνθρωπον ἀνθρώπου χρώμενον μίξει ἀλλοφύλου

Hominem alienigenarum commercio gau-

βουλόμενοι

βουλόμενοι σημῆναι, μύραιναν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐκ θαλάττης ἀναβαίνουσα, τοῖς ἔχεσι μίγνυται, καὶ αὐθις εἰς τὴν θάλατταν ἐπιτρέχει.

dentem innuentes, murænam piſcem pingunt. Hæc enim è mari flumina aſcendens, viperis miſcetur, ac protinus in mare recurrit.

Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα.

Ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα, καὶ μεταμεληθέντα βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα περιπεπλεγμένην ἀγκύρᾳ ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ καταχθεῖσα ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἄκανθαν.

Quomodo hominem ob cædem factam ſupplicio affectum.

Hominem qui cædis admiſſæ pœnas dederit, quémque pœnituerit, deſignare volentes, turturem laqueo implicitam pingunt. Hæc enim capta ſpinam quam in cauda habet abiicit.

Πῶς ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια.

Ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια καὶ ὕστερον καταναλωκότα τὰ ἴδια, βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν ἀπορήσῃ τροφῆς τῆς ἀπὸ ἄλλων τὰς ἰδίας πλεκτάνας ἐσθίει.

Quomodo eum qui profuſius aliena veſcatur.

Eum qui & aliena intemperanter decoquat & demum ſua conſumpſerit, deſignantes, polypum pingunt. Is enim ſi victu aliunde quæſito indiguerit, propria edit flagella.

Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὁρμήσαντα.

Ἄνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὁρμήσαντα, καὶ ἀπὸ τούτου κακῷ περιπεσόντα βουλόμενοι σημῆναι, σηπίαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐὰν ἴδῃ τινὰ βουλόμενον αὐτὴν θηρᾶσαι, προΐεται εἰς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς κοιλίας τὸ μέλαν, ὥστε ἐκ τούτου μηκέτι αὐτὴν βλέπεσθαι, καὶ οὕτω φεύγει.

Quomodo eum qui rerum honeſtarum amore flagret.

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac ideo ſeſe periculis obiicit, volentes innuere, ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Πῶς ἄνθρωπον γόνιμον.

Ἄνθρωπον γόνιμον βουλόμενοι σημῆναι, στρουθίον πυργίτην ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ὑπὸ ὀργῆς ἀμέτρου, καὶ πολυσπερμίας ὀχλούμενος, ἑπτάκις μίγνυται τῇ θηλείᾳ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἀθρόως σπερμαίνων.

Quomodo fœcundum & veneri addictum hominem.

Semine abundantem hominem volentes deſignare, paſſerculum pyrgiten pingunt. Hic enim & immodica ira, & copia ſeminis ductus, ſepties in hora fœminam init, copioſum confertímque ſemen effutiens.

Πῶς ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικόν.

Ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικὸν βουλόμενοι σημῆναι, λύραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ συνέχουσα φυλάττει τῶν ἰδίων κρουσμάτων.

Quomodo hominem qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.

Cùm hominem ſignificant qui alios ſibi continenter deuinciat & demercatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum.

Πῶς ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ γεγονότα τῆς ἑαυτοῦ φρονήσεως.

Ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ τῆς ἑαυτοῦ γεγονότα φρονήσεως, καὶ τάξιν ἀποδόντα τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ βουλόμενοι σημῆναι, σύριγγα γράφουσιν. αὕτη γὰρ ἐπιστρεπτική ἐστι καὶ ἀναμνηστικὴ τῶν καταθυμίως πεπραγμένων αὐτοῖς, καὶ μάλιστα τεταγμένον ἐκτελοῦσα φθόγγον.

Quomodo eum qui anteà mente alienatus fuerit, ſed poſteà reſipuerit.

Eum volentes oſtendere qui cùm quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certúmque vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit. Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

Πῶς ἄνθρωπον ἴσον πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα.

Ἄνθρωπον ἴσως πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα βουλόμενοι σημῆναι, στρουθοκαμήλου πτερὸν ζωγραφοῦσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον πανταχόθεν ἴσα ἔχει τὰ πτερυγώματα παρὰ τῶν ἄλλων.

Πῶς ἄνθρωπον φιλοκτίστην.

Ἄνθρωπον φιλοκτίστην βουλόμενοι σημῆναι, χεῖρα ἀνθρώπου ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.

Ὥρου Ἀπόλλωνος Νειλώου ἱερογλυφικῶν Τέλος.

Quomodo eum qui ius ex æquo omnibus tribuas.

Eum qui ius æqualiter omnibus impertiatur ſignificare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndiquaque æquales habet.

Quomodo hominem ædificandi ſtudioſum.

Ædificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia abſoluit opera.

Hori Apollinis Niliaci ſacrarum ſculpturarum Finis.

1467423